

INSTITUCIÓ PATXOT

BIBLIOGRAFIA CATALANA
PREMSA

MATERIALS APLEGATS

PER

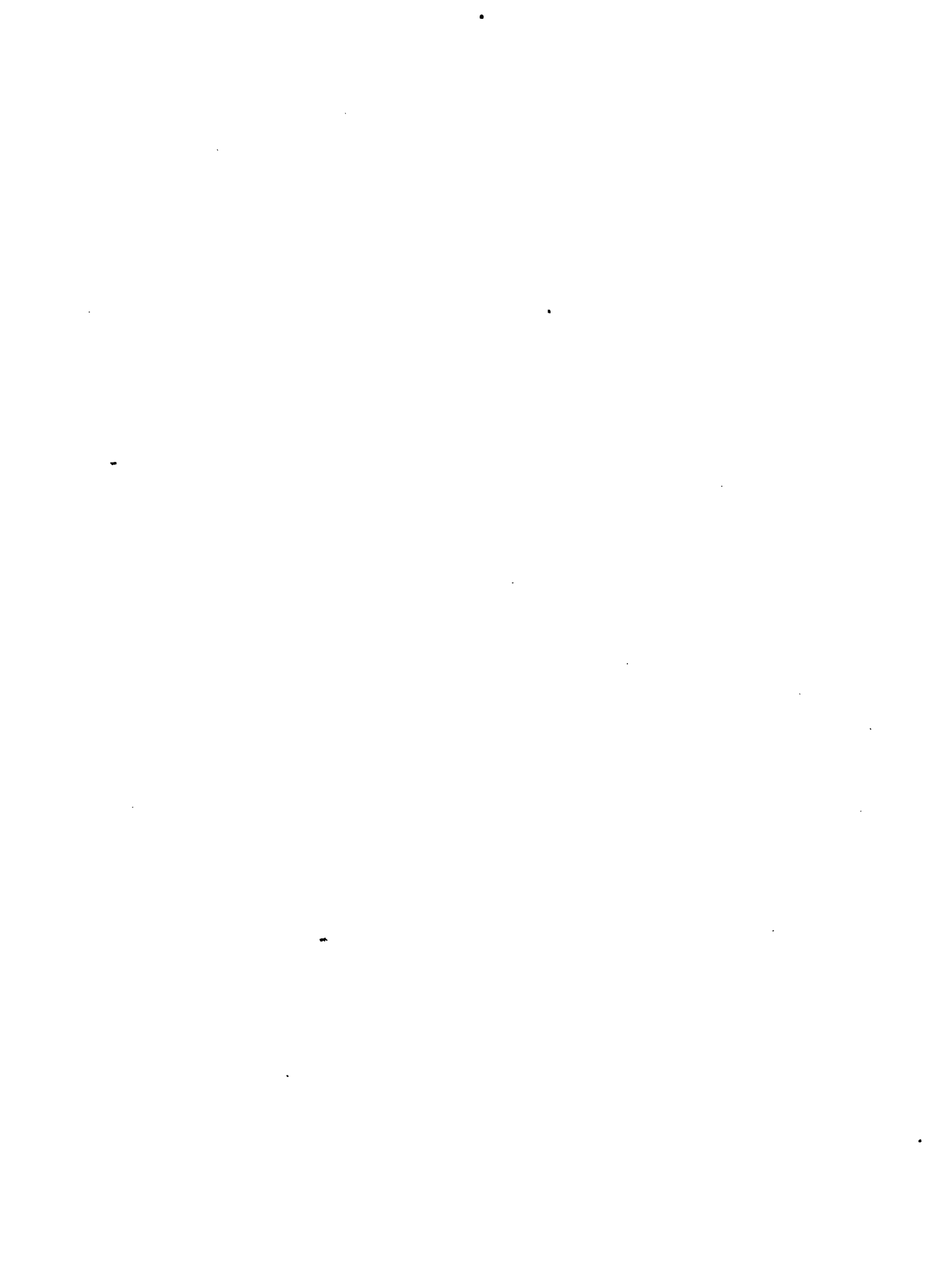
JOAN GIVANEL I MAS

VOL. I

AGRAMUNT-BARCELONA

BARCELONA
1931

BIBLIOGRAFIA CATALANA

PREMSA

This One

7EFP-SGG-3LA1

JUSTIFICACIÓ DEL TIRATGE:

10 EXEMPLARS TIRATS A GRAN MARGE I NUMERATS DEL I AL X SOBRE «VIEUX JAPON A LA FORME»;

5 EXEMPLARS TIRATS A GRAN MARGE N.º 1 A 5 I NOMINATS, SOBRE PAPER DE TINA;

50 EXEMPLARS N.º 6 A 55 TIRATS EN PAPER DE TINA;

500 EXEMPLARS EN PAPER DE FABRICACIÓ ESPECIAL.

LLEVAT DEL JAPÓ, TOTS ELS PAPERS DUEN LA FILIGRANA DE LA INSTITUCIÓ.

INSTITUCIÓ PATXOT

BIBLIOGRAFIA CATALANA
PREMSA

MATERIALS APLEGATS

PER

JOAN GIVANEL I MAS

VOL. I

AGRAMUNT-BARCELONA

BARCELONA

1931

LA INSTITUCIÓ PATXOT ÉS TRIBUT DE VENERACIÓ A UN NOM DE TRADICIÓ SECULAR, QUE JO VOLDRIA PODER ESCULPIR EN EL TEMPLE DE LA INTEL·LIGÈNCIA, PER ASSENYALAR-LO ALS QUI HAVENT CONEGUT LA DOLOR, SABEN D'ESTIMAR.

R. PATXOT I JUBERT.

A LA PREMSA

*que veient el Calvari de Catalunya
ens aconhortà amb esperit de justícia,
dedica aquesta publicació
com agraïment del Poble Català.*

R. PATXOT I JUBERT.

ADVERTIMENT

Oferim aquest primer volum al públic no sense oblidar el que moltes vegades hem escrit referent a tota obra de Bibliografia, ço és: Que per més cura, interès i diligència que hom esmerci per a fer un treball complet, sempre hi mancarà quelcom, mai no es dirà l'última paraula; i com l'obra nostra no ha de rompre una dita sabuda de tots aquells que es dediquen a aquesta mena d'estudis, per això amb tot i haver inventariat fins ara més de dos mil cinc-cents títols de publicacions periòdiques catalanes, creiem que encara ens en manquen algunes més per conèixer.

El llegidor que fullegi detingudament aquesta obra, podrà fer-se càrrec de les moltes dificultats que se'ns han presentat en donar forma a la nostra *Bibliografia*: Unes, pensant en els components que deuriem integrar-la, i altres, en la manera de dur-la a la pràctica. N'assenyalarem algunes. En primer lloc: quina havia d'ésser la nostra data de partida? Si és comparat el nostre treball amb els d'En Pella i Forgas¹ i Navarro Cabanes² hom hi observarà que prescindim de les *Gazetes* i *Relacions* dels segles XVII i XVIII, en les quals es llegeixen notícies foranes, fets extraordinaris esdevinguts en diferents llocs de l'estranger, etc.³ Aquestes publicacions que les més d'elles no tenien periodicitat fixa⁴, amb tot i complir en part una de les missions de la Premsa, la del *noticiari*, creiem que més aviat pertanyen al que podríem dir-ne «prehistòria de la Premsa»; poden considerar-se com precursors dels nostres diaris, però no són, en realitat, ço que avui dia entenem amb el nom de «periòdic». Aquests van començar en la nostra terra a últims del segle XVIII⁵; per això ens hem resolt a inventariar les publicacions catalanes des de l'any 1792 fins el 1925.

Un altre dels dubtes que hem tingut, és el referent a cóm deuriem titular aquesta obra. Al nostre recull de notes bibliogràfiques, li escau plenament el nom de BIBLIOGRAFIA DE LA PREMSA CATALANA que porten les pàgines? Empesos per un desig d'exactitud, no descrivim més que els números que hem vist o l'existència dels quals ens ha estat assegurada. Així resulta que en el nostre treball s'hi veuen: a) Descrip-

cions completes per haver vist la col·lecció sencera del periòdic (per exemple, núms. 284 i 316).—*b*) Descripcions fetes coneixent només alguns números escaducers d'un mateix periòdic, els quals no segueixen l'ordre correlatiu, i pertanyen a diferents anys (núms. 352 i 571).—*c*) Descripcions del número primer, l'únic que hem vist (núms. 27 i 351).—*d*) Descripcions basades sols en referències del número primer i últim (núms. 32 i 978).—*e*) Títols que hem vist esmentats en altres publicacions (núms. 749 i 951).—*f*) Títols que hem vist esmentats en el Registre d'autoritzacions per a publicacions, en el Govern civil de Barcelona (núms. 329 i 485).

Però aquesta obra forma part del corpus de *Bibliografia catalana* iniciat per l'INSTITUCIÓ PATXOT, i no estava en la nostra mà alterar el nom general de la sèrie; per això, ens hem decantat, sense cap pretensió, pel subtítol de *Materials*, tot fent notar que no sabem de cap arreu tan nombrosa de dades relatives a la Premsa en la nostra llengua. Moltes publicacions tingueren una vida breu, i després d'una existència obscura, desaparegueren més calladament encara. D'altres sofriren interrupcions sobtades, que no sempre eren anunciades o alludides, o bé, per raons econòmiques, sortien amb retard, publicaven números dobles o allargaven llur periodicitat normal. No tenint al davant una col·lecció completa, i això és difícil en els periòdics poc importants, sempre és arriscat de dir el què va passar quan observem una llacuna en la sèrie de números conservats d'un periòdic.

Les nostres notes serviran per a què els aficionats recerquin els números que falten, o no hem vist, i anys a venir pugui completar-se la nostra informació.

Una altra de les qüestions a resoldre era si les publicacions que assenyalaríem havien d'ésser exclusivament catalanes o bé teníem de donar cabuda a les bilingües. Ens inclinàrem a això últim, per quant n'hem vistes moltes que amb tot i portar el títol en espanyol contenen treballs en català (v. g. el núm. 734); altres que amb el títol en català, insereixen treballs en espanyol (núm. 505); també n'hi ha que tenen text català esperanto (núm. 705), català-provençal (núm. 597), català-espanyol-francès (núm. 574), i fins polilingües (núm. 926). En aquest punt, però, hem prescindit dels casos en què el bilingüisme era purament episòdic.

També donem cabuda en aquesta *Bibliografia* als Almanacs i Calendaris i les Fulles dominicals. Aquells hi figuren per tractar-se de publicacions anyals o suplementes d'altres publicacions periòdiques ⁶, i les últimes, per tal com poden ésser considerades com setmanaris, com ens ho demostra el P. Gatell en un article referent a aquestes fulles religioses ⁷.

Decidits ja els components que havien de constituir la nostra obra, començàrem per despullar els treballs de *Bibliografia* referents a la matèria que anàvem a tractar, i després dels ja esmentats estudis d'En Pella i Forgas i Navarro Cabanes, fullejàrem els d'Elias de Molins ⁸, Gras i Elias ⁹, Ribelles Comin ¹⁰, Mn. Gudiol ¹¹, Torroella ¹² i molts altres ¹³; ells ens han donat a conèixer alguns títols, els quals, amb tot i les nostres recerques, no hem pogut veure directament.

També hem consultat les Biblioteques Provincials i Populars, i algunes de les creades per la *Caixa d'Estalvis i Pensions per a la Vellesa*, Centres i Societats culturals, Arxius municipals, col·leccions particulars, etc., i a tot arreu hem pres interessants notes per al nostre treball. En temps ja un xic llunyà, copiàrem el Registre de publicacions del Govern civil de Barcelona, que també ens ha servit de molt per a la nostra tasca ¹⁴; però la utilització d'aquest registre no és fàcil, i presenta alguns problemes, per exemple: hi hem vist títols que, per llur forma, tant poden ésser de publicacions catalanes com castellanes, i per no haver tingut a mà cap exemplar d'elles, ens hem quedat en dubte, i, per tant, no figuren en la *Bibliografia*. Vegeu uns quants exemples: En març de 1879 va donar-se autorització a En Josep Nicolàs González per a publicar un setmanari amb el títol de *Las Trampas*; en 1884 foren autoritzats En Guillem Parera i Tomàs Camatxo, com a Director i Propietari, per a fer sortir un periòdic setmanal amb el títol de *La Mosca Roja*; N'Antoni Viladot va obtenir permís, en novembre de 1884, per a publicar *La Rambla*, i cosa igual i amb el mateix títol En Ramon Lago, en juliol de 1894. Com que hem vist en els núms. 192, 232 i 248, *La Rambla*, *La Marsellesa* i *La Bandera Catalana*, publicacions catalanes, amb títols que igualment podrien correspondre a la Premsa castellana, no ens hem decidit a incloure les abans esmentades, sols conegudes per l'esmentat registre, el qual no indica en quina llengua eren escrites.

Les nostres Biblioteques Provincials per desgràcia, no posseeixen el fons de premsa que deuriem tenir, no ja sols de la capital, sinó també de les comarques; en totes hem vist desitjos de posseir-ne en bon nombre, però les més de les vegades la indiferència dels Directors o Administradors dels periòdics fa que no n'arribin exemplars als dits centres culturals. Aquest incompliment d'un deure assenyalat per la Llei, ha fet més feixugosa la nostra tasca; en canvi, en la època de la Dictadura (1923-1930) s'enviaven periòdics fins als Delegats governatius.—Les Biblioteques Populars i les de la «Caixa d'Estalvis», per ésser de creació moderna, no tenen un gran fons de premsa, però algunes d'elles, per donacions o deixes, estotgen quelcom interessant.—En quant als Arxius municipals forans, molts no han donat prou importància a les publicacions locals; molts Secretaris d'Ajuntaments han col·leccionat tot quant han pogut, però altres, degut a deficiències de local o deixadesa, conserven ben poca cosa. La majoria ens han facilitat la consulta de tot quant tenien, són ben pocs els que han posat entrebancs al compliment de la nostra tasca. Sols facilitats hem trobat en les col·leccions de premsa catalana, en general, de la *Biblioteca de Catalunya* i de premsa barcelonina de l'*Arxiu Municipal Històric* de la nostra ciutat. En ritme constant de creixença l'una i l'altre, les nostres recerques hi han estat ben fruitoses.—De gran utilitat ens han estat les col·leccions particulars de premsa local, formades per entusiastes bibliòfils; en quasi totes hi hem trobat una bona acollida. Ens ha estat mostrat tot quant contenien, i ens ha estat permès de treballar-hi a tot plaer; pocs han estat, per sort, els col·leccionistes que, si bé ens han ensenyat les notes de tot quant

posseïen, en demanar-los-hi per veure alguna publicació nova per a nosaltres, s'han excusat dient que no ho tenien ben ordenat i que fóra molt difícil el trobar-la. Sempre que un colleccionista ens ha ofert notes o bé ens ha dit quelcom referent a les publicacions d'alguna població, fem constar el seu nom a peu de plana en el lloc corresponent, i des d'ací a tots els hi enviem el nostre agraïment. Però d'una col·lecció hem de fer esment especial, tant per la seva importància, com per la gentilesa amb què fou dipositada temporalment a la *Biblioteca de Catalunya*, a disposició de l'INSTITUCIÓ PATXOT, mentre durés el nostre treball. Ens referim a la que ha format de números primers de publicacions catalanes, el senyor Lluís Faraudo i Saint Germain, l'admirat traductor de Rabelais.—El mateix que hem dit dels pocs colleccionistes avars que hem ensopegat fent aquest treball, devem dir de les Direccions d'alguns periòdics. Enviàrem fulles-qüestionaris a molts Directors demanant notes per a fer la papereta bibliogràfica ¹⁵, i la majoria no han respost a la nostra demanda; això ens feia recordar el plany de l'encarregat de la Secció d'*Estadística de la Premsa Periòdica d'Espanya*, en el Ministeri d'Instrucció Pública ¹⁶, quan escrivia: «Los directores de periódicos acogen con extremada desconfianza los cuestionarios y eluden su contestación; en gran número de casos es preciso enviar recordatorios y hacer gestiones privadas u oficiosas, a pesar de todo, en algunas ocasiones se niegan absolutamente a contestar, y es preciso limitarse a aquellos datos que pueden obtenerse del examen de las publicaciones mismas». Això, generalment, és el que hem tingut de fer nosaltres.

Potser a algun llegidor li cridarà l'atenció de veure una mateixa publicació, repartida en anys diferents, en dos llocs; ho hem fet quan es tractava de dues èpoques (exemple: núms. 56 i 143); algunes vegades una segona època continua l'any, i fins la numeració correlativa de la primera (núms. 222 i 316); d'altres podríem esmentar-ne que fins canvien el títol seguint amb la mateixa numeració (núms. 194 i 204); també n'hem trobat que comencen la publicació a un lloc i poc després segueix a un altre (núms. 56 i 143); altres que no comencen amb el número primer (núm. 708) i fins n'hem vist que no porten cap data ¹⁷. Totes aquestes dificultats ens recordaven aquella frase del celebrat *Andrenio* en dir ¹⁸ que: «La bibliografía de los periódicos no es una empresa baladí, entre los muchos trabajos de catalogación que hay que hacer», i sentiem la manca d'obres a imitació de *L'Annuaire de la Presse*, de França, o bé *The News Papers Press Directory* i la *Willing's Press Guide*, d'Anglaterra.

Aquesta *Bibliografia* ja hem dit que comprèn d'últims del segle XVIII fins l'any 1925, inclusiu; de primer antuvi, pensàvem que l'última data podria ésser la del primer any de la Dictadura, però volguérem fer-la avençar un parell d'anys més, per tal de fer veure palesament l'esforç de la nostra Premsa en sostenir-se, malgrat les multes i suspensions de què fou objecte en l'època primorriverista ¹⁹.

En les nostres descripcions, salten tot seguit a la vista les que són fetes disposant de tota la col·lecció o només d'exemplars solts. Comencem copiant la capçalera; donem

després la nota bibliogràfica més o menys detallada de la Direcció, Redacció i Administració, llocs de cadascuna d'aquestes, mida, nombre de pàgines, etc.; i finalment una breu nota del propòsit o ideari del periòdic, fent-lo parlar a ell mateix sempre que és possible. Ja diguérem en un treball nostre ²⁰, que no anàvem a fer l'història de les publicacions que descriuríem, sinó donar una idea de la característica de cada publicació, i per això hem cregut que fóra més convenient transcriure quelcom de l'article de presentació que es llegeix en el número primer, i amb cometes assenyalar el text que copiem.

En 1928, començarem a donar a la impremta els primers materials per a l'impressió d'aquest volum, però el desig de completar més dades i de recercar més publicacions, ha fet que s'allargués un xic massa el temps que pensàvem poder donar-lo al públic. I amb tot, durant la impressió, hem recollit alguns títols que no han pogut anar en el seu lloc corresponent, els quals reservem per a un «Apèndix» que figurarà en el segon volum; en les últimes pàgines del present, en la llista d'errades i addicions, hem afegit uns quants números de publicacions ja descrites que fan més completes les dades que donem.

Per a fullejar amb profit aquesta *Bibliografia*, cal tenir present que hem seguit l'ordre alfabètic de poblacions i dins de cadascuna d'aquestes el cronològic. No caldrà recercar molt en tenir acabada l'obra, ja que a la fi del segon i últim volum, s'hi trobarà un índex, el qual, demés dels noms propis, contindrà el títol de totes les publicacions.

Abans d'acabar aquest *Advertiment*, hem de dir, que no hauríem portat a terme aquesta obra sense l'ajut de molts col·laboradors, els noms dels quals ja figuren en les pàgines del llibre; però n'hi han d'altres, com l'amic Jordi Rubió, que ens han ajudat contínuament, ja sia repassant les proves, ja indicant-nos quelcom d'interessant per a fer més completa aquesta *Bibliografia*; altres ens han proporcionat dades i fins ens han obsequiat amb exemplars de publicacions foranes, com En J. Siuret, Antoni Bergós, Joaquim Ventalló, Lluís Bertran i Pijoan ²¹ i altres; cal esmentar també la Bibliotecària, Srta. Montserrat Cumellas, per la cura escrupulosa amb què ha fet les paperetes bibliogràfiques. A tots, grans mercès.

L'INSTITUCIÓ PATXOT, sabedora del nostre interès per l'estudi de la bibliografia de la premsa, a la qual havíem dedicat alguns treballs, va honorar-nos amb l'encàrrec de publicar aquesta BIBLIOGRAFIA. Amb l'esplendidesa que acostuma, no ha planyut les reproduccions de portades de periòdics. El seu nom ha estat, per a nosaltres, un mot prestigiós, que ens ha obert moltes portes. Si tal vegada el nostre treball no ha correspost tant com volíem al que l'INSTITUCIÓ esperava de nosaltres, no ha estat pas perquè hi haguem planyut cap esforç. Vulgui acceptar, el senyor Rafael Patxot i Jubert, l'expressió veritable de la nostra reconeixença.

¹ *Periodisme. Estudis històrics del de Catalunya.* (La Renaixensa, Barcelona; IX, pp. 21, 57, 112 i 151).

² *Prensa valenciana.* (Valencia, *Diario de Valencia*, 1928).

³ *Gazeta vinguda a esta ciutat de Barcelona, per lo Ordinari de Paris, vuy a 28 de Maig, Any 1641. Traduida de Frances, en nostra llengua Catalana.* (Barcelona, Romeu, 1631).

Gazeta enviada de Roma de tot lo succehit en Italia, en tot lo mes d'Agost y Setembre del present any de 1641. Barcelona, Nogués, 1641.

Novas extraordinarias de vint de Setembre mil sis cents quaranta y hu, donant avis de tot lo que se ha succehit en moltas parts de Italia y Flandes, del bon succes de las armas del Rey Christianissim, contra lo Rey de Castella. - Donas noticia de la traycio que havien fet al Rey de Portugal. (Barcelona, Mathevat, 1641). La més antiga de les relacions catalanes que coneixem, la qual no sabem que hagi estat mai descrita, és la *Copia de les noves d'Italia per letres de Genova*, de 9 de maig de 1557, existent a la *Biblioteca de Catalunya*.

⁴ La d'En Romeu porta numeració, i sembla que la majoria sortien setmanalment. El cas de la *Gazeta d'En Romeu* sembla excepcional, per la declaració que fa: *Gazeta. La curiositat dels Impressors de França me ha donat ocasió de quels imite, perque lo que es bo sempre es imitable: Estas cartas nouas verdaderas per tants titols, estan foliadas y notadas ab lletra de quadern, perque los curiosos pugan juntar tots los successos de Europa, en particular en cada any, perque axí los historiadors vayan segurs y aduertits; Axi prosseguiré, y qui voldrà tenir esta curiositat de volero juntar y enquadernar podrá, y qui no, sabrà los successos assegurats, e impressos ja enuiats cada semmana de Paris.* (Barcelona, Romeu, 1641). Fou reproduïda la primera plana en un bell facsimil en *Los fueros de Cataluña*, de Coroleu i Pella (Barcelona, 1878, p. 176).

⁵ Molts creuen que el *Diario de Barcelona* és la publicació periòdica més antiga de la nostra ciutat, però hem de dir que si fan referència a les que es publiquen actualment, sí que ho és; però abans de sortir l'esmentat diari ja s'havia publicat el *Diario curioso, histórico, erudito, y comercial, público, y económico.* (7 gener 1762).

⁶ Vegeu els núms. 196, 208, 375 i 388 que corresponen a les publicacions núms. 195, 203, 322 i 284.

⁷ L'esmentat Rnd. P. Gatell, havia concebut la confecció de les *Fulles parroquials*, de la següent manera: «1.° El santoral de la setmana amb les observàncies cristianes manades per l'Església; 2.° Una explicació de la litúrgia del sant temps d'Advent; 3.° El text de l'Evangeli de la dominica; 4.° Una petita homília sobre

l'Evangeli; 5.° Vida d'un sant de la setmana, en quals biografies es tenien en compte dues coses: 1.ª més que la part ascètica, fer remarcar aquelles virtuts a propòsit per a ser imitades pels fidels, virtuts domèstiques, virtuts socials; 2.ª que junt amb el sant s'hi vegés l'home i ses lluites, l'home de carn, espiritualitzat, sobrenaturalitzat per la gràcia corresposta per l'esforç personal... Amb la part litúrgica omplíem les dues primeres planes; a la tercera hi posàvem fets edificants, axiomes de moral cristiana, petites respostes a objeccions populars. La quarta plana havia d'ésser exclusivament de la parròquia: 1.ª vida de pietat de la parròquia, actes de culte; 2.ª acció educativa, catequesis, escoles parroquials, certàmens sobre temes d'ensenyança; 3.ª crònica parroquial... Les fulles dominicals, depositades a l'arxiu rectoral, guarden l'història de la parròquia». (Una fulla extreta de les *Memòries d'un Rector. Vida Cristiana*, Montserrat, 1914, pp. 59-63).

⁸ *El periodismo en Cataluña, desde mediados del siglo xvii hasta el año 1868.* (Rev. de Arch. Bib. y Museos, Madrid, 1899; III, pp. 106-114).—*El periodismo en Cataluña* (años 1808 a 1814). (Cultura Española, Madrid, 1908; pp. 1179-1187).

⁹ *El periodismo en Reus desde 1813 hasta nuestros días.* (Tarragona, F. Aris, 1904).

¹⁰ *Intereses económicos, agrícolas, industriales y mercantiles de Castellón con la Historia del puerto del Grao y del Periodismo provincial.* (Barcelona, Altés, 1905).

¹¹ *La premsa vigatana.* (Articles publicats en la *Gazeta Vigatana* de Vich, en 1905). També hem vist en el núm. 1000 de *El Norte Catalán*, de Vich, una llista de la premsa de la localitat.

¹² *La premsa catalana a Girona.* (Lletres, Girona, agost-dbre. 1919). Carles Rahola dona un bon resum de la història del periodisme a Girona, acompanyat de facsimils, en la seva obra *La ciutat de Girona* (Barcelona, Ed. Barcino, 1929; II, pp. 35-44). Recordem també els estudis d'E. C. Girbal, *El periodismo en Gerona*, 1894, i E. Grahit Papell, *La Gazette de Gerone*, 1878.

¹³ Arco, *El periodismo en Tarragona.* (Tarragona, 1908).—*La premsa periòdica en España durante la guerra de la Independencia.* (Castelló, 1914-1916.—Danés, *Exposició bibliogràfica de la premsa olotina.* (Olot, 1914).—Lleonart-Giménez, J., *La premsa catalana a Buenos Aires* (Ressorgiment, de Buenos Aires, any IX, 1924, pp. 1625-1626).—Pereña, *Una llista de periòdics lleidatans* (Lleida, Lleida, nov. i dbre. 1928).—Bartra, *Periòdics mataronins.* (Pensament marià de la costa de Llevant, Mataró, 7 dbre. 1927).—*Exposició de Premsa lleidatana.* (Vida Lleidatana, Lleida, 15 febrer, 1929).—Surribes, *Els nostres periòdics.* (Barcelona, La Neo-

tipia).—J. Canudas, *La prensa católica en las diócesis de Solsona, Urgel y Lérida*. (Articles publicats en *El Correo de Lérida*, 1916).—Tramoyeres, *Periódicos de Valencia*. (Valencia, 1880).—Serret, *Monumenta Historica Civitatis Minorisae* (vol. III, cap. 23, pp. 215-247), on s'hi veu una llarga estadística de premsa manresana.—*El periodisme a Granollers*, és el títol d'un interessant treball publicat en *La Gralla*, número dedicat a la Festa Major de 1928.—També hem tingut present un altre llibre d'En Navarro Cabanes, *Apuntes bibliográficos de la prensa carlista*. (Valencia, 1917), i el d'En Bertran i Pijoan, *Bibliografía de la prensa comarcal catalana*. (Barcelona, 1931), així com les llistes de premsa catalana publicades en *La Renaixensa*, 1877, pp. 50 i 317; 1878, p. 350; 1879, p. 13; 1880, p. 25; 1881, p. 27; *Revista de Bibliografía Catalana*, 1901, pp. 77 i 233; 1902, p. 156; *Juventut*, 1901, p. 730; 1901, pp. 229 i 295. També ens hem servit de l'*Assaig d'un Cens de la Premsa Catalano-Balear* publicat per l'Associació de Periodistes de Barcelona (Memòries, anys 1929 i 1930), on és inventariada la premsa de Granollers (1882-1928), Lleida (1809-1929), Manresa (1808-1927), Sabadell (1853-1927), Terrassa (1868-1925), i del *Bulletí de la Premsa Catalano-Balear* (juny 1930).

¹⁴ Hem utilitzat la còpia del dit registre en totes aquelles publicacions que no hem tingut a mà i duïen títol català; però hem deixat d'assenyalar aquelles altres que resultaven un xic dubtoses. Vegeu el núm. 525; cal esmentar la publicació referent a la nota, la qual no hem assenyalat en el seu lloc corresponent per no saber si era bilingüe.

¹⁵ Els qüestionaris comprenien les següents preguntes: 1) Títol de la publicació.—2) Subtítol.—3) Lloc.—4) Mida de la caixa del text.—5) Si és diari, setmanal, desenal, quinzenal o mensual.—6) Dia de la setmana o data del mes que surt, quan la sortida és fixa.—7) Pàgines de cada número.—8) Nombre de columnes a cada plana.—9) Preu del número solt, i subscripció.—10) Era il·lustrat?—11) Adreça de la Direcció i Redacció.—12) Adreça de l'Administració.—13) Adreça de la Impremta.—14) Data del número primer.—15) Data de l'últim número o bé del desembre de 1925.—16) Nom del Director i Redactors.—17) Capçalera gravada, tipogràfica o mixta?—18) Literari o polític?—19) A quin partit pertany.—20) Català o bilingüe.

¹⁶ *Estadística de la Prensa Periódica de España*. (Madrid, 1921, p. IX).

¹⁷ Vegeu núm. 220. Afegim encara, que hem vist un plec de 8 pp. amb tot el caire de periòdic i sense data, titulat:

La Lluna.—Publicació monumental extravagant precedida de un remey infalible per curar radicalment els geperuts. [Capçalera mixta].—Red. i Adm. Passatge del Rellotge, 1, entressol.—Imp. *La Lluna*.—214 × 144 mm.—8 pp. a 2 col.—Il·lustrat.

En el text es llegeix que pensen «convertir *La Lluna* en un diari dels grans»; es fa referència a la cançó «La Paula'n te unes mitges», al rei Alexandre I i la reina Draga, a la tiple Elvira Pinós, i a les cupletistes Chelito i Belen.

Tot quant hem fet per a assenyalar-hi una data ben precisa ha resultat inútil.

¹⁸ *La bibliografía de los periódicos*. (*La Vanguardia*, Barcelona, 23 abril 1926).—Referent a la importància de la Bibliografia de la premsa, deia que «Los periódicos son documentos históricos y archivos literarios. Ni la historia política, ni la de costumbres, ni la evolución literaria se apreciarán bien, si prescindimos de estos textos efímeros en su actualidad, pero vivideros como documentos».

¹⁹ Qui fullegi la premsa catalanista de l'època de la Dictadura, podrà fer-se càrrec dels compromisos en què es trobaven els directors dels periòdics comarcals i les pressions que feien les autoritats locals i Delegats governatius per a fer desaparèixer les publicacions escrites en català; fins va arribar-se a demanar en algun lloc la presentació en galerades impreses de les traduccions a l'espanyol dels treballs que anaven a publicar-se.

²⁰ *La Bibliografía de la Premsa Catalana*. (*Estudis Universitaris Catalans*, XI, pp. 131).

²¹ Les seves contribucions a l'història de la premsa catalana són dignes de remarca especial. Recordem algunes fulles extraordinàries sobre premsa publicades a *La Ven de Catalunya*, l'article *Marginals* aparegut a *La Paraula cristiana* (març de 1927) i sobretot, la nodrida sèrie de facsímils de periòdics, acompanyats d'escaients notes bibliogràfiques que donà en el setmanari *El Borinot* (des del 23 d'abril de 1925 al 24 de febrer de 1927).

BIBLIOGRAFIA DE LA PREMSA
EN CATALÀ

AGRAMUNT

1. EL ECO DEL SIÓ.—Periódico independiente. Defensor de los intereses morales y materiales de Agramunt y su Comarca. [Capçalera mixta de tipografia i gravat. En la part il·lustrada es veu l'escut de la població].

Red. i Adm.: Sió, 14.—Tip. *Minerva*. Cervera.—232 × 145 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'20. Trimestre: Pts. 1.—Il·lustrat.—Bilingüe.

Any II, 1904, núm. 6 (1.er gener).

En el subtítol ja ens diu aquesta publicació a quin gènere pertany, i afegirem que en la salutació que *El Eco del Sió* fa als seus llegidors amb motiu de l'any nou, hi llegim que «el objeto de nuestra publicación, es que exista un órgano en esta villa de cuya falta adolecía, que además de ocuparse de todos los intereses regionales y locales, sea un centro de anuncios, de comercio, industria, etc., procurando de paso corregir, exponiendo al público todas las inmoralidades, chanchullos y toda clase de abusos que desgraciadamente abundan en nuestra desdichada Villa y Comarca». En català hi veiem treballs literaris en prosa i vers. Publicava fulletó rel·ligable. No podem dir amb certesa si es tracta d'una publicació quinzenal, cosa, aquesta, que creiem probable, veient el preu del número solt i el de subscripció trimestral; si així fos, degué començar a sortir el quinze d'octubre de l'any anterior.

2. RESSORGIMENT. [Capçalera tipogràfica].

Tip. Ramon Saladrígues. Bellpuig.—180 × 124 mm.—16 pp. generalment a 2 col., en altres números 12 pp. i 4 de fulletó.—Núm. solt: Pts. 0'10. Subscripció anual: Pts. 2.—Quinzenal els dies 1 i 15 de cada mes.

Any I, 1919. Núm. 1-10 (16 juny-25 d'ebre).

En l'article de presentació llegim que *Ressorgiment*, «la nostra revista, no és en realitat una flor, és un fruit: és fruit de necessitats sentides pel «Sindicat Agrícola i Caixa Rural d'Agramunt i sa Comarca», de «La Popular Elèctrica d'Agramunt», de la «Societat d'Aigües Potables», de la «Associació del Comerç i de la Indústria d'Agramunt», de l'Ajuntament Constitucional de la nostra Vila i, en una paraula, de totes aquelles entitats, de tots aquells nuclis actius de la nostra localitat... Per això apareix *Ressorgiment*, per a col·laborar a l'acció de

tots aquells que desitgen a la nostra Vila un pervindre floreixent, que la posi al nivell de les més grans poblacions de la terra...» Però cal dir que aquest «portaveu de la vida agramuntesa» també publica treballs literaris, i en el fulletó una obra de prehistòria amb el títol d'*Els primers homes i les civilitzacions primitives a Catalunya*, d'En Manuel Gilabert, director del periòdic. Entre els col·laboradors hem vist els noms d'En Ramon Masifern, Victorià Vives, J. Bosch i Barrera, Alexandre Calvet, Antoni Nadal i Vicens, Ramon Gabaldà i Ribas, i molts més; els treballs de redacció tots van signats amb pseudònims.

3. LA COMARCA D'AGRAMUNT.—Periòdic científic, literari, agrícol i comercial. [núm. 7] Periòdic Nacionalista, científic, literari, agrícol i comercial. [núm. 14] Portaveu de la Joventut Nacionalista. [Capçalera tipogràfica orlada [el núm: 15] Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Sant Joan, 3, 2.ª.—Imp. Llibreria Sauret Germans. Tàrraga.—Nombre de pàgines variable: 2, 4, 8 i 16 pp. el de 2 pp. a 3 col., el de 4 pp. a 4 col., els de 8 i 16 pp. a 2 col., generalment.—280 × 170 mm. [núm. 14] 310 × 198 mm.—[núm. 15] 390 × 265 mm.—Núm. solt Pts. 0'10. [Núm. 4] Pts. 0'15: [Núm. 7] Pts. 0'20: [núm. 14] Pts. 0'10. Suscripció: Un semestre, Pts. 2; un any, Pts. 4; fora: un any, Pts. 5. [núm. 15] Un semestre, Pts. 2'50; un any, Pts. 5; fora: un any, Pts. 6.—Bilingüe.

Any I, 1921; II, 1922. Núm. 2-15 (24 octubre 1921-15 gener 1922).

Publicació defensora dels interessos de la població; a més de tractar d'assumptes polítics, dedica una bona part del text a censurar el malparlar, a fer conèixer quelcom d'història local, a tractar de l'administració municipal; insereix articles literaris, poesies, novel·les, etc. El director fou N'Enric Valls. Publicava números extraordinaris, com el dedicat a N'Eduard Aunós i Pérez.

4. LA COMARCA D'AGRAMUNT.—Periòdic Nacionalista. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Castell.—Tip. Pagès, Blondel, 33 i Major, 71. Lleida.—4 pp. a 2 col.—270 × 172 mm.—Núm. solt, Pts. 0'15. Suscripció: Un trimestre, Pts. 1'25; any, Pts. 5; a fora: un any, Pts. 6.

Epoca 2.ª Any I, 1922. Núm. 2 (16 abril).

Solament coneixem un número d'aquesta publicació; per tant no podem assegurar si es tracta d'un quinzinari. Creiem que ho era; si així fos, el número primer correspondria al primer d'abril de 1922. Amb tot i llegir-s'hi que és un «periòdic nacionalista», hem de dir que tracta més de qüestions administratives que de política.

ALACANT *

5. EL MARESCAL.—Consulta semanal. Bilingüe satírico literario. Organo oficial de la Sociedad Protectora de muchos animales.

Est. Tip. de Costa y Miró, San Francisco, 28.—250 × 400 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt, 0'10 ptas.

Any I, 1882, núm. 1 (12 agost).

Aquest setmanari pertany al gènere humorístic.

6. EL CULLEROT.—Semanari ilustrat alicantí humorístic polític y de interesos materials. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Plaza Quijano, 14.—Imp. Ant. Seva, Plaza Progreso, 5.—350 × 260 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt, 0'10 cts.—Sortia els diumenges.

Any I, 1884.

Aquest setmanari tractava dels assumptes administratius de la població, publicava notes humorístiques i satiritzava alguns actes dels seus conciudadants.

7. EL CAMPANER.—Semanari semi-satíric alicantí.

Red. i Adm.: Carmen, 8, pral.—Imp. Juan Esplá, Isabel 2.ª, 6.—350 × 260 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt, 0'05 cts.—Sortia els diumenges.

Any I, 1886, núm. 1, (31 gener).

Aquest setmanari pertanyia al gènere satíric, dominant-hi la nota de política local.

8. EL GARBELLET.—Periodic ilustrat casi polític y de interesos materials.

Red. y Adm.: San Isidro, 5, pral.—Imp. Antonio Seva.—400 × 260 mm.—4 pp. a 3 col.—Preu, 0'10 cts.—Sortia els diumenges.—Setmanal.

Any I, 1888.

Com ja ho indica el subtítol, aquest periòdic era quasi de la mateixa tendència que *El Cullerot* (vegi's núm. 6), si bé aquest de què ara tractem era més literari.

9. EL GOS DE PRESA.—Periodic polític independent humorístic.

Red. i Adm.: Sant Isidro, 5, pral.—Imp. de Antonio Reus.—370 × 260 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt 0'10 cts.—Sortia els diumenges.—Bilingüe.

Any I, 1889, n.º 1 (4 dbre).

* Des d'aquest lloc assenyallem el nostre agraïment a En Ricard Sánchez Palacio, per les moltes notes que ens ha proporcionat referents a les publicacions alacantines que descrivim.

Publicació setmanal. Tractava de l'administració de la localitat, satiritzant els afers de l'Ajuntament.

10. LA GRANOTA.—Semanario satírico bilingüe. [Capçalera mixta].
Imp. de Antonio Reus.—400 × 260 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 0'10 cts.—Il·lustrat.
Any I, 1891.
Amb tot i no dir-ho en el subtítol, s'ocupava d'assumptes de la política local.
11. EL PARDAL.—Una pardalà semanal.
Imp. V. Soler, Plaza Isabel 2.ª, n.º 15.—400 × 260 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 0'05 cts.—Bilingüe.
Any I, 1897.
És un de tants setmanaris que tracta d'assumptes locals, amb un to satíric i humorístic.
12. EL CULLEROT ALICANTÍ.—Semanari humorístic, independent y de intereses materials. [Capçalera mixta. El títol de la publicació i un home amb un «cullerot» a les mans].
Direc. i Adm.: Colón, núm. 4. Imp. de «El Cullerot».—344 × 230 mm.—Suscripció: A Alacant 1 mes Pts. 0'25; fora d'Alacant 1 trimestre Pts. 1; Núm. solt Pts. 0'05.—4 pp. a 3 col.—Se publicava els disabtes de matí.—Il·lustrat.—Bilingüe.
Any II, 1901 núm. 44, 5 gener.
Aquesta publicació va començar, probablement, en març de 1900, ja que el núm. 44 pertany al 5 de gener de 1901, si bé per error d'impremta s'hi veu «1900»; i ens demostra que l'esmentada data està equivocada el que en el dit número s'hi llegeix una felicitació amb motiu de l'entrada de segle, i s'hi veu un article intítulat: «Profesias pera el añ de 1901». Es un setmanari satíric, que tracta d'assumptes locals. Dedicava les tres primeres pàgines a text i l'última a anuncis. S'hi veuen articles il·lustrats.
13. MILORD QUICO.—Rechidor Ilustrat per Obra y Gracia dels Alicantins. [Capçalera mixta].
Red. i Adm.: Santa Bàrbara, 4.—Imp. Santa Bàrbara, 4.—250 × 170 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 0'10 cts.—Bilingüe.
Any I, 1904.
Publicació satírica i humorística; també tractava dels assumptes administratius de la localitat.
14. EL CACAHERO.—Semanario satírico bilingüe. [Capçalera mixta].
Imp. Hijos de J. García.—230 × 330 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt, 0'10 cts.—Il·lustrat.
Any I, 1913.

EL TIO CUC

EX DIPUTAT A CORTS PER EL REBOLLEDO

Orgue ofisial de la chusma y de la chent de tró

— AN IV — Num. 163 —
(SEGONA EPOCA)

Alicant 25 de Setembre
de 1926

NÚMERO SOL'I
10 SENTIM.

SUSCRISIÓN 2 P.S. AL MES
Redacción y administración
Riego, 4, segon pis
Hores de ofitina: de 9 a 12 del matí

Viaches del Tio Cuc y el Caquet en el globo

— ¿Que fa, tio, pancha en amunt?
— Que este malait.
— ¿Que li fa mal?
— Ets rifóns.
— De treballar na serà, perquè vostè la meua gran faena que fa es claraveu abon no li importa.
— Mes faena que to, ¡morra!
— ¿Vol que vacha y avise al maresca?
— No sigues, bruto, chiquet, no me fases parlar.
— Entonses que fem puchem o no puchem en el globo?
— Yo no puc puchar. Veches el vol puchar el tio italiá y al ño, pucha tu soles.
— El tio italiá está totes pucharé yo soles y li diré a voste tot lo que vinga.
— De aquí baix no vach a sentir.
— Sí señor, si que me sentiré. Vostè es pcha el cabesó y yo li parlo per la telefonia sense cordes.
— Bueno anueu. Ves y pucha.
— Vach corrent.
— ¡Tio, ya este en el aire! ¿Se ha posat el cabesó?
— ¡Silili!
— ¿Vostè sap de quin color son els envechoses?
— Envechoses en ni hay de tots els colors.
— Aquí se veu un burro mort, y una esquilotá de pardals li piquen y después canten y fan gorgoritos.
— ¡Chiquillooo!

— ¡Ha quírdat, tio?
— ¡Silili!... Ves en cuidao no te piquen aixos pardals.
— No tinga cuidao. Ha vengut el águila y els ha espantat.
— No te fies, que aixos pardals de venguda piquen cuant estás descaudat.
— Sí, pero al águila li tenen por.
— No veus altra classe de pardals?
— Un lorito engabiat; y parla com una peixona.
— ¡Chiquillo!... Tira cap avall.
— ¿Que diu?
— Que abaixes corrent.
— ¿Que hay perill?
— Que me fan mal els rifóns y no puc parlar.
— ¡Ya, tachi!
— Da paso que abaixes, ves y avisa al maresca que vinga.

Napoleón en Alcoy

Aquell Napoleón venedor en aquels batalles ha resultat en Alcoy; pero ha resultat mes bravo y mes temerari que aquell.
Al héroe aic ya no li diuen Napoleón; li diuen Vassat Gilabert, un chiqueto sense reficadé y sense coneiximent, que als 70 anys, y después de quedaros viuuto tres vegades, en un arranc de pasió amorosa cau rendit als peus de la dama, la porta al altar y se casa per cuarta volta.
Y la heroína de este idill téndra y delea com les peladilles de la terra, que ha caigut en els braços amorosos del geníu, es Maria Pellacor, una chiquilla de 75 anys.
Es de esperar que día de neu mesca haiga batech.
¡Bon profit!
El Tio Cuc se compromet a ser padri.

Madriues de guerra

Soliaten madrina de guerra:
Salvador Ferrando, Comandante de Artillería, 1.ª batería, Melilla.
Vicente Barrera, Regimiento de Africa núm. 68, primer batallón, 3.ª compañía, Melilla.
Fernando Niderols, Cazadores de Africa, núm. 13, 4.ª compañía, Melilla.
Adelino Negro, Cazadores de Africa, número 7, Plana Mayor, Larache.

Dr. Francisco Navarrete

Especialista en enfermedades de la garganta, nariz, oídos y ojos.
San Fernando, 67. — ALICANTE

Acabáes de collir

Después de grans investigasiones se ha conseguit descubrir, que els sagristes van ser els primers homes del móo que gastaren patalóns de campana.
Respirém tranquilos
Más que al fronte parege una cosa imposible, inverosímil y absurda, se sap segur, que el conde de Romanos, en la seua choventut va estudiar Dret.
¡Radeu, lo que patiria!
Se diu que es tan tremenda la calor que fi en la Havana, que en els Bancs y los Casas de Comer, els cantes se líquiden soles.
En España están en el Polo. Norte.
¡Ni Dou líquida un coquet!

Un mestre succo, que apeas si le idea de lo que es el idioma castellá, creu que en España, la patrona de la infante es es una sá ra que dona hospedaje y de menchar a tots els soldados.
Pero el cas de este mest e succo no es de extrañar: en Filadelfia hay un profesor que se figura, molt formal, que en Madrid, un sentido de sol, es un calsonillo post a sacar en una corda per vos llavadera.
Es hay de listas en el extranjer.

El Tio Cuc, asustat

Cavallera, yo vivia tranquilo y feliz en el mon, sense creure que niogues más cosa mes amenazara.
Me chitava a dormir y de un tiró meca les catorse hores y de un roquít derroca va un tabic; pero acabe de llitchar un periódico de Madrid que porta unas declaraciones de Saachez Guerra y la camisa es me se asenta Jamunt; tinc la pell de gallinas morte y me han agarrat corrioles.
Les declaraciones de Saachez Guerra acaban en les siguientes paraules:
«El momento en que vivimos, es de extrema delicadesa y yo pido a Dios, que ilumine al Rey, al Gobierno y a todos, para no hacer y acordar sino lo mejor y siempre lo menos malo y no añadir más causas de disturbio que desgraciadamente existen».
¡Pero si yo creia que viviem en un paraís!
¡Sehor! ¡Sehor!... ¡Ya me han llevat el humor!
Demá vach a vore al pare Serapio, pa que m'agarre confesat.
El Tio Cuc

Dotories taurines

Vida accidentat
Un milacre es, cuqueros y cuqueros, que esta semana puga començarme en vosotros.
El dumenche vach ans a Muria, com a bon alicant y com a bon alicant, a vora a Carratalá.
Después que me va pucheta sobre una infinitat de papeles y en un trís va, estar que no me costara la pell.
La corregida no va responder a la espectasí que havia. Els boues eren sobrerós y com a tale van resultar.
Els toreros no puguera fer res mes que eixir del pas, alicia y to se va aplaudir a Carratalá torchab per verdiques, en quites y per la sueta al cuart bou.
Mendoza se va fer aplaudir també, pero que li conste al negre; que si lo del quint bou u fa en atra plaza, el enchiquero per una quinseña.
Se que vos asombrareu un poc cuqueros y cuqueros, cuant llitagueu astó; pero es que per ahí hay cada individú, que en conje de botes devía de portar ferrantes y un bouco; per mer, que no es menester, porque nó mes fan que lladrar, y gos que lladra no s'asoga.
¡El que tinga unvecha que se penche!

Alicant

En Alcoy

La desgracia que li onrrí a Fortuna chic, m'ha llevat el humor de escriure una reseña de la corregida del dumenche.
Menos mal que está milloret y se posará pronto bé.
Clásico, el de nosotros, va donar la nota de valor; verduliques apretas, quites monumentals, pases emocionants y aserjat clayant el brás.
¡Eixe es Colomets!
Tot aixó va ser en un bou; en el altre va anar a eixir del pas, y aixó no está bé.

Barrabá

Leopoldo Asensio

COMESTIBLES FINOS
ALTAMIRA, 10 ALICANTE

És una de tantes publicacions pertanyents al gènere festiu. En la capçalera es llegeix que és la 2.ª època, ço que vol dir que abans ja havia vist la llum pública aquest setmanari; però havem de manifestar que seria de molt curta duració, car han resultat infructuoses les nostres recerques per a saber a quin any correspon.

15. EL TIO CUC.—Diputado por Rebolledo y representante de la chusma y de la gente de tro.

Red. y Adm. Riego, 4—Imp. Popular.—4 pp. a 4 col.
Any, IV, 1917, núm. 156, (24 novembre).

No tenim notes referents a la data del número primer d'aquest setmanari, amb tot i haver-nos dirigit a l'actual director d'aquesta publicació, qui va contestar-nos dient que: «De la primera època no se conservan antecedentes. Se publicó siete años bajo la misma dirección, dejando de aparecer el año 1918. Se imprimía en la imprenta de Tomás Muñoz, Alfonso el Sabio, 14». A això hem de dir que d'aquest «setmanari satíric i divertit» n'havem vist un exemplar datat el 24 de novembre de 1917, que era l'any IV de la seva publicació, i si és que va sortir set anys, deixaria de publicar-se en 1920 i devia començar a sortir en 1914.

16. EL TIO CUC.—Ex-diputat a Corts per el Rebolledo. Orgue ofisial de la chusma y de la chent de tro.

Red. i Adm. Riego, 4, segon.—Tip. Villavieja, 1 y 3.—386 × 250 mm.—Núm. solt, pts. 0'10' suscripció, pts. 2, al mes.—4 pp. a 4 col.—Il·lustrat.
2.ª època. Any I, 1923, núm. 1 al 8, (4 agost al 22 setembre).

Ja havem vist en el número 15 la publicació d'*El Tio Cuc* pertanyent a la primera època; després, al cap d'uns quants anys de silenci, va determinar aparèixer novament i a això es deu aquesta segona època. Per l'estil i el to en tractar els assumptes, ja es veu que és continuació d'aquell; publica treballs en prosa i vers, insereix notes d'altres localitats de la província, destina una bona part del text al comentari d'assumptes administratius i del veïnat de la població. N'era director En Josep Coloma Pellicer.

17. EL PELUT.—Guardia munisipal sesant, aspirant a agranaor públic. Defensor dels porigosos y dels que no són beodos. [Capçalera mixta. Un «guardia munisipal» perseguint a un «beodo». Dibuix d'Aznar].

Imp. «Dia», J. Sansano.—385 × 260 mm.—4 pp. a 4 col.—Número solt, pts. 0'10; suscripció, pessetes 2 al mes.
Any II, 1924; n.º 4, (11 chiner).

Aquesta publicació setmanal va començar a sortir, probablement, el 20 de desembre de 1923; era un periòdic satíric i de bon humor que comentava els

fets de la capital. En l'últim número (11 gener 1924) va publicar en lloc preferent de la primera plana la següent notícia: «En vista de la situació perquè a travéssem, *El Pelut* deixa de publicar-se per hara, hasta que disfrutem de garanties constitucionals. Entonses *El Pelut* tornarà a eixir de nou, y podrá dir al poble d'Alacant lo que hasta ara no sap, perquè ningú se ha atrevit a dir-ho». En un altre article ens feia saber que van imposar al seu director «¡50 machos de multa! sense donarli plaso pa pagarlos y com no tenia les 250 beates damunt, va estar detengut dos hores hasta que un bon amic que se va enterar, va depositar la *pasta* en el Govern civil». Com es veu, era un periòdic d'oposició.

ALCIRA *

18. EL BORINOT.—Semanari bilingüe satíric. Se publicarà tots els dumenches. (si el tiempo no lo impide). [Des de'l núm. 11, 15 de setembre. capçalera il·lustrada: Un home fuetejant-ne altres dos, i en el mig un borinot].

Imp. de José Muñoz.—375 × 265 mm. [Des del núm. 11] 445 × 325 mm.—4 pp. a 3 col. [Des del núm. 11] 4 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'05.
Any I, 1889, núm. 1-14 (17 juliol-6 octubre).

El programa d'aquest setmanari satíric està exposat en l'article de «salut» que es llegeix en el número primer, en dir que: «*El Borinot* anirà sempre contra el que mana, sempre que este no done a cada ú els drets que en chustisia li perteneixen o no mire per la moralitat pública y administrativa... Este es el programa: ñeña seca y caiga el que caiga...» Com ho demostra ço que havem copiat, aquesta publicació, ultra pertànyer al gènere satíric, tractava també dels assumptes polítics administratius de la localitat.

Havem d'assenyalar que, En Navarro Cabanes té un núm. 26 d'aquesta publicació amb data de 1.^r de gener de 1891, on es llegeix «Añ II», en la primera plana del qual es veu un anunci fent saber la mort del «Moltltre. Sr. Frey Jacinto Goig de Company». Probablement que, havent deixat l'Alcaldia el dit Jacinto, també va deixar de publicar-se *El Borinot*.

Un altre detall que s'ha d'assenyalar, és que en 1891 s'hi llegeix any segon, quan en realitat és el tercer; probablement deixaria de sortir una bona temporada, i en reparèixer va seguir la numeració correlativament; també pot ésser una segona època, sense assenyalar-ho.

* El conegut bibliògraf Josep Navarro Cabanes ens ha proporcionat notes pertanyents a les publicacions d'aquesta població.

19. EL RAMAS.—Revista destructiva sobre higiene social. [Capçalera il·lustrada].
Im. B. Cuenca.—395 × 284 mm.—4 pp. a 3 col.—Número solt, 5 sentabos.—Bilingüe.
Any I, 1904, n.º 1-12 (10 juliol-24 set).

Aquesta publicació fou de curta durada, degut a les multes que li foren imposades per les extremades idees republicanes que defensava i el llenguatge un xic bel·licós. En desaparèixer d'Alcira, el 24 de setembre, va reaparèixer a Sueca, el 8 d'octubre del mateix any.

ALCOVER

20. ALMANACH MODERNISTA DE LA LITERATURA CATALANA.
Any 1896.

D'aquest *Almanach* no en coneixem cap exemplar; però ens en dona notícia, En Plàcid Vidal, en l'article *El meu germà y la nostra família*, publicat en *Homenatge a la memòria de Cosme Vidal «Josep Aladern»*, on es diu que aquest va establir «el taller d'impremta en el local que hi ha damunt del portal de la Saura, una de les torres d'aquelles antigues muralles; eixint per primera vegada periòdic en el nostre poble. També van imprimir-hi un *Almanach modernista de la literatura catalana*, del qual ne va ésser col·leccionador Josep Aladern».

21. LA NOVA CATALUNYA.—Revista independent de Literatura y Arts.
[Capçalera il·lustrada. Des del núm. 4 capçalera tipogràfica].

Red. y Adm.: Torre de La Saura.—Imp. *La Saura*.—203 × 144 mm. [Des del núm. 4] 206 × 118 mm.—4 pp. a 2 col. [Des del núm. 4] 8 pp. a 2 col.— Núm. solt 5 cts. [Des del núm. 4] 10 cèntims. Suscripció, 4 rals semestre.—Quinzenal.

2.ª època.—Any I, 1896, núm. 1-5 (13 juny-5 agost).

En el «salut» que dirigeix als seus llegidors, exposa que «*La Nova Catalunya* al reveure la llum pública * ... té a gran honor fer constar que, així com se ofereix en tot y per tot a sos amichs, farà també la guerra en tot y per tot a sos contraris, que ho serán també de la Llibertat y de la Justícia». I en l'article «*La Catalunya Nova*» ens diu que vol «una Catalunya gran, no petita per l'odi als demés pobles, no impertinent, ab ses eternas queixas, si alguna volta dignas y enternidoras, escrites casi sempre ab la rialla als llavis y la indiferencia al cor». El director fou En Cosme Vidal, més conegut per *Josep Aladern*; entre els noms dels col·laboradors, veiem els de Mn. Jacint Verdaguer, Apel·les Mestres, Joan Pérez Jorba, Joan Maragall, J. Gaya Guardiola i molts d'altres.

* La primera època d'aquesta publicació pertany a Sitges.

REVISTA INDEPENDENT DE LITERATURA Y ARTS

Alcover, 13 de Juny de 1896

5 CÉNTIMS

Any I. Época 2.ª Núm. 1

Certamen permanent

→ PRIMER CONCOURS ←

OBJECTE.—Al objecte de fundar una petita **Biblioteca** verament intel·lectual, hem cregut oportú fer reapareixer nostra humil publicació a fi de que 'n siga 'l butlletí portaveu. Al efecte se celebrarà un **concurs mensual**, convocanse avuy al primer baix las bases següents:

BASES.—Se demana una composició literaria titulada

DOTZE EPÍGRAMAS

en la qual deurán figurarhi dotze composicions distintas, de poca extensió, adjudicantse'l premi á las que apareixent més intimament lligadas entre sí. ofereixin més novetat en la forma, més valentia en el pensament y més bel·lesas de llenguatge oferixi en sa composició.

PREMI.—El treball premiat se publicarà en un elegant tomet de 16 planas, el qual constituirá el primer volum de la **Biblioteca de La Nova Catalunya**, regalantse al autor una tirada de **100 EXEMPLARS** com á premi.

Els subscriptors del periòdic, rebrán mensualment el volum premiat de franc, y els no subscriptors, podrán atquirirlos en els punts de venta á 10 céntims cada volum.

Els treballs deurán dirigirse á aquesta Redacció fins per tot el dia 40 del próxim mes de Juliol.

Núm. 21.

Publicava números extraordinaris i fulletó i celebrava concursos mensuals per a la formació de la *Biblioteca de «La Nova Catalunya»*.

ALGEMESÍ *

22. PIM, PAM, PUM.—Periòdic intermitent que soltarà pilota quant li pase per... lo cap.

Imp. de Sueca de Màximo Juan.—355 × 255 mm.—4 pp. a 3 col.—Bilingüe.
Añ de la fam, 1911, pilota 1-8 (20 giner-8 març).

En l'article de «presentació», es llegeix: «Venimos, como el hidalgo manchego, a desfacer entuertos, a combatir, lanza en ristre y con la visera levantada, a cuatro haraganes, chupópteros venenosos, viles mercaderes de la honra ajena... Venimos a pegar de lo lindo, a todo bicho viviente...» Com es pot deduir pel text que havem copiat, era una publicació política «d'higiene social».

23. LA CANARIERA.—Semanari bilingüe de la cáscara amarga y órgano de la moral en Algemesí y su término. [Capçalera tipogràfica].

Imp. de Sueca, de Màximo Juan.—345 × 255 mm.—4 pp. a 3 col.—Un núm., 5 cèntims.
Any I, 1913, n.º 1-3 (4 agost-17 agost).

En l'article dedicat «al públic» es llegeix que aquest setmanari ve a «velar por la moral y los prestigios de este pueblo, para evitar el que sea víctima de cuatro charlatanes explotadores de su noble credulidad y hombría de bien». També ens diu que la seva missió és la de «arrancar máscaras, derrocar ídolos de barro, defender prestigios ultrajados...» Censurava la política dels carlins dirigits per En Josep Belda i la dels conservadors. Se'n publicaren 6 números. Amb tot i llegir-se que és un setmanari bilingüe, hem de remarcar que hi domina el castellà.

24. LA RIBERA.—Semanari inofensivo.

Red. y Adm.: «Nuevo Club».—Imp. Hijos de Muñoz Alcira.—Núm. solt, 5 cts.—Bilingüe.
Any 1917, núm. 1-7 (8 juliol-7 agost).

Publicació purament satírica i literària. S'hi veuen treballs en valencià, si bé no en gran nombre. En l'article de salutació, titulat «Nuestro programa», es llegeix: «Viviremos alejados de la política, entendiéndose de la política partidista,

* El ja esmentat Josep Navarro Cabanes ens ha fet veure els periòdics d'Algemesí que descrivim.

personalista... Sabemos que no podemos ser maestros de nadie y no lo pretendemos... Creemos que el pueblo está necesitado de cultura, y toda obra cultural tendrá en nosotros pronto eco».

25. SALUS INFIRMORUM.—Revista de la Coronación-Pontificia de la Virgen de la Salud.

Imp. Salvador Lleó. Alcira.—270 × 137 mm.—4 pp. a 3 col.—Bilingüe.
Any 1924-1925, núm. 1-10 (21 dbre, 1924-19 abril, 1925).

Aquesta publicació era el suplement de la «Hoja parroquial» de Algemesí, i com pot suposar-se una revista netament catòlica; però també s'hi veien treballs literaris i entre aquests, en quasi tots els números, se'n llegeixen en valencià.

ALGUER

26. LA SARDENYA CATALANA.—Fulla Patriòtica dels Catalans d'Italia.
[Capçalera mixta].

Red. i Adm.: L'Alguer, V. Gilbert, Ferret, 32; Barcelona, Mallorca, 198.—Tip. «Enciclopedia Catalana». Barcelona.—206 × 131 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt 15 céntims. Suscripció, pts. 3 (3 lires) l'any.—Mensual.—Il·lustrada.
Any I, 1908, núm. 1 (1 d'abril).

Any I.

Alguer-Barcelona 1.er d' Abril de 1908

Núm. 1

Fulla Patriòtica dels Catalans d' Italia

SORTIRÀ CADA MES	REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
— — Suscripció: 3 pessetas (3 lire) l'any — —	L'Alguer V. Gilbert-Ferret, 32.-Barcelona Mallorca 198

En l'última pàgina del número primer d'aquesta publicació es llegeix:
«La Sardenya Catalana es lo lligám entre la gent algueresa y aquella antiga

rassa germana de l'altra banda de la mar; lo portaveu dels catalans d'Itàlia, més de cinch centúrias fora de la mare Patria; la total revelació del Alguer per Catalunya y'l reflexa de la vida culta y activa de las regions catalanas sobre l'Alguer». Ens diu que publicarà estudis d'En Guarnerio, Todesco, Rubió i Lluch, Serra i Pagès, i altres. Fou publicació de molt curta durada, i fins ens han dit que no va passar del número primer.

A L M E N A R

27. LO PENSAMENT DEL SEGRIÀ.—Quinzenari català. Sortirà los dies 5 y 20 de cada mes. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Sant Antoni de Padua, 11.—Imp. Mariana a càrrec de R. Farré, Lleida.—365 × 256 mm.—4 pp. a 3 col.—Pts. 0'75 trimestre.

Any I, 1901, núm. 1, (20 oct).

En l'article «A qué venim» que es llegeix en el número primer d'aquesta publicació quinzenal, ens diu la Redacció: «Animosos y plens de bona voluntat surtim en defensa del Catalanisme, perque sols en son programa hi trobem solucions encaminades a crear lo benestar al poble, lliurantlo de mals governs...» I en «Nostres propòsits» ens fa saber que, «proposant-se aquest periòdic defensar amb tota sa puresa los ideals catalanistes, no pot menys que basar-se en principis verament democràtics, mirant per tots los medis qu'estigan a sa via, borrar les distàncies que separen a les anomenades classes socials». Aquesta publicació és més política que literària, figurant adherida a la «Unió Catalanista».

A M E R

28. FULLA PARROQUIAL del Bisbat de Girona. [A la quarta plana] Parròquia de Santa Maria d'Amer. [La capçalera de la primera plana, iHustrada: Gravat amb assumpte religiós. La de l'última plana, tipogràfica].

Imp. [Les tres primeres pàgines] Tip. Carreras, Girona. [La última pàgina] Tip. *La Econòmica*, Forsa, 2, Girona.—205 × 125 mm.—4 pp. a. r. s.

Any II, 1925, núm. 54, (6 dbre.)

Probablement el número primer d'aquesta publicació correspon a últims de novembre de 1924. Publicació religiosa.

AMPOSTA

29. EL FARO.—Periódico republicano democrático. Se publica los jueves.
[Capçalera mixta. Un far i el títol de la publicació].

Red. y Ad.: Sant Josep, núm. 12 [Des de l'any VIII, núm. 273] *Fraternidad Republicana*.—
Imp. J. Monclús, Tortosa.—450 × 285 mm.—4 pp. a 4 col.—Bilingüe.
Any VII-1918,-VIII-1919, núm. 246-273 (17 enero, 1918-27 nov. 1919).

Aquest periòdic va aparèixer en 1912 figurant com el portantveu del partit republicà qui tenia per cabdill En Marcell Domingo. Tractava d'assumptes de la comarca, però preferentment de la localitat, i no oblidava els dels Ajuntaments comarcals. Hi hem vist treballs en català, no abundantament, signats per Agustí Joan Barberà, J. Sal·les, Josep Albiol, i altres.

30. EL ECO DE LA COMARCA.—Periódico semanal. Defensor de los intereses de la Región. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Doctoral Martínez, 2.—Imp. de «Eco de la Comarca».—452 × 302 mm.—4 pp. a 4 col.—Bilingüe.
Año VI-1919, VII-1920, VIII-1921, IX-1922, X-1923, núms. 231-429 (27 abril 1919-1 abril 1923).

Aquest setmanari era netament monàrquic; hi dominen els treballs en castellà, però s'hi veu col·laboració catalana. No coneixem números anteriors als ja esmentats, però podem assenyalar l'any 1914 com el primer de la seva publicació.

ARBECA

31. L'ESCU T.—Defensor de tota sana ideologia. Sortirà cada quinze dies.
[Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Carretera, 9.—Imp. i Pap. d'En Joan Gibal, Borges.—272 × 174 mm.—8 pp. a 2 col.—Preus: Any, Pts. 5; trimestre, Pts. 1'25.
Any III, 1925, núm. 54 (31 octubre).

Aquesta publicació va aparèixer, probablement, el 15 de setembre de 1923, i si bé defensava els béns comarcals i, com pot suposar-se, especialment els de la localitat, no per això deixen de veure's per les seves pàgines notes agrícoles, econòmiques, polítiques, literàries, científiques i sociològiques.

ARBÓS

32. CREU I AIXADA.—Fulla dominical.

Any I, 1913, núm. 1 (12 octubre).—Any VI, 1918, núm. 247 (30 de juny).

D'aquesta publicació no havem vist cap número, però Mn. Gaietà Viaplana, autor de *Notes històriques de la Parròquia i Vila d'Arbós* (Arbós, 1927) ens en dóna notícia en escriure que en «12 octubre.—Comença a publicar-se en aquesta parròquia la Fulla Dominical «Creu i Aixada» que es reparteix també en les esglésies de Banyeres, Castellet, Domenys, Gornal, Sant Marsal i Santa Oliva. Com indica son títol, a més de son fons religiós, té una secció dedicada a l'Agricultura. Es publica sens interrupció fins l'any 1918, el dia 30 de juny, en què surt el darrer número que és el 247».

33. BADALOTA.—Setmanari independent defensor dels interessos morals i materials de l'Arbós i sa comarca. [Des de l'any III, n.º 106.] Setmanari català defensor dels interessos morals i materials de l'Arbós i sa comarca. [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm.: Sant Julià, 2.—Imp. Ramón Vendrell.—380 × 270 mm.—4 pp. a 3 col.—Nombre corrent, 15 cts. Suscripció, Arbós i sa comarca, un mes, Pts. 0'50; fora, trimestre, Pts. 2; estranger, 1 any, Pts. 12.

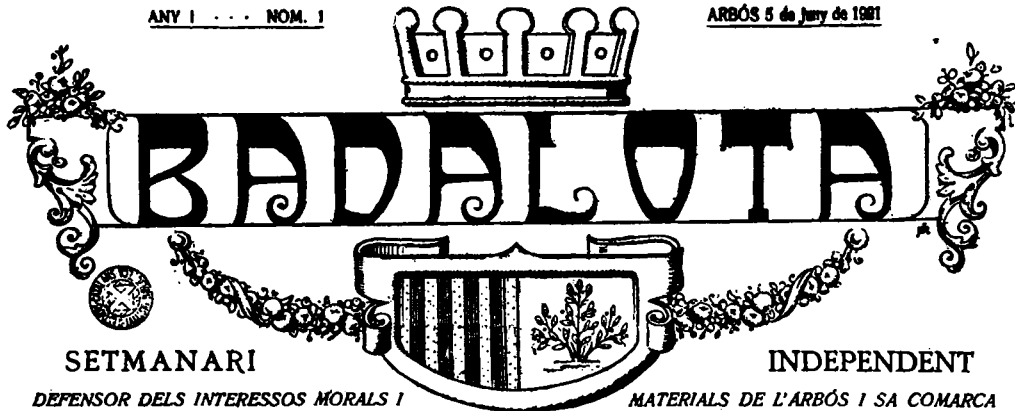
Any I-1921, núm. 1-30 (5 juny-25 desembre).—Any II, 1922, núm. 31-83 (1.ª gener-31 dbr.).—Any III, 1923, núm. 84-134 (6 gener-30 dbr.).—Any IV, 1924, núm. 135-185 (6 gener-28 dbr.).—Any V, 1925, núm. 186-237 (4 gener-25 dbr.).

Aquest setmanari va començar essent independent, però defensor de l'Arbós i sa comarca. Per les seves pàgines s'hi veuen articles culturals, notes d'esport, religioses, etc. També publica articles traduïts de revistes estrangeres. En la «Salutació» deia la Redacció que: «No ens ha mogut, al publicar aquest periòdic, el desitj de lucre, ens ha guiat una simpatia i estimació de les coses nostres; no ha sigut la política ni matèria de cap mena que'ns ha suggerit aquesta idea; l'únic intent es procurar i vulgaritzar tot lo que sigui d'interès moral i material per l'Arbós i sa comarca...»

ARENYS DE MAR *

34. LA GAVIOTA.—Periòdic quincenal de notícies, literatura, ciències y artes. Eco del partido de Arenys de Mar.

* Fem públic el nostre reconeixement a En P. M. Puig i Estapé qui ens ha posat a mans la seva magnífica col·lecció de premsa catalana i en especial la de Arenys de Mar.

SETMANARI

INDEPENDENT

DEFENSOR DELS INTERESSOS MORAIS I

MATERIALS DE L'ARBÓS I SA COMARCA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
 Arbós i comarca an mes. 0'50 ptes.
 Fora trimestre. 2
 Estranger an any. 12
 Nombre correus, 15 cbr. Arossat, 25

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
 Carrer de S. Julià 2

ANUNCIS, ESQUELES I REMITTIS
 A
 PREUS DE TARIFA

BANC COMERCIAL DE TARRAGONA

AGENCIA DE ARBOS
 OPIONES PROVISIONALS: PLATERIA, 11 - TELEFON 679

Compra i venda de tota mena de Valors i Monedes.
 Paguem tota classe de Cupons.
 Ens cuidem del canvi de títols.
 Girs per a tot Espanya i Extranjer.
 Deixem diners amb Garantia de Valors de l'Estat.
CAIXA D'ESTALVIS.— Vista 3 i 1/2 i Plus al 4 i 5 per 100.
COMPTES CORRENTS.— Vista 3 per 100. Pogueu-se ingressar llure de comissió des de nostre Casa Central i Borst de Tarragona, Caixa de Crèdit i Estalvis de Vendrell, Banc de Catalunya, Barcelona, Sans i Poble Nou, Gricia, Girona, Banc de Reus de Descomptes i Préstecs: Reus, Montblanc, Santa Coloma de Queralt, Mora d'Ebro, Falset, Gandesa, Banc de Tortosa. TORTOSA. ILLDECONA
COMPTES CORRENTS en Moneda Extranjera amb abonament d'interessos

¡Alerta Agricultors!

Per a la pròxima collita del blat, ordi i demés grans, tindreu sempre disposat a servir-vos el nou **MOLI FARINÈ** que es posa a l'Arbós.

SALUTACIÓ

El primer deure que tenim el començar nostra tasca, es endressar una salutació a l'Arbós, se comarca i a la premsa.

No ens ha mogut, el publicar aquest periòdic, el desig del lucre, ens ha guiat una simpatia i estimació de les coses nostres; no ha sigut la política ni matè de cap mena que ens ha suggerit aquesta idea; l'únic intent és publicar i vulgaritzar tot lo que sigui d'interés moral i material per l'Arbós i sa comarca.

«BADALOTA» és el nom d'aquest setmanari, evocant les belleses de l'Arbós. Des d'ella es contempla l'hermosa pleura del Penedès guardada per enflell de montanyes, esguardant-se com espléndid coronament les sorres de Montserrat. Des d'ella contemplam en dies clars i serens la magnificència d'una encisadora sortida de sol; per ella ens flagella, en dies rúfols, la furienta tra-

montana; a ella hi concorren les principals vies de comunicació a altges pobles de l'encontrada i de mes lluny.

Oferim les columnes d'aquest periòdic a tots els que vulguin cooperar a la nostra iniciativa, i com que la nostra comarca és preferentment agrícola, acudirem de molt bon gust tot lo que a l'Agricultura fessi referència. Molts son els que han fet probes i assatjos pel millor conrret de les terres i millorament de classes de fruits, obtenint mantes vegades exits falaguers, i en altres ocasions, per disort, han vist que els resultats no eren del tot satisfactoris. Amb l'aplicació de llurs intentives poden aportar un bell ensenyament, i aconsellar en materia tan important per aquesta comarca. En altres qüestions d'importancia per a la vida sollicitam i agralrem la col·laboració de persones enteses, que no dubtem ens ajudaran a portar a terme nostra empresa. I als qui saben esplanar-se amb estil primorós o ritma-

de forma, els brindem també les planes d'aquest modest periòdic.

Nostre esforç no ha de mancar-hi, procurant que sigui una publicació instructiva, agradosa i vulgaritzadora,

LA REDACCIÓ

Clams de la Ciutat

Envers l'anorreament?

Una ves camperol ha arribat a ma orella en mig del brujit de la ciutat. És la veu de l'Arbós: prou natural, prou amig i rubleria de cordialitat per a no confondre-la amb els crits apressats i febroensos que totsemps fan retrunyir l'aire de la Ciutat sagonina. Una veu que, venint de vosaltres, me parla de la tranquil·litat dels camps, i d'anhel de cultura i d'anlirament espiritual davant dels quals no dec restar mul, sinó encorcollar-los i ajudar-los amb tola diligència i omignça. Perque ella me recorde la nostra vila, tan pulcra, enclada pel somriure i las conques de les punteires; el nostre Penedès, la terra del vi, del sol i del vent que corre avolant damuni les planes de cep; la gala infantesa, vessanta de focs i rialles; els capvespres d'aquest temps verial, quan es iroben les cuques de de llum en l'herbal de la vora dels viarans, s'ou la canaralla dels paganos que retornen al poble, i la blancor boirosa dels camins es veu claudada de l'ombra que hi passa, dels remats tardaners... i mon sentit serve encara el toc plimivol i solemnitat d'aquelles hores del nostre cloquer que ambien coure amb recansa dels immòbils estels, atxamplor-se per l'espel, lentament, separtadament, i devallar de les teulades fins als recons més foscos dels carrers i fins a dins les llars somnioes.

Guirebé a la mitat de la curaa de la vida, aquella veu germanivola m'ha fet pensar en els versos amb quins el Dant, el poeta més gran de la Itàlia, comença la seva immortal *Divina Comedia*:

«Nel mezzo del camin di nostra vita mi ritrovo per una selva oscura, che la diritta via era smarrita».

Ahi queno, a dir qual era, é cosa dura, questo selva selvaggia ed aspra e forte, che nel pensar rinnova la paura!

Tanto é amare, che poco é più morte.» (1)

La selva ombrivola i terrible era la seva pátria, la ciutat de l'Arno, la incomparable Florença que destroçaven llavors las guerres implacables entre gibelins i gibelins... Donca no es mes trista, llòbraga i pavorosa la sóri de la meua Ciutat, avui morença de l'esclet de tanta d'odis i de crims?

(1) «A mig camí del nostre viure me tobi en una selva obscuro i salvatge de tot viarany dreturar. Allí que costia de dir com era aquesta selva salvatge, aspra i sòbraga: només de pensar-hi se'm renova la por! Tan terrible es el record que no es pot més la mort.»

Adm. i Red.: Parera, núm. 41.—Imp. de Lluís Tasso, Arc del Teatre, 21 y 23.—Barcelona.—
268 × 169 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.
Any I, 1882, núm. 1 - 6 (15 febrer - 3 maig).

En l'article de presentació es llegeix que: «Jamás ocuparán nuestras plumas elementos de discordia, nunca será su objeto la polémica política o religiosa, tratando sólo de recrear fomentando la afición a las ciencias, artes y letras, que ilustran siempre y cuya utilidad es manifiesta. Claro es que debemos ocuparnos también de cuanto ocurra digno de noticia en los pueblos que constituyen este partido, o sea lo que llamamos comarca Arenyense...» Hi escrivien En Ramon D. Perés, En Josep M. Ballarín, Frederic Soler, Lluís López Oms, Artur Masriera i altres.

35. LA RIERADA.—Baixarà a lo menos cada quinze dies. Portaveu dels pobles de la Rodalia d'Arenys de Mar. [Des del núm. 24] Adherit a la «Unió Catalanista». [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm.: Riera, 50.—Imp. F. Horta, Argentona, 29.—Mataró.—Arenys de Mar.—
272 × 169 mm. [Des del núm. 27] 388 × 267 mm.—4 pp. a 2 col. [Des del núm. 27] 4 pp. a 3 col.
—Núm. sol 0'25 pessetas. [Des del núm. 24] Número sol 0'10 pts. [Des de l'any II, núm. 27] Sortirà
los días 1 y 15 de cada mes.

Any I, 1902,-II, 1903,-III, 1904; núm. 1 - 55 (1 janer 1902 - 15 mars 1904).

Publicació eminentment catalanista. Amb l'epígraf de «Nostre Programa» s'hi copien uns fragments del Manifest de la Unió Catalanista, amb data del 16 de març de 1897. Fou director o redactor en cap En J. Valeta i entre els que hi col·laboraven s'hi veuen els noms d'En Puig i Estapé, Ximeno Planas, Flos i Calcat, Puig i Tapias i altres. Fullejant les pàgines de la col·lecció hom hi llegeix interessants articles polítics i literaris, notes d'administració local, correspondències pertanyents als pobles de la comarca, etc.

36. LA VEU DE LA COSTA.—Periòdic Catòlic Regionalista. Se publica a Arenys de Mar los diumenges primer y tercer de cada mes. [Des del núm. 27]. Periòdic Nacionalista Catòlic. Se publicará cada 15 dies, a contar del primer diumenge del any. [Des del núm. 106] Periòdic quinzenal. [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm.: Reial, 26, 1.ª [Des del núm. 80] Red. i Adm.: Bonaire, 5. [Des del núm. 106] Red.
Bonaire, 5. Adm. Dr. Robert, 41.—Estampa de F. Altés, Angels, 22 y 24. Barcelona.—
273 × 169 mm.—8 pp. a 2 col.

Any I, 1907,-II 1908,-III 1909,-IV 1910,-V 1911; núm. 1 - 121 (6 janer 1907 - 2 set. 1911).

Aquesta publicació quinzenal era el ressò de l'anomenat Centre Catòlic Regionalista i «farà sentir als seus llegidors y benvolguts suscriptors la veu de la fe i relligió de tota aqueixa costa... Enamorats de la nostra terra, no es estrany que en lo nostre lema y divisa axequém també ben alta contra tots sos enemichs la

BAIXARÀ À LO MENOS CADA QUINZE DÍAS
Portaveu dels pobles de la Rodalia d' Arenys de Mar

Tota la correspondència al Director.
 No s' retornan els originals.

Redacció y Administració:
 Riera, 50.—ARENYS DE MAR

NOSTRE PROGRAMA

May lo catalanisme ha treballat a l'ombra pera arribar a la realització dels seus ideals. Defensor dels principis honorats que sustentava, ben clara y a la llum del sol los va exposar a la Regna Regent d' Espanya en sa vinguda a Barcelona y ben clara y concretament los va donar al país en la Assemblea de Manresa de 1892.

Com allavors dignérem, enteném avuy que han de quedar a càrrec del poder central del Estat espanyol las relacions internacionals, l' exèrcit de mar y terra, las relacions econòmiques d' Espanya ab los demás països, la construcció de obres públiques de caràcter general, la resolució de totas las qüestions y conflictes inter-regionals y la formació del pressupost anual de gastos, al que deurán contribuir las regions a proporció de sa riquesa; tot ab la organització corresponent y adequada.

Pero enteném que correspón al Poder regional lo règimen intern de Catalunya, y que ha de constituïr-se aquesta mantenint lo temperament expansiu de sa legislació y segons sas necessitats y son modo de ser.

En consecuença, volém la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans sols los que a Catalunya desempenyin càrrecs públics; volém Cors establert, no sols per establir nostre dret y lleys civils, sino tot quall se refereixi a la organització interior de nostra terra; volém que catalans sian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya 'a fellin' cò última instancia 'ls plecs y causes; volém ser àrbitres de nostra administració, fixant ab entesa llibertat las contribucions é impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exèrcit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut quintas y lloves en massa y establint que la reserva regional forosa prestei servey tantols dintre de Catalunya.

Aquest es nostre catalanisme dintre d' Espanya; aquest es lo nostre regionalisme dins de Catalunya. Aixó es lo que volém; per aixó aném; a n' aixó arribarém a no trigar gayre.

(Del Manifest de la «Unió Catalanista» del dia 16 de Mars de 1897.)

¡El doctor Robert ha mort! La ciencia ha perdut un sabi; Catalunya un dels seus mes fermes defensors; nosaltres 'l mestre y 'l company entusiasta de nostra causa. El dolor que en aquets moments 'ns embarga per una pèrdua tan irreparable no podem descriure'l, tan sols 'ns queda alé per enviar a la distingida familia del difunt 'l mes sentit pésam per la desgracia que l' affligeix y de la qual co-participem.

La Redacció de LA RIERADA.

gloriosa senyera de Catalunya que, si capsada ab la creu, porta al bell mitg les quatre barres. En aytal terror, la nostra tasca es ben clara y definida: es tasca nacionalista catalana; deslligada de tot partit y opinió política, no té cap participació oficial directa ni indirecta ab ells.

37. L'AVENIR.—Literatura, Arts y Ciències.

Red. i Adm.: L'Avenir, Riera.—Tip. L. Rossell, Suc. de F. Horta.-Mataró.—185 × 105 mm.—12 pp. a 2 col.—Preu: 10 céntims.

Any I, 1907 núm. 1 - 3 (4 agost - 4 oct.).

En la «Presentació» llegim que ve a fer Pàtria i Art. «Volem portar també, com la formiga de la falla, lo nostre granet de sorra al grandió monument de la Catalunya resurgenta.» Es una publicació mesal, que tant tractava de qüestions polítiques com literàries, i sempre amb noblesa de mires i criteri elevat; per les seves pàgines s'hi veuen treballs d'En Josep Granger, Mn. Francisco de P. Baldelló, Francisco Caballé, Joan Draper, Vicens Solé de Sojo, Pere M. Puig, i altres.

38. REVISTA DE LA CAMBRA AGRÍCOLA DEL DISTRICTE D'ARENYS DE MAR.

Direc. i Adm.: Secció 3.ª de la Cambra Agrícola del Districte d'Arenys de Mar, Dr. Robert, 37.—Imp. d'En Jaume Vives, Muntaner, 22.-Barcelona.—182 × 124 mm.—8 pp. a r. s.

Any I, 1908,-II 1909,-III 1910, núm. 1 - 17 (nov. 1908-17 marzo 1910).

En l'article de presentació llegim: «Som agricultors, y com aytals sols ens preocupa la protecció, avenç y prosperitat de l'Agricultura». Cal advertir que aquesta publicació va començar essent netament catalana, però des de l'any segon va esdevenir bilingüe.

39. REDEMPCIÓ. [Capçalera tipogràfica]

Red. i Adm.: Arenys de Mar.—Imp. Abadal, Tallers, 10.-Barcelona.—380 × 270 mm.—4 pp. a 3 col.—Número solt 10 céntims, però en l'anunci del periòdic diu Pts. 0'05.—Sortia el diumenge.

Any I, 1914 núm. 1 (8 febrer).

En l'article del «salut» ens diu la Redacció: «Surt *Redempció* i us crida a tots per a parlar-vos de lo que no havem sentit ni vist, per a escampar entre vosaltres la llevor del progrés, per a fer arrelar en vostres pits l'amor a vosaltres meteixos i l'amor a nostra mare Catalunya». Aquesta publicació pertanyia al credo catalanista i defensava els interessos de la comarca. Des del núm. 3 es continua a Canet de Mar.

40. CREU I BANDERA.—Revista del Centre Social Arenyenc.

Red. Riera, 11, 1.er—Tip. Valls y Comp. Calella. [Des del núm. 3] Tip. Tatjé.—181 × 115 mm.—12 pp. a r. s.

Any I, 1915 núm. 1 - 3 (1 mars - 22 agost).

No tenia sortida fixa. En l'article de salutació es llegeix: «Mentres no s'acordi ferla periòdica, sortirà sempre que la junta de Govern la cregui convenient...» També ens fa saber que: «Habem cregut en la necessitat de una revista, qui tenint per base la Religió i per bandera nostra tradicional «bandereta» fos l'iman que acollís tota la floreixent, pero dispersa, riquesa intel·lectual del nostre poble». I en un altre article ens diuen que han acollit aquest títol per quan «la Creu parlarà de Déu, i la Bandera de la pàtria». Com pot deduir-se de ço que hem copiat, es tracta d'una publicació catòlico-política.

41. ARENYS.—Revista setmanal, literaria, il·lustrada, de deportes i notícies comarcals.

Red. i Adm. Dr. Robert, 37.—Tip. J. Tatjé, Dr. Robert, 87.—239 × 169 mm.—8 pp. a 2 col.—Número solt 15 céntims.

Any I, 1915; II 1916; III 1917; IV 1918: Núm. 1 - 172 (25 juliol 1915 - 24 dbre. 1918).

Com ja ho indica el subtítol, es tracta d'un setmanari de notícies locals i de la comarca, amb treballs literaris i reproduccions d'art. La col·laboració és acurada, i hom veu al peu d'alguns articles noms coneguts.

42. REPÚBLICA.—Periòdic autonomista. Portaveu dels republicans del Districte. Se publicarà al menys una vegada al mes. [Després]: Se publicarà dues vegades al mes.

Red. i Adm. Iglesia, 24.—Tip. H. Abadal, Rambla de Mendizabal, 48. Mataró.—395 × 256 mm. [Des de l'any II] 276 × 169 mm.—4 pp. a 3 col. [Des de l'any II] 4 pp. a 2 col.

Any I, 1916, II 1917, núm. 1 - 18 (11 febrer 1916 - 11 nov. 1917).

Publicació Republicana Autonomista i Federativa. Diu: «Nostre actuació dins la política estarà basada en la defensa y propaganda de nostres comuns ideals, procurant fer les arrelar en el fons de la consciència pública fins assolir la seva total implantació. Fidels defensors i conservadors de nostre ideal, respectarém el dels altres, sempre que sia defensat ab sinceritat i noblesa; pero fuetejarém tota gestió partidista que vagi envolta ab l'abominable mantell de la funesta hipocresia». En el núm. 16, de 21 d'octubre de 1917, va deixar de publicar-se, però continuà al poc de temps seguint la mateixa numeració.

43. ARENYS I SA COMARCA.—Revista setmanal, literaria, il·lustrada de deportes i notícies comarcals. [Des del núm. 55] Revista autonomista independent, literaria, il·lustrada i de notícies comarcals. [Des del núm. 64] Periòdic Nacionalista. [Capçalera i il·lustrada].

Red. Dr. Robert, núm. 37. [Des del n.º 64] Bonaire, 3.—Adm. Sant Josep, 9.—Tip. Tatjé, Dr. Robert, 37.—248 × 170 mm.—Generalment 8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0.30.

Epoca 2.ª Any 1919-20, núm. 1 - 55. (5 gener 1919 al 1 maig 1920).

Aquesta publicació és continuació de l'esmentada en el número 41 amb el títol d'*Arenys*, i, com ja es diu en el subtítol, tractava dels assumptes comarcals de la localitat, però també s'hi veuen articles de folklore, notes esportives, artístiques i literàries; també s'ocupava de qüestions polítiques.

44. FULLA DOMINICAL.—Parròquia de Santa Maria.

Tip. Tatjé.-Arenys de Mar.—205 × 127 mm.—4 pp. a r. s.

Any IV-1922; VI-1924, núm. 17, 4.ª diumenge d'abril 1922 - núm. 29, 3.er diumenge juliol 1924.

Aquesta publicació setmanal va començar a sortir en 1919. Creiem inútil dir que és una fulla de caràcter religiós. (Vegi's núm. 58).

45. ARENYS I SA COMARCA.—Periòdic Nacionalista. [Des del núm. 143] Periòdic Nacionalista. Portaveu de la «Joventut Nacionalista» d'Arenys de Mar. Sortirà els dies 1 i 15 de cada mes. [Capçalera il·lustrada].

Red.: Bonaire, 3 [Des del núm. 74] Red. Oficial: Centre Autonomista «La Constància», Sant Celoni. Reds. locals: A Arenys de Mar, Bonaire, 3. Als altres pobles del districte: Centres Autonomistes.—Tip. Tatjé, Dr. Robert, 37.—238 × 170 mm.—8 pp. a 2 col.

3.ª època. Any I, 1920; II, 1921; III, 1922; IV, 1923 i V. 1924.

En veure que diu que és «3.ª època» i en llegir el títol, es sap tot seguit que és continuació dels núms. 41 i 43. L'ideari polític, segueix essent el mateix; més ben dit, ha anat perdent tot el caire de revista literària accentuant-se més el polític.

46. L'IDEAL DEL PATRONAT.—Religió i Cultura. Periòdic mensual de propaganda catòlica, portaveu del Patronat de l'Immaculada i Sant Lluís Gonçaga d'Arenys de Mar amb col·laboració d'entitats similars de la comarca. [Des del núm. 24 es titula] L'Ideal. Veu de la Parròquia. [Capçalera il·lustrada. Composició al·legòrica].

Red. i Adm. En l'estatge social de dita entitat, San Gabriel, 44. [Des del n.º 14] Red. Adm. i Correspondència: Casa Rectoral.—Imp. H. Abadal.-Mataró.—219 × 151 mm.—12 pp. a 2 col.—Número solt: 0'15 cèntims.

Any I, 1921; II, 1922; III, 1923, núm. 1 - 33 (14 abril 1921 - 7 dbre. 1923).

Com ja ens ho diu la capçalera, aquesta revista mensual és el «Portaveu del Patronat de l'Immaculada i Sant Lluís Gonçaga». No cal subratllar que és una publicació religiosa.

47. SPORT ARENYENC.—Revista de sports, art, literatura i esbarjo.

Red. i Adm. Riera, 6.—Imp. H. Abadal.-Mataró.—303 × 202 mm. [Des del núm. 7] 263 × 173 mm.—8 pp. a 3 col. [Des del núm. 7] 8 pp. a 2 col.—Preu: 30 cèntims.—Il·lustrat.—Bilingüe.

Any I, 1923, núm. 1 - 10 (27 juny - 15 set.).

En la *Salutació* llegim: «No'm limitaré sols en parlar-vos d'esportisme, no; us parlaré de literatura, música, ciència, religió... us parlaré de balls, teatres i altres festes que celebri nostra vila... Per a comunicar-me amb vosaltres i per agermanar-nos més, ho faré amb la castiça parla de »L'Atlàntida« i amb l'armoniosa llengua del *Quixot*».

48. FULLA PARROQUIAL. [Capçalera iHustrada].

Tip. Tatjé.—210 × 128 mm.—4 pp. a r. s.
Any I, 1925.

Com ja ho indica el títol, és una publicació religiosa igual que altres d'aquest mateix gènere. (Vegeu núm. 58).

ARGENTONA *

49. LO CASTELL DE BURRIACH.—Defensor dels interessos d'Argentona
[Capçalera tipogràfica.]

Adm. Torrent, 12.—Imp. H. Abadal i Comp.^a - Mataró.—182 × 108 mm.—8 pp. a. r. s.—
Núm. solt Pts. 0'10.—IHustrat.
Any I, 1893. Núms. 1-3 (4-26 agost).

Publicació de curta durada. La Redacció ens fa saber que: »L'amor a la terra argentonina és lo únich sentiment que'ns mou a emprendre la marxa que avuy comensam ab *Lo Castell de Burriach*... En las páginas d'aquesta publicació hi vindran continuadas totas las novas que pugan revestir algun interès per la localitat o pobles vehins, aixís de esdevinguts com de projectats, o que sigan fàcilment viables per la progresiva marxa de la localitat...» Hem d'assenyalar que En Francesc Carreras i Candi hi publicava notes històriques i N'Antoni Bori i Fontestà poesies.

50. LO CASTELL DE BURRIACH.—Defensor dels interessos d'Argentona.
[Capçalera tipogràfica.]

Red. i Adm. Torrent, 13.—Imp. H. Abadal. - Mataró.—180 × 112 mm.—8 pp. a. r. s.—
Núm. solt Pts. 0'10.
Epoca 2.ª Any I, 1911. Núms. 1 i 2 (4 i 26 agost).

Solament hem vist els dos primers números d'aquesta segona època, i podem dir que era una publicació de caràcter catòlic; tenia tot el caire

* Gràcies a En Joan Catà, d'Argentona, hem pogut completar les notes que tenem recollides referents a la premsa d'aquesta població.

de revista comarcal amb notes referents al moviment i festes que es celebraven. Hi hem vist treballs de Na Dolors Monserdà de Macià, E. Duch Salvat i Josep D. Bellalta.

51. LA VEU D'ARGENTONA.—Periòdic independent. [Capçalera mixta. Dibuix al·legòric amb el nom del periòdic].

Direc. i Adm. Sant Julià, 26.—Imp. Fors.-Vilassar de Mar.—285 × 191 mm.—4 pp. a 2 col. Any I, 1923, núm. 1, (2 setembre).

En l'article «Salutació» hi llegim que: «no farem tan sols una lluita destructiva, també lluitarem en sentit constructiu: donarem sanes normes per a la bona administració». Aquesta publicació, de la qual solament va sortir el número que hem descrit, defensava l'ideal catalanista.

A R T À

52. LLEVANT.—Quinzenari catòlic defensor dels interessos morals i materials d'Artà i sa comarca. [Des de l'any IV] Quinzenari catòlic mallorquí. [Des de l'any VI] Setmanari catòlic mallorquí. [Capçalera il·lustrada. Dibuix al·legòric; a un costat l'entrada a una cova i a l'altre, l'escut de la població; al mig el títol del periòdic. [Des de l'any 1920] Capçalera mixta: El títol del periòdic i l'escut de la població].

Red. i Adm. Quatre Cantons, 3.—Tip. de Antonio Homar. Pont d'Inca [Des de l'any IV] Tip. Catòlica de Ferrer i Sureda.—346 × 233 mm. [Des de l'any IV] 266 × 187 mm. [Des de l'any VII] 387 × 266 mm.—4 pp. a 3 col. [Des de l'any IV] 8 pp. a 3 col. [Des de l'any VI] 4 pp. a 3 col. [Des de l'any VII] 4 pp. a 4 col.—Núm. solt, Pts. 0'15. Suscripció: Espanya, trimestre, Pts. 0'75; any, Pts. 3. Estranger, doble [Des de l'any 1920] Artà, un trimestre, Pts. 0'75; a fora, Pts. 1. Estranger, Pts. 1'50.

Any III, 1919,-IV 1920,-V 1921,-VI 1922,-VII 1923,-VIII 1924,-IX 1925.

Aquesta publicació va començar el 30 de desembre de 1917 essent quinzenal, i passà més tard a ésser setmanal; * el seu lema és: «Per Déu i per Mallorca» i per les seves pàgines s'hi veuen treballs literaris, de política, de sociologia i de crítica. La dirigeix N'Andreu Febrer, i entre els col·laboradors hi veiem els noms de B. Santos Vall, Felix Escalas, Josep M.ª Tous i Maroto, i molts altres.

53. L'AMIC DEL PAGÉS.

Mensual.—1920.

D'aquesta publicació no havem vist cap número, però segons nota de N'Andreu Febrer, era «l'orgue del Sindicat Agrícol d'Artà»; com pot suposar-se, tractava

* Des del 1.º de gener 1926 és publicació diària.

d'assumptes pertanyents a l'agricultura, i En Llorens Garcia Font fou el seu director.

54. TRESOR DELS AVIS.—Revista mensual de Etnografia, Mitologia i Folk-lore de Balears. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Tip. Catòlica de A. Ferrer Ginart. Quatre Cantons, 3.—Tip. Catòlica de A. Ferrer Ginart.—171 × 119 mm.

Any I, 1922, núm. 1-12 (gener - dbre.) 192 pp.—II, 1923, núm. 13-18 (gener - dbre.) 96 pp.—III, 1924, núm. 19-24 (gener - dbre.) pp. 97-192.—IV, 1925, núm. 1-6 (gener - dbre.) 96 pp.

Aquesta revista és una de les més interessants de les que es publiquen en llengua catalana dedicades al folklore. En l'article «Escomesa» escriu el seu Director, N'Andreu Febrer: «Aficionat de molt de temps enrera a la recerca de la tradició oral i posseïdor ja d'un gran cabal d'elements folk-lòrics per mi mateix arplegats de boca del poble, he pogut de cada dia més convèncer-me de què no cal perdre gens de temps, de què es precis intensificar més i més la replega de tantíssims d'elements com romanen encara escampats ençà i enllà dins les ciutats i pobles de la regió baleàrica; i com sé lo poc que pot una persona sola per fer tal replega i lo molt que s'avensaria si pogués ajuntar a son esfors el de tots els qui estimem lo nostre, m'he proposat dur jo a cap aquesta gran tasca d'arplegar el cabal folk-lòric de la nostra regió, sol·licitant al mateix temps la cooperació de tots els qui poden... An aquest fi... he cregut convenient la publicació d'aquesta Revista que serà tot d'un cop *Arxiu de Folk-lore Balear* i orga de comunicació entre els *Amics de la Tradició popular*». Ultra els treballs del director, se n'hi veuen d'En Tous i Maroto, Amades, Serra i Pagès, Mn. Baldelló, Mn. Rullan, i altres.

ARTESA DE SEGRE

55. ¡¡ALERTA!!—Periódico independiente. Se publicará los días 5 y 20 de cada mes. [Núm. 2] Periòdic independent. Surt els dies 5 i 20 de cada mes. [La capçalera del número primer, tipogràfica. La del núm. 2, mixta: Un soldat fent de guaita en una muralla].

Red. i Adm. Carretera de Pons, 3, entlo.—Imp. y Lib. de Josep A. Pagés, Mayor, 49, y Blondel, 25. Lleida.—178 × 127 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt, 10 céntims.—Bilingüe.

Any I, 1913, núm. 1-2 (20 octubre-5 novembre).

En el núm. 2 es veu un article dedicat als llegidors dient-los que s'havien proposat publicar, en fulles sense periodicitat fixa, un periòdic defensor dels interesos de la comarca, però en veure en el *Boletín Oficial* la petició de la

Companyia de «Riegos y Fuerzas del Ebro» referent a l'aprovació d'un projecte per a l'aprofitament de les aigües del Segre, han decidit publicar el dit periòdic quinzenal, per a donar més amament la veu d'alerta! Com pot suposar-se, publica articles defensant la comarca i insereix notícies locals; conté també una secció de «Alfilerazos» i una altra de «Cròniques rimades».

56. RENAIXEMENT.—Periòdic independent. Dies de sortida: Dues vegades cada mes. [Capçalera tipogràfica].

Imp. Llib. Sauret. Tárrega.—272 × 172 mm.—10 pp. a 2 col.—Núm. solt, 15 cts.—Bilingüe.
Any II, 1923, núm. 33, (10 desembre).

Aquest periòdic va començar, probablement, el 10 d'agost de 1922; publicava treballs literaris, notes de folklore i locals. El dirigia En J. Bosch i Barrera i n'eren redactors En Manuel Décano i Pelai Martorell. Cal advertir que en 1924 apareix domiciliat a Balaguer. Deixà d'aparèixer l'any 1927.

ASSUMPCIÓ DEL PARAGUAI

57. CATALUNYA.—Periòdic català. [Capçalera tipogràfica orlada].

Direc. i Adm. Ayolas, n.º 65.—Tip. M. Brossa. — 170 × 172 mm.—10 pp. a 2 col.—
Núm. solt, \$ 3.—Mensual.—Bilingüe.
Any. I, 1919, núm. I-VI, (gener-juny).

Publicació catalanista. Per les seves pàgines s'hi veuen articles polítics i literaris, signats per En Papasseit Montseny, Dr. Madrazo, Nadal i Mallol, M. Ferrés i altres.

A V I À

58. FULLA PARROQUIAL.

4 pp. 1906, Juliol, núm. 1.

No havem vist cap Fulla parroquial d'Avià, però sabem l'existència d'aquesta publicació per haver-la esmentada En Joan Canudas, en l'estudi bibliogràfic *La prensa católica en las diócesis de Solsona, Urgel y Lérida*, publicat en *El Correo de Lérida*, pel setembre de 1916. Per aquest interessant treball sabem que la dita fulla feia dos mesos es publicava, que era mensual, que la capçalera i última plana

pertanyien a Avià, però tota la resta a la *Fulla dominical antoniana*, de Berga, que en la capçalera hi havia un gravat amb la imatge del Sagrat Cor de Jesús, i que, amb tot i ésser Fulla parroquial, era també el portantveu del Sindicat agrícola-catòlic d'Avià.

I ja que tractem d'aquestes *Fulles dominicals, setmanals* o *parroquials*, com solen titular-se, havem de dir que quasi totes són impressions fetes per una entitat religiosa o editorial per tal d'alleugerir feina als Rectors i també perquè resultin de preu més econòmic; se'n fa una llarga tirada i hom reparteix els exemplars per diverses poblacions i parròquies, deixant la capçalera i l'última plana blanques, per a imprimir-hi la part pertanyent a la localitat on es reparteixi. El text de les tres primeres planes està compost de notes litúrgiques, del Martirologi Romà, fragments dels Sants Evangelis, articles piadosos, morals, etc.; l'última plana va destinada, generalment, a donar nota de les funcions religioses que es celebraran la vinent setmana en la parròquia on es reparteix la Fulla, i sol contenir una breu estadística parroquial (baptismes, amonestaments, matrimonis, morts, etc.).

BADALONA *

59. EL ECO DE BADALONA.—Periódico semanal, instructivo, satírico y de intereses morales y materiales. [Capçalera tipogràfica. Hi ha números amb l'escut de la població al centre].

Imp. de González, Portal Nou, 30.—323 × 223 mm.—4 pp. a 2 col.—Bilingüe. Any I-1868; II, 1869.—Núms. 1-20, (6 dbre., 1868 al 18 abril, 1869).

Aquest setmanari és el degà de la premsa badalonina. En l'article que en el número primer va dirigir als seus llegidors, millor dit, als habitants de Badalona, es llegeixen les següents paraules: «Hora ya nos parece de que esta importante y populosa villa tenga un periódico que le defienda sus legítimos derechos, sus intereses morales y materiales, y sus nobles, sacrosantas y patrióticas aspiraciones». Com es veu, és un periòdic dedicat a defensar els interessos de la població; no és polític, però si l'haguéssim de classificar entre aquests, diríem que pertany més als de dretes, que als avançats. El text castellà és abundós, el català degut a la col·laboració espontània. Fou el fundador i primer director En Francesc Planas i Casals. La col·lecció completa consta de 20 números; l'últim fou el del 18 d'abril de 1869.

* Fem públic el nostre agraïment al bibliòfil En Baldomer Blanc, qui no solament ens ha facilitat de veure les publicacions badalonines que descrivim, sinó que també ens ha assessorat en la nostra feina d'anotadors.

60. EL ECO DE BADALONA.—[Any LII]. Semanario defensor de esta ciudad. Independiente, de Avisos, Noticias y Literatura. [Des de l'any LIII]. Semanario independiente y de información. [Capçalera tipogràfica. Hi ha números amb l'escut de la població].

Direc. Avenida del Dr. Robert, 30. Adm. y Red.: Real, 127.—Imp. *El Eco de Badalona* a c. de M. Comajuncosa, Real, 127.—386 × 257 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt, 10 cèntims.
2.ª época. Any LII, 1919 núm. 4 oct.; LIII, 1920; núm. 44, 20 nov. 1920.

Com havem vist en el número anterior, *El Eco de Badalona* va deixar de publicar-se en 1869, i als deu anys, ço és, el 6 d'octubre de 1878, va reaparèixer, seguint, quasi sense interrupció, fins els nostres dies. L'ideari és el mateix, essent també bilingüe. Advertim que cada any comença numeració nova.

61. L'ESPARVÉ.—Donarà al menos una volada setmanal. [Des de l'any III es publica amb el subtítol]: Setmanari humoristich-serio científich literari y de interessos locals.

Adm. i Red. Plassa del Oli, núm. 7.—Imp. de Joan Torrents i Cia. Triomf, 4, Sant Martí de Provençals. [Des de l'any III] Imp. de *L'Esparvé*, Plassa del Oli, 7.—368 × 280 mm. [Des de l'any III] 314 × 200 mm.—4 pp. a 3 col.

Any II, núm. 22-52, (28 febrer al 7 octubre, 1880). Any III, núm. 69, (5 febrer, 1881).

Aquest setmanari és la primera publicació badalonina netament catalana; probablement va començar a sortir a últims d'agost o primers de setembre de 1879. Cada número era una «picada» o «volada». Com ja ens ho indica el subtítol, pertanyia al gènere satíric i humorístic; també s'hi veuen treballs literaris, així com articles referents a l'administració de la localitat. El seu director fou En P. Renom Riera. L'últim número, que és el 76, pertany, probablement, al mes de març de 1881.

62. EL CENTINELA DE BADALONA.—Organo del Centro Industrial «El Fomento». Periódico semanal defensor de los intereses morales y materiales de los Industriales y de la villa en general. Literatura, Comercio, Industria, Artes, Oficios, avisos, noticias y anuncios. Saldrá todos los domingos. [Capçalera tipogràfica].

Adm. «en la Secretaría del Centro».—Imp. Pere Ortega, Palau, 4. Barcelona.—435 × 320 mm.—4 pp. a 3 col.—Bilingüe.

Any I - 1885; núms. 14 i 15, (8 i 15 novembre).

No hem vist el número primer d'aquest setmanari dedicat al foment de les indústries badalonines, però els pocs números que hem fullejat demostren ço que es llegeix en el subtítol. Es tracta, doncs, d'una publicació dedicada a defensar la producció local, i el primer número, probablement, va sortir el mes d'agost.

L' ESPARVE.

SETMANARI HUMORÍSTIC-SERIO, CIENTÍFIC LITERARI, I DE INTERESSOS LOCALS.

SUSCRIPCIONS.

Al mes. 2 rals.
Fora, trimestre. 8 .
sols. 4 quartos.

ANUNCIS.

Anuncis, preus convencionals.
Remetits : subscriptors, de franch.
No subscriptors, convencionals.

DIRECTOR P RENOM Y RIERA

Plassa del Oli N. 7.

Administració y Redacció

Plassa del Oli N. 7

ANUNCIS

VENTA En lo carré de S. Ysidro n.º 37 hi ha en venta una casa de dos pisos ab solar fins la via férrea.

Vinformar lo propietari que viu mateixa casa, ab qui deurá entender per la compra.

CAIS DE RAIG, DE MONGAT

BONA CALITAT

FABRICA EN BALLMAJÓ

Tant per los preus lo l'obra es en per los que la vulgan posada a la fey na deurant entendre com ab los preus ab D. P. RENOM Y RIERA.

ESTABLIMENT

ORTICULTURA

JARDINERIA

S. Sebastiá a ort den Sariol.

Joseph Vilanová encorrehat de dit establiment, s' ofereix per la construcció de jardins, formació de glossetas, treball rustichs y tot lo concernent al ram de jardiner.

BALANS GENERAL

(continuació)

Anem continuant fets.

En época anterior a la entrada de la oposició a formar part del Municipi alguns forners van presentar una instancia al Ajuntament, demanant rebaixa a la tarifa de consums de las farinas, instancia que van reproduhir en en el mes de Setembre del any 79, ab l'esperansa, tal vegada, de que aixis com en la primera va deixarse desatessa, en aquesta, millor imposit l' Ajuntament de la necessitat de concedirho, y tenint per altra part, dins lo Municipi, una persona que estava donant provas de concretar los seus fets de Administració ab arreglo a la ley armonisantlos ab los intereses del poble, podria conseguir ha lancejar aquella anterior resistencia; pero, los forners no calculavan, que, l' Ajuntament estava aferrat a un sistema de reprovar tot lo que emanés de la oposició, per mes que aixó redundés en perjudici dels intereses del poble. En aquesta instancia va donar la comissió de consums un dictamen, que després de confesar que era molt justa la petició y arreglada a la ley, no accedia.

En va s' esforsá lo Sr. Guixeras, ab sólits arguments per fer comprendre a la Corporació el lamentable error en que s' trovava la comissió que donava l' dictamen, y que ab ell donava prova de un criteri mesquí e interessat, porque no s' veyá altra móvil que la protecció directe a dos ó tres determinadas individualitats, com ho va demostrar; provan també que podia concedirse lo que s' demanava sense perjudicar los ingresos municipals.

Al demanar aixó los forners era ab idea de rebaixa los preus del pá, ó d' evitar una puja nova, precisament en época en que la població passava per una crisis tristissima de falta de travalls; y l' Ajuntament sense fundarse en res de tot aixó, sols tenia la mirada fixa en lo presupuesto, que tan facil era aminorar, com després ho ha demostrat, atenant las observacions del Sr. Guixeras.

¡No li sembla al amic Serrat que aixó en res se relaciona a inspirarse ab las ideas de bon criteri, y de interés a favor del poble?

Precisament tenia la condició aquesta petició de que s' tractava de un article de primera necessitat, carregat ab tot lo máximum que autorisa la ley

Aquestas cosas no las contrabalancean ni adornos del cementiri, ni municipals.

¡Com obrarinn las comissions del

63. LA TROMPETA.—Periòdich semanal satírich, humorístic y serio, escrit en català y castellà. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Carrer de Sant Miquel, 36-38.—Imp. Pere Ortega, Palau, 4, Barcelona.—267 × 172 mm.—8 pàgines a 2 col.

Any I, 1886; II, 1887. Núm. I - 38 (9 octubre 1886 - 28 maig 1887).

Pel subtítol ja sabem quina era la característica d'aquesta publicació setmanal. Se'ns ha dit que van sortir 38 números i que l'últim porta la data del 28 de maig de 1887. En l'article de presentació es llegeix: «Nuestras ideas podrán desprenderse completamente libres, pues no debiendo miramientos a nadie ni teniendo que sujetarnos a marcado color político, podremos movernos con libertad y tratar los asuntos con completa imparcialidad, saliendo en defensa de los intereses generales o locales, siempre que las circunstancias lo reclamen... Censuraremos todo cuanto tienda al retroceso o sea en perjuicio del prójimo... Somos españoles catalanes y nunca podremos unirnos con los que sueñan todavía con la independencia de Cataluña y con sus proyectos y fantásticos planes...» El català hi és abundós i els noms de P. Renom i Riera, Pau Badia, Josep Arquer (*Cigarro de calé*), Joan Giró (*Dr. Cartrons*) i Pau Rodon (*Sinembargo*), sovintegen.

64. EL ATENEO OBRERO DE BADALONA.—[Capçalera tipogràfica. Des de l'any 1896 capçalera il·lustrada. Alegoria de les ciències i les arts, amb l'escut de Badalona i el títol de la publicació. Dibuix d'En Pellicer Montseny].

Red. i Adm. En la Societat, carrer Arnús, 36.—Imp. i Red. Marcó, Badalona.—263 × 167 mm.—No tenia data fixa.—8 pàgines a 2 col.—Bilingüe.

Any XXVIII, núm. 262 (novembre, 1915).—Any XXIX, núm. 264 (juny, 1916).

Com pot suposar-se, és el portantveu de l'Ateneu Obrer. Va començar pel juliol de 1888. No tracta per res d'assumptes polítics i per ses pàgines solament es veuen articles culturals o notes referents a l'esmentada corporació. Ha sofert algunes interrupcions, però ha seguit sempre la numeració començada. En l'article que es llegeix en el número primer, assenyalant el programa a realitzar, se'ns diu que una de les primeres coses a fer és «La creación de un periódico genuino representante de los ideales de «moralidad e instrucción» a que en todas ocasiones ha rendido culto el Ateneo...» També es diu que el dit periòdic «permanecerá siempre neutral en todas cuantas cuestiones tiendan a un fin político religioso». La col·laboració ha estat nodrida.

65. LA REPÚBLICA.—Organo de todos los comités republicanos de Badalona. [Des del núm. 12] Periódico semanal ilustrado. [Capçalera tipogràfica].

Red. y Adm. Mar, 42.—Imp. P. Ortega, Palau, 4, Barcelona.—250 × 167 mm.—4 pp. a 2 col.—Suscripció, 0'50 Ptas. al mes.—Quinzenal. [Des del núm. 12] setmanal.—Bilingüe.

Any I - 1891, núm. 1-21 (11 febrer-5 setembre).

No és difícil dir a quin partit pertanyia aquesta publicació, però llegim en l'article «Nuestro programa» que els qui formen la Redacció d'aquest setmanari vénen al camp periodístic «a prestar nuestra humilde cooperación, nuestro modesto grano de arena al edificio que se levanta en nuestra patria, consolidado sobre las bases de Igualdad, Libertad y Fraternidad». En el número 12 ens fa saber «que será en adelante el órgano de la prensa de todos los republicanos sin distinción de fracciones». Cal observar que pertanyia sempre al moviment republicà local, deixant de banda certes ordres dictades pel Comitè Central. El text català no és molt abundant, però sovinteja, i sempre en la Secció literària. Publicava fulletó.

66. ARTES Y LETRAS.—Boletín de la Asociación Artístico Literaria. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. En el local de la dita Associació.—Imp. P. Ortega, Palau, 4. Barcelona.—260 × 168 mm.—4 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Núm. únic 15 febrer de 1891.

D'aquesta publicació, segons ens han dit, solament va sortir-ne un número. Era el portantveu de l'*Asociación Artístico Literaria*, el dirigia En Pau Badia i la seva finalitat la demostra prou bé el subtítol; tractava de les múltiples qüestions d'art. Per les pàgines de l'únic número que hem vist es llegeixen articles literaris en català; també s'hi troba el «catàleg» d'una exposició de pintures organitzada per la dita Associació.

67. FULLA DOMINICAL. — Edició catalana redactada per la «Associació d'Eclesiàstics pera l'Apostolat Popular». [A la quarta pàgina] Parròquia de Santa Maria de Badalona. [En la primera pàgina, capçalera il·lustrada, amb assumpte religiós. En la quarta pàgina, capçalera tipogràfica].

[Al peu de la quarta pàgina] Imp. y Lit. Guardiola, Arnús, 11.—222 × 126 mm.—4 pp. a r. s. Any XX - 1911 núm. 8-12 (3.er diumenge febrer - 3.er diumenge març). XXXIII - 1924, núm. 8 (4.er diumenge febrer).

Aquesta fulla és la publicada per l'*Associació d'Eclesiàstics per a l'Apostolat Popular*; però, com ja havem vist anteriorment (vegeu núm. 58), l'última pàgina està dedicada als cultes de la setmana de la Parròquia on es reparteix.

68. FULLA DOMINICAL.—Edició catalana redactada per l'«Associació d'Eclesiàstics pera l'Apostolat Popular». [A la quarta pàgina] Església del Carme. [En la primera pàgina, capçalera il·lustrada, amb assumpte religiós. En la quarta pàgina, capçalera tipogràfica].

[Al peu de la quarta pàgina] Imp. i Lit. Guardiola, Reial, 102.—214 × 125 mm.—4 pp. a r. s. Any XXXIII, 1924, núm. 44 (1.er diumenge nov.)

Vegeu, al núm. 58, ço que hem escrit referent a aquestes «fulles dominicals».

69. EL CENTINELA BADALONÉS. [Capçalera il·lustrada, amb l'escut de Badalona, el títol de la publicació i el lema: «Pro aris et focis»].

Imp. i Lit., Jutglar Hereus, Passatge Horts dels Velluters, 3. [Des del núm. 21, (25 nov. 1894)]
Tip. i Lit. E. Guardiola, Mar, 84.—210 × 117 mm.—Suscripció: un any. Pts. 1'50; un semestre, Pts. 1.—Quinzenal.—Il·lustrat.—Bilingüe.

Any III - 1894-95, núm. 1-53 (8 juliol, 1894-7 juliol, 1895) 424 pp.

De la primera època d'aquesta publicació no en tenim cap notícia, ni havem vist cap exemplar; però podem dir, pel que es desprèn d'un solt publicat en *La Opinió de Badalona* del 24 de febrer de 1894, acusant rebut del núm. 36, que era com una «fulla dominical». Aquesta data ens fa creure que l'any primer d'aquesta publicació quinzenal fou en 1892 i encara assenyalaríem que en el segon semestre.

L'any III va sofrir una radical reforma, convertint-se en revista; el seu director En Pere Garriga Folch va ensenyorir-la publicant articles religiosos i morals, comentaris sociològics, biografies de Sants, etc. El català no és molt abundós, però amb tot s'hi veuen poesies de Verdaguer, Mn. Collell, N'Antònia Gili i Güell, Ramon Sunyol, Pau Bertran i Bros i algun altre.

70. EL BADALONÉS.—Periódico semanal independiente. [Capçalera tipogràfica].

Red. y Adm. San Pedro, 112. Direc. Provenza, 85, 4.º - Barcelona.—Imp. Calzada, Arco Teatro, 9, pasaje, Barcelona. [Des del núm. 2] Imp. Pujol y Cia., Tallers, 45 - Barcelona.—360 × 255 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: 1 mes, Pts. 0'50; trimestre, Pts., 1'50; núm. solt, Pts. 0'10.—Bilingüe.

Any I - 1894. núm. 1-35 (12 maig - 29 dbre.) II - 1895, núm. 36-87 (5 gener - 28 dbre.) III - 1896, núm. 1-35 (5 gener - 29 agost).

En el número primer d'aquesta publicació hem vist un advertiment, en el qual ens fa saber que el director En Manuel González ha deixat *La Opinió de Badalona* * per a posar-se a dirigir *El Badalonés*; també ens diu que aquest serà un setmanari informatiu, però publicava treballs literaris en català, molts d'ells signats per En J. Miralles, A. Bori i Fontestà, Pere Renom Riera; també s'hi veuen els noms de Joan Garriga Grau, Baldomer Blanch, Xavier Pares, J. Ventura Grasachs i Vicens Padrós Vidal.

71. LA ANTORCHA DEL PROGRESO.—Ciencia, Filosofía, Sociología, Historia, Literatura, Variedades e Intereses locales. Revista semanal. Se publica los sábados. [Capçalera tipogràfica].

* «Semanario independiente» i «órgano justiciero de la verdad». Fou una publicació de curta durada; va començar el 10 de febrer de 1894 i va acomiadar-se el 5 de maig del mateix any. Era un periòdic d'informació.

Red. i Adm. Conquista, 31.—Imp. J. Arnavat, Conquista, 31.—260 × 165 mm.—8 pp. a 2 col.—
Suscripció: Badalona un mes, Pts. 0'50. A fora, Pts. 1'50 trimestre. Estranger, Pts. 10 al any.
Núm. solt, 0'10 cts.—Bilingüe.

Any I, 1894; núm. 1-13 (29 set.-22 dbre).

Aquesta publicació setmanal era d'avançada, com ho demostren les ratlles que copiem de l'article de «presentació» titulat «¿A qué venimos?»: «Venimos a trabajar en la obra del Progreso... procuraremos difundir entre las clases populares, poniéndolos al alcance de sus inteligencias, todos aquellos conocimientos, de cualquier orden que sean, que más directamente les interesan... Dedicaremos preferente atención a los intereses materiales y morales de nuestra villa... Nuestro apostolado es la paz... Hemos de ir, pese a quien pese, a la vanguardia del Progreso, iluminando al pueblo con nuestra antorcha.» Amb tot i ésser una publicació castellana, car en castellà s'hi veuen els articles de sociologia, ciències, economia, etc., no per això deixava de publicar textos literaris en català, principalment poesies d'En V. Padrós Vidal, J. Umbria, Josep Pont Espasa, Joan Garriga Grau (qui firmava amb el seu nom i també amb les inicials *J. G. G.*), Francesc Nogué, Joaquim Selva Mas, i altres.

72. EL BADALONÉS.—[Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Mar, 76. [Des del núm. 6, (7 nov. 1896)] Red. i Adm., Lluch, 29 [Des del núm. 27, (3 abril 1897)] Red. i Adm. S. Miguel, 5.—Imp. Pujol y Cia., Tallers, 45. Barcelona. [Des del núm. 4, (22 gener 1898)] Imp. Guardiola.—360 × 255 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Pts. 0'50.—Bilingüe.

2.ª època. Any I-1896, núm. 1-13 (3 oct.-24 dbre.) II-1897, núm. 14-66 (2 gener-24 dbre.) III-1898, núm. 1-53 (1 gener-31 dbre.) IV-1899, núm. 1-26 (7 gener-8 juliol).

El caràcter d'aquesta segona època de l'esmentat setmanari, és igual que el de la primera. (Vegeu núm. 70).

73. LA CIUDAD.—Periódico semanal de noticias generales y de literatura. [Capçalera tipogràfica].

Direc. i Red. Sepúlveda, 203. Barcelona.—Adm.: Mar, 80.—Imp. José Cunill Sala, Cortes, 212 i Viladecols, 3. Barcelona.—432 × 305 mm.—4 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I-1897, núm. 1 (10 juliol).

Amb motiu d'haver-se donat el títol de ciutat a Badalona, va sortir aquest setmanari, del qual solament hem vist el número primer. Segons ens han dit fou una publicació de curta durada, ço és, del juliol al setembre de 1897. El seu director En Pere Vila i Pera en l'article de presentació deia: «Nosotros venimos al público sin otros ideales que el de contribuir con nuestra modesta, pero decidida cooperación al mayor lustre y prestigio de esta Ciudad... Nuestro lema es la palabra ¡Adelante! como símbolo de progreso y aspiración de todo pueblo». Els treballs escrits en la nostra llengua són de col·laboració.

74. **EL BADALONÉS.**—Periódico semanal independiente. [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm. Sant Pau, 32.—Imp. Lit. Guardiola.—258 × 167 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Badalona, al mes, Ptes. 0'50. Fora, trimestre, 1'75.—Bilingüe.
 Epoca III. Any VI - 1899, núm. 1-16 (15 juliol-28 octubre).
 En els núms. 70 i 72 esmentem un setmanari amb el mateix títol que el que motiva la present nota; ara ens trobem amb la tercera època de la mateixa publicació. La ideologia és la mateixa, es tracta d'un periòdic d'informació local; el castellà hi és abundós, però no per això s'hi deixen de veure treballs literaris en català firmats per En Martí Solà Vidal, P. Rodón Amigó, P. Badia Homs, B. Ramentol, Santiago Beleta i Gasull, i molts altres que podríem esmentar.
75. **EL GUERRERO.**—Periódico semanal. [Capçalera tipogràfica].
 Imp. Planas.—140 × 75 mm.—4 pp. a. r. s.—Bilingüe.
 Any I, 1899, núm. 8 (31 dbre.).
 No havem vist el número primer d'aquest setmanari, però podem afirmar que va començar a mitjan novembre. És una publicació l'única finalitat de la qual era l'anunci, però també contenia poesies, tant en català com en castellà. El director era N'Antoni Planas i figura com a redactor en cap En Lluís Vigué.
76. **GENT NOVA.**—Quinzenari catalanista. Sortirà lo primer y tercer diumenge de cada mes. [Des de l'any 1901] **Portant-veu del Centre Catalanista.** [Des del núm. 55] **Periòdic catalanista.** Sortirà cada diumenge. [Des del núm. 150] Sortirà cada dissapte. [Des del núm. 18, capçalera mixta. En la part superior, una dona amb la bandera catalana i dos homes representant el Treball. Dibuix d'E. Torrent. Des del núm. 91, capçalera mixta. La part superior, dibuix decoratiu. Des del núm. 247, capçalera mixta. En la part superior el títol de la publicació dins una orla decorativa].
 Red. y Adm. Plassa Duch de la Victòria, núm. 6. [Des del núm. 9] Red. i Adm. Mar, 57 i 59. [Des del núm. 102] Red. i Adm. Lluch, 51, 53, 55 i S. Francesch, 58 i 60.—Imp. i Lit. E. Guardiola. [Des del núm. 6] Imp. Badia, Dou, 14.—Barcelona. [Des del núm. 644] Imp. i Pap. Joaquim Casas.—263 × 170 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt, 15 cènts. [Des del núm. 55] Núm. solt, 10 cènts. Suscripció: Badalona, al mes, 25 cènts. [Des del núm. 4] 30 cènts. al mes. Fora trimestre Ptes. 0'90. [Des del núm. 55] 50 cènt. al mes.—Il·lustrat.
 Any I - 1899, núm. 1-2 (3-17 dbre.) II - 1900, núm. 3-26 (7 janer-23 dbre.) III - 1901, núm. 27-33 (15 agost-15 dbre.) IV - 1902, núm. 34-58 (5 janer-28 dbre.) V - 1903, núm. 59-110 (4 janer-25 dbre.) VI - 1904, núm. 111-163 (3 janer-31 dbre.) VII - 1905, núm. 164-215 (7 janer-30 dbre.) VIII - 1906, núm. 216-267 (6 janer-29 dbre.) IX - 1907, núm. 268-319 (5 janer-28 dbre.) X - 1908, núm. 320-371 (4 janer-25 dbre.) XI - 1909, núm. 372-422 (2 janer-25 dbre.) XII - 1910, núm. 423-475 (1 janer-31 desembre). XIII - 1911, núm. 476-527 (7 janer-30 dbre.) XIV - 1912, núm. 528-579 (6 janer-28 dbre.) XV - 1913, núm. 580-630 (4 janer-27 dbre.) XVI - 1914, núm. 631-682 (3 gener-24 dbre.) XVII - 1915, núm. 683-734 (2 gener-24 dbre.) XVIII - 1916, núm. 735-787 (1 gener-30 dbre.) XIX - 1917, núm. 788-837 (5 gener-29 dbre.) XX - 1918, núm. 838-854 (5 gener-27 abril). Col·lecció completa.

Gent Nova

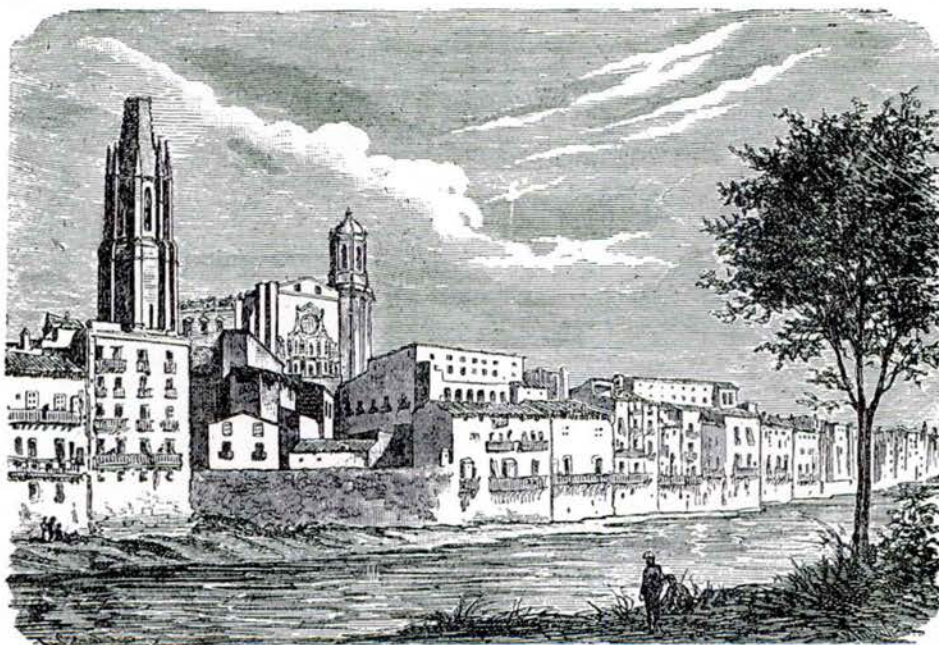
QUINZENARI ATALANISTA

SORTIRÀ LO PRIMER Y TERCER DIUMENGE DE CADA MES

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ —Carrer de Mar, núms. 57 y 59.—BADALONA

Vergonya eterna à aquells que despreciant son idioma alaban lo dels altres.—DANTE

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: Badalona al mes 30 céntims. Fora. trimestre 90 céntims Número sol 15 céntims
De tots los treballs ne son responsables sos autors

Vista general de Girona

Núm. 76.

Periòdic que figurava adherit a la *Unió Catalanista* tenint com a programa el Manifest de l'esmentada Unió datat el 16 de març de 1897; fou també el portantveu del Centre Catalanista badaloní de la Societat «Gent Nova». Per les seves pàgines es veuen articles de política, folklore, literatura, economia, història, etc., així com un bon nombre de poesies; també hi ha una secció de «noves» pertanyents a esdeveniments tant de la ciutat com forans. La col·laboració era molt nodrida, i hom veu al peu de molts treballs els noms de Jacint Verdaguer, Domènec Martí i Julià, Trinitat Monegal, Angel Guimerà, Lluís Marsans, Lluís Via, i també els de Leopoldo Botey, Ramon Nuero, Joan Mones, Pere de Tera Fanals, Antoni Bori, Pere Renom Riera, Joan Font Rigual, Manuel de Tera Fanals, Enric Clapés, Manuel Castellà i altres escriptors badalonins. De tant en tant publicava números extraordinaris, planes literàries; va celebrar Jocs Florals, i sostingué fortes polèmiques amb altres col·legues locals per l'administració de la ciutat. En el núm. 854 de 27 d'abril de 1918 s'acomiadava dels seus llegidors dient que «sospensem temporalment la publicació per temps no determinat, qual duració les circumstàncies resoldran». Va tenir diversos directors, però entre aquests podem esmentar els noms de Josep Ventura Grasachs i Francisco X. Carch.

77. BADALONA FEDERAL.—Periòdich quinzenal, portaveu del partit republicà federal badalonés. [Capçalera tipogràfica].

Adm. Centre Federal, Prim, 94.—Est. tip.: Casanovas, 13. - Barcelona.—320 × 235 mm.—4 pp. a 3 col.

Any I, 1900, núm. 1-12 (14 abril-15 set.)

En el subtítol es llegeix «Portaveu del Partit Republicà Badaloní» i al nostre entendre estaria més ben indicat si digués «Portaveu del Partit Federalista Badaloní», car dins del republicanisme era partidari de la forma federalista, partit qui tenia per cabdill En Pi i Margall; inspirava aquesta publicació En Miquel Laporta, i en foren col·laboradors En Baldomer Blanch, Pere Renom, i altres.

78. REVISTA BADALONESA.

D'aquesta publicació no n'havem vist cap número. Sabem que s'imprimia a la impremta d'En Planas i que va començar a sortir a últims de l'any 1900. El text era bilingüe, i alguns dels que formaven part de la redacció d'*El Guerrero* (núm. 75) publicaren la *Revista Badalonesa*.

79. PARROQUIA DE SANT JOSEPH.—Fulla Dominical.

Imp. i Lit. Guardiola, Reial, 102.—221 × 126 mm.—4 pp. a r. s.

Any XVII, 1919, núm. 32 (2.ª diumenge d'agost). XXII 1923, núm. 34 (4.ª diumenge d'agost). XXIV - 1925, núm. 13-34 (5.ª diumenge de març-4.ª diumenge d'agost).

Com ja ho indica el títol, aquesta fulla setmanal pertany al gènere de les «Fulles parroquials o dominicals» que hem vist en números anteriors (vegeu nùms. 44 i 58). Aquesta de què ara tractem també omple les tres primeres pàgines amb treballs religiosos i morals; l'última està dedicada als cultes de la setmana pertanyents a la parròquia de Sant Josep. Cada any comença numeració nova, les pàgines van numerades correlativament, i al cap de l'any pot formar un volum de més de dues centes pàgines.

80. EL ROSSINYOL.—Setmanari catòlich regionalista. Sortirà ajudant Déu cada dissapte. [Capçalera tipogràfica].

Red. y Adm. Caritat, 64.—Imp. *La Hormiga de Oro*, Nou de Sant Francesc, 17. - Barcelona. —382 × 268 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 10 cèntims. Suscripció: Badalona, mes 0'50 ptes. Fora, trimestre 1'75 ptes.

Any I, 1903, núm. 1-31 (30 maig-24 dbre.) II, 1904, núm. 32-85 (2 janer-31 dbre.) III, 1905, núm. 86-97 (7 janer-25 març).

Aquesta publicació catòlica i catalanista no ve «para llenar un vacío, com diuen els periòdichs assalariats, sinó per posar nostre gra d'arena en favor y defensa de nostra sacrosanta Religió y de nostra benvolguda pàtria catalana... Som lliberals en el verdader sentit etimològich de la paraula, y com a tals volem la autonomia o independència de la Iglesia dintre la nació, com volem l'autonomia de les regions dintre l'Estat espanyol. Som clericals... y som retrògrados y obscurantistas si aquets noms s'aplican als qui practican y defensen la Religió, sas virtuts, sas veritats...» Hi veiem treballs d'En Miquel Serret i Serra, Ramon Niubó (*Pau Garrofa*), Cayetà Soler, Emili Selva i Palau, Manuel de Tera, Baldomer Solà Seriol, el canonge Josep M.ª Baranera, monsenyor Pere Lisbona, Faustí Nadal, i molts més. No cal dir que va sostenir animades polèmiques amb altres col·legues badalonins i especialment amb *Gent Nova* (núm. 76) i *Verdad* (núm. 82).

81. LA REPÚBLICA.—Periódico semanal republicano. Organo de la Unión Republicana de esta ciudad. [Des del núm. 101] Periódico republicano federal. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Prim, 78.—[Des del núm. 6] Red. i Adm.: Mar, 75. [Des del núm. 31] Red. i, Adm.: Arrabal, 66. [Des del núm. 43] Red. i Adm.: Mar, 32. [Des del núm. 161] Red. i Adm. Juan Fitbla: Prim, 96. [Des del núm. 189] Direc.: Conquista, 96.—Imp. de Ramón Pujol, Tallers, 45 —Barcelona.—377 × 264 mm. [Del núm. 101 al núm. 105] 307 × 225 mm. [Des del núm. 106] 377 × 264 mm.—4 pp. a 3 col.—Bilingüe.—Núm. sol 0'10 ptas. Suscripció: Badalona, 0'50 ptas. al mes. Fora, 0'75 ptas. trimestre.

Año I - 1903, núm. 1-37 (25 abril-26 dbre.) II - 1904, núm. 38-90 (2 enero-31 dbre.) III - 1905, núm. 91-100 (7 enero-11 marzo). IV - 1906, núm. 101-127 (1 julio-29 dbre.) V - 1907, núm. 128-179 (5 enero-28 dbre.) VI - 1908, núm. 180-231 (4 enero-26 dbre.) VII - 1909, núm. 232-250 (3 enero-3 mayo).

Conegut el títol, ja quasi no hauríem de dir res més, car ja coneixem el color polític del setmanari. Inútil dir que fou un periòdic de combat, lluitador

en extrem, i que sostingué fortes polèmiques amb els seus confreres de diferent ideologia. En l'article de «presentació» ens declara: «*La República* será tribuna libre para cuantos gimen bajo el yugo de cualquier injusticia, y en ella hallarán un firme baluarte de cuantas ideas sanas tiendan al ennoblecimiento del hombre, aunque estén en pugna con todos los prejuicios de la actual sociedad». En Baldomer Blanch, Frederic González i Manuel Juan foren els seus directors, i la col·laboració és molt nombrosa. Cal esmentar que el català hi és abundós i s'hi publiquen treballs d'En Pere Renom Riera, qui es firmava *Anton Gatuellas*, *C. Gramanet*, *Roch Cantallut*, *Juan Badoc*, *Juan Badaire*, *Patrici Esgarriat* i *Spatarrant*, d'En Mariano Brull, Pons Serrat i altres; en la col·laboració política veiem els noms de Joan Garriga Grau, Vicens Padrós Vidal, Pere Grané Julià, Joaquim Mir de Alemany, Martí Parés Parés, Martí Bordas, Teodor Sanmartí, Francesc Casamitjana, Emili Junoy i molts més.

82. VERDAD.—Periódico semanal. Organó de la Juventud Republicana. [Capçalera amb dibuix decoratiu].

Tip Moderna, Granota, 17.—240 × 150 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: 1'50 ptes. trimestre.—Bilingüe.

Any I, 1903; II, 1904, núm. 1-67 (4 juliol 1903-31 dbre. 1904).

En l'article titulat «Salud» llegim que el motiu de publicar aquest setmanari «no es otro que el de defender y propagar los ideales progresivos, contribuir desinteresadamente a la cultura de nuestro pueblo». Però no solament pensa fer obra cultural, sinó que també pretén «encauzar la opinión hacia una administración municipal justa y honrada». Els textos catalans que havem vist són de col·laboració i consisteixen en treballs literaris signats per En J. Golferichs, Ignasi Iglésies, *Josep Aladern* i algun altre; molts articles polítics pertanyen a Teodor Sanmartí, Màrius Borbonet, F. Feliu Vejes, Xavier Parés, Joan Farré, Baldomer San Martín i molts més.

83. EL COMBATE.—Periódico semanal independiente. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. San Joaquim, 60.—Imp. Solé, Mina, 8. Puerta de Sta. Madrona, Barcelona.—372 × 265 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Ptas. 0'50 al mes. Núm. solt ptas. 0'10.—Bilingüe. Any I, 1904, núm. 1-22 (7 agost-31 dbre.) II, 1905, núm. 23-57 (7 gener-7 set.)

En l'article de presentació, amb el títol de «Nuestro programa», llegim que «en Badalona, donde está tan enconada la lucha de bandería, falta un periódico que sin depender de nadie fiscalice los actos de todos. A esto, pues, venimos, con ánimo sereno, dispuestos a luchar sin descanso hasta ver realizadas nuestras aspiraciones que se reducen a ver rica y floreciente nuestra hermosa ciudad». Entre els escrits que es veuen füllejant les pàgines d'aquest setmanari, n'hi ha de signats per En Joaquim Palay, J. Riba i Lladó, J. Queralt, P. R. i abundantament per *Pere Cou*. Aquest setmanari estava inspirat per la majoria de l'Ajuntament badaloní de 1904. Fou son director En Frederic González Parcet.

84. LA PORRA.—Quinzenari independent que's compra pró no's vent. [Capçalera tipogràfica].

Imp. y Pap. Gardús, Traspalacio, 2 - Barcelona.—192 × 130 mm.—4 pp. a 2 col.—Suscripció: Catalunya, trimestre 0'75 ptas. Espanya, ptas. 1. Núm. solt 0'10 cts.

Núm. únic, 22 agost 1904.

Com ja ho indica el subtítol, aquesta publicació és independent, més ben dit, no pertany a cap partit ni escola, està dedicada al gènere xiroi, i el fer brometa es l'única missió que s'ha proposat complir, com ens ho demostren les següents ratlles de l'article dirigit «Al públic»: «El nostre quinzenari ve a complir un vuyt en aquesta ciutat: nosaltres ab lo nostre saber (sic) e intel·ligència (sic) venim a fer passar un rato distret (o trist, que tot podrà ser) als distingits lectors que'ns favoreixin.» D'aquesta publicació solament va sortir-ne un número, però el cos de Redacció va seguir publicant un altre periòdic, continuador d'aquest. Hi escrivien N'Antón Busquets, Marc Giró i altres. (Vegi's núm. 86).

85. GOTLLERA DE BADALONA.—Periòdich molt moral, que cada mes val un ral. Sortirà 2 ó 3 cops cada mes, segons com y de quina manera, sens que tinga dia fixo. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Lladó, 39.—Imp. Planas, Mar, 7.—185 × 135 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt 10 cts. Al mes pts. 0'25.

Núm. únic, 3 de set. 1904.

Publicació de molt curta durada. En l'article dirigit «Al públich» es llegeix: «Una colla de noyas, fillas d'aquesta població, hem tingut la bona idea (o mala si's vol) de fer sortir un nou periòdich, encara que modest quincenari, pera omplir un notable vuit (o nou) que's deixava sentir en aquesta població». Com es veu és una publicació feta per «noyas», però en el setmanari badaloní *Gent Nova* (10 setembre 1904) veiem la següent nota referent al periòdic de què tractem: «Segons diu, és redactat per noyas de Badalonia, lo que no resulta cert».

86. LO GARROT.—Quinzenari independent que's compra però no's ven. [Des del núm. 25] Quinzenari independent que's compra pró que no's ven. [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm. Mar, 104 i 106. [Des del núm. 40] Red. i Adm. Sant Anastasi, 8.—Imp. F. Badia, Dou, 14, Barcelona [Des del núm. 2] *Tip. Moderna* de Ferrer i Casas, Granota, 17. [Des del núm. 40] Imp. A. Marcó.—255 × 167 mm. [Des del núm. 40] 320 × 225 mm.—4 pp. a 2 col. [Des del núm. 40] 4 pp. a 3 col.—Suscripció: Catalunya, trimestre pts. 0'75. Espanya, pts. 1. Núm. solt pts. 0'10.— [Des del núm. 40, 3 març 1906] Deixa d'ésser quinzenal per convertir-se en setmanal, sortint els dissabtes.

Any I, 1904; II, 1905; III, 1906, núm. 1-58 (8 set. 1904-7 juliol 1906).

Setmanari humorístic i satíric, aficionat a fer brometa i a no saber res de política. En el número primer havem vist una tarja anunciant la mort de *La Porra* (núm. 84) i en l'article «A la premsa y al públich» es llegeix:

La Porra ens va demanar
antes d'anarsen *al sot*
que'l periòdich *El garrot*
lo vingués a reemplaçar
y com que volem complir
la demanda que'ns va fer
fem sortir el nombre primer
del periòdich que'ns va dir;
y per un descuyt no incórre
ho dirém are en un mot:
Els que avuy fem *El garrot*
són els que feyan *La porra*.

Va publicar números extraordinaris i es va acomiadar dels seus llegidors amb un article titulat *Finis coronat opus*.

87. LA LUCHA.—Semanario Republicano. Órgano del partido de la Unión Republicana de Badalona. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Prim, 94.—Imp. Ferrer i Casas, Granota, 17.—325 × 228 mm.—4 pp. a 2 col.—Suscripció: 0'50 ptas. al mes.—Bilingüe.

Any I, 1905; II, 1906; III, 1907. Núm. 1-86 (13 maig 1905-19 gener 1907).

Com ja ens ho diu el subtítol, aquest setmanari pertany al partit republicà, i per això es llegeix en l'article de «presentació» que «*La Lucha* viene al estadio de la prensa tremolando la hermosa bandera de la *Unión Republicana...*» Amb tot i ésser un periòdic en les pàgines del qual hi ha molts escrits en castellà, no per això deixaren de sortir-hi treballs literaris en català d'En Xavier Parés, qui es firmava *J.*, Esteve Queralt, Apel·les Mestres, Ignasi Iglésies, P. Renom i Riera, V. Padrós i Vidal, *Josep Aladern*, Teodor Sanmartí, Baldomer San Martín, Joan Farré, i molts més.

88. PATRIA I LLIBERTAT.—Revista mensual del Aplec Nacionalista Republicà [Capçalera tipogràfica.]

Imp. Joaquim Horta, Mendez Nuñez, 7. Barcelona. [Des del núm. 2] Imp. de A. Marcó.—225 × 170 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. sol 0'25 pts.—Il·lustrada.

Any I, 1906; núm. 1-4 (15 agost-15 dbre.) II, 1907: núm. 5-6 (15 gener-15 febrer).

En l'article «Prefaci» amb què s'encapçala el text d'aquesta Revista, es llegeix que «la Secció de Propaganda de l'esmentat Centre (1) ha cregut

* Fa referència a la Societat «Aplec Nacionalista Republicà».

ACCIO

SETMANARI D'UNIO FEDERAL NACIONALISTA REPUBLICANA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: CARRER REIAL, 21

PREUS DE SUSCRIPCIÓ.—Badalona: 50 cts. al mes.—Fòra: 2 ptes. trimestre.—Número solt: 10 cts.

Els treballs se publiquen baix l'exclusiva responsabilitat dels seus autors

CAMPANYA ELECTORAL

La confessió de la derrota

Els elements de dreta preveuen aquesta vegada de un modo tant clar i evident la seva derrota, que el despit i la rabia els ceguen i a l'impuls inconscient d'aquests vomiten des del seu periòdic, contra nosaltres i els nostres homes, un cúmul formidable de calumnies e insults de tota mena, a través dels quals s'hi llegeix com en un mirall la confessió més palesa del fracàs a que està indiscutiblement abocat el seu candidat en Plaia.

Com cambien els temps! Fa dos anys justos que la Lliga Regionalista, en contuberni amb el Govern den Dato, no tenia per a nosaltres i per a les nostres campanyes contra den Plaia altra cosa que un gest olímpic de despreci, burlant se impudicament de les censures que dirigiem als regionalistes per la seva aliança monstruosa amb un govern que era l'antífessi del regionalisme i l'autonomia, aqueixos sagrats principis que en la seva boca no son altra cosa que un mantell per a cubrir les ambicions innobles i les seves concupiscencies asqueroses. I quan nosaltres, en públic i en privat, indignats els tiràvem en cara totes aquestes coses, somreiem sarcàsticament, contestant per tota defensa que ells no eren una forsa política que com a tal anava a defensar principis doctrinaris, sinó una conjunció de forses vives que tenia per lema la bona administració, i que en ares d'aquesta peleaven i batallaven al costat de aquell candidat que mellor s'oferia, lluny de tota política, per a treballar en prò del Districte i defensar els seus interessos.

Avui, en el curt espai de dos anys, la lluita torna a presentar-se en les mateixes condicions, i

fins es dona la coincidència que s'entaula entre les mateixes persones; i no obstant, quant diferents no son, an aquelles comparades, les paraules que usen ara el homes de la Lliga. No sembla sinó que ens hagin enmatllevat els arguments, i que tot lo que nosaltres allavors els tiràvem en cara, sien ara ells els que ho emplein contra nosaltres.

Peró hi ha una diferència fonamental, essencialíssima, entre la seva conducta i la nostra: I és de la conseqüència, la santa conseqüència, aquesta virtut primera que mentres ells la posen sempre al últim terme, en nosaltres és la llum que guia i inspira tota la nostra actuació en la vida pública.

Els no ambicionen altra cosa que la supeditació, el domini, la sumissió del poble a la seva vanitat, a les seves ambicions, al seu desenfrà, als seus egoismes, a les seves idees despòtiques, en una paraula, a tot aquest cúmul de immoralitats i tiranies que son el nervi i l'ànima de la seva política nefasta. I an aquest fi ho sacrifiquen tot, no ja el pudor i la vergonya política, sino també la dignitat personal, la paraula, l'honradesa i la consciencia. I aixís els veureu sempre com adulen a qui els serveix, com insulten a qui els combat; deshonren a qui els és enemic, com embobreixen la deshonra amiga; exploten la miseria, mercadegen amb la consciencia, corrompen la justícia, pudreixen la cosa pública, escarceixen la propia condició humana...

En cambi nosaltres sempre som al mateix lloc. Nosaltres sempre propaguem els mateixos principis, sempre batallam al mateix puesto sempre sostenim la mateixa causa, sempre defensem les mateixes aspiracions, les aspiracions sautes del

Núm. 90.

convenient que tingui aquest un portaveu, en quin es sintetitzin per complert els ideals que sustenta, i veus aquí perquè avui ve a engroixir el camp de la premsa la nostra modesta Revista». Però aquesta publicació no pertany solament al gènere polític, sinó que també conté treballs literaris. Al peu d'importants articles i poesies hem llegit els noms de Joan Llongueres, *Josep Aladern*, Xavier Gambús, Joan Redondo, J. Puig i Ferrer, Pere B. Tarragó, Marc Giró, Pau Badia, Pau Rodon, Pere Renom i molts altres. Afegim que publicava números extraordinaris.

89. JUVENTUD REBELDE.—Semnario Republicano Radical. [Capçalera mixta. Dibuix al·legòric d'En R. Aubert].

Red. i Adm.: «Casa del Pueblo».—Imp. y Relieves Marcó.—385 × 266 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscrició: pesetas 0'50 al mes. Núm. solt 10 cts.—Bilingüe.

Any VIII, 1918; núm. 446-450 (16 nov.-14 dbre.) IX, 1919; núm. 452 (4 gener).

Pel títol ja podem jutjar que es tracta d'un periòdic polític. En l'article «Nuestro programa» es llegeix que els de la Redacció militen «en las filas del aguerrido ejército que acaudilla el insigne republico D. Alejandro Lerroux y por tanto, venimos a defender con todo el entusiasmo de nuestros pechos juveniles, la bandera roja enarbolada con indomable tesón por nuestro ilustre Jefe». Els treballs en català no hi són abundosos, són tots de col·laboració espontània, i quasi tots poesies.

90. ACCIÓ.—Setmanari portant-veu del Centre Republicà Català. [Des del núm. 27] Setmanari portant-veu del Centre Federal Nacionalista Republicà. [Des del núm. 30] Setmanari portant-veu de la Unió Federal Nacionalista Republicana. [Capçalera tipogràfica. Després, capçalera il·lustrada].

Red. i Adm. Centre Republicà Català, Plassa del Duc de la Victòria. [Des del núm. 27] Red. i Adm. Centre Federal Nacionalista Republicà, Carretera Reial, 21.—Tip. de A. Marcó, Riera de Folch. [Des del núm. 157] Tallers Gràfics d'Antoni Lloret, S. Joaquim, 39. [Des del núm. 450] Imp. J. Casas, Real, 103 i 105.—379 × 268. [Des del núm. 64] 264 × 170 mm.—4 pp. a 3 col. [Des del núm. 64] 8 pp. a 2 col.—Suscrició: Badalona, 0'50 cts. al mes. Fora de Badalona, 0'75 cts. al mes; trimestre Pts. 2. Núm. solt 0'10 cts.

Any I - 1910, núm. 1-44 (5 mars-31 dbre.) II - 1911, núm. 45-95 (7 gener-30 dbre.) III - 1912, núm. 96-148 (6 gener-28 dbre.) IV - 1913, núm. 149-200 (4 gener-27 dbre.) V - 1914, núm. 201-252 (3 gener-25 dbre.) VI - 1915, núm. 253-305 (5 gener-31 dbre.) VII - 1916, núm. 306-356 (8 gener-30 dbre.) VIII - 1917, núm. 357-406 (6 gener-29 dbre.) IX - 1918, núm. 407-455 (5 gener-21 dbre.) X - 1919, núm. 456 (4 gener).

En l'article «La nostra tasca» llegim: «L'ésser Acció portant-veu del Centre Republicà Català, podria estalviar-nos el fixar la nostra actuació que avui comensa, pró com som decidits partidaris de definir sempre i am tota la claretat possible, la nostra manera de pensar, anem breument á ferho.—Primerament hem de declarar que som autonomistes i republicans... En segon lloc, esmersarem

SETMANARI PORTAVEU DEL CENTRE REGIONALISTA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: SANT ANASTASI, 2

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ { Badalona 50 cèntims mes } Número solt 10 cts.
 { Fòra 2 pessetes trimestre }

De la setmana política

La reforma dels reglaments interns del Parlament

Amb la discussió, tant al Senat com al Congrés, de les reformes del reglament d'ambdues Cambres, s'han posat de nou a la llum pública les mateixes actituds que vénen, adoptant alguns elements que componen la minoria republicana parlamentaria i altres que sense perteneixer a ella a vegades coincideixen amb la mateixa quan els hi sembla que directa o indirectament en lo que es discuteix s'hi endevina l'influència que hagi pogut tenir l'actuació del nacionalisme o dels seus homes. Quan semblant preocupació s'apodera d'aquests parlamentaris és quan la discussió s'allunya de l'ambient que deu tenir i en lloc de centrar-se a la causa determinant que interessa, descendeix a una tonalitat desmesurada en que hi predomina l'apassionament més marcat; degut a discussió voluntaria o perquè rodolant cau en l'extrem que esmentem, no és possible arribar a la finalitat que s'espèra al posar el projecte a l'exàmen i consideració dels que pertoca aprovar-los o rebutjar-los si no els plau donar-hi la llur conformitat; la discussió llavors degenera, en esbravament de rancúnies i petiteses-particularistes, no dona cap mena de resultat i és motiu de fastidi pel qui pacientment ha de suportar-les; en aquest cas ni el mateix que les provoca després, fredament, si fa exàmen de consciència, sab trobar-hi l'utilitat; potser haurà quedat satisfet perquè una part de la seva presumpció personal ha lograt un èxit—l'èxit

migrat que un inconvenient destorb dona—però si el petit egoisme triomfa davant la grandesa de la prudència del conjunt de la col·lectivitat, és un triomf encara més mesquí.

La resultància dels discursos que s'han pronunciat al Senat i al Congrés amb motiu de la reforma dels reglaments interns dels Cossos Col·legisladors està calcada en lo que diem en el paràgraf anterior. Al Congrés la minoria republicana, al Senat senadors d'idees oposades, fervents monàrquics segons confessió pròpia, han mostrat que els discursos dels uns s'haurien pogut pronunciar pels altres, tanta semblança i similitut hi havia. No és d'estranyar la conexitat aquesta perquè l'intervenció de tots ells no ha sigut més que per raons polítiques deixant de banda el projecte de reforma que per lo que s'ha pogut deuir ben poc els interessava. Ni el «maestro» Burell, ni en Pedregal, ni en Prieto i demés companys al Congrés, ni l'Amós Salvador, ni el Marquès de Mochales al Senat han enfocat els seus parlaments envers el fonament de l'assumpte, una perfecta unanimitat els lligava i el «latiguillo» era la única arma de combat que esmersaven. L'utilitzar aquests medis de defensa és perquè es troben despallats inclos de l'escusa d'una argumentació que en apariència sembli encaminada a oposar raons contradictòries a la necessitat de la reforma que es discuteix. En absolut en els torns contra la totalitat del projecte no s'hi ha vist una sola objecció que dongués ni a primera ullada una nota de seria justificança del perquè combatien unes reformes que la totalitat dels parlamentaris estimen no solament com a convenients sinó que creuen són imprescindibles per a realitzar una tasca d'utilitat que es tradueixi en benefici del país. Potser el constant afany de distingir-se és el que els

Núm. 92.

les nostres forses en treballar per l'engrandiment i prosperitat de la nostra Badalona, fuetejant crudelment als que vulguin torbar novament la seva pau avui tan necessària». La col·laboració era molt nodrida; sovint es veuen els noms de Joan Giralt, Xavier Parés, Joaquim Busquets, Marc Giró, Josep Comas, Josep Renom i Joan Coret, entre altres.

91. CASINO NUEVO APOLO.—Revista trimestral literaria instructiva. Portavoz de la sociedad. [Des de l'any 1911 es titula] «Vidamor». Revista mensual de Literatura y Artes. Porta-voz del Casino Nuevo Apolo de Badalona. [L'any 1912 es titula] «Casino Apolo». [Des de l'any 1913 es titula] «Apolo». Revista Literaria-Artística portaveu del Cassino Apolo. [Des del dbre. de 1917 es titula] «Magazine de Navidad». Revista Apolo. [L'any 1918 es diu] «Revista Apolo». [L'any 1919 es titula] «Apolo». [Des de l'any 1920 es titula] «Revista Apolo». [Portades i capçaleres il·lustrades, diferents tots els anys].

Red. i Adm. Real, 36.—Tip. de A. Marcó, Riera de Folch. [Des del núm. 2] Imp. Guardiola, Arnús. 9 y 11. [Des del núm. 5] Imp. de Planas, Mar, 7. [Des de l'any 1916] Imp. Marcó, Riera de Folch, 211. [Des del dbre. de 1917] Tallers Gràfics A. Lloret, Sant Joaquim, 39. [Any 1919] Imp. Marcó, Riera de Folch, 211. [Des de l'any 1920] Lloret imp., St. Joaquim, 39. [Any 1922] Tip. J. Casas, Reial, 103 i 105. [Any 1923] *Gràfiques de Badalona* (Rocafort, 161) Barcelona. [Any 1924] Imp. J. Casas, Reial, 103 i 105. [Any 1925] Imp. Marcó, Avinguda Dr. Baranera, 172.—264 × 168 mm. [Des de l'any 1917] 215 × 141 mm. [Des de l'any 1924] 222 × 151 mm.—Nombre de pàgines variable, gairebé sempre, a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1910, núm. 1-4 (gener-dbre.) II - 1911, núm. 5-7 (abril-juny); 1912 (agost); 1913 (agost); 1914 (agost); 1916 (agost); 1917 (agost i dbre.); 1918 (agost); 1919 (febrer); 1920 (agost); 1921 (agost); 1922 (agost); 1923 (agost); 1924 (agost); 1925 (agost).

El Casino o Societat «Apolo» publica de tant en tant, per la Festa Major, per Nadal o per Carnaval, un opuscle amb treballs literaris de coneguts escriptors, castellans i catalans, i amb nombrosos gravats reproduint obres d'art, vistes de Badalona, etc. Aquests opuscles, amb tot i no portar numeració i fins tenint títol diferent, havem cregut que pertanyien a una mateixa publicació, i per això els havem acoblat, sense fer cas de si en la capçalera-portada llegim *Casino Nuevo Apolo*, *Vidamor*, *Apolo* i *Revista Apolo*. Havem d'esmentar l'esplèndida presentació i riquesa tipogràfica d'alguns d'aquests opuscles, que res tenen d'envejar als millors «magazines»; per això els directors de *Vidamor* escrivien, que «después de regular lapso de tiempo sin salir a la luz pública, la Revista de este Casino se presenta nuevamente al palanque, con el mismo espíritu que antes, con el mismo ánimo, aunque su traje de hoy no sea tan pomposo, ni su presentación con tantas lentejuelas...» Però cal dir que després d'aquestes paraules han tornat a aparèixer amb més luxe. Entre innombrables treballs d'escriptors forasters, s'hi veuen articles i poesies signades pels badalonins Pere Renom Riera, Baldomer Blanch, Ramon Niubó, Francesc Planas, Joaquim Estrany, Joan Coret, i molts més.

92. SOL-IXENT.—Setmanari autonomista. [Des de l'any VIII] Setmanari portaveu del Centre Regionalista [Des del núm. 431] Periòdic portaveu del Centre Regionalista. [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm. Sant Anastasi, 2, 2.ª — Imp. i Lit. Guardiola, Arnús, 9 i 11.—268 × 170 mm. 8 pp. a 2 col.—Suscripció: Badalona, 50 cèntims mes. Fora, 2 pessetes trimestre. Núm. solt 10 cts. Any I, 1911; II - 1912; III - 1913; IV - 1914; V - 1915; VI - 1916; VII - 1917; VIII - 1918; IX - 1919; X - 1920; XI - 1921; XII - 1922; XIII - 1923, núm. 1-571 (7 janer 1911-22 set. 1923).

En l'article de «Presentació» llegim que «abans que tot y per sobre de tot *Sol Ixent* serà badaloní... Ab parla catalana qu'és la nostra, sembrarem pera que arribin ben fonda la moral y la tradició de la nostra Pàtria... En les lluites de política general, *Sol Ixent* ab tota serenitat y reflexió propagarà la santa nova salvadora de la nostra terra, fita la mirada en el bé integral de Catalunya y en la prosperitat y avenç de la nostra volguda ciutat». Aquesta publicació dóna notícies dels principals fets ocorreguts a la dita ciutat, així com ressenya les funcions religioses i teatrals; també insereix articles literaris o polítics. En un article publicat en el núm. 52, es llegeix: «Som autonomistes en la pura acepció de la paraula, y a la defensa dels principis autonomichs hi esmersarem nostre cor y nostra pensa». Aquesta publicació era portantveu de la «Lliga Regionalista» a Badalona. Com a directors podem esmentar els noms de Francesc Soler i Badia, Ramon Amorós i F. Grifol.

93. GATZARA.—Setmanari independent. Serio o festiu segons las circumstancias. [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm. Riera de Folch, 211.—Imp. i Rellous Marcó.—380 × 262 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: 0'50 ptas. mes. Núm. solt 0'10 ptas. Any I, 1913, núm. 1-17 (9 juliol-8 set.)

Aquesta publicació setmanal pertany al gènere satíric. Prou es veu que aquesta és la seva finalitat, en escriure en l'article «Presentació» les següents ratlles: «Vinc a treurer l'ensopiment de molts ulls adormits i de moltes orelles axordades a forsa de sentir continuament les mateixes llaunes; vinc a posar notes de veritable humorisme a la nostra ciutat tant aficionada a la xafarderia i als enredos; vinc a fer xerinola, barrila, gresca, molta gresca, però sense limitar-la a grupets i capelletes».

94. BADALONA ARTÍSTICA.—Setmanari il·lustrat i d'informació general; Arts: Teatres: Cines: Literatura: Sports. [Des del núm. 6] Espectacles: Cines: Sports: Modes. [Capçalera il·lustrada, variada].

Red. i Adm. Museu, 27.—Imp. A. Lloret, Sant Joaquim, 39.—220 × 140 mm. [Des del núm. 6] 225 × 140 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció 0'50 ptas. al mes. Núm. solt 0'10 ptas. Any I, 1913, núm. 1-5 (5 juliol-2 agost).

Per la lectura del subtítol ja sabem quina classe de setmanari era, però en l'article que encapçala el primer número llegim: «*Badalona artística* serà

una guia sincera del espectador badaloní i serà tan dura en calificar els espectacles insuls, com gran panegirista de les representacions cultes». Més que res, era una publicació dedicada a tractar dels espectacles de la ciutat.

95. **DOMINGO.—Setmanari de gresca.** [Capçalera tipogràfica].
 Imp. Tallers Gràfics d'Antoni Lloret.—135 × 80 mm.—8 pp. a r. s.—Suscripció al mes: Ptas. 0'25. Núm. solt: Ptas. 0'05.—Bilingüe.
 Any I - 1914, núm. 1-9 (5 set.-4 nov.)
 Aquest «setmanari de gresca» com es llegeix en la capçalera, estava «confeccionat pels aprenents de l'impremta de Antoni Lloret». Com es veu era una publicació modesta. En l'article dedicat «A nostres lectors» ens diuen els futurs periodistes que «no serém defensors de cap dels partits polítics que's disputen l'hegemonia de la ciutat, ni'ns posarém dintre les interioritats de cap persona. Nosaltres sol i exclusivament farém *xerínola*... i no'ns inmiscuirém per a res en les baixeses de la política. Aixís doncs, visca la broma i a les penes punyalades». Tot el text està d'acord amb el subtítol.
96. **NOTA TRIMESTRAL.** [Des del núm. 13] **LA NOTA TRIMESTRAL.—Compra-venta de fincas rústicas y urbanas.** [Capçalera tipogràfica].
 Tip. J. Casas, Real, 103 y 105.—188 × 132 mm.—Núm. I-XII, 1 fulla a 2 col.; els restants, de 12 a 16 pp. a 2 col.—Bilingüe.
 Any I - 1914, núm. 1-3 (abril-oct.) II - 1915, núm. 4-8 (gener-oct.) III - 1916, núm. 9-14 (1 gener-15 nov.) IV - 1917, núm. 15-20 (1 gener-1 nov.) V - 1918, núm. 21-26 (1 gener-1 nov.) VI - 1919, núm. 27-32 (1 gener-1 oct.) VII - 1920, núm. 33-38 (21 febrer-1 nov.) VIII - 1921, núm. 39-44 (1 gener-1 nov.) IX - 1922, núm. 45-50 (1 gener-1 nov.) X - 1923, núm. 51-54 (1 gener-14 agost).
 Com ja ens ho indica el subtítol, la finalitat d'aquesta publicació no és altra que la de donar a conèixer les finques, així rústiques com urbanes, que es troben en venda a Badalona i notes referents a compra de les mateixes. Però això, que ocupa poc espai, va anar augmentant-se amb anuncis, notes literàries, poesies biografies, etc., i la fulla sortida en 1.er d'abril de 1914, ha arribat a tenir en 1923, setze o més pàgines. En 1.er d'octubre de 1916, ja ens deia el seu director En J. Arquer i Rovira, que la publicava «en forma de *semiperiódico*» i últimament ja era una veritable Revista cultural, més que no pas borsa de la propietat badalonina. També hem d'assenyalar que no sempre fou trimestral, com ens ho demostren els anys 1916, 1917, 1918, i altres.
97. **CULTURA.—Revista-portavoz de la Academia Mercantil.** [Des de l'any II, núm. 13] **Revista mensual. Portavoz de la «Academia Mercantil».** [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Sant Joaquim, 23—Imp. y Pap. de J. Casas, Real, 103.—190 × 133 mm. [Des de l'any 1916] 231 × 133 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt 20 cèntims; suscripció: Pts. 2 al any.—Mensual.—Bilingüe.
 Any I - 1915, núm. 1-12 (enero-dbre.) II - 1916, núm. 13 (enero).

Com ja ho indica el subtítol, aquesta Revista és el portaveu de la *Acadèmia Mercantil*, per això donava com a folletó, un breu tractat de Comptabilitat. Per les pàgines d'aquesta publicació s'hi veuen treballs dels alumnes, notes d'esport, crítica teatral, articles culturals i composicions literàries. Era director En Lluís de Marlés. Entre els treballs que omplenen les pàgines d'aquesta Revista, se'n veuen en català, signats per En Josep Granger i Joaquim Selva.

98. **EL MICU.**—Setmanari festiu, literari d'informació general, sports y espectacles. [Des del núm. 130] Setmanari festiu de la Costa Llevantina, literari, d'informació general, sports y espectacles. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Santa Ana, 6.—Imp. i Relleus Marcó.—193 × 133 mm.—14 pp. a 2 col.—Suscripció: Pts. 0'50 al mes. Núm. solt 10 cèntims.

Any I - 1915; II - 1916; III - 1917, núms 1-141 (2 gener 1915 al 1 set. 1917).

Aquest popular setmanari badaloní no pertanyia a cap partit polític; tota la seva atenció la dedicava als espectacles públics i més encara a la sàtira i l'humorisme; les paraules que es llegeixen en l'article de presentació, diuen que: «*El Micu* serà l'eco de la juventut que's passa la vida ballant i de la juventut que se la passa somniant». Va desaparèixer en setembre de 1917 per suspensió de l'autoritat.

99. **LA COTORRA.**—Setmanari festiu. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Fluvial, 1. [Des del núm. 17] Sant Isidre, 6. [Des del núm. 19] Plaça de Roca i Pi, 6. [Des del núm. 45] Reial, 57.—Imp. i Lit. Guardiola, Reial, 102 [Des del núm. 20] Imp. Joaquim Casas, Reial, 103 i 105.—189 × 132 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt 10 cts. Suscripció: Pts. 0'50 al mes.—Bilingüe.

Any II - 1917; III - 1918, núm. 49-90 (4 agost 1917-23 maig 1918).

Per el subtítol, ja sabem a quin gènere pertany aquest setmanari, per això en el «Pòrtic» ens diuen que «venim a fer lo que poguem, barniçant nostra parla amb un caràcter festiu i alegre. Volem fer un periòdic decent i joliu». En acomiadar-se dels seus llegidors els feia saber que en reaparèixer, que seria breument, canviaria el títol per el de *Juventut*. El director fou En Jaume Cardoner qui tingué a les seves ordres una nodrida col·laboració.

100. **TEXTORIA.**—Butlletí trimestral de l'Associació d'alumnes i ex-alumnes de l'Escola de Teixits de Badalona. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Reial, 145.—Imp. i Relleus Marcó.—181 × 122 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció: 1 pta. al any.

Any I - 1917, núm. 1 (febrer).

En l'article, «Proemi» ens fa saber la Redacció que es publica aquesta Revista per a «glosar i descriurer» la tasca de l'Associació d'alumnes i ex-alumnes de

l'Escola de Teixits de Badalona.—«Ademés, la seva publicació servirà, també, de poderós estímulo a tots aquells de nosaltres, que's sentin ab vocació per a fer-ho, per a exercitar el seu intel·lecte repassant novament i estudiant amb més amplitut tots aquells punts de les lliçons apreses en l'Escola que puguin ésser objecte de predilecció per a la seva publicació en aquestes planes...»

101. EL GRIPAU.—Setmanari festiu de la costa lleuantina, literari, d'informació, sports i espectacles. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Santa Ana, 6.—Imp. i Relleus Marcó.—190 × 130 mm.—22 pp. a 2 col.—
Suscripció: Pts. 0'50 al mes. Núm. solt 0'10 cènts.—Il·lustrat.
Núm. únic, 8 de setembre de 1917.

La suspensió governativa de *El Micu* (núm. 98) va fer que sortís als pocs dies *El Gripau*; publicació de curtíssima durada, ja que, segons ens han dit, solament va aparèixer una vegada. Entre els col·laboradors hi veiem En Jaume Cardoner, Vicents Dauder, Joan Fígols i Pujolà i Emili Graells.

102. AUBADA.—Setmanari catòlic. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Creu, 68.—Imp. i Lit. Guardiola, Reial, 102.—264 × 168 mm.—8 pp. a 2 col.—
Núm. solt 10 cèntims.

Any I - 1917; II - 1918; III - 1919; IV - 1920; V - 1921; VI - 1922; VII - 1923; VIII - 1924, núms. 1-354 (22 dbre. 1917-25 oct. 1924).

En l'article «El nostre programa» publicat en el número primer, hi llegim que, seguirà les següents normes: 1.ª Posar la llei divina sobre tota llei humana; 2.ª Posar l'interès moral sobre tot interès material; 3.ª Posar el bé públic sobre tot interès personal o de partit; 4.ª Creure en les obres més que en les paraules dels qui es diguin o es presentin com amants de Badalona». Com pot veure's era una publicació eminentment catòlica, en la qual «la Religió i la Pàtria... seran sempre els nostres grans amors». Per les seves pàgines s'hi veuen treballs literaris en prosa i vers, notes religioses, d'administració local, de societat, etc.

103. HUMORISME.—Periòdic de la vida badalonina. Literari, d'informació general, sports i espectacles. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Carretera Reial, 633.—Imp. i Relleus Marcó.—255 × 160 mm.—8 pp. a 2 col.—
Núm. solt 10 cènts.

Any I - 1918, núms. 1-23 (29 juny-21 dbre.)

En l'article de «presentació», intitolat «Al públic» hi llegim, que: «Sense pretensió de cap mena, no més amb la intenció de proporcionar a tot el públic badaloní uns moments d'esbarjo, un estol de joves més o menys aficionats a les tasques periodístiques, hem decidit publicar aquest periòdic humorístic... I sense vanitat i sense orgull de cap mena, seguirem la tasca que avui ens emprenem,

amb el sol i únic desig de que *Humorisme* sigui el periòdic preferit de totes les famílies...»

104. JOVENTUT.—Setmanari festiu.

Red. i Adm.: Reial, 57.—Imp. J. Casas, Reial, 103 i 105.—190 × 130 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció: Ptas. 0'50 al mes. Núm. solt, ptas. 0'10.—Surt els dissabtes.—Bilingüe.

Any I - 1918; II - 1919; III - 1920; IV - 1921; V - 1922; VI - 1923; VII - 1924; VIII - 1925, núms. 1-299 (1.ª juny 1918-28 nov. 1925).

Havem vist en el núm. 99, en tractar del setmanari badaloní *La Cotorra*, que en l'últim número, en acomiadar-se dels seus habituals llegidors els feia saber que reapareixeria amb el nom de *Joventut*. Així fou, i la publicació de què tractem ara és la continuació d'aquella. En el «Pòrtic» d'aquest nou periòdic ja ens ho diu, afegint que una de les reformes ha consistit en «substituir el nom del setmanari per un altre que fos més escaient, més seriós i que respongués degudament a la finalitat dels nostres propòsits...» També manifesta que «el setmanari tindrà un caràcter més popular, tant en lo que afecti a la part sèria com a la festivor...» i anuncia que tractarà de «literatura, poesia, humorisme, cròniques, informacions, vida de societat, sports, espectacles...» i moltes coses més. És una de les publicacions badalonines de més tiratge.

105. NACIONALISME.—Periòdic portaveu del Centre Catalanista «Gent Nova».

[Capçalera mixta. En el centre l'escut de la població].

Red. i Adm.: Lluc, 51, 53 i 55 i Sant Francesc, 58 i 60.—Imp. i Papereria de Joaquim Casas, Reial, 103 i 105.—260 × 169 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Badalona, al mes 50 cèntims.; fora, trimestre 1'50 pessetes. [Des del núm. 73] Badalona, al mes 60 cèntims. Trimestre, 1'75 pessetes.—Núm. solt 10 cèntims. [Des del núm. 16] Núm. solt 15 cèntims. [Des del núm. 73] Núm. solt 20 cèntims. [Des del núm. 84] Núm. solt 25 cèntims.

Any I - 1918, núm. 1-33 (5 maig-21 dbre.); II - 1919, núm. 34-66 (1.ª gener-30 nov.); III - 1920, núm. 67-93 (7 febrer-18 dbre.); IV - 1921, núm. 94-102 (1.ª gener-11 juny).

Periòdic que «vol acollir, altrament, amb una abnegació increïble, a tots els elements dispersos que sentin la idealitat Nacionalista Catalana siga quin siga son credo polític religiós, mentres aimin Badalona sobre totes les coses, i amb ella Catalunya». Era el portaveu de la societat «Gent Nova.» En el núm. 76 havem vist un periòdic que també era l'orgue de la dita entitat catalanista, però aquell estava adherit a l'Unió, i aquest, com es pot veure, pertany a un partit més avençat.

106. MONARQUIA CRISTIANA.—Periòdic quincenal tradicionalista.

Red. i Adm.: Latrilla, 9, pral.—Imp. y Relieves Marcó. [Des del núm. 55] Imp. Balmes, Marqués de Mont-roig, 23.—376 × 262 mm. [Des del núm. 55] 261 × 166 mm.—4 pp. a 3 col.—

[Des del núm. 55] 8 pp: a 2 col.—Suscripció: Badalona, 0'35 ptes. mes. Fora, 1'25 ptes. trimestre. Núm. solt, 15 cènts.—Bilingüe.

Any I - 1919, núm. 1-17 (12 abril 22 nov.); II - 1920, núm. 18-40 (31 gener-4 dbre.); III - 1921, núm. 42-67 (1 gener-9 març).

En l'article «Nuestro programa» llegim que: «El solo nombre de nuestro periódico es todo un programa. La Monarquía que nosotros proclamamos y venimos a defender, no es la monarquía pagana ni la absolutista y menos aún la liberal. Es la Monarquía cristiana, hija del Evangelio y que lleva por remate la Cruz, signo de la Redención, del sacrificio y del martirio... Ante todo, hijos sumisos de la Iglesia, nuestra primera profesión será de fe católica, apostólica, romana... En cuanto al programa general político, nos place hacer nuestro lo que escribió Mella». Al·ludeix a *La Monarquía cristiana y Carlos VII* publicat en la *Biblioteca Popular Carlista* (Barcelona, 1895). En català s'hi veuen articles d'En Miquel Xicart, Joan Plana, Josep Figueras, J. Fuentes, Martí de Tera, Domènec Juncadella, etc. Publicava números extraordinaris.

107. ISAURA.—Setmanari festiu. [Capçalera amb dibuix decoratiu].

Red. i Adm.: Prim, 126, 1.er—Imp. i Relleus de Marçó.—190 × 130 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció: 0'50 pts. mes. Núm. solt 0'10 cts.

Any I - 1919, núm. 1-4 (10-31 gener).

Publicació de curta durada; dedicada a les lletres catalanes; repartia fulletó. Entre els noms coneguts que hi havem vist al peu d'alguns treballs, podem esmentar els de Jaume Cardoner Nogués, Raimond del Bosch i Joan Garriga. En el número últim del 31 de gener de 1919, ens diu que passarà a publicar-se amb el títol de *Juventut* (vegeu núm. 104). Publicava fulletó.

108. GERMANOR.—Setmanari republicà autonomista. Orgue de la coalició republicana. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Casa del Poble.—Adm.: Centre Republicà Català.—Imp. Joaquim Casas, Reial, 103 i 105.—258 × 166 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I - 1919, núm. 1-14 (18 gener-14 juny).

Aquest setmanari es deu a la fusió de *Juventud rebelde* i *Acció* (núms. 89 i 90); en l'article «Reprement la tasca» ens assabenta que tots els que redactaven ambdues publicacions estan disposats «a persistir en la nostra tasca de propaganda republicana amb el mateix entusiasme de sempre...» Afegeixen que *Germanor* serà l'orgue de la «necessària i imprescindible *Coalició Republicana*».

109. DEMOCRACIA.—Setmanari republicà autonomista. Orgue dels partits d'Esquerra. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Casa del Poble.—Adm.: Centre Republicà Català.—Imp. J. Casas, Reial, 103 i 105.—255 × 167 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Badalona, Pts. 0'60 al mes. Fora, 0'75 mes. Núm. solt 0'15 cènts.—Bilingüe.

Any I - 1919; II - 1920, núm. 1-47 (11 oct. 1919-25 dbre. 1920).

El títol ja ens diu a quin partit pertanyia aquesta publicació setmanal, la qual en l'article «Nuestro programa» escrivia que: «Intentamos hacer de este periódico un defensor constante de todas las injusticias; venimos con la pretensión de ser un baluarte en donde se estrellen las indignas maniobras y las miserables canalladas de los que al socaire de una bandera política convertida hoy en pingajo inmundado de ridículos escopeteros, ha realizado los más denigrantes actos de pillaje... venimos a ser voceros públicos del proceder marrano de los que detentando un cargo que usurparon... Venimos a velar por el buen nombre de nuestra ciudad querida...» Com es veu, era un setmanari de lluita i gens amic d'eufemismes.

110. BADALONA SPORTIVA.—Revista setmanal de sports i cines. Surt els dimarts.

Red. i Adm.: Caritat, 64.—Imp. Marcó, Riera de Folch, 211.—230 × 168 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció. Badalona un mes Ptes. 0'60; Fora 0'75; Núm. solt 0'15 ptes.—Il·lustrada.

Any I, 1919 núm. 1-3 (14-28 oct.).

Com ja ens ho diu el subtítol, aquest setmanari era dedicat al cine i a l'esport. En l'article «Al públic sportmen» llegim que tant la Redacció com els que contribueixen a la publicació d'aquesta Revista, faran quant puguin per a què «sigui baluart de defensa que sàpiga transformar-se en trinxera per a poguer acometre els atacs i les investides dels injustos, com a cada any succeeix en les moltes incidències que se susciten durant els partits de Campionat». Ressenyava els partits de fútbol celebrats per els clubs badalonins, i inseria notícies d'altres partits i articles d'interès per als aficionats a l'esport.

111. EL CRIT D'ESPANYA.—Setmanari tradicionalista. Portaveu de la Joventut Jaumina.

Direc.: Lluna, 21.—Imp. *El Eco de Badalona*, Reial, 127.—255 × 168 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt: 15 cèntims. Ptes. 0'50 al mes.

Any I, 1920; II, 1921 núm. 1-24 (30 octubre 1920 al 9 abril 1921).

La Redacció en el «Déu vos guard» diu que «som tradicionalistes i no serem dignes d'aquest honorós qualificatiu si ans que tot, més que tot i per sobre de tot no estessim absolutament sotmesos a l'Església Catòlica, única depositària de les ensenyances de Jesucrist». El lema d'aquesta publicació, és: «Déu, Pàtria, Rei, Furs, Radicalisme, Intransigència, Noblesa i Sinceritat». Fou un periòdic de continuada lluita, i sostingué animades polèmiques amb altres publicacions de

la mateixa localitat; igual censurava els partits avençats que la «Unión Monárquica Nacional»; també va publicar molts articles en defensa del catalanisme. El director fou En Pere Mongay Ferrer.

112. PERSEVERANCIA.—Revista trimestral. Portaveu del Col·legi dels Germans Maristes i de l'Associació d'Alumnes i Ex-alumnes. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Temple, 19.—Imp.-Lit. Guardiola, Reial, 102.—186 × 131 mm.—8 pp. a 2 col.—Any I - 1921 núm. 1 (1 gener).

Aquesta Revista trimestral redactada pels ex-alumnes i alumnes del col·legi dirigit pels Germans Maristes, no té altra finalitat que la de fer que aquells puguin «desenrotllar son pensament i intel·ligència, i traslluir-lo amb impressions per a millorar» els coneixements dels col·laboradors de l'esmentada publicació. En el número primer, únic que hem vist, s'hi publiquen treballs de literatura i ciències.

113. EL INTRANSIGENTE.—Periódico semanal. Organo del partido republicano radical. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: «Casa del Poble», Prim.—J. Casas, Reial, 103 y 105.—275 × 270 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: al mes 0'70 ptes. Núm. solt 0'20 ptes.—Bilingüe.
Año I - 1921 núm. 1 (9 marzo).

Els redactors es presentaven «al estadio de la Prensa, dispuestos a exigir cuentas estrechas de actos de verdadera inmoralidad cometidos con los intereses ciudadanos... Venimos a sanear el aire corrupto que se respira en las altas esferas que rigen los destinos de Badalona... Venimos, finalmente, a ocupar, como partido organizado que somos, que tiene personalidad propia, el lugar que en derecho nos corresponde, en el concierto de la política local». En català hi hem vist articles de polèmica, notes de futbol, etc.

114. CRIT DE PATRIA.—Periòdic tradicionalista.

Red. i Adm.: Reial, 88.—Imp.: *El Eco de Badalona*, Reial, 127.—260 × 168 mm.—4 pp. a 2 col.—Suscripció: 1 pta. trimestre. Núms. solts Ptes. 0'15.
Any I - 1921; II - 1922.—Núm. 1-18 (23 juliol 1921-25 març 1922).

Per el subtítol, ja sabem a quin partit pertany. Diu en l'article de presentació que són sos redactors «una joventut de veritat, de braços oberts i cara falaguera, una joventut generosa i atraienta, renovadora i pràctica, intransigent, sense estridències i suau, sense feblesa... Aquesta, doncs, és la joventut que avui posa a la llum pública el primer nombre de *Crit de Pàtria* que ha d'escampar arreu aquest veritable aspecte de Tradicionalisme». Vegis *El Crit d'Espanya* (núm. 111), de l'esperit del qual sembla ésser la continuació.

115. BUTLLETÍ DEL TEMPLE DE SANT JOSEP.—Orgue destinat al foment de les obres del nou Temple Parroquial que al Sant Patriarca dediquen els seus devots. [Capçalera tipogràfica].

Direc. i Adm.: Casa Rectoral de Sant Josep: Arnús, 60.—Imp. Balmes, Marquès de Montroig, 23.—189 × 130 mm.—8 pp. a 2 col.—Il·lustrat.—Bimensual.—Bilingüe.

Any I, 1921; II, 1922; III, 1923; IV, 1924; V, 1925 - Juny 1921 a octubre 1925.—Núm. 1-23.

Aquest butlletí anuncia les funcions religioses que es celebraven, i a l'ensem assenyala les quantitats rebudes i esmerçades per a construcció del «Temple Parroquial que al Sant Patriarca dediquen els seus devots». Es una publicació purament catòlica, i per les seves pàgines s'hi veuen articles religiosos i morals i composicions poètiques.

116. ATLÉTICA.—Revista badalonina d'esports.

Red. i Adm.: Josep A. Clavé, 43, primer.—Novell Imp., Sant Rafel, 40.—190 × 131 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: 0'60 pessetes al mes. Núm. solt: 15 cèntims.

Any I, 1921; núm. 1-10 (5 març-10 maig).

Publicació setmanal dedicada al foment de l'esport, amb articles referents a Atletisme, Natació, Excursionisme, etc.

117. NOTICIARI DE LA LLIGA ESPORTIVA «ATENEU».—Revista de educació física i cultura general. [Des del núm. 4] Revista de educació física, cultura general i d'informació esportiva.

Imp. *El Eco de Badalona*, Reial, 127.—180 × 113 mm.—8 pp. a 2 col.—Mensual.

Any I, 1921.—Núm. 1-4 (18 juny-15 set.).

Es el Butlletí de la Secció d'Esports del «Ateneo Obrero». En l'article «Quatre mots» hi llegim que la finalitat d'aquesta publicació, no és altra que «el perfeccionament espiritual de la raça, mitjantçant l'esport». En l'últim número s'acomia del públic, per a reformar el periòdic.

118. CASCABEL.—Revista semanal. Sociedad, Teatros, Sport. Un poco literaria y artística.

Imp. Marcó, Riera de Folch, 211. — 190 × 132 mm. — 16 pp. a 2 col. — Il·lustrada. — Bilingüe.

Any I - 1921; II - 1922 núm. 1-30 (23 set. 1921-14 abril).

Revista lleugera, amb lletres de «couplets», articles de passa-temps, notes i ressenyes d'artistes de cine, de pel·lícules i d'espectacles teatrals, etc.

119. ACCIÓ.—Periòdic nacionalista republicà.

Red. i Adm.: Centre Republicà Català.—Imp. *El Eco de Badalona* a càrrec de M. Comajuncosa, Sant Francesc de A., 57.—220 × 175 mm.—8 pp. a 2 col.

2.ª època. Any IX - 1921 núm. 455-456 (3-17 dbre.); X - 1922 núm. 457-483 (7 gener-30 dbre.); XI - 1923 núm. 484-530 (6 gener-29 dbre.).

2.ª època d'*Acció* (núm. 90). En l'article «Recomençant la tasca» hi llegim que: «Venim a la brega periodística tornant a utilitzar novament aquella tribuna nostra tant estimada en la que, en dies ja llunyans, hi abocavem lo mellor dels nostres entusiasmes i de la que avui encara ens enorgullim... Venim a ratificar la nostra fe en l'ideal nacionalista de Catalunya i el nostre amor a la causa de la democràcia republicana, punts bàsics i essencials del nostre programa... Aqueixos són els nostres intents... En la pràctica dels mateixos ens hem imposat no deixarnos portar de la passió, sinó per el seny i la equanimitat. Això vol dir, que guardarem a les persones la deguda consideració i respecte, pro que serem justos i severos al judicar els fets». En l'últim número, que és de 29 desembre 1923, s'acomiada dels lectors i amics, anhelant llibertat.

120. FE I PATRIA.—Butlletí dels Pomells de Joventut de Badalona.

Red. i Adm.: Arnús, 49. [Des de l'any 1923] Red. i Adm.: Reial, 88.—Imp. Balmes, M. de Mont-roig, 23.—180 × 121 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Un any, 3 pessetes. Núm. solt, 0'25 ptes. Any I - 1922 núm. 3-11 (març-dbre.); II - 1923 núm. 15-17 (abril-agost).

Aquesta publicació mesal va començar en gener de 1922; com ja ens ho diu el subtítol és portaveu dels «Pomells de Joventut de Badalona». Per les seves pàgines s'hi veuen treballs d'En Josep Homs, Pvre., Marian Lleixà, Josep M.ª Folch i Torres, Francesc Humbert, Angel Valls Pujol, etc.

121. LA RIALLA.—Revista badalonina. Sortirà setmanalment.

Red., Adm. i Correspondència: Alfons XII, núm. 10. [Des del núm. 33] Red. i Adm.: Sant Josep, núm. 21. [Des del núm. 61] Red.: Passeig Martínez Campos, núm. 9. Direc.: Sagunto, 127.—Imp. Balmes, Marquès de Mont-roig, 23.—180 × 122 mm. [Des del núm. 33] 207 × 148 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció mesal: Ciutat, 0'60 ptes. Fora, 0'75 ptes. [Des del núm. 61] Ciutat: 0'70 pessetes mesalment. Fora: 2'40 trimestre. Núm. solt: 0'15 ptes. [Des del núm. 33] núm. solt 0'20 ptes.

Any I - 1922 núm. 1-10 (1 juny-3 agost); II - 1923 núm. 33-74 (25 gener-29 nov.); III - 1924 núm. 84-113 (14 febrer-25 set.).

En l'article «Nostra ofrena» ens diu la Redacció, que «*La Rialla* servent sempre la nota característica que el seu nom significa, vol manifestar-se davant la distingida joventut badalonina, d'un caient ben simpàtic i esponerós. Per ço, significant el seu tema, direm que s'ha creat per divulgar una vegada més la seva alegria, l'amor a les lletres i l'admiració més plaent vers l'ideal a l'element femení». Publicava articles literaris, notes d'esports, programes de balls,

arguments de pel·lícoles, etc. Aquesta publicació la dirigeix En Joan Garriga Franc, col·laborant-hi En Francesc Tarrats, B. Ribas Bancells, Victorià Caballé, Angel Valls i Pujol, Joaquim Busquets, etc.

122. HERALDO DE BADALONA.

Red. i Adm.: Centre, 3.—385 × 270 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Badalona Pts. 2'50 mes. Prov. Pts. 9 trimestre. Extranjer Pts. 35 semestre. Núm. solt Pts. 0'10.—Bilingüe.
Año I-1923 núm. 1-4 (21-25 agost).

És un diari badaloní d'informació; per això en el «Salut» adreçat als llegidors els diu que «no ha passat desapercebut als nostres ulls el rapid i grandióis progrés d'aquesta industriosa i bella ciutat de Catalunya, que mereix l'honor d'un diari propi, d'interés informatiu i literari, comparable als millors rotatius de la Capital. A això es deu avui la fundació d'aquest diari netament badaloní... No portém programa de cap mena, ens interessa tan sols tot ço que es d'interés pel be de Badalona. Ens hem imposat sistemàticament ésser verament imparcials e independents, i ho complirem».

123. BUTLLETÍ DE LA SECCIÓ EXCURSIONISTA DE L'ACADÈMIA VILÀ.

Red.: St. Miquel, 45.—*Gràfiques de Badalona*. Tallers: Rocafort, 161.—Barcelona.—180 × 122 mm.—8 pp. a 2 col.
Any I, 1923 núm. 4, (set.).

S'hi llegeixen articles doctrinals, notes de l'Associació i el programa d'excursions a fer.

124. BUTLLETÍ DE L'AGRUPACIÓ TAQUIGRÀFICA DE BADALONA.

[Red. i Adm.:] P. Martínez Campos, 9. (Foment Industrial).—Imp. Balmes, Marquès de Mont-roig, 23.—199 × 149 mm.—4 pp. a 2 col.
Any I-1923 núm. 1 (març).

En l'article de presentació «Quatre mots» llegim que «la publicació d'un Butlletí es sempre l'ànima d'una Societat, puig que els associats s'informen en tota ocasió de les relacions mútues, els proposits i opinions que hom esmerça, els treballs efectuats, i en general, tot lo que és d'interés per el progrés de la societat i de les matèries que fomenta. Així, doncs, hem cregut perentori donar a llum aquest Butlletí (portaveu de nostra Agrupació)».

125. AGRUPACIÓ TAQUIGRÀFICA DE BADALONA.—Secció d'excursionisme.

Red. i Adm.: Passeig de Martínez Campos, 9.—Imp. de *El Eco de Badalona*, S. Francesc de A., 57.—181 × 126 mm.—4 pp. a r. s.
Any I-1923 núm. 1 (juliol).

Donava nota de les excursions a fer en el mes corresponent al de la data.

126. **BADALONA ESPORTIVA.**—Revista setmanal de sports.
 Red. i Adm. Prat de la Riba, 122-124.—Imp. Balmes. Marquès de Mont-roig, 23.—206 × 148 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Badalona 60 cènts. al mes. Fora 0'75. Núm. solt Ptes. 0'15.—Sortia els dilluns.
 Any I - 1924; II - 1923.—Núm. 1-64 (1 oct. 1923-22 dbre. 1924).
 Aquest setmanari esportiu és continuació del que hem descrit en el núm. 110, i per això en l'article de presentació, «Lo que som i lo que'ns proposem fer» llegim que són «els mateixos d'are fa quatre anys justos, que portats per jovenivols entusiasmes varem intentar per primera volta la publicació de *Badalona esportiva*... D'aquesta modesta revista ens pretenim fer el pá espiritual del sportmen badaloní».
127. **FULLA DOMINICAL.** [Església del Carme.] Edició catalana. Redactada per l'Associació d'Eclesiàstics per a l'Apostolat Popular. [Capçalera il·lustrada].
 Imp. i Lit. Guardiola, Reial, 102.—214 × 125 mm.—4 pp. a r. s.
 Any XXXIII - 1924.—Núm. 44 (1.ª diumenge de nov.).
 Es tracta de la *Fulla Dominical*, començada a publicar en 1892 (vegeu núm. 58).
128. **PRISMA.** [Capçalera tipogràfica].
Industries Gràfiques Guinart, Clot, 112.—360 × 262 mm.—1 fulla a 3 col.—Preu: 15 céntims.
 Any I - 1924 (agost-octubre).
 Aquesta fulla mesal no porta numeració, però ens han dit que la primera que va sortir fou la pertanyent al mes d'agost. Es tracta d'una publicació amb articles d'estètica, crítica literària, notes breus així d'humorisme com d'art. A les il·lustracions, molt recomanables, fan bon costat el text i la presentació.
129. **FARÁNDULA.**—Revista frívola. Se publica los jueves [Des del n.º 7] Revista frívola de cines, teatros y literatura [Des del n.º 20] Revista frívola. Se publica los jueves. [Des del n.º 27] Revista frívola de cines, teatros y literatura. [Des de l'any 2, n.º 1] Revista frívola. Se publica los sábados.
 Imp. *El Eco de Badalona*, S. Francisco de A., 57.—175 × 117 mm. [Des de l'any II, núm. 1] 230 × 172 mm.— 16 pp. a r. s. [Des de l'any II] 8 pp. a 2 col.—Suscripció: Ptas. 0'75 al mes. Núm. solt Ptas. 0'20.
 Any I - 1924 núm. 1-44 (17 gener-31 dbre.); II - 1925 núm. 1-42 (10 gener-31 dbre.).
 Els redactors es proposaven d'escriure «una revista frívola-frivolidad discreta y ágil». La presentació és acurada, les il·lustracions abundoses; insereix arguments

de pel·lícules, biografies de artistes de «varietés», poesies, rondalles, etc. El text és abundós i variadíssim.

130. BOLETIN F. C. ARTIGUENSE.

Red. i Ad.: Valentí Almirall, 45, 1.er—Imp. J. Casas, Real, 103.—215 × 140 mm.—8 pp. 2 col.—Núm. solt Ptas. 0'10.—Mensual.—Il·lustrat.—Bilingüe.
Any I-1925. Núm. 1 (abril).

Aquesta publicació mensual era el portaveu de la Societat «Futbol Club Artiguense». Va començar publicant solament text castellà, així en les notes de la Societat, com en les ressenyes dels partits en què hi prenia part el *team Artiguense*, com en les correspondències foranes; però als pocs números va anar donant quelcom escrit en nostra llengua. *

131. PUM BAF.—Fulla portadora d'esports. Sortirà tots els dissabtes. [Des del n.º 2] Fulla portadora d'esports i reports.

Red. i Adm.: Sant Pere, 22.—Imp. Marcó, Dr. Baranera.—260 × 167 mm. [Des del núm. 2] 373 × 262 mm.—4 pp. a 2 col. [Des del núm. 2] 4 pp. a 3 col.—Suscripció: Pts. 0'60; núm. solt Pts. 0'15.

Any I-1925. Núms. 1-2 (31 oct.-7 nov.).

Publicació satírica i humorística d'esports.

B A G À

132. FULLA PARROQUIAL BAGÀ. [Capçalera il·lustrada, amb la reproducció de la façana de l'Església parroquial i l'escut de la població.]

[Al peu de la quarta pàgina] *Impremta Pobletana* de Vicens Font i Mir. Pobla de Lillet.—210 × 126 mm.—4 pp. generalment a ratlla seguida.—Il·lustrada.

En tractar de la Fulla Parroquial d'Avià (núm. 58) ja explicàrem no solament la finalitat d'aquestes publicacions, sinó també la part de noves religioses i demogràfiques que contenen referents a les poblacions on són repartides. La de Bagà, pertany a les editades per l'Associació d'Eclesiàstics de Barcelona; segons nota facilitada per Mn. Josep Ricart, Pvre., el 1.er d'agost de 1913 va sortir, per primera vegada, la de la població objecte d'aquesta nota.

* Cal advertir que posteriorment tot ha estat en català, fins el títol.

BALAGUER

133. FULLA DOMINICAL. [En la quarta plana] Parròquia de Sant Josep de Balaguer.

No havem pogut veure cap exemplar de les fulles dominicals publicades per l'esmentada Parròquia abans de les corresponents a l'any 1928; les d'ara pertanyen a les fetes a Barcelona amb el títol de «La Festa Santificada», el primer any de publicació de les quals és de 1926, però en la dita Parròquia es repartia una «Fulla Dominical» des de l'any 1910 de les publicades per l'Associació d'Eclesiàstics, de Barcelona. La última plana, que és la especial de la Parròquia a on es reparteix la «Fulla», portava el peu d'impremta d'En Romeu, de Balaguer.

134. BOLETÍN.

Ni En S. Armenter, en el seu interessant article referent a Balaguer, publicat en *La Veu de Catalunya* el 16 de maig de 1926, ni en les nostres recerques per la dita ciutat, havem vist cap publicació amb el títol, evidentment incomplet, que encapçala aquesta nota. Les úniques dades que en tenim són tretes de la *Estadística de la Premsa Periòdica de España* (Madrid, 1921), la qual esmenta una publicació mensual d'aquest títol, bilingüe, que va començar a sortir en 1912.

135. LA FALÇ.—Periòdic mensual de propaganda Nacionalista. Adherit a l'Unió Catalanista. [Capçalera il·lustrada: Una dona portant la bandera de Catalunya, i un home empunyant una falç.—Des de l'any V] Portaveu de l'Associació Catalanista. [Des de l'any IX] Portaveu del Sindicat Agrícola de Balaguer i sa comarca. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Centre Nacionalista Català. [Des de l'any IV] Red. i Adm.: Mercadal, 32. [Des de l'any VI] Red. i Adm.: Associació Catalanista. [Des de l'any IX] Red.: Sindicat Agrícola.—Imp. *Juventut*, Major, 22. Lleyda. [Des de l'any IV] Imp. de D. Vilaltella, Miracle, 7.—256 × 172 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: 1'50 pessetas á l'any. [Des de l'any 1920] Suscripció. 2 ptes al any.

Any II, 1913; - IV, 1915; - V, 1916; - VI, 1917; - IX, 1920; - XII, 1923; - XIII, 1924; - XIV, 1925.—Núms. 13-152 (15 gener 1913-nov. 1925).

Aquesta revista tracta principalment d'assumptes agrícoles o relacionats amb ells, però això no vol dir que per ses pàgines no s'hi vegin treballs literaris, sociològics i morals; en els seus començos, era una publicació político-literària,

amb articles d'història i folklore. Hi havem vist articles signats per En Llorens Sanmartí, M. Borrás Sauret, Jaume Raventós, Eduard Finestres, C. Sanramón, Valeri Serra Boldú, Antoni Navarro i molts altres. Probablement va començar a sortir el mes de gener de 1912.

136. EL PROPAGADOR DE LA DEVOCIÓ AL SANTO CRISTO DE BALAGUER. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Santuari del Sant Crist.—Imp. Eduard Romeu, Abajo, 9.—175 × 100 mm.—16 pp.—Mensual.—Il·lustrat.—Bilingüe.

Any I, 1912 - XIV, 1925.

D'aquesta publicació solament havem vist un número, i encara pertanyent a l'any 1928.

137. L'ESTISORA.—Periòdic polític independent. Defensor dels drets polítics de la dona. [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm.: Embut, 6, baixos.—Imp. «La Comercial».—318 × 210 mm.—Setmanal.—4 pp. a 3 col.

Any I, 1916.—Núm. 1-5 (11 març-8 abril).

Llegint el subtítol, ja es veu que era un setmanari «Barrilaire» com ell mateix es qualifica, remarcable «portaveu de bon humor» en els anys de la premsa balaguerina. Els que formaven la redacció, pertanyien a «La Colla de la Ronya» i com recollien, al dir d'ells, «totes les xafarderies de nostra ciutat», heus aquí perquè van intitolar aquesta fulla setmanal amb l'expressiu nom «estisora». Figurava com a director i propietari En Pere Casellas Diumenje.

En l'article de salutació, dirigit «Al Públic» hom llegeix, que els que formen La Redacció, són «els tranquils, els despreocupats, els que sabem pendre les contrarietats de la vida per el cantó que no cremem, els que no'ns destorba l'experiència, els que d'una nimietat en sabem treure una franca rialla, som els joves.—¿Qué volém? Volem desarrugar el front dels vells, distreure als casats, consolar a les viudes, aliviar als pansits, i fer maliciar an aqueix bé de Déu d'angelets sense ignocència, que animen els carres, entusiasmen els balls i adornen els espectacles; en una paraula, volém que tothom senti l'entusiasme que nosaltres sentim per la vida, i que amb nosaltres tothom hi rigui.»

138. ESTISORADES. [Capçalera tipogràfica].

Imp. «La Comercial».—324 × 226 mm.—8 pp.—Setmanal.

Any I 1916.—Núm. 1-8.

Aquesta publicació és continuació de l'esmentada anteriorment, i sa finalitat és

la mateixa. L'humorisme és la seva característica, però també dedica una bona part als assumptes administratius de la localitat. *

139. LA TRIBUNA.—Periòdic republicà autonomista. Apareix el primer y tercer diumenge de cada mes. [Capçalera mixta.]

Red. i Adm.: P. Mercadal, 32.—Imp. «La Comercial», Abajo, 5.—395 × 245 mm. [Des del núm. 15] 397 × 269 mm.—8 pp. a 4 col. [Des del núm. 16] 4 pp. a 3 col.—Núm. solt, 0'05 pta.—Bilingüe.

Any I 1916.—Núm. 1-24 (30 juliol-30 dbr.).

Llegint el subtítol, ja sabem l'ideal que tenia. Era una publicació pertanyent a l'esquerra catalana.

140. LA VEU DEL PAGÈS.—Portaveu de la Federació de Sindicats Agrícols de la província de Lleida. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Plaça Major, 2, 1.ª—Imp. de D. Vilaltella, Avall, 9.—259 × 172 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt 15 cèntims.

Any II, 1920.—Núm. 18 (22 agost).

Aquesta publicació era quinzenal; tractava d'assumptes relacionats amb l'agricultura en general i especialment els referents a la Federació. Probablement va comensar a sortir en desembre de 1919.

141. FLAMA.—Periòdic Nacionalista. [Portada il·lustrada].

Imp. de D. Vilaltella, Avall, 9.—227 × 170 mm.—8 pp. a 2 col.; excepte la primera pàgina que és a ratlla seguida.

Any I 1920.—Núm. 1 (29 agost).

En l'article intitolat «Mots de començament» llegim que aquesta publicació, no pertany a «cap partit polític ni molt menys, Deu nos en guard! Som la turbulència d'una joventut... que ve a combatre els qui sota el nom de patriotes, nodreixen un egoisme i una conveniència... la nostra política serà una política de neteja, de desenmascarament. Nosaltres, sabent que la hipocresia es la virtut dels partits, combatirém a aquests fins a la seva nuditat, per veure quina carnadura tenen. I lluny de moure això un entusiasme quixotes, ho mou, com havem dit, una vera necessitat espiritual».

142. L'HEREUET.—Periòdic humorístic quinzenal. [Capçalera tipogràfica].

Imp. D. Vilaltella, Avall, 9.—217 × 177 mm.—8 pp. a r. s.

Any I 1922.—Núm. 1-3 (juliol-agost).

Aquesta publicació quinzenal pertany al gènere festiu.

* En agost de 1927 va sortir un periòdic amb el títol de *L'Hereuet de «L'Estisora»*.

143. RENAIXEMENT.—Revista. [Capçalera tipogràfica].

Imp. Sauret.—224×173 mm.—12 pp. a 2 col.—Mensual.—Núm. solt 25 cts. Un any 4 ptes.—Bilingüe.

Any III 1924; -IV 1925.—Núms. 6, 10-11 (20 juny-27 nov. 1925).

Aquesta publicació és continuació de la que havem vist amb el mateix títol, publicada a Artesa de Segre (núm. 56), però remarcarem que el Director, En J. Bosch i Barrera no va canviar el domicili, sinó que seguia residint en aquella població.

El propòsit de *Renai-xement* segueix essent el mateix; és una revista literària, però que també dóna notes comarcals. Publicava folletó. Entre els col·laboradors hem vist les signatures de Joan Rosell, Joan Salvat-Papasseit, Amat Gosalbes, Francesc Gay, J. Viladot Puig, A. Ollé Bertrán i altres.

SUBSCRIPCIÓ { Ciutat: 1'50 ptes. trimestre
Fora: 1'75 . . .

El treball de publicació sota la responsabilitat de l'editor

Periòdic quinzenal d'informació

Redacció i Administració: Mercadal, 43 - Telèfon 888

Any I

Balaguer 2 de Novembre 1925

N.º 15

La nostra festa

La Festa Major és un acte importantíssim en la vida d'una ciutat rural com és ara la nostra i per això que és un acte importantíssim tothom esmerça tota la voluntat en donar-li un to de solemnitat desacostumada entre any.

Les noies i els fadrins s'habillen amb la millor roba, les persones de càrrec van a tothora amb la seriosa i oficial levita, les entitats es llencen al carrer fent venir el bo i millor de les cobles, a les cases es llueix el més fi parament de taula i es sacrificuen els més grossos pollastres per obsequiar com cal els forasters i fins i tot les campanes branden amb més aire en senyal de festa.

PLA I MUNTANYA vol solemnitzar també la Festa Major presentant aquest extraordinari al públic. No ho fem amb la pretensió de lliurar una cosa perfecta. Sabem per endavant que hi manca molt per arribar a la perfecció. Però fem el que està al nostre abast. Pot fer-se molt més bé, ens consta, més les coses necessiten pràctica i sobretot mitjans, dues circumstàncies que un periòdic jove no pot tenir amb massa abundor.

Hem dit que ja sabem no haver arribat a la perfecció. Aquest coneixement donarà idea als lectors que estem assabentats del camí a recórrer i pel qual ara tot just hi hem donat les primeres passes. Cal anar amb compte perquè després no ens calgui recular. Prou que ovirem la fi d'aquí estant on som, però volem arribar-hi deixant ben fortificades les resaguardes i no pas amb presses impremeditades.

Els lectors hi han de veure en aquest número de PLA I MUNTANYA una demostració, una primera demostració, de la potència cultural, literària, artística i fins comercial de la nostra ciutat, ja que s'ha mirat d'aplegar-hi en tècnica, en història, en literatura, en art, en fotografia i fins en anunci a tot Balaguer. Dia vindrà que tots aquests caires de la vida balaguerina hi tindran ampla cabuda als nostres extraordinaris i allavors sí que podrem qualificar-los de perfectes. Però avui totjust comencem i tenim assenyalat un límit. Propassar-nos d'aquest límit seria trepitjar terreny fals.

Vagi doncs aquest extraordinari d'assaig per a preparar-ne d'altres de definitius i anar assegurant la vida del nostre periòdic.

Núm. 145.

144. LA BRANCA.—Revista literària mensual. [Capçalera artística].

Red. i Adm.: Plaça Mercadal, 43, entressol.—Imp. Sauret.—187×124 mm.—16 pp. a 2 col.—Il·lustrat.

Any I 1924. — Núm. 1-5 (maig-setbre.).

Publicació purament literària; la presentació esplèndida i la part tipogràfica recomanable. La direcció anava a càrrec d'En Joan Pinós, i figuren com a redactors En Ramón Balcells i En Pere Vidal, entre altres. La col·laboració, molt nodrida, porta els noms d'En F. Xavier Rubies, Josep M.ª de Sagarra, J. Sauret i Garcia, J. Carner-Ribalta, Josep M.ª López-Picó i molts altres.

145. PLA I MUNTANYA.—Periòdic quinzenal d'informació. [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm.: Mercadal, 43.—Imp. Sauret.—226×175 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció: Ciutat, Pts. 1'50 trimestre; fora, 1'75 trimestre.

Any I 1925.—Núm. 1-19 (14 abril-28 dbre.).

Interessant publicació defensora dels béns morals i materials de Balaguer i sa comarca. Insereix notes literàries, religioses i polítiques, tant d'Espanya com de l'estranger. En l'article «Presentació», llegim que «la nostra intenció és únicament i exclusiva de fer-lo un imparcial informador de tot çò que sigui d'interés general per aquestes comarques. ...Dedicarem preferència especial a la publicació de notícies de tots els pobles i dels assumptes que puguin ésser-los interessants, dedicant cada número a un poble determinat vist en els seus diferents aspectes: cultural, històric, comercial, geogràfic, etc.»

La presentació és acurada, i publica remarcables números extraordinaris. Figuren com directors D. Tarrové i J. Sauret. Entre els treballs de col·laboració hi veureu els noms de Angel Feliu Escalas, F. Xavier Rubies, N'Enric Lluelles, Epifani de Fortuny, Ramon Sala, Jaume Pinós i molts d'altres.

PLA i MUNTANYA

EXTRAORDINARI

BALAGUER

NOVEMBRE

MCMXXV

Núm. 145.

BANYOLES

146. LA BAYLARINA.—Setmanari Català. [Capçalera mixta].

Adm. i Red.: *La Baylarina*.—Imp. d'Albert Nugué.-Girona.—238 × 151 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. sol Pts. 0^o10.

Any I - 1890.—Núm. 1-4 (20 abril-11 maig).

En l'article intitolat «Nostre objecte», llegim que aquest, és el de «donar al públich una de les més agradables publicacions, amolida a no tenir color polítich ni relligiós, ni tampoc ofendrà a la moral.—Tal es nostre objecte y anèm a reali-

sarlo a la premsa periòdica, modesta, pero firme.—Com ja ho havém dit se mantindrà dins la mes sana moral y, afegint que las personas seràn respectadas per nosaltres, y, no acceptarém polémicas que tal carácter revisteixin». S'hi veuen treballs en prosa i vers d'En Pau Rodríguez Caixàs, L. C. Callicó, C. Galceran, R. Ojeda López, Martirià Rams, P. Vilanova i molts altres.

147. CALENDARI-GUIA DE BANYOLAS Y SA COMARCA, per l'any del Senyor... Colleccionat y publicat per varis aficionats de dita vila. [Portada tipogràfica amb l'escut de la població].

Imp. «*La Renaixensa*», Xuclà, 13, baixos.-Barcelona.—144 × 86 mm.

Any 1891.—136 pp. a r. s.

D'aquesta publicació anyal solament coneixem la corresponent a 1891. Demés del calendari i notes referents a Banyoles i sa comarca, s'hi veuen treballs científics i literaris de coneguts escriptors catalans, d'aquells temps com En Pere de Palol, Antoni Careta i Vidal, Dolors Monserdà de Macià, Pere Alsius, Guillem A. Tell i Lafont, Joaquim Hostench i altres.

148. LA GARROTXA.

En nota enviada per En Baldiri Juncafresa, de Banyoles, amb data del 8 de setembre de 1928, ens fa saber la publicació del periòdic abans esmentat, com pertanyent a l'any 1907. Les nostres recerques en l'arxiu de l'Ajuntament de Banyoles han resultat infructuoses, i entre els molts exemplars de publicacions banyolines que es guarden en el mateix, no n'hi ha cap amb el títol que motiva la present nota.

149. LA DEFENSA.—Periòdic setmanal. [Des del núm. 55] Periòdic setmanal d'avisos y notícies. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Plassa Antiga, 5.—Imp. *El Autonomista*, Girona.—280 × 185 mm. [Des del núm. 55] 420 × 280 mm.—4 pp. a 2 col. [Des del núm. 55] 4 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'10. Suscripció: Pts. 2 trimestre.—Bilingüe.

Any I, 1908; II, 1909. Núm. 1-75 (18 gener 1908-19 desembre 1909).

Aquesta publicació en els seus començos era més castellana que catalana, però, en els últims números que hem vist hi ha molt més de català que no pas castellà. La Redacció ens fa saber en l'article de salutació, que «venimos a hacer algo o cuando menos a intentarlo, por el engrandecimiento de esta hermosa villa, digna de mejor suerte... En el orden de nuestros amores debemos observar la gradación establecida por el inmortal autor de *Mireia* que ponía su caserío sobre todos los de su aldea, su aldea sobre todas las de su comarca, su comarca sobre todas las de su región, su región sobre todas las de su Nación...» Afegeix no la «guía ningún bastardo interés de bandería».

150. **TRADICIÓ I PROGRÉS.**—Periòdic mensual. [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Guimerà, 5.—Imp.: Ciutadans, 20. Girona.—320 × 210 mm.—4 pp. a 3 col.—
 Núm. solt, Pts. 0'05. Suscripció un any Pts. 0'50.
 Any 1909. Núm. 3-7 (4 juliol al 14 novembre).
 No hem vist els dos primers números d'aquesta publicació, però podem assenyalar que va començar a sortir el mes de maig del dit any; pertanyia al partit tradicionalista; i per les seves pàgines s'hi veuen articles polítics i notes de la localitat.
151. **EL AMIGO DEL PUEBLO.**—Publicación quincenal. Organo del grupo de cultura. [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Canal, 27.—Imp. Dalmau Carles i C.^a. Girona. [Des del núm. 4] D. Torres, Plaça de la Constitució, 9. Girona.—410 × 305 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt 0'10. Suscripció: Trimestre Pts. 1; Extranger, trimestre Pts. 2.—Bilingüe.
 Any I, 1909; II, 1910; III, 1911; IV, 1912, núm 1. (4 juliol 1909-28 abril 1912).
 Publicació cultural; insereix treballs de literatura, economia, etc. Va sostenir algunes polèmiques amb altres confreres, com el *Setmanari de Banyoles*.
152. **JUVENTUD.**—Publicación quincenal. Organo del grupo de Cultura. [Des del núm. 39] Publicación quincenal. Organo del Fomento de Cultura y Esport. [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Canal, 27. [Des del núm. 39] Plaça Turers, 2.—[Imp. Torres. Girona.—410 × 300 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt Pts. 0'10. Suscripció, trimestre Pts. 1 —Bilingüe.
 Any I, 1909; núm. 11 (28 novembre). III, 1914; núm. 39 (14 juny).
 Si va sortir el número primer en 1909 i el 39 en 1914, essent com es llegeix en la capçalera «publicación quincenal», molts pocs números veieren la llum en l'espai de sis anys; però com que l'any tercer pertany al 1914, és evident que va estar molt de temps sense sortir. Insereix articles literaris i notes comarcals, ressenyes de partits esportius i articles sobre temes culturals.
153. **L'AVENÇ DE LA GARROTXA.**—Portaveu de la Unió Nacionalista Catalana. [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: *Unió Nacionalista Catalana*.—Imp. Dalmau Carles i C.^a Girona.—420 × 305 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt Pts. 0'10. Suscripció: Trimestre Pts. 1'50.—Setmanal.
 Any 1910; Núm. 1-18 (6 febrer al 19 juny).
 En l'article de presentació llegim que no porten «programes en cartera, perquè els fets demostren a diari que avui no existeix cap principi que reposi sobre una base sòlida, però en canvi portem un lema: *Catalunya*, y per aquesta

Segueix l'escàndol

Casi amb el sol títol endevinarán nostres llegidors el trist objecte d'aquestes ratlles: la profanació dels dies festius que a la nostra catòlica vila va revestint cada dia més l'alarmant caràcter de un mal crònic.

Ja'ns sabem de memòria tots els tòpics amb que's preté neutralitzar i desfigurar la nostra justíssima campanya. Perfectament recordem allò de «campanyes personalistes» de «la religió al servei de la política» de «l'esperit de mortificar, etc., etc.»

Si aquesta pobríssima defensa de lo indefensable tingué de tenir alguna eficàcia, cap predicador podria abominar i condemnar els vicis; cap periòdic podria combatre desordres i abusos; cap autoritat podria castigar les faltes que caiguessin sota la seva jurisdicció.

Es inútil: ens trovem davant d'un mal gravíssim que va prenent carta de naturalesa entre nosaltres i que's deplorat per tots els bons, quines causes son públiques, manifestes i durament execrades per tots els catòlics. Doncs mentres segueixi el mal i perdurin les causes, nosaltres seguirem serenament la nostra campanya prescindint de farsaics escrúpuls, despreciant amenasses tontes i fent cas

omís de totes les raons de pura conveniència personal.

Es mes: si per a defensar la llei santa de Deu, la religió dels nostres passats i la moralitat de la nostra vila, som perseguits i's logra perjudicar-nos en la nostra fama o en els nostres interessos, serà aquest un motiu més que ens esperonarà a complir el nostre deure.

A Banyolas el treball en els dies festius està a l'ordre del dia. En fàbriques de simà, en magatzems d'allis, en tallers de caixes, en farineres, en eres, se treballa els diumenges a porta oberta, descaradament, amb gran soroll, amb tot l'aparato...

Hi ha una llei del descans dominical que no ha pas sigut derogada i per consegüent te tota la seva força, es vigent, obliga... Obliga als inferiors a complir-la; a les autoritats a fer-la complir.

¿Com s'explica, doncs, que a Banyolas se falti públicament a n'aquesta llei sens que ningú ho reprimeixi? La autoritat local ¿no està obligada a fer complir aquesta llei? Y si no la fa complir ¿no falta al seu dever? Y si falta al seu dever ¿aont va a parar l'autoritat? Amb quin dret, amb quina força ens podrà obligar a complir altres lleis?

No pretenim molestar a cap de les dignes autoritats locals, pro no escaparà al seu recie criteri que la persistència d'aquest estat anormal portaria com a conseqüència

el desprestigi de l'autoritat i val la pena de que poguent, se eviti majorment en qüestions íntimament lligades amb interessos sacratíssims que les autoritats d'una nació i poble catòlics han de defensar.

Els camps que volten la nostra Vila, els dies festius ofereixen el trist espectacle de una escandalosa profanació dels mateixos.

Volcu sapiguer ne la causa?

Era el passat diumenge i en un camp apropet de la població un pagès profanaba la festa dedicant-se a un treball que res tenia de urgent ni necessari.

Un bon catòlic que per allà passaba va creure's obligat a avisar caritativa i amablement a n'aquell home que aixís faltava en públic a la llei santa de Deu.

Heus-aquí la contesta: «que vol que sigui mes catòlic que...? Doncs vagi davant la farinera i sentirà la fressa de les màquines i veurà com carreguen i descarreguen els carros. Vagi a l'era i veurà com se descarreguen garbes, ji això que no's tracta pas de urgent ni necessari!

Aquell bon catòlic va contestar dignament a la objecció més no va poguer evitar que les seves galtes s'enrogessin de vergonya.

Nosaltres no som's quí per a donar patents de catolicisme, ni pretenim fer-ho, pro sí tenim dret a fer constar que cap catòlic te autorització per

a derogar ni violar la llei de Deu, i escandalitzar als seus próxims. Tenim dret a fer-nos nostres les següents paraules del que fou Prelat de la nostra diòcesi, Dr. Sivilla: «Els mals exemples o escàndols de les persones distingides, pel seu naixement, dignitat, empleus, talent, etat, riquesa, o pel extraordinari mèrit, son com pecats originals que's multipliquen o's perpetuen per la seva feconditat: aquestes persones deuen especialment al poble la llum del bon exemple.»

L'ensenyament de l'Agricultura

Un dels mals més grossos que han esdevingut al nostre país, es l'apartament de la terra, l'abandó de l'Agricultura, font, principi i base de tota riquesa.

Fins ara ha sigut el corrent el que 'ls fills d'agricultors rics estudiessin carreres ajenas a l'art de la terra, vivissin després a ciutat i abandonessin la hisenda en mans de parcors o masovers. Fa vergonya dirho, pero es la veritat, que la major part de grans finques conreuades avui amb cert sentit científic, son d'industrials, d'homos que han fet llur fortuna no amb l'exploració de la Agricultura.

Sortosament, avui hi a iniciada una reacció d'aquest gran error. Se torna a la terra. Se dona compte la gent del molt que s'produceix l'Agricultura ben portada y vigilada dels grossos tans per cent que pot donar una explotació de temps si se saben seguir els moderns sistemes de cultius, implantar les industries derivades i aprofitar amb competència totes les fonts de riquesa

Catalunya agafarém la ploma en las horas vagatives que'ns permetin els nostres quefers... Demés de la part política, s'hi veuen treballs literaris, notes de mercats; etc.

154. SETMANARI DE BANYOLES.—Periòdic d'acció catòlica. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Girona, 6, A.—Imp. Dalmau Carles i C.^a. Girona.—430 × 305 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt Pts. 0'10. Suscripció: A Banyoles, trimestre Pts. 1; a fora Pts. 1'25. Any I, 1910; núm. 5 (24 abril). II, 1911; núms. 50 i 83 (5 mars i 24 octubre).

Conegut el subtítol, ja sabem quin és l'ideari d'aquesta publicació setmanal. Per les seves pàgines s'hi llegeixen articles de religió i moral, biografies de Sants, treballs literaris, notes de Centres catòlics i de mercat.

155. BUTLLETÍ SINDICAL.—Periòdic mensual. Portaveu dels Sindicats Agrícoles Catòlics del Bisbat de Girona. [Núm. 52] Portaveu del Sindicat Agrícol Catòlic de Banyolas i sa Comarca. [Núm. 105] Portaveu del Sindicat Agrícola Catòlic de Banyolas i sa Comarca. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm. Sindicat Agrícol.—Imp. Mateu. [Núm. 244] Masó. Girona.—170 × 110 mm. [Núm. 52] 180 × 118 mm. [Núm. 135] 260 × 170 mm. [Núm. 244] 270 × 168 mm.—16 pp. a r. s. [Núm. 52] 4 pp. a r. s.—Núm. solt Pts. 0'10. Suscripció: Un any Pts. 4.

Any II, 1915; núm. 12 (gener). III, 1916; núm. 52 (9 setembre). V, 1918; núm. 135 (19 octubre). XI, 1925; núm. 244 (24 desembre).

En la *Estadística de la Prensa Periódica de España* (Madrid, 1921) publicada per la Direcció General del «Instituto Geográfico Estadístico» hi veiem esmentada aquesta publicació com nascuda en 1914, i així fou, i encara assenyalarem que si no va publicar cap número extraordinari o no va deixar de sortir-ne algun, el número primer correspon al mes de febrer. Qui es fixi en els exemplars que n'hem vist observarà que si la publicació va sortir en 1914, l'any onzè ha de pertànyer al de 1924 i no al de 1925; deu tractar-se d'una errada, cosa que hem vist també en altres publicacions. La finalitat d'aquest portaveu és el de donar a conèixer els preus de molts dels queviures en els mercats de la comarca banyolina; però també s'hi llegeixen treballs literaris, d'economia domèstica i notes comarcals. Entre els noms dels col·laboradors més assidus hi veiem els de Josep Seculi Roca, Lluís Ticó, J. Serra Boix, Baldiri Juscafresa i J. Carles.

156. LA CREU.—Semanari Catòlic de Banyolas y sa comarca. [Capçalera tipogràfica fins el núm. 115 (1.er gener 1916); des del número següent capçalera il·lustrada però no sempre].

Red. i Adm. Canal, 14.—Imp. *La Editorial Gerundense*, Progrés, 7. Girona.—370 × 250 mm.—4 pp. a 4 col.—Bilingüe.

Any II, 1915. Núm. 101 (30 octubre). - III, 1916. Núm. 115-153 (1.er gener al 1.er octubre).

Publicació setmanal que va començar a sortir, probablement, en 1914. Per el subtítol ja sabem quin era el seu ideari. Per les seves pàgines s'hi veuen articles que tracten de moral, cultura, sociologia, etc. També s'hi llegeixen notes de la localitat.

157. **GAZETA BANYOLINA.**—Periòdic quinzenal independent. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Sant Martíà, 3.—Imp. A. Vila.—265 × 160 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10. Suscripció: Banyoles, semestre, Pts. 1'25; Fora, Pts. 1'50.
Any II, 1915; núm. 13 (16 maig). IV, 1917; núm. 74 (9 setembre).

El naixement d'aquesta publicació fou l'any 1914 i probablement a mitjans del mes de novembre. No pertany a cap partit polític; s'ocupa d'assumptes de la localitat, insereix treballs de geologia, zoologia, literatura, etc. signats entre altres per En Lluís Marian Vidal, E. Pasqual d'Amigó, A. O. Monric, Josep Alemany i Borràs i J. Alsius.

158. **FULLA DOMINICAL DE BANYOLAS.** [Capçalera il·lustrada: A un i altre costat les dues portes de l'església parroquial de Sta. Maria dels Turers; al centre, una vista de l'estany de Banyoles i en la part superior, l'escut de la població. En la quarta plana:] **Funcions religioses de la setmana.**

Imp. F. Mateu.—202 × 126 mm.—4 pp. r. s.
Any VI, 1920; núm. 52 (Quart diumenge de desembre).

Aquesta publicació va començar a sortir el primer diumenge de desembre de 1915. En la última plana es llegeixen les funcions a celebrar en la dita Església i el «moviment parroquial».

159. **L'AVENÇ DE LA GARROTXA.**—Periòdic quinzenal. Portaveu del Partit d'Unió Federal Nacionalista Republicana. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: *Centre Republicà Federal*.—Imp. J. Vila Soler, Ample, 15, Figueres.—272 × 180 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10. Suscripció Pts. 0'75 trimestre.
Any 1916; Núms. 1-11 (1.ª gener al 1.ª juny).

Amb tot i que no es diu en el títol, creiem que és la segona època de la publicació núm. 153. Va ésser de curta durada i el motiu principal de sortir aquest portaveu del partit Federal Nacionalista Republicà fou la defensa de la candidatura d'En Lluís Ballbé de Gallart.

160. **BOLETÍN MUNICIPAL.** [Capçalera tipogràfica amb l'escut de la població].

Imp. Mateu.—260 × 159 mm.—14 pp. a 2 col.—Bilingüe.
Any II, 1918; núm. 30-37 (31 juliol-31 desembre). III, 1919; núm. 38-44 (31 gener-31 juliol). IV, 1920; núm. 48 (29 febrer). VI, 1922; núm. 51 (15 gener).

Aquesta publicació va començar en 1917 amb tot el text en castellà, però en 1922 els treballs en català hi són abundosos; deixant-se el castellà per les notes oficials. Com ja diu el títol, aquest Butlletí tractava dels assumptes pertanyents a l'administració local de Banyoles.

161. LA FAMILIA.

El títol d'aquesta revista mensual l'hem vist esmentat en la *Estadística de la Prensa Periódica de España*, la qual diu que estava escrita en català, que va començar a sortir en 1919, i tenia la caixa de 21 X 16 cms. Les nostres recerques per trobar un número d'aquesta publicació han resultat infructuoses; no n'hem vist cap exemplar ni hem pogut adquirir dades de la mateixa.

162. VIDA BANYOLINA.—Publicació quinzenal. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Abeurada, 2.—Imp. F. Mateu.—273 X 173 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Un any a Banyoles Pts. 5. A fora, Pts. 6.

Anys I - IV, 1922 - 1925; Núm. 1-81 (3 desembre 1922 - 13 desembre 1925).

En el número primer llegim: «Les nostres intencions... són d'un noble i vehement desig de contribuir amb nostre treball a la major prosperitat de Banyoles... Ens proposem, primerament, donar publicitat, exposant-les tal com són, a totes aquelles coses de la vida local que puguin interessar al públic, evitant, amb aixó, que'ls comentaris dels cafés hagin de suplir la falta de publicitat periódica... Volem procurar, també, que la opinió pública s'interessi en els problemes que afecten a nostra ciutat... Treballarém igualment, per a mantenir i estimular l'esperit patriótic dels banyolins... Respecte a aquest particular, creiem que la millor manera de poder nosaltres treballar pël bé de Catalunya i de Espanya es procurant que Banyoles sigui un model de bona administració, de cultura, d'elevada i sòlida educació.» També ens diu que «no sustenta cap idea política, en el sentit de política de partit, sino que la seva política ha d'ésser local, o sigui, la de «Banyoles i tot per Banyoles.» Per les seves pàgines s'hi veuen treballs literaris, així en prosa com en vers, notes religioses, d'administració local i d'informació, articles dedicats a economia, moral, etc. El seu director era En S. Coromina (*O. Marcino*) i la col·laboració és molt nombrosa. De tant en tant publicava folletó.

BARCELONA *

163. EL SARRABAL.—El Sarrabal de la Ciudad de Barcelona para el año de 1792. Noticias de las fiestas y principales concurrencias que acontecen en la serie del año que para insinuación de los jóvenes novicios da a luz don Verídico Claro. [Portada tipogràfica].

Imp. de *La Verdad*, carrer Amargós.—120 × 67 mm.—pp. 56 a r. s.—Bilingüe.

Aquesta publicació no pot dir-se que sigui un calendari complet, si bé fa les vegades d'aquest quan es tracta de dies assenyalats. Està escrit amb cert humorisme i esperit liberal; les notes referents a les festes i els comentaris que fa, es veuen en castellà, però n'hi ha d'altres en català. Per exemple: «Junio, 24. San Juan Bautista: feria en que los muchachos comienzan ha rompernos la cabeza con los silvatos:

En estos carrers estrets
al arribà cap al tart,
se solen probar los chiulets
que en la fira se han comprat».

I així va esmentant les principals festes de l'any **.

164. DIARIO DE BARCELONA. [Des de l'any 1810, núm. 81 (22 mars)] «Diari de Barcelona y del Govern de Catalunya». [Des del núm. 86] «Diari de Barcelona y del Govern de Cataluña». [Des del núm. 101, 11 abril] «Diari del Govern de Cataluña y de Barcelona». [Capçalera mixta. En gravat l'escut de Barcelona].

Imp. del *Diari*, Palma de Sant Just, 39.—185 × 117 mm.—Trilingüe (català-francès-castellà).

Any 1810, núm. 77-230 (18 marzo-12 agosto) pp. 305-936 a 2 col. el català i francès, i el castellà, a sota a ratlla seguida.

El primer número d'aquesta centenària publicació va sortir el 1.er d'octubre de 1792; per tant, és, actualment, la més antiga de la premsa barcelonesa de les

* Fem públic el nostre agraïment al personal de l'Arxiu Històric Municipal de Barcelona, amb motiu de les recerques que hi hem fet, per tal d'estudiar el ric arsenal de premsa barcelonina allí estatjat; el seu director, el nostre amic Agustí Duran Sanpere, i el Sr. Antoni González i la Srta. Montserrat Fàbregas, ja em perdonaran les molèsties que els hi he ocasionat. Remerciem també vivament els Srs. Salvador Bonavia, Lluís Destany, Joan B. Fonta i Lambert Mata, entre altres, per haver posat a la nostra disposició les col·leccions de premsa barcelonina de què són posseïdors.

** Cal assenyalar que l'any 1820 va reproduir-se aquesta publicació, amb aditaments i es venia a 12 quartos. (Imp. de la Vidua i fills de Sastres, Petritxol cantonada a Porta Ferrissa).

existents. El castellà és la llengua emprada en la seva llarga vida, però del 18 de març al 12 d'agost de 1810, una mateixa notícia pot llegir-se en castellà, català i francès, i en aquest mateix any va canviar-se la capçalera posant l'escut de França en el lloc corresponent al de Barcelona. Hem de dir que el títol de *Diario de Barcelona*, va aparèixer poc després en català, afegint-s'hi «y del Govern de Catalunya» la qual cosa demostra que l'ideari patriòtic del diari havia desaparegut, i s'era convertit en afrancesat; però aquest diari trilingüe no era, en realitat, el sortit a últims del segle XVIIIe; el veritable, va desaparèixer en apropar-se les tropes a la ciutat i aleshores, alguns dels seus redactors, probablement En Ramon Igual, qui va distingir-se molt pel gran afecte als exèrcits napoleònics, o bé En Barrera o N'Alzine foren els que publicaren aquest pseudo *Diario de Barcelona*, el qual no tornà a sortir en la seva primitiva forma, fins l'any 1814, època en que es retiraren les tropes franceses de la nostra ciutat.

165. LA VOZ DEL PUEBLO. [Capçalera tipogràfica].

Imp. de Joaquín Jordi, Llibreteria.—114 × 67 mm.—16 pp. a r. s.—8 quartos.—Bilingüe.—Sortia els dimarts i divendres.

Any 1822: núm. 10-27 (2 juny-30 agost).

Aquesta publicació bi-setmanal va començar a sortir a primers de maig de 1822; tractava els assumptes polítics, amb un esperit altament liberal; donava a conèixer el text de la Constitució, fent-hi comentaris en català, assenyalant els defectes de la mateixa i glosant els paràgrafs que en copiava; publicava així mateix una galeria de retrats de personatges polítics, amb crítica de llur ideologia; també s'hi llegeixen poesies en català, d'un cert regust satíric i humorístic. Va sofrir alguns processos amb motiu de censurar actes dels polítics retratats.

166. LO PARE ARCANGEL. [Capçalera il·lustrada. En el núm. primer, el P. Arcàngel predicant; en el número següent, l'Hermano Buñol; i en l'últim, tots dos, el primer dret, com enraonant i el segon, sentat, escoltant-ho].

Imp. de José Matas.—172 × 100 mm.—8 pp. a r. s.—4 quartos.

Any 1841, 25 abril, 13 maig, 20 juny.

Com s'ha vist en la descripció bibliogràfica, *Lo Pare Arcangel* no tenia data fixa; en realitat, no era una publicació periòdica, però la intenció era de què ho fos, com ens ho assenyalava en el primer article doctrinal o editorial, que en forma de sermó es llegeix en el primer número, el qual comença amb aquestes paraules: «Caríssims germans meus, la pau del Senyor, sana llibertat, progrés y augment de nostras fábricas e industria, valor y unió per conservar y sostenir tan estimables dons seguia ab vosaltres y ab mi. Amen.» Segueix dient-nos que: «considerant que cent y cent premsas cruixexen tots los dias vomitan mil y mil periodichs dels quals uns aplaudeixen y altres vituperan los fets y hassanyas del set luceros del

BARCELONA.

ANY 1841.

LO PARE ARCANGEL.

DIUMENGE 25 DE ABRIL.

*Carissims germans meus , la pau del Senyor , sana lli-
bertat , PROGRÉS Y AUMENT DE NOSTRAS FÁBRICAS É INDUSTRIA ,
valor y unió per conservar y sostenir tan estimables
dons siguiu ab vosaltres y ab mi. Amen.*

Considerant, amats oyents meus, que en alguna de las
pláticas que allá en lo gran saló nomenat de las Corts, que

Núm. 166.

alba que els charetlus d'antany pujaren al candaleru, y que entre tants paperots no n'y ha cap que parli l'idioma de nostra paisana verge y martir la gloriosa santa Eularia, catalana de tots quatre costats, segons nos diu lo Martirologi, y per consegüent cap que diguia clá y catalá, al pintadó, texidó, carrater, mañá y altres ciutadans de cábat y martell, lo que en la dita coronada Vila y sa pastera ministerial se pasta y forga... Considerant per fi que si vosaltres habeu d'arreconar lo *torn*, la *llansadora*, lo *bac* y lo *mollu*, no tindreu pa per dar als vostres fills, ni menos per dar-me a mi una petita caritat, he determinat convertirme en misionista públich; y com no m'es lícit, segons los cánons y lleys vigents parlar en la Iglesia d'altre assumpto que de religió, he resolt escriure mos sermons ab lletra d'estampa los que, podeu obtenir, llegir o fervos llegir per 4 cuartus cada un, y los tindreu mes o menos suvint, segons siga la vostra devoció: y com també ma pobresa capuchina no'm permet fer un diari ab sa imprenta, oficinas y reparitadors, per no tenir diners per fer lo depósit de mil sinch cents duros, que mana la ley que diuen de *llibertat* d'imprenta, vos escriuré en forma de romanso o paperot suelto com lo present... lo més digne de atenció de las noticias que axí de casa, com d'altres nacions portian los papers publichs, y axí mateix un trosset de la historia de Catalunya perque... em vista de tot lo dit, vegeu quant habem degenerat, procurem jo ab mos sermons y vosaltres ab vostras obras, no deixarvos embaucar per ningun mequetrefe d'aqueixos que baladronejan *Pau y ordre* o *Patria, Llibertat e Independencia*, puig tots ells no fan més que entenebrarvos de cap, y venuts tal volta al or estranger no buscan més que embrollar lo marro y enmarañar als uns contra'ls altres y conseguir aixís la ruina de nostras fábricas cual naxent prosperitat és lo que més als trabuca... Doncs ara bé, germans meus... abrigant-vos yo ab la capa de mon serafich Pare San Francesch, y dotat de sa intercesió, del noble heroisme catalá de nostres sempre ilustres Concellers, alsaré ma veu més amunt de las estrellas deixant en bulqués los sermons d'anys atrás en que tan feya plorar a mon auditori y rabiari a Satanás y sa infernal comitiva, pues vos juro per la fe de antich frare honrat y catalá que mas pláticas farán bufar'ls dits no sols als *set pecats mortals* de la coronada vila, si que també a tot canalla y embrolló que atentia contra lo més sagrat y preciós de nostres fueros, so és, contra nostras fábricas y manufacturas, puix que la subsistencia i progrés de elles es lo nostre pa de cada dia, com vos explicaré median l'ajuda de Déu en un altre predicot. Amen.»

En cada número, el sermó va destinat a censurar els actes del Govern i els que feien les autoritats locals; per això es digué en la premsa que «Lo Pare Arcàngel és un paperot servil y alarmant que ataca lo que més aman y veneran los liberals, y á lo més sagrat de la Nació.» També publica fragments de Història de Catalunya.—A la fi del núm. 3 s'hi llegeix una *nota*, que diu així: «Circumstancias imprevistas, no han permés cumplir ab lo que prevé la Lley; tan prompte com se puguia atendre á ellas lo present folleto será periodich.»

Aquesta publicació no direm que fos netament liberal però sí que era altament proteccionista. Censurant les idees exposades en el sermó del núm. 2 va publicar-se una fulla intitolada: *Contestació als laments del hermano Bunyol o sia eco verdader als fingits laments ab que dit frare llech del Pare Arcangel preten commouner los ánimos del poble barceloní, inseguint los principis destructors de la Llibertat constitucional demostrats per son amo*, (Barcelona, J. Solà). El nom d'«Hermano Bunyol» l'havia popularitzat En Josep Robrenyo, amb motiu d'haver escrit un sàinet en un acte, amb aquest títol.

167. EL REPUBLICANO.—Periódico del pueblo. [Capçalera il·lustrada. Un republicà trepitjant objectes propis de la realesa, amparant la Justícia i amb una llança fent fugir uns servidors de la Monarquia].

Red. i Adm.: Unió, 19.—Imp. de Narcís Vallés.—[Des del núm. 9] Imp. *El Republicano*.—372 × 237 mm.—4 pp. a 3 col.—Sortia tres cops a la setmana: Dilluns, dimecres i dissabtes.—Suscripció: 8 rals al mes, 22 rals trimestre.—Bilingüe.

Any I, 1842, Núm. 1-18 (1.º octubre a 9 novembre).

En el nostre treball *Algunes notes referents al periodisme barceloní de 1840 a 1844** en tractar de *El Republicano* deïem que els seus articles, tots ells virulents i exaltats, el feren tot seguit portaveu dels partits avençats; en el cos de redacció hi havia escriptors que sabien entusiasmarse a les multituds, el director era En Francisco de P. Cuello, i entre els col·laboradors hi figuraven N'Abdó Terradas, En Joan Rovira i N'Ignaci Torrents. El primer quasi diríem que era el cap més equilibrat, no solament dels que escrivien el periòdic, sinó també del republicanisme barceloní; En Terradas va publicar-hi un «Plan de revolució» que va exaltar potser un xic massa el poble, ja que els articles del celebrat polític figuerenc no es caracteritzen per la seva mansuetud. Inútil dir que *El Republicano* fou una publicació eminentment batalladora: sostingué contínues campanyes contra el Govern, així com amb altres col·legues barcelonins, i molts dels seus articles, a les poques hores de publicats, eren denunciats; les poesies que inseria, satíriques quasi totes, eren causa que en ésser conegudes la policia recollís la tirada, i això que passava amb els números que donava al públic, es repetia amb els «suplements» que de tant en tant obsequiava als seus llegidors. Amb tot i ésser aquesta publicació castellana, alguna vegada s'hi veu text català.

I ja que tractem de *El Republicano* hem de assenyalar que abans d'aparèixer s'havien repartit unes «hojas volantes» amb el mateix títol que el de la publicació objecte d'aquesta nota, en les quals també s'hi veu quelcom en català, i en una d'aquestes, En Terradas havia donat a conèixer aquella cançó: «Ja la campana sona», especie de Marsellesa catalana que «els de la brusa» cantaven per a exasperar els «madurs».

* *Estudios eruditos in memoriam de Adolfo Bonilla y San Martín* (Madrid, 1927; vol. I, pp. 369-387).

168. **LO VERDADER CATALÀ.**—Revista religiosa, política, científica, industrial y literaria. [Portada mixta. Gravat al boix amb un tipus de català i l'escut de Catalunya. Al peu del gravat s'hi llegeix: «Per terra observa'l Català ab tristura/ Sa industria, son comers y agricultura»].

Imp. de Valentí Torras. Rambla dels Estudis.—156 × 101 mm.—Il·lustrada.
Any I - 1843, quaderns I-VI (janer-juny) - 314 pp.

Aquesta publicació va dirigida «Als verdaders amants de las glorias y bellas de llur patria Catalunya», i en la Dedicatòria llegim que: «Guiar a Catalunya per lo camí de una civilisació progresiva acomodada a las exigèncias y esperit del sigle; defensar sos drets e interessos, recordar sas proesas y honors, escrit tot ab lo noble llenguatge de nostres antepassats pera major comprensió y major gloria de la nostra Provincia, tal serà la ocupació de la nostra Revista... Deber nostre es com a espanyols defensar la nostra Religió y los drets dels seus ministres, advocant en favor d'una classe de la societat tant mes vexada quant mes suferta, composta de homes verdaders espanyols amants de llur Patria y geloses de sa gloria y noblesa; y com a catalans, aplicar los principis de la Religió catòlica a la civilisació y progrés del Principat, y aixugar las llágrimas del clero català, tant mes humiliat quant mes era digne de millor sort... Aqueixa Revista, que primer que tot es religiosa, [desitja] formar de tots los espanyols un sol partit, si partit se pot anomenar, unit, ferm y compacte ab exclusió de banderias, tal es la marxa política que seguirà esta Revista... La literatura... deu ocupar en la nostra Revista un lloch preminent per ser la nostra literatura Provincial un dels mes dolsos recorts de las grandesas y glorias de nostra Patria.—Vehus aquí lo vast y dilatat quadro dels assumptes que van a ocupar nos; vehus aquí lo camí trassat per aquesta Revista, qual lema es «la prosperitat de Catalunya y lo recort de las suas grandesas». En el núm. 4, (p. 201) hi ha una nota que diu: «Ha arribat a nostra noticia que alguns dels que se diuen catalans no volen subscriuerse a *Lo Verdader Català* perque ve escrit en llengua catalana; y' fins sens havia aconsellat que a fi de que tingués eixida nostra Revista, la escriguessem en idioma espanyol, seguint ab tot la mateixa marxa y los mateixos principis. No, lo principal objecte que nos proposarem el empendrer la publicació de *Lo Verdader Català*, fou traurer nostre hermós parlar de l'estat de postració y abatiment en que se troba, ostentar sas riquesas y sa bellesa». En el núm. 5 s'acomia del públic i en la pàg. 306 escriu: «Nostres càlculs han surtit errats, nostras esperansas fal·lidas. Ab sol los sis números que han vist la llum, tenim ja pérduas de consideració pera nosaltres. Nos vehem donchs obligats a cessar en la publicació de *Lo Verdader Català*».

Fullejant aquesta Revista s'hi veuen treballs referents a astronomia, història, literatura, religió, política, etc., així com notícies d'Espanya i de l'estranger. Els més dels articles van signats amb inicials; l'únic article firmat és d'En Francisco Monfort, i tracta de la indústria de la seda.

169. CALENDARI o Pronostich Catalá historich, geográfich, astronómic, instructiu y religiós per lo any 1845. Escrit y publicat per Josep Nicasi Milá de la Roca. Pilot nautich de Barcelona. [Portada mixta. Al centre un gravat al boix: Un astròleg amb aparells d'astronomia].

Imp. y Llib. de la Vda. i fills de Mayol. Ferran VII.—128 × 68 mm.—32 pp. s. n. a r. s.—
Il·lustrat.

Llegim en l'«advertiment», que: «Mogut sols de l'amor que a ma Pàtria profeso i desitjant contribuir en quant pugui a la general instrucció dels homens, he tractat de seguir la costum que tenen nostres vehins de la altrapart dels Pirineus de formar tots los anys, al publicar los calendaris dels seus respectius departaments, uns petits llibres, en los quals, junt ab les afecions astronòmicas del any per lo qual se componen, y de las festas, firas y sans de cada dia, y escriuen certas noticias y rahons, en las que ab la major claredad esplican a totes las clases de la societat y posan fins a la comprensió dels més ignorans, cosas de suma utilitat, y que algunas personas que se precian de inteligens e ilustradas apendran tal volta per primera vegada ab la lectura dels presens ensatj de *Pronòstic català* que dono a la llum pública». Ademés del calendari, de notes geogràfiques de Catalunya, agrícoles, festes, fires, etc., publica un petit estudi on tracta dels primers pobladors de Catalunya.

170. GUIA CATALANA històrica, geogràfica, astronòmica, instructiva y religiosa pera lo any 1845. Escrita y publicada per R. Josep Nicasi Milá de la Roca, Pilot nautich de Barcelona. [Capçalera mixta. Al centre el mateix gravat que en el número anterior].

Imp. y llib. de la Vda. y Fills de Mayol, «Fernando VII, devant lo Teatro Nou».—121 × 69 mm.—52 pp. a r. s., les 27 primeres numerades.—Il·lustrada.

L'autor d'aquesta publicació ens diu que dóna a la estampa «eix llibret, apoyat en lo article segon de la Constitució que vuy nos regeix»; també fa saber que «en res se sembla als Calendaris o Pronòstichs que abans de regir la actual Constitució y Lley d'imprentas se estampaban *ab privilegis esclusiu*, puig aquells no tenien més que 13 ó 14 planas y no portaban més que uns poch versos que se deyan *judici de l'any*, los sants del dia, los de creu, mitja creu, de gala y de dejuni, y no tractaban, com lo present llibret, de varias materias instructivas y necessarias a tothom». Aquestes matèries a que fa referència, tracten: «Dels primers homens que poblaven Cataluña», «Fundació de Barcelona», «Fundació de Lleida y Tortosa», «Fundació de Girona», «Corts que se han celebrat en Barcelona y Reys que las han presididas», notes astronòmiques, dades de les arribades i sortides dels correus i diligències, de les fires de Catalunya, calendari de l'any, etc.

Com s'ha vist és un veritable Calendari, encara que no dugui aquest nom.

171. **SENMANARI cristià, instructiu, agrícola y curiós.** [Capçalera mixta. En la part superior, un gravat al boix representant la Fama, en la part inferior el títol de la publicació].

Imp. de la Vda. y fills de Mayol.—150 × 103 mm.—Sortia els diumenges.—16 pp. a r. s.—8 cuartos el número, 8 rals el trimestre a Barcelona i 9 rals a fora.—Il·lustrat.

Any - 1845 núm. 1-2 (16 i 23 mars).

Aquest setmanari ens diu en el primer número, que amb deu anys que es porten de llibertat de impremta, «durant los quals molt se ha escrit y estampat, pero mol poch, o milló direm, res que hajúia pogut ilustrar á las masas, aixó es, á las clases jornaleras y de pocas llums, y molt menos a los treballadors de la terra que, esclaus sempre de chapu y lo magall, no'ls quedan mes que los dias festius per poderse dedicar a la lectura... En una paraula, lo industriós jornalé y lo laboriós pagés no reben altre bany de instrucció que las saludables máximas de nostra Santa Religió.... I puig que per sa misericordia divina, los arts y las ciencias marchan ab tanta magestat y lleujeresa a sa perfecció, habem cregut ser obligació nostra fundar y publicar lo present *Senmanari*, dedicantlo a los Catalans en lo qual continuarem alguns capitols per mostra, y tractarém las materias següents». A continuació, diu que contindrà 1.ª *Part Cristiana*,

amb les ressenyes de vides de Sants: «acompañará eixos articles una estampa que representarà un dels fets més notables»; 2.ª *Part Històrica*, també els articles d'aquesta Secció aniran acompanyats «de un'altra estampa»; 3.^r *Part Agrícola, Rural e Industrial* i 4.ª *Part Econòmica y Oficial*.

En la pàgina núm. 3 comença la *Part Cristiana*, amb una «breu explicació dels misteris que celebra la Iglesia en los set dias de la Senmana Santa»; la *Part Històrica* conté un article intitolat «Constancia de Joan Fiviller, segon Conceller de Barcelona» amb un gravat; la *Part Agrícola e Industrial* és de poca extensió

SENMANARI CRISTIÀ, INSTRUCTIU, AGRÍCOLA Y CURIÓS

NÚMERO 1. DIUMENJE 16 DE MARS DE 1845. 8 CUARTOS

Deu anys portem de llibertat de impremta, durant los quals molt se ha escrit y estampat, pero mol poch, ó milló dirém, res que hajúia pogut ilustrar á las masas, aixó es, á las clases jornaleras y de pocas llums, y molt menos á los treballadors de la terra que, esclaus sempre de chapu y lo magall, no'ls quedan mes que los dias festius per poderse dedicar a la lectura, ó beoir llegir y enterarse de la historia del país, dels debers del home en societat, de las milloras y adelantos que lo saber y lo estudi van introduint en tots los arts y ciencias, de las novas lleys ó decretis que

Núm. 171.

i la *Part Econòmica* dóna notícia de la fira de Guisona que es celebrà el 17 de març i altres notícies. Aquest és el contingut del número primer. El segon si fa no fa és igual: En la *Part Històrica* s'hi troba un article intitolat «Desgracias que obligaren als catalans a fuir de sa terra, y de ahont se creu que deriva lo nom de catalans» i un altre referent a Manresa; la *Econòmica* és més extensa tractant «del modo de criar lo bestia de cerda, ó tocinos»; en la part *Oficial* s'hi llegeixen notes de R. D.

172. PRONÓSTICH CATALÀ històric, geogràfic, astronòmic, instructiu y religios per lo any 1847. [Portada orlada; un gravat al boix al centre, amb l'allegoria de les arts].

Imp. y llib. de Agustí Gaspar i Roca.—127 × 77 mm.—36 pp. a r. s.—Il·lustrat.

Aquest *Pronòstich Català* el creiem continuació del *Calendari o Pronòstich Català* que havem vist en el núm. 169, ja que conté les mateixes seccions que aquest, veient-s'hi demés notes referents a Geografia, Zootècnia, Història, etc. Els articles d'efemèrides, generalment al·ludeixen a la invasió francesa.

173. PRONÓSTICH CATALÀ històric, geogràfic, astronòmic, agrícola, instructiu y religiós per lo any 1856.—Arreglat á las observacions astronòmicas del Observatori de la ciutat de San Fernando calculadas per lo meridiano de Barcelona... Per un pilot nautich de Barcelona. [Portada orlada, amb un petit gravat al boix simbolitzant l'Agricultura].

Imp. de Bosch y C.^a.—150 × 98 mm.—32 pp. a r. s.—Preu 8 quartos.—Il·lustrat.

En el número anterior, havem dit que el *Pronòstich Català* de l'any 1847 el creiem fet per el mateix que va dirigir el de 1845, ço és, En Nicasí Milà de la Roca; ara afegirem que aquest «pilot nautich de Barcelona» de què ens parla el *Pronòstich Català* de 1856, no és altre que el mateix que donà son nom en el núm. 169. Els components del d'ara, són quasi bé els mateixos que el de tots: notes agrícoles, llistes de les festes, fires i mercats. Corresponent a cada mes del any, s'hi veu un gravat al boix, algun dels quals diríem que és d'En Noguera perquè va signat amb una *N*.

174. CALENDARI DEL PAGÈS per lo any... Publicat per l'Institut Agrícola Català de Sant Isidro. [Portada mixta: En el centre un gravat amb aparells d'agricultura. En les cobertes l'imatge de Sant Isidre].

Adm.: Teixidó y Parera, Pi, 7.—Imp. de Anton Brusi, Llibreteria, 22. [Des de l'any 1858] Imp. del *Diari de Barcelona*, a carrech de Francisco Gabanyach, Nou de S. Francesch, 17. [Des de l'any 1864] Estampa de Jaume Jepús, Petritxol, 14. [Des de l'any 1866] Estampa de Narcís Ramírez y Comp., Passatge de Escudellers, núm. 4. [Des de l'any 1867] Llib. de Eudalt Puig, Plassa Nova, núm. 5. [Des de l'any 1870] Estampa del *Diario de Barcelona*, Nou de S. Francesch, 17. [Des de l'any 1878] *Estampa Barcelonesa*, Tapias, 4. [Des de l'any 1881] Estampa de *La Renaixensa*,

Xuclà, 13. [Des de l'any 1885] *Estampa Barcelonesa*, Tapias, 4. [Des de l'any 1907] Tip. *L'Anuari de la Exportació*, Passeig de S. Joan, 54. [Des de l'any 1910] Imp. *Elseviriàna*, R. de Catalunya, 12. [Des de l'any 1914] Imp. de la Casa Provincial de Caritat, Carrer de Montalegre, núm. 5.—159 × 92 mm.—Preu 6 cuartos. [Més tard no s'indica. Des del 1904]. Preu 30 cèntims.

Any I - 1856; 96 pp. a 2 col.—II, 1857; 112 pp. a r. s.—III, 1858; 107 pp. a r. s.—IV, 1859; 107 pp. a r. s.—V, 1860; 107 pp. a r. s.—VI, 1861; 80 pp. a r. s.—VII, 1862; 80 pp. a r. s.—VIII, 1863; 88 pp. a r. s.—IX, 1864; 104 pp. a r. s.—X, 1865; 112 pp. a r. s.—XI, 1866; 118 pp. a r. s.—XII, 1867; 96 pp. a r. s.—XIII, 1868; 96 pp. a r. s.—XIV, 1869; 112 pp. a r. s.—XV, 1870; 96 pp. a r. s.—XVI, 1871; 96 pp. a r. s.—XVII, 1872; 95 pp. a r. s.—XVIII, 1873; 100 pp. a r. s.—XIX, 1874; 95 pp. a r. s.—XX, 1875; 96 pp. a r. s.—XXI, 1876; 96 pp. a r. s.—XXII, 1877; 128 pp. a r. s.—XXIII, 1878; 103 pp. a r. s.—XXIV, 1879; 95 pp. a r. s.—XXV, 1880; 97 pp. a r. s.—XXVI, 1881; 80 pp. a r. s.—XXVII, 1882; 79 pp. a r. s.—XXVIII, 1883; 80 pp. a r. s.—XXIX, 1884; 80 pp. a r. s.—XXX, 1885; 79 pp. a r. s.—XXXI, 1886; 95 pp. a r. s.—XXXII, 1887; 79 pp. a r. s.—XXXIII, 1888; 81 a r. s.—XXXIV, 1889; 79 pp. a r. s.—XXXV, 1890; 80 pp. a r. s.—XXXVI, 1891; 80 pp. a r. s.—XXXVII, 1892; 80 pp. a r. s.—XXXVIII, 1893; 81 pp. a r. s.—XXXIX, 1894; 81 pp. a r. s.—XL, 1895; 80 pp. a r. s.—XLI, 1896; 80 pp. a r. s.—XLII, 1897; 80 pp. a r. s.—XLIII, 1898; 80 pp. a r. s.—XLIV, 1899; 82 pp. a r. s.—XLV, 1900; 82 pp. a r. s.—XLVI, 1901; 78 pp. a r. s.—XLVII, 1902; 80 pp. a r. s.—XLVIII, 1903; 128 pp. a r. s.—XLIX, 1904; 80 pp. a r. s.—L, 1905; 83 pp. a r. s.—LI, 1906; 83 pp. a r. s.—LII, 1907; 81 pp. a r. s.—LIII, 1908; 81 pp. a r. s.—LIV, 1909; 81 pp. a r. s.—LV, 1910; 89 pp. a r. s.—LVI, 1911; 81 pp. a r. s.—LVII, 1912; 81 pp. a r. s.—LVIII, 1913; 87 pp. a r. s.—LIX, 1914; 80 pp. a r. s.—LX, 1915; 85 pp. a r. s.—LXI, 1916; 94 pp. a r. s.—LXII, 1917; 128 pp. a r. s.—LXIII, 1918; 126 pp. a r. s.—LXIV, 1919; 127 pp. a r. s.—LXV, 1920; 112 pp. a r. s.—LXVI, 1921; 112 pp. a r. s.—LXVII, 1922; 116 pp. a r. s.—LXVIII, 1923; 152 pp. a r. s.—LXIX, 1924; 144 pp. a r. s.—LXX, 1925; 152 pp. a r. s.

Aquesta publicació és remarcable. En la seva col·lecció, avui ja nombrosa, s'hi veuen interessants treballs els més d'ells referents a l'Agricultura, però també n'hi ha de pertinents a Legislació, Química i Història agrícoles, així com treballs literaris, etc. En la «Introducció» del primer Calendari llegim: «Lo Institut Agrícola Català de Sant Isidro que vetlla constanment per la conservació dels interessos de la agricultura, no podia en manera alguna deixar passar la oportunitat que se l'hy presenta ab la sanció de la lley que estableix la llibre publicació de calendaris, ja que imprimint-ne un a seu compte creu poder per aquest medi, difundir entre'ls pagesos, los coneixements necessaris, tant en tot lo relatiu a las millors practicas conegudas de cultivar la terra, com en lo concernent a la ensenyansa o indicació dels principis establerts per las cièncias que mes deuen servir-los de gran utilitat, agermanadas ab la agricultura». La col·lecció completa podria dir-se que equival una enciclopèdia agrícola catalana.

175. CALENDARI CATALÀ PER LO ANY 1857. [Portada mixta, orlada, amb l'escut de Catalunya al mig].

Imp. de Bosch y Cia., Sant Simplicí, núm. 4.—130 × 80 mm.—32 pp. s. n. generalment a r. s.—Il·lustrat.

Com la majoria dels «calendaris», demés del text dedicat al «santoral» i al judici de l'any, que com era costum, estava escrit en vers, hi ha nota de les fires de

Catalunya, festes movibles, eclipsis, témpores, etc. Al començament del text de cada mes, hi ha un gravat al boix; alguns d'ells no porten nom d'autor, altres una «N» i el dedicat al mes de «Desembre» va signat per En Noguera.

176. CALENDARI moral, històric y religiós del Menestral Catalá escrit per un Menestral honrat de Barcelona. [Portada mixta].

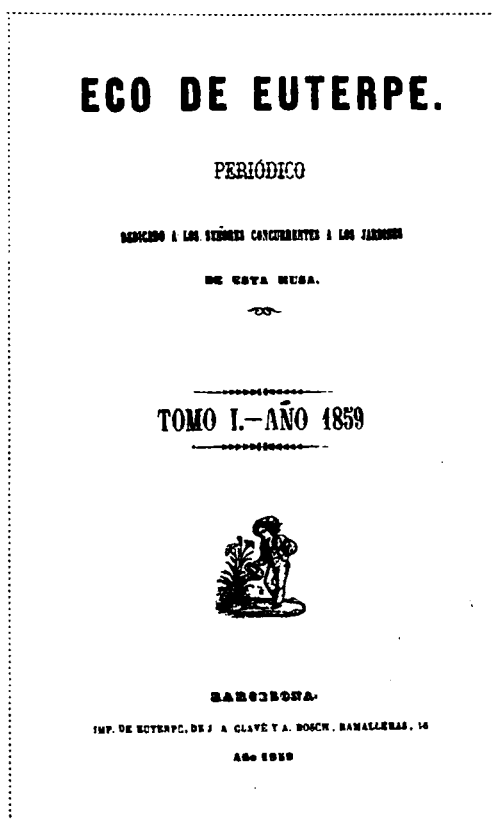
Imp. de Bonaventura Bassas.—145 × 101 mm.—32 pp. s. n. a 2 col.
Any 1857.—Il·lustrat.

Aquesta publicació demés del calendari, judici de l'any, festes movibles, etc. porta unes breus ratlles dedicades a enaltir el «menestralisme», d'altres assenyalant la potencialitat mercantil i industrial de Catalunya, i també n'hi ha de referents a «la activitat catalana». En la portada i en altres pàgines s'hi veuen il·lustracions al boix, moltes sense nom d'autor, però n'hi ha de signades per En Noguera o bé per una «N».

177. ECO DE EUTERPE.—Periódico dedicado exclusivamente a los señores concurrentes a los jardines de esta musa. [Des de l'any IV, núm. 137] Periódico dedicado exclusivamente á los señores concurrentes á los Campos Elíseos. [Des de l'any IX, núm. 326] Periódico recreativo que se publica exclusivamente en obsequio a los señores que concurren á las funciones de la sociedad coral de Euterpe. [Capçalera tipogràfica].

Imp. de Euterpe de José Anselmo Clavé y Antonio Bosch. Ramalleras, 15. [Des de l'any III, núm. 9:] Imp. de Narciso Ramírez, C. Escudillers, núm. 40.—183 × 125 mm.—4 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I - 1859; núm. 1-44 (5 maig-16 oct.) 192 pp.—II - 1860, núm. 45-90 (17 mayo-21 oct.) 188 pp.—III-1861 núm. 91-136 (21 abril-20 oct.) 192 pp.—IV - 1862 núm. 137-179 (20 abril-2 nov.) 180 pp.—V - 1863 núm. 180-223 (26 abril-8 nov.) 176 pp.—VI - 1864 núm. 224-261 (28 febrero-8 set.) 160 pp.—VII, 1865; núm. 270-291 (14 mayo-15 agosto) 92 pp.—VIII - 1866; núm. 297-325 (22 abril-23 set.) 120 pp.—IX - 1867; núm. 326-350 (28 abril-18 agosto) 100 pp.—X - 1868 núm. 351-361 (21 mayo-8 set.) 44 pp.—XI - 1869 núm. 362-372 (17 mayo-22 set.) 88 pp.—XII - 1870 núm. 373-378 (6 junio-15

Núm. 177.

agosto) 112 pp.—XIII - 1871 núm. 379-388 (29 mayo-1.º oct.) 152 pp.—XIV - 1872 núm. 389-400 (9 mayo-29 set.) 48 pp.—XV - 1873 núm. 401-407 (22 mayo-8 set.) pp. 49-76.—XVI - 1874 núm. 408-419 (3 mayo-24 set.) pp. 77-124.—XVII - 1875 núm. 420-431 (6 mayo-24 set.) pp. 125-172.—XVIII - 1876-1877 núm. 432-445 (25 mayo 1876-7 enero 1877) pp. 173-236.—XIX - 1877 núm. 446-456 (2 abril-9 set.) pp. 237-276.—XX - 1878-79 núm. 457-473 (22 abril 1878-26 enero 1879) pp. 277-344.—XXI - 1879 núm. 474-483 (14 abril-24 set.) pp. 345-384.—XXII - 1880 núm. 484-493 (29 marzo-8 set.) pp. 385-424.—XXIII - 1881 núm. 494-504 (18 abril-25 set.) pp. 425-468.—XXIV - 1882 núm. 505-518 (10 abril-24 set.) pp. 469-524.—XXV - 1883 núm. 519-525 (3 mayo-9 set.) pp. 525-552.—XXVI - 1884 núm. 529 (24 junio) pp. 565-568.—XXIX - 1887 núm. 547 (21 agosto) pp. 636-638.

El director, En Josep A. Clavé en l'article de «presentació» del *Eco de Euterpe*, ens diu que: «hemos concebido la idea de repartir con el *Programa* de cada función medio pliego de lectura amena e instructiva, que al fin de la temporada formará un curioso tomo de más de doscientas páginas...» En els primers anys abunda molt el text castellà, però poc a poc va disminuint aquest i augmenta el català; fou però sempre bilingüe. En Clavé hi anava publicant la lletra de les seves obres musicals.

178. EL CAFÉ.—Semnario enciclopédico ilustrado. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Llibreria de D. Manuel Sauri, «calle Ancha esquina a la de Regomir.»—Imp. de Manuel Sauri. «Ancha esquina al Regomir.»—320 × 208 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 1 ral i mig. Suscripció, Barcelona: 1 mes Pts. 1, 3 mesos Pts. 2'50, sis mesos Pts. 4'25, i a Provincies: 3 mesos Pts. 3, 6 mesos Pts. 6.—Sortia els diumenges.—Bilingüe.

Any I, 1859, núm. 4 (10 abril); II, 1860, núm. 21 (2 set.); III, 1861, núm. 13 (31 mars).

El 20 de març de 1859 va començar a sortir aquest setmanari el qual, cada any, empenia nova numeració. Hem observat certes anomalies pertanyents al de 1860, ja que el núm. 21 és del 2 de setembre i, essent setmanal, el dit número correspondria al 27 de maig i l'esmentada data al núm. 35. Aquesta publicació va deixar de sortir, probablement, a últims de 1861, per quant en *El Pájaro Verde* d'aquest any s'hi llegeix un «picotazo» que diu que *La Escoba* ha substituït a *El Café*.

Com ja indica el subtítol, per les pàgines d'aquest setmanari s'hi veuen treballs pertanyents a Història, Literatura, Geografia, etc.

179. PRONOSTICH CATALÁ ó Almanach atmosferich, civil, religiós e historich del Principat de Catalunya y del Regne de las Islas Balears per l'any de... acompanyat de copiosos datos estadístichs per D. Lino Soler. [Portada mixta, al mig de la portada, l'escut de Catalunya].

Estampa de la Publicitat d'Antoni Flotats.—140 × 83 mm. 128 pp. a r. s. les primeres 117 numerades.

Any 1861.

Una de tantes publicacions com hem vist, en les quals ademés del calendari de l'any s'hi troben notes estadístiques i referents a la Història civil i religiosa de Catalunya.

CALENDARI DELS PAÏSES

DEL PRINCIPAT DE CATALUNYA
per l'any de tropes
1904
RODA PERPÈTUA

ADORNAT AB LÁMINAS
MÁXIMAS Y CONSELLS.
«VISTE NET IS AUTORITAT eclesiástica
VAN INDICATS
LOS DIAS DE FESTA Y DE MIRRA.
TAL COM SE OBSERVAVAN
ABANS DEL ANY 1868

Cada any vos salute ah coig
y escrich per sause alegría;
no estranyo donchs que algun dia
per calura em torni loig.
Aquest any hi ha fanta- cosas
dintre mo- versets semellis
que ruron molt vostres-fills,
y vostras bonas esposas.

Preu 12 CENTIMS.
ES PROPIETAT

BARCELONA: Imps. de Cristina Segura (vinda de A. Llorens).
'alma de Santa Catarina, núm. 6: ahont s'hi trobarà aquest y altres Calendaris
Septembre 1903.

Núm. 181.

180. REVISTA DE CATALUÑA.—Periódico quincenal de Historia, Ciencias, Artes, Literatura, intereses morales y materiales. Industria y Comercio etc. [Portada tipogràfica].

Imp. de «El Porvenir», de Buenaventura Bassas, Tallers, 51 y 53.—172 × 92 mm.—Bilingüe. Il·lustrat.

Any 1862, 2 toms (pp. 407 × 1 s. u., × 480 a r. s.).

Aquesta Revista, interessant pels treballs que publicava, estava dedicada, més que res, als estudis històrics entre els quals, segons es llegeix en l'article de presentació «llevarán la preferencia los que se refieren a las provincias que formaron la antigua *Corona de Aragón*, sin que esto sea decir que se excluyan los relativos al resto de España, ni del mundo en general». Els articles en català no són abundosos i pertanyen a la secció literària, però podem esmentar-ne alguns d'escrits per En Silvi Thos i Codina, Francesc Pelai Briz, Marian Font, Teodor Llorente, etc.

181. CALENDARI DELS PAGESOS per lo any... Adornat ab láminas y máximas instructivas. [Des de l'any 1878]. Calendari dels Pagesos del Principat de Catalunya per l'any... Adornat ab láminas, máximas y consells. [Portada mixta amb un gravat al boix representant els signes del zodíac i diverses escenes de la vida del camp].

Imp. de Llorens, Palma Sta. Catarina, 6. [Des de l'any 1893] Imp. de Cristina Segura. [Des de l'any 1896] Imp. de Ramon Inglada, Guardia, 14. [Des de l'any 1899] Imp. de Joseph Inglada, Guardia, 9.—197 × 127 mm. [Des de l'any 1866] 207 × 135 mm. [Des de l'any 1880] —215 × 144 mm.—16 pp.—Preu 4 quartos. [Des de l'any 1894] 12 cèntims.

Any I, 1862 — LXIV, 1925.

Aquesta publicació va començar l'any 1862; com ja es diu en la capçalera és un calendari dedicat als pagesos, i ja pot suposar-se que no ha de mancar-hi de cap manera ni la llista de les fires i festes majors de Catalunya, ni notes referents al cultiu de la terra. Pocs són els números que n'hem vist en proporció amb els publicats.

182. ALMANAQUE LITERARIO del Ateneo Catalán para 1864. [Portada tipogràfica].

Imp. de Narcís Ramírez, Passatge d'Escudellers, núm. 4.—203 × 121 mm.—Bilingüe.

Conté, a més del calendari i d'altres notes obligades a aquest gènere de publicacions, com dades referents a fires, festes majors, mercats, etc. un bon nombre d'estudis dedicats a Sociologia, Folklore, Dret, Literatura, etc. Entre els treballs pertanyents a aquesta última secció s'hi veuen poesies en català d'En Damàs Calvet, Terenci Thos i Codina, Joaquim Rubió i Ors i altres.

183. CALENDARI POPULAR del Ateneo Catalan de la Clase obrera. Año 1864. [Portada tipogràfica].

Imp. de Miquel Gonzalez, Portal Nou, 31.—182 × 113.—pp. 56.—Bilingüe.

En aquesta publicació demés del Calendari, hi han diversos treballs literaris i sociològics; la part catalana comprèn un article titulat «Confiansa en Deu» d'En Gaietà Vidal i Valencians, i poesies d'En Víctor Balaguer, Lluís Roca i Florejachs, Damàs Calvet i altres.

184. 'L XANGUET, o sia almanach per l'any...—Enjiponat per D. Serafi Pitarra y altres. Il·lustrat per un xicot qu'anat a Llotja. [Cada portada és diferent. Gravats al boix o litogràfic].

Imp. de Ramirez y C. Pasatge d'Escudillers, núm. 4. [Any 1871] Imp. de la V. i F. de Gaspar, Ataulfo, 14.—230 × 151 mm.—16 pp. a 2 col.—Un ral.

Any I, 1865. - II, 1866. - III, 1867. - IV, 1868. - V, 1869. - VI, 1870. - VII, 1871. - VIII, 1872. - IX, 1873. - X, 1874.

Aquest almanac que tenia per lema: «Val més aquí que a ca l'Apotecari», és una de les publicacions més interessants del seu temps, i una de les que més honoren l'humorisme català; En Frederic Soler (*Serafi Pitarra*), En Conrad Roure (*Pau Bunyegas*), N'Eduard Aulés (*Bonaventura Gatell*), Eduard Vidal i Valenciano (*Blai Màrfegas*) i molts altres, hi col·laboraven, publicant-hi treballs així en prosa com en vers, i les il·lustracions eren d'En Tomàs Padró, Josep Ll. Pellicer (*Grabièl Nyapus* i altres dibuixants de reconegut mèrit. Cal esmentar com a nota curiosa la Galeria de «Celebritats Contemporànies» barcelonines o sien els tipus populars d'aquella època, dibuixats per En Pellicer i els «Judicis del any» escrits per En Roure.

185. CALENDARI CATALA DEL ANY... escrit pels més coneguts escriptors y poetes catalans, mallorquins y valencians y col·leccionat y publicat per Francesch Pelayo Briz. [En la coberta, un gravat al centre amb l'escut de Catalunya i la llegenda: QUI LLENGUA TE A ROMA VA].

Imp. de Ramirez, Pasaje de Escudillers, 4. [Any 1866] Estampa de Verdaguer. [Des de l'any 1867] Imp. de *El Porvenir*, de la V. de Bassas, á c. de J. Medina. [Des de l'any 1871] Estampa de *Lo Porvenir*, a c. J. Medina, Tallers, 51. [Des de l'any 1875] Estampa de *La Renaixensa*, Montjuich del Bisbe, núm. 3. [Des de l'any 1877] Estampa de *La Renaixensa*, Portaferrixa, 18. [Any 1879] Joan Roca y Bros, Hospital, 87. [Any 1880] Imp. de L. Obradors, Rambla, de Santa Mònica, 21. [Des de l'any 1881] Juan Roca i Bros, Hospital, 87.—141 × 86 mm.—Preu 4 rals.

Any I, 1865; 142 pp. a r. s. - II, 1866; 166 pp. a r. s. - III, 1867; 128 pp. a r. s. - IV, 1868; 144 pp. a r. s. - V, 1869; 120 pp. a r. s. - VI, 1870; 96 pp. a r. s. - VII, 1871; 112 pp. a r. s. - VIII, 1872; 112 pp. a r. s. - IX, 1873; 128 pp. a r. s. - X, 1874; 144 pp. a r. s. - XI, 1875; 124 a r. s. - XII, 1876; 144 pp. a r. s. - XIII, 1877; 148 pp. a r. s. - XIV, 1878; 127 pp. a r. s. - XV, 1879; 128 pp. a r. s. - XVI, 1880; 125 pp. a r. s. - XVII, 1881; 96 pp. a r. s. - XVIII, 1882; 96 pp. a r. s.

Aquesta publicació és remarcable en la història del Renaixement català: demés del calendari corresponent, publicava diversos treballs literaris, tant en prosa com

en vers. La col·lecció completa ve a ésser una antologia en la qual figuren els noms de quasi tots els literats catalans, mallorquins i valencians entre 1865 i 1882. Anyalment, amb el nom de *Bons recorts* publicava una crònica del moviment literari català.

186. CALENDARI RELIGIÓS per lo Principat de Catalunya corresponent al any...
[Portada mixta, al centre un gravat al boix, simbolitzant les ciències].

Estampa del Hereu de D. Pau Riera. Robador, 24 i 26.—166 × 97 mm.
Any 1865; 65 pp. generalment a r. s.—1866; 44 pp. generalment a r. s.

Aquest calendari va destinat a la clerecia i «està arreglat de manera que los reverents Párrocos, Ecónomos, Regents, Vicaris y demás Sacerdots puguin publicar fácilmente las festas de cada setmana en las missas de sas respectivas parroquias.—Acompaña al Santoral una petita explicació de las festas principals del any y de las Epístolas y Evangelis de ditas festas y de las Dominicas, y otras noticias importants al Clero y als demás cristians.»

187. UN TROS DE PAPER.—Surtirá cada vegada que será plé. [Des del núm. 5] Surtirá un cop cada semmana (si Deu vol). Valdrá... lo que n'poguém tráurer. [Capçalera mixta: Núm. 1, una figura de pagès amb barretina i gambeto; núm. 5, un pagès sentat i voltat de molta gent que l'escolta; núm. 24, un pagès, i gent ballant la sardana, al fons ia silueta de Barcelona; núm. 25, el mateix gravat que el del núm. 5; núm. 32, un pagès al costat de la llar i gent que l'escolta].

Adm. Rambla del Mitj, 19. [Des del núm. 5] Adm. i Red., Ample 26. [Des de l'any II] Adm. i Red.: Arch del Teatre, entre'ls núms. 21 y 23.—Imp. de D. Joan Oliveres, Escudillers, núm. 57. [Des del núm. 5] Imp. de Narcís Ramírez, Pasatje de Escudillers, núm. 4. [Des de l'any II] Imp. de Lluís Tasso, Arch del Teatre entre'ls núms. 21 y 23.—395 × 281 mm.—Fins el núm. 5 va sortir el diumenge, des del núm. 6 el dijous.—Generalment tenia 4 pp. a 3 col. però també hi ha números de 6 pp.—Preu 1 ral; Suscripció: Barcelona, al mes 4 rals. Fora, trimestre 12 rals.—Il·lustrat.

Any I, 1865; núm. 1-33 (16 abril-31 dbre.). - II, 1866; núm. 34-69 (6 janer-16 set.).

Aquesta publicació és remarcable. Els que hi treballaven usaven quasi tots ells pseudònim, per tant els noms de *R. S.* i *Robert Sanall* (Albert Llanas), *Pau Bunyegas* (Conrad Roure), *X.* (Robert Robert), *Blai Marfegas* (E. Vidal i Valenciano), *Lo Sarraceno* (Josep M.ª Torres) i *Bonaventura Gatell* (Eduard Aulés) sovintegen, com també s'hi veu el nom d'*En Serafi Pitarra* (Frederic Soler).

En el «Prospecte» que es va publicar abans que sortís el primer número, deien que *Un tros de paper* té per objecte «distreure als quel' llegescan. Podrà ser també que fins arribi a ferlos riure, pero d'axó no 'n responem... Se publicarà en català del que 'ns darà la gana... Si sabem alguna cosa en francés que creguem fassia riure, tambe la publicarém. Lo mateix dihem del anglés, alemany, grech,

Surtirà cada vegada que serà plé.

Valdrá... lo que n' poguém traurer.

ADMINISTRACIÓ

Rambla del Mitj. 19.

ADMINISTRADOR

Gonzalo Casas.

UN TROS DE PAPER.

UN SUSCRIPTOR Y JO

(Y EN RAMON.)

RAMON.—Hi ha un senyor quel' demana.
 Jo.—Digui qu' estri.
 SORCEROS.—Hei, Periodista!
 J.—¡Hola Suscriptor! Acostili una cadira.
 S.—¡Ca! no fassi compliments.
 Vaja, que lo segon número m' ha agradat molt més que l' altre.
 ¿Sab que m' agrada del seu periódich? l' no gastar ambuts. Vosté s' en va al bulto, y contra lo que jo he vist en molts periódichs, quant tracta de ruch á sígu dia antes perque. Alló que diu á «El Diablo Suelto» li está mult be.
 ¿Qué no ha llegit lo de aquesta semana?
 J.—No l' he vist, y ab tanta gent com me tracto, no conech à ningú quel' llegesca.
 S.—Ni jo tampoch, pero m' agradaria lleigir-lo per véuer si li contesta rés.
 J.—¡Home! ¿Qué vol que contesti, si jo no li pregunto rés?
 Jo no més li dich chocarrero, de barra á barra, porque en los seus chistes, que generalment son chistes de quartel, sempre hi ha una victima.
 S.—¿Que no podria enviarlo á buscar?
 J.—Ara hi penso, lo jinch de teny aquí á casa perque cambiem. ¡Ramon!... ¡Porti «El Diablo Suelto.»
 R.—Lo tinch allí barrejat ab los diaris de en Brus.
 J.—¡Mal fet! Entre poch y massa. No li posi més...
 ¡Veji, Suscriptor! lleigesca, á veurer si diu rés de «El Tros de Paper.»
 S.—Ja ho tinch... Res, diu que es justo que el olor de sopas le indigne! ¡Si fuera paja!
 J.—¡Si que m' ha ben xafat la guitarra! Ja m' habian dit que era molt tremendo, pero, francament, no m' pensaba que ho fos tant. Se veu qu' es lo dimoni per las ratas y que ab la ploma á la ma es incapás de qualsevol cosa.
 S.—Miri: aixó que diu vosté de que los chis-

tes de «El Diablo Suelto» son chistes de quartel, aquí n' tinch un!
 «¡Que me traigan á la Fabiana!
 ¡Caramba! ¡Y qué bonita sale!
 ¿Quiére V que juguemos á los aritos?
 (En seguida entra por el aro el Diablo Suelto.)»
 J.—Donchs casi tots son per l' estil.
 S.—¿Ara sempre deurán estar ab polémicas?
 J.—Ja li asseguro jo que no l' amohinaré parlantli de «El Diablo Suelto.» Com que ara no lo lleigeixo may, malament podré entrar en polémicas. Alló de la Soler ho vaig saber perque en vaig sentir parlar en lo cañé, y vaig poder véuer la caricatura sense haber de fer lo sacrifici de llegir lo demás. Jo ja he acabat. No m' agrada brallarme ab «El Diablo Suelto» Aviat m' aplicarian elló de que «del árbol caido todos hacen leña.»
 Parlem d' uns altre cosa ¿Com es que aque-lla lletrilla que li vaig recitar, l' ha anada dient á tothom?
 S.—Li juro que no n' he dit res á ningú.
 ¿Sab que deu ser? que quant vosté las recitaba, los demás suscriptors ho estaban escoltant.
 J.—Si ho hagues sapgut, no li haguera dit moltes cosas de las que li vaig dir. Me sap molt greu.
 S.—Encara alló m' sembla que no es rés de mal. Escolti una cosa. ¿Qui lo fa ficar ab mal de caps? ¡Si ab la caseta que té al carrer de las Molas ja té lo pasament assegurat. Algun dia se comprometerá y tindrá algun disgust.
 J.—¡Amigo! donde las dan las toman; ja sé que qui no vols pòls que no vaji á l' era.
 No hi fa res que tingui algun disgust. ¡Si may en tinch cap!... Com so solter y no tinch accions de cap societat de credit!..
 Jo no se egoista, sé quels demás tenen disgustos y si de tant en tant m' en toca algun, alabat sia Deus.
 S.—Veig que sou una pila d' horas. Jo tinch tart y m' en aniré.
 J.—Com vulge, pero no fassi cap cumpliment.

S.—No 's molesti.
 J.—Al vull acompanyar fins á la porta.
 S.—¡Fugi d' aquí! ¿Que 'ns coneixem de quatre dias?
 J.—Estigui bonet.
 S.—Dispos.
 J.—Un pató al nen.

JOCHS FLORALS.

Lo sostre celestial estava ple de ostels.
 Entre mitj dels turons se distingia lo blau dels núbols de color de plom. Sols se sentian los plors d' alguns fillets quant dels pits de llurs mares la blanca llet xuclaban Un grupat de trovadors feyan lo bestia á las damas ques' passajaban amunt y aball del carrer de Fernando. Los cínchichs llemosins que desde llurs llars entonaban las criadas, omplian l' espay y... res mes.
 Toca la una en lo relotje de casa l' Erasme y coménzan los Jochs Florals.
 Lo saló ple com un ou. No se sentia una mosca, puig hi habia un burgit de mil dimonia. Comensa la descarga de estels, trovadors, llurs, ayfadors, cantors, supirs, fillets, maretas, mugrons... etc... etc... y... fins l' any que ve.
 Allí van dir quatre fástichs á tofs los que han escrit catalá del qu' ara s' parla, que es lo que s' ha parlat sempre, porque no trovaren en l' historia de Catalunya cap época en que los catalans s' hajan tornat ximplés. Y aqueixos defensors de la llengua catalana ¿qu' han fet per restanrarla? Recorreu l' historia d' aqueixos últims Jochs Florals y veuren los progressos qu' han fet.
 Claman contra los autors que ab una modestia estremada han omplert lo Teatro ab produccions, cast' tofas originals y aqueixos sabís que tan enrahonan no son capassos de fer ni la mitat.
 ¿Voleu desterrar aqueixas produccions?

Núm. 187.

etcètera. Lo qui no ho entengui que ho pregunti a un que ho sapia y si no coneix ningú, que vingui a la redacció y molt serà que entre ell y nosaltres no'n treguem l'aigua clara... a mes dels idiomas indicats, si per casualitat sabem alguna cosa en castellà que pugui fer riure, també la publicarem. Tenim un conegut nostre que ha estat mes d'un any a Madrid, que dona gust de sentirlo... De vegades fins hi haurà ninots». Cada número porta un dibuix, la majoria fets d'En Tomàs Padró i litografiats per En Labielle; també se n'hi veuen de gravats al boix.

Molts dels articles d'aquesta publicació s'han reproduït formant dos volums de la *Biblioteca Catalana* (Barcelona), i el setmanari *La Esquella de la Torratxa* n'ha publicat una edició en facsímil reduït.

188. LO BURINOT.—Almanach per l'any 1866. Confeccionat per tres plagas de la Parroquia anomenats Baldiri Ních, Japet Sargantana y Valeri Pesca. [Capçalera tipogràfica. Cal advertir que la portada és litografiada].

Imp. de Gomez e Inglada.—218 × 142 mm.—16 pp. a 2 col.—IHuistrat.

Demés del calendari, s'hi veuen treballs literaris, tots ells satírics, en prosa o vers; les il·lustracions són abundoses. Per més que havem recercat i preguntat a escriptors d'aquell temps els noms dels redactors d'aquest Almanac, seguim ignorant qui foren els «tres plagas de la Parroquia.»

189. LO NOY DE LA MARE.—Lo Noy de la Mare se deixarà veurer cada semana. [Capçalera mixta, amb un dibuix d'En Padró, gravat per En Labielle].

Adm. i Red.: Ample, 26, llibreria. Imp. de Narcís Ramirez y Comp. Pasatje de Escudillers, núm. 4.—310 × 217 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 4 quartos.—Suscripció: trimestre 6 rals.—IHuistrat.

Any I - 1866, núm. 1-30 (10 juny-29 dbre.).—II - 1867, núm. 31-33 (6-20 janer).

Aquest setmanari pertany al gènere satíric i humorístic. En l'article de «presentació» dedicat als llegidors, escriu que: «Lo didot» no vol «prometre lo que vol donar en lo periodich», que En Tomàs Padró serà el dibuixant, ço que vol dir que les il·lustracions seran fetes de mà mestre. En el núm. 33 «Lo Noy y'ls seus» fan saber que han «determinat suspendre la publicació del periodich, fins a un temps que no siga tant fret». Publicava números extraordinaris. Juntament amb el dibuixant abans esmentat, hi col·laborà també un altre que es firma *Koki*, que era, segons ens han dit, un pseudònim que usava En Ramon Padró.

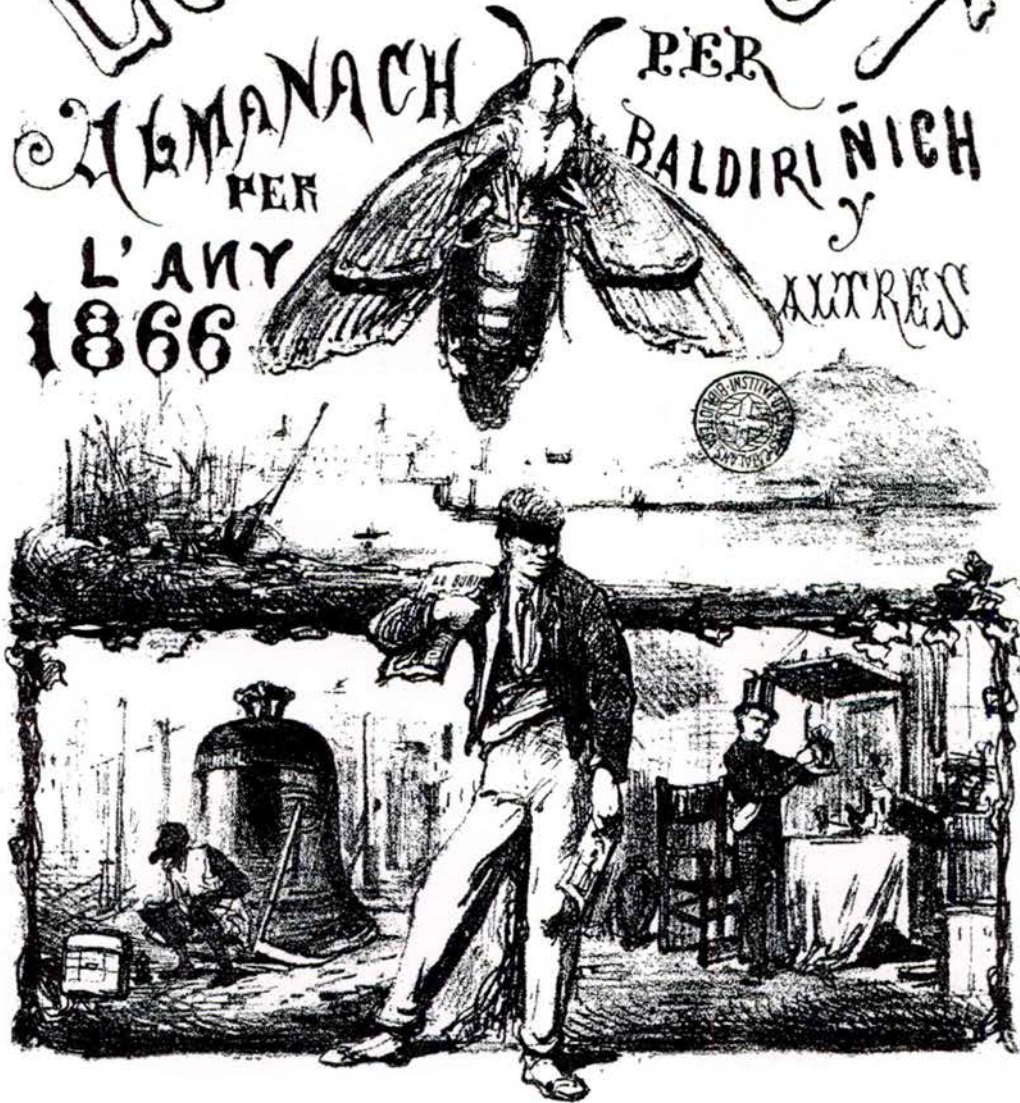
190. L'EMBUSTERO. [Capçalera mixta].

Imp. de J. Jepús, Petritxol, 14, pral. [Des del núm. 5] Imp. de Lluís Tasso, Arch del Teatro, 21 y 23.—310 × 202 mm.—4 pp. a 3 col.—2 quartos cada número.

Any I - 1866, núm. 1-6 (29 juny-12 agost).

LO BURINOT

ALMANACH PER
L'ANY 1866 PER
BALDIRI NICH
y
AUTRES

Núm. 188.

Era un setmanari satíric i humorístic; publicava treballs en prosa i en vers, el dirigia En Carles Altadill, i entre sos redactors o col·laboradors hi figuraven En Conrad Roure, Frederic Soler, Lluís Angelón, Enric Carreres i altres. Es veu que aquesta publicació va tenir poca vida; una quarteta publicada en *El Noy de la Mare* diu que «no va passar del bresol».

191. LO GAT DELS FRARES.—Periòdic enciclopèdic. Podrà llegir-se gratis mitjançant l'anticipo de dos quartets... de bona lley. [Capçalera mixta amb un gravat amb un gat].

Imp. de Manuel Sauri.—304 × 204 mm.—4 pp. a 3 col.—Il·lustrat.
Any I - 1866, núm. 1-3 (10-24 juliol).

Publicació purament literària; en el núm. 2.ª llegim que «no deurán sorprenders els nostres lectors si algun dia's despenja ab alguns articles escrits en la llengua de Castella, o ab francés o alemany, puig, com que som ans que tot amants del nostre idioma, volém donar a conèixer que lo *catalá* es rich, molt rich, y que no pot ni deu amagar la cara per ningú». Va ésser un setmanari de molt curta durada; en *El Noy de la Mare* del 4 de Novembre de 1866 llegim el següent epitafi, dedicat a aquesta publicació:

«Modest, insignificant,
De pretensions molt petites,
Los que van saber sa mort
Se adonaren de sa vida».

192. LA RAMBLA.—Semmanari catalá. [Capçalera il·lustrada. Un tríptic: Al centre una vista de la Rambla; a un costat la façana del Teatre Principal, i a l'altra, la del Liceo. Dibuix d'En Padró].

Adm. i Red.: Ample, 26. Llibreria de I. Lopez.—Imp. de Narcís Ramirez y Comp. Passatje Escudellers, núm. 4.—347 × 239 mm.—4 pp. a 3 col.—2 quartos cada número.
Any I - 1867, núm. 1-15 (27 janer-5 maig).

Publicació purament satírica i humorística. La Redacció, en l'article «Nostre pensament» ens diu que tots els gèneres literaris hi tindran cabuda «mentres sian dignes de general atenció, fen-nos eco de las aspiracions dels que en catalá parlan, escriúhen y pensan, y si alcansan demostrar la bondat de nostra idea, no ha de faltar qui en jorn no llunyatá la tracte sino amb mes amor, ab tota la consideració y respecte qu'ella se mereix». I en un altre article, llegim que en *La Rambla* hi haurá text per a tots els gustos: «¿Sabeu que en la Rambla hi ha mistos, diaris, cafés, fanals, arbres, gent y mil cosas herogéneas? Doncas així es lo nostre diari, y per assó l'havem titulat *La Rambla*». Fullejant les pàgines

2 cuartos

cada número.

2 cuartos

cada número.

L' EMBUSTERO.

Director y propietari D. CÀRLOS ALTADILL.

REDACTORS:

LLUIS ET.
D. SERAFI.
D. ENRICH.
D. GERONI.

D. PAU.
Lo RNT. D. CRISTOFOL.
D. J.
D. ANTON.

D.ª GUADALUPE.
SIGNOR GIACOMO BEL-LOTA.
MR. EDMON.
SIR WILLIAM BYNG ESQ.

Y DOS PEIXOS GROSSOS.

AMÉRICA.

Cuan l' infortuni pesa sobre un home, y per mes esforços que fassi no pot sa- cudirse 'l en lo pais en que 's troba, lo primer que se li ocorre es cambiar de domicili.

Lo allunyar-se de la terra de abont un es fill, ó hi ha viscut molts anys, com no siga per recreo y encara per poch temps, digan lo que vullgan, no ve bé á ningú. Los que abandonan la seva patria pera sempre, ó ab la idea de no tornarhi fins que passin alguns anys, ó ho fan per forsa major, ó per conveniencias que quasi 's tocan ab la necessitat. Per gust ningú. Y si hi ha qui en lo moment de la partida experimenta cert contentó pensant en la millora que ambiciona, las penali- tats, segons las condiciones del viatge, ó la anyoransa que cubreix son cor al poch temps de haber arribat al punt de son destino, li dihen be que no 's pot deixar la patria com cualsevol altre siti abont hi ha incomoditats que 'l ne sepa- ran.

Fixemnos ab los que van á América. Atravessar l' oceano lo cualseix en va- por que en barco de vela, es mes pelia- gut de lo que alguns se pensan y mes peliagut encara quedar-se á viurer en cualsevol dels punts de las Antillas.

Solament las angustias del mareix, lo canguelo que 's pasa en las borrascas, lo fastidi é impaciencia que las calmas ocasionan, la disciplina irritant que se obser- va á bordo de tot barco, abont lo passat- ger no te cap veu, las privacions de tota clase y lo arribar á salvo salut com un pernil, á causa del salubre dels menjars, valdria la pena de no posarhi may los peus.

Deixem ara apart á los que hi van baix partida de registre, y á 'ls que s' hi acul- lleixen repudiats de la mare patria, per molts poch llustres; tingam l' ástima de aqueixos infelissos, y divertimnos ab los que hi van no mes á fer fortuna.

Arriba un d' aquels allí.

Lo primer que se li presenta á la vis- ta es un codich que li marca pena de la vida si per cas infringeix las sevas pro- hibicions.

En virtud de aquet codich no pot anar pe 'l sol, no pot anar per la lluna, ha de evitar lo relente de la nit, no pot menjar tot lo que te gana, ni fer lo amor á ningú despues de haber dinat, ni pot posarse ab peu descalç á terra encara que á la nit tinga alguna necessitat, ni beurer aigua despues del xocolate ni del café, ni pot ferse cap tall per insigni- ficant que sigui, ni pot tomar ni poch ni mol la pluja ni pot menjar cap fruita.

Aquell mortífero clima es qui ha dic- tat tantas prohibicions: lo vomit negre es lo ejecutor de las penas ab que 's castiga al infractor.

Al cap de pochos dias de estar allí la veu del europeo se torna afónica y gango- sa com si fos de un morikundo, la pell va prenent un color estantís com lo d' el pláta- no, y 'ls doloretis en la cintura que son síntomas del vomit, encara que, no rego- negan altra causa que la duresa ó tiban- tes de la tela del catre, perque allí no 's dorm en matalassos, lo intranquilisan á tota hora.

Lo recort de la patria no se li mou de

Núm. 190.

- d'aquest setmanari s'hi veuen treballs signats per N'Andreu Sala, Francesc Pous, Joan Estruch, Carles M. Ricart, Anton Sala, Anton Serra, i molts altres. Publicava fulletó. Fou suspès per ordre governativa. (Vegeu núm. 194).
193. ¡¡LA TABOLA!!—Almanach pera l'any 1868. [Portada tipogràfica].
Adm. Llibreria de I. Lopez, Rambla del Mig, 20.—63 pp. n.º 1 r. s. 146 × 85 mm.—Preu 2 rals.
Aquest almanac era dirigit per N'Anton Serra i tenia per col·laboradors En *Serafi Pitarra*, *Pau Bunyegas*, Enric Carreras, *Bonaventura Gatell* i molts d'altres; la part artística era d'En J. Aleu. Hi llegim que «conté aquest almanach un sens fi de grabats d'allò més bonichs, una pila de poesias, una infinitat de cuentos y epígramas, lo judici de l'any, profecias més certes que las de aquell senyor que endevina tot lo que veu».
194. LA PUBILLA.—Semmanari Catalá. Surtirá un cop cada semmana. [Capçalera il·lustrada. Un tríptic: En el centre, la vista general de Barcelona; a l'un costat, els gegants, i a l'altre, la façana de la casa de la Ciutat (dibuix d'En Padró). Des del núm. 7 segueix la capçalera de *La Rambla*. (Núm. 192)].
Adm. i Red.: Llibreria de E. Puig, Plassa Nova, 5.—Imp. de Narcís Ramirez y Companyia, Passatge Escudillers 4.—340 × 236 mm.—4 pp. a 3 col.—2 quartos cada numero.—Il·lustrat.
Any I, 1867; núm. 1-30 (9 juny-29 dbre.)—II, 1868; núm. 31-70 (5 gener-4 oct.)
En l'article de «presentació» s'hi llegeix que: «La Pubilla... es catalana de veras. No deixa festa major per correr, ni deixa sardana per ballar... sab fer puntas en coixinet, dú caputxa per anar a missa, y, si be li estigués, fins barretina y tot portaria... Sab rondallas y cansons, que'ls contarà tant bé com puga... Los parlará del camp... Los parlará de la ciutat... mes sense ficarse may en ningú... sempre la trobarán a punt de fer broma...» Aquesta publicació va continuar el fulletó del setmanari *La Rambla* (núm. 192). Els noms de Carles M. Ricart, Andreu Sala, Josep Servat, Anton Serra, Josep Martí (*Osej-Atmir*) i Felip Casals sovintegen al peu de treballs literaris.
En el núm. 70 de 4 d'octubre de 1868 llegim una «Advertencia» en la qual es diu que: «En virtut de una disposició gubernativa, donada á consecuencia de un atropello que sufrí nostra redacció l'any passat desaparequé *La Rambla* y surtí *La Pubilla*. Ara que las cosas han cambiat, lo periódich recobrará en lo próxim número'l primer títol, pero seguirem la numeració de *La Pubilla* per exigirho aixis las materias del semmanari.» (vid. n.º 204).
195. L'ASE.—Periódich agre-dols ab ribets de literari. Surtirá un cop cada semmana. [Capçalera mixta. Al centre un gravat amb un ase. Des del n.º 8 un nou gravat signat amb les inicials J. LL.] [Josep Llovera?]

2 cunrtos cada número.

Surtirà un cop cada
semanaSe ven en totes las
librerías

LA PUBILLA

SEMMANARI CATALÁ.

2 cunrtos cada número.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ.

Plassa Nova, n.º 5.

LIBRERIA DE E. PUIG,

Barcelona.

BUSCAR PIS.

Un dels quefers més terribles y que reclama més cordura y més criteri, es, sens dupte algun, lo que dona títol á aquest article.

Vostés saben lo que es buscar pis, quant després de deu anys de estar en una casa s' li antoja al amo, pera mi propietari, pues com mon amic *Lluís* opina que d' amos sols ne tenen los gossos y 's oegres. Vostés saben, com deya, lo pesat que es quant després d' estar deu anys en una casa, se li antoja al propietari desdonarlo perquè, ó b' vol fer obras, ó b' prefereix que ocupi la habitació una filla á qui acaba de casar, ó finalment perquè li dona la gana, que sempre sol esser la rahó més terminat, més rodona y definitiva?

Quant aix cas ha arribat, no queda més remey que carregarse las camas al coll, armarse de paciència, prevenir á la dona, la sogra, cunyada y las criaturas y sortir á correr carrers y travessias. Desde 'l dia que 'l marit comensa la bona feina de passejar la ciutat ab lo coll estirat com una cigonya, los ulls enlaire com un peix, topant ab tothom, rebent empentas d'els que van y dels que venen, destorbant lo pas del corredors, badant en busca d' un paper blanc, fero de sas esperansas, que lligat als ferros d' un balcó sembla que diga pujan, l' alegría ha fugit de la familia. Ni 's menja á la hora, ni 's noys van á estudi puntuals, ni la senyora està per lo arreglo de la casa, ni la sogra deixa de grunyar corsecant al gendre, que renega dels amos, dels pisos y de las sogras hagudas y per haber.

Mireulo arribar á casa. Suat, rendit, mort de cansament; lo sombrero al clatell, l' arnilla des-

brotxada, roig com un perdigot y enguniós com un atacó de pigota.

—¿Qué portas?

—¿Qu' has vist?

—¿Tenni casa?

—¿Es loca? ¿Es gran? ¿Es nova? Y cent preguntes canhen sobre d' ell, sens donarli temps de respondrer.

Per fi, després de venir esclama... den...

—Den duras! Car!—Continúa la sogra.

—No. Deu ne he seguit. L' on al carrer del Bou.

—Será fosh el carrer estret. No 'n parlis.

—Bos al carrer del Mico.

—Mal carrer! No viv nom de bestias. Nos darian las del carrer del Mico.

Lo pobre marit passa llista y finalment s' inclina sogra y nora per dos que ni fan, l' on al carrer del Pi y l' altre al carrer Nou de la Rambla; pero de prompte la sogra atina en que estan prop del carrer del *Alba*, adverteix que la nena ja comensa á esser graa, recorda la prematura penetració de las criaturas de enguany, lo que no quita que sigan com han estat las d' antany, y lo pis es desjetat.

Respecte del primer, la senyora recorda que hi vivia una seva amiga molt bruta y que per consequència y deu haberli *teñias*. A més, com á rahó principal, viu frente per frente una enemiga irreconciliable de la sogra y lo pis no pot esser convenient. Resultat, que 'l pobre llatter ha fet lo mitj jornal en vá y que 's veu obligat á empènder la caminata després de emorzar, no sens sentir de nou:—Procura que sigan á la ciutat vella, que vegis de que tinga bona escala, que siga barato, nou, reduhit, porque no s' haguessin mester més mobles y cent advertencias més, que 'l pobre home ja aburrit, escolta com qui sent plourer.

Per fi: després de desempedrar tots los carrers de Barcelona, després de haber preguntat á dos cents vehins per altres dos cents pisos, després de haber pujat y baixat més que cap catúfol, després de suar com un carnalich te la sort de trobar un pis en una de las travessias del carrer de la Unió, que li sembla farà per casa. Lo carrer no es á la ciutat vella: ¡pero es carrer tant senyó! Lo pis té aigua y gas... Lo preu es arreglat, lo vehinat molt fi y lo mercat tant próxim, que sogra y nora després de dinar se conforman á véuerlo.

La senyora, nota com una gran ventajta, la proximitat dels teatros, sobre tot del Romea (abont concorre tots los dimars que funcionan poch menos que de franch, baix lo pretext de esser *Círcul dramátich*, ab perjudici del art y de las empresas,) qual observació alegre al marit; pero la sogra, la terrible sogra ja observa que 'l carrer es poch curiós, que hi ha oficis de soroll y vint cosas més. Pujan la escala y 's graons son alts. Entran, y si bé hi ha prous dormitoris, falta menjador, los balcones son rixos, las pinturas sens gust, lo número cent en la cuina; lo cel obert fosh y per més que 'l pobre *partir* assegura, jura y perjura que es efecte de la mala hora, y que 'l sol hi baixa, no hi ha medi: la sogra diu que no; la dona no vol disgustá la sogra; 'l amo que veu aquells genis tant oposats: endevina, una gran cullita de crits y sorolls diaris, comensa á fer 'l orni y 'l marit se convenç que ha perjut un dia més.

Ultimament, després de vuit dias de fer lo mateix; de haberne emparaulat cuarenta pisos y no haberne ajustat cap; després de cansar á tots los amichs, coneguts, parents, entrants y sortins de la casa, té la ventura, la gran ventura de trobarne un que sia á gust de tothom, menos d' ell, però aixó no hi fa res: l' home 'l floga, 'l pren lo paga, passa per tot quant l' amo exigeix, que no es pas poch, pero calla y 's creu ditós.

Niims. 192 i 194.

Adm.: E. Puig.—Imp. «Hispana» de V. Castaños. [Des del núm. 2] Imp. de M. Gonzalez. [Des del núm. 7] Imp. de *l'Ase* a càrrech de J. Martinez, Robador, 29 baixos.—340 × 240 mm.—4 pp. a 3 col.—Preu: núm. solt 2 quartos. Suscripció: A Barcelona, 3 mesos 4 rals; 6 mesos 7 rals; un any 12 rals. A fora, 3 mesos 6 rals; 6 mesos 11 rals i un any 20 rals.—Il·lustrat.

Any I - 1867, núm. 1-26 (9 juny-30 nov.)

En l'article dirigit «al public» ens diu que «allò de programas, tampoch me agrada sino en els balls... Lo meu llenguatge, especialment en la part festiva, distarà molt de ser lo catalá dels Jochs Florals... Articles de costums, poesietas jocosas, xaradas... será la meva palla, y per lo grá ó sia la part literaria, conto ab colaboradores de molta lletra menuda... Si la cosa marxa, també publicaré folletó...» Això últim va complir-ho. Publicava almanac. (Vegeu núm. 196).

196. ALMANAC DE L'ASE PER L'ANY 1868.—Collecció d'articles, poesias, anécdotes, epigramas, cantars y encara més cosas dolsas, saladas, y ab un punt de pebre arregladas a la mida de tots los gustos per los Srs. Enrich, Joanet, Martinet, Ricardet, Pepet y Simonet y profusament il·lustrat per D. J. Llovera... [Portada tipogràfica. La coberta il·lustrada amb la presentació de *l'Ase* i el títol de la publicació].

Imp. *l'Ase*, a carrech de J. Martinez, Robador, 29, baixos.—115 × 80 mm.—pp. 64 a r. s.—Preu 1 ral.

Com en altres publicacions d'aquest gènere, després del Calendari s'hi veuen treballs literaris en prosa o vers. Dels noms que es llegeixen en la capçalera podem assenyalar, segons ens digué persona que va formar part de les penyes literàries d'aquella època, l'escriptor En Conrad Roure, que els noms d'*Enric*, *Martinet*, *Ricardet*, *Pepet* i *Simonet* pertanyien, respectivament, a Enric Carreras, Josep Martí, Carles M.ª Ricart, Josep Serra i Simon Alsina i Clos.

197. ALMANAC.—Un almanach més per Bonaventura Gatell. Il·lustrat per J. Llovera. 1868. [Portada mixta; al centre un gravat firmat amb les inicials J. LL.—La coberta il·lustrada].

Imp. de Miquel Gonzalez, Portal Nou, 30.—143 × 80 mm.—96 pp. a r. s.—Preu 4 rals.

Demés del calendari que està en castellà, s'hi veuen treballs literaris, en prosa i vers, els més d'ells signats per En *Bonaventura Gatell* (Eduard Aulés) i altres per En Josep Serra.

198. LA XANFAYNA.—Calendari per 1868. Guisat d'alberginias, tomátechs, carbassó, pebrot, sang, fetxe etc. tot trinxat, mesclat y sufregit per Tres o quatre cuyners de molt bon gust. Adobada ab una bona porció de talls de cal deù regalats per uns quants amichs. [Capçalera tipogràfica].

Llib. d'Eudalt Puig.—191 × 124 mm. 96 pp.

Un de tants almanacs humorístics i satírics com es publicaven en aquells temps, companyó dels que havem esmentat anteriorment.

199. LA BARRETINA.—Semmanari popular. [Capçalera mixta. La part il·lustrada, gravat al boix comprenent cinc assumptes: La Llar, El Bruch, Grècia, Tetuan i La Sardana. En la part superior del tercer assumpte un cap de pagès amb la barretina i els atributs de l'escriptor i el dibuixant, i en la part inferior, l'escut de Catalunya amb diversos atributs. Dibuix de J. Aleu].

Direc. i Red.: Princesa, 1, pis 2.—Adm.: Llibreria de Eudalt Puig, Plassa Nova, 5.—Imp. de Jaume Jepús, Petritxol, 14. [Des del núm. 42] Imp. d'«El Porvenir» Tallers, 53.—344 × 242 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos.

Any I - 1868, núm. 1-43 (4 gener-17 octubre.)

En l'article «Rum, rum» hi llegim que «En el nostre periodich hi caben tots els gèneres, aixís lo serio com lo festiu; des de la composició romàntica a la composició més humorística»... Algú de vostés s'haurá estranyat de que en la cabessera del nostre diari, no hagi aparegut l'article d'introducció, explicant qui som y qui deixem de ser, ahont aném, y quins son los nostres fins. Nosaltres no'ns entenem de promesas: los fets parlarán...» El director era N'Antoni Serra. Entre els molts col·laboradors hi veiem els noms d'En Josep Cornet, Francesc Ubach i Vinyeta, Antoni Careta i Vidal, Antoni Aulestia i Pijoan, Emili Coca i Collado, Pompeu Gener i altres. Publicava fulletó rel·ligable per a anar formant la «Biblioteca de *La Barretina*.

200. LO GAY SABER.—Periódich literari quinzenal fet per escriptors catalans, mallorquins y valencians. [Capçalera mixta amb l'escut de Catalunya i el lema de «Patria», «Fides» i «Amor»].

Adm. i Red.: Argenteria, 44. [Des del núm. 10] Adm. i Red. Giriti, 1, 2.ª [Des de l'any II, núm. 26] Adm. y Red., Rambla, 5.—Estampa de «El Porvenir». [Des del núm. 28] Estampa de Celestí Verdagué, Cortinas, 15.—312 × 206 mm.—8 pp. a 2 col.—[Des del núm. 31] Surt cada vint dies.—Núm sol 1 ral. Suscripció: Barcelona 2 rals al mes, fora 2 i 1/2, i al estranger 3 rals. [Des del núm. 31] Núm. solt 1 ral i mitj.

Any I, 1868; II, 1869; (núm. 1-39) [1 març 1868-10 nov. 1869].

En l'article «Qu'aném a fer» s'ens diu que: «Anem á arrodonir un pensament que ja duyam de temps, *Lo Calendari Catalá* [núm. 185], que quatre anys fá se publica, fou lo primer pas de nostra empresa, *Lo Gay Saber* es lo segon. No n'hi havia prou ab mostrar al poble, una sola vegada al any, los noms de sos poetas, no; era de tot punt precís félshi veure sovint, perque coneixentlos a fons, arribés a poder distingir las bonas lletras catalanas de las dolentas... Som y volem ser catalans. I perque ho som y volem esser, en catalá parlém». En el núm. 39, del 10 de novembre de 1869 s'acomiajava dels seus llegidors «en la confiansa d'haver fet quelcom útil a la bona causa catalana». Entre els redactors s'hi veuen els noms de Celestí Barallat, Antoni Careta, Manuel Milà, Josep Roca i Roca, Ramon

Picó, Francesc Ubach i molts altres. El director era En Francesc Pelay i Briz. Pot considerar-se que aquesta publicació fou la primera veritable revista literària en català. Publicava fulletó rel·ligable.

201. LO MESTRE TITAS.—Semnari clà i català. Lo Mestre sortirà cada dissapte quant haigi acompanyat la quitxalla a casa. [Capçalera mixta. En la part central «Lo Mestre Titas» acompanyant la mainada].

Adm.: Plassa S. Jaume, 5. Red., Ataulfo, 14.—Est. Tip. de la Vda. i fills de Gaspar, Ataulfo, 14.—351 × 223 mm.—4 pp. a 3 col.—2 cuartos.—Il·lustrat.

Any I- 1868, Dissapte 1.er (30 maig).

En l'article de presentació llegim que «*Lo Mestre Titas* parlarà català... s'ocuparà en tot lo que cregui pot ocupar-se en be de tothom, siga de lo que no tornarà més, siga de lo que vagi presentantse y ab lo garbell de la seva inteligencia y curts coneixements, procurarà separar la palla del grà, farà ab aquest, pa bo y la palla... no faltan burrus gracias a Deu, que se la menjarán y la que sobri... per márfegas, trespuntins... Les questions que's freguin ab personalitats'ns proposem no tocarlas... No faltará tampoch pels aficionats agradable lectura de alguna poesia... Altres dels meus deixeples que tiran per l'art del dibuix no volen ser menos y l'han pegada en que y volen dibuixar...» Aqueixa publicació era humorista i satírica, i l'editor responsable N'Eliseu Combas.

La seva duració fou curtíssima ja que en el mes de novembre va sortir un altre setmanari amb el mateix títol, el qual no té res a veure amb aquest. (Vegeu núm. 207).

202. LO ESQUIROL.—Semmanari literari, crítich y festiu. [Des del núm. 2] Distreuer y judicar,—se proposa Lo Esquirol,—pren pinyons, pinyas no n'vol,—ni haberselas de espinyar. [Capçalera mixta. En la part superior un esquirol dalt la barana del campanar de la Catedral].

Adm. i Red., Pi, núm. 5.—Estampa de Narcís Ramirez y Companyia, Passatge de Escudillers, núm. 4. [Des del núm. 7] Estampa de Salvador Manero, Ronda, 128.—380 × 266 mm.—4 pp. a 3 col.—2 cuartos lo número.—Il·lustrat.

Any I- 1868, núm. 1-14 (7 juny-6 set.)

L'Esquirol, es proposa «alabar, criticar i divertir ab imparcialitat y decoro, pasanho tot y a tots per un mateix garbell—no n' te d'altre—de forats molt iguals». En el número de 6 de setembre, prenia comiat del públic amb el següent

ADÉU SIAU.

L'aire que en la capital
No sol ser gaire pur may,
Me danya y no puch dir: ¡Ay!

Que al aspirar, creix lo mal.
 La salut, lo principal
 És per mi y per qualsevol,
 A buscarla vaig tot sol
 Al bosch, allí'm referé,
 Si'ls vents mudan, tornaré:
 Quedin ab Deu.

Lo Esquirol.

203. **LO COP.**—(qui'l rebi que l'aguanti). Periódich revolucionari catalá. [Capçalera tipogràfica].

246 × 166 mm.—4 pp. a 2 col.—2 quartos.
 Any I, 1868; núm. 1-5 (3-21 oct.)

El número primer va sortir el 3 d'octubre, el segon el 5, el tercer el 10; per tant no tenia data fixa de sortida. En l'article de presentació «Lo Cop» llegim: «Com a fills de la nostra heroica Catalunya, jamay oblidarém sos interesos, y'ls defensarem ab veu que arribi fins a les portes del cel... Serém catalans y catalans de cor. No oblidarém jamay que com a tals som espanyols; més de certa manera. Nosaltres des de petits hem seguit la máxima: de l'univers lo mon, del mon Europa, d'Europa Espanya, d'Espanya, Catalunya, de Catalunya, Barcelona, de Barcelona'l nostre carrer, del nostre carrer casa nostra, y de casa nostra la nostra cambra». És un setmanari d'idees avançades, i defensava la forma republicana; En Josep Roca i Roca fou un de sos redactors. Publicava almanac. (Vegeu núm. 208).

204. **LA RAMBLA.**—Semmanari catalá. [Capçalera il·lustrada. La mateixa que havem descrit en el núm. 192].

Adm. i Red.: Ample, núm. 26. Llibreria de J. Lopez.—Imp. de Narcís Ramirez y Comp. Passatge Escudellers núm. 4.—347 × 239 mm.—4 pp. a 3 col.—Setmanal.—2 quartos cada número.
 Any II - 1868; núm. 71-72 (11-18 oct.)

Aquest setmanari és continuació de *La Pubilla*, per això comença seguint la numeració d'aquesta, però en quant les circumstàncies canviaren, tornà a recobrar el nom primitiu, tal com hem dit al n.º 194. L'historial de la suspensió, per ordre governativa, d'aqueix setmanari, es llegeix en el número primer d'aquesta segona època *. L'ideari és el mateix dels dos setmanaris esmentats: Republicà i catalanista.

* En fou la causa un article publicat en el núm. 15 (5 maig 1867), en el qual es llegeixen certs comentaris a una «corrida» de vedells que va donar-se, en la qual torejava gent aristocràtica.

205. **LO SOMATENT.**—Periodich polítich lliberal. [Capçalera mixta. Gravat al centre: Un català amb un trabuc a la mà i la bandera de la Federal a l'altra, i alguns paisans armats, seguint-lo. En el número primer, s'hi llegeix a un costat i altre del gravat: «Llibertat en todas las manifestaciones, todos los derechos individuales, abolición de quintas, desestancamiento de todo el estanco. República federal única forma de gobierno que puede admitir la democracia española si estima sus principios y la vida de las provincias. Sufragio Universal, Milicia Nacional, Economías, destrucción del monopolio, inviolabilidad de la correspondencia y del domicilio, abolición de la esclavitud, derechos a las Antillas». [Des del núm. 2] Capçalera mixta. El mateix gravat, però a un costat i altre, notes administratives. [Des del núm. 24] Capçalera mixta. El mateix gravat, però demés de les notes administratives, s'hi llegeix, a un costat: «*Lo Somatent* declara terminantemente que no admite ninguna forma de gobierno que la República democrática federal»; a l'altre costat: «*Lo Somatent* retxassa tota transacció *unitarista*, com retxassa tota transacció monàrquica. Res de directori, res de república unitaria. ¡Viva la República federal!»].

Estampa de «El Porvenir» a carrech de J. Medina, Tallers, 53.—340 × 243 mm.—4 pp. a 3 col.—2 quartos.—Il·lustrat.

Any I, 1868; II, 1869.—Núm. 1-37 (24 oct. 1868-7 agost 1869).

En l'article «*¡Somatent, Catalans!*, s'hi llegeix que «de la fusió de *La Rambla* y *La Barretina* ne surt *Lo Somatent*... La República federal és l'únic Govern que convé a Espanya... La República federal és l'única forma de Govern que pot regenerarnos destruint tots los elements de disolució y deshonra... ¡Abaix lo existent!... Los catalans volem arreglarnos en Catalunya y que'ls castellans y aragonesos s'arreglin en Castilla y Aragón y per so dihem ab tota la forsa dels nostres pulmons ¡Viva la Republica federal!» S'hi veuen treballs polítics i literaris firmats per Emili Vilanova, F. Matheu, Lluís Sendra Puig, Anton Serra i Simon Alsina i Clos; també hi han dibuixos d'En T. Padró.

206. **LA TRONA.**—Periódich bilingüe. Crònica dels sermons predicats en lo bisbat de Barcelona [Capçalera mixta. Al centre: Un bonet].

262 × 174 mm.—4 pp. a 2 col.—Sortia els dijous.—Bilingüe.

Any 1868, núm. 1-6 (13 nov.-17 dbre.)

Periòdic que satiritza l'eloqüència sagrada del temps.

207. **LO MESTRE TITAS.**—Donará llizó quant li apreti la gana. [Des del núm. 2] Si la senyora Soberania Nacional ho permet surtirà cada disapte. [Des del núm. 37] Donará l'acostumada llizó quant pugui. [Des del núm. 43] Donará l'acostumada llizó mentres pugui. [Des del núm. 58] Donará l'acostumada llissó mentres pugui. [Des del núm. 139] Donará llissó quant li dongui la gana. [Des del núm. 160] Donará llissó mentres pugui. [Capçalera tipogràfica].

L. LOPES, EDITOR,

RAMBLA DEL MITJ, 29,

Y CARRER ANPLA, 25.

2 cuartos.

EUDALY PUIG,

LLIBRERIA,

PLAZA NOVA, 8.

2 cuartos.

LO SOMATENT.

PERIODICH POLITICH LLIBERAL.

¡SOMATENT, CATALANS!!

Passa un fet que deu exitar poderosament la nostra atenció. A pesar de la llibertat de culta proclamada per la Junta y confirmada per lo gubern provisional al aprobar tots los actes de la mateixa, no ha comparegut cap ministre protestant en Barcelona. ¿No vos estranya, catalans, aquest fet? ¿No recordeu que en altres èpocas, al elevarse tant sols que debia pujar un gubern lliberal ja veyan en nostra ciutat tals ministres, sino bisbes?

¿Serà, pot ser, que 'ls protestants han minvat la propaganda? La estadística y los comptes de las societats propagadoras inglesas diuben que no terminament.

Fent ja un mes que podríem, no sabem que 's fassi cap temple no catòlich en Barcelona, ni 'ns haig dit que se n' hagi obert un sol en tota Espanya? ¿De que prové aquesta falta de activitat tant estranyable? Exposem nos fets.

Ha tingut lloch una revolució radical; hem proclamat la llibertat de culta, y lo anuci y tot lo séquit no 's mou de Madrid.

Están prohibidas las manifestaciones esteriore del cult, y lo viatic va per aquesta carrer ab mes soroll que avans.... Fins.... Sembla; imposible, catalans! Las tronas tornan ja a ser tronas; en las tronas se parla de política; en las tronas s' a-laca l' ordre de cosas existent!

¿De qué pot provenir la inacció de 'ls uns y la acció de 'ls altres? ¿Prové de falta de confiança en lo nou ordre de cosas en los primers y de sobra de confiança en la nostra generositat de los segons? No volem saberho ni 'ns importa.

Però de totes maneres los fets son evidents. ¡Somatent donchs, catalans, estem alecta! ¡Somatent,

anió y si la resució sort al carrer ¡tant de bó que fos demà! subirem saferri lo cap com a una vívora!

A. Z.

Si torresen a sortir de las tombar en que están, entre las manes de D. Joan torrarías a morir.

REVISTA POLITICA.

Ja tenim rey. Don Cárlos VII ha publicat un manifest en que diu lo que farà y deixarà de fer

si Deu y las circunstancias lo proteyizen No la buscavam a la felicitat? Donchs ja tenim.

Y vosús deurán dir: d' ahont sort aquest bon senyor? ¿D' ahont! de França. Son pare, qu' es un tal Don Joan, va abdicar a favor d' ell. ¿Y qué va abdicar? preguntarán vosús... Lo trono d' Espanya. Deys don Joan que despres de la mort de Don Cárlos VI, —hereu de Cárlos V, —a ningú mes que a n' ell tocava 'l trono.

Ja deuen recordar que 'n Carleta quint lo 'va acabar de pérdrer ab l' abruçada de Vergara. Però be, ell per ço no va desesperar y va fer veurer que seguia sent rey d' Espanya. Va fogar una caseta y d' alló 's deya lo seu palau. Lo dia del seu sant celebrava besa-mans y fins feya disparar un parell d' escopetas que li havian quedat de la guerra. ab lo qual se creya que 'ls forts de la plassa feyan salva. Se diu que los seus successors varen imitar la seva digna y nobla conducta y que actualment ha tocat lo torn a Cárlos VII. Ells son conseqüents. D. Cárlos V va dir que lo representant de la dinastia borbònica era ell, y tota la familia ha seguit regnant en Espanya, sino de fet, moralment al menos. L' abdicació de don Joan m' ha fet molta gracia. Encara com no l' hi ha cedit los bens de tots los liberals: ja que s' hi ha posat l' habia de fer grossa....

Are diuben que 'l fill treballa tant per guanyar. Ja 'm sembla que veig la tertana ab lo duch a dintre. La segona edició de lo de Sant Cárlos de la Ràpita està a punt d' efectuar-se, sino que ara no 'l sortirà tant barata si Deu vol y 'l partit lliberal.

Per la meua part, preveyent la eventualitat, tant ho diuben que últimament m' ho farán crear—vaig a donar uns quantes consells, ja que las mevas moltes necessitats no 'm permeten donar cap diner.

Ells sempre han sigut partidaris de tota lley de tropellius y atrocitats, es a dir, de la pena de mort.

Núm. 205.

Adm., Llib. de Font, Ripoll, núm. 4.—Imp. de D. Deugracias del Cop: Va-caurer, núm. 1, soterrani. [Des del núm. 43] Imp. del *Mestre Titas*. [Des del núm. 88] Imp. de Magriñá y Subirana, Santa Ana, 11 y 13. [Des del núm. 94] Imp. de Cayetano Campins, Sta. Madrona, 1. (Gracia).—264 × 163 mm. [Des de l'any IV, núm. 172] 325 × 214 mm.—4 pp. a 2 col. [Des de l'any IV, núm. 172] 4 pp. a 3 col.—Dos cuartos junt ab *Don Quijote*. [Des del núm. 59] Números sols 3 cuartos. Trimestre 4 rals.

Any I, 1868-69; II, 1869-70; III, 1870-71; IV, 1871-72. - Núm. 1-176 (20 nov. 1868-27 abril 1872).

Aquesta publicació setmanal amb tot hi portar el mateix títol que la núm. 201 era molt diferent en quant a la seva idealitat. En el: «Deu vos quart, senyors» s'hi llegeix que escriurà «de la mateixa manera que's parla lo catalá y lo catalá d'avuy dia, sense recordarme de la gramática ja que'l seguir sas reglas fa retrógado y poch ilustrat, las enfilaré contra lliberals y neos, trampistas y tronats, empleats y contribuyents, cobrants y cessants, y contra las senyoras societats de credit, ferrocarrils y comparsa que tant ans han afeitat». Anava dirigida contra el partit liberal i més encara contra els republicans.

Amb *Lo mestre Titas* es repartia una altra publicació setmanal amb el títol de *Don Quijote*; per això en la nota referent a la suscripció s'hi llegeix: «s'entent junt ab *Don Quijote*» i a aquest: «se suscribe entiéndose junto con *Lo Mestre Titas*».

208. CALENDARI DEL COP per l'any 1869. Escrit per un tal Xarau. Il·lustrat per En Bernat Xinxola. [Capçalera il·lustrada. Gravata aHusiu].

Miguel Gonzalez, Imp. Portal Nou, 30.—293 × 190 mm.—8 pp. a 2, 4 i 6 col.—6 cuartos.

Publicació satírica. S'hi veuen treballs literaris de diversos autors i una interessant Guia de Barcelona on són assenyalats els establiments més importants de la ciutat.

209. LAS BARRAS CATALANAS.—Periódich polítich y literari. Soberania nacional. - Dret y Justicia. - Llibertat. - Progrés. [Gravata aHusiu amb l'escut de Catalunya].

Adm.: I. Lopez, Rambla del Mitj, núm. 20.—Direc. i Red.: Archs de Junqueras, 7. pis 1.º — Estampa de fills de Domenech, Basea, 30.—401 × 282 mm.—4 pp. a 2 col.

Any I-1869, núm. 1 (3 janer).

En l'article «Nostras doctrinas» llegim que «baixen al círcol de la discussió, al estadi de la premsa tremolant *Las Barras Catalanas*; cada una d'ellas porta escrit un lema que conté una idea vivificadora». I a continuació va descrivint el significat de cada una que són: Dret, Justicia, Llibertat i Progrés. També ens diuen que volen «armonizar lo engrandiment de la patria ab lo *utile dulce* de Horaci». En Josep Roca i Roca, Conrad Roure i Prudenci Serenyana eren l'ànima d'aquest setmanari. Amb tot i no dir-ho la capçalera, aquesta publicació defensava la República democràtica federal.

210. LA GRAMALLA.—Semmanari catalá. Dos cuartos lo nombre. Lliteratura, ciencias y arts. Sortirá tots los dissaptes. [Capçalera tipogràfica. [Des del núm. 4] Capçalera mixta. En el centre, un gravat, als costats els escuts de les províncies catalanes, i els atributs de l'escriptor i el dibuixant. Dibuix firmat Tomàs [Padró?].

Red. i Adm.: Llibertat, núm. 11, segon. [Des del núm. 3] Red. i Adm., Ripoll, 22, segon.—
 Estampa de Lluís Fiol.—401 × 274 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: 3 mesos 4 rals.
 Any I-1870, núm. 1-18 (14 maig-10 set.)

En l'article «Que'ns proposem fer» ens diuen que venen a omplir un buit «que amenassa engollir nostra llengua»; que no te «altre fi que servir y aumentar la afició a la literatura, servint en això a nostre mare la terra catalana» i que «son lletguatje serà literari, en quant li sia dat, atès l'objecte a que's dedica, lo de propagar per totas las clases de la societat la hermosa y enèrgica parla catalana». Per les pàgines d'aquesta publicació es veuen els noms de Felip de Saleta, Angel Guimerà, Pera Aldavert, Dolors Monserdà, i altres. El dirigia En Francisc Matheu. Publicava fulletó relligable, amb el títol de «Folletí de «La Gramalla».

211. LA MARGARITA.—Eco de la Juventut Carlista de Barcelona. Saldrá semanalmente si el tiempo lo permite. [Des del núm. 3] Saldrá semanalmente si la libertad lo permite. [Capçalera mixta. En el mig un gravat representant una margarida, amb el lema de: «Dios, Patria y Rey»].

Adm.: Riera del Pi, 6, p.º 2.—Imp. de Luis Tasso, Arc del Teatro, 21 y 23.—275 × 197 mm.—
 4 pp. a 2 col.—Suscripció: a Barcelona al mes 1 ral, fora trimestre 4 rs.—Núm. solt 2 quartos.—
 Bilingüe.

Any I, 1870, núm. 1-20 (7 maig-17 set.)

En l'article dedicat «Al Sr. D. Carlos de Borbón» escriu la Redacció que «nosotros llenos de fé trabajaremos continuamente hasta ver de nuevo restablecida en nuestra patria, nuestra más preciosa joya, la *Unidad Católica* vilmente rota por hombres á quienes el egoismo y su mala fé, vendó sus ojos para no apreciar su imponderable valor, nosotros si, lucharemos con valeroso entusiasmo hasta ver sentado en el sόlio de Recaredo y San Fernando al noble príncipe que de derecho le pertenece, nosotros por fin, estando seguros que esta es la causa de Dios, al grito de Dios lo quiere, arrostraremos si preciso es, hasta la muerte por nuestra *Religi3n*, por nuestra *Patria* y por nuestro *Rey*». Els escrits en castellà hi són abundosos, però el català sovinteja en les poesies. Publicava folletó per a formar una «Biblioteca de *La Margarita*». El nostre amic Navarro Cabanes en *Apuntes bibliogràficos de la Prensa carlista* (Valencia, 1917) escriu que «a fines de Septiembre fué suspendido por las autoridades liberales. Reapareció en Diciembre». Això últim ens ha fet rebuscar per a saber si en aquesta segona època, era

l'esmentada publicació també bilingüe, i hem de manifestar que han resultat infructuoses les nostres recerques, per no haver trobat cap número de la reaparició d'aquest setmanari.

212. LA CAMPANA DE GRACIA.—Semanari bilingüe. Donarà una batallada cada setmana. Si se'n venen moltes tocará á somatent. [Capçalera mixta. Al centre un gravat reproduint la part superior de la torre de la Plaça Major de Gràcia, avui dia «Plaça de Rius i Taulet» amb el rellotge. A cada costat del gravat text editorial.—[Des del núm. 30, 27 novembre 1870] Capçalera il·lustrada: Una campana molt grossa i molta gent estirant el batall, al fons es veu la muntanya de Montjuïc (Dibuix d'En Padró).—[Des del núm. 73, 10 setembre 1871] La mateixa capçalera del núm. 1.—[Des del núm. 75, 16 setembre 1871] La mateixa capçalera del núm. 30.—[Des del núm. 90, 7 gener 1872] Capçalera il·lustrada: Un triàngul amb el lema «Llibertat, Igualtat i Fraternitat»; en el centre del triàngul, el campanar de Gràcia, i a cada costat de la capçalera, els atributs del treball i de la indústria i obrers llegint *La Campana* (Dibuix d'En Padró)].

Adm. Rambla del Mitj, 20.—Imp. Vidua i Fills de Gaspar, Ataulf, 14.—315 × 212 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos.—Il·lustrat.

Any I, 1870; núm. 1-36 (8 maig-25 dbre.) - II, 1871; núm. 35-79 (1.ª gener-30 dbre.) - III, 1872; núm. 90-106 (7 gener-28 abril.)

De l'article de «presentació» copiem les següents ratlles: «Com que tindrà moods y parlarà del Govern, serà polítich. Com que entre lo que posarém per broma hi haurà bons articles y millors poesias, serà verdaderament literari. Com que dirà que sense la República Federal y cent mil duros un home no pot ser felís, serà federalista». Aquest periòdic, el degà avui de la premsa catalana, no sempre ha defensat el credo federal, sinó que ha evolucionat pels diversos matisos del republicanisme, posant-se també al costat de l'esquerra catalana i advocant per la república autonomista. Es una publicació purament política i anticlerical. Ha donat a la estampa molts números extraordinaris, per les seves pàgines s'hi veuen interessants articles doctrinals, i la col·laboració ha estat molt nodrida, així la part artística, com la política i la literària. En la primera època formaven part de la redacció En Valentí Almirall, Conrad Roure, Manuel de Lasarte, Antoni Feliu i Codina, Frederic Soler, J. Roca i Roca i alguns més i el dibuixant era el celebrat Tomàs Padró, un dels més forts caricaturistes de la nostra terra. En la segona època N'Eduard Vidal i Valenciano, Josep Verdú (*Gestus*) Antoni Altadill, Joaquim M.ª Bartrina i altres eren assidus col·laboradors. En la tercera època ja és difícil assenyalar noms, ja que els redactors foren legió. Va des de 1874 al temps actual i pot hom suposar les altes i baixes que representa més de mig segle de vida d'un setmanari. Qui vulgui saber quelcom més de l'història d'aquesta publicació, la més antiga, actualment, de la premsa en català, pot veure els núms. 1000 i 2000 on fou donat un resum retrospectiu de la vida d'aquest interessant setmanari.

DONARÀ
 EN
 BATALLADA
 PER
 SEMMANA.
 SI SE 'N VENEN MOLTES
 tocarà á content.

SE VEN
 A
 DOS CUARTOS
 EN
 TOT ARREU.
 ADMINISTRACIO
 Rambla del Riu, 30.

LA CAMPANA DE GRACIA.

SEMANARI BILINGUE.

Sublevación contra las quintas. Cañoneo de la villa de Gracia por las tropas liberales.

BATALLADAS.

Avay seuse qu' ho haguessin promés, los donem un grabat del atach de Gracia.

Y donchs que 's pensavan!

¡Que s' pensan que son con lo guberna y algunos diputats de la majoria que després d' ha-

verlos promés que no hi hauria quinta l' han decretada doble!

No senyor no; nosaltres si 'ls haguessin promés que no n' hi hauria, 'ls hauriam donat una làmina del atach de Gracia.

—¡Han viat los progresistas quinias unas se 'n pensan!

Ara volen qu' Espartero, la única gloria que tenen pura, siga pare d'en Prim, fentlo á n' el rey, y príncep d' Asturias ó n' al segon.

—¡Que no veuen que aixó pot causar una desunió en una familia!

—¡Que no veuen que si la duquesa ho sap se n' arma una de Gracia? Si per cas se determina, fassinho d' amagat d' ella.

Núm. 212.

213. **LO PONTON.**—Periòdich mes cuhent que un vitxo. [Des del núm. 9] Periòdich mes cuhent que un vitcho. [Capçalera mixta. Al centre un gravat amb un vapor cremant-se i les inscripcions: 29 Setembre, Llibertat, Himno de Riego].

Adm.: Petritxol 7, segon. [Des del núm. 3] Adm. Tarrasco 4, 1.ª [Des del núm. 9] Red. i Adm.: Arch del Teatro, 21 i 23.—Imp. de M. Gonzalez, Portal Nou, 30. [Des del núm. 9] Arc del Teatro, 21 i 23.—327 × 219 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos.

Any I - 1870; II, 1871; núm. 1-38 (15 maig 1870-21 gener 1871).

Setmanari d'idees avançades, ja ens ho demostra en l'article de «salutació» dient-nos que estarà escrit per «demòcratas de més enllà de l'any quaranta, milicianos de l'any trenta set, amichs de'n Terradas...» ço que vol dir partidaris de la Llibertat. Com pot suposar-se, va tenir algunes multes i fins suspensions. Entre els redactors hi figurava En Josep Llnas, el qui més tard veurem dirigint setmanaris anticlericals com *La Teula* i *La Tramontana*; el director era En Josep Roca i Roca. Cal assenyalar que cada número del setmanari, era considerat com un «viatge». Amb el nom de *El Ponton* era conegut pel nostre poble el vapor «Europa», el qual servia de presó; en una de tantes revoltes barcelonines, fou incendiat. De l'odi que sentia l'esperit liberal a l'esmentat vaixell, en dona bona mostra la poesia inserta en el número primer de *La Campana de Gràcia*, amb el títol de «¿És ponton, o no és ponton?», que el poble cantava amb la mateixa tonada que la cançó: «No hi ha ganduls al mon / com els d'En Targarona...» molt popular en aquell temps.

214. **EL SACRISTÁN.**—Periódico Carlista á secas escrito por cuatro sacristanes. Unidad Católica. España. Carlos VII. [Des del núm. 3] Periódico bilingüe. Dios. Patria. Rey. [Capçalera tipogràfica].

Imp. de Torras, P. del Bonsuccés, 2.—262 × 196 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos. Barcelona 1 ral al mes; fora trimestre 4 rals.

Año I, 1870, núm. 1-3 (26 juny-16 juliol).

En l'article «¡Viva la gresca!» publicat en el núm. 3, s'hi llegeix: «Com que *Lo Sagristá* ya sab parlar y entender lo catalá, admeterá escrits catalans y castellans, mentres que siguin ben carlistas, y entre paréntesis (que no puguin comprometer) y hasta si tan convé n'admeterá de prusians pera dar valentas fregadas de orellas a *D. Xeringa*» *.

215. **LA BOMBA.**—Periódico bilingüe joco-serio. Se publica todos los jueves. [Capçalera mixta. Al centre un gravat al boix amb l'explosió d'una bomba. [En el núm. 40] Gravat diferent, però amb el mateix motiu].

* Probablement al·ludeix el príncep Leopold de Hohenzollern-Sigmaringen proposat per a Rei d'Espanya.

Adm., Banys Nous, núm. 2, 3.^r, 2.ª—Imp. de Oliveres, Sta. Madrona, 7. [Des del núm. 64] Imp. de Ramirez.—333 × 224 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: 1 mes Rals 1'50 a Barcelona, a fora Rals 2. Núm. solt 2 quartos.

Any I, 1871; II, 1872; III, 1873.

No havem fruit de la col·lecció d'aquest setmanari, però pels números que han passat per les nostres mans podem manifestar que *La Bomba* era un periòdic independent i que tant criticava per enter el partit carlista, com el moderat, com el republicà, però sembla que era monàrquic de D. Amadeu. Les al·lusions i crítiques als republicans i a certs liberals són remarcables.

216. **LO CRIT DE LA PATRIA.**—Surtirà cada vuit dies. [Capçalera mixta. Al centre un gravat al boix amb un pagès català, en una mà porta una bandera amb el lema: «Deu, Patria y Rey», en l'altra un trabuc].

Adm., Montjuich del Carme, núm. 6.—Imp. de Frederic Martí i Cantó, Montjuich del Carme, 6 262 × 170 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. 2 quartos. Trimestre 3 rals a Barcelona i 4 rals a fora.

Any I, 1871; núm. 1 (25 nov.)

En l'article «¡Aqui estem!» s'hi llegeix que ¡Deu, Patria y Rey! és el lema d'aquesta publicació. També diuen que volen a «Don Carlos seté, perquè en ell veyem lo representant del dret, de la fidelitat, de la justícia, del ordre y de las bonas obras... som en religió catòlics, apostòlics y romans, y en política, espanyols de pura rassa...»

217. **LAS FESTAS DE BARCELONA.**—Periòdic a preu de romanso. Se ven per tot arreu y'l compra qui'n te ganas. Sortirà quant no's vulgui estar a casa. [Capçalera mixta. En la part superior: Una sortija amb cucanyes i curses de sacs, les trampes, els gegants, etc.]

Red. i Adm. Sant Ximplici 4.—Estampa de Lluís Fiol.—344 × 236 mm.—4 pp. a 3 col.—2 quartos «cada full de notícies».

Any I, 1871; full 1-5 (27 agost-27 set.)

En el «Prospecte» d'aquest periòdic de circumstàncies llegim que: «Se preparan grans festes que sens dupte deixarán enrera y ab un pam de nas tot lo que fins ara s'es fet a n'aquest ram. A son calor a nascut lo periòdic que doném a llum. Respón a la necessitat de contar ab los mes minims detalls tot lo que's fassi a n'els que per una rahó o altra o per duas de plegadas siguin privats de moures de casa o a n'els que no ho puguin veurer tot, per la mateixa multiplicitat de las festas».

218. **LA LLAR.**—Revista dedicada a la instrucció de la dona. Surt los dias 8 y 23 de cada mes. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Llibertat, 31, 3.ª — *Estampa Catalana*, Petritxol, 6.—298 × 170 mm.—8 pp. a 2 col.—Un núm. sol 6 quartos. Suscripció: Tres mesos 5 rals, al estranger 8 rals.
Any I-1871 núm. 1-3 (8 febrer-8 mars).

En el «Prospecte» deia en Felip de Saleta, que era el director: «Dauli, donchs, [a la dona] medís perquè desde la llar, desde la familia pugui grabar ab lo cor de l'home los debers del ciudadá, porque pugui cumplir ab les relacions que'l lligan ab los altres sers, ab Deu, ab l'home, ab la naturalesa. No volem pas, molt lluny está de nosaltres, que la missió de la dona sigui la d'escriurer, la de combatre, la de perorar; no, sa missió es molt mes grant, está demunt d'aqueixas; sa missió es inspirar al poeta, al filosofh, al soldat, al tribuno, al home en una paraula, porque si aqueix fa las lleys, la dona fa la costum que engendran las lleys...» S'hi veuen articles de Na Josepa Massanés, Teresa del Camp, Dolors Monserdà, etc.

219. LA PLASSA DE SANT JAUME.—Periódich bilingüe semanal, destinat á fer mal de cap. [Capçalera mixta. En la part superior un gravat al boix reproduint la façana de la Diputació Provincial. [Des del núm. 2] un gravat representant la Plassa de Sant Jaume].

Imp. de Luis Tasso, Arc del Teatre, núm. 21 y 23.—325 × 214 mm.—4 pp. a 3 col.—2 quartos cada visita.
Any I, 1871; núm. 1-4 (9-30 juliol).

En el «Deu vos guard!» ens fa saber que desitja que governin els progresistes per a tenir tema per la crítica, que escriurà «sense contemplacions... qui la fassa que la pagui... l'ofici de *canta verdades* és un ofici que dona molts bons ratos, y que practicarém ab tot l'entusiasme de que som capassos».

220. ¡LA RATA!—Maremagnum mes fastigós que un Bernat-pudent, y mes llapissós que la cansalada rancia: dirigit per don Gata-maula Ratera de Ratés. [Capçalera i il·lustrada. Un gravat representant *La rata* repartint la seva publicació].

La Rata accepta citas: Cadena, 12, 3.º—Imp. de la V. y F. de Gaspar, Ataulfo, 14.—345 × 210 mm.—1 fulla a 3 col.—Cada rosech 2 quartos.
Any 1871 (?) segon rosech (sense data).

Ignorem si aquesta publicació era periòdica o bé una de tantes fulles com sortiren a l'escalf dels fets polítics ocorreguts a Europa en el transcurs dels anys 1870 i 1871; però el veure en el text una Secció de notes locals, amb el títol de «garranyichs», una altra intitolada «Notícies de la bosa comercial», una altra de «Teatros» i fins una de «Noticias extranjerias», ens ha fet creure que aquesta fulla sense numeració ni data, pertanyia a un número de premsa local.

Llegit el text, no fora cosa desencertada el afirmar que correspon a l'any 1871 ja que hi ha un epígrama que fa referència a la *Comunne* (març 1871), també esmenta una «partida serrana» (recordi's l'important paper que el general Serrano

LA PLASSA DE SANT JAUME.

PERIÒDICH BILINGÜE SEMANAL, DESTINAT À FER MAL DE CAP.

2 Quartos cada visita.

2 Quartos cada visita.

D. BERNAT.

Hi havia una llei bastant sabia. A pesar de certs defectes, en ella mateixa existian los medis de corretjirlos.

Bé es veritat que, per causa d'aquets mateixos defectes, era impossible gobernar ab ella; pero bastava pera mantenir las esperansas dels uns y lo ventre dels altres, y aixó pèl moment era bastant bó.

Peró 'ls de las esperansas à la sombra y ab los medis que la llei los oferia pera convertir-las en realitats, treballavan com uns negres pera obtenir aquest propòsit.

Algunes vegadas arribavan fins à inspirar resels als que tals garantias los havian donadas.

—Dintre de la llei, se digueren, arribaràn à trastornarla y à treure 'n la part que à nosaltres nos afavoreix: ja que aixis com aixis ells se menjarian la partida, mes val que 'ns la menjém nosaltres, nosaltres que pera menjar servim.

Y dit y fet: los soldats feren la seva feyna, que en Espanya las caisas vermellas son las caisas de la patria, y 'ls amos d'ella los qui las portan.

Desde llavors la rahò de la forsa fou la que cridava més.

Un home en plé congrés s' alabava de haver comés una iniquitat, y com que la rahò era la forsa y la forsa estava ab ell, los venuts rebian la bofetada y tentan que caliar.

Encare era precis mantenir la llei de las

esperansas, sino ab franquèses y flexitat, de nom al menos.

No acabaríam may si tinguessim de formar l' inventari de totes las injusticias, de totes las arbitrietats, de tots los desmans, de totes las iniquitats, de totes las perfidias que 's cometeren algun dia passarém comtè.

Peró ¿cosa estranya? Ab tantas perfidias, ab tantas iniquitats, desmans, arbitrietats é injusticias, los venuts lluny d' abaixarse, s' aixecavan mes resòlts que may à mantenir las sevas ideas.

En una provincia, la mes important d' Espanya per la seva riquesa, per la seva industria, per l' instrucció de sos habitants, pèl número de sus vebins; en una provincia, la que viu de la seva propia vida à pesar de las sangrias que reb y de las sangoneras que pera dibilitarla se l' hi posan en la nostra provincia (parlèm clars) los federals creixen y 's mouhen; las injusticias los donan forsas, las persecucions los enrobustexen, y sempre y en totes ocasions, à pesar de promesas y amenessas, ribente aixis de qui 'ls amenessa com de qui 'ls promet, donan probas de qui son, diuben clar lo que volen, y protestan ab veu ben alta contra qui, baix tals los medis, vol arrancarlos 'hi lo que mes estiman, las sevas conviccions.

No 's fa elecció en que 'ls federals no s' enportin la victoria; no parla 'l govern una vegada, sensò que 'ls xiquets l' hi apaguin la seva veu.

—Ira de Déu—diuben los turronistas. Los hem tingut totes las contemplançions y res.

los hem amebassat y rest-hem usat de tot los medis, y sempre res: ja, donchs que no hi ha remey que curi tant federalisme, vinga una manxiula, que 'l malalt se'n senti.—

Y agafant uns quans dragmas de tant se m' en dona, y uns quans altres de faig lo que 'm dona la gana, y una mica de pols de la caixa voida que havia sigut de una societat de crèdit tronada, y finalment uns quans granets de pólvora del mateix paquet de la que s' usà pera tirar un trabucasso à cert general, un dels pastellers arreglà 'l pegat.

L' aplicació del mateix coincidí ab l' arribada à aquesta ciutat de un tal D. Bernat.

Si l' haguéssiu sentit al acte de arribar, era cosa d' agafar una tremolor que un home, si era federal, se 'n donava mitja vergonya.

Al cap de una senmana en tot Barcelona no s' havia de sentir una paraula de federalisme.

Dit y fet: ¿Volèu reunirvos? Donchs no 'us reunireu.

¿Y 'l dret de reunió? No hi ha dret de reunió que valga. ¿Y la llei? Per lleys estich, je que no 'n sé cap, ni may m' he près la pena de llegirlas. Aquí jo mano y qu' tinga tòc que se l' aguanti, que lo qu' es à mi ningú 'm tús.

Lo vi-rey democràtic hiansava 'ls llamps de la seva furia ab una majestat despòtica, digne de la admiració de un cafre. Los progressistas l' aplaudian.

De 'n tant en tant alguna lliassó de lleys li tencava 'ls llabis. La diputació provincial, sempre qu' ell hi anava, 's convertia en càdra de dret. Al rebre la lliassó y no tostant pe-

Nim. 219.

va desempenyar en la política espanyola l'any 1870), la mort del general Prim en un desafiament (assassinat a últims de desembre del dit any) i un *macarró* que encostipa *La Rata* (cal tenir present que amb la paraula «macarró» o «macarroni» els periòdics satírics assenyalaven el rei Amadeu I).

221. LA TUNYINA.—Almanach bilingüe, comich, satirich, historich y profetich per l'any 1871. [Capçalera mixta].

Imp. Catalana, Petritxol, 6.—275 × 184 mm.—8 pp. a 2 col.—Preu, 1 ral.—Il·lustrat.

Aquest almanac que pertany al gènere satíric, porta una llista de les festes majors i mercats a Catalunya. La part catalana conté un article d'En *Bonaventura Gatell* (Eduard Aulés) i altres treballs anònims.

Maremagnum mes fastigós que un Bernat-pudent, y mes llapisós que la cansalada rancia: dirigit per don Gata-maula Ratera de Ratés.

La Rata, sempre, 'la Rata'
segona vegada que surt,
y encara 'l'atalai se grata
dende aquella saragata
que 'l' hi van deixà 'l pal curt.
Habia jurat per mil voltas
que no tornaria a sortir
fins que vingues Carnestoltes
perque n' hi han passades moltes
que no las pot bon paibir.

En fi de tot darà catre
ficant se cta 'l'hera,
y séguen nos de cuate
que intenta obrir lo teatre
de la pobre Humanitat.
Y allí probarà ab ses manyas
ab dats molt convincents,
que al rey detrás li fan basnyas...
seguirà palans, montanyas,
fàbricas, cuarteles convuents.

La rata sempre reproba
del pobre l' explotació
que hauria en miura cor,
y al que a la Nació li roba
sa riquesa y l' instrucció.
La rata, atacarà 'la vicia
d' aquest siglo de las lluras
dit millor (de la maxvenc)
que causa tanta perjudicia
a nortres auticbe contams.

Núm. 220.

222. LA RENAXENSA.—Periòdich de Literatura, Ciencias y Arts. Surt los dias 1 y 15 de cada mes. [Des de l'any V] Revista catalana de Literatura, Ciencias y Arts. [Des de l'any 1876] La Renaixensa, Revista catalana. [Des de l'any 1878] Revista catalana il·lustrada. [Capçalera tipogràfica. [Des de l'any 1876] Capçalera il·lustrada amb un gravat al boix amb l'escut de Catalunya i el títol de la publicació. La portada és tipogràfica fins l'any 1875; des de 1876 orlada, dibuixada per En Leonci Serra i gravada per En Gómez.

Red. i Adm., Ripoll, 22, pis segon. [Des de l'any II, núm. 21] Red. i Adm. Rambla de Santa Mònica, núm. 11, baixos. [Des de l'any III, núm. 1] Red. i Adm.: Carrer de Jerusalem, núm. 32. [Des de l'any VI] Adm. i Red.: Portaferriera, 18, baixos. [Des de l'any X] Adm. i Red.: Xuclá, 13, baixos.—*Estampa Catalana* de L. Obradors y P. Sulé, carrer de Petritxol, 6. [Des de l'any 1873] Estampa de N. Ramírez y C.^a, passatge de Escudillers, núm. 4. [Des de l'any 1873, núm. 11] Estampa del Hereu de'n Pau Riera, Robador, 24 y 26. [Des de l'any 1874] Estampa de *La Renaxensa*, Montjuich del Bisbe, núm. 3, baixos. [Des de l'any 1875, núm. 16] Imp. de *La Renaxensa*, Porta-Ferrisa, 18. [Des de l'any 1880] Imp. de *La Renaxensa*, Xuclá, 13, baixos.—266 × 169 mm. [Des de l'any 1875] 179 × 94 mm.—Suscripció; Tres mesos 6 Rals. Al estranger, tres mesos 9 rals.—Un número sol, 1 ral.

Any I, 1871-72; núm. 1-24 (1 febrer 1871-15 janer 1872; 310 pp.-II, 1872-73; núm. 1-24 (1 febrer 1872-15 janer 1873); 316 pp.-III, 1873; núm. 1-30 (1 febrer-20 dbre.); 352 pp.-IV, 1874; núm. 1-27 (10 janer-30 set.) IV, 332 pp.-V, 1875; núm. 1-30 (15 oct.-31 dbre.); 568-564 pp.-VI, 1876, núm. 1-12 (24 febrer-27 dbre.); 482-472 pp.-VII, 1877; núm. 1-12 (15 janer-31 dbre.); 472-472 pp.-VIII, 1878; núm. 1-12 - 1-7 (15 janer-15 oct.); 536-376 pp.-IX, 1879; núm. 1-6 - 1-12 (31 mars-31 dbre.); 336-568 pp.-X, 1880; núm. 1-12, 1.ª semestre; 1-12, 2.ª semestre; (15 janer-31 dbre.); 568-492 pp.

No cal remarcar la importància del text. L'article que es llegeix en el número primer d'aquesta publicació, diu: «Estasiats al contemplar lo magich camp que de dia en dia va prenent lo nou moviment literari, aixis en Catalunya com en las provincias del Mitjorn de França, nos condol sobremanera que no vagin tots los esforços que per ell aqui se fassen a convergir tots a un mateix centre... Una publicació catalana es lo que fa falta. Una publicació que, representant los interessos de tots los que parlan y escriuhen la dolsa llengua de Seraff y de Ausias-March, vetlli per ella...» L'any 1875 porta un nou advertiment on es llegeix, que: «Nostra Revista, no pertany á tal ó cual fracció ó escola: en *La Renaxensa*, això ho diem molt alt, hi cap tot aquell que per Catalunya trevalli, vinga d'ahont vinga y manifesti sas ideas ab l'ortografia que's vulga. —Tota cuestió, ja sia religiosa, ja política, queda completament separada de nostras columnas, ahont sols se veurán representadas las ciencias, las arts y las lletres, com a fillas del bon seny y de la laboriositat que sempre ennobleix y dona prosperitat als pobles.» Aquesta era la finalitat de la publicació; presentada en un principi de manera modesta, va acabar demostrant el gust de l'art tipogràfic català del temps. El text respon a la elegància tipogràfica, i amb sos estudis històrics, de crítica literària, de jurisprudència i legislació, poesies, noves de per tot arreu, etc. dóna a conèixer la vivacitat de la cultura catalana d'aquella època.

223. BOLAS DE LA SETMANA. [Capçalera il·lustrada].

Adm.: Montjuich del Carme. Imp. de Federich Martí y Cantó.—316 × 212 mm.—4 pp. a 3 col.—
—Un número: 2 quartos.—Setmanal.

1 Sitgle 1872-73 (núm. 1, 2 i 9; 21 i 28 set. i 16 novembre; 1872-núm. 18, 21 i 23; 18 gener, 8 i 22 febrer 1873).

Aquesta publicació pertany al partit moderat; satiritzava les noves que donaven els periòdics liberals i en especial les de *La Imprenta*.* Es veu que l'aparició d'aquest setmanari va intrigar la curiositat ja que no eren coneguts els que l'escriuhen, etc.; en el número segon llegim: «No tenim inconvenient en

* Publicació diària que va començar el 29 d'agost de 1871 fins el 10 de febrer de 1879. En la seva època fou el periòdic més batallador, ço que li ocasionà moltes denúncies i fins suspensions; va recollir la herència de *El Telégrafo*; entre els seus redactors hi figuraven En Robert Robert, Josep Coroleu, Lluís Carreras, En Vicens J. Bastús i altres, dirigits per En Manuel Patxot i Manuel Lasarte.

declarar qu'els principals redactors, son tots los diaris lliberals, puig que ells son els que estanpan las *bolas*. Nosaltres no fem mes que *pulirlas...*

224. LA CIGALA.—Sortirà cada dijous. [Capçalera mixta. Al centre un gravat amb el lema: «Imparcialitat».

Adm. i Red. Major, 95.—Lit.-tip. de Pere Prats, Major, 95.—Gracia.—311 × 203 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. sol 2 quartos.—IHuistrat.

Any I, 1872; II, 1873; Núm. 1-9 (21 nov. 1872-9 gener 1873).

En l'article «La Cigala a sos lectors» llegim que «creu deber manifestar a sos lectors, que, independenta y molt lluny de militar en las filas de cap partit polític, tindrà per aqueixos y tots sos fets la mes severa imparcialitat... Tenint: Per los Alfonsinos: *Compasió*.—Per los Sagastinos: *Clemencia*.—Pels Republicans: *Tolerancia*.—Pels Zorrillistas: *Criticas*.—I pels Carlistas: *Tiros*». Entre els col·laboradors s'hi veuen sovint els noms de V. Planas i P. Prats, (aquest últim també firmava «*Strap*»). Amb tot i no dir-ho, era un setmanari que simpatitzava amb els liberals i republicans.

225. LO FORASTER.—Almanach per l'any 1872. Passeigs satirichs per Barcelona. Firas, Exposicions y festas populars. Consells saludables pels forasters. Poesias, articles y anécdotas. Guia de tots los carrers y plassas de Barcelona, Ensanxe y Barceloneta, escrit per D. Pau Bunyegas. Ab profusió de grabats per T. Padró. [Portada tipogràfica].

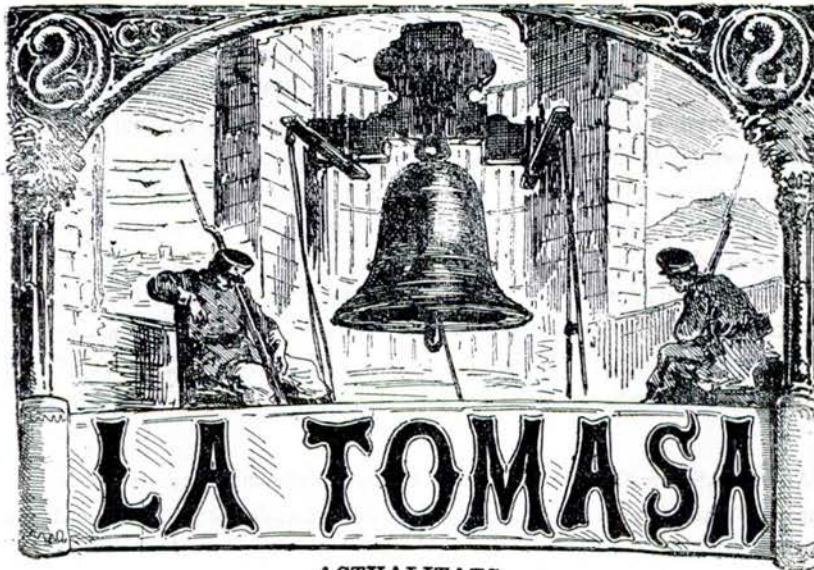
Imp. de Narcis Ramirez.—181 × 115 mm.—48 pp.—Preu 4 rals.—IHuistrat.

Aquest Almanac és també una guia de Barcelona ja que, demés del Calendari, conté notes de tots els carrers i places de la capital, així com una llista dels noms que, durant la República, es donaren a certs carrers: Plaça Reial (Plaça Nacional), carrers de la Princesa, Ferran VII i Cristina (Càdic, Llibertat i Prim, respectivament). El passeig que fa el Foraster per la ciutat va repartit en quatre parts; segueixen després notes il·lustrades de festes populars barcelonines. Com ja es diu en la portada, el text és degut a En Conrad Roure, més conegut llavors pel pseudònim de *Pau Bunyegas*; la part il·lustrada no cal dir que és remarcable.

226. LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.—[Capçalera iHuistrada. Les teulades d'unes cases; en una d'elles s'hi veu un colomar i en una altra una esquella per a fer fugir els aucells, i un barret penjat d'un pal per fer baixar els coloms. Dibuix d'En Padró].

Imp. V. i F. de Gaspar.—325 × 209 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. sol 2 quartos.—Setmanal.—IHuistrat.

Any I, 1872; núms. 1-4 (6-26 maig).

ACTUALITATS.

Lo paradero de D Carlos se ignora pero se sab de una manera certa que lo dia del combat d' Oroquieta ocupaba lo num. 100 de una casa del pobie.

Núm. 227.

En el número primer llegim: «Circunstancias especiales que estem atravesant, han fet que degué desaparèixer *per are*, lo popular periodich *La Campana de Gracia*... ¿Per què? Alla s'ho sabra l'autor de l'ofici, mediant lo qual se notificava a son editor la suspensió del mateix. Ja veuhen nostres lectors que l'epoca actual no es camp assahonat per comentaris d'aquesta naturalesa... No obstant, nosaltres que creyem que no es un crim lo dirse republicá federal, nosaltres que estém convenuts de la bondat de nostras ideas, nosaltres que d'ellas no'ns mourém per res... creyem també que si en los dias que correm se'ns priva de dir lo que sentim respecte a uns, no se'ns privará d'exposar lo que opiném respecte a altres...» Vingué, doncs, a ocupar el lloc de *La Campana de Gràcia* (núm. 212). Els redactors i els col·laboradors són els mateixos. Quan va aixecar-se la suspensió a l'esmentat setmanari va deixar de publicar-se *La Esquella*, però anys després, en 1874, va tornar a ocupar el lloc de *La Campana*. (Vegi's núm. 243). Així com els números de *La Campana* es contenen per «batallades», els de *La Esquella*, per «esquellots».

227. LA TOMASA.—[Capçalera il·lustrada. L'interior del campanar de la Catedral de Barcelona amb la campana Tomasa i prop dels finestrals dos soldats dormint; al peu el títol de la publicació. Dibuix d'En Padró].

Imp. de la V. i F. de Gaspar.—322 × 207 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos.—Setmanal.—Il·lustrat.

Any I - 1872; núm. 1-4 (30 maig-16 juny).

En l'article «A nostres lectors» llegim: «*La Esquella de la Torratxa* ha sigut suspesa, per motius que ignorém; però que son facils de sospitar. Res hem dit ni representat en nostre periódich que no haguessin dit no una sino mil vegades ja los demés periodichs de Barcelona, ab la sola diferencia que ells ho diuen en *castellà* que com se suposa ser llengua mes dolsa, tal vegada fa menos mal que dit en catalá, ab aqueixa franquesa y claritat del pá pá y del vi vi... *La Esquella* es morta: «¡Viva la Tomasa!»... Lo barco es á l'aygua y'ls qui componém la tripulació estém disposats á emprendre'l viatge á pesar dels perills que'ns rodejan per tot arréu...» Els mateixos redactors de *La Campana* i *La Esquella* foren els de *La Tomasa*. A l'igual que *La Campana*, cada número era una «batallada».

228. LA CAMPANA DE GRACIA. [Capçalera il·lustrada. Un gros triàngle al centre amb el campanar de Gràcia i el lema: «Llibertat, Igualtat, Fraternitat». A sengles costats obrers llegint i els símbols del treball. [Des del núm. 140, 1.º gener 1873] El mateix motiu que la anterior capçalera, amb el títol de la publicació. Dibuixos d'En Padró].

Adm. - Rambla del Mitj, 20.—Imp. de la V. i F. de Gaspar, Ataulf, 14.—320 × 210 mm.—4 pp. a 3 col.—Preu 2 quartos.—Setmanal.—Il·lustrat.

Any III, 1872; núms. 107-139 (23 juny-29 Dbre.)—IV, 1873; núms. 140-196 (1.º gener-28 dbre.)—V, 1874; núms. 197-241 (4 gener-8 nbre.)

En l'article «La Campana de Gràcia» llegim que «reanuda las sevas tareas, valenta com sempre, segura de la bondat de las sevas doctrinas y desitjant que vinga prompte la República federal»; també ens diu que «ampararà als bons» que «acabarà ab las plagas que'ns afligeixen» i que «demanarà compte de las infamias y pilladas» que s'han fet. L'ideari és el mateix de la primera època d'aquesta publicació (anys 1870-1872; vegeu núm. 212) i fins quasi podria dir-se que la passada suspensió li donà més alè per a defensar els ideals de: Llibertat, Igualtat i Fraternitat, que constitueixen el seu lema.

229. ECO DE BARCINO.—Periódico dedicado exclusivamente a los señores concurrentes a nuestros conciertos. [Capçalera tipogràfica].

Imp. dels Suc. de N. Ramirez y C.^a—183 × 125 mm.—4 pp. a 2 col.—Bilingüe.
Any XI, 1883, núm. 67, juny.

Ja havem vist en el núm. 177 que la Societat Coral «Euterpe» repartia als concurrents dels seus concerts un periòdic, que publicava el programa, articles i poesies; doncs, cosa igual féu la *Societat Coral «Barcino»*. Per les pàgines d'aquesta publicació, que no era periòdica, s'hi veuen treballs literaris en català i en castellà. Va començar a sortir en 1873.

230. LA FESTA MAJÓ DE BARCELONA.—Col·lecció d'escrits molt bons, acompanyats ab lo programa de las funcions que están destinadas a celebrar per la gran festivitat de la Mercè. Escrit per E. C. Junt amb lo Calendari de 1873. [Portada tipogràfica, enquadrada].

Imp. de L. Obradors y P. Sulé, Petritxol, 6.—126 × 81 mm.—pp. 16 a r. s. excepte les pp. de Calendari que són a 2 col.

Es tracta d'una de tantes publicacions humorístiques com surten a l'escalf d'un fet popular.

231. LA LLAGOSTA.—Almanach per l'any 1873 escrit per J. V., Pau Rosella, Geroni Cucurulla, Pau Bullanga, Cosme Caltilas, Joseph Ponas, Lo noy gran de casa, Robinson petit y altres que no volen que'l seu nom vaiji per aquets mons de Deu. [Portada il·lustrada].

Imp. de Salvador Manero, Ronda del Nort, 128.—224 × 140 mm.—16 pp. a 2 col.—Preu 1 ral.

Un de tants almanacs com els que hem vist abans; demés del calendari, conté treballs en prosa i vers, humorístics.

232. LA MARSELLESA.—Periódich republicá democrátich federal. [Capçalera il·lustrada. Un grup de poble onejant una bandera, amb la inscripció de «Viva la República Federal»].

Adm. Dufort, 4.—Imp. *Barcelonesa*, Parlament. 34.—318 × 212 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. sol 2 quartos.—IHustrat.

Any I, 1873; II, 1874 (núm. 1, 16 agost 1873—núm. 1, 4 janer 1874).

En l'article de «presentació» se'ns diu que *La Marsellesa* ve a «defensar la causa de la República democrática federal, que veyem en perill, ja que abuy per abuy está confiada sa salvació a mans enemigas... Republicans, demócratas y federalistas, farém sempre guerra desapiadada y cruel a tot lo que no siga República verdadera, democrática vritat y federació de debó... Farem la guerra als que governin ab procediments reaccionaris y despótics, y sols apoyarém als que governin republicanament, sigan qui sigan...» Afegeix que no milita a cap dels «dos bandos ab que abuy está dividida la Assamblea Constituyent».

233. LA BARRETINA.—Setmanari popular. [La mateixa capçalera que la del núm. 199].

Imp. de A. D. á carrech de V. Berdós, S. Simplicí del Regomir, 4.—307 × 216 mm.—4 pp. a 3 col.—2 quartos.

Segona epoca. Any I, 1873; núm. 1 i 2 (9 i 16 mars).

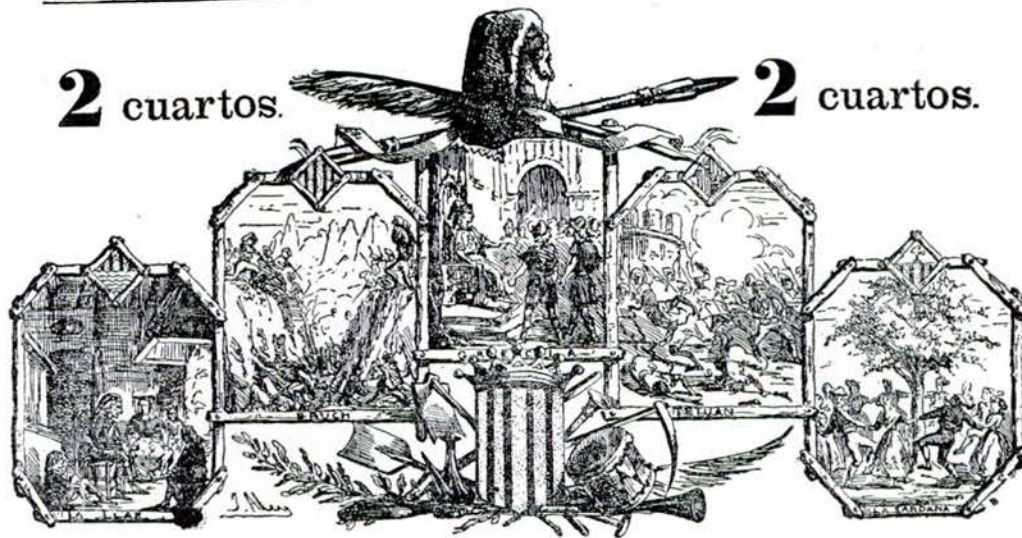
En l'article «Al publich» llegim que «partidaris de la forma més descentralisadora que enclou la veritable llibertat, devem alzar la veu per proclamar la federació, y aquesta dins del principi republicá... la barretina ha combatut per Espanya cent vegades, mes es arribada l'hora en que no sia la sensilla gorra del treballador catalá, es arribada l'hora de la seva dignitat en que se la respecti en lo front de nostras autoritats y hem de veurela en los parlaments esser la senyal de la llibertat y la autonomia política de Catalunya...» La 1.ª època d'aquesta publicació correspon a l'any 1868. (Vegeu núm. 199).

234. ALMANACH DE LA CAMPANA DE GRACIA pera l'any... [Portada il·lustrada en negre; cada any un dibuix diferent [Des de 1885] Portada en colors].

Imp. de Lluís Tasso, Arc del Teatro, 21 i 23. [Des de 1893] A. Lopez Robert, Comte del Assalt, 63. [Des de l'any 1900] Imp. *La Campana* y *L'Esquella* Olm, 8.—238 × 144 mm. [Des de 1896] 160 × 90 mm. Pts. 0'25. [Des de 1887] Pts. 0'50. [Des de 1919] Pts. 0'60. [Des de 1921] Pts. 0'80.

Any I, 1874, pp. 16; 1878, pp. 16; 1879, pp. 16; 1880, pp. 16; 1881, pp. 16; 1882, pp. 16; 1883, pp. 16; 1884, pp. 16; 1885, pp. 16; 1886, pp. 16; 1887, pp. 24; 1888, pp. 24; 1889, pp. 24; 1890, pp. 24; 1891, pp. 24; 1892, pp. 24; 1893, pp. 24; 1894, pp. 24; 1895, pp. 24; 1896 pp. 192; 1897, pp. 192; 1898, pp. 192; 1899, pp. 192; 1900, pp. 208; 1901, pp. 192; 1902, pp. 192; 1903, pp. 192; 1904, pp. 192; 1905, pp. 192; 1906, pp. 192; 1907, pp. 192; 1908, pp. 192; 1909, pp. 192; 1910, pp. 192; 1911, pp. 192; 1912, pp. 190; 1913, pp. 190; 1914, pp. 192; 1915, pp. 95 + 1 s. n.; 1916, pp. 94 + 1 s. n.; 1917, pp. 96; 1918, pp. 95; 1919, pp. 96; 1920, pp. 96; 1921, pp. 96; 1922, pp. 96; 1923, pp. 94; 1924, pp. 94 i 1925, pp. 95.

Creiem trobar la frase justa en dir que, la col·lecció dels almanacs de *La Campana de Gràcia*, ve a ésser una antologia dels escriptors i dibuixants catalans liberals; no citarem noms ni dels uns ni dels altres, per quant són nombrosos.

SEGONA ÈPOCA.

LA BARRETINA.

SEGONA ÈPOCA.

SETMANARI POPULAR.

AL PUBLICH.

Ja hi som per altra vegada... la barretina vermella, lo Simbol mes venerable de nostra llibertat, arreu dalt del cap dels ciutadans de Catalunya y en mitj de la confusió de gent de plassas y carrers despunta, nostras autoritats la portan y, a despit de son uniforme, fins aquells que mes l'habian combatuda... ¡ja hi som!

Ahir, y d'aixó tothom se n' recorda, LA BARRETINA com la gorra de las festas cada diumenge era rebuda ab la mes gran satisfacció de sos numerosos lectors de Barcelona y de tot Catalunya; encesa del esperit catalá, fou la que ab mes atreviment vá aixecar cent vegadas la veu contra aquellas célebres disposicions de un govern centralista y despótic, contra aquellas disposicions que ni en la desgraciada terra de Polonia, ni sota l'autoritat suprema del Czar de la Russia se permeterian. ¿Vos recordeu de quan las comedias habian de ferse mitj catalanas mitj castellanas?

En aquells temps de opressió gran cosa fou poder defensar los intereses de Catalunya, sa llengua y literatura; ahir defensarem la autonomia literaria de Catalunya, avuy, fora la careta, la llibertat mes estesa, en los importants y perillosos moments històrics en que 'ns trobam, per defensar la autonomia y llibertats catalanas, LA BARRETINA surt comensant una segona època. Una cosa vá unida ab l'altre, tot renaixement literari á la curta ó á la llarga porta son renaixement polítich; aixó que pot probarse

per l'istoria tothom ho ha vist á Catalunya. Mentres s'han inculcat los recorts històrics en nostra societat, mentres s'han vist nostros costums y llenguatge retratats en las taulas del teatro, mentres la poesia ha pogut desfogarse en l'aplech dels Jochs Florats, ab mes agitació y malicia s'ha conspirat en Catalunya contra 'ls governs centralisadors, ab mes facilitat y secreta alegria cundiren aquellas ideyas de las fronteras del Ebro que un emperador ambicios proposaba y per fi ab mes promptut se n' vingué á dalt á baix lo tronó d'Isabel segona. Cremat lo retrato d'aquella qu'habia fet lo mateix ab nostros llibertats, banderas y privilegis, al crit de «abaix la ciutadela» se desmorouaban aquellas murallas, palau en lotas èpocas del despotisme, y com á recort que era del primer Borbó fou lo fet mes significat entre nosaltres que sorti de la Revolució de Setembre.

Deixem de dir per massa que es sabut la manera com se ha desenrollat la revolució aquella y lo paréntesis històric de la dinastia ó Saboya; que no ha servit, sino per propagar las novas ideyas y com un pas á la situació del dia.

Avuy establerta la forma republicana sols en principi, s'ha vist la verdadera situació d'Espanya; mentres que de las diferentes rasses y nacionalitats representadas en varias provincias que tenen oposadas lleys y costums y parlan diferent llenguatge, s'ha senyalat un moviment de separació afluint los llassos del poder centralisador, aquest representat en Madrid y en l'element

castellá, formá una situació política mixta, barreja elements oposats dins d'un govern, que demá podia caurer al impuls dels que, escuma de lotas las provincias, forman de la capital d'Espanya una ciutat d'empleats los mes entusiastas defensors de la unitat nacional y de la soberania única. Avuy com en cap millor ocasió Catalunya se troba en estat de constituirse; despres de uns sens fi de revolucions en las que inutilment ha donat la seva sanch sacrificant son comerç e industria, desorientada de la seva tradició històrica, ha anat seguint la sort de la península, lligada sempre al unitarisme de la monarquia; resultat d'aixó, que en cada revolució ha anat refermant sas cadenas y quan hom girat la vista, hem vist tot lo que á poch habiam anat perdent; nostras lleys, nostra justicia, nostras autoritats, fins los mes miserables empleos en mans de castellans que 'ns humiliaban; prohibida nostra llengua en las aulas, fins se 'ns ha privat de servintse d'ella en aquellas derrerias disposicions avans de fugir d'aquesta vida. Mes las cosas ban cambiadas, han passat aquellas revolucions en que al so del himne de Riego s'acataban las disposicions centrals, ó se derramaban torrents de sanch per la sentida rahó d'un cambi de ministeri.

Proclamada la república, la qüestió está en diferent terrenno, tancada la porta á tota dinastia, la monarquia no es possible; dins de la forma republicana las dos ideyas que bulliran dins d'ella vindran á confondre totas las demés, representant uns l'unitarisme per venir á la dictadura, representant

Núm. 233.

235. L'ANY NOU.—Almanach per l'any 1874, que ve. Escrit per D. Pau Bunyegas, il·lustrat per T. Padró. [L'any 1875] L'ANY NOU.—Almanach il·lustrat. [Portades il·lustrades].

Llib. de Eudalt Puig.—Imp. J. Jepús, Petritxol, 10.—Preu 1 ral.—225 × 142 mm.—16 pp. a 3 col.
Any 1874, 1875.

Una de tantes publicacions de fi d'any que acompanyen el calendari. El text està compost per treballs literaris satírics i humorístics, tant en prosa com en vers, signats pels més celebrats escriptors d'aquell temps; com ja es diu en la portada En Conrad Roure era l'ànima de la part literària, i En Tomàs Padró de l'artística.

236. LO PONTON.—Periòdic mes roig que Judas. 2 quartos cada viatge. [Des del núm. 2] Periòdic mes roig que Judas. Surt cada dissapte si no li privan les accions. Se ven per tot y'l compra qui vol. [Capçalera mixta. Al centre un gravat amb dos vapors, l'un amb la data 29 setembre 1869, i l'altre amb la del 3 gener 1874].

Red. i Adm., Santa Madrona, 6, 1.ª, interior.—Imp. *Catalana*. [Des del núm. 2] Estampa de Berdós y Coll.—4 pp. a 3 col.—Surt cada dissapte.—Il·lustrat.

Any I, 1874; núm. 1-9 (25 gener-28 mars).

Com a presentació del setmanari, va publicar un article, titolant-lo «Crida, que be pot dirsen prospecte» on s'hi llegeix que el periòdic estarà escrit en català, «lo que prova que á clar no'l guanya ni'l trasparent vel que... tapa la pura e immaculada honra de Espanya.—Els que'l fan son uns xicots molt trempats y mes valents que En Gaminde...—La tendencia ja se la poden pensar. La monarquia ni en pintura...—Aspira per al contrari al govern del poble per el poble... será no vermell, sino roig...» En el núm. 8 (21 març) veiem un advertiment que ens diu: «Desde aquet número comensa en nostre periodich una propaganda masónica. Volem posar al alcans del poble lo que per ell ha fet la fracmasoneria...» i acaba «¡Guerra al jesuitisme! ¡Viva la fraternitat universal!»

Amb tot i no dir-ho, aquest setmanari és continuació per la seva ideologia d'aquell altre periòdic del mateix títol, que hem vist en el núm. 213.

237. LO RECTOR DE VALLFOGONA.—2 quartos. [Des del núm. 6] LO RECTOR DE VALLFOGONA. [Capçalera il·lustrada. El rector de Vallfogona enraonant amb el seu acòlit, i el títol de la publicació. A un i altre costat els símbols del treball i de les arts, i el preu del setmanari. [Des del núm 6, 22 agost] El rector de Vallfogona envoltat per molta gent que l'escolta, i el títol de la publicació. Dibuix signat per *Nay*].

Red. i Adm., Montjuich del Bisbe, 3, baixos.—Estampa de *La Renaxensa*, Montjuich del Bisbe, 3.—319 × 209 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos.—Sortia els dissabtes.—Il·lustrat.

Any I, 1874; núm. 1-24 (19 juliol-26 dbr.)

En l'article de «salut» dirigit, per *Lo Rector de Vallfogona* als «estimats lectors», llegim que «a pesar de que per tot arreu veig pasta per ma satírica ploma, no vull enmaranyar mes la cosa y sols me proposo distreure a la gent pacífica dels disgustos de la política y de las cavorias del treball... Lo que escriuré será tot en catalá. Si hagués de manifestar tot lo que sento en llengua forastera, no'n sabria, y encara que'n sapigués ¿per que escriure en castellá tenint una bona llengua? Escrich per Catalunya, y sent aixís dech parlar avuy com ahir, ab la llengua ab que doném l'últim adeu a nostres pares, ab la llengua ab que rebém al mon los nostres fills...» Amb tot i no dir-ho, aquesta publicació anava contra els carlins. Entre els que hi escrivien poden esmentar-se En Josep Fiter i Inglès, Emili Coca i Collado, Jordi Gatuellas, Francisco Llenas, F. Rodríguez Masdeu, P. Comas i molts altres.

238. LA FANTASMA GROGA.—Setmanari catalá. [Capçalera mixta. Una fantasma amb gorro frigi fent fugir els carlins i clergues. Al peu del dibuix el títol de la publicació].

Adm. i Red.: Tallers, 11, segon.—Imp. *Barcelonesa*.—326 × 207 mm.—4 pp. a 3 col.—2 quartos.—Il·lustrat.

Sigle I, 1874; núm. 1-3 (23 agost-5 set.)

En l'article de «presentació» llegim que aquest setmanari serà «politich (es dir, ben educat) poétich, literari, humoristich (condició indispensable a tota obra pera tenir èxit)... ¿Quin es nostre objecte? ¿á que's dirigirán nostres esforços? A combatre en el terreno legal a la plaga dels *cara-llarchs* *... Els *cara-llarchs* tindrán en nosaltres lo mes acérrim enemich; y enemich que'ls farà la guerra mes apropiada a sos instints». Els noms que es veuen al peu d'alguns treballs així en prosa com en vers, són els de Abelard Coma, *Gestus* (Josep Verdú), *Boixompifaig* (Francisco Llenas), i altres. Cal assenyalar que aquest setmanari comptava els números per «aparicions» i els quartos per «galls».

239. LA RIBA.—Periódich semanal que ab tot se posa. Sortirá cada dissapte a la primera campanada de *La Maquinista*. [Capçalera il·lustrada. Dibuij a Hegòric].

Adm. i Red, Nort, 9 baixos.—Imp. de Berdós y Coll, S. Simplicí (Regomir) 4.—281 × 186 mm.—4 pp. a 3 col.—2 quartos.

Any I, 1874; núm. 1-3 (19 set.-3 oct.)

Aquesta publicació «está destinada a distraure ab sos escrits humorístichs, a aquells que després de sis dies de treball, aprofitan lo diumenje per llegir alguna cosa qu'ls fasi riurer; denunciará sens cap clase de mirament tots los abusos que públicament se cometin en nostre barri; posará al corrent dels lectors cualsevol

* Així anomenaven els carlins.

fet notable que ocorreixi; en una paraula, *La Riba* alabarà tot lo que siga digne d'alabansa, y sensurarà tot lo que mereixi sensura». Entre els articles signats se'n veuen alguns amb les inicials S. A. i C. (Simon Alsina i Clos). Solament tractava d'assumptes pertanyents al barri marítim de la Barceloneta.

240. LA RONDALLA.—Setmanari catalá. Sortirà tots los dissabtes a primera hora. [Capçalera il·lustrada: Un vell voltat de gent que l'escolta. Al peu, el títol de la publicació. Dibuix signat per *Nay*].

Red. i Adm., S. Simplici (Regomir) 4.—Estampa de Berdós y Coll, S. Simplici (Regomir) 4.—368 × 256 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Barcelona 4 rals trimestre; fora 6 rals. Núm. solt 2 quartos.

Any I, 1874; núm. 1-10 (24 oct.-25 dbre.)

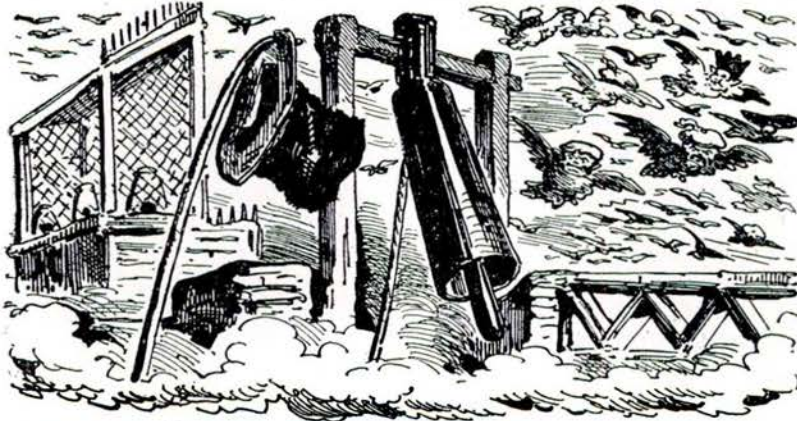
En l'article «Nostre propòsit» ens diu que *La Rondalla* contindrà tot lo que cap dins la forma literaria. En sa part sèria, á mes d'articles purament literaris, cuadros de costums catalanas, poesias, historias, novelas, rondallas, etc., etc. donará lloch especial a lo científich y artístich, destinant a aqueix objecte, lo mateix que pera totes las cuestiones que estigan dintre lo esperit del setmanari... L'objecte principal es presentar una publicació popular y digna, no de Barcelona, sino de Catalunya». També ens fa saber que la Redacció posarà «son esmero en l'inserció de treballs que fassin passar lo temps distret agradablement, sens faltar al bon sentit ni a las morigeradas costums de nostre poble...» I en l'article «¡Gloria a Espanya!» acaba dient que: «Avuy per avuy, y demá per sempre mes, no desitgem altra cosa que'ls fruits del enteniment vagin encaminats a millorar cada dia la sort d'eixa pobre patria nostra, mercé als generosos esforços de tots sos fills, pera que sortint de l'abatiment en que la tenen postrada fillastres de mala lley, pugan catalans y aragonesos, gallegos y valencians, andalusos y navarros, estremenyos y castellans, darse las mans pera commemorar lo felís aconceixement de la grandesa espanyola». Entre els col·laboradors s'hi veuen els noms de S. Alsina i Clos, Josep Fiter i Inglès, F. Rodríguez i Masdeu, Enric Franco, Xavier Tort i Martorell, Na Balbina Solà, i altres.

241. LA PESCA.—Cuentos a la Bora de l'Aigua. [Capçalera il·lustrada. Un pescador en la platja de Barcelona explicant contes a un grup d'oients. Dibuix d'En Padró].

Adm. Maria, 12, 2.ª (Gracia).—Estampa de Espasa Germans y Salvat, Robador, 39 i 41. Cera, 51.—316 × 211 mm.—4 pp. a 2 col.

Any I, 1874; núm. 1-2 (7-14 nov.)

En el «salut» ens diu el director que «instruir deleytant es mon propòsit. Una de las distraccions mes honestas y divertidas es lo contar cuentos y rondallas de la vora del foch; donchs ara vinch jo a fer passar un bon rato als meus lectors

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

A BOCA TENCADA...

Vaja que 'n aquet temps es un gust ser periodista.

Núm. 243.

contantlos cuentos de la vora de l'aygua...» Afegeix que: «Com quasi tot lo que fem, dihem y pensem sol encaminarse a pescar alguna cosa, es per axó que's dirá *La Pesca* aquest periódich. Lo segon titol que li afegim,... es perquè la primera y principal part d'ell, la formarán los sobredits *Cuentos de la vora de l'aygua* * y la segona part la compondrá una barreja de *Varietats*, que cada semmana será mes triada y curiosa, comensant per la vinent». Cal dir que no tots els contes tracten de «la voreta del mar» o de «la voreta del riu», també n'hi han que es refereixen a castells i palaus. El Director o redactor en cap d'aquesta publicació era N'Artur Bonafonte Armengol, que firmava amb les inicials.

242. LA CUCURULLA ROJA. [Capçalera tipogràfica. [Núm. 2] Capçalera il·lustrada amb el titol de la publicació].

Red. i Adm.: Baixada de Sobradiel, núm. 8. [Des del núm. 11] Adm.: Cucurulla, núm. 3.—224 × 138 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt 2 quartos.—Setmanal.

Any I. 1874; núm. 1 i 2 (8-27 de nov.)

En l'article adreçat «Al Poble» escriu la Redacció que «no omplim cap necessitat perquè estém convensuts de que ningú's pot salvar pels dos quartos a que heu lo nostre periódich... no venim a defensar un desitg determinat perquè nosaltres convensuts de que'l mon es un progrés continuo dintre'l catolicisme, tindriam por de trobar demá una cosa mes acceptable que la que avuy creyem inmillorable... Avuy per avuy som carlistas, pero no's penseu carlistas vulgars, carlistas de sagristia, d'aquets que tenen son Rey al cos ab la torrada que'ls acompanya'l chocolate...»

243. LA ESQUELLA DE LA TORRATXA. [El mateix dibuix que el del núm. 226].

Red. i Adm. Rambla del Mig, 20.—Imp. V. y F. de Gaspar, Ataulfo, 14.—323 × 213 mm.—4 pp. a 3 col.—Cada núm. 2 quartos.—Setmanal.

2.ª época. 1874, Núm. 1-4 (15 nov.-6 desembre).

En l'article «A nostres lectors» llegim: «Un dia no massa lluny tinguerem el gust de saludarlos per primera vegada: Era el 5 de maig de 1872.—Suspesa la publicació de *La Campana de Gracia*, *L'Esquella de la Torratxa* s'encargá de deixarse sentir senmanalment, ab lo sol objecte de combatre a la carlinalla, que llavors comensava tot just á treure'l cap... *La Campana de Gracia* ha sigut suspesa per tres mesos. ¿Ha d'enmudir *L'Esquella de la Torratxa* que en aquella época féu sentirse dels que ab tant inmerescuda constancia havian escoltat lo so de la *La Campana*?—No. Ara com llavors la patria y las ideas que sustentém

* Potser en el titol d'aquesta publicació hi ha una lleu reminiscència del titol del llibre d'En Frederic Soler *Quentos de la vora del foch*, publicat en 1867.

tenen un enemich alsat en armas; are com llavors tremola estesa al huracá de la guerra una bandera que'ns deshonra y ens envileix... Mentres aquest enemich alenti, mentres aquest enemich amenassi no ja a l'idea, sino al nom de llibertat, tenim lo deber de combátre'l sens tregua ni descans... ¡Guerra á mort al absolutisme!». No cal dir que el mateix cos de redacció de *La Campana* va seguir escrivint *La Esquella*. (Vegeu la primera època d'aquest setmanari, en el núm. 226).

244. LA CAMPANA DE GRACIA. [Des del 28 febrer 1875] LA CAMPANA DE GRACIA.— Donará una batallada cada semmana. [Capçalera il·lustrada] L'esmentada en el núm. 228 pertanyent al núm. 140 de *La Campana* de 1.ª de gener de 1873. [Des del núm. 253 de 28 febrer 1875] Capçalera mixta. L'assenyalada en el núm. 212 de 8 de maig de 1870. [Des del núm. 254, 7 març 1875] Capçalera tipogràfica. [Des del núm. 493, 1.ª gener 1879] Capçalera mixta. Dibuix al·legoric: Els símbols de la Indústria i el Treball, dos obrers llegint, un gall i el campanar de Gràcia. Dibuix d'Apeles Mestres. [Des del núm. 602, 1.ª gener 1881] Capçalera il·lustrada. Variant de la capçalera anterior. Dibuix d'Apeles Mestres. [Des del núm. 1651, 5 gener 1901] El mateix motiu que l'anterior].

Red. i Adm. Rambla del Mig, 20.—Imp. V. i F. de Gaspar, Ataulí 14. [Des del núm. 316, 26 març 1876] Imp. *La Renaixensa*, Porta Ferrisa, 18, baixos. [Des del núm. 366, 31 dbre. 1876] Imp. Villegas, Pelai, 30. [Des del núm. 406, 29 juliol 1877] Imp. Gorchs, Villegas i C.ª, Pelai, 30. [Des del núm. 420, 21 oct. 1877] Imp. Lluís Tasso, fill, Arc del Teatre, 21 i 23. [Des del núm. 972, 7 gener 1888] Imp. Lluís Tasso, Arc del Teatre, 21 i 23. [Des del núm. 1178, 19 des. 1891] A. Lopez Robert, imp. Assalt, 63. [Des del núm. 1619, 26 maig 1900] Imp. Lluís Tasso, Arc del Teatre, 21 i 23. [Des del núm. 1641, 27 oct. 1900] Imp. *La Campana* i *La Esquella*, Olm, 8.—315 × 210 mm.— [Des del núm. 5, gener 1901] 410 × 290 mm. [Des del núm. 2939, 17 oct. 1925] 309 × 194 mm.—4 pp. a 3 col. [Des del 5 gener 1901] 4 pp. a 4 col.—Núm. solt 2 quartos. [Des del núm. 316, 26 març 1876] Suscripció: Espanya trimestre Pts. 2, Antilles Pts. 4, Extranjer Pts. 4'50 [Des del núm. 928, 5 març 1887] Núm. solt Pts. 0'05. Suscripció: Trimestre Espanya Pts. 1'50, Antilles Pts. 2, Extranjer Pts. 2'50. [Des del núm. 1561, 15 abril 1899] Cuba, Puerto Rico i Extranjer Pts. 2'50. [Des del núm. 2561, 4 maig 1918] Núm. solt Pts. 0'10.—Il·lustrat.

Any V, 1874; núm. 242-244 (13-25 dbre.)—VI, 1875; núm. 245-301 (3 gener-25 dbre.)—VII, 1876; núm. 302-366 (1.ª gener-31 dbre.)—VIII, 1877; núm. 367-431 (6 gener-30 dbre.)—IX, 1878; núm. 432-492 (6 gener-29 dbre.)—X, 1879; núm. 493-547 (1.ª gener-28 dbre.)—XI, 1880; núm. 548-601 (4 gener-25 dbre.)—XII, 1881; núm. 602-655 (1.ª gener-25 dbre.)—XIII, 1882; núm. 656-708 (1.ª gener-31 dbre.)—XIV, 1883; núm. 709-760 (7 gener-30 dbre.)—XV, 1884; núm. 761-813 (6 gener-28 dbre.)—XVI, 1885; núm. 814-865 (4 gener-27 dbre.)—XVII, 1886; núm. 866-918 (3 gener-25 dbre.)—XVIII, 1887; núm. 919-971 (1.ª gener-31 dbre.)—XIX, 1888; núm. 972-1023 (7 gener-29 dbre.)—XX, 1889; núm. 1024-1075 (5 gener-28 dbre.)—XXI, 1890; núm. 1076-1127 (4 gener-27 dbre.)—XXII, 1891; núm. 1128-1179 (3 gener-26 dbre.)—XXIII, 1892; núm. 1180-1232 (2 gener-31 dbre.)—XXIV, 1893; núm. 1233-1284 (7 gener-30 dbre.)—XXV, 1894; núm. 1285-1336 (6 gener-29 dbre.)—XXVI, 1895; núm. 1337-1388 (5 gener-28 dbre.)—XXVII, 1896; núm. 1389-1441 (4 gener-26 dbre.)—XXVIII, 1897; núm. 1442-1493 (2 gener-25 dbre.)—XXIX, 1898; núm. 1494-1546 (1.ª gener-31 dbre.)—XXX, 1899; núm. 1547-1598 (7 gener-30 dbre.)—XXXI, 1900; núm. 1599-1650 (6 gener-29 dbre.)—XXXII, 1901; núm. 1651-1702 (5 gener-28 dbre.)—XXXIII, 1902; núm. 1703-1754 (4 gener-27 dbre.)—XXXIV, 1903; núm. 1755-1806 (3 gener-24 dbre.)—XXXV, 1904; núm. 1807-1860 (2 gener-31 dbre.)—XXXVI, 1905; 1861-1912 (7 gener-30 dbre.)—XXXVII, 1906; núm. 1913-1964 (6 gener-29 dbre.)—

XXXVIII, 1907; núm. 1965-2016 (5 gener-28 dbre.)—XXXIX, 1908; núm. 2017-2068 (4 gener-24 dbre.)—XL, 1909; núm. 2069-2121 (2 gener-31 dbre.)—XLI, 1910; núm. 2122-2173 (8 gener-31 dbre.)—XLII, 1911; núm. 2174-2225 (7 gener-30 dbre.)—XLIII, 1912; núm. 2226-2277 (6 gener-28 dbre.)—XLIV, 1913; núm. 2278-2329 (4 gener-27 dbre.)—XLV, 1914; núm. 2330-2381 (3 gener-24 dbre.)—XLVI, 1915; núm. 2382-2434 (2 gener-31 dbre.)—XLVII, 1916; núm. 2435-2491 (8 gener-30 dbre.)—XLVIII, 1917; núm. 2492-2543 (5 gener-29 dbre.)—XLIX, 1918; núm. 2544-2595 (5 gener-28 dbre.)—L, 1919; núm. 2596-2640 (11 gener-29 nov.)—LI, 1920; núm. 2641-2689 (24 gener-31 dbre.)—LII, 1921; núm. 2690-2741 (8 gener-31 dbre.)—LIII, 1922; núm. 2742-2793 (7 gener-30 dbre.)—LIV, 1923; núm. 2794-2845 (5 gener-29 dbre.)—LV, 1924; núm. 2846-2897 (5 gener-27 dbre.)—LVI, 1925; núm. 2898-2950 (3 gener-24 dbre.)

Amb motiu d'una amnistia general donada pel Govern, va tornar a sortir *La Campana de Gràcia*, el 13 de desembre de 1874, seguint la numeració interrompuda el 8 de novembre, i deixant de publicar-se per aquest motiu *La Esquella de la Torratxa*; per això en l'article «L'amnistia» s'hi llegeix: «Consolemnos ab que poguéem saludar de nou a nostres numerosíssims lectors, que sempre es un consol pensar que en aquests temps en que la premsa se ha convertit en una verdadera *premsa de tortura* pel cervell dels pobres escriptors, que ja no sabem que posar sobre'l paper, sense que un suor fret nos invadeixi, temerosos de pecar contra'ls manaments de la llei del govern... Però seguim y esperém, y deixém que la ploma escriga lo que l'hi sembli». (Vegeu referent a aquesta publicació setmanal els núms. 212 i 228).

245. LA VOZ DEL CURSANTE en el Colegio del Rdo. Martínez, situado en la calle del Conde del Asalto, núm. 25. (Primera publicación de esta clase). Saldrá cuatro veces al año: Al principio de curso, por Navidad, por la Pascua de Resurrección y por Santiago Apóstol. [Capçalera tipogràfica].

Imp. de Berdós y Coll, Sant Simplicí, 4 (Regomir).—267 × 180 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe. Año II, 1875; núm. 3-5 (agost-dbre.)

Aquesta publicació va començar en 1874, probablement, per les festes de Nadal i opinem així, ja que creiem que el núm. 3, corresponent al mes d'agost, pertany a la festa de «Santiago Apóstol» una de les diades que havia de sortir la publicació. Per les seves pàgines s'hi veuen treballs dels alumnes al dit Col·legi.

246. L'ENTRETENIMENT.

Sabem l'existència d'aquesta publicació, per la següent «nova» que publica *La Bandera Catalana* (17 abril, 1875): «Habem rebut un periódich catalá, titolat *L'entreteniment*, eco de la Societat *Reunió familiar*, a qui dem las gracias per la seva atenció. Molt nos plau que dita Societat propagui de tal manera l'amor a las llettras catalanas, felicitant a dita societat per las manifestacions de son catalanisme». En *La Renaixensa* (núms. 9 i 10, 10 de desembre 1876) llegim també: «Ha entrat en el tercer any de sa publicació lo periodic catalá *L'entreteniment*, dedicat exclu-

sivament als concurrents a la *Reunió familiar*.» Com es veu és una publicació començada en 1874; la creiem per l'estil de *El Eco de Euterpe* i l'*Eco de Barcino*, esmentats en els núms. 177 i 229.

247. LA LLAR.—Periòdic literari popular. [Capçalera il·lustrada. Alegoria de les arts amb l'escut de Catalunya i una barretina. [Des del núm. 10] Una llar encesa i un nin amb barretina mirant-la. Dibuix d'En Pahissa).

Red. Robador, 39. Adm. Cera, 51. [Des del núm. 10] Red. i Adm. Hospital, 77, 1.ª [Des del núm. 11] Red. i Adm. Cera, 51, baixos.—Estampa de Espasa Germans y Salvat, Robador, 39 y 41, i Cera, 51.—309 × 222 mm.—Sortia els dissabtes.—4 pp. a 3 col.

Any I, 1875; núm. 1-13 (1 gener-14 agost).

En l'article endreçat «al públich» llegim que «fruit primerench de jovensanas inteligencias consagradas per enter al amor de Catalunya, fora, a mancarnos la colaboració de renomnats escriptors ab que contém, ben poca l'autoritat ab que podriam presentarnos á aqueix objecte en lo palench periodistich al servey de la *Patria*, la *Fe* y l'*Amor*, lema avuy simbolich del Catalanisme y en defensa del que veu *La llar* pública llum». Amb el número 9 va deixar de sortir, però al poc temps, el 24 de juliol del mateix any va reaparèixer amb el núm. 10 i en l'article «A nostres lectors» escriu la Redacció, que «ara, com abans, será *La llar* un periòdic catalá y catalanista, es a dir, escrit exclusivament en nostra llengua materna, y que tindrà per únich objecte representar, mes que sia modestament, los interessos, ja morals, ja materials de Catalunya». Hi col·laboraren Na Josepa Massanés de Gonzalez, Frederic Soler, Victòria Penya d'Amer, Josep Franquesa i Gomis, Pau Bertran i Bros, Miquel Victorià Amer i molts altres.

248. LA BANDERA CATALANA.—Setmanari catalá il·lustrat. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Montjuich del Bisbe, 3 baxos. [Des del núm. 22] Red. Hospital, núm. 141, 2.ª Adm.: Cera, 51, baxos. [Des del núm. 28] Red. i Adm. Cera, 51, baixos.—Imp. d'Espasa Germans i Salvat, Robador, 39 y 41 i Cera, 51. [Des del núm. 2] Estampa de *La Renaxensa*, Montjuic del Bisbe, 3. [Des del núm. 22] Imp. d'Espasa Germans i Salvat, Robador, 39 i 41, i Cera, 51.—229 × 141 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona un trimestre 4 rals, a fora 6 rals. Núm. solt 2 quartos.

Any I, 1875; núm. 1-36 (16 gener-25 set.)

En el núm. 240 hem vist un setmanari amb el títol de *La Rondalla; La Bandera Catalana* ve a ésser-ne la continuació: ha «cregut molt convenient dar fi a la obra començada... y avuy, igual que ahir, nos presentém al públich sens orgull, sens pretensions». La publicació de què ara tractem, «no la guia cap mes mira ni te altre desitj, que'l de procurar, per quants medis l'hi siga posible, dá més pompa y més ufana a la llengua que ab tant de amor y profit conreären Jaume Roig, Ausias March, Vicens Garcia y tants altres...»; també fa saber que no porta altra finalitat que «la de instruir al poble deleytantlo» que «no ve a onejar en cap camp

polítich», que serà solament un setmanari que «ve sols al camp literari... ab la divisa de ¡Patria, Fides, Amor!». És, com ja ho diu en el programa que's llegeix en el número primer, un periòdic literari, si bé alguns articles tenen un caire catalanista. Entre els molts autors que hi col·laboraren podem esmentar N'Eudalt Canibell, Josep Fiter i Inglès, Joan Sardà, Artur Masriera, Antoni Careta i Vidal, Eduard Serch i altres.

249. LA GORRA DE COP.—Setmanari català il·lustrat. [Capçalera il·lustrada. Una gorra de cop sobre els atributs de l'Art. Dibuix d'En Pahissa].

Red. i Adm.: Rambla d'Estudis, 5. Llibreria. [Des del núm. 3] Red. Semoleras, 5 entresol. [Des del núm. 9] Red. i Adm. Rambla d'Estudis, 5, llibreria.—Estampa de V. Berdós, Regomir, Sant Simplicí, 4. [Des del núm. 4] Estampa de C. Miró, Barbará, 12.—La caixa varia molt, car té 338 × 220, 312 × 210, 315 × 210, 320 × 210 mm. i encara se'n podrien esmentar més.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt, 2 quartos.

Any I, 1875; II, 1876.—núm. 1-14 (24 oct. 1875-29 gener 1876).

Publicació humorística i satírica, que pertanyia al partit avençat. Publicava fulletó, i hi col·laboraven En Josep Garriga, En Josep Verdú (*Gestus*), Abelard Coma, Salvador Cort, Josep Llorens i altres. Els dibuixos que s'hi veuen són, generalment, d'En Pahissa. En l'article de presentació ens diu La Redacció que: «Si fossim com els gats, que cahuen sempre de peus, o com los pobres, que cahuen sempre de c...ert modo, o com las donas que cahuen de totas maneras, podriam prescindir d'aquella especie de *paracaidas*; pero nosaltres som noys y com tenim lo cap molt grós, indici segur de la nostra sabiduria, no podem caurer mes que de cap, y d'aquí la necessitat de provehirnos de *La Gorra de Cop*».

250. LO RECTOR DE VALLFOGONA.

En la revista *La Renaxensa* (V. núm. 10, 1875), llegim: «La Societat dramàtica *Lo Rector de Vallfogona*, per a repartir entre sos concurrents, publica un setmanari català ab lo mateix títol, destinat a dar a coneixer los programas de las funcions y al mateix temps triadas poesias de nostres joves catalanistas». No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació.

251. EL ECO DE LA ALIANZA.—Revista mensual recreativa que se publica exclusivamente para los señores socios de esta sociedad. [Capçalera tipogràfica].

Imp. de Mestres i Aymerich, Lazareto, 19. S. Martín de Provencals.—256 × 185 mm.—4 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Año XI-1886; núm. 7, juliol.

Aquesta revista mensual va començar a sortir l'any 1876, ja que el de 1886 s'assenyala com a l'onzè de la seva publicació, si bé hem d'esmentar que no figura

LA BANDERA CATALANA

SÈTMANARI CATALÀ IL·LUSTRAT

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

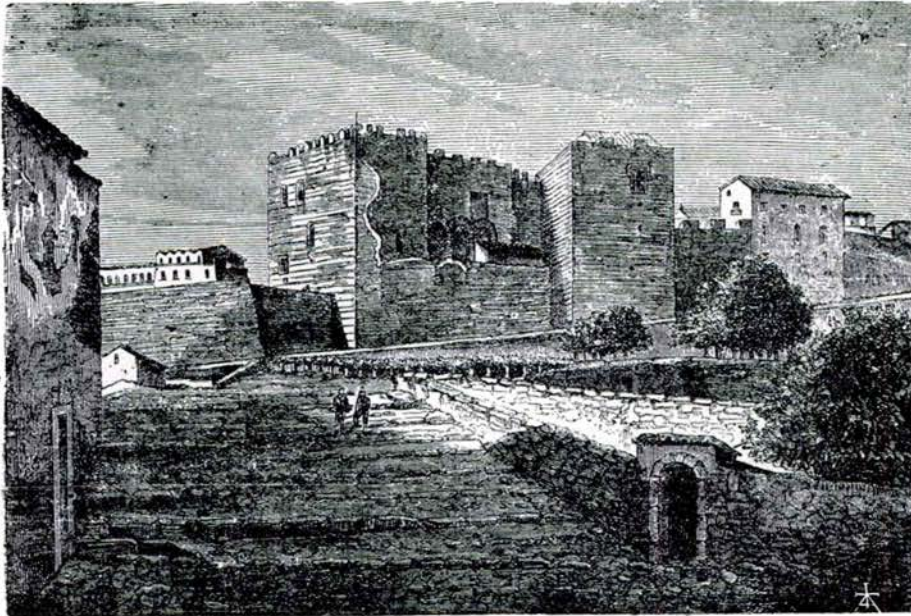
En Barcelona portat á domicili. 4 rals trimestre.
 Fora de Barcelona, enviat. 6 » »
 Número sol. 2 cuartos.
 Número atrasat, comprat á la Administració. 2 »

Los suscriptores de fora de Barcelona deurán enviar per adelantat lo import de las suscripciones en sellos de franqueix.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de la Cera, número 51, baixos.

La correspondencia al igual que 'ls periódichs de cambi deurá dirigirse al Pasatge de Colon, núm. 3, pis primer.

Tarragona.—Vista del Circo Romá.

Núm. 248.

anotada en el registre de premsa del Govern Civil; tampoc podem precisar en quin mes començà a sortir, perquè cada any començava numeració nova. Com ja ho indica el subtítol, era una revista la qual no tenia altra finalitat que la de distreure als socis de «La Alianza» i ésser el portaveu de l'esmentada Societat. Al peu de la capçalera llegim que el director honorari és En Dàmas Calvet, i l'efectiu En Domènec Canti.

252. LA TOMASA.

En el Registre de les publicacions periòdiques barcelonines del Govern Civil, hi hem vist amb data de 30 octubre de 1876 una autorització donada a favor d'Innocenci Lòpez per a publicar un setmanari amb el títol objecte d'aquesta nota. Per més que havem recercat aquesta publicació, així en les col·leccions de premsa que han passat per les nostres mans com per Biblioteques i Arxius, ningú ens ha donat notícia de la mateixa. Però recordant que en 1872 va publicar el citat editor un setmanari amb aquest mateix títol (vegeu núm. 227) ¿no podria donar-se el cas d'haver sofert un descuit l'oficial encarregat d'anotar els permisos per a les publicacions?

253. LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

Vegi's la nostra conjectura referent al núm. 252 i cosa igual podem dir ara. En el registre del Govern Civil es veu que amb data del 17 de novembre de 1876, es va donar autorització a En Conrad Roure per a publicar un setmanari amb el títol objecte d'aquesta nota; però hem de dir que no hem vist esmentat en cap diari d'aquell temps la notícia d'haver aparegut aquesta publicació setmanal.

254. LA FAMILIA CRISTIANA.—Revista catòlica, apostòlica y romana, endressada a las classes populars, y publicada baix la protecció del Excm. e Ilm. Sr. don Fr. Joaquim Lluch y Garriga, Bisbe de Barcelona, y censura del seu Secretari Sr. D. Ignaci Plá. [Capçalera il·lustrada, amb el segell del papat i el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Riera de Sant Joan, 10, 1.ª.—Imp. de Espasa Germans y Salvat, Corts, 223.—194 × 117 mm.—16 pp. a r. s.

Any, I, 1876; núm. 1-6 (18 nov.-23 dbre.) II, 1877; núm. 1-48 (6 gener-5 maig).

En l'article de «presentació» llegim que aquest setmanari ve a «combàtrer, ..., la negació de creencias qu'embruteix al home; destruir las aborribles maquinacions dels qu'atían lo joch del vici y posan de relleu los beneficis que de seguir pel bon camí s'ha de reportar; aqueixa es la tasca qu'ha de procurarse la premsa religiosa, y a aqueix objecte respon la missió que s'han impossat los redactors de *La Familia Cristiana*». El dirigia En Jacinto Laporta, i hi escrivien En Josep Franquesa i Gomis, En Josep I. Gatell, R. Picó i Campamar, Maria de Bell-lloch, Pau Parasols Pi i altres.

255. LO ROMANSO.

El tantes vegades esmentat registre de premsa del Govern Civil, porta una nota fent saber que el 15 de desembre de 1876 va donar-se autorització a En Joan Molas i Casas, per a publicar un setmanari amb el títol objecte d'aquesta nota. Nostres recerques han resultat inútils, ja que no hem vist cap exemplar d'aquesta publicació, si és que va arribar a la impremta.

256. LO POLLÍ.—Almanach Catalá escrit per cinc trovadors de la capa arnada. Any primer - 1877. [Capçalera mixta. Al centre un gravat: Un pollí tocant una lira].

Imp. *Regomir*, St. Simplicí. 2.—230 × 150 mm.—16 pp. a 2 col.—Preu, 1 ral.—Il·lustrat.

Amb tot hi llegir-se en la última pàgina d'aquest almanac que «serà d'any en any, quant deixarem sentir nostra ingrata veu al poble catalá», hem de dir que sols coneixem l'any primer. Es tracta d'un almanac amb treballs literaris i amb il·lustracions.

ANY Ier DIUMENGE 7 DE JANER DE 1877. TOMO Ier

ALS PAGESOS

Aixis com pel nom d'aquesta publicació poden venir en coneixement de son objecte y de las ideas qu'apoyará; aixis també, per sa baratura reconeixereu el fl qu'está cridada á desempenyar

Feya molt temps que l'idea's madurava en el caliu de nostre pensament, abrigada sota'l mantell del bon éxit, veyent que la necessitat hi obligava; mes avuy, vensúts ja tots los entrebanchs, doném comens, contant ab l'ajuda de tothom, á la tasca que 'ns hem imposat, pera portaria á cap, ab lo millor zel, ja que no ab lo bon acert que desitjariam, al menos ab la constancia del que treballa ab fé verdadera.

Sent fills del camp, lo mateix que vosaltres, y honrant-nos ab que 'ls nostres pares y avis cubrescan sa testa y

Núm. 257.

257. L'ART DEL PAGÉS.—Periódich quinzenal destinat a la propaganda d'agricultura pràctica. Fundat y dirigit pel périt agrónomo D. Francisco X. Tobella y Argila. Surt lo primer y tercer diumenge de cada mes. [Des de l'any 1879] Surt lo segon y quart diumenje de cada mes. [Des de l'any 1883] Surt dos vegades al mes. [Des de l'any 1886] Periódich dezenal destinat a la propaganda d'agricultura pràctica. Surt tres vegades cada mes. [Des de l'any 1887] Revista agrícola setmanal destinada a la propaganda d'agricultura pràctica. Surt tots los dissaptes. [Des de l'any 1890] Revista agrícola setmanal il·lustrada. Periódich destinat á la propaganda d'agricultura pràctica. [Capçalera tipogràfica amb el títol de la publicació. Coberta mixta, amb un dibuix allegòric de l'Agricultura i el títol de la publicació, sumari, etc. Portada tipogràfica].

Adm. i Red.: Imp. de *La Renaixensa*, Portaferriassa, 18, baixos. [Des de l'any 1880] Adm. i Red. Imp. de *La Renaixensa*, Xuclá, 13, baixos. [Des de l'any 1886] Direc., Adm. i Red.:

Primpcesa, 11, 3.er—Imp. de *La Renaixensa*, Porta-ferrissa, 18, baixos. [Des de l'any 1880] Imp. de *La Renaixensa*, Xuclá, 13. [Des de l'any 1886] Imp. de Víctor Berdós y Feliu, Tapineria, 17. [Des de l'any 1888] Imp. de V. Berdós y Feliu, Molas, 31.—163 × 103 mm. [Des de l'any 1890] 168 × 103 mm.—Suscripció, Un any 20 rals.

Any I, 1877; núm. 1-24 (7 janer-16 dbre.) V - 292 pp.—II, 1878; núm. 25-48 (9 janer-15 dbre.) V - 288 pp.—III, 1879; núm. 49-72 (12 janer-28 dbre.) V - 288 pp.—IV, 1880; núm. 73-96 (11 janer-26 dbre.) V - 288 pp.—V, 1881; núm. 97-120 (9 janer-25 dbre.) V - 156 pp.—VI, 1882; núm. 121-144 (8 janer-10 dbre.) V - 272 pp.—VII, 1883; núm. 145-168 (14 janer-30 dbre.) V - 282 pp.—VIII, 1884; núm. 169-192 (13 janer-28 dbre.) VI - 272 pp.—IX, 1885; núm. 193-216 (18 janer-20 dbre.) VIII - 272 pp.—X, 1886; núm. 217-252 (10 janer-30 dbre.) VIII - 332 pp.—XI, 1887; núm. 253-304 (8 janer-31 dbre.) 408 - XI pp.—XII, 1888; núm. 305-356 (7 janer-29 dbre.) VIII - 412 pp.—XIII, 1889; núm. 357-408 (5 janer-28 dbre.) VIII - 428 pp.—XIV, 1890; núm. 409-460 (4 janer-27 dbre.) 424 - VIII pp.

No hem d'assenyalar la importància d'aquesta publicació; quinzenal de primer, fou després desenal (1886) i últimament setmanal (1887) ço que demostra l'acceptació que va tenir. Com ja ho indica el títol, tracta de qüestions agrícoles i especialment d'Agricultura pràctica; el seu fundador i propietari En Francesc X. Tobella, escrivia en l'article de salutació dirigit als seus lectors, que desitja «que las diferents noticias comunicadas pels uns als altres, vingan a ser lo mirall de nostre renaixement agrícola, ja que no es altre'l fi que's proposa el director d'aquesta publicació». La col·laboració és nombrosa i força interessant. L'autoritació fou donada el 14 de desembre de 1876.

258. LA COTORRA.

Fins avui han resultat infructuoses les recerques que hem fet per a saber quelcom d'aquesta publicació citada en el registre del Govern Civil, on s'assenyala que'l 7 de febrer de 1877 fou donada autorització a En Josep Gombau per a publicar un setmanari, amb el títol objecte d'aquesta nota.

259. JOCHS FLORALS. [Capçalera il·lustrada. Alegoria dels Jocs Florals, amb una caricatura d'En Guimerà, i el títol de la publicació].

Est. de Tomás Gorchs, Carme, 38.—332 × 242 mm.—4 pp. a 3 col.—Preu 2 quartos.

Any I, 1877; II, 1878. Núm. 1-41 (6 maig 1877-17 febrer 1878).

En la «Convocatoria» publicada en el número primer, llegim que els que fan aquest setmanari, tenen una idea, «la idea del progrés de Catalunya y de tot lo que pertanyi a ella» i diuen que fixos amb aquesta idea «vogarém ab dalé porque la nau... puga arribar al port de la salvació». El director era En Josep Verdú i entre els col·laboradors veiem els noms de Simó Alsina i Clos, Ferran Rodriguez Masdeu, Miquel M. Palá, Josep M.ª Codolosa, i molts més.

260. LA BANDERA.—Semmanari catalá literari-humorístich. [Capçalera tipogràfica].

Adm., Cera, 33 primer.—Imp. de Sulé germs, Sant Ramon, 28.—327 × 223 mm.—4 pp. a 3 col.

Any I, 1877; núm. 1-3 (19 maig-2 juny).

En l'article «A nostres lectors» llegim: «Nosaltres veníem, ab mes entusiasme i bona voluntat que valer y sabiesa, á veurer si podém pendra part en la dita construcció del monument literari catalá... nostra *Bandera* es la bandera de tot bon catalá». Entre els col·laboradors trobem els noms de B. Escudé Vila, M. Alzamora, Juli F. Guibernau, Josep Armangué, Claudi Omar i Barrera, i figurava com a director En Magí Morante. Aquest setmanari, amb tot i no dir-ho, era el portaveu de *La Nova Catalunya*, i publicava fulletó.

261. LA BANDERA CATALANA.—Setmanari catalá, literari-humorístich. Eco de «*La Nova Catalunya*». [Capçalera i il·lustrada: Una alegoria de les Ciències i les Arts. Signada per Abadal].

Adm., Cera, 33, primer.—Imp. de Oliveres, a càrrec de Jofra y Xumetra, Sta. Madrona, 7.—273 × 251 mm.—4 pp. a 3 col.

Any I, 1877; núm. 1-12 (19 maig-24 agost).

Aquest setmanari és continuació del anterior, però, com pot observar-se, canviant la capçalera. L'ideari és el mateix; per les seves pàgines veiem articles biogràfics i literaris, poesies, etc., i una nodrida secció de «novas». La numeració segueix la començada amb *La Bandera*. L'autorització donada pel Govern Civil es féu a nom de N'Isidre Brió, amb data del 23 de juny.

262. LA PAPALLONA.—Ciències, Arts, Literatura. Setmanari catalá. Una volada cada setmana. [Capçalera i il·lustrada. Una papallona, i en les ales els escuts de les províncies catalanes. Dibuix de P. Elias].

Red. i Adm., Barxada de Sta. Eulalia, 4. [Núm. 13] Escudillers, 5, 7 i 9, 4.ª—Imp. de Sulé germans. [Núm. 13] Estampa de C. Miró y C.^a, Barbarà, 12.—383 × 260 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos. Suscripció: Barcelona Pts. 1, trimestre; a fora Pts. 1'50.—Il·lustrat.

Any I, 1877; núm. 1-15 (8 juliol-4 nov.)

En l'article «A nostres lectors» s'hi llegeix que: «*La Papallona* com tendra enamoradeta a qui's rumors de la política no l'hi escáuen, vol únicament xuclar la dolça mel de los fruits que produexen la Ciencia, l'Art i la Poesia». Aquesta publicació era literària i humorística, i la dirigia en Faustí Gassó. Entre els col·laboradors s'hi veuen els noms d'Emili Boix, Pere Aguilera Solsona, Joan Ribera, Emili Coca i Collado, Joan Llopart, Emili Vilanova i altres. Com ja s'indica en la capçalera, contava els números per «volades».

263. LO NUNCI.—Fará al menos una crida cada semana. [Capçalera i il·lustrada. Un nunci, gent que l'escolta i els instruments de l'escriptor i dibuixant. Dibuix d'Apeles Mestres].

Adm. i Red. *Biblioteca Ilustrada*. Ronda de Sant Antoni, 50. [Des del núm. 41] Adm. i Red.: Rambla del Mitj, núm. 16.—Imp. de Espasa Germans y Salvat, Corts, 223. [Des del núm. 8] Imp. de J. Aleu y Fugarull, Tallers, 30.—238 × 232 mm.—4 pp. a 3 col.—Cada número 2 quartos. Suscripció: Barcelona, un trimestre Pts. 1'50; fora, Pts. 2; Cuba i Puerto Rico, Pts. 4'50; Estranger Pts. 5.—Il·lustrat.

Any I, 1877; II, 1878. - Núm. 1-45 (21 oct. 1877-31 juliol 1878).

En la «crida del Rey» ens diu La Redacció que «cada dissabte surtirà a Barcelona un diari com aquest que ara tenen a les mans, lo qual s'ocuparà de tot lo que no li està privat, pegant vergassada als qu'ho mereixin, que per la gracia de Deu no son poch, y dient bé d'aquells que'n sigan dignes, que per ara no se'n deuen anar mes enllà d'un parell de dotzenas...» Figurava com editor responsable En Joaquim Vilardell, el director era En Josep Feliu i Codina, la col·laboració nombrosa: Frederic Soler, Conrad Roure, Joan Rosés, N. Claret Franch, Manuel Ribot i Serra, F. P. Briz i molts més. Entre els dibuixants veiem els noms d'Apeles Mestres, *Crospis* (R. Padró) A. Vilanova, i altres. Amb motiu d'haver estat denunciat un dibuix titolat «Lo paradís perdut», va ésser sentenciat a deu dies de suspensió; però en deixar de publicar-se *Lo Nunci*, va començar a sortir *Lo Pregoner*, que fou el seu successor. (Vegeu núm. 275).

264. LO POCO Y LO MUCHO.—Periódico satírico ilustrado. Saldrá lo menos una vez a la semana, mientras lo permita el Fiscal. No se dá bombo ni pagándolo. Se pega a todo el mundo con razón. [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm.: Plassa de Marcus, 4.-2.º—Imp. de Pedro Casanovas y C.ª - Riera Alta, 11.—339 × 243 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. sol 2 quartos. Suscripció, 4 rals trimestre en tota Espanya. Extranger i Ultramar, 60 rals l'any.—Bilingüe.

Año I, 1877; núm. 1-2 (1-9 nov.)

Aquest setmanari * pertany al gènere satíric i humorístic, censura l'administració municipal barcelonina, també tracta de crítica teatral, etc. La col·laboració

* Ja que tractem d'aquest setmanari, advertirem que l'11 de juny de 1878 va sortir un diari que va publicar-se fins el 31 de juliol, i que va comptar fins a cinquanta números. Aquest diari es titulava també *Lo poco y lo mucho* i era un «Diario de la mañana, de noticias, avisos y anuncios»; tenia 420 × 320 mm.; constava de quatre pàgines amb quatre columnes a cada una; els preus de subscripció eren de Pts., 0'50 al mes a Barcelona, el trimestre, a fora, Pts. 3, i a l'estranger, Pts. 7'50 i l'imprimia En Pere Casanovas, Riera Alta, 11.

Aquesta nova publicació ens diu en un advertiment que tenia autorització per a sortir un cop a la setmana, però que la nova empresa la converteix en diari; també ens fa saber que li donen el títol de *Lo poco y lo mucho*, perquè «en el orden moral si valemos poco, nuestro buen deseo es mucho, y en el orden material nos proponemos hacer mucho en favor del público y ofrecerle en cambio menos poco, separándose así de la rutina establecida de prometer mucho y cumplir poco o nada». Aquest diari no és continuació de *Lo poco y lo mucho* setmanari que havia sortit l'any anterior (ço és el que descrivim en el núm. 264) sinó de *El Anunciador de Cataluña* i ens ho

catalana és abundosa, així en articles literaris, com en poesies, com en la secció de noves, titulada «Olla podrida». En sortir aquest setmanari va cuidar-se de complir els compromisos de *El pájaro pinto** que havia desaparegut aleshores. Figurava com a director i propietari En Joaquim Cubero.

265. EN BANYETA.—Per 2 cuartos'ls hi darà una banyada cada senmana. ¡Siga qui siga! ¡Dali que dali! ¡Tretse son tretse! ¡Caigui qui caigui! [Capçalera mixta. En la part superior un dimoni, amb una ploma a les mans, sortint d'un gros tinter. Dibuix d'En P. Elias].

Adm. i Red.: Escudillers, 7, 4.ª [Des del núm. 2] Red. i Adm. Barbará, 10, entresol. [Des del núm. 6] Rambla d'Estudis, 5.—Estampa de C. Miró y C.^a. Barbará, 12. [Des de l'any II] Imp. de P. Casanovas.—340 × 240 mm.—4 pp. a 3 col.—IHustrat.

Any I, 1877; II, 1878.—Núm. 1-6 (16 nov. 1877-7 febrer 1878).

En l'article de «presentació», ens diu *En Banyeta* que ve a censurar el que sigui «digne de censurar y a aplaudir lo que mereixedor d'aplauso cregui... Vinch de l'indiferencia; pero disposat a cantarlas molt claras y a combatre'l bunyol... y a descobrir lo ridicol que impera ab lo bon gust, malmés per quatre amanyagadors del sentit comú». El seu lema ja es veu en la capçalera. En el núm. 6, s'hi llegeixen unes poques ratlles, que vénen a ésser com un «a reveure» als corresponsals administratius del setmanari, donant «un milló de gracias per la bona voluntat e interés que han demostrat en la venta del periódich». Entre els noms dels col·laboradors s'hi veuen els de Frederic Rahola, Claudi Omar i Barrera, Simon Alsina i Clos, Angel Busquets, i molts més. El director era En Joan Artau. Cada número era una «visita».

266. LA GRESCA.—Almanach per l'any 1878 ab las firas y festas de Barcelona. Guia del Foraster. [Portada iHustrada. Dibuix de Elias].

Adm. R. Canaletas, 5.—Imp. de *El Porvenir* de Alfonso Bassas, Tallers, 51 i 53.—216 × 132 mm.—Preu 1 ral.—16 pp. s. n.—IHustrat.

Acompanya al calendari una sèrie de treballs en prosa i vers de coneguts escriptors, com Josep Verdú (*Gestus*), Simón Alsina i Clos (*Anton dels Ases*), Josep Campamá, Enric Franco (*Pau Rosella*), Miquel Palá, i molts altres, col·leccionats per En Vicens Baruta i Valls i Francesc Clarassó.

demostra no solament el format i distribució, sinó la continuació del fulletó que publicava aquest, que era la novel·la de Paul de Kock, *Gustavo el Calavera*. En la quarta plana, dedicada tota ella a anuncis, llegim en els últims números que aviat sortirà «*El Anunciador de Cataluña... autorizado por el Excmo. Sr. Ministro de la Gobernación y prohibido por el Sr. Gobernador de la provincia*».

* Setmanari que va començar a sortir en maig de 1877.

267. CALENDARI DE L'ART DEL PAGÉS per l'any... Publicat per En Francisco X. Tobella y Argila. [Portada tipogràfica, en el centre un dibuix amb el lema: «Qui sembra, cull»].

Estampa de La Renaixensa. Porta-Ferrisa, 18, baixos.—121 x 79 mm.—6 quartos.—IHustrat. Any I - 1878; pp. 62 + 2 s. n.—II - 1879; pp. 63 + 1 s. n.—III, 1880; pp. 61 + 2 s. n.

Demés de les característiques d'aquest gènere de calendaris, hi veiem una llista de les festes majors, fires, mercats, canvis de lluna, judici de l'any, etc. També conté notes referents a Agricultura, Astronomia, Meteorologia, etc. Com pot suposar-se també publica composicions literàries. El calendari es repartia de franc als subscriptors de la revista agrícola L'Art del Pagès. (Vegeu núm. 257).

268. ALMANACH DE'N FONTOVA per l'any 1878. Anuncis, cuentos, epígramas y gresca. [Coberta litografiada amb el retrat d'En Lleó Fontova].

Centre d'Anuncis, Arolas, 5.—Imp. de Oliveres.—124 x 78 mm.—80 pp. a r. s.—Preu mitja pesseta.—IHustrat.

Hem descrit (núms. 177 i 229) unes publicacions que es repartien de franc als concurrents als concerts de Euterpe i Barcino; semblantment el celebrat còmic En Lleó Fontova va voler obsequiar els concurrents al Teatre de Romea en la nit del seu benefici amb aquest almanac, dirigit per ell i il·lustrat amb dibuixos d'En Tomàs Padró.

269. LO GAY SABER.—Periódich literari quinzenal fet per escriptors catalans, mallorquins y valencians. Surt lo 1 y 15 de cada mes. [Reproducció de la capçalera de la 1.ª època. Vegeu núm. 200].

Red. Plasseta dels Cegos de la Boqueria, 1, 1.ª [Des del núm. 19 de l'any V] Cera, 47, 3.ª 2.ª.—Adm. Casp, 62, 3.ª [Des del núm. 2 de l'any II] Rambla del Mitj, 15, pis baix. [Des del núm. 7 de l'any II] Plasseta dels Cegos de la Boqueria, 1, 1.ª [Des del núm. 11 de l'any II] Condal, 37, botiga. [Des del núm. 19 de l'any III] Plasseta dels Cegos de la Boqueria, 1, 1.ª [Des del núm. 12 de l'any III] Hospital, 87, baixos. [Des del núm. 19 de l'any III] Plasseta dels Cegos de la Boqueria, 1, 1.ª [Des del núm. 13 de l'any IV] Hospital, 87, baixos. [Des del núm. 20 de l'any IV] Plasseta dels Cegos de la Boqueria, 1, 1.ª [Des del núm. 13 de l'any V] Cera, 47, 3.ª 2.ª.—Estampa de Pere Casanovas. [Des del núm. 15 de l'any I] Estampa d'Alfons Bassas. [Des del núm. 18 de

ÈPOCA II.—ANT L BARCELONA 15 DE JANYER DE 1878. NÚM. 11

LO GAY SABER.

PERIÓDICH LITERARI QUINZENAL

FET PER ESCRIPTORS CATALANS, MALLORQUINS Y VALENCIANS

INDICACIÓ. Pàgina del Gay de la República, num. 1 per 1.—INDICACIÓ. carrer de Capç, num. 61 pà 1

SUMARI
Lo poll y la póssa. de F. Bassas y Sobres.—Los Carabassers. poema de Pius Gros.—Sapientia, poesia de Gual...

LO POLL Y LA PÓSSA

Quan lo qüestion que forma la 1.ª volum del Bendaibayre a sta de la nostra col·lecció de qüestions populars catalanes, pròxim a créixer per la línia pública, hi ha 'l'admirant que 'sa son contat per mossèn Jorj, jornale de divuit anys, filla de Santa Coloma de Patroca, es la privoria de titons la matriaron del m...

apartades de la regia general d'ais qüestions, es presentat en la forma mètrica y que servirá para joch ó entreteniment de criatures; per això no se ostra y que 'l'arrogament d' una noya jove, a veua que d' una dona d' edat, com d' una mulla, a successir, la qual 'sa son d'icet ab tota la cantarella y mechonis ostentacione de un bon recort de un talantem
Lo poll y la póssa
de F. Bassas y Sobres.
Lo poll y la póssa
de F. Bassas y Sobres.
Lo poll y la póssa
de F. Bassas y Sobres.

Núm. 269.

l'any I] *Tip. Espanyola*, Hospital, 87, baixos. [Des del núm. 2 de l'any II] Imp. del *Porvenir*, Tallers, 51 i 53. [Des del núm. 16 de l'any II] Estampa *Peninsular*, Nou de la Rambla, 69. [Des del núm. 1 de l'any III] Espasa Germans i Salvat, Corts, 223. [Des del núm. 5 de l'any III] Tip. Pujades, Salvat i C.^a, Aribau, 15-17. [Des del núm. 8 de l'any III] *Tip. Espanyola*, Hospital, 87 [Des del núm. 6 de l'any V] Tip. Casamitjana i C.^a, Ronda de Sant Antoni, 61. [Des del núm. 17 de l'any V] *Tip. Espanyola*, Hospital, 88.—342 × 150 mm.—12, 14 ó 16 pp. a 2 col.—Núm. sol 1 ral. Suscripció: Trimestre Barcelona 6 rals, fora 8 rals, extranger 10 rals.

Epoca 2.ª Any I, 1878 (núm. 1-24) pp. 384. - II, 1879 (núm. 1-24) pp. 320. - III, 1880 (núm. 1-24) pp. 384. - IV, 1881 (núm. 1-24) pp. 270. - V, 1882 (núm. 1-24) pp. 224. - VI, 1883 (núm. 1-22) pp. 224 (1 gener 1878-20 maig 1883).

La primera època d'aquesta publicació pertany al període de 1868-1869 (Vegeu núm. 200). En l'article «Lo que volem» que es llegeix en el número primer, ens diu que per a satisfer les veus amigues que demanaven tornar a veure *Lo Gay Saber*, vol tornar a la palestra, que la seva bandera serà la «catalanista de bona llei, sota'ls plechs de la qual hi caben totes las aspiracions nobles y totes las escolas literarias, ab tal que no estigan renyidas ab lo bon gust... Venim a unir; no a separar. Tots plegats podem fer molt; esbarriats, dura fora la tasca y los beneficis migradíssims. Nostre lema diu prou lo camí que devem seguir». Publicava treballs d'En Milà i Fontanals, Balaguer i Merino, Maspons i Labros, Verdaguer, Vidal i Valenciano, Rubió i Ors, Briz, i molts més que podrien citar-se. També s'hi veuen traduccions de Kalidasa, Homer, Horaci, Eurípides, etc.

270. L'EXCURSIONISTA.—Bolletí mensual de la Associació Catalanista d'Excursions científicas, fundada en 26 novembre de 1876. [Portada tipogràfica].

Red. Paradís, 10.—Imp. *La Renaixensa*.—163 × 102 mm.—8 pp. a r. s.—Núm. solt Pts. 0'25 Als no socis, un any Pts. 2'50.

Vol. I 1878-1881; núms. 1-38; pp. 774. - II 1882-1886; núms. 39-98; pp. 592. - III 1887-1891; núms. 99-147; pp. 412. (30 novembre 1878-31 gener 1891).

En l'article dedicat «Als lectors» llegim que un dels projectes que venia de temps estudiant l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, era la publicació d'un Butlletí; ens diu que «cada número contindrà generalmente la cronica de l'Associació, o sia, extractes de las actas, en lo que's refereixen a sos treballs científichs, artístichs y literaris y a sa marxa constitutiva; una secció hont s'insertarán articles referents al objecte de aquella... altre de novas, que comprendrá las que's relacionen ab la vida intelectual de Catalunya... y finalment interessants varietats». Aquesta publicació fou dirigida per N'Eduard Tàmaro, i no cal remarcar la seva importància per als estudis d'història i arqueologia catalanes.

271. BUTLLETÍ DE LA ASSOCIACIÓ D'EXCURSIONS CATALANA. [Des del núm. 15] Butlletí mensual de l'Associació d'Excursions Catalana. [Des del núm. 124] Butlletí de la Associació d'Excursions Catalana. [Capçalera tipogràfica. [Des del núm. 15] Capçalera mixta, la part superior il·lustrada. [Des del núm. 76] Capçalera tipogràfica].

Red. Associació d'Excursions Catalana.—Imp. *La Renaixensa*, Porta Ferrisa, 18, baixos. [Des del núm. 19] Imp. Suc. de Ramirez i C.^a, Passatge Escudillers, 4. [Des del núm. 133] Tipolitografia d'Henrich i C.^a en Cta.—158 × 102 mm.—Suscripció: Per els socis Pts. 1 trimestre; pels no socis: Espanya Pts. 1'50, Extranjer Pts. 2.

Vol. I, 1878-79, pp. 232 + 1 s. n.—II, 1880, pp. 260.—III, 1881, pp. 284.—IV, 1882, pp. 236 + 11 + 1 s. n.—V, 1883, pp. 252.—VI, 1884, pp. 272.—VII, 1885, pp. 256.—VIII, 1886, pp. 232.—IX, 1887, pp. 228.—X, 1888, pp. 315 + 1 s. n.—XI, 1889, pp. 316.—XII, 1890, pp. 348.

En el «Salut» als lectors, escriu la Redacció que «no fent patrimoni de nostras miras a determinadas tendencias; proposantnos pura y sencillament estudiar tot lo que'n sia digne, venim avuy a complir amb altre dels medis que podriem portar a terme per a lo millor desenrotllament de nostre plan... la sortida del «Butlletí». També ens diu que «en las pàginas de aquesta publicació, tindrán cabuda tots los datos que pogan interessar al aymador de la terra catalana, recullits en las expedicions, colectiva o be individualment celebradas»... I en la salutació a la «prempsa» declara que s'ha de «procurar tan la conservació de sas joyas arquitectònicas y la consideració dels gloriosos recorts que reflecten passada grandesa, com la aplicació y estudi dels procediments que pogan avuy contribuir a son llustre».

Aquesta publicació demés d'ésser el portaveu de l'esmentada Associació i de donar nota de les Juntes celebrades, excursions fetes, etc., conté, igual que *L'Excursionista* (núm. 270) molts treballs interessants per a la Història, Geografia, Folk-lore, Art, Geologia, etc., de Catalunya.

BUTLLETÍ MENSUAL
DE LA
ASSOCIACIÓ D' EXCURSIONS CATALANA

ANY III. JANER DE 1880. NÚM. 15.

AVÍS IMPORTANT

Haventse agotat lo número 1 del present BUTLLETÍ, se pagarà una pesseta ó s' entregará lo tomet de la *Vellada literaria* per cada un que s' presenti. — Quedan molt poch exemplars del primer tomo luxosament enquadernat, al preu de 40 rals pera 'ls socis y suscriptors nous.— Dirigirse á la llibreria de Verdager (Rambla del Mitj, 5).

SECCIÓ OFICIAL
ANUNCIS OFICIALS

RENOVACIÓ PARCIAL DE CÁRRECHS.—Lo 17 del actual tingué lloch la Junta general previnguda per lo reglament pera la aprobació de comptes y la renovació parcial de cárrechis. A més del president y tresorer se procedí també á la elecció de secretari per haver presentat sa dimissió lo Sr. Ambrós. En virtut d' la elecció que recaigué

Núm. 271.

272. LA QUINSENA DEL PAGÉS.—Fulla que en lo dia 15 de cada mes publica per lo us dels pagesos catalans l'Institut Agrícola catalá de Sant Isidro. [Portada mixta, al centre el segell de l'Institut].

Imp. Barcelonesa.—229 × 142 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt 2 quartos.
Any I 1878. - V 1882 (gener 1878- febrer 1882).

273. EL MOCHUELO.—Periódico joco-serio ilustrado. [Capçalera il·lustrada. Silueta de Barcelona, un gran mussol al centre i el títol de la publicació].

Red. y Adm.: Mitjà de S. Pere, 13.—Imp. de Victor Berdós, Sant Simplicí del Regomir, 2.—330 × 213 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. sol 2 quartos. Suscripció: fora de Barcelona, trimestre 2 pesetas. Cuba y Puerto-Rico, trimestre 4 ptas. Estranger, trimestre 5 ptas.—Bilingüe.

Año I-1878 núm. 2 (març).

Aquesta publicació setmanal pertanyia al gènere satíric i humorístic. Publicava treballs així en prosa com en vers i tant en castellà com en català; donava també una «Secció catalana». El director era En Josep Vilaregut.

274. LA CARTA.—Franca, formal y festiva. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Llibreria Oliveres, Escudillers, 57.—Imp. Ll. Tasso. Arc del Teatre, 21 i 23.—280 × 194 mm. [Des del núm. 3] 327 × 214 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. sol 2 quartos; Suscripció, trimestre 6 rals.—Il·lustrat.—Setmanal.—Bilingüe.

Any 1878, núm. 1-11 (abril-juny).

Periòdic setmanal amb dibuixos d'En Commeleran. En l'article de salutació s'hi llegeix que per les pàgines d'aquesta publicació trobarem «biografias, anécdotas, chistes, epigramas, etc.» i així és, tot escrit en castellà, llevat del text que acompanya molts dels dibuixos el qual és en català. El director era En Rossend Argensó.

275. LO PREGONER.—Fará, al menos, un pregó cada semana. [Capçalera il·lustrada, quasi igual a la de «Lo Nunci», (núm. 263). Dibuix d'En *Crospis*].

Adm. i Red., Rambla del Mitj, 26.—Imp. de J. Aleu y Fugarull, Tallers, 30.—342 × 245 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. sol 2 quartos. Suscripció: Barcelona, trimestre, Pts. 1'50; fora, Pts. 2; Cuba i Puerto Rico, Pts. 4; Extranger, Pts. 5.—Il·lustrat.

Any I-1878. Pregó 1.er-2.ª (4-11 agost).

Lo Pregoner ens fa saber que murmurarà de l'Ajuntament, tractarà «dels empedrats, de las fonts que no rajan y dels passeigs que no's regan, y del Parque, qu'esta empantanegat, y dels consums quan n'hi hagi alguna de las que acostuman, y de la brutissia dels carrers, y de les clavegueras... y de dos o trescentas cosas més que un Pregoner de bé ha de procurar que no s'ignorin». N'era editor responsable En Joaquim Vilardell, ço és, el mateix que figurava en *Lo Nunci*; hi dibuixava N'Antoni Vilanova i *En Crospis*; entre els col·laboradors literaris veiem els noms de Joan Rosés, Josep Blanch i Romaní, N. Claret i Franch, S. Genis, etc. Aquest setmanari va sortir per a complir els compromisos de *Lo Nunci* (núm. 263) el qual fou suspès.

276. LO NUNCI.—Fará, al menos, una crida cada semana. [Des del núm. 112] *Lo Nunci*, Politich i Literari, fará, al menos, una crida cada semana. [Capçalera il·lustrada. Vegeu la descripció en el núm. 263].

Adm. i Red., Rambla del Mitj, núm. 26. [Des del núm. 91] Adm. y Red. Santa Mónica, 2. [Des del núm. 138] Red. y Adm.: Passatge d'Escudillers, núm. 7. [Des del núm. 186] Red. y Adm.: Rambla de Santa Mónica, núm. 15.—Imp. de J. Aleu y Fugarull, Tallers, 30. [Des del núm. 77] Imp. del *Porvenir* Tallers, 51 y 53. [Des del núm. 125] Imp. de Baseda y Giró, Villarroel, núm. 17. [Des del núm. 280] Imp. *El Porvenir*, Tallers, 51 y 53.—273 × 245 mm. [Des del núm. 101] 360 × 269 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. sol 2 quartos. Suscripció: Barcelona, trimestre Pts. 1'50, fora Pts. 2, Cuba i Puerto Rico Pts. 4, Extranger Pts. 5.—Il·lustrat.

Epoca II.^a - Any II, 1878; III, 1879; IV, 1880; V, 1881; VI i VII 1882; VIII, 1883.—Núm. 46-300 (15 agost 1878-9 juny 1883).

Aquest setmanari és continuació de l'esmentat en el núm. 263, per això segueix la mateixa numeració amb què va acabar la primera època. En l'article «Tornemhi, que no ha estat res» ens diu que «això d'haver estat retirat a la vida privada, com tot un personatge polítich, m'ha donat ínfulas, que ja'm sembla que ningú'm pot empetar la base; y com que sé qu'a nels meus parroquians los agrada la boira y'ls dono gust quan me senten parlar amb véu clara y neta, sense fer embuts, y cantant las veritats a tothom que fassi bunyols o trapellerias, vol dir, que tornarem com abans de la entrebancada, a clavárleshi de tort y de dret contra tot lo que no vagi pel camí ral, y ¡amiguet! aquell que li cogui, que s'hi posi pebre»... El programa és el mateix que en la primera època. La col·laboració molt nodrida: Emili Coca i Collado, Antoni Serra, Salvador Ginesta, Joan Molas i Casas, Joan Rosés, Frederic Soler, etc. També s'hi veuen molts treballs signats amb pseudònims de *Un tros de paper* (vegeu núm. 187); el director era en Conrad Roure. Feia un tiratge en paper especial.

277. LA CAMPANA DE LA UNIÓN.—Donará al menos una batallada cada semana.

[Capçalera tipogràfica].

Adm. y Red.: Lleona, 13, pis 1.er [Des de la batallada 5.ª] Adm. y Red.: Rambla del Mitj, núm. 17, pis 1.er —Imp. de Llop y Santpere, Carabasa, 17. [Des de la batallada 4.ª] Imp. de Oliveres á cárrec de A. Xumetra, Sta. Madrona, núm. 7.—321 × 219 mm.—4 pp. a 3 col.—Cada número 2 quartos. Suscripció; Fora de Barcelona: Espanya, trimestre, 8 rals, Antillas (Cuba y Pto. Rico), 16 rals, Extranger, 18 rals.—Il·lustrat.

Any I - 1878; núm. 1-13 (5 set.-28 nov.)

Aquest setmanari satíric y humorístic, comptava cada número com una «batallada» i va ésser un competidor de *La Campana de Gràcia*, (núms. 212, 228 i 244) amb ideologia semblant, si bé el periòdic que ara assenyalem tenia el programa més anticlerical; també censurava la política de Castelar, la qual trobava un xic massa acomodaticia i suau. Alguns dels col·laboradors de *La Campana de Gràcia* ho foren també de la *de la Unió*, com per exemple En Francesc Llenas (*Boixompifaig*), Pere Poblador (*Pere Matalasser*), Joan Llopart, Pere Reig, Sebastià Gomila, V. Soler Salvat i altres; els dibuixos eren en sa major part d'En Jaume Pahissa i el director era En Bartomeu Carcassona, qui usava el pseudònim de *Lo Campaner*.

CADA NUMERO
2 CUARTOS
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
RAMBLA DEL MITJ.
número 26.
BARCELONA

LO NUNCI

NUMERO ATRASSAT
4 CUARTOS
PREU DE SUSCRIPCIÓ
Barcelona, portat á do-
micili, trimestre. . . . 6 rs.
Fora de Barcelona. . . . 8 »
Cuba y Puerto-Rico. . . . 16 »
Extranjer. 20 »

PARA, AL MENOS, UNA CRIDA CADA SEMANA

¡S' HA ACABAT LA VEDA!

I.
¡Ja tenim á ne 'n Mariano en actiu servey!

¡Que 'l coneixen á ne 'n Mariano?....
¡Quina pregunta més tonta! Es clá que encara que 'l conegan, si no 'ls hi dich de qui 'ls parlo, no 'l conixerán. ¡Tants n' hi ha de Marianos en aquet ditxòs Barcelona!

En Mariano es un minyó que viu al carrer de las Freixuras, en la mateixa casa ahont va néixer. Aixó sembla que no tinga cap importancia, y treu al cás, perquè queda sentat que 'n Mariano es barceloní.

Es subjecte que té 'l seu passamentet, y pot donarse alguns ratels d' esbarjo, y ho fá anant á cassá quan n' es lo temps. Es dir, que es un cassador barceloní.

Si 'n fossen vehins ja sabrian de qui parlo, dientlos hi no més que es aquell que 'l dissipate de gloria celebra l' ¡Aleluya! tirant escopetadas desde 'l terrat.

Per conèixer la seva ofició, l' habian d' aná á veure 'l dia últim de Juliol.

Té una escopeta Lafaucheux y ell s' ho

fa tot. Compra la pólvora, 'ls perdigons y las cápsulas en grós; está provehit de tots los instruments necessaris y ell mateix s' arregla 'ls cartuxos.

A la seva dona no li fá massa gracia l' ofició del marit, perquè alló de tenir una escopeta á casa, encara que descarregada, com que una vegada d' un mánech d' esombra 'n varen eixir set balas, sempre té por de que no 's repetesca 'l miracle y fá mes ulls que un pavo real perquè la canalla no 'ls hi donga un qué sentir; y per altra part, alló de matinejar tant lo seu marit los días d' aná á cassera, la desvetlla y.... vamos, no li escau. Aixís es que la dona, sense fer á ne 'n Mariano una oposició que podria alterar la pau del matrimoni, no deixa de deixarne aná algunas, que á ne 'l

cassador no li satisfan massa, que diguessem.

Lo dia últim, donchs, de Juliol, s' está 'n Mariano donant l' últim cop de mà á ne 'ls

preparatius; neteja l' escopeta, posa 'ls cartuxos á ne 'l cinturón, passa revista del sarró, y anant col-locantho tot á ne 'l seu lloch respectiu, diu á la seva muller:

—Ja ho tens entés, Angeleta; me fas comprar mitja tersa de pòrnill, una llangonissa y un parell de llonguets. Al vespre m' arreglas una truíla ab séba....

—Tot ho tindrás amanit, contesta ella. ¡Quan penso 'ls caps de cassá que están en capella!.... ¡Qué tornarás molt tart?

—A entrada de fòsch.
—¡Ja n' hi haurá prou ab la minyona, per plomá tot lo que portarás?

—¡Qui sab, dona, qui sab! ¡Te 'n recordas d' aquellas tres perdus de l' any passat?

—¿Vols que t' ho diga? ¡Que 't creus que no ho sé que las vas portá de la barra! ¡Aixís ray, ab perdigons de plata no necessitas escopeta!

—¡Sempre 'm vaig creure que 'l teu germá ho esbombaria! ¡Un secret li es una purga!

—¿A quina hora vols marxá?

—¿Que 't despertarás á las cuatro?

—¡A las cuatro! ¡Encara estaré al primé son! Avisa al sereno.

—Si, perquè he promés al teu germá que 'l cridaria á las cinch, y d' aquí al carré d' Amalia ja hi tinch mitja horeta. Aquet vespre no atipis massa al Turch.

—¡Pobra bestia! Miratel sota la taula com nos escolta. ¡Si enten la teva recomanació!

Núm. 276.

278. L'AVI.—Periodich catalá. [Des de l'any 1879] Periodich popular. [Capçalera i Il·lustrada. Un vell explicant contes a la mainada].

Adm. i Red. Plassa del Teatre, núm. 3.—Imp. de C. Miró y Comp. Barbará, 12. [Des de l'any 1879] Imp. de V. Perez, Fontanella, 11.—335 × 230 mm.—4 pp. a 3 col.—Cada número 2 quartos. Suscripció: Un mes Pts. 0'50; fora, trimestre Pts. 2.—Il·lustrat.—Setmanal.

Any I - 1878-79; núm. 1-34 (29 set. 1878-14 set. 1879).

En l'article *Notícies de l'Avi*, llegim que «encara que no's fica en política (per are) no te perque amagar sa tendència eminentment lliberal... De la qüestió religiosa... demanin... se'n ha anat del poble de resultas d'unas disputas que va tenir ab lo rector y son vicari». És una publicació democràtica i anticlerical. Era editor responsable En Jordi Jubany i el director N'Antoni Feliu i Codina. Entre els col·laboradors s'hi veuen els noms de Francesc Llenas, Simon Alsina i Clos, Josep Vilar, Pere Lladó, etc. Aquest setmanari compta els anys de publicació a partir de la data de la sortida del primer número; per això resulta que el primer any comprèn un espai de temps pertanyent als de 1878 i 1879; però també hem de dir que estigué un bon de temps sense sortir.

279. REVISTA CATALANA DE LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS. [Portada tipogràfica].

Red. y Adm.: *La Renaixensa*, Porta-ferrisa, 18, baixos.—Imp. de *La Renaixensa*.—173 × 94 mm.

Any 1878, núm. 1 i únic (31 oct.) 48 pp. a r. s.

En l'article endreçat «Als Lectors» se'ns diu que: «Per a que sia l'eco de la renaixensa, y ab lo fi de pletejar per la idea que ella entranya nos veiem obligats, prenent aquesta obligació com un deber patriòtic, a donar a la publicitat desde avuy la *Revista Catalana*.—Trobatse orfa ó poch menos la literatura catalana d'una publicació, que vinga a esser lo camp neutral hont se debatin totas las cuestiones de interés per a la patria, tenim la pretensió de sortir nosaltres á la llum pública volent ocupar, tant bé com nos ho permetan nostras forsas, aquest lloch d'honor. A fi de lograr millor tal propòsit i convensut com estém de que'l catalanisme no te d'esser patrimoni de cap dels partits militants, sinó la idea salvadora que agermani a tots los homes d'aquest país, pertenescan, com a mira secundària, a la agrupació política que's vulla; oferim y encara més que això, invitém a tots los prosistas y poetas de Valencia, Mallorca y Catalunya a que's dignin honrar las planas d'aquesta *Revista* ab los fruyts de sa inteligencia». Aquesta publicació ve a ésser una petita antologia dels poetas i prosistes de la nostra terra; també s'hi troben articles científics i socials. El director era En Josep Fiter i Inglès. Encara que no es digui, ve a complir els compromisos de *La Renaixença* (núm. 222) la qual fou sospesa per vint quinzenes, per haver publicat una «nova»

que es llegeix en la pàg. 318 (vol. II, 1878) segons sentència que es veu en la 370 i s. Amb tot i portar la data del 31 d'octubre, no va sortir fins l'11 de novembre, per no haver-li donat permís fins el dia 7, com així ho fa constar.

280. MEMORIAS DE L'AVI, escrites per ell mateix. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Plassa del Teatre. 3.—Imp. de C. Miró y C.^a, Barbará, 12.—240 × 155 mm.—8 pp. a 2 col.
Any 1878, núm. 1 i 2 (dbre.)

Aquesta publicació setmanal no és en realitat un veritable periòdic i, amb tot, pot passar com si ho fos, ja que és, al nostre entendre, el successor de *L'Avi* (vegeu núm. 278). El Redactor d'aquestes *Memorias* fou En Jordi Jubany, el qual havia figurat com propietari i director de l'esmentat setmanari * i ens diu en el «Prolech» que no «tracta de fer un periòdich, res d'aixó: massa sé que per privar periòdichs y tancar cafés se pinta sola la gent... m'he decidit a fer un cop de cap... Escriré las memorias y mentres las vagi escrivint hi haurá qui las anirá publicant. Are no mes falta que hi hagi qui las vagi llegint...» Aquestes «memòries» tenen tot el caire democràtic, satíric i humorístic que caracteritzava el setmanari ja citat, també tracten d'assumptes d'actualitat i fins un xic de política; en resum, ve a ésser un setmanari encara que no en dugui el nom.

281. LO RENAIXEMENT.—Aplech de articles y poesias. [Portada tipogràfica. Des del núm. 1, del 31 gener 1879, sense capçalera].

Imp. de *La Renaixensa*, Portaferriassa, 18, baixos.—176 × 94 mm.—Núm. sol Pts. 1. Suscripció, Pts. 5 trimestre.—Quinzenal, els dies 15 i últim de cada mes.

Anys: 1878, un fascicle de 200 pp.; 1879, núm. 1-5 (31 gener-15 mars) 280 pp.

En el prospecte que va publicar-se anunciant la sortida de *Lo Renaixement*, s'hi llegeix que: «Aquesta revista, no política, está consagrada a la propaganda catalanista... En aquesta publicació se trobarán articles y poesias deguts als escriptors més distingits de la llengua catalana, perteneixents á tots los partits polítichs, més units devant l'idea del renaixement patri». Regalava als subscriptors un volum trimestral, que constituïa la «Biblioteca del Renaixement». El Director era En Pere Aldavert. En el núm. 5 del 15 de març de 1879 en la «Secció de Novas» llegim que «havent-se publicat ja l'amnistia de la premsa, el dia 30 de mars tornarà a apareixer *La Renaixensa*».

* L'autorització donada pel Govern Civil per a la publicació de *L'Avi*, fou feta a favor d'En Jordi Jubany, amb data del 9 d'octubre de 1878, fent-s'hi constar que seria bisetmanal.

282. LO LLONGUET.—Almanach en miniatura per l'any 1879, dedicat a tots los que menjan pá y escrit per Salvi Salvat y Salvany. [Portada tipogràfica amb un petit gravat al mig representant la figura del Centaure del Zodiac].

Tip. Espanyola, Hospital, 87.—148 × 77 mm.—2 quartos.—15 pp. a r. s.

Una de tantes publicacions com acompanyen el calendari de l'any; s'hi veuen treballs en prosa i vers.

283. ALMANACH DE «LO NUNCI» per... Il·lustrat per Apeles Mestres y escrit per los Senyors... [Any 1880] Il·lustrat per Antoni Vilanova y escrit per los Senyors... [Portada tipogràfica. Coberta il·lustrada].

Adm. Rambla del Mitj, 15. [L'any 1880] Sta. Mónica, 2.—Estampa del *Porvenir*, Tallers 51 i 53. [Des de l'any 1880] Establiment tipo-litogràfic de Pujadas, Salvat i Comp. Aribau, 15 i 17.—140 × 75 mm.—Preu 2 rals.—Il·lustrat.

Any 1879, pp. 140; 1880, pp. 140 + 20 pp. s. n.

El setmanari «Lo Nunci», al igual que altres publicacions periòdiques i com també altres que no ho eren, va voler publicar, en arribar el cap d'any, un «almanac» o «calendari» amb text i il·lustracions, confeccionat pels redactors i molts col·laboradors de l'esmentada publicació. Direm solament, que conté treballs literaris de N'Apeles Mestres, Artur Masriera, Damàs Calvet, Angel Guimerà, Josep Feliu i Codina, Francesc Matheu, Josep Franquesa i Gomis, etc.

284. LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.—Periòdic satíric, humorístic, il·lustrat y lliterari. Donará al menos uns esquellots cada senmana. [Des del núm. 1619, 7 gener, 1910] Periòdic humorístic il·lustrat. [Capçalera mixta. Una corrua de gent arrossegant una esquella (dibuix d'En Mestres).—[Des del núm. 65, 17 abril 1880] Capçalera mixta. Dibuix simbòlic: Barcelona tocant l'esquella i fent fugir a rates, gossos, lladres, matuters, etc. (Dibuix d'En Moliné).—[Des del núm. 156, 7 gener 1882] Capçalera mixta. Un pagès tocant l'esquella (dibuix d'En Moliné).—[Des del núm. 299, 4 octubre 1884] Capçalera mixta. Un clown tocant l'esquella, en la corda hi són enristrats diversos tipus de la Societat.—[Des del núm. 365, 9 gener 1886] Capçalera mixta. Un angelet amb una esquella a la mà i una menestrala amb la corda de l'esquella.—[Des del núm. 367, 23 gener 1886] Capçalera mixta. Una senyora fullejant un àlbum.—[Des del núm. 604, 9 agost 1890] Capçalera mixta. Una noia amb un fuet a la mà (dibuix d'En Moliné).

Adm. i Red. Nou de Sant Francesc, 27, 2.ª [Des del núm. 65, 17 abril 1880] Red. i Adm. *Llibreria Espanyola*, Rambla del Mitj, 20.—Imp. Lluís Tasso, Arc del Teatre, 21 i 23. [Des del núm. 675, 19 desembre 1891] Imp. A. López Robert, Comte del Assalto, 63. [Des del núm. 1015, 25 març 1887] Imp. Lluís Tasso, Arc del Teatre, 21 i 23. [Des del núm. 1137, 26 octubre 1900] Imp. *La Campana i La Esquella*, Olm, 8.—320 × 225 mm. [Des del núm. 365, 9 gener 1886] 230 × 145 mm.—[Des del núm. 1619, 7 gener 1910] 243 × 185 mm.—4 pp. a 3 col. [Des del núm. 365, 9 gener 1886] 8 pp. a 2 col. [Des del núm. 425, 5 març 1887] 16 pp. a 2 col.—Núm. solt 2 quartos; Suscripció.

trimestre: Espanya Pts. 2; Cuba i Puerto Rico Pts. 4, Extranger Pts. 4'50. [Des del núm. 425. març 1887] Núm. solt Pts. 0'10; Suscripció, trimestre: Espanya Pts. 3, Cuba i Puerto Rico Pts. 4, Extranger Pts. 5. [Des del núm. 1044, 6 gener 1910] Cuba, Puerto Rico i Extranger Pts. 5. [Des del núm. 2053, 3 maig 1918] Núm. solt Pts. 0'15.—IHustrat.

Any I, 1879; núm. 1-49 (19 gener-27 dbre.) - II, 1880; núm. 50-102 (3 gener-31 dbre.) - III, 1881; núm. 103-155 (7 gener-31 dbre.) - IV, 1882; núm. 156-206 (7 gener-30 dbre.) - V, 1883; núm. 207-259 (6 gener-29 dbre.) - VI, 1884; núm. 260-311 (5 gener-27 dbre.) - VII, 1885; núm. 312-363 (3 gener-26 dbre.) - VIII, 1886; núm. 364-415 (2 gener-25 dbre.) - IX, 1887; núm. 416-468 (1. gener-31 dbre.) - X, 1888; núm. 469-520 (7 gener-29 dbre.) - XI, 1889; núm. 521-572 (5 gener-28 dbre.) - XII, 1890; núm. 573-624 (4 gener-27 dbre.) - XIII, 1891; núm. 625-677 (3 gener-31 dbre.) - XIV, 1892; núm. 678-729 (8 gener-30 dbre.) - XV, 1893; núm. 730-781 (6 gener-29 dbre.) - XVI, 1894; núm. 782-833 (5 gener-28 dbre.) - XVII, 1895; núm. 834-885 (4 gener-27 dbre.) - XVIII, 1896; núm. 886-938 (3 gener-31 dbre.) - XIX, 1897; núm. 939-990 (8 gener-31 dbre.) - XX, 1898; núm. 991-1042 (7 gener-30 dbre.) - XXI, 1899; núm. 1043-1094 (6 gener-29 dbre.) - XXII, 1900; núm. 1095-1146 (5 gener-28 dbre.) - XXIII, 1901; 1147-1198 (4 gener-27 dbre.) - XXIV, 1902; núm. 1199-1251 (3 gener-25 dbre.) - XXV, 1903; núm. 1252-1304 (2 gener-31 dbre.) - XXVI, 1904; núm. 1305-1356 (8 gener-30 dbre.) - XXVII, 1905; núm. 1357-1408 (6 gener-29 dbre.) - XXVIII, 1906; núm. 1409-1461 (5 gener-28 dbre.) - XXIX, 1907; 1462-1513 (4 gener-27 dbre.) - XXX, 1908; núm. 1514-1566 (3 gener-31 dbre.) - XXXI, 1909; núm. 1567-1618 (8 gener-31 dbre.) - XXXII, 1910; núm. 1619-1670 (7 gener-30 dbre.) - XXXIII, 1911; núm. 1671-1722 (6 gener-29 dbre.) - XXXIV, 1912; núm. 1723-1774 (4 gener-27 dbre.) - XXXV, 1913; núm. 1775-1826 (3 gener-24 dbre.) - XXXVI, 1914; núm. 1827-1879 (3 gener-31 dbre.) - XXXVII, 1915; núm. 1880-1931 (8 gener-30 dbre.) - XXXVIII, 1916; núm. 1932-1983 (7 gener-29 dbre.) - XXXIX, 1917; núm. 1984-2035 (4 gener-28 dbre.) - XL, 1918; núm. 2036-2087 (4 gener-27 dbre.) - XLI, 1919; núm. 2088-2132 (10 gener-28 nov.) - XLII, 1920; núm. 2133-2182 (23 gener-30 dbre.) - XLIII, 1921; núm. 2183-2234 (7 gener-30 dbre.) - XLIV, 1922; núm. 2235-2286 (5 gener-29 dbre.) - XLVI, 1923; núm. 2287-2338 (12 gener-28 dbre.) - XLVII, 1924; núm. 2339-2390 (4 gener-24 dbre.) - XLVIII, 1925; núm. 2391-2428 (2 gener-18 set.)

Aquesta publicació i sa germana *La Campana de Gràcia* (núm. 212.) són avui dia els dos setmanaris catalans més antics. Anima de *La Esquella de la Torratxa* en els seus començos ho foren En Apeles Mestres i En Josep Roca i Roca. Llegim en el «Que Deu vos guart» endreçat als llegidors: «La missió que'ns guia principalment es agradarlos y ferlos passar un bon rato... *Esquellots* farém sempre que'ns convinga, s'enten sense ficarnos en política, ni en questions de *campanar*, que per aixó no está *L'Esquella de la Torratxa* autorisada... Per tant, ab dir a vostés que a mi m'agrada molt la *llibertat*... 'm considero autorisat, per no moure'm del camí recte. De tots modos jo'ls asseguro que ompliré'l número de la manera mes amena que'm siga possible, y ja que que no puch *fer política*, al menos tindré *política* ab los lectors y'n tindré per vence la meva situació...» Els noms de dibuixants i escriptors catalans que es veuen al peu dels articles i dibuixos, són nombrosos i pot dir-se que són molt pocs els noms dels nostres literats i artistes, de significació esquerrana, que no hi hagin col·laborat; no ha passat fet polític o literari que no s'hi trobi ressenyat, ni ha visitat la nostra ciutat cap personatge important al qual *La Esquella* no li hagi donat la benvinguda. En la seva nombrosa col·lecció s'hi veuen números extraordinaris, recercats avui per

els bibliòfils, com els dedicats a Barcelona i a Cervantes, publicats en gener de 1900 i maig de 1905.

285. LLUCIFER.

D'aquesta publicació no n'hem vist cap número, però en el setmanari *L'Avi* (2 febrer 1879) hom llegeix: «Avui diumenje veurá la llum pública un periòdich setmanal titulat «Llucifer» al que l'Avi desitja llarga vida, si es que no tracta de feros morir en pecat mortal, per la rahó de ferli molta por las calderas d'En Pere Botero; pero com que no es tonto, ha pensat que'l tal, fará lo dit periòdich pera defensar los seus drets en la terra, ja que Deu los hi negá en lo cel, (segons Milton)». En el registre de publicacions periòdiques del Govern Civil veiem que amb data de gener, és autoritzat Joan Escuder per a publicar un setmanari amb el títol de *Llucifer*.

286. L'ESCUT DE CATALUNYA.—Setmanari català il·lustrat. [Capçalera mixta. El títol de la publicació i el lema: «Avant sempre» ornat amb l'escut de Catalunya].

Red. i Adm. Rambla de Catalunya, 36, baixos. [Des del núm. 8] Red.: Ronda de la Universitat, 96.—Tip. de *La Academia* de Ullastres y Sanpons.—234 × 154 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt 2 quartos. Suscripció: Espanya, un trimestre Pts. 1; Extranger, un any Pts. 8.—Sortia els dissabtes. Any I, 1879; II, 1880. - Núm. 1-40 (5 abril 1879-mars 1880).

En l'editorial del número primer, llegim: «Nostre periòdich, ve a propagar una idea profitosa, y bassada en principis pràctics y lloables per demés. L'amor á quant contribueixi a ferne gran com se mereix a Catalunya, dins de la nacionalitat espanyola». També diu que el lema d'aquest setmanari és «Avant sempre» i tant sols aspira a «contribuir amb totas nostras forsas als avensos científics, artístics y literaris de Catalunya... Venim a recordar las gestas de la terra; a exposar sos antichs y sos presents defectes; venim a esmentar las grans obras de nostres artistas, perque serveixin d'exemple y de profitosa ensenyansa als bons catalans». Aquesta publicació era dirigida per Josep Fiter i Inglès; hi col·laboraven N'Enric C. Girbal, Eudald Canibell, Frederic Soler, Francesc Gras i Elias, J. Franquesa i Gomis, Pere de Palol i altres.

287. LO BURINOT.—Periòdich il·lustrat, satíric, de bon geni y millor humor, y gastant infulas de literari. Sortirà una vegada a la setmana. [Capçalera mixta. Dibuix alegòric, un gros borinot fent fugir la gent. [Des del núm. 34] Capçalera mixta: Un gros borinot portant un llapic i una ploma; més el títol de la publicació, al fons Montjuïc i a un costat, l'escut de Catalunya. [L'any III] Capçalera mixta. Dibuix alegòric].

Adm. i Red.: Elisabets, 8, 2.ª —Imp. *Peninsular*. [Des del núm. 147] Imp. de F. Bertran y C.^a—366 × 261 mm. [Des del núm. 147] 344 × 224 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Un trimestre 5 rals, Extranger i Ultramar 10 rals. Núm. solt 2 quartos.

Anys I, 1879; II, 1880; III, 1881; IV, 1882; núm. 1-147 (21 mars 1879-16 mars 1882).

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

ADMINISTRACIO
 Y
 REDACCIO
 CARRÉ NOU DE S. FRANCESC
 núm. 27, pla 2.^a
 BARCELONA

PERIÒDIC SATÍRIC, HUMORÍSTIC, IL·LUSTRAT Y LLITERARI.

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ.

FORA DE BARCELONA
 cada trimestre
 ESPANYA, 8 rs.
 CUBA Y PUERTO RICO, 20.
 ESTRANGER, 30.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.

UN PROGRAMA NOU Y ESCULLIT.

-Tafoll, tafoll ¡quina festa! Semblan del meu poble.

Núm. 284.

Coneguda la capçalera, ja sabem a quin gènere pertany la publicació, la qual, amb tot i que no ho diu en el títol, era un setmanari catòlic. Segons el registre del Govern Civil, l'autorització es féu a favor d'En Josep A. Pujol, però més tard a nom d'En Josep Senil. L'any 2.ª va començar nova numeració; creiem que va deixar de publicar-se a primers d'abril de 1882.

288. DIARI CATALÀ.—Polítich y Literari. [Capçalera mixta. Gravat amb l'escut de Catalunya i al fons Montserrat].

Red. i Adm.: Ferran, 32, 1.ª—Imp. de L. Domenech, Bassea, 30, principal. [Des del núm. 83] Tip. La Academia de Evarist Ullastres, Ronda de la Universitat, 96, baixos. [Des del núm. 9574] Tip. de La Renaixensa, Portaferrissa, 18; més tart, Xuclá 13. [Des del núm. 506] Imp. El Porvenir a c. de Manyós y Ballester, Tallers, 51, 53. [Des del núm. 621] Imp. Oliveres a c. de Xumetra, Tallers, 51 i 53.—280 x 195 mm.—Núm. solt, 2 quartos. Suscripció: Barcelona, 1 mes 5 rals, fora un trimestre 20 rals; Extranger i América, un trimestre 40 rals.—8 pp. a 3 col.

Any I, 1879; II, 1880; III. 1881. Núm. 1-692 (4 maig 1879-30 juny 1881).

En el Prospecte que va publicar-se el primer de maig de 1879 llegim «que el Diari Català no sols serà escrit en català, sino que parlarà tan català com sàpiga; y no sols parlarà tan català com sàpiga, sino que procurará pensar y obrar a la catalana... Lo Diari Català serà polítich... farém sempre política de principis, jamay política de partit o banderia...» Ens fa saber que les principals Seccions que contindrà, seran: Política, Científica, Artística, De notícies, Oficial, Telegràfica i Comercial; que publicarà fulletó, «pero no de novelas d'aquellas que després de llegidas s'esqueixan, sino de las obras més notables que hají produhit la Humanitat, i que deuen ser la base de tota llibreria ben montada». El llenguatge «procurarém que sigui clá, correcte y lo més aproximát que's pugui al que actualment es parla en la generalitat de Catalunya».

Table with subscription rates and publication details. Includes sections for 'PREMIER DE SUSCRIPCIO', 'ESPECTACLES PARTICULARS', 'AVIS', 'CORRESPONDENCIA PARTICULAR', and 'ESPECTACLES PUBLICHS'.

Núm. 288.

Aquesta publicació és remarcable en l'història del catalanisme polític; defensà sempre «l'última paraula que ha demostrat la ciència de governarse los pobles». No cal dir que amb un programa com el seu, no li mancarien denúncies i suspensions; moltes va tenir-ne, i per això veiem com *Lo Tibidabo* (núm. 291), *La Veu de Catalunya* (núm. 304) i *Lo Catalanista* (núm. 311) són publicacions sortides per a complir els compromisos del *Diari Català*. En el número del 30 de juny de 1881, s'acomiadava dels seus llegidors dient que «tal vegada tornarem a reapareixer dintre de poch temps, però, tardém poch o molt, podém assegurar una cosa: Que no'ns arrepenim de cap de las nostras ideas... y que creyém que Catalunya sols pot regenerarse pel federalisme de debó». El va dirigir En Valentí Almirall; foren redactors En Pere Ravetllat, Conrad Roure, Eudald Canibell, Pere Sacases, Ferran Rodríguez Masdeu, Antoni Feliu i Codina, Josep Segalà, Leandre Pons, Ròmul Quintana i algun més; entre els col·laboradors s'hi veuen els noms de Damàs Calvet, Frederic Soler, Angel Guimerà, Emili Vilanova, Josep Ll. Pellicer i molts altres.

289. **LO PANDERO.**—Donará al menos, una panderada cada setmana. Setmanari il·lustrat, literari, satírich y humorístich. Sortirá tots los dimars. [Capçalera mixta. Dibuix aHegòric amb un gros pandero, instruments musicals, i el títol de la publicació].

Adm. i Red.: Fontanella, 11, baixos.—Imp. de V. Perez, Fontanella, 11.—337 × 244 mm.—4 pp. a 3 col.—Cada número 2 quartos. Suscripció: Barcelona, trimestre, Pts. 1'50; fora, Pts. 2.—Il·lustrat.

Any I, 1879; núm. I (3 juny).

En la salutació ens diu que «la idea d'ell [de *Lo Pandero*] no es ni ha estat may aqueixa [la política] pro si es la de caragolárloshi alguna d'aquellas jotas que á vostés tan'ls hi agradan de só literarias, rialleras, humorísticas, xistosas y de gresca que quasi-bé es lo mes propi per un *Pandero* aixis tan *xitxarel-lo* com es aqueix...» Figurava com a director i editor responsable En Francesc Bradó. Aquest setmanari fou de curta durada; en *L'Escut de Catalunya* del 26 de juliol de 1879 ja s'hi llegeix una «nova» en la qual anuncia que *Lo Pandero* ha deixat de publicar-se. Cada número es comptava com una «panderada».

290. **LO CLOWN.**

D'aquesta publicació no n'havem vist cap exemplar. Tenim nota de la mateixa per una «nova» de *L'Escut de Catalunya* (5 juliol 1879) que diu que «prompte veurá la llum pública en Barcelona un altre setmanari catalá titolat *Lo Clown*». Però en els números següents no s'hi anuncia la recepció del número primer; afegirem encara que no figura en el registre d'autoritacions del Govern Civil.

291. LO TIBIDABO.—Diari no polítich. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Ronda de l'Universitat, 96, baixos.—Tip. de *La Academia* de E. Ullastres.—288 × 201 mm.—Núm. solt 1 quarto. Suscripció: Barcelona un mes 3 rals, fora un trimestre 15 rals; Extranjer i América trimestre 30 rals.—4 pp. a 3 col.

Any I - 1879, núm. 1-24 (26 juliol-18 agost).

Aquesta publicació va aparèixer per a continuar les suscripcions del *Diari Catalá* (núm. 288). L'autorització donada per el Govern Civil per a la seva publicació fou feta a favor d'En Ròmul Quintana. No tractava d'assumptes polítics però sí dels administratius en l'article de presentació «Desde'l Tibidabo» llegim que «ab la nostra ullera de llarga vista, veurem... algunas collas de lladres que demanan al descuidat transeunt los diners o la vida a las barbas mateixas dels municipals y polissias que dormen a la cantonada... serem testimonis de las traficas dels que tenen per industria burlarse dels consums y dels burots, ab perjudici dels nostres ventrells y de las nostras vidas... Si mirem cap a ponent, se presentarán als nostres ulls molts vilas importants, qu'esperan una bona administració per a desenrotllarse...» Aquest diari, demés de tractar d'afers municipals, publicava treballs literaris, noves ciutadanes, crítiques teatrals, etc.

292. LA COTORRA.—Periódich de gresca y anuncis. [Capçalera tipogràfica].

Adm. i Red.: Junqueras, 10, 3.er —Imp. de L. Domenech, Basea, 30.—386 × 265 mm.—4 pp. a 3 col.—Preu 2 quartos. Suscripció: Un trimestre Pts. 1'50, fora de Barcelona Pts. 2.—Setmanal.—Il·lustrat.

Any I, 1879; núm. 1-5 (4 set.-2 nov.)

Setmanari satíric i humorístic, molt il·lustrat; *La Cotorra*, ens diu La Redacció «cantará, saltará y ho fará tot... dibuixará ninots en gran, xerrará mes que las donas, y volará en fi, per los espays del bon humor, procurant no crusar jamay las regions que pujan fer mal a la decència ni ofendre la moral. Tampoch parlará de política per pó de pendre'hi mal». L'ànima d'aquesta publicació era En Joan Llopart i entre els col·laboradors s'hi veuen els noms de Sebastià Gomila, M. Gardó, Francesc Llenas i J. Condominas. Aquest setmanari va ésser una brometa organitzada pels concurrents al taller de pintura de N'Emili Casals, i aquest i En Ramon Amado col·laboraven en les il·lustracions. Cada número era una «xerrada».

293. TONY-GRICE.—Periódich dependent.—Orga de las opinions del qu'l publica. Defensor dels interessos d'una butxaca particular. Surtirá un cop á la vida. [Capçalera mixta, amb un gravat amb el bust d'un clown].

Imp. Suc. de Ramírez y C.^a—184 × 117 mm.—4 pp.

Época I. Any últim, 1879; 16 set. Núm. únich.

Número únic, dedicat a celebrar el benefici del popular clown, el nom del qual figura a la capçalera de la publicació. Així com En Fontova va publicar i repartir en la nit del seu benefici, un *Almanach Fontova pera l'any 1878* (núm. 268), aquest clown féu una cosa per l'estil, publicant l'anunci del seu benefici en forma de periòdic. Més endavant ja veurem com altres artistes s'han inspirat en aquestes publicacions d'un sol dia. Com pot suposar-se, no figura en el registre del Govern Civil.

294. **LO VÉLL.**—Periòdich satírich, festiu, literari e il·lustrat. [Capçalera mixta. Un vell malalt, una noia i un noi assistint-lo, i el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Fontanella, 11, baixos.—Imp. de V. Perez, Fontanella, 11.—338 × 242 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Un mes a Barcelona 2 rals; fora 8 rals trimestre. Núm. solt 2 quartos.—Setmanal.

Any I - 1879, núm. 1-13 (20 set.-6 dbre.)

Aquest setmanari ens diu «que promet ésser festiu, humorístich y de molt xibbarri, pel motiu de que avuy es convenient fer riurer y no plorar, encare que difícilment se puga lograr lo primer... Venim a cumplir una sagrada missió sense ésser missionistas, ni cosa que s'hi sembli; venim a gastar tota la dossis possible de *bon humor*, y a no ficarnos en camisas de *once canas* de las quals á vegadas es molt difícil eixirne... *Lo Vell*, no cal dirlos qu'es catalanista, pró sens *mácula de pecat*, y no d'aquells de conveniencia... No creguin que la paraula catalanista siga absoluta ¡ah! no senyors, res d'aixó, no som tan fanátichs encara; la paraula catalanista, vol dir que parlarem *clá y catalá*, que lo mateix visitarem als de fora de casa, com los de dins; que ab la mateixa dessidia, 'ns ocuparem del be general de la nació espanyola, com del de Catalunya en particular...» Era una publicació anticlerical. Figurava com a propietari i director, el tipògraf En Víctor Pérez.

295. **LA FESTA MAJOR DE BARCELONA.**

No hem vist cap número d'aquest setmanari, si és que va publicar-se, i diem això després d'haver fullejat algunes colleccions de periòdics d'aquella època; però la nota que en tenim és treta del registre del Govern Civil, on es diu que en 24 de setembre de 1879 es donava autorització al impressor En Pere Manyós per a publicar un setmanari amb el títol abans esmentat. Recordem que en el núm. 217 havem vist *Las Festas de Barcelona* i en el núm. 230 *La Festa Major de Barcelona*; no creiem que sigui un descuit de l'encarregat del dit registre, ja que les dades són correlatives, però ¿no podria ésser un prospecte, un anunci o bé el programa de les fires i festes de Ntra. Dona de la Mercè?

296. LO SIGLE XIX.—Diari popular, económic, literari, de avisos, notícies y decrets. Sortirà cada mitx dia. [Capçalera tipogràfica].

Imp. *Económica*, Santa Mònica, 2.—219 × 125 mm.—12 pp.
Any I, 1879; núm. 1 (15 nov.)

D'aquest «diari» solament coneixem el número primer, que és el que hem descrit; té tot l'aspecte d'un periòdic, ja que conté: Crònica local, Secció Religiosa, Doctrinal i Literària, Correspondències, Anuncis, etc.; però no és res més que un anunci del litògraf Ramon Riera, qui figurava com a director. També hem de dir que és inscrit en el registre d'autoritacions del Govern Civil.

297. L'AVI.—Periòdic popular. [Capçalera il·lustrada, igual a la del núm. 278].

Imp. de V. Perez, Fontanella, 11.—335 × 230 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. sol 2 quartos.
Suscripció: Un mes Pts. 0'50; fora, trimestre, Pts. 2.—Setmanal.—Il·lustrat.
Ep. II. Any 1879-1880, núm. 35-39 (14 dbre. 1879-18 janer 1880).

En el núm. 278 hem vist la primera època d'aquest setmanari; el programa d'ara, és el mateix i fins el director, En Jordi Jubany, també.

298. LA MARSELLESA.—Periòdic democràtic, satíric y no satíric. Surtirà per ara cada dijous. [Capçalera tipogràfica].

Direc., Red. i Adm.: Zurbano 3. [Des del núm. 13] Red. i Adm.: Hospital, 87 pral.—Imp. J. Mirè, Corts 289 y 291. [Des del núm. 7] Imp. de V. Perez. [Des del núm. 10] Imp. *Económica*. [Des del núm. 13] Imp. de C. Miró.—328 × 214 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. sol 2 quartos. Suscripció: Un mes Pts. 0'50. Fora Barcelona, trimestre Pts. 2. Antilles i Extranjer Pts. 4.
Any I, 1879; II, 1880; núm. 1-23 (24 dbre. 1879-14 juliol 1880).

En l'article «A nostres lectors» que es llegeix en el número primer, llegim que els desitjos de la Redacció «son lo veure agermanats baix la bandera de la Democràcia a tots los homes que de bona fé acceptin aquell credo polític. Baix los forsosos plechs d'aquella ensenya de fraternitat, no hi ha dupte que hi caben diversísimas tendències, pero tampoch deixa de ser molt cert, que las aspiracions son les mateixas. Aquí está donchs lo problema que nosaltres desitgem contribuir a resoldrer». I acaba dient que «nostres projectes se redueixen, donchs, a patentisar lo perill en que la democràcia has troba per la fragilitat y la incuria vituperable de no poch, y per l'odiosa apostasia d'alguns». Figurava com a director En M. Quetglas. Amb tot i sa curta vida, no per això deixà de tenir alguna que altra denúncia, i fins una multa de mil pessetes, que creiem fou la causa de sa desaparició.

LA MARSELLLESA.

DIRECCIÓ
Redacció y Administració:
Zurbano, 3, Entresuelo.

PERIÓDICH DEMOCRÁTICH,
SATIRICH Y NO SATIRICH.

PREU DE SUSCRIPCIÓ.

SURTIRÁ PER ARA CADA DIJOURS.

EN BARCELONA Cap díer.
FORA DE ID. (trimestre) 8 rals.
ANTILLAS Y ESTRANGER 16 »
Cel, Infero y Purgatori. De franch.

NÚMERO SUELTO: 4 XAVOS.—25 EXEMPLARS UNA PSTA

Barcelona 24 de Decembre de 1879.

L' AUSILI, NO RECONeix FRONTERAS.

—Teniu germana una mostra de la compassió que la vostra desgracia m' inspira.
—; Que Deu li pagui..!
—No ho faig per cap *interés*; y si may de mi necesiteu un altra cosa, ja sabeu ahont viu aquesta vostra vehina.

Nim. 298.

299. LA TÓMBOLA.

1879. Desembre.

En el setmanari *L'Escut de Catalunya* de 27 desembre de 1879 llegim: «Acaba de publicarse el número únich del periòdich «La Tómbola» del Ateneo Lliure, que conté entre altres treballs els següents en llengua catalana: «Lo cant de la Cansó», per Víctor Balaguer; «Posta de Sol», per Conrat Roure; «L'honor real», per Angel Guimerà; «Cansó helvética», per Josep Lasarte; «La galera del Andreu», per Eduard Vidal y Valenciano; «Durant la guerra franco-prusiana», traducció de Víctor Hugo, per J. Roca y Roca». No figura en el registre de publicacions periòdiques del Govern Civil, ni l'hem vist.

300. LO PREGÓ.—Periòdich d'anuncis y noticias. Rés, ni una sola paraula dirém de política. Tot, hasta l'última lletra, será pel trevall. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Cambis Vells, 11, entresol.—Imp. de Lluís Tasso, fill. Arc del Teatre, 21 y 23.—389 × 280 mm.—2 pp. a 2 col. La part inferior de l'última pàgina a 3 col.

Any I - 1880 núm. 1 (1.ª diumenge de gener).

Com ja ho diu la capçalera, aquesta publicació sols està destinada als anuncis; de notícies se n'hi veuen poques i encara semblen fetes per a reclam d'alguna indústria; ja ho adverteix: «Las noticias qu'insertarem al final del periòdich, serán relatives als anuncis continguts en *Lo Pregó*». Figurava com a director N'Antoni Segarra.

301. LA CAMPANA DE LA UNIÓ.—Periòdich Popular. Donará al menos una batallada cada setmana. [Des del núm. 15] La Campana de la Unió.—Donará al menos una batallada cada setmana. [Capçalera tipogràfica. [Des del núm. 15] Capçalera mixta. La part il·lustrada, amb un dibuix molt semblant al de *La Campana de Gràcia* *].

Direc., Red. i Adm. Zurbano, 3, entr.—Imp. *Económica*, Sta. Mónica 2. [Des de la batallada 19] Imp. de C. Miró, Barbará, 26. [Des de la batallada 26] Tip. *El Progreso*, Sant Domenec del Call, 10.—284 × 197 mm. [Des de la batallada 13] 329 × 211 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Barcelona, 2 rals; Fora de Barcelona, (trimestre) 8 rals. Antilles i Extranjer, 16 rals. Cada número 2 quartos.—Il·lustrat.

Epoca 2.ª Any II, 1880; núm. 14-30 (18 mars-8 juliol).

Aquest setmanari és el mateix que hem vist en el núm. 277, per això segueix la numeració començada en la primera època. En l'article «¡Ja hi tornem!» s'hi llegeix «que dú lo batall molt esmolat, y per lo tant escampará sas roncas veus

* A propòsit d'això, deia el *Diari Catalá* del 25 de març de 1880: «Havem tingut ocasió de veure un número del setmanari titolat *La Campana de la Unió* y molt'ns ha indignat lo veure que la portada es exactíssima a la del antich y acreditat setmanari *La Campana de Gràcia*».

sobre eixa ciutat dels *concejals arrossaires*, pera que la senti tothom, sens distinció de classes y edats... No defensarà *partits*, perquè com ella no es esquerdada, está per lo *sencer*... Vé ab la santa missió de *pau* y per lo tant, es escusat dirloshi que sonarà imparcialment y amb tota rectitut... Vetllará en particular per eixa vella ciutat dels *comptes*. Estará sempre a la mira dels celeberrims representants de sos vehins y no se li farán invisibles els *xeflis a Moncada*, las *arrossadas* ab pollastres per la celebració d'una creu... També ens diu que el seu lema és: «*Llibertat, avens y progrés*» i que sempre defensarà «*la raó, la justícia y la veritat*». Va ésser denunciat per un article titulat «Los frares» i condemnat a vint-i-cinc setmanes de suspensió*. L'autorització per a publicar aquest setmanari, es féu a favor d'En Josep Sempau Berenguer.

302. LA ILUSTRACIÓ CATALANA.—Periódich desenal, Artístich, Literari y Científich. Se publica'ls dias 10, 20 y 30 de cada mes. [Des de l'any III] Periódich Quinzenal, Artístich, Literari y Científich. Se publica'ls dias 1 y 15 de cada mes. [Des de l'any IV] Se publica'ls dias 15 y ultim de cada mes. [Capçalera mixta. Gravats ahegòric amb el títol de la publicació. Dibuir d'En Serra].

Adm. Unió, 28. [Des de l'any IV, núm. 83] Direc.-Adm.: Granvia, 220.—Est. tip. *La Academia* de Evarist Ullastre, R. Universitat, 96. [Des de l'any V] Tip. de Giró, Corts, 212. [Des de l'any XII, núm. 251] Imp. *La Ilustració*, a carrech de F. Giró, Passeig de S. Joan, 168. —334 × 227 mm.—Suscripció: Espanya y Portugal, un any 60 rals, un semestre 32 rals, trimestre 18 rals, un mes 6 rals. Paissos de l'Unió Postal, un any 76 rals, un semestre 40 rals, un trimestre 18 rals, un mes 6 rals. Números solts 4 rals. Cuba i Puerto Rico, un any 5 pessos, semestre 3; Filipinas, Méxic i Riu de la Plata, un any 6 pessos, semestre 3'50. [Des de l'any IX] Suscripció: Espanya un any 15 ptas., un semestre 8 ptas., un trimestre 4'50 ptas. Paissos de l'Unió Postal: un any 20 ptas., un semestre 11 ptas., un trimestre 4'50 ptas.—IHustrat.

Any I, 1880; núm. 1-18 (10 juliol-30 dbre.) 144 pp. a 3 col. - II, 1881; núm. 19-53 (10 janer-20 dbre.) pp. 145-440 a 3 col. - III, 1882; núm. 54-77 (1 janer-30 dbre.) 384 pp. a 3 col. - IV, 1883; núm. 78-101 (15 janer-31 dbre.) 390 pp. a 3 col. - V, 1884; núm. 102-125 (15 janer-31 dbre.) 384 pp. a 3 col. - VI, 1885; núm. 126-131 (15 janer-31 mars) 96 pp. a 3 col. - VII, 1886; núm. 132-155 (15 janer-31 dbre.) pp. 97-480 a 3 col. - VIII, 1887; núm. 156-179 (15 janer-31 dbre.) 384 pp. a 3 col. - IX, 1888; núm. 180-203 (15 janer-31 dbre.) 392 pp. a 3 col. - X, 1889; núm. 204-227 (15 janer-31 dbre.) 384 pp. a 3 col. - XI, 1890; núm. 228-251 (15 janer-31 dbre.) 392 pp. a 3 col. - XII, 1891; núm. 252-275 (15 janer-31 dbre.) 384 pp. a 3 col. - XIII, 1892; núm. 276-299 (15 janer-31 dbre.) 384 a 3 col. - XIV, 1893; núm. 300-319 (15 janer-31 oct.) 320 pp. a 3 col. - XV, 1894; núm. 320-325 (15 janer-31 mars) 96 pp. a 3 col.

En l'article de presentació dirigit «Al publich» llegim que: «L'empresa d'aquesta Revista ha de recordar sempre com a memorable entre'ls dias de sa

* Cal assenyalar que el 15 d'abril de 1879 va donar-se autorització a En Ramon Malla per a publicar un setmanari amb el títol objecte d'aquesta nota; creiem no va arribar a veure la llum per quant aquesta segona època continua la numeració amb què es va acabar l'anterior. (Vegeu núm. 277).

existència editorial lo de la publicació del primer número de *La Il·lustració Catalana*... estem fermament convencuts, per mes que algú ens califiqui de pretenciosos, que'l periòdic que avuy donem al públich, respón a una verdadera necessitat, té lo seu motiu d'ésser... *La Il·lustració Catalana* será, donchs, si'l públich nos hi ajuda, una crònica contemporánea dels fets més importants de Catalunya, una Revista literaria redactada per literats acreditadíssims, una *Il·lustració* que s'honrará principalment ab las obras dels mes eminents dibuixants y escriptors de nostra terra, y ahont a la vegada que's presti tribut a aqueixas manifestacions artísticas s'en rendeixi així mateix al grau d'avens en que's troban los coneixements científichs a qual adquisició hi han consagrats també tants catalans ilustres, que sols en l'armonios maridatge de l'Art y de la Ciencia podem concebir nosaltres lo progrés intel·lectual dels pobles... Relatarem los fets ab la mes complerta ingenuitat, fugirem de polèmiques políticas y filosóficas tan profitosas quant se poden sostenir en lo terreno dels principis... I abans ens havia dit l'editor, que: «Dotar a Barcelona d'una *Il·lustració* que dongui una idea clara del moviment artístich, literari y científich de Catalunya es lo móvil que'ns ha inspirat la publicació del present periòdic al queensem consagrarhi nostres esforços, nostre activitat, y fins nostra fortuna». Aquesta publicació honora les lletres, les arts i la tipografia catalanes; per les seves pàgines veiem els noms dels més celebrats dibuixants i escriptors de la nostra terra, i durant els quinze anys que va sortir en aquesta primera època, pot dir-se que va assolir al mateix nivell que les més celebrades «Il·lustracions» de fora. Els seus directors, tant En Carles Sanpons, com En Francesc Matheu, qui n'era l'ànima, aconseguiren fer una publicació envejable i digna d'estima.

303. LA CAMPANA.—Donará al menos una ventada cada setmana. [Capçalera il·lustrada. Una campana amb l'escut de Barcelona, tenint per fons, un triangle i el símbol de les Arts. Al peu, el títol de la publicació].

Adm. i Red.: Zurbano, 3.—Tip. *El Progreso*, Sant Domenec del Call, 10.—329 × 216 mm.—4 pp.—Cada número 2 quartos. Suscripció: Un mes Pts. 0'50; fora, trimestre Pts. 1'50.—Il·lustrat. Epoca I - Any 1880, núm. 1-8 (15 juliol-31 agost).

Amb data del 15 de juliol va donar-se autorització a En Francesc Madrenas per a publicar un setmanari amb el títol de *La Campana*, la qual vingué a substituir *La Campana de la Unió* (núm. 301) que havia estat condemnada a vint-i-cinc setmanes de suspensió. L'ideari és el mateix: Periòdic avançat i anticlerical; en l'últim número es despedeix dels seus llegidors per haver estat condemnat a una suspensió de trenta setmanes. En l'article de presentació, titolat: «A que venim» ens diu que: «*La Campana*, no ve a veurer la llum pública pera fer distincions de cap classe; per ella Catalunya será d'Espanya, i a tots considerarà espanyols... no som «neos» y sempre estarem a punt de brandar «*La Campana*»,

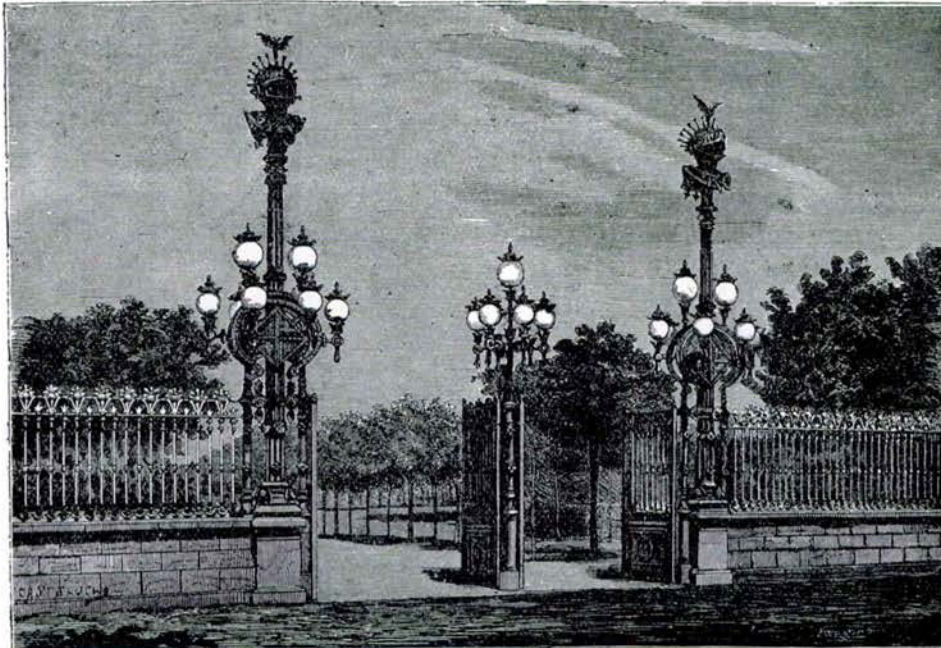
PERIÒDICH DESENAL, ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Ay 1

Barcelona 20 de Setembre de 1880

Núm 8

PREUS DE SUSCRIPCIÓ					Se publica 'ls dias 10, 20 y 30 de cada mes	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR		
ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	ANY		SEMESTRE		
Espanya y Portugal . . .	50 rs	25 rs	15 rs	6 rs	EUROPEO - FRANCOBAST CARLOS SANPONS Y CARBÓ Urdó, 18 BARCELONA	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forte	3 pesos forte
Países de l' Océo Pacífic	75	40	25	10		Filipinas, Méjico y Rio de la Plata	8	5
No 's servirá cap suscripció que no 's pagui per endavant						Y en los otros países, los precios d' España y además lo franqueo		

DISIENY DE CASTELUCHO

PARQUE DE BARCELONA
Fotografía de Canis

GRABAT PER MORAGNO

Núm. 302.

pera posar de manifest y censurar tots los fets reprobables del «ultramontanisme»... Tindrém gran cuidado en perseguir, com un gos mallorquí a las llebras, las «irregularitats», las «capallanadas», las «burinotades», no deixan d'ull a nostres invictes «pares de la patria». En el núm. 8 de 31 d'agost veiem que, en virtut d'una denúncia per la publicació de l'article «La farsa religiosa» i la poesia «Al Sant Pare», «ha sigut sentenciada *La Campana* a la friolera de trenta setmanas de suspensió». Cada número era anomenat una «ventada».

304. LA VEU DE CATALUNYA.—Diari no polítich, pero clá y catalá. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Teixidor i Parera, Pi, 6.—Imp. *La Renaixensa*, Xuclá, 13.—275 × 197 mm.—Preu 4 rals al mes.

Any 1880; núm. 1-30 (30 juliol-28 agost) 224 pp. a 3 col.

Aquesta publicació ve a ocupar el lloc del *Diari Catalá* (núm. 288) suspès per espai de 30 dies. En l'article de fons amb el títol de «Los nostres proposits» diu que «parlarém en catalá, perque no podem ja parlar d'altra manera. Lo renaixement de la nostra llengua ha pres tanta volada, que pot ben dirse que es ja la oficial entre nosaltres... Una de las campanyas que farà primerament *La Veu de Catalunya*, será contra la immoralitat que'ns envolta. En Barcelona's juga molt y molt descaradament... La immoralitat administrativa en tots els terrenos donará també peu á omplir las columnas del nostre *Diari*. Barcelona y totas las ciutats y vilas de Catalunya tenen dret a una bona administració...» Com s'ha vist no tractarà de política però si «d'higiene administrativa». Els mateixos corresponsals que tenia el *Diari Catalá* seguiren enviant les seves correspondències a *La Veu*, el servei telegràfic, era el mateix; l'únic que hi manca és la part política. Figurava com a director i propietari En Conrad Roure.

305. L'AS D'OROS.—Fará una jugada cada senmana (si el fiscal no'l falla). [Capçalera tipogràfica].

Adm. i Red.: Hospital, 87. [Des del núm. 4] Adm. i Red. Barbará, 26. [Des del núm. 6] Adm. i Red.. Santa Madrona, núm. 7.—Tip. *Espanyola*, Hospital, 87. [Des del núm. 4] Tip. de C. Miró, Barbará, 26. [Des del núm. 6] Imp. de Oliveres, á càrrec de A. Xumetra, Sta. Madrona, 7.—326 × 215 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. sol 2 quartos; Suscripció: Barcelona Pts. 0⁵⁰ trimestre; fora Pts. 1⁵⁰; Extranger Pts. 4.—IHuostat.

Any I, 1880; núms. 1-11 (31 juliol-17 oct.)

En l'article «Juguém» ens diu «L'As» que «cap referencia tindrà nostra publicació ab la *barrila de Milá*, * lluny d'aixó... Venim ab ideas avansadas;

* Fa referència al gros escàndol que va promoure la causa referent al furt del tusó d'or que tenia el pretendent al tron d'Espanya, Carles de Borbó.

venim disposats a fallar tot lo que siga despreciable; tot lo que puga perjudicar a la vida del progrés... Res hi haurá amagat per nostre *As d'Oros*; lo mateix veurá las *irregularitats*, que las *trampas* mes ocultes... No farém política, perque ho tenim privat, pero no deixarem de dir moltes coses *políticament*... Era un setmanari satíric i humorístic, que també censurava els actes del «nostre infatigable Ajuntament».

306. RAZA LATINA.—Periódico bi-semanal en castellano, portugués, francés, italiano y catalán. Científico, literario, artístico, industrial, comercial y financiero. Se publicará los Jueves y Domingos. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Plassa Real, núm. 9, 1.ª—Imp. y Lit. Sucs. de N. Ramirez y C.ª—640 × 459 mm.
—Suscripció: Barcelona, un mes Pts. 1; Provincies, un mes Pts. 1'50, un trimestre Pts. 4, un any Pts. 4'25; Ultramar i Extranjer Pts. 6 un trimestre, Pts. 20 un any.—4 pp. a 6 col.

Año I - 1880 núm. 1 (5 set.).

En l'article *Nuestro programa* llegim que la divisa de la publicació serà: «Uno para todos y todos para uno»; que «aproximándonos unos a otros, es como aprenderemos a conocernos mejor, a apreciarnos, a estimarnos» i que «partidarios ante todo del progreso, liberales tanto por razón como por principios, nos esforzaremos en difundir la luz, haciéndola asequible a los ojos de todos. Procederemos por síntesis y por comparación y nos esforzaremos en hacer conocer cuanto juzguemos digno de ser conocido y que pueda ser útil y provechoso. Trataremos de todas las cuestiones contemporáneas referentes á la Ciencia, á la Industria, al Comercio y á las Bellas Artes. La crónica local, la general de hecho, diversos, los procesos y causas célebres, las cuestiones financieras... En fin nada omitiremos para satisfacer los gustos y la curiosidad del público». Hi havia molts anuncis. El director era N'Enric Girossi.

307. LO ROMANSO DE BARCELONA.—Relació verídica de lo ocorregut durant la setmana, per Domingo Damians. [Capçalera mixta. Gravats representant un venedor de romansos rodejat de molta gent; al fons la vista de Barcelona, i el títol de la publicació].

Adm. Pi, 6.—Imp. Sucs. de Ramirez i Comp.ª—186 × 126 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt 2 quartos.—Il·lustrat.

Any I, 1880; Núm. I, (1.ª setmana de set.)

En el núm. 255 hem tractat d'una publicació titulada *Lo Romanso* i ara en veiem una altra l'autorització de la qual és també a favor d'En Joan Molas i Casas. En el «Deu vos quart» ens diu el que serà aquest setmanari; el seu orgull serà

«alabar tot lo alabable;
 censurar lo censurable,
 ab vers tot, que fa més tró.
 Parlaré d'Ajuntament,
 de teatros, del que's fassi,
 en fi de tot lo que passi,
 sempre fent broma, s'entén».

Afegeix que ens donarà un gravat a cada número. Tracta dels assumptes de la ciutat, de les sessions de l'Ajuntament, de fets ocorreguts a fora i publica una secció denominada «Bat y Bull» amb notícies locals referents a la setmana. Aquesta publicació és esmentada en el registre del Govern Civil amb data del 3 de setembre.

308. LLETRES.—(N'hi ha de motllo y d'altres; cada hu esculleixi a son gust). Sortirán semanalment. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Barbará, 26.—Imp. de C. Miró, Barbará, 26.—335 × 213 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos. Suscripció: Barcelona trimestre Pts. 1'25; Espanya Pts. 1'50; Ultramar i Extranjer Pts. 3.

Any I-1880, núm. 1, (19 set.)

Aquesta publicació no té altra finalitat que la de donar «en catalá del pla trasllat de costums y sa crítica; articles en que lo humorístich s'enlassi ab lo moral, fets històrichs y curiosos, y tot lo que exalti la imaginació, distrayentla de rutinants quefers, encara que no sigui sino per poch's minuts, que aquets seran de menos en la contemplació de la vida real y monótona». El dirigia En Josep Vila.

309. LA CAMPANA DE LA UNIÓ.—Donará al menos una ventada cada setmana. [Capçalera mixta; igual gravat que en la 2.ª època (núm. 301)].

ANY I Primera setmana Setembre 1880. ROMANSO I.

RELACIÓ VERÍDICA DE LO OCORREGUT DURANT LA SETMANA
 PER DOMINGO DAMIANS.

Un romanso 2 quartos. 25, una peseta.

DEU LOS GUAT.

Quasi s'acaba l'alguna part, de parlar de des dels guats, (Reverend del Sabat, i' parlar)

Alguns dirán que sóch manso, pero aixó no'm entenda: lo qu'es jo, cada setmana vull donarlos un Romanso. Qui escrits dramas á trompons; qui poemas, qui elegias; jo, Romansos, tonterias; no he tingut may pretensions. Ademés; no desentona lo meu plan; no siguem mansos: no són dignes de Romansos molts dels fets de Barcelona? Jo, á los crítics fent lo sobt, tot ho apuntaré en la llista, y'l diamanje ¡plam! Revista de la setmana anterior. Tinch un gènit que no'm canso: —Y quin objecte tindrá?— dirán vostés: ja 's veurá: lo objecte de tot romanso. Aixó es lo que faré jo: alabar tot lo alabable;

censurar lo censurable, ab vers tot, que fa més tró. Parlaré d'Ajuntament, de teatros, del que's fassi, en fi, de tot lo que passi, sempre fent broma, s'entén. Perque no'm tracin de ganso, ó de rata ó agarrat, los hi donaré un gravat també com lo d'un romanso. Qui aixó escrits, sols ambiciona que l'hi donguin, y ho espero, lo títol de Romancers de la noble Barcelona. (Deu los guat! també dich jo de cor y ab bona fe immensa, á 's meus companys de la PRENSA de tota classe y coló. Vaja, prou, que ja 's enfada tant preambul: prenc'h la llista, y comenzo la Revista de la setmana passada. Satisfets es mon capritso, fer broma, lo meu sistema. ¡Públic'h, ja saps lo meu lema! Estém entesos. He dicho.

Domingo Damians.

Núm. 307.

Adm. y Red.: Zurbano, 3.—Tip. *El Progreso*, Sant Domenec del Call, 10.—329 × 211 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Barcelona 2 rals, fora Barcelona, trimestre 6 rals. Antillas i Extranjer 16 rals. Cada número 2 quartos.—IHustrat.

Epoca 3.ª Any II, 1880; Núm. 31-33 (25 set.-14 oct.)

Com ja hem vist en el núm. 301 *La Campana de la Unió* fou condemnada i per això va deixar de publicar-se; en 25 de setembre va tornar a sortir gràcies a la amnistia que va donar-se a la premsa. En l'article titolat: «¡Aleluya!» celebrant son retorn a la plaça pública, ens diu que: «Com que fa tant temps estava muda y lo dormir es la mofa de la mort, ignora... si aquells homes que titulantse «patricis» en lloch d'arreglar, solen desarreglar, existeixen encare; si continúan las «barriladas y tiberis»; si encare dūran aquellas famosas sesiones volcánicas... *La Campana de la Unió* torna, y ve desitjosa de poguer cantá la canya al que ho mereixi y al mateix temps pera brindar amistats y companyerisme a tots los que com ella sentin y no somihin truitas... No devem venir a manifestar que es lo que pensem, a lo que venim, ni a lo qu'aspirem, porque ho creyem escusat, cuant ya de temps sáben lo nostre programa...»

310. LAS BARRAS CATALANAS.—Eco de la Secció Catalanista del Centre de la Unió Graciense. Revista quinzenal. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Gracias, 11, principal.—Est. de C. Campins, Santa Madrona, 8 i 10.—265 × 165 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Un trimestre 3 rals, fora 4 rals. Ptas. 0'25.

Any I, 1880; II, 1881.—Núm. 1-12 (15 oct. 1880-1 abril 1881).

Aquesta publicació era dedicada al cultiu de la literatura i de la història de Catalunya, i publicava composicions en prosa i vers, i articles referents als fets ocorreguts en èpoques llunyanes. Una particularitat tenia aquesta revista i era que no inseria treballs firmats amb pseudònim.

311. LO CATALANISTA.—Diari no polítich. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Llibreria de Teixidó y Parera, Pi, 6.—Imp. de *La Renaixensa*, Xuclá, 13, baixos.—288 × 198 mm.—8 pp. a 2 col. La pàgina d'anuncis a 3 col.—Suscripció: Barcelona, un mes 5 rals; fora, un trimestre, 20; Extranjer, trimestre 40 rals.

Any 1880; núm. 1-45 (16 oct.-29 nov.) pp. 1-360.

Aquesta publicació ocupa el lloc del sospès *Diari Català* (núm. 288). No volia ésser polític, com deia en la capçalera, però, com hi ha tantes maneres de fer política diríem que ho és. Correspondències foranes, noves locals, i articles de crítica literària són les característiques d'aquesta publicació. Publicà un suplement amb el *Diari de las sessions del Primer Congrés Catalanista*. El permís donat pel Govern Civil, és a favor d'En Joan Tomàs i Castanyer.

312. LA TEULA.—Periódich escrit ab sal y vinagre que pendrà'l sol cada vuyt dias al menos. [Capçalera mixta. Dibueix aHegòric].

Adm.: Teixidor i Parera, Pi, 6.—Imp. Ll. Tasso. [Des del núm. 3] Tip. *La Academia*. [Des del núm. 6] Tip. E. Ullastres, R. Universitat, 96.—311 × 227 mm.—4 pp. a 3 col.—Cada número dos quartos. Suscripció: Barcelona, trimestre Pts. 1; fora Pts. 1'50; Extranger Pts. 4.—IHustrat. Any I - 1880; núm. 1-8 (23 oct.-10 dbre.)

Aquest setmanari es publicava a Sans. En l'article «Propòsits de «La Teula» ens diu «Un Rejoler» que «hem vingut a la nova vida per molestar a mussols, borinots, ólivas y demás animalots d'aquells que Deu va fer en sis dies. Venim a tapar alguna, potser algunas goteras y goteras grossas, d'aquellas que en totas formas y dimensions cahuen demunt dels afortunats espanyols...» És una publicació anticlerical, que va tenir algunes denúncies, i vist que no podia seguir, el seu director En Josep Llunas va demanar autorització per a publicar *La Teula Barcelonina*, la qual cosa li fou concedida el 26 de desembre de 1880. Entre els noms dels col·laboradors hi veiem els de Josep Verdú, Francesc Coll, Simón Alsina i Clos, R. Calvete i altres.

313. LA TEULA BARCELONINA.—Periódich escrit ab sal y vinagre que pendrà'l sol cada vuyt dias al menos. [Capçalera mixta. És la capçalera de *La Teula* (núm. 312) i al peu del gravat, l'última paraula del títol].

Adm.: Teixidor y Parera, Pi, 6.—Tip. de E. Ullastres.—320 × 227 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. sol 2 quartos.—IHustrat. Any I, 1880; II, 1881. Núm. 1-5 (24 dbre. 1880-21 janer 1881).

En l'article de presentació ens diu que «*La Teula* és una rajola llarga y curvada, que recull totas las ayguas de la teulada; y aqueixas ayguas, recullidas y empleyadas ab seny, poden treurer molta bruticia de casa. Aixó es a lo que aspirém nosaltres. Hi ha tant que rentar avuy en nostra Espanya, que no se'n prepara mala feyna.—Aixis es que'ls «rajolers» que forman nostra redacció posarán tots sos esforços en dirigir *La Teula* contra totas las inmundicias de la societat...» Aquesta publicació era anticlerical. Al número del 6 de gener li fou imposada una suspensió de setanta setmanes per un article denunciat per el Fiscal; el Director del setmanari va demanar aleshores autorització per a publicar-ne un altre, la qual cosa li fou concedida en 13 de febrer de 1881, sortint als pocs dies *La Tramontana*. (Vegeu núm. 322).

314. L'APAGA-LLUMS.—Almanach de Gresca per l'any 1881. [Portada iHustrada. Un escolà apagant els llums del segle].

233 × 149 mm.—16 pp. a 2 col., excepte la pàgina en la qual s'hi veu el calendari.—IHustrat. Com ja ho indica el subtítol, el text d'aquest almanac és humorístic.

315. ALMANAQUE DE LOS AMIGOS DEL PAPA para... publicado con aprobación eclesiástica por la Revista Popular de Barcelona. [Portades il·lustrades; totes diferents].

Lib. y Tip. Católica, Pi, 5.—125 × 72 mm. [L'any 1900] 198 × 126 mm. [L'any 1911] 132 × 72 mm.—Bilingüe.—Il·lustrat.

Any 1881, pp. 174; 1883, pp. 176; 1890, pp. 191 + 1 s. n.; 1896, pp. 143 + 1 s. n.; 1899, de 80 pp.; 1900, pp. 80; 1901, pp. 80; 1902, pp. 72; 1903, pp. 96; 1904, pp. 80; 1905, pp. 52.

És una d'aquelles publicacions de fi d'any que acompanyen el calendari amb composicions literàries en prosa i vers, tant en castellà com en català.

Entre els autors catalans que hi col·laboraven podem esmentar En Joan M. Guasch, Antònia Gili, Jaume Collell, Artur Masriera, Claudi Omar i Barrera, Lluís Benaiges, Josep Mas i Casanovas, i altres. En els anys que hem vist, fins al de 1881 no hi ha text català.

Any XXI.—Núm. 6312. — Divendres 5 de Jun de 1891. — EMBOC DEL MATÍ

LA RENAIXENSA

DIARI DE CATALUNYA

REDACCIO
Lloc, núm. 48, baixos.
Aquest diari de notícies, avisos y d'opinions, se justinat á fomentar los intereses generales de Catalunya.
Recibe una revista mensual gratuita de trabajo en un volumen y un dia principal escritor.

ADMINISTRACIO
Lloc, núm. 48, baixos.
Barcelona, 1 mes Ptas. 2
Fora, trimestre. 6
Antillas, id. 12
Extremer, id. 18
Suscripciones.
Anuncio y anuncios prensa convencional.

Ant del dia: La Segret Cor de Jaén, Sant Benet, Santa Valeria y Merce mar y Sant Benet b. y m. — Sant de donde: Sant Robert b. y ci. y Santa Candelà mar.— Querido Amigo Continúa en la iglesia de Santa Clara, de religiones de Sant Benet. Se descubren a las 10 del matí y, se reserve a dos cuartos de vuit de la tarde.— Cort de Maria: Avus se la visita a la Mare de Deu de las Neus, se Sant Just ó la del Segret Cor (Llansa) en el de Bonicó.

Espectacles públics.

TEATRO TIVOLI.—Compañía Caraca.—Aquesta nit inauguració de la temporada d'estiu.— La bella ja francesa.— La legenda del Mordej.— El rei d'or blanc, presen hi plet la esplendíssima banda de cornets de la companyia Caraca.— F. L. Los hijos de los.— A tres cuartos de nou.— Butaca ab entrada 1'50 pes.

TEATRO DE NOVEATE.—Compañía dramática española de D. Emilio Merle.—Avey aquest nit inauguració de la temporada.— La vieja ley.— A tres cuartos de nou.— Entrada 3 reis.— Dimecres 3' representació de la comedia El amigo Fritz.— Dimecres a la tarda funció extraordinaria. La guerra en 3 actes El coló y 7 solones en 3 actes El coló.— Estan las leyes ó La vida del infante, que mai fait cobr totas las nit.— Se desputa en comedianta.

Dura dimon quedat á disposició de millores de dilluns dia de Moda.
Nota.— A mes d'aquest teatro s'aposen localitat fins á las 7 de la tarde en lo del Gran Teatro del Liceo.

ELDORADO.—TEATRO DE CATALUNYA.—Compañía dramática del Teatro Español de Madrid dirigida por D. Ricard Calvo y D. Donato Jimenez.—Avey dimoncs. 3 de Jun.— 2.ª funció de abona.— Tera par.— Lo drama en 3 actes en vers. precedit d'un dilloc en prosa original de D. Joseph Schegroy, titulat El gran gantito. Lo juego en un acto de la sepeye Fuzos y Alcor. La novia de Barcelona.— A las 9 en pont de la nit.— Entrada general 3 reis.— Id. el segon pie 2 reis.

Seguint lo costúm establert per los demás teatros, aquesta Empresa obra un abono especial per vuit dimoncs de mes que serà los dies destinats para los estrenos de obras bellas las preses y condiciones segunt: Paleso pletas amos entradas 100 pesetas.— Paleso principales sosse id. 50.— Butaca ab entrada 16 pes.— Los preses en lo despat para aquestas funciones serán majors que se ordinaria.

TEATRO GAYARRÉ (NOU RETIRO).—Dimecres 6.— Gran Act.— Mr. Onofroff, lo nos plus ultra de las visiones del pensament humá, nos rival magisterial á hipnotizador noscurre de tot lo medí donat aquest nit se 2.ª funció en aquest teatro ab lo teatro del celebre Musicista capitá Blanch essat simonats las orquestras per l'esplendit Cuarteto de sepeyetas Romanas mandolinistas de S. M. lo Rey Mill.— A dos cuartos de nou.— A 3 reis.

316. LA RENAIXENSA.—Diari de Catalunya. [Des del núm. 9559] La Renaixensa.—Periódich de Catalunya. [Des del núm. 9574] La Renaixensa.—Diari de Catalunya. [Capçalera mixta. Al centre, dibuix decoratiu amb l'escut de Catalunya. En els núms. 6656 i següents, 8859 i següents presenta en la capçalera lleus variants en la distribució del text].

Red. i Adm. Xuclá, 13, baixos.—Imp. La Renaixensa, Xuclá, 13, baixos.—195 × 122 mm.— [Des del núm. 8859] 540 × 400 mm. [Des del núm. 9558] 195 × 125 mm.—Nombre de pàgines variable, de 16 a 24 a l'edició del matí, de 8 a la de la tarda. [Des de 1.ª Juliol 1892] publica una edició diària de 24 a 32 pp. [Des del núm. 8859] Dos edicions diàries de 4 pp. a 6 col. [Des del núm. 9559] Publicació setmanal. [Des del núm. 9574] Torna a tenir l'edició diària.—Preu 2 quartos; Suscripció, Barcelona 1 mes Ptas. 2; fora Ptas. 6 trimestre; Antillas Ptas. 10 trimestre; Filipinas i Extranjer Ptas. 12 trimestre. [Des del núm. 7671] Suscripció al mes 1 Pta. núm. solt Ptas. 0'50. [Des del núm. 9559] Núm. solt Ptas. 0'25. [Des del núm. 9574] Núm. solt Ptas. 0'05.

Any XI, 1881 (núm. 1-605) pp. 8268.—XII, 1882 (núm. 606-1214) pp. 8740.—XIII, 1883 (núm. 1215-1815) pp. 7796.—XIV, 1884 (núm. 1816-2429) pp. 8414.—XV, 1885 (núm. 2430-3036) pp. 7724.—XVI, 1886 (núm. 3037-3645) pp. 8352.—XVII, 1887 (núm. 3646-4249) pp. 7808.—XVIII, 1888 (núm. 4250-

Núm. 316.

4852) pp. 7776.—XIX, 1889 (núm. 4853-5455) pp. 7818.—XX, 1890 (núm. 5456-6059) pp. 8160.—XXI, 1891 (núm. 6060-6655) pp. 8068.—XXII, 1892 (núm. 6656-7251) pp. 10190.—XXIII, 1893 (núm. 7252-7616) pp. 10302.—XXIV, 1894 (núm. 7617-7981) pp. 7646.—XXV, 1895 (núm. 7982-8335) pp. 7426.—XXVI, 1896 (núm. 7336-7171) pp. 7662. Cal advertir, que del núm. 8362 passa al 6833.—XXVII, 1897 (núm. 7172-7307) pp. 3014.—XXVIII, 1898 (núm. 7308-7670) pp. 7592.—XXIX, 1899 (núm. 7671-8033) pp. 8270.—XXX, 1900 (núm. 8034-8398) pp. 7888.—XXXI, 1901 (núm. 8399-8752) pp. 7566.—XXXII, 1902 (núm. 8753-9102).—XXXIII, 1903 (núm. 9103-9467).—XXXIV, 1904 (núm. 9468-9732).—XXXV, 1905 (núm. 9733-9840). Núm. 1 (1.ª gener 1880) al núm. 9840 (9 maig 1905).

En el Prospecte que va publicar el 20 de desembre de 1880, deia que deixava el camp de la revista periòdica * per a convertir-se des del primer de gener pròxim, «en diari de interesos generals de Catalunya, amb edició de matí y de tarde»; i que «será, en consecuença, nostra política d'atracció i de generositat, may de determinat partit. Aspirem a que nostre diari sia, en la premsa periòdica, lo que las associacions catalanistas de tota mena en la vida corporativa de Catalunya: motiu de mútua coneixensa, ocasió d'oblidar diferencies relativament insignificants, garantia d'estimació que s'arrela ab lo tracte y's dignifica al realitzar, los associats, actes tan meritoris com favorables a tots ells...» Donava tot seguit una idea dels principals components o seccions que tindrà el diari. Fullejant els primers números veiem els noms de Pirozzini i Martí, Barallat i Falguera, Riera i Bertran, Blanch i Cortada, Domènech i Montaner al peu d'interessants treballs, així com articles d'En Gaudí, Vilanova, Creus, Brugueros i altres. En la seva llarga vida no va claudicar mai en sos ideals; per això va sofrir denúncies i persecucions, multes i empresonaments; en l'article de primer de gener de 1900 llegim: «Hem parlat sempre ben alt y ben clar de lo que som y de lo que volem; no hem treballat may per nostra causa ni en lo misteri ni en l'ombra, sinó sempre ab lo cap alt y á la llum del ple dia; no hem tingut may, ni'ns hem humiliat per tenirlos, pactes ni contractes ab cap mena de gent... no hem fet may á nostres contraris oferta rebaixadora de nostre programa sagrat del Catalanisme estraftentlo y mutilantlo de mala manera pera que'ls hi fos grat. De nostra virilitat, de nostra intransigencia, de nostres conviccions, de que no'ns hem doblegat ni ajupit may de la vida, be'n son honrosa proba las persecucions incessants que ha vingut sofrint *La Renaixensa*... Avant, donchs, y fora...» En el número del 9 de maig de 1905, donava a conèixer «als subscriptors», la Memòria llegida en la presentació del balanç de la S. A. *La Renaixensa* i la venda en pública subhasta de tot quant constituïa l'haver social de la mateixa. Assenyalar els redactors i col·laboradors d'aquest diari que comptà vint-i-cinc anys de vida, és cosa difícil, però quasi pot ésser dit que difícilment trobaríem escriptor català que en el període de 1881 a 1905 no hi hagués escrit quelcom. L'autorització per a publicar aquest diari, es féu a nom d'En Pere Santaló.

* Fa referència a la Revista *La Renaixensa*, de la qual hem tractat en el núm. 222.

317. LO VELÓGRAFO. [Capçalera velografiada].

Adm. i Red.: Cucurulla, 9, baixos.—[velografiat].—276 × 179 mm.—4 pp. a 2 col.
Any I, 1881; núm. 1 (3 gener).

Era una publicació de «joventut» i que sols es proposava posar-se en contacte amb el cercle de les seves amistats. En l'article «Nostre propòsit» llegim que «apartarem tota ideya política y relligiosa», que sostindrà valenta lluita «contra molts que baix la capa de *catalanistas* forman la verdadera escoria de nostra terra», que tindrà per guia el «Progrés, seguint sempre'l camí que li marqui sa mare la Ciencia». També diu que no publicarà «cap trevall en dialecte mallorquí ni valencià, exigint-se tots en lo verdader idioma y ab la mateixa ortografia que havem adoptat...» Aquí es formula el propòsit de la que després s'anomenà «Escola de l'Avenç», que ara modestament apuntava. Sols hi ha treballs literaris i una secció de noves. No se'n publicà cap més número. El dibuix és de S. Plà, de València. N'era director En J. Massó Torrents; l'Emili Guanyabens, qui també hi col·laborava, curà de la part caligràfica.

318. LA ROJA.—Revista catalana ilustrada. Sortirà tots los dissabtes. [Capçalera mixta. Dibuix a Hegòric].

Adm. i Red.: Hospital, 28, 3.—Tip. *Española*, Hospital, 87.—265 × 168 mm.—8 pp. a 2 col.—
Núm. solt 2 quartos. Suscripció: Barcelona, trimestre, Pts. 1'50; fora Pts. 2.
Any I - 1881 núm. 1-6 (8 janer-12 febrer).

En l'article de «presentació» llegim que aquesta publicació serà un «setmanari endressat a cantar y enaltir a las glorias catalanas, ab'l símbol de la barretina roja... Catalana fins el moll dels ossos, però catalana-espanyola, com debem serho tots los que estimém l'avansament de la terra que'ns ha vist naixer... Per ço *La Roja* que aixis ho enten no será may separatista ni tradicionalista tan en sas ideas com en son llenguatje». En el núm. 6, la Redacció ens fa saber que: «Accedint als desitjos de molts de nostres llegidors, *La Roja* desde el número vinent será periódich satíric y literari». No hem pogut veure, però, aquest número. El director era En P. Huguet i Campanyà; hi col·laboraven En Ramon Escaler, Josep M.ª Codolosa, Josep Pous, Enric Franco, Pere Alsina, Francesc Fayós, Maria Masaguer de Verdguer i molts altres.

319. LO LLENGUT.—Organo (de rahons). Revista casulana en catalá y castellá y vice-versa. [Des del núm. 2] Revista casulana quinzenal. [Capçalera manuscrita. [Des del núm. 4] Capçalera mixta. Dibuix a Hegòric].

Adm.: «No n'hi ha (com en molts puestos)».—Red.: «Quint pis segona porta».—[Litografiat].—
259 × 200 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'25.—Ilustrats.—Trilingüe.
Any 1.er - 1881 núm. 1-13 (16 janer-8 set.)

Núm. 1.

Barcelona 3 Jener 1881.

Any 1

Lo Velógrafo

Administració y Redacció: Cucumulla y Països.

Alegoria del any nou.

Composició y dibuix del jove pintor D. S. Pla.

Núm. 317.

Aquesta publicació «enrahonará mentres l'escolti algú y no acabi la saliva o'ls diners, perque fins per enrahonar se'n necessitan. Procurarem amenizar la lectura ab bon humor...» Publicava treballs literaris, quasi tots ells signats amb inicials.

320. DIARI DE SANT FRANCISCO. [Capçalera mixta. La part il·lustrada representa l'escut de Barcelona].

Imp. de V. Berdós, Magdalenas, 23.—177 × 118 mm.—4 pp.
Any I - 1881 núm. 1 (29 janer).

Aquest *diari* publicava un número cada any, i era dedicat a En Francesc Masriera amb motiu del seu sant. Sembla un diari la distribució tipogràfica del qual fos inspirada en «La Renaixensa». Al costat de l'escut que es veu en la capçalera, llegim aquestes dues quintilles:

Aquest diari es un motiu	Es exclusiu per la diada
per poder felicitar	del sant de nostre Padrí,
al oncle mes expansiu	surt, cada any, una vegada.
lo mes alegre y festiu	Si a tots vostés los agrada
que cada any nos te a dinar.	s'hi poden suscriure aquí.

No hem vist cap més número que l'esmentat, però, el nostre bon amic N'Artur Masriera ens havia dit que en sortiren d'altres.

321. LA PESCATERA.—Periódich satírich, bilingüe, que no tracta de política ni de religió, redactat per una colla de tranquils, que prou feina tenen per ells. Il·lustrat ab ninots. Vendrá peix cada dissapte, si s'en pesca. [Des del núm. 2] La Pescatera de la Barceloneta.—Periódich satírich, bilingüe, redactat per una colla de tranquils, que prou feina tenen per ells. Il·lustrat ab ninots. Vendrá peix cada dissapte, si s'en pesca. [Des del núm. 8] La Pescatera.—Periódich satírich, bilingüe, redactat per una colla de tranquils, que prou feina tenen per ells. Il·lustrat amb ninots. Vendrá peix cada dissapte, si s'en pesca. [Capçalera mixta. Dibuix amb una pescatera venent].

Red. i Adm. Sant Miquel, 19, baixos. [Des del núm. 2] Concordia, 12, baixos.—Imp. de O. a carrer de Xumetra, Santa Madrona, 7.—315 × 218 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt, 2 quartos.
Any I, 1881; núm. 1-23 (gener a agost).

En l'article «A tothom» ens diu «*La Pescatera* que tenen «per costum parlar molt y com aixó es cusí-germá de dir mentidas, es per aquest motiu qu'una

servidora de vustés no dirá més que'l més precís, sens apartarme gens ni mica de la *panera de la veritat*... Si'ls tinch de parlar ab franquesa, desitxo caminà ab tota la possible seguretat; per aixó *La Pescatera de la Barceloneta* parlará de tot... de tot... menos de política, ni de Religió, la primera perquè'm fá por y la segona per'l respecte y consideració que sempre m'ha merescut». Va figurar com a director En Maximí Rojals a qui se li va donar el permís per a la publicació amb data del 29 de gener, i poc després va ésser-ho En Marian Vale. Ja hem vist que en la salutació als llegidors, ens parla de *La Pescatera de la Barceloneta*, però l'autorització donada pel Govern Civil es féu a nom de *La Pescatera*, i aquest mateix títol figura en el número primer.

322. LA TRAMONTANA.—Periódich vermell. Salut pública. Interessos populars. Arts y Lletres. [Capçalera i il·lustrada amb el títol de la publicació i al·lusiva a ell.]

Red. i Adm.: Ronda de l'Universitat, 96. [Des de l'any VIII, núm. 385] Red. y Adm.: Ponent, 1, 1.º —Tip. *La Academia* de E. Ullastres.—338 × 229 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos. Suscripció: Espanya, trimestre Pts. 2; Unió Postal Pts. 4.—Il·lustrat.

Anys: I, 1881; II, 1882; III, 1883; IV, 1884; V, 1885; VI, 1886; VII, 1887; VIII, 1888; IX, 1889; X, 1890; XI, 1891; XII, 1892; XIII, 1893; XIV, 1894; XV, 1895; XVI, 1896. Núm. 1-717 (16 febrer 1881-12 juny 1895).

Aquest setmanari dintre el seu gènere és un dels més remarcables en la premsa barcelonina; va publicar-se per espai de setze anys, arribant a tirar un bon nombre d'exemplars, i fins algunes vegades va haver de fer un segon tiratge; s'ha de dir que el director de *La Tramontana*, En Josep Lluнас, que es firmava algunes vegades *Lo Dimoni gros*, coneixia els seus llegidors i sabia quin era l'estil que més els agradava *. Aquesta publicació fou la continuadora de *La Teula Barcelonina* (núm. 313) i abans de sortir el número primer, va publicar amb data del 12 de febrer de 1881 un «Pregó» que fou molt celebrat, i en el qual s'anunciava la sortida d'aquest setmanari. En la «salutació» dirigida als lectors es diu que, *La Tramontana* serà un «setmanari catalá, avansat d'idees com cap mes, que deurá volguer la autonomia del municipi y clavará llenya a tot bitxo vivent...» I afegeix: «protestem de totes les acusacions que de separatistes poguessen tildarnos... puig desitgém que's borrar las fronteras, que'ls noms de nació sols serveixin per designar grans regions...» En gener de 1895 i després d'una suspensió de tretze mesos va publicar una fulla-prospecte en la qual declara que «*La Tramontana*, al reapareixe després de tant llarga suspensió, no té de fer cap programa d'idees, puig dihent que continuará més ferma que may am las meteixas de sempre, ja está dit tot». També ens fa saber que seran «enemigs irreconciliables de tot

* Cal esmentar el fet de què molts articles passaren del pensament d'En Lluнас a la composició, sense haver estat redactats ni escrits a mà; com que havia estat impressor, ell mateix componia el setmanari.

procediment que no s'enmotlli a un fondo de moral social y de verdadera justicia». Fou un setmanari eminentment anticlerical i defensor de la classe obrera; va sofrir moltes denúncies, suspensions i fins l'empresonament del seu director En Josep Lluas, així com també el d'algun dels seus redactors. Aquests i els col·laboradors pertanyien tots a la classe treballadora. Va sostenir fortes polèmiques amb altres periòdics, àdhuc amb alguns d'idees semblants. Va publicar números extraordinaris força interessants.

323. LO DIR DE LA GENT*.

En la revista *La Renaixensa* corresponent al mes de febrer de 1881, s'hi llegeix una notícia que diu: «En l'espai d'aquest mes ha sortit un nou periòdich català, *La Tramontana* y se'n han anunciat dos mes: *Lo dir de la gent* y *Lo senyor Canons*». En el registre d'autoritacions del Govern Civil veiem els títols dels setmanaris primer i tercer (vegi's núms. 322 i 324) però no hi figura el segon; afegim encara que en el número de març de la dita revista, s'hi llegeix haver rebut el número primer de *Lo senyor Canons* i res es diu de la publicació que motivà la present nota. Tenint en compte aquests fets i que no hem vist *Lo dir de la gent* en cap de les col·leccions ni catàlegs que han passat per les nostres mans, ens atrevim a afirmar que no va arribar a sortir.

324. LO SENYOR CANONS.—Periòdich satírich, humorístich y literari, enemich de concejals y empleats dolents. Surtirá sempre que fassi bon temps y no ploguï. [Capçalera mixta. El Sr. Canons voltat de mainada].

Red. i Adm.: Hospital, 28, 1.—Tip. *Española*, Hospital, 87.—260 × 172 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt 2 quartos.—Setmanal.

Any I - 1881 núm. 1-3 (11-25 mars).

Publicació de curta durada. En el registre del Govern Civil figura com director i propietari En Domènec Casanovas, que era impressor; entre els col·laboradors s'hi veuen els noms de Josep M.ª Codolosa, Josep Verdú (*Gestus*), Josep Pous, Josep M.ª Puig i Torralba, Anton Saltiveri, Francesc Fayós, etc.

325. LA COLONIA.

El primer d'abril de 1881, En Valentí Almirall va demanar autorització al Governador Civil per a publicar un setmanari amb aquest títol, i el 8 del dit mes, li era concedit; però creiem que el celebrat polític, no va arribar a

* Probablement el títol d'aquesta publicació va ésser inspirat per la comèdia d'En Frederic Soler, *Lo dir de la gent*, estrenada el 9 de novembre de 1880.

PERIÓDICH VERMELL

== SALUT PÚBLICA == INTERESSOS POPULARS == ARTS Y LLETRAS ==

DISSABTES • QUARTOS • L'ÚNICO SUELTO: TRIMESTRES • EN FANTASIA • TUTA RALS: L'ÚNICO SUELTO • DOS QUARTOS • D'UN D'UN POSTAL • SETZE RALS • TRIMESTRES • L'ÚNICO SUELTO • DOS QUARTOS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Ronda de l' Universitat, 96. BARCELONA

JA HI SOM

Sí, senyors, ja hi som; aquesta es la paraula. La TRAMONTANA ja comença a bufar per Barcelona.

Ja es ben vritat que en lo mon tothom hi ve plorant.

Nosaltres ¡ignocents! creyem que quan veuriam la primera llum ja correriem nous vents per tots los reconets d' Espanya, que deixarien respirar una miqueta mes lliurement a tothom.

*¡Ilusiones engañosas
livianas como el placer!*

Totas aquellas ganas y promesas de neteja no han sigut mes que quatre pronóstichs d' un Saragossa de cuyns, que per agafar lo mànech de la peulla era capàs de prometre que faria baizar la lluna per guardar, dintre un cove, las murallas del Parque, ó cosa per l' estil.

Are sortim en que una cosa es lo prometre y l' altre menjar del tros.

Molt ben pensat.

*A sants y à minyons...
piede pan y piede perro.*

¡Si se 'n necessitan de tramontanades per netejar tots los focos d' inmundicia!

Mes alto; això es somiar; y per aqueix camí fariam com los dentistes de plassa, que enrahonan un dia seguit y no diuben res.

La TRAMONTANA no te d' exposar programas, que prou dignu en son prospecte.

Ja estich veyent com mes de quatre farán los següents càlculs: — Setmanari català, avançat d' ideas com cap mes, que deurà volgner l' autonomia del municipi y que clava llenya á tot bitxo vivent, separatista segur. ¡Malehit separatisme! —

Encar que això no sembli de la índole de nostre periódich, al pensar nosaltres que més que una qüestió política n' es una de nacional, creyem no está fora de lloch lo fer constar que desd' ara protestém de totas las acusacions que de separatistas poguessen tildarnos.

Los que aixís racionin pateixen de miopia, no hi veuen mes enllà del seu nas, qual ombra

lo molesta fins quan miran d' apropar, perquè 'ls sembla un separatista.

¡Pobrets, jo 'ls compadeixo!

¡Curts de vista! Avesats á cremar incens á n' en Pau, en Pere ó en Berenguer, que está encarregat de pensar per ells, tal vegada perquè ademés de curts de vista ho són de gambala, se creuen, com los nens, que totas las cosas son igual mentres tingan la mateixa apariencia.

No, ignocents; no. Nosaltres no som separatistas. Avuy que 'l progrès tendeix en totas las esferas de la vida humana á la creació de grans centres ó entitats, nosaltres no volém pas dividir, sino multiplicar; y obehint á 'n aquestas ideas, som mes unionistas, molt mes que tots los unificadors del mateix ventrell de Espanya, puig desitjém que 's borrin las fronteras, que 'ls noms de nació sols serveixin per designar grans regions; anhelém que tothom sia germà, y volém, en una paraula, per patria, no sols Catalunya, sino Espanya, 'l mon. Ja veuen si som mes unificadors que 'ls de Madrid.

Pero are no 's vajin á creure que cantarém los goigs de santa Centralisació; ¡cal no senyors, no, ni pensarihi. Som enemichs dels pops y de l' absorció, y volém que tothom visqui per las forsas y medis de que disposi.

Aquí tenen en pocas ratillas quin es lo propòsit de

La REDACCIÓ

LOS EMPLEATS

En tots los cambis de situació política en Espanya, se diu que 'ls nous governants se veuen tot seguit assetjats de gent que 'ls demanan empleos. La casa d' ells sembla casa de tothom, ahont ni ells mateixos poden manejarshi.

Si 'm trobés en lo cas d' un d' aquestos governants, veyentme la casa plena de caras desconegudas, obriria un balcó y 'm posaria á cridar: ¡lladres! ¡lladres!

D' aquesta manera agafarian á tots los pretendents y de segur que després d' habérloshi pres la declaració, sino tots, la majoria d' ells foren condemnats, quan menys per tentativa de delict.

Lo qui desempeña un càrrech, deu sapiguer desempeñarlo, y si no 'n sab enganya al qui 'l paga, comet un delict.

trobarien en que casi bé tots los agafats no sabrien per quin cap posarshi en l' empleo que sollicitan, no hi hauria més remey, obrant en justicia, que condemnar á tots aquestos per tentativa del delict d' engany.

Ja n' hi haurá alguns que sabrán la seva obligació, pero 'ls cassos excepcioñals no fan la regla.

Aquesta es, que aixís com hi ha polítichs més ó menys avançats, que van ab sas ideas endeavant fins mes enllà ó més enàs, los que buscan empleo son més ó menys atrassats.

Aixó es una circumstancia molt essencial en la classe, sense que vulgui dir que es la única de que está dornada aquesta.

Los sollicitants d' empleos, quan puján los seus van ab tants cumpliments y bons modos á sollicitar que se 'ls enclague en la nómina, que penso, y no crech enganyarme, que gastan allavors totas las bonas formas y modals, fins al extrem de que no 'ls queda ni una partícula d' urbanitat pera quan desempeñan l' empleo.

D' aquí deduech lo perquè en las oficinas públicas, per regla general tambe, sempre 'ns reben reñunfunyant y ab cara de pomas agres, com si 'ls hi anessem á pendre la plassa. De segur que la causa es aquesta que he dit y no cap d' altra; perquè l' amohinament de no fer res, no fora prou per ell sol perquè 'ls oficinistas tinguessen tan mal humor.

Y aquí tenim un' altra circumstancia que sembla tambe sine qua non en lo ram que 'ns ocupa.

Encara aquestas dues qualitats, com son negativas, se concebeixen en una persona. Lo no estar enterats de lo que 's té de fer y no guardar las atencions degudas, pot molt bé existir en un mateix subjecte; lo que veig més difícil de possehir, es un' altra qualitat activa que noto en molts dels que son empleats de professió. Me referexo á la qualitat de fer miracles.

Es veritat que aquest dó no 'l tenen tots, pero n' hi ha molts que 'l posseheixen d' una manera acabada.

Jo 'n coneixia un, que, net de descuento, cobrava vintidos duros y pico cada mes. Tenia dona, tres criaturas, dida, criada y estava abonat al teatros.

Del pis, se 'n feya divuit duros. Aixís es que ab quatre duros y alguns rals, se mantenian, calsavan y vestian set personas tot un mes, y encara 'n sobrava per diversions.

Francament, allò dels paços y dels pans, ja ho trobo extraordinari, pero lo que 'ls hi he explicat d' aquell conegut meu, ja s' hi pot

fer-ne ús, ja que no n'havem vist cap exemplar, ni l'esmenten les publicacions d'aquell temps. Probablement volia tenir l'autorització per a publicar un setmanari, cas de què no pogués sortir el *Diari Català* a causa de les denúncies que molt sovint tenia; fullejant la col·lecció del *Diari*, no hem vist res referent al títol objecte d'aquesta nota.

326. L'ESCUT DE GRÀCIA.—Bolletí oficial de la junta de romeria al Monastir de Ntra. Sra. de Montserrat. Sortirà una vegada a la setmana. [Capçalera mixta. Al centre, un gravat amb l'escut de Gràcia].

Est. i Imp. *Peninsular*, Comte del Assalt, 69.—222 × 130 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. sol 4 quartos. Suscripció: Un mes Pts. 0'50.

Any I - 1881 núm. 1-28 (23 abril-29 oct.)

En l'article «Nostre programa» ens diu la Redacció, que en «*L'Escut de Gràcia* no trovarán—[els seus llegidors]—mes que l'expressió dels afectes que animan avuy als cors dels feels de Catalunya y tots sos esforços se dirigiran a fer renaixer lo foch del amor a la Verge de Montserrat en totas las llars ahont las pasions del nostre sigle la han esmortuit o colgat sota la cendra de la indiferencia. Ni un sol pensament que s'aparta d'eixos fins han de constar en nostras columnas, ni una sola paraula que no sia severament católica ha de llegirse en las planas de *L'Escut de Gràcia*». Entre els treballs que publicava n'hi ha d'En Jacint Verdaguer, Josep A. Gatell, Josep de Palau i Huguet, Bruno Rimbau i Cortacans i altres.

327. LO SACH DELS GEMECHS.—Periòdic purament literari y humorístich. Sortirà lo menos un cop cada semmana. [Capçalera mixta. En el dibuix s'hi veu un home sentat al peu d'un arbre tocant el sac de gemecs].

Adm. i Red.: Hospital, 87.—*Tipografia Espanyola*, Hospital, 87.—234 × 148 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt 2 quartos. Suscripció: Barcelona, un mes, Pts. 0'50; fora trimestre, Pts. 2.

Any I - 1881 núm. 1 (1 maig).

En un breu advertiment llegim que «animats d'entusiasme per las lletas catalanas, ens proposém afegir un grà d'arena al gran monument de la literatura patria.—Inspirats en aquesta idea, doném a llum lo present setmanari que procuraré allunyar de tota passió política, ocupantnos solsament de literatura, ja séria, ja humorística, per agermanar aixís la bellesa de la poesia ab los dolsos passatemps del bon humor». El director era En Miquel Servole; hi veiem les firmes d'En Víctor Balaguer, Enric Badia, Francesc Ubach i Vinyeta, Enric Sampons, i altres.

328. L'AVENS.—Periòdic catalanista. [Capçalera velografiada amb el títol de la publicació].

Adm. i Red. Cucurulla, 9.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt 4 quartos.—Il·lustrat.

Any I, 1881; núm. 1-10 (3 juliol-4 desembre).

Poc podia pensar-se En Massó i Torrents, l'ànima d'aquesta publicació, que arribaria dia que la veuria no solament impresa, sinó convertida en una de les primeres de Catalunya. En l'article «Nostre propòsit» ens diu, que «tant sols al mirar la primera plana de *L'Avens*, ja's pot formar càrrech de las nostras aspiracions. Son titol ja indica que perteneixen a un partit avansat, y al ferlo «periódich catalanista» manifestém tenir gran amor á la terra ahont havem vist la llum per primera volta. Preném la denominació de «catalanistas» pera distingirnos dels que sent fills de Catalunya, no sénten o no tenen amor a la mare patria... Nosaltres procurarém inculcar a nostres companys las nobles ideyas d'amor a la patria, admirant als presents y recordant als passats, per lo qual contém ab bonas firmas en lo camp lliterari, artístich y científich... Escriurém en catalá y sempre ab la mateixa ortografia... Per acabar, dirém que nostre lema será lo del immortal Clavé: Progrés, Virtut y Amor». Fullejant les pàgines d'aquesta revista, que quasi fou quinzenal, veiem treballs literaris d'Emili Guanyavents i d'En Pere Talric, i dibuixos de Víctor Beltri i Ramon Casas; En Massó i Torrents no sols hi escrivia sinó que fins hi dibuixava. Es publicava velografiat, (se'n cuidava en J. Meifren), en substitució de *Lo Velógrafo* (núm. 317.)

329. LO SENYÓ MARIANO.

D'aquesta publicació solament tenim les notícies tretes del Govern Civil en el registre del qual hem vist que el 19 de novembre de 1881 va donar-se autorització a En Joan Lloveras per a imprimir un setmanari amb el títol abans esmentat; també fa saber que els primers números van sortir de casa d'En Berdós, Magdalenas, 23, i després de la tipografia d'En Joan Oliveras, al carrer de Santa Madrona, 7. Però no hem vist en *La Renaixensa* cap gazetilla referent a l'esmentada publicació.

330. LA SARDANA.—Periódich defensor dels que sempre perden. Sortirá quan bé li aparegui, donant á lo ménos una ballada cada vuyt dias. [Capçalera mixta. Dibuix d'En Moliné [?] representant uns quants tipus ballant la sardana; al centre, un petit monument amb un vedell. Els balladors representen els més coneguts polítics espanyols del temps: Balaguer, Castelar, Martos, Posada Herrera, Sagasta i algun altre].

Direc.: Ronda de la Universitat, 96.—Tip. *La Academia* de E. Ullastres, Ronda de la Universitat, 96.—338 × 228 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos.—Il·lustrat.

Any I - 1881, II 1882; núm. 1-19 (16 dbre. 1881-4 maig 1882).

En l'article de presentació ens diu «L'Ampurdanés» que «los redactors d'aquest periódich, volem ballar lo fandango del mon, i per aixó esculleixen un ball netament catalá com *La Sardana*...; que publicarán uns *saltirons* de lo més escullit del ball de la vida, cuidant sempre de donar més a coneixe aquells que sos autors voldrien tenir més amagats. I com en aquest mon de monas estém tan

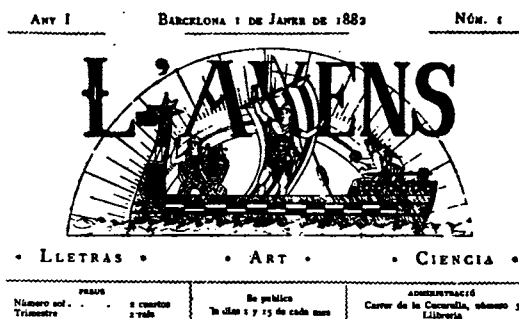
cansats de veure lo molt que abundan los homes donetas que ja ningú'n fa cas, nosaltres aprofitarem la ocasió de ferlo manefla obrint una secció de *Tafaneries* ahont demanarém a qui puga saberho que'ns enteri de lo que'ns hagin contat los vehins, y'ns espliqui lo que bé li sembli de certs rumors que molt certs semblan devegadas... Era un setmanari humorístic i satíric, republicà i anticlerical. Figurava com a director En Josep Suñol i Teixidor. Cada número es comptava com una «ballada».

331. L'AVENS.—Lletres, Arts, Ciència. [Des del núm. 7] L'Avens.—Revista. [Des del núm. 17] L'Avens.—Literari—Artístich—Científich. Revista mensual ilustrada.—Ciencias, Arts, Letras. [Capçalera mixta. Una nau grega amb alegories de les Ciències, Arts i Lletres. La bandera catalana a la vela. [Des del núm. 7] Capçalera tipogràfica].

Adm. Cucurulla, 3.—Tip. *La Academia* de E. Ullastres, Ronda Universitat, 96. [Des del núm. 10, gener] Imp. *Catalana* de L. Obradors. Sant Ramon, 4. [Des del núm. 21] Tip. *La Academia* de E. Ullastres, Ronda de la Universitat, 6. 175 × 103 mm. [Des del núm. 16] 195 × 115 mm.—Núm. sol 2 quartos, trimestre Pts. 0'50. [Des del núm. 22] Núm. sol un ral. Suscripció: Catalunya, Valencia i Mallorca un any Pts. 5, un semestre Pts. 3; fora, un any Pts. 7, mitg any, Pts. 5.—8 ó 16 pp. Fins el núm. 6 a 2 col., els demés números a r. s. Els 6 primers números, quinzenal; després, mesal.

Any 1.º 1882; núm. 1-9 (gener-juny, pp. 1-96); II, 1883; núms. 10-15 (gener-juny; pp. 97-208); III, 1883 i 1884; núm. 16-33 més dos números trimestrals, pertanyents al segon semestre 1884 (juliol 1883-dbre. 1884); pp. 1-634 + 1 s. n.

De manera modesta (vegi's números 317 i 328) va començar aquesta publicació que havia d'arribar a tenir tanta influència en el moviment literari català. En l'article «Nostres propòsits» llegim que «Lo Progrés és y será nostra guia, com deu ser lo de tota la humanitat». En definir la seva posició política, diu que en el catalanisme s'hi «observan avuy dues tendencias sumament divergents... Los uns sols desitjan lo progrés y millora de Catalunya,

NOSTRES PROPÒSITS

A temps que acarciam l'ideya de donar a llum un periòdic, y ab això y compondrà quina es nostra satisfacció al veure-la ja realisada.

Entrem, donchs, a trepitjar l'escabrós viarany del periodisme, encare que molt poch entesos en ell, impulsats per lo bon desitj, y pensant que si bé avuy som los més petits, seguint l'ordre natural, anirem progressant mentre duri nostra vida. Ademés, lo titol que porta, nostre publicació 'ns obliga a ferho.

Lo Progrés es y será sempre nostra guia, com deu ser lo de tota la humanitat, y rebrém ab especial satisfacció 'ls avensos practicats en tots los rams del humà saber: deixant apart tota mena d'ideyas enrederides, debils, esterbes interposats en lo camí de la Civilisació. Som joves los que tenim a càrrech la publicació de L'AVENS y ab la se-

guretat de que aquest es lo camí que debem empendrer, correrém a passos agegantats, si 'ns es possible, envers la meta de nostras aspiracions.

En un altre camp tindrem que alitzar, encara que representant un peyor relativament petit, que es en lo catalanisme, en lo qual s'observan avuy duas tendencias sumament divergents, per mes que en la apariencia sembla que convergeixen a un mateix fi per lo mer fet de titularse catalanistas. Los uns sols desitjan lo progrés y millora de Catalunya, y 'ls altres se fan sectaris de las ideyas més enrederides, ab la pretenió de fer renalixer cosas, que si bé esqueyan a la Catalunya del temps passat no se las enjiponaria la Catalunya del sigle xix. Entre aquestos partits hi ha lo mitjanís, 'ls partidaris de la idociació, 'ls estacionaris, los que no avansen ni reculan, en una paraula, la nulitat; porque entre 'ls altres, fins los que obran en sentit contraproduhent fan alguna cosa, treballan. No cal dir que nosaltres nos posarém al costat dels més avansats, desde 'l moment en que 'ns taxem d'estimar a la terra que 'ns ha vist naixer.

Núm. 331.

y'ls altres se fan sectaris de las ideyas més enrederidas, amb la pretensió de fer renaixer cosas, que si be esqueyan a la Catalunya del temps passat no se las enjiponaria la Catalunya del sigle XIX. Entre aquestos partits hi ha la mitjania, 'ls partidaris de la indecisió, 'ls estacionaris, los que no avansen ni reulan, en una paraula, la nulitat; perque entre 'ls altres, fins los que obran en sentit contra produhent fan alguna cosa, treballan. No cal dir que nosaltres nos possarem al costat dels més avansats, desde'l moment en que'ns tatem d'estimar a la terra que'ns ha vist naixer». Manifesta que procurarà unificar la ortografia i no usarà termes antiquats «sino quant nos faltin dels qu'estan en us». La vida periodística de *L'Avenç* fou accidentada i ocupà sempre una posició d'esquerra tant en literatura com en catalanisme; per les seves pàgines s'hi veuen dibuixos d'En Baixeras, Mestres, Casanovas, Pahissa, Tamburini, Masriera, i molts més, alternant amb articles d'En Valentí Almirall, Eudalt Canibell, Josep Puiggarí, Cels Gomis i altres, amb poesies de N'Artur Masriera, Apeles Mestres, J. M. Tamburini, etc. i contes d'En Narcís Oller, Lluís Lòpez Oms, Josep Ixart i Emili Vilanova. També s'hi veuen traduccions d'En Zola, Coppée, Shakespeare i algun altre. En Jaume Massó i Torrents i En Ramon D. Perés n'eren directors.

332. LA LLUNA.

En el registre de publicacions del Govern Civil hem vist que, amb data del 4 de març de 1882 va donar-se autorització a En Josep Gombau per a publicar un setmanari amb aquest títol. Les nostres recerques han resultat infructuoses per a obtenir més dades referents a aquesta publicació.

333. L'ESCUT DE GRACIA.—Setmanari dedicat a la defensa dels principis socials y administratius de la vila. [Capçalera mixta. Al centre, l'escut de Gràcia].

Red. i Adm. Angel, 67, 2.ª [Des del núm. 130] Torrent de l'Olla, 119, 2.ª—Imp. *Peninsular*, Comte de l'Assalt, 69. [Des del núm. 22] *Tipografia Hispano Americana*, Dou, 3.—222 × 130 mm.—12 pp. a 2 col. [Des del núm. 26] 8 pp. a 2 col.—Núm. sol 4 quartos. Suscripció: Un mes Pts. 0'50.—Setmanal.

Epoca 2.ª Any II, 1882; núm. 19 al 27, 30 al 34, 41 al 43, 45, 48, 50 (11 mars al 14 oct.) III, 1883; núm. 67, 73, 81, 85, 89, 130 al 140 (10 febrer al 28 juny).

En el núm. 326 havem vist la primera època d'aquesta publicació, la qual aleshores era el portaveu «de la Junta de la Romeria al Monestir de Nostra Senyora de Montserrat»; ara ha evolucionat, i publica treballs literaris i sobre l'administració local. Entre els noms que hem vist signant articles podem esmentar els de Claudi Omar i Barrera, Joaquim Riera i Bertran, Gabriel J. Palau, Francesc Soler, Sebastià Trullol i Plana. En el núm. 140 es despedí del públic.

334. LA VESPA.—Periodich satyrich per la gent com cal. Surtirà una vegada la setmana. [Des del núm. 36] Sortirà dos vegades la setmana. [Capçalera mixta. Dibuix representant una vespa, els escuts de Catalunya i Barcelona, i el títol de la publicació. [Des del núm. 2] El mateix dibuix, però reduït.

Adm.: Dou, 3, baixos. [Des del núm. 36] Adm. Palla, 31.—Tip. Hispano-Americana, Dou, 3.—323 × 227 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos. Suscripció per tota la Península, Pts. 1'25 trimestre; Ultramar i Extranjer Pts. 2'50. [Des del núm. 36] Per tota la Península Pts. 2 trimestre; Ultramar i Extranjer Pts. 7'50.—IHustrat.

Any I, 1882; II, 1883; núm. 1-89 (5 abril 1882-19 juny 1883).

Aquesta publicació pertanyia al partit carlista, millor dit, va abandonar aquesta causa per a defensar les idees d'En Nocedal, qui aleshores va rebel·lar-se contra D. Carles de Borbó. Però fou tan violenta la campanya que l'Església va haver d'intervenir-hi i el Vicari Capítular de Barcelona, N'Ignasi Palà i Martí, va condemnar aquesta publicació (cosa igual feren l'Arquebisbe de Tarragona i el Bisbe de la Seu d'Urgell). En el «¡Deu vos guard!» ens diu que «surt *La Vespa*, un poch enverinada, disposada, no com *Lo Burinot* * a fer rum rum, y res més, sino a clavar lo fibló a qui l'inquieti; y dient *qui li piqui que s'ho rasqui*; o, per dirho de un modo més pulit, *qui sia confrare que prenga candela...* **.

335. L'AVI VELL.—Periódich satírich. Surtirà cuan li convinga. [Des del núm. 12] Surtirà cada setmana. [Capçalera tipogràfica. [Des del núm. 11] *L'Avi Vell* explicant als mestissos. Entre les caricatures d'aquests s'hi reconeixen a En Pidal i Mañé i Flaquer].

Adm. i Red.: Jaume Giral, 42, 1.ª [Des del núm. 31] Palla, 31.—Imp. y lib. de F. Bertrán y C.^a Pasatje de la Mercé, 10. [Des del núm. 17] Tip. Española, Hospital, 87.—324 × 230 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos. Suscripció, Pts. 1'25 trimestre; Pts. 2'50, Ultramar i Extranjer.—IHustrat.

Any I, 1882; núm. 1-35 (7 abril-30 nov.)

Pot dir-se que aquesta publicació fou quasi setmanal. Va sortir a defensar la ideologia de *Lo Mestre Titas* (núm. 207) que no era altra que «la santa bandera de Deu, Patria y Rey, aixó es'l gran partit carlista». Defensava el «nocedalisme», en contra dels «mestissos». En sa presentació diu que *Lo Mestre Titas*, «l'encarregà la defensa, no sols de son bon nom, sí que també de sos fets y que no fos cobart en defensar la veritat, y que may transigís ab l'error ni menjés pastitxos en que hi entrés mantega lliberal». En el núm. 35 de 30 de novembre de 1882, llegim que «la setmana entrant, si Deu vol serem dos en un sol paper, y tindrem

* AHudeix al periódic catòlic esmentat en el núm. 287, el qual tractava als «mestissos» amb forma cortès i urbana.

** Vegeu el núm. 349.

lo gust de parlarvos, dugas vegadas cada setmana... endemés tinch de perdre'l meu nom y desitja que'ns diguém tots dos *La Vespa*. Com pot suposar-se el llegidor, tota la publicació tracta de la escisió del partit carlí.

336. LA BARRETINA.—Semanari catalá de bona mena literari y artístich. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Hospital, 87, baixos.—*Tipografia Española*, Hospital, 87.—337 × 243 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos.
Any I, 1882; núm. 1, (4 maig).

Diu la Redacció, dirigint-se al públic, que volen fer «un periódich no sabi, pero formal, no ridicol ni xavacá, pero festiu en part dintre'ls limits de lo decent y de lo literari de bona lley. Proporcionar a nostres favoreixedors una estona d'agradable lectura, sens capficar-los ab questions que no's poden tocar que un no's cremi poch o molt los dits, y sens amohinar-lo tampoch ab literatura pretenciosa y pseudo-sábia que no cab en una publicació tan modesta com la nostra... No venim a combatre, no venim a ofendre a ningú, no venim a moure bregas; venim a parlar en la nostra llengua, qu'es pera nosaltres la més dolsa porque es la nostra; venim a parlar de nostras glorias, de nostras costums, de nostras tradicions...» El director era En Joan Freixas. Solament coneixem el número descrit.

337. BUTLLETÍ DEL CENTRE CATALÁ. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm., Comte del Assalt, 42, 1.º—Estampa Lluís Tasso Serra, Arc del Teatre, 21 y 23. [Des del núm. 5] Tip. *Timbre Imperial*, Escudellers, 12.—267 × 176 mm.—12 pp. a 2 col.—Un número solt 1 ral. Suscripció 1 trimestre Pts. 0'75.
Any 1882-84, núm. 1-5 (17 juny 1882-febrer 1884).

En el registre d'autoritacions del Govern Civil figura aquesta publicació com a mesal, donada a favor d'En Santiago Cervera, en 17 de juny de 1882. Era el portaveu de l'esmentada entitat catalanista, i en les seves pàgines es publicaven les conferències que es donaven en el Centre i notes de les sessions celebrades. No sortia amb data fixa.

338. LO FUET.—Periódich satírich, que surtirá cada semmana. [Capçalera tipogràfica]. [Des del núm. 2] Un pagès amb un fuet a la mà, i el títol de la publicació].

Adm. i Red.: Passatge de la Mercé, 10.—Imp. de F. Bertrán y C.^a Passatge de la Mercé, 10.—325 × 229 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos. Suscripció, un trimestre Pts. 1'25; extranger i Ultramar, Pts. 2'50.—Il·lustrat.
Any I, 1882; núm. 1-5 (28 juliol-23 agost).

En l'article «Avis important» llegim que «*L'Avi Vell* ha desaparegut sense saber com ni de quina manera... Pero vamos, anaba sol y no han pogut pispar a

ningú dels que li feyan la vida. Volem dir que s'ha quedat sol ab lo seqüestrador; més els redactors y demás cooperadors han quedat intactos, salvos y ben units, y han sortit *Fuets* en cua per estamordirlos». Aquesta publicació anava contra els «mestissos» i els bisbes de Barcelona i Girona. L'autorització es féu a nom d'En Joan Grabulosa.

339. REVISTA LITERARIA. [Capçalera tipogràfica. [Després] Capçalera il·lustrada. Una lira amb un brot de llorer i el títol de la publicació].

Red. i Adm., Hospital, 87, baixos.—*Tipografia Espanyola*, Hospital, 87, baixos.—161 × 105 mm.—24 pp.—Suscripció: Un any Pts. 3.—Mensual.

Any I, 1883; núm. 1-12 (janer-dbre.) II, 1884; núm. 1-6 (janer-juny).

Publicació dedicada a les lletres catalanes. La col·laboració era remarcable: Joan Sardà, Conrat Roure, Angel Guimerà, Narcís Oller, Martí Genís i molts altres. En l'article «Als lectors» ens diu la Redacció que «no caurém en lo vici de creurens que la nostra Revista ve a omplir cap vuyt, sino que molt al contrari, estem convensuts de que farà en una esfera modestíssima lo que han fet avants d'ara bona colla de publicacions que han tingut la sort de caure en mans més destrás que las nostras...» Afegeix que «la cooperació que'ns han ofert reputats escriptors catalans a qui havem exposat lo nostre bon intent y la principal part que en nostra empresa pendrán alguns d'ells, quin sol nom es ja una segura garantia pera'l pervindre de la *Revista Literaria*, nos fan esperar que ella tindrà una vida esplendorosa y duradera».

340. L'ESPERIT CATALÀ. [Capçalera aHegòrica amb el títol de la publicació].

Adm. Condal, 37, llibreria. [El núm. 36] Adm. Cucurulla, 3, llibreria.—Imp. Suc. de Ramirez y C.^a [Des del núm. 6] *Imp. Catalana*, San Ramón, 4.—275 × 176 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt 4 quartos. Suscripció: Espanya un trimestre Pts. 1'50; un any Pts. 5; Ultramar i Filipinas un any Pts. 7'50; Extranger Pts. 11.

Any I, 1883; II, 1884; núm. 1-36 (4 març 1883-1 abril 1884).

En l'article de salutació al públic s'hi llegeix que: «*L'Esperit Català* no ve a ser un nou periòdich literari; més que de literatura, será periòdich de principis, de doctrina, de regeneració social, puix ja es hora que el «Catalanisme» tinga un credo, si fins ara ha tingut una bandera, la bandera sacratíssima de *Patria, Fides, Amor*. En la lluyta entaulada entre'l lliure cambi y la protecció... estém resoltos y valerosos al costat de la escola proteccionista... Som catalans, y per ser catalans som espanyols, y perque som catalans y espanyols, no volem altra cosa que la protecció a tots els interessos nacionals... En la defensa dels principis religiosos serém intransigents... Pensarém y obrarém com pense y vulla que obrém la Iglesia nostra Mare...» I acaba dient que «no venim a desunir, venim a agermanar,

que al peu del arbre del Calvari no hi caben més que germans». El dirigia N'Antoni Omar, i per les pàgines d'aquesta publicació setmanal s'hi veuen els noms d'En Jacint Verdaguer, Artur Masriera, Claudi Omar i Barrera, Jaume Collell, Dolors Monserdà de Macià, Josep M.ª Valls i Vicens, i molts més.

341. LA BUGADERA.—Lavatori satírich semanal dedicat á treurer drapets al sol. [Capçalera mixta. La part il·lustrada representa una dona rentant en un cubell amb l'escut de Catalunya; i un llapiç i una ploma serveixen de pals per a estendre la roba].

Adm.: Canuda, 6, Llibreria.—Imp. *Catalana*, San Ramón, 4.—318 × 223 mm.—Núm. solt 2 quartos.

Any I, 1883; núm. 1-6 (18 mars-21 abril).

El 21 de març de 1883, es va donar autorització a N'Antoni Ferrer i Codina per a publicar un setmanari amb aquest títol. En l'article de presentació llegim que pensa rentar i fer bona neteja, diu que amb «la roba de treatro ho farà amb cura, no gastant «sabó de gas» que ho crema tot, ni la estriparà a cops de picadó com fan molts d'aquí»; però «la roba d'iglesia, que se que las altras la buscan per bescantar las tacas que hi há y que no hi há, es la única que no tocarém ¡al contrari, que combatirém a las escandalosas que burlantse de tot lo sagrat tractin de ridiculisar a sos amos!». Era un setmanari humorístic, que volia donar un to diferent del de *La Campana de Gràcia* i *La Esquilla de la Torratxa* (núms. 244 i 285).

342. LAS CUATRE BARRAS.—Periódich quinzenal, Científich, Literari y Artístich. [Capçalera il·lustrada, amb els escuts de Catalunya i els de les províncies catalanes, i el títol de la publicació].

Direc.: Cristina, 12, 1. Adm.: Arch de Sta. Eulalia, 2, 2.ª [Des del núm. 4] Direc.: Corders, 6, 3.ª Adm.: Ronda de la Universidad, 9, entresol.—Imp. *Peninsular*. Comte del Assalt, 69 [Des del núm. 3] Tip. *Espanyola*, Hospital, 87.—277 × 169 mm.—8 pp. a 2 col.

Any I, 1883; núm. 1-4 (1 abril-15 maig).

En l'article de «presentació» llegim que «defensarém Catalunya y'l progrés fins alli ahont arribi la mesura de las nostras forsas, sens que may ens introduim en lo tortuós y escabrós camí de la polítics». El director, era En Rodolf Camprubí; hi col·laboraven N'Artur Masriera, Carles Soldevila, Mn. Verdaguer, Pere Cots i molts altres.

343. LO 23 DE ABRIL.—Setmanari serio-humorístich d'anuncis y noticias. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Hospital, 51, principal; Red. Teatre Romea.—Tip. de *La Vanguardia*.—189 × 123 mm.—4 pp. a 2 col.

Any I, 1883; núm. 1 (23 abril).

Amb tot hi llegir-se en la capçalera que és una publicació setmanal, no hi ha tal cosa; és un número únic la finalitat del qual no és altra que la d'anunciar el benefici del actor del *Teatre Romea*, En Lluís Muns, que va celebrar-se en la nit del 23 d'abril de 1883. Cosa igual hem vist en el núm. 293, anunciant el benefici d'En Tony Grice.

344. **LO LLAMPECH.**—Revista mensual, literario-humorística e ilustrada. [Capçalera tipogràfica].

Direc.: Ronda de San Pere, 164, 1.ª.—Imp. Redondo y Xumetra. Tallers 51 i 53.—179 × 113 mm.—Núm. solt Pts. 0'15.—8 pp. a 2 col.

Any 1.ª 1883; núm. 1 (1.ª de maig).

En l'article «Nostres propòsits» llegim que «no'ns hem proposat ocupar un de'ls primers llocs entre la premsa, solament volem tenir un humil puesto en aquesta pera estimular a molts joves a publicar sos treballs que la modestia fins are ha tingut ocults, y que contant ab nostra benevolencia s'atrevirán á insertarlos... La nostra revista, com anirant vejent, no s'ocupará en res de política, desitja solsament procurarse l'amistat de toda la premsa». S'hi veuen treballs de J. Amer i P., E. Montagut, J. Coll i Bofill, M. Carbó M. i R. Giol i Figuerola i altres; el director era En Josep Reig i Vilardell. Fou una publicació de molt curta durada.

345. **LO BON CATOLICH.**—Periódich Semmanal que sortirà tots los dijous. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: «La mes Antiga de Font frente les escales de la Catedral».—Imp. y Llib. de la I. C. Bon-succés, 13.—316 × 228 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos. Suscripció: Un mes Pts. 0'25; un any Ptes. 2'50.—Bilingüe.

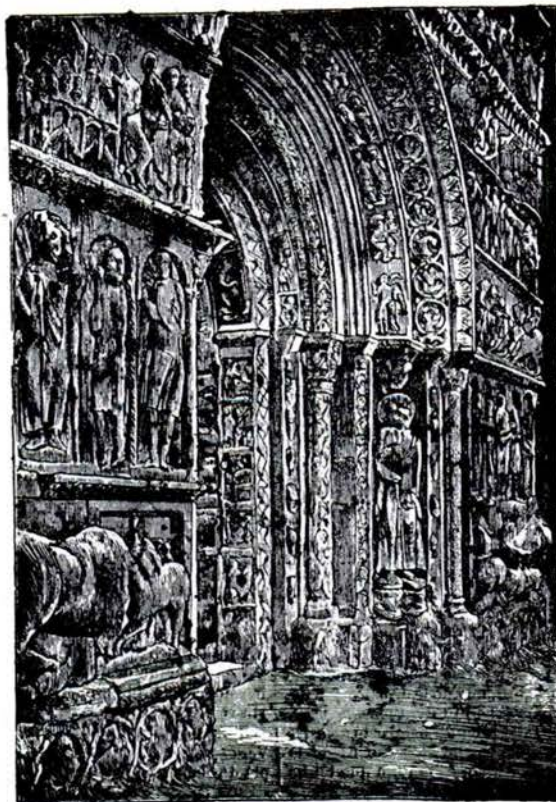
Any I, 1883; núm. 1-8 (10 maig-28 juny).

Aquest setmanari ens diu que és «cristiá ranci, ferm en los principis y consequent en la práctica, enemich de componendas y transaccions, que no sap fer equilibris, ni jugar ab la conciencia, que no vol que'l prengan sino per lo que es: *catolich, apostolich y romá*». També ens fa saber que «serán sempre preferits los treballs que tingan per blanch de atach *lo Diari de Barcelona y la Unió de Madrit*». Va deixar de publicar-se amb motiu de les condemncions de què fou objecte per part dels Bisbes de Barcelona i Seu d'Urgell i de l'Arquebisbe de Tarragona*.

* Com a curiositat copiem el següent text que es llegeix en el *Boletín Eclesiástico* de Barcelona.—«*Vicariato Capítular de Barcelona*.—El periódico titulado *Lo bon católich*, que en catalán se publica semanalmente en esta ciudad, por su título, por sus protestas de catolicismo y porque casi todos los números contienen un artículo suscrito por un eclesiástico, fácilmente

Periódich quinzenal. Científich, Literari y Artístich.

FACHADA DE LA IGLESIA DE SANTA MARIA DE RIPOLL,

Núm. 342.

346. LO MES DE MAIG.—Periódich literari anual, que en commemoració de sa fundació regala La Societat coral «La Catalana» a la escullida concurrència que assisteix a las funcions dramatiques Literarias-musicals que efectua á son càrrech. [Capçalera tipogràfica].

Imp. Catalanista, Boters, 25.—194 × 139 mm.—8 pp. a 2 col.
19 maig de 1883.

Publicava treballs literaris en prosa i vers.

347. LO BON CRISTIÀ. — Periodich semmanal que surtirà tots los dijous. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Elisabets, 8, 2.ª, 1.ª.—Imp. de F. Bertran, passatge de la Mercè, 10.—316 × 227 mm.—4 pp. a col.—Núm. solt 2 quartos. Suscripció: Un mes Pts. 0'25; un any Pts. 2'50.—Bilingüe.
Any I, 1883; núm. 1-3 (5-19 juliol).

Aquest setmanari és continuació de *Lo Bon Catòlich* i com pot suposar-se tracta de l'escissió produïda en el partit carlí. També fou condemnat per el Bisbe de Barcelona, i Arquebisbe de Tarragona *.

348. EL SIGLO.—Periódico quincenal, órgano de los Grandes Almacenes de este título.

Red. i Adm. Rambla de Estudis, 5 i Xuclá, 10 i 12.—Imp. de Lluís Tasso, Arc del Teatre, 21 i 23.—370 × 265 mm.—8 pp. a 3 col.—Il·lustrat.—Bilingüe.
Any I, 1883; II, 1884.

Aquesta publicació quinzenal no direm que sigui de molt difícil adquisició, però sí que no és cosa corrent el veure-la completa; això es deu a què es regalava, que molts la tenien com un anunci, i a altres no els interessava per quant no era política; però cal dir que el seu tiratge era nombrós, arribà a repartir

podría dar a entender al pueblo fiel que no ofrece peligro su lectura; mas como quiera que para su publicación no se ha solicitado permiso del Ordinario, a pesar de resolver graves cuestiones que atañen a la teología moral, y según el parecer de teólogos, a cuyo examen hemos sujetado todos los números que hasta la fecha han salido, dicho periódico contiene apreciaciones irrespetuosas y ofensivas a varios Prelados, ideas subversivas del orden público y eclesiástico y resoluciones perturbadoras de la tranquilidad de las conciencias, notándose además en su espíritu y letra marcada tendencia a contrariar el espíritu y la letra de la Encíclica *Cum multa*, de León XIII, venimos en condenar y condenamos al referido periódico *Lo bon catòlich*, debiendo ser entregados a nuestra Secretaría de Cámara y Gobierno o a los respectivos Párrocos los números del mismo que obren en poder de los fieles, y previniendo a los que directa o indirectamente han contribuido a su publicación y a los que se han dedicado a su lectura, que se abstengan en lo sucesivo de hacerlo, para no incurrir en las gravísimas penas impuestas por la Iglesia.—Ignacio Palá Martí.—Barcelona 27 de junio de 1883».

* Vegeu núm. 345 i la nota pertanyent al núm. 349.

més de cinquanta mil exemplars, s'enviava a tots els indrets d'Espanya i fins es repartia dins alguns diaris de la nostra ciutat *. Probablement va començar a sortir el 1.º de juliol de 1883 i en gener de 1884 encara seguia publicant-se. Pertanyia al gènere humorístic, el dirigia N'Eduard Lustonó, hi escrivien En Fiacro Iraizoz, Vital Aza i altres noms que sovintejaven en els periòdics humorístics castellans d'aquells temps; en català s'hi veuen treballs d'En Frederic Soler. Les il·lustracions són remarcables; van signades per En Josep Ll. Pellicer, Apeles Mestres, Eusebi Planas i algun més. Cal advertir que amb tot hi ésser una publicació la finalitat de la qual era l'anunci de l'establiment que l'editava, tant les composicions literàries com les artístiques eren pròpies d'un periòdic humorístic, i no exageraven la «réclame». L'autorització fou feta a nom de Josep de Lorza.

349. LO MARTELL.—Periòdich polítich satírich per reblar lo clau á tot vitxo vivent. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Palla, 31, Llibreria.—*Tip. Hispano-Americana*, Dou, 3.—322 × 229 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos. Suscripció: Península, trimestre Pts. 2; Ultramar i Extranjer, Pts. 7'50.—Quinzenal. [Des del núm. 7] Setmanal.
Any I - 1883 núm. 1-16 (6 juliol-12 oct.)

En el «¡Deu vos quart!» llegim que «no volíem escriurer sino fentho clar y net en defensa de la bandera dels nostres avis, d'aquella bandera que onejava en las rocas del Bruch y en las murallas de Girona, los noms de Deu, Patria y Rey... No estem per lo sistema dels llepafils y pegadolsas d'avuy dia; y si avans se tenia a gloria a un Sant Atanasi y a un Sant Agustí, *martells* d'heretjes, volém una miqueta d'aqueixa honra fent que se'ns anomeni *Martell* de lliberals». Aquesta publicació era continuació de *La Vespa* (núm. 334) i com pot suposar-se, defensava el nocedalisme; fou condemnada per el Bisbe de Barcelona** i Arquebisbe de Tarragona.

350. LO BON CATALÁ.—Periòdich semmanal que surtirá tots los dijous. [Capçalera tipogràfica].

* Vegeu *La Renaixensa* del 15 novembre 1883.

** En el *Boletín Eclesiástico*, de Barcelona, hem vist el següent decret referent al setmanari *Lo Martell*; diu així: «*Vicariato Capitular de la Diócesis de Barcelona*.—En cumplimiento del deber que nos impone nuestro cargo, llamamos la atención de los fieles de esta diócesis acerca de los periódicos que con los títulos *La Bandera Católica*, *Lo Martell* y *Lo Bon Cristiá* se publican en esta ciudad, y lo hacemos por considerar al primero reproducción del titulado *Arsenal de la Devoción*... y los otros dos, continuación, respectivamente, de los titulados *La Vespa* y *Lo Bon Católich*, condenados recientemente por nuestra autoridad... Barcelona 16 de julio de 1883.—Ignacio Palá Martí».

Adm.: Elisabets, 8, 2.ª, 1.ª.—Imp. de F. Bertrán, Passatge de la Mercé, 10.—324 × 230 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos.—Bilingüe.
Any I, 1883; núm. 1 (2 agost).

Aquest setmanari és continuació de *Lo Bon Catòlich* i defensa igual ideologia; reprèn una sèrie d'articles començats a publicar en el seu antecessor, i prossegueix la lluita amb motiu de l'escissió causada al partit carlí. (Vegeu núm. 345).

351. L'ESTUDIANT. — Revista quinsenal, literaria, artística y humorística. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Ataulf, 16.—Imp. Redondo i Xumetra, Tallers, 51-53.—165 × 114 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt 2 quartos.
Any I, 1883; núm. 1 (1.ª novembre).

Publicació de curta durada; que probablement no va passar del número primer. En l'article «Nostre propòsit» manifesten els redactors que «l'avens serà l'única cosa que posarà en activitat a nostra intel·ligència». Figurava com a director En Josep Llovera; s'hi veuen treballs d'Angel Salabert, Agustí Pic, Joan R. Soler, J. Canibell i algun altre.

352. LO CRIT DE LA PATRIA.—Setmanari tradicionalista. [Des de l'any VI, núm. 257] Setmanari tradicionalista il·lustrat. [Capçalera mixta. Dibuix al·legòric amb el títol de la publicació i el lema: «Deu, Patria, Rey».

Adm.: Palla, 31, llibreria *La Propaganda Catalana*. [Des de l'any VI, núm. 257] Adm. Clarís, 2.—Imp. de Bertran y Altés, Pelayo, 6, baixos. [Des de l'any VI, núm. 257] Imp. de J. Puigmacià, Clarís, 2—319 × 229 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 5 céntims. Suscripció: Barcelona, trimestre Pts. 1; fora, Pts. 1'25; Ultramar i Extranjer Pts. 2'50.

Any V, 1887; VI, 1888; núm. 175-257 (4 febrer 1887-28 set. 1888).

L'autorització per a publicar aquest periòdic de lluita, es féu a favor de N'Antoni Quintana, qui havia dirigit *L'Avi Vell* (núm. 335); va començar a sortir el mes d'octubre de 1883 temps després en va ésser director En Francesc de P. Oller qui va sostenir fortes polèmiques amb motiu de l'escissió del partit carlí, i va tenir denúncies motivades per la virulència d'alguns articles, arribant a ésser empresonat. Fou un ferm defensor del «nocedalisme». Entre els col·laboradors podem esmentar Mn. Jaume Collell i En Llorenç Carrasco i Prim. Publicava interessants números extraordinaris, i tenia una col·laboració tant política, com artística, molt recomanable.

353. ART Y LITERATURA.—Revista mensual, artística y literaria. [Capçalera il·lustrada els dos primers anys].

Adm.: Llibreria Artística *La Universitaria*. Rambla de Canaletas, 5. [Des de l'any II núm. 10] Adm. Fernando VII, 33.—Imp. de Redondo y Xumetra, Tallers, 51-53.—205 × 124 mm.—

Número de pàgines variable. Els dos primers anys 2 col. a cada pàgina.—Núm. solt Pts. 0'25—Suscripció: Un any Pts. 4, semestre Pts. 2'50 i trimestre Pts. 1'50. [Any III] Núm. solt Pts. 1. Suscripció: Espanya Pts. 10, Extranjer Pts. 12.—Il·lustrat.

Any I, 1884; núm. 1 (febrer).—II, 1885; núm. 1-12 (febrer-dbre.)—III, 1886; núm. 1-2 (janer-febrer).

Aquesta publicació fou dirigida per En Josep Reig i Vilardell. Publicava treballs d'Història i Literatura, i també de crítica artística i literària. Al peu dels seus articles s'hi veuen els noms de M. Bofarull, Pau Bertran i Bros, Angel Guimerà, Joan Sardà, Josep Ixart, Narcís Oller i molts altres.

354. **LOS AMICHS TINTORERS.**—Periòdic artístich, literari y recreatiu. Publicació en obsequi a los senyors concurrents al Centre Familiar «Amichs Tintorers». [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Roig, 11, pral.—Tip. de J. Delclós, Urgell, 46.—187 × 122 mm.—Nombre de pàgines variable, hi han números de 4 i 8 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, un any, Pts. 3; fora, Pts. 4.—Bilingüe.

Any II, 1885; núm. 9-13 (1 mars-19 juliol).—III, 1886; núm. 2-30 (2 febrer-31 oct.)

Igual que en el núm. 177 hem vist que *Eco de Euterpe* es repartia als concurrents als concerts que donava l'esmentada Societat, *Los Amichs Tintorers* també publicaren un plec de vuit pàgines o una fulla de quatre «en obsequi» als que concorrien a les festes que celebrava l'entitat. Aquesta publicació era d'amena literatura i publicà treballs d'En Frederic Soler (*Pitarra*), Conrat Roure, Josep Verdú (*Gestus*) i altres.

Cal advertir que el 4 de setembre de 1884 s'autoritzava N'Antoni Pubill i Soriguer per a publicar mensualment *Los Amichs Tintorers*, i com segons es llegeix en el dit periòdic «sortirán a cantar una o dos vegades cada mes», si cada vegada que sortien a cantar publicaven un número, tindrem que del 4 de setembre de 1884 al 1 de març de 1885 van sortir nou vegades, o sigui quasi mensualment; del 1 de març al 19 de juliol, cinc, ço és, un cop al mes, i del 2 de febrer al 31 d'octubre de 1886, vint-i-nou, és a dir, més de tres números al mes.

355. **L'ARCH DE SANT MARTÍ.**—Periòdic polítich defensor dels interessos morals y materials del País. Se publica al menos una vegada cada setmana. [Des de l'any IV] Periòdic regionalista defensor dels interessos morals y materials del País. Duas edicions la setmana. [Capçalera mixta. Dibuix al·legòric de N'A. de Riquer].

Red. i Adm.: Plassa Mercat, 21. [Des de l'any VII] Red. i Adm.: Rech Condal, 1, 1.º—Tip. de G. Susany, Muntaner, 36. [Des de l'any V] Estampa de Fidel Giró, Granvia, 212 bis.—197 × 125 mm.—24 pp. a r. s.—Un número 1 ral. Suscripció: Sant Martí 2 rals al mes, amb el fullat 4 rals; Barcelona 12 rals trimestre; Províncies 14 rals trimestre; Extranjer 16 rals trimestre.

Any I, 1884 al VIII, 1891; núm. 1-519 (4 maig 1884 al 25 desembre 1891).

SETMANARI TRADICIONALISTA.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

EN BARCELONA, trimestre.	1 pesseta.
FORA, idem.	1'25 »
ULTRAMAR Y EXTRANJER, trimestre.	2'50 »

Preu del present número: 10 cèntims.

12 exemplars: 1 pesseta. Números atrassats: 15 cèntims.
Administració: carrer de la Palla, número 31, llibreria.

D. CÀRLOS DE BORBON.

L' august Jefe del tradicionalisme espanyol. Né de D. Joan de Borbon y de D. Beatriz de Este, nascut en lo dia 30 de Mars de 1848, en Laybach. Sos noms son Carlos Maria dels Dolors, Joan, Isidro, Joseph, Francisco, Quirse, Anton, Miquel, Gabriel y Rafel.

La infantesa de nostre estimat Càrlos fou bastant humil, puix a pesar de ser descendent dels nobles y gloriosos Reys d' Espanya, al neixer, tinguesen que abrigarlo ab volques que sa Augusta Mare rebé de limosna. Martxaren desde Laybach a Londres atravesant la Fransa, ahont feya estragos la revolució. Després de passar algun temps en Baden y Venecia, fixaren sa residencia en Módena.

Més tart doná a compondre que tenia un caràcter ardent, una viva imaginació y un cor naturalment inclinat a lo noble y a lo bo.

En sos estudis y dedicantse a l' art militar, estimaba la gloria y sómnia-ba guanyarla en los camps de batalla. Atrévit com ell sol, sempre buscaba al montar a cabell, lo mes fogós y traviesso, essent per aixó, lo continuo cuydado de sos preceptors y dels que l' acompanyaban.

Estudiá llari, geografia, historia y táctica militar.

Per sos estudis y aplicació en l' art de la guerra, meregué de son oncle lo Sr. Duch de Módena, lo nomenament de sargento cadet de artilleria; un any després subintinent de primera clase del mateix cos, y més tart tinent.

A set anys confessá per primera vegada y combregá als deu.

En 16 de Juny de 1858 lo Sant Pare Pio IX, de gloriosa memoria, lo confirmá junt ab son germá lo Príncep D. Alfons.

Desde sa infancia a pesar del destij de molts dels que "l' rodoljaban de albanyar son cor de Espanya, son amor als espanyols y a las cosas de nostra nació se sobreposá a tot.

Lo primer idioma que ab més facilitad y predilecció aprengué fou l' espanyol; sempre ha preferit aquest al francès, alemany e italiá, que també posseheix. Sempre deva que volia ser militar y al preguntarli "perque la seva familia," contestaba que "pera defendar los drets de la seva familia."

Quan l' hi contaban las proesas de Guzman en Tarifa, Cid, Alfonso 'l Sabi, Pelay, Pere I,

Reys Catolichs, Colon, Càrlos I y Felip II, jah! llavors sos negres ulls brillaban, sa's galias se enceniat y possehit de un entusiasme que l' hi feva pressentir la gloria exclamaba: "Que ser mos es ser espanyol!"

En 1867 estant en Venecia efectúa son enllàs ab la Prímcesa D. Margarida de Borbon.

En 3 de Octubre del mateix any D. Joan abdica en favor de son fill Càrlos, qui ho participá ab una nota diplomática, als Guberns europeos.

En 1872, dirigi una proclama als espanyols y comensá la tercera campanya, en la que mils de héroes y mártirs aymanys de la Religió, la Patria y del Rey, derramaren generosamente sa sanch; sanch que a pesar de ser per aquells inútil, germiná més tart floreixentne un esbart de tradicionalistes que están disposats al igual que "ls altres a oferirla ó servir en altra forma pera la defensa de tan sagrat lema de nostra bandera.

Las victorias de D. Càrlos sobre "ls liberals prou poden contarlas los que quedaren de aquellas jornadas; los liberals per sas vergonyosas derrotas, los carlistas per sas increíbles victorias.

Apartat més, tart D. Càrlos de la sa actitud bélica, en vista de la trahició d' alguns que s' anomenaban carlistas, se dedicá a viatjar, no deixant per aixó may abandonat son heroich partit, publicant pera son mellor régimen notables documents que ningú desconeix.

Ultimament, conegut es de sobras lo gloriós viatge verificat a les Américas; viatge que ha donat a compondre a tots las excelents qualitats que posseheix nostre illustre Jefe, a pesar de las injurias y calumnias de nostres enemichs, qual dinch fi ha sigut desprestigiado y posarlo en ridícul, ab va intent. Tal es, lleugerament expusada, la biografía de D. Càrlos de Borbon, qual extracte es prés de la ja coneguda obra *Album de Personajes Carlistas*.

DON CÀRLOS DE BORBON.

En l'article «Per qué venim» declara que: «Som catalans, y volem pera nostra terra la prosperitat y grandesa a que la fan acreedora son passat gloriós y lo geni emprenedor y actiu de son poble... Nostra conducta tant en lo referent a administració local, com provincial y nacional, será encaminada a combátre tot abús vinga d'ahont vinga; corretgir tot defecte o mal entés exés de zel sia ahont sia, a fi de lograr pera Sant Martí, pera Catalunya, pera Espanya en general, las reformas que aconsellin, no'ls principis d'aquesta o aquella escola, sino las necessitats prácticas del país en lo moment actual.—Som catalanistas: heus aquí la nostra política, expresada en un sol mot». Va sofrir algunes denúncies i publicava fullatò literari per a anar formant la *Biblioteca de l'Arch de Sant Martí*.

defensor dels interessos morals y materials del País.

SE PUBLICA AL MENYS UNA VEGADA CADA SETMANA.

Los origina's no 's tornan.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Plaça Mercat, 22.	PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
SUCURRAL D'ADMINISTRACIÓ A BARCELONA: El Llibreria de la Marina, Argenteria, 22, de Verdader, Rambla del mitx 2, de Palau, Penedat 18, y Guillen, Gignada, 26.	Sant Martí, Periódich, 2 reus al mes. Barcelona, y Bilibidion, 2 " " Prenhion, " " " " " " Estranger, (dilat postal) " " " "
	PAGOS A LA REVISTA.

Any II. Sant Martí de Provensals 22 de Mars de 1885. Núm. 48

Calendari de la setmana:

- Diumenge*.—S. Desgracias b. y sta. Catarina de Génova vda.
- Dilluns*.—Lo bto. Joseph Oriol cf. y s. Victoriá.
- Dimars*.—Sta. Timotea y Passides mrs
- Dimercres*.—La Anuboladó de Ntr. Sr. y s. Dimas bon lladre.
- Dijous*.—S. Braudil b' y sta. Máxima mr.
- Dijous*.—Los Dolors de Ntra. Sr. y Sta. Lidia ab son espós y 6'ls mrs: 4
- Divapte*.—S. Sixto III p. y cf.
- Diumenge*.—S. Eustasi ab. y s. Berto'lo cfa.

Núm. 355.

356. **LO NIU GUERRER.**—Periódich literari humorístich, ilustrat; órgan de la Societat del mateix nom y defensor dels interessos de las societats humorísticas de Catalunya. Sortirá al menos un cop cada quinze dias.

Red. i Adm.: Sant Domènec del Call, 3 pral. — Imp. *La Renaixensa*, Xuclá, 13. — 321 x 223 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos.

Any I, 1884; núm. 1-II, 1885; núm. 2-6. (13 dbre. 1884 al 8 mars 1885).

En l'article intitolat «A tothom» ens diu la Redacció que ve proposada «a fer broma sense molestar a ningú... La política la deixarem a un cantó, perque massa ni ha que se'n ocupan y que se'n preocupan. Som catalans y encara que en so de broma, parlarem de tot lo que a la nostra terra puga afavorir... La nostra literatura també'ns donará que fer... Donarem compte, en una paraula, de tot quan contribueixi als avensos de Catalunya, tant en las arts com en los interessos materials». En Conrad Roure, Bartomeu Carcassona, Josep Verdú i altres, hi col·laboraven molt sovint; s'hi veuen il·lustracions d'En Pellicer i d'En Llopart.

357. JOSÉ VALERO.—Revista periódica artístico-literaria que se publica en obsequio a los Sres. concurrentes a las funciones de esta Sociedad. [Capçalera tipogràfica].

Red. - Correu Vell, 5, pral.—Imp. Suc. Ramirez i C.^a.—336 × 228 mm.—8 pp. a 2 col.—
iHustrat.—Bilingüe.
Any I, 1884; II, 1885.

Publicació literària que es repartia com diu la capçalera, als concurrents a les funcions que donava la Societat «José Valero»; cosa igual ho feren altres com «Emilio Mario» (1885), «Rafael Calvo» (1886) i «Centro Cómico-Lírico» (1899).

358. EL FEDERALISTA.

D'aquesta publicació no n'hem vist cap número, però sabem que el 27 de maig va donar-se autorització a En Domènec Badia, per a publicar un setmanari amb aquest títol. En *La Renaixensa* del 26 de maig llegim la següent gazetilla: «Lo pròxim diumenge comensarà a publicar-se en aquesta ciutat un periòdich setmanal titolat *El Federalista*, orga del partit federal de Barcelona. Lo director serà'l conegut escriptor don Conrat Roure». I en 3 de juny, aquesta altra: «Hem rebut lo primer número de *El Federalista* periòdich setmanal que ha comensat a publicar-se en aquesta ciutat. Entre altres treballs inserta un missatge del senyor Pi i Margall i uns versos del senyor Frederich Soler».

359. LA HONORATA.—Periòdich catalanista humorístich il·lustrat, satírich y literari. Tocarà al menos un cop cada setmana. [Capçalera iHustrada. Dibuix d'En Moliné].

Adm. i Red.: Aribau, 39. [Des del núm. 22] Lleona, 4, 1.ª—Tipo-lit. de C. Verdaguer, Llull i Cerdeña. [Des del núm. 13] Imp. Redondo i Xumetra, Tallers, 51 i 53. [Des del núm. 25] *Imp. Ibérica*, de F. Fossas, Passeig de Gràcia, 39. [Des del núm. 26] Imp. J. Delclós, Urgell, 46.—351 × 298 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 2 quartos. Suscripció: Fora, Pts. 2'50 trimestre; Extranjer, Pts. 5.

Any I, 1885; II, 1886. - Núm. 1-32 (10 juliol 1885-13 febrer 1886).

En l'article de presentació llegim que «avuy resucita *La Honorata*, l'esperit que la feya parlar en temps més ditxós per Catalunya, existeix encara, y surt pera repicar y repicar ferm contra tot lo que s'encamini á perjudicar á Catalunya... ¡Via fora! contra'ls catalans ridicols que troben aspre y poch polit lo seu llenguatge... ¡Via fora! contra'ls salta-marges de la política que parlan á boca plena de *patria* y llibertat... ¡Via fora! contra'ls estadistas tant enterats dels pobles que volen governar que ni'n coneixen la llengua, ni las lleys, ni las necessitats, y'ns motejan de egoistas...» Era el propietari En Miquel Figuerola

i Aldrofeu, figurant com a director N'Antoni Costa; hi col·laboraven En Julià Carcasó, Joaquim Ayné Rabell, Simon Alsina i Clos i altres. En la part artística s'hi veuen dibuixos de N'Apeles Mestres, Joan Llopart, Manuel Moliné, R. Escaler i alguns més.

360. EL ANGEL DEL HOGAR.—Revista mensual de la Academia de Ciencias, Artes y Oficios para la mujer, fundada en Barcelona el día 2 de Mayo de 1885 por la Señorita Doña Clotilde Cerdá y Bosch (Esmeralda Cervantes). Periódico dedicado á los señores protectores de la Academia. [Capçalera tipogràfica].

Direc. i Adm.: Rambla de Canaletas, 10.—Imp. de Redondo y Xumetra, Tallers, 51 i 53.—257 × 176 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1885; núm. 7, (nov.)

En aquesta revista s'hi veu text català en petita quantitat; entre els noms d'escriptors coneguts que hi apareixen hi ha el de N'Angel Guimerà. El número primer va sortir en maig de 1885.

361. ESGARRAPADAS POÉTICAS.—Se publicará, per are, cada quince dias. [Capçalera tipogràfica].

Adm. i Red. Passeig de Gràcia, 39, baixos.—Imp. Ibérica de F. Fossas, Passeig de Gràcia, 39.—189 × 132 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt 2 quartos.

Any I, 1885; núm. 1 (28 novembre).

Publicació literària, de molt curta durada, en la qual solament s'hi veuen poesies. El director era En Lluís Millà. La col·laboració és molt nodrida: Josep Casella, P. Poblador (*Perico Matalassé*), Josep M.ª Codolosa, Simon Alsina i Clos, Francesc Coll i Gassull i molts altres.

362. VERITABLE CALENDARI CATALÁ DE 1886.—Extret de lo Martirologi que escrigué lo Rvent. Mossen Pau Parassols y Pi, pbre. y arreglat per don Francisco de P. Capella. [Portada tipogràfica, amb un floró d'assumpte religiós].

Imp. Sucs. de N. Ramirez y C.^a - Passatge de Escudellers, 4.—163 × 103 mm.—32 pp. a r. s.

En les primeres pàgines d'aquest «calendari», escriu l'editor: «Sens voler donarme ayres de sabi he pensat escriurer un veritable calendari catalá, so es, no tan sols adaptar lo llenguatge de nostra estimada patria, sino lo posar en primer terme los noms dels sants catalans...» afegeix que n'hi ha que, amb tot i no ésser catalans hi figuren per quant hi ha relíquies seves en «algun poble, ciutat o vila de Catalunya, expressant en son dia lo lloch ahont se veneran o en lo qual nasqueren... Fins are los catalans teniam que acudir a un calendari escrit en

castellà y copiat, les mes de les vegadas, dels que s'imprimeix a Madrit, ahont no si hi continuan ni Sta. Madrona, ni los Sts. Martres Llucià y Marcià, de Vich, ni altres de nostra terra,... per aqueix motiu vull publicar mon calendari ab lo llenguatge ab lo qual ressem lo Pare Nostre.. »

D'aquest calendari solament hem vist el corresponent a l'any primer; ignorem si va continuar publicant-se.

363. **LO PSCHUTT.**—Periòdich quinzenal. Escrit ab sal. [Capçalera tipogràfica].

Adm., 51 Tallers, 53.—Imp. Redondo y Xumetra, Tallers, 51 y 53.—255 × 169 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1886; núm. 1 (24 mars).

Publicació satírica i humorística; per les seves pàgines domina la nota alegre. Va tenir curta durada.

364. **LA LLUM DEL CAMP.**—Periòdich setmanal d'interessos rurals y de noticias.

[Capçalera tipogràfica].

Direc. i Adm.: Bruch, 116, 2.ª—Imp. *Universal*, de J. B. Llop.—126 × 84 mm.—12 pp. a r. s.—Núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1886; núm. 1-8 (1 maig-19 juny).

Publicació de curta durada. En l'article de «presentació» llegim que «*La Llum del Camp* ve avuy al periodisme pera posarse al costat de la gent del camp de la nostra terra y ajudarla, ab tot cuant puga, a la defensa, protecció y millora dels interessos rurals de Catalunya». Publicava fulletó.

365. **LO DARRER FRARE.**—Irremissiblement. Periòdich fet per saldar de grans objectes. ¡¡La Mar!! Sortirà tots los dillúns. [Capçalera il·lustrada].

Adm. i Red.: Petritzol, 1, 1.ª, 2.ª—Imp. Urgell, 46.—285 × 179 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt 4 quartos.

Any I, 1886; núm. 1, (17 maig).

Amb tot i llegir-se en el títol que és «irremissiblement» l'últim frare, no fou així, ja que pocs mesos després, els mateixos que publicaven aquest setmanari feren sortir *Lo Frare Llech* (núm. 370) utilitzant la mateixa capçalera. *Lo darrer frare* fou un setmanari de molt curta durada, dedicat a repartir sorpreses; a cada exemplar del periòdic hi anava enganxat un plec i dins un paper amb un número corresponent a un premi que es regalava en la Redacció, o bé hi havia en el paperet unes paraules de consol per els que no treien res. En aquella època sortiren molts «setmanaris-sorpresa» o «setmanaris-regalo» com en deia el poble. La part literà-

ria d'aquest gènere de publicacions era poca; en la que ara descrivim s'hi veuen treballs signats per En Miquel Figuerola Aldrofeu i Simon Alsina i Clos; figurava com a director En Ramon Cerdà Grau.

366. LA GORDA.—Periódico político. Saldrá semanalmente. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.. Hospital, 87, baixos.—*Tipografía Española*, Hospital, 87.—330 × 240 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 4 quartos.—Bilingüe.

Año I, 1886; núm. 1 (27 maig).

Publicació satírica i humorística; el català no hi és abundós. Va sortir poc temps.

367. LA LLUMANERA.—Folletín semanal joco-serio defensor de los intereses generales del país y de la fusión de las líneas férreas catalanas. Que si para algunos no tendrá gracia, para los más podrá evitarles mayor desgracia. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Rambla de Sta. Mónica, 16, 1.ª —Imp. *Al Timbre Imperial*, Escudellers, 12.—206 × 117 mm.—4 pp. a r. s.—Bilingüe.

Año I, 1886; núm. 1-3 (12-26 juny).

En el primer article, titolat: «Cuentos que no son cuentos», deia que «no tenemos animosidad con nadie, pero estamos bien convencidos que ante el serio peligro que amenaza a nuestros intereses en ferrocarriles, es preciso llegar al alma de la cuestión para que en lo sucesivo seamos todos más cautos... nos ha movido principalmente a la publicación de *La Llumanera*, cuya luz se apagará en el momento que veamos encauzada *la buena senda* indicada en los citados escritos; pero estará pronta a reaparecer si vemos posibilidad de que se descarrile de ella». Tots els contes que publica, figuren diàlegs entre obligacionistes i accionistes del M. Z. A. Com pot suposar-se, és una censura al Consell Administratiu de dita Companyia. Tots els treballs són anònims. El director fou En Joan Almirall i Forasté. Creiem que solament van sortir els números que hem assenyalat.

368. LA REVISTA.—Órgano genuino de la Sociedad *La Banya Graciense*. Se publica dos veces al mes. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Major, 37, pral.—Imp. *Graciense*, Sant Domènec, 9.—270 × 187 mm.—8 pp.—Suscripció: Trimestre 1 Pta.—Bilingüe.

Año I, 1886; núm. 2 (31 agost).

Aquest periòdic quinzenal demés d'ésser portaveu de l'esmentada societat i per tant de publicar notes referents a la mateixa, insereix treballs literaris, satírics i humorístics. El número primer va sortir el 15 d'agost amb motiu de la festa major de Gràcia.

369. BUTLLETÍ DEL CENTRE CATALÀ. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: *Centre Català*, Baixada de Sant Miquel, 5, 1.er—Estampa de Víctor Berdós i Feliu, Tapineria, 17.—263 × 177 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'15. Suscripció, Catalunya, un any Pts. 3.

2.ª época. - Any 1886-87, núm. 1-7 (1.er octubre 1886-1.er octubre 1887).

Aquesta publicació es repartia de franc als socis residents; publicava els acords del Consell i Comissió Executiva, etc. En aquesta segona època persegueix la mateixa finalitat que la primera (núm. 337); declara que «lo catalanisme ha de ser escola de tolerancia, y dins d'ell, todas las creencias, todas las opiniones, todas las aspiracions han de ser respectadas». En l'autorització donada pel Govern Civil, es diu que aquesta publicació seria mensual, però no ho va ésser.

370. LO FRARE LLECH.—Periódich literari humorístich. Sortirà tots los dissaptes. [Capçalera il·lustrada].

Adm. i Red., Aglà, 6 y 8, 4.ª 1.ª—*Imp. Ibérica* de Francisco Fossas, Paseo de Gracia, 39.—284 × 171 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1886; núm. 1 (27 nov.)

Setmanari, no direm continuació de *Lo Darrer Frare* (núm. 365) però sí fet quasi bé per els mateixos que hi col·laboraven. Ara és una publicació humorística; en l'article de salutació, dirigit als llegidors, diu que «va a cambiar lo... sabor mstich ab lo sabor alegre y embriagador de las cosas de la ciutat». Entre els noms que veiem al peu de diversos treballs en prosa i vers, podem esmentar els de N'Artur Guasch i Tombas i Josep Mir.

371. SALSAS POÉTICAS.—Biblioteca crítico-burlesca a Barcelona. (Salsa agre-dolsa).

Red. i Adm.: Llibreria Parera, Rambla de Canaletas, 5.—*Imp. Molas*, 18.—154 × 82 mm.—16 pp. a r. s.—Preu, 10 céntims.—Quinzenal.

Any I, 1887; núm. 1 (març).

D'aquesta publicació no hem vist cap més número que el que havem descrit. Es tracta d'un plec amb diversos treballs humorístics, entre els quals sobresurt una paròdia de la *Oda a Barcelona* de Mn. Verdguer.

372. LA TROMPETA.

No hem vist cap número d'aquesta publicació, ni tampoc l'esmenten els periòdics de l'època; però en el registre d'autoritzacions del Govern Civil hi figura, amb data del 5 de març, fent-nos saber que el permís es donà a nom de N'Oleguer Saleta.

Probablement que no va arribar a sortir, ja que en el número següent descriu una publicació que porta per títol *La Trompeta del Jovent*. Al nostre entendre, es va demanar el permís per a publicar un setmanari amb el títol objecte d'aquesta nota, però com hi havia la Societat coral *La Trompeta* i aquesta, segons ens han dit, no figurava amb les Euterpenses, sinó que volia formar Associació a part, és probable que trobessin que aquest títol no esqueia prou clar a l'idea dels directors, ni a la finalitat que volien donar al periòdic; per això, en el subtítol de *La Trompeta del Jovent* llegim: «Padri de todas las Societats corals humorísticas de Catalunya».

373. LA TROMPETA DEL JOVENT.—Periòdic de bon humor, padri de todas las Societats corals humorísticas de Catalunya, per fer olvidar las penas y vicissituds que's passen en aquesta Vall de llàgrimas ó planeta, anomenat Terra, molécula microscópica de la gran immensitat del món. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: St. Antoni Abad, 15, entressol.—*Típ. Española*, Hospital, 87.—315 × 227 mm.—4 pp. a 3 col.—Quinzenal.

Any I, 1887; núm. 1-2 (5 agost-21 agost).

Aquesta publicació es repartia gratuïtament als concurrents als concerts que donava la Societat Coral «La Trompeta», dirigida per En Joan Duran, qui era també el director d'aquesta publicació, en la qual hi col·laborava En Josep M.ª Codolosa. Al igual que altres publicacions del mateix gènere, com *Eco de Euterpe* (núm. 177) i *Eco de Barcino* (núm. 229) el text que es veu en les pàgines d'aquesta fulla és literari, si bé en *La Trompeta del Jovent* és també satíric i humorístic.

374. LA VEU DEL CENTRE CATALÀ. [Capçalera mixta. Al mig de la capçalera l'escut de Catalunya i al fons Montserrat].

Red. i Adm.: En el local del *Centre Català*, Passatge del Crèdit, núm. 7, 1.º —Estampa de V. Berdós, Molas, 31.—265 × 175 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció. Barcelona un mes Pts. 0'50; Espanya un trimestre Pts. 1'50; Extranjer un trimestre Pts. 2'25.

Any I, 1887; núm. 1-12 (15 oct.-31 dbre.) II, 1888; núm. 13-34 (7 jener-16 juny).

En l'article de salutació que es llegeix en el número primer es diu que: «La «Veu del Centre Català» no es altra cosa que la continuació del «Butlletí» (núm. 369) que fins ara se ha publicat no a plassos fixos sino a mida que ho requerian las necessitats o la conveniencia de la Associació, y que densá d'avuy sortirá regularment cada dissapte...» També hi llegim que «l'periòdic que avuy comensem, seguirá essent, com lo «Butlletí», organ del *Centre Català*, y en sa part oficial hi tindrán cabuda tots los documents de la Associació destinats a la publicitat». Així mateix ens fa saber que «lo *Centre* y sa *Veu* son eminentment

regionalistas, ab lo qual dit está que's troban tan lluny dels unitaris centralisadors, siguin avansats o atrassats, republicans o monárquics, com dels que, dominats per l'encongiment y mesquinesa de llurs ideas y sentiments, volen apareixer com separatistas per sistema. Lo *Centre* y sa *Veu*, com aspiració immediata tenen la de reconstituir la personalitat de Catalunya, influhint ab l'exemple en las demás Regions peninsulars pera que vulguin també recobrar la que'ls sigui propia, a fi y efecte de que un dia o altre pugui reconstituirse l'Estat espanyol en bases completament distintas de las absorvents y centralisadoras en que avuy se funda. Figurà com director En Joan Diego Gallego a favor de qui va donar-se l'autorització del Govern Civil, però En Valentí Almirall va ésser en realitat, l'ànima d'aquesta publicació. Deia que seria setmanal però tampoc va ésser-ho. La col·laboració és molt nodrida.

AN I
Dijous 19 de NOVEMBRE de 1889.
N.º 4

LA VEU DEL CENTRE CATALÀ

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

En lo local del Centre Català, Plaça del Colós, n.º 7, i.º, y Saló de Sant Mateu, 8, L.º.
Per lo acceptat, imprime a la Adm. d'Administració.

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Barcelona en sus... 030Pn.
En Brindons en lo ventos de... 150
En Brindons en lo ventos de... 150
En Brindons en lo ventos de... 250
En Brindons en lo ventos de... 070

Las elecciones de Consistorio.

Lo ditadas prop-poesant van començar hont las elecciones de Consistorio para 'la Jecha Florada de 1890. Van presentarse duas candidaturas en competencia, apoyadas, l' una pela *Veua* y l' altra per algunes vocals del *Centre*. Lo *Centre* va obtenir algunes poches vot-de majoria, y la *Barralha* los suyos suportats: D. Marià Aguiló, lo Baró de Tortosell, don Marcel·lí Meneades Payo, D. Joaquina Verdaguera, D. Angel Guimerà y D. Joaquín Gallo. En la *Veua* hi figuraban: D. Josep Masó y Plaguer; D. Joseph Balari, D. Joseph Lleixa Pellicer, D. Eduard Vidal, D. Joseph Martí y Pellicer y D. Antoni Rabé y Lluís.

La presentació d' aquesta candidatura va haver para introduhir la por en tots los elements *Veua*, que van tenir que demanar quart y ajuda a la *Veua* de Mossèn, y para tenir per treure tot los plans que habian trasnat para fer sortir un Consistorio que fos reflexo fidel dels Bius y Tauler, Maresial y Companya. Unidas totas sas formas van mesurar com demagoga, cantins é nombrats molts para riures de llur desesperi, que contrastava ab lo nostre calma y ab los poches treballs que haviam fet, y que se reduhiren a fer impedir la candidatura y enviarla a set ó vuit persoyó ab encunya acompañadora.

Aixó y tot y a pesar de que la candidatura presentada no era cosa del Centre Català, sino sola de poquissima de nos socis; a pesar de que en la nostra Societat abundan mes los elements actius que 'le literaris; a pesar de que los *Veua* Florada son lo trevaso propi dels que formen la *Veua*; apesar de que nos des de nos leiam esp molt particular que 'nos fins preferia una candidatura designada, nos van tirar a l' urna set ó vuit nos mes que nosmes. En realitat vam quedar sorpresos de tal resultat, que 'nos detya ben clar que fins dins de nos a va podriem ganyar-nos al veltre.

La candidatura proclamada nos sembra que sapoia la presidencia del castellí Sr. Meneades Payo, puig volem creure que, al posar a cap de llista a nos

tre bon amich D. Marià Aguiló, que ha sigut lo presidente de la *Veua* del mar de Març, no van pretendre nos mancar l'entorreny de figura decorativa, y lo Baró de Tortosell, que ocupó lo segon lloch, no pot pas ser president, puig que el començ lo castellí el castella tal seguda a la festa. Ve, donchs, tot naturalment imposada la candidatura del Sr. Meneades Payo.

Y veim ja una vegada mes demostrat l'estat desconsolador de destrucció a que ha arribat lo caràcter de gran part dels nostres companys. No jam mésich polihico del Sr. Masó y Plaguer, Dins del Regidoriame contra desconfiança en solta dels punts de mira que tenim, pero lo nostre esperit de justícia nos oblige a considerarlo per nos merits com una de las primeras personalitats de Catalunya. Doushe tal: lo senyor Masó y Plaguer, lo qual durant l' any que corre ha escrit lo seu *Memoria* contra lo senyor Riuas de Arò; l' articulista nervida y profundo, que alguna vegada ha llunat enteren suficient para dir la veritat a nos mastros correfuccionis, quan han ocupat los llochs mes alts, s' ha de veure postergat a un foraster, que no te cap interès en las nostres cosas. La estraja y altres passios peritas han preferit la candidatura d' un castella, que tindrà tota l'importancia que 's valguí, pero molt gran atans ans regionalista, a la de un dels nostres que en l' estat actual de decadència honty esperam la nostra terra. Per fortuna, lo Sr. Masó y Plaguer es simploch y concis a la gent que l' han derrotat, per lo qual creym que ab tota l'ura afanya y treballs no hauran arribat ni a incomodar-lo Tot lo que hi hauria inspirat nos volem mésich rialla de l'iazima y compassió. Fortes han de ser las petites passios que dominen als que portan lo seu puritarisme fins al estrem ridicul de no admitre en llur casa ó coloniu un empleat que no hagi nat a Catalunya, quan los han obligat a aliar a una castella a un dels primers alts dels catalans?

Y es encara més de notar aquesta conducta, en que lo President del Consistorio del any actual don Jaime Collet, en son afany de preutar ajuda als *Veua*, va lograr barrer la festa del any que va

375. LA TRAMUNTANA. — Almanach...
[Portada il·lustrada; cada any era diferent i algunes acolorides].

Red. i Adm. Ponent, 1.º, 1.ª—Tip. *La Academia*, de la Vda. y fills de E. Ullastres, Ronda Universitat, 6. [Des de l'any 1893] Imp. *L'Avenc*, Ronda Universitat, 4. —233 X 149 mm. — Número de pàgines variable, generalment 16 a 2 col.—Preu 1 ral.—Il·lustrat.
Any 1888 a 1893, 1896.

La col·lecció d'Almanacs del setmanari *La Tramuntana* és remarcable; conté un «calendari lliberal» amb dades biogràfiques de persones eminentes o bé efemèrides de fets històrics; també hi ha un «calendari republicà» còpia del que usaren els francesos en 1783; el «calendari positivista» ideat per N'August Comte en 1849, i en altres anys, publica un «calendari socialista», «calendari civil», etc. En les pàgines següents s'hi llegeixen treballs literaris, així en prosa com en vers, signats pels principals redactors i col·laboradors de l'esmentat setmanari; hi veiem els noms de Domingo Bartrina, Josep Aladern, Lluís Millà, Antoni Boladeras, M. Gardó i molts altres. La majoria dels almanacs van il·lustrats per En Joan Llopart.

Núm. 374.

376. L'ESQUELLOT DE L'ISERN.—Periòdich satírich, humorístich, il·lustrat y literari. Donará un esquellot cada benefici. [Capçalera iHustrada].

Adm.: *Teatro Catalá* (Romea).—Imp. de Lluís Tasso Serra, Arc del Teatre, 21 y 23.—133 × 78 mm.—8 pp. a 2 col.

Any 36 del beneficiat, 1888, núm. 65 de beneficis (9 gener).

Es tracta del número primer i últim d'aquesta publicació, dedicada a anunciar el benefici d'En Joan Isern, actor del *Teatro Catalá* (Romea). Es semblant a altres publicacions d'aquest gènere (vegeu núms. 268 i 293); reproduïx alguns dibuixos d'En Ramon Escaler.

377. D. PANCHO.—Periòdich satírich polítich de bona fé y literari il·lustrat ab ninots y paisatjes. Se publica tots los dijous. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Aragó, 310.—Tip. de Solé, Aragó, 310.—230 × 132 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1888; núm. 1 (12 janer).

Aquesta publicació setmanal de la qual solament hem vist el primer número, va seguir publicant-se degut a l'èxit del fulletó. En el «Bon dia y Bon hora» que es llegeix en el primer número, ens fa saber que *Don Pancho* no és de «cap partit, ni de cap Academia, ni de cap germandat...» Figurava com a director En Joaquim Soler i Piquer.

Hem dit abans, que l'èxit que va tenir aquest setmanari es va deure al fulletó, i així fou: *En Nofre y la Marieta* no era altra cosa que un quadret en prosa xispejant amb els seus tocs un bon xic lleugers. No cal dir que al poc temps sortiren, a imitació seva, altres publicacions setmanals, o més ben dit, novel·les per entregues, entre les que recordem *La Xinxà*, *La Pentinadora* i una sèrie de «Volades» que amb tot i sortir periòdicament, res tenien que veure amb el periodisme.

378. LA LLAGOSTA.—Periòdich tradicionalista, il·lustrat, satírich y humorístich. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació. En la part superior l'escut de Catalunya amb el lema: «Deu», «Patria» i «Rey»].

270 × 190 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1888; núm. 1-4 (31 mars-21 abril).

El dia 13 de març de 1888 va donar-se autorització a En Francesc Brac Piera per a publicar un setmanari amb el títol abans esmentat. Censurava la política de N'Alexandre Pidal. Cada número era un «saltiró».

379. LA CAMPANA DEL PASSEIG DE GRACIA.—Periòdich il·lustrat. Sortirà un cop cada vegada. [Capçalera mixta, imitant la de *La Campana de Gràcia*. Dibuix de R. Escaler].

Red. i Adm.: *Teatro de Novedats*.—Imp. de Lluís Tasso, Arch del Teatro, 21 y 23.—191 × 128 mm.—4 pp. a 3 col.—Preu: tres rals la entrada.

Any 1888, núm. 1. (21 mars).

En els núms. 268, 293 i 376 havem vist periòdics-anuncis; *La Campana del Passeig de Gràcia*, no és altra cosa que l'anunci del benefici d'En Miquel Figuerola Aldrofeu, celebrat en la vetlla del 21 de març de 1888, en el Teatre de Novedats. Aquesta publicació tenia tot l'aire de *La Campana de Gràcia* i a imitació d'aquest setmanari, també compta els números per «batallades».

380. LA PAGESIA.—Suplement quinzenal a la revista del Institut Agrícola Català de Sant Isidro. Eco de la classe agrícola y defensor dels interessos de la propietat. Conreu dels camps, Zootecnia, Viticultura, Enologia, Horticultura, Economia rural. Crònica dels mercats agrícoles d'Espanya y del Extranjer. [Des de l'any 1892] Sortirà los dias 10 y 25 de cada mes. [Des de l'any 1893] Porta-veu setmanal de la classe agricultora y defensor dels interessos rurals substituint l'any... de «L'Art del Pagés». [Des de l'any 1894] «Portaveu de la classe agricultora y defensor dels interessos rurals». [Capçalera mixta].

Adm.: Portaferrixa, 21, 1.—Direc.: Córts, 311. [Des del núm. 68] Adm. Ronda de S. Pere, 38. [Des de l'any 1892] Direc. i Adm.: *Institut Agrícola Català de S. Isidro*, Portaferrixa, 21.—Estampa de *La Pagesia* de Redondo y Xumetra, Tallers, 51 y 53. [Des de l'any 1892] Imp. *Barcelonesa*, Tàpias, núm. 4.—434 × 270 mm. [Des de l'any 1893] 269 × 171 mm.—4 pp. a 4 col.—L'any 1893: 204 pp. a 2 col; any 1894: 188 pp. a 2 col; any 1895: 192 pp. a 2 col.—Suscripció: 4 ptas. l'any. [Des de 1894] 5 pts. l'any. [Des de l'any 1894: quinzenal]

Any I, 1888; núm. 1 (abril). - II, 1889; núm. 2-23 (31 gener-31 dbre.) - III, 1890; núm. 25-48 (15 gener-28 dbre.) - IV, 1891; núm. 49-72 (28 gener-21 dbre.) - V, 1892; núm. 73-96 (10 gener-25 dbre.) - VI, 1893; núm. 97-147 (7 gener-23 dbre.) - VII, 1894; núm. 148-171 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena desembre.)

BATALLADA 1.ª BARCELONA 21 DE MARS DE 1888. N.º 1

LA CAMPANA DEL PASSEIG DE GRACIA
PERIÒDIC IL·LUSTRAT
SORTIRA UN COP CADA VEGADA.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ.—TEATRO DE NOVEDATS
PREU: TRES RALS LA ENTRADA.

ACTUALITATS

En Figuerola resolent lo conflicte europeo.

SOLUCIÓ DEL CONFLICTE EUROPEO

¡tots los habitantes del globo terruqueo.
No sembra sinó que la terra sia un tablero d'ajedrez about los reys se preparan á pasarli una dia de folias, baix lo supost de que no hi ha d'haver res més alegre per ells que jugarli una partida per passar la estona ja que no tenen res més que fer.
Donchs: bé, la partida ja fa temps que ha començat y ara avansant després retrocedint y

escabat tornant á avansar, tenen tots empenyada la bonrilla en veure qui 's dona mate.
La qüestió es desbançar al búlgero del casquet pera qui estiga lleugo en millors condicions en lo joch repartirse los homes, com si diguessim las pomes. Y hi ha uns come molt salada en la partida aquesta. Aixís com entre amichs y en la taula del café lo qui guanya es lo que más fanter alcansa, en lo

Núm. 379.

En l'article de presentació llegim que «*La Pagesia* s'inspirará en las necessitats de nostra terra, estará en relació constant ab los propietaris y pagesos, dels que reberá ab gust quantas observacions, noticias y consultas vullan ferli, pertinents al fi que's proposa nostra fulla... *La Pagesia*... ha d'ésser lo periódich que ab més independència, vigor y constància, defensa los drets de la propietat y del treball». El director d'aquesta interessant publicació era En R. Roig i Torres; en 1893 va fusionar-se amb la revista *L'Art del Pagès* (núm. 257) i aleshores passà a ésser-ne director En Francesc X. Tobella. Aquest, en el núm. 97 corresponent al 7 de gener de 1893 escrivia... «Enguany... *La Pagesia* será lo porta-veu setmanal de la classe agricultora y defensor dels interessos rurals...» I en el número corresponent a gener de 1894 escrivia que: «L'Agricultura d'avuy, no es la pagesia d'ahir. Aquesta, era la del passat, y aquella es la del avenir... Hi ha d'haver cultivadors, agricultors y agrònoms; representant lo treball, lo capital y la intel·ligència: las circumstancies aixís ho exigeixen... Comprenent donchs l'Institut de Sant Isidro, que aixó es una veritat palpable com la claror que'ns il·lumina, ha emprés lo camí de publicar una *Revista Mensual* ahont s'hi estampin los avensos de la ciencia agronómica...» No cal remarcar la importància d'aquesta publicació; per les seves pàgines s'hi veuen nombrosos articles d'actualitat sobre Agricultura, Zootècnia, maquinària i química agrícola; també publicava articles literaris, llistes de les fires que es celebren, notes de preus, etc.

381. LO MESTRE TITAS.—Donará llissó mentres pugui. [Des del núm. 61] Setmanari Federal... per l'estil de Nocedal. [Capçalera i il·lustrada].

Adm.: Barra de Ferro, 8, 3.º, 2.ª [Des del núm. 151] Adm.: Banys Vells, 6, 3.º—Imp. de Ortega, Palau, 4.—313 × 211 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscrip.; 1.º trimestre. Núm. solt 0'05 céntims.

3.º curs. Any I, 1888; núm. 1-25 (12 juliol-27 dbre.); II, 1889; núm. 26-64 (3 gener-26 dbre.); III, 1890; núm. 65-67 (9-23 gener).

Publicació carlina que anava contra els «Llauderistas». Vegeu els «cursos» 1.º i 2.ª en el núm. 207. L'autorització per a publicar aquest setmanari fou feta a favor d'En Miquel Gañet; més tard va figurar com a director En Pere Ortega, qui n'era l'impressor. L'ideari era el mateix del número citat.

382. EL TIO QUICO.—Periódic semanal, il·lustrat, humorístic redactat per Quico Costella Deser. Adornat en retratos dels principals escriptors Valencians, Catalans y Mallorquins. [Capçalera i il·lustrada].

Red. i Adm.: Graciamat. 2.—Est. *La Activa*, Graciamat, 2.—220 × 133 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt 5 céntims.

Any 1.º, 1888; núm. 1 (15 juliol).

En l'article *Linia de conducta* ens diu que «tots el compromisos d'*El tio Quico* se reduïxen a dir-li la veritat al públic, y quatre fresques al lucero del Alba siga en serio, siga en broma; pero sinse faltar al respecte a ningún bicho vivent, atacant els prosediments y deixant en pau a les persones. De carácter independent... será l'administració pública el seu cavall de batalla... Ve á fijar la seua vista en la industria, el comerç y en la administració del país en cheneral y en particular de les provincies y pobles que formen les regions Valensiana, Catalana y Mallorquina». Era director En Ferran Martínez. No hem vist cap més número que el descrit.

383. L'ESPURNA.—Periódich tradicionalista, satírich y festiu. Saltará cada setmana. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Pelai, 6 bis.—Imp. de Bertrán y Altés.—4 pp. a 3 col.—316 × 229 mm.—Núm. solt Pts. 0'05. Suscripció: Un semestre Pts. 2'50, un any Pts. 4.
Any I, 1888; núm. 1-21 (25 juliol-24 dbr.)

Aquest setmanari, en l'article «A que venim» ens fa saber que aficionat «a posar en solfa tot lo que siga solfejable; devant de l'abundancia de materia que han de proporcionarnos los estrambotichs espaternegaments de l'agonia del imposicionisme, anirem presentant a nostres lectors las estranyas muecas qu'anirem sorprenent». Com pot suposar el lector, fa al·lusió a la separació d'En Necedal, del partit carlí. La primera salutació que dirigí en sortir a llum és al «August Primpep Don Jaume de Borbó».

384. BUTLLETÍ DEL CENTRE CATALÀ.—[Capçalera mixta. L'escut de Catalunya i al fons Montserrat. També hi ha el lema del Centre: «Catalunya y Avant»].

Red. i Adm.: Arcs de Junqueras, 5 bis.—Estampa de Víctor Berdós, Molas, 31.—267 × 178 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscrip. en tot Catalunya, un any 3 ptas. Núm. solt 10 cts.
3.ª época. Any 1888, núm. 1-2 (10 agost-22 nov.)

Aquest *Butlletí* publicava els textos dels discursos o conferències que es pronunciaven o llegien en el dit *Centre* així com les memòries i actes de les sessions que celebrava; també s'hi veuen poesies i una nodrida secció de «Noves». La finalitat d'aquesta publicació és igual a la que hem vist en les èpoques anteriors. (Vegeu núms. 337 i 369).

385. LA TOMASA.—Setmanari català. Festiu Il·lustrat y Literari. [Des del núm. 60] Setmanari català. [Capçalera il·lustrada].

Red. Lleona, 4. [Des del núm. 13] Sant Pau, 74, 3.^r [Des del núm. 19] Sant Pau, 56. [Des del núm. 104] Sant Ramón, 5. [Des del núm. 384] Sant Ramón, 6. Adm. Basea, 21. [Des del núm. 19] Sant Pau, 56. [Des del núm. 104] Sant Ramón, 5. [Des del núm. 384] Sant Ramón, 6.—Imp. Daunis, Miró i C.^a [Des del núm. 14] Miró i C.^a [Des del núm. 17] Daunis, Miró i C.^a [Des del núm. 19] *Litografia Barcelonesa*, Sant Pau, 56. [Des del núm. 104] *Lit. Barcelonesa*, Sant Ramón, 5. [Des del núm. 384] Sant Ramón, 6.—235 × 157 mm.—8, 12 ó 16 pp. a 2 ó 3 col.—Suscripció: 1 Pta. al mes; núm. solt Pts. 0'15. [Des del núm. 3] Pts. 0'50 al mes; núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1888; núm. 1-18 (2 sept.-28 desembre). - II, 1889; núm. 19-70 (4 gener-27 desembre). - III, 1890; núm. 71-122 (3 gener-26 desembre). - IV, 1891; núm. 123-174 (2 gener-25 desembre). - V, 1892; núm. 175-227 (1.^r gener-30 desembre). - VI, 1893; núm. 228-279 (6 gener-29 desembre). - VII, 1894; núm. 280-330 (5 gener-29 desembre). - VIII, 1895; núm. 331-382 (3 gener-26 desembre). - IX, 1896; núm. 383-435 (2 gener-31 desembre). - X, 1897; núm. 436-487 (7 gener-30 desembre). - XI, 1898; núm. 488-539 (6 gener-29 desembre). - XII, 1899; núm. 540-591 (5 gener-28 desembre). - XIII, 1900; núm. 592-643 (4 gener-27 desembre). - XIV, 1901; núm. 644-695 (3 gener-26 desembre). - XV, 1902; núm. 696-746 (2 gener-25 desembre). - XVI, 1903; núm. 747-799 (1.^r gener-31 desembre). - XVII, 1904; núm. 800-851 (7 gener-29 desembre). - XVIII, 1905; núm. 852-903 (5 gener-29 desembre). - XIX, 1906; núm. 904-954 (4 gener-29 desembre). - XX, 1907; núm. 955-1007 (5 gener-28 desembre).

Publicació satírica i literària. Diu que «no farà sentir la seva veu... sino per associarse a la consecució dels grans ideals que entranyan la germanó de tots los homens, volent pera Catalunya, si pot ser, la gloria de conseguirlos... Tots nos desvetllem pera la gloria de la nostra terra». Publicava, en caricatura, una galeria dels més celebrats escriptors i artistes, amb una breu nota biogràfica. El primer director literari fou En Simon Alsina i Clos, i de la part artística se'n cuidava En Ramon Escaler. La col·laboració fou nombrosa. En l'autorització hi figura com propietari En Joan Miró, i més tard, s'hi veu el nom de Ramon Ribera qui va posar com a director N'Antoni Ferrer i Codina; en els últims temps n'era N'Artur Guasch i Tombas. En els primers anys va publicar, com a suplement, unes làmines amb els retrats de personatges eminents en les lletres, ciències i arts, formant una «Galeria de celebritats».

386. LA ACADEMIA.—Semanario escolar órgano de los estudiantes españoles.

[Capçalera il·lustrada, amb la façana de la Universitat de Barcelona, i el títol de la publicació].

Red. i Adm., Tallers, 51 y 53.—Imp. de Redondo y Xumetra.—259 × 168 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10. Suscripció: Barcelona, trimestre Pts. 1; Provincies Pts. 1'50. - Ultramar i Extranjer Pts. 2.—Bilingüe.

Año II, 1889; núm. 4 (10 gener).

En les notes del Govern Civil referents a l'autorització de premsa, hem vist que, el 27 de novembre de 1888 va donar-se el permís per a publicar un setmanari amb el títol objecte d'aquesta nota, figurant com a director N'Adolf Ros, i com a propietari En Joan Diego. Probablement el número primer va sortir el 18 de desembre. Era una publicació en la qual dominava la part literària. Portava una «Sección Regional» on s'hi veuen treballs en català.

A. Monturiol

387. LO PORRÓ.—Periòdich humorístich literari. Donará uns quants tragos senmanals. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Direc.: Aribau, 8, 4.ª, 2.ª.—Tip. de C. Miró, Elisabets, 11.—237 × 161 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 5 centims. Suscripció. Barcelona, un mes Pts. 0'25; fora, trimestre Pts. 1.
Any 1.º 1888; Núm. 1.º (1 dbre.)

El va dirigir En Josep M.ª Bernis (R. O. Ch.), el qual en l'article de presentació, després de qualificar aquest periòdich de «modest senmanari», afegeix que: «Per ser lo porró un de'ls objectes que, fora la barretina, caracterisa més lo tipo catalá, y com nosaltres som catalans de tot cor, hem cregut acertarli be'l nom... Puesto que está provat que'l *vi* fa passar alegre, los lectors de nostre semanari desterrarán de segur lo mal humor de sobre...» Demés dels treballs del director, s'hi veuen altres d'En J. Abril i Virgili i B. Torrents. Fou una publicació de molt curta durada.

388. ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA pera l'any... [Portades tipogràfiques. Cobertes il·lustrades; cada any diferents].

Estampa de Lluís Tasso Serra, Arc del Teatre, 21 y 23. [Des de l'any VI] A. Robert imp., Comte del Asalto, 63. [L'any XIII] Imp Lluís Tasso, Arc del Teatre, 21 i 23. [Des de l'any XIV] Imp. *La Campana y La Esquilla*, Olm, 8.—169 × 99 mm. [Des de l'any 1911] 258 × 185 mm.—Preu 1 pesseta.—Il·lustrat.

Any I, 1889; 213 pp. - II, 1890; 192 pp. - III; 1891; 192 pp. - IV, 1892; 192 pp. - V, 1893; 192 pp. - VI, 1894; 192 pp. - VII, 1895; 192 pp. - VIII, 1896; 192 pp. - IX, 1897; 192 pp. - X, 1898; 192 pp. - XI, 1899; 192 pp. - XII, 1900; 208 pp. les últimes 16 d'anuncis. - XIII, 1901; 192 pp. - XV, 1902; 208 pp. les últimes 16 d'anuncis. - XV, 1903; 192 pp. - XVI, 1904; 208 pp. les últimes 12 d'anuncis. - XVII, 1905; 208 pp. les últimes 10 d'anuncis. - XVIII, 1906; 208 pp. les últimes 6 d'anuncis. - XIX, 1907; 208 pp. les últimes 16 d'anuncis. - XX, 1908; 208 pp. les últimes 12 d'anuncis. - XXI, 1909; 208 pp. les últimes 14 d'anuncis. - XXII, 1910; 207 pp. les últimes 11 d'anuncis. - XXIII, 1911; 107 pp. + 5 s. n. - XXIV, 1912; 104 pp. + 8 s. n. - XXV, 1913; 104 pp. + 8 s. n. - XXVI, 1914; 102 pp. + 10 s. n. - XXVII, 1915; 98 pp. + 6 s. n. - XXVIII, 1916; 104 pp. + 8 s. n. - XXIX, 1917; 84 pp. - XXX, 1918; 80 pp. - XXXI, 1919; 85 pp. + 3 s. n. - XXXII, 1920; 90 pp. + 6 s. n. - XXXIII, 1921; 91 pp. + 5 s. n. - XXXIV, 1922; 192 pp. - XXXIV, 1923; 192 pp. - XXXV, 1924; 182 pp. + 10 s. n. - XXXVI, 1925; 176 pp. + 15 s. n.

Aquesta publicació, demés del calendari de l'any, publica composicions en prosa i vers, del gènere festiu; les il·lustracions també són abundoses. Conté treballs dels redactors i col·laboradors del popular setmanari.

389. ALMANACH regalo del Paper de fumar «Planas».

Imp. Ibérica de F. Fosas.—155 × 60 mm.—Il·lustrat.
Any 1889.

Es tracta d'un almanac-anunci d'aquest paper de fumar.

390. REVISTA CATALANA. [Capçalera tipogràfica].

Direc. i Adm.: Gran Via, 220.—Estampa de Fidel Giró, Corts Catalanes, 212, bis. [Des del quadern VIII Estampa á c. de F. Giró, Passeig de Sant Joan, 168.—161 × 86 mm.—Suscripció: Espanya, un any Pts. 12; Extranger, Pts. 15.—5 plects de 16 pp. a r. s.: Tres pertanyents a la Revista i dos a la Biblioteca.

Any I, 1889; quaderns I-VI (janer-juny) 304 pp.—Any II, 1892; quaderns VII-X (gener-abril) pp. 305-512.

El Canonge Collell, director d'aquesta Revista, ens diu en el *Prospecte y Programa* que contindrà «diverses seccions, la primera de les quals y naturalment la més important, será la que sol anomenarse de fons o doctrinal, formantla séries de articles o estudis de varia índole, sobre temas jurídichs, histórichs, de crítica literària, etc., etc. Sense oblidar tampoc la discussió serena dels diversos temas que enclou lo programa del Regionalisme... hi haurá una secció intitolada *Miscelania*... no hi mancará la seva *Bibliografia*... y finalment una *Crónica* breu y compendiosa referirá tot quant de notable oferesca lo moviment regional... Per lo que's veu la *Revista Catalana* será *principal*, pero no *exclusivament* literaria». També ens diu «que ningú teme ni espere sentir en exes planes... l'estrident remor de les lluytes polítiques...» Publicava fulletó relligable, amb el títol de «Biblioteca de la Revista Catalana».

391. L'AVENS.—Literari-Artístich-Científich. Revista mensual il·lustrada. [Des de l'any 1891] L'Avenç.—Literari. Artístic. Científic. Revista mensual il·lustrada. [Des de l'any 1893] L'Avenç.—Literari. Artístic. Científic. Revista quinzenal il·lustrada. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Portaferrixa, 21, Llibreria.—Tip. de F. Giró. [Des de 1891] Imp. *L'Avenç*, Ronda de la Universitat, 4.—195 × 115 mm. [Des de 1893] 200 × 116 mm.—Núm. de pp. variable. Els quatre primers anys a r. s., l'últim any a 2 col.—Núm. sol Pts. 0'50. Suscripció, Pts. 5 un any, Extranger Pts. 7.

2.ª època. Any I, 1889 (núm. 1-12) pp. 220. - II, 1890 (núm. 1-12) pp. 288. - III, 1891 (núm. 1-12) pp. 392. - IV, 1892 (núm. 1-12) pp. 383 + 1 s. n. - V, 1893 (núm. 1-24) pp. 380.

Sobre la primera època d'aquesta publicació, vegeu núm. 331; ara, en sortir per segona vegada, ens diuen els redactors que veient les escissions produïdes en el camp catalanista, vénen «a allargar la ma a tots els catalans de bon sentit, cor franch i pensa lliure que vulgan acceptarla». Afegeixen que procuraran reunir al seu entorn «a la gent valiosa de tots los camps...» En 1891 demanaven la unió de tots per a fer una «grand obra de progrés y de regeneració» i declaraven que el programa a realitzar era d'estudi literari, lingüistic, artístic i jurídic. Aquesta època de *L'Avenç* és la de la reforma ortogràfica començada per En Casas-Carbó i continuada per En Pompeu Fabra; els directors eren aquell i En Massó i Torrents, i figuraven com a redactors N'Alexandre Cortada, R. Casellas,

R. D. Perés, E. Canibell, Jaume Brossa, E. Guanyabens, Santiago Russiñol; hi col·laboraren En V. Almirall, Joan Maragall, Manuel Bofarull, Josep Coroleu, etc. També s'hi veuen traduccions d'autors estrangers.

392. **LO CRIT D'ESPANYA.**—Setmanari carlista il·lustrat. [Capçalera mixta. En la part superior, un dibuix amb un carlí sostenint una bandera, el lema de: «Deu», «Pàtria» i «Rey», i el títol de la publicació. Dibuix, d'En P. Ross].

. Adm.: Ronda Universitat, 14.—Imp. de Bertrán y Altés, Pelayo, 6, bis. [Des del núm. 49] Imp. de F. Giró, Cortes, 212 bis.—240 × 161 mm.—4 pp. a 3 col.^{es} [Des del núm. 49] 8 pp. a 2 col.— Suscripció: Barcelona, trimestre 1 pta. Fora, trimestre 1'25 ptes. Ultramar y Extranjer, trimestre 2'50 ptes. Núm. solt 5 cènts.

Any I, 1889; II, 1890; III, 1891; IV, 1892; núm. 1-150 (8 mars 1889-15 janer 1892).

Aquest setmanari és continuació de *Lo Crit de la Pàtria* (núm. 352); el director En Francesc de P. Oller ens diu que segueix disposat «a continuar las campanyas que emprengueren en *Lo Crit de la Pàtria*... Nostre objectiu fou sempre, y será en lo endevant, combatrer lo Lliberalisme en totes les seves manifestacions; pero com en la present ocasió quedan encara restes d'un enemich més temible encara, puig ha pretengut apoderarse de nostre nom, de nostre lema y del nostre Credo, a éll dirigirém ab preferencia los tiros sempre que sigui menester...» El director artístic era En P. Ross, i entre els col·laboradors s'hi veuen els noms de Joan B. Falcó, A. Vidal, Xavier Bonet, Joan M. Roma i molts més. Fou una revista esplèndida, que publicà remarcables números extraordinaris.

393. **GUASON THEATRE.**—Periódico teatral (si no les parece mal). Saldrá todos los días... que nos dé la gana. [Capçalera tipogràfica].

279 × 129 mm.—4 pp. a r. s.—Bilingüe.

Any I, 1889; núm. 2 i 4 (27 maig i 12 juny).

D'aquesta publicació solament hem vist els números que assenyalen; no consta en el registre del Govern Civil. És probable que el número primer fos del 20 de maig. És un setmanari de broma que tracta de les funcions que donava una Societat recreativa.

394. **EL ARGUS.** [Capçalera tipogràfica].

Red.: Archs, 7, 2.º Adm.: Bou de la Plaça Nova, 12, prl.—Imp. de Riera, germà i Comp.^a, 6, Tarrós, 1.º—214 × 148 mm.—12 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Año I, 1889; núm. 58 (4 oct.)

Publicació diària que tingué molt poca durada. Probablement va començar a sortir a primers d'agost, ja que el 31 de juliol fou autoritzada la seva sortida.

La va dirigir En Climent Giró. En *La Renaixensa* del 8 d'agost llegim la següent gasetilla: «Veu desde fa pochs dias la llum pública en aquesta ciutat, un nou periòdich diari de anuncis teatrals titulat: *El Argus*. Li retorném lo saludo que envia a la premsa local».

395. LA PAPALLONA.—Setmanari catalá, humorístich y literari. (Voleyarà cada dissapte). [Capçalera tipogràfica].

Red.: Tallers, 52, 3.er, 2.ª Adm.: Carretas, 21.—Imp. de J. Bertrán, Carretas, 21.—194 × 140 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt. Pts. 0'05.

Any I, 1889; núm. 1-5 (1.^r - 28 dbre.).

L'article *Nostres desitjos* ens diu que «*La Papallona* voleyarà un cop cada setmana, dedicantse exclusivament a delectarse ab las flors més hermosas de la nostra literatura, antiga y moderna... inaugurarà, quant pugua, una secció de retratos de veritables notabilitats tant en lletras com en arts e industria... en sas planas s'hi trovarán treballs literaris y humorístichs de distingits y eminents publicistas y poetas». El director era En Joaquim Ayné i Rabell, i el propietari En Josep Bertran; la col·laboració era nodrida, i aplegava els noms d'escriptors ja consagrats, com Frederic Soler i Francesc Ubach i Vinyeta, al costat d'altres de joves que començaven a fer les primeres armes en la literatura.

396. ALMANACH DE LA TOMASA per l'any... Conté dibuixos, grabats, cromos, articles, poesia, quentos, epigramas, etc. Tot degut als mellors artistas y escriptors. [Coberta il·lustrada, variada. Portada tipogràfica].

Imp. de J. M. Fernández, Mina, 8.—136 × 86 mm.—Preu: 2 rals.

Any I, 1890, p. 80. - II, 1891, p. 96. - III, 1892, p. 96.

Al igual que en altres publicacions per l'estil, no hi col·laboraven solament els redactors habituals del periòdich d'igual títol (núm. 385); també la part il·lustrada és nombrosa.

397. ¡LA GRESCA!.—Periòdich catalá, humorístich y festiu que's veurá de tant en tant. [Capçalera tipogràfica].

Adm. i Red.: Concell de Cent, 244, baixos.—Imp. Casanova, 29.—289 × 186 mm.—Núm. solt, Pts. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1890; núm. 1 (23 febrer).

D'aquest setmanari solament havem vist el número primer. En l'article dirigit «Al Públic» manifesta que els que l'escriuen són «quatre gats aixelabrats» que s'han proposat «publicar aquest humil y divertit periòdich ab l'objecte unich y

escluiu de distreure'ls mals humors y las tragedias que desgraciadament avuy tant abundan en el sens de la major part de las familias». En l'únic número que hem vist hi ha treballs d'En Robert del Palau, Martí Lasfhons, C. Feliu de Villalar. Les il·lustracions van signades per En Junyent i Renau. L'autorització donada pel Govern Civil a favor de N'Enric Coll, diu que es tracta d'una publicació quinzenal.

398. LA CIGALA.—Setmanari il·lustrat satíric humorístich. [Capçalera mixta. Una cigala i el títol de la publicació. En els num. 17 i 25 i 2 i 7 de l'any 2.ª, dibuixos diferents].

Red. i Adm.: Roig, 7, 3.ª [Des del núm. 11] Vigatans, 1.—Imp. Hospital, 87. [Des del núm. 16] Carretas, 26. [Des de l'any II, núm. 6] Ataulfo, 9.—239 × 159 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt, Pts. 0'05. Suscripció: trimestre Pts. 1; extranger Pts. 1'50.

Any I, 1890; núm. 1-38 (10 abril-27 dbre.) - II, 1891; núm. 2-10 (janer-7 mars).

Era un setmanari satíric, humorístic i literari. «Los cigalaires» ço és, la Redacció ens diuen que

Cansats d'escriure de gracia
y veurens cada setmana
entre tanta democracia
del fi de la quarta plana
de *La Campana de Gracia*.
Cansats ja de ficar basa
en *La Tomasa* també...

han determinat publicar un setmanari, «que *cantarà* cada setmana». El primer director fou En Jacint Capdevila i després En Santiago Baró; formaven la redacció En Frederic Olivé (*Jacobo Xinga*), Simon Alsina i Clos, Josep M.ª Codolosa, *Pepet del Carril*, Lluís Millà i algun més.

399. LO PREGONER.—Periódich humorístich. Donará un pregó cada setmana. [Capçalera mixta. Un gravat amb El Pregoner i el títol de la publicació. Dibuix d'En J. Llacuna].

Adm. i Red.: Aribau, 8, 4, 2.ª—Imp. de C. Miró, Elisabets, 11.—194 × 134 mm.—8 pp. a 2 col.—Preu: 5 céntims. Suscripció: Barcelona, tres mesos Pts. 1; fora, Pts. 1'50.

Any I, 1890; núm. 1-23 (12 janer-15 juny).

La finalitat d'aquest setmanari, és la de «fer passar als lectors, no solament lo mal humor, sino el *dengue* y totes les enfermetats *por crónicas que sean*». Va començar a dirigir-lo En Josep M.ª Bernis, i poc després En Felip Dalmases Gil. Hi col·laboraven En Millà, Escriu, Roig i Cordomi, Abril Virgili i altres.

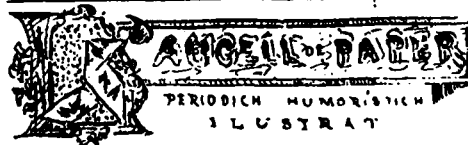
400. L'AUCCELL DE PAPER.—Periódich humorístich il·lustrat. [Capçalera mixta. Velografiat].

Adm.: Rambla, 18725.—Imp. y velografía de *L'Aucell de Paper*.—144 × 83 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'05.

Any I, 1890; núm 1 (30 de mars).

L'article «Nou saludo» ens assabenta que aquest número és la repetició d'un altre, que no hem vist, i que va sortir malament. Per això, «en vista de lo lleitj y asquerós qu'era el número anterior», la publicació canvià d'empresa i de forma. Era redactada per infants.

ANY I — Barcelona 30 de Mars de 1890 — NUM.

401. LOS AMICHS TINTORERS.

Aquesta publicació pertany a la segona època del núm. 354. No hem vist cap exemplar, però sabem la seva existència per la següent «nova» que em llegit en *L'Arch de Sant Martí* (7 setembre 1890; XII. núm. 457): «Ha tornat a sortir a llum lo periòdich *Los Amichs Tintorers*, orga de la Societat d'aquell nom, despres de prop de quatre anys d'haver suspés sa publicació.—Doném la enhorabona al colega per sa reparició y li desitgém llarga vida».

—Administració—
—RAMBLA 18725.—
—Un número 3.—

NOU SALUDO

«El 'aucell' de oja l'ha
licipa a ses numerons y
destuyt comparador, que
auell camiat a empresa
sa, aqueta, ha vesut de
viar forma del peison
en vista de lo lleitj y aquet
nos pu en el numero an
tenit, ar no ser que de
formar part en nostra l'i
mea edicacio, avut per
quea vegada, lo numero
pu.

Un nou saludo, a nostre
amigo; la... y a
nosaltres di... avut per

LA LEONOR

(Joheta), Qui... y
avut per... de lo que
la meya es un enancho
vau! Ben formada, el ull
bonico y enriador ama.

Ma es imposible...
cuota muni sense em-
tu per ella una vora sin-
pudia

Ja, cuam la vora tem
ignocenta y dalt, sem-
sticia per que el qui no li
se non mala partida, et
ha quit tan dolent! Los
veius ja no ho de gami
a Mont que la pobeta no
el mien ni picancia; ni-
ni que un tipa tinda un
disquet. No si dei a ser
de sola! No no lo va
la crema y con la dita
nova aparencia se ha
fet canyar que lo so-
brava ralis

Avut per la infeli ha con-
tat solista...! y no ha
la...!

Los del carrete me l'
han agafado
per que ja' avut per

402. LO TEATRO CATALÀ. — Periòdich setmanal independent de Literatura, Art, Noticias y Anuncis. Destinat principalment a fomentar lo progrés é interessos de'l Teatro de Catalunya. [Des del núm. 80]... Periòdich independent de Literatura, Art, Noticias y Anuncis... [Capçalera tipogràfica. [Des del núm. 158] Capçalera mixta. Dibuix allegòric amb el títol de la publicació].

Núm. 400.

Red. i Adm.: Aribau, 93, 3.ª, 1.ª [Des del núm. 55] Red. i Adm.: Diputació, 125, 2.ª, 3.ª [Des del núm. 127] Red. i Adm.: Viladomat, 164, 4.ª, 1.ª [Des del núm. 146] Direc. i Red. Viladomat, 164, 4.ª, 1.ª Adm.: Escudillers, 53. [Des del núm. 170] Direc. Viladomat, 164, 4.ª, 1.ª Adm.: Tallers, 45, 1.ª.—Tip. *Española*, Hospital, 87. [Des del núm. 5] Imp. de Pere Ortega, Palau, 4. [Des del núm. 15] Tip. Susany i Comp. Muntaner, 36. [Des del núm. 68] Pujol i Solé, imp. Tallers, 45. [Des del núm. 88] J. Solé Piqué, Ronda Universitat, 9. [Des del núm. 103] Imp. San Rafael, 27. [Núm. 103] Imp. C. Miró, Carmen, 50. [Des del núm. 106] Tip. de F. Bertrán, Casanova, 13. [Des del núm. 112] Susany Germs., Balmes 7 i 9. [Des del núm. 115] Imp. Pujol y C.ª, Tallers, 45. [Des del núm. 254] F. Badia, imp., Dou, 14.—237 × 177 mm. [Des del núm. 15] 272 × 168 mm.—

PERIÒDICH INDEPENDENT
de Literatura, Art, Noticias y Anuncis
Destinat principalment à fomentar lo progrés
è interessos de'l Teatro de Catalunya

Preus de subscripció	DIRECCIÓ	Preus de cada número
En Barcelona. . . 1'00 pias. trimestre	Viladomat, 164, 4. ^{ta} , 1. ^{ra}	Número corrent... . . . 10 centims
Resto Catalunya. 1'50 » »	ADMINISTRACIÓ	Id. atrasat. 15 id.
Resto d' Espanya 2'00 » »	Tallers, núm. 45, 1. ^{er}	Sucursal pera cartes y avisos: en l' Arxiu Ilich-dramàtic de don J. Gelibert, Unió, 5, 3. ^{er} , 2. ^{na} .
Extranger. 43'00 » 1' any		

IMPORTANT

Auy comensem á publicar per tolet, conforme tenim ofert, la popular y xistosa sarsuela catalana de 'ls reputats y aplaudits autors D. E. Vidal Valenciano y D. B. Carcassona, titulada:

LA GUARDIOLA

obra que, á pesar de la celebritat que té guanyada, no ha estat impresa fins ara.

Mossen Jacinto Verdguer

Alguns periòdics han continuat ocupantse de aqueix simpàtic sacerdot, y á pretext de favorir-lo en l' assumpto que ell mateix va fer públic insertant temps ha un extrany comunicat en *El Noticiero Universal*, han estampat consideracions y comentaris que contribueixen á pitjorar per sa part a'l que s' empenya en sér víctima de'l procedir de certes personas que l' han protegit, lo protejeixen ara y decidits están á protegirlo sempre per' apartarlo de'l lang abont s'ha ficat no havent fet cas de lo que realment li convenia.

En un de'ls passats números vam dir qu' era aquesta una qüestió delicadíssima y demanábam á la premsa que n' havia parlat, que ans d' ocuparsen de nou procurés béuter en bouss louts l' aygua pura de la veritat, ó que s' abstingués de fer judicis á la llejers.

En molta part ha estat atesa nostra súplica; pero 'l propi mossen Verdguer ha tornat á fer soroll acudint á la premsa y decidit, segons sembla, á donar escándol, ab lo qual, si no 's tractés de las nobilísimas personas á qui ell fa referencia, és ben cert que 'l pobre sacerdot se tiraria terra a'ls ulls;

Per desgracia, mossen Jacinto en lo que li passa, té, no ja ofuscada la vista material, sino que experimenta la ceguera de l' ànima y no véu clar per 'hont camins. A no sér aixís, s' abstiniria de seguir la conducta que observa, conducta injustificada é impropia de l' home de bé, quant mes de un sacerdot cristiá.

No hem de esforsarnos gayra per' demostrar que mossen Verdguer comet ab sos escrits un acte de pública ingratitud, encara que sigues cert tot lo que paga dir que en contra ell s' bagi fet per part de la familia de'l Marqués de Corailles y á mes pe'l Sr. Bisbe de Vich; porque de lo que ell fins ara ha dit, resulta que 'l Bisbe Moigales y la familia de'l Marqués li han tingut, durant anys y anys, moltíssimas atencions que per altra part ell per sas bellas prendas mereixia.

Correspondrer á tanta consideració, á las mostras de deferencia, de confiança ilimitada y d' entranyable carinyo que confessa tenir rebudas d' ella, ab la publicació de ecripts que 'ls han de molestar y fer desmeréixer en lo concepte públic, no és digue de cap home que á sí mateix s' estimi y menos ho és de qui té la sort de contarse entre 'ls qu' exerceixen la noble y elevada missió de'l sacerdoti.

Aquesta sola consideració hauria hagut de bastar a'l desgraciat mossen Verdguer per no deixarli agafar la ploma. No ha estat aixís: ha donat publicitat á las sevas fantestas qu' ell crèn realitate, y ab això no lograrà pas millorar l' estat en que ara 's troba.

Precisa enterar a'l públic, ja que mossen Jacinto Verdguer ho vol; pero és precis dir la veritat sense

Núm. 402.

8 pp. a 2 col.—Suscrip.: Barcelona, 1 pta. trimestre. Fora, 1'50 ptes. trimestre. Artistes estrangers, 25 ptes. l'any. Núm. solt, 0'10 cénts. [Des del núm. 145] Barcelona, 1 pta. trimestre. Resto de Catalunya, 1'50 ptes. trimestre. Fora Catalunya, 2 ptes. trimestre. Artistes d'òpera, 25 ptes. l'any. [Des del núm. 159] Extranjer, 15 ptes. l'any.

Any I, 1890; núm. 1-10 (19 oct.-30 dbre.) - II, 1891; núm. 11-59 (4 gener-24 dbre.) - III, 1892; núm. 60-108 (2 gener-29 dbre.) - IV, 1893; núm. 109-157 (5 gener-30 dbre.) - V, 1894; núm. 158-207 (6 gener-29 dbre.) - VI, 1895; núm. 208-259 (5 gener-28 dbre.).

El director En Joan Brú Sanclement, diu en l'article «Nostre propòsit» que figura signat per «La Redacció»: «no sempre es la prudencia la lley que regula los actes de las personas, fins de las més ilustradas; tot just comensan, o fa poch que han comensat sa tasca los dos teatros catalans, quant ja—com remors de próxima tempesta—se nota en alguna part de la Prempsa, l'apassionament en favor d'un o altre dels dos teatros; y a prevenir los perills que pot portar aquest desviament de lo que sia just y equitatiu, s'encamina lo nostre periódich, ab ferm propòsit de posar las cosas en son lloch, analizar los assumptos que's discuteixen, y donar ab viu rrelléu la rahó a qui la tingui, a fi y efecte de que ab manyas y malas arts no's terjiversin las cuestiones, y no's perjudiqui en lo més mínim al nostre Teatro regional, que, com havem vist, desitjem que, alcansi en lo venider la major gloria posible». En el núm. 254 de 23 novembre 1895, ens fa saber que és «tirada especial pera'ls senyors suscriptors y pera'ls associats del Montepio Catala. Text que's publica també avuy en lo setmanari *L'Aureneta*». El propietari era En Joan Perelló i Ortega, i directors, fora del ja esmentat, ho foren també En Marian Escriu (*M. Riusec*) i Francesc X. Godo; entre els col·laboradors hi hem vist els noms de Josep Ximeno Planas, A. Rius Vidal, *Llimoner*, Josep M.ª Bernis, Lluís Millà, Antoni Busquets Punset, i molts més.

403. ALMANACH DE LA CIGALA 1891. [Portada i il·lustrada].

Red. i Adm.: Vigatans, 1, 4.ª.—Imp. Ataulfo, 9.—232 × 152 mm.—32 pp. a 3 col. Pts. 0'25.—Il·lustrat.

Aquesta publicació, com altres del seu gènere, conté un bon nombre de treballs literaris i dibuixos dels principals col·laboradors, del setmanari *La Cigala* (núm. 398) amb els noms de Alsina i Clos, Abril Virgili, Pons, *Maiet*, i altres.

404. LA VEU DE CATALUNYA.—Setmanari popular. [Capçalera i il·lustrada-decorativa amb el títol de la publicació i el lema: «Pro aris et focis»].

Red.: Duch de la Victoria, 9, 2.ª Adm.: Dormitori de Sant Francesch, 5. [Des de l'any VIII] Red. i Adm.: Dormitori de Sant Francesch, 5. Imp. *La Catalana*.—Imp. de Jaume Puigventós, Dormitori de Sant Francesch, 5.—268 × 167 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'15. Suscripció: Espanya, un any Pts. 6; mitg any Pts. 3'50; Ultramar i Filipinas, un any Pts. 9; Extranjer, un any Pts. 13.

Any I, 1891; núm. 1-51 (11 gener-25 dbre.) 612 pp. a 2 col.-II, 1892; núm. 1-52 (3 gener-25 dbre.) 624 pp. a 2 col. - III, 1893; núm. 1-53 (1 gener-31 dbre.) 636 pp. a 2 col.-IV, 1894; núm. 1-52 (7 gener-30 dbre.) 608 pp. a 2 col. - V, 1895; núm. 1-52 (6 gener-29 dbre.) 624 pp. a 2 col. -VI, 1896; núm. 1-52 (5 gener-27 dbre.) 620 pp. a 2 col.-VII, 1897; núm. 1-52 (3 gener-25 dbre.) 436 pp. a 2 col. - VIII, 1898; núm. 1-52 (1 gener-25 dbre.) 382 pp. a 2 col.

En la carta que endreça Mn. Jaume Collell a En Narcís Verdaguer i Callís, intitolada «Plan de campanya» llegim el que es proposa que «sia verament nostre periòdich *La Veu de Catalunya*. Tota noble aspiració aquí deu trobar-se; tota necessitat del país aquí ha de tenir son echo; tota manifestació de vida regional aquí ha ser aplaudida y encoratjada, tota nota y tot accent de patriotisme aquí ha de vibrar per repercutir poderosament en lo cor dels bons patricis». Tenia una secció doctrinal i una literària. La primera és la més important, per la transcendència que la seva escola tingué en el catalanisme polític. El director fou el ja esmentat Verdaguer Callís, i entre els col·laboradors s'hi veuen els noms de Mn. Verdaguer, Mn. Jaume Collell, Moliné Brasés, Farnés, Puig i Cadafalch, Rubió i Ors, Sardà i molts altres. En F. Cambó, els darrers anys, hi escrivia assiduament.

405. BUTLLETÍ DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Paradís, 10, segon pis.—Imp. d'Henrich y C.^a, Suc. de N. Ramirez, Passatge d'Escudellers, 4. [Des del núm. 5] Imp. de Victor Berdós y Feliu, Molas y Feliu. [Des del núm. 8] Imp. de *L'Avenç*, Ronda Universitat, 4. [Des del núm. 46] Imp. *L'Avenç*, R. Universitat, 20. [Des de l'any 1908] Tip. *L'Avenç*, Rambla Catalunya, 24. [Des de l'any 1920] Imp. Vda. de Lluís Tasso, Arc del Teatre 21 i 23. [Des de l'any 1921] Imp. Antoni López Llausàs, Diputació, 45. [Des de l'any 1922] *Tallers Gràfics Hostench*, Còrcega, 231-233.—153 × 90 mm. [Des de 1902] 178 × 113 mm. Suscripció: Pels socis residents, per semestre Pts. 1; per any Pts. 2; pels socis delegats (pagant per anyadas, a la bastreta), Pts. 4; pel públic, Pts. 5.

Any I, 1891; núm. 1-3 (gener dbre.) 248 pp. - II, 1892; núm. 4-7 (gener-dbre. (76 ÷ 96 ÷ 69 pp. - III, 1893; núm. 8-11 (gener dbre.) IV ÷ 204 pp. - IV, 1894; núm. 12-15 (gener-dbre.) IV ÷ 276 pp. - V, 1895; núm. 16-19 (gener-dbre.) IV ÷ 236 pp. - VI, 1896; núm. 20-23 (gener-dbre.) IV ÷ 244 pp. - VII, 1897; núm. 24-35 (gener-dbre.) 336 pp. - VIII, 1898; núm. 36-47 (gener dbre.) 328 pp. - IX, 1899; núm. 48-59 (gener-dbre.) 303 pp. - X, 1900; núm. 60-71 (gener-dbre.) 295 pp. - XI, 1901; núm. 72-83 (gener-dbre.) 328 pp. - XII, 1902; núm. 84-95 (gener-dbre.) 340 pp. - XIII, 1903; núm. 96-107 (gener-dbre.) 327 pp. - XIV, 1904; núm. 108-119 (gener-dbre.) 408 pp. - XV, 1905; núm. 120-131 (gener-dbre.) 396 pp. - XVI, 1906; núm. 132-143 (gener-dbre.) 393 pp. - XVII, 1907; núm. 144-155 (gener-dbre.) 388 pp. - XVIII, 1908; núm. 156-167 (gener-dbre.) 398 pp. - XIX, 1909; núm. 168-179 (gener-dbre.) 387 pp. - XX, 1910; núm. 180-191 (gener-dbre.) 344 pp. - XXI, 1911; núm. 192-203 (gener-dbre.) 365 pp. - XXII, 1912; núm. 204-215 (gener-dbre.) 403 pp. - XXIII, 1913; núm. 216-227 (gener-dbre.) 373 pp. - XXIV, 1914; núm. 228-239 (gener-dbre.) 350 pp. - XXVI, 1916; núm. 252-263 (gener-dbre.) 359 pp. - XXVII, 1917; núm. 264-275 (gener-dbre.) 327 pp. - XXVIII, 1918; núm. 276-287 (gener-dbre.) 295 pp. - XXIX, 1919; núm. 288-299 (gener-dbre.) 335 pp. ÷ 69 ÷ 12 làmines - XXX, 1920; núm. 300-311 (gener-dbre.) 180 pp. ÷ XXII ÷ VIII làmines. - XXXI, 1921; núm. 312-323 (gener-dbre.) 350 pp. - XXXII, 1922; núm. 324-335 (gener-dbre.) 432 pp. - XXXIII, 1923; núm. 336-347 (gener-dbre.) 384 pp. ÷ CIII làmines. - XXXIV, 1924; núm. 348-355 (gener-agost) 297 pp. ÷ LXV làmines ÷ 3 fulles plegades. - XXXV, 1925; núm. 356-367 (gener-dbre.) 382 pp. ÷ LXIII làmines.

SETMANARI POPULAR

BARCELONA 25 DE JANER DE 1891.

MÓNITA ELECTORAL

A l' hora present bullen ja las calderas electorals, y dintre pochos dias tindrem la máquina del sufragi funcionant á las més altas pressions.

No deixa de tenir la seva importancia aquesta vegada la renovació del mandat parlamentari, no sols per la *universalisació* del vot llegada pel partit fusionista al conservador, sinó per la actitud en que s' col·locan los partits espanyols, preparantse á la lluyta fins aquells que havian adoptat lo retrahiment casi com una fórmula característica del seu programa, y per alguns condició necessaria de la seva existencia. La política de *quietecitos en casa* del partit tradicionalista, abans de la última escisió, es avuy considerada pels mateixos que la recomenavan, com altament perjudicial. Lo radicalisme extrém vol també aprofitar los nous elements ab que pot comptar en las urnas; y sols quedan los autonomistas cubans que, segons se diu, volen quedar-se retirats en lo mont Aventí.

Que 'l Govern traurá dels pots de vidre la majoria que sortia abans de las urnas de fusta ó de terrissa no cal duptarho; pero aixís y tot, las próximas eleccions no deixarán de tenir especial significació en los anys del parlamentarisme espanyol. No hem d' entretenirnos nosaltres en fer conjecturas ni cálculs de probabilitats res-

pecte la composició de las futuras Corts; deixem als ministerials l' estudi del seu *encasillat*, y á las oposicions los recursos y ardits per traure una respectable minoria. Lo catalanisme no es un partit, es una idea; y una idea casi, casi antagonica *per diametrum* del sistema parlamentari, al qual hem de combatre sens treva los regionalistas, tant en lo terreno especulatiu com en la práctica.

D' eixa última paraula se dedueix naturalment que la agrupació catalanista, com á tal, no ha de presentar candidats al Parlament; pero no per aixó entenem nosaltres proclamar lo retrahiment, ni censurar als que s' fassen un dever d' anar á las urnas. No 'ns ha de venir lo mal ni 'l be, per are, del color variat que formi lo mosáich parlamentari; ni ha de influhir gran cosa tenir en lo Congrés, ó deixar de tenirhi, algun representant de las nostras ideas. No 'ns hi faria mal só una veu catalana que s' fes sentir en lo mercat de Calaf de la Representació Nacional (?) per parlar allá de las nostras *utopies* y posar en evidencia, quan fos menester, lo servilisme y falta de conviccions de tanta *bona gent* que s' prestan á servir de comparsa en la dessusdita Representació; pero repetim que tot aixó no te per nosaltres gran importancia, y per lo tant que ni hem de censurar als que entengan que s' ha d' anar á votar, ni tampoch escalfarnos per fer surar tal ó qual candidatura.

Y per lo mateix que 'ns trobam col·locats en esta posició independent, podem parlar indistin-

Núm. 404.

En el primer número manifesta que és continuador de les revistes que publicaven l'*Associació catalanista d'excursions científiques* i l'*Associació d'excursions catalana* i que ve a «pendre part en la actual creuada catalana en lo pacífich terreno del *folklore* y de las ciencias naturals, históricas y geográficas, apartats del camp de las brillants qüestions políticas, mes no per axó indiferents a quant se referesca al millorament, en tots sentits y condicions, de aquesta terra que tant estimam». És la més notable de les revistes excursionistes de Catalunya.

406. L'ORGA DE RAHONS.—Tocarà cada dijous mentres paguin los 10 céntims. [Portada mixta. Un home tocant un orgue i el títol de la publicació. Dibuix d'En M. M. M.]

Adm. i Red.: Dormitori de St. Francesch, 5.
—Imp. *La Catalana*.—141 × 96 mm.—16 pp.
a r. s.—Suscripció, un any Pts. 15.

Any I, 1891; núm. 1 (gener).

En la «Presentació» ens diu que l'obra que farà «serà aixerida, del temps, disposta a fer posar vermell a qui estiga massa groch, groch a qui estiga massa vermell; aclarar misteris, descobrir amargós, revelar intencions, destorbar conxorxas, recullir a totes las figuras, figurons y figuretas que caiguin a las mallas de nostras xarxas, engaviarlas cuidadosament en forma de collecció zoológica y al só de la nostra orga, posarlas a la espectació pública, porque tothom las conegui d'aprop y sápigam ab axó de quins animals ha de guardarse». Censura les eleccions i els ajuntaments, passa revista als teatres, etc.; firma tot el número En *Ramon Tráfesch*, probablement pseudònim del director Adolf Mas Ginestà.

407. LA FAMA —Biblioteca Popular Recreativa. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Groch, 4, 1.º, 2.ª.—Imp. Ataulfo, 9.—150 × 110 mm.—14 pp. a r. s.—Núm. solt Pts. 0'10.—Setmanal.—Bilingüe.

Año I, 1891; núm. 1-38 (10 abril-30 dbre.)

Aquesta publicació tenia per lema: «El arte por el arte», i declara que solament se dedicarà al conreu de la literatura. El text català no és molt abundós.

BUTLLETÍ

DEL

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

ANY I

JANER-JUNY 1891

N.º 1.ª

CONDICIONS DE LA PUBLICACIÓ

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: Pels socis residents, per semestre una pesseta, per any, dues pessetas; pels socis delegats (pagant per anyades, a la bestreta), quatre pessetas; pel públic (idem), cinch pessetas. Los números solts y els tomos de anys passats ab augment de preu.
PUNTS DE SUSCRIPCIÓ: en Barcelona, local del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA (Paradís, 10 2.ª), y llibreteria de N.º Alvar Verdaguier (Rambles del Mig, 5).
REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Barcelona, carrer de Paradís, 10, segon pla.

SALUTACIÓ À LA PREMPSA

Lo BUTLLETÍ DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA, hereu y continuador dels publicats respectivament per las duas Societats excursionistes barceloninas la *Associació catalanista d'excursions científicas* y la *Associació d'excursions catalana*, al aparèxer avuy per primera vegada en lo estadi de la prempsa, considera com á son principal y primer deber endreçar una coral salutació á tots los seus companys en lo periodisme, y principalment á la prempsa catalana, que parla la llengua que nosaltres parlam, cada dia per cert més nombrosa y animada de patriòtich esperit. En llurs consells y elogis esperam trobar un poderós estimul; en llur ajuda, nostra principal força; y en lo augment de nostras mútuas relacions de germanor y en la estima que 'ns dispensen, nostra més preuada recompensa. Venim á pendre part en la actual creuada catalana en lo pacífich terreno de *folklore* y de las

Núm. 405.

408. ALBUM LITERARI CIENTÍFICH Y ARTÍSTICH, [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.. Riera baixa, 15, 1.^r—Imp. Hospital, 87.—183 × 104 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt. Pts. 0'10. Suscripció: Sis mesos Pts. 3; tres mesos, Pts 1'50.—Setmanal.
 Any I, 1891; núm. 1-3 (12-26 abril).
- En l'article «Nostre pensament» declara que hi ha «entra las publicacions setmanals populars un buyt que'ns preocupa. No hi ha entre ellas cap que fassi lo que se'n diu verdadera literatura... La literatura, las ciencias y las arts, serán lo nostre únich camp de batalla; res de política ni de satirisme, solsament farém la crítica, sempre rasonables y sens ofensa, de tota obra que estiga dintre del nostre objecte». El director fou N'Enric Franco. Hi col·laboraven En Rodriguez Masdeu, Maspons i Labrós, Alsina i Clos i altres.
409. LO CASCABELL.—Poesias de Catalunya, per Artur Bonafont y Armengol.
 [Capçalera mixta. Al centre de la capçalera, una serp].
 Direc. Bugatell, 102.—Imp. de J. Torrents, Triunfo, 4.—196 × 124 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.
 Any 1891; núm. 1.^r (31 maig).
- En veure aquest plec, podríem dubtar si es tractava d'una publicació periòdica, o bé, d'un petit recull de poesies d'un autor; però com que es presenta com «Número primer» i «Primera tasca» ens ha semblat endevinar-hi un setmanari, que sols tenia un redactor.
410. LA CIGALETA.
 La notícia única que tenim d'aquesta publicació, procedeix del registre d'autoritacions del Govern Civil, i es féu a favor d'En Frederic Olivé, el 15 de juny de 1891.
411. L'ESPARVER.—Setmanari humorístich-satírich-il·lustrat y literari. [Capçalera i·l·lustrada. Un dibuix amb un gros esparver, l'escut de Catalunya i una gran ploma d'escriure. Dibuix, d'E. Batlle].
 Red. i Adm. Tarrós, 2, 3.^r—Imp. Tallers, 45.—235 × 160 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05. Suscripció: Espanya i Portugal un trimestre Pts. 1; Ultramar Pts. 1; Extranjer Pts. 1'50.
 Any I, 1891; núm. 1-2 (16-23 set.)
- En l'article «Tal com sona» signat per *L'Esparver* llegim que: «Se tracta, nada menos, de donar a llum un periòdich humorístich, que sápigam entretenir alegrement a la gent de bon humor ab ninots y ab lletra, llunyá del tot de la pornografia, abundanta avuy dia, que encar que independent, sápigam atacar moral

y humorísticament las cosas mal fetas de la terra, y aplaudir com se deu lo just y fet ab regla; que sigui eco de la gent de broma...» Entre els treballs de col·laboració se'n veuen de Simó Alsina i Clos, Lluís Millà, A. Llimoner, M. Riusec, M. Gardó Ferrer, Ramon Ojeda Lòpez i altres.

412. LA PANDERETA.

Imp. J. Roca i C.º, Hospital, 87.
Any 1891; núm. 1 (21 setembre).

D'aquesta publicació setmanal no hem vist cap número; però figura en la llista de les autoritzacions donades pel Govern Civil, com feta a favor d'En Francesc Roca i Morera, amb data del 21 de setembre. En *La Renaixensa* del 23 de dit mes, llegim la següent gasetilla: «Hem rebut lo primer número del setmanari *La Pandereta*, essent recomanable baix tots conceptes, donchs, ademés del text, que es ameno y escullit, lo il·lustren multitud de dibuixos deguts a acreditats artistes». La nota que donem de l'impremta, on va estampar-se l'hem tret dels apuntaments de premsa de l'Arxiu de l'Exposició Internacional de Barcelona, fets per En Cosme Vidal i N'Eusebi Corominas.

413. LA ACADEMIA CALASANCIA.—Revista bimensual. Organo de la Academia Calasancia de las Escuelas Pias. [Des de l'any 1910] Revista catòlica decenal. Aparece el 10, 20 y 30 de cada mes. [Des de l'any 1920] Revista mensual. Organo de la Federación de entidades postescolares calasancias. [Capçalera i Portada, tipogràfiques].

Adm.: *Colegio de las Escuelas Pias de Barcelona*, Ronda Sant Pau. [Des de l'any 1910] Direc. i Adm.: *Real Colegio de las Escuelas Pias de S. Antón*, Passeig de Gràcia, 7. [Des de l'any 1915] Direc. i Adm.: *R. C. de Nuestra Señora de las Escuelas Pias*, Diputació, 277.— Imp.: *Casa Provincial de Caritat*. [Des de 1919] Imp. *Editorial Barcelonesa*, S. A. Corts, 596. [Des de 1920] Imp. de Pere Ortega, Aribau, 7. [Des de 1922] Imp. de Angel Ortega.—183 × 113 mm.—Suscrip.: Espanya 6 ptas. any. Extranger 8 ptas. Núm. suelto 0'15 cénts. [Des de 1915] Núm. suelto 0'20 cénts. [Des de 1920] Espanya un any 8 ptes. Mig any 5 ptas. Un trimestre 2'50 ptes. Extranger 12 ptes. any. Núm. solt 1'00 pta.—Bilingüe.

Año I, 1891-92; núm. 1-24 (7 nov.-15 oct.) 776 + IV pp. a r. s. - II, 1892-93; núm. 25-48 (5 nov.-19 oct.) 784 + IV pp. a r. s. - III, 1893-94; núm. 49-71 (2 nov.-4 oct.) 628 + IV pp. a r. s. - IV, 1895; núm. 72-86 (1.º febrer-17 oct.) 480 + III pp. a r. s. - V, 1895-96; núm. 87-110 (14 nov.-15 oct.) 744 + IV pp. a r. s. - VII, 896-97; núm. 111-134 (5 nov.-21 oct.) 768 + IV pp. a r. s. - VII, 1897-98; núm. 135-158 (4 nov.-20 oct.) 760 + IV pp. a r. s. - VIII, 1898-99; núm. 159-182 (3 nov.-19 oct.) 798 + IV pp. a r. s. - IX, 1899-1900; núm. 183-206 (2 nov.-18 oct.) 760 + IV pp. a r. s. - X, 1900-01; núm. 207-230 (1.º nov.-17 oct.) 760 + IV pp. a r. s. - XI, 1901-02; núm. 231-254 (7 nov.-16 oct.) 868 + IV pp. a r. s. - XII, 1902-03; núm. 255-278 (6 nov.15 oct.) 760 + IV pp. a r. s. - XIX, 1910; núm. 426-428 (30 gener-20 febrer) pp. 129-176. - XXI, 1912; núm. 519-520 (27 agost) pp. 403-448. - XXIV, 1915; núm. 599-632 (30 gener-30 dbre.) pp. 37-714. - XXV, 1916; núm. 665-668 (30 nov.-25 dbre) pp. 469-516 + IV. - XXVI, 1917; núm. 669-696 (10 gener-25 dbre.) 472 pp. a r. s. - XXVII, 1918; núm. 697-712 (10 gener-31 dbre.) 288 + IV pp. a r. s. - XXVIII, 1919; núm. 713-729 (15 gener-30 dbre.) 272 + IV pp. a r. s. - XXIX, 1920; núm.

730-741 (gener-dbre.) 499 pp. a r. s. - XXX, 1921; núm. 742-653 (gener-dbre.) 527 pp. a r. s. - XXXI, 1922; núm. 754-765 (gener-dbre.) 547 pp. a r. s. - XXXII, 1923; núm. 766-777 (gener-dbre.) 488 + III pp. a r. s. - XXXIII, 1924; núm. 778-789 (gener-dbre.) III + 408 pp. a r. s. - XXXIV, 1925; núm. 790-797 (gener-dbre.) 260 + III pp. a r. s.

En l'article «A nuestros lectores» manifesta que, un dels mòvils d'aquesta publicació, és el de «contribuir a la difusió de las doctrinas católicas y a la defensa de las instituciones eclesiásticas»; els treballs que contingui «se hallarán informados por un criterio estrictamente ortodoxo, y aún muchos de ellos tendrán por objeto único defender el dogma, las tradiciones, la disciplina, la moral, la jerarquía y las libertades de nuestra religión sacrosanta...» Una altra finalitat seva és la de «ejercitar a los Académicos en las tareas periodísticas, y prepararles para que, en edad más adelantada, puedan pertenecer a aquel Apostolado de la prensa que... organizará la Iglesia Católica, con el fin de neutralizar la activa y universal propaganda del periodismo racionalista...» En els començos d'aquesta publicació el text català era en poca quantitat, però, anys després es féu abundós tant en treballs literaris com científics.

414. LA COTORRA D'HOSTAFRANCS.

Coneixem el títol per les autoritzacions donades pel Govern Civil; es tractava d'un setmanari dirigit per En Ramon Compte i poc després per el que figurava com a propietari, En Joan Goy. El permís porta la dada del 23 de setembre.

415. EL FEDERALISTA.

D'aquesta publicació no hem vist cap número, però sabem que amb data del 4 gener de 1892 va donar-se autorització a En Domènec Boada, per a publicar un setmanari amb el títol abans esmentat. Es tracta de la segona època del setmanari descrit en el núm. 358.

416. LA BARRETINA.—Setmanari popular. Sortirà'ls dissabtes. [Des de l'any II] Setmanari humorístich. Sortirà cada dijous. [Des del núm. 11] Setmanari humorístich, popular y catalá de bona mena. [Des del núm. 51] Sortirà cada divendres. [Des de l'any IV] Deslligat de tot partit polítich. [Capçalera mixta: Un nunci amb la barretina a una mà. [Any II, núm. 1] Un vell llegint *La Barretina* i gent escoltant-lo.

Red. i Adm. Xuclá, 13, baixos. [Núm. 24] Pau de la Ensenyança, 1, 1.ª [Des de l'any II] Adm. Elisabets, 11, baixos. [Des del núm. 13] Adm. Santa Ana, 24. [Des del núm. 40] Barbará, 16 bis. [Des del núm. 203] Plassa de la Catedral, 2 bis.—Imp. *La Renaixensa*, Xuclá, 13. [Des de l'any II] Imp. F. Altés, Elibets 11. [Des del núm. 46] Tip. *La Barretina*, Passatge Hort dels Velluters, 2. [Des del núm. 123] Imp. de P. Ortega, Aribau, 13. [Des del núm. 178] Imp. F. Sanchez, Arch Teatre, 16, 1.ª [Des del núm. 185] Estampa *La Catalana*, Dormitori de Sant Francesch, 5.—323 × 240 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció per un any 3 Ptas. Núm. solt 5 céntims.—Ilustrat.

Any I, 1892; núm. 1-24 (5 gener-18 juny). - II, 1893; núm. 1-45 (16 febrer-28 dbre.) - III, 1894; núm. 46-98 (26 gener-28 dbre.) - IV, 1895; núm. 99-150 (4 gener-27 dbre.) - V, 1896; núm. 151-202 (3 gener-25 dbre.) - VI, 1897; núm. 203-243 (1 gener-8 oct.) - VII, 1898; núm. 269-270 (8 i 15 abril).

Aquest setmanari en l'article dedicat «Al publich», ens diu que *La Barretina* «sera catalanista», que no's pendrà «las cosas ni tot en broma ni tot en serio, ni ab calor ni ab passió, ni ab fret ni ab indiferencia»... que ens donarà a conèixer Catalunya i així «ajudarém a fer catalans de cor y no tant sols de naixensa»... i que com «lo bon sentit es la nota característica del catalá, nosaltres no serém mes que son eco»... En el núm. 24 de l'any primer s'acomia del públic, temporalment. En sortir el número primer de l'any segon, llegim que: «*La Barretina*, al saltar a la pista cantelluda del periodisme, saluda al publich en general y als companys d'ofici», i en l'article de fons ens diu que «aspira a fer passar un rato menos deliciós, de moment, pró que dexi després al cor regalims d'alguna cosa sanitosa, que may fassi venir tristesa». En 1892 va ésser director d'aquest setmanari En Joan Bosch Orriols i a l'any següent ho va ésser En Narcís Verdager. S'hi veuen dibuixos d'En J. Llimona, A. Utrillo i altres, i treballs literaris d'En S. Alemany Borrás, Anton Busquets i Punset, J. Abril Virgili, Arturo Carreras, i molts més. Aquesta publicació era catòlica.

417. LO TEATRO REGIONAL.—Setmanari de literatura, novas y anuncis. Dedicat ab preferencia al desarrollo de la vida teatral de Catalunya. Sortirá los Dissaptes. [Des del núm. 56] Setmanari ilustrat de literatura, novas y anuncis... [Des de l'any IX] Lo Teatro Regional. [Capçalera mixta. Dibuix simbòlic d'En R. Escaler. [Des de l'any IX] Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Unió, 2, botiga. [Des de l'any V] Red. i Adm. Cabras, 13, 2.ª [Des de l'any VIII] Red. i Adm. Ronda de S. Pere, 19 y 21, 1.ª 1.ª—Tip. *La Académica* de Serra germans y Russell, Ronda Universitat, núm. 6. [Des del núm. 338] Imp. de M. Galve, Avinyó, 18. [Des del núm. 431] E. Albacar imp. Valencia, 247.—271 × 169 mm. [Des de l'any IX] 245 × 180 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10. [Des de l'any V] Pts. 0'15.—Il·lustrat.

Any I, 1892.—IX, 1900; núm. 1-431 (6 febrer 1892-12 maig 1900).

En la «Presentació» llegim: «En las planas de *Lo Teatro Catalá* * nos donárem a coneixer com a catalanistas y com a entusiastas admiradors y propagadors del teatro indigena de Catalunya, y en las de *Lo Teatro Regional*, continuarem la tasca comensada de dos anys ensá»... Publicava folletó i un àlbum d'actors catalans. En foren Directors En Joan Brú Sanclement, En Josep Ximeno Planas, En Felip Dalmasés Gil i En M. Marinello. La col·laboració fou molt nombrosa; anotem els noms d'En Joan Oliva Bridgman, *Josep Aladern*, Josep Burgas, Valeri Serra, Sebastià Junyent, Marian Escriu i molts més.

* Vegeu el núm. 402. Els que publicaven *Lo Teatro Regional* eren dissidents de *Lo Teatro Catalá*.

418. LA NUEVA COTORRA.—[Capçalera tipogràfica].

Red.: Concell de Cent, 127, 2.ª Adm. Carretera de la Bordeta, 132, baixos. [Des del núm. 4] Red.: Ripoll, 4. [Des del núm. 9] Red. Consell de Cent, 127, 2.ª—Tip. *Arte y Letras*, Pallars. [Des del núm. 25] Tip. de F. Bertrán, Casanova, 13.—380 × 265 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Barcelona, trimestre 1 pta; fora, trimestre 1'50 ptes. Núm. solt ptes. 0'05. [Des del núm. 9] Barcelona, trimestre, 1'50 ptes.; fora, trimestre 2 ptes. Núm. solt ptes. 0'10.—Bilingüe.

Any I, 1892; núm. 3-25 (20 febrer-22 juliol).

Publicació setmanal de caràcter satíric; s'ocupava d'assumptes d'administració local, i era republicana i anticlerical. Dedicava part del text als afers de Sans, Sarrià i Les Corts, però preferentment de la barriada d'Hostafrancs. Sostingué valentes polèmiques amb *El Autonomista*, *El Trancazo* i *La Cotorra de Hostafrancs*.

419. LA FURA.—Setmanari independent de literatura, art, noticias y anuncis. [Capçalera mixta].

Red. i Adm. Casanova, 13.—Tip. de Francesch Bertrán, Casanova, 13.—282 × 170 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10—Il·lustrat.

Any I, 1892; núm. 1-5 (13 agost-10 set.)

Aquesta publicació vol ésser humorística. En els números que havem fullejat s'hi veuen treballs signats per En Jaume Piquet, C. Gumd, R. Mallorquí, J. Staramsa, M. Gardó Ferrer i altres. El Director era N'Antoni Saltiveri.

420. LO PREGONER.—Setmanari humorístich il·lustrat y literari. [Capçalera mixta. El Pregoner escrivint].

Red. i Adm.: Valldoncella, 27, 1.ª—Estampa de F. Bertran, Casanovas, 13.—224 × 143 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05—Sortia els diumenges.

2.ª època. Any I, 1892; núm. 1-3 (18 set.-2 oct.)

Publicació humorística. El Director era En Manuel Marinello (*A. Llimoner*), el propietari En Josep Asmarats (*Staramsa*) i hi escrivien joves d'aquella època com En Lluís Millà, En Marian Escriu (*M. Riusec*), En Domingo Bartrina, Cosme Vidal (*Josep Aladern*) i molts altres. En el «Pregó» ens fa saber que

•garrotada es nostre lema,
garrotada a qui ho mereix,
fora trampas, fora enredos,
y com bon catalá vell,
al pá, pá, al vi, vi, y *alante*
fins lo diumenge que vé».

La primera època d'aquesta publicació pertany al 1890. (Vegeu núm. 399).

421. LA BANDERA CATALANA.—Periòdic setmanal. Il·lustrat, literari, festiu y de noticias. Sortirà puntualment los dissabtes. [Capçalera il·lustrada, amb el títol i sub-títol del periòdic. Dibuix d'En J. Pruna].

Red. i Adm.: Major, 38.—Imp. *Andresense*. - St. Andreu de Palomar.—236 × 156 mm.—8 pp. a 2 col.; les dues últimes pàgines pertanyen al fulletó.—Núm. solt Pts. 0'10. Suscripció: Un mes Pts. 0'50; fora, un trimestre Pts. 2'25.

Any I, 1892; núm. 1-9 (5 nov.-31 dbr.) II, 1893; núm. 11-13 (15 janer-29 janer).

En els «Nostres proposits» declara que son objecte principal és el de «fomentar ab todas las sevas forssas, los intereses morales y materials de nostra benvolguda y estimada població de Sant Andreu de Palomar y... publicar travalls instructius a fi de que puguin entregarse a sa lectura sens escrúpul de cap classe, tant lo jovent, com los de edat avansada; esser imparcials en tot, donar a conèixer a sos llegidors, cuantas noticias, així públics com oficials sigan precisas, y tot quant se cregui digne d'inserció en pró dels mateixos». Aquesta publicació defensava la política de la *Lliga de Catalunya*; donava notícies referents a la barriada de Sant Andreu de Palomar, i amb cada número repartia quatre pàgines de fulletó rel·ligable.

422. LO MISSATJER DEL SAGRAT COR DE JESÚS.—Revista mensual de l'Apostolat de la Oració. [Des de 1894] Lo Missatger del Sagrat Cor de Jesús... [En molts números, dels primers anys, capçalera al·legòrica variada; després capçalera tipogràfica.—Portada tipogràfica, i en el centre el Sagrat Cor].

Direc. i Adm.: *Llibreria y Tipografia Católica*, Pi, 5. [Des de l'any 1896] Adm. Tapineria, 48. [Des de l'any 1909] Adm. Argenteria, 66. [Des de l'any 1912] Adm. Eugeni Subirana, Portaferriosa, 14. [Des de l'any 1913] Red. *Associació d'Eclesiàstics*, Canuda, 10. Adm. *Editorial Ibérica*, Balmes, 87. [Des de 1914] Red. i Adm. *Editorial Ibérica*, Passeig de Gràcia, 62. [Des de 1917] Red. i Adm. *Foment de Pietat Catalana*, Baix de Sant Pere, 7. [Des de l'any 1921] Red. i Adm. *Foment de Pietat Catalana*, Duran i Bas, 11.—Imp. *Llib. y Tip. Católica*, Pi, 5. [Des de 1897] Imp. y Lit. de Joan Jutglar, Passatge dels Velluters, 2. [Des de 1899] Imp. de Francisco X. Altés, Pelayo, 6 bis. [Des de 1901] Imp. de F. X. Altés, Angels, 22 y 24. [Des de 1912] Fidel Giró, València, 233. [Des del set. de 1919] F. Giró, Mallorca, 170. [Des de 1922] N. Poncell. - Igualada. [Des del febrer de 1925] *Atenes A. G.*, Provença, 157.—163 × 95 mm.

Any I, 1893 (núm. 1-12) 248 pp. - II, 1894 (núm. 13-24) 296 pp. III, 1895 (núm. 25-36) 288 pp. - IV, 1896 (núm. 37-49) 296 pp. - V, 1897 (núm. 50-61) 312 pp. - VI, 1898 (núm. 62-73) 336 pp. - VII, 1899 (núm. 74-85) 336 pp. - VIII, 1900 (núm. 86-97) 336 pp. - IX, 1901 (núm. 98-109) 334 pp. - X, 1902 (núm. 110-121) 334 pp. - XI, 1903 (núm. 122-133) 330 pp. - XII, 1904 (núm. 134-145) 338 pp. - XIII, 1905 (núm. 146-157) 334 pp. - XIV, 1906 (núm. 158-169) 334 pp. - XV, 1907 (núm. 170-181) 334 pp. - XVI, 1908 (núm. 182-193) 334 pp. - XVII, 1909 (núm. 194-205) 350 pp. - XVIII, 1910 (núm. 206-217) 334 pp. - XIX, 1911 (núm. 218-229) 224 pp. - XX, 1912 (núm. 230-241) 568 pp. - XXI, 1913 (núm. 242-253) 464 pp. - XXII, 1914 (núm. 254-265) 436 pp. - XXIII, 1915 (núm. 266-277) 440 pp. - XIV, 1916 (núm. 278-289) 448 pp. - XXV, 1917 (núm. 290-301) 424 pp. - XXVI, 1918 (núm. 302-313) 376 pp. - XXVII, 1919 (núm. 314-325) 648 pp. - XXVIII, 1920 (núm. 326-337) 672 pp. - XXIX, 1921 (núm. 338-349) 656 pp. + 16 pp. de

PREUS DE SUSCRIPCIÓ		REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ carrer Major n.º 38	Anuncis y reclamacions, á preus convencionals.
Un número solt.	10 centims.		
Un ad. aforassat	20 "		
Portat á domicili (al mes)	30 "		
Fora poble (un trimestre)		2'25 "	Los originals no 's retornan.

SALUDO

Al veurer per primera volta la llum periodística, saludém carinyosament á la premsa en general, desitjant bona amistat y ferm companyerisme.

LA REDACCIÓ

NOSTRES PROPOSITS

Remotament vell n' és ja, al veurer per primera volta la llum pública, un periódich, donar á conèixer á sos llegidors, l' objecte per ell, emprés.

Mes, com la generalitat de las vegadas, ha quedat demostrat d' una manera clara y terminant, que tot lo vell val, tenint en compte nossaltes, aqueixa persuasió, no podèm menys també, de seguir aytal costum, si bé ho farém ab forma bastant reduhida.

Atés donchs á lo exposat, direm: que la pauta que d' avuy en avant LA BANDERA CATALANA tindrà per guía, será com á principal objecte, lo fomenar ab totas las sevas forssas, los interesos

morals y materials de nostre benvolguda y estimada població de Sant Andreu de Palomar y altres regionalistas, publicar travalls-instructius, a fi de que puguin eutregarse á sa lectura sens escrípul de cap classe, tant lo jovent, com los d' edat avansada; esser imparcials en tot, donar á conèixer á sos llegidors, cuantas noticias, aixi públicas com oficials, sigan precisas, y tot quant se eregui digne d' inserció, en pró de 'ls mateixos.

Para la realisació de l' oferta, contém ab un personal aymant tot de las lletres catalanas y de reconegut mérit, com podrán jutjar per los travalls que sucesivament aniran publicantse, abstenintnos de tot altre comentari per avuy, creyent mes acertat deixar com ja hem dit, á la discreció del públich, nostre mérit, aixis com també de nostres faltas, procurant sempre millorar quant possible nos siga, l' obra qu' avuy nos habém emprés.

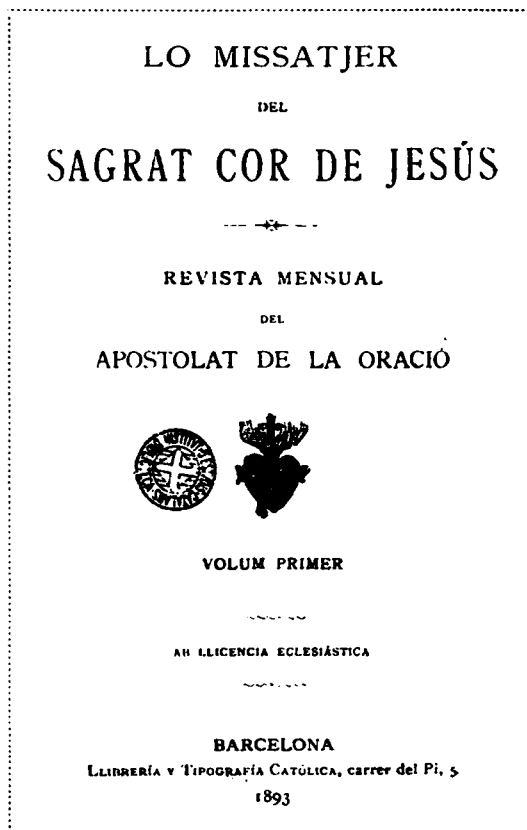
Veusaquí en pochos mots, nostres proposit, si 'l favor del públich coorespon á nostres esperansas, premiant nostres bons desitjos. Y siga cualsevolga l' éxit de nostres esforsos, sempre 'ns quedarà la satisfacció, d' haber cooperat en una obra bona, d' humanitaria trascendencia y de general utilitat.

LA BANDERA CATALANA

Núm. 421.

suplement. - XXX, 1922 (núm. 367-378) 624 pp. - XXXI, 1923 (núm. 379-390) 608 pp. - XXXII, 1924 (núm. 391-402) 560 pp. - XXXIII, 1925 (núm. 403-414) 592 pp.

Aquesta publicació és veritablement remarcable entre les del seu gènere. En el «Deu vos quart» ens fa saber que és «portadora tan sols de bonas novas», i el seu propòsit que «sia doncas, de avuy en avant, més popular que may lo culto y veneració del Cor Sacratissim de nostre Salvador Jesús en la terra catalana... Y á eix petit y humil *Missatge*, done Deu Nostre Senyor la eficacia que necessita per predicar ab fruyt las glorias del Cor Sacratissim ahont se vulle que's parle nostra llengua estima-díssima». El seu primer director En Fèlix Sardà Salvany, el qual juntament amb Mossèn Gaietà Soler fundà el periòdic, aplegà al seu voltant un bon nombre de redactors i col·laboradors, molt coneguts en les lletres catalanes; entre altres, hi veiem les signatures d'En Jacinto Verdaguer, Jaume Collell, Antoni M. Alcover, Francesc de P. Ribas. A més dels articles doctrinals publica treballs de literatura, notes regionals, etc.; publicava també un «santoral català». Després d'En Sardà i Salvany i Mn. Gaietà Soler, ne tingueren la direcció Mn. Eudald Serra, i actualment el P. Ignasi Casanovas, S. J.

Núm. 422.

423. LA PAGESIA.—Porta-veu setmanal de la classe agricultora y defensor dels interessos rurals [Des del núm. 2. Demés del títol i subtítol] substituhint l'any... de L'Art del Pagés. [Capçalera mixta; gravat simbòlic amb l'inscripció: «Institut Agrícola Català de S. Isidro». [Des del núm. 2] Capçalera mixta amb un gravat allegòric amb el lema: «Qui sembra cull». En la part superior, dins una orla, l'escut de Catalunya i el títol del Institut].

Adm.: Portaferrissa, 21, 1.—Imp. *Barcelonesa*, Tapias, 4.—266 × 168 mm.—[Des de l'any 1894: quinzenal]

Any VI, 1893; núm. 97-147 (7 gener-23 dbre.) 208 pp. a 2 col. - VII, 1894; núm. 148-171 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 192 pp. a 2 col. - VIII, 1895; núm. 172-195 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 190 pp. a 2 col.

Aquest periòdic és continuació de l'*Art del Pagès* (núm. 257) i si bé figurava *La Pagesia* com a suplement de la *Revista de Agricultura* òrgan de l'*Institut Agrícola Català de Sant Isidro*, ara comença a ésser una publicació enterament deslligada i per això en l'article «Any nou... vida vella» publicat en l'*Art del Pagès* (2.ª època) del mes de gener de 1896 llegim que «la substitució de *L'Art del Pagès*, en 1893 per *La Pagesia*, fins l'any 1895 inclusives, ha tingut per objecte agermanar voluntats que semblaban deslligades de l'*Institut Agrícola Català de Sant Isidro*, demostrant la mancomunitat d'interessos d'un y altre periòdich».

424. LA PAPALLONA.—Periòdich senmanal exclusivament humorístich. Donará una volada cada dijous. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Villarroel, 3, 2, 1.ª—Imp. de F. Plana, Villarroel, 3.—274 × 178 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.

Any 1.ª, 1893; núm. 1-3 (7-21 gener).

Figurava com a propietari l'impressor F. Plana i el dirigia En Marcell Santigosa. Solament inseria treballs literaris-humorístics i notes de teatres. En l'article de presentació, ens fa saber que «la nostra *Papallona* es blanca».

425. LO CRIT DEL CONTRIBUYENT.

Les nostres recerques han resultat infructuoses per a adquirir notícies referents a aquesta publicació que hem vist anotada en el registre del Govern Civil. Amb dada del 26 de gener es va donar autorització a En Francesc Vila Viladoms per a publicar un periòdic mensual amb el títol abans esmentat.

426. LA CAMPANA DE NOVEDATS.—Periòdich impolítich il·lustrat. Donará aquesta batallada... y prou. [Capçalera mixta, inspirada en la de *La Campana de Gràcia*. Dibuix d'En R. Escaler].

Red. i Adm.: Teatro de Novetats.—Imp. de Lluís Tasso, Arc del Teatre, núms. 21 y 23.—194 × 128 mm.—4 pp. a 3 col.

Sigle XIX. - Batallada 1.ª y última: 13 mars de 1893.

Es tracta d'una publicació per a anunciar el benefici de l'actor Joan Oliva. La capçalera, format, etc., recorda el setmanari *La Campana de Gràcia*. S'hi veuen treballs signats per C. Gumà i A. March (Juli F. Gibernau).

427. LA TRADICIÓ CATALANA.—Scientia-Ars-Litterae. [Des de l'any II] Revista quinzenal il·lustrada. [Capçalera al·legòrica il·lustrada, amb el títol de la publicació. Dibuix de N. A. Utrillo. [Des de l'any II] Capçalera tipogràfica].

Direc. i Adm.: Banys Nous, 20, 1.ª [Des del núm. 3] Direc. i Adm.: *Llibreria y Tipografia Católica*, Pi, 5.—*Tip. Católica*, Pi, 5. [Des de l'any III] Est. Tip. Fidel Giró, Passeig de Sant Joan, 168.—278 × 178 mm. [Des de l'any II] 206 × 132 mm.—L'any primer, publicació mensual. [Des de l'any II] Publicació quinzenal.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'50. Suscripció: Barcelona 4 ptes. any. Reste d'Espanya 5 ptes. any. Cuba, Puerto Rico, Portugal y demás Estats de la Unió Postal d'Europa. 6 ptes. any. En les illes Filipines, 8 ptes. any.

Any I, 1893; núm. 1-9 (23 abril-15 dbre.) - II, 1894; núm. 1-12 (15 janer-15 agost).

En l'article: «Cla y Catalá», s'hi llegeix, que aquesta revista vol ésser «quelcom més que la *turba multa* de catalanistes al present á la moda. A la antiga catalana, volem posar per devant de tots nostres programes y propagandes lo Nom Santíssim de Nostre Senyor Jesucrist. Aman a nostra patria, pero no més que a nostre Déu... No per aixó preteném fer un periódich exclusivament religiós: literari-científich, artístich, comercial, de noticies y fins recreatiu, desitjan que's reflexin en ses pàgines tots los elements de nostra vida social catalana, més sempre ab aquesta inviolable condició, la de portar tot lo sagell de nostra cristiana fe, y la marca de la més pura y castissa ortodoxia». I en el número primer de l'any 1894, escrivia En Gaietà Soler, que «no *farém patria* pregonant per tot, com fan molts, que nostres novelistes, dramaturgs y poetes son los millors per ser los nostres; aplaudint bojament a tot aquell qu'escriga en nostra llengua, mes que la deshonre ab ses idees ó la malmene ab sa ignorancia literaria, sino que *farém patria* alabant lo bo, censurant lo dolent y relegant al cementir del oblit tota exa literatura insulsa ab qu'una joventut pedantesca'ns aburreix cada dia... Tal es nostre criteri». Hi col·laboraren Mn. Collell, Rubió i Lluch, A. Vives, Trullol i Plana, Marian Aguiló, Genis Aguilar i molts altres. Sembla que en la primera època va ésser-ne director En Frederic Carreras, a qui va donar-se l'autorització per a publicar aquesta Revista, i després En Gaietà Soler.

428. REVISTA MORAL.—Católica, Artística y Literaria.—Ab llicencia eclesiástica. Butlletí mensual del Centre Moral y Congregació de San Lluís Gonzaga (parroquia de San Francisco de Paula) y porta-veu de totas las Societats Católich-artísticas de Catalunya. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Montjuich San Pere, 12, 1.ª Adm.: Hort dels Velluters, 3.—Imp. Jutglar germans.—210 × 134 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: 1 pta. l'any a Barcelona. Províncies d'Espanya, 1'50 ptes. Núm. solt, 10 céntos.

Any I, 1893; núm. 1 (1 set.)

En l'article «A nostres lectors» ens diu la Redacció, que «venim a sostenir no mes que un principi: que l'art en totas sas formas y giros no mes ho es de cert

SCIENTIA — ARS — LITTERÆ

ANY I

BARCELONA 23 ABRIL DE 1893

NÚM. I

D. ARTUR CAMPI3N

Núm. 427.

cuant lo pensament de Deu l'informa y que s'aparta d'Ell completament, tot lo que tendeixi a separar los ulls de lo Ideal pera fixarlo en las impuresas de la terra, complahentse en sos crims, sos contubernis, sas desditxas...» Figurava com a director N'Artur Masriera. Publica fulletó. Hi col·laboren En Jacint E. Tort i Daniel, Francesc Ubach i Vinyeta, Claudi Omar i Barrera i altres.

429. **ECO DEL CENTRO ROGER DE FLOR.**—Revista mensual destinada á defender y fomentar los intereses de dicho centro. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Lladó, 4, pral.—Imp. de F. Plana. [Des del núm. 3] Imp. Alsina i Clos, Montaner, 10. 223 × 137 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.
Año I, 1894; núm. 1-9 (gener-sept.)

Publicava el «programa» de les vetllades que celebrava la societat, i l'espai sobrant de la publicació anava destinat al conreu de la literatura. Entre els treballs escrits en català n'hi han d'En Salvador Bonavia, Simon Alsina i Clos, Víctor Brossa, Francesc Llenas, i molts més. L'autorització va donar-se a nom de Ramon Echarri.

430. **L'AGÜELO.**—Periódich valenciá festiu en una secció catalana, literari y científica. Eixirá los dissaptes. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Major, 44.—Imp. de F. Bertán, Casanova, 13. - Gracia.—328 × 236 mm.— 4 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'05.
Any I, 1894; núm. 1, (17 mars).

D'aquesta publicació satírica i humorística solament hem vist el número primer, però ens han dit que fou de curta durada. No figura en el registre d'autoritzacions de premsa del Govern Civil.

431. **LO FRARE MOSTÉN.**—¡¡La mar de regalos per sorpresa!! Periódich satírich humorístich que donará més d'un disgust. [Capçalera tipogràfica].

Red.: A la punta del dit de Colón. Adm. A la punta del Tibidabo.—Imp. Pujol y C. Tallers, 45. —275 × 170 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.
Any I, 1894. - II, 1895; núm. 1-34 (20 mars 1894-2 febrer 1895).

En l'article «Quatre mots» ens diu que «*Lo Frare Mostén* repartirà cada decena una dosis de lectura humorística y satírica que deixarà blau, vert y de tots colors, a las personas que no llaurin per bon camí... Además... donará la mar de regalos». Alguns dels treballs van firmats per el «Frare de la tropa», «Frare de la Trapa», «Frare de la tripa», «Frare de la Tropa», «Frare esquilat», «Frare Llech», «Frare Llatuga» i «Frare Panxut». El director era En Santiago Baró.

432. EL SARRIANÉS.—Semnario independiente defensor de los intereses religiosos y locales de Sarriá. [Capçalera mixta. Un gravat amb la silueta de Sarrià i el títol de la publicació].

Red. i Adm. Serrano, 15 i 17. - Sarriá. [Des de l'any 1897] Red. i Adm. Major, 15. - Sarriá.— Tip. de F. Altés, Serrano, 15 i 17. [Des del núm. 96] Imp. de F. Altés, Pelayo, 6 bis. [Des del núm. 282] Imp. de F. Altés, Angels, 24.—313 × 231 mm. [Des del núm. 28] 383 × 257 mm.—4 pp. a 3 col.— Suscripció: Trimestre, ptas. 1'50. Any, ptas. 5. Núm. solt, ptas. 0'10.—Bilingüe.

Año I, 1894-1895; núm. 1-53 (25 dbre. 1894-28 dbre. 1895). - II, 1896; núm. 54-105 (4 gener-24 dbre. - III, 1897; núm. 106-157 (2 gener-24 dbre.) - IV, 1898; núm. 158-209 (1.ª gener-24 dbre.) - V, 1899; núm. 210-262 (1.ª gener-30 dbre.) - VI, 1900; núm. 263-314 (6 gener-29 dbre.) - VII, 1901; núm. 315-366 (5 gener-28 dbre.) - VIII, 1902; núm. 367-369 (4-18 gener).

En l'article «Nuestro Programa» llegim: «No venimos a hacer política, ni tenemos más pretensión que la de velar y trabajar por la defensa y crecimiento de los intereses religiosos, morales y materiales de Sarriá». La col·laboració catalana no és molt nombrosa, però s'hi veuen treballs literaris de Sor Eulàlia Anzizu, Joan B. Camps, Maria Vallet, i altres. Fou son fundador i director En Lluís Carles Viada i Lluch.

433. L'AURENETA.—Setmanari catalá il·lustrat. Sortirà tots los diumenges. [Des del núm. 29] Sortirà tots los dissaptes. [Capçalera mixta amb el títol de la publicació].

Red. i Adm. Muntaner, 10. [Des del núm. 29] Plassa de Medinaceli, 1 bis, 1.ª [Des del núm. 114] Rambla Santa Mónica, 25, 3.ª —Imp. Alsina i Clos, Muntaner, 10. [Des del núm. 29] Imp. F. Badia, Dou, 14.—274 × 170 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscrip. Trimestre 1 Pta. Núm. solt 0'10 cénts. [Des del núm. 22] Espanya, trimestre 2 ptes. Extranjer, any 12 ptes. Núm. solt 0'15 cénts. [Des del núm. 91] Extranjer, any, 15 ptes.

Any I, 1895; II, 1896; III, 1897; núm. 1-137 (3 febrer 1895-18 set. 1897).

Era una publicació que conreuava les belles lletres, celebrava certamens literaris, i va publicar números extraordinaris. El director era En Ramon Cò Borrell, i més tard, En Francesc X. Godo; entre els col·laboradors s'hi veuen els noms de Joan Vidal, Joaquim Ayné Rabell, Antoni Vilalta, Amadeu Bertran, Pere Subirats, Esteve Puig, i molts altres.

434. LA RONDALLA.—Setmanari catalá. Surt los dissaptes. [Capçalera mixta. El gravat és el mateix que hem descrit en el núm. 240, si bé reduït].

Red. i Adm.: Muntaner, 10.—Imp. Alsina i Clos, Muntaner, 10.—259 × 199 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'15. Suscripció, Pts. 2 trimestre.

2.ª època. Any I, 1895; núm. 1-5 (9 febrer-9 març).

En l'article «Reaparició» ens diuen que: «*La Rondalla*, que fa vint anys veyia la llum, constituhint aquell periodo la seva primera època, comensa avuy la segona, ab las mateixas aspiracions, es dir, ab idéntich fi, ab la idea de enaltir lo

catalanisme dintre'ls progressos del dia, incompatibles ab la vida passada... Los mateixos que allavoras nos emprenguerem semblant tasca, som los que avuy aném a proseguirla novament... Nostra lema es: *enaltir tot lo que honri a Catalunya...* Publicava fulletó. Figurava com a director En Ferran Rodriguez; entre els principals col·laboradors veiem En Josep Fiter i Inglès, En Francesc Trias i Elias, Enric Franco, Pere Company i Fages, i molts més.

435. L'ESCUT CATALÀ.—Periòdic satíric, humorístich, il·lustrat y literari. Sortirà los divendres. [Capçalera mixta. Al centre, l'escut de Catalunya].

Red. i Adm. Marlet, 5, baixos.—Imp. F. Badia, Dou, 14.—214 × 133 mm.—8 pp. a 2 col. + 8 pp. de fulletó.—Núm. solt Pts. 0'10. Suscripció: Trimestre Pts. 1; Espanya i Ultramar, Pts. 2. Any I, 1895; núm. 1-12 (2 mars-24 maig).

Periòdic literari i artístic, es proposa «posar una altra volta més de relleu, todas las bellas que a Catalunya adornan; tributar una mostra de simpatia, principalment, a tots los autors catalans, y en segon lloch, a tots los artistes espanyols». El propietari era En Jaume Gassó, i el va dirigir En Francesc Nogués; hi col·laboraven N'Ayné Rabell, *Japet de l'Orga*, J. Usón, Abelard Coma i altres.

436. LA BARRINA.—Setmanari humorístich literari il·lustrat. Sortirà tots los dissabtes. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Robador, 31, 1.er, 4.ª—Imp., Muntaner, 10.—184 × 112 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10. Suscripció: Barcelona, trimestre Pts. 1; resto de Catalunya, Pts. 1'50; resto d'Espanya Pts. 2. Extranjer un any Pts. 15. Any I, 1895; núm. 1 (22 juny).

En l'article de presentació, llegim que el motiu de publicar aquest setmanari, no és altre que el de fer passar «un rato distret». El director, que era N'Enric Franco, devia tenir poca feina, ja que comptava amb col·laboradors tan pròdigs com els companys Codolosa, Alsina i Clos, Sala i Marigó, i altres que li omplien amb rapidesa les pàgines del número. Publicava fulletó.

437. LO LLAS BLANCH.—Setmanari literari català. [Capçalera mixta. Un escut amb un llaç i una franja amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Riera del Pí, 19, entressol.—Imp. *Ibérica* de F. Fossas, Rambla de Catalunya, 123, —221 × 144 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05. Suscripció: Pts. 0'75 trimestre; resto d'Espanya Pts. 1; Extranjer Pts. 4'50. Any I, 1895; núm. 1-3 (5-19 sept.)

PREU 15 CENTIMS

SETMANARI CATALÀ

PREU 15 CENTIMS

Preu de subscripció:

Trimestre (Barcelona y fora) 2 ptas.
 Número atrassat. 0'20 *

= SURT LOS DISSAPTES =

Redacció y Administració:

10, MUNTANFR, 10.—IMPRESA.

SUMARI

Reaparició.—La Setmana, per C. Feliu —¿Ha contribuït l'excursionisme en lo renàixement catalanista? per Pere Company y Fages.—Teatro Català (Romea) L' Abim, per S. A.—Los jueus à Catalunya, per Joseph Fiter é Inglés.—Fulla d'Album, per Francisco Gras y Elias.—Economías, per Ferran Rodriguez Masdeu.—Jochs Florals.—Cartas cantan, per Enrich Franco.—Lo calaix dels mals endressos, per Simón Alsina.—Teatros, per Franquesa.—Novas y ci riositats.

FOLLETINS.—Idilis, obra póstuma de Francesch Pelay y Briz (corresponent al volúm IX de la Biblioteca Popular Catalana).—Lo Deber, drama en un acte, en vers, de Simón Alsina y Clós.

REAPARICIÓ

LA RONDALLA, que fa vint anys veyia la llum, constituint aquell periodo la seva primera època, comença avuy la segona, ab las mateixas aspiracions, es dir, ab identich fi, ab la idea de enalltir lo catalanisme dintre 'ls progressos del dia, incompatibles ab la vida passada, puig que l'avens humà no deu aturarse may y per lo tant las manifestacions del esperit es precis que tendeixin sempre à millorar lo passat, ja que la experiencia, l'estudi y l'activitat, portan al perfeccionament, enmoellant lo modo de ser ab las costums y 'ls usos que crean las novas necessitats.

Los mateixos que allavoras nos empenguerem semblant tasca, som los que avuy anem à prosseguirla novament. Los anys no 'ns han cambiat moralment, ni, per sort, han minvat lo número dels que vint anys enrera formavam lo cos de redacció de LA RONDALLA.

No obstant, per la generació que 'ns empeny será nova aquesta publicació, ja que per ley de la naturalesa, la major part dels que allavoras nos llegiren han desaparegut de nostre costat, aixis com molts dels que hauian pogut colabrar en aquestas columnas.

Als supervivents los hi preguem que 'ns refermin son favor y als lectors nous, que 'ns alentin igualment, que aixis no hi ha dupte que LA RONDALLA se popularisará, com desitjem, dintre 'l genero literari que esplayi, instruheixi y avivi l'esperit català.

Nostre lema es: *enaltir tot lo que honri à Catalunya*, y de debò voldriam que de nostre poble surtis tot quant sia útil y beneficiós para la humanitat.

Al prosseguir nostras tascas literarias, interrompudas per un espay de vint anys, saludem de nou à tots los companys en la premsa, esperantne la mateixa cordialitat de relacions ab que 'ns distingian, remerciant als que 'ns han dispensat la deferencia d'anunciar nostra aparició.

Aixis mateix à tots quants nos afavoreixin ab lo cambi, los hi agrahim desde ara.

LA REDACCIÓ.

LA SETMANA

Pocas vegadas hem sentit en Barcelona tan seguidas borrascas de vent, com las dels últims dias ó sia desde 'l comensament del any actual.

Si juljar deguessim per los principis, ben poch de gracia fora 'l 1895, y mals pronóstichs ne treuriam à creure la preocupació que te molta gent, de que 'ls primers dotze dias del any son la mostra del temps que te de fer en cada hu dels dotze mesos. respectius Vents huracanats, frets molt brens, nevadas abundants y bruscas tranzicions del clima sech al humit.

Tots aquets desequilibris de la naturalesa, se deivan sentir en la humana ab funestos efectes, puig tan los combatuts per las malalties crónicas exacerbadas per lo dengue, que desde fa tres hiverns no 'ns ha deixat, com per la falta d'aliments y d'abrich, pagan dolorós tribut à la gran Nivelladora, deixant huyts entre nostras familias, amistats y coneixensas.

Per aixó es que posantse la humanitat à la defensiva y despertantse en totas las classes lo bell sentiment del mútuo apoyo, l'auxili se prodiga en totas las formas, creantse, particulars y oficials, casas d'aculliment, de beneficencia, de

Núm. 434.

L'objecte d'aquesta publicació «es sols per dur un petit grà d'arena al monument que d'uns quants anys a n'aquesta part los bons fills de Catalunya venen alsant a sa estimada mare patria. També es nostre desitj fer realsar lo jovent que a las lletres patrias se dedica y oferirlos nostres columnas y nostre apoyo».

438. LO REGIONALISTA.—Quinzenari de propaganda. [Capçalera mixta. Una dona amb l'escut de Catalunya, i, en la mà esquerra, una bandera amb el títol de la publicació. Dibuix, d'En Sala i Planas].

Red. i Adm.: *Associació Popular Regionalista*, Escudellers Blancs, 8, 1.ª—Imp. *La Popular*, Sta. Margarida, 8. [Des del núm. ...] *Establiment Tipogràfic*, Casanova, 13.—334 × 230 mm.—4 pp. a 3 col.

Any I, 1895; II, 1896; III, 1897; IV, 1898. Núm. 1-43 (15 oct. 1895-28 febrer 1898).

En el «Prospecte» que repartiren s'hi llegeix, que «encara que nostre periòdic sia destinat preferentment a la propaganda catalanista, al desprestigi dels polítics de tots colors y a la unió dels catalans baix la base de la reconquesta de la nostra anyorada autonomia, no será aquest l'únic camí que seguirem per arribar a nostre fi, puig si la esmentada dressera de vegadas espanta als débilis d'esperit, hi ha marradas que hi portan, si ab més temps, ab més seguritat. Per eixa rahó, al costat de la apologia de la Patria, de la fuetada al repugnant polítich y de la filípica al aburrit cacich, hi sabrem combinarhi en atractiu contrast, los treballs de literatura, las notas que satisfan la curiositat y fins l'entreteniment y l'acudit que han de fer agradable a la gent poch aficionada als problemas polítics-socials, la lectura de nostre quinzenari». El periòdic comprenia: «Article doctrinal de propaganda regionalista; Secció política, encaminada a fer compendre al poble la valua dels polítics de tots colors; Secció literaria... Nota històrica... Crònica regionalista i Secció d'esbarjo». L'*Associació Popular Regionalista* repartia cinc cents números de franc. El redactor en cap era En J. Morera Borés.

439. LO CANTADOR.—Periòdic literari catalá. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Quintana, 1, 3.ª—Imp. *Ibérica*, Rambla de Catalunya, 123.—219 × 144 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—Quinzenal.

Any I, 1895; núm. 1 (3 nov.)

Era el portaveu del Centre Recreatiu «Los Cantadors». Servia com de programa a les funcions que celebrava la dita Societat; també publicava treballs literaris. El dirigia En Josep Sadurní.

440. LA CAMAMA D'EN CALSAS.—Donará al menos una barrallada cada senmana. [Capçalera mixta, ridiculitzant la capçalera de *La Campana de Gràcia*].

Adm. i Red.: *Ferreria Espanyola*, Rambla del Mitj, 100 Claveguera.—Imp. de P. Ortega, Aribau, 13.—333 × 232 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscrip. Espanya (fora de Barcelona), trimestre 15 ptas. Cuba y Puerto Rico, 20 Ptas. Extranger 25 Ptas. Cada número 5,000 garrofas per tot Espanya.

Any XXVI, 1895. Barrallada 1388 (28 dbre.)

Publicació d'ignocents. És una imitació de *La Campana de Gràcia* (núms. 212, 228 i 244); ocupa tres planes del número 150 de *La Barretina*.

441. LO TEATRO CATALÀ.—Periòdich regionalista independent, de Literatura, Art, Montepios, Varietats, Noticias y Anuncis. [Capçalera il·lustrada, igual a la del núm. 402].

Direc.: Viladomat, 164, 4.ª, 1.ª Adm.: Tallers, 45, 1.ª [Des del núm. 289] Direc.: Muntaner, 112, 4.ª, 1.ª—Imp. Pujol y Comp., Tallers, 45.—272 × 168 mm.—4 i 8 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'10. Suscripció: Barcelona, Pts. 1, trimestre; fora, Pts. 1'50.—Setmanal.

Segona època. Any VII, 1896; núm. 260-310 (4 gener-19 dbre.) - VIII, 1897; núm. 311-362 (1 gener -25 dbre.) - IX, 1898; núm. 363-395 (1.ª gener-11 nbre.) - XII, 1901; núm. 458-478 (15 gener-10 agost).

En començar aquesta segona època, llegim en l'article «Quatre paraules» que «li basta dir que seguirà la conducta observada y que aprofitarà totes las ocasions que's presentin per dedicarse ab profit general á la defensa de la escena catalana, á la causa catalanista, á las bellas arts, á la associació mútua que tant importa á la classe treballadora». També ens fa saber que publicarà fulletó per a anar formant una biblioteca catalana, però entre les obres que editava hi ha *Casados por la muerte* i *El tigre de Montañán*. La primera època d'aquesta publicació correspon als anys de 1890 a 1895. (Vegeu núm. 402). Segueix la numeració començada anteriorment.

442. L'ART DEL PAGÉS.—Periòdich agrícola independent. Porta-veu de la classe agricultora, y defensor dels interessos rurals. [Des de l'any 1917] Revista de l'agricultura catalana. Sortirà el 10 de cada mes. [Capçalera tipogràfica, amb el segell de la publicació].

Direc., Adm. i Red. Princesa, 11, 3.ª [Des de l'any 1917] Red. i Adm.: Valencia, 205, pral.—*Imp. Barcelonesa*, Tapias, 4. [Des de 1905] *Imp. La Renaixensa*. [Des de l'any 1917] *Imp. F. Giró*, Valencia, 233.—171 × 109 mm. [Des de l'any 1917] 210 × 128 mm.—Suscripció, un any Pts. 5. [Des de 1917] Pts. 6.

2.ª època. Any XX, 1896; núm. 566-589 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 376 pp. - XXI, 1897; núm. 590-613 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 376 pp. - XXII, 1898; núm. 614-637 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 332 pp. - XXIII, 1899; núm. 638-661 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 340 pp. - XXIV, 1900; núm. 662-685 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 345 pp. - XXV, 1901; núm. 686-709 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 364 pp. - XXVI, 1902; núm. 710-733 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 357 pp. - XXVII, 1903; núm. 734-757

(1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 393 pp. - XXVIII, 1904; núm. 758-781 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 396 pp. - XXIX, 1905; núm. 782-805 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 389 pp. - XXX, 1906; núm. 806-829 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 391 pp. - XXXI, 1907; núm. 830-853 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 389 pp. - XXXII, 1908; núm. 836-877 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 382 pp. - XXXIII, 1909; núm. 878-901 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 384 pp. - XXXIV, 1910; núm. 902-925 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 361 pp. - XXXV, 1911; núm. 926-949 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 382 pp. - XXXVI, 1912; núm. 950-973 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 382 pp. - XXXVII, 1913; núm. 974-997 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 382 pp. - XXXVIII, 1914; núm. 998-1021 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 382 pp. - XXXIX, 1915; núm. 1022-1045 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 384 pp. - XL, 1916; núm. 1046-1069 (1.ª quinzena gener-2.ª quinzena dbre.) 404 pp. - XLI, 1917; núm. 1070-1081 (10 janer-10 dbre.) - XLII, 1918; núm. 1082-1093 (10 gener-10 dbre.)

Aquesta publicació ja ens és coneguda per quant hem tractat d'ella en el núm. 257. Ara en l'article «Any nou... vida vella», llegim que «l'aparició de *L'art del Pagés*, en 1872, obehí a la necessitat de que la classe que habita al camp tingués un llas de correspondència pera comunicarse mútuament las sevas impressions.—La substitució de *L'Art del Pagés* en 1893, per *La Pagesia* [núm. 423] fins l'any 1895 inlussius, ha tingut per objecte agermanar voluntats que semblaban deslligadas del Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro, demostrant la mancomunitat d'interessos d'un y altre periódich.—La reaparició de *L'Art del Pagés* en 1896, prova que encara li quedan forsas pera la lluyta y que vol tornar a colocalse a la bretxa pera combatre'l *caciquisme* que tot ho invadeix, malmet y agabella vidas é hisendas: ja provinga de dalt, com de baix; ja de la hipócrita ciencia, com de la pererosa rutina». A part dels articles doctrinals, d'agricultura, zootècnia, química i maquinària agrícola, etc., hi ha notes referents a importació i exportació, preus de mercats, etc. El director fou En Francisco X. Tobella i últimament N'Ignasi Fages.

443. ¡DESPERTA FERRO!

Una de tantes publicacions com figuren en el registre del Govern Civil i de les quals no havem vist cap número. L'autorització es féu a favor d'En Lluís Méndez amb dada del 31 de gener 1896.

444. ARCHIVO CATÓLICO.—Revista histórica, científica y literaria. Se publica mensualmente por cuadernos de 32 páginas. [Capçalera tipogràfica].

Direc., Adm. Red.: Bruch, 90, 3.ª, 2.ª—Imp. Redondo i Xumetra, Tallers, 70.—187 × 104 mm. —Suscrip.: Espanya, un any 6 Ptes. Als suscriptors a la revista *La Semana Católica*, un any 4 Ptes. Ultramar i Extranger, un any 8 Ptes.—Políglota.

Año I, 1896; Vol. I, núm. 3 (15 mars).

Aquesta revista va començar a sortir el mes de gener. S'hi veuen articles de Història, Literatura, notes de crítica, etc. La col·laboració és remarcable. Hi llegim

que «una vez más para siempre repetimos, que el fondo de la redacción del *Archivo*, ha de ser en castellano; pero ello no impide que a título de documentación entren otras lenguas» i en efecte publica articles del valencià L. d'Ontalvilla, en català, cartes del P. Lacordaire en francès i treballs en portuguès. Dirigia aquesta revista N'Antònia Rodríguez d'Ureta.

445. ILUSTRACIÓ POPULAR.—Semanari català. [Capçalera i il·lustrada].

Red. i Adm.: Cabras, 13, 2.ª—Imp. *La Popular*, Sta. Margarita, 8.—153 × 105 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1896; núm. 1 (21 mars).

Aquesta publicació pensa ocupar-se amb «preferència de quants assumptes d'actualitat s'ofereixen y se desenvol·lin en tot lo mon, dedicant especialíssima atenció als qui tinguin lloch a Catalunya... aspirem a que en aqueix periòdich, y confiem conseguirho, s'hi llegeixin las obras mestras dels nostres grans escriptors y poetes». En el número que hem vist hi ha treballs literaris d'En Verdaguer, Mestres i Figuerola Aldrofeu. El director era En Felip Dalmases Gil. No creiem que fos de llarga durada.

446. ANÍS DE FRARE.—Setmanari Satírich Il·lustrat. [Capçalera i il·lustrada].

Red. i Adm.: Cabras, 13, 2.ª—Tip. *La Popular*, Pasatge de Escudellers, 3. [núm. 4] Imp. M. Galve, Avinyó, 18, interior.—231 × 142 mm. [núm. 4] 268 × 180 mm.—8 pp. a 2 col. [Any 2^a] 4 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05. [Any II] Pts. 0'15.

Any I, 1896. - II, 1897; núm. 1-41 (25 abril-15 febrer).

Publicació mensual. En l'article de presentació ens diu que procurarà ésser satírica i humorística, i per a obtenir aquesta finalitat, farà que *Ants de Frare* «sigui una mica carragadet de cumí, perque fa venir més gana». El director era En Felip Dalmases i Gil qui signava «Fra Arthur». Publicava fulletó.

447. L'ATLÀNTIDA.—Revista quincenal il·lustrada. [Des de l'any II, núm. 29] Revista literaria. [Des de l'any III, núm. 43] Revista catalana setmanal il·lustrada. [Capçalera tipogràfica. [Des del núm. 17] Capçalera i il·lustrada. [Des del núm. 29] Capçalera tipogràfica. [Des del núm. 40] Capçalera i il·lustrada.] [Portada i il·lustrada].

Red. i Adm. Rambla de Catalunya, 123, baixos. [Des de l'any I, núm. 12] Red. i Adm. Alt de Sant Pere, 7, baixos. [Des de l'any III, núm. 43] Red. i Adm. Hospital, 105, 3.ª—Imp. *Ibérica*, Rambla de Catalunya, 123. [Des del núm. 2] Imp. de Francisco Badia, Dou, 14. [Des de l'any II, núm. 16] Tip. *L'Avenç*, Ronda Universitat, 4. [Des de l'any III] Tip. *de l'Atlàntida*, Balmes, 100. [Des del núm. 43] Tip. *de l'Atlàntida*, Aribau, 60.—235 × 160 mm. [Des de l'any II, núm. 29] 269 × 169 mm.—16 pp. [Des de l'any II, núm. 29] 8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'20. Suscripció: Catalunya trimestre Pts. 1'50; un any, Pts. 5. [Des de l'any III, núm. 43] Pts. 0'15.

Any I, 1896; núm. 1-15 (15 maig-15 dbre.) - II, 1897; núm. 16-39 (1.ª janer-15 dbre.) - III, 1898; núm. 40-51 (1.ª janer-3 maig).

La finalitat d'aquesta publicació era la de «donar a las lletres catalanas una flairosa toya que s'aparti de l'índole d'eix estol de setmanaris que ab vida raquífica han acampat per esta capital». La part literària fou revisada en una curta època per Mn. Verdaguer; figurava com a director En Marian Escriu. La col·laboració era nombrosa: Carles Bosch de la Trinxeria, Manuel Marinello, Josep Condó Sambeat, Anton Busquets i Punset, Manuel Folch i Torres, Enriqueta Paler i molts altres. Publicava fulletó.

448. CATALUNYA NOVA.—Periòdic-programa dels concerts que dona aquesta societat coral (Fundada en 14 de Juliol de 1895). Director fundador, Enric Morera. [Capçalera mixta].

Red. i Adm. Roig, 11, pral. [Des de l'any II] Amàlia, 38, 1.er—Tip. *L'Avenç*, Ronda Universitat, 4.—205 × 132 mm.—4 pp. a 2 col.

Any I, 1896. - II, 1897. - III, 1898; núm. 3-7 (28 juny 1896-16 juliol 1898).

Aquesta publicació és igual a les que hem vist en els núms. 177 i 354, pertanyents a les Societats corals *Eco de Euterpe* i *Los Amichs Tintorers*. El text a més del programa del concert, és escullit; s'hi veuen treballs literaris signats per N'Emili Guañabens, Joan Maragall, Ignasi Iglesias, Jaume Massó Torrents, Joaquim Casas-Carbó i altres.

449. ECO DEL CASINO RECREATIVO PROVENSALENSE.—Revista literaria, òrgano oficial de la historia del mismo. [Capçalera tipogràfica].

Imp. *Al Timbre Catalán*, Princesa, 26.—300 × 210 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Año I, 1896; núm. 1 (5 juliol).

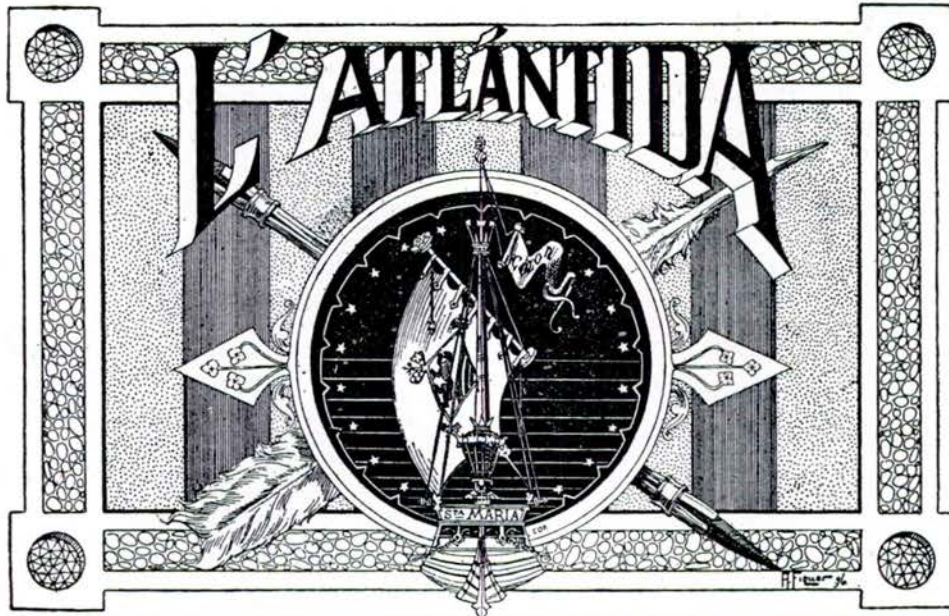
Portaveu de l'esmentat Casino. Conté treballs literaris en castellà i català.

450. REVISTA DE CATALUNYA.—Ciències, Lletres, Arts. [Capçalera tipogràfica].

Direc. i Red.: Ample, 31, 2.ª, 1.ª. Adm., Rambla de les Flors, 8.—Imp. *La Academia* de Serra Germans y Russell, Ronda Universitat, 6.—185 × 104 mm.—32 pp.—Núm. solt Pts. 1'25. Suscripció: Espanya, semestre Pts. 6, un any Pts. 12; Extranger, mig any francs 8, un any francs 15.

Any I, 1896; núm. 1-3 (oct.-dbre.) - II, 1897; núm. 4-7 (gener-abril).

En els *Nostres proposits*, deien els editors: «que ningú pretenga cercar en ses planes l'ayme meftich de partit, ni l'atmosfera corruptera de banderia... la *Revista* será camp neutral... les arts, les lletres y les ciències en totes llurs manifestacions trobarán en la nostra modesta publicació franca acollida... tot lo que siga fer regionalisme des de les tranquiles esferes de la especulació científica, trobará en la nostra publicació son motlle apropiat... Contindrà... una Secció que podriem

ANY I.

BARCELONA 1.er D' OCTUBRE DE 1896.

NÚM. 10

AGONITZANT

Tothom rodeixa 'l bressol
ahont l' infantó agonitza.
¡Ditxós qui com ell pogués
volar envers l' altre vida!

Nim. 447.

anomenar-ne *doctrinal*... Una altra Secció serà la que anomenam de *Varietats*... Un ramellet d'escullides y triades notícies formarà la Secció de *Noves*... La Secció de *Bibliografia* deu ésser en tota publicació de la mena nostra, una de les més interessants... Una aclaració nos manca fer als nostres llegidors. La *Revista de Catalunya* serà... *esencialment* catalana, però no *exclusivament*. Els treballs són interessants. Figurava com a director En Josep M.ª Rabassa; la col·laboració era nodrida veient-se els noms d'En Sebastià Farnés, Antoni Rubió i Lluch, Salvador Bové, Frederic Clascar, Norbert Font i Sagué, Miquel Costa i Llobera i molts altres. Publicava fulletó.

451. BUTLLETÍ BIBLIOGRÀFIC de la *Revista de Catalunya*. [Capçalera tipogràfica].

Adm., Rambla de les Flors, 8.—181 × 104 mm.
Any I, 1896. - II, 1897; núm. 1-7 (oct. 1896-abril 1897).

Com ja ho diu el títol de la capçalera, aquest Butlletí, que era el fulletó de la *Revista de Catalunya* (núm. 450) donava nota de les obres publicades i fins d'algunes en feia breus crítiques.

452. LA GAYA CIENCIA. — Periódich setmanal artístich y literari. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Carretera de Mataró, 282, i Dou, 14.—Imp. de Francisco Badia, Dou, 14.—235 × 160 mm.—10 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10. Suscripció: Catalunya, trimestre Pts. 1'50, un any Pts. 5; Fora, tres mesos Pts. 3, un any Pts. 6'50.
Any I, 1896; núm. 1 (8 nov.)

El propòsit d'aquest setmanari no era altre que «lo conreu de nostra aymada parla y lo foment de la mateixa en nostre poble de Sant Martí». Publicava treballs literaris.

453. BUTLLETÍ de la *Institució Catalana de Música*. [Portada tipogràfica].

Red. i Adm.: Mercaders, 12, 2.ª, 2.ª.—Tip. *L'Avenç*, Ronda de l'Universitat, 4.—171 × 104 mm.—8 pp.—Mensual.
Any I, 1896; núm. 1-2 (nov.-dbre.)- II, 1897; núm. 3-14 (gener-dbre.)- III, 1898; núm. 15-26 (gener-dbre.)- IV, 1899; núm. 27-38 (gener-dbre.)

Com es diu en la capçalera, aquesta publicació mensual era el portaveu de la novella «Institució», i, en el número primer dóna compte de la fundació de l'esmentada Societat. Publica també notícies musicals, articles doctrinals, etc. En la «Salutació» llegim que «ab la creació de l'*Institució Catalana de Música* ens hem proposat principalment fomentar la música catalana, no prescindint per xó de la d'altres països».

454. CATALUNYA.

Amb tot i les nostres recerques no havem adquirit cap altra data referent a aquesta publicació quinzenal; sols sabem que el 28 de desembre de 1896 fou donada autorització, pel Govern Civil, a favor de Manuel Pastumei com a propietari i F. J. Castells com a director, per a imprimir un periòdic amb el títol abans esmentat.

455. COLORAINES.—Número-suplement del *Anís de Frare*. [Capçalera tipogràfica].

Imp. Mariano Galve, Aviñó, 18.—271 × 168 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—IHustrat.
2 de janer de 1897.

Hem vist en algunes publicacions números-almanac que segueixen amb la numeració correlativa, però aquest número suplement del setmanari *Anís de Frare* (núm. 446) fa l'efecte com si fos un extraordinari de dita publicació. Hi col·laboren els dibuixants Robert, Lago i Junyent, i els escriptors Ximeno Planas, Marinello, Serra Constansó, Giol i altres.

456. LA COPONA.—Revista literaria mensual. Porta-veu de la «Colonia Tarrac-nense». [Capçalera mixta, amb dibuix alegòric].

Red. i Adm., Lladó, 6. [Des del núm. 8] Red. i Adm., Hospital, 106, 1.er —Imp. de J. Rosell, Carme, 65. [Des del núm. 8] Est. Tip. Casanova, 13.—274 × 169 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscrip. Semestre 0'75 Ptas. Any, 1'50 Ptas.—Núm. solt Ptas. 0'10.—IHustrat.
Any I, 1897; núm. 2-11 (1 febrer-1 nov.)

Aquesta publicació, va començar a sortir en gener de 1897. S'hi veuen treballs literaris d'En J. Anguera, J. Serra Dalmau, *Josep Aladern*, Lluís Benaiges Vila, i artístics de J. Balanyà i E. Escarré; el director era En Josep Castanyà. Dedicava números extraordinaris a tarragonins il·lustres, com el publicat a la memòria d'En Josep Ixart.

457. LO MESTRE TITAS.—Senmanari humorístich y satírich de bona mena. Donará llissons cada dissapte. [Des de l'any III] Senmanari popular, humorístich y literari. Donará una llissó cada dissapte. [Capçalera iHustrada: El mestre Tites explicant la lliçó; l'escut de Catalunya, i el títol de la publicació].

Adm.: Fontanella, 5, entressol. [Des del núm. 108] Red. i Adm. Molas, 24, entressol.—Tip. Lit. J. Jutglar, Passatge Hort dels Velluters, 2. [Des de l'any II, núm. 67] Est. Tip., Casanova, 13.—322 × 228 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—IHustrat.
Any I, 1897. -IV, 1900; núm. 1-143 (26 juny 1897-17 mars 1900).

En el «Deu vos quart» ens diu que «*Lo Mestre Titas* ve a distreure nostras penas, a donarnos un rato d'expansió i de gresca en mitj dels treballs del dia», i és catòlic, apostòlic i romà. El dirigia En Joan M.ª Roma, col·laborant-hi En Ramon Niubó, J. Torner, Joan Camps i Arnau i altres. Va celebrar certàmens literaris, publicava números extraordinaris i almanacs. (Vegi's núm. 477).

458. L'ESTEL.

Cap número no n'hem vist, però sabem la seva existència ja que en l'article «Crònica del Centre», publicat en el *Butlletí del Centre de Sant Pere Apòstol* (Barcelona, octubre 1918, VIII, núm. 91) llegim que reapareix per tercera vegada aquesta publicació, les dues primeres èpoques de la qual corresponien als anys 1897 i 1907.

459. LUZ.—Periódico quincenal. [Des de l'any 1898] Periódico semanal. [Portada mixta. Dibuix d'A. Riquer].

Red. i Adm. Boqueria, 20. [Des de l'any 1898] Red. i Adm. Aribau, 13 i 15.—Imp. Tarascó, Viladomat i Cuesta, Aragó, 251. [Des de l'any 1898] Imp. de P. Ortega.—331 × 128 mm.—12 pp.—Suscripció: Espanya, un any, 7'50 ptas. Extranger, un any, 8 francs. Núm. solt 0'15 cénts.—Bilingüe. Año I, 1897; núm. 1 (15 nov.)—II, 1898; núm. 1-12 (2.ª setmana d'oct.-5.ª setmana de dbre.)

En l'article de presentació llegim que: «No seremos políticos. Odiarnos lo inmoral, y la política no es más que un cúmulo de inmoralidades... El caracter que imprimimos a nuestra publicación, es sólo el literario-artístico». S'hi veuen treballs literaris en prosa i vers, així en castellà com en català.

460. L'OLLA.—Periódich satírich ilustrat. Bullirá cada dijous. [Capçalera mixta. Dibuix d'En Sebastià Junyent].

Red. i Adm. Portaferriassa, 16.—Imp. de M. Galve, Aviñó, 18.—229 × 142 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscrip. Espanya, 3 mesos 1'00 Pta. Extranger, 2'50 Ptas. Cuba y Puerto Rico 2'00 Ptas. Núm. solt Ptas. 0'05.

Any I, 1897; núm. 1-2 (23-30 dbre.)—II, 1898; núm. 3-12 (6 janer-10 mars).

En l'article «Salut y céntims» publicat en el «Prospecte» d'aquest setmanari, llegim que «som catalans de llengua y de cor, y en conseqüència catalans serán nostres fets... Possehim todas las cualitats necessarias pera esser uns perfectes periodistas. No sabém absolutament de res y parlarém absolutament de tot, ab l'aplom del que está convensut de que la seva opinió formada a la bona de Deu, es superior a la de qualsevol qu'hagi comés la tonteria d'estudiar... A tot ens atrevirém: donarém patents de sabi y si no dihem mal d'En Clarín será perque aixó ja resulta cursi... Y no dirém allá hont anem perque ni ho sabem nosaltres,

Any I.^o Barcelona, 23 Decembre, 1897. Núm. 1

Bullirà cada dijous

L'OLA

5 cèntims

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Espanya, 3 mesos. . . 1ª pta.
Extranjer. 2⁵⁰ :
Cuba y Puerto Rico, 2^a :

Redacció y Administració:
Portaferrissa, 16

ANUNCIS:

5 insercions. 3 ptae.
10 5 :
No s' retornan els originals.

5 cèntims

L'olla s' ha vestit d' etiqueta pera saludar á la premsa y al públich.
Las ollas de darrera son los individuos de la redacció).

Núm. 460.

y es molt possible que no anem en lloch». El director literari era En *Japet de l'Orga*, i l'artístic, En Sebastià Junyent. *Ego Sum*, *A. Llimoner*, *H. Voltaire*, *Mayet*, *Jep de Jespus*, Salvador Bonavia, i molts altres hi escrivien quasi setmanalment; entre els redactors artístics figuren En Mateu Balasch, J. Pellicer Montseny, L. Roig Ensenyat i algun més.

461. CALENDARI CATALÀ pera l'any... Coleccionat y publicat per Joan Bta. Batlle. [Portada tipogràfica, al centre l'escut de Catalunya].

Imp. *La Catalana* de J. Puigventós, Dormitori St. Francesc, 5. [Des de l'any 1902] Imp. *La Catalana* de J. Puigventós, St. Rafel, 7. [Des de l'any 1904] Imp. *La Catalana*, F. Baxarias, Balmes, 71.—147 × 81 mm.—IHustrat.

Any I, 1898; 160 pp. - II, 1899; 200 pp. - III, 1900; 175 pp. - IV, 1901; 160 pp. - V, 1902; 160 pp. - VI, 1903; 160 pp. - VII, 1904; 160 pp. - VIII, 1905; 176 pp.

En l'article «Bon dia y bon any que Deu nos dó» hi escriu el canonge Collell que: «Un calendari, fet com s'ha de fer, té més importància de la que sembla, y perçó los nostres germans del mitj-jorn de França, han sostingut des de un principi sense interrupció lo seu *Armand Provençau*, que lo fan entrar en la sala del aristócrata, com es llegit ab gust y comentat ab franques rialles en los *masets* de la terra den Mistral. L'article científic al costat de l'anècdota picaresca; la llegenda popular ben presentada donantse lo braç ab la poesia fresca d'un novell; la crònica anual del moviment regionalista feta a consciència pera que facilment pugua consultarse després quan convinga, lo necrologi del any com un tribut de família a la memoria dels que sen van, tot açó y molt més que mos lectors facilment endevinarán, forma un conjunt variat e interessant que se fulleja ràpidament quan se compra per Nadal, y després entre any se llegeix y se repassa a estones.—Açó es lo que ha volgut fer lo actiu propietari, de la llibreria *L'Arxiu* publicant aquest calendari provehit de bones firmes». En Joanet Batlle, l'actiu llibreter barceloní, cuidava de què col·laboressin en aquest calendari els noms més sonats dels escriptors del temps.

462. CALENDARIO SARRIANÉS para el año... Publicado bajo la dirección de D. L. C. V. y Ll. [Portada tipogràfica, amb l'escut de Sarrià].

Imp. de Francisco J. Altés, Pelai, 6 bis; Major, 15. - Sarrià.—180 × 104 mm.—Preu, Pts. 1. Bilingüe.

Any I, 1898; 108 pp. 1 fulla plegada. - II, 1899; 68 pp.

Aquesta publicació va començar en 1898. A l'igual que en moltes altres publicacions d'aquest gènere, s'hi veuen després del santoral, notes referents a les funcions religioses que havien de celebrar durant l'any els convents i l'església parroquial; conté també una bona col·lecció de treballs d'història, de numismàtica i literatura,

escrits en català per Joaquim Rubió i Ors, Antoni Rubió i Lluch, Joan Segura, Francesc Carreras i Candi, Sor Eulàlia Anzizu, Ramon N. Comas i molts altres; la direcció d'aquest calendari anava a càrrec d'En Lluís Carles Viada i Lluch.

463. LA PATRIA.—Periódico bisemanal regionalista independiente. Ciencia. Arte. Literatura. Política. Comercio. Industria. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Moncada, 10.—Imp. de F. J. Altés, Pelai, 6 bis.—227 × 141 mm.—16 pp.—Núm. solt Pts. 0'10.—Bilingüe.

Any I, 1898; núm. 1 (6 gener).

En l'article de presentació llegim que: «Amamos a España y deseamos su engrandecimiento. Hijos de Cataluña queremos mostrarnos siempre catalanes en cuerpo y alma, y aunque usaremos indistintamente los idiomas castellano y catalán, nuestro espíritu será siempre el que ha informado la raza catalana».

464. LO CONCELLER.—Revista literaria y artística. Sortirà'ls dilluns. [Capçalera il·lustrada].

Red. Sta. Llúcia, 3.—323 × 220 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—Il·lustrat.—Velografiat.

Any I, 1898; núm. 1-12 (17 janer-3 abril).

465. LA TALIA CATALANA.—Setmanari regional y literari dedicat al foment de l'escena catòlica. [Des del núm. 39] Fe. Patria. Amor.—Setmanari il·lustrat, Regional y Literari. Dedicat al foment de l'escena catalana y especialment de la catòlica. [Portada il·lustrada. El símbol alegòric de la comèdia, amb una lira a la mà. Dibuix d'A. Utrillo].

Red. i Adm., Pi, 16.—Estampa de F. Altés, Pelai, 6 bis. [Des del núm. 39] Estampa *La Talia Catalana*, Aribau, 60.—8 pp. a 2 col.—Suscrip. Barcelona, trimestre 1'50 ptes. Espanya 1'50 ptes. Extranjer y Ultramar 2'50 ptes. Núm. solt Pts. 0'05. [Des del núm. 39] Pts. 0'10. Extranjer núm. solt 0'20 ptes.

Any I, 1898. - II, 1899; núm. 1-97 (20 febrer 1898-31 dbre. 1899).

En l'article «Nostre programa» ens diu la Redacció que «no venim a fer política... Les nostres aspiracions son defensar lo *Nacionalisme català* aixís en l'ordre científich y literari, com en l'artístich y social... Cada diumenge sortirà un número... hon anirán les dues seccions *Regional y Literaria*, ab Entreactes, ressenyes, etc., y además donarem vuit planes de folletó escullit». Hi escrivien N'Apeles Mestres, F. Ubach i Vinyeta, Eusebi Fina Girbau, Claudi Omar i Barrera, Xavier Viura, Joan Clapés Cervera i molts més. El director era En Ramon Querra.

466. CATALONIA.—Revista semimensual [Portada tipogràfica].
Adm. *L'Avenç* Ronda Universitat, 4.—Tip. *L'Avenç*, Ronda Universitat, 4.—207 × 133 mm.—16 pp. a 2 col.—Il·lustrat.
Primera serie. Any 1898; núm. 1-18, 288 pp. (25 febrer-15 nov.).
Aquesta publicació, tracta de literatura, pintura, poesia, música, etc.; publicava traduccions d'autors estrangers alguns dels quals eren llavors una novetat a Catalunya (Nietzsche, D'Annunzio, etc.), estudis de crítica, etc. Sos redactors eren els de *L'Avenç* amb algun element més jove, com En Joan Pérez Jorba, el qual s'hi va sumar i hi col·laborà activament. L'Alexandre Cortada, que amb P. Fabra hi intervenia amb assiduitat, fixa la posició de la revista en un article al primer número titolat *Ideals Nous pera la Catalonia*. Publicà fragments de música d'autors catalans del temps, d'En Morera sobretot.
467. LA NACIÓ CATALANA. — Quinzenari catalanista. Patria y Llibertat. [Capçalera mixta amb dibuix aHegòric].
Red. i Adm.: *Associació Popular Regionalista*, Escudellers Blancs, 8, 1.er.—Est. Tipogràfic, Casanova, 13. [Des de l'any II, núm. 22] Imp. F. Badia, Doctor Dou, 14. [Des del núm. 31] Est. Tipogràfic, Casanova, 13. [Des del núm. 53] Tipografia, Girona, 76.—392 × 272 mm.—4 pp. a 3 col.
Any I, 1898; II, 1899; III. 1900: IV, 1901; V, 1902; núms. 1-78 (15 mars 1898-15 abril 1901).
Continuació del *Lo Regionalista* (núm. 438). En l'article «Aniversari» llegim que «ahi, va fer un any que l'absolutisme d'aquell Cánovas, ordená a son representant... que ab sa bava anti-catalana esquitxés la dignitat... de nostre modest quinzenari.—Ha arribat l'hora de declarar sens embuts, una guerra dura a n'aquest centre corromput que s'anomena Madrid, y acabar del tot arrencant la careta a n'als quatre catalans embrutits, que ab sa falsificada y maliciosa conducta, aferman llur embrutiment». Era una publicació catalanista avançada; va sofrir varies denúncies i fins suspensions governatives. Els seus directors eren En Lluís Marsans i En Josep Mallofré.
468. LO CAP DE FERRO.—Periòdich catalá il·lustrat. [Capçalera il·lustrada].
Lit. Canellas.—206 × 145 mm.—8 pp. a 2 col.
Any I, 1898; núm. 1 (1 abril).
Publicació litografiada, adherida a l'Unió Catalanista. En l'article de presentació es declara «completament identificat ab lo programa dels que fa anys porten la senyera del catalanisme».
469. LO JOVENT CATALÁ.—Avant sempre. (Periodich mensual adherit a l'Unió Catalanista). [Capçalera mixta].
Red.: Corts, 416, 1.er.—199 × 132 mm.—8 pp.
Any II, 1899; núm. 11-12 (1.er maig-1.er juny).

Aquesta publicació era litografiada. Va començar a sortir en juliol de 1898. Creiem que és continuació del periòdic anterior.

470. **LO DR. CAMAMILLA**—Periòdich sorpresa que sorprendrà d'una manera sorprenent al públich. Sortirà si fa sol un cop cada quinse dias y si plou dugas vegadas al mes. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Kiosco de J. Tasso. Rambla de les Flors.—Imp. de Marian Galve, Aviñó, 18.—267 × 169 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'10. Suscripció 2 ptes. trimestre. Any, 1898; núm. 1 (I de maig).

Publicació de curtíssima durada; nosaltres solament hem vist el número primer, en el qual ens diu el Dr. Camamilla que «ha inventat un periòdich pera que ab lo seu bon humor, tothom se puga distraure y olvidar los mals de cap». Resultava una publicació que conreava el gènere satíric i humorístic. Figurava com a director En Francesc Moisi i Prats.

471. **EL ECO DE LA INDUSTRIA**.—[Des de l'any 1914] **El Eco de la Industria Manufacturera Textil**. [Capçalera tipogràfica].

Direc. i Adm.: Tres llists, 3, 3.er, 2.ª [El núm. 4] Barbará, 23. [Des del núm. 5] Beatas, 1. [Des de l'any 1903] Adm. Molas, 32. [Des de l'any 1914] Beatas, 1 bis, 1.er—Imp. *Antoniana*, Girona, 76 [Des de l'any 1903] Imp. Vilá Abad i Comp., Riera Alta; 45. [Des de l'any 1914] Imp. *La Renaixensa*, Xuclá, 13.—283 × 176 mm. [Des de l'any 1892] 266 × 172 mm.—Suscripció: Barcelona, semestre 6 ptes. un any, 10 ptes. Províncies, semestre, 7'50 ptes. un any, 12'50 ptes. Ultramar i Extranjer, semestre, 10 francs; un any, 15 francs. Núm. solt, 1 pta. Extranjer, 1'25 francs.—Il·lustrat.—Bilingüe.

Any I, 1898; núm. 1-3 (juliol-oct.) 32 pp. a 2 col. - II, 1890; núm. 4-17 (gener-dbre.) pp. 33-192. - III, 1900; núm. 18 (gener) pp. 193-200. - VI, 1903; núm. 14-15 (març) pp. 142-172. - XVII, 1914; núm. 6 (juny) pp. 73-88. - XX, 1917; núm. 17-18 (maig-juny) pp. 41-56.

Diu la Redacció que es proposa «únicamente y sin ninguna clase de pretensión formar con él [*El Eco de la Industria*] una pequeña cooperación con los industriales y haciendo un estudio de la hilatura, tegidos y sus similares»; afegeix que serà «una verdadera guía en que, sin penoso trabajo, puedan obtenerse cuantos datos ofrezcan interés para mayor desarrollo de toda fabricación». Als pocs números de la seva publicació va començar a donar també text català. El dirigia Wifred Paulet de Miralles.

472. **LA GYNECOLOGIA CATALANA**.—Primera revista medica escrita en llengua catalana. [Capçalera i Portada tipogràfica].

Dir., Red. i Adm.: Diputació, 344. — Tip. *L'Avenç*, R. Universitat, 4.—185 × 100 mm.—32 pp.—Suscripció: Un any: Espanya i Portugal, 10 Ptes. Unió Postal, 10 francs. Un número, 1 pta. Any I, 1898 - II 1899; núm. 1-8 (15 agost 1898-febrer-març 1899).

En «Els nostres propòsits» llegim que: «Metges catalans nosaltres, aficionats a la Gynecologia, juntantnos i augmentant esforços pera millor estudiar-la i favorir son desenrotllament, hem cregut que també en la prempsa convenia tenir un orgue on recullir les observacions fetes, les notes preses, tots els avenços d'aquesta ciencia, que servís a la vegada de medi espargidor dels seus triumphs i d'incitament a son cultiu i que, serres enllà, ens comunicués amb els altres devots d'ella». El director era En Jaume Queraltó, i entre els redactors figuraven els Doctors Segalà, Turró, Serradell, Fontbona i altres.

473. L'ATLÀNTIDA.—Revista catalana setmanal ilustrada. Surt els divendres. [Des del núm. 73]: Surt els dissaptes. [Des del núm. 150]: Surt els dijous.

Red. i Adm.: Dou, 14.—Imp. *L'Atlàntida*, Dou, 14. — 241 × 169 mm. — [Des de l'any III, núm. 100] 262 × 169 mm.— 8 pp. a 2 col.—Suscrip.: Catalunya, trimestre 2 ptes. Fora, semestre 4 ptes. Extranjer, un any 15 ptes. Núm. solt 0'15 cénts. [Des de l'any IV, núm. 134] Núm. solt: 0'20 cénts.

2.ª época. Any II, 1898; núm. 52-68 (9 set.-30 dbre.)-III, 1899; núm. 69-120 (6 gener-30 dbre.)-IV, 1900; núm. 121-165 (6 gener-15 nov.)

En l'article «al publich» ens diu la Redacció que torna a «reprendre la tasca que altres, animats dels millors desitjos, començaren farà cosa de dos anys» (vegeu núm. 447). També fa saber que «en las columnas de nostre setmanari hi tindrán favorable acullida tots quans al conreu de l'art y las lletras se dedican... Per publicar en el folletó tenim en cartera notables produccions dels més coneguts autors de la terra...» Afageix que «els treballs que publicarà seràn ineditos i de firmes reputadas». En donà de signats per N'Apeles Mestres, J. Girbal Jaume, Joan M. Guasch, Juli Delpont, R. Suriñach Senties, i molts més. El director fou En Jacint Capella.

ANY I 15 AGOST 1898 NUM. I

LA GYNECOLOGIA CATALANA

PRIMERA REVISTA MEDICA ESCRITA EN LLENGUA CATALANA
PUBLICACIÓ MENSUAL

DIRECTOR
J. QUERALTÓ
DIRECTOR DE LA «CLINICA GYNECOLOGICA»
ANTIC PROFESSOR DE LA FACULTAT DE MEDICINA

SECRETARIS DE LA REDACCIÓ
J. FONTBONA I M. YISA
PROFESSORS NUMERARIS DE LA «CLINICA GYNECOLOGICA»
ANTIC DIRECTOR, PEDIATRE I PEDIATRA, DE LA FACULTAT DE MEDICINA

ABONAMENTS

UN ANY: ESPANYA I PORTUGAL, 10 PEssetes. — Unió Postal, 10 FRANCS.
UN NUMERO, 1 PEsseta

DIRECCIÓ, REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Diputació, 344, BARCELONA

Núm. 472.

474. LA CARDINA.—

Imp. Albacar i Zorio, Aribau, 60.
1898, núm 1 (12 de novembre).

D'aquesta publicació no n'hem vist cap número, però en *La Renaixença* del 18 de novembre de 1898 s'hi llegeix la següent gazetilla: «Ha comensat a publicarse en nostra ciutat un nou periódich catalanista literari quinzenal, que porta el títol de *La Cardina*. Aquest primer número que conté escullits treballs de distingits poetas y prosistas de la nostra terra, porta en la primera plana'l retrato de nostre gran escriptor Emili Vilanova. Ab gust doném compte de l'aparició d'aquest nou company á qui desitjém llarga vida». L'impremta i la data de la publicació, l'havem tret de l'Arxiu de l'Exposició de Barcelona.

475. ALMANACH DE L'OLLA. [Portada il·lustrada amb el títol de la publicació. Dibuix d'En Sebastià Junyent, gravat d'En Lavall.

Red.: Portaferriera, 16.—Imp. Badia.—229 × 161 mm.—18 pp. a 2 col.—Preu 1 ral.—Il·lustrat. Any I, 1899.

En el núm. 460 hem vist el setmanari *L'Olla*, publicant-se fins el 10 de març de 1898; ignorem si va continuar, ja que econòmicament no anava molt bé, com es llegeix en una de les «culleradas» del dit número; demés d'això En Salvador Bonavia, un dels més interessats en la publicació, havia estat molt malalt. Tot això ens fa creure que quan va aparèixer l'Almanac ja no sortia el setmanari.

En el text s'hi veuen treballs literaris d'En *Salvi Pebre*, *Mayet*, *Marinello*, *Conrat Roure*, *A. Rius Vidal*, *E. Martí Giol* i altres, i dibuixos de *S. Junyent*, *L. Enseñat*, *A. Pahissa*, i algun més.

476. ALMANACH DE LA TALIA CATALANA pera l'any...—[Portada tipogràfica].

Est. de Pujol y C.^a, Tallers, 45.—173 × 90 mm.—Il·lustrat. Any I, 1899; 129 pp.

En el «Deu vos guard» signat per En *Norbert Font* i *Sagué*, llegim «que per primera vegada apareix en lo florit camp de les lletres catalanes» i que el text «es escullit i sá». Publica treballs literaris d'En *J. Ruyra*, *C. Girbal Jaume*, *M. Costa* i *Llobera*, *Adrià Gual*, *Francesc Badenes*, *Narcís Oller*, *Francesc Matheu* i molts altres; i dibuixos, de *A. de Riquer*, *E. Soler de las Casas*, *Ricard Martí*, *J. Armet*, *J. Berga* i *Boada*, etc.

477. ALMANACH DE LO MESTRE TITAS pera... [Portada mixta].

Fontanella, 5, entressol 1.ª.—Establiment Tipogràfic, Casanova, 13.—165×100 mm.—Il·lustrat. Any I, 1899; pp. 73 + Index i anuncis.

En el núm. 457 hem vist un periòdic al qual pertany aquest Almanac; i al igual que tots els d'aquest gènere, dona treballs en prosa i vers, i dibuixos signats per els redactors i col·laboradors del dit setmanari.

478. PROSA.—Periòdic catalá il·lustrat. Sortirà los dias 1 y 15 de cada mes. [Capçalera mixta].

[Red i Adm.] Trafalgar, 64 bis.—[litografiat].—190 × 195 mm.—8 pp. a 2 col.
Any 1899; núm. 1-2 (1 i 15 janer).

Publicació literària; probablement no van sortir altres números que els esmentats.

479. LA VEU DE CATALUNYA.—Diari de avisos y noticias. [Des del núm. 778] Diari catalá, d'avisos, notícies i anuncis. [Capçalera mixta, amb l'escut de Catalunya].

Adm.: Rambla de les Flors, 25. [Des del núm. 2935] Red. y Adm.: Escudellers, 10 bis. [Des de l'any 1923] Red.: Ferlandina, 5, 7 i 9. Adm.: Escudellers, 10 bis. [Des del núm. 8679] Adm.: Rambla de St. Josep, 16 pral.—Imp. de *La Veu de Catalunya*, Santa Mònica, 2. [Des del núm. 479] Escudellers, 10 bis. [Des de l'any 1923] Imp.: Ferlandina, 5, 7 i 9.—515 × 392 mm. [Des del núm. 2772] 595 × 398 mm. [Des del núm. 6539] 397 × 285 mm. [Des del núm. 8530] 563 × 405 mm.—4 pp. a 6 col. [Des del núm. 6539] 12 pp. a 5 col. [Des del núm. 8530] 8 pp. a 7 col.—Suscrip.: Barcelona, 1 mes, 1 pta. Espanya, trimestre, 4 ptes. Fora d'Espanya, 9 ptes. trimestre. Núm. solt 5 cénts. [Des del núm. 2559] Espanya, 4'50 ptes. trimestre. [Des de l'any 1917] Barcelona, 2 ptes. cada mes. Península, 7'50 ptes. trimestre. Unió Postal, 12 ptes. trimestre. Núm. solt, 10 cénts. [Des del núm. 7583] Unió Postal, 15 ptes. trimestre. [Des del núm. 8530] América, 8'50 ptes. trimestre. Unió Postal, 25 ptes. trimestre.
Any I, 1899; núm. 1-362 (2 gener-31 dbre.) - II, 1900; núm. 363-500 (1 gener-21 maig). - XI, 1901; núm. 778-1069 (13 mars-31 dbre.) - XII, 1902; núm. 1070-1415 (1 gener-31 dbre.) - XIII, 1903; núm. 1416-1764 (1 gener-31 dbre.) - XIV, 1904; núm. 1765-2105 (2 gener-31 dbre.) - XV, 1905; núm. 2106-2416 (2 gener-30 dbre.) - XVI, 1906; núm. 2417-2770 (1 gener-31 dbre.) - XVII, 1907; núm. 2771-3121 (1 gener-31 dbre.) - XVIII, 1908; núm. 3122-3483 (1 gener-31 dbre.) - XIX, 1909; núm. 3484-3827 (1 gener-31 dbre.) - XX, 1910; núm. 3828-4187 (1 gener-31 dbre.) - XXI, 1911; núm. 4187-4532 (1 gener-31 dbre.) - XXII, 1912; núm. 4533-4902 (1 gener-31 dbre.) - XXIII, 1913; núm. 4902-5262 (1 gener-31 dbre.) - XXIV, 1914; núm. 5262-5623 (1 gener-31 dbre.) - XXV, 1915; núm. 5623-5987 (1 gener-31 dbre.) - XXVI, 1916; núm. 5987-6347 (1 gener-31 dbre.) - XXVII, 1917; núm. 6348-6695 (1 gener-31 dbre.) - XXVIII, 1918; núm. 6695-7098 (1 gener-31 dbre.) - XXIX, 1919; núm. 7099-7421 (1 gener-31 dbre.) - XXX, 1920; núm. 7422-7733 (1 gener-31 dbre.) - XXXI, 1921; núm. 7734-8044 (1 gener-31 dbre.) - XXXII, 1922; núm. 8045-8352 (1 gener-31 dbre.) - XXXIII, 1923; núm. 8353-8603 (2 gener-30 dbre.) - XXXIV, 1924; núm. 8604-8910 (1 gener-31 dbre.) - XXXV, 1925; núm. 8911-9231 (1 gener-31 dbre.)

En l'article editorial ens diu, que aspira «á ser ressó fidel del sentiment y del pensament de Catalunya... desitjem per Catalunya homes formats en l'embat de la lluita social y no utopistas, no esperits jacobins criats ab dogmatismes... Hem de combatre, donchs, las invasions del Estat en la vida social y en la privada, y treballar per tornar lo moviment y la vida als organismes naturals de la societat... en quan á la organisació del Estat, hem de lluytar per transformarla, á fi de que

mantenint la seva unitat pera la gestió dels interessos comuns á totas las regions d'Espanya, quedi la nacionalitat catalana ab plena llibertat d'acció pera organísarse y seguir los seus interessos» Aquesta publicació la hem vista abans com a setmanari (núm. 404) i en 28 de desembre de 1898 se li va donar autorització per a ésser diari. Ha fet múltiples campanyes en defensa dels seus ideals, ha sofert denúncies i suspensions; fins la seva redacció fou assaltada en novembre de 1905. És el portaveu de la «Lliga Regionalista» i per les seves pàgines hi hem vist articles dels seus capdavaners, Abadal, Cambó, Durán i Ventosa, Prat de la Riba, Puig i Cadafalch, Ventosa i Calvell i molts altres. Qui examini la descripció bibliogràfica d'aquesta publicació observarà que del 21 de maig de 1900, núm. 500, passa al 13 de març de 1901, núm. 778; això es deu a què considera inclosos en la numeració, tots els números en què va sortir, essent sospesa *La Veu*, amb el títol de *La Creu de Catalunya* i *Diari de Catalunya*; també observarà que de l'any II, salta al XI; és que des de llavors compta els anys de publicació de *La Veu de Catalunya* revista.

480. LO TEATRO CATÓLICH.—Senmanari dedicat al foment de la escena catòlica. Sortirà ajudant Deu, cada diumenge. [Des del núm. 103] Revista teatral catòlica. [Capçalera il·lustrada, al·legòrica del teatre amb el títol de la publicació. Dibuix d'En J. J. Serra].

Red. i Adm. Fontanella, 5. [Des del núm. 38] Red. i Adm. Molas, 24, entressol 1.ª [Des del núm. 66] Junqueras, 2, pral.—Est. Tip. Casanova, 13. [Des del núm. 103] Imp. *La Hormiga de Oro*, Nou de Sant Francesc, 17.—230 × 170 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt 5 cts. [Des del núm. 66] 10 cts. [Des del núm. 103] 0^o25 ptas.—Il·lustrat.

Any I, 1899. - II, 1899-1900. - III, 1901; núm. 1-103 (5 febrer 1899-mars 1901).

En l'article de presentació ens diu que: «*Lo Teatro Catòlich* no ve a promoure discordància de cap mena dintre del camp català; com ben clar diu ja son títol, s'ha impossat la missió de ser un aspre o més ben dit, un auxiliar de la escena catòlica, nascuda fá quatre dias y que's desarrotlla y creix a impuls dels esforços de las Societats Catòlicas ab que conta nostra terra». Publica obres teatrals en el fullotó que formen les dues últimes pàgines del setmanari.

481. QUATRE GATS.—Publicació artística-literaria. [Capçalera mixta, amb el segell de «Quatre gats».

Adm. i Red.: Montesión.—Estampa de F. Badia, Dou, 14.—332 × 236 mm.—4 pp. a 2 col.—Suscrip. Dintre y fora de Barcelona 6 ptas. l'any. Núm. solt Pts. 0^o10.

Any 1899; núm. 1-15 (2.ª setmana de febrer-maig).

El director d'aquesta publicació era En Pere Romeu, qui ens diu que *Quatre gats* tractarà solament d'art «sense color polítich. Res de caborias de cap mena... Els treballs serán serios o de broma, sempre que la broma siga de bon gust».

Núm. 4 Dijous 2 de MAIG 1899.

10 céntims.

QUATRE GATS

PUBLICACIÓ ARTÍSTICA-LITERÀRIA

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CARRER MONTESÍON

BARCELONA

Número atressat 20 céntims

Dibuix de J. NOELL

DEMANANT CARITAT

Núm. 481.

La col·laboració tant artística com literària era bona, ja que al peu d'alguns treballs s'hi veuen els noms de Pons i Massaveu, Tell i Lafont, Mestres, Mir, Regoyos, Nonell, etc. L'autorització per a publicar aquest setmanari fou donada al director el 7 de febrer del dit any.

482. ¡A MONTSERRAT!—Butlletí que ab aprobació de l'Autoritat Eclesiàstica publica la Junta Organismadora de la peregrinació que anirà à Montserrat ab motiu de la inauguració del monument representatiu del quart Misteri de Dolor en lo camí de la Santa Cova del expressat Monastir. [Capçalera tipogràfica].

Est. Tip. *La Hormiga de Oro*, Nou de Sant Francesc, 17.—196 × 130 mm.—8 pp.
Any I, 1899; núm. 1-4 (18 mars-16 abril).

Aquesta publicació la dirigia En Ricard Permanyer.

483. LA CREU DEL MONTSENY.—Setmanari Católich-Regionalista. [Capçalera tipogràfica. [Des del núm. 10] Capçalera mixta al·legòrica. Dibuix de C. Devesa].

Red. y Adm.: *Imp. Antoniana*, Girona, 76. [Des del núm. 23] Red. i Adm. Banys Nous, 20 i *Imp. Antoniana*, Girona, 76.—268 × 166 mm.—Suscrip. Espanya i Catalunya francesa: Un any (directament) 5 ptas. Per corresponsal 6 ptas. Un semestre 3 ptas. Extranjer i Ultramar preus dobles. Núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1899; núm. 1-41 (19 mars-31 dbr.) 508 pp. a 2 col. - II, 1900; núm. 42-58 (7 gener-29 abril) 192 pp. a 2 col.

Publicació literària on col·laboraven En R. N. Comas, M. Costa i Llobera, A. Masriera, Evelí Doria, V. Serra Boldú i altres; el director literari era Mossèn Jascinto Verdaguer. L'article «Qui som y ahont anem», exposa el programa d'aquest setmanari, que no és altre que: «Restaurar a Catalunya ab Jesucrist y per Jesucrist. Enllassar les dos Catalunyas espanyola y francesa, ab els vincles de la propaganda de la mateixa fe y la mateixa llengua. Cridar als germans de Valencia y Mallorca en esta germanor. Afirmitat la personalitat de Catalunya dintre l'unitat espanyola, exortant a les demés regions, inclús las Castellas, a restaurar sa vida propia, retornant a la antiga amiatat de la Fe. Y esperar caminant, a que la Providencia divina, que vetlla sobre'ls pobles y'ls porta ahont li plau pera sos alts designis, nos mostri'l camí cristiá y social de la nostra regeneració moral y social».

484. IDEA NOVA.—Setmanari il·lustrat democràtic autonomista. Política. Ciencia. Arts. Lletres. Sortirà cada diumenge. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Sant Domingo del Call, 12, 4.º, 2.ª—*Imp. La Publicitat* de Tobella i Costa, Comte del Assalt, 45.—332 × 231 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'05. Suscrip. Espanya: 1 pta. trimestre. Extranjer: 1'50 ptes. trimestre.

Any I, 1899; núm. 1 (2 abril).

En l'article «A lo que venim» s'hi llegeix que «fills del poble, per ell lluitem, i en els combats de l'idea manifestarem son esperit amb conviccions i fermesa, sense ambigüetats ni vacil·lacions, i, si falta merit no escassejarà la bona voluntat... no anem a remuntar un regionalisme arcaic, guardat en museus i sagristies, sino que'ns proposem donarli empenta democràtica i progressiva que'l faci digne dels radicalismes que'l poble demana». Entre els col·laboradors hi veiem el nom de *Josep Aladern*. En Lluís Fuster era el director.

485. LA TROMPETA DELS CORISTES.

Entre les autoritzacions donades pel Govern Civil n'havem vist una amb data del 14 d'abril de 1899 a favor d'En Joan Durán i Bori, per a publicar un setmanari amb aquest títol; però anys abans, en 1887, hem trobat *La Trompeta del Jovent*, portaveu de la Societat Coral Humorística *La Trompeta*. Probablement, si és que arribà a existir la publicació de què ara tractem, fou una continuació de la que havem esmentat en el núm. 373.

486. PEL & PLOMA.—Semmanari. Dibuixat per R. Casas. Escrit per M. Utrillo.

[Des de l'any III] Periòdic mensual am dibuixos. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Passeig de Gràcia, 6.—Tip. *L'Avenç*, Ronda Universitat, 20. [Des de l'any II] Est. i Lit. Seix, St. Agustí 1 a 7. [Des de l'any III] *Obrador Gràfic*, Thomas.—343 × 221 mm. [Des de l'any III] 228 × 149 mm. [Cada núm.] 4 pp. a 2 col. [Any III] 384 pp. a 2 col. [Any IV] 384 pp. a 2 col.+10 làmines sense numerar.—Suscrip. Barcelona un any 5 Ptes. Resto d'Espanya, un any 6 Ptes. Extranjer un any 7'50 francs. Núm. solt Ptes. 0'10. [Des del núm. 68] Núm. solt Ptes. 0'25. [Des de l'any III] A Barcelona, un any 10 Ptes. Espanya (fora Barcelona) 12 Ptes. Unió postal 12 francs. Núm. solt 1 Pta.

Any I, 1899-1900; núm. 1-52 (3 juny 1899-26 maig 1900). - II, 1900-1901; núm. 53-76 (1. juny 1900-15 maig 1901). - III, 1901-1902; núm. 77-88 (juny 1901-maig 1902). - IV, 1903; núm. 89-100 (gener-dbre.)

Publicació exclusivament dedicada a l'art en general i particularment a la pintura i al dibuix. En l'article de «Presentació» llegim que En Casas, que té «carteras infladas de dibuixos, s'ha decidit fer-ne una tria rigorossíssima publicant els que semblin més agradables i curiosos». El director literari era En Miquel Utrillo. No fou En Ramon Casas l'únic col·laborador artístic ja que En Pichot, En Nonell, En Picasso, i molts altres hi publicaren dibuixos; Apeles Mestres, Ernest Vendrell, Josep Pijoan, Eugeni Ors, Joan Maragall, etc., hi donaven treballs literaris. El text és en català, castellà i francès. En certs aspectes aquesta publicació té alguns punts de semblança amb *Quatre Gats*, (núm. 481). Era excel·lentment presentat.

487. LA PATRIA CATALANA.

En el registre d'autoritzacions de Premsa del Govern Civil de Barcelona, s'hi llegeix que, el 27 de setembre de 1899 es va donar permís a En Pere Aldabert

per a publicar un diari amb aquest títol abans esmentat. No hem vist aquesta publicació; probablement va demanar l'autorització per a fer sortir un nou diari, cas que li sospenguessin *La Renaixensa*. Cosa igual hem vist en el citat llibre, amb data d'octubre del mateix any, permetent a N'Enric Prat de la Riba la publicació d'un diari amb el títol de *La Creu de Catalunya*. Ja veurem com en l'any següent s'utilitza aquesta autorització.

488. LO FRARE MOSTÉN. — ¡¡La mar de regalos per sorpresa!! Periódich satírich humorístich que donará mes d'un disgust. Sortirá los dias 10, 20 y 30 de cada mes. [Capçalera tipogràfica].

Red. A la punta del dit de Colón. Adm. A la punta del Tibidado.—Imp. F. Costa, Arcs de Junqueras, 5 bis.—276 × 170 mm.—4 pp. a 2 col. Núm. Pts. 0'10.

Època II. Any I, 1899; núm. 1 (21 oct.)

No hem vist cap més número que el descrit. En el «¡Deu vos quart!» llegim que la finalitat d'aquest periòdic decenal no és altra que la de «fer riure al públich». El seu director era N'Antoni Saltiveri. La primera època correspon a l'any 1894. (Vegeu núm. 431).

489. SETMANA CATALANISTA.—Suplement á la «Opinió de Catalunya». Patria. Arts. Literatura. [Capçalera il·lustrada amb l'escut de Catalunya i el títol de la publicació].

Adm.: Plassa Teatre, 3.—Imp. Santa Mónica, 2 bis.—334 × 242 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—Setmanal.

Any I, 1900; núm. 1-16 (4 gener-26 abril).

Aquesta publicació era un suplement de la *Opinió de Catalunya* *. En l'article «Presentació» llegim que «si en algún punt deixaren rastre'ls pochs Fenicis, traficants ab tot, fins ab la consciencia, qu'en els temps passats aquí vingueren, aquest rastre volem esborrarlo. El sentiment, el pensament pur, la justicia, guiarán nostres actes; y es lo que aplaudirém en els dels altres. Al interés egoista y personal que sols inspira'l el trárich, li farém guerra. També tendirém á expulsar tot alló que'ns fou importat dels Jesuitas de ultra Ebro... Aixis combatrém lo mateix als *Cananeus* del art y de la consciencia, qu'als *Atarbs* de la moral y de la política. Tirarém a mort contra'l *Badell d'or* y contra'ls *Cacichs*, per tot ahont vulguin deturar o rebaixar l'ascenden progressió humana». La col·laboració era nombrosa i hi sovintegen els noms d'Emili Tintorer, Oriol Martí, Joaquim Pena,

* Publicació diària barcelonina començada en gener de 1899, escrita en castellà i dirigida per En Jaume Andreu.

Salvador Vilaregut, Pompeyus Gener, etc. El director era En Lluís Via. Als pocs dies ells mateixos publicaven *Juventut* (núm. 494) i en el prospecte reproduïren algun paràgraf d'aquest article de presentació.

490. CATALONIA.—Periòdic Nacionalista, Liberal, Polític, Literari i de Crítica artística. Surt cada dissabte. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Llibreria *L'Avenç*, Ronda Universitat, 20.—Tip. *L'Avenç*, Ronda Universitat, 20.—338 × 240 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'10. Suscrip. Barcelona 2 ptes. trimestre. Catalunya i resto d'Espanya 2 ptes. trimestre. Països de l'Unió postal 3 ptes. trimestre.

2.ª sèrie. Any I, 1900 (núm. preliminar 25 de dbre. de 1899); núm. 1-12 (6 gener-24 març 1900).

Aquesta publicació és filla dels elements que redactaven *L'Avenç* (núms. 331 i 391), els quals «reforçats am nous elements i acoblats am més companys, varem publicar l'any passat la revista *Catalonia* (núm. 466) i... ara'ns llancem de nou a escampar les nostres idees, i que'ns atrevim, més sovint que en altres èpoques ho feiem, a donar el nostre cop d'espalla a la reconstrucció de l'edifici de la nacionalitat catalana». El director fou En Jaume Massó i Torrents; hi escrivien En Pere Corominas, Joan Maragall, Jaume Brossa, Joaquim Casas-Carbó, i molts altres.

491. LO NOSTRE TEMPS.—Literatura. Art. Sociologia. Setmanari català. Sortirà tots los diumenges. [Capçalera tipogràfica. Coberta il·lustrada].

Red. Villarroel, 8, 4.ª, 2.ª Adm. Portaferriassa, 16.—Imp. de Balmas, Casamajó i Comp., Correu Vell, 15.—243 × 144 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10. Suscrip. Catalunya 1 Pta. trimestre. Extranjer: 1'50 Ptes.

Any I, 1900; núm. 1-4 (21 gener-11 febrer).

Per una banda anuncia que «en las planas de *Lo Nostre Temps* hi sortirán... novelas, artículos y versos, que firmarán los Mestres de la poesia y de la prosa catalanas», i afegeix que «hem d'encararnos ab tots los que figuran en partits polítichs y's corrompen en el llot pestilent del caciquisme... Aném per desterrar lo flamenquisme de café cantant... Fugim de tots los partits polítichs porque ab retóricas buydas nos han fet béure a galet»... També publica crítiques de teatres i de llibres. N'Adolf Camps era el director i entre els col·laboradors hi veiem els noms d'En J. Pin i Soler i Sebastià Farnés.

492. REVISTA GRÁFICA. [Des de l'any V] Revista gráfica.—Publicación mensual del Instituto Catalán de las Artes del Libro. [Capçalera mixta amb el segell de l'Institut. (Des de l'any V) Capçalera tipogràfica].

Adm. *Instituto Catalán de las Artes del Libro*, Consell de Cent, 334. [Des de l'any VI] Adm.: Claris, 73.—Imp. *Elzeviriana*, Borrás Mestres, Rambla Catalunya. 14. [Des de l'any VII] Imp.

Moderna, A. Marinoni.—221 × 131 mm.—Suscrip.: En la Península, un any 3 ptes. En el Extranjer, un any 5 ptes.

Any 1900, 84 pp. n. + 42 pp. s. n.—Any V, 1905; núm. 1-12 (gener-dbre.) 120 pp. a 2 col. + 8 làmines s. n. - VI, 1906; núm. 1-12 (gener-dbre.) 100 pp. a 2 col. + 9 làmines s. n. - VII, 1907; núm. 1-12 (gener-dbre.) 91 pp. a 2 col. + 5 làmines s. n. - VIII, 1908; núm. 1-12 (gener-dbre.) 109 pp. a 2 col. + 7 làmines s. n. - IX, 1909; núm. 1-12 (gener-dbre.) 101 pp. a 2 col. + 7 làmines s. n. - X, 1910; núm. 1-12 (gener-dbre.) 93 pp. a 2 col. + 3 làmines s. n. - XI, 1911; núm. 1-12 (gener-dbre.) 102 pp. a 2 col. + 1 làmina s. n. - XII, 1912; núm. 1-12 (gener-dbre.) 88 pp. a 2 col. + 1 làmina s. n. - XIII, 1913; núm. 1-12 (gener-dbre.) 87 pp. a 2 col. + 1 làmina s. n. - XIV, 1914; núm. 1-12 (gener-dbre.) 100 pp. a 1 col. - XV, 1915; núm. 1-12 (gener-dbre.) 96 pp. a 2 col. - XVI, 1916; núm. 1-12 (gener-dbre.) 103 pp. a 2 col. + 1 làmina s. n. - XVII, 1917; núm. 1-12 (gener-dbre.) 104 pp. a 2 col. - XVIII, 1918; núm. 1-12 (gener-dbre.) 103 pp. a 2 col. + 1 làmina s. n. - XIX, 1919; núm. 1-12 (gener-dbre.) 95 pp. a 2 col. - XX, 1920; núm. 1-12 (gener-dbre.) 63 pp. a 2 col. - XXI, 1921; núm. 1-12 (gener-dbre.) 78 pp. a 2 col. - XXII, 1922; núm. 1-12 (gener-dbre.) 87 pp. a 2 col. - XXIII, 1923; núm. 1-12 (gener-dbre.) 47 pp. a 2 col.

En l'article «A lo que aspiramos» llegim que «Por el arte y por la vida será nuestra divisa»; que té «una misión que cumplir, como órgano del *Instituto Catalán de las Artes del Libro*, la cual consiste en crear espíritu de clase entre los que cultivamos en España las artes é industrias del Libro». La presentació és acurada. Hi figuren treballs en castellà i català; al peu d'alguns dels escrits en aquesta última llengua, s'hi veuen els noms d'En Josep Ll. Pellicer, Joan Oliva Milà, Fidel Giró, R. Miquel i Planas, J. Furnells, i molts altres.

493. MONTSERRAT.—Butlletí de la Lliga Espiritual de Ntra. Sra. de Montserrat. [Des de l'any II] Porta-veu de la «Lliga espiritual de Nostra Senyora de Montserrat. [Portada mixta amb una alegoria de Montserrat i el títol de la publicació. Dibuix de A. de Riquer].

Direc., Red. i Adm., Montsió, 10, pral.—Tip. *Católica*, Pi, 5.—195 × 123 mm.—Núm. solt Pts. 0'20. Suscripció: Catalunya, un any Pts. 2; a fora Pts. 3.—Mensual.

Any I, 1900; núm. 1-12 (gener-dbre.) 187 pp. - II, 1901; núm. 13-22 (gener-oct.) 168 pp. * - III, 1902; núm. 25-33 (gener-dbre.) 167 pp.

Periòdic moral i literari. En l'article «Catalunya y enrrera» d'En Ricard Permanyer, llegim que, un dels seus propòsits ha d'ésser «no precisament lo de formar *catalanistas*, aixó es, individus afiliats á un partit polítich, sino *catalans*, aixó es, que'ls fills de nostra terra sian gent que pensin y obren, no de conformitat ab los sentiments y costums que una rassa diferenta de la nostra»... També ens fa saber que no tindrà «altre mestre ni director que'ls preceptes y ensenyances de l'Esglesia», i es mostra partidari «del moviment nacionalista, sempre y quant no contradigan, com no ha succehit ni succehirá, ajudant Deu, la doctrina d'aquella». La col·laboració és nombrosa en treballs de literatura, història, crítica, filosofia, etc. Aquesta publicació és continuació de la que hem vist en el núm. 482.

* No hem vist els números pertanyents als mesos de novembre i desembre.

494. JOVENTUT.—Periòdic Catalanista. Art, Ciència, Literatura. Surt els dijous.
[Capçalera il·lustrada amb el títol de la publicació. Dibuix d'En Riquer].

Red. i Adm., Plassa del Teatre, 6, entressol.—Imp. Fidel Giró, Valencia, 311. [Des del suplement al núm. 164 (3 abril 1903)] F. Giró, Valencia, 233.—221 × 140 mm.—32 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10, Suscrip. Catalunya: Trimestre, 1'50 ptes.; un any 6 ptes. Altras regions d'Espanya: Mitj any 4 ptes.; un any 7 ptes. Extranjer, un any, 8 ptes. [Des de l'any 1901] Catalunya, un any 8 ptes. Mig any 4'50 ptes. Trimestre 2'25 ptes. Altras regions d'Espanya, un any 9 francs. Extranjer, un any 10 francs. Núm. solt Ptes. 0'20.—Il·lustrat.

Any I, 1900; núm. precedent: núm. 1-46 (15 febrer-27 dbre.) - II, 1901; núm. 47-98 (3 janer-26 dbre.) 860 + 4 pp. - III, 1902; núm. 99-150 (2 janer-25 dbre.) 840 pp. - IV, 1903; núm. 151-203 (1 janer-31 dbre.) 864 pp. - V, 1904; núm. 204-255 (7 janer-29 dbre.) 860 + 4 pp. - VI, 1905; núm. 256-307 (5 janer-28 dbre.) 840 pp. - VII, 1906; núm. 308-359 (4 janer-31 dbre.) 848 + XXXI pp.

En l'article de «Presentació» llegim que: «Som els mateixos qu'en el primer número de la *Setmana Catalanista* feyam entre altres manifestacions, las següents: ... No hem de definir nostre programa polítich, perque en aquest punt ens ateném á las Bases que la Unió Catalanista ha establert en sas diferents Assambleas. Tots els que formém la Redacció som catalans y estimém com el que més a Catalunya, y perquè la estimém, voldriem que tornés a ser lo que va ser en els sigles XII y XIV, es a dir, la primera de las nacions llatinas, y á voltas la primera de tot Europa... combatrem lo mateix als *Cananeus* del Art y de la conciencia, qu'als *Alarbs* de la moral y de la política. Tirarem a mort contra el *Badell d'or* y contra els *Cacichs*... Creguem inutil remarcar que, tot sent molt catalans com som, de la nostra terra no ho alabarém pas tot, tan sols perque de la terra sia. N'alabarém lo bo, lo humá, lo vital... a més d'esser catalans de cor, som supernacionals, com que admirém lo bo sense distinció de nacionalitat, també ens ocuparém de tot lo genial que surti en els demés pobles civilisats... las tendencias d'aquest periodich, després de lo qu'hem dit, las tindrà totes y no'n tindrà cap de determinada. No som ni una iglesia, ni una capella, ni un definitori, ni una secta, ni un partit, ni tant sols una escola... I aquest títol que doném al nou periodich no vol dir que'ns dediquém a enaltir tot alló que tingui quelcóm de nou ó que sia jove, pel mer fet de reunir aquestas solas qualitats... Enteném per *Juventut* tot alló que reveli una aspiració franca y noble, un sentiment espontani y elevat...» I això va defensar-ho sempre.

Fou director literari En Lluís Via, i artístic N'Alexandre de Riquer. De tant en tant publicava números suplementos com els dedicats a la Duse i a Zacconi, i extraordinaris, com alguns caps d'any. Per les seves pàgines s'hi veuen treballs de quasi tots els escriptors nous de l'època. Fou propagandista de l'*Esperanto*, defensor del wagnerisme i de l'art modern del temps. Tingué denúncies i polèmiques amb altres periòdics. Publicà una Biblioteca molt nombrosa amb obres originals i traduccions.

En l'últim número deia la Redacció: «donarem vida a una publicació perque

enteniem que Catalunya y el catalanisme necessitaven una veu cridanera... matém aquesta publicació perque enteném que avuy Catalunya y el Catalanisme ja no la necessiten». Aquesta publicació i *L'Avenç* són les revistes de lluita més importants i renovadores que han tingut les lletres catalanes en el segle XIX i principis del XX.

495. LA BARRETINA.—Setmanari popular humorístich y literari. Deslligat de tot partit polítich. Sortirá cada diumenge. [Des de l'any II, núm. 50] Setmanari humorístich, popular y catalá de bona mena. Deslligat de tot partit polítich. Sortirá cada dissapte. [Des del núm. 77] Setmanari humorístich, popular y catalá de bona mena, deslligat de tot partit polítich. Sortirá cada divendres. [Capçalera mixta. Dibuix d'En V. Giné. [Des del núm. 50] Capçalera mixta. Dibuix d'En J. Camins].

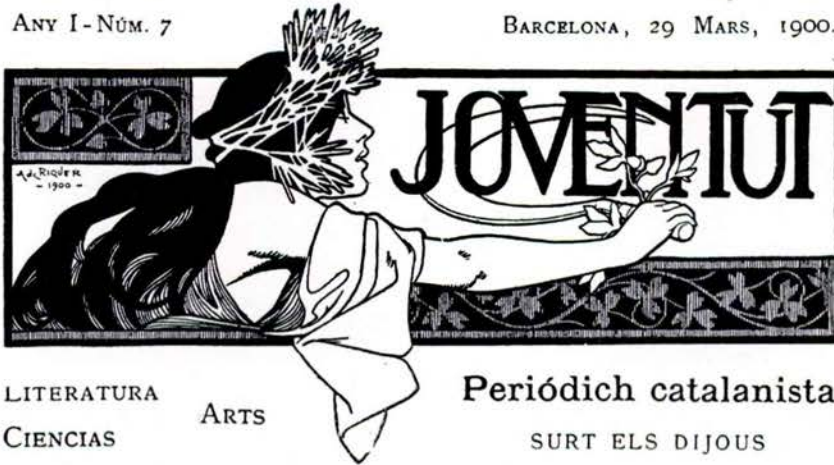
Red. i Adm.: Molas, 24, entressol, 1.ª—Imp. F. Badia, Dou, 14. [Des de l'any II] Tip. *La Catalana Andresense*.—S. A. de Palomar.—181 × 124 mm. [Des de l'any II, núm. 55] 332 × 227 mm.—8 pp. [Des de l'any II] 4 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'05. Suscrip.: Un any 3 ptes. Mig any 1'50 ptes. [Des de l'any II] Trimestre, 1'50 ptes. Mig any, 2'50 ptes. Un any, 4 ptes. Any I, 1900; II, 1901; III, 1902; núm. 1-145 (18 febrer 1900-5 dbre. 1902).

Aquest setmanari és purament catòlic. Ens diu en el número primer que «Nostre propòsit... no es altre que propagar la religió entre la clase treballadora, no volém fer de nostre periodich una revista, si no una escola en que tothom pugua aprendre lo be...» Publicava treballs literaris en prosa i vers i una secció de notícies, titulada: *De tot arreu*. Hi col·laboren J. Alcoverro, J. Fígols Pujolà, Emili Pascual, Pau Rosés i molts altres. El director era En Francesc Pradell. Publicava números extraordinaris, i fulletó.

496. CATALUNYA NOVA.—Publicació mensual. Portaveu de la Societat del mateix nom. [L'any 1902] Portaveu de la Societat del mateix nom. [Capçalera mixta. Un gravat amb l'escut de la Societat].

Red. i Adm.: Lladó, 7.—Tip. *L'Avenç*, Ronda Universitat, 20.—260 × 171 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—Ilustrat. Any I, 1900; núm. 1-2 i 3 (febrer-abril). - 1902 (1.^r novembre).

En l'article de presentació llegim que «será la traducció de la nostra propaganda de fets dintre el terreno artístich, explicant el per qué dels nostres actes i analisant els de les altres societats de la nostra mena; comentant successos que han sigut censurats, sés dubte, a la lleugera, i que, ben coneguts, portarán la llum a molts que fins ara o be'ns han mirat am recel o be s'han posat obertament al davant nostre». Per les seves pàgines s'hi veuen treballs d'En C. Capdevila, Enric

LITERATURA
CIENCIAS

ARTS

Periódich catalanista

SURT ELS DIJOURS

Director literari: LLUÍS VIA. Director artístich: ALEXANDRE DE RIQUER.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. . . 10 CÉNTIMS

» ATRASSAT. . . 25 »

COLABORADORS D'AQUEST PERIÓDICH

Francisco Albó y Martí, Pere Aldavert, Ferrán d'Arteaga, Ramón E. Bassegoda, Bonaventura Bassegoda, Joseph Bernad Durán, Hans Bethge, Joan Boada, A. Bori y Fontestà, Jaume Brossa, A. Busquets y Punset, Jascinto Capella, Enrich Clarassó, Ramón N. Comas, Alexandre Cortada, Carles Costa, Agustí Creuheras, Pompéu Fabra, Joseph M.ª Folch y Torres, Joseph Franquesa y Gomis, Enrich de Fuentes, Joan Gay, Pompeyus Gener, Adrià Gual, Angel Guimerà, Joseph M.ª Jordá, Albert de S. Llanas, Joseph Mallofré, Joan Maragall, Pere G. Maristany, Eduart Marquina, Lluís Marsans, Oriol Martí y Ballés, Joseph Mas y Casanovas, Francesch Matheu, Apeles Mestres, E. Moliné y Brasés, Trinitat Monegal, Lluís Noguera, Joan Oliva Bridgman, Narcís Oller, Eduart Pelegrí, Joaquim Pena, Claudi Planas y Font, Joan Poble, Frederich Rahola, Antoni Ribera, Alexandre de Riquer, Manel Rocamora, Joseph M.ª Roca, Joaquim Ruyra y Oms, Santiago Rusiñol, Alfons Sans y Rossell, Valeri Serra y Boldú, Antoni Solé, Ignaci Soler y Escofet, Ramón Suriñach Baell, Joseph M.ª Tamburini, Emili Tintorer, Joan Tusquets, Modest Urgell, Miquel Utrillo, Marián Vayreda, Jascinto Verdaguer, Pbre., Lluís Via, Emili Vilanova, Salvador Vilaregut, Jules Villeneuve, Xavier Viura, Lluís de Zulueta, y altres.

SUMARI: Si jo fos en Silvela, per Pere Aldavert. — El triomf de la « Senyera » ó la conquesta del Liceu, per Salvador Vilaregut. — El Cant á la Joventut de Zarathustra, per Pompeyus Gener. — Patriarcal, per Lluís Via. — Desvari, per Xavier Viura. — Cant de joys; poesia de Schiller; traducció de Joan Maragall. — Els Concerta del Liceu, per Joaquim Pena. — Teatros, per E. T. S. V. y O. M. — De pintura, per A. R. — Consell General de representants de la « Unió Catalanista ». — Novas.

Madrid, de qu'ell li hagi donat alas, que prou 'ns vaga als catalanistas de saber qué es una novela de á cuartillo de real la entrega, sinó perque als tontos que volen passar per sabis, los hi está bé que 'ls fassin ensenyar las orellas.

Volen saber lo que 'ls hi diria jo als diputats lliberals si fos d'en Silvela? Donchs, senzillament: que si volen fer de guardia-civils que's posin lo bicorni, y si volen fer de fiscals que's fiquin la toga. Que com á diputats los hi está molt més bé atacar al govern si de la persecució'n fa un gra massa, que no atiarlo per aquest camí. Que com

SI JO FOS EN SILVELA

En Silvela está molt amohinat ab lo que li diuhen los diputats sobre'l Catalanisme, y la veritat es que s'ho té ben merescut. No per lo que li retreuhen los toca-timbals de

Núm. 494.

Morera, Joan B. Espadaler, Adrià Gual, Joan Maragall i altres. Cal recordar la publicació de números extraordinaris, com el de 1.^r de novembre de 1902, dedicat a Mn. Jacint Verdaguer. Figurava com a director En Rafel Coll.

497. LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA.—Revista Artístich-Literaria de Catalunya, Valencia, Mallorca y Rosselló. [Capçalera tipogràfica].

Red. y Adm. Trafalgar, 9, pral., 1.ª—Fidel Giró imp., Valencia, 311.—250 × 158 mm.—Suscrip. Espanya l'any 20 ptes. Núm. solt Ptes. 0'75. Extranjer: Europa, l'any 25 franchs. Demés paissos 30 franchs. Núm. sol 1 franch.

Any I, 1900; núm. 1-8 (10 març-20 maig) 200 pp. a 2 col.

Aquesta publicació «comprén el mohiment intel·lectual y polítich del mon enter y, en particular de Catalunya, Valencia, Mallorca y Rosselló». En «Nostres proposits» ens diu la Redacció que no té altra finalitat que «enaltir la nostra terra, remarcant tots els avenços y iniciatives dels seus fills, y constituir un veritable llaç d'unió entre tots els homes que verament estimen a sa Patria...» Hi veiem articles d'En Lluís Domènec i Montaner, Jaume Pomar i Fuster, J. Güell i Mercader, Martí Genís i Aguilar, Lluís B. Nadal i molts més, i dibuixos d'En Francesc Sardà, Antoni Utrillo, Arcadi Casanovas, Apeles Mestres, i altres.

498. L'UNIÓ.—Periódich Humorístich. Catalá de bona mena. Sortirà d'en tant en tant. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Velografiat.—8 pp. a 2 col.

Any I, 1900; núm. 1 (17 abril).

Publicació velografiada feta per alumnes del Col·legi de Jesuïtes del Sagrat Cor. En l'article «A nostres lectors» llegim que publiquen «aquest nostre número (que pot ser que sigui l'últim) esperan que compliran nostres desitjos los veraders catalanistas dedicanssa a las veritables y sólidas lecturas, que no buscan fer dels lectors simples contribuyents y escriuan pera omplir pàginas, sino que miran com al seu fi donar a Catalunya leals y forts defensors». S'hi llegeixen treballs literaris en prosa i vers, tots ells signats amb pseudònim.

499. LO PENSAMENT CATALÁ.—Setmanari científich y literari. [Capçalera mixta. Dibuix al·legòric, d'En J. M. Comas].

Red. y Adm.: Dormitori de St. Francesch, 5. [Des de l'any 1900, núm. 31] Red. y Adm. Sant Rafel, 7.—Imp. *La Catalana*, de J. Puigventós, Dormitori St. Francesch, 5.—269 × 167 mm.—Suscrip. Espanya Ptas. 6 l'any; Extranjer Ptas. 9. Núm. solt Ptes. 0'15.

Any I, 1900-1901; núm. 1-52 (6 maig 1900-28 abril 1901) 435 pp. a 2 col. - II, 1901-1902; núm. 1-48 (5 maig 1901-27 abril 1902) 252 pp. a 2 col.

LO PENSAMENT CATALÀ

SETMANARI CIENTIFICH Y LITERARI

Preus de subscripció:
 Espanya 6 Ptas. l' any.
 Estranger. 9 " " " "
 Un número 15 cts.—Atrassat, 25 cts.
 PAGOS A LA BESTRETA

DIRECTOR LITERARI
 Mossen Jacinto Verdaguer

Redacció y Administració:
 Dormitori de St. Francesch, 5
 IMPREMTA LA CATALANA

AVIS Com que l' editor d' aquest setmanari y la major part dels seus redactors ho foren de *La Veu de Catalunya*, que per espay de 8 anys vegé la llum ab l' aplauso y favor dels bons patricis de la terra, hem comptat com á suscriptors de **LO PENSAMENT CATALÀ** á tots los que ho eran de *La Veu de Catalunya*, y entendrém que l' acceptan com á tals suscriptors á tots los quins no 'l retornin ó no dongan avís en contra á aquesta Administració.—L' ADMINISTRADOR.

LO FILOSOF CATALÀ LLUIS VIVES

Núm. 499.

En l'«Avís» que signa «L'Administrador» ens diu que «l'editor d'aquest setmanari y la major part dels seus redactors ho foren de *La Veu de Catalunya* (núm. 404) que per espay de 8 anys vegé la llum ab l'aplauso y favor dels bons patricis de la terra», i en l'article «Dues paraules no més» signat per «La Redacció», manifesta que estudiarà i farà «conexer lo pensament de la nostra terra en ses variades manifestacions, com en la filosofia, en la política, en l'art, en la literatura, etz., etz.» L'autorització per a publicar el dit setmanari es féu a nom de Jaume Puigventós, en 30 abril; el director literari era Mn. Jacinto Verdaguer, i entre els col·laboradors veiem els noms de Valeri Serra Boldú, Mn. Joan B. Codina i Formosa, Pere Bordoy Torrents, Norbert Font i Sagué i d'altres.

500. LO JOVENT CATALÁ.

En les notes d'autoritzacions de premsa del Govern Civil, se'n veu una amb data del 26 de gener a favor de N'Antoni Loran, per a publicar un setmanari amb el títol abans esmentat. Amb tot i no haver vist cap exemplar d'aquesta publicació, sabem la seva existència per una gazetilla sortida a *La Renaixensa* del 21 de gener de 1900, on s'ens diu que és un «valent setmanari dedicat a la literatura, art y sociologia en lo que hi col·laborarán las primeras planas de la renaixensa de Catalunya. Sas ideas políticas, las que defensa ab convicció y entussiasme, son las catalanistas». Afegeix encara que hi escriuen En J. Pin i Soler, Ramon Pomés, Sebastià Farnés, etc. Sembla que el dirigia N'Adolf Camps, i publicava fulletó.

501. ROMANSOS NOUS.—Senmanari. [Capçalera tipogràfica].

Adm. Balmes, 126.—Tip. *Moderna*, Aribau, 60.—272 × 178 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt 5 cénts.—Il·lustrat.

Any I, 1900; núm. 1 (20 maig).

Publicació netament humorística, estava escrita, en sa major part, en vers. Solament hem vist el número descrit.

502. LA CREU DE CATALUNYA.—Diari catalá d'avisos, noticias y anuncis. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Rambla de les Flors, 25.—Imp. de *La Veu de Catalunya*, Escudellers, 10 bis.—490 × 389 mm.—4 pp. a 6 col.—Suscripció: Barcelona Pts. 1 al mes, Espanya Pts. 4 trimestre fora d'Espanya Pts. 9 trimestre; núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1900; núm. 3 i 4 (21 i 22 maig).

En totes quantes col·leccions hem vist d'aquesta publicació, hem observat la manca dels dos primers números; el núm. 3 pertany al dilluns 21 de maig, edició de la nit; l'edició del matí del dimarts, 22 de maig, també porta el núm. 3, i la del vespre del mateix dia, el núm. 4; amb aquest va acabar-se el diari objecte d'aquesta nota. Havent-se sospès *La Veu de Catalunya* i restat sense publicar l'edició de la nit del dia 21 de maig, sembla natural fos substitució d'aquesta. En les notes tretes del registre de publicacions del Govern Civil hem vist que, en octubre de 1899 va donar-se autorització a Enric Prat de la Riba per a publicar un diari amb el títol objecte d'aquesta nota, i poc després, però sempre en el quart trimestre del dit any, demanava ell mateix una nova autorització per a publicar el *Diari Nou* *. Com que aquest període fou un veritable calvari per a la premsa, degut a les multes i suspensions de què fou objecte, és fàcil que demanessin permisos per a publicacions que podien o no sortir, segons les denúncies; per això veiem el 29 de setembre de 1899 un permís a favor d'En Pere Aldavert per a publicar *La Patria Catalana*, i el 29 de març de 1900 un altre a En Lluís Pulido per a sortir un diari amb el títol de *La Terra Catalana*, ultra el que ja coneixem del *Diari Nou*, publicacions les tres que no han vist la llum **.

503. DIARI DE CATALUNYA.—Diari català d'avisos, noticias i anuncis. [Capçalera mixta. Al centre, l'escut de Catalunya].

Red. i Adm.: Rambla de las Flors, 25.—Imp. de Joan Carné, Escudellers, 10 bis.—500 × 388 mm.—4 pp. a 6 col.—Suscrip.: Barcelona, 1 pta. al mes: Espanya, 4 ptes. trimestre; Fora d'Espanya, 9 ptes. trimestre. Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1900; núm. 1-206 (7 juny-31 dbr.) - II, 1901; núm. 207-276 (1 gener-12 mars).

En el núm. 502 hem vist que *La Veu de Catalunya* havia estat sospesa, deixant de publicar-se des del 21 de maig, *La Creu de Catalunya* era la seva successora, però sabem que va ésser sospesa l'endemà; el *Diari de Catalunya*, és continuació de *La Veu de Catalunya*, però en donar autorització a En Francesc Rodon per a publicar-lo, sembla que se li va indicar que en l'article de presentació al públic, no s'esmentés per res el diari sospès; per això en l'advertiment no es diu que ve a ocupar el lloc de periòdic desaparegut. En el dit advertiment s'hi llegeix: «Professém las doctrinas regionalistas, proclamadas per la ciencia política

* No assenyalem amb justesa les dades, per quant en el dit registre figuren en blanc.

** En *La Veu de Catalunya* del 13 de març de 1901, llegim: «El dia 21 de maig a las sis de la tarda, rebiam una comunicació de la Capitanía General ordenant la suspensió de *La Veu de Catalunya* motivada per la publicació d'un article titolat «La feina d'ara». El mateix dia publicarem *La Creu de Catalunya*, mes la seva vida fou ben curta, puig l'endemà reberem un nou ofici sospenant la seva publicació y donant per caducats tots els permisos que teniam pera publicar nous diaris».

moderna, que en lloch de contrariar la unitat d'Espanya, per nosaltres veritablement volguda més que per ningú, tendeixen a afiansarla y consolidarla, aspirant a que semblant unitat siga la expressió suprema, no de la mera unitat exterior, sino de la interna e íntima de tots los elements geogràfics y etnics que van concórrer a formar la nació espanyola y que avuy l'integran». No cal esmentar, que el mateix cos de redacció que figurava en *La Veu de Catalunya* va seguir treballant en el *Diari de Catalunya*.

504. CATALUNYA ARTÍSTICA. — Setmanari il·lustrat de Literatura, Arts y Teatros. [Portada il·lustrada, amb l'escut de Catalunya].

Red. i Adm.: Raurich, 20, pral. [Des del núm. 120] Direc., Red. i Adm.: Passeig de Colón, 6, pral. —F. Badia, imp., Dou, 14. [Des del núm. 7] Plassa de la Igualtat, 3. [Des del núm. 30] Imp. Fidel Giró, Valencia, 311. [Des del núm. 82] Imp. A. Lopez Robert, Comte del Assalt, 63.—272 × 171 mm. [Des del núm. 30] 227 × 142 mm.—Suscrip.: Barcelona, trimestre, 2 ptes.; Fora, mig any, 4 ptes.; Extranjer, un any 12 ptes. Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1900; núm. 1-29 (14 juny-27 dbre.) 480 pp. a 2 col. - II, 1901; núm. 30-81 (3 gener-26 dbre.) 656 pp. a 2 col. - III, 1902; núm. 82-125 (2 gener-6 nov.) 732 pp. a 2 col.

En l'article de salutació, llegim que ofereixen «al públich un setmanari que sense fer ostentació de grans empentas ni empresas colossals, logri el favor de quants estimin y vulguin veure enalçada nostra literatura, nostres avensos dintre de totes les manifestacions de l'art y l'engrandiment del teatro de casa; venim també a fer més extens el círcul en que's mou Catalunya, ressenyant poch o molt el mohiment de l'intelectualisme de per tot arreu...; venim en una paraula, a fer *cosmopolitisme* dintre de tot lo hermós y gran... Entre la col·laboració s'hi veuen treballs d'En Ramon N. Comas, J. Ayné Rabell, J. Nogué Roca, E. Marquina, A. Mestres, A. Bori Fontestà, Ramon Vinyas, R. Suriñach Senties i molts altres.

505. LO CRÉDIT DE CATALUNYA.

Nostres recerques han resultat infructuoses per a obtenir dades referents a aquesta publicació; la única que tenim és del Govern Civil autoritzant amb data de 21 de juny a En Joan B. Buyó per a publicar un setmanari amb el títol abans esmentat.

506. CALANDRIA.

Han resultat infructuoses les nostres recerques per a veure algun exemplar d'aquesta publicació, esmentada en la revista *Juventut*, I, p. 352 (12 de juliol de 1900); tampoc figura entre les autoritzacions donades pel Govern Civil, de

Barcelona, en el susdit any. En *La Renaixensa* del 1.er de juliol de 1900, llegim la següent gazetilla: «Havém rebut lo primer número d'un periódich catalá que's titula *La Calandria* y que publica bonichs travalls en prosa y vers. Ademés anuncia la celebració d'un concurs pera travalls literaris y dibuixos caricatura. Desitjém al nou company que la bona acullida del públich sia la recompensa dels bons propòsits que demostra».

507. RENAIXEMENT.—Butlletí literari que's publica ab motiu de la Festa Major.

[Capçalera tipogràfica].

A. Lopez Robert imp., Comte del Assalt, 63. [Des de 1901] Imp: *Elzeviriana*, Rambla de Catalunya, 14.—214 × 136 mm. [Des de 1901] 248 × 158 mm.—4 pp. a 2 col.
2 oct. 1900; 2 oct. 1901.

Publicació anyal, amb motiu de la Festa Major d'Hostafranchs. Conté diversos treballs literaris d'En Miquel Laporta, A. Bori i Fontestà, Joan Mercader, Felip Soler, Jacinto Verdaguer, Xavier Marfà, i molts altres.

ANY I

BARCELONA, 1.er DE NOVEMBRE DE 1900

NÚM. I

Núm. 508.

508. LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA.—Revista artística-literaria de Catalunya, Valencia, Balears y Rosselló. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació. Dibuix de N'Antoni Utrillo].

Red. i Adm.: Rambla de les Flors, 20, 1.er—Fidel Giró imp., Valencia, 311.—298 × 217 mm.—
Suscrip.: Catalunya, Valencia, Balears y Rosselló: Mig any 11 ptes. Un any 20 ptes. Núm. solt 1 pta. Reste d'Espanya: Un any 22 ptes. Extranjer: un any 25 francs.—Quinzenal.

Any I, 1900; núm. 1-4 (1 nov.-16 dbre.) - II, 1901; núm. 5-28 (1.er gener-16 dbre.) 340 pp. a 2 col.

És continuació del núm. 497. En el prospecte que es va repartir s'hi llegeix: «No varem equivocar-nos al pensar que *La Il·lustració Llevantina* venia a suplir un vuyt que desde molt temps se notava en el camp esplendorós de les lletres

catalanes. La prova més palpable de que no anavem errats, la constitueix la carinyosa rebuda de que fou objecte al sortir a llum y la constant acceptació ab que la ha distingida'l mon il·lustrat y artístich, y'l publich en general.—Encoratjada per l'èxit obtingut, se presenta aquesta revista catalana complertament cambiada en sa forma y ab importants millores... Ferms en nostre propòsit de dotar a nostra patria d'una publicació purament de la terra, no sols en sa forma exterior, sino que també en l'esperit que bategui en ses planes... avuy podém oferir al publich una veritable il·lustració catalana, que lligui ab amorós y fraternal llas totes les regions ahont hi viu encara, grat sia a Deu, y no feblement, l'esperit que les animá en altres temps y que ha de ser el camí de la seva vera regeneració». La primera part del text que hem copiat, es refereix a la publicació núm. 497, sortida aquest mateix any. Figurava com a director En Josep Alemany. Cal assenyalar que els treballs literaris i artístics, així com la part tipogràfica, eren remarcables.

509. NOVETATS.—Revista mensual pera senyores. [Capçalera il·lustrada. Dibuix de N'Antoni Utrillo].

Red. i Adm. Rambla de les Flors, 20, 1.ª—Imp. Fidel Giró, Valencia, 311.—280 × 190 mm.—4 pp.—Il·lustrada.

Any I-II, 1900-1901; núm. 1-26 (1.ª nov. 1900-16 nov. 1901) 52 pp.

Aquesta revista es repartia als suscriptors de *La Il·lustració Llevantina* (núm. 508). Era un suplement de modes.

510. UNIVERSITAT CATALANA.—Butlletí mensual, portaveu dels escolars catalans. [Capçalera mixta].

Red.: Canuda, 4, pral. Adm. Escudellers Blancs, 8, pral.—Fidel Giró imp., Valencia, 311.—226 × 143 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, un any 3 ptes.; fora de Barcelona, un any 3'50 ptes. Núm. solt Pts. 0'30.

Any I, 1900. - II, 1901. - III, 1902; núm. 1-15 (nov. 1900-gener 1902).

En la «Presentació» ens diu que «Era verdaderament vergonyós pera Catalunya que... l'Universitat de Barcelona no tingués un portaveu dels sentiments y aspiracions dels que a ella van a recullir ab dalit les engrunes que'ns permeten assaborir oficialment les disposicions dels acaparadors del ram d'Instrucció publica y la migrada assignació que, en uns pressupostos no gens escassos, se destina a ensenyança». S'hi veuen articles doctrinals, literaris i una secció de noves. La dirigia En Joan Solé i Pla.

511. JA PLOU.—Sortirà un cop cada mes. [Capçalera tipogràfica].

Adm. Kiosc «El Sol» davant del «Liceo».—Tip. *L'Avenç*, Ronda de l'Universitat, 20.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'20.

Any 1900; núm. 1 (dbre.)-1901; núm. 2 (gener).

En l'article «Presentació» llegim la finalitat d'aquesta publicació: «Reventar? No: protestar. Però inevitablement tot seran reventades. Nosaltres explicarem senzillament els nostres artistes, els nostres literats, els nostres sociòlegs; farem desfilar totes les patums del catalanisme i del modernisme... i aixó, naturalment, seran reventades, resultaran reventades... La nostra revista será així tota ella una reventada. Reventada que escrivim pera satisfacció nostra i coneixement dels reventats i del llur publich habitual, i especialment pera veure d'obrir els ells an aquest jovent ja visiblement en el camí de la perdició, an aquests pobres xicots ja tarats de la malura modernista, adolescents en qui germinen les patums futures». No se'n publicà cap més número. Molt ben escrita, sembla que aquesta publicació la redactava principalment una de les personalitats més destacades del grup de *L'Avenç*.

512. L'ULL CLÍNICH.—Periódich independent y humorós. Portaveu dels estudiants de Medicina d'aquesta Facultat, que sortirá, mentres hi hagi qui'l compri, los dias 10 y 15 de cada mes. [Capçalera tipogràfica].

Direc.: Raurich, 3.—Imp. F. Badia, Dou, 14.—233 × 152 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Tres mesos Pts. 0'60; Un mes Pts. 0'25. Núm. solt Pts. 0'15.
Anys 1900 i 1901; núm. 1-6 (19 d'ebre. 1900-27 febrer 1901).

Aquesta publicació, no tenia altre objecte que el de fer-se ressò de les murmuracions escolars dels alumnes interns de l'Hospital de la Santa Creu. Amb tot i anunciar que sortiria els dies 10 i 15 de cada mes, no aparegué gaire puntualment. Figurava com a director En Josep Castanyer.

513. LA PEDREGADA. [Capçalera tipogràfica].

Tip. *La Académica*, de Serra germans y Russell, Ronda de la Universitat, 6.—267 × 169 mm.—8 pp. a 2 col. Preu: 10 cénts.
Any 1900; núm. únic, 22 d'ebre.

Publicació humorística, rèplica al *Ja Plou* (núm. 511). Satiritzava «les capelletes» de *L'Avenç* i *Juventut*, se'n burlava de *Pèl & Ploma* i *La Il·lustració Llevantina*, etc.

514. LA BUGADERA.—Periódich Escandalós. Orga (de Rahóns) de la colla «Apats y Lletras». Sortirá al menos un cop cada sigle. [Capçalera il·lustrada].

Imp. Est. Foto. Lit. y Tip. de *La Bugadera*.—143 × 97 mm.
Ultima hora del Sigle XIX. (núm. únic).

Aquesta publicació va repartir-se en el sopar celebrat per la Colla «Apats i Lletras» el 31 de desembre de 1900, amb motiu del començament del segle xx. Fou una broma d'En Salvador Bonavia dedicada als companys de colla, entre els

quals hi havia En *Llimoner*, *Staramsa*, *Maiet*, *Pepet del Carril*, *Jep de Jespus*, J. Ximeno Planas, Martí Giol i alguns més.

515. ALMANACH DE L'ULL CLÍNICH pera l'any 1901.

No hem vist cap exemplar d'aquest almanac, l'existència del qual la sabem per l'anunci que es llegeix en el periòdic quinzenal *L'Ull Clínic* (núm. 512).

516. ALMANACH DE «LO TEATRO CATÓLICH» pera 1901. [Portada mixta].

Red. i Adm. *Biblioteca Regional*, Junqueras, 2, pral.—Imp. *La Hormiga de Oro*, Nou de Sant Francesc, 17.—164 × 85 mm.—Preu, 1 pta.—160 pp.—Il·lustrat.

Aquesta publicació al igual que moltes altres d'aquest gènere conté, demés del calendari i notes referents a festes movibles, festes majors, etc., un bon nombre de composicions literàries en prosa i vers, i d'il·lustracions. Veiem al peu de les primeres, els noms de Jacint Verdaguer, A. Bori i Fontestà, Josep Abril Virgili, R. Suriñach Baell, Joan Manubens i Vidal, Joaquim Albanell, Lluís C. Viada i Lluch, etc., i entre els dibuixants En Modest Urgell, J. Jutglar, R. Vergés i altres.

517. LA RAMBLA.—Setmanari català il·lustrat. Surt tots los dissabtes. [Capçalera il·lustrada. Dibuix d'En J. Pahissa].

Red. i Adm. Dou, 14.—Imp. F. Badia, Dou, 14.—233 × 143 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscrip.: A Barcelona y fora: un trimestre 1'50 ptes.; un semestre 3 ptes. Un any 5'50 ptes. Extranjer Un semestre 4 ptes.; un any 8 ptes. Núm. solt Ptes. 0'10.—Il·lustrat.

Any 1900; núm. prospecte (25 dbre.)—Any I, 1901; núm. 4 (26 gener).

La Rambla, llegim en l'article de presentació del prospecte publicat el 25 de desembre de 1900, «te'l ferm propòsit de ser un periòdic net per la intenció y net per la forma, com ho es sempre el passeig que dona caràcter a la nostra ben volguda Barcelona... Publicarém ab lo títol de *Joyas literarias* las composicions més famosas de las lletras catalanas... Farem reviure a la *Gent Vella*, que tant ha fet per la terra... Dels teatros, lletras y arts, ne parlarém sens tenir en compte les personas, mes si las obras». No hem vist el número primer d'aquesta publicació la qual degué sortir els dies 5 ó 6 de gener; del text del prospecte es dedueix que fou una publicació netament literària. S'hi veuen articles d'En Simon Alsina i Clos, Rosend Torras, R. Homedes, Josep Pujadas i algun altre; també en publicava d'En Joaquim Riera i Bertran, Joan Maragall i Jacint Verdaguer.

SETMANARI CATALÀ ILUSTRAT

10 cts.

SURT TOTS LOS DISSAPTES

10 cts.

Redacció y Administració

Carrer del Doctor Dou, 14 = Imprempla
BARCELONA

Preus de subscripció

A Barcelona y fora. un trimestre 1'50 ptas.; un semestre 3
un any 5'50.
Extranger: un semestre 4 ptas.; un any 8

—En quaranta anys que feya que no havia estat a B
que he trobat mes cambiat?... Los barcelonins.

ns, no endevinan vostés que 's lo

Núm. 517.

518. LO MISSATJER.—Porta-veu del «Centre Catalunya». Donarà un crit cada mes. [Capçalera il·lustrada].

Imp. Tarascó y Cuesta, Aragó, 251.—235 × 146 mm.—8 pp. a 2 col.

Any I, 1901; núm. 1-7 (gener-juliol).

Demés de les notes pertanyents al *Centre*, publicava treballs literaris.

519. BUTLLETÍ DE LA INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Plassa Sta. Ana, 20, 1.ra—Tip. *L'Avenç*, Ronda de l'Universitat, 20.—180 × 113 mm.—Fulla franca als aficionats a las Ciencias Naturals.

Any I, 1901; núm. 1-6 (gener-dbre.) 56 pp. a 2 col. - II, 1902; núm. 7-15 (gener-dbre.) 131 pp. a r. s. - III, 1903; núm. 16-24 (gener-dbre.) 138 pp.

En l'article de presentació s'hi llegeix que «fa un any que a Barcelona se fundà una modesta reunió de joves aimants de les Ciències Naturals ab el títol esmentat. I entre'ls articles del Reglament legalment vigent de dita Associació n'hi ha un que devem publicar un *Butlletí* pera estrènyer els llaços de germanor y amistat entre nosaltres y els demés novells aficionats a la Naturalesa». Demés de les notes referents a l'Associació s'hi veuen monografies, escrites en català, castellà i francès referents a diversos temes d'Història Natural.

520. REVISTA DE BIBLIOGRAFIA CATALANA.—Catalunya, Balears, Rosselló, València. [Portada tipogràfica, amb un gravat al centre].

Red. i Adm., *L'Avenç*, Ronda de l'Universitat, 20. [Des de l'any 1905] Red. i Adm. *L'Avenç*, Rambla Catalunya, 24.—Imp. i Llib. *L'Avenç*, Ronda de l'Universitat, 20. [Des de l'any 1905] Imp. *L'Avenç*, Rambla Catalunya, 24.—122 × 72 mm.—Suscrip.: Espanya un any 5 ptes. Fora d'Espanya, 5 francs.

Any I, 1901; núm. 1-3 (gener-dbre.) 351 pp. - II, 1902; núm. 4-5 (gener-dbre.) 263 pp. - III, 1903; núm. 6 (gener-dbre.) 285 pp. - IV, 1904; núm. 7 (gener-dbre.) 376 pp. - V, 1905; núm. 8 (gener-dbre.) 384 pp. - VI, 1906; núm. 9 (gener-dbre.) 274 pp. - VII, 1907; núm. 10 (gener-dbre.) 323 pp.

El director, En Jaume Massó i Torrents, escrivia en l'article de presentació titolat «El nostre camp d'acció» que la finalitat d'aquesta *Revista* «és fer inventari de tot lo que's publiqui en català, i de lo que sobre del nostre país aparegui en la llengua oficial de l'Estat espanyol o en qualsevol altra... contindrà també tota mena d'estudis que de prop o de lluny se relacionin amb el llibre català... El *Butlletí bibliogràfic* no serà, doncs, sino una part de la nostra publicació». I en l'advertiment als subscriptors feia saber que «no estarà subjecta a periodicitat fixa de publicació... N'apareixeran els números segons l'importància del moviment bibliogràfic, però, de totes maneres, formarán cada any un volum de 250 o més pàgines». No cal assenyalar l'importància d'aquesta publicació, estrictament

bibliogràfica, en la qual s'hi veuen treballs d'En Joaquim Miret i Sans, Josep Rodrigo Pertegàs, Jordi Rubió, Lluís Nicolau d'Olwer, Ignasi Casanovas, Heribert Capdevila, Salvador Sampere i Miquel i altres. El seu director Massó Torrents i alguns col·laboradors hi publicaren diversos catàlegs de manuscrits catalans.

521. BOLETÍN DE LA REAL ACADEMIA DE BUENAS LETRAS DE BARCELONA. [Capçalera tipogràfica].

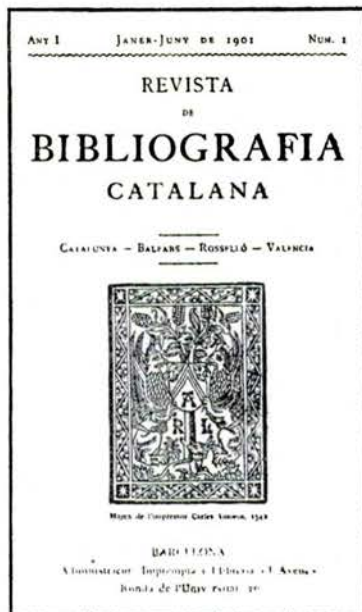
Red.: Plaça del Rey, 14. Adm.: Llib. *L'Arxiu*, Tapineria, 48. [Des de l'any 1909] Adm.: *L'Arxiu*, Argenteria, 66. [Des de l'any 1915] Adm. *L'Arxiu*, Diagonal, 442.—Imp. Casa Provincial de Caritat, Montalegre, 5.—192 × 109 mm.—Suscrip.: Un any 10 Pts.; extranger, 12 Pts.—Trimestral.—Bilingüe.

Any I, 1901. - II, 1902; (núm. 1-8) vol. I, pp. 427 + 1 s. n. - III, 1903. - IV, 1904 (núm. 9-16) vol. II, pp. 487 + 1 s. n. - V, 1905. - VI, 1906 (núm. 17-24) vol. III, pp. 563 + 1 s. n. - VII, 1907. - VIII, 1908 (núm. 25-32) vol. IV, pp. 547 + 1 s. n. - IX, 1909. - X, 1910 (núm. 33-40) vol. V, pp. 542 + 2 s. n. - XI, 1911. - XII, 1912 (núm. 41-48) vol. VI, pp. 562 + 2 s. n. - XIII, 1913. - XIV, 1914 (núm. 49-56) vol. VII, pp. 534 + 2 s. n. - XV, 1915. - XVI, 1916 (núm. 57-64) vol. VIII, pp. 569 + 3 s. n. - XVII, 1917. - XVIII, 1918; XIX, 1919. - XX, 1920 (núm. 65-69) vol. IX, pp. 376 + 1 s. n. - XXI, 1921. - XXII, 1922 (núm. 70-77) vol. X, pp. 438 + 2 s. n. - XXIII, 1923. - XXIV, 1924 (núm. 78-84) vol. XI, pp. 448 + 2 s. n. - XXV, 1925 (núm. 85-98) vol. XII, pp. 304.

En virtut d'una proposició presentada per l'acadèmic Francesc Carreras i Candi per a la publicació d'un Butlletí que fos el portaveu de la «Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», aprovada en sessió del 7 de març de 1901, es nomenà una comissió composta pels Srs. Carreras i Candi, Giménez i Soler, i Miret i Sans, per a donar compliment a l'acord, i, poc després va sortir el primer número d'aquesta publicació, en la qual hi tenen cabuda «todos aquellos trabajos de índole literaria, histórica o arqueológica, preferentemente los que se refieran a Cataluña y a los demás pueblos que constituan la antigua Corona de Aragón, escritos en cualquiera de los idiomas que en ellos se hablan». En els darrers anys hi predomina el català.

522. LA FAMILIA.—[Des del núm. 6:] Periòdich quinzenal. [Capçalera amb el títol de la publicació en lletra caligràfica].

Imp. E. Gíngol, carrer de las Bufas, 100.—179 × 122 mm. [Des del núm. 4] 246 × 185 mm. [Des del núm. 6] 293 × 187 mm.—4 pp. a r. s.—Suscrip.: 1 pta. l'any. Núm. solt, Ptes. 0'03. Any I, 1901; núm. 3-9 (17 març-9 juliol).

Núm. 520.

Publicació literària escolar, velografiada, feta per alumnes del Col·legi dels Jesuïtes. Conté treballs en prosa i vers, i una secció de «Novas» i anuncis. Com a nota interessant s'hi llegeix en el núm. 7 una «llista de tots los periodichs que actualment's publican en catalá», en la qual s'inventarien cinquanta cinc títols. En el núm. 9 de juliol s'acomiada dels seus lectors desitjant-los «un felís istiu» i fa saber que tornarà «a sortir defensant ab mes vigor que may los interessos de nostra benvolguda Catalunya». Donava «suplements».

523. CLARIS.

No hem vist cap número d'aquesta publicació, que sabem era el portaveu de la Societat Recreativa «Clarís», i sortia una vegada al mes. Demés de donar nota de les funcions a celebrar, publicava treballs literaris. El número primer pertany al mes d'abril de 1901. El va començar a dirigir En Simon Alsina i Clos.

524. SANS NOU. — Periódich quinzenal d'interessos de la barriada. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Zurbano, 24, 2.º—Tip. *Gutenberg*, Floridablanca, 103.—239 × 230 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt, Pts. 0-05.

Any I, 1901; núm. 1-7 (26 juny-17 agost).

Aquesta publicació fou un portaveu de la barriada de Sans, però no tractava solament d'assumptes pertanyents a la mateixa, sinó que també s'ocupava d'altres llocs veïns. Defensava un ideari polític, i pertanyia al partit republicà federal. El seu director fou En Salvador Castellá.

525. FRÉGOLI.

En la revista *Catalunya Artística* (II, 29 agost 1901) llegim: «Hem rebut el primer número d'un periódich bilingüe denominat *Frégoli*, * portaveu de la Societat Recreativa que baix aquest nom funciona en el *Teatro Olimpo*, d'aquesta ciutat».

526. LLEVANT.—Periódich de propaganda catalanista, porta-veu de la Agrupació Democrática Catalanista «Lo Trangul». (Adherit á la Unió Catalanista). [Des de l'any III, núm. 20] «Setmanari catalanista obrer». [Capçalera mixta. Dibuix decoratiu amb el títol de la publicació].

Red. i Adm. Sant Ferrán, 16. [Des de l'any II] Red. i Adm. Alegria, 33.—Imp. de F. Badia, Dou, 14. [Des de l'any III] Imp. *La Catalana*, de F. Baxarias, Sant Rafel, 7.—265 × 168 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'05. [Des de l'any III] Núm. solt, Pts. 0'10.

Any I, 1901; II, 1902; III, 1903; núm. 1-49 (agost 1901-oct. 1903).

* El 26 de setembre de 1898 va donar-se autorització a N'Alexandre Tornero per a publicar un setmanari amb el nom del celebrat transformista italià.

Es publicava a la Barceloneta. En l'article de salutació llegim que: «En las planas de *Llevant* a mes d'exposarhi y escatirshi lo que'ns cal per atrapar nostres desitjos en profit de Catalunya en general, també tractarém d'assumptes locals d'aquesta barriada marítima a fi de purificar l'admósfera que hi domina... Germanor es lo que'ns cal y aquesta germanor en lloch mes la veurem tant personificada com en el catalanisme». També llegim que «la democracia es lo més simpátich del programa que defensém». Va començar essent publicació mensual, i passà en 1903 a setmanal. Va dirigir-la En Josep Casas.

527. EL FEDERALISTA.—Sortirá per are dos cops al mes. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Hospital, 93, 1.er—Fidel Giró imp., Valencia, 311.—226 × 143 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm solt Ptes. 0'05.—Bilingüe.

Epoca 3.ª—Any XI, 1901; núm. 1 (31 agost).

En el número primer d'aquesta tercera època, llegim: «Reapareix avuy *El Federalista* ab les mateixas ideas y tendencias ab les quals vegé per primera vegada la llum pública en l'any 1885. Encara que modestament, ve a omplir el buyt que sent la democracia federal catalana de no tenir en la premsa de Barcelona qui porti sa veu». Figurava com a director En Joan Drets. (Vegeu núms. 358 i 415).

528. EL CAÑÓN.—Semnario regionalista, antiliberal y antimasónico. Disparará todos los sábados. [Capçalera mixta. Dibuix allegòric].

Red. i Ad. Fruita, 3, 1.er—Imp. de Bofarull, Templaris, 2.—415 × 299 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Un any, 5 ptes; Semestre, 3 ptes. Núm. solt Pts. 0'10.—Bilingüe.—IHustrat.

Año I, 1901; núm. 1-16 (14 set.-28 dbre.)

En l'article «Saludo» s'hi llegeix que: «*El cañón*, que ante todo y sobre todo, viene a defender, no solo la Religión, sino los sagrados derechos de Cataluña con su descentralización administrativa y política, manda desde su primer número un abrazo fraternal a todas las regiones de España, a las que demostrará que en Cataluña no hay odio, ni rencor, ni desprecio para nuestros hermanos de allende el Ebro». Aquesta publicació defensava el tradicionalisme; figurava com a director En Joan Jutglar; és curiós que *El Correo Español*, diari madrileny pertanyent així mateix al credo tradicionalista, qualificava de «perverso» l'esmentat setmanari barceloní.

529. ARXIU DE CIRUGIA Y MALALTIAS especiales de la dona. Revista mensual. Butlletí de la «Clínica Manaut». [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Comte del Assalt, 43, 1.er—Tip. de Josep Inglada, Guardia, 9.—184 × 102 mm.—Suscrip.: Catalunya, 5 ptes. l'any. Extranger (Unió Postal) 10 francs l'any. Núm. solt, 1 pta.

Any I, 1901; núm. 1-3 (15 set.-15 nov.) 94 pp.

En l'article la «Nostra Tasca», ens diu la Redacció que «prometém una Revista tècnica, senzilla en la forma, valenta en lo fons y noble en l'empresa... Completament identificats amb el moviment catalanista, havem de manifestar nostra modesta adhesió a la «Unio Catalanista» inspirantnos sempre am llurs aspiracions... pera assolir la complerta autonomia y am lo que fa relació a nosaltres la Autonomia Universitaria. Parlarém am catal  y a la catalana, encara que algunas voltas publiqu m articles am llengua forastera... Procurar m enlayrar la medicina catalana, honrant a llurs prohoms, fent tria de tanta materia inútil que'ns v  de l'altre part de l'Ebre y encare que'ns dolga el dir'ho, tindr m d'espurgar molt pug  que el centralisme v  enviant per grossas remesas en forma de metges exòtics am carrech oficial». Publicava fulletó. El director fou En Pere Manaut; i el cos de redacció el formaven principalment els metges de la seva clínica.

530. LA PERDIU.

No hem vist cap número d'aquest periòdic, però, en el registre del Govern Civil, l'hem vist anotat amb data del 15 de setembre de 1901, autoritzant a En Josep Ll. Galan per a publicar un setmanari amb el títol abans esmentat; i, encara direm que, En Salvador Bonavia pensava fer un setmanari amb el títol *La Perdiu* i, en demanar perm s, li observaren que no li podien concedir per quant el dit nom ja estava registrat, i aleshores va demanar autorització per a publicar *La Perdiu ab Salsa*. (Núm. 536).

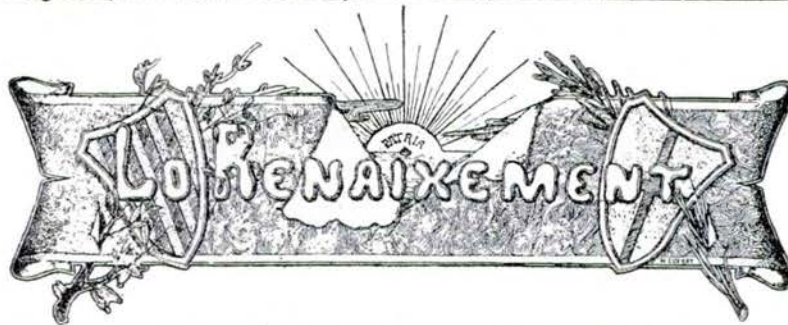
531. LO RENAIXEMENT.—Peri dich catalanista. [Cap lera mixta. Dibuix allegòric amb el nom de la publicació].

Red. i Adm. Cassadors, 4, 1.—Imp. Badia, Dou, 14.—262 × 168 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0-05.—Ilustrat.

Any I, 1901; núm. 1-3 (oct.-dbre.)

En l'article «Qui som» llegim que «no volem contentarnos en aplaudir lo que altres fassin, perque creyém un deber, una obligació ineludible fer com   *catalanista de cor* quelcom positiu per nostre aymada Catalunya... no tenim altre idea que'l Catalanisme, ni altre Deu que Catalunya, per ella, pel seu be, per sa gloria, pels seus drets indiscutibles, caminar m avant, sempre avant sense mirar barranchs ni abismes, montanyes ni plans, burlas, ni atachs, ni indiferencias». El director era En Pau Bastida. Hi escrivien En Xavier Zengotita, Salvador Casanellas, Antoni Font, Enric Rafell Surell, Joan Casellas i molts altres.

532. REVISTA LULIANA.—Redactada per senyors sacerdots. Sortir  mensualment. [Cap lera tipogràfica].

PERIÒDICH CATALANISTA

Redaccio y Administració: Cassadors, 4, 1.^a

Número solt, 5 céntims. * * * * Suscripció voluntaria

— © SUMARI —

Qui som, per la Redacció —Fantasía?, per Antoni Font y Laporté —Visió, per Xavier Zengotita Bayona —Llògica d'un ideal, per Joseph Durán y Julia —Als dependents de Comerç, per Enrich Rafel y Surell —Los crims que douem los Catalanistas, per Pau Hostida —Reivindicacions, per Lluís Alamán —Creant, per Rafel Escoté y Sansaador —Las dos idees, per Jaume Aymá y Ayala —Matinada, per Joan Casellas y Cals —Espurnas —Novas —Anuncis.

LO QUE VOLEM

Volém la llengua catalana ab caràcter oficial y que sían catalans tots los que á Catalunya desempeñin càrrechs públichs; volém Corts catalanas, no sols per estatuhir nostré dret y lleys civils, sino tot quan se refereixi á la organizació interior de nostre terra: volém que catalans sían lo jutjes y magistrats, y que dintre de Catalunya 's fallin en última instancia 'ls plets y causas: volém ser árbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions é impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exércit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut quintas y llevas en massa y establhit que la reserva regional forsosa prestí servey tan sols dintre de Catalunya.

QUI SOM

A que venim ja ho varem dir ben dit ó mal dit; are avants de repetarho direm qui som.

Som una colla de jóves senzills, sense cap ribet de sabi, ni pretensió de perfectes, ni ayres de profeta que venim al camp periodístich despullats de tota ambició material; y venim perque no volem contentarnos en aplaudir lo que altres fassin, perque creyém un deber, una obligació, ineludible fer com á catalanista de cor quelcom positiu per nostre aymada Catalunya.

No volém tenir la pretensió de pensaros que de nosaltres dependeix la llibertat de nostra patria, mes com á fills d'aquesta terra nos volém fer dignes d'ella; no 'ns anima res mes, ni treballarém per res mes que per ajudar (aixís nos ho creyém) á n' els que fa ja temps treballan pera reconquerir la personalitat de Catalunya.

Y al emprendre aqueixa noble tasca ho fem ar dits, plens d'amor á tot lo catalá, á tots los que defensiu *desinteresadament* las aspiracions del Catalanisme; aqueix amor pur, entusiasta, verdader, es l'únic que 'ns empeny á no esperar lo que 'ls altres fassin; no sabém ni podem molt, pero farem lo que sabem y lo que podrem confiat en la ferma voluntat que tenim de fer y de poguer.

Estem creguts que 'ls que sabeu mes ens ajudareu, aquest es vostre dever, mes si aixís no ho feu, anirem sols, pero convenuts de nosaltres mateixos guiats per nostra conciencia ab l'afany de treballar per nostre poble, per nostra terra, per nostra patria; no tenim altre idea que 'l Catalanisme, ni altre Deu que Catalunya, per ella, pel seu be, per sa gloria, pels seus drets indiscutibles, caminarém avant, sempre avant sense mirar barrachs ni abimes, montanyas ni plans, ni burles, ni atachs, ni indiferencias.

Núm. 531.

Direc. i Adm. Catalunya, 96 y 98. (Poble Nou).—Imp. F. Giró, Valencia, 311. [Des del núm. 19] F. Giró, Valencia, 233. [Des del núm. 29] Imp. *Teresiana* de F. Altés, Angels, 22 y 24.—161 × 95 mm. [Des del núm. 29] 196 × 130 mm. [Des del núm. 47] 165 × 93 mm.—Suscripció: Un any 2 ptes., i 2'50 per corresposnal.—Bilingüe.

Any I, 1901; núm. 1-3 (oct.-dbre.) 72 pp. a r. s. - II, 1902; núm. 4-15 (gener-dbre.) pp. 73-403 a r. s. - III-IV, 1903-1904; núm. 16-28 (gener 1903-gener 1904) 368 pp. a r. s. - IV-V, 1904-1905; núm. 29-46 (febrer 1904-juliol 1905) 288 pp. a 2 col. + III pp. d'index.—V, 1905; núm. 47-51 (agost-dbre.) 79 pp.

Escriu el director d'aquesta Revista, Mn. Salvador Bové, en l'article «Quatre mots» que «si'l Papa, donchs, nos mena cap al *Escolasticisme* y la Patria espera de nosaltres la restauració de la Filosofia de la terra, que es lo *Lulisme*, essent aquest una de les varies escoles escolàstiques, respondrém a la crida del Papa y a la veu de la Patria treballant per la restauració y renovació del *Escolasticisme lulid*... Y aquí tens, estudiós lector, la divisió de la Revista, o sia, les Seccions que compendrà: *Vida y Martyri del Beat, Culte y miracles; Historia del Lulisme, Exposició de la Ars Magna o Sistema Científich Lulid y Publicacions d'Obres lulianes*. A les que afegirém dues *Seccions* més, anomenant-les *Autoritats y Bibliografia luliana*». Publicava interessants treballs tant en català com en castellà i llatí, si bé són més abundosos els primers. En acomiadar-se dels seus llegidors, ens diu que «cambia de nom y pren lo de *Revista Catalana d'Estudis filosófichs*». Publicava fulletó.

533. LO CRIT DE LLEYDA.—Portaveu de l'Agrupació Regionalista del «Centre Provincial de Lleyda». [Capçalera mixta, amb el nom de la publicació en el gravat. Dibuix de A. Escaler].

Direc., Red. i Adm., Casp, 64, pral.—Imp. Ponent, 46.—388 × 220 mm.—4 pp. a 3 col.
Any I, 1901; núm. 1-2 (1 nov.-4 dbre.)

En el «¡Deu los quart!» s'hi llegeix que «nosaltres som catalans autonomístes... de separatistas tampoch en som...» En el número següent llegim que no tenen la pretensió de voler passar per literats, per quant «no coneixém sisquera la existencia de nostra gramática catalana, y per lo tant no'n sabem ni un borrall». Publica moltes notícies referents al «Centre Provincial de Lleida». El director era En Pere Jaume Vila. Publicació mensual adherida a la «Unió Catalanista».

534. AUBA.—Revista mensual d'Arts i Lletres. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Concell de Cent, 298, 3.ª 1.º [Des de l'any II] Provença, 275, 2.ª, 2.ª—Estampa de la Casa Provincial de Caritat.—224 × 124 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, un any 1 pta. Península Ibérica, un any 1'50 ptes. Extranjer, un any 2 francs. Núm. solt, Pts. 0'10.
Any I, 1901; núm. 1-2 (nov.-dbre.) - II, 1902; núm. 3-4 (gener-febrer).

En la «Crida als companys» llegim: «Som els creuhats d'unes noves creuhades desitjosos de conquerir no la ciutat divina possehidora del sepulcre sagrat, sino la tomba ont tenen enterrada la Bellesa, els eunucs cadavèrics de la vida i els gnoms raquítics de les Arts... Veniu volguts companys; sobre els sepulcres sants dels vostres pares troqueu am lo puny clos perque's desvetllin del dormir de la mort. Y com nous cavallers de la llegenda, demanemlos les espases sagrades i am elles conquerirem la tomba desitjada. Pro avans de començar la heroica guerra bessem la humida terra ont repossan els ossos cassi pols dels nostres avis». Era una publicació d'avantguarda; hi escrivien N'Alfons Masseras, Pere Prat Gaballí, Joan Oller i Rabassa, Xavier Viura, R. Suriñach Senties i altres. Publicava números extraordinaris.

535. ALMANACH DE «LA BARRETINA» per 1902. Ab colaboració dels millors escriptors y dibuxants de la terra. [Portada tipogràfica].

[Red.] *La Barretina*, Molas, 24, entressol 1.ª—Imp. *La Hormiga de Oro*, Nou de St. Francesc, 17.—168 × 100 mm.—87 pp.

Aquest almanac, demés del calendari, conté una nombrosa col·lecció de treballs en prosa i vers, i moltes il·lustracions.

536. LA PERDIU AB SALSA.—Periòdic substanciós literari y culinari, ab ninots picants. Sortirà cada sovint y's vendrà per tot arreu á 10 céntims. [Capçalera mixta]

Direc. i Adm.: Entrant a má esquerra la primera travesia. [Des del núm. 10] Adm. Balmes, 11.—Imp. de Francisco Badia, Dou, 14. [Des del núm. 11] Tip. Valencia, 232, interior.—264 × 142 mm.—8 pp. a 2 col.

Any I, 1902; núm. 1-13 (1 gener-22 mars).

Periòdic satíric polític. Va contra els radicals i fa burla dels catalanistes, crítica *La Veu de Catalunya* i censura *La Esquella*. En l'article de presentació, s'hi llegeix que «no serém semanaris, perque'l públic no's crega que surtim del Seminari, que prou fama en tenim. Tampoc serem quinzenaris, perque encara que'ns fessin aquella visita, ab aquella bretolada no hi volem tenir tractes de cap mena... Mirin tot sovint pels kioscos y quan lo vegin senyal qu'haurá sortit...» El director era En Salvador Bonavia; i entre els col·laboradors, hi figuraven En Rossend Pons, *Jep de Jespus*, *Japet de l'Orga*, *L'Avi Riera*, etc.

537. SABIS Y SEBAS.—Biografias satíricas de tots els artistes y literats catalans, dels mes sabis als mes sebas. Escritas per la Redacció de «La Perdiu ab Salsa». [Capçalera tipogràfica].

Imp. J. Roca Gual, Balmes, 11.—157 × 60 mm.

Any I, 1902; quaderns 1-3.

Vegeu el núm. 536.

538. ¡CU-CUT!—[Capçalera tipogràfica colorida].

Red. i Adm.: Escudellers, 54, baixos. [Des del núm. 189] Red. i Adm. Cardenal Casanyas (Riera del Pi), 4.—Imp. de Marian Galve, Avinyó, 18. [Des del núm. 356] Imp. M. Galve, Carme, 16.—234 × 151 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscrip.: Barcelona, un trimestre, Pts. 1'50. A fora, Pts. 2. Extranjer francs 2'50. Núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1902; núm. 1-52 (2 gener-24 dbre.) 880 pp. a 2 col. - II, 1903; núm. 53-105 (2 gener-31 dbre.) 847 pp. a 2 col. - III, 1904; núm. 106-157 (7 gener-29 dbre.) 848 pp. a 2 col. - IV, 1905; núm. 158-204 (5 gener-23 nov.) 752 pp. a 2 col. - V, 1906; núm. 205-240 (28 abril-27 dbre.) 591 pp. a 2 col. - VI, 1907; núm. 241-293 (3 gener-24 dbre.) 848 pp. a 2 col. - VII, 1908; núm. 294-346 (2 gener-31 dbre.) 846 pp. a 2 col. - VIII, 1909; núm. 347-397 (7 gener-30 dbre.) 814 pp. a 2 col. - IX, 1910; núm. 398-449 (5 gener-29 dbre.) 830 pp. a 2 col. - X, 1911; núm. 450-511 (5 gener-28 dbre.) 830 pp. a 2 col. XI, 1912; núm. 502-518 (4 gener-25 abril) 270 pp. a 2 col.

Aquest «setmanari de gresca amb ninots», seguia la política de la *Lliga Regionalista*. En el «¡Deu vos quart!» s'hi llegeix que no porten «mala voluntat a ningú», que no reconeixen eminències i que si desapareix algun tret ho faran amb l'escopeta «carregada ab sal, perque la ferida cogui sense matar». Fou un setmanari lluitador, que va sofrir moltes denúncies i suspensions; publicava números extraordinaris, i la col·laboració era bona i nodrida, tant en el text com en els dibuixos. Els successos desenrotllats el 25 de novembre de 1905, el feren més popular del que ja ho era. Figurava com a director En Josep Bagunyà.

539. LA GARSA.—Periòdich ab sorpresa y ab folletí. Sortirà cada dissapte. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Balmes, 11.—Tip. Valencia, 232, int.—237 × 161 mm.—4 pp. a 2 col. + 4 pp. de folletó.—Núm. solt 10 céntims.—IHustrat.

Any I, 1902; núm. 1 (26 janer).

Publicació de molt curta durada; solament n'hem vist el número primer, però ens han dit que se'n va publicar algun més. Figurava com a director En Josep Roca i Gual; s'hi veuen dibuixos d'En Robert, i treballs literaris d'En Lluís Millà, N. Castelló i altres. En l'article de presentació, diu que serà un setmanari literari, que publicarà en el fulletó obres teatrals «d'èxit fabulós», que si queda espai donarà nota de festes celebrades per Societats recreatives, etc.

540. ARS.—Revista mensual. Arte y Letras. [Portada iHustrada].

Red., Dou, 14.—Imp. F. Badia, Dou, 14.—179 × 117 mm.—16 pp.—Bilingüe.

Año I, 1902; núm. 1 (gener).

D'aquesta Revista solament hem vist el número primer. El director era En Josep Torras.

2 JANER 1902

ANY I N.º 1

¡CU-CUT!

Barcelona

Escudellers, 54

LA FEYNA DE LA PREMPSA CATALANA

Sanguis cacicorum semen catalanistarum

(Tertulúá, 2.ª edició.)

Núm. 538.

541. EL PERDIGOT. —[Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació].
 Imp. *El Perdigot*.—253 × 159 mm.
 Any 1902; 1.er de febrer.
 Publicació satírica i humorística. Ens han dit que solament va publicar un número; la dirigia En Salvador Bonavia, i fou, més que res, una brometa dels mateixos que feien *La Perdiu amb salsa* (núm. 536).
542. VIDA NOVA.—Portant-veu de l'Associació Catalanista «Centre Catalunya». Sortirà los diumenges 1.er y 3.er de cada mes. [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Progrés, 32. Col·legi.—Imp. Badia, Dou, 14.—260 × 170 mm.—8 pp. a 2 col.—
 Suscripció: Fora de S. Martí, 10 rals l'any. Núm. solt Pts. 0'10.
 Any I, 1902; II, 1903; núm. 1-34 (9 febrer 1902-15 juny 1903).
 Aquesta publicació pertanyia a la Unió Catalanista i era continuació de *Lo Missatger* (núm. 518); en l'article de «salutació» llegim que «venim al terror de las lletres, pera fer sentir nostra véu: humil y pobre podra esser, més forta y sencera; venim disposats a la lluyta que conceptuem necessaria pera conquerir nostre programa, y nostre programa es el qu'enlayra la «Unió Catalanista». L'autorització es féu a nom d'En Jaume Porta, però el director era En Rafel Folch i Capdevila. Publicava articles polítics i una secció de crítica, anomenada «pessichs».
543. GERMANOR.—Periódich Democrátich Catalanista. [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Rambla de las Flors, 17, 1.ª—Imp. F. Badia, Dou, 14.—232 × 152 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.
 Any I, 1902; núm. 1 (març).
 En l'article «Als catalans» llegim que «*Germanor* desitja per la terra catalana llibertat, pau y progrés, aixeca decididament la bandera de l'Unió y prega als republicans federalistas, als catalanistas de tots els matissos, y als demés autonomistas que encara no han entrat obertament dintre de aqueixa corrent de patriòtica regeneració catalana, agermanarse estretament devant del enemich comú». El director era En Manuel Marinello, però l'autorització donada pel Govern Civil va ésser feta a favor de l'impressor Francesc Badia. Publicava demés d'articles polítics, escrits literaris i poesies. Era el portaveu de la societat «*Germanor*».
544. L'AUTONOMISTA.—Butlletí de «Centre Regionalista». [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Barcelona, 2. - Sarriá.—Imp. de Pere Bofarull, Templaris, 2 y 4.—302 × 191 mm.—4 pp. a 2 col.—Suscrip.: Semestre 1'50 Ptes. Núm. solt Ptes. 0'10.
 Any I, 1902; núm. 4-7 (15 març-3 maig).

Publicació quinzenal, que va començar el 4 de febrer. Publicava articles polítics i notes foranes. Era el portaveu del «Centre Regionalista», de Sarrià.

545. L'ALMOGAVAR.—[Capçalera tipogràfica].

Direc., Red. i Adm.: Fruita, 3, p. 1.ª—Imp. de P. Bofarull, Templers, 2.—287 × 182 mm.—8 pp. a 3 col.—Suscripció: Un any: Barcelona, 6 ptes.; Fora, 5 ptes. Mig any: A Barcelona, 4 ptes. Fora, 3 ptes. Núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1902; núm. 1-5 (22 març-19 abril).

En l'article «La nostra tasca» llegim que «som catòlics intransigents, rancis, clericals, o com vulguin anomenarnos. Volem la Unitat catòlica tal com existia a Catalunya en la Cristiana Edat Mitjana y defensem al Papa Rey ab l'independencia absoluta del Poder Temporal... Som catalanistas... Som carlins, es a dir, tradicionalistas espanyols. Volem sobre las regions autónomas una monarquia forta y temperada, encarnada en la dinastia que las lleys y la veu del poble designin... Ab quins no volém cap inteligencia, a qui no perdonarém may, será als lliberals de todas las camadas, als centralistas de todas menas, als partidaris d'un régim més o menos absolut, als alfonsinos y cristinos...»

546. EL RECTOR DE VALLFOGONA.—Setmanari satíric i il·lustrat. Sortirà cada dijous. [Des del núm. 7] Sortirà cada dimecres. [Capçalera mixta. Dibuix d'En Costa].

Red. i Adm.: Balmes, 11.—Imp. de *El Rector de Vallfogona*, Balmes, 11.—229 × 140 mm.—16 pp. a 3 col.—Suscripció: Catalunya, trimestre, Ptes. 1'50. Un any 5 ptes. Extranjer, un any 6 ptes. Núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1902; Núm. 0 (prospecte)-9 (27 març (prospecte)-28 maig).

En l'article «Deu te quart» publicat en el número primer, llegim que ens ofereix «un periòdic nou, verament humorístic, ab bona literatura y hermosas ilustracions»; i que «será patriota y humanitari». En el prospecte publicat el 27 de març, ens deia que «*Lo Rector de Vallfogona* será un periòdic que agradará a tothom, porque tots els lectors trobarán en éll alguna cosa que els interessi... Plaurá al sabi... Plaurá al ignorant... Plaurá al literat... Plaurá al poeta... Plaurá al amant dels quèntos xispejants... Plaurá als aficionats als geroglífics y xaradas... Plaurá en gran manera a tots els aficionats de las arts gráficas...» Figurava com a director En Josep Roca i Gual, però quasi pot dir-se que ho era En Salvador Bonavia, acompanyat dels col·laboradors En Lluís Millá, Josep Asmarats, R. Suriñach Senties, *A. Llimoner*, J. Bernat Duran, *Josep Aladern* i molts altres. Hi dibuixaren En Costa, Josep M. Xirò, Bagaria, J. Ventosa, Enric Casanovas i alguns més.

547. VIDA AUTÓNOMA.—Revista setmanal. Defensora dels interessos de las Barriadas de S. Andreu, Sta. Eulària y Sagrera. [Portada mixta. En la part superior, la vista general de Sant Andreu].

Red. i Adm., Casanovas, 27.—*Tip. Andresense* de S. Asmarats.—233 × 144 mm.—8 pp. a 2 col. + 8 pp. de fulletó.—Suscrip.: Un mes Pts. 0'50. Núm. solt Pts. 0'10.
Any I, 1902; núm. 12 (20 abril).

Com s'ha vist, solament hem disfrutat d'un sol número d'aquesta publicació, la qual va començar a sortir el 2 de febrer. Era un setmanari destinat a defensar els interessos morals i materials de les barriades esmentades en la capçalera, però també publicava treballs literaris.

548. EL FEDERALISTA.—Periódich setmanal. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Plaça de Catalunya (Antiga Casa Rosich). [Des del núm. 34] Red. i Adm.: Plaça de Santa Agna, 23, principal.—Imp. J. Valls, Sant Pau, 39. [Des del núm. 34] Imp. y Lit. de Josep Cunill, Universitat, 25.—378 × 260 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscrip.: 1 trimestre (per tot Espanya) 1 pta. 1 trimestre (Extranger) Pts. 1'50. Núm. solt Pts. 0'05.—Bilingüe.

Epoca 4.ª—Any XII, 1902 i XIII, 1903; núm. 1-34 (1 juny 1902-6 febrer 1903).

Conegut el títol, ja sabem tot seguit la finalitat d'aquesta publicació, la qual, no és altra que la de «difundir y sostindre las doctrinas d'aquell sabi ilustre, * que son las únicas en que pot trobar la regeneració aquest desgraciat país». Hi escrivien En Josep M.ª Vallés i Ribot i En J. Narcís Roca. (Vegeu núms. 358, 415 i 527).

549. ZARATHUSTRA.—Revista mensual. Filosofia, Art nou i Ciències agrícoles. [Capçalera tipogràfica].

Imp. *L'Avenç*, Ronda de l'Universitat, 20.—180 × 170 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—Il·lustrada.

Any I, 1902; núm. 1-2 (1 juliol-1 agost).

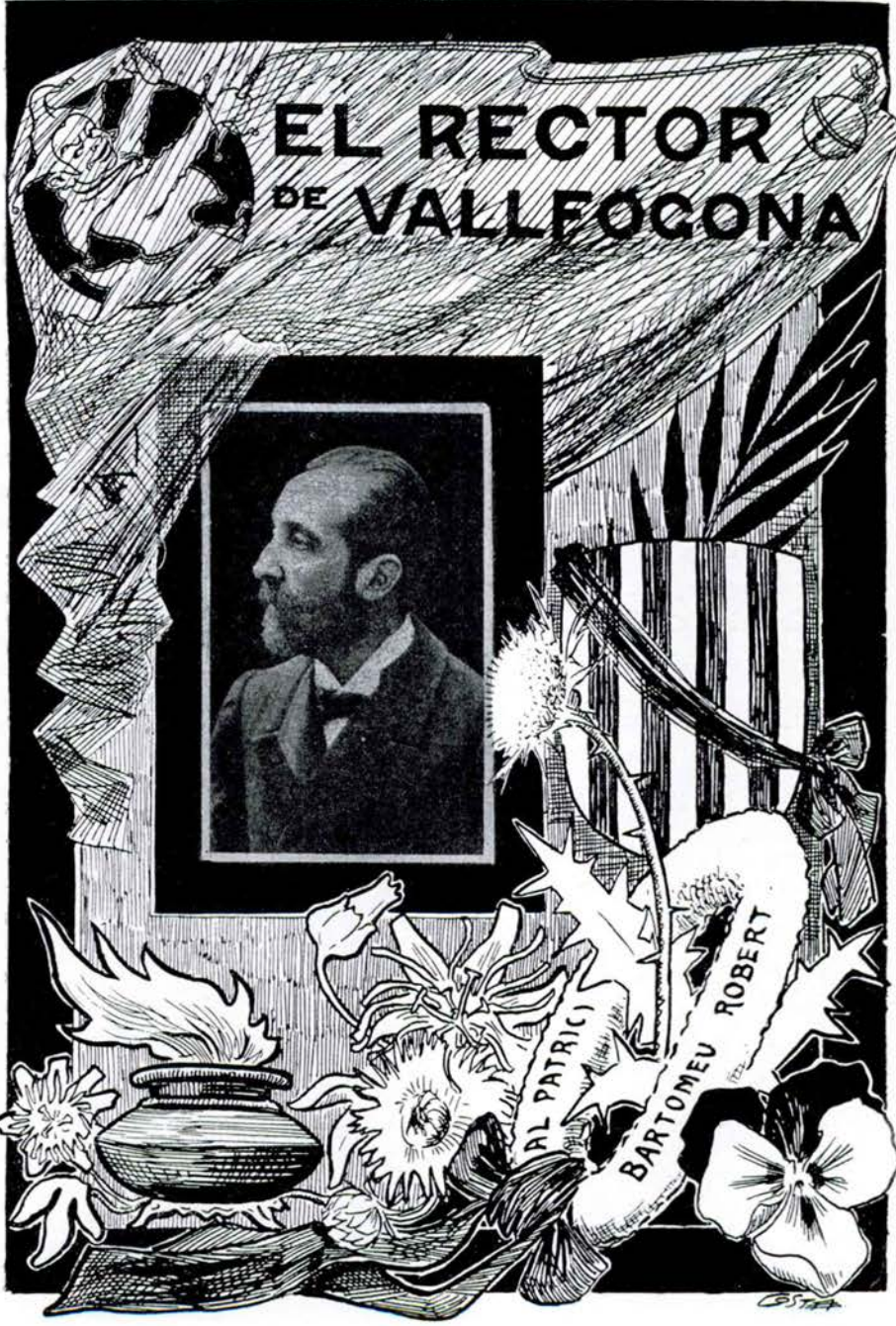
Llegim en l'article de presentació, que *Zarathustra* «no es un periódich d'informació... no pensa parlar de tot; parlarà no mes de lo que siga digne de que se'n parli». Era una publicació satírica, la qual ridiculitzava altres revistes modernistes, i més que a cap, *Joventut*. (Vegeu núm. 494). L'autorització es féu a favor de N'Antoni Ferrer.

550. LA LLUMANERA.—Setmanari humorístich, il·lustrat y literari. Sortirà cada diumenge. [Capçalera mixta. Un gravat decoratiu amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Capellans, 11.—Imp. de P. Ortega, Aribau, 13.—230 × 140 mm.—16 pp. a 2 col.—Preu: Pts. 0'10.

Any I, 1902; núm. 1 (20 oct.)

* Es refereix a En Pi i Margall.

Núm. 546.

En la «Salutació» ens diu, que la finalitat de *La Llumanera* és «iluminar las vetlladas de la clase jornalera», y que per aixó cuidarán de tenirla sempre ben acondicionada del oli y blé necessaris, perque son flam siga alegre, y a sa claror pugan veurhi, los que la tingan, lo que s'amaga moltes vegadas a la potent llum del millor arch voltaich». Hi col·laboraven En Jacint Capella, J. Robert, A. Llimoner, A. Cortina Rivera, S. Armengol i altres. Se'ns ha dit que no va sortir altre número que el primer.

551. SOCIETAT FREDERICH SOLER.—Butlletí setmanal. [Capçalera mixta alegòrica].

Direc. Montesión, 8. Red. i Adm.: Dou 14.—Imp. F. Badia, Dou, 14.—183 × 122 mm.—4 pp. a 2 col.—IHuistrat.

Any I, 1902; núm. 6 (26 nov.)

Aquest butlletí es repartia als concurrents a les funcions de l'esmentada Societat, la qual actuava en el Teatre Romea els dimecres de cada setmana. Era una publicació literària; entre els col·laboradors s'hi veuen entre altres, els noms d'Ignasi Iglesias, Pere Rius i Joan Camps. L'autorització d'aquest setmanari es féu a nom d'aquest últim; en el text del mateix es diu que el director era En Pere M. Sancristòfol. Va començar a sortir el 22 d'octubre del dit any.

552. LA DIDA.—Setmanari popular. Sortirà cada dissapte. [Capçalera mixta. Dibuix d'En Costa, amb el títol de la publicació].

Red., Adm. i Imp. Petritxol, 2.—244 × 158 mm.—8 pp. a 2 col. + 8 pp. de folletó.—Suscripció: Barcelona, trimestre, 2 ptes.; Fora, un any, 8 ptes.; Extranger, un any, 15 ptes. Núm. solt Pts. 0^o15.—IHuistrat.

Any I, 1902; II, 1903; núm. 12-20 (13 dbre. 1902-7 febrer 1903).

Aquesta publicació dirigida per En Lluís Millà, va començar a sortir a últims de setembre, i quasi diríem que fou el dia 20; tractava preferentment de teatres, i demés de ressenyar les obres estrenades, dedicava un bon espai a les Societats Recreatives que tenien quadres d'aficionats. Repartia fulletó, rel·ligable.

553. CUCUT.—Calendari pera... [Portada iHuistrada i acolorida].

Est. Tip. de Marian Galve, Avinyó, 18.—220 × 140 mm.—Preu: 1 Pta.

Any I, 1903; 136 pp. a 2 col. - II, 1904; 136 pp. a 2 col. - III, 1905; 135 pp. a 2 col. - IV, 1906; 126 pp. a 2 col. - V, 1907; 126 pp. a 2 col. - VI, 1908; 127 pp. a 2 col.

Al igual que altres publicacions per l'estil, per les pàgines d'aquest almanac, s'hi veuen treballs en prosa i vers, i un bon nombre d'il·lustracions pertanyents als redactors i col·laboradors del setmanari *Cu-cut*. (Vegeu núm. 538).

554. CÍRCULO JOSEPETS (antes «La Flora»).—Boletín anunciador de los festejos y noticias de este Centro. [Capçalera tipogràfica].

Tipolit. Seix, Sant Agustí, 1 a 7.—196 × 122 mm.—6 pp. a 2 col.—Bilingüe.
Any II, 1904; núm. 13 (1 gener).

D'aquesta publicació solament coneixem el número que havem descrit, però podem dir que va començar en gener de 1903. Es repartia als concurrents del dit Cercle, i era com el portaveu de l'esmentada Societat; demés de l'anunci de les festes o funcions que celebrava, publica treballs literaris.

CATALUNYA N. I.-XV JANER DE MC'III
Redacció: Plassa de la Catedral, 2 bis.

SALUTACIÓ

555. CATALUNYA. — Revista Literaria quinzenal. [Des de l'any 1904]. Revista mensual. [Des de l'any 1905]. Revista quinzenal. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Plassa de la Catedral, 2 bis. Adm.: Cardenal Casanyas, 4. [Des de l'any 1904] Adm.: Trafalgar, 61. Red.: Universitat, 7.—Imp. Josep Cunill, Universitat, 7.—201 × 126 mm. [Des de l'any 1904] 170 × 104 mm.—[Any III, cada núm. 64 pp.].—Suscrip.: 2'50 ptes. trimestre. Núm. solt Ptes. 0'30. [Des de l'any 1904] Un semestre a Barcelona, 5 ptes. Fora de Barcelona, 6 ptes. Núm. solt Ptes. 0'50.—[Ilustrada.

Any I, 1903; núm. 1-24 (15 gener-30 dbre.) 576 + 588 pp. a 2 col. - II, 1904; núm. 25-36 (gener-dbre.) 134 + 138 pp. a r. s. - III, 1905; núm. 37-46 (15 gener-30 maig).

En l'article «Salutació» llegim que «Catalunya en els dias presents... mostra una vitalitat maravillosa malgrat tota mena d'obstacles. Ciències, Lletres, Arts ens revelan cada dia símptomes més eloquents d'una indiscutible eflorència... Fins ara han dut tot el pes de nostre gran desvetllament els setmanaris que per son escas tamany y sa propensió exagerada al conreu de l'actualitat, permeten no mes la nota apuntada febrosament, la condensació feta a las palpentas. La pausa ab que s'escriuen la monografia, la novela, el poema son gayrebé desconeguts en nostras publicacions qu'han de donar literatura a dosis. Aqueixa es la rahó de nostra Revista fascicle». S'hi aplegaren al costat d'alguns noms de les generacions literàries anteriors, els més interessants de les joves promocions que no entraren en el grup de la revista *Juventut* i proclamaven el mestratge dels poetes

Al comensar la nostra tasca, ab el ferro de l'arada enfonzat entre els terrossos y la mirada serena cap al pervindre, dirigim nostra coral salutació als escriptors y artistas, a la premsa, a tota la bona gent de Catalunya, a tots els fills del vell regne d'Aragó.

Catalunya en els dias presents—déyam en nostra circular—mostra una vitalitat maravillosa malgrat tota mena d'obstacles. Ciències, Lletres, Arts ens revelan cada dia símptomes més eloquents d'una indiscutible eflorència. Els somnis qu'haurian semblat mes utòpics, se concretan, se solidan, y arriuan a obtenir la rahó de las cosas definitivas. Redera las esperansas dels homes d'intel·ligencia venen las realisations dels homes de voluntat. En l'istoria de Catalunya s'obre una época de maturitat a quin esplendor hem de cooperar tots en lo possible.

Fins ara han dut tot el pes de nostre gran desvetllament els setmanaris que per son escas tamany y sa propensió exagerada al conreu de l'actualitat permeten no mes la nota apuntada febrosament, la condensació feta a las palpentas. La pausa ab que s'escriuen la monografia, la novela, el poema son gayrebé desconeguts en nostras publicacions qu'han de donar literatura a dosis. Aqueixa es la rahó de nostra Revista fascicle.

Els elements mes remarcables de la cultura catalana s'ens ha posat al costat, disposats a ajudarnos en nostra generosa idea. Tantdebó que poguém consolidar aqueixa publicació mercés a son ample esperit català a son desitj vehementíssim d'aixecar cada vegada mes nostre nivell intel·lectual. Llarga y fatigosa es la tasca mes en quant de nosaltres depengul, no defallirém un sol instant.

Comensem el solch.

LA REDACCIÓ.

Núm. 555.

mallorquins. S'hi sent clara la influència de la personalitat de Josep Carner, qui col·laborava directa i indirectament. També publicà algun escrit d'Eugeni d'Ors i fins dibuixos seus, signats *Romeu*.

556. GARGOTS.

Amb data del 15 de gener de 1903, es va donar autorització a Esteve Tapias per a publicar un periòdic quinzenal amb aquest títol.

557. MINERVA.—Butlletí mensual de propaganda, de la Imprempta de Salvador Bonavia, carrer de Petritxol, 2. [Capçalera mixta. Un gravat amb el bust de Minerva, i el títol de la publicació].

Imp. Petritxol, 2.—134 × 90 mm.—8 pp. a 2 col.—Il·lustrat.
Any I, 1903; núm. 1-3 (gener-juny).

És una publicació de propaganda, amenitzada amb una sèrie de retrats d'escriptors acompanyats de breus notes biogràfiques, i treballs literaris d'En Jacint Capdevila, Ignasi Iglésias, Lluís Millà, J. Costa i Pomés, Joan Maragall i altres.

558. LA DEVANTERA.—Quinzenari catalanista. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: *Associació Popular Catalanista*, Escudillers Blancs, 8, 1.er—Est. Tip. de Josep Ortega, S. Pau, 96.—390 × 268 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'05.
Any I, 1903 al IV, 1906. Núm. 1-83 (15 febrer 1903-15 juliol 1906).

Publicació adherida a la «Unió Catalanista». Els principals redactors de *La Nació Catalana* (núm. 467) ho foren de *La Devantera* la qual, com aquella, sofrí denúncies i suspensions.

559. MONTSERRAT.—Porta-veu de la «Lliga espiritual de Nostra Senyora de Montserrat». [Capçalera al·legòrica. Dibuix de A. de Riquer].

Direc., Red. i Adm., Governador, 9, pral. [Des de l'any VI, núm. 53] Red. i Adm. Corts, 581. Llib. de Joan Gili. [Des de l'any VII] Red. i Adm., Balmes, 71.—*Tip. Catòlica*, Pi, 5. [Des del núm. 40] Imp. de Francisco X. Altés, Angels, 22 y 24. [Des del núm. 53] Imp. de Joan Gili. [Des del núm. 61] Imp. *La Catalana*, Balmes, 71.—195 × 124 mm.—Núm. solt Ptes. 0'20.

2.ª època. Any IV, 1903; núm. 34-39 (abril-set.) pp. 169-264. - V, 1904; núm. 40-48 (abril-dbre.) pp. 265-432. - VI, 1905; núm. 49-60 (gener-dbre.) pp. 433-496 + 136 pp. - VII, 1906; núm. 61-72 (gener-dbre.) pp. 137-327.

En l'article signat per la Redacció, ens diu que «altre volta tornem a la palestra *. Després d'un temps d'inacció, tornem al mohiment, tornem a la lluyta;

* Vegeu la primera època d'aquesta publicació, en el núm. 493.

y diem després d'un temps d'inacció, perquè la nostra Revista no era morta encara que ho semblés... Els nostres ideals no poden rejuvenir-se, són sempre joves; les idees santes de Deu y Patria que en nosaltres alenaran, no són del passat ni del pervindre, són sempre d'avuy. Mes si les idees de Deu y Patria no poden rejuvenir-se, podem ferho nosaltres, podem ferho tots. Aqueix és el fi últim de nostra Revista...» En el número corresponent al mes de desembre de 1906, llegim un seuit «a reveure» sospenent la publicació *. Fullejant els volums d'aquest «porta veu» s'hi veuen treballs signats per En Jaume Bofill i Matas, Ramon N. Comas, Joan Llongueras, I. de L. Ribera Rovira, Dr. Torras i Bages, P. Miquel d'Esplugas, Alfons Vallmitjana, N. Font i Sagué i molts més. Publicava fulletó.

560. PATRIA NOVA.

El títol d'aquesta publicació l'hem vist esmentat en el registre del Govern Civil, autoritzant, amb data de 5 de maig, a En Josep Ripoll i Odena, com propietari, i Faustí Domènec com a director, per a publicar una revista mensual.

561. GENT NOVA.—Periòdic quincenal humorístich. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Aribau, 108, Pral. [Des del núm. 3] Red. i Adm.: Carretas, 75.—Imp. de *Gent Nova*.—230 × 147 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt 5 céntims; trimestre Pts. 0'50. [Des del núm. 4] trimestre Pts. 1.—Il·lustrat.

I, 1903; núm. 1-5 (24 maig-26 juliol).

La finalitat d'aquest periòdic la veiem expressada en l'article de presentació, titolat «¿Qui som?», en dir: «Som uns pobres diables que no sabem lo que portem entre mans... No és altre'l nostre intent que presentarnos tal com som... ja que's demana *regeneració*, res més natural que sigui *gent nova* qui manegi las riendas del burro, es a dir, del país o l'Estat, que pel cas es igual... Mentrestant farém mérits per captarnos la simpatia de las noyas macas y de la gent de bon humor». S'hi veuen treballs d'Abelard Coma, Vicens Caldés Arús, Carles Branera, Marcel·lí Jordana i altres. Publicava fulletó.

562. LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA.—Se publica cada diumenge. [Des de l'any 1906] Revista setmanal il·lustrada. [Capçalera il·lustrada amb el títol de la publicació].

Red. y Adm.: Mallorca, 371. [Des del núm. 18] Red. y Adm.: Mallorca, 287.—Est. Gràfic Thomas.—276 × 176 mm. [Des de l'any 1917] 205 × 140 mm.—Suscripció: Un any, 30 ptes; Sis

* En la *Estadística de la Prensa Periódica de España*, veiem una publicació amb el títol més amunt assenyalat, com sortida en 1905; probablement és una equivocació, i es tracta de la mateixa que estem descrivint, per quant la segona època de *Montserrat* comprèn de 1903-1906, i no creiem en la coexistència de dues publicacions amb el mateix títol.

mesos, 15'50 ptes.; tres mesos, 8 ptes.; Extranger, un any, 35 ptes. [Des de l'any 1907] Suscripció per números, dos rals cada setmana. [Des de l'any 1917] Un any 15 ptes.; Mig any 8 ptes. Núm. solt Pts. 0'25.—IHuistrat.

Any I, 1903; núm. 1-30 (7 juny-25 dbre.) 393 pp. a 3 col. - II, 1904; núm. 31-82 (1 gener-25 dbre.) 868 pp. a 3 col. - III, 1905; núm. 83-135 (1 gener-31 dbre.) 848 pp. a 3 col. - IV, 1906; núm. 136-187 (7 gener-30 dbre.) 831 pp. a 3 col. - V, 1907; núm. 188-239 (6 gener-29 dbre.) 862 pp. a 3 col. - VI, 1908; núm. 240-291 (5 gener-27 dbre.) 847 pp. a 3 col. - VII, 1909; núm. 292-342 (3 gener-25 dbre.) 743 pp. a 3 col. - VIII, 1910; núm. 343-394 (2 gener-25 dbre.) 838 pp. a 3 col. - IX, 1911; núm. 395-447 (1 gener-31 dbre.) 796 pp. a 3 col. - X, 1912; núm. 448-449 (7 gener-29 dbre.) 700 pp. a 3 col. - XI, 1913; núm. 500-551 (5 gener-28 dbre.) 636 pp. a 3 col. - XII, 1914; núm. 552-603 (4 gener-27 dbre.) 712 pp. a 3 col. - XIII, 1915; núm. 604-655 (3 gener-26 dbre.) 772 pp. a 3 col. - XIV, 1916; núm. 656-708 (1 gener-31 dbre.) 752 pp. a 3 col. - XV, 1917; núm. 709-759 (7 gener-30 dbre.) 916 pp. a 2 col.

En el «Deu vos guart» ens diu la Redacció, que no ve a entaular cap competència als demés periòdics i revistes catalanes, sinó que té la convicció de què tota la premsa contribuirà «a la millor cultura de nostre poble y a fer coneixer per complert los esclats de sa vida literaria, artística o industrial». És una publicació digna continuadora de la que hem assenyalat en el núm. 302; tant les il·lustracions com el text, són excel·lents. És la gran enciclopèdia gràfica de la vida i la cultura catalana durant quinze anys. Les dificultats que la guerra portà a les publicacions periòdiques, l'obligaren primer a reduir el format i a suspendre a l'últim la publicació. Sempre assenyada i vibrant a l'hora, complí admirablement el seu programa. El director i propietari era En Francesc Matheu.

563. L'HUMOR.

En les notes del Govern Civil hi figura l'autorització donada el 15 d'agost de 1903 a favor d'En Josep M.ª Estebanés, com a propietari; i Jaume Claderas, com a director, per a publicar un setmanari amb el títol abans esmentat.

564. LA BARRETINA.—[Capçalera gravada i acolorida amb el títol del setmanari].

Red. i Adm.: Bou de la Plassa Nova, 20, 1.ª, 2.ª—Imp. Vilá y Comp.^a, Riera Alta, 45. [Des del núm. 4] Imp. de Josep Cunill Sala, Universitat, 7. [Des del núm. 25] *Sdad. Gral. de Artes Gráficas*, Balmes, 58.—233 × 146 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció: Un trimestre 1'75 pts. Núm. solt Pts. 0'10.—Sortia els dissabtes.—IHuistrat.

Segona tongada. * Any I, 1903; núm. 1-17 (8 agost-5 dbre.) - II, 1904; núm. 25 (12 febrer).

Llegim en l'article «La meva presentació» que aquesta publicació ve a fer «propaganda a favor de la barretina, convensuda com estich de que quan las plassas y carrers de las poblacions catalanas vermellejin ab aquella benhaurada y gloriosa insignia de la nostra terra, Catalunya tornarà a ser *gran*, tornarà a ser *rica*, tornarà a ser *plena*». Era un «setmanari català de bona mena», catòlic i carlí. El dirigia En Joaquim Albanell, i col·laboraven Vicens Caldés Arús, Sebastià Sans i Bori i alguns més.

* La primera època correspon a l'any 1900. Vegeu núm. 495.

565. LOS NOUS PINS.

No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació setmanal, per a la qual va donar autorització el Govern Civil a favor d'En Josep M.ª Serra, el 12 d'agost de 1903.

566. ORFEÓ DE SANS. — Portant-veu de l'Associació d'aquest nom. [Capçalera tipogràfica, amb el segell de la Societat].

Imp. *Elzeviriana* de Borrás y Mestres, Rambla de Catalunya, 14.—283 × 179 mm.—4 pp. a 2 col.

Any 1903; núm. 1 (20 agost).

Número únic, dedicat al primer concert donat pel dit Orfeó.

567. LO REQUETÉ.

No coneixem aquesta publicació, ni l'hem vist anotada en el registre del Govern Civil, però, en *La Renaixensa* del 7 de setembre de 1903, llegim: «Segons informes, aviat comensarà a publicarse lo setmanari *Lo Requeté*, portantveu de la «Joventut Carlista», de Barcelona».

568. NOVA CATHALONIA. — Periòdic mensual. Porta-veu del Centre «Nova Cathalonia». [Capçalera tipogràfica].

Any II, 1904; núm. 16 (1 dbre.)

Aquesta publicació que va començar a sortir el mes de setembre de 1903, demés de les notes referents al Centre *, inseria treballs polítics defensant la idealitat republicana catalanista.

569. LA REPÚBLICA SOCIAL.—Setmanari antipolítich socialista catalá. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm., Cassador, 4, 1.—Estampa *La Unió*, Riera Alta, 45.—412 × 290 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1903; núm. 1-3 (3-17 oct.)

En l'article de salutació, intitolat «Companys» llegim que aquesta publicació té «per enemichs declarats als hipòcritas mantenedors de la societat actual, tenim per adversaris, a la gran majoria dels treballadors que s'aplegan en lo partit socialista gubernamental y en lo socialisme ácrata...» Tractava de sociologia, literatura, etc.

* El manifest publicat per aquest Centre Catalanista-Republicà pot veure's a *La Renaixensa* del 19 de setembre de 1903.

570. LA TRAMONTANA.

Aquesta publicació no té res que veure amb l'esmentada en el núm. 322; no hem vist cap número d'aquest setmanari, l'autorització del qual es féu a favor de N'Isidre Miró, amb data del 27 d'octubre.

571. LA TRALLA. — Setmanari satírich. No'l equivoqueu ab el d'enfrente. Mudará'l petadó cada setmana. Surt els dissabtes. [Des del núm. 27] Surt els divendres. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Diputació, 296. [Des del núm. 10] Red. i Adm.: Diputació, 262. [Des del núm. 92] Red. i Adm.: Canuda, 15, pral.—Imp. *Comunal*, Roca, 14. [Des del núm. 3] Fidel Giró imp., València, 233. [Des del núm. 16] Tip. *Arte Moderno*, Paseig de Gracia, 83. [Des del núm. 27] Imp. de *La Renaixensa*, Xuclá, 13, baixos.—416 × 292 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscrip.: Catalunya 4 ptes. l'any; Extranger 6'50 ptes. Núm. solt Ptes. 0'05. [Des del núm. 98] Dintre y fora de Barcelona, 4 ptes. l'any.—Il·lustrat.

Any I, 1903; núm. 1-5 (31 oct.-28 nov.)-II, 1904-05; núm. 10-62 (2 janer-30 dbr.)-III, 1905; núm. 65-110 (20 janer-26 nov.)-IV, 1906; núm. 112-145 (4 maig-30 nov.)-V, 1907; núm. 151-153 (11 janer-18 janer).

«El Nostre Carreter» al fer la presentació d'aquest setmanari, ens diu que «es catalanista y demócrata de debó. Els de la casa poden dir tot el que vulguin y de la manera que vulguin. Respecta todas las ideas, si els que las tenen respectan las meas y si las profesan honradament». Figurava com a director En Domènec Fornés. Fou una publicació radicalment catalanista; va sofrir moltes denúncies i fins suspensions, i alguns dels seus redactors foren empresonats.

572. LA TRALLA DEL CARRETER.—Setmanari satírich. [Des de l'any II] Setmanari catalanista democrátich. No l'equivoqueu ab els dos de devant. Mudará la frisel·la cada setmana. Surt els divendres. [Capçalera mixta].

Red., Bruch, 41, 3.er, 1.ª [Desde el núm.19] Red. Diputació, 309, entressol.—Fidel Giró impressor, València, 233.—413 × 296 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Mitg any a Barcelona 1'50 ptas., fora 2 ptas; Un any a Barcelona 3 ptas., fora, 4 ptas. Núm. solt Ptes. 0'05.—Il·lustrat.

Any I, 1903; núm. 1 (25 dbr.)-II, 1904; núm. 4-27 (15 janer-24 juny).

Aquesta nova «Tralla» correspon a una escisió de la redacció del periòdic esmentat en el número anterior; per això llegim en l'article «Quatre mots» que: «*La Tralla* s'ha vengut, jo que soch el qui la manejava, no que no m'hi vengut, y això vol dir que *La Tralla del Carreter* ó sigui la meva *Tralla*, li sabré dar el mateix joch que fins are, y posarli també sobre les mateixes espatlles que fins are... Els diners poden comprar títols de periòdichs, no els qui fan els periòdichs». El seu lema era: «Ordre, Justicia y Amor». L'autorització es féu a favor d'En Josep Martí. Amb tot i la curta vida que va tenir, sofrí freqüents denúncies.

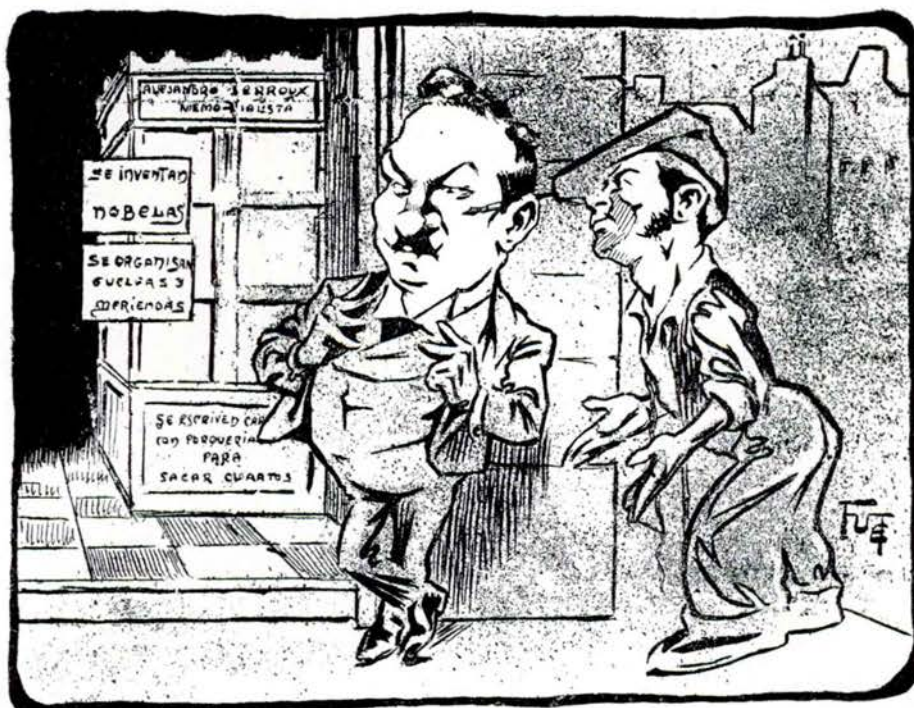
LA TRALA

SETMANARI SATIRICH

No 'l equivoqués ab el d'enfrente * Mudarí 'l petadé cada setmana

DIPUTACIÓ, 205/ SERT ELS DISSANTES

En lo qu' ha vingut á parar en Lerroux

EL CARRETERA.—Home, senyor «Lajandró»: si no li sab mal m'hauré de tornar á escriurer aquella carta d'ahir. Si: perque, quan la dona lieigís al'ó de la m... á y las p...s y els j...s, me diría que aquí á Barcelona m'hi tornat molt brut.

Núm. 571.

573. EN PATUFET.—Farà una entremaliadura cada setmana. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació].

Red. y Adm. Rambla de les Flors, 11. [Des de l'any II] Red. y Adm. Escudellers, 54. [Des del núm. 84] Red. y Adm. Cardenal Casanyas (Riera del Pi), 4.—Tip. Danyans i Fraguas (S. en C.) Diputació, 214. [Des del núm. 6] Tip. *Sigle XX*, Ronda Sn. Antoni, 70. [Des del núm. 11] Tip. *Arte Moderno* de Vega y Mascaró, Passeig de Gracia, 83, baixos. [Des del núm. 37] Imp. *La Renaixensa*, Xuclá, 13. [Des de l'any II] Imp. de M. Galve, Avinyó, 18. [Des de l'any XI] Imp. de Fidel Giró, Valencia, 233. [Des del núm. 559] Imp. *Montserrat*, Ferran, 43. [Des de l'any XXI] Imp. Muntaner, 24.—129 × 86 mm. [Des de l'any II] 141 × 95 mm. [Des de l'any XI] 151 × 104 mm.—[Des de l'any XXI] 161 × 111 mm.—8, 12 ó 16 pp. a 2 col.—Il·lustrat.—Suscripció. Catalunya: un any 3 ptes.; un semestre 2 ptes.; Extranjer, un any 5 ptes. Núm. solt 5 céntos. [Des del núm. 844] Pts. 0'10. [Des del núm. 1005] Barcelona, un any 7'50 ptes. Provincias, un any 8 ptes. Núm. solt Pts. 0'15.—Il·lustrat.

Núm. prospecte, dbre. 1903.—Any I, 1904; núm. 1-52 (3 gener-24 dbre.)-II, 1905; núm. 53-10 (1 gener-30 dbre.)-III, 1906; núm. 114-126 (10 març-2 juny)-VII, 1911; núm. 365-416 (7 gener-30 dbre.)-VIII, 1912; núm. 417-468 (6 gener-28 dbre.)-IX, 1913; núm. 469-520 (4 gener-27 dbre.)-X, 1914; núm. 521-572 (3 gener-26 dbre.)-XI, 1914; núm. 521-572 (3 gener-26 dbre.)-XIII, 1916; núm. 625-677 (1 gener-30 dbre.)-XIV, 1917; núm. 678-729 (6 gener-29 dbre.)-XV, 1918; núm. 730-781 (5 gener-28 dbre.)-XVI, 1919; núm. 782-825 (11 gener-29 nov.)-XVII, 1920; núm. 826-873 (31 gener-31 dbre.)-XVIII, 1921; núm. 874-926 (1 gener-31 dbre.)-XIX, 1922; núm. 927-978 (7 gener-31 dbre.)-XX, 1923; núm. 979-1030 (6 gener-20 dbre.)-XXI, 1924; núm. 1031-1239 (5 gener-31 dbre.)-XXII, 1925; núm. 1083-1134 (3 gener-26 dbre.)

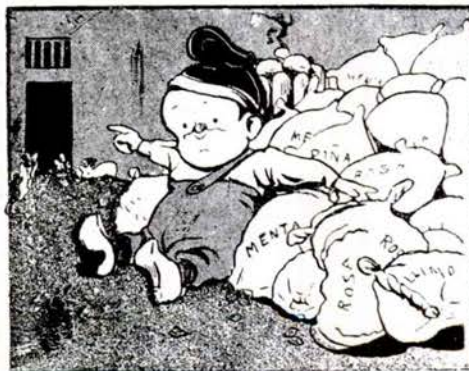
En el «Prospecte» ens diuen que «aquesta publicació serà dedicada especialment, als nens y nenas que sàpigan llegir y escriure, y als que no'n sàpigan los ilustrará ab los ninots... Son objecte serà inclinar als nens y nenas de Catalunya desde sa mes tendre edat a llegir en catalá y despertar en sos cors ignocents l'amor a las nostras tradicionals costums, a las rondallas morals y instructivas, als bonichs y distrets jochs de l'infantesa... Los beneficis que s'hi obtingan los destinaré á la protecció y sosteniment de las escolas catalanas gratuitas, establertas á Catalunya». No creiem equivocar-nos en dir que aquest setmanari és el que ha

Farà una entremaliadura cada setmana

ANY I BARCELONA 3 JANER 1904 NÚM. 1

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ	PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Rambla de las Flors, 11 BARCELONA	Cataluya: un any. . . 3 pessetas Idem: un semestre. . . 2 id. Estranger: un any. . . 5 id.

„Ja veurán los xikare-los
com jo gasto las bravatas!

Si feu bondat, caramel·los,
si no al quarto de las ratas.

Núm. 573.

tingut més subscripció a Catalunya. Actualment En J. M.ª Folch i Torres, i els dibuixants Cornet i Junceda són l'ànima d'aquesta popular publicació, que fou iniciada per l'Aureli Capmany.

574. VIDA.—Publicació quinzenal, portaveu de l'Academia d'Higiene de Catalunya. [Des de l'any III] Revista de Cultura étnica y social. Patrocinada per l'Academia d'Higiene de Catalunya. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Ronda Universitat, 14, entressol. Adm.: Lauria, 15.—Imp. F. Badia, Dou, 14.—266 × 170 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscrip.: Espanya, 2 ptes. l'any; Extranger, 3 ptes.—Trilingüe.

Any I, 1904; núm. 1-23 (15 gener-15 dbre.) - II, 1905; núm. 24-47 (1 gener-15 dbre.) - III, 1906; núm. 48-49 (1-15 gener).

En l'article «Nostres propòsits» llegim que «al objecte de proporcionar al poble, impotent pera lluytar ab éxit contra las innombrables causas de mort que l'envolcallan, perque las ignora, una font de coneixements que contribueixi a fomentar sa cultura, a enfortir son cos, a evitar las malalties que'l debilitan y'l matan, y a nodrir son esperit ab un criteri ample, progressiu y humanitari. Heus aquí esplicada en pocas paraulas la rahó d'existencia del nostre periódich. Y heus aquí també perque l'hem batejat ab el nom de *Vida*». També ens diu que «el poble que primer assolira l'ideal a que l'humanitat s'encamina, deya el Dr. Rengade, serà aquell que consegueixi lliurar-se de las vergonyosas cadenas del despotisme, de l'ignorancia, de la superstició y de las preocupacions; serà aquell que, agraht y just, sápigam utilizar pera'l bé de tots, els esforços de cada un. A practicar, donchs, aquest precepte se dirigeixen nostres afanys; a utilizar pera'l bé de tots, els esforços de cada un de nosaltres... Combatrer la mort y fomentar la vida. Heus aquí els nostres propòsits». Publicà treballs en català, castellà i francès, signats per celebrats higienistes.

575. LA CAÇA DE LA PERDIU.—Periódich manço. Sortirà á caçar tots los diçaptes. [Des del núm. 4] Sortirà á caçar tots los dijous. [Capçalera il·lustrada].

Adm., Riera Alta, 45.—Imp. Riera Alta, 45.—231 × 149 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1904; núm. 1-5 (16 janer-18 febrer).

En l'article «Thothom» s'hi llegeix que: «nostra bandera es la de las gloriosas barras, que alguns barruts explotan fentlas odiosas a las regions espanyolas en lloch de ferlas estimar; y a la sombra d'ella's pescan empleos que acceptan vingan d'ahont vingan... Nostra redacció la formarà'l verdader catalanisme, aixó es: catalans de bona mena, no germanastres, sino verdaders germans de todas las regions espanyolas, mes castigadas encar que nosaltres, no pe'l poble de Madrit, sino per la majoria dels politichs...» Encara que aquesta publicació es

digui catalanista, no ho és; manifestava forta simpatia pel partit radical i menyspreu per la Lliga Regionalista i l'Unió Catalanista. Figurava com a director En Florentí Gimeno.

576. UNIVERSITAT CATALANA.—Revista Mensual d'Educació Nacional. Orgue de les entitats escolars i docents catalanes. [Portada tipogràfica].

Tip. *L'Avenç*, Ronda Universitat, 20.—228 × 141 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció anyal 5 ptes.

Any I, 1904; núm. 1-9 (gener-dbre.)

En l'article «Propòsit» llegim: «Volem que l'*Universitat Catalana* respongui dignament a l'altesa del seu nom.—Volem que l'*Universitat Catalana* sigui'l llaç d'unió de les classes escolars catalanes entre si, i entre elles i el professorat.—Volem que l'*Universitat Catalana* sigui'l ferm suport dels interessos i l'energic portaveu de les aspiracions de la nostra classe escolar.—Volem que l'*Universitat Catalana* sigui'l ganfaró alçat als quatre vents, sota quals plecs vinguin a agrupar-se tots aquells que treballen per a la cimentació i edificació de l'Universitat Lliure Catalana.—Volem que l'*Universitat Catalana* sigui una llar intensa i extensa de calor i llum per a tots els conreadors de l'esperit català en les diverses branques de sa cultura.—Aixó volem i aixó farem sense planyer esforços ni sacrificis...» El director era En Cebrià de Montoliu; hi col·laboraren, entre altres, En Pompeu Crehuet, Joan de la C. Quadrada, Joan Banús, Eugeni Ors, Oriol Martorell, Joan Soler i Pla, Eusebi Güell i López i Emili Vallès. Els organitzadors del primer Congrés Universitari Català, foren l'ànima d'aquesta revista.

577. REVISTA MUSICAL CATALANA.—Butlletí mensual del «Orfeó Català». [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Plassa de Sant Just, 4. [Des de l'any VI] Red. i Adm.: Alt de Sant Pere, 13.—Tip. *L'Avenç*, Ronda de l'Universitat, 20. [Des de l'any VI] Tip. *L'Avenç*, Rambla de Catalunya, 24. [Des de l'any VI] Oliva, imp. S. en C. - Vilanova y Geltrú. [Des de l'any VII] Tip. *L'Avenç*, Rambla de Catalunya, 24. [Des de l'any XV] *Tallers d'Arts Gràfiques*, Henrich i C.^a [Des de l'any XIX] *Atenes A. G.*, Enric Granados, 30. [Des de l'any XX, núm. 232] *Atenes A. G.*, Provença, 157.—234 × 149 mm. [Des de 1909] 181 × 135 mm. [Des de 1925] 186 × 127 mm.—Preus de suscripció: Barcelona, pels socis del *Orfeó Català*, un any 4 Ptes.; pels no socis, 5 Ptes. Fora: Pels socis del *Orfeó Català*, un any 5 Ptes.; pels no socis, 6 Ptes. Extranger: Un any, 6 franchs. Núm. solt, Ptes. 0'50. [Des de l'any 1921] Barcelona, pels socis de l'*Orfeó Català*, un any 6 Ptes. Per als no socis, 7 Ptes. Fora, pels socis de l'*Orfeó Català*, un any 7 Ptes. Per als no socis, 8 Ptes. Extranger, un any, 10 Ptes. Núm. solt Ptes. 0'75.

Any I, 1904; núm. 1-12 (gener-dbre.) VIII pp. + 272 pp. - II, 1905; núm. 13-24 (gener-dbre.) 252 pp. + VIII pp. - III, 1906; núm. 25-36 (gener-dbre.) 236 pp. + VII pp. - IV, 1907; núm. 37-48 (gener-dbre.) 272 pp. + VII pp. - V, 1908; núm. 49-60 (gener-dbre.) 256 pp. + VII pp. - VI, 1909; núm. 61-72 (gener-dbre.) 389 pp. + VIII pp. - VII, 1910; núm. 73-84 (gener-dbre.) VIII pp. + 375 pp. -

VIII, 1911; núm. 85-95 (gener-dbre.) VIII pp. + 392 pp. - IX, 1912; núm. 97-108 (gener-dbre.) VIII pp. + 383 pp. - X, 1913; núm. 109-120 (gener-dbre.) VIII pp. + 359 pp. - XI, 1914; núm. 121-132 (gener-dbre.) VIII pp. + 387 pp. - XII, 1915; núm. 133-144 (gener-dbre.) VIII pp. + 383 pp. - XIII, 1916; núm. 145-156 (gener-dbre.) VIII pp. + 382 pp. - XIV, 1917; núm. 157-168 (gener-dbre.) VIII pp. + 318 pp. - XV, 1918; núm. 169-180 (gener-dbre.) VIII pp. + 290 pp. - XVI, 1919; núm. 181-192 (gener-dbre.) VIII pp. + 256 pp. - XVII, 1920; núm. 193-204 (gener-dbre.) VII pp. + 216 pp. - XVIII, 1921; núm. 205-216 (gener-dbre.) VIII pp. + 248 pp. - XIX, 1922; núm. 217-228 (gener-dbre.) VIII pp. + 305 pp. - XX, 1923; núm. 229-240 (gener-dbre.) VIII pp. + 324 pp. - XXI, 1924; núm. 241-252 (gener-dbre.) VIII pp. + 332 pp. - XXII, 1925; núm. 253-264 (gener-dbre.) VIII pp. + 284 pp.

En Lluís Millet, en l'article *Per qué?*, escriu que «no's cregui que aquesta revista volem que sia un butlletí arqueològich musical, no: volem conèixer nostre passat pera ajudar a fer més art pera'l pervindre, es a dir, que duri. Aquesta publicació es el portaveu del *Orfeo Català*, y aquesta entitat ha executat música de totas épocas, desde las melodias gregorianas fins a Richard Strauss, passant per Josquin, Palestrina, Victoria, Mozart, Beethoven, Berlioz, Wagner y César Frank. Aixó vol dir que no som sistemàtics y com que en nostra terra no n'hi han de papers que parlin exclusivament de música, nostra Revista tindrà un caràcter general». En les seves pàgines s'hi veuen treballs d'En Felip Pedrell, Lluís Millet, Francesc Pujol, Gregori M.ª Sunyol, Eduard L. Chavarrí i molts altres. Figuraven com a propietari i director, respectivament, En Joaquim Cabot i En Joan Salvat.

578. BUTLLETÍ DE LA INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTORIA NATURAL. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Paradís, 10, 1.ª, 2.ª.—Imp. *La Hormiga de Oro*, Nou de St. Francesc, 17. [Des de l'any 1910, núm. 8] Imp. López Robert, Comte de l'Assalt, 63. [Des de l'any 1910, núm. 4] Imp. *Montserrat* de Bartra y Gost, Sta. Agna, 20. [Des de l'any 1912, núm. 4] Imp. de F. X. Altés y Alabart, Angels, 22 y 24.—168 × 103 mm.

Segona època.—Any I, 1904; núm. 1-9 (gener-dbre.) 123 pp. - II, 1905; núm. 1-9 (gener-dbre.) 156 pp. - III, 1906; núm. 1-9 (gener-dbre.) 146 pp. - IV, 1907; núm. 1-9 (gener-dbre.) 98 pp. - V, 1908; núm. 1-9 (gener-dbre.) 127 pp. - VI, 1909; núm. 1-9 (gener-dbre.) 112 pp. - VII, 1910; núm. 1-9 (gener-dbre.) 110 pp. - VIII, 1911; núm. 1-9 (gener-dbre.) 147 pp. - IX, 1912; núm. 1-9 (gener-dbre.) 195 pp. - X, 1913; núm. 1-9 (gener-dbre.) 147 pp. - XI, 1914; núm. 1-9 (gener-dbre.) 167 pp. - XII, 1915; núm. 1-9 (gener-dbre.) 176 pp. - XIII, 1916; núm. 1-9 gener-dbre.) 158 pp. + 6 pp. - XIV, 1917; núm. 1-9 (gener-dbre.) 158 pp.

Segona època de la publicació ja coneguda (núm. 519).

579. EL NEULA.—Setmanari de gresca ab ninots. Sortirà cada Diumenge. [Capçalera gravada amb el títol de la publicació].

Red. i Adm. Universitat, 34.—Tip. Lit. Suarez y Mas.—261 × 149 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscrip.: 2 pts. trimestre. Núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1904; núm. 1-6 (8 febrer-15 mars).

Publicació que satiritza asprament la bona societat barcelonina. L'autorització es féu a favor d'En Domènec Torner.

580. **FORMA.**—Publicació il·lustrada d'art espanyol antic i modern i d'obres estrangeres existents a Espanya. [Portada tipogràfica].

Direc.: Passeig de Gràcia, 96. Adm. Mallorca, 291.—Establiment Gràfic Thomas.—221 × 123 mm.—Bilingüe.

Any I, 1904; núm. 1-12 (febrer-dbre.) 470 pp. + 5 pp. s. n. - II, 1906-1907; núm. 13-24 (gener-dbre.) 476 pp. + 9 pp. s. n.

Aquesta Revista, una de les més interessants que referent a Art s'han publicat en la nostra terra, insereix treballs de crítica artística en català i en francès signats per Francesc Acebal, Josep Pijoan, Mn. Josep Gudiol, Adrià Gual, Lluís de Zulueta, Vicens Lamperez i Romea, J. T. Blackburn i molts altres. El seu director En Miquel Utrillo, en l'article de «presentació», deia que: «S'acostuma desdoblegar la naturalesa humana en dos parts: Una material qu'es el cos i una altra indefinible, indefinida, introbable, misteriosa i superior a l'altra, qu'es l'ànima, l'essència i el per qué de la vida. Desaparescuda aquesta, l'altra es una despulla qu'es perd, s'oblida i's fond separantsen les parts constitutives, un cop perduda l'harmonia que les uneix.—En l'home, demés d'aquets dos elements, nosaltres per els nostres fins especials n'hi voldrém veurer un tercer, qu'es l'*Obra*... Per xó es el nostre ideal, per el que treballarém am tota la fé del convenciment i la tenacitat de la rahó; es ensenyar lo millor que poguém, el cervell artístic dels productors ibèrics, reproduhint... tot lo que constitueix el potencial artístic d'una terra...» L'autorització donada pel Govern Civil es va fer-se a nom d'En Ramon Casas.

581. **CATALUNYA TEATRAL.**

D'aquesta publicació no hem vist cap número, però, en tenim nota per l'autorització donada pel Govern Civil a favor d'En Josep Martrús, amb data del 11 de març de 1904, per a publicar un setmanari d'aquest títol.

582. **FIVALLER.**—Periòdic nacionalista catalá. Portaveu del Centre Autonomista Fivaller. Ateneu del Districte 6.^è [Capçalera mixta. Dibuix alegòric amb el títol de la publicació i l'escut de Catalunya].

Red. i Adm.: Aribau, 21.—Tip. R. Cardona.—299 × 199 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'10.

Any II, 1905; núm. 13-14 (maig-juny).

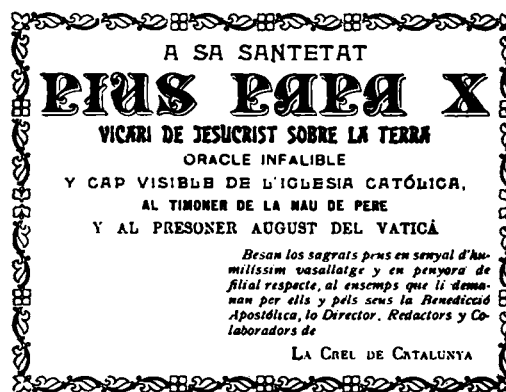
Publicació mensual va començar a sortir el mes de maig de 1904; era més literària que política. S'hi veuen treballs d'En Miquel Argimón, P. Cruells i Fornet i altres; el director era En Joaquim Mascaró.

583. **LA CREU DE CATALUNYA.**—Revista popular catòlich-regionalista, publicada baix los auspícis del Emm. y Rvm. Sr. Cardenal Casañas, Bisbe de Barcelona. [Coberta tipogràfica].

Red. i Adm. Aribau, 50, 2.ª, 1.ª—
Imp. de F. Altés, Angels, 22 i 24.—200 ×
130 mm.—16 pp. a 2 col.—Preus de sus-
cripció: Catalunya, un any 8 Pts.; Extran-
ger, 12. Núm. solt Pts. 0¹⁵.—

Any I, 1904; núm. 1 (1.er juliol).

En els «Nostres propòsits» ens diu «que será una Revista popular catòlica... la seva finalitat no será fer directament literatura, ni art, ni ciències...s presentarà a l'arena del combat ben aguerrida pera bregar ab força contra l'influència de la premsa sectària y descreguda... será una Revista independent y deslligada de tot compromís polítich y de tota bandera humana... Fe y Patria será'l lema constant de *La Creu de Catalunya*... fonamentarém les Bases de Manresa sobre les Bases redemptores del Calvari... treballarém tots desinteressadament per la gloria de Deu, per lo triomf de l'Iglesia y per la prosperitat de la Patria». El director era En Jaume Boloix i Canela, i comptava un bon nombre de redactors i col·laboradors.

Núm. 583.

584. **L'ESQUERRA.**—Setmanari autonomista. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm. Plassa del Bonsuccés, 3, entressol.—Fidel Giró, imp. Valencia, 233.—293 × 201 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0¹⁰.—Il·lustrat.

Any I, 1904; núm. 1-3 (3 juliol-17 juliol).

En l'article «Recordant al Mestre» escriu: «Catalunya ha sigut sempre lliberal y democrática, la inmensa majoria del poble catalá no será catalanista fins que vegi un Catalanisme que des de ara li garanteixi aquesta llibertat y aquesta democracia, y el Catalanisme no triomfará fins que no compti ab tot el poble catalá. El resultat d'aquestas premisas es ben clar; el triomf de nostras ideas va lligat ab el triomf de la causa de Catalunya». El dirigia En Ramon Company.

585. CATALUNYA ARTÍSTICA.—Revista ilustrada, d'Arts, Lletres y Ciències. Surt els dijous. [Capçalera mixta. Dibuix alegòric, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Vertrallans, 7, 1.ra, 2.ª [Des de l'any II] Adm.: Passatge Mercader, 10, interior. —A. Lopez Robert, imp. Comte de l'Assalt, 63. [Des de l'any II] Imp. de *Catalunya Artística*, Passatge Mercader, 10, interior.—226 × 152 mm.—Suscripció: Catalunya, un trimestre, 2 Pts. Demés regions d'Espanya: 3 Pts. Extranjer: mitj any, 6 franchs. Núm solt Pts, 0'15.

2.ª època.—Any I, 1904; núm. 1-11 (14 juliol-22 set.) 184 pp. a 2 col. —II, 1905; núm. 25-36 (12 gener-30 mars) pp. 26-214 a 2 col.

En l'article dirigit «Al Públich» signat pel director, En Joaquim Ayné i Rabell *, llegim «que els que formen part de la Redacció són els mateixos que publicaven la *Catalunya Artística*, en la seva primera època» (núm. 504); i que ara, mirant «per la prosperitat del periòdich» i fent-se «cárrech integralment de la màquina per la que's movilisa la publicació», vol fer-la sortir novament cercant el lloc que havia adquirit. És un setmanari dedicat a la Literatura més que a les Arts i Ciències. Entre els redactors i col·laboradors figuraven En Pompeu Crehuet, Xavier Viura, Joan Manén, R. Surinyach Senties, Claudi Omar i Barrera i molts altres. Probablement va estar dues setmanes sense sortir, en el període del 22 de setembre de 1904 al 12 de gener de l'any següent.

586. PALLA NOVA.—[Capçalera i il·lustrada, amb el títol de la publicació].

Adm.: Alt de Sant Pere, 15 bis, Kiosc «Joventut».—Imp. de Francisco Badia, Dou, 14. [Des del núm. 7] Est. tip. de Francisco Baxarias, Balmes, 71.—180 × 115 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Un any, Pts. 3. Núm. solt Pts. 0'05.—Il·lustrat.

Any I, 1904; núm. 1-7 (1.ra agost-14 set.)

En l'article de presentació s'hi llegeix que, la finalitat d'aquest setmanari és la d'«entretenir al públich sense embrancarnos en ideas de cap mena, fent broma, o posarnos en tothom que s'ho mereixi... I tot axó, ben amanit am literatura de la que ara s'estila, suposem farà que aquest semmanari sigui mirat am bons ulls pels que no vulguin encaparrarse». Figurava com a director En Manuel Artís, però son germà Avel·lí era qui en realitat el dirigia.

* Després d'En Joaquim Ayné i Rabell, va ésser-ne director En Didac Priu.

587. L'AMICH DEL POBLE CATALÀ.—Butlletí oficial de l'Associació benèfica del mateix nom, ab Estatuts aprovats per l'Autoritat. Sortirà un cop cada mes. [Des de l'any XI] Bolletí de l'Amich del Poble Català. [Des de l'any XVII] Butlletí de l'Amich del Poble Català. [Capçalera tipogràfica]. [Des del núm. 10] Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm.: Lauria, 8, 2.ª, 1.ª [Des de l'any XII] Jaume I, 11, pral.—Imp. *La Renaixensa*, [Des de l'any XII] Imp. Hijos D. Casanovas, Ronda Sant Pau, 67.—309 × 214 mm. [Des de l'any XII] 328 × 214 mm.—16 pp. a 3 col. [Des de l'any XII] 8 pp. a 3 col.

Any I, 1904; núm. 1-5 (agost-dbre.) - II, 1905; núm. 6-17 (gener-dbre.) - III, 1906; núm. 18-29 (gener-dbre.) - IV, 1907; núm. 30-42 (gener-dbre.) - V, 1908; núm. 43-54 (gener-dbre.) - VI, 1909; núm. 55-65 (gener-dbre.) - VII, 1910; núm. 66-78 (gener-dbre.) - VIII, 1911; núm. 79-90 (gener-dbre.) - IX, 1912; núm. 91-102 (gener-dbre.) - X, 1913; núm. 103-114 (gener-dbre.) - XI, 1914; núm. 115-126 (gener-dbre.) - XII, 1915; núm. 127-138 (gener-dbre.) - XIII, 1916; núm. 139-150 (gener-dbre.) - XIV, 1917; núm. 151-162 (gener-dbre.) - XV, 1918; núm. 163-174 (gener-dbre.) - XVI, 1919; núm. 175-181 (gener-dbre.) - XVII, 1920; núm. 182-185 (febrer-dbre.) - XVIII, 1921; núm. 186-188 (febrer-dbre.) - XIX, 1922; núm. 189-192 (febrer-oct.) - XX, 1923; núm. 193-195 (febrer-nov.) - XXI, 1924; núm. 197-200 (febrer-dbre.) - XXII, 1925; núm. 201-205 (febrer-dbre.)

Portaveu de l'esmentada societat mutualista.

588. EL BOMBO.—Periòdic independent escrit per molt bona gent. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Elisabets, 16, pral. 2.ª. Adm.: Barbará, 1 i 3, 1.ª—Est. Tip. de P. Bofarull, Palau, 1.—393 × 263 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Trimestre, 1 Pta. Núm. solt Pts. 0^o05.

Any I, 1904; núm. 1 (7 oct.)

En l'article «Qui som y que volém» llegim: «No som fanàtics per cap idea política ni social y ho foram en pro, si estessim segurs de pensar mes be que'ls altres. Som lliberals y som honrats... Volém barallarnos contra'ls acomodaticis convencionalismes de la societat. Volém lluytar per l'imperi del sentit comú... Volém, encare que no mes sigui en la intimitat de las nostras ilusions, contribuir a la regeneració d'aquesta societat grisa». Publicava fulletó. Era director En Joan Carol. Fou un setmanari de curta durada.

589. EL POBLE CATALÀ.—Publica un número cada setmana. [Des del 1.er de maig de 1907] El Poble Català. [Capçalera mixta amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Escudellers, 33, principal. [Des de l'any 1906] Red. i Adm. Santa Agna, 17, pral. [Des del núm. 789 (15 abril 1908)] Red. i Adm.: Rambla de les Flors, 14, pral. [Des del núm. 2763 (1 octubre 1912)] Red. i Adm.: Sant Pau, 6. [Des del núm. 3333 (3 maig 1914)] Red. i Adm.: Pelai, 42, pral. [Des de l'any 1915] Red. i Adm.: Est. 16. [Des del núm. 4216 (1 novembre 1916)] Red. i Adm.: Santa Agna, 19, pral. [Des del núm. 4392 (30 abril 1917)] Red. i Adm.: Duc de la Victoria, 10, pral. —Tobella y Costa, imp. Comte del Assalt, 45. [Des de l'any 1906] Imp. Domenech, Ample, 7. [Des de l'any 1908] Imp. Fortuny, 2. [Des de l'any 1915] Imp. Est, 16.—518 × 404 mm. [Des del núm. 4603] 360 × 248 mm.—4 pp. a 6 col.—Suscrip. 1 pta. trimestre. [Des de l'any II] Barcelona,

1'50 ptes. al mes. [Desde l'any 1915] a Barcelona, una pesseta al mes. Espanya, 4'50 ptes. al trimestre. Estranger 9'00 ptes. trimestre. Núm. solt Pts. 0'05.—Bilingüe.

Any I, 1904; núm. 1 (12 nov.)-II, 1905; núm. 55 (25 nov.)-III, 1906; núm. 77-321 (1 maig-31 dbre.)-IV, 1907; núm. 322-683 (1 gener-31 dbre.)-V, 1908; núm. 684-1050 (1 gener-31 dbre.)-VI, 1909; núm. 1051-1765 (1 gener-31 dbre.)-VII, 1910; núm. 1766-2126 (1 gener-31 dbre.)-VIII, 1911; núm. 2127-2491 (1 gener-31 dbre.)-IX, 1912; núm. 2492-2851 (1 gener-31 dbre.)-X, 1913; núm. 2852-3212 (1 gener-31 dbre.)-XI, 1914; núm. 3213-3573 (1 gener-31 dbre.)-XII, 1915; núm. 3574-3920 (1 gener-31 dbre.)-XIII, 1916; núm. 3921-4275 (1 gener-31 dbre.)-XIV, 1917; núm. 4276-4549 (1 gener-31 dbre.)-XV, 1918; núm. 4550-4603 (1 gener-14 abril).

En l'article de «Presentació» ens diu que: «Nacionalistes de Catalunya, venim a combatre llealment per la autonomia del nostre poble ab tota l'amplitut que li facin possible y util els temps presents y les circumstancies a venir... Els nostres ideals ens posan enfront del poder públic de l'Estat Espanyol. La previa y fonamental condició d'harmonia, entre nosaltres, y les institucions y els governs de l'Estat... ha d'esser el reconeixement y la lliure acció de la personalitat de Catalunya ab els medis segurs y recursos propis y necessaris pera'l seu progrés y engrandiment». El primer número donà una llista del brillant estol de col·laboradors que aplegà en sos primers temps aquest diari. Va començar, essent una publicació setmanal, però, el 1.er de maig de 1905, va passar a diària. L'autorització donada pel Govern Civil va ésser a favor d'En Joan Ventosa i Calvell, i després d'aquest foren directors En Francesc Rodón, Pere Corominas i J. Ribera i Rovira. Fou una publicació de l'esquerra catalana, acabant pertanyent al partit Nacionalista republicà.

590. GERMANOR. — Periòdic porta-veu del «Casino Andresense». [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Plaça del Comerç.—Tip. *L'Avenç*, Ronda de l'Universitat, 20.—222 × 141 mm.—8 pp. a 2 col.—Se reparteix de franc.—Bilingüe.

Any I, 1904; núm. 1 (30 nov.)-II, 1905; núm. 3-10 (febrer-dbre.)

Publicació literària; tots els treballs són de col·laboració, llegint-se al peu d'alguns d'ells, els noms d'Ignasi Iglesias, Santiago Rusiñol, Emili Guanyabens, Plàcid Vidal, Joan Maragall, i molts altres.

591. FOCH-NOU.—Periòdic Nacionalista. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Sol, 11. [Des del núm. 2] Red. i Adm. Alfons XII, 95, 1.er—Imp. *La Renaixensa*, Xuclá, 13.—397 × 289 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—Mesal.

Any I, 1904; II, 1905; núm. 1-6 (30 nov. 1904-7 mars 1905).

Aquest periòdic, no és «dels de *tot o res*, ni del *bien entendido*; dels quins fastigueijan ab l'enfadosa cansó de *que'l català fa ordinari*, ni dels que motejan als castellans de *castilas* y diuhen, quan aquets parlan, que *lladran els gossos*,

dels que *menjan capellans*, ni dels que *combregan ab rodas de molí*; dels que afirmen *que tot lo dolent ve de França* y s'envian a buscar els vestits a París, ni dels que son *els pilans de la pornografia*; dels que en cada escriptor hi veuen un *génit*, ni dels que fan escarafalls d'una bona *escudella de pagés*. S'hi veuen treballs entre altres, d'En Josep M.ª Folch i Torres, Manuel Marinello, Enric Ràfols i Joan Grau. Aquest últim era el director.

592. EL APOSTOLADO SEGLAR. — Revista del Centro Moral Instructivo de Gracia. Se publicará Dios mediante, una vez al mes. [Capçalera mixta, amb l'escut del Centre].

Red. Gracias, 7 i 9. Adm.: Badia, 4.—Tip. Julia Doria y J. Poch, Angel, 20. - Gracia.—239 × 154 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció: 2'50 ptas. al any.—Bilingüe.

Año I, 1904; núm. 1 (8 dbre.)

En l'article que porta per títol «Partida de bautismo», llegim les següents ratlles, les quals donen perfecta idea de la finalitat d'aquesta publicació mesal. «Presentamos la partida de bautismo para justificar el nacimiento de esta humilde Revista, que no es ciertamente de origen desconocido... viene a la vida... traida por las necesidades del Centro... haremos cuanto sepamos y podamos en defensa de los supremos ideales que constituyen el alma de nuestra existencia... tratará en la forma que su modestia le permita, de las cuestiones de mayor interés que se ventilen en el orden religioso, como en el social». Figurava com a director-proprietari En Gaietà Pareja.

593. EL XAFECH.—Setmanari bréto. Dedicat especialment a remullar l'esquena de l'eterna martingala política y social. [Capçalera mixta. Dibuix d'En V. Tapias].

Red. i Adm.. Bou de la Plassa Nova, 20, 1.er, 2.ª—Imp. *Maguncia*, Palla, 6.—387 × 235 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Trimestre, 1'25 ptes.; Un any 4 ptes. Núm. solt, Pts. 0'05.—IHustrat. Any I, 1904; núm. 1-4 (8-31 dbre.) - II, 1905; núm. 5 (7 gener).

Aquesta publicació, defensarà «els drets de la nostra patria... No insultarém may a ningú... no permetrém que ningú porti careta... No'ns menjarém cap criatura ni cap capellá, porque no tenim tan mal gust y volém deixarlos tots pera En Lerroux». El director d'aquest setmanari católico-catalanista, fou En Modest Vidal.

594. BOLETÍN DE LA PIA-UNIÓN DE SAN MIGUEL ARCÁNGEL.—Instalada en el Santuario de Ntra. Sra. de la Merced, de Barcelona. Con licencia de la Autoridad Eclesiástica. [Capçalera tipogràfica].

Dir. i Adm. Monmany, 54, 4.ª—Imp. F. Altés, Angels, 22 i 24.—162 × 93 mm.—8 pp.—Bilingüe.
Any I, 1904; gener, núm. 1.—Any IX, 1913; desembre, núm. 108.

La capçalera ja ens diu la finalitat d'aquesta publicació. Donava a conèixer les funcions a celebrar; inseria articles religiosos, morals i literaris, i una crònica de l'Associació. L'ànima d'aquest Butlletí fou Mn. Antoni Solanic. Al peu d'alguns treballs en català s'hi veuen els noms de Fr. Manuel M. Bori, Josep M.ª Vidal i Pomar, i Josep Franquesa i Gomis, entre altres.

595. LA TRALLA.—Calendari pera l'any... [Portada il·lustrada i acoflorida. Cada any diferent dibuix].

Red. i Adm.: Canuda, 15, pral.—Estampa *La Renaixensa*, Xuclá, 13. [Any 1907] Imp. J. Horta, Mendez Núñez, 7.—135 × 80 mm.—Il·lustrat.
Any I, 1905; 224 pp. - II, 1907; 190 pp.

Amb tot i ésser aquesta publicació anual, en 1906 no va sortir, per això es llegeix en la pàg. 180 de l'almanac corresponent a l'any segon, un article signat per La Redacció amb el títol de «Un any mes». No conté el santoral, però sí, un bon nombre de treballs en prosa i vers, així com molts gravats.

596. FULLES D'ART.—Revista mensual il·lustrada. [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm. Mercaders, 29, 2.ª—Tip. J. Sivit, Rull, 1.—154 × 129 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'20.
Any I, 1905; núm. 1-2 (gener-febrer).

Publicació literària i artística. Figurava com a director, Antoni Fonts, i hi col·laboraven els escriptors J. Rosselló Roura, Albert Albert Torrellas, Faust Casals Bové, Manuel Marinello i algun altre.

597. OCCITANIA.—Revista Literaria y Social de les Terres de Llengua d'Oc. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: (Barcelona), Sant Gil, 23. (Tolosa), Sant Pantaleon, 10.—Imp. Sant Gil, 23.—191 × 136 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció, Pts. 2'50 l'any ó francs 2'50; núm. solt Pts. 0'25.—Bilingüe.
Any I, 1905; núm. 1-10 (gener-oct.)

En el número primer, reproduïx una lletra d'En Prosper Estieu datada a Raissac-subre-Lampy, el 14 de novembre de 1904, i dirigida a N'Aladern, on li diu: «Perbosc me manda vòstra letra del 6 d'aicest mez ont es question de fondre *Mont-Segur* dins una Revista occitana-catalana qu'auriá per nom *Occitania*. Som prést á-n-aquela transformacion d'aprèp las condicions estipuladas dins vòstra letra e dins la letra que Perbosc vos a mandada subre mas endicacions. Adonc,

en prencipe, *Mont-Segur* va devenir *Occitania*. I N'Aladern contestant a N'Estieu, escriu que «*Occitania* naix a la vida y ses albes planes esperan frisosos resplandir ab les idees y'ls sentiments dels bons parayres de totes les terres d'Oc». Els directors eren N'Estieu i N'Aladern, en la col·laboració s'hi veuen els noms de Joan Maragall, M. Costa i Llobera, Joan Puig i Ferrer, Plàcid Vidal, Josep M.ª de Sucre, Antoni Perbosc, Paul Regin, Napoleó Peyrat, Joan Pais, Guy de Canelle, i molts altres.

598. **TALIA.**—Revista teatral.
[Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació. Dibuix, d'En Cànevas].

Red.: Archs, 3, 3.^r, 1.ª Adm.: Balmes, 71. [Des del núm. 7] Red. i Adm. Archs, 3, 3.^r, 1.ª.—Imp. *La Catalana*, Balmes, 71.—211 × 142 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció; Catalunya trimestre, 1'50 Pts.; mitj any 3 Pts.; fora, un any 6'50 Pts. Núm. solt: Pts. 0'10.—Il·lustrada. Any I, 1905; núm. 1-43 (18 febrer-9 dbre.)

En l'article «Salutació» llegim que: «Empesos per l'entusiasme de la nostra joventut veyem avuy complerts els desitjos que de temps germinavan en nostres cervells: — La existencia d'una revista de teatres imparcial y sincera que jutjés ab tota enteresa y lliure de tot prejudici ulterior, al ensemps que logrés ab decisió transformar totalment la vida rutinaria y vella de bona part del nostre Teatre pera posarlo a l'altura que conduxin las corrents modernes y revestirlo d'un temperament lliure y expansiu». Escrivien En Pere B. Tarragó, V. Caldés Arús, J. Costa Pomés, Pelegrí Llangort, F. Carreras Padrós, Josep Casabó, Josep Barberà i altres. Publicava fulltò.

Núm. 598.

599. **PROGRÉS.**—Periódich quinzenal. [Des del núm. 8] Periódich Nacionalista radical. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Llibreteria, 10 i 12, 1.ª [Des del núm. 6] Red. i Adm.: Baix de Sant Pere, 2, 1.
—Imp. F. Badia, Dou, 14.—261 × 168 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'05.
Any I, 1905; núm. 1-15 (1 mars-18 nov.)

En l'article «Qui som» llegim que: «*Som llibertaris.*—Y ens califiquem aixís perque trobem que'ns escau el mot; perque som aymants de la llibertat, de la llibertat absoluta de tothom, de pobles e individus, conciencias y pensaments, y llógich es, que al buscar el derivat de nostre amor ferm y enlayrat de la llibertat en concepte tan ampli, no sapiguém escullir adjectiu més apropiat que l'esmentat...» En el núm. 2 ens fa saber, que aquesta publicació no té altra finalitat «que fer patria y llibertat». Va ésser denunciat algunes vegades. El dirigia En Pere Masen. Publicava fulletó.

600. **AVENIR.**—Publicació setmanal de nous horitzons de perfecció. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Sant Pau, 112, 3.ª—Imp. de J. Ortega, Sant Pau, 96.—406 × 288 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Un any, 5 Pts.; semestre Pts 2'70. Extranger els mateixos preus en francs Núm. solt Pts. 0'10.—Bilingüe.
Any I, 1905; núm. 1-5 (4 març-1 abril).

Aquesta publicació sol·licita «el concurs moral i material de penses joves i originals pera soterrar dogmes en tots els ordres de la vida i del sapiguer junt am les institucions que'ls encarnin. Cal furgar en tots sentits, en ciències, en arts, en les costums, renovar-ho, canviar-ho tot i crear una altra mena de viure'ls pobles de la que fins avui ha imperat; una altra mena de viure que no indigni ni envileixi com l'actual». S'hi veuen treballs d'En Felip Cortiella, qui era el director, d'En Jaume Bausà, Josep Mas-Gomeri i Josep C. Noguera, entre altres.

601. **¡EP!**—Semmanari festiu i de regalos. [Capçalera iHustrada, amb el títol de la publicació i el preu].

Red. i Adm.: Arch del Teatre, 21 y 23.—Imp. *Comunal*, Arch del Teatre, 21 y 23.—397 × 266 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—IHustrat.
Any I, 1905; núm. 1-8 (17 abril-5 juny).

La Redacció ens diu, que «junt amb aquestas quatre planas atapahidas de ninots y de lletras, de lletras pels que sápigán de llegir, y de ninots, pels que mirant *sants* s'acontentan, hi juntarém la fortuna pels que'ls n'hi falti, l'entreteniment honest pels que sobrántloshi fortuna no sápigán en que entretenir-

se». Era un setmanari humorístic, i publicava fulletó. Figurava com a director En Josep Horta, però en realitat ho era N'Avell Artís; hi col·laboraven En J. Staramsa (J. Asmarats), En Pere Franch i altres. *

602. MARRAMAU!... [Capçalera il·lustrada. Un gat, el títol de la publicació i el preu].

Adm.: Sant Pau, 96.—Est. tip. de J. Ortega, Sant Pau, 96.—264 × 160 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—Bilingüe.—Il·lustrat.

Any 1905; núm. únic (13 maig).

En l'article «Qui som y a lo que venim» s'hi llegeix que «Estem cansats de tanta faramalla de periódichs ab regalos y per veure si sent més, aborrim més aviat al públich ó si el públich á tots ens aborreix, també volem serhi... Per tant *Marramau!* que te menos pretensions que tots ells, sols pot dir que miolará cada setmana y tot miolant fará tants regalos com pugui, y qui fa lo que pot, ja se sab que no está obligat a més». Aquest setmanari era un de tants periódics-sorpresa que van sortir per aquell temps. Hi hem vist treballs satírics i humorístics signats tots ells amb pseudònim, i artístics d'En J. Rovira, I. de la Figuera i altres.

603. EL VERDADER AMICH DEL POBLE CATALÀ.

En el núm. 587 hem catalogat una publicació amb el títol de *L'Amic del Poble Català*; es veu que hi havia discrepàncies entre els components de l'esmentada Societat mutual, per quant el 28 de maig de 1905 va donar-se autorització a En Modest Alvarez, per a publicar aquesta revista mensual. No n'hem vist cap número.

604. LA GRACIA DE GRACIA.—Revista satírica de recorts, noticias, y fets passats per aygua de la barriada de Gracia. [Capçalera il·lustrada].

[Sense impremta].—186 × 107 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.

Any 1905; núm. 2 (15 y 16 d'agost).

Publicació de circumstàncies, feta amb motiu de la Festa Major de Gràcia. Creiem que és obra d'En Josep Asmarats (*Staramsa*) *.

605. NOVA REPÚBLICA.—Periódich nacionalista republicà. Surt els dissabtes. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

* Ens han dit que fou un número únic; això ens fa pensar que podria ésser una publicació anyal, la qual va començar en 1904, o bé, una brometa del director-propietari, començant pel número segon.

Red. i Adm. Nou de la Rambla, 26, pral.—Imp. F. Badia, Dou, 14, [Des del núm. 8] Imp. Luz, Plassa Igualtat, 3.—494 × 286 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: 4 Pts. l'any. Núm. solt Pts. 0'05.—Any I, 1905; núm. 1-13 (2 set.-25 nov.)

La finalitat d'aquesta publicació es defineix llegint les següents ratlles de l'article de presentació: «Som dels que tenim complerta confiança en la virtualitat del nacionalisme català quina missió precisament no es altre que dignificar la societat catalana, capacitantla pera una vida nova... Creyém... convertir aquestas columnas en ressó de l'ánima jove del nacionalisme». I en un altre article, llegim que els que formen la redacció, són «demócrates, republicans y federales, enamorats fervents dels drets de l'home y del ideal de germanor entre tots els convivents de la Terra». El lema d'aquest setmanari era: «Si els drets dels pobles son sagrats no ho son menys els drets dels homes. Per aixó el nostre Nacionalisme és eminentment democrátich, republicà y federatiu». Era director En Francesc Badia.

606. AMOR Y FÉ.—Periódich quincenal, literari, recreatiu. Redactat per alumnes y ex-alumnes de les Escoles Pies. [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm.: Col·legi de San Anton de las Escuelas Pias de Barcelona.—Imp. P. Ortega, Aribau, 7. [Des del número 5] Tip. Vda. de Casanovas, Hospital, 87.—218 × 140 mm.—8 pp.—Preu Pts. 0'10.—Il·lustrat.—Bilingüe.

Any I, 1905; núm. 1-4 (1.ª nov.-15 dbre.) - II, 1906; núm. 5-15 (1.ª gener-1.ª juny).

En «Nostre objecte» llegim, que els que fan aquesta publicació no porten altra finalitat que la de «acostumar la ploma a escriure bé lo que pensém, ya sigui en forma de discurssets o cartes més o menys científiques; ya sigui en forma de narracions d'algun episodi de la historia sagrada o profana; ya sigui en forma de versos, rondallas...», desitjant a la dita publicació «bona acullida entre'ls companys de Col·legi». Aquesta revista quinzenal conté treballs d'alumnes del Col·legi de Sant Antoni, i entre els noms d'aquests s'hi veuen els de Josep Vives, A. Pagès, F. de P. Baldelló i molts altres.

607. GARBA.—Revista setmanal, d'Art, Literatura y Actualitats. Sortirà cada dissapte. [Portada il·lustrada; cada número és diferent].

Red. i Adm.: Cardenal Casanyes, 4. (Riera del Pi).—Fidel Giró imp. Valencia, 233. [Des del número 3] Tip. *La Académica*, Ronda de la Universitat, 6. [Des de l'any II] Tip. Marian Galve, Avinyó, 18.—173 × 171 mm.—24 pp. [Des del núm. 11] 16 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, trimestre Pts. 3; fora, Pts. 3'50; Extranger, Frcs. 4. Núm. solt Pts. 0'25.—Il·lustrat en colors.

Any I, 1905; núm. 1-6 (18 nov.-30 dbre.) - II, 1906; núm. 7-11 (5 gener-10 febrer).

En l'article «Començament» signat per En Joan Maragall, llegim que aquesta publicació «es obra de general cultura y que es ningú menys que la patria catalana

qui al cap de vall ha de gaudir-se'n». La col·laboració és remarcable: *Victor Català*, R. Surinyach Senties, Enric de Fuentes, Pompeu Crehuet, Josep Morató i molts altres; també s'hi veuen dibuixos d'En Junceda, Gual i Opisso. Hem d'advertir que tota la presentació acurada i la col·laboració remarcable, va anar deixant el pas a la publicació «de ninots, gresca y actualitats» i així va acabar. Figurava com a director En Josep Bagunyà.

608. ART JOVE.—Revista quinzenal. Arts. Literatura. Ciencias. Revista quinzenal. [Capçalera mixta. Dibuix d'En A. Moya, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Mercaders, 38.—Tip. *La Catalana*, Balmes, 71. [Des del núm. 9] Tip. *L'Avenç*.—221 × 140 mm.—1 pta. trimestre, fora de ciutat 1'15 pts. trimestre. Núm. solt Pts. 0'15.

Any I, 1905; núm. 1-2 (15 i 30 dbre.) -II, 1906; núm. 3-22 (15 gener-31 oct.)

En la «Salutació» llegim que «portar un grà de sorra en la renaixensa de la nostra llengua es nostre ideal. Vida y amor es nostre lema, vida per prosseguir el camí quin cim vejem il·luminat per el sol de gloria, amor... a que no tenirne d'amor si la joventut ens esperona». En el text s'hi veuen articles en prosa com en vers, signats molts d'ells per En Gabriel Alomar, Emili Vallès, Artur Masriera, Miquel R. Ferrà, J. Oliva Bridgman, P. Prat Gaballí i molts més.

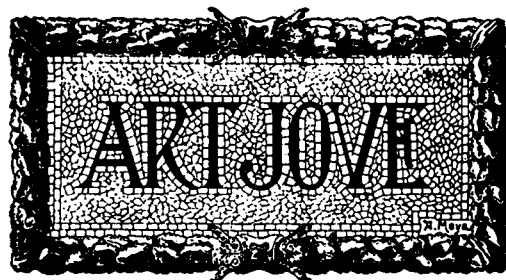
609. LA PALMETA.—Periódico infantil ilustrado, ameno y con regalos. Sale los jueves. [Capçalera mixta].

Red. i Adm. Graciamat, 12.—Tip. de *La Palmeta*, Graciamat, 12.—129 × 91 mm. [Des del núm. 5] 144 × 95 mm.—16 pp. [Des del núm. 2] 12 pp.—Núm. solt Pts. 0'05.—Bilingüe.

Año I, 1906; núm. 1-12 (8 mars-23 maig).

En l'article de «presentació» ens diu el Director que ens assabentarà «de cuanto pueda, respecto a las *Artes, Letras y Ciencias*, resabios de cuando fué confidente

Núm. 6. BARCELONA 28 DE FEBRER DE 1906 ANY II

ARTS • LITERATURA • CIENCIAS • Revista quinzenal

PREUS DE SUSCRIPCIÓ	1	PRESTA. TRIMESTRES	1	RENOCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
FORA DE CIUTAT	1 15	»	»	Mercaders 38 Seccio de Belles Arts del Ateneu del districte segon y Escolas catalanes del districte segon
NÚMERO SOLT SEME FOLLETS	18	»	»	
»	»	»	»	

SUMARI De Cultura per M. Moya — Rosellonencas Mirangle poeta per Josep Subirana — Les quatre estacions, per R. Ramó y Vales — Poema d'amor per Walter Spies — L'inhum que torna, per Alphonse Trunzer — Discursó, poeta, per Lluís Pellicer — Tota orgie, per Josep Ramon y Ruy — Tots poemes, per P. Prat Gaballí — Ponctes, A la memoria de ma filla «Marta», poeta, per P. Patau G. M. de Quirano — Poetes italians, poeta, per Lorenzo Stocheri — Carnestoltes, per J. Bruch Quirana — Los nios, poeta, per Artur Masriera — y gnomes per A. Riquelme y Pons — Crònica d'Art — Noves — Follet: primer pèch de «La Mercè de Bellamata» de Martí Genís y Aguilar

LA NOVELA 1er FOLLET DE
LA MERCÉ DE BELLAMATA
 MARTÍ GENÍS Y AGUILAR

DE CULTURA de l'arquitecte senyor Puig y Cadafalch, que deuantse portar del seu sentiment artístich, havia de promoure ab ella una revolució en la arquitectura barcelonina. Per aixó, re petiso, pochts seran els que no coneguin la esmentada casa y no s'hajin fixat algún cop en las magníficas fitzures de pedra que guarden en sus portals y filiestras.

Pochts seran els barcelonencs que no coneguin, cuant menys exteriorment, la casa — que rebé podriam dirne palau — que'l senyor Ametller posseia al Passeig de Gracia. Mentre dura la construcció, may falta ren en quell tros de Passeig — sobre tot els diumenges — collas de miradors que anavan el uns a admirar, els altres a discutir l'obra

Lo que posar, no tothom ha vist, es una mena d'armatís de fusta que cada nit cobr

Núm. 608.

de maestro». S'hi veuen treballs signats per En J. Costa Bonafont (*J. Montablix*), Emili Graells i R. Ribera Llovet. Figurava com a director N'Artur Mateu. Fou una publicació de curta durada.

610. ESTUDIS.—Periòdic de cultura catalana. Orga oficial de l'Associació de Lectura Catalana. Número únich dedicat a la festa de la solidaritat. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Rambla Catalunya, 117, 3.ª, 1.ª.—Tip. *L'Annari*, Passeig de Sant Joan, 5.—235 × 150 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.

Any 1906; 20 maig.

En l'article «Dues paraules» llegim que aquesta publicació no té cap programa «sols tenim un ideal: el bé; sols coneixem un camí, el de la cultura». En altre lloc declara que «aquest nombre es isolat: d'aquí a un mes sortirà sens interrupció y setmanalment». El text és interessant, i el constitueixen treballs d'història, poesies, literatura, etc. Entre els col·laboradors s'hi llegeixen els noms d'En Joan Maragall, Xavier Gambús, Lluís Nicolau d'Olwer i Manuel Raventós. Figurava com a director En Frederic Barceló.

611. BIBLIOTECA CLÀSSICA CATALANA. — Revista setmanal de Literatura, Historia, Arts, Ciències. [Portada tipogràfica].

Red. i Adm., Diputació, 166, 2.ª, 1.ª.—Imp. i Lit. de Arthur Suárez, Universitat, 34.—170 × 100 mm.—8 pp.—Núm. solt Pts. 0'25.

Any 1906; núm. 1-22 (20 maig-14 oct.)

En l'article «Nostres Propòsits» llegim que «agrahits als nostres favoreixedors y desitjosos de correspondre a la seva amitat hem resolt convertir lo que avans eren escobertes * dels quaderns, en Revista que publiqui una cuydada selecció dels millors treballs de la moderna literatura catalana. La colecció dels seus números constituirà una copiosa Antologia del nostre Renaixement». Figurava com a director, En Francesc Salou.

612. L'ESCON. — Mensual regional y literari dedicat al foment de l'escena catòlica. [Des del núm. 25] Quinzenal regional y literari dedicat al foment de l'escena catòlica. [Des del núm. 240] Mensual regional i literari dedicat al foment de l'escena catòlica. [Portada mixta. Dibuix alegòric, signat per J. Fustagueras].

* Fa referència a les cobertes dels quaderns setmanals que, amb el nom de *Biblioteca Clàssica Catalana*, publicaren entre altres obres la traducció catalana de la *Historia de Catalunya*, d'En Bofarull.

Red. i Adm.: Petritxol, 18, 1.^r [Des del núm. 73] Freneria, 1, 1.^r, 1.ª [Des del núm. 180] Dou, 10, entr. 1.ª [Des del núm. 218] Petritxol, 2, botiga.—Imp. de F. Altés, Angels, 22 i 24. [Des del núm. 226] Llib. *L'Escon*, Petritxol, 2.—230 × 150 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Dintre Catalunya, 1 pta. trimestre. L'any, 3'50 ptes. A fora 1 any, 6 ptes. Núm. solt Pts. 0'25. [Des del núm. 25] Núm. solt Pts. 0'15. [Des del núm. 240] Núm. solt Pts. 0'35. [Des del núm. 49] Pts. 1'50 trimestre. Un any, 5'50 ptes. A fora, un any 10 ptes.—Il·lustrat.

Any 1, 1906; núm. 5-12 (maig-dbre.) - II, 1907; núm. 13-24 (gener-dbre.) - III, 1908; núm. 25-48 (1 gener-15 dbre.) - IV, 1909; núm. 49-72 (1 gener-15 dbre.) - V, 1910; núm. 73-96 (1 gener-15 dbre.) - VI, 1911; núm. 97-107 (1 gener-1 juny.) - IX, 1914; núm. 180-191 (1 juliol-15 dbre.) - X, 1915; núm. 192-215 (1 janer-15 dbre.) - XI, 1916; núm. 216-239 (1 gener-15 dbre.) - XII, 1917; núm. 240-251 (gener-dbre.) - XIII, 1918; núm. 252-263 (gener-dbre.)

Aquesta publicació era literària en general, però la part més interessant era la dedicada a donar a conèixer les funcions celebrades en els centres catòlics. En el número primer ens diu que el teatre catòlic deu «recullir la senyera de la moral en escena». Va començar a sortir a Tarragona, en gener de 1906, i s'hi publicaren solament quatre números; el cinquè fou el primer imprès a Barcelona; la raó la dona en l'article «Quatre mots» on diu: «Desaparecudes ja les anormals circumstàncies que encongiren la vida a Barcelona dels periòdics de llengua catalana, y que feren refugiar nostra modesta publicació culpada del gros delictes d'expresarse en nostre hermós idioma, á la ciutat de Tarragona; avuy al veurer per primer cop la llum pública en aquesta ciutat comtal...» Donava fulletó. Figurava com a director en Josep Quera.

613. L'HEREU.—Setmanari autonomista. [Capçalera mixta. Cada número dibuix diferent].

Imp. J. Sabaté, Magdalenas, 2.—390 × 262 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—Il·lustrat. Any I, 1906; núm. 1-4 (20 juny-11 juliol).

Setmanari humorístic i satíric afecte a Solidaritat Catalana. En un article titolat *Del fons del mar*, llegim: «Ja ho saps, jo soch el teu amich del mar,

Any II Barcelona Desembre de 1907 Núm. 24

L'ESCON

Mensual regional y literari
DEDICAT AL POBLET DE L'ESCALA CATALANA

Número solt: 25 cts.
Número astraat: 40 cts.

·NOSTRES REFORMES

Ab el nombre prop. vinent entrarem al tercer any de nostra publicació y ab ell comensarem, si á Déu plau, les reformes que anunciarem en el passat y que avuy venim á explicar.

Aquesta reforma ha estat des d'un principi nostre cavall de batalla, qüestió que ns ha preocupat molt, que l'havém garbellada bastant avans de donar-li forma; la reforma s'imposava y per aixó havém treballat ab constància á fi de pogueria realisar, estudiant la qüestió sobre'l mateix terreny y vení alió que de moment s'ha pogut.

Noaltres havém estat y som partidaris de sosp. avans de portarles á la pràctica; Freyém fermement que per aixó no un casal, sino la més insignificant barraca, en precís, necessari tindre ben assentats sos fonaments, puig sols aixís aquesta pot aguantarse ferma, suportant tots els vents que l'acromin; també ensiem convenuts que no es el qui corre el qui vá endavant y per aixó no ns havém precipitat, sino que havém deixat que'l temps ens portés l'hora.

No farem per aixó lo que nosaltres voldríem, per lo mateix que volém deixar els fonaments ben sòlits, no volém donar cap pés més endavant fins y tant que tinguem els demés ben aïrmats.

Primer folletí de L'HOMME DEL SACRÉ - Tercer de LA MORT DEL ESCOLÀ

Pròximament: COM LES OLIVES

Núm. 612.

y al felicitar-te per haver deixat els bous y l'aixada pera agafar la ploma cantant clar y català las grandesas de l'autonomia y treurer els drapets al sol d'aquest aixám de la rassa *cuneril-presupestivora*, te desitjo de tot cor que no ensopeguis may ab aquells senyors que vestits ab llargas *batas* negras, cubreixen el seu cap ab aquell artístich y seriós *fogonet*. El director era En Josep Fortuny.

614. LA PEDREGADA.—Periòdic satíric. [Capçalera tipogràfica].

Imp. Mallorca, entre 257 i 559.—267 × 169 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—Setmanal.

2.ª època.—Any 1906, 30 juny.

En l'article «Ja pedrega!!» ens diuen que: «De catalans y ben catalans si que en som y n'hem sigut sempre y com que'ns temem que la major part d'aquests *solidaris* d'última hora no fassin bondat, ens preparem a posarlshi les peres a quarto y a treurelshi els drapets al sol». En altre paràgraf llegim que «*La Pedregada* ressucita y el que no vulgui rebre que's tanqui a casa y si pot ser que obri el paraigües». Publicació purament satírica, que volia posar en ridícol a artistes, polítics, historiadors, etc. En l'article de «presentació» diu que no serà número únic, com el publicat en 1900 (núm. 513), però que tampoc pot assenyalar la seva periodicitat. Segons ens han dit, no en va sortir cap més número.

615. POTI-POTI.—Romanso den Nogueras Oller. Surt els dissabtes. [Capçalera il·lustrada, amb el retrat (?) de l'autor].

Imp. Riera, Bilbao, 207.—175 × 123 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.

Any 1906; núm. 1-5 (21 juliol-18 agost).

El Redactor, ens diu en el número cinquè, que la finalitat d'aquesta publicació era la de «donar cansons al poble, cansons vivas, del nostre temps, per que despertant-li cert interès, deixi de cantar de poc en poc, tota aquesta música forastera que's filtra pels nostres celoberts y escandalitza las vias públicas, desnaturalitzant el propi sentiment músic català». Afegeix que ha decidit suspendre *Poti-Poti* «pera poguer confeccionar dos o tres nombres de la reformada publicació».

616. XIRINOLA. [Capçalera tipogràfica].

Imp. J. Ortega, Sant Pau, 96.—277 × 385 mm.—4 pp. a 5 col.

Any I, 1906 (25 juliol).

En la presentació escriu que

«Som quatre que'ns hem dit:	que nosaltres sortim
Fa temps que no hem sortit	y ab lo cor beneim
a escampar l'alegria;	aquest crit:
no'ns agrada el despit,	<i>Xirinola</i>
la remor de mosquit	<i>Xirinola</i> sublim,
—ho diem en ple dia!—	guiarás la tabola,
Tanta cosa s'ha alsat	que'l neguit que patim
an aquí la ciutat	ton podé 'l desnucola».
que mereix que se'n riga,	

L'autorització es féu a nom d'En Alfons Ortega. Creiem que no va sortir cap més número.

617. CATALONIA.—Revista literaria setmanal. [Capçalera mixta].
 Red. i Adm. Universitat, 47.—235 × 150 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Mig any Pts. 2'50; tres mesos Pts. 1'25. Núm. solt Pts. 0'10.
 Any I, 1906; núm. 1-22 (28 juliol-28 dbre.)
 Publicava articles d'En J. Puig i Ferrer, Plàcid Vidal, J. Oller i Rabassa, i altres; el director era En *Josep Aladern*. Fou continuació del setmanari *Occitania* (núm. 597). Repartia fulletó formant la *Biblioteca Catalonia*.
618. L'ESCOLANET.—Setmanari catalá ab ninots. Encendrà'ls llums cada dijous. [Capçalera mixta: Un escolà i el títol de la publicació, en color vermell].
 Red. i Adm.: Bonsuccés, 12.—Imp. *La Catalana*, Balmes, 71.—134 × 95 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció: Semestre 1'75 ptes.; trimestre 1 pta. Núm. solt Pts. 0'05.
 Any I, 1906; núm. 1-19 (2 agost-6 dbre.)
 En la «Cronica» llegim que l'«Escolanet» s'ha de portar «com cal; alegre, pero no desvergonyit; amable, pero no xerraire...» i que procuri no bellugar-se tant «y no apinyolar als amichs». És periòdic per a infants. Publicava fulletó. Figurava com a director En Salvador Oliveres Roig; hi col·laboraren En J. Bosch Romaguera i N'Emili Graells Castells.
619. LA NACIÓ CATALANA.—Periòdic catalanista. Surt els dies 15 y 30 de cada mes. [Capçalera igual a la de la primera època. Vegeu núm. 467].
 Red. i Adm.: *Associació Popular Catalanista*, Escudellers Blancs, 8, 1.ª—Imp. *Comunal*, Sant Geroni. 4.—392 × 272 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Catalunya, 2 ptes. l'any o Pts. 0'50 trimestre. Pobles agregats a Barcelona 3 ptes. l'any. Núm. solt Pts. 0'05.
 2.ª època.—Any VI, 1906; núm. 79-86 (11 set.-30 dbre.)- VII, 1907; núm. 87-91 (15 gener-15 març).

Aquesta publicació figura com adherida a la «Unió Catalanista». Segueix la numeració de la seva primera època. L'ideari és el mateix, insereix articles polítics i literaris, notes locals i foranes, etc. S'hi veuen treballs signats per N'Emili Vallès, Enric Montané, J. Algarra i Postius, Frederic Roig, Marian Grandia i molts altres. En l'autorització es senyala a En Bonaventura Riera com a propietari, i En Josep Planuc com a director. Publicava números extraor-dinaris.

PREU: 5 Cènt

Barcelona 2 Agost 1906

L'ESCOLANET

SETMANARI CATALÀ AB NINOTS : ENCENDRA'LS LLUMS CADA DIJOU
ANY I, NUM. I — REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: BONSUCCÉS, 12

620. LA BRONCA. — Revista semanal de higiene pública. Se publica los miércoles. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: *Gran Teatre Comtal* (Marqués del Duero).—Imp. de Josep Ortega, Sant Pau, 96.—378 × 270 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—Bilingüe.

Año I, 1906; núm. 1-3 (12-26 sept.)

En l'article «El Enigma» llegim que els que escriuen aquest setmanari són «unos cuantos jóvenes de buena voluntad, cuya alma se halla exenta de toda huella egoista patrimonial del viejo molde, que nos repugna tanto la maldad, la mentira y la injusticia, como adoramos lo bueno, lo verdadero y lo justo. Somos los Quijotes modernos, desprovistos de Sanchos, que anduvieron por la cervantina tierra de España... Somos los noveles trova-

—Donguim un Escolanet...
—Has d'anar a Santa Maria, noy.
—Com qu'e'n venen a tot'arreu..

Núm. 618.

dores, todo amor y sentimentalismo... *La Bronca* en colectividad no tiene ideas políticas, religiosas, científicas ni artísticas, es un conglomerado de todas ellas, unido íntimamente con la argamasa leal de la tolerancia y el libre pensamiento, es un *bloc* que no respeta y reprimirá con mano fuerte desenmascarándolo ante la opinión pública a todo aquel que medre a costa de una idea científica, artística, política, religiosa o social, no importa los que sean». Publicació política i anticlerical de molt curta durada; figurava com a director En Lluçia Navarro.

621. L'AVI.—Setmanari satírich. Repartirà trompadas cada setmana. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Lit. Sant Ramón, 6.—Lit. de Ramón Estany, Sant Ramón, 6.—395 × 240 mm.—
[Des del núm. 26] 405 × 287 mm.—4 pp. a 3 col. [Des del núm. 26] 4 pp. a 4 col.—Núm. solt
Pts. 0'10.—Il·lustrat en colors.

Any I, 1906 al III, 1908; núm. 1-69 (12 set. 1906-1 gener 1908).

Periòdic de lluita. En l'article de presentació, ens diu La Redacció: «Ahont aném? A la presó. Pot un periodista tenir més belles aspiracions? Que volem? Repartir trompadas als enemics de Catalunya, y qu'aquesta pugui veurer aviat reconeguda íntegrament sa personalitat autonómica sense exposicions, indults ni paliatius de cap mena». Aquesta publicació defensava la Solidaritat i censurava els republicans radicals. El número primer va ésser denunciat i fou empresonat el director.

622. LA PUBILLA.—Setmanari republicà. Sortirà cada dissapte. [Capçalera il·lustrada. Dibuix, d'En Rojas].

Red. i Adm.: *Fraternitat Republicana del Poble Sech*. Marqués del Duero, 187 i Margarit, 2.—Imp. Josep Ortega, Sant Pau, 96.—374 × 270 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt Pts. 0'05. Suscripció: Fora de Barcelona y dins de Espanya, cada trimestre 1'25 pts.; Extranger, cada trimestre 2 pts.—Il·lustrat.

Any I, 1906; núm. 1 i 2 (29 set.-6 oct.)

Aquesta publicació ve «a la lluita política de la premsa, am la decidida voluntat de servir a la causa republicana; defensant, ajudant y enaltint a n'els homes superiors y per lo tant abnegats, que a son servey y arrelament ferm, dediquen les seves activitats y las llums del seu cervell.—Combatirem la hipocresia, respectarem la convicció.—Laborarem per la cultura, en els ordres polítich, social y artístich.—Y repelint tant com dat nos siga, las sugestions de la passió, procurarém inspirarnos sempre en un inquebrantable amor a Catalunya; que está arraigat en nostre cor ab la intensitat que ho está el que professem a Espanya». Aquesta publicació era dirigida per En Francesc Vallmajor. Era un setmanari que censurava la conducta dels elements que integraven la Solidaritat Catalana.

623. APLEC.—Periòdic nacionalista republicà. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm., Portaferrissa, 28, pral.—Tip. J. Sivit, Rull, 1.—255 × 178 mm.—8 pp. a 2 col.—Mensual.

Any I, 1906; núm. 1 i 2 (set.-oct.)

En l'article «Quatre paraules», llegim: «Hem creat aquest periòdic pera defensar, dintre del nacionalisme català, una orientació progressiva y democrática; no tenim la pretensió de fer un periòdich batallador ni de propaganda; no venim a omplir cap buit, ni representem cap branca autonomista. *Aplec* es sols un reflexe

de les idees d'un agrupament de joves entusiastes del nacionalisme, qu'al ensemps que defensém la llibertat... treballarém sens descans, pera infiltrar a tots els catalans els sentiments progressius i democràtics, doncs nosaltres no volem solsament que Catalunya sia autònoma, sino que sia també espill de pobles dignes, lliures y avensats... Es per aixó que nosaltres defensém la forma de govern republicana... La nostra tasca será treballar sens repós, pera formar dins del nacionalisme català un agrupament que... sia una esquerra ben definida». L'autorització del Govern Civil es féu a nom d'En Calixte Santier.

624. SANG-NOVA.—Periódich Nacionalista evolutiu. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Creu Coberta, 167.—Imp. F. Badia, Dou, 14.—259 × 168 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1906; núm. 1 (6 oct.)

Aquesta publicació pertany al jovent «qu'estudia el passat, s'admiralla en el present i s'empeny en un futur»; el seu lema és: «República al present; demá no ho sabém». Defensava la Solidaritat Catalana. El seu Director era En Francisco Buxan.

625. LA ESCENA CATALANA.—Setmanari català de literatura. Dedicat a fomentar el Teatre de la terra. Sortirà cada dissapte. [Capçalera mixta. La part superior il·lustrada amb el nom de la publicació].

Red. i Adm.: Petritxol, 2. [Des del núm. 208] Red. i Adm.: Plassa del Pi, 5.—Imp. de J. Bonavia, Petritxol, 2.—235 × 162 mm.—8 ó 12 pp. a 2 col.—Suscripció: Ptes. 2 trimestre. Un any Ptes. 7'50. Núm. solt Ptes. 0'15.—Il·lustrat.

Any I, 1906; núm. 1-13 (6 oct.-29 dbre.)-II, 1907; núm. 14-65 (5 gener-28 dbre.)-III, 1908; núm. 66-117 (4 gener-26 dbre.)-IV, 1909; núm. 118-166 (2 gener-11 dbre.)-V, 1910; núm. 169-221 (1 gener-28 dbre.)-VI, 1911; núm. 122-273 (7 gener-30 dbre.)-VII, 1912; núm. 274-325 (6 gener-28 dbre.)-VIII, 1913; núm. 326-337 (4 gener-22 mars).

En l'article «¡Teló enlayre!» ens diu «La Redacció» que ve a fer teatre català: «Teatre català tal com ha sigut y es en la actualitat. No'ns proposem fomentar tendències; nosaltres creyém que totes les obres poden ser mereixedoras d'elogi sigui quin sigui l'ideal que defensin. Lo bó sempre es bó; lo bó sempre sura. Aquest es el nostre lema». Aquesta publicació donava com a fulletó obres del teatre català. L'autorització es féu a nom de N'Angel Rius i Vidal, però l'ànima de la publicació era En Salvador Bonavia.

626. OR Y GRANA.—Setmanari autonomista pera las donas. Popular d'una Lliga Patriótica de Damas. Surt els dissaptes. [Capçalera il·lustrada amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Raurich, 7, 2.—Imp. Archs de Junqueras, 5 bis.—226 × 141 mm.—16 pp. a 2 col.
—Suscripció: Un any 6 ptas. Mitj any 3 ptas. Trimestre, 1'50 ptas.; fora de Barcelona: Un any 9 ptas.; Mitj any 4 ptas.; Extranjer un any 8 franchs. Núm. solt Ptas. 0'10.—IHustrat.
Any I, 1906; II, 1907; núm. 1-21 (6 oct. 1906-23 febrer 1907).

En «Sómhi!» s'hi llegeix que *Or y Grana* és una «encarnació femenina dels sentiments de la patria», que ve «a fer obra de Patria... y obra d'amor... a induhir a las indiferentas per la causa de las reivindicacions de la terra a una major activitat, a un major interés y una més declarada simpatia pels lluytadors que la defensen y pels ideals que han de redimirla... y aixó venim a ferho sense volguer que vosaltras, las donas, abdiqueu del caracter de tals»... L'autorització per a aquest setmanari es féu a favor de N'Eduard Girbal com a propietari i d'En Gaspar Roure com a director literari.

627. **CATRIVOL.**—Setmanari feréstech. Sortirà els dijous a la tarde. [Capçalera iHustrada. Dibuix d'En Robert].

Adm. Riera de Sant Joan, 33.—Tipografia de Climent Oliveró, Riera de Sant Joan, 33.—278 × 112 mm.—12 pp.—Núm. solt Pts. 0'10.—IHustrat.
Any I, 1906; núm. 1-2 (11-19 oct.)

Setmanari festiu i satíric; forman la seva redacció «varis parells de mascles hermosíssims, fermes conrehuadors de l'auto-soli-soli-catalánica, en flo de juvenesa, y encar que magres, tots medits de reproducció total, de clepsas esferehidoras, per l'abundancia de molsa cabelluda que s'hi trepitja... Anem a missa com a bons y fervents retrograds; anem als thes d'estiu de cán Graner, perque fa selecte; anem afeitats, ab la clenxa al mitx partida... Volem un credo de llibertats novas, a la migrada salve dels condempnats d'avuy, demá i demá passat dissapte». En el «Prospecte» que es va publicar pocs dies abans, s'hi llegeix: «Ab l'esguerrat nom de «Catrivol» dijous vinent donará llum a Barcelona, un setmanari feréstec, literari-cebellut, portaveu de flayres mitg florits, y cubell vivent de coses esbotzades, quin fi no és altre que'l d'escampar arreu, el conrreu de l'ullera, y de la gresca artistic-patriótica».

628. **MARRAMAU...**—Setmanari satírich. [Capçalera iHustrada amb el títol de la publicació].

Adm.: Ponent, 2.—Imp. Porcar, Carretera Real, 11. [Des del núm. 4] Imp. Monsonis, Ponent, 2.—333 × 213 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—IHustrat.
Any I, 1906; núm. 1-10 (14 oct.-16 dbre.)

En l'article «Cop de timbal» s'hi llegeix que «convocats pel gat mes vell al clam d'una estriden *marramau!* ens havem aplegat en assemblea magna y aquí som disposats a servir an els parroquians d'aquesta fulla, y a servir al ensemps

La Escena Catalana

Setmanari català de literatura

Dedicat á fomeniar el Teatre de la terra. * Sortirà cada dissapte

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
 Un trimestre 2'00 Ptas.
 Un any 7'50 »
 Número solt: 15 Céntims.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
 Carrer Petritzol, núm. 2.
 IMPREMTA DE SALVADOR BONAVIA

UN ÈXIT AL ROMEA

SANTIAGO RUSIÑOL
 Autor de la gran obra "La Mare"

Segón follett
Lo Ferrer de Tall

Núm. 625.

de *parroquiá* an els que's posin al alcans de nostres ungles». És una publicació eminentment catalanista que volia ridiculitzar el partit radical. El director era N'Avell Artís.

629. CASTANYES Y PANALLETS.—Setmanari satíric, Nacionalista, Republicá. Surt els dijous. [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm.: Alt de Sant Pere, 74.—Imp. de J. Xalapeira, Alt de Sant Pere, 74.—397 × 285 mm. 4 pp. a 4 col.—Núm. solt Pts. 0'05.
Any 1906; núm. 1 (1.ª de nov.)

Creiem que es tracta d'un número únic. En l'article «¡Salut!» llegim que aquest setmanari va dirigit a tots aquells que treballen per l'autonomia i la república; afegeix que «sabem positivament que no venim a suplir cap buid. Tots els buids en la premsa catalana, ja fa temps que están plens; tant, que fins temém que'l periodisme catalá mori d'asfíxia. A que venim? A res. Mes clar aigua. Quan siguém al mon ho veurém a que venim. Per are sols sabem que som catalanistas, republicans y solidaris». Figurava com a propietari En Joan Turró, i En Gumersind Bondia com a director.

630. LA VEU DEL CAMP.

No n'hem vist cap número, però figura en el registre de premsa del Govern Civil; amb data del 6 de novembre és autoritzat En Francesc Rodon, per a publicar una revista mensual amb aquest títol.

631. JOVE CATALUNYA.—Periòdic escolar. Portaveu de la Federació Escolar Catalana. Sortirà el 15 y 30 de cada mes. [Capçalera mixta, amb el segell de la Federació].

Red. i Adm. Riera de Sant Joan, 22, pral.—Imp. Corts Catalanes, 550.—203 × 136 mm.—12 pp.—Suscripció: Un any a Barcelona 2'50 ptas.; a fora 3'00 ptas. Núm. solt Ptas. 0'10.
Any I, 1906; núm. 1-3 (10 nov.-25 dbre.) - II, 1907; núm. 4-5 (25 gener-20 febrer)

Aquest periòdic ens diu que «son principal obecte será la defensa dels interessos escolars, mes, ensemps ses planes, mostrarán bells punts de l'intel·lectualitat de la nostra classe». Publica articles referents a Història, Higiene, Economia, Literatura, etc., amb les signatures d'En Ll. Nicolau d'Olwer, Xavier Viura, Josep Carner, Carles Jordà, E. Samsó, Josep M.ª Tallada i molts altres.

632. PATRIA LLIURE.—Setmanari nacionalista. Defensor dels drets de Deu y del Poble. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Freneria, 5, 1.—Tip. Ignasi Pons Planell, Montesion, 4 i 6.—453 × 303 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Tres mesos 1 pta.; Un any 3 ptes. Núm. solt Ptes. 0'05.

Any I, 1906; II, 1907; núm. 1-24 (22 dbre. 1906-8 juny 1907).

En l'article de presentació llegim que aquest setmanari és el portaveu de «l'avençada dels nacionalistes catòlics catalans». També ens fa saber que «quan la nostra tasca de regionalisme hagi arrelat a Catalunya, desvetllant tots els homes de bona voluntat, allavors portarem el nostre amor més enllà, excelsa campanya de germanor hispànica, portarem l'esperit del nostre regionalisme, el verb y l'iniciativa del nostre poble a totes les confins d'Iberia pera que aquesta's regeneri ab la sava del esperit regional que li es tot el seu pervindre... Som ardits defensors de Deu, de la Patria y de la Llibertat, pera bé de Catalunya y bé d'Hispania». L'autorització es va donar a favor d'En Josep Capdevila.

633. ESTIL.—Revista de Literatura, Arts y Ciències. [Portada mixta amb el títol de la publicació].

Imp. *Estil*. Tapineria, 12.—201 × 135 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1906; II, 1907; núm. 1-15 (22 dbre. 1906-30 agost 1907).

Revista quinzenal dirigida per En J. Fernández; publicava números extraordinaris, i entre els col·laboradors veiem els noms de Pere B. Tarragó, Albert Albert Torrellas, Plàcid Vidal, Joaquim Ayné i Rabell i molts altres.

634. FAUNE. [Capçalera il·lustrada. Dibuix de J. Grau M.]

Imp. Casp, 37.—230 × 151 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1906 (29 dbre.)

Periòdic satíric i humorístic. En l'article «Un servidor» ens diu que s'ha tirat «totes les preocupacions a la esquena y, havent lograt ja adquirir tots els hàbits d'avuy dia, cada setmana farà sentir la meua veu desde aquet periodíc. Sols conservaré d'aquell temps el llenguatge un xic lliure com era costum aleshores que ningú pensava mal». Fou una publicació de molt curta durada, si és que va passar del número primer.

635. ALMANAQUE DE LA PARROQUIA DE NTRA. SRA. DE LA BONANOVA Y LOS SANTOS MÁRTIRES GERVASIO Y PROTASIO DE LA CIUDAD DE BARCELONA. [Portada il·lustrada].

Tip. *La Hormiga de Oro*, Nou de Sant Francesc, 17.—154 × 77 mm. [Des de 1913] 172 × 82 mm.—Bilingüe.

Año I, 1907; 118 pp. - III, 1913; 160 pp.

Una de tantes publicacions com hem vist d'aquest gènere en les quals després del calendari, són editats treballs literaris.

636. LA BANDERA REGIONAL.—Sortirà cada dissapte. [Des del núm. 19] Setmanari Tradicionalista. [Capçalera mixta].

Adm.: Junqueras, 8, 1.º—Imp. F. Badia, Dou, 14. [Des del núm. 65] Tip. Lip. Fiol i C.^a—262 × 170 mm. [Des del núm. 19] 310 × 217 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Un any 6 ptas; Mitj any 3 ptas. Núm. solt Ptas. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1907; II, 1908; núm. 1-75 (1.º gener 1907-6 juny 1908).

En l'article de salutació als llegidors i autoritats, llegim que «*La Bandera Regional* al llensarse a la lluyta en defensa dels ideals tradicionalistes, no olvida que es Deu el primer lema de la seva Bandera y que la Religió catòlica, apostòlica y romana es la base fonamental de son Programa». L'autorització es va fer a nom de N'Aleix Bertran, i el dirigia En Joan M.ª Roma; la col·laboració era molt nodrida. Publicava números extraordinaris, i va tenir algunes denúncies.

¡VISCA LA REVOLUCIÓ!

Núm. 636.

637. LA SENYERA.—Setmanari d'Informació Gráfica. Se publica'ls dissaptes. [Capçalera il·lustrada. Fotogratat amb un repòrter i el títol de la publicació. Dibuix d'En Junceda].

Direc. i Adm.: Comtal, 13.—Imp. Vda. de Lluís Tasso, Arc del Teatre, 21 y 23.—271 × 168 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Espanya, trimestre Ptas. 2'50; Extranjer, un any francs 15. Núm. solt Ptas. 0'20.

Any I, 1907; núm. 1-2 (5-12 gener).

En l'article «Presentació» llegim: «La idea que'ns guia al publicar *La Senyera* es la de oferir al nostre País una Revista Il·lustrada que estiga al alcans de tothom y a tothom satisfassi y que, per l'amplia esfera en que's mogui, faciliti l'acoplament en ses pàgines de les firmes de tots els bons escriptors catalans. Prevalguda del caràcter que tindrà, aspira, además, a intentar una obra, indispensable ja en el progressiu desenrotlló del nostre integral Renaixement: la d'anar expandint el nostre esperit, servintli d'avantguarda la lectura en la nostra llengua, a tot el Territori ahont aquesta es parlada, a tot el conjunt ètnich que s'aplegá

al redós de la gloriosa Senyera den Jaume 1.er. Publicà escrits d'En Miquel S. Oliver, *Victor Català*, M. Costa i Llobera, Juli Delpont i altres; com a dibuixants hi figuren l'*Apa* i En Cornet. L'autorització va fer-se a favor d'Ignasi Priu.

638. EL BON AMICH.—Quinzenari popular de propaganda de la Caritat (A benefici d'empresonats y ex-empresonats pobres). Sortirà cada primer y tercer dissapte de mes. [Capçalera mixta].

Red. i Adm. Bonsuccés, 13.—Imp. M. Galve, Avinyó, 18.—236 × 151 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona Pts. 1'25 semestre; fora, Pts. 1'50 semestre; Unió Postal Pts. 3 semestre. Núm. solt Pts. 0'10.

Número prospecte, dbre. de 1906.—Any I, 1907; núm. 1 (5 gener).

Aquesta publicació no tenia altre objecte que «rememorar als catalans les pràctiques de la caritat y la bona amistat que'ns debem els uns ab els altres, y que'ls membres d'una mateixa casa, societat, nacionalitat, son cridats a treballar y viurer per conquerir y sostenir la pau que es la delícia social, ens donarem per satisfets en el compliment de nostre missió que es de Caritat... Volem que'l producte de nostra publicació franca y humil sia, y en constituim propietat, dels empresonats y ex-empresonats pobres...» El «Prospecte» que va publicar, en desembre de 1906, l'administrador de la *Comissió organitzadora del Piu Patronat de presos, expresos y obrers desvalguts*, deia referint-se a *El bon amic* que «aquest quinzenal... no perseguirà altre objecte que la propaganda de la Caritat maternal y espiritual».

639. EMPORI.—Revista catalana mensual. Monografies científiques. Estudis crítichs. Noves y resums de la vida cultural catalana. [Portada tipogràfica].

Adm. Bruch, 95. [Des de l'any 1908] Adm. Mendez Nuñez, 3 i 5.—Est. *Gráfich Thomas*. [Des de l'any 1908] Imp. J. Horta, Mendez Nuñez, 3 i 5.—227 × 149 mm.—Suscripció: Espanya Pts. 20 l'any o Pts. 10 el semestre; Extranjer l'any 20 franchs. Núm. solt Pts. 2.—Il·lustrada.

Any I, 1907; núm. 1-6 (gener-juny) 331 pp. a 2 col. - II, 1908; núm. 7-18 (gener-dbre.) 232 pp. a 2 col. + 10 pp. s. n. + 4 làmines + 209 pp. a 2 col.

En l'article de presentació, que no va signat, llegim que: «Tant com potenta vida econòmica, tant com organismes polfítics propis, volém els catalans cultura propia. No ho volém ser de colonia... no volém tampoch ser eternament colonia espiritual de la ciencia d'exportació de França o d'Alemanya. Volém rebre la llum vinga d'ahont vinga, pero en aqueix cambi universal entre nacions, estem avergonyits de rebre sempre, sense may tornar rés als altres homes a cambi de lo que'ns donen, aspirém a sortir d'aquesta passivitat, d'aquest repós de mort, per devenir membres vius de la cultura universal». Comptava amb col·laboració

prestigiosa i variada, i va esforçar-se en mantenir la dignitat del propòsit expressat en el primer número. Fins tipogràficament es destaca per damunt de moltes de les revistes del temps. L'autorització donada pel Govern Civil fou a favor de N'Eduart Calvet.

640. BUTLLETÍ D'ESCOLES.—Portaveu de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Baixada de Santa Eulàlia, 3, pral.—Imp. *La Renaixensa*, Xuclá, 13.—201 × 132 mm.—8 pp. a 2 col.

Any I, 1907; Núm. 1-10 (gener-oct.)

Aquest «Butlletí» es repartia gratuïtament als associats a les Corporacions i Escoles de Catalunya; publica articles doctrinals referents a pedagogia i qüestions universitàries, contes, poesies, etc.; al peu dels articles veiem els noms de F. Jové i Vergés, J. Alcoverro i Carós, Joaquim Riera i Bertran, Joan Bardina, Agustí Rius, Manel Marinello i molts altres.

641. ANALS DE MEDICINA.—Butlletí mensual de l'*Academia y Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya*. [Des de l'any 1912] *Anal de l'Academia y Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya*. [Des de l'any 1921] *Anal de Ciències Mèdiques*.—Publicació mensual catalana de l'*Academia y Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya*. [Capçalera mixta amb el segell de l'Acadèmia].

Red. i Adm.: Portaferriosa, 16, pral. [Des de l'any 1922] Direc., Portaferriosa, 6. Adm.: Dou, 14. [Des de l'any 1924] Direc., Roger de Llúria, 7.—Imp. F. Badia, Dou, 14.—180 × 101 mm.—Suscripció l'any Pts. 10; Extranger Pts. 15. Núm. solt Pts. 1.

Any I, 1907; 918 pp. - II, 1908; 906 pp. - III, 1909; 901 pp. - IV, 1910; 884 pp. - V, 1911; 795 pp. - VI, 1912; 774 pp. - VII, 1913; 786 + 367 pp. - VIII, 1914; 580 + 423 pp. - IX, 1915; 513 + 392 pp. - X, 1916; 516 pp. - XI, 1917; 587 + 312 pp. - XII, 1918; 665 pp. - XIII, 1919; 423 pp. - XIV, 1920; 476 + 169 pp. - XV, 1921; 448 + 173 pp. - XVI, 1922; 307 + 213 pp. - XVII, 1923; 408 + 449 pp. - XVIII; 1924; 610 pp. - XIX, 1925; 536 pp.

Per les seves pàgines s'hi veuen treballs de metges de reconegut nom, no solament catalans, sinó també de fora. En l'article «Salutació» llegim, que: «L'adveniment a la premsa mèdica dels *Anal de Medicina* es una novella floració del esperit ardidament fecond que per la Ciència y per la Patria alena y viu en ansies de treball en l'*Academia y Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya*... Ha trobat l'*Academia* la necessitat de publicar un butlletí que portés a les amples clarors mundials el seu modest treball científic, pera incorporar-lo a la obra documental que'ls pobles imantats per l'acció positiva realisen ab ritme constant y disciplinat, segurs de l'eficàcia de llurs esforços...» S'hi veuen estudis en català, castellà i francès.

642. CATALUNYA MEDICAL.—Butlletí mesader de Medicina y Cirurgia. [Capçalera tipogràfica].

Imp. F. X. Altés.—118 × 190 mm.—16 pp.
Any I, 1907; núm. 1-3 (gener-març).

No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació descrita en la *Bibliografia Medical de Catalunya* (Barcelona, 1918; núm. 608); en el registre d'autoritacions del Govern Civil hi figura a favor del senyor Remigi Juncà.

643. ESTUDIS UNIVERSITARIS CATALANS. [Capçalera i Portada tipogràfica].

Red.: Nou de Sant Francesch, 27, 2.ª, 1.ª. Adm.: Llibreria de Francesch Puig, Plaça Nova. [Des de l'any 1911] Adm. i Red.. Bisbe, 5.—Imp. J. Horta, Mendez Nuñez, 3 i 5. [Des de l'any 1911] Tip. *L'Avenç*, Massó, Casas & Co. Rambla Catalunya, 24. [Des de l'any 1915] Imp. de la *Casa de Caritat*, Montalegre, 5. [Des de l'any 1917] *Arts Gràfiques*, S.A. Successors de Henrich i C.^a, Córcega, 348.—188 × 126 mm. — Suscripció: 8 ptes. l'any. Núm. solt 1 pta. [Des de l'any 1911] Un any, 10 ptes. Núm. solt, 3 ptes.

Vol. I, 1907; 416 pp. - II, 1908; 356 pp. - III, 1909; 580 pp. - IV, 1910; 515 pp. - V, 1911; 135 pp. - VI, 1912; 512 pp. - VII, 1913; 404 pp. - VIII, 1914; 327 pp. - IX, 1915 i 16; 192 pp. - X, 1917 i 18; 208 pp.

ESTUDIS UNIVERSITARIS CATALANS

VOLUM I • • • MCMVII

Núm. 643.

Nasqué com portaveu de l'Associació «Estudis Universitaris Catalans», la qual es proposava sembrar «la llevor de la futura Universitat Catalana». El seu President el senyor R. d'Abadal i Calderó, n'exposà el programa en l'article de presentació «L'esperit dels nostres Estudis». Ressenyava l'orientació i els treballs de les càtedres organitzades pels *Estudis*, i publicava estudis d'investigació dels seus professors i deixebles. El secretari de redacció, qui ho era també de l'entitat, En Carles Francisco i Maymó, morí quan estava en premsa el segon volum. Fou

substituït pel senyor Lluís B. Nadal, però ja en el darrer número de l'any 1908, s'anuncia una transformació de la revista, que es féu palesa des del volum III. Des de llavors, en va tenir cura la generació d'alumnes fills de les càtedres de Literatura Catalana i d'Història de Catalunya, i ella ha estat amb la col·laboració dels professors i, sobretot, del Dr. Rubió i Lluch, la que li va donar el caràcter que va conservar i li donà nom. El volum V, corresponent a l'any 1911, fou publicat en realitat vers 1918, i conté els treballs, redactats en 1916, que havien de constituir l'*Anuari de l'Associació Catalana d'Estudiants*, que per circumstàncies diverses no va poder publicar l'Associació. Diversos motius, i entre ells raons econòmiques, retardaren considerablement la publicació dels darrers volums. El novè, que s'imprimí simultàniament amb el desè, no va veure la llum fins a l'any 1923, quasi el mateix temps que aquest últim. L'autorització del Govern Civil va ésser donada a nom del senyor Raimond d'Abadal.

644. JOVENESA.—Periòdic mensual. Portaveu de la *Juventut Autonomista* de Barcelona. Adherida a l'*Unió Catalanista*. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Floridablanca, 139.—Imp. Feliu Germans, Tapineria, 34.—276 × 165 mm.—4 pp. a 2 col.

Any I, 1907; núm. 2 (1.º febrer).

El número primer correspon al mes de gener. Publicava articles polítics i treballs literaris. L'autorització es féu a nom de Tomàs Abera.

645. METRALLA.—Periòdic Nacionalista Radical. Surt els dijous. [Des del núm. 6] Surt el divendres. [Capçalera mixta. Fotogravat amb el títol de la publicació i l'escut de Catalunya].

Red. i Adm.: Portaferrissa, 28, pral. [Des del núm. 6] Baix de Sant Pere, 2 bis, 1.º [Des del núm. 108] Paradís, 12, entressol, 2.º.—Imp. J. Horta. [Des del núm. 105] Imp. Inglada y C.ª, Guardia, 9.—434 × 307 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Catalunya, un any 4 ptes.; Extranger, 6 ptes. Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1907 al III, 1909; núm. 1-128 (16 febrer 1907-22 juliol 1909).

En l'article «Salut» ens diu la Redacció que són nacionalistes «y per la Catalunya lliverta esmersarem totes nostres energies; nostra acció sintètica es el regoneixement de la Nacionalitat Catalana... Nostre programa? S'estotja en les memorables assembleas celebrades en diferents indrets de nostra Catalunya...» Hi escrivien En Lluís Manau i Avellanet, Pelegrí Llangort, Joan Llorens i altres; una llarga temporada N'Aristides Danyans va ésser el redactor en cap. L'autorització es féu a nom d'En Tomàs Arana. Publicà números extraordinaris i com periòdic de lluita que era, va tenir moltes denúncies.

METRALLA

Surt el divendres

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realitza la Unió, tenen el dret y'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del Nacionalisme, qualquiera que sia llur pensar y sentir en matèries religioses, polítiques y socials. (DECLARACIÓ DE LA VII ASSEMBLEA DE LA UNIÓ CATALANISTA).

Baix de S. Pere, 2, pral.

DELS TREBALLS PUBLICATS EN SERIAT VIGILANÇAMENT RESPONSABLES ELS SEUS AUTORS

L'atentat contra la redacció de METRALLA

Tots els diaris han parlat de lo succés el di. vendres passat, al vespre, a la nostra redacció. M'em parlaríem nosaltres si no fos que alguns diaris ho han referit equivocadament.

El fot

Devien ser de dos a tres quarts de vuyt de vespre del divendres dia 15 del actual, que nosaltres just ab bon nombre d'amichs que acostumem a fer tertúlia en nostra redacció, estavem esperant que siguis la hora d'anar a sopar, passant el temps uns enrabonant y els altres fent paquets pera enviar a fora.

Mentres estavem aixís entretinguts, venia de tant en tant algún venedor de periódichs a buscar uns quants exemplars y ab l'objecte de que aquestos no haguessin de picar a la porta del pis la teníem oberta.

De sobte, quan més tranquils estavem, sentírem un buens neches; dirigim la vista a la porta de la sala de redacció y veíem un home que s'abenta prop de la porta y diu:

—Vengo a por el litro de aguardiente.

Un de nosaltres:

—¿No es el Zurdo de Olivares V.?

—Sí. ¿Quins es el director de METRALLA?

—Que se li ofereix?

—Que vengo a por el litro de aguardiente.

Y sense mediar res més s'aixeca de la cadira, treu un revolver y dispara: el tret li falla; torna a disparar ab igual resultat. Un de nosaltres va per subjugarlo, pero'l Zurdo consegüeix desempalearsen y disparar. Aquesta vegada el tret no falla. Inmediatament fa un altre disparo y's retira cap a la porta del pis, d'ínter «guardias, guardias!» Deade'l replí fa un altre disparo cap dintre la porta d'entrada al pis.

Afortunadament no va haverhi la més petita desgracia, degut a que'n dos primers trets no sortiren y així donat temps a que els atacats de tal manera tinguéssim temps de parapetarnos. L'entrenos y soroll que va haverhi fou imment: una taula de marbre caygué a terra produhint un estrepit formidable.

Una vegada'l Zurdo sigué al replí tancarem tot seguit la porta del pis la qual varem obrir aixís que's presentaren dos municipals que vas estencar de lo correu que preguntam que's acompanyéssim al quartet de St. Felip Neri pera pagar escriure allí el parte.

Al quartet

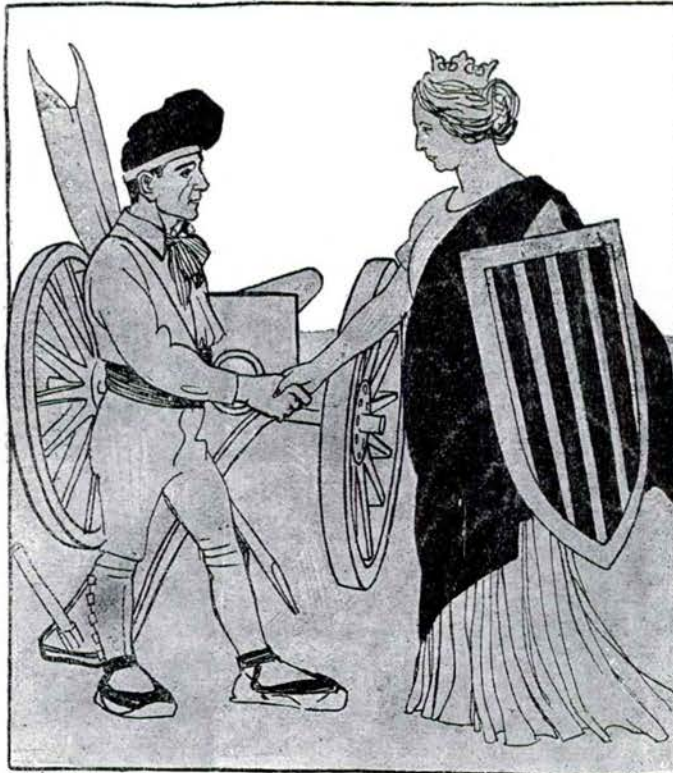
Una volta allí y després d'una mica d'espera va ferse'l parte, sortint tot seguit cap al Palau de Justicia ab l'objecte de declarar devant del senyor Juge de guardia.

En honor a la veritat y rectificant lo dit equivocadament per algún periódich, devem fer constar que a St. Felip Neri se'as tingué totes les consideracions.

Al jutjat

Després de llarga estona d'espera, donchs el senyor Juge estaba ocupat, se'as prengué declaració. Durant aquesta estona estiguérem en un dels

Sempre igual

—Serenitat y energia, fill meu.

—Estigues confiada. Sabré respondre al enemich com se mereix: als arguments, ab arguments, y a... lo altre, ab... lo altre.

passadissos del Palau de Justicia; però, no sabem per quina raó, després d'havermos pres declaració, nosaltres que anarem allí no en caltat de detinguts sino de perjudicats, forem tancats a uns calabós, junt ab dos individus d'aspecte no molt bonich.

Llargo estona estiguérem al calabós, passant la estona explicant acudits y quíentos, ben tranquils respecte al resultat que podia venir perque sabíam que la raó era ben nostra.

Al cap de molt rato sen cridá a un de nosaltres, que va passar a la escribania pera que fir-

més la declaració. Després d'ell un altre y aixís fins al últim, interint en aquesta operació bastant de temps perque les declaracions les escrivian devant de cada un.

Després de la firma tornárem al calabós y allí estiguérem bona porció de temps sense que

Núm. 645.

646. FARMACIA CATALANA.

Red. i Adm. Salvá, 34.—Suscripció, un any Pts. 7. Núm. solt Pts. 0'75.—Mensual.

Les anteriors són les úniques notícies que tenim d'aquesta publicació, tretes de la *Il·lustració Catalana* del 21 d'abril de 1907 (V., núm. 203) on llegim la següent gazetilla a ella referent: «Al projectar una nova publicació científica y profesional, deya en el primer número de la Revista'l senyor Agell, vaig imposarme com a primera condició, el que no sols havia d'esser l'esperit catalá el que la inspirés, sino que en la nostra benvolguda llengua s'havian d'expressar les idees que descabdelléssim en els nostres modestos treballs científichs. I gracies a tan digna resolució, que romp ab una rutina ja incomprendibles, tenim un y altra Revista científica escrita en catalá. Just es dir que la col·laboració qu'ha trobat l'obra del senyor Agell es notabilíssima».

Amb data de 31 de gener fou donada l'autorització a En Josep Agell per a publicar la revista mensual objecte d'aquesta nota.

647. LLUYTA.—Setmanari Nacionalista Republicá. Surt cada dijous. [Capçalera mixta. Un dibuix amb un guerriller i el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Sant Salvador, 101, 1.—Imp. *Comunal*, Sant Geroni, 4.—382 x 265 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Fora de Barcelona Pts. 0'75 trimestre. Núm. solt Pts. 0'05.—Il·lustrat.

Any I, 1907; núm. 1-2 (28 febrer-7 mars).

En l'article «Companys, salut» s'hi llegeix: «no es pas necessari que concretem are un programa quan en si mateixes el porten ben manifest les paraules exposades. Sols afegirem que sentim un afany inmens de progrés y avens, y que si bé avuy acceptem com a forma de govern la republicana, perque es la que mes encaixa en el nostre modo d'esser y perquè els aconteixements han demostrat palesament que'l poble catalá no pot esperar res dels governs de la monarquia, demá que la evolució fassi factible una altra forma que mes encaixi en les nostres aspiracions d'etern renovament... l'acullirém ab generositat... Però per damunt de tot hi aixequem ben alt l'esperit de Catalunya...» Hi veiem com a col·laboradors En Francesc Curet, J. Pous i Pagès, Joan Jaumandreu i altres. L'autorització va donar-se a nom de Manuel Prat.

648. CIUTAT NOVA.

En el registre del Govern Civil hi hem vist que, amb data del 2 de març de 1907 va donar-se autorització a En Manuel Prat, per a publicar un setmanari amb el títol abans esmentat.

649. LA COMARCA DE LLEVANT.—Periódich catalá, defensor dels interessos morals y materials dels pobles de la Comarca. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: A tots los pobles de la comarca.—Direc. i Adm. generals, Governador, 5.-Barcelona.—Tip. R. Gelabert, Governador, 5.—395 × 253 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'10. Any I, 1907; núm. 1-9 (31 març-25 maig).

En l'article de presentació llegim: «Nosaltres els qui redactem *La Comarca de Llevant* sentím com els qui mes, l'onada de amor a Catalunya, y encare que la nostra devoció no es de avuy, es avuy que creyem necessari aixecar la veu pera treballar y contribuir ab totes les nostres forces al progrés y avenç de la terra catalana. Som donchs, catalans, bons catalans, que perseguím l'autonomia de Catalunya per tots els camins que hi condueixen. Volem anar avant, avant, avant sempre; pero soldats del nostre sou... Després dels interessos generals de Catalunya hi posém els comarcals de Arenys de Mar, y en la defensa de uns y altres, sense inclusió y limitació, no havem de estar ni un moment en vaga». Fou una publicació antisolidària; va sortir en època d'eleccions defensant la candidatura d'En Joaquim Sagnier.

650. HOJA SEMANAL.—Parroquia de San Miguel del Puerto. [Des de l'any 1910] Hoja dominical. [A la quarta plana] Esglèsia Parroquial de Sant Miquel del Port. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació. Dibuix, d'En J. Molins].

Imp. *La Hormiga de Oro*. [Des del mes de juliol de 1910] Imp. F. Altés.—230 × 145 mm. [Des de l'any 1910] 212 × 126 mm.—4 pp.
Any I, 1907; XIX, 1925 (1.ª diumenge d'abril 1907-4.ª diumenge de desembre 1925).

Vegeu referent a aquesta classe de publicacions, ço que hem dit en el núm. 58.

651. FEMINAL.—Suplement mensual a la «*Il·lustració Catalana*». [Capçalera il·lustrada amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Mallorca, 387.—Establiment *Gráfich Thomas*.—281 × 179 mm. [Des de l'any 1917] 205 × 141 mm.—20 pp. a 2 col.—Suscripció: l'any Pts. 10. Núm. solt Pts. 1.
Any I, 1907; núm. 1-9 (28 abril-29 dbre.)-II, 1908; núm. 10-21 (26 gener-27 dbre.)-III, 1909; núm. 22-33 (31 gener-25 dbre.)-IV, 1910; núm. 34-45 (30 gener-25 dbre.)-V, 1911; núm. 46-57 (29 gener-31 dbre.)-VI, 1912; núm. 58-69 (28 gener-29 dbre.)-VII, 1913; núm. 70-81 (25 gener-28 dbre.)-VIII, 1914; núm. 82-93 (25 gener-27 dbre.)-IX, 1915; núm. 94-105 (31 gener-26 dbre.)-X, 1916; núm. 106-116 (30 gener-31 dbre.)-XI, 1917; núm. 117-128 (28 gener-30 dbre.)

Suplement de la *Il·lustració Catalana* (núm. 562). En l'article «La nostra finalitat» ens diu Na Carme Karr que «*Feminal*... ve a la dona com un amich qui, en la seva llengua li parlará de tot lo que pot esser-li útil, de tot lo que pot plàureli y interesarla en l'actual moment artístich, industrial y social». És una il·lustració femenina, amb articles literaris i poesies, pàgines musicals i notes de societat, etc. Publicava fulletó.

652. EL MUTUALISTA.—Periódich defensor dels associats de l'Amich del Poble Catalá. [Capçalera tipogràfica].

Direc. Girona, 26, 3.ª, 2.ª—Imp. Vda. d'Abadal. - Manresa.—271 × 169 mm.—8 pp. a 2 col.
Any I, 1907; núm. 1 (maig).

En l'article «Presentació» llegim que «partidaris fervents y convensuts del Mutualisme lliure; defensors per tant, gelosos y decidits, de la nostra benvolguda Associació... volem que els nostres actes estiguin sempre d'acort ab les nostres paraules, no treballant a l'ombra... sino a plena llum dirigint-nos a tots els que vulgan escoltarnos (per medi d'aquest periódich...) farém desde avuy la nostra feyna, que no será altra, que senyalar les causes de la crisis fonda, gravíssima, que atravesa nostra Associació...» En els núms. 587 i 603 hem vist altres publicacions referents a l'Associació *L'Amic del Poble Catalá*. Figurava com a director N'Amadeu Tous.

653. AURORA SOCIAL.—Setmanari defensor dels interessos del Treball. Surt els dissabtes. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Plassa de Santa Agna, 4, 2.ª Adm.: Plassa de Santa Agna, 26.—Imp. Nou de Sant Francesc, 17.—460 × 305 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Espanya, mig any 1'50 ptes., per corresponsal, 1'75 ptes. Extranger, mig any 2 francs, per corresponsal, 2'75. Núm. solt Pts. 0'05.—Il·lustrat.

Any I, 1907; núm. 1-2 (4 i 11 maig).

En l'article dirigit al públic, llegim que «el poble, necessita d'assessors y secretaris fidels, lliures de cobejances y d'ambicions, generosos, de bona voluntat, que l'ajudin a defensar els seus drets y a cumplir els seus devers. Aquestes son les funcions que'ns proposém exercir desde les pàgines de *Aurora Social*...» També ens diu que «ve a fundar una obra de vulgarisació científica, fixantse especialment en aquelles ensenyances y en aquells exemples que tinguin interés baix un punt de vista més pràctich que teòrich... Estém lliures de tot compromís de secta y de partit. Tenim la llibertat de la paraula sincera y del esforç honrat». El director d'aquest setmanari era En Ramon Albó i Martí; segons nota que tenim, va seguir publicant-se fins el 26 de setembre de 1908.

654. UNA VEGADA...—Il·lustració Infantil. [Des del núm. 6] Primer periódich de folklore catalá. Rondalles, Comptes, Historietes. [Portada fotografada. Dibuix d'Antoni Yancé].

Red. i Adm.: Trafalgar, 36, 1.ª—Imp. Arcs de Junqueres, 5 bis.—160 × 120 mm.—12 pp.—Núm. solt Pts. 0'10.

Any 1907; núm. 1-9 (11 maig-6 juliol).

En l'article «Dues paraules a les dones catalanes», llegim que: «de la mateixa manera que heu desaparegut les nostres cançons, heu oblidat nostres contes, cal qu'aquests tornin y que feu com les dames alemanyes y angleses que quiscuna es un arxiu de petites noveles infantívoles que esplican dolçament amanyagadores als fills que Deu lis dona pera que'ls facin bons humans o ciutadants honrats d'esperit noble y generós y ánima altruista. . El Babi Jordi, vos contarà a vosaltres cada setmana un conte, una rondalla, una nota folk-lòrica, pera que l'expliqueu també als vostres fills del cor y enriqueixi vostra pensa y vostra ánima...» L'autorització va donar-se a nom de Frederic B. Aguilar.

655. L'ESCOLA. [Capçalera il·lustrada].
196 × 149 mm.—8 i 12 pp. a 2 col.—Il·lustrat.
Any 1907; núm. 1-6 (15 maig-30 juliol).
Publicació velografiada, infantil; conté xistos i contes.
656. FUTURISME.—Revista catalana. Sortirà el 1.er y 15 de cada mes. [Capçalera tipogràfica].
Direc.: Mallorca, entre 257 i 259.—Imp. *La Neotípiá*, Passeig de Gràcia, 77.—266 × 150 mm.
—20 pp. a 2 col.—Suscripció: Catalunya Ptes. 1'50 trimestre. Núm. solt Ptes. 0'20.—Il·lustrat.
Any I, 1907; núm. 1-3 (1 juny-1 juliol).
En l'article «Esclat» ens diu la Redacció que «posém al servei de l'art català totes les nostres energies... Nosaltres volém que'l nostre art tingui el sagell de la nostra terra catalana, que posseeixi el seu caràcter. Jamai tenim de permetre que les arts forasteres influeixin en les nostres obres... L'art ha de demostrar que la vida es hermosa y que s'ha de estimar, y això procurarém ferho... Tots els catalans tenim de sentir y de pensar catalanescent; hem de viure a la catalana, ja que es la terra ont havem nascut y la que'ns dona vida». El permís per a aquesta publicació, va donar-se a En Lluís Font Sanabra.
657. VIDA LLEVANTINA.
Amb data del 14 de juny de 1907, va donar-se autorització a N^o Antoni Ciurana per a publicar un setmanari amb el títol abans esmentat. No n'hem vist cap exemplar. Hem d'advertir que, amb el mateix títol va sortir a Canet de Mar un «setmanari popular d'acció social, defensor dels interessos de la Comarca de Llevant» el qual, segons ens han dit, va ésser continuació del periòdic que hem esmentat en el núm. 649.
658. LA CIGALA.—Setmanari trempat, dignificador del bell gest. Orgue putatiu del renaixement literari. Adherit esperitualmente a totes les entitats de cultura. Sortirà'ls dissabtes. [Capçalera mixta].

Imp. Marfany.—389 × 255 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—IHustrat.
Any I, 1907; núm. únic (6 de juliol).

Fulla de bon humor, «que ve a treballar per la cultura catalana». Per les seves pàgines s'hi llegeixen notes de crítica d'art i altres referents als «potins» entre els intel·lectuals. En Josep Elias Porta figurava com a director.

659. ARE MÉS QUE MAY.—Setmanal.

No hem vist cap número d'aquesta publicació, però en el llibre d'autoritacions del Govern Civil, hi ha amb data del 17 de juliol el permís a N'Antoni Bermejo i N'Antoni Molina, com a propietari i director, respectivament, per a publicar un setmanari amb aquest títol.

660. SOLIDARIDAD.—Periódico semanal. Se publicará todos los Sábados.
[Capçalera tipogràfica].

Adm.: Princesa, 19, pral.—Imp. de I. Xalapeira, Princesa, 19.—462 × 306 mm.—4 pp. a 4 col.—
—Suscripció: Espanya, trimestre Pts. 1. Extranjer, Pts. 2.—Núm. solt Pts. 0'05.—Bilingüe.
Año I, 1907; núm. 1 (20 julio).

En l'article «Nuestros propósitos» llegim que ve a «propagar por todos los ámbitos de la tierra española las salvadoras doctrinas de la Solidaridad, tales como las definen y enseñan los patricios insignes y conspicuos varones que están al frente de este movimiento redentorista». S'hi veuen articles en català. Figurava com a director En Francesc B. Burata*.

661. TRAMONTANA.—Periódic setmanal. Sociologia. Interessos populars. Arts y Lletres. [Capçalera tipogràfica].

Direc. Tallers, 16, 2.ª—Imp. Josep Cortiella, Sant Pau, 96.—400 × 290 mm.—4 pp. a 4 col.—
Suscripció: Espanya, un trimestre Pts. 1. Extranjer, un semestre francs 2. Núm. solt Pts. 0'05.
Any I, 1907; núm. 1-3 (1-14 agost).

En l'article «Mans a l'obra» llegim: «¿Es que l'ideal anarquista vers el que va l'humanitat tota ha de tancar-se en comtats idiomes fent aixis menys fructidora y més esteril la propaganda?... Nosaltres trenquém el glas que te inmovilísat el nostre vaixell llivertari, pera poguer navegar vers nous horitzons tot lluitant contra les ones que'ns copejan y salvant als náufregs que poguém, pujantlos a bord del «Ideal»... L'anarquisme no deu esser indiferent devant dels moviments

* En el registre tantes vegades esmentat, hem vist que amb data del 20 de novembre de 1907 va donar-se autorització a En Francesc Ruiz Chocomeli per a publicar un setmanari amb el títol de *La Solidaridad*.

que en un sentit ó en un altre se produeixen en les nacions y en els pobles... Fem sentir doncs—amigs nostres y joves d'instint lliure y de pensa somniadora—la nostra veu llivertaria per tots els indrets de Catalunya». Aquesta publicació no és continuadora de la que hem vist amb el núm. 322. L'autorització es va donar a En Gonçal Masgonnieri.

662. LA KABILA.—Semnario republicano ilustrado. Dará una kabilada cada miércoles. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació. Dibuix, d'En Llorenç].

Red. i Adm.: Angels, 14.—Imp. Villarroel. 7.—229 × 144 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Fora Barcelona trimestre, Espanya Pts. 2'50. Cuba, Puerto Rico y Extranjer Pts. 5. Núm. solt Pts. 0'10.—Bilingüe.

Año I, 1907; núm. 1 (4 set.)

Publicació radical. En la «Salutació» s'hi declara que «proferim un salut! que ha de resonar pe'ls àmbits de'ls espais, repercutint en tots els cors nobles y honrats; y consti que sols considerém nobles y honrats a nostres correligionaris; a'ls qui posan desinteressadament son esforç al servei del Progrés y de la Veritat inmostable; a'ls qui lluitan salvatge y kabilenyament com nosaltres pe'l triomf de la República, y son caposos de vesar la seva sang en una revolta contra las institucions corcadas que sostenim damunt nostres espatlles». I en l'article «Estado civil» ens diuen: «No nos animan mezquines intereses, no alentamos en atmósferas egoistas, no tendremos ni guardaremos consideración al que no respeta lo que merecemos... Nacemos... en Cataluña, somos indiscutiblemente catalanes, por el pueblo catalán lucharemos mientras vivamos». L'autorització es va fer a favor d'En Josep R. Torres.

663. LA DESTRAL.—Setmanari nacionalista republicá. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació. Fotogravat alegòric. Dibuix, d'En R. Morros].

Direc., Carretera de Mataró, 258. — Imp. *La Moderna*, Carretera de Mataró, 263-233. — 390 × 285 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Barcelona i pobles agregats: Pts. 0'20 mensuals; Fora Pts. 0'75 trimestrals. Núm. solt Pts. 0'05.—Sortia els dissabtes.—Il·lustrat.

Any I, 1907; núm. 1-6 (7 set.-12 oct.)

En la salutació que dirigeix al públic, ens diu la Redacció que aquest setmanari està escrit per nacionalistes, demòcrates i republicans. «Som Nacionalistes, porque volem per sobre de tot, el reconeixement de la personalitat política y social de Catalunya... Demòcrates, porque que's del indispensable pera la vida dels pobles, el reconeixement dels drets individuals. Republicans, porque enteném que la forma de govern republicana es l'única que pot enmotllar degudament nostres aspiracions...» N'era director En Pere Casals.

664. EL FEDERALISTA.—Periòdich setmanal. [Capçalera tipogràfica].

Imp. *La Editorial*, Aribau, 25.—375 × 258 mm.—4 pp. a 3 col.—Bilingüe.
 Epoca 6.ª—Any XXII, 1907; núm. 2 (21 set.)

Va autoritzar-se la seva publicació amb data del 12 de setembre, i figurava com a director i propietari En Josep Munné. En l'advertiment als llegidors s'hi llegeix que: «Al reaparecer *El federalista* después del último eclipse producido por las persecuciones de que, con tantos otros colegas, fué objeto en las postrimerías del año 1905, no ha de hacer ningún programa. Le basta decir que en el orden social, en el político y en el económico, quiere en 1907 lo mismo que defendía al comenzar sus campañas en 1885». Hem vist que aquesta és la sexta època de la seva publicació; les anteriors corresponen als anys 1885, 1892, 1901, 1902 i 1903 (núms. 358, 415, 527, 548 *).

665. CATALUÑA.—Revista quincenal Ilustrada. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Vda. de Lluís Tasso, Arc del Teatre, 21 y 23.—Imp. Vda. de Lluís Tasso, Arc del Teatre, 21 y 23.—278 × 186 mm.—Suscrip.: Espanya, un any 24 ptes. Un semestre, 12 ptes. Un trimestre, 6 ptes. Núm. solt 1 pta. Extranger, un any 30 ptes. Un semestre 15 ptes. Núm. solt 1'25 ptes.

Any I, 1907; núm. 1-6 (1 oct.-15 dbr.) 60 pp. a 2 col. - II, 1908; núm. 7-24 (1.ª gener-15 set.) pp. 61-204 a 2 col. + 20 làmines en colors, de suplement.

En Cels Gomis, director d'aquesta Revista, ens diu en l'article «Nuestro propósito», que: «Cansados de ver que algunos periódicos vienen ocupándose de nuestra región como podían haberlo hecho de la China antes de que esta se abriese al comercio europeo; asombrados del total desconocimiento que tienen, no sólo de nuestras aspiraciones, sino también de nuestros hombres y nuestras cosas; estupefactos de la crasa ignorancia que supone, para no usar otro calificativo que podría resultar más duro, la tergiversación de los hechos que a la vista de todos en nuestro país se realizan, resolvimos emprender la publicación de una Revista que fuese fiel reflejo del pasado y del momento actual de Cataluña...» Els treballs escrits en català, eren de caràcter literari, i anaven signats alguns d'ells per *Víctor Català*, R. Nogueras Oller i Apel·les Mestres.

666. LOTUS. — Publicació hebdomadaria aristofanesca noucentista. Castigat ridendo, etc. Horaci. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació en color].

Red. i Adm.: Passeig de Gràcia, 77.—Imp. *La Neotípi*a, Passeig de Gràcia, 77.—248 × 181 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1907; núm. 1-2 (2-9 oct.)

* De la 5.ª època no n'hem vist cap exemplar, i no l'hem esmentat en el seu lloc corresponent per haver-nos estat dit que son text era en castellà.

En «Quatre paraules en serio» llegim que «la literatura lleugera, humorística, es la encarregada de proporcionar-li aquest esplai a l'esperit. Veus-aquí la nostra tasca». Com ja es pot comprendre, era un setmanari satíric. L'autorització es féu a favor d'En Francesc Tossas.

667. LA NOVELA CATALANA.

Solament coneixem el títol, per haver-lo vist inscrit en el registre de publicacions del Govern Civil; l'autorització es va donar a favor d'En Carles Zanné, amb data del 6 de novembre de 1907.

668. LA TRALLA.

No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació quinzenal, l'autorització per a la qual fou donada a En Primitiu Quintana, amb data del 9 de novembre de 1907. De l'existència d'aquest setmanari ens en dona nota *La Nova Tralla* (núm. 670), en la qual hi havia redactors que havien figurat en *La Tralla*.

669. ENCICLOPEDIA CATALANA.—Per l'Art de la Terra. Per la Gloria del Art. [Capçalera mixta. Fotogravat a Hegòric, amb l'escut de Catalunya].

Direc. i Adm.: Mallorca, 198.—Tip. *Catalana*, Mallorca, 198.—280 × 179 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Un any 6 ptes.; Un semestre 3 ptes. Extranger un any 6 francs; Un semestre 3 francs. Núm. solt Pts. 0'25.

Any I. 1907; núm. 1-4 (10 nov.-21 dbre.) - II, 1908; núm. 5-7 (4 gener-1 febrer).

Aquesta publicació es repartia amb el *Diccionari Enciclopèdic de la Llengua Catalana*, d'En Lluís Dalmau de Montaner, i amb els *Viatges d'Ali-Bey-el-Abbasi*. En l'article de «Crida» ens fa saber que aquest periòdic és necessari «per be de

LOTUS

= PUBLICACIÓ HEBDOMADARIA
ARISTOPANESCA NOUCENTISTA

Castigat ricudo, etc.
10 cènts.

ANY I

BARCELONA, 2 OCTUBRE 1907

N.º 0001

Quatre paraules en serio

Publicacions meritíssimes de Catalunya, quicuna en son terror, lluiten per les reivindicacions de la Patria. Serioses unes, altres esgrimint l'arma del ridícul, compleixen ab gran acert la missió llur.

Noaltres no anem a ocupar un lloc en aquestes files: nostra tasca es menys gloriosa. El públic que segueix ab intrèrs les peripèctes polítiques necessita de tant en tant un repòs a la seva atenció pertinguda. La literatura lleugera, humorística, es la encarregada de proporcionar-li aquest esplai de l'esperit. Veus-aquí nostra tasca. Com la flor de lotus proporcionaba als antics pobladors de Egipte un oblit passatger de llurs preocupacions, al flairar-ne son esquisit perfume, Lotus pretén lograrho ab les agudes de nostres escriptors y artistes.

«Convé que la nostra vida tinga per jutges y testimonis la ironia y la Pietat. »Abducs son bones concelleres; la una, »xomriant, ens la fa amable; l'altra, plorant, ens la fa sagrada. L'ironia, que jo »invoco no es pas crudel, no's riu de »l'amor ni de la bellesa: es bondadosa. »Son riure apitjega la còlera ensemjant- »nos de riurens dels dolents y dels tristes, als quals podríem, sense ella, tenir »la debilitat d'odiar», diu l'Anatole France, paraules que a ben segur hauria sots- »crit el gran Aristòfanes, pare dels poetes satírics; ell se rigué de sos contempora-

nia, posant en ses obres l'ironia al servei de la cultura. Nosaltres, noucentistes, seguirem aquesta màxima, y al florir el Lotus en terra catalana, esperem que trobarà nombrosos admiradors entre nostre públic.

A tots els companys de la Premsa enviem nostra més coral salutació, invitant a tots els humoristes a que cooperin en la nostra obra.

LA REDACCIÓ

Hebdomadaries

Verament enorgit y afelicitat encara pel sensible incident del més debat en el periodisme, endressa la més coral salutació als companys que encara no comen, y prego als que tinguen la malaventura de assistir a la inauguració del globo captiu en companyia meua, no's prenguin a mal lo succeir, quins òctics cuesa ha d'atribuir a una fatalitat del estar.

Als llegidors tinc que dirlos que en compliment del més sagrat deber vaig assaïtir a la inauguració del globo captiu, en el que

AL PASSEIG DE GRACIA

— Quant de temps s'asseu vós mateix!
— És que heuca crando en la Exposició de Bragança...
— Y heu tingut preser!

Núm. 666.

tots», que voldria «caure en mans de tothom, perquè tothom ens llegís y ens seguissen». Fou quinzenal en 1907, però, en l'últim número del dit any, llegim que «des d'any nou la revista *Enciclopedia Catalana* sortirà setmanalment». Publicaven treballs literaris, notes biogràfiques i crítiques. En *Josep Aladern* era el director, hi col·laboraven En Ramon Masifern, A. Calderer Morales, J. Falp i Plana i altres.

670. LA NOVA TRALLA.—Sortirà'ls Dimecres. [Des del núm. 3] Sortirà'ls Dijous.
[Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Ample, 40, pral.—Imp. Xalapeira, Princesa, 19.—390 × 287 mm.—4 pp. a 4 col.
—Núm. solt Pts. 0'05.
Any I, 1907; núm. 1-6 (25 nov.-30 dbr.)

En l'article «Salutació» declaren els que formen la Redacció d'aquest setmanari: «som nacionalistes, som radicals i som demòcratas. Volém l'implantació del programa del catalanisme ab tota sa integritat i sense barreges barroeres perquè creiém que tota concessió al enemic es un comensament de derrota». La Redacció d'aquest setmanari estava composta per alguns elements de la desapareguda publicació *La Tralla* (núm. 571). N' Aristides Danyans era el propietari i redactor en cap.

671. BRAND.—Revista quinzenal. [Capçalera gravada].

Red.: Major, 27 (G.)—Soc. General d'Arts Gràfiques, Balmes, 58.—249 × 142 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'15.
Any I, 1907; núm. 1-2 (1.-15 dbr.) - II, 1908; núm. 3-5 (1.ª gener-1.ª febrer) *.

En el «Prolech» llegim que alguns dels elements que constitueixen aquesta revista, formaven part de la intitulada *Estil* (núm. 633). «Procurarém desviar l'atenció dels homes de bona voluntat, de les lluites dels partits polítics, allunyadores de l'amor entre'ls homes; tractarém d'allunyar-los de la política que necessiti pera viure la mentida y orientar-los envers la consciència individual, envers la confiança en les propies forces, envers la exaltació constant de la voluntat de cada hu... Quan cada hu sia *ell mateix*, la germanó conscient, *intellectual* no *sentimental*, será un fet. Tots els nostres esforços pera lograrho!». S'hi veuen treballs d'En M. Domènec Espanyol, Adrià Gual, Didac Ruiz, Josep Farran Mayoral, C. Aregall Massip, J. Puig i Ferrater i altres. Figurava com a director En Gregori Fuster.

* En el Catàleg 16 (*Corona d'Aragó*), de N' Antoni Palau, núm. 5786, s'indica que aquesta publicació va durar fins el 15 de febrer.

Any 1 Num.

3 Janer 1908

DE TOTS COLORS

REVISTA POPULAR

Redacció y Administració

PASSATGE MERCADER 10 INTERIOR

Surtirà cada Divendres

Soscripció: dues pessetes trimestre

Numero solt. quinze centims

DE LA EXPOSICIÓ
D'AUTO-RETRATS
EL PINTOR BENEDITO

PRIMER PLECH DE 16 PÀGINES

LA LLANTIA DEL OOI

Núm. 674.

672. L'ESTEL.

No hem vist cap número d'aquesta publicació, la primera època de la qual és de l'any 1897 (vegeu núm. 458). Tampoc no l'hem vista esmentada en el registre d'autoritacions del Govern Civil.

673. METRALLA.—Calendari pera 1908. [Portada mixta].

Adm.: Baix de Sant Pere, 2 bis, 1.ª—Imp. J. Horta, Méndez Núñez, 3.—135 × 80 mm.—200 pp. Preu: 2 rals.—Il·lustrat.

Aquest «calendari», igualment que altres publicacions semblants, conté bon nombre de treballs en prosa i vers, i dibuixos originals dels redactors i col·laboradors del setmanari del mateix nom (núm. 645).

674. DE TOTS COLORS.—Revista popular. Surtirà cada Divendres. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació. Dibuix, d'En Junceda].

Red. i Adm.: Passatge Mercader, 10. [Des de l'any VI] Mitjà de Sant Pere, 57.—Imp. *De Tots Colors*.—203 × 131 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Trimestre Pts. 2; Núm. solt Pts. 0'15.—Il·lustrada.

Any I, 1908 al VI, 1913; núm. 1-291 (3 gener 1908-8 agost 1913).

Publicació artístic-literària dedicada preferentment al teatre. En Xavier Viura, Rafel Marquina, R. Surinyach Senties, M. Folch i Torres, R. Serra i Pagès i altres hi escrivien sovint. En el número primer es llegeix un article de «Salutació» i en ell se'ns diu que «no's ve a llenar el vació de consuetut, espera no obstant fer quelcom en benefici de les arts y lletres de nostra patria y despertar, per lo mateix, un petit caliu de simpatia en els cors de tots els bons catalans». El dirigia En Pompeu Crehuet. Publicava fulletó. En 1910 en repartia un titulat *Suplement «De Tots Colors»*.

675. LA REVOLTA.—Setmanari nacionalista republicà. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Santa Marguerida, 1, pral. [Des del núm. 5] Tallers, 18.—Imp. J. Abadal, Tallers, 18.—406 × 285 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció, semestre 1'50 ptes. Núm. solt Pts. 0'05.—Il·lustrat.

Any I, 1908; núm. 1-8 (4 gener-26 febrer).

En l'article «Els nostres ideals» es llegeix: «Som demòcrates, som nacionalistes, som republicans. Volem la llibertat dels pobles y la llibertat dels homes. Volem que siguin autònomes les patries y que siguin lliures dintre d'elles els seus ciutadans. No acceptem tiranies forasteres ni internes tiranies... som partidaris convensuts de les reivindicacions obreres y de la transformació

La Revolta

Setmanari Nacionalista Republicà

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Catalunya y nacions ibèriques, semestre . . . Ptes. 1.50
Numero corrent: 5 cèntims. — — — Atrassat: 10

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carreer de Santa Marguerida, 1, principal

Deis treballs firmats ne són responsables els seus autors.
S'admet col·laboració artística y literaria.
No's tornen els originals, encara que no's publiquin

ELS NOSTRES IDEALS

Quins principis fonamentals de democràcia y d'acció han de dirigir el nostre pensament y orientar el nostre esforç?

—Conceptes socials, categories morals, civilitats, solidaritat, cohesió, equitat, abolicion de tota forma de sang, ofensa social, economia, filosofia, saviesa, moralitat, cohesió, solidaritat, fraternitat, es el Raonament, que ens ha de servir per a dirigir el nostre esforç.

Gabriel ALONSO

LA REVOLTA, ardua y jove, fa avui la seva aparició en el camp ampliat de la política catalana. Ve a ocupar un lloc de perill y de honor en la lluita per les causes de Catalunya y de la llibertat, causes glorioses, grans y santes. Y al començar la nostra acció agressiva, al fer lluir sota'l sol les nostres armes lleials y nobles, volem dir ben clarament quin es l'amor que covem en el nostre cor, quina es l'idea que fulgura en el nostre front, quins es la bandera ben amada que aixecarem ab entusiasme els nostres braços.

Som democràtics, som nacionalistes, som republicans. Volem la llibertat dels pobles y la llibertat dels homes. Volem que siguin autònoms les patries y que siguin lliures dintre d'elles els seus ciutadans. No acceptem tiranies forasteres ni internes tiranies.

El nostre amor primer, el nostre amor més gran es el de la llibertat individual, puix sense ella totes les demés llibertats són una mentida grolera y un cínic escarni. Creiem que la drcta de l'home són inseparables dels drets dels pobles. Y novaltres reconeixem integralment aquells immortals drets de l'home que la Revolució francesa va proclamar gloriosament damunt les runes de les tiranies històriques.

Però sabem que la llibertat política es ben poca cosa, si no l'acompanya la justícia social. Y per això som partidaris convenuts de les reivindicacions obreres y de la transformació radicalíssima de la societat actual. Els obrers sempre'n tindran, desinteressadament, al seu costat en la lluita fadigosa pel millorament de la seva situació.

Perquè som catalans, liberals y autonomistes, som nacionalistes de Catalunya. Volem rica y plena a la nostra nació; y entenem que la seva riquesa y la seva plenitud han de donar-li les modernes idees d'emancipació y progrés. Volem que l'arbre centenari de la patria tingui clavades, ben fonides, les seves arrels en la terra catalana. Però volem, a l'enseny, que l'oregij tota els aires sanitosos del món modern y que visqui y creixi sota un cel lluminós de llibertat humana.

Heus aquí, companya, l'amor que covem en el nostre cor. Heus aquí l'idea que fulgura en el nostre front. Heus aquí la bandera ben amada que aixecarem ab entusiasme els nostres braços...

Resum gràfic de la conferència den Carner

En CARNER an en MAURA: — Teniu, mestre; aquí va la meua opinió sobre'l projecte d'Administració local!

Núm. 675.

radicalíssima de la societat actual...» Aquesta publicació dirigida per Antoni Rovira i Virgili, ja va començar amb una denúncia, la del número primer; per això, en la col·lecció s'hi veu un número 1 i un altre 1 bis. Fou, com pot suposar-se, un setmanari de lluita.

676. PATRIA. [Capçalera alegòrica, amb el títol de la publicació. Dibuix, d'En Balanyà].

Red. Aribau, 108, 2.ª, 2.ª Adm. Petritxol, 14, 2.ª, 2.ª—Imp. *Catalonia*, Tapineria, 34.—232 × 142 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona-Tarragona, 1 any Pts. 2; 1 semestre Pts. 1. Fora, 1 any Pts. 2'50. Núm. solt Pts. 0'20.—Il·lustrat.

Any V.—2.ª època, 1908; núm. 1 (gener).

Aquesta publicació mensual va sortir a Tarragona durant el període de 1900 a 1903, per això en el primer número de la segona època és comptat com «Any V». En la «Salutació» llegim que vénen «animats de bons i fermes propòsits, y que, com abans, treballarém pera enaltir nostres lletres ensemps que pera l'engrandiment de nostra benvolguda Catalunya»; En Lluís Benaiges expressa en l'article «Patria nova» el seu desig, que «l'humil revista *Patria* sigui... la vera comunió entre'ls tarragonins d'aquí y'ls d'allà». I, en realitat, és una publicació tarragonina feta a Barcelona; al peu d'alguns treballs s'hi veuen els noms d'Alfred Opisso, Bernabé Martí, *Josep Aladern*, Plàcid Vidal, Ramon Pomés i altres.

677. NACIONALITAT CATALANA.—Periòdic nacionalista català. Portaveu de la Joventut Catalanista de Barcelona. Sortirà els dies 1 y 15 de cada mes. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Casp, 56, pral.—Imp. J. Abadal, Tallers, 18.—207 × 132 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1908; núm. 1-3 (8 gener-1.^r febrer).

Publicava articles polítics, literaris i científics. El permís del Govern Civil per a publicar aquesta revista quinzenal fou donat a nom d'En Remigi Juncà.

678. PARACLETO.—Publicació mensual de la «Obra de Max Bembo a favor dels desamparats». [Capçalera tipogràfica].

Direc.: Nou de Sant Salvador, 13. (La Salut).—Imp. Joaquim Horta.—271 × 169 mm.—4 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1908; núm. 1-2 (gener-febrer).

L'«Obra Max Bembo» sostenia Escoles per als nois desemparats. El director de la revista era En Josep Ruiz Rodríguez.

679. BOLLETÍ DELS ARXIUS PARROQUIALS.—Revista mensual. [Portada tipogràfica].

Red. i Adm.: Rectoria de Vallvidrera.—Imp. d'Henrich i C.^a, Córcega, 348.—212 × 128 mm.—16 pp.—Núm. solt Pts. 0'20.—Il·lustrat.

Any I, 1908; núm. 1 (gener).

En l'article titulat «Amich» diu el Director, adreçant-se als Rectors: «Som nosaltres mateixos qui'ns hem de donar a conèixer, som nosaltres mateixos els que hem de treurer de la foscor dels Arxius parroquials á la claror del dia, aquells grans héroes y martirs de Deu y de la Patria que ab sos heroichs sacrificis donaven gloria a la Iglesia y pau als pobles». Aquesta publicació la dirigeix Mn. Llorenç Sallent i Gotés, Rector de Vallvidrera.

680. EL NOY DE LA MARE.—Setmanari infantil. [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm.: Mallorca, 198.—Tip. *Catalana*, Mallorca. 198.—128 × 85 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—Il·lustrat.

Any I, 1908; núm. 1-4 (8-29 febrer).

Publicació de molt curta durada, dirigida per En Cosme Vidal (*Josep Aladern*).

681. SPORTS.—Revista Catalana d'Educació Física. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Casanovas, 48.—Tip. de F. X. Altés, Angels, 22 i 24.—231 × 132 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Un mes Pts. 0'50; Tres mesos Pts. 1'50. Núm. solt Pts. 0'15.—Setmanal.

Any I, 1908; núm. 1 (15 febrer).

En l'article de presentació «Els nostres ideals» es llegeix, que: «*Sports...* serà, en resúm, l'orgue propulsor de la nostra cultura física, fomentará per tots els medis d'extensió cultural moderna, la afició als exercicis corporals practicats a ple aire, inculcará a tothóm els esplendits resultats morals y materials dels sports y jochs atlètics; propagará-ls ideals d'educació física entre tots els estaments socials, algun d'ells avuy complertament descuidat; estimulará ab l'organització de concursos de tota mena la major concurrència a totes les proves... Al aparexe la nostra revista redactada en catalá, no te cap altra significació que la de respondre a la realització, dintre de la premsa catalana, de una missió eminentment educativa...» Figurava com a director En Joan Sunyé. No hem vist cap altre número que el descrit.

682. LA KÁBILA. — Periódico Republicano. Publicación eventual. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Bailén, 87, pral.—Imp. Vda. de S. Miguel, Junqueras, 7.—374 × 242 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—Bilingüe.

Any I, 1908; núm. 1 (16 febrer).

En l'article *Arriba la Kábila, abajo los reyes*, llegim: «*La Kábila* resurge en la liza política del periodismo al conjuro de los rayos de un sol revolucionario que se eleva por poniente como para rectificar las leyes astronómicas que han marcado a otro sol un camino estéril e insignificativo en todo cuanto a convulsiones y ansias revolucionarias se refiere». I en un altre article, escriu: «La nostra tasca, verament, fundament revolucionaria, pren avuy nova embestida: se troba refortallida y masclejada per la sava de nostra joventut inquieta que's revolta contra lo arcáich de la actual vida política». En el núm. 662 hem vist una publicació amb igual títol; creiem que la descrita ara és una segona època de la mateixa, aprofitant l'autorització de la publicada el 4 de setembre.

683. LA SARDANA.—Revista popular il·lustrada. Dedicada al foment de les dances populars. Surt les vetlles dels dissaptes. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red.: Mercaders, 29, 2.ª, 4.ª—Imp. de R. Pujol, Tallers, 45.—193 × 131 mm.—8 pp. a 2 col. Any I, 1908; núm. 1 (22 febrer).

En l'article «Salutació» llegim: «Vos sembla sobrer un periòdich que's fassa ressó del moviment sardanaire de tot Catalunya? No creyem oportuna una publicació gairebé exclusiva per nosaltres...? Parlarem de danses, de cobles, de concursos de sardanistes d'ambos sexes—ab preferència de les donzelles—y reproduïrem gráficamente tot lo que tinga un relatiu interés als nostres propòsits». El director era En Xavier Dachs.

684. LA CAMPANA CATALANA.—Donará un toch cada divendres, y extraordinariament sempre que convingui. [Capçalera il·lustrada. Dibuix, d'Apel·les Mestres].

Red. i Adm. Rambla del Mitj, 26.—Tip. *La Publicidad*, Barbará, 11.—340 × 246 mm.—8 pp. a 4 col.—Suscrip.: Barcelona, ptes. 1'50, trimestre. Espanya, ptes. 2'00, trimestre; ptes. 4 semestre i ptes. 8 l'any; Extranjer ptes. 5 trimestre; ptes. 10 semestre i ptes. 20 l'any. Núm. solt Pts. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1908; núm. 1-10 (28 febrer-29 abril).

El *campaner*, que era En Roca i Roca, ens diu que «no n'hi ha pas prou ab la deria de *europesar* a Espanya; en tant se compleix aquesta tasca cal *helvecisar* a Catalunya, això es: convertirla en un poble, en tot y per tot digne rival de la Suïssa; lliberal y demócrata a desdir; molt il·lustrat y activíssim en els afanys del avens moral y material; exportador no sols de productes, sino també de idees progresivas... aquest será l'objectiu ferm y constant del periòdic *La Campana Catalana*». El director artístic era N'Apel·les Mestres. S'hi veu text d'En S. Rusiñol i dibuixos de Smith. En J. Roca i Roca, desavingut amb l'editor de

LA CAMPANA CATALANA

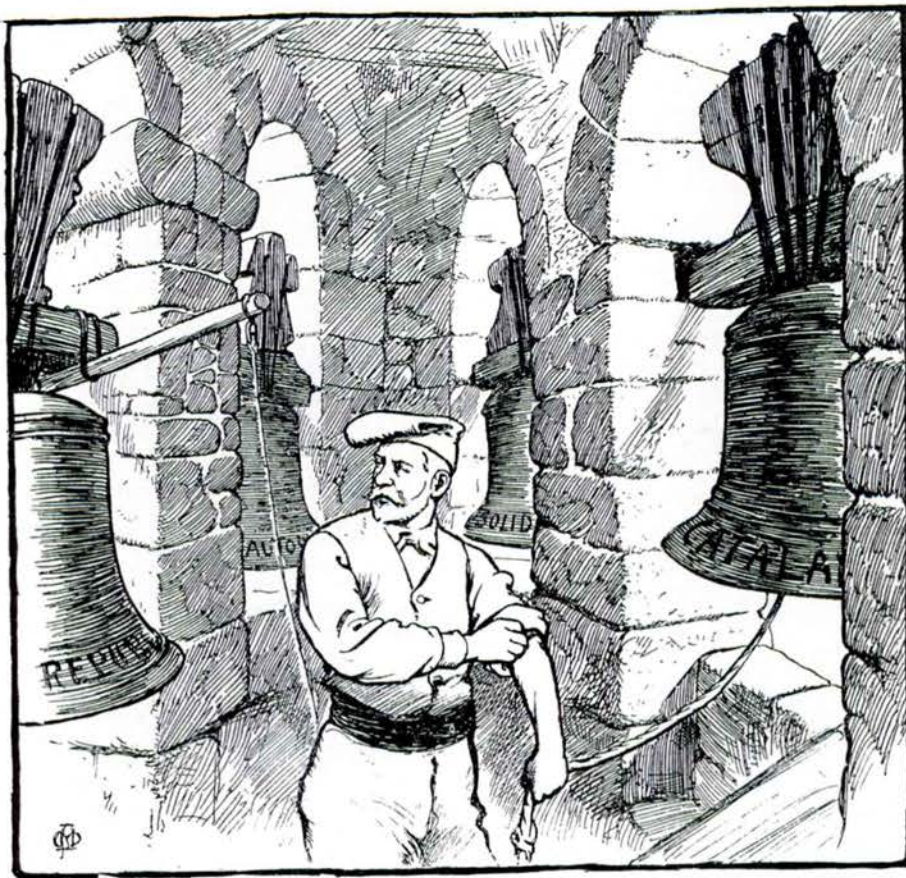
Mestre campaner: J. ROCA Y ROCA
Mestre notaire: APELES MESTRES

Donara un toch cada divendres, y extracordinariament sempre que convingui

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
BANCA DEL MITJ, NÚMERO 25, BOTIGA — BARCELONA
La correspondencia administrativa a n'ro Bietel Cardener

Aquest número val 10 céntims per tot Espanya
Després de un mes de sa publicació, 20 céntims

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
LES PENYONS ORDINARIS
Barcelona 30 céntims
Espanya 3'00 id
Estranger 3'00 id
4'00 mitj any; 8'00 un any
14'00 id 24'00 id

(Dib. de Apeles Mestres)
— Arremanguéms 'hi, má a la corda, y comensém la feyna!...

Núm. 684.

La Campana de Gràcia (núms. 212, 228 i 244), abandonà la direcció d'aquest periòdic, que durant tants d'anys havia tingut, i va fundar el que descrivim.

685. L'ASE.—Gran diari rotatiu escrit en català sense seba. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Tallers, 18.—Imp. Abadal, Tallers, 18.—222 × 143 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1908; núm. únic (12 març).

Publicació humorística. L'autorització donada pel Govern Civil, fou a favor d'En Josep Abadal Vallès.

686. REVISTA VEGETARIANA.—Portavèu mensual de la Lliga Vegetariana de Catalunya. [Capçalera tipogràfica].

Domicili social: Plaça de l'Universitat, 5, pral. 1.ª [Des del núm. 6] Rambla de les Flors, 31, 1.ª—Imp. Seix. [Des del núm. 6] Imp. F. Badia, Dou, 14.—188 × 110 mm.—30 o més pàgines—Suscripció: pts. 5 l'any. Núm. solt Pts. 0'50.—Bilingüe.

Any I, 1908. -II, 1909; núm. 1-12 (abril 1908-mars 1909).

Publicació dedicada a enaltir i propagar el vegetarisme. El Dr. Falp i Plana fou el director i fundador, i comptava amb un bon nombre de col·laboradors, quasi tots ells metges.

687. LITERATURA SENSACIONAL.—Surt cada divendres. [Capçalera mixta, amb un dibuix d'En Junceda].

Adm.: Passatge de Mercader, 10, interior.—Imp. Baxarias, Passatge de Mercader, 10.—204 × 133 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1908-09; núm. 1-37 (17 juliol 1908-26 mars 1909).

Publicació dedicada a conrear la novel·la detectivesca.

Any I N.º 1 Abril, 1908

REVISTA VEGETARIANA

Portavèu mensual de la
Lliga Vegetariana de Catalunya

COE DE REDACCIÓ

Ns. ROSA MASSÓ, Es. MARIAN ANFRUNS (Secretari de Redacció).—Dr. RICART BOTET, Dr. F. CARBONELL Y SOLÉS, Dr. J. FALP Y PLANA (Director).—Dr. J. FONT Y MORER, Es. J. PERELLÓ Y ORTEGA.

Col·laboradors: Tots les acts de la LL. V. de C., podranse fer us, ademés de l'idioma català, de qualsevol altre idioma o dialecte neo-lati.

La REVISTA VEGETARIANA es envia gratis: tantse al soci resident que pagua una quota mensual d'una pesseta y al soci corresponent que no té més q. pessetes a l'avençada per assolir

Sortirà'l dia 15 de cada mes

SUMARI.—Salutació, per la Reunió.
Reseña del Banquet conmemoratiu de la fundació de la Ll. V. de C., per En Marián Anfruns.
Discursos pronunciats al Banquet pel Sr. Martí Dalmau, Doctors Falp y Plana, R. Botet, R. Palfeja, y Srs. Gali, Puig y Galcerán y J. Perelló y Ortega los Banquet Vegetariá y la impremsa barcelonesa Soció Gulinaria.
GRAVATS.—Aspecte de la sala durant lo Banquet.
Tabla d'honor ocupada pels senyors que presidien lo Banquet.

Núm. 686.

688. **TUTMONDA ESPERO.**—(Kataluna Esperantisto). Ĉiumonata revuo organo de la Kataluna esperantistaro. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Paradís, 12.—Esperanta Presejo, Strato Asalto, 45.—203 × 125 mm.—Núm. solt Pts. 0'50.—Bilingüe.

Jaro 2, 1909; núm. 20-21 (agost.-set.)

Portaveu de la Societat «Kataluna Esperantisto»; va començar a sortir al gener de 1908, i sembla que va durar fins l'any 1912. Tracta d'assumptes relacionats amb la dita Agrupació i publica noves referents a la propagació de l'esmentada llengua universal; també insereix treballs literaris. El director era En Joan Rosal.

689. **ACCIÓ DEL «CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERS Y DE L'INDUSTRIA».**—Fulla mensual dedicada a l'anunci i divulgació entre els socis, dels actes, festes, acords de caracter i utilitat general, avisos, observacions i tot lo relatiu a la vida i desenrotllament de l'acció encarregada al Consell Directiu i les Seccions Permanents i especials, i qual coneixement pugui interessar als socis del Centre. Educació. Mutualisme. Nacionalisme. Treball. Esports. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Comtal, 35, pral. i baixos. [Des del núm. 71] Rambla Santa Mònica, 25.—Imp. Fiol y C.^a [Des del núm. 58] Imp. Fortuny, 2, 3.ª [Des del núm. 61] Imp. *Catalonia*, Pont de la Parra, 6. [Des del núm. 105] Imp. *Elzeviriana*, Rambla Catalunya, 12. [Des del núm. 123] Imp. *Elzeviriana*, Torres Amat, 9.—230 × 167 mm.—12 o 16 pp. a 2 col.

Any V, 1912; núm. 51 (nov.) - VI, 1913; núm. 53-64 (gener-dbre.) - VII, 1914; núm. 65-73 (gener-set.) - X, 1917; núm. 102-112 (febrer-dbre.) - XI, 1918; núm. 113-123 (gener-nov.)

El primer de setembre de 1908, va autoritzar-se En Màxim Puigcarnau per a publicar una revista mensual que fos el portaveu del *Centre*. Com pot suposar-se, tractava d'assumptes pertanyents a l'esmentada Societat.

690. **TEATRALIA.**—Revista dramática. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Universitat, 7.—Imp. Vda. de Josep Cunill, Universitat, 7.—165 × 105 mm.—32 pp.—Suscripció: Trimestre, ptes. 1'25; Extranger, trimestre frs. 1'75. Núm. solt Ptes. 0'20.—Bilingüe.

Any I, 1908. - III, 1910; núm. 1-64 (15 set. 1908-26 març 1910).

Manifesta «La Redacció» en l'article «La primera parauleta», que aquesta revista ve a dir, referent a l'art teatral, «la seva paraula i la ve a dir sense hipocresia... El moment actual, l'estat del nostre teatre, l'ansia renovelladora que se sent arrèu, imposen a la nostra paraula un dictamen, una unció de sinceritat... *Teatralia*, filla del entusiasme, es germana de la veritat». Hi escrigueren N'Ignasi Iglesias, Eduard Marquina, Adrià Gual, Raimond Casellas, Salvador Vilaregut, Carles Rahola, etc. En Rafel Marquina era el director; l'autorització va donar-se a En Lluís Reig.

691. EL GRÁFIC.—Surt els dissabtes. [Capçalera orlada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Ferran, 57.—Imp. Torns Germans y Vila, Lauria, 33.—252 × 158 mm.—16 pp. a 2 col.—Il·lustrat.

Any I, 1908; núm. 1-7 (27 oct.-7 dbr.)

En l'article de «presentació» llegim que: «*El Gráfico* no será un periódico mes, porque de la seva mena no n'hi ha altre en llengua catalana y porque no volem que ho sigui... El bon gust y l'allunyament de tota política, seran les soles condicions que *El Gráfico* imposará an aquells que entorn d'ell desitgen arreplegarse». Aquesta revista gràfica publicava cròniques de París, de Madrid i de Barcelona escrites per N'Eugeni d'Ors, Gregori Martínez Sierra i Màrius Aguilar; també s'hi veuen treballs d'En Gabriel Alomar, Joan Maragall i altres. El director era En Francesc Ribalta.

692. BARCELONINES.

No n'hem vist cap número, però consta en la llista d'autoritacions del Govern Civil, amb data del 7 de novembre i a nom d'Antoni Badia.

693. PAPIU. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

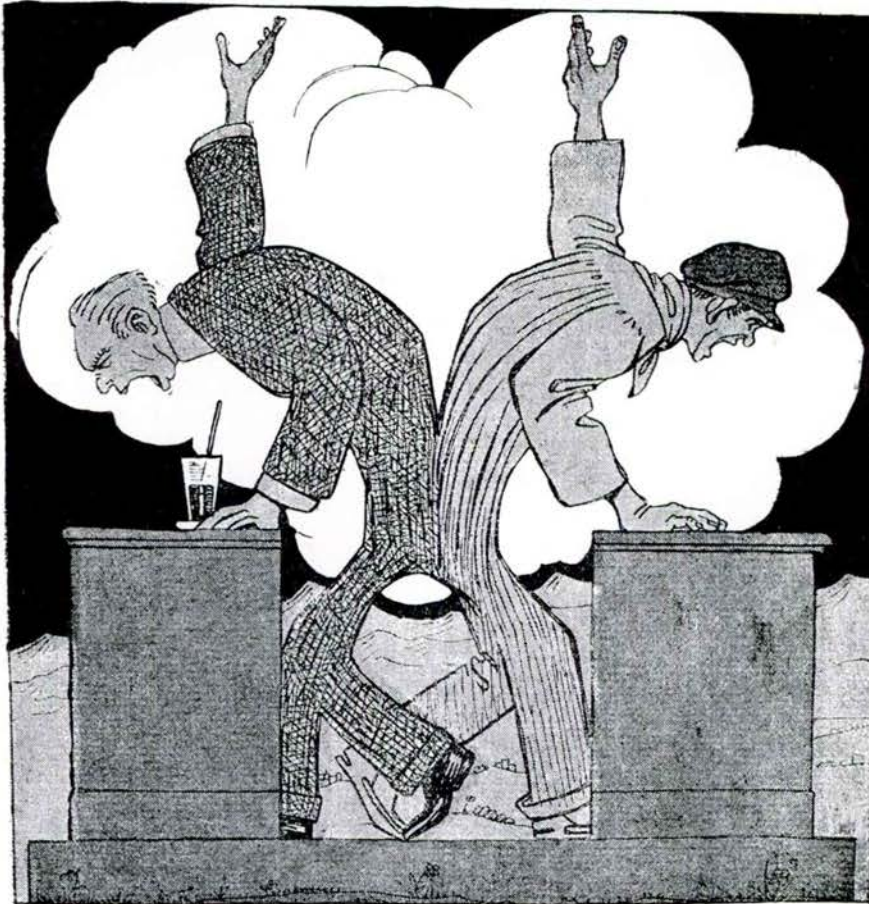
Red. i Adm.: Pelai, 38. [Des de l'any 1918] Barbará, 15. [Des de l'any 1920] Rambla dels Estudis, 19. [Des d'últims de l'any 1920] Rosselló, 232. [Des de finals de l'any 1921] Barbará, 15.—Imp. J. Horta. [Des de l'any 1914] Imp. Costa.—244 × 177 mm.—16, 20 i 24 pp. a 2 o 3 col.—Suscripció: Espanya, trimestre Pts. 2; extranger, trimestre Pts. 3. Núm. solt, Pts. 0'10. [Des de l'any 1916] Espanya, trimestre Pts. 3; Extranger, trimestre Pts. 3'50. Núm. solt Pts. 0'15.—Il·lustrat.

Any I, 1908; núm. 1 (25 nov.) - XVI, 1923; núm. 758 (26 set.)

En l'article de presentació, titulat «Barretada» llegim que aquest setmanari «no tindrà preferencias... Si *Papitu* te mofes, entre tots se repartirán, y a fe que ningú se queixará porque tindrà'l consol de sentir com tots se queixen. Rialles, rialles frívoles, però en el fons de *Papitu* se bellugará una joventut creadora». Aquesta publicació, atrevida però enginyosa i molt ben il·lustrada en el primer temps, va anar a parar en la més grollera pornografia. En 1923 va ésser suspesa, i aleshores va canviar el seu nom pel de *Pakitu*, però després, ha tornat a usar el primitiu. L'autorització es va donar a favor d'En Feliu Elias, i aquest, En Màrius Aguilar, Josep Carner i alguns més, li donaren un caràcter xiroi i humorístic. Entre els redactors i col·laboradors tant literaris com artístics de la primera època, esmentarem En Francesc Pujols, Isidre Nonell, (*Josué* i *Noé*), Josep M.ª Junoy, Joaquim Montero, Pere Inglada, Francesc Labarta, Pere Prat Gaballí, Ramon Raventós, i molts altres. Qui vulgui saber quelcom referent a l'història d'aquesta publicació, que vegi el seu número 1.000, on trobarà els noms de molts artistes i literats que hi han intervingut.

PAPITIU

PREGANT A SANTA BÀRBRA

Nosaltres, no podem confedirns ab ells.
La nostra candidatura es la llibertat, es la patria, es el dret del poble.
Donec per ella la sang si es prechs, porque'l seu triomf es la vostra victoria.
El poble:—Sí, sí, ¡vivaaa!

Nosotros no podemos confudirnos con ellos
Votadlo, pues, porque así votais por vuestros derechos vulnerados, por
el honor de la patria, por la libertad esclavizada. Si él obtiene la victoria,
para vosotros serán los laurajes
El poble:—Sí, sí, ¡vivaaa!

Núm. 694.

694. BOTLLETÍ DEL ATENEU OBRER DEL DISTRICTE II.—Portaveu de la Societat del mateix nom. Sortirà el primer de cada mes. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Mercaders, 38 i 40, pral.—Imp. F. Badia, Dr. Dou, 14. [Des del núm. 49] Tip. Lit. J. Costa, Cotoners, 8.—266 × 167 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—Il·lustrat. Any I, 1909; núm. extr. (dbre.)-VI, 1913; núm. 49-50 (juny-juliol).

Qui examini els anys de publicació d'aquest «Butlletí», podrà observar que si l'any sisè pertany al de 1913, l'any I hauria de correspondre al de 1908. Com que no hem disposat de la col·lecció completa, no podem explicar satisfactòriament això, que sembla un error; el que sabem, és que el 8 de gener de 1909 va donar-se permís a En Josep Rovira per a publicar aquest «Butlletí», el qual probablement va començar a sortir tot seguit. Si així fou, el número pertanyent al mes de juny de 1913 hauria d'ésser el 54, a no ésser que hagués deixat de publicar-se alguns mesos. Demés de les notes referents a la vida de l'Ateneu i de l'anunci de les festes a celebrar, publicava treballs literaris. L'autorització va donar-se a nom d'En Josep Rovira.

695. LA PERLA CATALANA.

No podem dir res referent a aquesta publicació, perquè no n'hem vist cap exemplar. L'anotem aquí per veure-la esmentada en el registre d'autoritzacions del Govern Civil, amb data del 19 de desembre de 1908.

696. MONT-SANT.

No n'hem vist cap exemplar. En el llibre d'autoritzacions del Govern Civil, figura amb data del 2 de gener autorització a favor d'En Josep Salvador, per a publicar una revista mensual amb el títol més amunt esmentat.

697. FULLA DOMINICAL DE SANTA MADRONA. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació. Dibuix de Ramírez].

Imp. F. Altés, Angels, 22 i 24.—212 × 126 mm.—4 pp.
Any I, 1909; 1.ª diumenge gener. - XVII, 1925; 4.ª diumenge desembre.

De l'«Associació d'Eclesiàstics per a l'Apostolat Popular». Referent a aquest gènere de publicacions, vegeu ço que hem dit en el núm. 58.

698. LA RONDALLA DEL DIJOUS. [Portada mixta. Al centre, un dibuix en colors; en els vuit primers números, d'En J. Llongueres; després, d'En Billy i J. Vila].

Adm.: Llibreria *L'Avenç*, Rambla Catalunya, 24.—Tip. *L'Avenç*.—144 × 90 mm.—Suscripció: Un any ptes. 5. Núm. solt Pts. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1909; núm. 1-51 (gener-dbre.) 418 + 403 pp.

Setmanari dedicat als infants. En el «prospecte» es llegeix que en «la present publicació hi trobareu tota mena de rondalles, amb boniques il·lustracions: les de la nostra terra, que tots haureu sentit; les d'altres països que, lluny de nosaltres, ne tenen un tresor pels llurs petits». Publicava textos d'En Verdaguer, Maspons i Labrós, Briz, Grim, Andersen, Perrault i molts altres, amb dibuixos de G. Doré, J. Vila, J. Valentí, Pey, A. de Riquer, *Billy* (Guillem Perés), etc.

10 centims

Número 1

LA RONDALLA DEL DIJOUS

LA FAVERA LA CARABACETA DEL POBRE

Explicades per FRANCESC PELAIG BRIZ. — Il·lustració de J. PEY

BARCELONA, «L'AVENÇ». RAMBLA DE CATALUNYA, 24

Núm. 698.

699. CATALUNYA AGRÍCOLA. — Periòdic mensual d'agricultura. [Capçalera mixta. Dibuix decoratiu, amb l'escut de Catalunya].

Red. i Adm.: Argenteria, 74, 76 y 78, pral. — Imp. *Barcelonesa*, Tapies, 4. — 433 × 304 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1909 al V, 1913; núm. 1-52 (gener 1909-set. 1913).

Aquesta publicació ens diu que publicarà mensualment «un estudi monogràfic de les principals institucions agrícoles de nostra terra, ja sia sobre masies, ensenyansa, societats o indústries que cayguin dintre'l vast camp de l'agricultura». Afegeix que aquest periòdic farà conèixer «lo que es l'agricultura catalana, car hi ha molt y bo y digne d'ésser conegut, y, en segon lloch, pera deduhir d'aquesta serie d'estudis monogràfichs les lleys que regulan la producció agrícola de nostra terra...» El director era En Joan Bulbena i Estrany, i entre els col·laboradors veiem els noms de Josep Serra, Esteve Poch, Pere Gusi, Josep Bueno, Josep Zulueta i altres. Des del número novè, va admetre col·laboració espanyola.

700. LA VEU DEL ANGEL DE LA GUARDA. — Fulla mensual dedicada a la formació moral de les noyes cristianes y a la devoció dels Sants Angels. [Des de l'any IV]

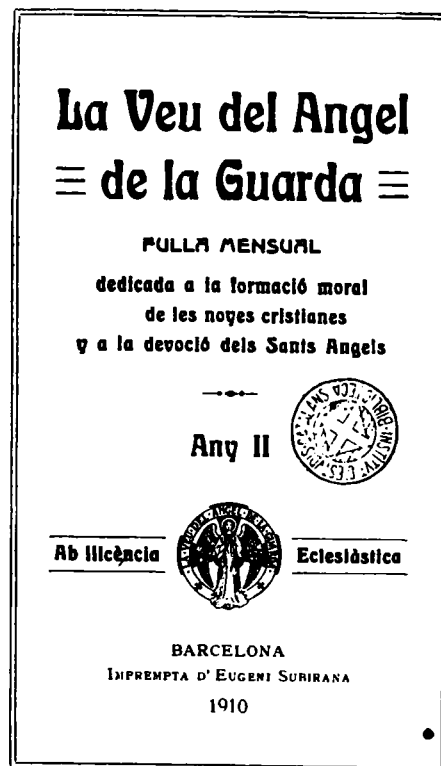
Publicació mensual pera la joventut cristiana. [Des de l'any IV] *La Veu de l'Angel de la Guarda*.—Publicació piadosa dedicada a l'infancia. [Portada il·lustrada, amb el nom de la publicació. [Des de 1913] Portada mixta].

Adm.: Llibreria Subirana. [Des de l'any V] Adm.: *Editorial Ibérica*, Balmes, 87. [Des del núm. 58] Adm.: Passeig de Gràcia, 62. [Des del núm. 94] Adm.: *Foment de Pietat Catalana*, Baix de Sant Pere, 7.—Imp. Subirana. [Des de l'any IV] Imp. *Moderna*, Bruch, 63. [Des de l'any V] Imp. F. Giró, Mallorca, 170.—117 × 67 mm. [Des de l'any IV] 127 × 66 mm. [Des de l'any VI] 140 × 76 mm.—Subscrip.: Un any ptes. 3 Núm. solt Ptes. 0'20. [Des de l'any 1920] Un any 4 ptes. Núm. solt Ptes. 0'25. [Des de l'any 1923] Núm. solt Ptes. 0'35.

Any I, 1909; núm. 1-12 (gener-dbre.) 49 pp. - II, 1910; núm. 13-24 (gener-dbre.) 51 pp. - III, 1911; núm. 25-36 (gener-dbre.) 47 pp. - IV, 1912; núm. 37-48 (gener-dbre.) 240 pp. - V, 1913; núm. 49-60 (gener-dbre.) 384 pp. - VI, 1914; núm. 61-72 (gener-dbre.) 496 pp. - VII, 1915; núm. 73-84 (gener-dbre.) 400 pp. - VIII, 1916; núm. 85-96 (gener-dbre.) 448 pp. - IX, 1917; núm. 97-108 (gener-dbre.) 384 pp. - X, 1918; núm. 109-120 (gener-dbre.) 384 pp. - XI, 1919; núm. 121-132 (gener-dbre.) 384 pp. - XII, 1920; núm. 133-144 (gener-dbre.) 384 pp. - XIII, 1921; núm. 145-156 (gener-dbre.) 384 pp. - XIV, 1922; núm. 157-168 (gener-dbre.) 384 pp. - XV, 1923; núm. 169-180 (gener-dbre.) 384 pp. - XVI, 1924; núm. 181-192 (gener-dbre.) 384 pp. - XVII, 1925; núm. 193-204 (gener-dbre.) 384 pp.

En l'article amb què comença el volum IV, corresponent a l'any 1911, es llegeix que: «*La Veu de l'Angel de la Guarda*

és una publicació no solament d'educació religiosa, sinó de formació espiritual o de pietat. Per lo tant, la nostra publicació va destinada als cristians en general, i en particular als nois i noies del jovent cristià. La nostra finalitat no és, doncs, convertir (encara que Déu ha obrat moltes conversions i fet molts sants amb les lectures espirituals), sinó mes propiament conservar, mantenir i enfervoritzar en la virtut a tot cristià qui bonament desitja sa perfecció espiritual, o busca els consols i l'aliment de la devoció en les lectures piadoses i espirituals». Publica articles, entre altres, de Mn. Esteve Casaponce, Jaume Raventós, i dels preveres Joan Puntí, Josep Frassinetti, Pere Ginebra i molts més.

Núm. 700.

701. EL RECTE.—Portaveu quinzenari escolar. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Provença, 202.—Imp. de J. Banach Solé, Mallorca, 191.—210 × 132 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1909; núm. 1-4 (1 febrer-16 mars).

Aquesta publicació vol ésser el «portaveu de totes les inspiracions y aspiracions dels estudiants de Barcelona y pobles de l'agregació» i en formen la Redacció «un nucli d'estudiants de lo milloret que corre». És un periòdic humorístic, escrit per alumnes de la Facultat de Medicina. En l'article «Somhi» escriu el Dr. Carquinyoli que *El Recte* «será una sessió contínua de bon humor y alegria». Figurava com a director o propietari el llibreter Joan B. Aragonès.

702. LA TERRA.—Surt els diumenges. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació i el preu].

Red. i Adm.: Passatge de Mercader, 10.—Imp. *La Terra*.—329 × 229 mm.—8 pp. a 4 col.—Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1909; núm. 1-2 (7-13 febrer).

Figurava com a director En Bartomeu Baxarias, qui solament n'era l'impressor. Aquest setmanari tractava de sociologia, literatura, internacionalisme, i volia ésser l'òrgan dels esperantistes catalans. En l'article dirigit «Al poble» llegim que: «Els pensars mes nous, les teories que un dia y altre sorgeixen dels cervells privilegiats dels grans pensadors mundials, troben en nosaltres sincers estudiosos. Les profesem en lo que tinguen de justes y amoroses... Ab fermesa direm sempre lo que sentim, lo que desitjem, lo que cal al nostre poble, lo que se li déu, lo que obtindrà. Sense covardies ni eufemismes direm a l'opinió quan s'erra y als nostres directors quan la fan errar...»

703. CATALUNYA.—Revista setmanal adherida a la Unió Catalanista. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Rambla de les Flors, 30, pral.—Imp. F. Badia, Dou, 14.—396 × 272 mm.—8 pp. a 4 col.—Suscripció: Trimestre 2 ptes.; l'any 8 ptes.; Països de l'Unió Postal l'any 10 ptes. Núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1909; núm. 1-20 (18 febrer-1 juliol).

En l'article «Salut a tothom de Catalunya» llegim que propagaran i discutiran, però no lluitaran com a «encegats, ni apassionats, porque l'amor nostre per Catalunya nos impedirà ofendre a les persones». El Dr. Martí i Julià, En Miquel Laporta, R. Pla i Armengol i altres, hi col·laboraven. Figurava com a director En Ramon Creus.

704. REVISTA CATALANA D'EDUCACIÓ. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Escola de Mestres. Les Corts. — Barcelona. — Tip. *La Acadèmica*, Ronda Universitat, 6. — 210 × 133 mm. — 52 pp. a 2 col. — Suscripció: Edició econòmica, semestre 6 ptes.; Edició de luxe, semestre 7'50 ptes. — Trilingüe.

Any I, 1909; núm. 1 (març).

El Director declara que «no som orgue de cap impremta, casa editorial, ni empresa econòmica. Engendrada y feta viable la *Revista* per elements de l'Escola de Mestres, serém orgues d'un moviment espiritual ample y tolerant, tal com s'entenen les escoles pedagògiques y corrents científiques modernes. No som portaveu de cap agrupació agena a la labor educativa, ni cap Escola política o religiosa en el sentit de partit o disciplina. Parlarém y deixarém parlar... Discussió amplíssima, com requereixen les investigacions modernes». També ens diu que aquesta publicació serà «un intercanvi d'idees y sentiments. D'idees actives y sentiments feconds». S'hi veuen treballs en català, castellà i francès. Publicava fulletons rel·ligables, d'obres de Ramon Llull; Bardina, Fenelon i Emerson. En Joan Bardina era el director.

Revista Catalana d'Educació

Any I ----- Barcelona, Mars de 1909 ----- Núm. 1

PRESENTACIÓ

La nostra Revista neix ab un objectiu ben precís, diferent del qui determinà la creixença de la major part de periòdichs d'Espanya dedicats a coses educatives.

No som orgue de cap impremta, casa editorial, ni empresa econòmica. Engendrada y feta viable la *Revista* per elements de la Escola de Mestres, serém orgues d'un moviment espiritual ample y tolerant, tal com s'entenen les escoles pedagògiques y corrents científiques modernes.

No som portaveu de cap agrupació agena a la labor educativa, ni de cap Escola política o religiosa en el sentit de partit o disciplina. Parlarém y deixarém parlar. Atacarém y contestarém als atacs. Discussió amplíssima, com requereixen les investigacions modernes.

No som revister de notícies curtes, ni índexs de Reials Ordres y disposicions governatives. Farém quasi cas omís de tot aquell embatim de lleys y nomenaments que omplen els setmanaris professionals. Per lo mateix, no fem guerra a cap d'ells ni invadirém per ara llur terra.

No som buròcrates, amichs del sou sobre tot, ni vulgars menestrals, que fan l'ofici de mestre pera viure. Per lo mateix no'ns ocuparém sols de qüestions econòmiques, y gens de qüestions econòmiques en sentit personalista.

No som mestres públichs ni particulars, de primeres lletres ni de segones, de la ciutat ni del camp. La essència de la qüestió educativa és lo que uneix a tots els dedicats al sent sacerdoti de la cultura dels qui puguen, no lo que'ls separa. No som ni dels qui creuen que'ls mestres espanyols són uns ases, dignes d'esti-

rar el carro hont cavalquen els pedagòchs estrangers, ni dels qui creuen que som uns savis formats, no necessitats de llum de fora, y que no té'ns falta bon sobe y bon local. Ens tenim com som, aptes pera tot, poch preparats pera res.

Aquets no som venen a dir lo que som y lo que farém. Ciència pedagògica de fora, fent conèixer tot lo sobresortint de les grans revistes estrangeres. Ciència pedagògica de casa, ab reputades firmes. Estadístiques pràctiques de fora, ab resums de les que publiquin al estranger. Estadístiques pràctiques de casa, ab les notes y experiències que'ls mestres cerquin y ensenhiin. Organissació de la ensenyança a fora y aquí.

Aixís la nostra tasca, anant a un mateix fi, tindrà un doble sentit. *extrangerisar*, es a dir, portar aquí els avenços, les lluites, les corrents, la vida intèna dels obrers intel·lectuals que van formant l'ideal pedagògich modern a Europa y América; *nacionalisar*, es a dir, personalisar y diferenciar el nostre pòble, pera treure en conseqüència els procediments educatius més essayats, amollir al tipu nostre els avenços estrangers, y també llençar al mercat mundial els avenços nostres. Un intercanvi d'idees y sentiments.

D'idees actives y sentiments feconds. Perquè, això sí, volém activitat, vida, veus que cridin, braços que breguin, cors que's decideixin, voluntats que's conquistin la ciència y l'amor públich a cops de puny, ab treball constant, reduintnos de la ignorància pròpia y del oblit públich pel pròpi esforç y mereixements.

Núm. 704.

705. KATALUNA NACIO.—Nacio Catalana. Internacia Revuo Kataluna. Esperantismo. Naciismo. Arto. Scienco. [Capçalera gravada].

Tip.-Lit. R. Font, Sant Domènec, 12.—255 × 162 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—Bilingüe.

Any I, 1909; núm. 1 (abril).

Publicació esperantista i catalana. S'hi veuen articles doctrinals, notes varies referents a diferents assumptes. Publica fulletó amb un curs pràctic d'esperanto. L'autorització es va donar a favor d'En Carles Zanné, qui volia publicar-la quinzenalment. No va passar del número que hem descrit, perquè el segon, que va sortir pel maig del mateix any, el van titular *Supren!!* (Vegeu núm. 708).

706. LA VID CATALANA.—Órgano de la Agremiaci3n de Taberneros de Barcelona. [Des del núm. 32]. Órgano de la Agremiaci3n de Taberneros de Barcelona y de la Federaci3n de Productores y Expendedores de vinos de Cataluña. Se publica cada mes. [Des de l'any 1914] La Vid Catalana. [Capçalera tipogràfica. [Des de l'any III] Capçalera iIlustrada, amb el títol de la publicaci3n].

Red.: Frereria, 1, pral.—Imp. Arnau-Ors y Bartrés, Princesa, 23.—343 × 255 mm. [Des de l'any VI] 258 × 167 mm.—4 i 8 pp. a 3 col. [Des de l'any VI] 12, 16 i 18 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1909; núm. 1-9 (abril-dbre.)-II, 1910; núm. 10-21 (gener-dbre.)-III, 1911; núm. 22-33 (gener-dbre.)-IV, 1912; núm. 34-45 (gener-dbre.)-V, 1913; núm. 46-57 (gener-dbre.)-VI, 1914; núm. 58-71 (gener-dbre.)-VII, 1915; núm. 72-83 (gener-dbre.)-VIII, 1916; núm. 84-95 (gener-dbre.)-IX, 1917; núm. 96-107 (gener-dbre.)-X, 1918; núm. 108-119 (gener-dbre.)-XI, 1919; núm. 120-129 (gener-oct.)-XII, 1920; núm. 130-140 (febrer-dbre.)-XIII, 1921; núm. 141-152 (gener-dbre.)-XIV, 1922; núm. 153-164 (gener-dbre.)-XV, 1923; núm. 165-176 (gener-dbre.)-XVI, 1924; núm. 177-188 (gener-dbre.)-XVII, 1925; núm. 189-200 (gener-dbre.)

Publicaci3n fundada per En Joan Vallès Domènec. Tracta d'assumptes referents a l'Agremiaci3n de la qual és portaveu; també insereix treballs referents a la indústria de les begudes (cervesa, licors, vi, etc.), treballs literaris, etc.

707. JOVENTUT TEATRAL.—Revista setmanal. Portaveu dels autors y actors novells. [Des del núm. 16] Surt els dijous. [Capçalera iIlustrada].

Red. i Adm.: Elisabets, 4.—Imp. Montserrat de Bartra i Gost, Canuda, 43. [Des del núm. 4] Imp. de F. Altés, Angels, 22 i 24. [Des del núm. 20] Imp. L. Humbert y C.^a, Valldoncella, 6. [Des del núm. 24] E. Albacar imp., Valencia, 200.—203 × 126 mm. [Des del núm. 74] 233 × 163 mm.—Suscripci3n: Interior Pts. 0'50. Fora, Ptes. 1'75 trimestre. Núm. solt Pts. 0'10. [Des del núm. 7] Núm. solt Pts. 0'15. [Des del núm. 73] Interior Pts. 0'65 mes. Fora, Ptes. 2'25 trimestre. Extranjer, un any, 10 franchs.—iIlustrada.

Any I, 1909; núm. 1-18 (2 set.-30 dbre.) 144 pp. a 2 col. - II, 1910; núm. 19-70 (6 janer-29 dbre.) 428 pp. a 2 col. - III, 1911; núm. 71-122 (5 janer-28 dbre.) pp. 429-856 a 2 col. - IV, 1912; núm. 123-146 (4 janer-13 dbre.) pp. 857-1048 a 2 col.

Aquesta Revista estava dedicada al teatre, en els seus diversos aspectes; si bé en els seus començos donava preferència a les companyies d'aficionats, poc a poc va començar a fer crítica de les obres que s'estrenaven, i no solament d'autors novells, sinó que també tractava dels ja consagrats. Publicava treballs literaris, una interessant i nodrida secci3n de noves, i fulletó relligable. Formaven la redacci3n que fou molt nombrosa, entre altres, En Serrano Victori, Cuyàs de Fonsdeviela, Oliva Bridgman, Emili Graells, Faust Casals, etc.

708. SUPREN!!—Nacio Catalana. Internacio. Revuo Kataluna Esperantismo. Naciismo. Arto. Scienco. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm. Baix de Sant Pere, 63, pral.—R. Pujol, *Esperanta Presejo*, Tallers, 45.—240 × 172 mm. [Setembre] 387 × 260 mm.—4 pp. a 2 i 3 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—Bilingüe.
Any I, 1909; núm. 2 (maig), extraordinari sense numeració (setembre).

Aquesta publicació és continuació de *Kataluna Nacio* (núm. 705). En l'article «A tothom» es llegeix que: «Havent rebut moltes encoratgedores lletres per l'aparició de nostra volguda *Revista* i contenint cada una, una idea diferent, hem procurat agermanar-les, sintetisant-les en una quin resultat ha motivat el canvi del nom *Kataluna Nacio* per el que apareix rotulat el present número, mot el qual enclou la total idea». Aquesta revista donava notícia dels moviments nacionalistes i esperantistes mundials, obrerisme, militarisme, feminisme, crítica, art i ciència. Publicava en fulletó «Curs pràctic d'Esperanto».

709. BUTLLETÍ DEL CENTRE AUTONOMISTA CATALÀ.

Amb data de 1.^r d'octubre de 1909 va donar-se permís a En Joan Cortada per a publicar mensualment un butlletí amb aquest títol.

710. RIALLES.—[Capçalera orlada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Canuda, 35.—Tipolit. de J. Poch, Bonsuccés, 7.—232 × 150 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: 5 ptes. anyals. Núm. solt Pts. 0'10.—Sortia el dimarts.—Il·lustrat.
Any I, 1909; núm. 1-9 (12 oct.-11 dbre.)

En la *Salutació* es llegeix que: «Encara que sortim a la tardor, portem y sentim la primavera; ganes de viure, d'encomanar alegria y fer esclatar rialles, que son la millor medecina per l'esperit. No portém programa ni'ns fa falta. Nostre títol ho diu tot: *Rialles*, es a dir, alegria, despreocupació, veure la vida plena de flors y aromes, riurens de tot y per tot». Afegeix que compta amb «dibuixos dels millors caricaturistes»; i «ab escrits dels més celebrats humoristes catalans». Figurava com a director En Joan Poc.

711. REVISTA CATALANA.—Surt el dijous. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Passatge Mercader, 10.—Imp. B. Baxarias, Passatge Mercader, 10.—229 × 149 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'20.
Any I, 1909; núm. 1-12 (14 oct.-12 dbre.)

Ens diu La Redacció que ja és hora «de que existeixi entre nosaltres la veritable Revista, fundada espiritualment demunt les bases del respecte mutual, y d'una discreta tolerancia a fi de que compregui tota la florentina riquesa intel·lectual del nostre poble, a fi de que intervingui en els problemes de la nostra vitalitat, a

fi de que condensi'ls esforços de les nostres generacions, en pro d'un comú ideal d'invencible grandesa, de definitiva y ordenada expansió». En fou director En Pompeu Crehuet i es proposà agermanar la joventut literària de Catalunya. Els seus col·laboradors foren en gran nombre; tots eren signatures conegudes. Publicava fulletó per anar formant la «Biblioteca de la Revista Catalana». Així publicà l'*Elogi de la Poesia*, de Maragall, i el *Llibre d'històries*, de R. Casellas.

712. **SEMPRE AVANT!**—Centre nacionalista republicà de Sant Martí de Provençals. [Capçalera tipogràfica].

Imp. *La Moderna*, Pere IV, 263 y Glories, 233.—193 × 123 mm.—18 pp.
Any I, 1909; núm. 1 (11 nov.)

D'aquesta publicació solament hem vist el número primer. Pel seu contingut creiem que es tracta d'un portaveu del Centre amb motiu de la Festa Major.

713. **REVISTA UNIVERSITARIA.**—Publicación quincenal. Redactada por los alumnos de esta Universidad. [En el número primer, portada mixta, amb el títol de la publicació i el símbol de les Arts i les Ciències. [Des del núm. 3.º] Portada tipogràfica i l'escut de la Universitat].

Red.: Riera Baixa, 11. Adm.: Mallorca, 234, 2.º, 1.ª—Imp. J. Riera, Riera Baixa, 11.—182 × 132 mm. [Des de l'any II, núm. 3] 195 × 132 mm.—12 pp. a 2 col. [Des de l'any II, núm. 3] 16 pp. a 2 col.—Suscripció: Un mes Pts. 0'25. Núm. solt Pts. 0'15.—Bilingüe.
Año I, 1909; núm. 1 (15 nov.)-II, 1910; núm. 3-4 (15 gener-1.º febrer).

En l'article *Salutación* es llegeixen els següents paràgrafs que donen idea de la finalitat d'aquesta publicació: «... no hacemos más que responder a una necesidad moral de muchos estudiantes que tanto se preocupan en dar una forma externa, complementaria a la enseñanza que tan sabiamente se prodiga en nuestras Universidades; no hacemos más que reunir las aspiraciones de muchas voluntades deseosas de dar más ancho campo al saber y ejercitar de un modo práctico lo que por causa de la limitación del tiempo, solo puede conocerse en teoría.—Por esto creemos ser de utilidad general la publicación de esta Revista, y por esto hemos dicho que puede con el tiempo llegar a ser indispensable a la educación intelectual». El director era En Norbert Font i Sagué, i en foren col·laboradors Lluís Valeri, el qual figurava com a secretari general, Lluís Noguera, Josep M.ª de Sagarra, Ignasi González Llubera i altres. L'autorització donada pel Govern Civil anava a nom d'En Jaume Riera, que era l'impressor.

714. **LLIBERTAT!**—Setmanari nacionalista radical. Surt els dimecres. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Direc.: València, 200, baixos. Adm.: Passatge Mercader, 10 bis.—Imp. Bartomeu Baxarias, Passatge Mercader, 10.—405 × 286 mm.—8 pp. a 4 col.—Suscripció: Fora de Barcelona, 1'25 ptes. trimestre. Extranjer 2 francs trimestre. Núm. solt Pts. 0'10.—IHustrat.

Any I, 1909; núm. 1-2 (17-24 nov.)

En l'article de presentació «L'hora present», llegim que: «*Llibertat!* surt a la llum pública en un moment trascendental de crisi y de perill... les tendències velles, les polítiques velles y'ls procediments vells ja no serveixen. Tot ha fracassat, salvantse solament dels sufragis la bona fé dels pobles y'ls ideals esplendorosos de Catalunya y de Llibertat... Per aixó nosaltres ajuntem en un sol gran amor els amors a la Llibertat, a Catalunya y a la República». Fou un periòdic de lluita que censurava els actes polítics de la Lliga Regionalista. Figurava com a director En Bartomeu Baxarias, que era l'impressor; hi escrivien En Màrius Aguilar, Xavier Gambús, R. Noguer Comet i altres.

715. LA METRALLA.—Surt el divendres. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Adm.: Tallers, 18.—Imp. Abadal, Tallers, 18.—403 × 288 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1909; III, 1911; núm. 1-20 (4 dbre. 1909-12 maig 1911).

La Redacció declara que no vol «formular cap programa nou»; que en la «bandera de combat hi tenim estampat un sol lema, resum y fi de nostres aspiracions. Heuselaquí: ¡¡¡Catalunya y Llibertat!!!». També ens diu que: «Per Catalunya y per la Llibertat tots els nostres amors, tots els nostres sacrificis. No som avuy per avuy, ni de la *dreta*, ni de la *esquerra*. Som de Catalunya». Censurava tant l'esquerra catalana com la Lliga Regionalista; però els seus trets més forts eren per al partit radical. Hi escrivien En Joan Llorens, Salvador Gibert, Pelegrí Llangort i molts més. Va estar diversos períodes sense poder sortir, degut a les moltes suspensions de què va ésser objecte. En un advertiment, ens fa saber que aquesta publicació «no te res que veure ab la redacció ni ab la administració de la suspesa *Metralla*» (núm. 645).

716. EL MESTRE TITAS.—Setmanari popular, d'acció social catòlich-tradicionalista. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Aragó, 252.—Imp. i Lit. Fiol, Pasatge Sant Joseph, lletra B.—410 × 282 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Un any 3 ptes. Per medi de Corresponsal, 3'50 ptes. Núm. solt Pts. 0'05.—IHustrat.

3.ª època.—Any I, 1910; núm. 1-52 (4 gener-25 dbre.)

En l'article «Als nostres amichs actius» s'expressa el desig «que *El Mestre Titas* prediqui sempre *acció*, *acció* y no crítiques esterils y parauleries y xerrameques

LA METRALLA

Dels treballs publicats en seran unicament responsables els seus autors.

Administració: Carrer de Tallers, 18

SURT EL DIVENDRES

5 céntims

LA SITUACIÓ DE BARCELONA

Sí, sí, molta dreta, molta esquerra, y mentres tant no puc defensarme d'aquesta fera famolenca

LA NOSTRA BANDERA

No aném a formular cap programa nou. En nostra bandera de combat hi tenim estampat un sol lema, resúm y fi de nostres aspiracions.

Heusaquí:

¡¡¡CATALUNYA y LLIBERTAT!!!

Per Catalunya y per la Llibertat tots els nostres amors, tots els nostres sacrificis.

No som avuy per avuy, ni de la *divisa* ni de la *siguerra*.

Som de Catalunya.

Com a homes, defensarem totas las llibertats, lo matex per la colectivitat que per l'individu. Com a elements victoriosos del desequilibri social existent, farem nos-

tres totes les reformes econòmiques, per radicals que sigan, puig considerem la Societat present injusta y despòtica.

Enteném que primer es *esser*, y Catalunya no *será* en tant els seus fills se barallin y douguin com en l'actualitat, l'espectacle tristíssim de deixar que s'apoderin del govern de la nostra ciutat, els enemics de la mateixa.

No volém que cap dels homes y dels grups que integran la causa catalana hagi de plegar la seva bandera, ni que cada hù defensi ab convicció el seu respectiu pensar y sentís en matèries polítiques, socials ó religioses, pero may per may, y en tant a Catalunya no li sia reconeguda de un modo ó altre, la seva integral autonomia, se han de avantposar aquelles opinions particulars

al interés general de la colectivitat catalana. Què?... qué diu que aixó es un criteri vell, romàntic, de primitiu catalanista?... Bé; y qué a nosaltres la experiencia a presa en altres pobles, 'na ensenya que es el millor pera arribar a la nostra finalitat.

Es que potses es més modern, més pràctic, tirarse els plats pel cap, y l'dividirse en grups y en grupets, en capolletes y en penyes, fent aixó el caldo grós als nostres seculars enemics?

¡Es que ha desaparegut de la terra el sentit comú?

Nosaltres enteném que, avuy per avuy, la qüestió previa, la qüestió mare que han de resóldrer els catalans es una: l'autonomia integral de Catalunya. Y mentres a n'aquesta (ho repetim) no li sia reconeguda la seva

personalitat, no tenen raho de ser les lluytes entre catalans, entre fills de una mateixa mare.

Quant el camp de Catalunya estiga net de la cingula centralista, allavors será qüestió de preocuparse exclusivament de resóldrer 'l problema de dretes y esquerres. Y consti que quant aquest arribi, no cedirém a ningú el nostre lloch de honor en les avançades dels qui lluytin per la Democracia.

La nostra finalitat donchs, es una. Aquesta. La unió de tots els catalans dintre un gran nucli social abont precíndent de les qüestions que es lo polític, social ó religiós els puguin separar, vagin de dret a conseguir la autonomia integral de la Nació Catalana que ha de ésser per tots els catalans base y fonament de tota llibertat.

Núm. 715.

passades per aigua. Volém que els nostres amichs, sabent apreciar ben be aquesta moderna corrent política de restauració, de *construcció*, (que diuen els modernistes), de bastiment, vagin al davant de tots en baixar al terror de les coses; y sense deixar de parlar y d'escriure y d'argumentar, encarnin en la realitat totes aquelles idees y resolucions que's creguin necessaries... La nostra acció comensará a desenrotllarse en tres parts: educativa, propagandista y social». En el núm. 52 feia saber el seu director les causes d'haver publicat *El Mestre Titas*, les quals sembla que no foren altres que el desig de tenir una representació del partit tradicionalista en la premsa catalana. Els principals col·laboradors d'aquesta publicació foren, entre altres, Jaume Raventós, Ermengol Torrents i Emili Farreras. El dirigia En Joan M. Roma.

717. SUPLEMENT A «DE TOTS COLORS». [Capçalera mixta amb el títol de la publicació. Dibuix d'En Junceda].

Red. i Adm.: Passatge de Mercader, 10.—Imp. Bartomeu Baxarias, P. Mercader, 10.—212 × 132 mm.—8 pp. a 2 col. + 16 pp. de fulletó.

Any I, 1910; núm. 1-44 (8 gener-4 nov.)

La revista *De Tots Colors* (núm. 674) publicava volums amb obres de teatre català; però demés d'això va començar a donar al públic aquest «suplement» amb la finalitat de reunir «una dotzena de volums... vistosos, com ells triats, y aportant noms com Apeles Mestres, *Victor Catalá*, Narcís Oller, Joaquim Ruyra, Joan Maragall, etc.». Aquest «suplement» publicava com a fulletó rel·ligable obres de teatre, novel·la i poesia.

718. ART Y CULTURA. — Publicació quinzenal catalana. [Capçalera mixta. Dibuix simbòlic, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Sans, 9.—Imp. I. Porcar, Sans, 9.—187 × 136 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Ptes. 1'50 trimestre. Núm. solt Pts. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1910; núm. 1 (15 gener).

En l'article «Als llegidors», diu que «no'ns mou altre desitj qu'el de contribuir modestament al desenrotllo y divulgació de la literatura catalana... y especialment, a la fomentació y enaltiment del veritable teatre de la terra». Publicava articles literaris i de crítica, poesies i una secció de «Noves». A cada número repartia 16 pàgines de fulletó. El director era En J. Vives Borrell.

719. BUTLLETÍ DE LA SOCIETAT PROTECTORA DELS ANIMALS Y DE LES PLANTES DE CATALUNYA. — Publicació trimestral. [Capçalera tipogràfica, amb el segell de la Societat].

Red.: Rambla Catalunya, 61, 1.ª. Adm.: Pabelló de la Societat. Jardins del Park. [Des de l'any III, núm. 9] Red. i Adm.: Comtessa de Sobradí, 4, entl. [Des de l'any VI] Red. i Adm.: Trafalgar, 68 i Ludovico Pio, 10, pral. 2.ª [Des de l'any IX] Red. i Adm.: Junqueras, 12, 2.ª, 1.ª [Des de l'any XII] Red. i Adm.: Escudellers, 47, pral. [Des de l'any XIV] Rambla d'Estudis, 12, pral. —[Imp. de Inglada & Comp. Guardia, 9. [Des de l'any II] Tip. Bartomeu Baxarias, Passatge de Mercader, 10. [Des de l'any II, núm. 6] Imp. Baxarias, Alt de Sant Pere, 17. [Des de l'any VI] Tip. Clavé, Trafalgar, 57. [Des de l'any IX] Tip. E. Benages, Trafalgar, 57. [Des de l'any XII] Tip. Cortés, Escudellers, 45. [Des de l'any XIV] Imp. F. Font Puig. [Des de l'any XV] Imp. Sabaté, Pi, 1.—253 × 150 mm. [Des de l'any XIV] 216 × 159.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1910; núm. 1-4 (gener-dbre.)-II, 1911; núm. 5-8 (gener-dbre.)-III, 1912; núm. 9-12 (gener-dbre.)-IV, 1913; núm. 13-16 (gener-dbre.)-V, 1914; núm. 17-20 (gener-dbre.)-VI, 1915; núm. 21-24 (gener-dbre.)-VII, 1916; núm. 25-28 (gener-dbre.)-VIII, 1917; núm. 29-32 (gener-dbre.)-IX, 1918; núm. 33-34 (gener-dbre.)-X, 1919; núm. 35-36 (gener-dbre.)-XII, 1922; núm. 37 (gener-nov.)-XIV, 1924; núm. 47 (oct.-dbre.)-XV, 1925; núm. 50 (juliol-set.)

L'autorització es va donar a favor d'En P. Manaut Taberner, el qual hi col·laborà activament els dos primers anys. Des de l'any tercer, figura com a director el senyor Emili Tarré. Després ho fou el senyor Eusebi Benages, i va anar minvant la col·laboració en català. Segueix publicant-se.

720. **TALIA JOVE.**—Setmanari Teatral. Portaveu dels aficionats autors y actors. Surt els dimecres. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Lauria, 58.—Tip. E. Albacar, Valencia, 200.—269 × 176 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Un mes Pts. 0'35.

Any I, 1910; núm. 1 (9 mars).

En l'article «Del nostre programa» ens diu la Redacció que no pertany a «cap empresa editorial, sino apuntalada per uns quants joves escriptors y actors sense nom escrit encara, dintre'l sagrat temple de l'Art». El director literari era N'A. Serrano Victori, i el redactor en cap, En Carles Pujol. Publicava fulletó.

721. **EL VENEDOR.**—Periòdic decenal defensor dels interessos del venedor i revenedor. [Capçalera tipogràfica].

Imp. de J. Abadal, Tallers, 19.—370 × 256 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció. Trimestre 1'25 ptes. Any 4 ptes. Núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1910; núm. 1 (10 abril).

En l'article «Presentació» llegim que surt aquesta publicació per «esterioritzar les justes queixes, de raonar sobre el present i l'avenir de nostra classe... A tot arreu se cuida millor la subsistència, no tolerant, ni consumint, a més pagantho car, l'importació de detritus de les demés regions». És interessant la nota de preus de diversos mercats de Catalunya. El director era En Carles Zanné.

722. LA RENAIXENSA.—Periòdich catalanista. Surt els divendres. [Capçalera mixta. Dibuix simbòlic, amb el títol de la publicació].

Imp. R. Tobella, Carme, 18.—383 × 270 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'05.
Any I, 1910; núm. 1-3 (29 abril-13 maig).

Es llegeix en l'article «Aqui'ns teniu», que l'actuació d'aquest setmanari «serà una incògnita»; censura que el catalanisme s'entretengui fent «una acció casolana, de casino ab taules de burro o de rebequeries infantils»; també diu que «ja han passat els temps de cantar la Patria en poesies»... De tant en tant s'hi veuen articles contra la *Lliga Regionalista* i crítiques als elements directors de l'*Esquerra catalana*. El director era En Francesc Viladoms.

723. LA FORJA.—Setmanari d'Unió Federal Nacionalista Republicana. [Capçalera mixta. Dibuix allegòric, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Regomir, 3 i 5, i Sant Simplicí, 6.—Imp. B. Baxarias, P. Mercader, 16. [Des del núm. :4] Imp. Mendez Nuñez, 3 i 5.—398 × 283 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Una pta. trimestre. Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1910; núm. 1-15 (1 maig-6 agost).

En l'article «Al comensar» llegim que: «Aquest periòdic és periòdic de joventut, y aquesta joventut concreta avui, sino tot el seu pensament polític, la seva acció y'ls seus entusiasmes a portar a la realitat l'admirable programa d'ideals y de reformes contingut en les Bases iconstitutives de l'Unió Federal Nacionalista Republicana, sota la bandera de la qual tenim l'honor d'aixoplugar-nos». Aquesta publicació era dirigida per N'Enric Orobíj.

724. PATRIA Y ART.—Revista setmanal literaria catalana. Portaveu de Teatres y Societats. Sortirà cada dijous. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Casp, 37.—Imp. *Mercantil*, Casp, 37.—222 × 147 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció mensual, Pts. 0'50. Núm. solt Pts. 0'10.—IHuistrat.

Any I, 1910; núm. 1-4 (12 maig-10 juny).

En el «Deu vos quart» llegim que «Aymants tan sols de tot lo que veritablement es Art, volem parlar ab tota llibertat sense lligarnos amb amistats que fan que més d'una vegada es paguin deutes personals a tan quartilla —No em de viurer del escriure, podem parlar clar». Publica fulletó. El director era En Josep Albareda i Torrent.

725. JOVENTUT OBRERA.

D'aquesta publicació no n'hem vist cap exemplar. Figura anotada en el registre del Govern Civil amb data del 15 de maig i a favor d'En Joan Gaspar Laribal per a publicar mensualment una revista amb el títol abans esmentat.

5 cènts.

Any 1 Barcelona, 29 Abril 1910 Núm. 1
PERIODICH CATALANISTA
SURT ELS DIVENDRES

La Renaixensa

SIGFRID - CATALUNYA

¡Ay, Forsa, Voluntat Catalana, si no encertes a afegir l'espasa contra 'l drach!

Núm. 722.

726. JOVENT.

Una de tantes publicacions com hem vist anotades en el registre del Govern Civil, i de les quals no hem arribat a veure exemplars. Amb data del 14 d'agost va donar-se autorització a En Joan Serrats per a publicar una revista quinzenal amb el títol abans esmentat.

727. LA GENT DE BÉ. [Capçalera tipogràfica].

Imp. J. Ortega, Sant Pau, 96.—259 × 167 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.
Any I, 1910; núm. 1 (9 nov.)

Publicació humorística amb treballs en prosa i vers. En el registre del Govern Civil hem vist, amb data de 29 d'agost d'aquest any, una autorització a favor d'En Francesc Vallmajor per a publicar un setmanari amb el títol abans esmentat.

728. DEFENSA DE LES AIGÜES DEL MOGENT I CONGOST.—Orgue de la Junta de Defensa de les aigües dels rius Mogent, Congost i Besós, nomenada pels propietaris i Ajuntaments de la Comarca. Se reparteix de franc. Sortirà sempre que les circumstàncies ho reclamin. [Des del núm. 7] Defensa de les aigües del Mogent y altres afluents del Besós. [Capçalera tipogràfica].

Tip. *L'Avenc*, Rambla de Catalunya, 24.—168 × 115 mm.—8 pp.
Any 1910; núm. 2 (set.)—Any 1912, núm. 7 (gener).

Llegint el text de la capçalera ja sabem la finalitat d'aquesta publicació. S'hi veuen els acords aprovats en les reunions celebrades per oposar-se a les proposicions presentades per Gonzalo de Rivas i altres, referents al subministrament d'aigües a la ciutat de Barcelona. Figura entre les autoritzacions donades pel Govern Civil.

729. METRALLA.—Periòdic d'Unió Catalana. [Des del núm. 20] Periòdic catalanista radical. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Adm.: Tallers, 18.—Tip. Abadal, Tallers, 18.—400 × 288 mm. [Des del núm. 5] 410 × 280 mm. [Des del núm. 10] 425 × 285 mm. [Des del núm. 14] 440 × 285 mm. [Des del núm. 15] 425 × 285 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Barcelona i Catalunya un any Pts. 4; Nacionalitats ibèriques Pts. 5, l'any; Extranjer Pts. 8, l'any. Núm. solt Pts. 0'05.—Il·lustrat.
Any I, 1910; II, 1911; núm. 1-28 (28 oct. 1910-2 juny 1911).

Segons l'article de presentació: «La missió de *Metral·la*... es la d'unir els catalans, per a escombrar de casa la malura que s'hi ha posat. Una vegada això aconseguit... portarem els nostres esforços y els nostres entusiasmes a la causa

de la Democracia y de la República... En les lluites econòmiques, en les lluites entre'l capital y'l treball, col·laborarem ardidament pera la reorganització del proletariat». Anava contra el partit republicà-radical. En nota publicada al final del número primer ens fa saber que «aquesta publicació res te que veure ab la Redacció i Administració de la desapareguda *Metralla*, malgrat redactar y col·laborar en el nostre setmanari alguns dels redactors y els iniciadors de la mateixa». Cal assenyalar que en el núm. 19 veiem un gravat publicat per *La Metralla* en el número segon. El director era En Joan Llorens; entre els noms que es veuen al peu d'alguns treballs, podem esmentar els de Salvador Gibert, Pelegrí Llangort, Joaquim Babot i altres. Publicava números extraordinaris.

730. **RENAIXEMENT.**—Periòdic adherit a la *Unió Catalanista*. Surt els dissabtes. [Des de l'any II] Adherit a l'*Unió Catalanista*. Surt els dissabtes. [Des del núm. 45] Surt els dijous. [Des del núm. 235] Surt els diumenges. [Des del núm. 239] Revista setmanal de la *Unió Catalanista*. [Des del núm. 240] Revista de la *Juventut Nacionalista de Catalunya*. [Capçalera tipogràfica, i després capçalera mixta amb l'escut de Catalunya].

Red. i Adm.: Plassa del Teatre, 6. 1.^r [Des de l'any II] Red.: Caçador, 4, 1.^r Adm.: Canuda, 45. [Des del núm. 195] Red. i Adm.: Boria, 24 i 26, pral. [Des del núm. 226] Red. i Adm.: Alvarez, 6, pral. [Des del núm. 240] Red. i Adm.: Canuda, 14, principal.—Imp. Abadal, Tallers, 18. [Des del núm. 6] Imp. *Catalonia*, Montesión, 23. [Des del núm. 121] Imp. *Catalonia*, Passatge del Pont de la Parra, 6. [Des del núm. 132] Imp. Comas y Portavella, Villarroel, 12 y 14. [Des del núm. 135] Imp. *Catalonia*, Passatge del Pont de la Parra, 6.—380 × 288 mm. [Des de l'any I] 243 × 158 mm.—Suscripció: 2 ptes. trimestre. Estranger, 12 ptes. any. Núm. solt Pts. 0'10. [Des de l'any 1915] Núm. solt Pts. 0'15.—Il·lustrada.

Any I, 1910; núm. 1-8 (12 nov.-31 dbre.) 4 pp. a 4 col. cada número. -II, 1911; núm. 10-58 (14 jener-21 dbre.) 536 pp. a 2 col. -III, 1912; núm. 60-111 (4 jener-26 dbre.) 632 pp. a 2 col. -IV, 1913; núm. 112-160 (2 jener-25 dbre.) 612 pp. a 2 col. -V, 1914; núm. 161-212 (1 gener-24 dbre.) 666 pp. a 2 col. + VII pp. d'index. -VI, 1915; núm. 213-264 (1 gener-26 dbre.) 740 pp. + VIII pp. d'index. -VII, 1916; núm. 265-285 (2 gener-15 octubre) 352 pp. a 2 col.

En R. Slasac [Casals], en l'article «Tornemhi», publicat en el número primer, escriu: «Altra vegada es d'absoluta necessitat el que surti a la llum, un porta-veu de la veritat Nacionalista *, pera que's fassi ressó de les innombrables veus que portades pel seu amor a les nostres integrals reivindicacions, veuen amb fonda pena el que encara durin les que ja deuriem esser passades desorientacions». L'autorització va donar-se a nom d'En Lluís S. Castellà. Demés de tractar d'assumptes polítics, també inseria notes d'art, literatura, esports, etc. Va sofrir denúncies i suspensions.

* Fa referència al periòdic catalanista *Lo Renaixement* publicat en 1901 (vegeu núm. 531).

731. AVANT. — Periòdic quincenal de propaganda catalanista. [Capçalera mixta. L'escut de Catalunya i el nom de la publicació; dibuix d'En Sala].

Red. i Adm.: Riera Baixa, 11 i 13.—J. Riera imp. Riera Baixa, 11 i 13.—332 × 221 mm.—4 pp. a 2 col.—Suscripció: 1 pta. l'any. Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1910; II, 1911; núm. 1-12 (13 nov. 1910-30 abril 1911).

En el prospecte que va publicar-se deia que aquest periòdic quinzenal no volia enfondir diferències ni esborrar procediments polítics. Per això es llegeix a la capçalera que és de «propaganda catalanista» i en el número primer s'hi veu un article signat per la Redacció, on es llegeix que: «El nostre periòdic no es ni avensat ni retrógado; ni de l'esquerra, ni de la dreta, ni del mitj. Venim a fer propaganda pura y exclusivament catalanista, prescindint de tota tendència y de tota actuació política». El director era N'Antoni Tarrés.

732. BUTLLETÍ DEL CENTRE MORAL EULARIENCH.— [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Rambla Santa Eulària, 377.—280 × 189 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.—Il·lustrat. Any I, 1910; núm. 1 (11 dbre.)

En la Salutació llegim que «apartats per complert de tota lluyta política, no'ns proposem seguir altres campanyes que les que siguin en defensa de la Religió Catòlica, y ab l'esplendorosa llum que dimana de sas sabies ensenyances cercarem la solució a quants problemas socials se presentia en nostra barriada». També ens diu que vol «fer sanejada cultura en tots els ordres». Era també el portaveu de la barriada d'Horta.

733. CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERS Y DE L'INDUSTRIA.— Revista anyal. Publicació de la Secció Permanent de Propaganda Autonomista. [Portada tipogràfica].

J. Horta imp. Mendez Núñez, 3 y 5. [Des de l'any 1913] J. Horta imp. Ausias March, 28 y 30. [Des de 1915] J. Horta imp. Girona, 11.—173 × 104 mm.

Any 1910, 136 pp. - 1911, 223 pp. - 1912, 193 pp. - 1913, 392 pp. - 1914, 296 pp. - 1915, 28 pp.

Demés de donar compte dels actes celebrats pel *Centre*, publica algunes de les conferències donades en els dits anys referents a Expansió Comercial, Excursionisme, Història, Literatura, Sociologia, Dret Mercantil, etc.

734. REVISTA MÉDICA BARCELONESA. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Montesión, 5, pral.—Imp. Gisbert i Vives, Nova de Sant Francesc, 22.—188 × 108 mm.—24 pp.—Suscripció: ptes. 5 l'any. Núm. solt Pts. 0'50.—Bilingüe.

Any VII, 1917. - XI, 1921; núm. 81-130 (set. 1917-nov. 1921).

RENAIXEMENT

PERIÒDIC ADHERIT A LA UNIÓ CATALANISTA

Any I.

Deix treballs publicats, ne son únicament responsables els seus autors
No es responen els autors

* SURT ELS DISSABTES *
Barcelona, 12 de Novembre de 1910

Redacció y Administració
Plassa del Teatre, 6, 1.

Núm. 1.

En Bartomeu Robert

Nostre homenatge

Renaixement apareix a la llum pública en un dia solemniat per Catalunya. Avuy els bons catalans sens distinció de partit ni de tendència acotaràn el cap, devant la figura venerable d'un home il·lustre quin monument ornarà una de les places de la ciutat de Barcelona.

Serem tot aplegats, baix l'ensenyà barrada quan el nostre periòdic donant una nota de joventut y de catalanitat, farà sentir la seva veu entusiasta.

Allí hi serem tots els catalans a honorar la memoria d'aquell patriota eminent, el nom del qual es signa d'amor y d'interès: el Doctor Robert.

Ell fon dels molts catalans que s'adonaren de Catalunya, quan ja no tenien prou joventut per sentir-la, com se sent quan no s'ha arribat als quaranta anys: am tot; a bon segur que ell de no sorprendre la mort tan prompte, hagués sigut un bon y lleial defensor de sa Patria.

N'es bona prova el fet de que signa un dels pocs que al Congrés dels Diputats, en aquella atmosfera pesada y viciosa, tingué civisme d'acceptar y defensar les Bases de Manresa.

Extrayem y tradim fragments de la memorable sessió.

Continuant el discurs d'ahir, m'haig de fer càrreg, d'un modo especialíssim, de les manifestacions que en nostra terra feu el Sr. Roig y Bergadà... Jo esperaba que vingues al nostre costat y no que s'us presents enfront fentnos una oposició viril y fins apassionada, que'm causa tristesa y quasi una decepció. Jo soc el primer en comprendre la gravetat de nostres propòsits; pero hi havia necessitat de sapiguer fins a quin grau l'Estat espanyol, el govern central, se desposseixi de part de sa sobirania, para que pugui viure Espanya, no

ja de la mateixa manera que està avuy, perque nosaltres, si tinguéssim de viure d'aquet modo nos quedariem quietes a casa, sino millorariem verdaderament de situació.

Y aixó'm porta com de la ma, a tractar el punt candent de les célebres bases de Manresa... Are ha arribat el moment para relacionar lo que deia en contra l'autonomia politica el Sr. Roig y Bergadà; de veure si jo porto al ànim de S.S. y de tots els Srs. Diputats, el convenciment de que les citades bases realment se podrien plantejar y s'farien compatibles ab l'Estat espanyol fins a rigorisant les seves energies... Jo dec fer aquí, la declaració següent: En les bases de Manresa, hi há quelcóm que nosaltres considerem fundamental, essencial, sine qua non. Pero també dec contestar que'n les mateixes bases hi há algun concepte que dintre del criteri evolucionista que jo profeso, penso que's susceptible de modificació, segons les ensenyances de la experiència, segons les condicions del temps y segons les noves necessitats que's vaigin produint. En altres termes, com aquí vaig contestar aleshores al Sr. Romero Robledo: *nosaltres acceptem les bases de Manresa en sa essencia, més no les considerem intangibles que no pugim sofrir alguna futura modificació*, perque en elles hi há quelcóm que arranca de la mateixa naturalesa de les coses, pero quelcom que sols es producte de l'apreciació humana, dels que contribueixen a sa confecció; y aixó, com es natural, pot ésser susceptible de modificació am lo temps y les circumstancies; perque de no ésser així, en aquesta, com en les demes illes, no hi hauria ni avans ni mellora.

Com que creiam que tothom aprecia'l Dr. Robert dintre del camp regionalista com un dels més catalanistes y fins am assegurats

que si ell hagués viscut més, cada dia hauria sigut més radicalment catalanista; puig que, veient les febleses y personalismes de molts dels que'l rodejaven, digué clar y net que s'imposava als homes de la Lliga, ó anar am l'Unió Catalanista ó entornarsen a casa.

Orientacions

Sovintegen prou y massa, desde la desfeta de Solidaritat, les conferencies y actes para parlar de l'estat actual del catalanisme.

Esmaperduts els prohoms d'esquerra y dreta y mancats de brahó's del mitg, s'esgargamellen para oferir al judici públic les febleses y butiferies del contrari en procediments.

El verb fogós surt de les seves gorges, emersas malaguanyadament, per senyalar nos defectes y tranzigencies que tots veiem roges les galtes de vergonya, y després d'escoltar sa indiscutible galanura de paraula, quedem, els catalanistes, sense adjectiu, mirantnos els uns als altres com cercant quelcóm més que paraules, que aquestes ja no ns fan ni fret ni calor, y es que l'excessiva tolerancia'n ha portat a l'estat actual de coses.

El fet precursor a les lileis d'exempció —de quines sembla ningú's recorda ja, com si de tota la vida portéssim demunt nostres espalles masselles la feixuga càrrega, mordassa que'ns fa anar ab peu de plom a l'agafar el temps per escriure y a l'exposar nostre pensar en públic—lògicament ens havien de causar aquelles valentes campanyes de Progrés y La Tralla, d'empressonaments y exilats, gastes que servien per caldejar entusiasmes y conprar dinamica que tan barroerament han aprofitat dretes y esquerres per enlairar a molts senyors conegudíssims a casa seva, catalanistes porrens.

Sembla com si aleshores haguéssim agotat tot el nostre ésser: aquell cansanci ha esdevingut malaltia. Encare no havém respost prou? «Es que'ns han captat totés les energies?»

Entretinguts els practes y ls evoluts confectionant programes *maxims y mínimis*, han anat oblidant lo essencial, y han conseguit entronisar al forasterisme que s'ha multiplicat com aixam d'avespes, tan reres, que prompte podrém dir: *Nostre sangueres que de casa'ns traguereu*. «Ha de durar molt aquest estat de coses?»

Enlaira'l cap, nostres petjades fermes per no relliscar, revifem, desvetillem l'herència renaixement de nostra Catalunya. Aquest no es pas un fet y nosaltres no som pas morts. Treballém serenament tot, fins aquells que's creguin ab dret a estar inactius. A n'els qui sovint tenen a flor de llavis les paraules *esté desenganyat cal dirlos* que no tenen dret ni a dirho ni a descansar. Nostre acció no pot haver estat a

ningú. Per la dreta y per l'esquerra han passat els més adclarats, quan els ha convingut, s'han dit catalanistes, nacionalistes... y una pila més de coses acabades en *ista*, avans d'eleccions han cridat com a lions, y a l'arribar al Congrés, han esdevingut anyells. Es més: s'han tornat polítics com els que els avans combatien.

No es aquest lloc apropiat para discutir els seus procediments que, bons ó dolents, son els que fora Catalunya's judiquem com a catalanisme, y aixó, es urgent aclarirho.

Previsa, dat l'estat actual de coses, que a Catalunya hi hagi, al menys, sols dugues tendencies de catalanisme: el nostre, més purista ab son idealisme, es el que mira enra para allissonarse y mira endevant para armonisar ab les tendencies contemporànies, es aquell catalanisme, en una paraula, que feia la seva tasca seriosa poc a poc, que es com se va lluny, desvetillant el sentiment de Patria y espurgant les encomanades malures pontenines.

Nostre entusiasme es parió de nostre convenciment: allà ahont érem som. No'ns han pas engrescat les barreges circumstancials ab els d'enlla ni ab els d'ensà: nostra tasca té d'esser seriosa: cerquereu endeba-dej en nosaltres la xerrameca buida y ventlluernadra.

De la manera com han arribat les coses dels evolutius, no poden pas ells tornar en darrera: mes al menys, ja que's diuen de la dreta y l'esquerra, que's recordin del cor, del cor de Catalunya que'ls vol agermanansa.

Cridem als sincers y sencers para demostrar que no ho som de morts, que encare respirem ab prou brahó para senyalar les concupiscencies xorcas esdevingudes al separarse del camí que, encare que llarg y pedregós, té per fita la llibertat de Catalunya.

Vinguin ab nosaltres quants vegin ab tristesa y vergonya'l xafament de les nostres energies y'l destriment del catalanisme, per dominarnos millor la gent del centre, la teina es molta, més... ja farém! Avant sempre, quan jorns esdevindre sigüim lo que volém ésser, Catalunya honorarà degudament la memoria de llurs fills que ajudaren a retornarla gran y respectada devant del mon civilitat.

T. Grant y Sala

FEINA

Talment ho sembla la vida d'activat catalana. Els uns, perque no volen arreglar lo terrat que no estiga enjollada la sala, els altres, perque no volen patir l'herencia am sos germans que no's convingui en que s'ha de posar el retrato del Pepete al menjador, ni s'adoba la casa, ni's parteix l'herencia.

Malavent, da i... mandat que al par, jurse una herencia crida a fer particions a jutges y escribans, en lloc de l'amor y la rahó, que com mes gran siga l'herencia, mes gran será sa desventura.

Catala hi ha que no's desideix a dir catalanista y a treballar per l'autonomia de

Núm. 730.

Aquesta Revista va començar a sortir al gener de 1911, i la dirigia N'Agustí Bassols i Prim; al cap de pocs anys, en 1919, va passar a ésser director En Claudi Bassols. Els articles en llengua catalana, si bé en els primers anys no eren abundosos, poc a poc varen arribar a ésser-ho, i fins en les cobertes i en la Secció de «varia» tot el text era en català.

735. NOVA ANTOLOGIA. — Revista teatral. Portaveu de la Biblioteca «Amor y Lletres». Surt els dijous. [Des del núm. 4] Surt els dissabtes. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Direc. i Adm.: Abaixadors, 10, 3.^r, 1.ª. Red.: Ample, 34, imp.—Imp. Inglada y Comp. Guardia, 9. —227 × 150 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: 2 ptes. trimestre. Núm. solt Pts. 0'15.

Any I, 1911; núm. 1-5 (5 gener-4 febrer).

Aquesta publicació, amb tot i titular-se a la capçalera «Revista Teatral», no tracta exclusivament d'assumptes de teatres, sinó que també s'hi troben treballs literaris que, no hi tenen res a veure. Publicava fulletó. El director era N'Antoni Calderer Morales. La col·lecció completa consta de sis números.

736. NOS AB NOS.—Revista setmanal. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Xuclá, 13.—Imp. *La Renaixensa*, Xuclá, 13.—162 × 91 mm.—32 pp.—Suscripció: Barcelona, un trimestre 3 ptes. Fora, un semestre 6 ptes. Unió general de Correus, un any 16 ptes. Núm. solt Pts. 0'25.

Any I, 1911; II, 1912; núm. 1-69 (5 gener 1911-25 abril 1912).

Aquesta revista era redactada quasi tota per En Pere Aldavert, el qual reprèn ara el títol dels seus articles de quan escrivia a *La Renaixensa*; per això en l'article de presentació «Als que m'havien llegit» els diu que «de revista no'n tindrà més que'l nom... viva de genit ho serà, sense que la vivor voreji may l'insult, ni'l menyspreu»... El text ve a ésser com una col·lecció d'articles-editorials de periòdic on són glosats assumptes d'actualitat. Si bé primer va sortir en quaderns, després va aparèixer formant fascicles.

737. EL PROFETE DE LA VIDE.—Nove rel·ligió verídique, eterne, bassade am les lleis naturals evolutives. Sortirà quinzenalment. [Capçalera mixta. Dibuix aHegòric, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Granada, 1, 2.ª—Imp. Josep Ortega, Sant Pau, 96.—378 × 273 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Espanya, trimestre Pts. 0'75. Extranjer, frs. 1'50. Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1911, núm. 1 (10 gener).

En l'article de presentació, «Al poble i a la premsa» es llegeixen les següents ratlles: «Volem portar a cap una gran obre, com ho es la redenció dels humans

AVANT

PERIÒDIC QUINCENAL DE PROPAGANDA CATALANISTA

Redacció y Administració: Riera Baixa, 11 y 13

LA CATALUNYA QUE VOLEM

LIBERTAT, ni dominada ni dominadora, i respectada de les regions germanes.

Estimada pel seu valer a l'exterior i temuda per sa força.

Acullit com a propi i foraster que a treballar hi vinga i a manar i a cobrar, a fer lleis i a judicar cada hù a casa seva, que prou hi té que fer pera entendre-s'hi. Els empleats de la terra, i pocs, actius i intel·ligents.

Ennoblida altra vegada en llibres de tot saber la que fou llengua de sants i de reis.

Les universitats i escoles tornades a llur esser obradors d'avenços de la ciencia i planter de filòsops i juristes. A fóra l'ensopida rutina!

Intimament unida a la vella Catalunya, gloriosa en sa historia i tradicional en ses lleis i costums una Catalunya nova, de vida expansiva i en constant progrés, seriament religiosa i il·lustradament tolerant.

Replada les montanyes per grans boscos, trasant pels cingles els corredors enginyers moderns traient del terrer i de les mines els fruits i minerals. Les aigües dels seus rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyers del treball.

Conservats com reliques els monuments enrunats antics, alçar-ne d'altres d'un art fill lligitim de l'antic, criat en els a enços actuals. Voltar les velles poblacions historiqueres de populoses i amplies ciutats modernes.

Ports oberts als productes de tots llocs, assegurats amb tractes d'una nació seria; veure i potentat amb afany d'esser estimat i util a la patria i l'obrer intervindre en el govern, donant-li lo que cristiàment i per dret li pertoca.

Volem deixar a nostres fills aquesta Catalunya gran avui, com ho fou pera l seu temps la dels nostres passats.

Pera obtenir-ho tenim lo precís, força, riquesa i intel·ligencia. Reprimim el vici de l'egoisme i exaltem la virtut que a cap ens manca: l'amor a la patria.

LLUIS DOMENECH Y MONTANER

(de La Regionalista)

LO QUE SOM

Després de *Lo que volem* d En Lluís Domenech y Montaner que encapsala aquest primer nombre de AVANT, poca cosa o casi res ns quedaria per dir, ja que per si sol queda concretat en una forma clara y concisa l'aspiració del catalanisme, aspiració qu ha de servirnos a nosaltres de guia y que creyem pot servir també a tots els verament catalanistes.

Més en la forma qu actúa el catalanisme, serán segurament molts que al veure nostre periòdic se preguntarán: «quina tendencia porta aquest periòdic? Es blanc, o es gris, o es negre?»

Cal, doncs, contestar per endevant aquesta pregunta.

El nostre periòdic no es ni avensat ni retrogrado, ni de l'esquerra, ni de la dreta, ni del mitj. Venim a fer propaganda pura y exclusivament catalanista, prescindint de tota tendencia y de tota actuació política, y fugirem, com d'un apestat, de tot personalisme que directa o indirectament sigui en desprestigi de Catalunya, car creyem sincerament, honradament, que com deya En Maragall, tots son prou necessaris pera la marxa ascendent y lliberadora de nostra Patria.

Mes dirá algú candorosament, ¿es possible que per sobre de vostre acció catalanizadora no porteu en vostre ideal una actuació de tendencies polítiques que simpatisin ab l' Unió Catalanista, ab la Lliga Regionalista o ab el Centre Nacionalista Republicà?

Contestemles ingenuament. Sí. Es innegable que ls components del nostre periòdic tenen simpaties per l'actuació política, de la qual ne fugim en el cas concret de AVANT, empro també es innegable que aquets components representen no solament en conjunt les tres tendencies esmentades, sino que fins algun n' está distanciat de totes tres, encare que 'n el fons, en lo concret, en el nirvi de l' idea, que 's el catalanisme, existexi l' contacte.

Y precisament perque lo que 'ns junta es el catalanisme, y perque també en algunes d'aquestes actuacions esmentades queda relegat, injustament, a segon terme l'actuació catalanista, per causes que no volem discutir, es per lo que tanim la gosadia d'empendrer la publicació d'aquest periòdic dedicat netament a fer propaganda catalanista.

No s'entengui empero que venim a esmenar la plana a ningú. Com ja deyem en la circular anunciadora no volem enfondir diferencies, ni volem esborrar procediments polítics. Cada hù que seguexi la via que més li plagui, trevallant per Catalunya, car nosaltres creyem que 'l dia que la salut de la

Núm. 731.

per medi del mes pur racionalisme, agermanat amb les lleis naturals, dintre una evolució sempre creixent. Lo que nosaltres ens proposem es cosa immensa e inconmesurable... El dirigia En Josep Vidal i Casacuberta. Ens han dit que no va sortir altre número que el descrit.

738. EL MESTRE TITAS. — (Vademecum del Jaumista). Publicació mensual de propaganda. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Adm. Aragó, 252, pral. 2.ª—Imp. Fiol i C.^a Passatge Sant Josep, lletres B i C.—149 × 78 mm.—63 pp.—Núm. solt Pts. 0'30.—Il·lustrat.

2.ª època. — Any I, 1911; núm. 1-11 (gener-nov.)

Enciclopèdia tradicionalista que es publicava en fascicles i contenia treballs referents a política, ciències, economia, etc. Entre els autors s'hi veuen els noms d'En Ramon Niubó, Antoni M.ª Penya, Ramon Lleopart, i altres. En Navarro Cabanes ens fa saber que es publicaren dotze números, ço que vol dir que va sortir tot l'any 1911*.

739. EN TITELLA.—Semanal infantil. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Princesa, 8.—Tip. dels H. de la V. Pla, Princesa, 8.—284 × 184 mm.—4 pp. a 2 col.—Suscripció: Semestre 2 ptes. Un any 4 ptes. Núm. solt Pts. 0'10.—Bilingüe.
Any I, 1911; núm. 1 (19 mars).

Periòdic bilingüe dedicat als infants, «científic, recreatiu e instructiu». En l'article de presentació escriu el director que «En Titella no posará cap vinyeta, per que aixó es fer broma, y jo no mes vinch pera l'instrucció y soch enemich de las chimplerfes: no mes volem que ciencia, y literatura». El director fou En Josep Maria de Riquer, deixeble llavors del Col·legi de Sant Antoni.

* Figura com a 2.ª època de *El Mestre Titas* i és que fa referència a la publicació senyalada amb el núm. 710, de la qual és continuació.

Barcelona 5 de Janer de 1911

Nos ab Nos

Revista setmanal

ANY I — NÚM. 1

Redacció y Administració, Xuclá, 13

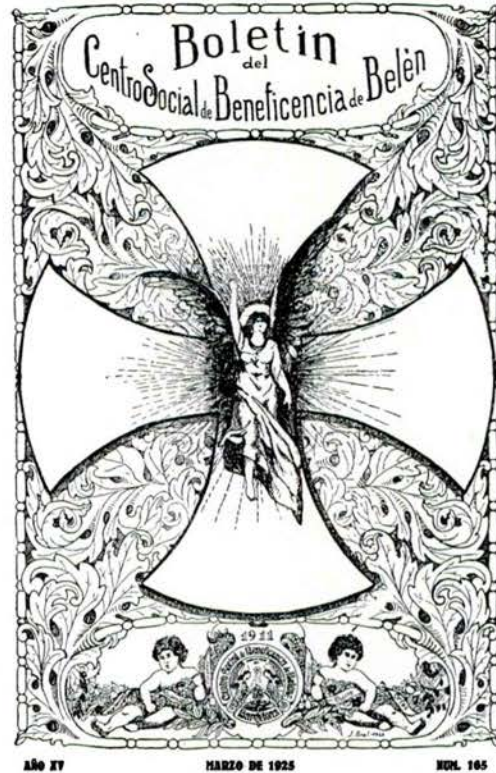
Núm. 736.

740. BOLETÍN DEL CENTRO SOCIAL DE BENEFICENCIA DE BELÉN. — [Capçalera tipogràfica. [Des del núm. 113, abril 1920] Capçalera il·lustrada. Dibuix decoratiu].

Red. i Adm.: Xuclá, 2. [Des del núm. 142] Tallers, 45, 1.ª—Imp. *Religiosa*, Salmerón, 8. -Gracia. [Des del núm. 112] Imp. Badia, Dou, 14.—190 × 125 mm. [Des del núm. 142] 217 × 133 mm.—8 o 12 pp. a 2 col. [Des de 1923] 16 pp. a 2 col.—Bilingüe.—Il·lustrat.

Any I, 1911; núm. 1-7 (gener-dbre.) - II, 1912; núm. 8-19 (gener-dbre.) - III, 1913; núm. 20-31 (gener-dbre.) - IV, 1914; núm. 32-43 (gener-dbre.) - V, 1915; núm. 44-55 (gener-dbre.) - VI, 1916; núm. 56-67 (gener-dbre.) - VII, 1917; núm. 68-79 (gener-dbre.) - VIII, 1918; núm. 80-91 (gener-dbre.) - IX, 1919; núm. 101-111 (gener-nov.) - X, 1920; núm. 112-121 (març-dbre.) - XI, 1921; núm. 122-129 (gener-dbre.) - XII, 1922; núm. 130-141 (gener-dbre.) - XIII, 1923; núm. 142-151 (gener-dbre.) - XIV, 1924; núm. 152-162 (gener-dbre.) - XV, 1925; núm. 163-173 (gener-dbre.)

Aquest «Boletín» publica treballs religiosos, morals, de sociologia, higiene, art, literatura, etc.; En J. Burgada i Julià i Mn. Roca i Alsinella són l'ànima d'aquesta publicació, en la qual es veuen de tant en tant interessants números extraordinaris.

Núm. 740.

741. EL VINYATER.

No hem vist cap número d'aquesta publicació, l'autorització del qual va ésser donada pel Govern Civil a favor d'En Joan Parellada, el 18 de març de 1911.

742. KATALUNA KATOLIKO.—Chiumonata organo de la Kataluna Ligo Katolikaj Esperantistaj tiu revuo aperas sub-episcopa aprobo. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Rosals, Portaferrissa, 30.—Imp. J. Gilabert, Aragó, 360.—186 × 97 mm.—8 pp.—Trilingüe.

Any I, 1911; núm. 1 (abril).

El programa d'aquesta publicació és ben clar: «Servir al Catolicisme per l'Esperanto, estendre aquesta llengua entre'ls Catòlics.—Pera lograr aquests fins s'ha constituït la *Kataluna Ligo de Katolikaj Esperantistoj*». El director i editor era En Joan Rosals Corretger. Tenim notícies que van sortir uns sis números.

743. BIBLIOFILIA.—Recull d'estudis, observacions, comentaris y notícies sobre llibres en general y sobre qüestions de llengua y literatura catalanes en particular. Publicat per R. Miquel y Planas. [Capçalera tipogràfica. Portada orlada. Dibuix, d'En Joan Vila].

Fidel Giró imp. Valencia, 233.—210 × 152 mm.—Il·lustrat.

Vol. I, juny 1911-gener 1915; 692 pp. a 2 col. - II, desembre 1915-juny 1921; 645 pp. a 2 col.

Notable publicació d'història literària catalana i bibliofília, il·lustrada amb nombrosos i excel·lents gravats i fototípics. En la nota de presentació llegim que: «L'únich Redactor... en quant a opinions, exposarà les seves propries, sincerament, tractant d'esser just, respetuós y ben educat enfront de les persones o fets comentables... Els llibres obgete de comentaris ho serán per voluntari impuls del Redactor». Si incloem *Bibliofília* en aquest Catàleg, considerant-la com a revista, és perquè sortia al principi periòdicament i al peu de molts plecs es veuen les dates de publicació dels quaderns o fascicles que integren el volum. (Vol. I: juny, agost i desembre 1911; juny, setembre i desembre 1912; agost, octubre i desembre 1913; març, juny, juliol, octubre i desembre 1914; i gener 1915. Vol. II: desembre 1915; març, abril, juliol i desembre 1916; març i desembre 1917, abril, juliol, setembre 1918; octubre, novembre i desembre 1920; gener i juny 1921).

744. LO BON COMPANYY.—Portaveu de les Escoles del Temple de la Sagrada Família de Barcelona. [Capçalera mixta. Dibuix, d'En Joan Llimona].

Red. i Adm.: Valencia, 518. Direc.: Temple de la Sagrada Família.—Tip. dels Hereus de la Vda. Plá, Primpcesa, 8.—212 × 140 mm.—Nombre de pàgines variable.—Suscripció: Qualsevulla donatiu per les Escoles del Temple. Núm. solt Pts. 0'10 o Pts. 0'20 segons que fos ordinari o extraordinari.—Il·lustrat.—Mensual.

Any I, 1911; núm. 1-2 (abril-maig) 28 pp. a 2 col.

Demés d'èsser el portaveu de les Escoles, també dóna nota de les funcions a celebrar en l'esmentat Temple. L'autorització va donar-se a Mn. Gil Parés amb data del 27 de juny. Van sortir tres números.

745. LA MALA SETMANA.—Periòdic menstrual. [Capçalera tipogràfica].

Artís imp. Balmes, 54.—323 × 215 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'10.

Any I, 1911; núm. 1 (28 juliol).

En l'article de presentació llegim que «s'anomena així, per quan la seva aparició farà sang, y fóra, es y será *Mala* pera aquells quins, d'avui endavant, sien víctimes de les seves campanyes moralizadores». L'autorització donada pel Govern Civil per a publicar aquest setmanari, fou a favor d'En Pere Caldés.

746. BUTLLETÍ DEL CENTRE DE SANT PERE APÓSTOL. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Trafalgar, 48, pral. [Des de nov. de 1924] Alt de Sant Pere, 25.—Imp. F. Altés, Angels, 22 i 24. [Des del núm. 2] Imp. Modolell, Montesion, 4 i 6. [Des del núm. 10] Imp. dels Hereus de la Vda. Pla, Princesa, 8. [Des del núm. 39] Imp. *La Tipogràfica*, València, 290. [Des del núm. 60] Perelló, Pelai, 20. [Des del núm. 109] Tip. *Catòlica*, Casp, 108.—193 × 123 mm.

Any I, 1911; núm. 1-9 (abril-dbre.)-II, 1912; núm. 10-21 (gener-dbre.)-III, 1913; núm. 22-33 (gener-dbre.)-IV, 1914; núm. 34-45 (gener-dbre.)-V, 1915; núm. 46-57 (gener-dbre.)-VI, 1916; núm. 58-69 (gener-dbre.)-VII, 1917; núm. 70-81 (gener-dbre.)-VIII, 1918; núm. 82-93 (gener-dbre.)-IX, 1919; núm. 94-105 (gener-dbre.)-X, 1920; núm. 106-117 (gener-dbre.)-XI, 1921; núm. 118-129 (gener-dbre.)-XII, 1922; núm. 130-141 (gener-dbre.)-XIII, 1923; núm. 142-153 (gener-dbre.)-XIV, 1924; núm. 154-165 (gener-dbre.)-XV, 1925; núm. 166-177 (gener-dbre.)

Aquest butlletí mensual, demés de la crònica del Centre del qual aquest Butlletí és portaveu, publica interessants articles morals, literaris, etc., i una nodrida secció de «novas y retalls». L'autorització donada pel Govern Civil amb data del 2 de maig de 1911, es féu a favor d'En Domènec Caballeria.

747. PANTEISME.—Literatura y Art.

[Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Pi, 14, 3.ª, 1.ª.—Imp. de Bartomeu Baxarias, Alt de Sant Pere, 17.—197 × 133 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: 1 pta trimestre. Núm. solt Pts. 0'15.—Quinzenal.

Any I, 1911; núm. 1-4 (15 oct.-15 dbre.)

Publicació d'avantguarda. S'hi veuen treballs d'En Plàcid Vidal, Joan Puig i Ferrer, Josep M.ª de Sucre, i altres; hi dibuixaven En Ricard Canals, Isidre Nonell i Joaquim Biosca.

748. ESCLAT.

1911 octubre.

No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació, però sabem la seva existència per les ratlles que copiem a continuació, tretes de l'article de presentació del número primer pertanyent a la segona època, això és, del 15 març 1913: «La nostra publicació, començada a l'Octubre de 1911, seguia,

ANY I ■ NUMERO I
BARCELONA
15 OCTUBRE DE 1911

• PANTEISME •

LITERATURA Y ART

SUMARI

TEXT: *El singularisme anecdòtic*. I. *Alfons Maseras*, per Plàcid Vidal.—*Drappeaux sous le pèrite*, per Cayrol Sabat.—*La presentació*, per Josep Puig i Ferrer.—*Alfons Maseras*, per Josep M.ª de Sucre.—*L'art dramàtic*, per Francesc Ripoll.—*Establir*, per Ricard Canals.—*De l'anyerisme de Mèdula*.—*Una nit*, per Plàcid Vidal.—*Castells de dolces o l'edificació*, per Josep M.ª de Sucre.

GRAVATS de Massé, Canals i Biosca.

ELS SINGULARS ANECDÒTICS. I. ALFONS MASERAS. PER PLÀCID VIDAL

Va per tu, amic Maseras; va per tu, fundador i ànima d'aquella revista genialment anecdòtica que's nomenava *Amb* i que si se'n va anar a les aigües del Leteu més aviat de lo que era de pensar, no va ser per falta de voluntat en els seus col·laboradors, entre'ls que s'hi va comptar un deliciós anecdòtista (qui no mereix perdó de no haver-se ocupat de tu després de la publicació de *L'Adolescent*) inventor d'una poetisa francesa anglesa, de retrat encara més deliciós; va per tu, cor ingènuu que una certa vegada temies no ser cregut al feros a saber que havies anat a veure'l Rhin (tant somniat en les poesies de Goethe, d'Uhland y de Heine); va per tu, jove refet que a hores d'ara deus boulevardjar gentilment per Lutèce en companyia del teu inseparable Juvenci, y potsar pensant en l'editor de la teva rèplica niexcheana *L'Arbre du Bien et du Mal*, o sigui *Les mémoires d'un cinique*. Es ab tu que jo avay inauguro aquesta original secció, ja que tu vas arribar a ser el més conegut y'l més celebrat dels anecdòtics que van començar a evidenciar-se ab l'aparició de *Juventut* y sobretot

de la pròdiga *Catalunya Artística*, y han anat desapareixent o perdent el caràcter d'ença del triomf del sufragisme en nom de Solidaritat.

No's tracta de censurar a ningú, com tampoch de convertirnos en incensar de algú, en aquest temps que per motiu de haverse transgiversat l'art en manifestació política y per obediència d'haver de alavorir a l'adepte de la colla o de ferir tant a l'independent com a l'emenista, entre nosaltres s'ha donat plaça a Tartari en la consagració dels elogis, y pel descredit que ja arriba a tenir tota censura crítica s'ha fet celebre l'intencionada paradoxa de que no tot lo que's menyspreua es bo. Sols ens proposem estudiar l'origen de certs caràcters o temperaments a través de curioses, molt curioses anècdotes, recordant fetes y converses desgranades en somnis que alguns han anat realisantse y altres han mort sols havent tingut un moment de existencia per poder de l'imaginació. Aquí's parlarà de coneguts y també de ja desconeguts, si en aquell moment de aspiració hi va haver alguna cosa digna de ser avay esmentada, y es presentantse a tu que ara descorrem la cortina de aquest immens escenari per bont anirán transcorrent les figures del nostre recort, personalisant lo que podem dirne un co-

Núm. 747.

pel modest velògraf, transmetent an els companys la sencillesa de les nostres ànsies literaries, la immensa bellesa de les produccions dels Mestres, el fervent amor de tots per a la Mare Catalunya».

749. LAS PITIUSAS.

Tenim notícia d'aquesta publicació pel solt següent, que es llegeix a *Renai- xement* (Barcelona, 7 desembre 1911; II, 56), el qual diu que és un «orgue oficial y mensual de la Colonia Ibicenca, de Barcelona. En el mateix hi figuren escrits d'algunes personalitats catalanes y d'altres de la germana illa, en els quals hi batega l'entusiasme en pró de la dignificació dels ibisencs, tant moral com materialment. Hi han qualques articles en la nostra preuada llengua; per quins els hi remerciém la finesa y fem vots pera que pugui tenir próspera y llarga vida pera treballar pera la seva volguda terra, part integrant de la nostra volguda Catalunya».

750. L'AVENÇ.—Calendari per a l'any 1912. Obsequi als clients de «L'Avenç».

[Portada tipogràfica, a dos colors].

Imp. i llibreria *L'Avenç*, Massó, Casas y C.^a, Rambla de Catalunya, 24.—147 × 103 mm.—68 pp.

Aquesta publicació és de propaganda de la Impremta i Llibreria *L'Avenç*. Demés del calendari s'hi veuen treballs tipogràfics en diversos idiomes i un llarg catàleg d'obres en venda.

751. ECO DE LA TREBALLADA.—Magatzem de coses i cosetes per passar-hi estones i estonetes. [Capçalera tipogràfica. [Any II] Capçalera mixta].

Imp. i Llibreria *L'Avenç*, Massó, Casas i Comp. Rambla Catalunya, 24.—177 × 122 mm.—4 pp. a 2 col.—IHustrat.

Any I, 1912; núm. 1-12 (gener-dbre.) 52 pp. a 2 col. - II, 1913; núm. 13-24 (gener-dbre.) 51 pp. a 2 col.

En la *Salutació* diuen que: «L'objecte d'aquest *Eco* es que vibri a l'esperit de dits associats * pera que, poc a poquet, sigui un estímol envers ells mateixos, i aixís cada qual portara'l seu esforç (petit o gran) a fomentar la cultura que tant bé fa a l'humanitat». Publica traduccions de diversos autors, notes biogràfiques, poesies i una secció titulada *Virosta*, on es llegeixen acudits, pensaments, cantarelles, etc. Aquesta publicació, com es diu en la portada, estava redactada pels treballadors de *L'Avenç* i composta pels aprenents del mateix establiment.

* L'Agrupació Obrera de la Impremta de *L'Avenç*.

752. BOLETÍN PARROQUIAL.—Organo de la Acción Católica Social de San Pedro de las Puellas. [Capçalera tipogràfica].

Direc.: Ludovico Pío, 1.—Tip. Miguel Serra, Victoria, 5.—179 × 113 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any V, 1916; núm. 60 (dbre.) - XIV, 1925; núm. 166 (dbre.)

Aquesta publicació mensual, demés de donar nota de les funcions i festes que es celebraven en la susdita Parròquia, i de la Secció de Beneficència, insereix articles doctrinals que tracten de Religió i Moral. Va començar a sortir al mes de gener de 1912*.

753. SANG NOVA.

D'aquesta publicació no n'hem vist cap número, però la coneixem per haver vist, al registre d'autoritzacions, una d'elles a favor d'En Carles Zanné per a publicar una revista mensual amb el títol abans esmentat. No podem precisar la data del permís, ja que està en blanc, però es troba entre el 7 i 26 gener 1912.

754. SANEJAMENT.

D'aquesta publicació tampoc no hem vist cap exemplar, però en l'esmentat llibre d'autoritzacions del Govern Civil figura amb data de 27 de gener, com a periòdic quinzenal; és esmentat com a director N'Albert Rodon.

755. ARS.—Ilustración Artística y Literaria. [Des del núm. 7] Revista mensual de Arte y Literatura. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Portaferriassa, 22, pral. [Des del núm. 7] Red. i Adm.: Dormitori de Sant Francesc, 7, 2.ª, 2.ª.—Imp. Galve, Carme, 16. [Des del núm. 7] A. Artís imp. Balmes, 54.—247 × 262 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'20. [Des del núm. 7] Núm. solt Pts. 0'25.—Bilingüe.

Año I, 1912; núm. 4-7 (abril-juliol).

Va començar a sortir en el mes de gener; el seu director era N'Antoni Altisent i la finalitat que tenia era la de fer art i literatura. Publicava notes de crítica; els retrats de la «Galeria de Catalans il·lustres» de l'Ajuntament de Barcelona, amb una breu biografia d'aquests; traduïa articles d'escriptors estrangers; entre la col·laboració catalana veiem les signatures d'En Manuel Gaya Tomàs, Josep Carner, Romà Sol, Ramon Garriga i altres. Publicava fulletó.

* Segons carta del Sr. Ecònom de la dita Parròquia, aquest Butlletí va deixar de publicar-se al gener de 1927.

756. BUTLLETÍ DEL CLUB MONTANYENC. — Associació de Ciències Naturals i Excursions. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Comte del Assalt, 26, 1.^r [Des del núm. 6] Cervantes, 1, 2.ª, 2.ª—Tip. dels H. de la V. Plá, Primpcsa, 8. [Des del núm. 11] Hereus de la V. Plá, Fontanella, 13.—181 × 104 mm.—16 pp.—Bilingüe.

Any I, 1912; núm. 1-12 (gener-dbre.)

En el «Salut» ens diuen que el lema d'aquest Butlletí és «Ciència i Patria». Ens fan saber que «per la primera lluytarem ab ver amor extenent coneixements que la natura ens ha posat al nostre alcans; per la segona mirarem sempre ab preferencia nostra terra». També hi llegim que «ansia sumar les seves forces ab les d'altres Clubs pera treballar plegats en pró de l'intellectualitat de Catalunya». Fou una publicació interessant, dedicada a les ciències naturals. El seu director era En Baltasar Serradell.

757. PICAROL. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Valencia, 247, Corts Catalanes, 615 i Balmes, 54.—Artís imp., Balmes, 54.—320 × 197 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Espanya i Portugal, trimestre 3 ptes. Semestre 6 ptes. Any 12 ptes. Extranjer, trimestre 4 ptes. Semestre 8 ptes. Any 16 ptes. Núm. solt Pts. 0'20.—Setmanal.—Il·lustrat.

Any I, 1912; núm. 1-6 (10 febrer-16 març).

En el «Prospecte» llegim que «*Picarol*, ple de bon humor i franquesa, amb tot i que dibuixarà i parlarà clar i català, no sortirà mai per res, ni per ningú, dels manaments de la llei de Déu, de la que farà un dels seus ídols i extindrà com a dosser i cobricel del temple a les arts plàstiques catalanes que té l'esperança d'edificar a la nostra patria». Hi col·laboraven En Marian Andreu, Lluís Bagaria, Enric Casanovas, Joan Colom, Feliu Elias (*Apa*), Manuel Humbert, Pere Inglada, Francesc X. Nogués, Alexandre Plana, Ramon Raventós, Ismael Smith, Joaquim Torres Garcia i altres; el director era En Josep Aragay. Fou una interessant publicació d'art.

758. EL TEATRE CATALÀ. [Capçalera tipogràfica].

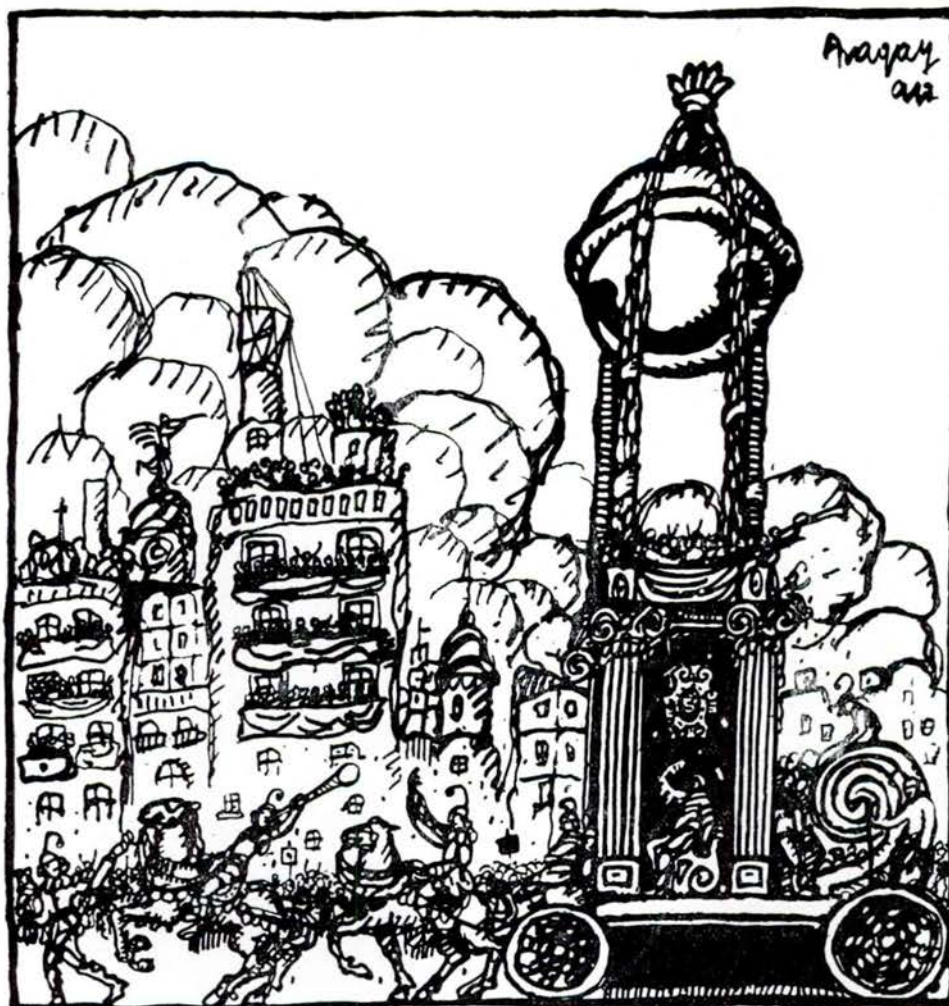
Red. i Adm.: Plaça del Beat Oriol, 6. [Des de l'any III] Plaça del Pi, 5. [Des del núm. 134] Adm.: Boqueria, 20. [Des del núm. 137] Kiosk del Liceu, Rambla del Centre. [Des del núm. 146] Portaferrixa, 21. [Des del núm. 179] Boters, 16, 1.^r—Artís imp. Balmes, 54. [Des del núm. 132] Imp. *d'Art*, Provença, 304. [Des del núm. 249] A. Artís imp., Girona, 116.—237 × 142 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Espanya, 3 ptes. trimestre; Extranjer, 9 francs semestre.—Il·lustrat.

Any I, 1912; núm. 1 (29 febrer). - II, 1913; núm. 50-81 (8 febrer-13 set.) - III, 1914; núm. 97-148 (3 gener-26 dbre.) - IV 1915; núm. 149-200 (2 gener-25 dbre.) - V, 1916; núm. 201-264 en lloc de 246 (1 gener-11 nov.) - VI, 1917; núm. 254-264 (13 gener-24 març).

PICAROL

ANY I : NUM. 1

10 DE FEBRER DE 1912

L ARRIBADA TRIOMFAL DEL ·PICAROL·

Dibais den Josep Aragay

Núm. 757.

En el Prospecte que es va publicar anunciant *El Teatre Català*, llegim que, amb la fundació d'aquesta Revista, s'intenta portar «a terme l'obra d'enaltiment del nostre art dramàtic, i pera conseguirho posarem en acció tota mena d'esforços... Pretenem que la nostra Revista siga assequible a totes les classes socials sens cap excepció, unint llaços entre artistes i public, fins a fer-se interessant i indispensable a tots els que, per professió o afecte, estan relacionats amb les coses de teatre... *El Teatre Català* tindrà al corrent als seus afavoridors del moviment teatral artístic d'Espanya i de l'extranger, publicant tot lo més sovint possible, *interviews* amb actors, autors, músics i escenografs, i oferint primícies d'obres notables d'escriptors de fama mundial». Era una veritable revista dedicada al teatre, amb text interessant, moltes noves i il·lustracions abundoses. La dirigia en Francesc Curet. Publicava fulletó.

759. LA BARRICADA.—Surt els divendres. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Alt de Sant Pere, 2, 3.ª—Imp. Vda. Badia, Dou. 14.—392 × 270 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: 1 pta. trimestre. Núm. solt Pts. 0'05.—Il·lustrat.—Bilingüe.

Any I, 1912; núm. 1 (22 mars).

En l'article de presentació llegim que l'actuació de *La Barricada* «serà de revolta contínua en tot moment determinat qu'es planteji a la vida nacional, protesta viva contra las injusticias, la farsa política, la covardia que s'ha apoderat de las multitudes y dels directors». El redactor en cap era En Lluís Companys i figuraren com a col·laboradors Eugeni Noel, Marcel·lí Domingo, Andreu Nin, J. Vilalta Comes i altres.

760. REVISTA DE CATALUNYA. [Capçalera tipogràfica].

Imp. *Revista de Catalunya*.—233 × 162 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Catalunya 2'50 ptes. trimestre; Espanya 3 ptes. trimestre; Portugal 4 ptes. trimestre; Extranger 6 ptes. trimestre. Núm. solt amb folletí, Pts. 0'20.—Setmanal.—Bilingüe.

Any I, 1912; núm. 1-13 (3 abril-26 juny).

En el Prospecte, llegim: «No hi ha avui a Catalunya una veritable revista a la moderna. No hi ha una revista que sigui un ample i complet resum de la vida complexa de la patria nostra, i que, alhora, informi el públic català del moviment d'idees i de fets del mon contemporani... Doncs aquesta revista que aquí no existeix, nosaltres intentem fer-la amb la nostra *Revista de Catalunya*». Afegeix que els redactors d'aquesta publicació es proposen «fer-ne, en resum, dues coses: Uns arxius de la vida catalana i un port català d'importació de les idees i dels fets exteriors... Aquesta revista la dirigia N'Antoni Rovira i Virgili i figuraven com a redactors En Claudi Ametlla, Alexandre Plana, R. Noguer i Comet, Ignasi Ribera i Rovira, Màrius Aguilar i algun altre; hi col·laboraren En Carles Soldevila, Gabriel Alomar, Jaume Pahissa, etc.

761. **MONDIAL HUMOR.** [Capçalera il·lustrada. Dibuix amb el títol de la publicació, i el cap d'un arlequí].
 Red. i Adm.: Mallorca, 192.—A. Artís, imp. Balmes, 54.—347 × 231 mm. [Des del núm. 7] 250 × 170 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Espanya, 6 ptes. any; Extranjer, 8 francs. Núm. solt Pts. 0'10.—Il·lustrat.
 Any I, 1912. - II, 1913; núm. 1-44 (6 abril 1912-30 gener 1913).
 Reproduïa dibuixos humorístics de diversos periòdics nacionals i estrangers. També en publicava d'originals. N'era director Gaietà Cornet.
762. **BUTLLETÍ DE LA LLIBRERIA L'Avenç, MASSÓ, CASAS & C.^a** [Capçalera tipogràfica].
 Rambla de Catalunya, 24.—182 × 128 mm.—8 pp. a 2 col.
 Any I, 1912; núm. 1 (maig).
 La Direcció d'aquest *Butlletí* ens diu que es publicarà «per poc que's pugui, una vegada al mes. S'hi anunciarán tots els llibres catalans o que interessin a Catalunya sota qualsevol aspecte».
763. **EL COR DEL POBLE.—Setmanari d'Esquerra Catalana.** Surt els dijous.
 [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].
 Adm.: Tallers, 18.—Imp. Abadal, Tallers, 18.—430 × 286 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—Il·lustrat.
 Any I, 1912; núm. 1-20 (5 juny-17 oct.)
 Solament hem vist el número primer. En l'article de presentació, «La nostra tasca» ens diuen que «no transigirem en tot allò que afecti a moralitat pública o privada; no reconeixem amics ni adversaris; el que delinqueixi, el posarem de manifest a la plaça, pera que'l poble el judiqui i vegi de lo que s'ha fet mereixedor... nosaltres prestarem tot el nostre concurs i la nostra ànima arreu ont veiem que lluiten per assolir noves conquestes a la dolça llibertat, que per nosaltres es element indispensable de vida». Era el director N'Antoni Palà i Borràs. Va tenir algunes denúncies i alguns dels seus redactors foren empresonats.
764. **BUTLLETÍ DE LA BIBLIOTECA PÚBLICA DE SANT ANDREU DE PALOMAR.**
 [Capçalera tipogràfica].
 Direc.: Santa Marta, 18 i 20.—Imp. de S. Asmarats, Sant Andreu, 188, [En 1918] J. Asmarats, Passatge de la Mercé, 8.—185 × 103 mm.—8 pp.—Il·lustrat.
 Any I, 1912. - VII, 1918 (núm. primer, gener 1912 - núm. darrer, nov. 1918).
 El director d'aquesta publicació fou el fundador de la Biblioteca, Mossèn Joan Clapés i Corbera, qui pot dir-se que feia tot el Butlletí. Demés de tractar d'assumptes pertanyents a la Biblioteca, publicava articles biogràfics, literaris, etc.
765. **EL GALL.—Setmanari nacionalista.** [Capçalera mixta. Un gall i el títol de la publicació. Dibuix d'En Junceda].

Red. i Adm.: Durán y Bas (Gobernador), 4, entl.—Tip. *La Académica* de Serra germans y Russell, Ronda Universitat, 6.—231 × 151 mm. [Des del núm. 11] 240 × 180 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Catalunya, trimestre Pts. 1'50; fora Pts. 2'50. Núm. solt Pts. 0'10.—Il·lustrat. Any I, 1912. - II, 1913; núm. 1-27 (4 juliol 1912-4 gener 1913).

En l'article «Genealogia d'*El Gall*», llegim que «si de desafinar, d'esser estrident, s'en diu fer un gall, ¿per què no'n tenfem de fer un cada setmana? I així fent estridencies, fem un Gall, y fent un Gall, fem catalanisme, convertint una paraula, dita pera menyspreu dels amors fanàtics que sentim per Catalunya, en un simbòlic animal, ple d'orgull, de forsa, de majestat, de valor»... La part artística és remarcable, puix que s'hi veuen dibuixos d'Apel·les Mestres, *Pal*, (Emili Pascual), Capuz i molts altres. El director era En Francesc X. Gambús.

766. FOLLETÍ TEATRAL.—Setmanari dedicat al Art Escénich. [Capçalera mixta].
Any I, 1912; núm. 1-12 (5 juliol-14 set.)

Aquesta publicació la veiem anotada en el registre d'autoritacions del Govern Civil, amb data del 5 juliol i a favor d'En Lluís Millà. No n'hem vist cap exemplar, però és esmentada amb les indicacions que donem més amunt en el núm. 5815 del *Catàlech núm. 16* de la *Llibreria Antiquaria de Antoni Palau*.

767. BUTLLETÍ DEL MUSEU SOCIAL. [Capçalera tipogràfica].

Direc.: Urgell, 187.—Imp. *La Neotípia*, Passeig de Gràcia, 77. [Des del núm. 20] Imp. *La Neotípia*, Rambla de Catalunya, 116. [Des del núm. 43] Imp. de la Casa de Caritat, Montalegre, 5. [Des del núm. 52] Imp. *Verdaguer*, Labraña, S. en C., Villarroel, 12 i 14.—Bimensual.

Año III, 1912; núm. 13-18 (febrer-dbre.) 271 pp. - IV, 1913; núm. 19-24 (febrer-dbre.) 248 pp. - V, 1914; núm. 25-30 (febrer-dbre.) 24 pp. - VI, 1915; núm. 31-36 (febrer-dbre.) 240 pp. - VII, 1916; núm. 37-42 (febrer-dbre.) 204 pp. - VIII, 1917; núm. 43-48 (febrer-dbre.) 376 pp. - IX, 1918; núm. 49-59 (febrer-dbre) 208 pp. - X, 1919; núm. 60-61 (gener-febrer) 36 pp.

Aquest *Butlletí* va començar a sortir al mes de gener de 1910 amb el text tot en castellà, com a òrgan del Museu Social de la Diputació Provincial de Barcelona; en el mes d'agost de 1912 (núm. 16) va fer-se bilingüe i portà el títol en català. En Josep M.ª Tallada era el director i hi col·laborà assíduament amb el personal del Museu.

768. CORREO CATALÁN. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Banys Nous, 16, pral.—Imp. i Estereotípia, Banys Nous, 16.—569 × 393 mm.—4, 6, 8, 10 i 12 pp. a 6 col.—Suscripció: Barña, 1 pta. mes; Provincies 4'50 ptas. trimestre; Unió Postal, 9 ptas. trimestre. Núm. solt Pts. 0'05. [Des de l'any 1920] Barcelona 2 ptes. al mes; Provincies, 7'50 ptes. trimestre; Unió Postal, 12 ptes. trimestre. Núm. solt, Pts. 0'10.—Bilingüe.

Any XXXVII, 1912; núm. 12372-12509 (15 agost-31 dbre.) - XXXVIII, 1913; núm. 12510-12872 (1 gener-31 dbre.) - XXXIX, 1914; núm. 12873-13234 (1 gener-31 dbre.) - XL, 1915; núm. 13235-13460 (1 gener-31 dbre.) - XLI, 1916; núm. 13461-13811 (1 gener-31 dbre.) - XLII, 1917; núm. 13812-13892 (1 gener-31 dbre.) - XLIII, 1918; núm. 13893-14254 (1 gener-31 dbre.) - XLIV, 1919; núm. 14255-14572

MONDIAL HUMOR

Recanvio i Administració: Carrer Mallorca, 192

— Vaig a fer el viatge de novis.
 — Que hi aniras amb la dona?

MORTAL HEROES

— Quantes condecoracions, don Salvador! Com s'ho ha fet pera obtenir-les?
 — Venrà, es que he anat a buscar-les allà ont les donen, no allà ont se guanyen.

MAXIMAL HEROES

Núm. 761.

(1 gener-31 dbre.)- XLV, 1920; núm. 14573-14780 (1 gener-31 dbre.)- XLVI, 1921; núm. 14781-15086 (1 gener-31 dbre.)- XLVII, 1922; núm. 15087-15399 (1 gener-31 dbre.)- XLVIII, 1923; núm. 15400-15708 (1 gener-31 dbre.)- XLIX, 1924; núm. 15709-16011 (1 gener-31 dbre.)- L, 1925; núm. 16012-16326 (1 gener-31 dbre.)

La publicació de què ara tractem, va començar a sortir el 17 de novembre de 1876 i no ha canviat mai la seva ideologia; és el diari defensor del tradicionalisme més important de Catalunya i ha sofert denúncies i suspensions*. Pot dir-se que, fins en 1912, era redactada sols en castellà, però el 15 d'agost del dit any va començar a publicar una notable «Pàgina literària» dirigida per Mn. Jaume Barrera, amb molts articles en la nostra llengua. Des de llavors, el català no apareix sols en la «Pàgina literària» sinó també en articles editorials i d'apologètica, notícies foranes i filològiques, etc., signats per *Frater* (Josep M.ª Baranera), *Quirze d'Oliva* (Jaume Barrera) i *Wieder* (Pere Barnils), per a no esmentar-ne d'altres. Segueix publicant-se.

769. SPORT CICLISTA CATALÀ.—Boletín mensual. [Capçalera il·lustrada, amb el segell de la Societat].

Red. i Adm.: Ginebra, 19, baixos. - Barceloneta. [Núm. 4] Regomir, 13, 2.ª, 2.ª [Des del núm. 5] Viladomat, 157. [Des del núm. 17] Ginebra, 19. [Des del núm. 28] Sant Miquel, 3. [Des del núm. 33] Diputació, 333. [Des del núm. 147] Passeig de Sant Joan, 71.—Imp. Frederic Aleu, Damians, 4. - Hostafrancs. [Des del núm. 63] J. Vives.—205 × 130 mm.—8 o 16 pp. a 2 col.—Il·lustrat.—Bilingüe.

Any I, 1912; núm. 1 (18 juliol). - XIV, 1925; núm. 160 (dbre.)

És el portaveu de l'esmentada Societat, i publicava també treballs literaris. En els seus començos s'hi veu molt de text en espanyol, però, a mesura que va avançant, hi ha més català. Segueix publicant-se.

770. BUTLLETÍ DEL ATENEU OBRER DEL 3.º DISTRICTE. ADHERIT A LA LLIGA REGIONALISTA. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació i el lema: «Pàtria, Cultura, Arts»].

Red. i Adm.: Cassador, 4, pral.—Imp. Comas i Portavella, Villarroel, 12.—245 × 160 mm.—8 pp. a 2 col.—Mensual.

Any I, 1912; núm. 1 (1 oct.)

Solament n'hem vist el número primer. Demés d'ésser el portaveu de l'Ateneu, publica treballs literaris i una secció de «noves» sobre diversos assumptes.

* Els periòdics que s'han publicat per complir els compromisos de *El Correo Catalán* amb motiu d'haver estat suspès, són: *El Eco del Milenario*, que va sortir el 23 d'abril de 1880 fins al 1.º de maig, i hi figurava com a director En Jaume Nogués; *El Noticiero*, del 14 d'octubre al 28 de novembre del mateix any, el permís per a la publicació del qual fou a nom d'En Josep Vilarrasa Ferrer, i *El Fénix*, del 5 de novembre de 1900 al 12 de març de l'any següent, per a la publicació del qual fou autoritzat Domènec Deulofeu.

El Gall Any I BARCELONA 4 DE JULIOL DE 1912 Núm. 1

SETMANARI NACIONALISTA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
CARRER DE DURÁN Y BAS
(GOBERNADOR), 4, ENT.º

Número solt: 10 cèntims

SUSCRIPCIÓ
TRIMESTRE A CATALUNYA: 1'50 PESETAS
FORA: 2'50

ELS SEGADORS

Catalunya triomfant
Tornarà a ser rica y plena,
Endarrera aquesta gent
Tan ufana y tan soperba!

*

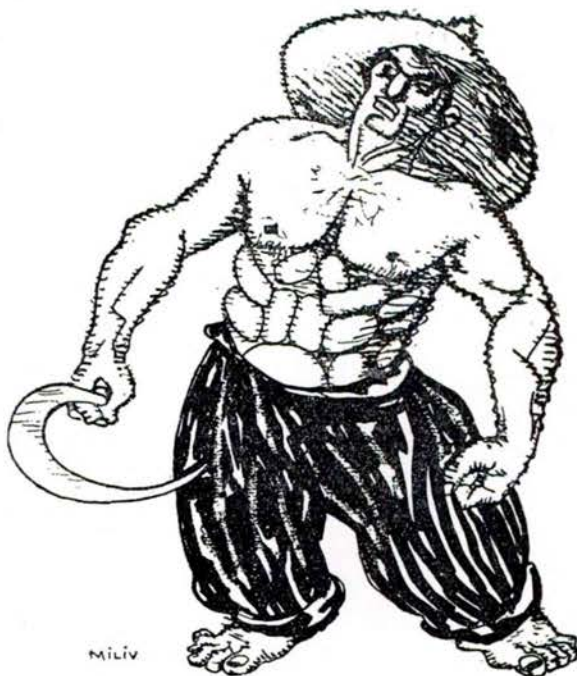
¡ Ara es hora, segadors!
¡ Ara es hora d'estar alerta!
Per quant vingui un altre juny
Esmolem ben bé les eines.

*

Que tremoli l'enemic
En veient la nostra ensenya:
Com fem caure espigues d'or
Quant convé seguèem cadenes.

*

Bon cop de fals,
Bon cop de fals, defensors de la terra;
Bon còp de fals!

Núm 657.

Publicava fulletó rel·ligable per a formar la «Biblioteca Ateneu Obrer III Districte». L'autorització donada pel Govern Civil, fou a nom d'En Jaume Sala.

771. PORTAVEU DE L'ASSOCIACIÓ ESCOLAR ARTÍSTICA. [Capçalera mixta orlada, amb el segell de l'Associació].

Direc.: Molas, 29 bis, 3.º—Imp. de P. Ortega, Aribau, 7.—223 × 168 mm.—8 pp. a 2 col.—Mensual.

Any I, 1912; núm. 1-3 (oct.-dbre.)—II, 1913; núm. 4 (gener).

En l'article «A guisa de pròleg» llegim que, en les pàgines d'aquesta publicació s'hi farà «exposició i defensa de les... idees sobre l'Associació i l'Escola... Ferà que la nostra vida colectiva tracendeixi al exterior escampant, com una profecia de realitats properes, les nostres ansies d'avenç i de victòria, i contribuirà poderosament a l'ideal de construcció del nostre avenir». El director era En Lluís Folch i Torres.

772. BUTLLETÍ DEL ATENEU D'ANTICHS ALUMNES DEL «ANTIGUO COLEGIO DE SAN JOSÉ». [Capçalera mixta].

Red. i Ad.: Ronda Sant Pau, 47.—Tip. *Victoire*, Urgell, 7.—186 × 128 mm.—8 pp.

Any I, 1912. - VI, 1917; núm. 1-55 (1.º oct. 1912-maig 1917).

Publicava treballs literaris.

773. REVISTA ESCOLAR CATALANA.—Portaveu de l'Associació Catalana d'Estudiants. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Tallers, 68 bis, pral.—Tip.-Lit. J. B. Clot, Universitat, 49.—192 × 130 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Pts. 1'25 l'any.—Mensual.

Any I, 1912. - II, 1913; núm. 1-4 (dbre.-1912-març-abril 1913).

En l'article de salutació dirigit «a la premsa y als estudiants», ens diuen els que formen la Redacció, que vénen «senzillament a lluitar pel benestar de tots els estudiants de Catalunya... a la lluita sense més ajuda que'l nostre entusiasme y sense més força que la nostra bona voluntat...» Hi escrigueren En Jaume Carner Romeu, Eugeni d'Ors, Pelai Vidal de Llobatera, Rafael Plana, Manuel de Montoliu, Lluís Nicolau d'Olwer i altres. Insereix articles referents a assumptes universitaris, una secció de consultes, titulada «Intermediari dels estudiants», i un interessant noticiari.

774. GACETA DEL INSTITUTO BENÉFICO CATALÁN.

240 × 160 mm.—Mensual.—Bilingüe.

1912.

No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació, ni figura esmentada en el registre d'autoritzaions del Govern Civil, de Barcelona *; hem tret la nota de la *Estadística de la Prensa Periódica de España* (Madrid, 1921).

775. **ELS FOLLETS.**—Setmanari moral pera la joventut. [Portada mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Passeig de Sant Joan, 45.—Imp. Castillo, Passeig de Sant Joan, 45.—298 × 132 mm. [Des del núm. 36] 277 × 178 mm.—8 pp. a 2 col. [Des del núm. 36] 12 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—Il·lustrat.

Any I, 1913; núm. 1-46 (2 gener-13 nov.)

Setmanari per a infants. En el «¡Salut!» escrit amb prosa rimada, llegim: «Infants, les nostres testes son blanques com la neu, dels vells observadors tenim ja l'experiencia; apendreu ab nosaltres a volguer al bon Deu; veniu, aixís sabreu la més bella ciencia». Publicava treballs d'Emili Graells, Manuel Marinello, Lluís Tintoré i d'altres. L'autorització es féu a nom d'En Ferran Casamitjana. Repartia fulletó relligable.

776. **CATALUNYA.**—Revista setmanal. [Capçalera tipogràfica].

Direc. i Adm.: Muntaner, 22.—Est. Tip. de J. Vives, Muntaner, 22.—315 × 215 mm.—16 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'25.

3.ª època.—Any VII, 1913; núm. 275-321 (18 gener-27 dbre.) - VIII, 1914; núm. 322-373 (3 gener-26 dbre.)

En l'article «Continuació» llegim que: «Recullint una implícita comanda nacional, a l'abast del primer estol de bona voluntat qui gosi dur-la a compliment, fem la *Catalunya* en català... Fer-la en català, no es desfer, sino continuar la nostra historia... Feta la revista en català, totes les coses s'encomanarán, a les seves planes, aquella transcendencia alhora palpable i voladiça, del verb». Aquesta publicació que feia «una acció catalanista exterior», va començar el 5 d'octubre de 1907, però amb el text en castellà; explicant les raons del canvi de llengua, declara que «la revista en castellà imposava una constant violencia, massa forta per a sostenir-la totes les setmanes indefinidament... la nostra *Catalunya*, intentava parlar en castellà de coses vives. Aquesta era la tortura». El programa de la revista seguí essent el mateix de quan sortia amb el nom de *La Cataluña* i *Cataluña*. Tots els elements, sobretot les joves promocions intel·lectuals, arredossades sota la influència política i cultural de la *Lliga Regionalista*, hi col·laboraren

* Hi hem vist, però l'any 1913, l'autorització per a publicar una revista mensual amb el títol de *Gaceta del Instituto Benéfico Social*; en canvi, l'any 1912 sols hi hem trobat una sola autorització a favor d'una *Gaceta* la qual portava el títol de *Gaceta Local*.

i en feren una de les publicacions més interessants i orientadores dels anys que Prat de la Riba presidí la Diputació de Barcelona, tot preparant la constitució de la Mancomunitat.

777. JOVENTUT VALENCIANISTA. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Riera de Sant Joan, 35.—Imp. *Catalonia*, Montesión, 23. [Des del núm. 3] R. Gilabert, Duran i Bas, 5.—235 × 150 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'05. Any I, 1913; núm. 1 (gener).

En l'article «Nostre programa» veiem que el lema d'aquesta publicació és «Amor a nostra terra»; que el seu objecte «es donar a conèixer l'importància del reine valencià, per a lo qual fonamentarem nostres treballs en estadístiques y números... Literatura, ciència, esports. Noves de tot el reine valencià, català y resto d'Espanya, faràn d'interès y ameno nostre periòdich». S'hi veuen articles d'En M. Duran i Tortajada, R. d'Abadal, Albert Carsi, Robert Blanquer, Miquel de Palol i altres. Va sortir fins el 5 de maig, ço que vol dir que es degueren publicar cinc números. En Ricard Carsi era el director.

778. TRAMONTANA. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Tres Llits, 3, 2.ª—Félix Costa imp. Comte del Assalt, 45.—455 × 306 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—Sortia els dissabtes.—Bilingüe. Any I, 1913; núm. 1 (15 febrer).

Aquest setmanari no és continuació de *La Tramontana* (núms. 322 i 570), però la seva ideologia gairebé és idèntica. En l'article «Orientacions» llegim que: «La nostra tasca es eminentment lliurepensadora. Estimem amb tot el foc de nostre cor aquests dos sublimes amors: Catalunya, Llibertat. Volem una Catalunya per la llibertat. Volem llibertat per Catalunya. Volem una federació universal de pobles lliures. Volem que no hi hagin altres fronteres que les del respecte a les costums i llengües patries. Volem una transformació social, que'l treball no sigui una

explotació humiliant i si una dignificació del home. Volem una eterna fraternitat humana. Aquestes orientacions pel pervindre són les que inspiraran els nostres actes en el present... *Tramontana* defensa'ls principis lliberals més avançats, sense atenuants de cap mena. *Tramontana* es anti-religiosa de totes les religions, perquè totes son igualment dolentes i depresives per la dignitat i l'intel·ligència humanes. *Tramontana* en política defensa sempre al més avançat contra'l més reaccionari i sosté la necessitat d'una gran reforma social que transfor-mi'l modo de ser del productor, avui supeditat al capitalisme. *Tramontana* no está afiliada a cap partit, servint els interesos generals de llibertat, sense compromisos ni preocupacions de sectari». Aquesta publicació figurava com a dirigida per En Salvador Seguí; s'hi veuen articles de Víctor Foc, Anselm Lorenzo, Emili Polo Martínez i alguns més. Va ésser setmanari de molt curta vida, puix que ens han dit que sols va durar tres setmanes.

Any I. Barcelona, 15 Març 1913 N.º 1

Redacció i Administració: Passeig de Sant Joan, 85, baixos

Vestits de festa

Aixís sortim avui. La nostra publicació, començada a l'Octubre de 1911, seguia, pel modest velògraf, transmetent an els companys la senzillesa de les nostres ànsies literaries, la immensa bellesa de les produccions dels Mestres, el fervent amor de tots per a la Mare Catalunya.

I hem avançat en el camí emprés; malgrat tantes i tantes dificultats, de *volim* que era, de la Biblioteca VACF, tirat a velògraf, arriba la nostra publicació a Periòdic mensual, ¡impres! com els grans, com els que fan els homes! millor que'ls que fan els homes! car nosaltres no tenim ambicions personals ni'n tindrem mai: i per a seguir aquesta vera ruta es que surt ESCLAT en el qual desitgem que s'enmirallin els companys llegidors i, ara, amb nosaltres, facin ferma prometença de que sols els mourá sempre l'amor als Catalans i la llibertat de Catalunya.

Núm. 780.

779. REVISTA DE JOVENTUT.

No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació, la qual consta en el registre d'autoritacions del Govern Civil, però sense data ni nom a favor de qui va donar-se el permís.

780. ESCLAT. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Passeig de Sant Joan, 85, baixos.—Imp.: Matadero, 28. - Gracia.—247 × 189 mm.—16 pp.—Suscripció: Pts. 0'25 trimestre. Una pta. l'any.—Mensual.
Any I, 1913; núm. 1 (15 març).

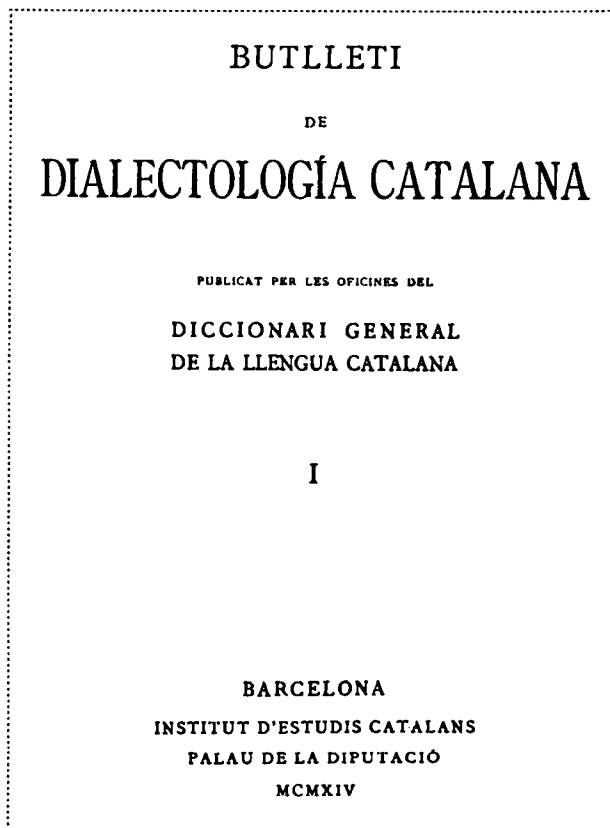
Sota el títol de «Vestits de Festa», que és l'article de presentació de la Revista, diu: «La nostra publicació, començada a l'octubre de 1911, seguia, pel modest velògraf... i hem avançat... arriba la nostra publicació a Periòdic mensual, ¡impres!... no tenim ambicions personals... desitgem que s'enmirallin el company, llegidors i... facin ferma prometença de que sols els mourá sempre l'amor als

Catalans i la llibertat de Catalunya». S'hi veuen treballs en prosa i en vers, hi dominen els temes literaris. No fou una publicació de curta durada, ja que l'hem vista esmentada en altres publicacions d'anys successius (*Gent Nova*, Badalona, maig de 1914; *Portaveu de l'Agrupació Excursionista «Catalunya»*, Barcelona, novembre de 1922). Vegeu el núm. 748 per a la primera època.

781. EL LLIRI.

Tenim notícies d'aquesta publicació pel registre d'autoritzacions del Govern Civil, al qual consta que va donar-se permís a En Joan Marquès per a publicar un setmanari amb el títol abans esmentat. La data és en blanc, però segueix a *Esclat*. En assenyalar l'any següent d'*El Lliri de Sant Lluís*, es llegeix al marge: «Es el anterior», ço que vol dir que van creure que es tractava d'una sola publicació.

782. BUTLLETÍ DE DIALECTOLOGIA CATALANA.—Publicat per les oficines del Diccionari General de la Llengua Catalana. [Des de l'any 1925] Publicat a despeses de la Institució Patxot. [Capçalera i Portada tipogràfiques].

Núm. 782.

Tip. *L'Avenç*, Massó, Casas & C.^a, Rambla de Catalunya, 24. [Des de l'any 1919] Imp. Casa de Caritat, Montalegre, 5.—164 × 100 mm.—Suscripció: 3 ptes l'any. [Des de l'any 1915] 4 ptes. l'any. Extranjer, 4'50 ptes. [Des de l'any 1919] 5 ptes. l'any. [Des de l'any 1922] 10 ptes. l'any.—Trilingüe.

Vol. I, 1913; (abril-dbre.) 75 pp. - II, 1914 (gener-dbre.) 103 pp. - III, 1915 (gener-dbre.) 151 pp. - IV, 1916 (gener-dbre.) 170 pp. - V, 1917 (gener-dbre.) 71 pp. - VI, 1918 (gener-dbre.) 63 pp. + 9 fulls plegats. - VII, 1919 (gener-dbre.) 95 pp. - VIII, 1920 (gener-dbre.) 84 pp. - IX, 1921 (gener-dbre.) 104 pp. - X, 1922 (gener-dbre.) 152 pp. - XI, 1923 (gener-dbre.) 151 pp. - XII, 1924 (gener-dbre.) 115 pp. - XIII, 1925 (gener-dbre.) 159 pp.

En l'article «Als lectors» llegim que «una de les tasques encomanades a l'Institut de la Llengua Catalana (Secció filològica de l'Institut d'Estudis Catalans) és la confecció del Diccionari General de la nostra llengua on figurin tots els mots de son repertori antic i modern i de totes les varietats actuals de la llengua parlada... L'Oficina del Diccionari dirigirà la publicació d'un butlletí on se faci esment de l'estat dels treballs, se comuniquin instruccions i esclariments als col·laboradors, i on sobretot es donin a conèixer gradualment els resultats dels estudis que's vagin fent en vista dels materials aplegats. El *Butllet de Dialectologia catalana*, on apareixerà en sos aspectes més importants l'elaboració del Diccionari General, vindrà doncs a materialitzar i resumir tota l'alta empresa de l'idioma». És la primera i més important revista estrictament filològica publicada a Catalunya. La col·laboració estrangera és nombrosa i d'alta qualitat.

783. LA FIGA.—Setmanari agrícola. [Capçalera gravada, amb el nom de la publicació].

Red. i Adm.: Comte del Assalt, 45, entressol.—Félix Costa imp., Comte del Assalt, 45.—
247 × 190 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: 2 ptes. trimestre. Fora d'Espanya, 3 ptes. trimestre.
Núm. solt Ptes. 0'10.—IHuistrat.
Any I, 1913; núm. 1 (12 set.)

Publicació xiroia. No en va sortir cap més número. L'autorització es féu a nom d'En Sebastià Aranda.

784. LA FIGA.—Setmanari agrícola. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Comte del Assalt, 45, entressol.—Félix Costa, imp., Comte de l'Assalt, 45.—
247 × 190 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: 2 ptes. trimestre. Fora d'Espanya, 3 ptes. trimestre.
Núm. solt Ptes. 0'10.—IHuistrat.
Any I, 1913; núm. 1 (19 set.)

Aquesta publicació és continuació del número anterior. Solament n'hem vist el primer número. Creiem que no va seguir publicant-se. L'autorització es féu a nom d'En Sebastià Aranda.

785. VALENCIA—Portant-veu de la Joventut Valenciana. [Capçalera tipogràfica. La coberta il·lustrada, amb un dibuix alegòric, d'En Pertegàs].

Red. i Adm.: Mercaders, 26. [Des de l'any II] Baixada de Santa Eulalia, 3, 1.—Tip. R. Gilabert, Duran y Bas, 5. [Des de l'any II] Tip. J. Asmarats, Passatge de la Mercè, 8.—196 × 134 mm. [Des de l'any II] 310 × 210 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt Ptes. 0'10.—Mensual.—IHuistrat.
Any I, 1913. - II, 1914; núm. 1-11 (set. 1913-set. 1914).

En la «Salutació» llegim que «en nostres pàgines defensarem sempre i a totes hores les nostres idees d'un pur valencianisme, dins de la correcció més extremada.

Mes qui busque en les nostres planes el desenrotllo de baixes passions i pense en satisfacció vore en ellas l'insult groller, la frasse canallesca, el descobriment de miseries personal, ja des d'ara, pot deixar de llegir-mos, perque mai descendirem a les campanyes personalistes; qu'els homens, no son res al costat de la santitat de les idees. Valencia, Valencia i tot per Valencia». S'hi veuen treballs d'En Brauli Solsona, Santiago Cebrià Ibor, E. Guanyavents, Pere Corominas, Isidor Peris Gomes, Francesc Puig Espert i molts més. Robert Blanquer era el director.

786. LA RIALLA. [Capçalera a dos colors, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Dou, 14, 2.ª, 1.ª.—Tip. J. Sabadell.—255 × 186 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1913; núm. 1-3 (2-16 oct.)

Periòdic setmanal satíric i humorístic. Publica revista de teatres, «nota setmanal», que és com una crònica dels fets més interessants ocorreguts en la setmana, i articles de passatemp. S'hi veuen dibuixos d'*Apa* i *Bon*. Figurava com a director En Pere Méndez.

787. LA PEPA. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Comte del Assalt, 45, entl.—Félix Costa imp., Comte del Assalt, 45.—242 × 188 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: 2 ptes. trimestre. Fora d'Espanya, 3 ptes. trimestre. Núm. solt Pts. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1913; núm. 1-5 (22 oct.-19 nov.)

Publicació humorística. Figurava com a director En Sebastià Aranda. En l'article de presentació, llegim que és «*La Pepa* nom simbòlic i representatiu de xafarderia conscient i comunicació ràpida d'idees per a l'aproximació dels sers i la determinació d'un major grau de sociabilitat».

788. L'HEREU.—Setmanari humorístich. [Capçalera a dos colors, amb el títol de la publicació].

Imp. A. Gost, Balmes, 88. [Núm. 27, 5 maig 1914] Imp. *Catalonia*, Passatge del Pont de la Parra, 6.—230 × 152 mm.—16 pp. a 2 col.—Il·lustrat.

Any I, 1913. - II, 1914; núm. 1-41 (31 oct. 1913-13 agost 1914).

En l'article de presentació llegim que: «*L'Hereu* es un bon xicot a carta cabal, però ¡llamp que'l peli! te un geniás com un vi de sis quan se tracta de defensar el terror i llurs drets i llibertats, que de sobres sab per quins foren afanades». L'autorització es féu a nom de N'Antoni Baqué. Aquest setmanari era catalanista.

ANY I

BARCELONA 2 D'OCTUBRE DE 1913

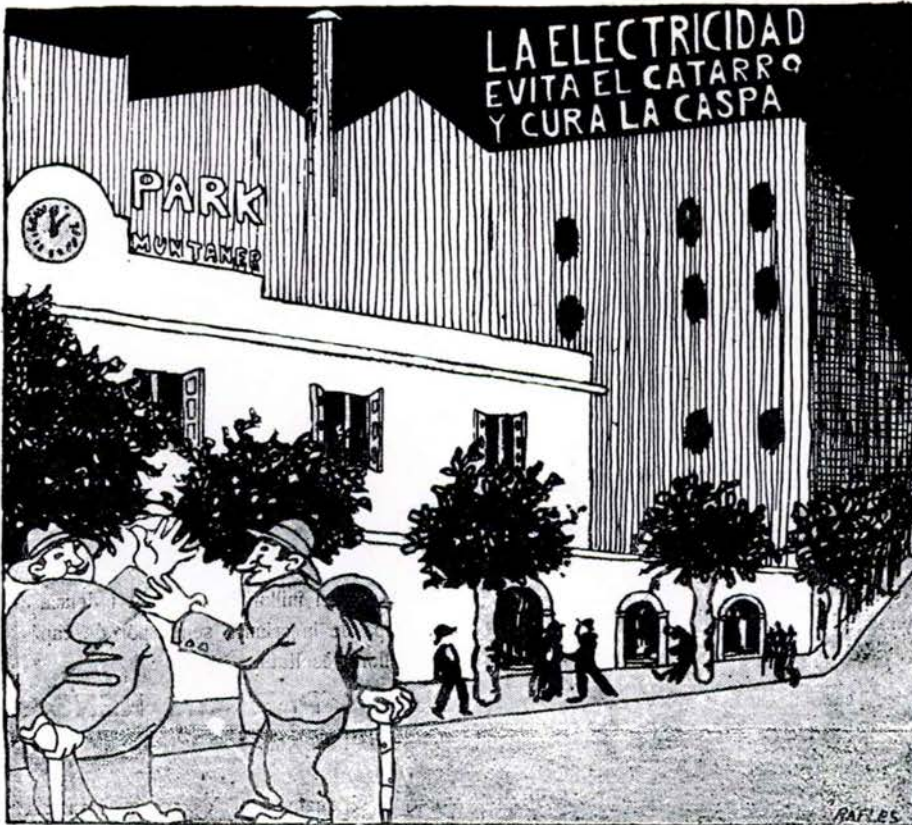
NÚM 1

LA RIALLA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Doctor Dou, 14, 2.º, 1.º

Número solt: 10 céntims

ELS AVENÇOS DE LA INDUSTRIA

Aqueixos de la *Canadiense* són el dimoni, es veu qu'amb l'electricitat se pot fer tot, avui
Oh! i ara, doncs, diuen que posaràn servei de monietes cutes electricament les quals seràn repartides amb comptador a domicili
venides a cinc céntims el kilo...wat

Núm. 786.

789. ESTRELLA DEL MAR.—Portaveu de la Tinencia Parroquial de Nostra Senyora del Port de Barcelona. [Capçalera tipogràfica].

Imp. *Social*, Padua, 31. Vilanova i Geltrú.—203 × 131 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1913; núm. 1 (oct.) - II, 1914; núm. 2-4 (gener-maig). - III, 1915; núm. 5-6 (gener-abril).

En el «Deu vos guard» signat per Mn. Trinitat Prat, llegim que: «Serà *Estrella del Mar* lo portaveu dels interessos morals i religiosos, i no deixarà jamai de procurar la defensa i millorament material de la classe treballadora, víctima moltes vegades dels falsos redemptors que s'aprofiten de l'ignorancia per a encèndrer en sos cors l'esclat de les passions més dolentes i els odis més denigrants de les concupiscencies».

790. ATENEU.—Revista de l'Ateneu Obrer del Districte II. [Capçalera mixta, dibuix al·legòric].

Direc. Mercaders, 38 i 40, pral.—Imp. Guinart Peix, Milá i Fontanals, 41.—260 × 170 mm.—8 pp. a 2 col.—Mensual.—Il·lustrada.

Any I, 1913; núm. 1 (oct.)-II, 1914; núm. 7 (abril). - III, 1915; núm. 15-19 (febrer-juny). - IV, 1916; núm. 20 (abril). - VII, 1921; núm. 54 (oct.)

Demés d'ésser el portaveu de l'esmentada Societat, publicava treballs literaris en prosa i vers, articles de pedagogia, notes informatives, etc. En l'article de «presentació» llegim: «Venim plens d'amor i de coratge al palenc periodístic en defensa dels sagrats ideals reivindicadors de la nostra mai prou estimada Catalunya... El nostre primer pas es fer professió de fé catalanista... No som partidistas perquè creiem que avui per avui la nostra terra necessita l'esforç de tots els seus bons fills». Cal advertir que va estar uns quants mesos sense sortir, per això es veu que el núm. 19 és del juny de 1915, i el 20 pertany a l'abril del 1916.

791. ¡CU-CUT! [Portada il·lustrada. Cada número, el dibuix diferent].

Red. i Adm.: Cabres, 9, ent.—Félix Costa imp., Nou de la Rambla, 45.—231 × 150 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: A fora, 2 ptes. trimestre. Extranjer, 2'50 ptes. trimestre.—Setmanal.—Il·lustrat.

Any I, 1913. - II, 1914; núm. 1-31 (6 nov. 1913-4 juny 1914).

Aquesta publicació, segons es desprèn de l'article publicat en el primer número, «El senyor Baguñá i ¡Cu-cut!», no té res que veure amb el setmanari del mateix nom que hem vist en el núm. 538, amb tot i ésser l'un i l'altre, catalanistes i partidaris de la Lliga Regionalista. L'autorització donada pel Govern Civil, es féu a nom de N'Eduard Girbal.

La Pepa

10 cèntims.

Visca l'aliança Franco - espanyola!

VISCA LA PEPA!!

Núm. 787.

792. EL CANARI.

No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació, la qual figura en el registre del Govern Civil, amb autorització a favor d'En Josep M.ª Alegria. No hi ha data, però es troba abans del setmanari *En Titella*.

793. EN TITELLA. [Capçalera mixta].

Imp. Francesc Borrás, Pasatge dels Banys. [En 1914] Imp. Costa, Comte del Assalt, 45.—237 × 160 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'05.
Any I, 1913. - II, 1914; núm. 1-37 (5 dbre. 1913-14 agost 1914).

Periòdic avençat, diu que ve a combatre «els prejudicis socials i religiosos, les tradicions reaccionaries i radicals, la mansuetut dels de baix... i tot allò que en el meu judici sigui obstacle a la llibertat de pensar i de fer feina». El dirigia N'Estanislau Planas, i quasi tots els articles van signats amb pseudònim. En el número primer no consta ni la data ni el número de la revista; els hem conegut per indicacions de J. Usón que fou un dels més actius col·laboradors d'aquesta publicació.

794. LA TRALLA.

Les úniques dades que tenim d'aquesta publicació, són les que ens dóna el registre d'autoritzacions del Govern Civil on figura després d'*En Titella*; el permís va donar-se a En Vicens A. Ballester, i el periòdic era setmanal.

795. ALMANAC DE LA POESIA. [Portada tipogràfica].

Imp. de F. Altés i Alabart, Angels, 22 i 24.—114 × 81 mm.
Any 1914, 28 pp. - 1915, 35 pp. - 1916, 29 pp. - 1917, 35 pp. - 1918, 30 pp. - 1919, 48 pp. - 1920, 43 pp. - 1923, 36 pp. - 1925, 61 pp.

Josep M. López-Picó és l'ànima inspiradora d'aquesta publicació, la qual, des de 1918, és un recull seleccionat de la producció poètica catalana durant l'any anterior. Se'n tiraven exemplars en paper de fil.

796. BUTLLETÍ DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA. [Portada mixta].

Tip. *L'Avenç*, Massó, Casas & C.^a, Rambla de Catalunya. [Des de l'any VI] Imp. de la Casa de Caritat, Montalegre, 5.—178 × 126 mm.—Suscripció: 5 ptes. l'any.—IHustrat.

Any I, 1914; núm. 1-3 (gener-abril) 198 pp. + 4 làmines intercalades al text. - II, 1915; núm. 4-5 (gener-dbre.) 212 pp. - III, 1916; núm. 6 (gener-dbre.) 216 pp. - IV, 1917; núm. 7 (gener-dbre.) 228 pp. - V-VI, 1918-1919; núm. 8 (gener-dbre.) 309 pp. - VII-IX, 1920-1922; núm. 9 (gener-dbre.) 423 pp. + 34 làmines intercalades al text.

Portaveu de l'esmentada Biblioteca, demés de les notes referents a adquisicions, estadístiques, catàlegs de manuscrits, publicacions periòdiques, etc.,

publica interessants treballs de bibliografia catalana signats per Jaume Massó i Torrents, Jordi Rubió i Balaguer, Ramon d'Alós-Moner, Agustí Duran i Sanpere, Pere Bohigas i Balaguer i altres.

797. LA CANTONADA.—
Cant d'en T. Catasús i
tonada d'en M. Utrillo.
[Capçalera gravada, amb el
títol de la publicació].

Red. i Adm.: *Fayans*
Catalá, Corts Catalanes,
615.—Oliva imp. Vilano-
va i Geltrú.—303 × 210
mm.—8 pp. a 2 col.—
Núm. solt Pts. 0'25.

Any I, 1914; núm. 1
(10 gener).

En l'article «De
la cantonada» llegim,
que: «La nostra *Can-
tonada*, encara que
tindrà els caràcters
generals de totes les
cantonades de ciutat
i de poble, estarà
destinada, principal-
ment, a posar-hi car-
tells artístics, i com

els panys de paret de la nostra terra no están en condicions de que n'hi cápiguen massa, qui diu cartells, diu altres menes de manifestacions artístiques». L'editava En Santiago Segura. Era una publicació d'art. Publicava exemplars en paper japó.

798. REACCIÓ.—Setmanari tradicionalista. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Alt de Sant Pere, 72, entl., 1.ª—Imp. d'Anton Gost, Balmes, 88.—450 × 306 mm.—
4 pp. a 4 col.—Suscripció: Un any, 3 ptes.; mig any, 2 ptes. Núm. solt, Pts. 0'05.

Any I, 1914; núm. 1 (14 febrer).

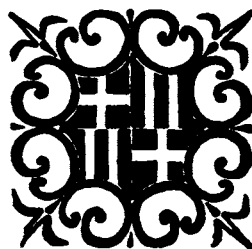
En el primer número es llegeix una salutació al Pretendent que acaba dient:
«Aquesta, Senyor, es la joventut que avui posa a V. R. P. el primer número de

Butlletí

de la

Biblioteca de Catalunya

VOLUM PRIMER

BARCELONA
INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
PALAU DE LA DIPUTACIÓ
1914

Núm. 796.

Reacció. En l'article «Nosaltres» diu que dirigirà «la seva atenció als grans problemes que interessin i afectin a Barcelona i Catalunya tota; dedicarà especial cuidado i tindrà gran cura en fer política netament tradicionalista...» Afegeix que «venim a fer política de sanejament, a senyalar als qui han destruïda l'unitat i disciplina de nostra Comunitat tot esperonant i ajudant als bons tradicionalistes». L'autorització donada pel Govern Civil va fer-se a nom d'En Pere Roma i Camps. Ens han dit que solament van sortir quatre números.

799. BUTLLETÍ DE L'AUDITORIUM.—Teatre Intim. Fundat i dirigit per l'Adrià Gual. [Capçalera tipogràfica].

Direc. Esmeragda, 27.—Imp. Edicions Artís & Co., Balmes, 54.—235 × 142 mm.—8 pp. a 2 col.—Il·lustrat.

Any I, 1914; núm. 1 (21 febrer).

D'aquest «Butlletí» solament hem vist el número primer, en el qual llegim, que la seva finalitat no és altra que: «Exposar totes les idees que fonamentin els propòsits portats a terme en el sí de la nostra institució.—Defensar els interessos de la mateixa.—Donar noves relatives al nostre organisme artístic.—Fer recull de materials per a la seva història.—Tenir un lloc des d'aont parlar a l'opinió».

800. TEATRO MUNDIAL.—Suplement català. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Sant Pau, 11, llibreria.—Félix Costa imp., Comte del Assalt, 45.—232 × 150 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'15.

Año III, 1914; núm. 79 (22 febrer).

Aquesta publicació va sortir en agost de 1912* amb tot el text en castellà, però dos anys després va començar un suplement en català, que és el que ara descrivim. En l'article «Pòrtic» llegim que: «Dins la nostra Catalunya es ahont el teatre està més extès; que no hi ha poble ni poblet que no compti ab el seu teatre y ab la seva companyia d'aficionats, dels qui, fins avuy, no han pogut tenir cabuda en les columnes del *Teatro Mundial* les ressenyes enviades pels nostres corresponents». També ens diu que han «decidit donar a llum una segona revista, escrita en català, que, setmanalment també, publicarà una obra complerta y enquadernada... ocupantnos solzament de lo que's refereixi al nostre teatre regional, encabinthi les correspondencies que's refereixen també a les funcions que's donguin a les societats particulars». Les obres que publicava com a fulletó formaven part de la «Biblioteca Teatro Mundial-Obres catalanes».

* El dirigia En Lluís Millà. En gener de 1910 va donar-se autorització a N'Antoni Badia Matamala per a publicar un periòdic desenal amb el títol de *Mundial Teatro*.

REVISTA NOVA

Any I

Barcelona, 11 d'Abril de 1914

Núm. 1

— Se vol casar i no te ofici ni benefici
— Si, però crec que cada dos mesos treu una rifeta

Núm. 801.

801. REVISTA NOVA. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Red.: Claris, 99. Adm.: Corts Catalanes, 644. [Des del núm. 10] Portaferrissa, 17 (Llibreria).— Imp. *La Neotípià*, Rambla de Catalunya, 116. [Des del núm. 13] Imp. E. Gabañach, S. en C. Diputació, 308.—298 × 211 mm.—16 pp. a 2 col. [Des del núm. 23] 8 pp. a 2 col.—Suscripció: Catalunya, 12 ptes. l'any; resto d'Espanya, 15 ptes. l'any; Extranjer, 20 ptes. l'any. Núm. solt, Pts. 0'20.—IHustrat.

Any I, 1914; núm. 1-31 (1.ª març-5 nov.)

En la fulla de prospecte que es va repartir, llegim: «Aquesta publicació, que amb el nom de *Revista Nova*, veurà aviat la llum, al revés de les actuals publicacions artístiques que s'ocupen amb preferència d'art antic i d'arqueologia, i sols incidentalment d'art modern, vindrà quasi únicament a analitzar i evidenciar les tendències artístiques d'última hora, a fi de que les energies i ansies dels esperits nous no's trobin desamparades com fins ara». L'editor era En Santiago Segura. En l'últim número publica un article acomiadant-se dels llegidors.

802. ARLEQUÍ. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Red.: Sant Domingo del Call, 3 i 5, 3.ª, 2.ª Adm.: Rambla del Centre, 25.—Imp. J. Sabadell, Lauria, 62.—296 × 210 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—IHustrat.

Any I, 1914; núm. 1 (28 març).

Setmanari satíric i humorístic. En l'article de presentació llegim que el crit d'*Arlequí*, serà «¡Via fóra, neules!» i que les emprendreà amb pintors, catedràtics i altres «acròbatas, pallassos i carnestoltes de la situació». Figurava com a director N'Emili Pasqual (*Pal*).

803. REVISTA DE LA ESCOLA DE DECORACIÓ. [Portada i capçalera tipogràfica].

Imp. P. Mulleras, Fontvella, 30. Terrassa.—190 × 126 mm.—40 pp.—Núm. solt 2 ptes.—IHustrada.

Any I, 1914; 1.ª trimestre (març).

En l'article signat per En Martí Casanovas, llegim que és fer bona obra el «publicar aquest recull de les belles humilitats, de les belles realitats de la nostra terra... presentém sols assaigs, esgrunes, fragments, perquè com hem dit, no ens guia cap intent vanitós, sino sols el desig d'ensenyar aquest camí que fa fructífer i raonat l'esforç nostre, a un estol d'una joventut. Volem doncs, fer una Revista purament de treball». Integraven aquesta *Revista* En Tomàs Aymat, Josep M.ª Marquès Puig, Martí Casanovas, Romà Jori, Josep Obiols, Joaquim Torres i Garcia i molts més.

804. ENEIDA.—Revista literaria novollatina. [Capçalera tipogràfica].

Secretaria, Padró, 3, pral. 1.ª—Imp. Casanovas, Ronda Sant Pau, 67.—160 × 83 mm.—16 pp.
—Polilingüe.—Mensual.

Any 1914; fascicle I (març).

En la «Salutació» es llegeix que: «Els redactors de *Eneida*, catalans en sa major part, no's concreten al conreu del llur idioma, sino que abracen tota l'Iberia i tota la raça novollatina. No's limiten a servir de puntal a cap Institució determinada ni a cap escola literaria. La seva divisa és l'art per damunt de tot». S'hi veuen treballs literaris d'En Josep Lleonart, Josep Burgas, I. Ribera Rovira, Josep Granger i altres; text en català, castellà, francès i portuguès. L'autorització es va fer a nom d'En Pau Isart; el director era En Calderer Morales qui va dir-nos que la col·lecció completa consta de deu números.

805. JOVENTUT TEXTIL. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Urgell, 187.—Tallers Tip. Antón Gost, Balmes, 88. [Des del núm. 2] Artís & Co. imp. Balmes, 54.—206 × 134 mm.—Número de pàgines variable: 10, 12, 14 o més pàgines a 2 col.—Suscripció: Semestre 1'50 Pts. Núm. solt Pts. 0'25.

Any I, 1914; núm. 1-9 (març-dbre.)-II, 1915; núm. 10-21 (gener-dbre.)-III, 1916; núm. 22-30 (gener-set.)

En el número primer, la Redacció d'aquesta Revista escriu que «Els alumnes de l'Escola Industrial de Barcelona, ens hem emprés la publicació de *Juventut Textil* animats del millor desig... * En la nostra Revista hi cabran tots els treballs relacionats amb la indústria textil, des d'els articles tècnics i polits dels millors professors, fins els articles desenrotlladors d'una idea, potser a voltes mal expressada, de l'alumne». S'hi veuen articles d'En Joaquim Folch i Torres, Josep Molas, Francesc Canyellas, Francesc Estrada, Gaspar Font, Ricard Folguera i molts

* En novembre de 1913 s'havia donat autorització a En Pau Rodon, per a publicar una revista mensual amb el títol de *Cataluña Textil*.

Preu: 25 cts.

Núm. 805.

altres. L'autorització es féu a nom de N'Ignasi Molina. Aquesta publicació en el núm. 30 anuncia un núm. extraordinari corresponent al núm. 31, el qual ignorem si va veure la llum, i diu que serà el darrer sortit amb el nom de *Joventut Textil*. Efectivament, en gener de 1917 la veurem continuada amb el nom de *Industria Textil*.

806. LA BANDERA.—Fulla escrita pels ex-redactors d'«El Poble Català». [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Passatge Pont de la Parra, 6.—Imp. *Catalonia*, Passatge Pont de la Parra, 6.—405 × 286 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt, Pts. 0'05.
25 d'abril de 1914. [Núm. únic].

Publicació que va aparèixer per a explicar la sortida col·lectiva dels antics redactors d'*El Poble Català*, senyors A. Rovira i Virgili, R. Noguer i Comet, Claudi Ametlla, Màrius Aguilar, Pere Casals, Alexandre Plana, Prudenci Bertrana, A. Serrano i Victori, Andreu Nin, Delfí Sanmartin i J. Bertran i Ballet. L'autorització es féu a nom d'En Claudi Ametlla.

807. LA PATRIA. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Ferlandina, 5.—Comas y Portavella imp., Villarroel, 12-14.—510 × 405 mm.—4 pp. a 6 col.—Suscripció: A Barcelona, 2 ptes. trimestre; A fora, 2'50 ptes. trimestre; A l'estranger, 4 francs trimestre. Núm. solt, Pts. 0'10.—IHustrat.
Any I, 1914; núm. 1 (22 maig).

En l'article de presentació, titulat: «Primeres paraules» llegim que: «El nostre propòsit es coesionar els elements dispersos del nacionalisme lliberal i fer que trobin en el molt o poc prestigi d'aquestes planes, la representació que no han trobat fins avui en la premsa... L'Art, la Música i la Literatura, trobarán un hospitalari i espaiós redors en aquestes columnes». Eren redactors En Ramon Raventós, R. Noguer i Comet, Alexandre Plana, A. Rovira i Virgili i Màrius Aguilar; entre els col·laboradors hi veiem el Dr. Martí i Julià, Gabriel Alomar, Rafel Campalans i alguns altres. Figurava com a director, En J. Burgas i Garriga.

808. FIVALLER.—Periòdic nacionalista català. Portaveu del Centre Autonomista Fivaller. Ateneu del districte 6.^é [Capçalera mixta, amb el nom de la publicació].

Red. i Adm.: Aribau, 21.—Tip. R. Cardona.—295 × 199 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—Mensual.—IHustrat.
Any II, 1915; núm. 13-14 (maig-juny).

Va començar a sortir en maig de 1914; publicava articles polítics i treballs literaris, i ressenyaments dels actes que celebrava el dit Centre.

809. GERMANOR.—Portaveu de la Joventut «El Cor del Poble» del Avenç nacionalista republicà. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Sampons, 90.—Imp.-Lit. Guardiola, Arnús, 9 i 11.—220 × 141 mm.—8 pp. a 2 col.—Mensual.

Any I, 1914. - II, 1915; núm. 1-10 (maig, 1914-10 febrer 1915).

En la «Presentació» llegim que: «No pretenim amb la publicació de *Germanor* senyalar noves orientacions polítiques a seguir, ni molt menys sentar càtedra de teoritzadors; ens proposém únicament aportar el nostre humil esforç a la gran obra encomanada al nostre partit, i divulgar tot lo que nosaltres conceptuém beneficiós per a la cultura general». L'autorització donada pel Govern Civil, és a nom d'En Jaume Clerch. En el text s'hi veuen treballs d'Ignasi Iglésies, J. Amat i Carré, J. i Ll. Roca i Payrachs, A. Vidal i Roig i alguns altres. Era una publicació de la barriada de Sant Andreu.

810. LA RAMBLA. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Sant Pau, 21.—Felix Costa imp., Nou de la Rambla, 45.—344 × 227 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt, Pts. 0'15.—Il·lustrat.

Any I, 1914; núm. 1 (juny).

Publicació setmanal de molt curta durada; ens ha estat dit que solament van sortir tres números. Inseria treballs literaris humorístics, signats per Josep Asmarats, Emili Graells, J. Roig i altres, i notes històriques barcelonines, per N'Antoni Careta i Vidal. La dirigia En Lluís Millà.

811. NOSTRA BANDERA.—Periòdic Setmanal Regionalista. Surt els dissabtes. [Capçalera mixta. Dibuix aègòric amb el títol de la publicació. Dibuix, de F. Lleyrà].

Red. i Adm.: Cassador, 4, 1.ª—Imp. Fills de D. Casanovas, Ronda Sant Pau, 67.—465 × 305 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Un any 3 ptes. Núm. solt Pts. 0'05.

Any I, 1914; núm. 1-4 (6-27 juny).

Diu la Redacció, que: «*Nostra Bandera* es la bandera de la pau, es la bandera del progrés, la bandera de la patria... pensém contribuir a l'engrandiment, a la prosperitat i a la plenitud de Catalunya, així pensém contribuir a la catalanització d'Espanya». Demés de tractar qüestions polítiques, publicava notes de teatres, societats recreatives i esport. El director era En Joan Ribas i Grau.

812. MESTRE OLAGUER.—Fulla editada per la Joventut Nacionalista «Mestre Olaguer» en celebració de la festa de l'Aplec de la Sardana. [Capçalera tipogràfica].

Imp. F. Borrás, Escudillers Blancs, 10.—401 × 291 mm.—1 fulla a 3 col.—Núm. solt, Pts. 0'05.
Any 1914 (7 juny, 7 agost, 11 set.)

Aquesta fulla mensual, publica lletra de sardanes, articles enaltint aquest ball, i notes catalanistes. S'hi veuen escrits d'En Pere Corominas, Angel Guimerà, Joan Maragall, Ignasi Ribera i Rovira, i d'altres.

813. LA NACIÓ.—Porta-veu de l'Esquerra Catalanista. Surt els dimecres.
[Capçalera mixta. Un gravat amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Plaça de Santa Agna, 8 bis, 1.^r—Tip.-Lit. Artur Suarez.—544 × 402 mm.—4 pp. a 6 col.—Suscripció: Trimestre, ptes. 1'50 Estranger, 4 francs semestre. Núm. solt, Pts. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1914; núm. 1-27 (17 juny-16 dbre.)

En l'article «Paraules de començament» diu que: «els homes de la «Esquerra Catalanista» ens llancem a l'acció patriòtica i alcem *La Nació* en mig de la plaça pública com una tribuna del nostre pensament... Som catalanistes... Som lliberals i republicans» En Rovira i Virgili era el director, i En Jeroni Estrany, Enric Mainés i Gaspar, Antoni Sayós, Joaquim Tarragó i Casas i altres, eren redactors.

814. L'ESPIA-DIMONIS.—Setmanari escandalosament carca. És el periòdich jaumí de mes tirada. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Basea, 19, pral. [Des del núm. 2] Blancas, 39.—Imp. de J. Moret, Universitat, 52.—381 × 270 mm.—4 pp. a 3 col.

Any I, 1914; núm. 1-2 (4 i 11 juliol).

Publicació satírica, publicat amb motiu de les dissensions entre els carlins.

815. EL NACIONALISTA.—Periòdic setmanal.

Red. i Adm.: Caçador, 4, 1.^r (Plaça Sant Just).—Imp. Fills de D. Casanovas, Ronda Sant Pau, 67.—500 × 340 mm.—4 pp. a 5 col.—Núm. solt, Pts. 0'05.

Any I, 1914; núm. 1 (25 juliol).

En l'article «Al néixer» escriu: «aquest periòdic no estarà subjecte a cap partit, tinguent, per tant, absoluta llibertat d'acció... Com a punt capdal, afirmem, ens presentem i som convençuts nacionalistes; fervents aimadors de Catalunya-Nació... En aquestes pàgines, doncs, hi tindrà cabuda i'ns farém resó de tota manifestació de nacionalisme... Contra qui lluitarém fermament, sens descans, sens treva, será contra els que pretenguin entrebancar el camí de Catalunya. No'ls hi donarém quartel». L'autoritzaació es féu a nom d'En Joan Geli i Marcé.

SUBSCRIPCIO
Preu 120 francs
Reducció i franques
Rebent set: 10 setetes

LA NACIO
Porta-veu de l'Esquerra Catalanista

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Redacció i Administració
Preu de cada número: 120 francs

Paraules de començament

La «Esquerra Catalanista», tot just nascuda, desplega avui al vent, com una bandera de combat, aquesta nova bandera...
En hora de després d'una gran jornada de treball...
Som dels que creiem que l'estimar a Catalunya obligava a laborar per ella en tots els moments...
Som dels que creiem que per un imperator del nostre partit...
Som dels que creiem que per un imperator del nostre partit...
Som dels que creiem que per un imperator del nostre partit...

CARTA DE MADRID

En Salvetat i En Bertrams. — Els diputats de l'E. N. R. — Diputats de la Democràcia.
Atment a un indicador de l'evolució dels nostres partits...
En Salvetat i En Bertrams, els diputats de l'E. N. R. i els diputats de la Democràcia...
Atment a un indicador de l'evolució dels nostres partits...
En Salvetat i En Bertrams, els diputats de l'E. N. R. i els diputats de la Democràcia...

LA POLITICA

En Bertrams i En Manonelles.
En l'Assemblea d'ahir...
En Bertrams i En Manonelles, els diputats de l'E. N. R. i els diputats de la Democràcia...
Atment a un indicador de l'evolució dels nostres partits...
En Bertrams i En Manonelles, els diputats de l'E. N. R. i els diputats de la Democràcia...

REVISTA ESTRANGERA

El sistema a Irlanda. — Irlanda no estava disposada al Parlament de Londres...
El sistema a Irlanda. — Irlanda no estava disposada al Parlament de Londres...
El sistema a Irlanda. — Irlanda no estava disposada al Parlament de Londres...
El sistema a Irlanda. — Irlanda no estava disposada al Parlament de Londres...

Som catalanistes, i en aquest aspecte hem sentit units per un gran ideal...
Som catalanistes, i en aquest aspecte hem sentit units per un gran ideal...
Som catalanistes, i en aquest aspecte hem sentit units per un gran ideal...
Som catalanistes, i en aquest aspecte hem sentit units per un gran ideal...

En els últims dies que l'Argel de l'E. N. R. a Barcelona...
En els últims dies que l'Argel de l'E. N. R. a Barcelona...
En els últims dies que l'Argel de l'E. N. R. a Barcelona...
En els últims dies que l'Argel de l'E. N. R. a Barcelona...

En 1880, també oblidat el partit liberal...
En 1880, també oblidat el partit liberal...
En 1880, també oblidat el partit liberal...
En 1880, també oblidat el partit liberal...

CULTURA CATALANA
A la publicació del primer número del «Bullerín» de la Biblioteca de Catalunya...
A la publicació del primer número del «Bullerín» de la Biblioteca de Catalunya...

LA NACIO
L'Assemblea d'ahir...
L'Assemblea d'ahir...
L'Assemblea d'ahir...
L'Assemblea d'ahir...

LA NACIO
En els últims dies que l'Argel de l'E. N. R. a Barcelona...
En els últims dies que l'Argel de l'E. N. R. a Barcelona...
En els últims dies que l'Argel de l'E. N. R. a Barcelona...
En els últims dies que l'Argel de l'E. N. R. a Barcelona...

LA NACIO
El sistema a Irlanda...
El sistema a Irlanda...
El sistema a Irlanda...
El sistema a Irlanda...

816. BUTLLETÍ DE LA ASSOCIACIÓ JOVENTUT EXCURSIONISTA «AVANT». [Des del núm. 10] Butlletí Associació Excursionista «Avant». [Des del núm. 34] Associació Excursionista «Avant». [Capçalera tipogràfica].

Red.: Passatge Domingo, 1. [Des de 1923] Durán i Bas, 9, pral.—Imp. Garcia, Milans, 4. [Des de l'any II] J. Sabadell i C.^a, Mallorca, 257. [Des del núm. 16] Tip. *La Académica*. [Des de l'any 1918] *Comp. Española de Artes Gráficas, S. A.*, Córcega, 231 i 233. [Des del núm. 82] *Talleres Gráficos Hostench*, Córcega, 253.—176 × 100 mm. [Des del núm. 34] 150 × 86 mm.—4 pp. [Des del núm. 10] 16 pp. [Des del núm. 41] 4 pp. [Des del núm. 59] 8 pp.

Any I, 1914; núm. 1-6 (juliol-dbre.)- II, 1915; núm. 7-18 (gener-dbre.)- III, 1916; núm. 19-30 (gener-dbre.)- IV, 1917; núm. 31-40 (gener-dbre.)- V, 1918; núm. 41-52 (gener-dbre.)- VI, 1919; núm. 53-64 (gener-dbre.)- VII, 1920; núm. 65-76 (gener-dbre.)- VIII, 1921; núm. 77-88 (gener-dbre.)- IX, 1922; núm. 89-100 (gener-dbre.)- X, 1923; núm. 101-109 (gener-oct.)

Aquest Butlletí, a més de les notes relatives a l'Associació de la qual és portaveu, insereix treballs literaris i ressenyes d'excursions.

817. LA CANONADA.—Setmanari sorollós. [Capçalera mixta; a un costat i altre dos soldats, un caient i un altre al peu d'un canó].

Adm.: Ferlandina, 5.—Imp. Comas i Portavella, Villarroel, 12 i 14.—403 × 268 mm.—4 pp. a 4 col.—Il·lustrat.

Any I, 1914; núm. 1 (26 oct.)

Aquesta publicació dirigida per En Pere Prat i Gaballí, fou de molt curta durada, i sembla que no va sortir altre número que el descrit; posava en ridícol aquells que: «Amb la vostra ploma privilegiada heu fet aixecar en armes al Afganistan més soldats dels que te; als que serviu fotografies de Messina, com a fotografies de Lovaina; als que inventeu batalles, mateu gent i la feu ressucitar; a vosaltres espavilats *chicos* d'imaginació ardenta». Satiritzava les moltes notícies, moltes poc controlades, que donava la premsa referent a la guerra mundial.

818. ELS NACIONALISTES.

No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació, ni nota en cap diari notificant haver rebut el número primer; però la veiem esmentada en el registre d'autoritacions del Govern Civil, com a setmanal i a favor d'En Josep Oliveras.

819. L'INDEPENDENT.—Periòdic setmanal nacionalista. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Caçador, 4, pral. (Plaça de Sant Just).—Imp. Fills de D. Casanovas, Ronda Sant Pau, 67.—486 × 320 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscrip.: 1 pta. trimestre. Núm. solt, Pts. 0'05.

Any I, 1914; núm. 1-7 (31 oct.-12 dbre.)

En el «Salut» a la Premsa i als lectors, es llegeix que es rodegen «d'independència per a poguer intimar amb tot element allunyat de nacionalisme, i portar-lo per convicció, sens ofendre'l ni menyspreuar-lo, cap a reconèixer tota la vitalitat que'l patriotisme de Catalunya pot reportar a Espanya». Tractava d'assumptes de la localitat: notes teatrals, administratives, etc. Hi col·laboraven En Joaquim Carcereny, E. Cantero i Hernández; Antoni Ribas, Emili Castells i Graells, i altres. Figurava com a director En Joaquim Roldós.

820. BIBLIOTECA JUVENIL DE CULTURA MUSICAL POPULAR.—Aquest butlletí, d'informació i propaganda, dedicat als socis protectors i als lectors inscrits, apareixerà una vegada cada mes. [Capçalera tipogràfica].

Aragó, 257, baixos.—Imp.
F. Altés, Angels, 22 i 24.—276
× 187 mm.—4 pp. a 3 col.
Any I, 1914; núm. 1 (oct.)

La finalitat d'aquesta publicació està exposada en els següents paràgrafs que es llegeixen en la primera pàgina del número primer: «Donem bons llibres als nois, que puguin llegir tranquilament a casa seva; que, tot cultivant el seu esperit, els allunyaran d'espectacles perillosos... No sols de pa viu el poble. Sadollem-lo de bona música, especialment de música popular, i augmentarem la seva cultura, la seva pau i el seu benestar». La directora d'aquesta publicació era Na Narcisa Freixas.

El Lliri de Sant Lluís

SUMARI

Al llegidor, per Estanislau de K. Montaña
—*Ideal i Joventut*, per J. G.—*D'intrepassos locals*, per Vambo—*Fotografia del Sant Crist de Llimps*—*Un jorn de festa*, per Josep Castells Vidal—*El Castell d'Aram-prunyà*, per Josep Lluç Gualons—*Esplai*, per Antoni Vila Meimó—*Galeria de personatges il·lustres*, (Jofre el Pelós) per Spasa—*Coses de la vida*, per Tejus—*A nostra Regina*, per Emili Graells Castells—*Excursions i Sports*, per Freixa—*De casa i al vol*—*L'aria*, per Ignasi Iglesias—*Noves*—*El mal escultor*, per Ewell Dorta i Bonaplata—*Un fracament*, per J. Arias Colomer—*Quigs en llor de St Jordi*—*Ajudeu-me*, per Josep Vidal Forgas—*Solució a los conflictes actuals*, per Mossèn Miquel Roura — — — — —

Publicació mensual - Els rendiments que dona, es destinen els pobres de la barriada - No hi ha preus de subscripció - Es a la voluntat de cada hu — — — —

Any VII Número 64 Abril 1920
St. Martí de Provençals-Barcelona
Redacció i Administració: Ter, 10
Arenes de Sant Lluís Gonzaga

Núm. 821.

821. EL LLIRI DE SANT LLUIS. [Capçalera orlada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Ter, 10, pral.—Imp. *Martinenca*, Major del Clot.—212 × 146 mm.—12 pp. a 2 col.
Any VI, 1919; núm. 57 (juny). - VII, 1920; núm. 64-72 (abril-dbre.) - VIII, 1921; núm. 73-84 (gener-dbre.) - IX, 1922; núm. 85-93 (gener-set.)

D'aquesta revista mensual no hem vist els primers anys, però en l'article «Al llegidor» inserit el mes d'abril de 1920, llegim que «prop de sis anys fa que un grop de joves, que uns quants Lluissos, portats de nostres juvenils entusiasmes i de nostra pregona estima per les coses del Ateneu de Sant Lluís Gonzaga *, agermanats per un sentiment de caritat en nostres cors i estimulats per l'afany de cercar esplai a nostres il·lusions i a nostre gust artístic emprenguerem la tasca, lloable pels seus fins, de la publicació d'aquesta revista... Nostre lema no es altre que'l de «Religió i Patria, Caritat i Amor». Sabem que la dirigia N'Estanislaou de K. Montanya; eren redactors Geroni Juncà, Josep Vadell, Ramon Font, P. Ginebra, Pvre., Jaume Farrés i altres. Si va sortir normalment, va començar, probablement, a octubre del 1914.

822. MIAU!

No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació, la qual figura esmentada com a setmanal, en el registre d'autoritacions del Govern Civil, a favor d'En Joan Paulís.

823. VIDA CRISTIANA. — Publicació periòdica per temps litúrgics. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Abadia de Montserrat i Associació d'Eclesiàstics, Canuda, 10. Adm.: Casa Subirana, Portaferriassa, 14. [Des del núm. 83] Abadia de Montserrat i Llibreria Litúrgica, de Rafel Casulleras, Claris, 15.—Imp. d'Eugeni Subirana, Portaferriassa, 14.—Suscripció: Pts. 4'50 l'any. [Des del núm. 54] Pts. 8 l'any, i extranger, Pts. 11.

Any I, 1914-1915; núm. 1-9 (Advent 1914-Tots Sants 1915) 444 pp. - II, 1915-1916; núm. 10-18 (Advent 1915-Tots Sants 1916) 452 pp. - III, 1916-1917; núm. 19-27 (Advent 1916-Tots Sants 1917) 444 pp. - IV, 1917-1918; núm. 28-36 (Advent 1917-Tots Sants 1918) 424 pp. - V, 1918-1919; núm. 37-45 (Advent 1918-Tots Sants 1919) 432 pp. - VI, 1919-1920; núm. 46-53 (Advent 1919-Tots Sants 1920) 380 pp. - VII, 1920-1921; núm. 54-62 (Advent 1920-Tots Sants 1921) 432 pp. - VIII, 1921-1922; núm. 63-71 (Advent 1921-Tots Sants 1922) 432 pp. - IX, 1922-1923; núm. 72-80 (Advent-Tots Sants) 432 pp. - X, 1923-1924; núm. 81-89 (Advent 1923-Tots Sants 1924) 432 pp. - XI, 1924-1925; núm. 90-98 (Advent 1924-Tots Sants 1925) 456 pp. - XII, 1925-1926; núm. 99-107 (Advent 1925-Tots Sants 1926) 432 pp.

L'Abat Coadjutor de Montserrat, el P. Marcet, en el seu article «Salutació» escriu que «ens permeterem proposar la conveniència i oportunitat de la publicació d'una Revista, que per una part fos com l'encarnació de tot aquest moviment litúrgic de Catalunya, i d'altra banda fos des d'ara la preparació immediata del Congrés i després la continuació i desenrotlló del mateix Congrés de Litúrgia»; en un altre article del mateix número primer, s'afegeix que «la Revista *Vida Cristiana* no aspira més que a ésser humil servent i cooperadora d'aquesta obra

* De Sant Martí de Provençals.

espiritual de l'Església en la creixença de la pietat i de la fe, baix el seny i guia dels qui són els Pastors de nostre poble cristià». S'hi veuen interessants treballs signats pels reverents Lluís Carreras, Higiní Anglès, Josep Gudiol, Moisès Alujas, Gregori M.ª Suñol, Antoni Griera i molts altres.

824. EL NOUCENTISTA.—Orgue de la Escola Mediterrània. Arts. Ciències. Filosofia. Comissions. Representacions. [Capçalera mixta. Dibuix, d'En *Vobis*].

Imp. *Elzeviriana*, Rambla de Catalunya, 12 i 14.—233 × 149 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. sol Pts. 0'10.

Any I, 1914; núm. 1 (28 dbre.)

Es tracta d'un número primer, i últim, publicat amb motiu de la festa dels Sants Innocents. És una sàtira del «noucentisme» i principalment de l'Eugeni d'Ors i altres. Foren estampats alguns exemplars en paper japó.

825. LA BALDUFA.—Revista humorística i satírica. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Nou de la Rambla, 16.—Imp. de Félix Costa, Nou de la Rambla, 45.—275 × 215 mm.—8 pp.

Any II, 1915; núm. 2 (6 gener).

Publicació mensual dedicada a la literatura; figurava com a director N'Isidre Bastard. El primer número pertany al mes de desembre de 1914.

826. NANU. [Capçalera mixta; gravat amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Pi, 7, baixos.—Imp. *d'Art*, Provença, 304.—234 × 171 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1915; núm. 1-2 (14-21 gener).

Periòdic humorístic. Figurava com a director En Miquel Ayant.

827. ESTUDIOS FRANCISCANOS.—Publicación mensual dirigida por los Padres Capuchinos. [Capçalera i portada tipogràfica].

Red. i Adm.: Convent de PP. Caputxins. - Sarrià.—Imp. F. Giró, Valencia, 233. [Des del núm. 139] Verdguer Labraña, S. en C. Villarroel, 12 y 14. [Des del núm. 187] *Atenes*, A. G. Enric Granados, 30.—190 × 115 mm.—Suscripció: Espanya, l'any Pts. 12. Núm. solt Pts. 1'25. Extranger, l'any Pts. 15. Núm. solt Pts. 1'50. [Des de l'any 1921] Espanya, l'any Pts. 16. Núm. solt Pts. 1'50. Extranger, l'any Pts. 20. Núm. solt Pts. 2.—Bilingüe.

Segona etapa.—IX, 1915; núm. 92-103 (gener-dbre.) 476 + 476 pp. - X, 1916; núm. 104-115 (gener-dbre.) 476 + 476 pp. - XI, 1917; núm. 116-127 (gener-dbre.) 480 + 480 pp. - XII, 1918; núm. 128-139 (gener-dbre.) 480 + 480 pp. - XIII, 1919; núm. 140-151 (gener-dbre.) 480 + 400 pp. - XIV, 1920; núm. 152-163 (gener-dbre.) 400 + 480 pp. - XV, 1921; núm. 164-175 (gener-dbre.) 480 + 216 pp. - XVI, 1922; núm. 176-187 (gener-dbre.) 480 + 480 pp.

La Redacció declara: «El títol con que vien en encabezadas estas modestísimas páginas manifiesta con claridad y elocuencia suficientes el espíritu que las anima y el fin a que aspiran. Por encima de toda otra cosa serán *franciscanas*». Aquesta publicació ha tingut dues èpoques: a la primera, que va començar en 1907, tot el text era castellà; la segona, que és la que ara descrivim, comprèn de 1912 a 1922; però no veiem que sia bilingüe fins l'any 1915 i poc a poc ha anat publicant més text en la nostra llengua, fins a aparèixer més tard, com ja veurem, catalanitzada del tot.

828. BUTLLETÍ DEL ATENEU BARCELONÉS. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: *Ateneu Barcelonés*, Canuda, 6.— Tip. *L'Avenç*, Massó, Casas & C.^a, Rambla de Catalunya, 24.—181 × 127 mm.—Bilingüe.—Trimestral.

Any I, 1915; núm. 1-4 (gener-dbre.) VIII + XXX II + 180 pp. - II, 1916; núm. 5-8 (gener-dbre.) pp. 181-352. - III, 1917; núm. 9-12 (gener-dbre.) pp. 353-524. - IV, 1918; núm. 13-16 (gener-dbre.) IV + 92 pp. - V, 1919; núm. 17-19 (gener-set.) pp. 93-160. - VI, 1919-120; núm. 20-24 (oct. 1919-dbre. 1920) pp. 161-275.

En l'article «Propòsit» llegim que: «la Junta Directiva d'aquesta Societat... va estudiar y acordar treure a llum el present *Bulletí de l'Ateneu Barcelonés*, refermant una publicació que ja fou començada ab bon èxit altra volta, fa més de trenta anys, des de 1879 a 1883 *. L'objecte que es proposa la Junta..., no és altre que dotar novament l'*Ateneu* d'un orgue d'exteriorisació de les seves tasques, tendint a reunir les ja fetes tant com a estimular-ne d'altres ab l'exemple y la

* Tot el text era en castellà.

Butlletí del Ateneu Barcelonés

PUBLICACIÓ TRIMESTRAL

Any I : Núm. 1
Gener-Març, 1915

SUMARI

Propòsit — *Memoria de Secretaria* : Exercici de 1913 a 1914 — *De Feminisme* (Discurs presidencial), per Joseph M. Roca — *Semblança d'en Francisco Aló*, per Lluís Dorpèneh y Montaner — *Crònica*
Follet Plec primer del Cançoner del xv^o segle

REDACCIÓ:

Ateneu Barcelonés : Canuda, 6 : Barcelona

Núm. 828.

difusió». Afegeix que, demés de les conferències i altres treballs que podran publicar-se al *Bulleti*, hi ha «una altra pedrera espaiosa de bon material en no pocs dels còdexs que posseeix la nostra Biblioteca y demanen o publicació integra o estudi metòdic y detingut». Demés de les Memòries de la Secretaria i dels discursos presidencials, s'hi veuen interessants treballs de Filosofia, Literatura, Història, Política, etc. Començà a publicar com a fulletó, el *Cançoner català*, propietat de l'Ateneu, a càrrec de F. Valls i Taberner.

829. MEDITERRÀNIA.—Revista d'Art i Lletres. [Portada il·lustrada].

Red.: Freneria, 5.—Imp. *La Renaixensa*, Xuclá, 13.—178 × 117 mm.—28 pp.—Suscripció: Un any Pts. 5. Núm. solt Pts. 0'20.—Bilingüe.—Mensual.
Any I, 1915; núm. 1-2 (15 febrer-15 març).

En la «Salutació» ens diu: «Volem propagar la literatura novella i feta... Volém, ja que som independents, apreciar tot art que s'ho mereixi sens distinció ni fronteres... També volem ésser gasetas, sens distinció d'edats, d'aquells cervells que s'ho mereixen i dels que ningú s'ha preocupat. No volem portar un art nou ni protegir el darrer, no volem distingir-nos entre'ls que fan *revolució*, tot crucificant l'art. Protegirem tot lo que siga dintre l'història de l'art i tot lo que siga artístic, menyspreuarem tot lo que no ho siga amb pretencions o sens elles». Hi col·laboraren F. Pujols, Eugeni d'Ors, Felip Pedrell, Apelles Mestres, D. i V. Corominas Prats i els dibuixants Andreu, Sandro, Colom i A. de Riquer. En Josep M.ª de Riquer fou el director d'aquesta revista. Assenyalem la publicació d'un suplement musical, i que a cada pàgina hi ha gravats.

830. L'AVENÇADA.—Setmanari radical-nacionalista. [Capçalera amb el títol de la publicació, gravat].

Direc. Carme, 20.—Imp. J. Valls, Carme, 20.—321 × 247 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'05.—Bilingüe.
Any I, 1915; núm. 1 (6 març).

Aquest setmanari pertany al partit radical. Per això encapçala el número primer amb un article de N'Alexandre Lerroux. En el missatge que adreçaren al «quefe del Partit Republicà Radical», deien que «al parlarvos de Catalunya no us volem pas parlar de quimeres, de quelcom impalpable com un fantasma, no. Nostra Catalunya es aquesta raça nostra, diferenta de les demés que poblen l'Iberia i per la qual volém un govern propi, regit pels seus fills, amb Corts que puguin estatuir son Dret i resoldre tot lo que fassi referencia a sa organització interna, amb sa llengua propia com a oficial...» Entre els col·laboradors hi veiem els noms de Josep Aladern, Pompeius Gener, Pere B. Tarragó, Jaume Utrillo, Santiago Valentí

Camp, Plàcid Vidal, Xavier de Zengotita i altres. El director era en Xavier Gambús. Publicà *La República de 1873*, d'En F. Pi i Margall, com a fulletó.

831. GAZETA DE L'UNIO CATALANISTA. [Capçalera tipogràfica].

Estampa de Vda. de Badia, Dou, 14.—193 × 136 mm.—8 pp.
Any I, 1915; núm. 1-6 (10 març-10 agost).

Aquesta publicació vol reflectar «la vida de la Unió Catalanista». Aparegué en compliment de l'art. 6.º, apartat *b)* dels estatuts de la dita entitat, que diu que «es deure de la Junta Permanent publicar al menys el dia primer de cada mes, un butlletí oficial que la relacioni seguidament amb els elements que constitueixen l'Unió. Diverses causes han impossibilitat que'l present número sortís el dia 1.º de març, més començant pel 1.º d'abril, apareixerà amb tota regularitat, publicant els acords de la Junta Permanent que's consideri de conveniència arribin a coneixement de tots els organismes que formen a l'Unió, així com el text íntegre de totes les comunicacions importants adreçades per a la Junta Permanent».

832. VELL I NOU.—Revista d'Art. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Bou de la Plaça Nova, 4.—Imp. E. Gabañach, S. en. C., Diputació, 308.—367 × 270 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Trimestre Pts. 1'50. Núm. solt Pts. 0'10.—Il·lustrada.
Any I, 1915; núm. 1 (13 març).

En la «Introducció» llegim: «Des de els objectes d'art que's perden en la nit del temps, fins als nostres dies, de lo vell fins a lo nou, d'ahir fins avui i d'ara en endavant, la revista *Vell i Nou* embolicarà amb les seves planes i aixoplugarà sota les seves dotze columnes tot lo que estigui comprés en aquest ram de la passió artística». Les signatures d'En Jori, Folch i Torres, M. Utrillo i F. Pujols són les que veiem en aquest número. El propietari era En Santiago Segura, qui també figurava com a director. Vegeu núm. 843.

833. LA LLAR.—Butlletí-revista. [Capçalera tipogràfica, amb el segell de la Societat].

Red. i Adm.: Pont de la Parra, 5.—Imp. C. Gisbert, Nou de Sant Francesc, 22. [Des de l'any VI] Imp. *Unió Gràfica*.—285 × 174 mm.—8 pp. a 2 col.
Any I, 1915; núm. 1-3 (març-maig). - VI, 1920; núm. 28 (juny).

En l'article «Secció Oficial» llegim: «Aquest Butlletí destinat a ésser el lligam espiritual entre'ls que formem en les rengleres de la *Cooperativa Mutual Catalana*... Nostre lema es: perseverancia. Nostre medi: el cooperativisme. Nostre objectiu: L'ensenyança en català. Nostra obsessió: La Patria Catalunya... El cooperativisme és en si mateix un ideal de bondat, però mirat amb ulls d'amor a

la Patria, que vol dir, tornar a la l'Humanitat, nostra bondat serà excelsa». A més dels treballs relatius a la vida de la societat, s'hi llegeixen articles i poesies. El dirigia N'Antoni Colomer.

834. BUTLLETÍ DE CATALUNYA.—Associació autonomista.—Periòdic nacionalista. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Nou de la Rambla, 16.—Fèlix Costa, imp. Comte del Assalt, 45.—227 × 167 mm. —8 pp. a 2 col.—Suscripció: 2 ptes. l'any.
Any I, 1915; núm. 1 (1.er abril).

«El nostre periodoc—llegim en la «Salutació»—ve a ser l'heralt de la patriòtica actuació de l'entitat «Catalunya» Associació Autonomista... Ell estara adherit constantment a la salvadora política i encertades orientacions de la benemèrita Lliga Regionalista... Ell recullirà els anhels i cobejances del districte V d'aquesta ciutat, on el camp d'acció de la seva entitat-mare essencialment radica».

835. IBERIA. [Capçalera gravada amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Portaferriça, 28, 1.^r, 2.ª.—Imp. F. Borràs, Escudillers Blancs, 40. [Des del núm. 157] A. Artís, imp. Gerona, 16.—309 × 216 mm. [Des de l'any 1918] 289 × 199 mm. 16 pp. a 3 col. [Des de l'any 1918] 16 pp. a 2 col.—Suscripció: Trimestre, fora de Barcelona, 2 ptes. Extranjer, 3 ptes. Núm. solt, Ptes. 0'10.—Trilingüe.—Il·lustrat.
Any I, 1915 - IV, 1918; núm. 1-157 (3 abril 1915-20 abril 1918).

Aquesta publicació «se abandera por Francia y por Inglaterra contra Alemania, pero sin hacer dejación de su alma... No venimos a afiliarnos en legión extranjera. Bandera la nuestra, aquí, la santa bandera catalana. Pero todos nuestros amores para la Francia, todas nuestras admiraciones para Inglaterra. Y en cuanto a Alemania, por las hecatombes de Bélgica, por los sacrificios de Francia, por las escenas de misterio y crueldad del mar del Norte, odio». Com es veu, era una publicació aliadòfila amb text català, espanyol i portuguès. Hi escrivien M. de Unamuno, J. de Magalhaes Lima, Alexandre Plana, etc. En català, s'hi veuen treballs signats per En Josep Carner, Josep M. López-Picó, A. Rovira i Virgili, Jaume Brossa i altres. Formaven la direcció En Màrius Aguilar, En Romà Jori i En Claudi Ametlla; aquest últim era el propietari.

836. ESTUDI.—Portaveu del Grop Artístic «Estudi». [Capçalera gravada].

Red. i Adm.: Alvarez, 6, pral.—Imp. M. Mirabet, Plaça Llibertat, 2 (Gràcia).—365 × 247 mm. 4 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'05.
2.ª Epoca. Any 1915; 1-2 (19 abril-17 maig).

En l'article «A manera de salutació» es llegeix: «Som pocs, pero ben units; ve-nim per a fomentar l'art en totes ses formes, empleiant tots els medis que possibles

ens sien i a proseguir l'obra començada per nostres companys (un xic rendits de l'isolament del seu actuar, per el desapoï de les seves sublimes idealitats)... Acollits sota el sagrat lema «Art, Patria i Cultura», germinarém fermament procurant que aquest dogma imperi a casa nostra amb totes ses formes». Conté notes de crítica literària i artística, treballs d'excursionisme, etc. L'autorització donada pel Govern Civil és a nom de Santiago Ibáñez. No hem vist la primera època.

837. PORTAVEU DEL GROU «SANT JORDI». [Capçalera tipogràfica].

Imp. Garcia, Milans, 4.—144 × 86 mm.—1 fulla.
Any I, 1915; núm. 1 (23 abril).

En l'adreça feta al número primer, llegim que: «Moguts per un ànim i una ferma voluntat hem decidit formar aquest «grop» per a fer ressorgir les belles costums típiques de nostra aymada terra. Nostra actuació anirà sempre encaminada a defensar nostra estimada Patria, vetllant per ella i treballant per la seva deslliurança, arrencant-la d'una vegada de l'esclavitud en què fa molts anys jau esmortuida».

838. BUTLLETÍ DE LA DIVINA PASTORA.—Revista trimestral per a nostres cases.

[Portada tipogràfica].

Red. i Adm.: Col·legi de la Divina Pastora de Sarrià.—Imp. F. Giró, Mallorca, 170.—188 × 109 mm.—48 pp.—Suscripció: 3 ptes. l'any.—Trilingüe.
Any 1920, núm. 20 (gener i abril).

Publicació en català, espanyol i francès. Conté treballs de les alumnes del Col·legi, referents a Història, Geografia, Literatura, etc.; també insereix articles morals i traduccions. Probablement, va començar a sortir al segon trimestre de 1915.

839. EXCURSIONS.—Noticiari mensual de la Secció. Ateneu Enciclopèdic Popular. [Capçalera tipogràfica].

Direc. i Red.: Carme, 30 i 32, pral. 1.ª—Imp. Rosell, Carme, 65. [Des del núm. 18] Imp. Miró, S. en C., Ronda Sant Pau, 10.—186 × 108 mm.—[Any I i II] 8 a 12 pp.—Bilingüe.
2.ª època. Any I, 1915; núm. 1-8 (1.^r maig-1.^r dbre.) - II, 1916; núm. 920 (1.^r gener-1.^r dbre.) - III, 1917; núm. 21-32 (1.^r gener-1.^r dbre.) 84 pp. a r. s. - IV, 1918, núm. 33-44 (1.^r gener-1.^r dbre.) pp. 85-276 a r. s. - V-VI, 1919-20; núm. 45-68 (1.^r gener 1919-dbre. 1920) pp. 277-360 + 290 pp. a r. s. - VII, 1921; núm. 69-80 (gener-dbre) pp. 241-384 + 64 pp. a r. s. - VIII, 1922; núm. 81-92 (gener-dbre.) pp. 65-236. - IX, 1923; núm. 93-102 (gener-oct.) pp. 237-384 + 40 pp. a r. s. - X, 1924; núm. 103-109 (juny-dbre.) pp. 41-184. - XI, 1925; núm. 110 + 121 (gener-dbre.) pp. 185-384.

Com diu en el primer article intítulat «Tornem-hi», és continuació del *Boletín de la Sección de Excursiones y Museo*, començat a publicar pel gener de 1907

i acabat al cap de mig any. En publicar aquesta segona època, ens diuen que no els «guia pas la pretensió de publicar una revista literaria d'excursions, sinó tan sols un senzill noticiari que sigui ressó de tota la feina que realitzi la secció en la practica del excursionisme».

840. LA MARSELLAISE. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Pietat, 12 i Freneria, 5.—Tip. *La Catalana*, Balmes, 71.—301 × 163 mm. 8 pp.—Núm. solt Pts. 0'20.—Suscripció: Un any 5 ptes. Extranger, un any 10 ptes.—Trilingüe.—IHustrat.
Any I, 1915; núm. 1 (1.ª maig).

Publicació aliadòfila. En l'article de presentació llegim: «Baix el nom d'aquest himne subversiu a tota tirania i amb el cor plé d'amor fraternal, comencem avui la publicació d'aquest setmanari que ja no ve a omplir cap buit, afortunadament, sino a donar una nota més, favorable a la Santa Aliança dels pobles que s'han aixecat per a contenir l'escomesa prusiana». Hi ha treballs en català, espanyol i francès. L'autorització donada pel Govern Civil va ésser a nom d'Alexandre de Riquer. A l'únic número que hem vist, no figura l'any en què va publicar-se.

841. GERMINAL.—Periòdic d'Unió Federal Nacionalista Republicana. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Salvà, 30. Adm.: Aragó, 135.—Imp. *Minerviana*, València, 228.—381 × 259 mm.—4 pp. a 4 col.—Quinzenal.
Any I, 1915; núm. 1 (1 maig).

En l'article «Primeres paraules» llegim: «En dient com diem que som de l'Unió Federal Nacionalista Republicana, quedaria de sobres senyalada quina és la nostra bandera... Unió republicana, federació republicana... sempre tindrà les nostres simpaties i la nostra adhesió, amb tal que sigui una jornada més que ens acosti al triomf de la República...» Redactaven aquesta publicació En M. Ferrer de Vilches, Octavi Mendoça, Ricard Caballeria, Jaume Carrera i altres. En Francesc X. Pons era el director.

842. LA REVISTA.—Quaderns de publicació quinzenal. [Capçalera gravada].

Red. i Adm.: Zurbano, 6. [Des del núm. 7] Red. i Adm.: Corts Catalanes, 453, 3.ª, 1.ª [Des del núm. 15] Adm.: Corts Catalanes, 613, baixos. [Des de l'any 1924] Adm.: Rambla de Catalunya, 125.—Tip. Altés, [Des del núm. 7] Imp. i Lit. de Joan Comas, Rambla, 81.—Sabadell. [Des del núm. 71] Antoni López, imp., Olm, 8. [Des del núm. 85] Imp. Henrich y C.ª [Des del núm. 88] Imp. J. Horta, Girona, 11. [Des del núm. 199] Imp. Altés. [Des del núm. 211] Imp. de E. Castells. - Valls.—225 × 159 mm.—Suscrip. trimestral 1 pta. Num. solt 0'20 ptes. [Des de l'any 1919] Núm. solt 0'40 ptes. [Des de l'any 1922] Núm. solt 0'50 ptes. [Des de l'any 1924] Suscripció trimestral, a Barcelona, 2'50 ptes. Fora, 3 ptes.

Any I, 1915; núm. 1-6 (15 maig-30 dbre.)-II, 1916; núm. 7-29 (15 gener-15 dbre.)-III, 1917; núm. 30-54 (1 gener-16 dbre.) 444 pp. a 2 col. -IV, 1918, núm. 55-78 (1 gener-11 dbre.) 436 pp. a 2 col. -V, 1919, núm. 79-102 (1 gener-16 dbre.) 72 pp. a 2 col. -VI, 1920; núm. 103-126 (1 gener-16 dbre.) 364 pp. a 2 col. -VII, 1921; núm. 127-150 (1 gener-16 dbre.) 372 pp. a 2 col. -VIII, 1922; núm. 151-174 (1 gener-16 dbre.) 252 pp. a 2 col. -IX, 1923; núm. 175-198 (1 gener-16 dbre.) 212 pp. a 2 col. -X, 1924; núm. 199-222 (1 gener-16 dbre.) 208 pp. a 2 col. -XI, 1925; núm. 223-246 (1 gener-dbre.) 247 pp. a 2 col.

En les ratlles de «Presentació» llegim que «en el bell espectacle que a tots ens és ofert de les coses, volem dir el que sentim i el que pensem, sense altra finalitat directa que el plaer de dir-ho. Per xo fem *La Revista*, la nostra, esperant més de les nostres obres i del plaer de complir-les que del jui dels homes... la sola unitat que podem acceptar és la de l'esperit que mou la nostra fe, i només a la dignitat de l'esperit fem jurament de fidelitat. No venim a donar regles a ningú sinó pensar en les que cal que harmonitzin el nostre treball. No volem ser mai un exemple sinó una donada per aquell qui faci una tasca semblant... Ni de la modestia fem professionalitat ni fem bandera de la immodestia. Demanem el respecte i oferim ser dignes amb nosaltres mateixos; polits amb els altres, sense fer arma de l'hostilitat ni un recer de la reserva i de l'anónim». El creador d'aquesta publicació és En Josep M.ª López Picó, qui ha continuat sempre dirigint-la amb dignitat imperturbable. El permís donat pel Govern Civil fou a nom de N'Albert Albert Torrellas. Segueix publicant-se.

843. VELL I NOU.—Revista quinzenal d'Art. [Capçalera mixta. El títol de la publicació gravat].

Red.: Bou de la Plaça Nova, 4. Adm.: Portaferrissa, 17. [Des del núm. 4] Red. i Adm.: Corts Catalanes, 613.—Imp. E. Gabañach, S. en C. Diputació, 308. [Des del núm. 11] Imp. F. Borràs, Escudillers Blancs, 10. [Des del núm. 23] Oliva de Vilanova, imp. Casanova, 169. [Des del núm. 30] A. Artís, imp., Girona, 116. [Des del núm. 60] A. López, imp., Olm, 8.—226 × 158 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: trimestral, ptes. 1'50. Núm. solt ptes. 0'30. A l'extranger, trimestre, ptes. 2'25.—Il·lustrada.

Any I, 1915; núm. 1-15 (15 maig-15 dbre.)-II, 1916; núm. 16-39 (1.ª gener-15 dbre.)-III, 1917; núm. 40-57 (1.ª abril-15 dbre.)-IV, 1918; núm. 58-81 (1.ª gener-15 dbre.)-V, 1919; núm. 82-105 (1.ª gener-15 dbre.)

Interessant revista d'art, amb estudis crítics, noves de pertot arreu i moltes reproduccions. En el Prospecte diuen els redactors: «sentim una instintiva preferència per totes aquestes arts, fins are dites «menors», «aplicades», «industrials», etc., etc., que han sigut postergades fins are a una mes baixa dignitat;... el títol diu prou com són igualment interessats per a l'obra artística del passat i la del present. L'Historia ens mostra l'Art, com una emanació constant de l'esperit de l'home al través les edats, com un acte permanent, quasi instintiu, d'associació de les coses materials cap a l'altura de l'esperit...». La col·laboració és molt nodrida. Els primers anys, En Romà Jori carregà amb el pes de la direcció. Després Joan

LA REVISTA

ANY I	QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL	MAIG 15
NUM. 1	REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: CARRER ZURBANO, 6 Suscripció trimestral, 1 pta. — Número solt, 20 cèntims	1915

EN l'esclat de la nostra renaixença, quan tantes empreses se compleixen i una labor harmònica i varia és realitzada, se fa més trist de veure com cada nova temptativa de publicació periòdica s'esvaeix i gairebé cap senyal ne resta. Nosaltres no venim a omplir cap buit, ni creiem que la necessitat d'una revista es deixi sentir per donar impulsió al nostre moviment intel·lectual. Els corrents de la nostra literatura tenen prou abundor i força per donar a l'estrany la sensació d'una tasca que avança cap a la seva plenitud.

En dir LA REVISTA sabem que se ns pot acusar de pretenciosos, com si volguéssim dir que la nostra és la única que ha de tenir eficàcia. Per nosaltres; solament té valor l'assolir en cada cosa un grau més pur de dignitat, i així no cerquem amb aquesta publicació la declaració absoluta i professoral de les valors del nostre temps ni la definició de l'art de la terra nostra, sinó fer de l'un i dels altres una afirmació serena. En el bell espectacle que a tots ens és ofert de les coses, volem dir el que sentim i el que pensem, sense altre finalitat directa que el plaer de dir-ho. Perxò fem LA REVISTA, la nostra, esperant més de les nostres obres i del plaer de complir-les que del jui dels homes.

No ens escauria, doncs, de prometre res, i tant ens lligaria sotmetre'ns als altres com a nosaltres mateixos. I la sola unitat que podem acceptar és la de l'esperit que mou la nostra fe, i només a la dignitat de l'esperit fem jurament de fidelitat.

No venim a donar regles a ningú sinó a pensar en les que cal que harmonitzin el nostre treball. No volem ser mai un exemple sinó una donada per aquell qui faci una tasca semblant.

Però tompoc acceptaríem la diversitat irresponsable. No fem recapte de benevolences. No diem: dins LA REVISTA tothom hi cab. *Tothom* és l'enemic major de l'intel·ligència.

LA REVISTA n'ajuntarà els amics, esperant que ella ens en farà conèixer de nous. Si s'esdevingués que fóssim sempre els mateixos, cap repte se ns podria fer, perquè hauriem fet declaració, des del començament, de la nostra actitud. Ni de la modestia fem professionalitat ni fem bandera de la immodestia. Demanem el respecte i oferim ser dignes amb nosaltres mateixos; polits amb els altres, sense fer arma de l'hostilitat ni un recer de la reserva i de l'anònim.

En tres pensaments de Goethe podem definir la nostra posició. Es el primer: «La veritable escola preparatoria és l'escola mateixa». Es el segon: «Es inútil de combatre allò que és vulgar, perquè resta eternament igual». I és el tercer: «Tot allò que viu se forma una atmòsfera entorn».

Núm. 842.

Sacs ocupa el seu lloc. El propietari era En Santiago Segura. En el núm. 832, hem vist una publicació amb el mateix títol i del mateix propietari; probablement sols va ésser un tanteig per a veure si el públic estava disposat a correspondre a l'empresa.

844. EL PARE PEDAÇ.—Periòdic-sorpresa, festiu i literari. Multitud de regalos als compradors. [Capçalera mixta].

Adm.: Tallers, 10.—Imp. Abadal, Tallers, 10.—280 × 186 mm. 8 pp. a 3 col.—Núm. solt Pts. 0'10.—Setmanal.—Il·lustrat.

Any I, 1915; núm. 1 (29 maig).

A més dels articles humorístics i poesies que inseria, i dels premis que repartia, va obrir concursos d'acudits, de dibuixos infantils, etc. El permís donat pel Govern Civil va ésser a nom de N'Avellí Artís*.

845. BUTLLETÍ DEL CENTRE EXCURSIONISTA «MONTSENY». [Des del núm. 86] «MONTSENY».—Publicació mensual. Portaveu del C. E. Montseny. [Capçalera tipogràfica].

Hostatge social, Sant Salvador, 80. [Des del núm. 19] Rec Comtal, 16, pral. [Des del núm. 61] Abaixadors, 10, pral. [Des del núm. 64] Duc de la Victòria, 14, pral.—Imp. *Art*, Provença, 304. [Des del núm. 24] Imp. J. Miró, Ronda Sant Pau, 10. [Des del núm. 65] Anglada i Cantalozella, Santa Coloma de Farnés. [El núm. 77] R. Casellas, imp. [Des del núm. 78] *Arts Gràfiques*, Santa Coloma de Farnés. [Des del núm. 86] *Treballs Gràfics*, Ponent, 14.—164 × 96 mm. [Des del núm. 86] 180 × 169 mm.—8 pp.

Any I, 1915; núm. 1-8 (maig-dbre.)-II, 1916; núm. 9-20 (gener-dbre.)-III, 1917; núm. 21-32 (gener-dbre.)-IV, 1918; núm. 33-44 (gener-dbre.)-V, 1919; núm. 45-54 (gener-dbre.)-VI, 1920; núm. 55-60 (gener-dbre.)-VII, 1921; núm. 61-66 (gener-dbre.)-VIII, 1922; núm. 67-72 (gener-dbre.)-IX, 1923; núm. 73-78 (gener-dbre.)-X, 1924; núm. 79-84 (gener-dbre.)-XI, 1925; núm. 85-88 (gener-dbre.)

Interessant portaveu del Centre.

846. PORTAVEU DE LA JOVENTUT D'U. F. N. R. DEL DISTRICTE V. [Capçalera tipogràfica i orlada].

Red. i Adm.: Ronda Sant Pau, 42, baixos.—Tip. *Victoire*, Urgell, 7.—233 × 160 mm.—8 pp. a 2 col.—Il·lustrat.

Any I, 1915; núm. 1 (22 juny).

En la «Salutació» diuen: «portarem tot l'esforç a l'enaltiment dels ideals redemptors del Republicanisme federatiu i quina obra es la que deu realitzar la Joventut». Publicació de curta durada, segons ens han dit, dirigida per Salvador Abril.

* En juliol del mateix any recordem haver sentit parlar de la *Tómbola popular del Pare Pedaç*, com si es tractés d'una publicació.

847. CULTURA.—Boletín mensual ilustrado de la Agrupación de Alumnos y ex-alumnos de la Escuela Municipal de Artes del Distrito VIII. [Capçalera mixta. Dibuix, de R. de Pedro].

Red. i Adm.: Escola Municipal d'Arts del Districte VIII.—Imp. F. Badia, Sant Domènec, 9.—274 × 170 mm. [Des de gener 1916] 215 × 142 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1915-16; núm. 1-7 + 1-11 (juny 1915-dbre. 1916). - II, 1917; núm. 12-17 (gener-juny 1917).

En l'article «Nuestro primer saludo» llegim que: «Sabido es de todos nosotros, los que nos cabe la honra de pertenecer a esta Agrupación, que para el completo desarrollo del Programa que nos tenemos trazado, faltaba tan sólo un complemento, quizás el de mayor importancia y en él fundábamos todas nuestras más justificadas esperanzas. Y éste es el que hoy ponemos a vuestra sanción; este *Boletín*, órgano de nuestra amada entidad... Ya por medio de él, nos podremos hablar con mayor facilidad si cabe, nos podremos transmitir todo aquello que sea fruto de nuestro ingenio, de nuestra laboriosidad, de nuestra buena fe. El será quien como poderosísimo talismán, hará crecer y progresar nuestra Agrupación, nos educará a todos; él nos hará hombres útiles a la sociedad». S'hi veuen treballs en català signats per En Salvador Benet, D. D. Duaso, Joan Gironès, Jaume Giralt i molts més. L'autorització del Govern Civil era a favor d'En Joan Fabregat.

848. LA NACIÓ.—Setmanari adherit a la «Unió Catalanista». [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Canuda, 14, pral.—Imp. Josep Sabadell i C.^a, S. en C. Mallorca, 257 bis. [Des del núm. 41] Gisbert & Vives, Nou de Sant Francesc, 22. [Des del núm. 45] J. Sabadell i C.^a, Mallorca, 257 bis. [Des del núm. 54] C. E. d'Arts Gráficas, Mallorca, 257 bis.—340 × 226 mm.—8 pp. a 3 col.—Suscripció: 1 pta. trimestre. Extranjer Pts. 1'50 trimestre. Núm. solt Pts. 0'05. [Des del núm. 54] 2 ptes. trimestre. Extranjer, 3 ptes.

Any I, 1915; núm. 1-26 (3 juliol-25 dbre.) - II, 1916; núm. 27-75 (1.ª gener-30 dbre.)

En el «Salut» d'aquesta publicació editada pel Comitè de Premsa de la «Unió Catalanista», llegim que a les seves pàgines «hi trobarà defensa el clam reivindicador del poble contra el poderós, qui de sa força en fa suprema llei que ses accions regula i en elles hi traspuarà el convenciment fondíssim nostre, que és dret indiscutible a tota criatura organitzada, la plena possessió de la vida». Fullejant les planes d'aquesta publicació, s'hi veuen treballs d'En Martí i Julià, Serra Moret, Grant i Sala, Culi i Verdaguer i altres.

849. BUTLLETÍ DE MUTUAL-SALUS. INSTITUT MÈDIC SOCIAL DE PREVISIÓ. [Capçalera tipogràfica, amb l'escut de la Societat].

Red. Setmanaria, 12.—8 pp.

Any VIII, 1922; núm. 80 (febrer).

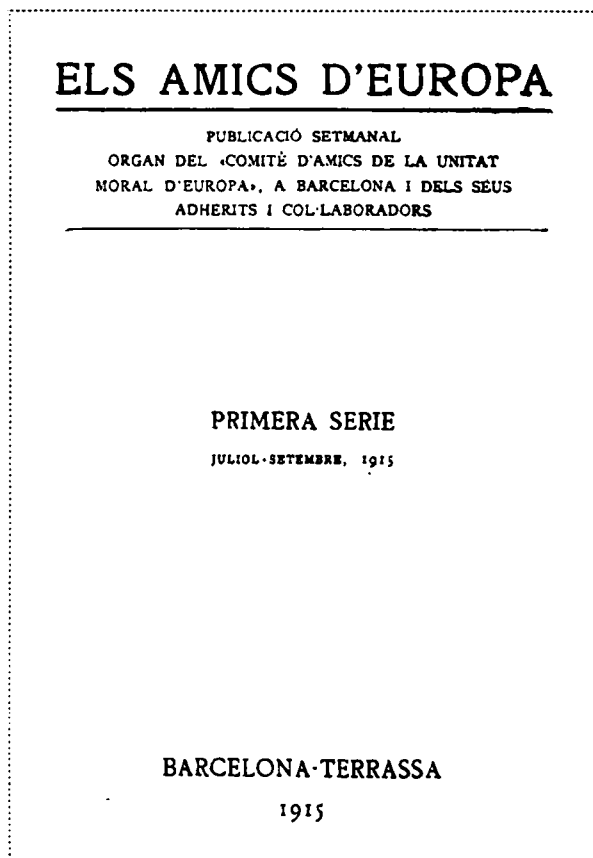
Aquest Butlletí va començar a publicar-se l'any 1915 i probablement el mes de juliol. És el portaveu de l'esmentada Societat Mutualista.

850. **ELS AMICS D'EUROPA.**—Publicació setmanal, organ del «Comité d'amics de l'unitat moral d'Europa», a Barcelona i dels seus adherits i col·laboradors. [Capçalera tipogràfica].

Adm. del periòdic, J. Casabó, Bruc, 25. Adm. del Comitè, E. Duran, Ateneu Barcelonès. —Est. tip. *La Indústria*, Morral & Co, Passeig, 7 i 9. Terrassa. [Des de l'any 1916] Imp. Alzamora. Olot. [1917] Pere Aubert. Olot.—213 × 124 mm.—4 pp. a 2 col.—Català, francès, anglès i alemany. [Des de l'any 1917] Quinzenal. [Des de l'any 1919] Mensual.

Any 1915; núm. 1-9 (11 juliol-4 set.). - 1916, núm. 1-2 (8-15 gener). - 1917, núm. 1-6 (1.ª quinzena oct.-2.ª quinzena desembre). - 1918; núm. 7-22 (1.ª quinzena gener - 1.ª quinzena set.) - 1919; núm. 23 (febrer).

El Comitè nasqué a Barcelona, per iniciativa d'Eugeni d'Ors, redactor del primer «Manifest d'Amics de la Unitat Moral d'Europa» (novembre 1914). Aquesta publicació no va sortir mai amb la freqüència que les indicacions del títol farien sospitar. Primer fou repartida als abonats a *La Sembra*, de Terrassa. Des de 1916, el rebien els subscriptors de *Vida Olotina*.

Núm. 850.

851. **BOLETÍN LA-SALLE.**—Revista trimestral. Publicación oficial de las Asociaciones Inteligenciadas de antiguos alumnos de los Hermanos de las EE. CC. de Barcelona Condal-Bonanova-La Salle. [Des del núm. 8] Revista trimestral. Publicación oficial de las Asociaciones Inteligenciadas de antiguos alumnos de los Hermanos de las EE. CC. de Barcelona Condal-Bonanova. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Cucurulla, 9, pral. [Des de l'any 1917] Cameros, 8 i 10.—Tip. Perelló i Vergés, Pelayo, 22.—266 × 168 mm.—24 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1915; núm. 1-2 (juliol-oct.) - II, 1916; núm. 3-5 (gener-juliol). - III, 1917; núm. 6-9 (gener-oct.) - IV, 1918; núm. 11 (abril). - V, 1919; núm. 15 (abril). - VI, 1920; núm. 18-19 (juny-agost).

En els primers anys figurava com a director N'A. Casas, a qui va donar-se el permís pel Govern Civil. Tractava d'assumptes referents a ensenyament. Inseria treballs d'alumnes desenrotllant temes d'Economia, Literatura, etc. En català s'hi veuen articles signats per Ramon Surinyac Baell, Ramon Cuspinera, Enric Cubas, Ignasi Viladavalls i molts altres.

852. BUTLLETÍ DEL CENTRE EXCURSIONISTA BARCELONÉS. [Des del núm. 77] Butlletí mensual. [Portada tipogràfica, amb la llista de les excursions a fer pertanyents al mes].

Red. i Adm.: Boria, 17, pral. [Des de l'any 1921] Princesa, 14, 1.ª—Imp. J. Sabadell i C.ª, S. en C., Mallorca, 257. [Des del núm. 78] Ll. Pla-Mercadé, Mallorca, 167.—182 × 107 mm.—8 pp.—Il·lustrat.

Any I, 1915; núm. 1-6 (juliol-dbre.) - II, 1916; núm. 7-18 (gener-dbre.) - III, 1917; núm. 19-30 (gener-dbre.) 192 pp. + 13 làmines. - IV, 1918; núm. 31-41 (gener-dbre.) pp. 193-416 + 24 làmines. - V, 1919; núm. 43-52 (gener-dbre.) pp. 417-584 + 18 làmines. - VI, 1920; núm. 53-62 (gener-dbre.) pp. 585-724 + 11 làmines. - VII, 1921; núm. 63-74 (gener-dbre.) pp. 725-900 + 12 làmines. - VIII, 1922; núm. 75-86 (gener-dbre.) pp. 901-1088 + 12 làmines. - IX, 1923; núm. 87-94 (gener-set.) 76 + 12 + 12 pp. a r. s. + 8 làmines.

En l'article de salutació ens diuen que, per celebrar el V aniversari de la fundació del Centre, determinen publicar el present Butlletí. Es el portaveu de la dita societat, i, demés d'assenyalar les excursions a fer, descriu algunes de les efectuades i publica treballs referents a l'excursionisme i a la fotografia.

853. BIBLIOTECA NOVA.—Revista enciclopèdica. Portaveu dels partidaris de la pau. Sortirà per poch una vegada al mes. Publicarà interessants folletins. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Xuclá, 13.—Imp. *La Renaixensa*, Xuclá, 13.—176 × 119 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'10.

Any I, 1915; núm. 1 (agost).

En la «Salutació» llegim: «Los propositos de la *Biblioteca Nova* son culturales y humanitaris, convensuda de que sols els bons sentiments y l'amor al estudi poden fer als pobles grans y que en ells regni la pau». El lema de l'esmentada publicació «serà en tot lo possible, *idees, no paraules*». Repartia fulletó. El director i editor era en Josep Alemany. Creiem que va ésser publicació de curta durada, perquè als periòdics sols hem vist esmentat el número primer.

854. HUMORISTIC.

D'aquesta publicació no tenim cap més notícia que la treta del Registre de publicacions del Govern Civil, on es diu que amb data del 29 d'agost fou autoritzat En F. Martí Lloret per a publicar un setmanari amb el títol abans esmentat.

855. EL 75.—Semanario radical. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Hostal del Sol, 8.—Imp. Sant Pau, 96.—252 × 170 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'05.—Bilingüe.

Año I, 1915; núm. 1 (4 set.)

En Jordi Vinaixa era el director i propietari d'aquesta publicació aliadòfila. Solament n'hem vist el número primer, però ens han dit que va sortir fins a últims d'any.

856. BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ ARTÍSTICA DE JOIERIA I PLATERIA.

Octubre 1915-gener 1918.

Al Butlletí del *Centre Excursionista Barcelonès* veiem esmentada aquesta publicació. No figura al registre del Govern Civil.

857. CATALUNYA VIVA.—Sortirà el 10, el 20 i el 30 de cada mes. [Capçalera tipogràfica].

Imp. *Elseviriàna*, Rambla de Catalunya, 12 i 14.—377 × 255 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt, Pts. 0'05.

Any I, 1915; núm. 1 (10 oct.)

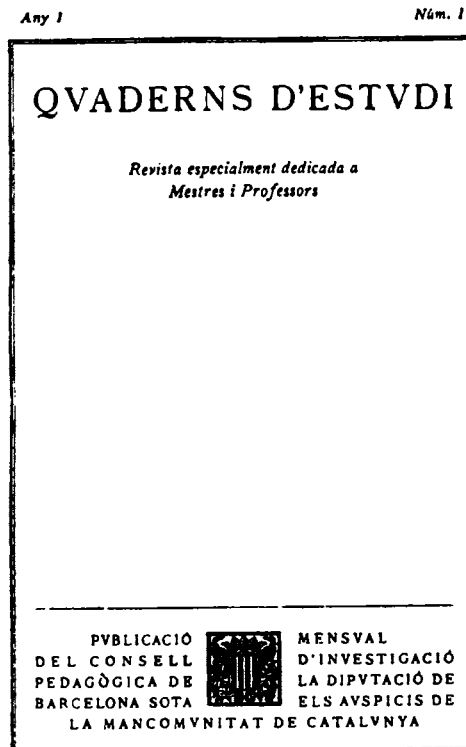
Aquesta publicació vol que «Catalunya... pesi en la política espanyola, no a la manera d'ara, entre conxorxes vergonyoses que fan del tarats del pensament, dels inútils i dels ignorants, homes de Govern, sinó ample y generosament, oferint el seu esperit d'avenç i el seu amor al progrés per a crear l'Espanya forta del pervindre...» Volia ésser un «desenari ressò de la joventut catalana». El dirigia En Lluís Almeric.

858. QVADERNS D'ESTVDI. [Capçalera tipogràfica].

Oliva de Vilanova imp., Casanova, 169. [Des del febrer de 1916] Imp. Henrich i C.^a, Córcega, 348. [Des de l'octubre de 1919] Imp. de la Casa de Caritat, Montalegre, 5.—164 × 101 mm.—Mensual. [Des de l'any 1922] Trimestral.—Suscripció: Catalunya, Valencia i Mallorca, l'any Pts. 4. Reste d'Espanya, Pts. 5. Extranjer, francs 6. Núm. solt, Pts. 0'50. [Desde de l'any 1918] Catalunya, Valencia i Mallorca, l'any Pts. 8. Reste d'Espanya, Pts. 10. Extranjer, francs 12. Núm. solt, Pts. 1. [Des de l'any 1921] Catalunya, Valencia i Mallorca, l'any Pts. 5. Reste d'Espanya, Pts. 7. Extranjer, francs 9. Núm. solt, Pts. 1'50.

Any I, 1915-16; núm. 1-9 (oct. 1915-juny 1916) 80 + 80 + 96 + 112 + 434 pp. - II, 1916-17; núm. 10-18 (oct. 1916-juny 1917) 328 + 554 pp. - III, 1917-18; núm. 19-27 (oct. 1917-juny 1918) 320 + 275 + 138 pp. - IV, 1918-19; núm. 28-36 (oct. 1918-juny 1919) 320 + 431 pp. - V, 1919-20; núm. 37-41 (oct. 1919-juny 1920) 243 + 272 pp. - VI, 1920; núm. 42-45 (juliol-dbre.) 269 pp. - VII, 1921; núm. 46-49 (gener-dbre.) 400 pp. - VIII, 1922; núm. 50-53 (gener-dbre.) 400 pp. - IX, 1923; núm. 54-57 (gener-dbre.) 396 pp. - X, 1924 (gener-març) 80 pp.

En el «Prospecte» es deia que els *Quaderns d'Estudi* portaran al mestre, «allunyat dels focus de cultura, aquests visitadors [*Quaderns d'Estudi*], ...la bona nova de darreres adquisicions científiques, de novelles orientacions pedagògiques, de novelles inquietuts, àdhuc de reformes concernents a la seva carrera; els *Quaderns* li farán de guia en la seva labor, proporcionant-li materials de treball que altrament li foren per ventura de dur cercar...» La publicava el «Consell d'Investigació Pedagògica de la Diputació de Barcelona sota els auspicis de la Mancomunitat de Catalunya». En els sis primers volums, cada número solia anar encapçalat per un article d'Eugeni d'Ors, el qual signava *El guaita*. Ell intervingué en la revista, marcant-li l'orientació, fins que abandonà la Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat, molt directament al principi, després per mitjà de sos amics i deixebles de llavors (J. Estelrich, J. Creixells, J. M. Capdevila). En els últims temps en portava la direcció el senyor P. M. Bordoy Torrents. L'autorització va donar-se a N'Alexandre Galí.

859. EN BELLUGUET.—Setmanari moral per a la joventud. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Carril, 27 (S. G.)—Imp. *La Sud Americana*, Corts Catalanes, 550.—191 × 132 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció anyal, Pts. 3. Núm. solt, Pts. 0'05.—Il·lustrat.
Any I, 1915; núm. 1 (23 dbre.)

Aquesta publicació, segons *En Belluguet*, no ve a omplir cap buit, ve «sols a passar la estoneta,... a ajudar a tots els jovincels qu'aimants de lo bell, volen ser

artistes». Publica composicions en prosa i vers, biografies de celebritats, notes teatrals, d'esport i endevinalles. El director era En Manuel Serdà.

860. CALENDARI PER A 1916.—Publicat per *La Neotípia*. [Portada tipogràfica, amb un gravat al mig].

Imp. *La Neotípia*, Rambla de Catalunya, 116.—107 × 106 mm.—16 pp. a 2 col.

Demés del calendari, conté gloses dedicades als mesos amb textos traduïts d'Ovidi, Virgili, Horaci, Tibul, etc., il·lustrats per M. Fontanals.

861. BUTLLETÍ ESCOLAR DE LES ESCOLES MERCANTILS CATALANES.—Publicat per la Secció Permanent d'Educació i d'Instrucció del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Rambla Santa Mònica, 25.—Imp. *Catalonia*, Passatge Pont de la Parra, 6. [Núm. 6] Galve, Carme, 16. [Núm. 7] F. Borrás, Escudillers Blancs, 10 i 12. [Núm. 8] Galve, Carme, 16.—244 × 154 mm.—Suscripció: l'any, Pts. 1.—Trimestral.

Any I, 1916; núm. 1-3 (1.ª gener-15 juliol). - II, 1917; núm. 4-6 (1.ª gener-15 juliol). - III, 1918; núm. 7-9 (1.ª gener-1.ª juliol). - IV, 1919; núm. 10 (15 gener). - V, 1920; núm. 11-12 (15 febrer-15 abril).

En l'article «Objecte del Butlletí», llegim que en aquesta publicació es farà treball de «*seminari*, i de això en pot ésser la revista adequat instrument». Ens diu que vol «afavorir per tots els mitjans la *documentació* dels estudiants de ciències comercials. Aspira a actuar com un amical gest insinuant d'estudis que cal fer, dades que cal consultar, investigacions que cal practicar, lectures que cal llegir... Però hi ha encara una finalitat més elevada, a la qual el *Butlletí Escolar* es proposa servir. Hi ha tot un plànol d'ideals, altres que els polítics, altres que els socials, que unes classes no poden aïllades semblar: els ideals educatius econòmics i humans. Es tasca de la revista propagar-los, perquè de les E. M. C. surti el jovent amb l'horitzó obert, i amb orientació fixa sobre els fonaments de l'economia i de la cultura de Catalunya». S'hi veuen interessants treballs d'En Ferran Boter, R. i N. Rucabado, Tomàs Iduarte, i altres. L'autorització del Govern Civil va ésser donada a favor d'En Josep Puig i Esteve.

862. ... DE L'ESCOLA. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Provença, 310, entr., 1.ª [Des del núm. 4] Red.: Milà i Fontanals, 4 i 6 dreta.—Imp. R. Fortuny i Ferrer, Mallorca, 508. [Des del núm. 2] Imp. A. Febrer, Passatge de la Pau, 13.—181 × 109 mm.—12 pp.

Any, I, 1916; núm. 1-7 (gener-juliol).

La redacció ens diu: «No és que fem una revista nova. No'ns posem al costat ni en contra de ningú. Ens proposem tan sols anar amb nosaltres mateixos i tre-

ballar en comú per a posar-nos en condició d'ajuntar, un altre dia l'esforç nostre, als dels pioners de la pedagogia actual». El cos de redacció estava compost per J. Parunella, A. Bonsoms Prats, A. Martorell i P. Solé; el primer era director.

863. **BON SENY.**—Setmanari Popular. [Capçalera mixta].

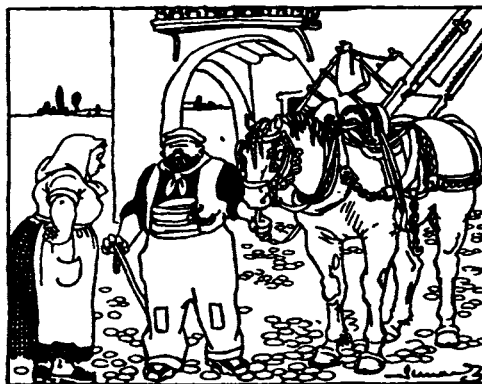
Adm.: *Editorial Ibèrica*, Passeig de Gràcia, 62. [Des del núm. 54] Baix de Sant Pere, 7.—Tip. Altés, Angels, 22 i 24.—227 × 141 mm.—4 pp. a 2 col.—Suscripció anyal, 3 ptes. Núm. solt ptes. 0'05.

Any I, 1916. - II, 1917. - III, 1918; núm. 1-156 (2 gener 1916-29 dbre. 1918).

En l'article «Deu vos guard» ens diu «La Redacció» que són «gent de be i honrada, qui entenem la honradesa i bondat segons la fe i la moral catòlica, apostòlica i romana», que són «gent de pau» i «gent de casa». El director era En Jaume Raventós. Aquesta publicació no tenia altra finalitat que «escampar la bona lectura i educar el seny català». A la quarta pàgina del número primer, en anunciar el setmanari, es llegeix que «a fi d'escampar la bona lectura i educar el seny català *Bon Seny* ofereix als pàrrocos, industrials, societats i escoles, editar-los el mateix setmanari amb el títol i encapçalament particular que demanin sens augment de preu, sempre que suscriuin al menys per un centenar. Si els convé canviar tota o part de la quarta plana per a notícies locals o anuncis, també se'ls farà a preus convencionals».

PARLEM CLAR.. I NET

—Diu que el senyorot es renta cada dia la boca amb un olivier?
—Tu, amb la brutícia que traves per la boca, si amb sulfurant no en traves la escatol

Núm. 863.

864. **LA U. V. C.**—Fulla divulgadora i de relació. Orgue del Sind. Agr. y Confederació Agrícola «Unió de Vinyaters de Catalunya». [Capçalera tipogràfica amb el segell de la Confederació Agrícola].

Portaferriça, 21, pral. [Des de l'any 1922] Pelai, 12, 1.ª—Imp. *Elzeviriana*, R. de Catalunya, 12 i 14. [Des de l'any 1922] Imp. *Elzeviriana i Llibreria Camí*, S. A.—457 × 308 mm.—1 fulla a 4 col. Any 1916, núm 1 (gener); 1922, núm. 43 (dbre.); 1924, núm. 47 (maig).

Coneguda la capçalera, ja sabem quina era la finalitat d'aquesta publicació.

865. VIA FORA!!!—Periòdic Catalanista. [Capçalera il·lustrada, amb l'escut de Catalunya i el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Aribau, 35, baixos.—Imp. Gisbert & Vives, Nou de Sant Francesc, 22.—272 × 173 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0^a10.

Any 1916, núm. ext. (gener).

D'aquesta publicació solament coneixem aquest número, però en el registre d'autoritacions de premsa del Govern Civil veiem que en novembre de 1915 va donar-se el permís per a publicar aquest periòdic mensual. El director era el músic Agustí Altadill, autor d'un Himne Catalanista, amb lletra d'En J. M.ª Francès. Publicava fulletó.

El nú de LA PIULA → Via fora...

10 cts

Núm. 867.

866. JOVENT.

No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació, el permís per a la qual va donar-se a En Josep Riera, per a fer sortir un periòdic desenat amb el títol abans esmentat. L'autorització fou donada pel març de 1916. Des d'aquest any, a l'esmentat registre no figuren normalment les dades de les autoritzacions, solament el títol del periòdic i a qui va donar-se el permís.

867. LA PIULA.—Setmanari regionalista amb ninots. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Llibreria Bonavia i Durán.—Imp. Fills de Casanovas, Ronda Sant Pau, 67.—
[Des del núm. 17] Imp. Bonavia i Durán.—244 × 176 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt Pts. 0'10.
Any I, 1916; núm. 1-28 (23 març-29 set.)

En el «Deu vos guard...» llegim que ve «a treballar... en broma o en *serio*, sota els plecs de la bandera de la Lliga Regionalista, avui per avui l'única organització forta, ben dirigida de Catalunya. Anem amb la Lliga... tot esperant que la Lliga vingui amb nosaltres...» També ens diu que no es ficarà «en vides privades, ni escriurem el que no puguin llegir les nostres filles o les nostres germanes». Publicació satírica i humorística. En Salvador Bonavia era l'ànima d'aquest setmanari.

868. JOVENTUT ALEGRE.

Sols coneixem aquest títol d'haver-lo vist esmentat entre les «publicacions rebudes» pel *Butlletí del Centre Excursionista Barcelonès* en els mesos de març i abril de 1916.

869. PATRIA JOVE. — Revista de la Joventut Escolar Nacionalista. [Capçalera mixta. El títol de la publicació, gravat].

Red. i adm.: Alvarez, 6, pral.—Imp. Gisbert & Vives, Nou de Sant Francesc, 22.—238×152 mm.
8 pp. a 2 col.—Mensual.—Suscripció anyal, ptes. 1'25. Núm. solt Pts. 0'10.
Any I, 1916; núm. 1-3 (abril-juny).

En l'al·locució que fa «Als estudiants de Catalunya», llegim: «Cal que a l'Universitat, com arreu de Catalunya i, potser més que per tot, hi remoreigi la efervescència del Nacionalisme. Som nosaltres, estudiants—no ho dubteu—els qui més podem fer per al regoneixement de la personalitat catalana. Es en la càtedra on s'ha de demostrar que Catalunya es tota una nacionalitat i que per tant, els catalans l'hem de voler nacionalment vindicada. Es en la càtedra on s'ha de demostrar perquè solament així pot anar segellada amb la filosofia dels savis i solament així és com podra—al traspuar fora d'ella—devallar damunt del nostre poble convencent-lo de sa excelsitut». El director era En Francisco Pineda.

870. LA RIBA.—Periòdic Nacionalista. Surt els dies 1, 10 i 20 de cada mes. [Capçalera gravada amb el títol de la publicació].

Adm.: Mar, 16, pral.—Imp. Bellsoley & Llauger, Universitat, 49.—400 × 272 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Trimestre, ptes. 1'50. Núm. solt Pts. 0'10.
Any I, 1916 - VII, 1922; núm. 2-264 (29 abril 1916-27 gener 1922).

Aquesta publicació tractava d'assumpes referents al millorament del barri marítim de la Barceloneta, però també publicava treballs polítics, literaris i d'esport. L'autorització donada pel Govern Civil es féu a nom d'En Josep Alomar, amb data de 23 d'abril de 1916.

871. LA CARGOLADA.

Nota treta del registre del Govern Civil. L'autorització va donar-se a En Lluís Gener.

872. REVISTA NOVA.—[Des del núm. 45] Butlletí de l'Agrupació «Les Arts i els Artistes». [Capçalera gravada amb el títol de la publicació [núm. 45] Capçalera mixta amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: *Galeríes Laietanes*, Corts Catalanes, 613.—Oliva de Vilanova, imp.—294 × 208 mm.—8 pp. a 2 col. [Des del núm. 2] 4 pp. a 2 col. [Núm. 45] 8 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, pta. 1 trimestre. Extranjer, ptes. 1'50 trimestre. Núm. solt, ptes. 0'10.—IHustrat. 2.ª època. Any II, 1916; núm. 32-45 (5 maig-31 dbre.)

Publicació artística quinzenal. El propietari era En Santiago Segura i l'ànima d'aquesta revista eren En Francesc Pujols i En Joan Sacs. S'hi veuen il·lustracions d'En Cels Lagar, Francesc Labarta, Manolo Humbert, Xavier Nogués, Ricard Canals, Francesc Vayreda, Joan Colom i altres. La primera època és de l'any 1914 (núm. 801).

873. LA PEDREGADA.

No hem vist cap número d'aquesta publicació, la nota de la qual hem tret del registre d'autoritzacions del Govern Civil. Hi figura després de *Revista Nova*. En 1900 (núm. 513) hem vist una publicació amb el mateix títol que la present.

874. CATALUNYA SPORTIVA.—Revista setmanal de sports. [Des de l'any V] Revista setmanal d'esports. [Capçalera mixta amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Canuda, 14, pral. [Des de l'any V] Red.: *Información Mundial*, Rambla de les Flors.—Apartat, 110. Adm.: Aribau, 21.—Imp. J. Comas, S. en C., Villarroel, 12 i 14. [Des de l'any V] Imp. Amat i Martínez, Barbarà, 4.—312 × 209 mm. [Des de l'any V] 280 × 200 mm.—8 pp. a 2 col.

Any I, 1916. - V, 1920; núm. 1-172 (21 nov. 1916-30 març 1920).

En l'article «Salutació» llegim: «Venim al periodisme deportiu empesos per un ideal de renovació i altruisme... Anem els que fem *Catalunya Sportiva*, a fer, a realitzar la fússió, l'harmonia entre la força deportiva catalana i l'ideal de

CATALUNYA SPORTIVA

REVISTA SETMANAL DE SPORTS

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: CARRER CANUDA, 14, PRAL.

Al començar el campionat

Lo que diu en Lluís Brú

Volguent CATALUNYA SPORTIVA donar satisfacció a les ànsies de conèixer coses i opinions del món futbolístic que en els actuals moments tenen els nostres sportsmen, hem volgut sapiguer el que pensen de l'actual campionat, els capitans dels tres primers clubs de futbol Srs. Brú, Casellas i Armet.

Comencem, avui, per En Lluís Brú, el capità del F. C. Barcelona.

A l'indicar al senyor Brú que volíem entrevistar-lo, somrigué dient-nos: Què volen que'ls hi digui, jo?

—Ben poques coses li demanarem: què pensa vostè de l'actual campionat?—li varem preguntar.

—L'actual campionat, digué En Brú, pel que respecta al Barcelona tindrà un aspecte invers del que tingué el passat. A l'altre campionat, a la primera volta, nosaltres guanyarem als altres clubs per una forta majoria de gols; en canvi, a la segona, cada partit era un estar constantment en perill de perdre'l. Enguany passarà al revés; a la primera volta serà la dels majors perills, però a la segona tingui la seguretat que'l Barcelona no tindrà que temer a ningú. I serà aixís, pel fet naturalíssim de que actualment el meu equip no té encare aquella coèssió indispensable que tindrà ja, avans de acabar la primera volta.

—Quin concepte té format dels sis equips restants de primera lliga?—En Brú, estigué un moment callat i per fi digué: *L'Espania* és més temible que *l'Espanol*, per la raó de que els jugadors del primer tenen més coèssió, són decidits, tenen més joc i són valents. De *l'Internacional* no puc formar-ne opinió encare, crec, però, que jugarán molt. *L'University*, fa temps que no'l he vist jugar. *L'Atletic* de Sabadell farà un bon paper; segurament que diumenge guanyarà al Sabadell, bastant feble aquest any.

—I, l'equip del Barcelona...—El meu equip és possible que tingui alguna variació a la segona volta. Per aré En Barba i en Pedret, alternarán en el lloc que ha deixat buit En Tudó. Més endavant, la línia devantera, amb la vinguda possible de l'Alcántara i amb algún altre element, serà reforçada. De moment En Garchitorena i En Viñals, están sotmesos a un entrenament especial.

—Qui li sembla a vostè que serà Campió?—ens atrevim a preguntar. En Brú somriu novament, s'estira un xic la diminuta boina basca que no arriba a cobrir-li la testa, i respon amb tota passivitat, és a dir, recalcant les paraules:

—Com vostè comprendrà, es molt atrevit dir-li qui serà. El campionat serà molt renyit, els partits serán molt agres. Jo tinc plena seguretat amb el meu equip; pensi que ani-

rem al camp disposats a guanyar: el nostre entusiasme és gran, més aré que sabem que tots els jugadors del Barcelona som iguals... enten? Aré, es indubtable que'l resultat del Campionat queda circunscrit a *l'Espanol*, a *l'Espania* i al *Barcelona*.

—Creu, senyor Brú, que hi deuen haver-hi més de set

LLUIS BRÚ, Capità del F. C. Barcelona

equips de primera lliga?—No, porque llavors no'ns quedarien festes per a celebrar partits amb equips forasters, cosa que'ns és molt necessaria

—I el públic, què'n pensa vostè del públic?

Núm. 874.

cultura intel·lectual que batega en els cors de tots els nostres compatricis, àdhuc els mes refractaris...» També ens diu que aquest setmanari estarà inspirat «en aquestes paraules nobles i encoratjadores: Cultura... Sport... Catalanitat». La major part del text anava dedicada al futbol. Figurava com a director En Francisco Rossell.

875. OFRENA.—Revista catalana. [Capçalera mixta. El títol de la publicació, gravat].

Red. i Adm.: Corts Catalanes, 550, 2.ª, 1.ª—*Imp. d'Art*, Provença, 304. [Des del núm. 7] Estampa Altés.—250 × 170 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció anyal, 5 Pts. Núm. solt Pts. 0'40.—Il·lustrat. Any I, 1916 - II, 1917; núm. 1-8 (nov. 1916-juny 1917).

En l'article «Al públic» ens diuen «Els Redactors» que no es publica cap «revista literari-artística completament eclèctica. Car, si bé les analiseu, unes són ja massa encarquerades, no respiren l'ambient actual; i d'altres n'hi ha, que's tanquen dins d'un cercol determinat i defensen només les idees d'una escola... *Ofrena* ve precisament a reunir les voluntats disperses, a ajuntar tots els elements de valor reconeguda i a dar-ne a conèixer d'altres que potser demà seràn honor de Catalunya». Afegeix: «per fer entrar la gent en la nostra literatura, el millor mitjà es mesclar la literatura amb les Arts pictòriques i fotogràfiques, que seràn a la nostra revista un caient més artístic i elegant... No farém política, sino Art». El director-propietari era En Ladislau Cantell. S'hi veuen articles d'En Lluís Bertran i Pijoan, Ambrosi Carrión, J. Capdevila Rovira i altres. Publicava fulletó.

876. MARGOT. [Capçalera mixta amb el nom de la publicació].

Red. i Adm.: Concell de Cent, 317, 1.ª—*Imp. P. Caso*, Universitat, 137.—278 × 177 mm.—20 pp. a 2 col.—Suscripció: Espanya, trimestre, ptes. 2. Núm. solt ptes. 0'10.—Bilingüe. Any I, 1916 - II, 1917; núm. 1-11 (16 dbre. 1916-24 febrer 1917).

Publicació xiroia; figurava com a director N'Emili Pasqual (*Pal*). En l'article de presentació llegim que farà «una tombarella cada setmana» i «grimegia».

877. HORTA.—Periòdic setmanal independent. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Horta, 51.—*Imp. Ribas Germans*, Horta, 51.—219 × 150 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció: 1 pta. trimestre. Núm. solt ptes. 0'10.—Il·lustrat.—Bilingüe. Any I, 1916; núm. 1 (17 dbre.)

Publicació dirigida per En Manuel Andreu, qui ens diu: «Venimos a luchar por el bien de Horta, a animarle, a hacerle vivir, a inquietar el elemento social neutro, a engrandecer en materia y en espíritu a este pueblo de nuestros amores». En mig de notes referents al millorament i urbanització de la barriada, se n'hi veuen d'altres referents a teatres. Publicava fulletó.

ANY 1916

Nº 1

El Margot

10 centims

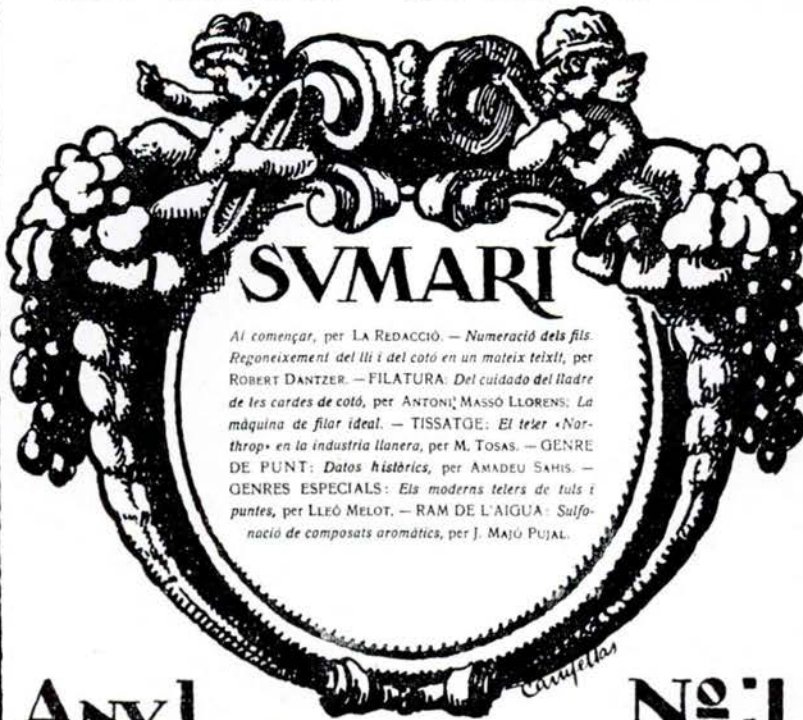

—Com és que ara no se'l veu mai amb aquella noia rossa que avans acompanyaba sempre?
—Es que m'hi he casat

Núm. 876.

878. TROÇOS. [Portada mixta amb el títol de la publicació en gravat].
Adm.: Llibreria *Galeries Laietanes*, Gran-Via, 613.—Imp. Oliva de Vilanova.—223 × 135 mm.
8 pp.—Pts. 2'50.
1916; Número únic.
Publicació d'avantguarda, redactada per En Josep M.ª Junoy, qui era el propietari. D'aquesta edició única se'n tiraren 101 exemplars, cinc en paper de Japó (números 1-5) i noranta sis «en bon paper» (núms. 6-101).
879. BARCINO.
No coneixem aquesta publicació setmanal, escrita en català i esmentada, com apareguda en 1916, en la *Estadística de la Premsa Periòdica de Espanya*.
880. REVISTA AGRÍCOLA CATALANA.
15 × 25 cm.—Suscripció, un any Ptes. 9. Núm. solt, Ptes. 0'50.—40 pp.—Quinzenal.
No coneixem aquesta Revista que hem vist esmentada en la *Estadística de la Premsa Periòdica de Espanya*, com sortida en 1916. Però direm que en Desembre de l'any següent aparegué una publicació titulada *Agricultura. - Revista agrícola catalana*.
881. CENTRE DE NTRA. SRA. DEL CARMÉ I SANT PERE CLAVER. — Almanac-catàleg de la secció de la Biblioteca Circulant. [Portada mixta, enquadrada. En la part superior, gravat reproduint l'edifici social, i al peu, el segell del Centre].
Imp. F. Giró, Valencia, 233.—128 × 76 mm.—18 pp.—IHustrat.
Any 1917.
En aquest Almanac, a més del calendari, trobem notes referents a la Biblioteca Circulant del Centre i uns treballs literaris d'En Josep M.ª Folch i Torres.
882. INDUSTRIA TEXTIL. [Des de l'any 1922] Revista mensual.
Red. i Adm.: Alt de Sant Pere, 24. [Des de l'any 1921] Aragó, 309, 1.ª, 2.ª [Des de l'any 1922] Adm.: Bruch, 63, 2.ª, 1.ª [Des de l'any 1924, núm. 4] Princesa, 50, pral.—Imp. *La Polígrafa*, Balmes, 54.—233 × 169 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: L'any, Pts. 6. Núm. solt, Pts. 0'50. [Des de l'any 1919] Núm. solt, Pts. 0'60. [Des de l'any 1920, núm. 2] Suscripció: L'any, Pts. 9. Núm. solt, Pts. 0'75. [Des de l'any 1924] Suscripció: L'any, Pts. 12. Núm. solt, Pts. 1.
Any I, 1917; núm. 1-12 (gener-dbre.) - II, 1918; núm. 1-12 (gener-dbre.) - III, 1919; núm. 1-12 (gener-dbre.) - IV, 1920; núm. 1-12 (gener-dbre.) - V, 1921; núm. 1-12 (gener-dbre.) - VI, 1922; núm. 1-12 (gener-dbre.) - VII, 1923; núm. 1-12 (gener-dbre.) - VIII, 1924; núm. 1-12 (gener-dbre.) - IX, 1925; núm. 1-12 (gener-dbre.)

INDUSTRIA TEXTIL

SUMARI

Al començar, per LA REDACCIÓ. — Numeració dels fils. Regoneixement del lli i del cotó en un mateix teixit, per ROBERT DANTZER. — FILATURA: Del cuidado del lladre de les cardes de cotó, per ANTONI MASSO LLORENS; La màquina de filar ideal. — TISSATGE: El telar «Northrop» en la indústria llanera, per M. TOSAS. — GENRE DE PUNT: Dats històrics, per AMADEU SAHIS. — GENRES ESPECIALS: Els moderns telers de tuls i puntes, per LLEÓ MELOT. — RAM DE L'AIGUA: Sulfo-nació de composts aromàtics, per J. MAJÓ PUJAL.

Any I

Nº: I

Núm. 882.

En l'article «Al començar» llegim que per millor servir la «petita indústria manufacturera... determinàrem fundar aquesta Revista, agrupant *La Indústria* i *Juventut Textil*, que fins ara havien anat publicant-se, separadament, amb el fi de donar a conèixer, a més dels articles dels tècnics nacionals, quelcom interessant del que fóra de aquí es produeix, que sigui com a una halenada renovadora que predisposi a un inajornable desig de treball i de millora». El director n'era En Manuel Massó i Llorens (vid. núm. 805).

883. BUTLLETÍ DE LA BIBLIOTECA FOMENT DE PIETAT CATALANA. [Portada iHustrada].

Dir. i Adm.: Baix de Sant Pere, 7 [Des de 1921] Durán i Bas, 11.—Imp. Giró.—164 × 97 mm.—32 o més pàgines.

Any I, 1917 - VII, 1925. Llevat del núm. 1, els exemplars dels altres anys no porten numeració.

Més que un Butlletí que fos el Portaveu d'aquesta benemèrita institució, és un Catàleg de les obres per ella publicades; no té periodicitat fixa.

884. EL FOLLETÓ.

No coneixem cap exemplar d'aquesta publicació que era el Portaveu del Centre Catòlic de Sans, i sols sabem la seva existència per haver-la vista esmentada entre les publicacions rebudes en el *Centre Excursionista Barcelonès* en juny 1918 (IV, 36; p. 320) on és acusat rebut del núm. 17 de dit Butlletí; com era publicació mensual, suposem que començaria a sortir en el mes de gener de 1917. *

885. EL XERRAIRE.—Setmanari Nacionalista amb folletó. Literatura. Política. Espectacles. Humorisme. [Des del núm. 3] Surt els dissabtes. [Des del núm. 12] Setmanari Nacionalista i de Teatres, amb folletó. [Capçalera mixta. El nom de la publicació gravat].

Red. i Adm.: Boqueria, 20.—Imp. Bonavia i Durán, Boqueria, 20.—300 × 210 mm.—8 pp. a 3 col.—Suscripció: Barcelona, semestre Pts. 4. Fora, semestre Pts. 4'50. Extranjer, un any Pts. 12. Núm. solt, Pts. 0'15.—Il·lustrat.

Any I, 1917; núm. 1-26 (6 gener-30 juny).

En l'article de presentació llegim: «Un home xerrant pot dir una tonteria a cada frase, però mentres aquest la diu; quantes ne pot pensar el que calla!... La qüestió es no callar i a aixó he vingut: a parlar de tot i de tothom amb tò i sò, o sense, de lo que sé, de lo que no sé, i de lo que sé malament». Quasi pot dir-se

* En 1922 va sortir una 2.ª època d'aquesta publicació.

que l'ànima d'aquesta publicació era En Salvador Bonavia, qui va ajuntar al voltant seu redactors de *L'Olla* (núm. 460) i escriptors de nom, com En Prudenci Bertrana i *Correçuita*.

886. CATALUNYA LITERARIA.—Arts. Lletres. Ciències. [Capçalera il·lustrada amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Arc de Sant Ramón del Call, 11.—Imp. de J. Roca Mendoza, Arc de Sant Ramón del Call, 11.—229 × 152 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, trimestre Pts. 2'50. Fora, mig any Pts. 6. Extranjer, un any francs 12. Núm. solt, Pts. 0'20.—Il·lustrada.

Any I, 1917; núm. 1 (7 gener).

Publicació acurada i presentada amb esplendidesa. En la «Cronica» llegim que els que fan aquesta revista són coratjosos i volen «torcer amb robustesa titànica, totes les coses, per fermes que siguin i dificultoses»; volen «fer cara a tots els entrebancs» que s'oposin a la nostra via dreturera». El director era En Joaquim Ayné Rabell. Si aquest número no és únic, molts pocs més ne sortiren. Publicava fulletó.

887. NEU I FOC. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació, i un campanar].

Red. i Adm.: Montseny, 20. (Gracia).—Imp. Bayer Germans, Passeig Sant Joan, 6 i 10.—285 × 192 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'05.

Any I, 1917; núm. 1 (12 gener).

En Josep Mitats, director d'aquest «Setmanari bilingüe amb ninots» ens diu que ve disposat a defensar el partit monàrquico-liberal barcelonès i que aquesta publicació és

«Liberal de Sur a Nort
y d'aquells del morro fort
Catalán españolista
sin que cobre de la lista».

Publicava, com a fulletó, la «Ley de Asociación de 30 junio de 1887».

888. CATALUNYA LLIBERAL. — Periòdic monàrquic, lliberal, democràtic, autonomista. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Alvarez, 6, pral.—Imp. A. Artís, Girona, 116.—238 × 152 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.
Any I, 1917; núm. 1 (1.ª febrer).

En l'article dedicat «Al poble» es llegeix: «Som monàrquics perquè sentim la bondat d'aquesta forma de govern, perquè si no ho fossim, el desastre de les repúbliques actuals i, sobre tot, el fracàs dels prohoms republicans espanyols, ens

obligarien a ser-ho... Som liberals i demòcrates, perquè són les úniques idees possibles en el cor català... I, per fi, som autonomistes: desitgem per a Catalunya totes aquelles llibertats, totes aquelles millores que sigui capaç de fruir... I, per fi, volem per la nostra dolça llengua tots els respectes, totes les prerrogatives que per sa història, per sa literatura, per ésser la que varem aprendre dels llavis de la nostra mare, es mereix.—Aquest es el nostre programa». L'autorització donada pel Govern Civil, es concedí a nom de Faustí Domènec.

889. UN ENEMIC DEL POBLE.—Fulla de subversió espiritual. [Capçalera tipogràfica].

A. Artís, imp., Girona, 116. [Des del núm. 11] Antoni Lopez, imp., Olm, 8.—318 × 226 mm.—1 fulla a 3 col.—Bilingüe.—Il·lustrat.

Any 1917; núm. 1-9 (març-dbre.) - 1918; núm. 10-14 (gener-oct.) - 1919; núm. 15-18 (gener-maig).

Revista aperiòdica, original i personalíssima, tant pel text com per l'aspecte tipogràfic. J. Salvat Papasseit apareix sols esmentat com redactor en cap en la capçalera, però en fou el creador i l'inspirador constant. Fou una fulla d'avantguarda un poc eclèctica en la col·laboració, però d'intenció revulsiva i agitadora. Aquests divuit números comprenen dues èpoques, la primera del 1 al 10, i la segona els restants.

890. RODAMÓN.—Portaveu d'Excursions. [Des del núm. 6] Butlletí del Centre Excursionista «Rodamón». [Capçalera tipogràfica, amb el segell de la Societat. [Núm. 6] Capçalera tipogràfica orlada, amb l'escut de la Societat. [Núm. 7] Capçalera tipogràfica, enquadrada].

Hostatge social, Aribau, 21. [Des del núm. 35] Ronda Sant Pau, 77. [Des de l'any 1921] Sant Simplicí, 6. [Des del núm. 46] Palma de Sant Just, 3, pral.—Imp. Garcia, Milans, 4. [Des del núm. 3] Josep Doria, Pere Serafi (Lleó), 16. [Des del núm. 6] Bas, S. en C., Baix de Sant Pere, 10. [Des del núm. 8] I. Miró, S. en C., Ronda Sant Pau, 10. [Des del núm. 9] Matadero, 28. [Des del núm. 17] *La Cervantina*, Plassa Letamendi, 10. [Des del núm. 39] I. Miró, S. en C., Ronda Sant Pau, 10. [Des del núm. 44] *Arts Gràfiques Duran*, Boqueria, 10. [Des del núm. 46] A. Gimeno, imp. Sant Pere Màrtir, 10. - Gràcia.—185 × 127 mm. [Des del núm. 7] 181 × 110 mm. [Des de l'any 1919] 164 × 96 mm. [Des de l'any 1921] 172 × 109 mm.—4 pp. [Des del núm. 7] 8 pp.

Any I, 1917; núm. 1-10 (març-dbre.) - II, 1918; núm. 11-22 (gener-dbre.) - III, 1919; núm. 23-33 (gener-dbre.) - IV, 1920; núm. 34-43 (març-dbre.) - V, 1921; núm. 44-45 (gener-juny) - VI, 1922; núm. 46-49 (set.-dbre.) - VII, 1923; núm. 50-60 (gener-dbre.) - VIII, 1924; núm. 61 (gener).

En la «Salutació» llegim: «A n'aquest portaveu, que surtirà cada mes, es publicaran totes les notícies qu'en el Grop afectin, com es la publicació de les excursions que s'organitzaran durant el mes, etc. etc. Ademés d'això, hi haurà una Secció literària... A n'aquesta secció, ademés d'alguns articles, els que per alguna causa no hagin pogut assistir a les excursions, hi trobaran una extensa ressenya de les mateixes».

Un enemic del Poble

NOM. 1 : MARÇ DE 1917
(III DE LA ERA DEL CRIM)

FULLA DE SUBVERSÍO ESPIRITUAL

REDACTOR EN CAP.
J. SALVAT PAPASEIT

Un enemic del Poble

"Un enemic del Poble" no correspon per ara, a cap necessitat d'ànima col·lectiva. N'estem tan convençuts, que sols el publiquem per satisfacció pròpia. Mes tampoc deurà entendre's com una capelleta. Els col·laboradors no seran fixes, i això ens farà restar independents. Tots els originals però sempre seran inèdits. I l'hem fet a periòdic també pel que diem i pensam dir.

Mots - propis

I — Ningú yagi a remolc d'allò que pensi aquell del costat seu. Altrament, mai s'avença.

II — Les joventuts polítiques perden un temps preciós fent ço que correspon a llurs capdills. Aquests massa es refien de que hi ha qui en lloc d'ells va a la presó i lluita per l'idea.

III — En les cinc parts del món hi ha pocs intel·ligents i massa savis.

IV — Veieu: al meu cervell hi ha tota l'energia de que l'Humanitat està mancada per a esdevenir lliure. L'Humanitat, però, em duria al Calvari si jo aixequés la veu com em caldria fer. I després se'n riuria.

V — Encara no ha nascut un home gran del tot, que al parlar digui coses que no s'hagin dit mai.

VI — Tota l'obra d'En Nietzsche, que tenia la forma d'una revelació, els joves de vint anys avui ja la capeixen. Cal una cosa nova, però eterna.

VII — ... un misteri; tampoc: una llum que al sortir de les tenebres no'ns porti altra vegada cap els llims.

VIII — S'es escrit un gran llibre que prova ço que he dit jo fins aquí. *Les lleis de l'imitació*, d'En Gabriel Tarde. Esbrineu, — si podeu, car no és gens fàcil, — com ha sigut possible que'ls homes arribessin a la bestialitat d'una guerra mundial.

J. SALVAT PAPASEIT

Aleix Maximovich Pieschko
(Maxim Gorjki)

48 anys. És el primer i més fort escriptor de la Rússia d'avui, el que equival a dir el més gran escriptor contemporani. La seva producció, — que arriba fins aquí trepitjada i malmesa per traduccions dolentes, — té una valor moral extraordinària. La valor d'Home, i lliure. Els pobres de coratge i de cervell, no el troben pas tan gran. Nosaltres sols direm: La Rússia ha despertat. Així que aixequi els braços seran enderrocades les religions i els solis: viurà l'obra d'En Gorjki.

Aquest brau que no us diu que camineu però que us fa avançar, aquest que fou un paria, potser que salvi el món. Car els pobles eslaus esdevindràn l'espill d'un nou camí a seguir.

De "La Musa condemnada"

A anhels altíssims, ritmes nous

Força la gloria, ama la lluita.

Fil·li de la terra, sies un brau.

La vida es flonjat. A correueta el temps ens mena i... adeu-siau!

Flonja al que estima, i apassionada l'ànima posa i... odia la pau, i mai sospira, i és deslliurada l'ardent flama del goig suau!

Ama la guerra! Es envidia la poruguesa tota el cel blau. Combatre noble és forta vida: sin el pit, bronte, i el cor un'au:

Un'au lleugera, que, silenciosa, faci la via vora la nau, vaixell del somni, vela clorosa, camí on reposa l'amor que plau.

Dóna o quimera, passió sencera solé impossible, prest sens clau. El cor, esbrava! El braç, espera! Fíll de la terra: sies un brau!

JOSEF M. DE SUCRE

Déu

Jo no crec en Déu, però penso el mateix que pensava el dolç rabí de Galilea.

Per damunt del talent, de la bellesa i de la magnificència, està la bondat. Jo he estudiat totes les religions i totes les sectes. Jo he escudriyat els cors dels deus de tots els pobles, i mai, mai, he trobat un déu bondós. Els deus nascuts de l'ignorància dels homes, sols tenen sentiments d'odi i de venjança: sentiments d'home. Sols perdonen l'humiliació i l'impotència: com els homes.

Jehová, Odin, Zeus, Osiris, fins Budha i Jesús, consideren la venjança com un deure i un plaer. I això és humà, molt humà.

Com diu aquell poeta persa, irreverent com jo, el magnífic Kayyam:

si Déu em puneix fent mal, perquè he fet mala, és tant dolent com jo, el Déu que aixís castiga.

La Vida, la Natura i la Ciència, ens han negat totes les divinitats creades per la fantasia boja i debíl dels homes. Avui, les formes abstractes — com són els deus — queden destruïdes davant la fermesa de les idees revisores i analitzadores.

Sols existeix un Déu, sols existeix una Forma, sols existeix un Esperit: la Bondat.

La meua testa rebel i soperba, sols es doblega davant d'ella. El talent és una ficció inferior a la bondat. Per això cal admirar-lo, més no respectar-lo. Rousseau i Carlyle i fins Voltaire, no mereixen l'immortalitat perquè no foren bons. La cínica i estúpida resignació de Sócrates o la grandesa de la misèria de Milton o de Giordano Bruno són molt més belles, són molt més grans.

En el món cal ésser bo, primer que savi. La Bondat: heus aquí a Déu.

EMILI EROLES

Consells als artistes

Fer nostre camí sols; ser cada hu de nosaltres un camí.

Entrar i sortir de totes les cases; tractar a tots els homes; fer tota mena de coses.

Ser quelcom de present, d'actual, en tot moment.

Que nostra pintura no sigui rutina. Que sigui expressió justa del que tinguem que dir, en els distints moments.

Com els dies, així han de ser diferents les nostres obres.

Acabada la nostra obra, acabada la nostra missió. Acabat de dir el que tenem que

Núm. 889.

891. LA NOVELA CATALANA.—Revista de Literatura. [Portada mixta, amb el retrat de l'autor de l'obra que es publica].

Red. i Adm.: Aribau, 65.—Imp. Rafols.—156 × 100 mm.—26 o més pàgines.—Preu: Pts. 0'10.—Setmanal.

Any I, 1917; núm. 1 (31 març).

L'editor ens fa saber que és una «revista, eminentment patriòtica» i que «publicarà cada setmana una novel·la d'un dels mes distingits escriptors de la nostra terra». Al primer número va publicar *Ella i ell*, de Lluís Capdevila, amb il·lustracions d'Antoni Roca. A la primera pàgina hi ha el retrat de l'autor. L'autorització donada pel Govern Civil va ésser a nom d'En Josep de Riquer.

892. GASETA CATALANA D'ART DRAMÀTIC.—Butlletí de l'Escola Catalana d'Art Dramàtic, patrocinada per l'Excma. Diputació i l'Excm. Ajuntament de Barcelona. [Capçalera tipogràfica, amb l'escut de l'Escola].

A. Artís, imp., Girona, 116.—282 × 200 mm.—8 pp. a 3 col.

Any I, 1917; núm. 1-9 (abril-dbre.)

«Aquesta *Gasetta*—llegim en la «Salutació»—tindrà per fi posar de manifest el curs de les tasques de la nostra Escola Catalana d'Art Dramàtic i tractar que aquesta Escola visqui sempre en contacte amb l'opinió... Podríem dir sintetitzant el propòsit que la promou, que vindrà a ésser la guia del deixeble i la pública i lleial explicació que déu a la representació pública». Figurava com a director En Pere Bohigas Tarragó, secretari de l'Escola.

893. Foc...!—Veritable defensor dels Associats de «L'Amic del Poble Català». S'encendrà al menys una vegada cada mes per a socarrimar i rostir als explotadors dels associats. [Capçalera tipogràfica].

Oficines: Nou de Sant Francesc, 22.—407 × 277 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt, Pts. 0'05.

Any I, 1917; núm. 6 (oct.-nov.)

Aquesta publicació és continuació de *La Informació* *, i censurava els actes de la Direcció de la Societat Mutualista esmentada a la capçalera. El director era En Ròmul S. Rocamora. Va començar a publicar-se pel maig de 1917, però sols hem vist aquest número.

894. GERMANOR GIRONINA.

Al registre de premsa del Govern Civil, en aquest període molt deficient quant a dades, figura l'autorització a favor d'En Ramon López Tubau per a una

* Setmanari que va començar a sortir al febrer de 1917. El dirigia N'A. Bonet.

publicació mensual amb el títol abans esmentat. Creiem que aquest és el lloc que li correspon, puix que ve esmentada després de la *Gaseta Catalana d'Art Dramàtic*.

895. CUCA FERA.—Com tothom ens ho demana, sortirà cada setmana. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Escudellers, 10 bis.—Imp. Guinart i Pujolar, Bruch, 63.—134 × 177 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Un any, Pts. 6. Semestre, Pts. 3'50. Trimestre, Pts. 2. Núm. solt, Pts. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1917; núm. 1-17 (19 abril-8 agost).

En l'article «Pam pam! Que hi son?», llegim que *Cuca Fera*, «avui totalment catalanitzada», s'ha «decidit a sortir d'entre les potes del Cavall de Sant Jordi i convertir-se en una mena de monstrosó, pero lleial, escolanet de Sant Catalanesc...» El dirigia En Josep Pugés i Guitart.

896. LA NOVELA I EL TEATRE.—Publicació catalana setmanal. [Capçalera tipogràfica].

Imp. Juan B. Navarro (fill), Diputació, 232.—215 × 124 mm.—20 pp.—Suscripció: Trimestre, Pts. 1'25.

Any I, 1917; núm. 1 (28 abril).

En l'advertiment «Als llegidors» ens diuen que volen fer una «publicació catalana en forma de revista, amb una novela u obra de teatre cada nombre, completa, a preu curt, que serveixi de difusió de nostra cultura i per a refermar la catalanitat de nostre public... Per nostra publicació passarán—en treballs dels millors escriptors—les visions de Mallorca, la bella marinera; del Roselló, llegendari i magnífic, i de Valencia—com deia la galana Maria Antonia—dolça com un laid d'amor». El director era En R. Ràfols Montaner.

897. LLUITA.—Periòdic Nacionalista. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Plaça del Beat Oriol, 10, pral. 1.ª—Imp. Gisbert & Vives, Nou de Sant Francesc, 22.—371 × 247 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Trimestre, Pts. 0'50. Núm. solt, Pts. 0'10.—Mensual.—Il·lustrat.

Any I, 1917; núm. 1-2 (maig-juny).

La finalitat d'aquesta publicació és la de «combatre a sang i a foc la tirania que oprimeix a Catalunya, la gloriosa i malaurada Pàtria nostra, la nació única dels catalans... en el nostre programa hi incorporem molt, en primer terme l'expansió del Nacionalisme entre l'estament escolar de Catalunya... El nostre Nacionalisme es radical...» L'autorització per a publicar aqueix periòdic es féu a

nom de Pere Ferrer; demanà permís per a sortir quinzenalment, però en un dels «Ecos» es llegeix que «apareixerà per ara el primer de cada mes».

898. CATALUNYA TEATRAL. [Capçalera tipogràfica].

Direc. i Adm.: Boters, 7 i 9.—*Imp. d'Art*, Provença, 304.—191 × 127 mm.—8 pp. + 16 pp. de fulletó.—Suscripció: Trimestre, Pts. 2. Semestre, Pts. 3'75. Un any, Pts. 7. Núm. solt, Pts. 0'20. Any I, 1917; núm. 1 (25 maig).

Al primer article, intítulat «Sol de Primavera», ens fa saber la redacció que no vol que «*Catalunya Teatral* sigui exclusivament redactada i dirigida per un determinat número d'escriptors... L'ànima de tota manifestació de Teatre volém que sigui encarnada en aquest periodoc...» Insereix poesies, crítica bibliogràfica, notícies referents a teatre, etc. Al fulletó publicava obres teatrals.

899. VERDAGUER.

No tenim dades referents a aquesta publicació. Les úniques que sabem, han estat tretes del registre del Govern Civil, l'autorització del qual va donar-se a N'Emili Graells al juliol de 1917.

900. PORTAVEU DEL CÍRCOL BARCELONÍ D'OBRERS DE SANT JOSEP. [Capçalera tipogràfica, orlada].

Durán i Bas, 9, pral.—*Imp. de S. Vilalta*, Elisabets, 7.—189 × 141 mm.—8 pp. a 2 col.—*Il·lustrat*. Epoca II.—Any I, 1917; núm. 1 (agost).

Demés de les notes pertanyents a l'esmentat Círcol, publica articles literaris.

901. OFRENA.—Orgue de «Nostra Parla». Agrupament de Balears, Catalans, Rossellonesos i Valencians. [Capçalera, mixta; el títol de la publicació, gravat].

Red.: Barcelona, Corts, 550, 2.ª, 1.ª [Des del núm. 5] Aragó, 228; Mallorca, Sant Bartomeu, 17, pral.; Perpinyà, Llanterna, 7 bis; Valencia, Eixarchs, 17, 2.ª.—*Altés. imp.*—250 × 170 mm.—Suscripció anyal, Pts. 3. Núm. solt, Pts. 0'20.—*Mensual*.

Segona època.—Any 1, 1917; núm. 1-5 (agost-dbre.)-II, 1918; núm. 6-8 (gener-març).

Publicació dedicada a l'enaltiment de la llengua catalana. Conté articles i poesies dels principals escriptors de la terra catalana (Vegeu núm. 875).

902. LA SANTA CREU.

No hem vist aquesta revista barcelonina, la qual, figura esmentada en la llista de les publicacions de les quals s'acusa el rebut en el *Butlletí del Centre Excursionista Barcelonès* del mes d'agost de 1917 (III, 26).

CVCA FERA

EL LECTOR.—La felicito, porque veig que té bon ull.
CUCA FERA.—Com se coneix que vostè és persona de nas!

1

Núm. 895.

903. BUTLLETÍ DE LA AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA «CATALUNYA».

En les llistes de les «Publicacions rebudes» pel *Centre Excursionista Barcelonès*, veiem esmentat en el seu *Butlletí* (Agost, 1917; III, 26 i agost, 1918; IV, 40) el títol que motiva la present nota *.

904. BUTLLETÍ DEL FOMENT PEDAGÒGIC.—Defensor de l'ensenyança catalana.

[Des de l'any 1920] BUTLLETÍ DEL FOMENT PEDAGÒGIC [Capçalera mixta. Gravata amb el títol de la publicació i segells a sengles costats. [Des de l'any 1920] Capçalera gravada, amb el títol de la publicació [Des de l'any 1922] Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Claris, 24, pral.—*Tallers Gràfics*, Castanyer & Sagristá, Valencia, 210 [Des de l'any 1920] Imp. I. Miró, Ronda Sant Pau, 10. [Des de l'any 1922] A. Lloret, imp.—247 × 183 mm. [Des de l'any 1920] 180 × 120 mm.—8 pp. a 2 col. [Des de l'any 1920] 24 o més pp.—Bilingüe.

Any I, 1917; núm. 1 (set.) - 1920; núm. 5 (abril). - 1921; núm. 6 (set). - 1922; núm. 7 (juliol).

En el «Déu vos guard» ens diu la redacció que: «El *Foment Pedagògic* es una Societat composta de pares de família, que s'emprén aquesta publicació, no amb un fi mercantilista, sino altruista, i per a col·laborar al millorament social». El número primer figura com a sortit al mes de juliol, però en una fulleta es llegeix: «Les actuals anormals circumstàncies ens han obligat a retrassar l'aparició del nostre Butlletí. Aquest número, doncs, no pertany al Juliol com la capçalera diu, sino al Setembre». El director era En Francesc Flos i Calcat.

905. TROÇOS. [Portada mixta amb el títol de la publicació en gravat].

Red.: *Galeries Dalmau*, Portaferrissa, 18. Adm.: Libreria Sanz, Ronda Sant Pere, 30. [Des del núm. 2] Adm.: *Galeries Dalmau*, Portaferrissa, 18.—Imp. Galve, Carme, 16.—193 × 149 mm.—8 pp.—Suscripció: Barcelona i províncies catalanes un any, 4'50 ptes. Madrid i demés províncies, 5 ptes. Extranjer, 6 ptes. Núm. solt, Pts. 0'45. Edició en paper Japó: Un any, Barcelona, províncies catalanes, Madrid i demés províncies i extranjer, ptes. 15. [Des del núm. 2] Barcelona, províncies catalanes, Madrid i demés províncies, un any ptes. 6; Extranjer, 8 francs. [Núm. 4] Núm. solt, ptes. 0'30.—Il·lustrat.

2.ª sèrie; 1917-18, núm. 1-4 (set. 1917-març 1918).

La primera època d'aquesta publicació avantguardista, dirigida per En Josep M.ª Junoy, pertany a l'any anterior (núm. 878). En la pàgina dedicada a la presentació, es llegeix: «Professió de fe preliminar: Vive la France! Salutació, malgrat tot el desprestigi d'aquest costum editorial i camalotatge enutjós del Primer Número!... Car ço que a les properes o llunyanes amistats no necessari.

* En l'any 1920, veiem un *Portaven de l'Agrupació Excursionista «Catalunya»*; el primer número del qual és del mes de juny. Igualment hem vist esmentada la publicació d'unes fulles-programes de les excursions a fer en el mes de juliol de 1918 per l'*Agrupació Excursionista «Catalunya»* i *Grop Excursionista «Catalunya»*.

N.º 1
Septembre 1917
SEGONA SERIE

TROÇOS

J. - M. JUNOY, Director

TEXTE & DECORACIÓ:

Salutació, malgrat tot.....	TROÇOS
Sacarina i mentol en espiral.....	J. - M. JUNOY
Pàgina zoològica.....	YNGLADA
5* Balcó (trad. J. - M. J.).....	PIERRE ALBERT-BIROT
Nòtuls	* * *

AQUEST NÚMERO
HA PASSAT PER LA
CENSURA MILITAR

Preu 0'45
un número solt

LLIBRERIA SANZ
30, Ronda de Sant Pere
BARCELONA

Núm. 905.

Sí, creiem, tribut a lo desconegut o per venir». S'hi veuen traduccions de Pierre Albert Birot, Philippe Soupault, Egio Bolongaro i Pierre Reverdy; treballs originals del director i de Joaquim Folguerola i J. - V. Foix; dibuixos de Pere Inglada, Joan Miró, Cels Lagar, Frank Burty, Albert Gleizer i E. C. Ricart; té una secció de notícies d'art i literatura.

906. BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'ENSENYANÇA CATALANA. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Canuda, 14, pral. [Des de l'any 1923] Archs, 1, pral.— Imp. *La Renaixensa*, Xuclá, 13.— 164 × 114 mm.

Any I, 1917; núm. 1-3 (oct.-dbre.) 52 pp. - II, 1918; núm. 1-9 (gener-dbre.) 191 pp. - III, 1919; núm. 1-9 (gener-dbre.) 207 pp. - IV, 1920; 1-9 (gener-dbre.) 168 pp. - V, 1921; núm. 1-9 (gener-dbre.) 155 pp. - VI, 1922; núm. 1-9 (gener-dbre.) 168 pp. - VII, 1923; núm. 1-8 (gener-nov.)

En l'article de «Presentació» ens diu que els estatuts preceptuen la publicació d'un Butlletí «o, millor encara, una Revista difusora de l'ensenyança catalana, que pugui ésser orgue de propaganda dels fins socials i guia per als mestres en la moderna pedagogia». Afegeix que de moment no pot complir la segona part de l'esmentat propòsit. Publica articles pedagògics i una secció bibliogràfica, i ressenya extensament la vida de l'Associació.

BUTLLETÍ
DE
L'ASSOCIACIÓ
PROTECTORA
DE
L'ENSENYANÇA
CATALANA

ANY I. OCTUBRE, 1917 NÚM. I
CARRER DE LA CANUDA, 14, PRINCIPAL
BARCELONA

Núm. 906.

907. ORFEÓ GRACIENC.—Revista.—Publicació mensual. [Des d'octubre 1924] REVISTA.—Publicació mensual. [Capçalera mixta, amb l'escut de Catalunya i el títol de la publicació. [Des del mes d'octubre 1923] Capçalera tipogràfica. [Des d'octubre 1924] Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Bretón de los Herreros, 34 i 36. [Des del núm. 21] Red. i Adm.: Esmeragda, 27 i 29. [Des del núm. 69] Red. i Adm.: Astúries, 83.—Imp. *Elzeviriana*, Borràs, Mestres i C.^a, Torres Amat, 9. [Des del núm. 76] Tip. *Emporium*, Ferlandina, 9 i 11. [Des del núm. 82] Imp. Casa de Caritat.—160 × 179 mm.—12 pp. a 2 col.

Any I, 1917; núm. 1-3 (oct.-dbre.) - II, 1918; núm. 4-15 (gener-dbre.) - III, 1919; núm. 16-25 (gener-nov.) - IV, 1920; núm. 26-36 (febrer-dbre.); V, 1921, núm. 37-48 (gener-dbre.) - VI, 1922; núm. 49-60 (gener-dbre.) - VII, 1923; núm. 61-72 (gener-dbre.) - VIII, 1924; núm. 73-84 (gener-dbre.) - IX, 1925; núm. 85-96 (gener-dbre.)

En la «Salutació» llegim que «serà ella [la *Revista*] la concreció de totes les activitats d'aquest [l'Orfeó] en qualsevulla forma que es manifestin; un resum de la seva actuació; l'històric—diguem-ne—dels seus actes; el lloc on poguem reviure, temps a venir, goigs i dolors, desil·lusions i esperances—que amb elles es trempen les voluntats i es refermen les energies. I volem creure, també, que dins de casa nostra serà la *Revista* un element de cohesió, que farà més ample i més intensa la coneixença entre els socis...» A més de tractar dels assumptes de la societat, publica interessants articles referents a l'art.

908. VIDA SALLENTINA. [Capçalera, gravada, amb el títol de la publicació].

Red.: Banys Nous, 20, 2.ª, 2.ª Adm.: Roselló, 278, pral.—Imp. J. Huguet i Bosch, Suc. d'Inglada i C.^a, Guardia, 9.—272 × 170 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'20.

Any I, 1917; núm. 1 (dbre.) - II, 1918; núm. 2-4 (gener-març).

La redacció ens diu que el programa que tenen «és un com és el nostre lema: «Catalunya i Sallent». A continuació llegim: «Per Catalunya, per Sallent seran tots els nostres esforços, tots els nostres dalers, totes les nostres ambicions». Era una publicació de literatura, pedagogia, etc. També inseria notes referents a Sallent. El director era En Miquel Poal Aregall. Hi col·laboraven En Sebastià Sorribes, Josep Bonet, Fidel Prim, Benet Camprubí i Sebastià Llenas.

909. REVISTA MERCEDARIA.—Butlletí del VII Centenari de Ntra. Sra. de la Mercé. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Parroquia-Santuari de la Mercé.—Tip. *Catòlica Pontificia*.—200 × 132 mm.—16 pp.—Suscripció.: Espanya, 3 ptes. l'any. Extranjer, 4 ptes. l'any.—Bilingüe.

Any I, 1917; núm. 1 (dbre.) - II, 1918; núm. 4 (març).

Aquesta publicació es deguda a la celebració del setè Centenari del davallament de Nostra Senyora de la Mercè a Barcelona. En *Nostra tasca* ens diu la redacció que «una triple obediència ens fa sortir a la palestra del modern periodisme, y que l'actualitat mariana y mercedaria que s'apropa ab l'esplendor del any 1918, ens exigeix llur actuació literaria y de cronistes». La redacció estava composta

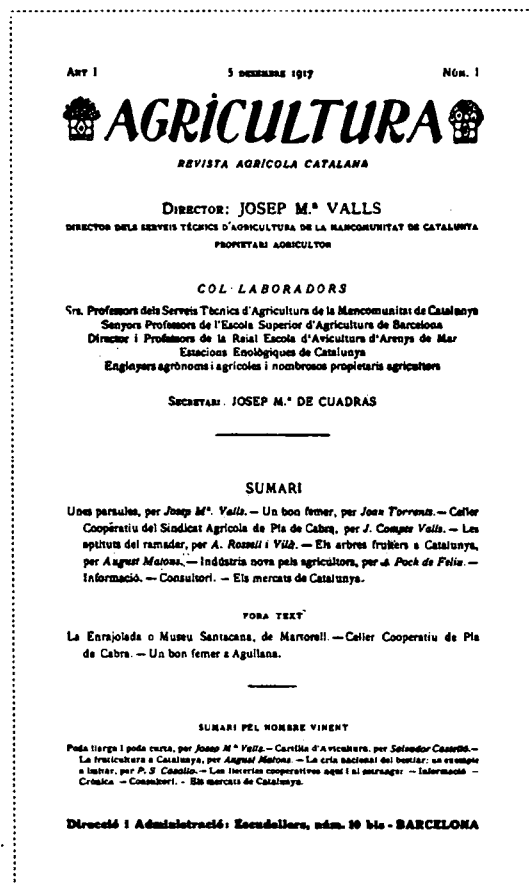
per F. Carreras i Candi, director, i els redactors Lisbona, Burgada Julià, Gazulla, Boix i altres.

910. AGRICULTURA.—Revista agrícola catalana. Dies de sortida: 5 i 20 de cada mes. [Capçalera mixta].

Direc. i Adm.: Escudellers, 10 bis. [Des de 1924, núm. 7] Rambla de Sant Josep, 16, pral. [Des de 1925, núm. 2] Plaça de Catalunya, 17.—*Editorial Catalana*, imp., Mallorca, 257-259.—207 × 112 mm.—Suscripció: Barcelona, un any, 7 ptes. Fora, 9 ptes. Núm. solt, Pts. 0'30. [Des de 1919] Núm. solt, Pts. 0'50. [Des de 1920, núm. 14] Barcelona, un any, 9 ptes. Fora, 10 ptes. Extranger, 11.

Any I, 1917; núm. 1 (5 dbre.) - II, 1918; núm. 2-25 (5 gener-20 dbre.) - III, 1919; núm. 1-24 (5 gener-20 dbre.) 482 pp. - IV, 1920; núm. 1-24 (5 gener-20 dbre.) 516 pp. - V, 1921; núm. 1-24 (5 gener-20 dbre.) 663 pp. - VI, 1922; núm. 1-24 (5 gener-20 dbre.) 673 pp. - VII, 1923; núm. 1-24 (5 gener-20 dbre.) 677 pp. - VIII, 1924; núm. 1-24 (5 gener-20 dbre.) 690 pp. - IX, 1925; núm. 1-24 (5 gener-20 dbre.) 670 pp.

En l'article *Unes paraules* ens diu Josep M.ª Valls, que «es *Agricultura* una nova Revista que veu la llum publica. Avui és la *Editorial Catalana* que ens encarrega la tasca de fer quinzenalment el resum del que passa a dins la vida agrícola Catalana i de fer-hi arribar el que sàpiga terres enllà; d'estudiar totes quantes qüestions toquin d'aprop o de lluny a la pagesia... *Agricultura* vol ésser la Revista de tots; en ses planes si vol parlar pura i exclusivament d'*Agricultura*... I ara a treballar per l'*Agricultura* i per Catalunya; per l'organització i per el perfeccionament de nostra pagesia». El director era En Josep M.ª Valls, i figuren com a col·laboradors En Josep Séculi Roca, Josep Soler Coll, August Matons, Marian Faura i Sans, P. Màrtir Rossell Vilà i molts altres, pertanyents en llur majoria als serveis tècnics d'agricultura de la Mancomunitat.

Núm. 910.

911. LA COMEDIA CATALANA.

Autorització donada pel Govern Civil a favor d'Idelfons Roure per a publicar un setmanari amb el títol abans esmentat. No n'hem vist cap exemplar. El permís va donar-se abans de *La Novella Històrica*.

912. LA NOVEL·LA HISTÒRICA. [Portada mixta. En la part superior, un gravat representant un passatge del text; en la inferior, el títol de la publicació, número, preu, etc.]

Direc. i Adm.: Portaferrissa, 15.—Imp. Rafols, Portaferrissa, 15.—152 × 100 mm.—16 pp.—Núm. solt, Pts. 0'10.
Any I, 1917; núm. 1 (15 dbre.)

Publicació setmanal filla de l'èxit que van tenir dos fullets titulats: *La guerra dels Segadors* i *La guerra de Successió*. L'editor, que era el mateix que el de *La Novela i el Teatre* (vegeu núm. 896) va decidir-se a continuar aquesta sèrie de monografies històriques donant-los «l'aspecte i el nom d'una revista en la que s'hi alternaran a mes dels follets històrics, novel·les i obres teatrals del mateix gènere». No tenia altra finalitat que el «desvetllament patriòtic que amb maravellosa rapidesa esdevé a Catalunya».

913. ECONOMIA I FINANCES.—Revista quinzenal de informació i divulgació. Sortirà els dies 10 i 25 de cada mes. [Capçalera tipogràfica].

Imp. Verdaguer Labraña, S. en C., Villarroel, 12 i 14. [Des de l'any 1918] *Edit. Catalana, S. A.*, Secció de imp. Ferlandina, 7, 9 i 11.—243 × 150 mm. [Des de l'any 1923] 291 × 185 mm.—Suscripció anyal: Barcelona, 7 ptes.; fora, 9 ptes. Núm. solt, Pts. 0'30. [Des de l'any II, núm. 4] Núm. solt, Pts. 0'50. [Des de l'any III, núm. 22] Barcelona, 10 ptes. Fora, 11 ptes.

Any I, 1917-18; núm. 0-24 (10 dbre. 1917-25 dbre. 1918) - II, 1919; núm. 1-24 (10 gener-25 dbre.) - III, 1920; núm. 1-24 (10 gener-25 dbre.) - IV, 1921; núm. 1-24 (10 gener-25 dbre.) - V, 1922; núm. 1-24 (10 gener-25 dbre.) - VI, 1923; núm. 1-24 (10 gener-25 dbre.) - VII, 1925; núm. 1-24 (10 gener-25 dbre.) - VIII, 1925; núm. 1-24 (10 gener-25 dbre.).

Aquesta publicació, conté: «Una secció general on alternaran els articles doctrinals amb els qui tractin problemes d'actualitat; una Secció jurídica amb explicacions i comentaris sobre la legislació i jurisprudència comercial nacional i estrangera; una Secció tecnico-econòmica amb estudis pràctics sobre les novetats industrials i llur interès econòmic; una Secció de informació general econòmica que reculli sistemàticament totes les dades interessants; una sèrie de Seccions especials per a *Guia del Rentista* amb totes les cotitzacions, memòries i Balanços de Societats, notícies interessants sobre el pagament de dividendos, cupons, etc. Crònica financiera i bursàtil; una altra Secció especial sobre els problemes econòmics que planteja la guerra, i, finalment, una Secció bibliogràfica, no per a bombejar ni reventar, sinó per a orientar al llegidor sobre *Llibres vells i nous* que deuen

interessar-li». Els redactors no volen «servir altres interessos que els de la veritat». A la coberta del número primer (10 desembre 1917) es llegeix «Núm. 1», però a l'índex de l'any 1918 hi figura el «número cero»; per això a l'any 1919 es diu que és el segon de la publicació.

914. **GUÍA PROFESIONAL DEL PERSONAL MERCANTIL E INDUSTRIAL.**
 23 × 47 cm.—Suscripció: Un any Pts. 12. Núm. solt Pts. 0'15.—Quinzenal.
 No hem vist aquesta publicació esmentada en la *Estadística de la Prensa Periódica de España* com sortida en 1917.
915. **CALENDARI CRISTIÀ DE CATALUNYA.** [Portada mixta].
 Red. i Adm.: *Foment de Pietat Catalana*, Baix de Sant Pere, 7.—Imp. F. Giró, València, 233.—176 × 103 mm.—Pts. 0'20.
 Any 1918; 48 pp.
 Conté el calendari i notes referents a la vida del cristià. Creiem que aquest fou el primer any d'aquesta publicació ja que no la veiem esmentada en la llista de «publicacions periòdiques anyals» del *Butlletí de la Biblioteca Foment de Pietat Catalana* (núm. 883).
916. **ALMANAC DE LA REVISTA.** [Portada tipogràfica].
 Red. i Adm.: Corts Catalanes, 613.—Imp. Henrich i C.^a—136 × 90 mm.—Pts. 2. [Any 1919] Pts. 5.—Il·lustrat.
 Any 1918, 168 pp. - 1919, 299 pp.
 Una altra empresa de López-Picó, ben reeixida. Duia el sub-títol de: «Recull de les arts i les lletres catalanes d'avui».
917. **LA ESCENA CATALANA.** [Capçalera il·lustrada. La de la primera època [Núm. 625] però reduïda].
 Adm.: Tapineria, 13.—Imp. Fills de Domingo Casanovas, Ronda Sant Pau, 67. [Des del núm. 2] E. Albar, imp., València, 200. [Des del núm. 34] *Ed. Catalana, S. A.*, Secció d'imp., Mallorca entre 257 i 259.—245 × 148 mm.—Suscripció: Barcelona, trimestre, Pts. 2'25. Fora, Pts. 2'50. Extranger, Pts. 4. Núm. solt, Pts. 0'40. [Des de l'any 1919] Fora, trimestre, Pts. 5. Extranger, trimestre, Pts. 8. [Des de l'any 1921] Fora, semestre, Pts. 6'50. Extranger, un any, Pts. 16.—Quinzenal.—Il·lustrat.
 Any I, 1918; núm. 1-25 (1 gener-21 dbre.)- II, 1919; núm. 26-47 (11 gener-31 dbre.)- III, 1920; núm. 48-73 (15 gener-31 dbre.)- IV, 1921; núm. 74-97 (15 gener-31 dbre.)- V, 1922; núm. 98-119 (21 gener-16 dbre.)- VI, 1923; núm. 120-144 (6 gener-22 dbre.)- VII, 1924; núm. 145-168 (12 gener-20 dbre.)- VIII, 1925; núm. 169-193 (10 gener-19 dbre.).
 La primera època d'aquesta publicació correspon als anys 1906-1913 (Vegeu núm. 625). La direcció ens diu, en l'article «La nostra segona època», que a cada

ECONOMIA I FINANCES

REVISTA QUINZENAL DE INFORMACIÓ I DIVULGACIÓ

EDITORIAL CATALANA, S. A. — CARRER ESCUDILLERS, 10 BIS — BARCELONA

— COS DE REDACCIÓ —

DIRECTOR: M. Vidal Guardiola.—REDACTORS-CAPS DE SECCIÓ: Dret Mercantil i Legislació, F. Escalas.—Còctics financers, moviments bursatils, cotitzacions, etc., J. Galvany.—Tècnica i Economia: Informació-Estadística, J. M. Tallada.—COL·LABORADORS: Totes els qui se dediquen en aquestes qüestions, entre altres, els senyors D. B. Arangaud, D. I. Alegre, D. P. Corrubes, D. F. Krehner, D. I. M. Miró i Canals, D. A. Per. D. R. Serdikov, D. A. Téffou.—S'està formant, ademés, un cos de col·laboradors estrangers per a tractar els problemes econòmics i financers dels principals països.

— SUMARI —

La Direcció	Presentació i salutació	1
M. Vidal i Guardiola	1887-1917. Convenen els canvis favorables?	2
F. Escalas	DRET MERCANTIL I LEGISLACIÓ.—Problemes de transport.—Part informativa: Legislació espanyola. Legislació estrangera	4
A. Tiffón Vila	ECONOMIA DE LA GUERRA I DE LA PREPARACIÓ PER A LA PAU.—Les finances angleses durant la guerra	7
J. M. Tallada	TÈCNICA I ECONOMIA.—La Canna elèctrica	10
"	Banques les Dimes pel Dipòsit Comercial. Substí apreciar-se?	11
	INFORMACIÓ GENERAL-ESTADÍSTICA.—Mercuri, Carboni.—Metalls: Ferro, Plom, Plom, Coper, Or.—Tèxtils: Cotó, Funes, Mercuri de cotó i llió, Cànem, Llió.—Sera, Farines.—Colòmbia: Surore, Cacaou, Cafè	12
	Ingressos de ferrocarrils	13
	Moviment Jurídic Mercantil Internacional: Propietat Industrial	13
	Comerc exterior d'Espanya	14
	Balances dels Bancs d'Espanya	15
	MEMÒRIES I BALANÇOS.—Banco Arada. Compañía General de Tabacos de Filipinas	16
	CRÒNICA FINANCERA.—Fusió del Banc de Barcelona i del Crèdit Mercantil. Demissió d'obligacions de la Compañía del Nord d'Espanya. Nou Banc	17
	Curs del Rentista.—Justes Generals. Dividendes i Capots. Amortitzacions i subjeccions. Estranger	18
J. Galvany	MOVIMENTS BURSATILS.—Cotitzacions: Borsa de Barcelona, Madrid, Bèrno, París i Londres. LÍBRERS VELLIS I NOUS.—E. A. Seligman: Essai sur l'impér. R. de Fleury. La production industrielle intensive	19
		20

número publicarà una obra de teatre català, i a part, en les cobertes, notes d'actualitat, estudis de crítica, comentaris a les obres que s'estrenin, etc. En Salvador Bonavia seguia essent el propietari i director. Continua publicant-se.

918. MESSIDOR.—Revista quinzenal. [Des del núm. 7] Revista mensual. Regionalisme. Solidaritat Internacional. Iberisme. [Des del núm. 16] Política social. Educación cívica. Autonomía federativa. Internacionalismo, &. [Des del núm. 24] Revista de Intercambio Internacional y de Educación moral y política. [Capçalera mixta. El títol de la publicació, gravat].

Red. i Adm.: Provença, 304. [Des del núm. 3] Rosselló, 166.—*Impremta d'Art*, Provença, 304. [Des del núm. 3] *Arts Gràfiques*, Henrich i C.^a, Córcega, 348.—245 × 168 mm. — Suscripció: Barcelona, regions ibèriques i Portugal, 12 nùms., Pts. 2'50. Extranger, francs 3.

Any I, 1918; núm. 1-15 (1 gener-30 dbre.) 260 pp. - II, 1919-1920; núm. 16-24 (gener 1919-març 1920) pp. 261-204. - IV, 1921; núm. 25 (abril) 24 pp.

En Pau M. Turull, director d'aquesta revista, ens diu que *Messidor* treballarà per «la depuració i la lliure evolució de la personalitat catalana, com la de tots els pobles que sentin plenament la llur personalitat pròpia; la realització de l'ideal federatiu de l'Iberisme que inspirà el poeta Maragall, i en fi, l'obtenció de la major harmonització possible amb els pobles més afins, i amb l'Humanitat tota, germana nostra, laborant així per l'adveniment de la cultura integral universal, de la veritable civilització qui serà fonamentada en el còdic de la Societat de les Nacions, llas d'unió entre tots els pobles de la terra». Publicava treballs en anglès, castellà, català, francès i italià.

919. D'ACÍ D'ALLÀ.—Magazine mensual. Surt el dia 10. [Des del núm. 55] D'Ací i d'Allà. [Capçalera tipogràfica, enquadrada].

Adm.: *Editorial Catalana*, Escudillers, 10 bis. Red.: Mallorca, entre 257 i 259. [Des del núm. 69] Red.: Ferlandina, 7, 9 i 11. [Des del núm. 74] Adm.: Rambla Sant Josep, 16, pral. [Des del núm. 85] Red. i Adm.: *Llibreria Catalonia*, Plaça Catalunya, 17.—Imp. *Ed. Catalana*, S. A., Mallorca, entre 257 i 259. [Des del núm. 69] *Ed. Catalana*, Ferlandina, 7, 9 i 11.—205 × 130 mm. [Des del núm. 79] 288 × 212 mm.—Núm. solt, Pts. 1. [Des de juliol de 1920] Pts. 1'25. [Des del núm. 85] Pts. 1'50. [Des del núm. 79] Un any, Pts. 13'50. [Des del núm. 85] Barcelona, un any, Pts. 15. Fora, Pts. 16. Amèrica, Pts. 18. Extranger, Pts. 22. Semestre, Barcelona, Pts. 8. Fora, Pts. 8'50. Trimestre, Barcelona, Pts. 4. Fora, Pts. 4'50.—Il·lustrat.

Any I, 1918; núm. 1-12 (10 gener-25 dbre.) 606 pp. - II, 1919; núm. 1-12 (gener-dbre.) 1193 pp. - III, 1920; núm. 1-12 (gener-dbre.) 1191 pp. - IV, 1921; núm. 1-12 (gener-dbre.) 982 pp. - V, 1922; 49-60 (gener-dbre.) 996 pp. - VI, 1923; núm. 61-72 (gener-dbre.) 974 pp. - VII, 1924; núm. 73-84 (gener-dbre.) 473 + 240 pp. - VIII, 1925; núm. 85-96 (gener-dbre.) 394 pp.

La «Presentació» ens diu que «*D'ací d'allà* vol ésser el company de tos viatges, el meravellós compensador de tos dies sedentaris; el confident del *boudoir*»

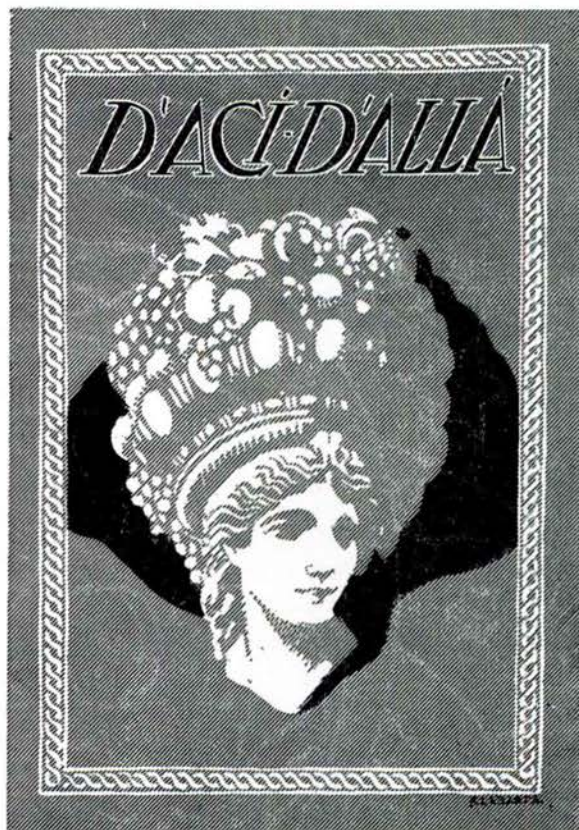
i que manifestarà «en un bell aparent desordre, els rics fenòmens de la natura, els progressos de les nostres institucions i els costums, les inspiracions de les arts, les troballes de les modes», etc. En Ignasi M.ª Folch i Torres era el director, i des del maig de 1924 el substituï Carles Soldevila; la col·laboració és molt nodrida, tant la literària com l'artística. Segueix publicant-se.

920. L'ART EN L'AGRICULTURA.—
Suplement mensual. [Des del maig de 1920] Suplement il·lustrat d'Agricultura. [Capçalera tipogràfica].

Editorial Catalana, S. A., secció d'imp., Mallorca, entre 257 i 259.—204 × 109 mm.—8 pp.—Il·lustrat.

Any I, 1918; núm. 1-12 (20 gener-20 dbre.) - II, 1919; núm. 1-11 (5 febrer-20 nov.) - III, 1920; núm. 12 (5 abril) seguint després l'any sense numeració.

Aquesta publicació es repartia als subscriptors de la revista *Agricultura* (número 910) i inseria articles sobre edificis, jardins, etc.

Núm. 919.

921. LA PARAVLA.—Butlletí de l'Escola Mnicipal de Sords-Mvts. [Capçalera mixta, gravada, amb el títol de la publicació].

Direc. i Adm.: Pi i Margall (Sarrià). [Des del núm. 3, de 1918] Adm.: Provenza, 279.—Imp. de la Casa de Caritat. Montalegre, 5.—170 × 100 mm.—92 pp.—Suscripció. Espanya i extranger, un any, Pts. 8.—Trimestral.—Polilingüe.

Any I, 1918-1921 núm. 1-4 (gener-dbre.) - II, 1919, núm. 1-4 (gener-dbre.) - III, 1920, núm. 1-2 (gener-juny) - IV, 1920-21, número extraordinari (juliol 1920-dbre. 1921).

La direcció diu que aquest butlletí serà el portaveu de l'Escola... i que «mantinguts en les regions serenes d'un ideal fonament humanitari, tendirem al perfeccionament propi i, en ço que de nosaltres depengui, al d'aquells que ens dediquin o volen dedicar-se al nostre ensenyament especial... I així, tot donant a conèixer oportunament les institucions similars de sords-muts de l'extranger, i

reflectint el moviment científic que s'hi reporti, *La Paraula* acullirà amb preferència tot ço que afecti les institucions espanyoles». S'hi veuen interessants articles d'Emili Tortosa, Germana Raig, Lluís Torres, Maria Noguer, Jaume Pastor, Maria Piñol. La dirigia En P. Barnils.

922. BUTLLETÍ DE LA INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTORIA NATURAL. [Portada tipogràfica].

Local Social: Palau de la Diputació, Bisbe, 5.—Imp. F. X. Altés Alabart [Des de l'any 1920] Imp. Llorens Castelló. - Palamós.—165 × 104 mm.

Tercera època.—Any I, 1918; núm. 1-5 (gener-maig) 118 pp. - II, 1919; núm. 1-9 (gener-dbre.) 179 pp. - III, 1920; núm. 1-9 (gener-dbre.) 235 pp.

Vegeu ço que hem dit en el núm. 519 i 578.

923. EL CAMÍ. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Mallorca, 170, 2.ª, 1.ª [Des del núm. 4] Quintana, 11, 1.ª—Imp. Social, de Josep Ivern, Santa Madrona, 21, Vilanova i Geltrú.—203 × 132 mm.—24 o 16 pp.—Suscripció anual, Pts. 2. Núm. solt, Pts. 0'15.

Any I, 1918; núm. 1-6 (gener-juny).

Aquesta revista declara la seva adhesió «a la labor de la *Joventut Nacionalista*» i que porta «una nova adhesió a l'obra col·lectiva que, després de segles d'inacció, s'han empresa el catalans de construir la nova patria». Publicava poesies, articles de literatura i crítica, traduccions i una secció dedicada a les lletres castellanés. L'autorització donada pel Govern Civil va fer-se a nom d'En Joan C. Nolla.

924. GUIA DEL APRENT. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Fortuny, 4, pral.—Tip. de A. Gost, Provença, 246.—200 × 132 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, un any, Pts. 5. Fora la capital, Pts. 6. Núm. solt, Pts. 0'25.—Il·lustrat.—Bilingüe.

Any I, 1918. - II, 1919; núm. 1-40 (gener 1918-agost 1919).

En el Prospecte que enviava als patrons per a què es subscriuissin a aquesta publicació, deien: «La nostra Revista ve a fomentar l'avenç moral i professional del dependent, i també a intensificar i a fer suaus les relacions entre els amos i els treballadors. Constarà nostra revista de distintes seccions, totes interessantíssimes, però serà de nostra preferència el Lliçoneri dedicat als rams de construcció, mecànica, bells oficis, arts gràfiques i comptabilitat; tot encarregat, d'una forma especialitzada, a professors de reconeguda competència». El director era En Joan M. R. Comamala.

925. BUTLLETÍ DEL GREMI DE VIATJANTS I CORREDORS DEL CENTRE AUTONÒMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Rambla Santa Mònica, 25.—Imp. Dalmau, Iuste i Bis, Ronda Sant Pau, 39.—269 × 173 mm.—8 pp. a 2 col.

Any 1918; núm. 1 (gener).

La Junta del Gremi ens diu que «la finalitat que'ns mou a publicar aquest Butlletí, no es altre que celebrar l'haver arribat al número de mil socis viatjants i corredors, els inscrits al nostre Gremi, i aprofitant aquest gros aconeixement, hem volgut fer per mitjà d'aquest modest Butlletí intensificar la propaganda i fer una nova crida an els viatjans i corredors que encara segueixen illats de tot-hom». Creiem que fou un número únic.

926. PHYSIS.—Revista de Ciències Naturals. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació. En la Portada es llegeix, demés del títol: «Publicació destinada als amics de la Naturalesa»].

Imp. de F. X. Altés, Angels, 22 i 24.—196 × 127 mm.—Suscripció: Barcelona, 10 ptes. l'any.; Fora, 12 ptes. l'any. Núm. solt, Pts. 1.—Mensual.

Any I, 1918; núm. 1-3 (gener-mars).

Publicació dedicada «a tots els aimants de les Ciències Naturals», tant de la nostra terra com de fora; «aixís se parlará des-de aquestes planes lo mateix de punts concrets de *Zoologia sistemática* com del conreu i cura de *Terraris i Aquaris, Biologia, Geografia física i descriptiva, i Meteorologia*, tant de Catalunya com de fora, mereixent atenció especial tot lo referent a *Exploracions, Descobertes, Viatges i Bibliografia científic-natural*». Publicava articles en català, castellà, holandès, francès, anglès, etc. El redactor en cap era En Josep Maluquer.

927. ARC-VOLTAIC.—Plasticitat del vertic. Formes en emoció i evolució. Vibracionisme de idees. Poemes en ondes Hertzianes. [Portada tipogràfica, amb un dibuix d'En Joan Miró].

Imp. d'Art, Provença, 304.—195 × 135 mm.—8 pp.—Núm. solt, Pts. 0'45.—Il·lustrada.

Any 1918; núm. 1 (febrer).

Publicació d'avantguarda. S'hi veuen treballs d'En Salvat Papasseit, qui era el redactor en cap, i d'Emili Eroles, Joaquim Folguera, J. Torres Garcia i Antoni d'Ignacios. Text català, castellà i francès. Dibuixos d'En Barradas i Joan Miró. L'autorització es féu a nom de Josep M.ª de Sucre. Número únic.

928. ELS JACOBINS.—Fulla de reivindicació democrática. [Capçalera tipogràfica].

Imp. Casanovas.—392 × 287 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt, Pts. 0'05.—Setmanal.—Bilingüe
Any I, 1918; núm. 1 (23 febrer).

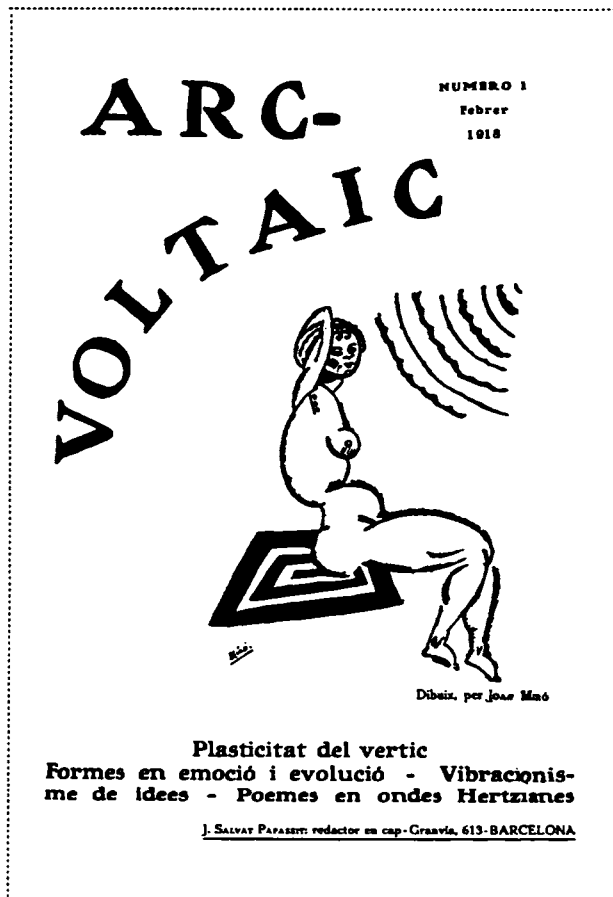
Aquest setmanari és «absolutament lliure i honrat, que te'l caracter rebelde d'una joventut plena d'optimisme i de vida renovadora. ¡Abaix lo caduch! ¡fora la politica *fossil* i arcaica! ¡pas als joves redemptors!». Va sortir a l'escalf d'unes eleccions per a diputats a Corts. Número únic, probablement.

929. **PSIQUIS.** — Publicació quinzenal il·lustrada. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Adm.: Sant Miquel, 23, 1.
—Imp. R. Capera, Mar, 55.—
271 × 179 mm.—4 pp. a 2 col.—
Suscripció: Un mes, Pts. 0'25.
Núm. solt, Pts. 0'10.

Any I, 1918; núm. 1 (febrer).

El redactor en cap, N'E. Ferrer, escriu que «nostre propòsit no's altre que lluitar contra els continous i els parats, abolir aquesta moneda fora de curs, aquesta plaga d'indecisos que essent poc per ells volen esser el «prou» dels altres. Lluitar amb voluntat, aquest serà'l nostre propòsit». Publicació literària. Figurava com a director En Llorenç Vidal.

Núm. 927.

930. **CLUB DEPORTIU «JÚPITER».** [Capçalera il·lustrada, amb l'escut del Club].

Red. i Adm.: Lull. - Poble Nou.—Imp. *Ibérica*, Passeig Triomf, 48.—207 × 140 mm.—8 pp. a 2 col.—Il·lustrat.

Any I, 1918; núm. 1-6 (febrer-juliol).

En un article signat per La Junta Directiva, llegim que: «La Junta volguent fer conèixer l'engrandiment i importància que en el sport ve conquerint el *Club Deportivo Júpiter*, ha procurat per tots els mitjans portar a cap la publicació

d'aquest follet.—En ell s'hi anunciaràn i ressenyaràn els partits de futbol i hockey que juguin nostres diferents equips dins i fora de nostre camp; festes deportives de futbol, patinatge i atletisme que's celebrin, i quantes excursions i visites organitzi la «Secció Excursionista». També s'hi publicarà la marxa econòmica del Club i les noves i treballs que, amb ell relacionades, tinguin per objecte el conreu i propagació del esport». Segueia publicant-se en octubre de 1920, ja que el *Butlletí del Centre Excursionista Barcelonès* l'esmentava entre les publicacions rebudes. En 1922 va sortir el *Butlletí de l'Agrupació Excursionista «Júpiter»* pertanyent a la mateixa entitat.

931. BUTLLETÍ DEL COMITÉ DE GERMANOR AMB ELS VOLUNTARIS CATALANS. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Valencia, 210.—Imp., Valencia, 210.—181 × 119 mm.—8 pp.
Any I, 1918; núm. 1 i 2 (març i abril).

Aquests «voluntaris catalans» foren els que s'allistaren a la Legió estrangera de França en la passada guerra; i aquest *Butlletí* no tenia altra finalitat que la de «donar compte, periòdicament, de tot ço que fassi referència a la tasca començada fa temps.—Es la nostra missió fer constar les gestes heroïques dels nostres compatriotes que lluiten; sos afanys, sos sacrificis i posar les seves penes i il·lusions prop dels que amb ells pensen cada dia». El dirigia En Josep Castanyer.

932. BUTLLETÍ DEL CASINO DE SANS.—Adherit a la Lliga Regionalista. [Capçalera mixta].

Imp. Vda. Aleu.—194 × 122 mm.—Mensual.
Any I, 1918. - III, 1920; núm. 1-25 (març-1918-dbre. 1920).

La seva periodicitat no era fixa. Demés d'ésser el portaveu de la Societat, publicava articles polítics.

933. CATALANA.—Revista setmanal. [Des del núm. 88] Revista. [Capçalera tipogràfica. Portada mixta].

Direc., Red. i Adm.: Mallorca, 287. [Des del núm. 204] Direc. i Adm.: Casanova, 36.—*Establiment Gràfic Thomas* [Des del núm. 77] Imp. *La Renaixensa*.—146 × 86 mm.—Setmanal. [Des de l'any 1921 és quinzenal].—Suscripció: Pts. 10 l'any. Núm. solt, Pts. 0'20. [Des de 1921] Pts. 13 l'any. Núm. solt, Pts. 0'60. [Des de l'any 1922] Pts. 12 l'any. Núm. solt, Pts. 0'50.

Any I, 1918; núm. 1-39 (7 abril-29 dbre.) 492 + 472 pp. - II, 1919; núm. 40-82 (12 gener-30 nov.) 552 + 464 pp. - III, 1920; núm. 83-85 (25 abril-16 maig) pp. 465-524. - IV, 1921; núm. 86-109 (15 gener-31 dbre.) 580 pp. - V, 1922; núm. 110-133 (15 gener-31 dbre.) 584 pp. - VI, 1923; núm. 134-157 (15 gener-31 dbre.) 568 pp. - VII, 1924; núm. 158-181 (15 gener-31 dbre.) 400 pp. - VIII, 1925; núm. 182-205 (15 gener-31 dbre.) 384 pp.

En el «Deu vos quart» ens diu el Director-Propietari, En Francesc Matheu, que «les condicions materials d'aquesta Revista han d'obehir a les imposicions de les circumstancies actuals que'ns obliguen a escatimar lo posible'l paper... De totes maneres, lo farém ab gust si logrem omplir, encara que modestament, aqueix buit que des de temps deixava en la nostra terra la falta d'una Revista literaria oberta a totes les corrents de les nostres Lletres.—Aquesta es la rahó de la nostra sortida, y axó'ns estalvia de formular cap programa. No'n tenim d'altre que'l de reflexar, fins allá hont poguém, lo moviment literari de Catalunya, Mallorca y Valencia, sense distinció de matisos mentres cápiguen dintre'l nostre criteri amplement catalá». Hi dominen els treballs literaris, així en prosa com en vers; també s'hi veuen notes d'arxiu, de folklore, de filologia, etc. Publicava fulletó.

934. **MAR I TERRA.**—Decennal d'esports. [Des del núm. 4] Portaveu de la Reial Federació Atlética Catalana. [Capçalera mixta. Dibuix, de S. Farriols].

Red. i Adm.; *Llibreria Varia*, Petritxol, 17. [Des del núm. 10] *Comp. Espanyola d'Arts Gràfiques, S. A.*, Mallorca, 257 bis.—232 × 170 mm.—Suscripció: Semestral, Pessestes 4'50. Núm. solt, Pts. 0'25.—Il·lustrat.

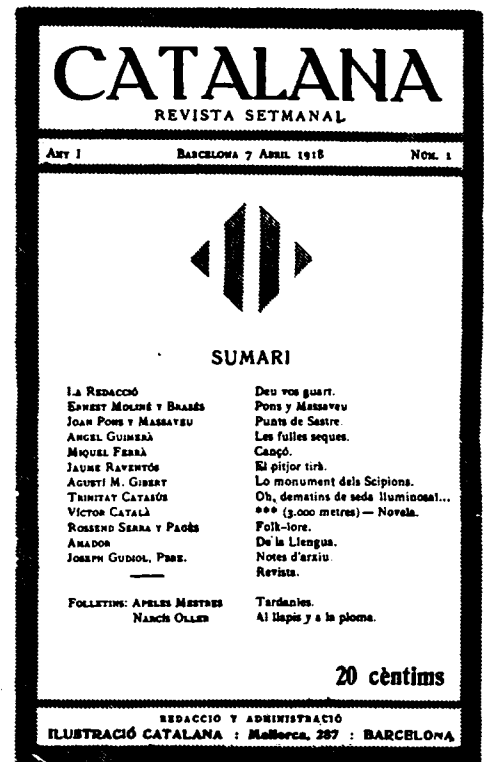
Any I, 1918; núm. 1-18 (10 abril-set.) 322 pp. a 2 col.

El dirigia En Josep Astell i Gilabert. En la «Salutació» llegim que «*Mar i Terra* vetllará per tots els esports».

935. **NIU ARTÍSTIC.**—Revista. [Capçalera mixta, amb el segell de l'Agrupació. [Des del núm. 4] Capçalera il·lustrada, amb el mateix segell].

Red. i Adm.: Llibertat, 2 i 4. Gracia.—Almerich, imp., Santa Teresa, 9. [Des del núm. 2] Imp. *Revista «Niu Artístic»*. [Des del núm. 16] Imp. Vda. de J. Riera, Riera Baixa, 11 i 13.—218 × 149 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Pts. 3 l'any. Núm. solt, Pts. 0'15. [Des del núm. 13] Pts. 4 l'any. Núm. solt, Pts. 0'25.—Mensual.

Any I, 1918; núm. 1-8 (abril-nov.) - II, 1919; núm. 9-20 (15 gener-dbre.)

Núm. 933.

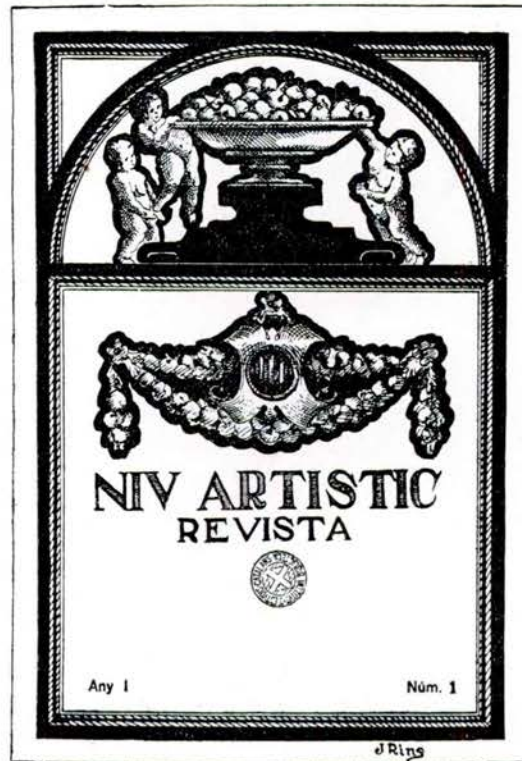
La Redacció ens fa saber que, els que publiquen aquesta revista, són joves «massa joves» però que vénen «plens de bona voluntat, entusiasmats i humils a la vegada»; que aquesta publicació no serà «un producte de laboratori, sino un esplet d'entusiasme, de fè, d'amor, de patriotisme». S'hi veuen treballs literaris d'En J. Divi i Toldrà, N. Ricart i Baguer, M. Saperas i Auví, S. Socias i Fornell, Xavier Bonfill (*Jordi Català*) i altres. Cal remarcar la part artística amb dibuixos de N'Antoni Bulbena, Ramon Roqueta, A. Creixams, Eduard Serra i molts més.

936. L'ESTAT CATALÀ.—Setmanari de intransigència nacionalista. Surt els diumenges. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Imp., Arc de Sant Ramón, 11.—395 × 286 mm.—4 pp. a 4 col.— Núm. solt, Pts. 0'10.— Bilingüe.

Any I, 1918; núm. 1-2 (5-12 maig).

L'article «Breviari» exposa la finalitat d'aquesta publicació, en la qual llegim: «...proclamem que a cada nació li correspon un Estat independent. I afirmem que Catalunya es Nació... Avui per avui, sembla que aquesta voluntat [la de Catalunya] és la de obtenir una integral autonomia. ...acceptem aquesta aspiració com a programa mínim, no pas com una vindicació absoluta i definitiva del tort fet a nostra terra... Figurava com a director En Miquel Aixut.

Núm. 935.

937. PATRIA NOVA.

No sabem si va sortir aquest setmanari que havia de dirigir En Domènec Latorre, segons autorització del 14 de maig de 1918.

938. EL CASTELL.

El 18 de maig de 1918 va donar-se autorització a En Ramon Serra per a publicar un periòdic quinzenal amb aquest títol. No l'hem vist.

939. EMPORDA.—Butlletí de l'Ateneu Empordanès. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Pi, 11.—Imp. de R. Duran i Alsina, Boqueria, 20.—243 × 181 mm.—12 pp. a 2 col.—Mensual.

Any I, 1918. - II, 1919; núm. 1-16 (maig 1918-agost 1919).

Publica notes administratives referents al dit Ateneu i articles literaris.

940. DE L'ART DE LA FORJA.—Revista del gremi de serrallers i ferrers de Barcelona. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Arc de Sant Ramón del Call, 6, pral. 2.ª—Imp. de F. X. Altés, Angels, 22 i 24. [El núm. 28] Bachs & Casulleras, imp., Girona, 116. [Des del núm. 29] A. Casulleras, imp., Villarroel, 79.—220 × 159 mm.—16 pp. a 2 col.—Il·lustrat.—Bilingüe.

Any I, 1918; núm. 1-8 (maig-dbre.)-II, 1919; núm. 9 (gener.)-III, 1920; núm. 10 (juliol). - IV, 1921; núm. 11-18 (gener-dbre.)- V, 1922; núm. 19-22 (gener-nov.)-VI, 1923; núm. 23-25 + 1 número especial (juny -dbre.) - VII, 1924; núm. 26-28 (abril-nov.) - VIII, 1925; núm. 29-34 (febrer-dbre.)

En l'article «Nostre Projecte» és declarat el propòsit de la revista: «recollir i fer reviure l'herència de nostre Gremi, infiltrant-la de l'esperit i necessitats del present segle». En va ésser l'iniciador i director fins els darrers temps N'Eduard Sagarra. Fullejant les pàgines d'aquesta Revista, s'hi veuen interessants articles de caràcter tècnic, històric i artístic de N'Agustí Duran i Sanpere, Joan B. Serra, Francesc Carreras i Candi, Joan Maluquer, F. Valls i Taberner, P. Sancristòfol, Josep Gudiol i molts més. Segueix publicant-se.

DE L'ART DE LA FORJA

REVISTA DEL GREMI DE SERRALLERS I FERRERS DE BARCELONA

NÚM. 1	Redacció i Adm.: Arc de S. Ramon del Call, 6, pral. 2. ^a	MAIG 1921
--------	---	-----------

SALUTACIÓ

EL GREMI DE SERRALLERS I FERRERS DE BARCELONA, al començar la publicació de la Revista, que com un crit de joia llensa avui per primera vegada, endreça un amistós salut a les Associacions germanes, que tan belles campanyes han sabut dur a terme i d'una manera tan ardida i ventajosa han treballat constantment, oferint-los el concurs nostre per a seguir amb entusiasme el camí emprés.

Devem remarcar especialment nostra salutació a tots aquells elements que per la seva intel·ligència són tan indispensables per a que ens dirigeixin i ensenyin com hem de treballar, endreçant com a modesta expressió d'agrahiment, als senyors Arquitectes, Enginyers, Mestres d'Obres, etc., etc., la nostra més coral i respectuosa salutació pregant aculleixin aquesta germandat com a filla pròpia i li dediquin paternal cura i amorosa atenció, en la confiança que per nostra part intentarem correspondre

A tots els Serrallers i Ferrers de Barcelona, que no estan afiliats a nostre Gremi, els hi enseiem una carinyosa salutació, confiant en que vindran a enrobustir-lo per al bé de tots

Als intel·ligents obrers, que cooperen amb son treball diari a nostra obra, els hi dirigim també un amical salut, confiant en que arribarem a formar una sola i gran família i que conseguirem treure de les relacions nostres tota mida de violència

No podem oblidar tampoc als que saben proporcionar-nos les primeres matèries per a nostre treball, així com eines i màquines, salut amb efecte vos dediquem, demanant el vostre concurs per a seguir nostra via.

A l'empendre avui un camí vers el nostre millorament, amb gran amor a l'ideal i fe en nostre esforç, expandim a tots aquells que vulguin i puguin ajudar-nos, a l'ensem que nostra salutació, la seguretat més ferma de què nostres braços estaran sempre oberts per conrear tota aspiració noble que tendeixi a un bé de la col·lectivitat

Núm. 940.

941. PORTAVEU DEL CÍRCOL BARCELONÍ D'OBRERS DE S. JOSEP. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Durán i Bas, 9, pral.—Tip. *Victoire*, Urgell. 7.—273 × 213 mm.—8 pp. a 2 col. Epoca tercera. Any II, 1918; núm. 9 (1 maig).

Té la mateixa finalitat que la segona època, la numeració de la qual continua. (Vegeu núm. 900).

942. REVISTA DE «NOSTRA PARLA». —Agrupament de Balears, Catalans, Rossellonesos y Valencians. [Des del núm. 3] *Nostra Parla*. —Agrupament de Balears, Catalans, Rossellonesos y Valencians. [Capçalera tipogràfica. Portada mixta].

Red. i Adm.: Boters, 16, 1.ª - Mallorca: Sant Bartomeu, 17, 1.ª - Perpinyà: Llanterna, 7 bis. - València: Forn de Sant Cristòfol, 1, pral.—Tip. Altés. [Des de l'any 1923] *Atenes, A. G.*, Enric Granados, 30.—174 × 106 mm.—Generalment 24 pp.—Núm. solt, Pts. 0'20.

Any I, 1918; núm. 1-6 (maig-nov.) - II, 1918-19; núm. 7-9 (dbre. 1918-febrer 1919). - VI, 1923; núm. 13-18 (gener-juny).

En l'article de presentació llegim, que: «Aquesta Revista que ja fa temps es orgue de la nostra entitat, hem cregut que encara devia identificar-se més amb ella. I per ço ha deixat el nom antic *, nom grat a tots i de nobles recordances, per a pendre el séu mateix nom, «Nostra Parla».... Constituirá doncs, lo que podriem anomenar-ne Butlletí de l'entitat per a que tots els socis, que des d'ara pel sol fet de ser-ho reberan la Revista, puguin seguir i interessar-se en els treballs i campanyes realitzades». Publica notes polítiques, composicions literàries i el «Noticiari» de *Nostra Parla*. L'autorització donada pel Govern Civil va fer-se a nom d'En Josep M.ª Girona.

Núm. 942.

* Fa referència *Ofrena*.—*Orgue de Nostra Parla* (núm. 901).

943. L'AVENIR.

En el mes de juny de 1918, es va donar autorització a En Josep M.ª Carreras, per a publicar una revista mensual d'aquest nom; no sabem si va sortir.

944. UNIÓN FEMENINA.—Periódico social feminista. [Capçalera mixta. Gravat amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Pons i Gallarza, 20 bis.—A. Artís, imp., Girona, 116.—293 × 202 mm.—8 pp. a 3 col.—IHustrat.—Bilingüe.

Any I, 1918; núm. 1-8 (10 juny-10 oct.)

Entre els articles que publica defensant el feminisme, s'hi veuen treballs literaris. L'autorització va donar-se a En Josep Soler, qui va anunciar que fóra publicació quinzenal, però des del núm. 4 va ésser mensual. El català no hi és abundós.

945. BUTLLETÍ DE L'ESCOLA MUNICIPAL DE CECS. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Provença, 279.—Imp. de la Casa de Caritat, Montalegre, 5.—180 × 103 mm.—30, 40 i 50 pp.—IHustrat.—Bilingüe.—Trimestral.

Any I, 1918; núm. 1-2 (juliol-oct.)-II, 1919; núm. 1-4 (gener-oct.)-III, 1920; núm. 1 (gener).

Publica articles doctrinals i noves referents a les escoles de cecs.

946. FORMACIÓ SOCIAL.—Publicació dels Centres de la Congregació de la Immaculada i S. Lluís G. [Capçalera tipogràfica].

Direc.: Lauria, 15. [Des del núm. 39] Adm.: Sobrerroca, 25 i 27. - Manresa.—200 × 123 mm.—24 pp.—Suscripció: Als socis obrers de nostres centres, un any, Pts. 1'50. Núm. solt, Pts. 0'15. Als obrers no socis, un any, Pts. 2. Núm. solt, Pts. 0'20. Als no obrers, un any, Pts. 3'30. Núm. solt, Pts. 0'25.—Bilingüe.

Any I, 1918. - IV, 1921; núm. 1-42 (agost 1918-juny 1921).

L'autorització per a publicar aquesta revista mensual va donar-se a N'Antoni M. de Ossorio. Demés d'ésser el portaveu dels Centres esmentats en el subtítol, i de donar a conèixer les festes celebrades en els mateixos, publica treballs referents a sociologia, religió, etc., i una nodrída secció de notes informatives.

947. SOM...!—Periódic Nacionalista Radical adherit a la «Unió Catalanista». [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Canuda, 14, pral.—Antoni López, imp., Olm, 8.—336 × 228 mm.—Una fulla a 3 col.—Núm. solt, Pts. 0'10.

Any I, 1918; núm. 1 (agost).

Sols hem vist el número primer; ens han dit que fou de molt curta durada. En l'article de presentació llegim que: «Som nacionalistes i volem l'autonomia de Catalunya».

948. Foc Nou.

Ignorem el contingut d'aquesta publicació que hem vist citada en el *Butlletí del Centre Excursionista Barcelonès*. (Agost, 1918; IV, 38). No figura en el registre d'autoritacions de premsa del Govern Civil.

949. L'INTRANSIGENT.—Periodic nacionalista de Joventuts. (Adherit a la «Unió Catalanista») [Any V, núm. 50] ...i a la «Associació Protectora de la Ensenyança Catalana». [Des del núm. 52] Setmanari Nacionalista d'Esquerra. Sortirà tots els dimecres. [Capçalera tipogràfica. [Des del núm. 45] Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Canuda, 14. [Des del núm. 50] Menendez Pelayo, 96. [Des del núm. 52] Ferran, 34. —*Tallers Gràfics Bell-Art*, Provença, 246. [Des de l'any II, núm. 9] Imp. Cavanillas, Ponent, 66. [Des del núm. 33] Arnau Germans, Montjuic Sant Pere, 5. [Des del núm. 45] Altés, Angels, 22 i 24. [Des del núm. 54] Imp. *El Sport*, Casanova, 15.—373 × 270 mm. [Des de l'any IV, núm. 45] 315 × 212 mm.—4 pp. a 4 col. [Des de l'any IV] 8 pp. a 2 col.—Suscripció: Terres catalanes, trimestre, Pts. 2. Nacions ibèriques, trimestre, Pts. 2. Arreu del món, Pts. 2'50. Núm. solt, Pts. 0'10. [Des del núm. 45] Suscripció: Trimestre, Pts. 1'50. Núm. solt, Pts. 0'15. [Des del núm. 50] Suscripció: Pts. 1. Núm. solt, Pts. 0'10. [Des del núm. 52] Pts. 0'15.—Il·lustrat.

Any I, 1918; núm. 1-10 (1 set.-7 nov.) - II, 1919; núm. 19-33 (17 gener-19 juny). - IV, 1921; núm. 45 (22 abril). - V, 1922; núm. 50-54 (3 febrer-21 juny).

En l'article «Salutació» es llegeix que: «Portats per l'entusiasme patriòtic un grup de joves nacionalistes hem decidit, malgrat les excepcionals circumstàncies, publicar un periòdic que pugui fer-se ressò dels nostres sentiments. El nostre propòsit, ben clar i ben concret, és un solament: Venim a fer Pàtria». Va sofrir denúncies i suspensions. El director era En Domènec Latorre.

950. EL POBLE. [Capçalera tipogràfica].

Tip. M. M.ª de Cavanillas, Ponent, 66.—501 × 339 mm.—4 pp. a 5 col.—Núm. solt, Pts. 0'10.—Setmanal.—Il·lustrat.

Any I, 1918; núm. 1-2 (8 i 15 set.)

En «El nostre bon dia» llegim que: «*El Poble* responent al seu titol, serà una cosa clara, rectilínia... serà aliadófil... Serém breus, incisius i correctes. Discutirém, cridarém, mourém brega, però sense perdre, en cap ocasió, l'equanimitat. *El Poble*, fill del moment, nascut en els nostres dies, te d'esser futurista, amic de tot lo que passa de tot lo que endevina lo que vindrà... *El Poble* serà nacionalista, un tros irreverent i pràctic». L'autorització es féu a favor d'En Joan Tomàs.

951. L'ESTEL.

D'aquesta publicació ja n'hem tractat en els nùms. 458 i 672. D'aquesta tercera època en parla així: el *Butlletí de Sant Pere Apòstol* (Barcelona, VIII, 31, p. 79) «periòdic de gresca amb ninots... destinat única i exclusivament a circular *internos*, això es, entre'ls socis actius del Centre... Els dos números que han vist ja la llum publica, assolint un exit sorollós, son verdaderament plens de gràcia i capassos de fer riure al més empedreït missàmtrop. El tercer, que sabem està en preparació, serà exclusivament dedicat a la festa de l'homenatge, i tirat, segons ens diuen, litogràficament».

952. PORTAVEU DE LA CAMBRA DE DIRECTORS, MAJORDOMS I CONTRAMESTRES DE L'ART TÈXTIL. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Princesa, 50. Imp. Editorial *La Polígrafa*, Balmes, 54.—232 × 168 mm.—8 pp. a 2 col.—Mensual.

Any I, 1918; núm. 1-3 (oct.-dbre.) - II, 1919; núm. 9-14 (juny-nov.) - III, 1920; núm. 16-19 (febrer-maig). - IV, 1921; núm. 2 (febrer).

Es proposava fer propaganda de la Cambra. Anuncià que sols sortirien tres números, però que «després rebreu mensualment la revista *Indústria Tèxtil*, on trobareu un complement que us enterarà de la vida social de la Cambra». No va ésser així, ja que va seguir publicant-se regularment; en el número de desembre de 1918 llegim: «Des del proper mes de gener, el *Portaveu* es repartirà junt amb la revista *Indústria Tèxtil*, que farà una edició especial per als socis de la Cambra».

953. REPICAMENT.

En les notes del Govern Civil, hem vist una autorització amb data del 7 de novembre de 1918 a favor d'En Francesc Aicorbé per a publicar un setmanari amb el títol abans esmentat. No n'hem vist cap número.

954. NAVEGACIÓ.

No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació desenal, l'autorització de la qual va donar-se el 23 de novembre de 1918. En el registre de publicacions figura a nom de J. Auriola Amich, però en el cognom primer s'hi veu una ratlla de tinta, com senyal de què el cognom segon és el veritable. L'any següent aparegué *Catalunya Marítima*, i això ens fa pensar si es tracta d'una mateixa publicació.

955. RUTA NOVA.—Periòdic independent. Treball. Art. Instrucció. Esport. Sortirà els dies 1 i 15 de cada mes. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Jocs Florals, 104.—Imp. d'Innocent Porcar, Sans, 9.—283 × 189 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'10.

Any I, 1918; núm. 1 (1.ª dbre.)

La finalitat d'aquest periòdic és parlar «de treballs, de política, de religió, d'art, d'esport i de tot allò que pugui interessar a l'opinió pública; pero surt dotat de tal deslligament i amplitud de criteri, que lo mateix aplaudirà la franquesa d'un ateu, que condemnarà l'hipocresia d'un fanàtic. Identícament serà decidit per a denunciar al explotador d'obres que per a senyalar al empleiat incumplidor dels seus deures.—D'igual modo aclamarà al home públic honrat, que criticarà durament al cacic i al traïdor... Venim a fer justícia popular».

956. NOVEL·LA TEATRAL CATALANA.—(Publicació quinzenal). [Portada mixta, amb el retrat de l'autor de l'obra publicada].

Direc.: Aribau, 165 bis. Adm.: Portaferriassa, 15.—Fèlix Costa, imp.—160 × 113 mm.—Nombre de pàgines variable.—Suscripció: Trimestre, Pts. 3. Núm. solt, Pts. 0'30.—Il·lustrat.

Any I, 1918; núm. 1 (dbre.)

El director En Rossend Ràfols ens fa saber que en cada número donarà una obra teatral, completa, i que «ve a fer feina positiva en el camp del teatre». En les cobertes de cada número s'hi veu el retrat de l'autor de l'obra que publica, i treballs literaris i notes de teatre.

957. INFORMACIÓN MUSICAL. [Capçalera tipogràfica]:

Red. i Adm.: Viladecols, 2, 3.ª.—Imp. Gisbert, Nou de Sant Francesc, 22.—277 × 189 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1918; núm. 1 (dbre.)—II, 1919; núm. 2-3 (gener-febrer).

En l'article intítulat «Orientaciones» llegim: «En estas hojas volanderas y en completa serenidad de espíritu,... iremos desarrollando nuestras teorías artístico-sociales para bien del Sindicato y sobre todo para bien de los sindicatos». Conté articles escrits en català signats per En Josep Barbany i Alexandre Font. Reprodueix articles referents a música inserits en altres diaris i dóna una extensa informació.

958. ¡PROU!—Setmanari nacionalista. [Capçalera mixta. El títol de la publicació, gravat].

Red. i Adm.: Universitat, 70.—Imp. Bell-Art, d'A. Gost, Provença, 246.—375 × 270 mm.—4 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'10.

Any I, 1918; núm. 1 (21 dbre.)

El Director d'aquest setmanari era N'Antoni Risell, i en la «Salutació» ens diu que creu «omplir un buit al oferir un camp del tot ampli i neutral ont s'hi

puguin exposar les idees de les mes exposades tendències mentres vagin dirigides a propagar l'amor a la patria catalana per apropar l'hora de la nostra redenció... La nostra obra te d'esser essencialment edificadora, tot i tenint en compte que perquè aquesta sigui eficaç, cal que ens encarem al poder Central i tot dient-li ¡prou! enderroquém el cadefalc pudrit que el sustenta».

959. LA VEU DEL PATRONAT.

17 × 22 cm.—4 pp.—Mensual.

En la *Estadística de la Premsa Periòdica de Espanya*, figura aquesta publicació, que no hem vist, com sortida en 1918.

960. LLAVIA.

No coneixem aquesta publicació mensual que sols hem vist esmentada en la *Estadística de la Premsa Periòdica de Espanya*, com sortida en 1918.

961. BUTLLETÍ DE L'ESCOLA MUNICIPAL DE DEFICIENTS. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Provença, 279.—Imp. de la Casa de Caritat, Montalegre, 5.—176 × 104 mm.—36 o més pàgines.—Suscripció: Pts. 8 l'any.—Bilingüe.
Any I, 1919; núm. 1-3 (gener-set.) - II, 1920; núm. 1-2 (gener-maig).

Contenia les «disposicions legislatives referents directament o indirectament al deficient», estudis dedicats als mateixos; notes de revistes, etc.

962. GASETA CATALANA D'ART DRAMÀTIC.—Surt el dia 15. [Capçalera gravada, amb el segell de l'Escola].

Direc.: *Escola Catalana d'Art Dramàtic*, Aribau, 21. Adm.: Escudellers, 10, bis.—Imp. *Edit. Catalana, S. A.*, Mallorca, entre 257 i 259.—222 × 132 mm.—Suscripció: Un any, Barcelona, ptes. 5. Fora, ptes. 6. Núm. solt, ptes. 0'50.
Any I, 1919; núm. 1-2 (15 i 30 gener).

En la *Presentació* s'hi llegeix que «elevant degudament els gustos i el criteri dels auditors davant d'una representació escènica, i dotarlos de tots els coneixements que poden coadjuvar a tal ascensió, és, per a la nostra revista, com ha estat per a la nostra «Escola», afany preferit a tot èxit anecdòtic d'una producció teatral. Junt amb la revista publicarem una serie d'obres teatrals. Les traduccions hi comprendran un nombre crescut de títols... El text és interessant i la presentació acurada. N'Adrià Gual, director de l'*E. C. d'A. D.*, fou l'ànima de la publicació.

963. **LES VALLS D'ANDORRA.**—Publicació defensora dels interessos d'aquell País en general i de cada un dels seus pobles en particular. Se publicarà lo menys dues vegades l'any. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: A tots los pobles de Andorra, a casa dels corresponals; a la Seu d'Urgell, a casa de Salvador Sansa, y a Barcelona, a la Direcció, Mallorca, 287.—Imp. *La Renaixensa*, Xuclà, 13.—257 × 168 mm.—4 pp. a 2 col.—Suscripció: Un any a Andorra, ptes. 1. A Espanya y França, ptes. 1'50. Països de l'Unió Postal, ptes. 2. Núm. solt, ptes. 0'10.

Any I, 1919; núm. 1-2 (19 gener-25 febrer).

L'article de «Presentació» és el mateix que va publicar en la primera època, (redactat a la Seu d'Urgell que descriurem en son lloc), però demés s'hi llegeix que «ara compleixen dos anys que vam donar a llum lo primer periòdich d'Andorra, sens imaginar que pogués desplaure a certes autoritats d'aquell país... puig van ser confiscats los paquets del paper imprès al ser transportats per aquella carretera als seus destins, per ser donats a la llum pública... Avui, al reprendre la publicació del periòdich *Les Valls d'Andorra*... ho fem des de fóra per evitar dificultats»... Dirigia aquesta revista En Josep Alemany.

BUTLLETÍ	
DE L'ESCOLA MUNICIPAL	
DE DEFICIENTS	
Any I N.º 3	Setembre 1919
SUMARI	
ARTICLES DOCTRINALS	
	Pàg.
MERCÉ CRISTANY, Observacions sobre l'educació d'una deficient	3
JOSÉ M.ª FORNELLS, De la espontaneïtat psíquica en la educació de los deficientes	12
MARIA SAPONT, Els deficientes i la influència perniciosa de l'ambient familiar	17
PAULINA CARBÓ, El llenguatge i l'atenció en els deficientes	22
LLEHURES I REVISTES	
S. DE SANCTIS, Il Lavoro e gli Anormali	29
CECARE COLUCCI, Il capriccio del bambino	34
A. COLLEN, Le développement de l'enfant	35
VÀRIA	
La Dra. Montessori	37
L'autonomia universitària	37
Visita a l'Exposició de Juguines	37
La proximitat de un centenari	37

Núm. 961.

964. **SENY.**—Publicació periòdica. [Portada tipogràfica].

Red. i Adm.: Portaferrissa, 13, pral.—184 × 108 mm.—Núm. solt, ptes. 0'25.
Any 1919, fascicle 1-6 (26 gener-5 abril).

Els editors ens diuen que «*Seny* publicarà fulletó enquadernable qu'es servira gratuïtament als socis... tindrà les pàgines que calguin a cada fascicle. Es publi-

carà ab periodicitat... no te preu de subscripció. Es posarà en venda al preu de 25 centims cada fascicle ordinari». I en l'article titulat «Presentació» fa saber que amb la publicació d'aquesta revista, «tots sabrem lo que cada un de nosaltres pensa o fa y per la suma de la feina de tots coneixerem el valor de la Agrupació, feina que tothom veurà sempre plena y dins de les ensenyances de la Iglesia, arborada d'amor per la nostra nació catalana, penyora del amor per una Espanya que sols serà gran quan hi visquin y la governin les doctrines de la Tradició»... En llegir en la portada «Agrupació Tradicionalista d'Estudis», ja sabem a quin partit pertany aquesta publicació. Entre els col·laboradors s'hi veuen els noms de Joan Bta. Viza, Salvador Minguijón, Josep M.ª de Dalmases, Santiago Brandoly i altres. El director era En Josep M.ª Massagué.

965. CATALUNYA MARÍTIMA.—Surt els dies 10, 20 i 30 de cada mes. [Des de l'any II, núm. 11] Revista quinzenal. [Des de l'any III] Revista mensual. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Escudellers, 10 bis. *Edit. Catalana, S. A.*, Mallorca, entre 257 i 259.—271 × 168 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, ptes. 15 l'any. Fora, ptes. 18 l'any. Extranjer, pesetes 20 l'any. Núm. solt, ptes. 0'50.—Il·lustrat.

Any I, 1919; núm. 1-32 (30 gener-30 dbre); II, 1920 núm. 1-27 (10 gener-30 dbre.); III, 1921; núm. 1-7 (gener-juliol).

Publicació dedicada al foment de la marina. Inseria articles doctrinals i notes referents a drassanes, almadrabes, moviment d'entrada i sortida de vaixells en els ports catalans, i moltes altres noves que fan d'aquesta publicació un interessant arxiu de notícies. El director era En Josep Pugés.

966. VIDA FEMENINA.—Boletín del Instituto de la Mujer que trabaja. Organisme d'acció social femenina de la «Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis». [Capçalera gravada amb l'escut de la Institució i el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Layetana, 48, A, baixos.—*Tip. Emporium, S. A.*, Ferlandina, 9 i 11.—275 × 177 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1919. - VII, 1925; núm. 1-12 (dbre. 1919-dbre. 1925).

Demés de les notes referents a l'Institut del qual aquesta publicació era portaveu, s'hi veuen treballs literaris, de sociologia, de folklore i moral.

967. BOLETÍN DE LA ASOCIACIÓN DE MERCEROS AL DETALL DE BARCELONA.—Publicación mensual. [Des de l'any 1921] Butlletí de la Associació y Cooperativa de Mercers al detall de Barcelona. Publicació mensual. [Des d'oct. 1924] Boletín de la Asociación y Cooperativa de Merceros al detall de Barcelona. [Capçalera tipogràfica. Portada il·lustrada. Dibuix de Triadó].

CATALUNYA MARÍTIMA

ANY I

BARCELONA 30 DE GENER DE 1919

NÚM. I

Surte els dies 10, 20 i 30 de cada mes

Subscripció: Barcelona 18'00 pessetes l'any || Subscripció: Estranger 20'00 pessetes l'any
Fóra 18'00 " " || Número solt 0'50 "

Redacció i Administració: Carrer d'Escudellers, núm. 10 bis—Telèfon A. 184

EN COMENÇAR

ENS acusaran d'atrevids, d'irreflexius, fins de no sabedors de les nostres coses marítimes, per que publiquem una revista marítima catalana. I davant aquestes apreciacions, que tenim la seguretat es faran molts bons catalans, no n'admetrem altra que la de l'atreuiment, la qual cosa ens omplirà d'orgull i serà un esperó per a assolir l'ideal que perseguim, amb la convicció de que fins els que avui se sentin pessimistes pel resultat de la nostra tasca, ens atorgaran llur concurs, com pertoca als sentiments patriòtics que'ls animen.

Ja ho sabem que'ls catalans no estímem el mar; que tot just apareixen els nostres navillers. Però que hi farem si malgrat tot ens veiem obligats pel nostre impuls a sortir a la palestra i tenim fe en vèncer les indiferències i les toquaderies! Estem plenament convençuts de que Catalunya ha d'ésser marítima o no serà integral com tots l'anhelem. I com que ja no és d'ara que'l nostre poble és en el mar son té un dels principals mitjans de la seva vida, podem creure que no assolirem fer-nos propi el que'ls estranys fan per nosaltres? Si, a pesar de tot, el nostre intent no prosperés, tampoc ens dolria l'haver realitzat l'esforç, car per damunt de totes les amargors, hi hauria el nostre patriotisme per a aconhortar-nos d'haver complert un deure.

Però per què hem de témer el fracàs? Es que no han succeït casos d'atreuiment com el nostre entre catalans? No hi ha hagut d'ells qui abans la guerra, i amb la guerra, ha comprat vaixells i ha triomfat a pesar de les frases mofetes que sortien de llavis dels temperaments pessimistes? Oh, és que mai els ha mancat una decisió ferma, diuen avui els que abans dubtaven de l'èxit. I també pecaran de lleugers els qui dubtin de la nostra decisió per que jamai una empresa atrevida és realitzada sense que una forta voluntat l'acompanyi.

Amb la nostra tasca no pretenem solament interessar el poble. Volem també que'ls homes que governen les nostres corporacions i els que dirigeixen les nostres institucions culturals i tècniques ens acompanyin i amb llurs cervells de sabi orientat i llurs mans de ric argenter ens guin vers la tasca de l'ensenyament que cal emprendre en tots els aspectes marítimes per a assolir la formació de navillers i mariners amb tots els avantatges moderns. Recaptant l'apoi de tots els estaments catalans, la nostra acció, amb la companyia llur, no tindrà límits i anirem lluny tant com sigui necessari, adaptant-nos en el just nivell que tota manifestació es mereixi, no deturant-nos en l'anàlisi dels nostres actes, sinó tenint especial cura en recollir tot ço que arreu del mon signifiqui un avenç, una lliçó, un estímul per a les nostres activitats, puix en matèria d'elements marítimes no és pas en crear que ha de centrar-se l'esforç dels catalans, sinó en l'adaptació dels esforços realitzats per altres països.

El gran problema marítim de Catalunya es conclou en procurar-nos una potent marina mercant que doni abast a les necessitats del nostre comerç i de la nostra indústria. Per a resoldre'l, cal que l'esperit dels nostres potentats operi un sanitós canvi fixant els ulls vers el gloriós Mar Mediterrani que un temps els nostres reis tingueren en llur poder absolut.

Un poble fort, un poble digne de la civilització dels nostres dies, ha d'aspirar a la completa independència econòmica. Catalunya, que tant treballa i produeix, no compta ara amb mitjans propis per a l'exportació i l'importació. El comerç exterior no es fa sense vaixells i aquests son també l'únic mitjà d'assegurar la manca i l'alça dels productes.

Hem de deixar-nos d'ésser manllévadors, puix aquesta és una senyal de feblesa. Catalunya no és pas feble, ans el contrari, és forta per a embestir perfectament i ràpida el magne problema de la possessió de marina mercant.

Més si aquest és el nostre gran problema, no és pas l'únic a resoldre. Per a obtenir l'equilibri total marítim ens cal col·locar els nostres ports en condicions immillorables de seguretat i d'utilatge; dotar-los d'organització que s'adapti a totes les necessitats i s'aparti de les perturbacions burocràtiques; que gaudeixin d'un règim duaner perfecte que anul·li tota corrupció. I les energies de la Catalunya marítima han d'arribar també en conseguir que aviat sigui una obra vivent i potent l'instal·lació de la Zona neutral, amb tota l'amplitud requerida per a que formi el marc del nostre gran i bell port mediterrani.

Catalunya viu ara un moment solemniat. El plet amb el Poder central ha d'ésser fallat en pro nostre, per que respòni al dret i a la voluntat de tot un poble. Les terres catalanes banyades pel nostre mar no poden ésser una excepció de les noves energies que es posaran en acció. Amb llur concurs obtindrem la Catalunya integral enyorada, espill de la nostra llibertat, camp obert a la dels altres pobles d'Espanya.

Núm. 965.

Red. i Adm.: Fernando, 30, pral. [Des de l'any 1920] Gíriti, 5, 1.ª—Imp. Campàs, Palla, 5. [Des de l'any 1925] Imp. Campàs, Amílcar, 50.—230 × 168 mm.—8 pp. a 2 col.

Any III, 1919; núm. 16-26 (febrer-dbre.)-IV, 1920; núm. 27-38 (gener-dbre.)-V, 1921; núm. 1-12 (gener-dbre.)-VI, 1922; núm. 1-12 (gener-dbre.)-VII, 1923; núm. 1-12 (gener-dbre.)-VIII, 1924; núm. 1-12 (gener-dbre.)-IX, 1925; núm. 1-12 (gener-dbre.)

Aquesta publicació, demés dels assumptes referents a l'Associació, publica treballs literaris, d'història i sociologia; els noms de Joan Draper, Alfons Maseras, Agustí Durán Sanpere i altres, demostren que els treballs de col·laboració són interessants. Aquest Butlletí va començar a sortir en 1917, però tot el text era en espanyol; no publicà treballs en català fins a febrer de 1919.

968. **FATTY.**—Setmanari infantil català. [Capçalera il·lustrada amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: *Llibreria Varia*, Petritxol, 17.—Imp. M. M.ª de Cavanillas, Ponent, 66. [Des del núm. 17] Stat. Anònima *La Neotípià*, Rambla de Catalunya, 116.—165 × 119 mm.—12 pp. —Núm. solt, ptes. 0^o10.—Il·lustrat.

Any I, 1919; núm. 1-36 (20 febrer-6 nov.)

En l'article de presentació «Xerrameca» del número primer diu Fatty que cada dijous «vindrà a pasar l'estona entre els infants contant relacions extraordinaries que li han passat». Les il·lustracions són d'En Frederic Borrás, i el text de N'Alfons Roure i Lluís Millà, els quals firmaven amb diferents pseudònims. Publicava fulletons dedicats a «Teatre Infantil» i «Aventures extraordinaries».

969. **MONARQUIA.**—Setmanari Tradicionalista. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Portaferriassa 13, pral.—Imp. de F. Altés, Angels 22 i 24.—383 × 270 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Un any, 5 ptes. Un semestre, 3 ptes. Núm. solt, Ptes. 0^o10.

Any I, 1919; núm. 1-3 (6 març-22 març).

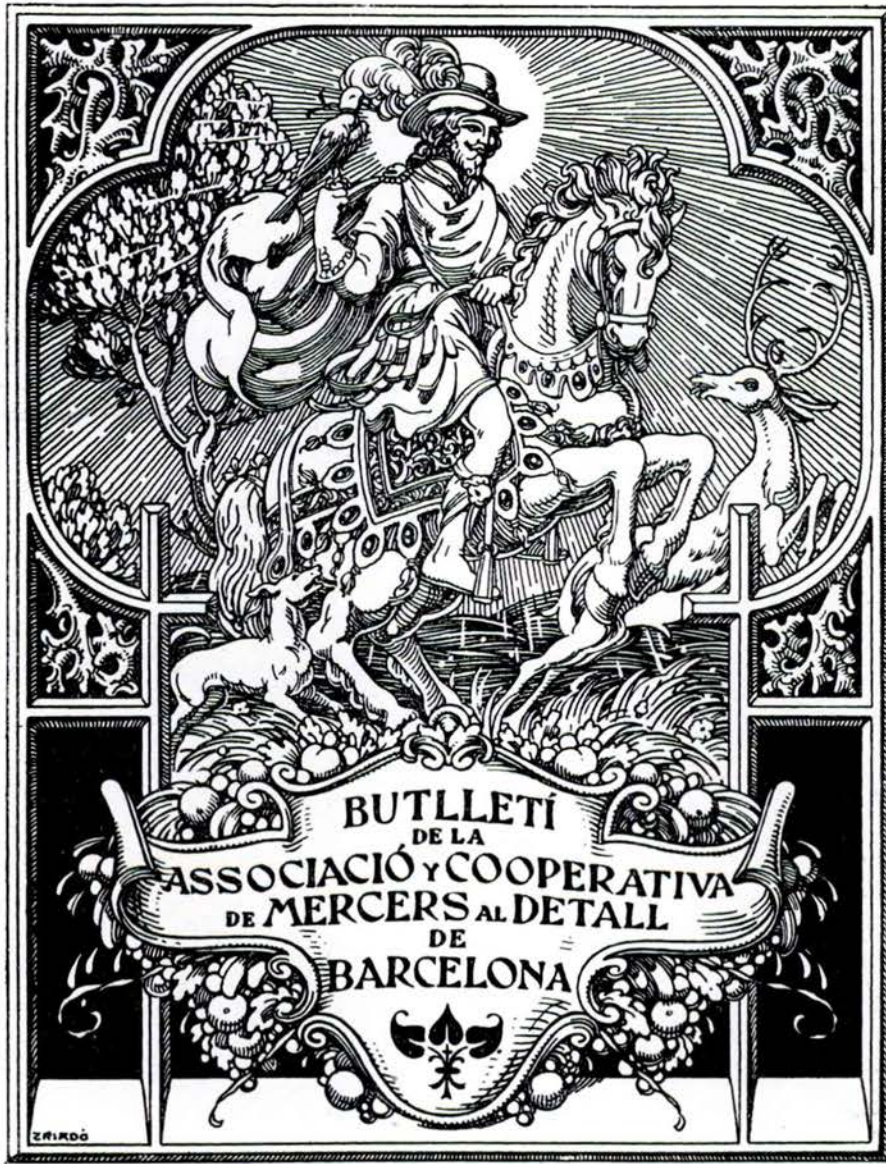
Aquesta publicació ens «parlarà del primer dels nostres lemes i de Déu... parlarà de Catalunya... parlarà del Rei... serà intransigent, serà agressiva, serà estrident, serà, si convé, rebelde». El director era En Pere Roma.

970. **GRUP EXCURSIONISTA CATALUNYA.**—Butlletí mesal. [Des de l'any I, núm. 6] Butlletí mensual. [Des de l'any 1922] Butlletí mesal. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Jaume Giralt, 4, pral. [Des del núm. 4] Plaça Sant Josep Oriol, 9, pral. [Des de l'any II] Red. i Adm.: Caçador, 4, pral. [Des de l'any 1923] Red. i Adm.: Rec Comtal, 17, pral. [Des del núm. 76] Aribau, bis, entr. 2.ª—Imp. Guinart Peix, Milà i Fontanals, 41. [Des de l'any I, núm. 4] Imp. *La Renaixensa*, Xuclà, 13.—178 × 109 mm.—8 pp.

Any I, 1919; núm. 1-10 (març-dbre.)-II, 1920; núm. 1-12 (abril-dbre.)-III, 1921; núm. 1-11 (febrer-dbre.)-IV, 1922; núm. 35-46 (gener-dbre.)-V, 1923; núm. 47-54 (gener-agost.)-VII, 1925; núm. 76-82 (juny-dbre.)

Com tantes altres publicacions abans esmentades, aquest Butlletí demés dels actes referents al govern de la Societat, descriu les excursions fetes.

Any 5 · N.º 12

Desembre 1921

Núm. 967.

971. EL GREMIO.—Periódico semanal, Defensor de los intereses de las Carnes, Cueros, Pieles, Despojos, Sebos y sus similares. Se publica los sábados. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Petxina, 6. Adm.: Pi, 10.—Tip. Altés, Angels, 22 i 24. -393 × 270 mm.—8 pp. a 4 col.—
Barcelona, 1 pta. al mes. Províncies, 1'50 al mes.—Núm. solt, ptes. 0'25.—Bilingüe.
Any I, 1919; núm. 1-3 (11 març).

Tracta dels assumptes referents als venedors de places i mercats, i de l'abastiment de carn per al consum de la ciutat.

972. EL POBLE CATALÁ. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Rambla de les Flors, 16, pral.—Imp. Tigre, 21.—407×295 mm.—4 pp. a 5 col.—
Suscripció: Barcelona i fora, ptes. 1'50 al mes. Extranjer, ptes. 3 al mes. Núm. solt, ptes. 0'05.
Epoca tercera. Any I, 1919; núm. 1 (26 maig).

En aquesta tercera època no sus-tenta la mateixa ideologia que en les anteriors (núm. 589); ara ve a dir que «Catalunya té d'afermar el seu bon nom en les properes eleccions»; per això defensa la col·laboració dels catalanistes republicans amb els radicals. El director era En Carles Zanné. Fou publicació de curta durada. (Vegeu núm. 589).

973. CATALUNYA. — Revista de vitalitat catalana. [Capçalera mixta amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Ronda Universitat, 11, pral.—
Tallers tipogràfics Navarro, Placeta Santa Catarina, 2.—240 × 180 mm.—16 pp. a 2 col.—
Núm. solt, ptes. 0'20.

Any I, 1919; núm. 1-2 (28 juny-28 juliol).

Llegim en l'article «Nostres propòsits» que, «som nacionalistes» i que pensen «laborar per Catalunya i laborar construint. Donar entrada en nostra publicació, a la vegada que a les qüestions polítiques, científiques, literàries, d'art i esportives (tot quan siga senyalar la vida catalana) als problemes econòmics i sociològics, avui com avui els principals que preocupen a l'Humanitat». La direcció anava a càrrec de F. Salvador i Rosés.

ANY I Barcelona 29 de Maig 1919 Núm. 13

Ja comença a fer calor.
Serà qüestió de pentres-ho tot a l'a fresca.

Núm. 968.

974. BUTLLETÍ DEL CENTRE ARTÍSTIC D'OFICIALS FOTÓGRAFS.

No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació que, corresponent als mesos de juny i juliol, figura esmentada en el *Bulletí del Centre Excursionista Barcelonès*, [Any V.è; núm. 48 i 49, pp. 522 i 540]. En el mateix *Bulletí* (núm. 27) és esmentat també aquest títol en espanyol, i creiem que va començar en aquesta llengua i després va sortir en català. Diem això ja que el 16 de juny de 1917 fou donat permís a En Francesc P. Pich per a publicar l'esmentada publicació i el títol és donat en espanyol.

975. SAN JOSÉ ORIOL. — Sus Glorias. Su Templo. Su Parroquia. - Revista mensual. [Capçalera tipogràfica, orlada. Portada il·lustrada].

Direc. i Adm. Casa Rectoral de Sant Josep Oriol, Villarroel, 85.—Imp. A. Ortega, Aribau, 7. —200 × 130 mm.—12 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Aquesta publicació va començar a sortir a mitjans de 1919. Solament hem vist un exemplar del mes d'agost de 1930. Totes les diligències que hem fet per a veure la col·lecció, inclús visitant la Direcció, han resultat infructuoses. Publica notes de les festes celebrades en la susdita Parròquia, estadística parroquial, subscripcions i llistes de donatius, i treballs literaris en espanyol i català.

976. BUTLLETÍ DE «NOSTRA PARLA».—(Secció catalana) [Des de l'any 1923] Nostra Parla. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Boters, 16, 1.ª Tip. Altés [Des del núm. 8] *Atenes*, A. G., Enric Granados, 30. [Des del núm. 15] *Unió Gràfica*, Societat Cooperativa, Enric Granados, 52. [Des del núm. 17] *Atenes*, A. G., Provença, 157.

Any I, 1919; núm. 1 (juliol-agost). - II, 1920; núm. 3-4 (30 abril-dbre.) - III, 1921; núm. 5-8 (març-dbre.) - IV, 1922, núm. 9-12 (gener-dbre.) - V, 1923; núm. 13-19 (gener-juliol).

En l'article «El Nostre Butlletí», llegim que «la nostra Revista l'hem convertida en Butlletí, car la nostra tasca era tan extensa que les planes d'una revista eren cosa migrada... Aquest *Bulletí* serà sols portaveu de la secció catalana... Sortirà cada dos mesos i el nombre de planes variarà segons les exigències de cada moment». És molt interessant per les noves que publica.

977. MANCOMUNITAT FARMACÉUTICA CATALANO-BALEAR. [Des del núm. 67] Mancomunidad Farmacéutica Catalano-Baleár. [Capçalera tipogràfica].

Dir.: i Adm.: Guàrdia, 9, pral. [Des del núm. 10] Bonsuccés, 12, 1.ª, 1.ª [Des del núm. 81] Junqueras, 2, 2.ª, 2.ª—Tip. de Masó-Girona. [Des del núm. 4] *Ed. Catalana*, S. A., Mallorca entre

257 i 259. [Des del núm. 31] Imp. Simó i Cardona. [Des del núm. 41] Tallers Gràfics *La Tribuna*, Cortes, 638. [Des del núm. 71] Tallers Gràfics R. Gilabert, Plaça Santa Ana, 13.—206 × 131 mm.—24 pp.—Bilingüe.

Any I, 1919; núm. 1-6 (juliol-dbre.) - II, 1920; núm. 7-18 (gener-dbre.) - III, 1921; núm. 19-30 (gener-dbre.) - IV, 1922; núm. 31-42 (gener-dbre.) - V, 1923, núm. 43-58 (gener-dbre.) - VI, 1924, núm. 59-70 (gener-dbre.) - VII, 1925; núm. 71-82 (gener-dbre.)

Portaveu de la dita Societat, publica les ordres legislatives referents a assumptes farmacèutics, articles doctrinals, i noves.

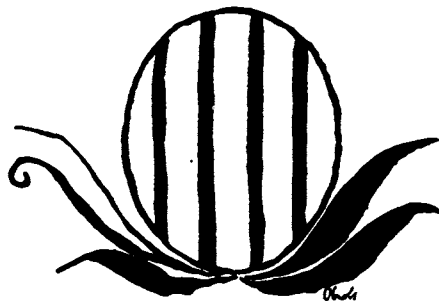
978. EL RAJOLER CATALÁ.
—Portaveu del Gremi de Rajolers.

Red. i Adm.: Solmerón, 86, 2.ª—Imp. Josep Arolas. Gràcia.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1919. - III, 1921; núm. 1-40 (2 juliol 1919-30 gener 1921).

No hem vist cap número d'aquesta publicació, les dades de la qual ens ha donat el Director de la mateixa En Josep Mitats, fent-nos saber que són de memòria, per quant no en té cap exemplar. L'hem vist anotada en la *Estatística de la Premsa Periòdica de Espanya* i en el registre d'autoritacions de premsa del Govern Civil.

BUTLLETÍ DE NOSTRA PARLA

BARCELONA

Núm. 976.

979. HUMANITAT.—Periòdic republicà nacionalista de juventuts. Adherit al partit republicà catalá. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Carmen, 12, 1.ª—Imp. Arnau Germans, Montjuic Sant Pere, 5.—383 × 270 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt, Pts. 0'10.

Any I, 1919; núm. 1 (19 juliol).

En la «Presentació» llegim que: «Afiats al Partit Republicà Català, hi sabrem portar-hi nostres neguits de joventut i sed d'ideals... Saludem als confreres i especialment als lluitadors per les idealitats que'ns són comunes: Llibertat i Catalunya». Hi col·laboraven En G. Alomar, J. Gili i Ferran, Ernest Ventós i altres.

980. EL OBRERO.—Organo de la Federación Obrera Católica y de las obras establecidas en la casa social. Trabajo - Libertad - Justicia. Publicación quincenal. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Alta de Sant Pere, 27, pral.—Imp. *Editorial Barcelonesa, S. A.*, Cortes, 596.—378 × 271 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Barcelona, l'any, Pts. 1. Fora de Barcelona, l'any Pts. 1'50. Extranjer, l'any, Pts. 2. Núm. solt, Pts. 0'05.—Bilingüe.

Any II, 1920; núm. 14 (15 febrer).

El 31 de juliol de 1919 fou donat permís a En Joan Fernández, per a publicar aquesta revista. Era el portaveu de la Casa Social Catòlica.

981. L'INSTANT.—Revista quinzenal. [Portada mixta, amb el títol de la publicació gravat].

Red. a Barcelona, Corts Catalanes, 613. Red. a París, Boucicaut, 2.—Imp. J. Horta, Girona, 11.—237 × 159 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Catalunya i França, un any, ptes. 10. Extranjer i Espanya, ptes. 15. Núm. solt, ptes. 0'50.—Bilingüe.

Any II, 1919; núm. 1-5 (15 agost-15 oct.)

En l'article «Aquella Revista» llegim que: «*Aquella revista* reapareix avui...; continuen en marc més ample, la publicació fundada a París, fa a la vora d'un any, per obra i direcció del nostre benivolússim company Joan Pérez Jorba». El primer any d'aquesta publicació va començar a sortir a París en juliol de 1918. Aquesta, diem-ne, segona època, tenia dues redaccions: Una a París amb En Pérez Jorba, i una altra a Barcelona de la qual hi formaven part En Salvat-Papasseit, Font i Cases, Capdevila i Rovira i altres. És una publicació d'avantguarda. Publicà il·lustracions d'En Josep Obiols, E. C. Ricart; poesies de Tristany Izora, Pierre Reverdy, Millàs-Raurell, qui era el director en cap, i Capdevila Rovira, i proses d'En Josep M.ª Junoy i Marc Stephane.

982. ARXIU.—Revista de Teatres i Literatura. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació, aïgoria del teatre i l'escut de Catalunya].

Red. i Adm.: Ponent, 22.—Imp., Sant Pau, 94 i 96.—162 × 72 mm.—4 pp. i 12 de fulletó.—Suscripció: Fora de Barcelona, Pts. 1'25 trimestre. Núm. solt, Pts. 0'10.

Any I, 1919; núm. 1-7 (30 agost-11 oct.).

En l'article «Abans de comensar» ens diu que «*Arxíu...* serà recull i guarda de coses belles, sien com sien, sense altre egoisme que el que s'enclou en l'austera

teoria de *l'art per l'art*... Al teatre consagram la major part dels nostres esforços. El nostre capdal propòsit es la dignificació i expandiment d'aquest art». Publica estudis de crítica teatral, poesies i notícies. El dirigia N'Emili Costa.

983. NAP-BUF.

El 5 de setembre de 1919, l'autorització fou donada a N'Antoni Rué, per a publicar un setmanari amb aquest títol. No n'hem vist cap exemplar.

984. LA FAVA. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Imp. Alfons Brunet, Corts Catalanes, 382.—258 × 174 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'10 —Il·lustrat.

Any 1919; núm. 1 (19 set.)

Periòdic humorístic. L'autorització donada pel Govern Civil, era a favor d'En J. Torrents.

985. LA FALÇ.—Publicació mesal. Portaveu de l'Agrupació d'Antics Alumnes de l'Escola Catalana. [Capçalera tipogràfica orlada].

Red. Montcada, 31, 1.ª, 2.ª—Imp. de S. Vilalta, Elisabets, 7. [Des del núm. 4] Tip. Suc. Omedes, Cambis Nous, 1.—189 × 127 mm.—8 pp.

2.ª Epoca.—Any I, 1919-20; núm. 2-5 (oct. 1919-gener 1920).

Així expressa el seu programa: «La nostra *Falç*, tallarà ferm i fort tot lo dolent que'n son camí trobi, tallarà fins l'arrel els mals pensaments que dins nostre camp hagin pogut fructuir, tallarà fins a no deixar-ne senyal totes les idees que, com llevó malèfica, s'hagin escampat arreu fent neixer inutil fullaraca que a molts els priva de veurer l'hermós Sol nostra qu'es Catalunya...» Tractava d'assumpes culturals, esport, festes, etc.

986. MAR VELLA.—Revista nacionalista de joventuts. [Capçalera mixta. El títol de la publicació en gravat].

Red. i Adm.: Balboa, F.—190 × 136 mm.—12 pp. a 2 col.

Any I, 1919; núm. 1-4 (set.-dbre.)

Aquesta publicació ens diu, en la primera plana, que els que formen la redacció «no són amics de pròpies definicions, els llegidors qu'esguardin les nostres passes, veuran aviat cap a on menen. Avui diem només: *Mar Vella* si mes no, serà una revista de civilitat i de raça». La presentació és acurada i el text interessant. Era portaveu de la «Joventut Nacionalista de la Barceloneta». Hi veiem treballs d'En Tomàs Garcès, Josep Jurdà, Josep Rovira i Armengol, Marià Manent i altres.

987. **LA CÓN SOLA.**—Periòdic quinzenal d'informació sarriana. [Des del núm. 8] Periòdic bimensual de Sarrià. [Des del núm. 19] Periòdic quinzenal de Sarrià. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Plaça de la Vila, 6. Sarrià.—Vinyals, imp., Sarrià. [Des del núm. 20] Lloret, imp., Badalona.—188 × 140 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0'20; el núm. 20, Pts. 0'40.—Il·lustrat. Any I, 1919; núm. 6-7 (20 nov.-7 dbre.) - II, 1920; núm. 8-20 (1 gener-7 oct.)

Aquesta publicació tracta, demés dels assumptes d'actualitat, de qüestions socials, religioses, polítiques i literàries, inclinant-se d'ordinari a la dreta del catalanisme. En Francesc Castelló, Pere Escursell, Manuel Blasco, J. V. Foix, i altres hi escrivien sovint.

988. **REPICAMENT.**—Setmanari Cultural i Humorístic. Redactat per Estudiants. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Beates, 2. [Des del núm. 28] Rambla de les Flors, 16, pral.—A. Artís, imp. [Des del núm. 28] Nebots d'en Lopez Robert i C.^a, Assalt, 63.—251 × 161 mm.—4 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, trimestre, ptes. 1'50. Fora, ptes. 2. Núm. solt, ptes. 0'10. Segona època, 1920; núm. 20-30 (14 febrer-1.^r maig).

D'aquesta publicació hem de dir que no coneixem l'època primera, i de la segona, solament els números esmentats. Probablement va començar a sortir a primers d'octubre de 1919. Era un setmanari que tractava de temes culturals i publicava treballs literaris.

989. **LA PUBLICIDAD.** [Des de 1.^r d'oct. 1922]. **La Publicitat.** [Capçalera tipogràfica].

Red. i Oficines: Passeig de Gràcia, 34, baixos.—Tallers d'imp., Barbarà, 11 i 13.—535 × 346 mm.—8 pp. a 5 col.—Suscripció: Barcelona, Pts. 2 al mes. Províncies, Pts. 7'50, trimestre. Semestre, Pts. 15; un any, Pts. 30. Unió Postal, trimestre, Pts. 25; semestre, Pts. 50; un any, Pts. 90. Núm. solt, 0'10. [Des d'abril de 1923] Barcelona, un mes, Pts. 2. Península Ibèrica, trimestre, Pts. 7'50. Amèrica llatina, trimestre, Pts. 8'50. Altres païssos, trimestre, Pts. 25.

Any XLII, 1919; núms. 14530-14592 (18 oct.-31 dbre.) - XLIII, 1920; núms. 14593-14902 (1 gener-31 dbre.) - XLIV, 1921; núms. 14903-15210 (1 gener-31 dbre.) - XLV, 1922; núms. 15211-15554 (1 gener-31 dbre.) - XLVI, 1923; núms. 15555-15602 (2 gener-30 dbre.) - XLVII, 1924; núms. 15603-15844 (1 gener-31 dbre.) - XLVIII, 1925; núms. 15845-16156 (1 gener-31 dbre.)

El 25 de febrer de 1879, obtingué autorització N'Eduard Soler per a publicar un diari polític en espanyol, el qual va tenir per director a N'Eusebi Pasqual i Cases; era republicà i dins d'aquest caire, netament defensor de Castelar. Anys més tard, en 1918 essent director En Romà Jori, va fer que *La Publicidad*, que era solament diari del matí, publicés una edició al vespre, titulant-la «2.ª època»; i així com la del matí era netament espanyola, la del vespre, era bilingüe, hi escrivien Pompeu Fabra, Josep Carner, Ferran Soldevila, A. Rovira i Virgili i alguns altres. Ultimament, en 1922 *La Publicidad* va passar a ésser propietat

dels elements que, separats de la «Lliga Regionalista», crearen «Acció Catalana», i el 1.^r d'octubre sortia, tota en català, *La Publicitat*. En Rovira i Virgili, M. Esteve, Nicolau d'Olwer, Bofill i Mates, Capdevila, J. M. de Sagarra, Garcés, Ventalló i molts més formaven la redacció d'aquest periòdic.

990. ESPLAI.—Revista literària. [Capçalera gravada].

Red. i Adm.: Rambla de les Flors, 13, pral. 1.ª—Imp., Riera Baixa, 4 i 6.—186 × 106 mm.—20 pp.—Suscripció: Semestre, Pts. 2'50. Un any, Pts. 5. Núm. solt, Pts. 0'20.

Any I, 1919; núm. 1 (1.^r de nov.)

En l'article «Nostra salutació», llegim: «som jovenets tots... no tenim ambicions periodístiques, ni menys presumim de literats. Son modestes les nostres aspiracions en el baluart de les lletres i tan sols ens proposém conrreuar l'amor puríssim qui tots per elles sentim, unguits pel sagrat foc qui ens mena per nostra estimada i imponderable Catalunya». Comprèn composicions en prosa i en vers, i una secció intitulada «Esparces», de notícies. Ens han dit que N'Artur Palau n'era director.

991. DIARIO DE ESPECTÁCULOS.—Pequeño magazine de la vida ciudadana.

[Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Rambla de les Flors, 30, 1.^r—Tip. *Diario de Espectáculos*, Escudellers, 45.—284 × 123 mm.—24 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1919; núm. 1 (1 nov.)

Diari d'actualitat. Dóna notícies de les estrenes teatrals i altre classe d'espectacles. Dedicava una part a treballs literaris, i noves. El dirigia En Pere Cuxart. Solament coneixem el número que hem descrit.

992. POLIMNIA.—Revista catalana. [Capçalera mixta].

Adm.: Rambla de les Flors, 16.—Tip. *Catòlica-Pontificia*.—229 × 146 mm.—14 pp. a 2 col.—Suscripció: trimestre, Pts. 1'50. Núm. solt, Pts. 0'25.—Quinzenal.

Any I, 1919; núm. 1-2 (1.^r i 22 nov.)

En l'article «Portic» és declarada la finalitat d'aquesta revista «la raó de la qual siga tota amor i sinceritat, joventut i ennobliment per a l'art a Catalunya, art i manifestacions que tendeixin a la dignificació espiritual de la nostra terra. Una revista sense exclusivismes ni pretericions, on se puguin divulgar les possibilitats i tendències més modernes, al mateix temps que continuar la corrent viva de les comunicacions tradicionals, mentres aquelles i aquestes, tinguin la valoració d'una conscient idealitat i un ingrés depuratiu en el pensament contemporani». Entre els que hi col·laboraven, s'hi veuen els noms de Prudenci Bertrana, Joan Arús, Joaquim Folguera, Joan Llongueras, Josep M. Girona, etc. El director era En Joan Vives.

993. EL NOSTRE TEATRE.—Revista d'art i literatura. [Capçalera tipogràfica, orlada].
 Red. i Adm.: València, 366.—Suscripció: Un trimestre, Pts. 2. Un any, Pts. 7. Núm. solt, Pts. 0'15.
 Any I, 1919; núm. únic? (23 nov.)
 En l'«Exordi» llegim que aquesta publicació ve «a discantar exclusivament la virtuosa importància de l'art català en tots sos diversos aspectes de bellesa, sempre, però, més fervorosos de tota concepció que contingui sava típica ó tradicional, que sigui expressió de la sang de nostres venes... Nostre credo polític, nostra aspiració patriòtica, nostra fè i nostre amor és el defensament de l'Art». Més avall ens diu que aquesta revista sols vol tractar d'art català «i per tant sencilla raó no'ns ha d'interessar per res tot lo que no sigui català, o be no sigui veritablement art». Publicava fulletó.
994. METRALLA.—15 céntims. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].
 Imp. J. Horta, Ausias March, 28 i 30.—442 × 311 mm.—6 pp. a 4 col.
 Any 1919; núm. únic (23 nov.)
 Tot el número està dedicat a la memòria d'En Salvador Gibert. Va dirigir-lo En Pelegrí Llangort, a qui fou donada autorització amb data del 30 d'octubre.
995. L'AUBADA.
 El 27 de novembre obtingué permís Isidor Osés per a publicar un periòdic quinzenal amb aquest títol. No n'hem vist cap exemplar.
996. ESPERANTO.—Fulla de Propaganda publicada per l'Ateneu Enciclopèdic Popular. [Capçalera mixta, amb diversos segells de propaganda de l'Esperanto].
 Red. i Adm.: Carme, 30, pral.—254 × 182 mm.—1 fulla a 2 col.
 Any I, 1920; núm. 1 (gener).
 Únic número publicat. En Joan Amades fou l'editor d'aquesta fulla.
997. SALUT I FEINA.
 N'Antoni Gost fou el director d'aquest setmanari esmentat en el registre del Govern Civil, i en la *Estadística de la Prensa periódica de España*. Ens han dit que va sortir a primers de gener; no n'hem vist cap exemplar.
998. FULLA ESPERANTISTA.—Publicació periódica per la propaganda de la llengua auxiliar internacional Esperanto. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Peu de la Creu, 10.—257 × 182 mm.—1 fulla a 2 col.
Any I, 1920; núm. 1 i únic (febrer).

El text d'aquesta publicació és el mateix que el del núm. 996. L'editor fou En Joan Amades.

999. ARTS I ESTUDIS.
—Revista quinzenal.
[Capçalera mixta, amb el títol de la publicació gravat].

Red. i Adm.:
Ample, 22, entr.—
Imp. R. Capera,
Balboa, lletra F.—
198 × 136 mm.—12
pp. a 2 col.—Suscripció:
Ptes. 0'50 al mes.
Núm. solt, Ptes. 0'25.
Any I, 1920; núm.
1-3 (març-abril).

Publicació de joventut. En l'article de presentació llegim que els que fan aquesta Revista, són joves: «Aixó vol dir que tenim molt entusiasme, però potser ens faltará experiència. Tant de bó que fos l'únic que ens faltés! Sentim a dins

nostre el goig de ser catalans... En qüestions d'art no fem gaire cas dels estils i els procediments... Fortuny i Picasso per nosaltres són dos extrems que's toquen. Molt distants d'estil, però molt afins d'emoció».

1000. LA DEFENSA.—Organo semanal independiente defensor de los vecinos de Barcelona. Propiedad de la «Unión de Defensa de Inquilinos». Sociedad legalmente constituida en 23 de noviembre de 1919. [Capçalera tipogràfica].

ANY I
GENER 1920
N.º 1

ESPERANTO

Fulla de Propaganda publicada per l'Ateneu Enciclopèdic Popular
Carrer Carme, 30, pral. BARCELONA

PRO ESPERANTO

La necessitat d'una llengua internacional, se fa cada moment més imperiosa. L'adopció d'un llenguatge que sense ésser especial patrimoni de ningú sigui comú a tothom és una lògica conseqüència del progrés modern; el vapor, el telègraf, l'aviació, ens fan el món petit i l'obervem als peus de l'home per a què d'una sola llambregada pugui abarcar-lo, mes hi ha un fort inconvenient, el del llenguatge, el científic, el comercial, el literat, el turista ensopguen amb fortes dificultats per a la lliure expansió de les seves obres i productes, a causa de la diversitat de llenguatges. Homes savis i erudits de totes les èpoques i de totes les races, Descartes, Vitrache, Arbas, Tolstoi, Leibnitz, Prax de la Riva, Mistral, Ibsen, i Victor Hugo, entre altres, han escrit belles planes en apoi de la necessitat d'una llengua internacional.

El problema d'un idioma internacional no pot ésser resolt per cap de les llengües ja existents, ni viva, ni morta. De les llengües mortes, apart dificultoses d'aprendre, estan macades de totes les paraules de la tècnica moderna, per lo que fora completament impossible exposar la major part de les idees, a no ser que s'inventessin nous termes per a significar totes aquelles coses que encara no existien quan la llengua era parlada pel poble, in que fora un inconvenient; altrament, el llatí, el grec, el samocrít, no els enten pas exactament tothom qui els parla, especialment en quant a la seva pronunciació, en la que cada nacionalitat hi imprimeix l'aspecte propi del seu llenguatge, resultant que cada país el parla a la seva manera. Fa uns quants anys que'l bisbe catòlic de Londres de retorn d'un viatge a l'Àfrica, visità la ciutat de Mátaga, hostatjant se al palau del bisbe mataguny, mes sorgí la dificultat de l'idioma, puix ni l'un sabia l'anglès ni l'altre l'esperantu; conient ambdós el llatí hi van recórrer, mes els fos completament impossible l'entendre's puix cada un el parlava hais la pronunciació del seu respectiu llenguatge. En els primers temps de l'esperanto també havia existit aquest doler: aixó és que si sola tendria utilitat per a entendre's en les relacions escrites, i si al parlar-lo succeiria com als bisbes esmentats; més aquesta incògnita se dempà completament amb la celebració dels congressos internacionals d'esperanto realitzats, que són onse fins al dia d'avui, havent tingut lloc en les següents poblacions: Bologne, Ginebra, Cambridge, Dreda, Barcelona, Washington, Anvers, Cracòvia, Berna, París i Sant Francisco de California, havent se de realitzar el dotzè dintre d'alguns mesos a La Haya; en aquests congressos hi han pres part molta milers d'esperantistes de més de cent nacionalitats diverses, i tots s'han entès amb la més absoluta perfecció.

L'adopció d'un dels llenguatges ja parlats com a llengua internacional, ofereix molts inconvenients, entre altres el de les dificultats pròpies de tota llengua natural, les que han sigut acumulades per l'ús d'una manera incògnita i paulatina, altrament està molt fortament arrelada en tots els pobles de la terra la creença de que la millor, més senzilla i més bella llengua que existeix, és la seva, i fora molt difícil que algú vulgués acceptar com a llengua internacional la del seu veí per considerar la seva superior; ademés l'adopció d'un idioma natural fora donar una gran hegemonia al país qual llengua fos adoptada, i cap altre poble consentiria per una raó de fons patriotisme, en renunciar a una de les sagrades joies d'un poble, la llengua, per a expedir-se a la d'un altre. Des dels temps més llunyans l'imposició d'una llengua estrangera és considerada com una de les grans vexacions; tots els pobles conqueridors han posat el seu més gran zel en imposar la seva llengua als pobles conquerits, ja com a signe d'esclavatge, ja per la seva millor assimilació; moltes guerres cruentes han tingut com a sol motiu el llenguatge. Quin alemany, per exemple voldria acceptar el francès? Hi ha qui ha proposat com a solució, rigint-se a la llei de la majoria, l'adopció d'aquella llengua natural que sigui parlada per major nombre de gent, en aquest cas s'hauria d'acceptar el xinès, que és parlat per més de quatre cents mil lions de persones, més de la tercera part del grege humà, i no creiem pas que pugui considerar-se aquesta solució viable.

L'Esperanto reuneix totes les condicions desitjables per la solució del problema d'un llenguatge internacional; és

Núm. 996.

Red. i Adm.: Rambla de les Flors, 16, 2.ª—297 × 201 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt, Pts. 0'05.
—Bilingüe.
Any I, 1920; núm. 1 (14 març).

Publica articles referents a la propietat urbana, i dóna a conèixer les disposicions legislatives protectores dels llogaters.

1001. CULTURA I TREBALL. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: *Escola Elemental del Treball*, Urgell, 187.—Imp. *Unió Gràfica*, Universitat, 52.—208 × 133 mm.—16 pp. a 2 col.—Il·lustrat.
Any I, 1920; núm. 1-3 (abril-juliol).

En l'article que signa En Maurici Grau, llegim: «Aqui el teniu el vostre portaveu de *Cultura i Treball*. Aboqueu-hi el vostre esperit a fi que tothom conegui i estimi el nostre Institut i perquè sigui el llaç d'unió i cordialitat que lligui fortament les nostres voluntats, unint-les per a marxar d'acord pels camins de la nostra futura i segura grandesa». Portaveu de l'*Institut d'alumnes i ex-alumnes de l'Escola Elemental del Treball i Annexes*.

1002. TERRA VALENCIANA. — Literari—Humoristic—Cròniques.—Notícies—Regionals.—Arts—Sports. Periòdic Regional Valencià. Se publica el 1 i 15 de mes. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació. Dibuix de A. Carceller].

Red. i Adm.: Sacristans, 9, entrí.—Imp. Francesc Guardia, Ripoll, 21.—232 × 182 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Trimestre, Pts. 1; Semestre, Pts. 1'75. Núm. solt, Pts. 0'15.
Any I, 1920; núm. 4 (1 maig).

Publicació literària editada per la colònia valenciana de Barcelona. El núm. 4, i últim, està dedicat a Nostra Dona dels Desamparats. Probablement va començar a sortir el 15 d'abril.

1003. LA LLAR.—Revista mensual, portaveu de la Federació Catòlico-Agrícola de Barcelona. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Alt de Sant Pere, 27, pral. [Des del núm. 4, any 1920] Ciutat, 5, pral.—*Gràfics Varias*. - Sant Sadurn de Noya.—202 × 113 mm.—16 pp.—Suscripció: L'any, ptes. 5.
Any I, 1920; núm. 1-8 (15 maig-15 dbre.)- II, 1921; núm. 9-20 (15 gener-15 dbre.)- III, 1922; núm. 1-12 (1 gener-1 dbre.)- IV, 1923; núm. 1-12 (gener-dbre.)

Publicació que volia posar en relació tots els sindicats federats i adherits a la Campanya Catòlico-Agrícola. L'últim any porta el text en espanyol.

1004. NOTICIARI DE L'ATENEU ENCICLOPÈDIC POPULAR. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

ÈPOCA II. N.º 2

OCTUBRE 1920

CIVITAS

BUTLLETÍ DE PROPAGANDA DE
LA CIUTAT JARDÍ

ES PUBLICA TRIMESTRALMENT - EXEMPLAR SOLT: 2 PESSETES
• PASSEIG DE GRACIA, 32, ENTRESSOL. — BARCELONA

Núm. 1005.

Red. i Adm.: Carme, 30.—Estampa Nuñez i C.^a, S. en C., Sant Ramón, 6. [Des del núm. 10] A. Artís, imp., Vich, 16. [Des del núm. 33] Imp. *La Neotípi*, Rambla de Catalunya, 116.—222 × 167 mm.—Bilingüe.

Any I, 1920; núm. 1-8 (maig-dbre.) 160 pp. a 2 col. - II, 1921; núm. 9-20 (gener-dbre.) - III, 1922; núm. 21-32 (gener-dbre.) 120 pp. a 2 col. - IV, 1923; núm. 33-39 (gener-nov.) 72 pp. a 2 col.

Llegim en l'article «Presentació» que «els que redacten aquest *Noticiari* no creuen hagi de reduir-se a un esquemàtic *raport* dels actes socials, per això esmerçarán els seus esforços en treure-li l'aridesa que podria tenir, i per assolir-ho demanaran la col·laboració dels homes que pel seu valer espiritual poden convertir aquestes modestes fulles, en mitjà de cultura i un estímul que activi i orienti els nobles esperits que sentin fretura de perfecció». Publicava articles de crítica, sociologia, filosofia, etc. N'Oliveri Clarà i En Josep M.ª de Sucre, foren els directors d'aquesta publicació.

1005. CIVITAS.—Butlletí de la Societat Cívica La Ciutat Jardí.—Urbanisme.—Espais lliures.—Habitació. Es publica trimestralment. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Passeig de Gràcia, 32, entr1.—Altés, imp.—201 × 136 mm.—16 pp.—Núm. solt, Pts. 2.—Bilingüe.—Il·lustrat.

Epoca II.—Any 1920; núm. 1-2 (juny-oct.) - 1921; núm. 3-6 (gener-oct.) - 1922; núm. 7-10 (gener-oct.) - 1923; núm. 11-13 (gener-juliol).

En reparèixer aquesta publicació, ens diu que «reducidos ahora a medios más modestos, tanto espirituales como materiales, el intento de nuestra Sociedad, al recomenzar la publicación de *Civitas*, es circunscribirla un poco más que antes a nuestros problemas propiamente barceloneses, cada día más áridos y siempre más que suficientes para la humilde fuerza que tenemos. Nos encerramos en un localismo, sin duda alguna; pero tal vez en nuestro caso ello no constituye una disminución, sino una intensificación de nuestra idealista actividad». Són abundosos els treballs en nostra parla, signats alguns d'ells per Jeroni Martorell, R. Raventós, M. Aldrofeu i N. M.ª Rubió; aquest últim era el director. En la primera època, sortida en 1914, tot el text era en espanyol.

1006. BUTLLETÍ DE L'ORFEÓ DE SANS. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Sans, 73.—Imp. Innocent Porcar, Sans, 9.—200 × 114 mm.—12 pp.

Any I, 1920; núm. 1-6 (juny-dbre.) - II, 1921; núm. 7-15 (gener-dbre.) - III, 1922; núm. 16-26 (gener-dbre.) - IV, 1923; núm. 27-36 (gener-dbre.) - V, 1924; núm. 37-48 (gener-dbre.) - VI, 1925; núm. 49-58 (gener-dbre.)

Publica articles de cultura musical.

BUTLLETÍ DEL SINDICAT DE METGES DE CATALUNYA

MARÇ-JUNY DE 1921

ANY II — NÚMS. 10-12

Direcció i Administració: PELAI, 30, 1.er - BARCELONA

El SINDICAT DE METGES DE CATALUNYA persegueix el major ennobliment de la funció social encomanada a la classe mèdica, defensant els interessos morals i materials dels metges residents a Catalunya, i protegint als associats i llurs famílies per medi d'Institucions de Previsió i Cooperació.

JUNTA DIRECTIVA

De Deontologia Mèdica

Als companys!

Fins ara la tasca principal del SINDICAT ha sigut la de la defensa dels interessos morals i materials dels metges, sense oblidar del tot els dels clients, ço és, sens que al defensar els primers volguéssim vexar els segons, ans al contrari, predicant sempre que hem tingut ocasió, el règim de la equitat i la justícia.

Les coses han vingut, però, de tal manera, que poiser sense deixar ço primer, que entenem primordial, haurem d'insistir més en ço segon.

Es molt humà que quan un s'ha vist oprimat, quan s'ha vist vexat, el dia que es canvien els papers, l'oprimat es transformi fàcilment en opressor; és la llei de les compensacions o de les represàlies si voleu, o serà una cosa tant humana com l'esperit de venjança. Això és el que ha passat segurament a alguns companys, que en veure's apoiats per la força del SINDICAT, no han sabut contenir-se en el just medi, i han abusat de la situació, vexant ja moralment als clients, tractant-los amb desconsideració, assistint-los amb menys assiduitat o atenció, ja econòmicament exigint uns honoraris desmesurats.

De tot això n'han arribat queixes a aquesta Junta i fins ha hagut d'intervenir en alguns d'aquests casos, pocs, afortunadament.

Per altra part n'han vingut d'altres, que es podrien titular casos d'abús de confiança, com siguin la presa d'indicacions de distintes menes, sens altre mòbil que la justificació d'uns honoraris extraordinaris, i de vegades relativament exorbitants, i això amb massa freqüència, perquè fins al més llec li pugui passar despercebut. Per exemple, se'ns ha denunciat que en alguna comarca no hi havia dona embarassada en la qual

intervingués el metge, que no s'hagués de fer una aplicació de fórceps; en altres s'apliquen els raigs X fins per una simple migranya, etc., a l'extrem que en alguna d'elles ha estat a punt d'esclatar una protesta pública i sorollosa contra dels metges. Ja ens fem càrrec que abusos d'aquests sempre n'hi han hagut i n'hi haurà, però lo que no podem tolerar, que això ho facin, com sembla, emparats amb el nom del SINDICAT.

Convé que s'hi fixin bé els companys. Ja ho hem dit alguna vegada, el perill més gros pel SINDICAT és l'abús que es pugui fer de la força que ell ens dóna. Si no el volem fer odiós al públic, convé que ens inspirem en un veritable esperit d'equitat; si volem que se'ns respectin els nostres drets, siguem nosaltres respectuosos amb els dels altres. El nom de Sindicat per si sol, és avui ja mirat amb recel per molta gent, àdhuc companys nostres; procurem doncs nosaltres amb els nostres actes fer-lo simpàtic, i no pas donar lloc a que el recel es torni odi. Carreguem-nos de raó, i llavors demanem tota la justícia i tots els drets que ens corresponguin, i ja en tenim prou.

A fi que els perills citats més amunt minvin, a fi que els abusos siguin extirpats d'arrel, la Junta Directiva, criejent interpretar el sentir de la majoria dels seus consocis, acordà ja abans de l'Assemblea de Delegats, fer una crida als companys; i avui pot dir que apoiada per l'assentiment unànime de la dita Assemblea, la porta a compliment.

Abans, i amb el fi de donar al públic la sensació de l'esperit de justícia que al SINDICAT anima, ha publicat la nota oficiosa que tots hauran pogut llegir a tots els diaris de Catalunya; avui es dirigeix als companys perquè procurin, els poquíssims que no ho facin, obrar segons aquest mateix esperit, divent-los advertir que si se'ns presenta alguna denúncia en la qual es pugui demostrar ben palesament que s'ha faltat a aquest esperit, defensarà la justícia abans que el

Nim. 1008.

1007. BUTLLETÍ DE L'AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA «CATALUNYA». [Des del núm. 20] Portaveu de l'Agrupació excursionista «Catalunya». [Capçalera il·lustrada. [Des del núm. 21] Capçalera mixta].

Direc. i Adm.: Sant Honorat, 7. [Des del núm. 19] Hospital, 95.—Imp. I. Miró, S. en C., Ronda Sant Pau, 10.—175 × 90 mm.—12 o 16 pp.—Il·lustrat.

Any I, 1920; núm. 1-7 (juny-dbre.)-II, 1921; núm. 8-19 (gener-dbre.)-III, 1922; núm. 20-30 (gener-dbre.)-IV, 1923; núm. 31-38 (gener-dbre.)

Els directors d'aquest *Butlletí* excursionista foren, entre altres, En Narcís Ricart i A. Rosic.

1008. BUTLLETÍ DEL SINDICAT DE METGES DE CATALUNYA. [Des del núm. 49] Boletín del Sindicato de Médicos de Cataluña. [Capçalera mixta].

Direc. i Adm.: Pelai, 30, 1.^r [Des de l'any III] Santa Anna, 26, 28 i 30, 1.^r—Imp. Badia, Dou, 14. [Des de l'any IV] Tallers Gràfics Iràndez, Aragó, 197.—228 × 157 mm.—12 pp. a 2 col.

Any I, 1920; núm. 1-7 (juny-dbre.)-II, 1921; núm. 8-19 (gener-dbre.)-III, 1922; núm. 20-31 (gener-dbre.)-IV, 1923; núm. 32-43 (gener-dbre.)-V, 1924; núm. 44-52 (gener-dbre.)-VI, 1925; núm. 53-64 (gener-dbre.)

Es proposa «el major ennobliment de la funció social encomanada a la classe mèdica, defensant els interessos morals i materials dels metges residents a Catalunya, i protegint als associats i llurs famílies per medi d'Institucions de Previsió i Cooperació».

1009. LA VIOLETA DE CLAVÉ. — Entitat choral fundada l'any 1881. Butlletí mensual. [Capçalera gravada, amb un dibuix alegòric i el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Mercaders, 26, pral.—Tallers Gràfics, Cortel, Escudillers, 45.—265 × 182 mm.—4 pp. a 2 col.—Bilingüe.

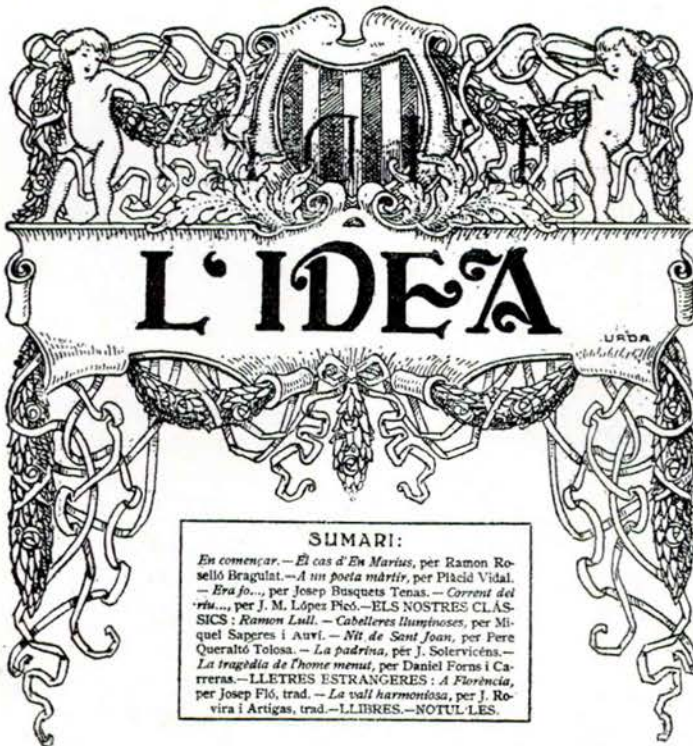
Any I, 1920. - III, 1922; núm. 1-17 (1 set. 1920-abril 1922).

Hi llegim que «aquest Butlletí, naix avui al caliu de la voluntat d'uns homes joves, els socis tots de *La Violeta de Clavé*, colocats al marge de tot partit o banderia, i amb l'únic fi de servir d'intermediari entre els cantaires d'aquesta Societat, els admiradors i col·laboradors de la nostra obra i l'opinió en general...» Amb tot i dir-se mensual, no va publicar-se amb aquesta periodicitat.

1010. L'IDEA.—Revista d'Arts. [Capçalera tipogràfica. Coberta il·lustrada. Dibuix de Urda].

Red. i Adm.: Llibreria Pol·lígota, Petritxol, 8.—Imp. Social, Santa Madrona, 21. - Vilanova i Geltrú.—203 × 132 mm.—20 pp. a 2 col.—Núm. solt, Pts. 0^a40.—Mensual.

Any I, 1920; núm. 1-4 (set.-dbre.)-II, 1921; núm. 5-12 (gener-set.)

SUMARI:

En començar. — *El cas d'En Marius*, per Ramon Roselló Bragulat. — *A un poeta màrtir*, per Pícid Vidal. — *Era jo...* per Josep Busquets Tenas. — *Corrent del riu...* per J. M. López Picó. — ELS NOSTRES CLÀSSICS: *Ramon Lull*. — *Cabelleres lluminoses*, per Miquel Saperes i Auví. — *Nit de Sant Joan*, per Pere Queraltó Tolosa. — *La padrina*, per J. Solervícena. — *La tragèdia de l'home menut*, per Daniel Forn i Carreras. — LLETRES ESTRANGERES: *A Florència*, per Josep Fló, trad. — *La vall harmoniosa*, per J. Rovira i Artigas, trad. — LLIBRES. — NOTULES.

ANY 1.er
Núm: 1

Redacció i Administració:
LLIBRERIA POL·LÍCLOTA

1.er Setembre
de 1920

Carrer Petritxol
BARCELONA

Núm. 1010.

En el número primer, llegim: «La nostra labor no és nova. Voldríem ésser els seguidors, dins les normals modalitats infantades pels temps presents, de les petges glorioses de tants esperits selectes que'ns precediren en l'ofrena sublim de llurs entusiasmes generosos en els sagrats holocaustes de l'Art i de la Patria i la lluminosa memòria dels quals, ferment de les nostres concepcions i vivent tothora entre nosaltres, és la millor fermança d'una continuïtat inlassable i serena en la feina que'ns havem proposada». Publica poesies, traduccions, articles en prosa i una secció de «notul·les». Entre els noms dels col·laboradors s'hi veuen els de Josep M. López-Picó, Plàcid Vidal, R. Rosselló Bragulat, J. Rovira Artigas i molts més.

1011. ACCIÓN COOPERATISTA.—Órgano de la Federación Regional de Cooperativas Catalanas. [Capçalera gravada].

Red. i Adm.: Aurora, 11 bis.—Imp. Arnau Germans, Verdaguer i Callís, 5 i 7. [Núms. 91-99] Tip. Cosmos, Sant Pau, 95.—406 × 275 mm.—4 pp. a 3 i 4 col.—Suscripció: Un any, Pts. 4.—Bilingüe.—Il·lustrat.

Any IV. 1923; núm. 55 (10 febrer). - V, 1924; núm. 91-99 (10 agost-10 dbr.)

Aquesta publicació va començar a sortir probablement en novembre de 1920, si és que va ésser sempre quinzenal; insereix articles defensant el cooperatisme, balanços de Societats, Cooperatives, etc. En J. Ventosa Roig, J. Salas Anton i R. Fornells semblen ésser l'ànima d'aquest periòdic. El català no és predominant però sovinteja.

1012. BUTLLETÍ DE LES JOVENTUTS NACIONALISTES DE CATALUNYA. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Boters, 4, pral. Adm.: Rambla de les Flors, 30, 1.—Ed. Catalana, Mallorca, 257-259.—246 × 180 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, Pts. 3, semestre. A fora, Pts. 5, semestre. Núm. solt, Pts. 0'50.

Any I, 1920; núm. 1-3 (nov.-dbr.) - II, 1921; núm. 4-15 (gener-dbr.)

L'*Editorial* formula així el criteri de la publicació: «Declarem, avui, en primer terme d'aquest *Bulletí*, la nostra fidelitat a una doble tradició, que per joventuts nacionalistes fou iniciada. —La fe en la nostra pàtria, la catalanitat essencial que és raó d'existència de les nostres organitzacions ens porta a participar en l'obra, ja gaire bé secular, d'integral restauració catalanesca... Afirmém, doncs, també la continuïtat, dins la tradició política que iniciaven pel nacionalisme els homens dirigents de la Lliga, sota el mestratge essencial d'Enric Prat de la Riba». S'hi veuen articles d'En Rovira i Virgili, Estelrich, Soldevila (Carles), Pla, Valls i Taberner, etc.

1013. **RESSORGIMENT.**—Portaveu de la «Unión de Sociadades Corales y Orfeones de Clavé». Sortirà cada mes. [Capçalera mixta, amb el segell de la Societat].

Red. i Adm.: Urgell, 40, 2.ª—Tip. *Emporium*, S. A., Ferlandina, 9 i 11.—25 × 189 mm.—4 pp. a 2 col.

Any V, 1924; núm. 41 (oct.)

L'ànima d'aquesta publicació era N'Antoni Corts. Dóna notícia dels actes celebrats per les Societats que formen la Unió, i també publica articles literaris.

1014. **L'AUCA DE LA VIDA QUE PASSA.** [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació i els escuts de Barcelona i Catalunya a cada costat].

Imp. Vives, Nou de Sant Francesc, 22.—484 × 303 mm.—1 fulla a 4 col.—Il·lustrat.

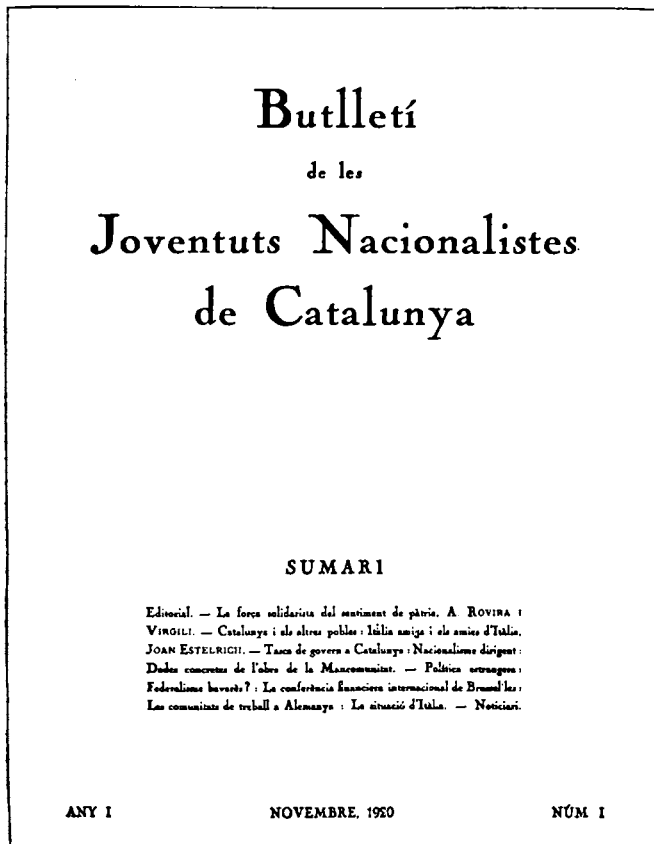
1920, número de propaganda (19 dbre.)

En l'article «Any nou, vida nova!» llegim que aquesta publicació serà «una

fulla a cara i creu. En la cara una auca, l'auca del fet del dia o de l'home del dia... En la cara del darrera text i ninots... L'enemic serà befat sense treva, combatut sense repós. Els millors humoristes del llapiç i la ploma ompliran *L'Auca* de bon humor i de gosadia. Cal fer sang». Creiem que el número primer no va arribar a sortir.

1015. **LA VEU DEL CARNICER.**

Sols coneixem aquesta publicació mensual, per haver-la vist enregistrada en la *Estadística de la Premsa Periòdica de España* sortida en 1920.

Núm. 1012.

1016. PROA. [Capçalera mixta, amb el nom de la publicació].
 330 × 240 mm.—2 pp. a 3 col.
 Any 1921; núm. de gener.
 Publicació d'avantguarda, amb il·lustracions d'En Manolo Hugué i Manuel Humbert, i text d'En Tomás Garcès, Josep M. Junoy, Josep M. López-Picó, i altres. El director era En J. Salvat-Papasseit.
1017. BUTLLETÍ DELS AMICS DELS BELLS LLIBRES. [Capçalera tipogràfica].
 Adm.: Casanova, 169.—Imp. Oliva de Vilanova, Casanova, 169.—162 × 95 mm.—8 pp.
 Any I, 1921; núm. 1-4 (gener-set.)
 La Societat *Els Amics dels Bells Llibres* es proposava «donar al nostre públic, en forma de petites joies bibliogràfiques qui honorin l'obra i l'autor amb llur sol aspecte, llibres selectes dels nostres millors escriptors moderns, d'una valor literària indubitable». Promet que «demés dels sis o set volums que publicarem en l'any 1921, els subscriptors rebran un petit butlletí mensual, amb les notícies que puguin interessar-los».
1018. PRO-EX-LIBRIS.—Revista. [Capçalera tipogràfica].
 Adm.: Diagonal, 422.—Imp. Francisco Borràs, Escudellers Blancs, 10 i 12.—186 × 111 mm
 25 pp.—Preu: Ptes. 5.—Il·lustrada.
 Any I, 1921; núm. 1 (gener). - II, 1922; núm. 2 (gener).
 Publicació profusament il·lustrada amb reproduccions dels ex-libris de molts col·leccionistes i bibliòfils.
1019. PORTAVEU DEL GRUP EXCURSIONISTA Y ESPORTIU «ANDI». [Capçalera mixta amb el títol de la publicació i l'escut del Grup. Portada il·lustrada. Dibuix de Lluís Parcerises].
 Red. i Adm.: Caçador, 4, pral., 1.ª [Des del núm. 15] Consell de Cent, 263.—Imp. F. Suñol, Santa Mònica, 2.—171 × 113 mm. [Des del núm. 2] 206 × 133 mm.—8 pp. a 2 col.—Mensual.
 Any I, 1921; núm. 1-12 (gener-dbre.) - II, 1922; núm. 13-18 (gener-juny).
 Vegeu referent a aquesta classe de publicacions, els núms. 816 i 930. El director d'aquest *Portaveu* era N'Antoni Barrot.
1020. DIARI ESPERANTISTA.—Fulla periòdica per la propaganda de la llengua auxiliar internacional Esperanto [Capçalera tipogràfica].
 Red.: Peu de la Creu, 10.—Imp. Flores y Canado, S. en C., Ponent, 7.—408 × 278 mm.—4 pp. a 2 col.
 Any I, 1921; núm. 1 (gener).

El text d'aquesta fulla, és com el de *Catalunya Esperantista*. L'editor és el mateix, En Joan Amades. Totes les pàgines estan orlades amb segells esperantistes. (Vegeu núm. 1045).

1021. ESQUERRA. — Periòdic editat per la Joventut Nacionalista «La Falç».
[Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació].

Red.: i Adm.: Sant Honorat, 7, pral.—Tallers Gràfics Arnau Germans, Verdaguer i Callis, 3, 5 i 7.—399 × 269 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt, ptes. 0'15.—Quinzenal.
Any I, 1921; núm. 1-6 (22 gener-1.ª maig).

En la «Salutació» llegim: «No perteneixem a la casta regionalista del nacionalisme català. Tampoc no acatem, per are, la direcció de radicals del nacionalisme; nosaltres, en fi, presentem un caràcter de nacionalistes radicals, completament independents. Essent el nostre desig veure aplegat sota una mateixa bandera i actuació el veritable jovent nacionalista de Catalunya, no creiem en la necessitat de pertànyer ni estar a les ordres de cap agrupació política determinada... Avui no creiem en cap dels partits polítics que hi ha constituïts a Catalunya... Com a catalans som eminentment nacionalistes, com a homens conscients estem identificats amb tot a aquella causa que tingui per fi un moviment de llibertat».

1022. BUTLLETÍ DEL SINDICAT GENERAL DE TÈCNICS DE CATALUNYA. — Associació per a la defensa professional dels Tècnics i principalment de l'interès col·lectiu. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Laforja, 12 (S. G.) [Des del núm. 3] Pelai, 14, 3.ª — [Des del núm. 7] Méndez Núñez, 3, pral.—Altés, imp. [El núm. 8] *Imp. Ibèrica*, Triomf, 48.—232 × 176 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1921; núm. 1-4 (31 gener-31 oct.) - II, 1922; núm. 5-7 (31 gener-20 set.) - III, 1923; núm. 8 (15 maig).

En l'article adreçat als membres sindicats llegim que «aquest Butlletí procurarà ésser en tot moment una font d'informació imparcial—amb tota l'imparcialitat compatible amb la nostra entusiasta simpatia pel drets del treball—de les variadíssimes modalitats que adopta, a la nostra terra i fora d'ella, la lluita entaulada entre els homes per a la possessió dels fruits de la producció agrícola i industrial. Tot i procurant defensar primordialment els drets innegables, i sempre oblidats, dels tècnics directores de l'agricultura, l'indústria i el comerç, de la soferta classe mitja de la producció i el canvi, en quan ens ho permeti el lloc de que disposem, procurarem també tenir al corrent als nostres llegidors dels alegats que sustenten els patrons organitzats en defensa de lo que suposen ésser els seus drets tradicionals, i de les escomeses de les organitzacions obreres per a obtenir noves reivindicacions per el treball manual». L'ànima d'aquesta publicació era N'Estanislau Ruiz.

1023. AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA «CATALONIABANK». [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Rambla dels Estudis, 4.—Rovira & Vila, imp., Bot, 24.—194 × 133 mm.—8 pp.—
 Il·lustrat.
 Any I, 1921; núm. 1-2 (febrer-març).
 L'agrupació era formada per empleats del *Banc de Catalunya*. No se'n publi-
 caven més números i fou continuada amb el periòdic descrit en el n.º 1031.
1024. LA TERRA.—Portaveu de la Unió de Rabassaires de Catalunya. [Capçalera
 mixta].
 Red. i Adm.: Carders, 12, 1.ª—Imp. I. Porcar, Sans, 9.—451 × 300 mm.—4 pp. a 4 col.—
 Núm. solt, ptes. 0'15.
 Any I, 1921; núm. 1 (1.ª febrer). - III, 1924; núm. 42 (12 gener).
 Dirigida per En Lluís Companys; eren redactors N'Amadeu Aragay, Ernest
 Ventós, Francesc Riera, Josep Pujols i Josep Picó. Va començar a sortir el 1.ª
 de febrer de 1921, com ens ha dit el seu director, i per tant l'any 1924 hauria
 d'ésser el quart de la seva publicació. Va tenir moltes denúncies i va ésser suspen-
 sa.
1025. BUTLLETÍ OFICIAL DEL FUTBOL CLUB BARCELONA.—Fundat l'any 1899.
 [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Aribau, 21, entresol.—Tip. *La Acadèmia*, Universitat, 112.—220 × 141 mm.—
 12 pp.; la primera a r. s.; les altres a 2 col.—Mensual.—Il·lustrat.
 Any I, 1921; núm. 4-12 (maig-dbre.)
 Aquesta publicació va començar en febrer, i després de donar notes dels
 acords presos en les sessions celebrades, estat de comptes, etc., publicà interes-
 sants articles tractant d'esports.
1026. BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ EXCURSIONISTA DEPORTIVA «PUIGMAL». —
 [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Corts Catalanes, 500 [Des de l'any II] Ronda Sant Pau, 77.—Imp. Ll. Fustague-
 ras, Borrell, 124.—178 × 113 mm.—8 i 12 pp. a 2 col.
 Any I, 1921; núm. 1-2 (febrer-març); II, 1922; núm. 12-18 (gener-juliol).
 Publicació semblant a altres excursionistes ja descrites.
1027. PORTAVEU DE L'ASSOCIACIÓ D'ESTUDIANTS DE LA UNIVERSITAT NOVA.—
 Sortirà quan pugui i com pugui. [Capçalera tipogràfica. Portada il·lustrada. Dibuix d'A. Gual].
 Red. i Adm.: Urgell, 187, 2.ª—Tip. Iris, Muntaner, 69.—209 × 119 mm. [Des de l'any II]
 200 × 151 mm.—12 o 16 pp. [Des de l'any II] 24 pp.
 Any I, 1921. - II, 1922; núm. 1-3 (març 1921-gener 1922).

Amb tot i dir la capçalera que «sortirà quan pugui i com pugui», el redactor en cap, En David Bru i Aloy, escriu que «sortirà cada mesada», afegint que el motiu de la dita publicació és «un factor importantíssim per la relació tan necessària—i avui gairebé nul·la—que deu existir entre els companys de diferents escoles». Per les seves pàgines s'hi veuen treballs referents a qüestions artístiques i científiques, i notes d'esport, de bibliografia, etc.

1028. LA UNIÓN CATÓLICO FEMENINA.—Revista mensual. Organo de la «Liga de Acción Católica de la Mujer». (Organización Diocesano-femenina de Barcelona). [Capçalera tipogràfica, amb el títol de la publicació i el segell de la Lliga].

Red. i Adm.: Plaça interior de Santa Ana.-Imp. Ed. Barcelonesa, S. A., Petritxol, 4. [Des de l'any IV] Atenas, A. G., Provença, 157.—267 × 169 mm.—24 pp. a 2 col.—Suscripció: 5 ptes. l'any—Bilingüe.

Any II, 1922; núm. 11 (gener).-IV, 1924; núm. 32-36 (març-nov.)-V, 1925; núm. 41-45 (abril-dbre.)

Aquesta revista demés de les notes referent a la Lliga, publica articles de moral, i notes de Pedagogia catequística. En català s'hi veuen treballs signats per E. Florí, Pvre. Va començar a sortir, probablement, en març de 1921.

1029. CATALUNYA SOCIAL. [Capçalera gravada].

Red. i Adm.: Baix de Sant Pere, 1, 3 i 5. [Des de l'any 1925] Cameros, 3.—Imp. La Hormiga de Oro, Nou de Sant Francesc, 17. [Des de l'any 1925] Atenas, A. G., Provença, 157.—232 × 150 mm. [Des de l'any 1925] 276 × 170 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Un any, ptes. 8. Un semestre, ptes. 4. Núm. solt, ptes. 0'15.

Any I, 1921; núm. 1-36 (30 abril-31 dbre.)-II, 1922; núm. 37-88 (7 gener-30 dbre.)-III, 1923; núm. 89-139 (6 gener-29 dbre.)-IV, 1924; núm. 140-190 (5 gener-23 dbre.)-V, 1925; núm. 191-241 (3 gener-22 dbre.)

En l'article «El nostre esperit» formula així el seu ideari: «*Catalunya social* és fonament *solidarista*... ni és patronal, en sentit d'exclusivisme, ni es obre-rista... no es, doncs, particularista, enyora per al nostre poble un estat de plenitud material, però sent irreductible, la fobia del *materialisme*... és, essencialment, *espiritualista*... és doncs, decididament moralista... és fervorosament *cristiana*». En R. Rucabado és l'ànima d'aquesta publicació. Continua publicant-se.

1030. BUTLLETÍ DEL GRUP EXCURSIONISTA «PÀTRIA». [Des del núm. 6] Butlletí del Centre Excursionista «Patria». [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Jaume Giralt, 4, pral. [Des del núm. 6] Tres Llits, 3, pral.—Tip. J. Fradera, Bailén, 215. [Des del núm. 7] Imp. M. Mirabet, Plaça Llibertat, 2. [Des del núm. 11] Tallers Gràfics, Britania, Cera, 1.—191 × 123 mm.—16 pp.

Any I, 1921; núm. 1-3 (abril-dbre.) - II, 1922; núm. 4-7 (març-dbre.) - III, 1923; núm. 8-10 (març-set.) - IV, 1924; núm. 11-16 (gener-oct.) - V, 1925; núm. 17-22 (gener-nov.)

Vegeu referent a aquest gènere de publicacions els nùms. 852 i 890.

1031. BUTLLETÍ DEL CATALONIA ESPORT. — Entitat d'esbarjo dels empleats del «Banc de Catalunya». [Capçalera tipogràfica, amb l'escut de Catalunya al centre. A dos colors].

Red. i Adm. Rambla dels Estudis, 4.—S. Rovira, imp., Passatge Bernardí, 16. [Des del núm. 9] S. Rovira, imp., Enric Granados, 91.—197 × 126 mm.—4 pp. a 2 col. Any I, 1921-22; núm. 1-9 (abril 1921-febrer 1922). - II, 1922; núm. 10-14 (març-juliol).

Col·lecció completa. Es continuació de la revista descrita en el núm. 1023.

1032. SCHOLA ORPHEONICA. — Portaveu de l'entitat. [Portada i il·lustrada].

Red. i Adm.: Rec Comtal, 17, pral.—Tip. Garcia, Milans, 4. [Des del núm. 2] Imp. Omega, Ample, 53.

[Des del núm. 4] Imp. Bofarull, Cervantes, 2. — 189 × 126 mm. — 4, 6 i 8 pp. a 2 col. Any I, 1921; núm. 1-7 (abril-dbre.) - II, 1922; núm. 8-11 (gener-abril).

Aquest portaveu publica treballs literaris i de folk-lore, ressenya d'excursions fetes per l'entitat, i programa de les funcions celebrades cada mes.

1033. CULTURA.—Butlletí porta-veu de l'Agrupació d'Alumnes i Ex-alumnes de l'Escola Municipal d'Arts del districte VIII. [Capçalera mixta. Dibuix, de R. de Pedro].

ANV I - N.º 1

30 ABRIL 1921

CATALUNYA SOCIAL

REDACCIÓ i ADMINISTRACIÓ: BAIX ST. PERE, 1, 3 i 5, BARCELONA APART. 1118 TEL. 1118

La força que porta el món, és l'esperit.

La força impulsora i directora de l'esperit és la idea. La idea és llum de l'ànima, guia de la voluntat, abrandament de l'acció, ritme del sentiment. D'ella en ve el doll mesurat i secunde de les pures energies humanes. L'idea orienta i modera, és estimulanti i adreçadora.

El món actual pateix per la falta de visió clara en las idees fonamentals del viure social. La pitjor malura del nostre poble és la confusió d'idees, característica de las èpoques que marquen una forta decadència racial o un frissós resorgiment, a nova vida.

¿Devalla o es redresa avui el poble català? De la fermesa i plenitud de la seva espiritualitat dependrà el tomb de la seva actual crisi. Ara com ara viu en un espasme de violències, en mig d'un torb de passions, que li esquinquen l'unitat de sentiment i li ofeguen tota claretat orientadora. Per retrobar-se en la pau i la serenor hi cal parar la febra d'acció dissolvent, que el fa viure en contracops anarquistants, i cercar l'amorós guiatge d'un esperit renovador de justícia i germanada.

Infusió de l'esperit en la materia és naixença; domini del esperit en la materia és vida plena; absència de l'esperit és mort; retorn de l'esperit, amo i senyor dels homes, és resurrecció gloriosa pels pobles. Amunt, doncs, vers la llum de l'esperit, cap a l'ideal cristià, que abrandi en foc d'amor les entranyes de la nostra Catalunya...

Núm. 1029.

Red.: Marqués de Santa Agna, 4.—Imp. Bas, Bailén, 206. [Des del núm. 2] Tip.: J. Gracia, Tapias, 4, pral. [Des del núm. 7] Imp. Badia, Dou, 14. [Des del núm. 28] Imp. Vda. de Joan Moret, Granados, 58. [Des del núm. 39] Imp. P. Uriach, Balmes, 67. [Des del núm. 40] Imp. M. Trabal, Berga, 11.—210 × 134 mm. [Des del núm. 28] 195 × 133 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Època II.—Any 1921; núm. 1-9 (abril-dbre.) - 1922; núm. 10-21 (gener-dbre.) - 1923; núm. 22-33 (gener-dbre.) - 1924; núm. 34-38 (gener-dbre.) - 1925; núm. 39-42 (març-dbre.)

La seva finalitat és la mateixa que la de la primera època (núm. 847) però en el text hi domina més el català. La dirigeix R. Forga Clarà.

1034. BUTLLETÍ DE L'ATENEU NACIONALISTA «VERDAGUER».—Editat per la Joventut Nacionalista Obrera del Poblet. [Capçalera tipogràfica].

Direc. Nàpols, 215.—Imp. *Omega*, Ample, 53.—190 × 110 mm.—12 pp.—Mensual.—Il·lustrat. Any I, 1921; núm. 1-9 (abril-dbre.) - II, 1922; núm. 10-21 (gener-dbre.) - III, 1923; núm. 22-30 (gener-set.)

En la «Salutació» llegim que aquesta publicació «serà el portaveu del nostre Ateneu»; volen proclamar «enlairant la gloriosa ensenya de la Patria, la tasca feta, la que's fa i la que manca a fer encare». Conté treballs literaris i polítics, notes administratives, de teatre i d'esport.

1035. BUTLLETÍ DEL TREBALL.—Publicat per la Secció de Política Social de la Mancomunitat de Catalunya. [Capçalera tipogràfica].

Imp. Antoni López Llausàs, Diputació, 95.—215 × 151 mm.—16 pp. a 2 col. Any I, 1921; núm. 1-8 (maig-dbre.) - II, 1922; núm. 9-18 (gener-1.º oct.)

Dóna nota del moviment del treball a Catalunya; tracta d'assumptes pertanyents a l'atur forçós, participació de beneficis als treballadors; insereix notícies estrangeres referents al treball, subsistències, etc.

1036. EL VINYATER.—Portaveu del Sindicat Agrícola Oficial «Unión de Viticultores de Cataluña». [Capçalera mixta].

Direc. i Red.: Portaferriassa, 21, pral.—Imp. *Elzeviriana*, Rambla de Catalunya, 12.—339 × 232 mm.—4 pp. a 2 col.

Any III, 1923; núm. 25-29 (maig-oct.)

Aquesta publicació va començar en abril de 1921.

1037. FLAMES NOVES.—Revista literaria. Sortirà el 10 i 25 de cada mes. [Des del núm. 2] Revista quinzenal. [Des del núm. 8] Revista de les Joventuts literaries de Catalunya. [Des del núm. 10] Publicació mensual. [Des del núm. 12] Magazine. [Des del núm. 14] Magazine de publicació quinzenal. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació, però, també usa indistintivament capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Princesa, 57. [Des del núm. 12] Tallers, 62, 3.^r—Imp. Novell, Sant Rafel, 40. - Badalona. [Des del núm. 10] *Unió Gráfica*, Enric Granados, 52. [Des del núm. 12] Imp. Novell, Sant Rafel, 27. - Badalona.—159 × 98 mm. [Des del núm. 2] 162 × 108 mm.—16 pp.—Suscripció: Fora de Barcelona, ptes. 1'60, trimestre. Núm. solt, ptes. 0'25. [Des del núm. 10] ptes. 0'30.

Any I, 1921; número 1-3 (10 maig-10 juny). - II, 1922; núm. 8-14 (5 gener-30 nov.) - III, 1923; núm. 17 (10 febrer).

En la «Salutació» ens diu l'editor, que: «la poca protecció amb que compten els escriptors novells catalans, que constantment veuen mermades llurs lloables iniciatives i bells propòsits d'inspiració pulcre i primerenca, ens ha impulsat a lo que havém cregut un déure ineludible; l'encoratjament als autors joves. Veu's ha qui per qué ha estat creada *Flames Noves*». Publica fulletó. Aquesta revista estava redactada per deixebles i admiradors d'En Josep M.ª Folch i Torres.

Núm. 1038.

1038. LA VEU DE SANT MARTÍ.—Periòdic quinzenal independent. [Capçalera il·lustrada. Dibuix, de R. Valls].

Red. i Adm. Clot, 112.—*Arts Gràfiques*, Clot, 112.—272 × 191 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'20.—Il·lustrat.

Any I, 1921. - III, 1923; núm. 1-48 (15 maig 1921-1 maig 1923).

Aquest periòdic no té altra finalitat que la de defensor moral i material la barriada de Sant Martí de Provençals i «esfumars el tòpic d'analfabetisme» i «grolleria» que s'aplica a la mateixa. Insereix treballs satírics i humorístics, tant en prosa com en vers, notes teatrals, d'esport, etc. Segueix publicant-se.

1039. LA SARDANA. — Revista il·lustrada. [Des de l'any II] Revista Popular de Folk-Lore. [Des del núm. 45: sense subtítol. Des de l'any 1925] Portantveu del Foment de la Sardana de Barcelona. [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm.: Tantarantana, 8. [Des del núm. 15] Jaume Giralt, 4. pral. [Des del núm. 53] Ample, 53. [Des de l'any 1925] Duran i Bas, 9; pral. [Des de març 1925] Pi, 11.—Imp. Pujol. [Des del núm. 7] Imp. Omega, Ample, 53. — 190 × 120 mm. [Des del núm. 45] 225 × 158 mm. —12 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'20.—Il·lustrada.

Any I, 1921; núm. 1-31 (26 maig-23 dbre.)—II, 1922; núm. 32-84 (1 gener-29 dbre.)—III, 1923; núm. 85-110 (5 gener-6 juliol). —V, 1925; núm. 1-12 (gener-dbre.)

En el «Pòrtic», escriu que no tenen «la pretensió de portar a terme... cap obra transcendental. Nosaltres, però oferim les pàgines de la Revista, a totes aquelles persones i constitucions que treballen per la conservació i espandiment de les danses catalanes, per a que quedi recullit tot el fruit que dona la fervorosa tasca a que's dediquen». El text conté notes foranes referents a audicions de sardanes, lletres de sardanes, guies de cobles, etc , i «noticiari». Segueix publicant-se.

1040. GRUPO EXCURSIONISTA «ELS DECIDITS». —Portavoz de la entidad. [Capçalera tipogràfica].

ANY I 8 Barcelona 26 de Maig de 1921 8 NÚM. I

LA SARDANA DE LA PÀTRIA

<p>Del lluny del lluny vé la complanta, la porta el sol, la porta el vent, la terra bruny i vibra i canta i és pur el cel i és resplandent. Les mans demanen, mans germanes que amb les retrobin i amb delit 'Ri biat és or damunt les planes. La sang és foc a dins del pit. Quan la mà troba altra mà amiga l'estreiny febrosa, l'estreiny fort i amb ella el cor apar que diga fins a la mort fins a la mort!</p> <p>Ja la rodona ardida i noble volta la serra i volta el pla ja hi cap dins d'ella tot un poble que vol ser lliure i estimar. Del lluny del lluny vé la complanta i en cada cor sab penetrar aquí, amb dolçor remorejanta allà, amb estrèpit d'huracà.</p>	<p>Es la complanta de la terra que dansen l'aigua i el bon sol, el roure vell damunt la serra i prop la mare el xic breçol. Es la complanta redemptora que del Montseny al Montserrat tota la Pàtria canta o plora segons el vent d'on ha bufat. Fills de la terra catalana dem-nos les mans dem-nos les mans i eternament la gran sardana ballem-la units com bons germans! L'ardent rodona hem d'eixamplar-la i quant tothom ja hi haurà entrat fem que mai més puguin trencar-la ni occir son vol de llibertat. I si la Pàtria tos ofesa el cercle esteu farem llavors fins que dins ell, amb sa vilesa, s'hi oleguin junts tots els traidors. JOAN LLONGUERAS</p>
---	---

20 Céntims | Número dedicat a la III Festa de la Sardana

Núm. 1039.

Red. i Adm.: Moncada, 14, pral.—Imp. Vda. de J. Boada, Passeig Isabel II, 2. [Des del núm. 14] Imp. J. Porcar, Sans, 9.—234 × 172 mm. [Des del núm. 14] 191 × 131 mm.—4 pp. a 2 col. [Des del núm. 14] 8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any II, 1922; núm. 10-15 (març-set.)

Aquesta publicació degué començar a sortir en juny de 1921.

1041. BUTLLETÍ DEL ESBART FOLK-LORE DE CATALUNYA. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Plaça dels Angels, 2, pral. [Des de l'any 1923] Enric Granados, 32, pral.—Imp. J. Joseph, Santa Elisabet, 6. - Granollers.—192 × 117 mm.—16 pp.

Any I, 1921. - III, 1923; núm. 1-22 (juny 1921-març 1923).

En l'article de «presentació», ens diuen que la característica d'aquest *Bulleti* serà «recullir i investigar amb tota cura lo característic de nostre poble, fent reviure danses, cançons i demés manifestacions folk-lòriques que vergonyoses s'amaguen en els llogarets i masies isolades fugint del menyspreu en que els propis catalans les han reduïdes». Insereix notes de la Societat i articles doctrinals.

1042. LA MAINADA. [Des del núm. 86] Setmanari il·lustrat dels infants de Catalunya. Surt cada divendres. [Portada il·lustrada].

Red. i Adm.: Vich, 16. [Des del núm. 86] Adm.: Via Laietana, 42, entl.—A. Artís, imp., Vich, 16. 187 × 122 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Catalunya, un any, ptes. 7'50. Extranjer, ptes. 13. Núm. solt, ptes. 0'15.—Il·lustrat.

Any I, 1921. - III, 1923; núm. 1-129 (10 juny 1921-23 nov. 1923).

Setmanari dedicat als infants, conté treballs d'història i literatura. «El guia Joan», ens diu que aquesta publicació serà «molt catalana i genuinament barcelonina». Dedicava una pàgina a reproduir gravats de periòdics humorístics estrangers. En Joan Lagua Lliteras era el director.

1043. CATALUNYA.—Revista de Literatura Catalana. Portaveu de tots els Jocs Florals i concursos literaris de Catalunya. Es publicarà cada quinze dies. [Des del núm. 2] Catalunya literaria.—Revista Catalana. Portaveu de tots els Jocs Florals i concursos literaris de Catalunya. Es publicarà cada quinze dies. [Des del núm. 18] Catalunya literaria. [Capçalera mixta, amb l'escut de Catalunya].

Red. i Adm.: Cotoners, 6, entressol.—Tallers Gràfics, de F. & A. Tiffon en Cta., Guardia, 9. [Des del núm. 16] Imp. C. Vidiella, Plaça del Rey, 8. [Des del núm. 21] Imp. Miret, Plaça del Rey, 8. —204 × 132 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, trimestre, ptes. 1'25. Fora, ptes. 1'50.

Any I, 1921; núm. 1-12 (15 juny-21 dbre.) - II, 1922; núm. 13-32 (10 gener-25 dbre.) - III, 1923; núm. 33 (4 gener).

La Redacció declara, que: «Nostra terra, fins ara, estava verament mancada d'una Revista com la que avui l'en fem gentil ofrena, les lletres catalanes,

no eren llegides per ningú, i el jovent, ignorava quasi bé, quins eren els capdills de nostra literatura... En nostra *Catalunya* doncs, no hi trovaràs en manca llegidor al ramell d'escriptors i poetes que amb ses rimes han enlairat sos noms... no hi mancarán tampoc, els concursos literaris que engresquin als artistes a pendre-hi part. Crítica de Sports, Teatres, Festes.. » Quasi tot el número primer està dedicat als *Jocs Florals de l'Associació d'escriptors novells*, celebrats el 24 d'abril del dit any. El director literari era N'Antoni Ollé i Bertran.

Barcelona, 10 de juny de 1921

Preu: 15 cèntims. - Any I - Núm. 1

En què s'assembla aquesta portada al Cel? En que hi han els justos! I en que més! En que al Cel encara hi caben més nos, i a LA MAINADA hi caben tots els de Catalunya...

1044. REVISTA CATÓLICA.—(Abans «Formació Social»). Publicación de los Centros de la Congregación de la Inmaculada y S. Luis G. [Capçalera tipogràfica].

Imp. de S. Josep.-Manresa.—198 × 123 mm.—Bilingüe.

Any I, 1921; núm. 1-2 (juliol-agost) 48 pp.

Aquesta *Revista* comprèn dues publicacions, que són: *Boletín de los Centros de la Inmaculada y San Luis Gonzaga de Barcelona*, i *Revista Católica*.—Publicación de los Centros de la Congregación de la Inmaculada y S. Luis G. Una i altra porten numeració diferent. La primera, era solament un noticiari; en la segona, s'hi veuen treballs referent a religió, moral, literatura, etc. Cal assenyalar la publicació d'exemplars en paper superior.

Núm. 1042.

1045. LA ESPERANTO.—Aperas lau povo. Gazeto por propagando de la esperanta lingvo. Senpage disdonata. Nia Sola Celo estas la propagando kaj la reenkonduko al nia movado de la estintaj semideanoj. ¡Vivu Esperanto kaj la batalantoj per ghi! [Capçalera tipogràfica].

Red. Peu de la Creu, 10.—Imp. Flores i Cansado, S. en C., Ponent, 7.—398 × 275 mm.—4 pp. a 2 col.

Any I, 1921; núm. 1 (juliol).

Publicació del mateix editor que hem vist en el núm 1020, amb igual text. No va sortir cap més número.

1046. LLEVOR.—Portaveu del «Grup Artístic de Les Corts». [Capçalera mixta, amb el segell del «Grup»].

Red. i Adm.: Crisantems, 20.—Imp. Innocent Porcar, Sans, 9.—191 × 131 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'15.—Bilingüe.
Any I, 1921; núm. 1 (juliol).

Aquesta publicació anava «exclusivament encaminada a difondre entre la joventut l'amor a la cultura i a les Belles Arts, induïnt-la, bon punt la indecisió en ella es manifesti, a agafar la ploma o el cisell».

1047. NOSTRA RAÇA.—Portaveu de la Joventut Catalanista «Els Nets dels Almogavers». Secció de Propaganda del Casal Nacionalista Martinenc. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Xifré, 25 (Sant Martí).—281 × 192 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'25.
Any I, 1921; núm. 2 (agost).

L'ideari d'aquesta publicació era d'esquerra catalana; la redactaven En Blai Mor i Gomis, Domènec Valls, Josep Boyé i Alsina, Joan Garcia i Castellet i altres. Va començar a sortir el mes de juliol.

1048. CULTURA I TREBALL.—Portaveu del Institut d'Alumnes i Ex-alumnes de l'Escola Elemental del Treball i Annexes. [La mateixa capçalera que en el núm. 1001].

Red. i Adm.: Escola Elemental del Treball, Urgell, 187.—[Des de set. 1924] Méndez Núñez, 3, pral.—Imp. Bailén, 206. [Des d'oct. 1921] Imp. Ripoll, 17. [Des de l'any 1923] Imp. Simó, Carretera de Sarrià, 27. [Des de l'any 1924] Imp. Valls i C.*—Calella.—206 × 132 mm.—16 pp. a 2 col.

Segona època: Any II, 1921; núm. 1-4 (juliol 1921-gener 1922). - III, 1923; núm. 1-9 (abril-dbre.) - IV, 1924; núm. 10-19 (gener-oct.)

La finalitat d'aquesta publicació és la mateixa que la de la primera època començada l'any anterior. (Vegeu núm 1001).

1049. ESPIGA QUE FLOREIX.—Revista literària. [Capçalera tipogràfica. Portada il·lustrada].

Red. i Adm.: Tallers, 62.—199 × 130 mm.—12 pp. a 2 col.
Any I, 1921; núm 1 (5 juliol).

Publicació bilingüe dirigida per Carles Sanahuja. En l'article «Al llegidor» ens diu que: «Un grup, un estol de tos fills que t'idolatra, uns poetes ignots en la Bellesa, volen mostrar ses armes, llençant-se en el combat, en aquest combat de

LA ESPERANTO

Aperas lau povo - Gazeto por propagandá de la esperanta lingvo - Senpage disdonata
 Ni MA (Z) estas la propagando kaj la reenkonduko al nia movado de la estintaj samideanoj
 ¡Vivu Esperanto kaj la batalantoj per ghi!
 Redakto: Peú de la Creu 10 - BARCELONA HISPANUJO

JARO 1

JULIO 1921

Núm. 1

L'ESPERANTO JUTIAT PELS SAVIS

FRANCISCO PI I MARGALL

L'Unionge flovid i erudit pensador, publica en el periódico *El Nuevo Régimen* (Madrid, Janer 1906) el següent article:

EL ESPERANTO

«El *Esperanto* es una lengua que ideó hace nueve años un ilustre con el fin de facilitar las relaciones entre los pueblos. Lengua más sencilla ni más fácil habría podido díficilmente concebirse. Carece de ruidaciones. Consiste de un corto número de raíces y está sacada de los diversos idiomas que hoy se hablan, principalmente de los griego-latinos. Fácil es para todo el mundo, pero más para nosotros. No imperiosamente ni para los áfridos, ni para los adjectives ni para los nombres. Por una letra final determina todos los plurales. Tampoco tiene inflexiones personales para los verbos. Por el simple cambio de una letra distingue los sustantivos de los adjectives y los adverbos de los adjectives, por el simple cambio de letras los tiempos todos del verbo; por la simple adición de una letra el caso objetivo del caso recto.

«Cuenta un solo artículo, y éste invariable, una sola declinación, y esta reducida a dos casos, una sola conjugación, y esta aprendida en dos minutos.
 «Pronuncia como escribe, y escribe como pronuncia; no tiene necesidad de ortografía. Acorta la penúltima sílaba de todas las voces, no tiene necesidad de prosodia.
 «No es desagradable al oído. Donde aparece más dura es en los constructos plurales. Se presta al verso como a la prosa.
 «Deriva de las raíces multitud de voces, pero con sujeción a reglas, por medio de prefijos, sufijos y sufixos, que para cada orden de ideas determina.
 «No decimos por hoy más; tal vez otro día bajemos a ponerlos. Nos limitaremos ahora a añadir que el *Esperanto* es obra del doctor Zamenhof, está esparcida por gran parte de Europa, y ha servido ya para la traducción, no sólo de obras científicas, sino también de obras como las de Andersen, novelas como las de Tolstoy y Dickens, poemas como los de Víctor Hugo y poemas como los de Byron y los del mismo Homero. Con una biblioteca curata ya y con una revista.
 «No es una lengua universal, pero sí una lengua internacional que pueden adoptar los hombres de todos los pueblos para sus negociaciones exteriores, sin que por esto dejen de usar y cultivar sus idiomas nacionales, y aun los regionales.
 «Nosotros, que tanto queremos ver abatidas las fronteras de los pueblos, no vacilamos en recomendar su estudio y el examen a todos los hombres de inteligencia y de corazón que de veras aman el progreso intelectual y moral de los pueblos.»

LEÓ TOLSTOI

«L'entore, que faci tot hame de nostre món europeu, consagrant quelc temps a l'estudi de l'*Esperanto*, és tant mínim i els resultats que se'n poden derivar tan immensos, que no és possible negar-se a fer aquest ensaig.

Del gran filòleg MAS MULLER

«L'implementació d'una llengua internacional molt més simple que les llengües actuals és una empresa racional. Entre tots els esforços intentats en aquest sentit, l'*Esperanto* és al que deu adjudicar-se la preferència.»

ELISEU RECLUS

«Cosa curiosa, aquesta llengua nova és usada ja àmpliament, funciona com un orgue del pensament humà, mentre que els crítics i adversaris repetentment encara com una veritat evident, que les llengües no foren més creacions artificials i deuen nàixer de la vida mateixa dels pobles, de son propi geni. El que és veritat, és que les arrels de tot llenguatge són estretes del fons primitiu i l'*Esperanto*, és per tot un vocabulari, no són incontestables exemple.
 «Sigués com vulgui, una revolució tan capital com ho farà l'adopció d'una llengua universal, no podria complir-se sense tenir en la vida de les nacions les conseqüències més importants en favor de la pau i d'un consensat acord.»

(De *El Hombre y la Tierra*)

GLOSARI

Sobre l'ESPERANTO

«El esperantista es son mogut molt a Barcelona en aquest temps últim. Son una simpàtica i útil gent, els esperantistes quan se mouen, treballen, no de totbon pagats d'uns diners, sinó molt bé.»

«Jo he de confesar-vos que, per estona, m'ha costat l'*Esperanto* molt antipàtic. No perquè m'ho fos en principi l'idea d'una llengua convencional i universal. Precisament aquesta idea lliga del noi amb algunes de les que hem son més carees: albir triomfant, civilitat del llure convers entre homes, generalització humanista. Però en concret, contra el sistema imaginat pel doctor Zamenhof, guardava algunes preocupacions. Liles per ventura principalment de certes impressions optiques. — Per altra part, em posaven en guardia en front d'ell els freqüents riscos que's feuen a la simplicitat. Jo he tingut sempre el convenciment que una bona llengua universal no hauria pas de trobar-se en la presència de coses arcaïques, que pocs preciosa resultaria la seva possessió, i prou estorativa altres línies, perquè valgués la pena de vencer algunes dificultats més en l'aprenentatge, a benefici de la perfecció millor en el resultat.
 Però de tot prejudici, de tot excorpiol que pogués restar encara en mi, ha hagut ja raó l'*Esperanto*. — Com? Amb la seva efectiva victòria sobre les gens. M'ha convencut de l'única manera que una cosa com ell pot convencer: guanyant. — En això sí que la millor moral és la del bon èxit. — Hessaquí un sistema lingüístic, que's presenta amb pretensions a llengua auxiliar universal. — Molt bé. Veiam quins són els seus títols. — El més fort, el definitiu: estar a la veritat d'èsser ho una llengua auxiliar universal!»

«L'*Esperanto* ja em sembla presentar-se en aquesta situació: bon triomf quantitatiu, en pocs anys, és en veritat admirable. Els esperantistes, guardades les proporcions degudes, podrien avui dir, com alguns dia els filòlegs cristians: «Som d'ahir i ja ho omplim tot: les cases, les places, els campaments.» Ho és, doncs, l'*Esperanto*, com són bons principis llaics, segons Poincaré, els principis llaics, que varren bé, que troben fei.»

«Procurar que esuri bé del tot l'*Esperanto*, ja és, per ventura, un deure general humà. Si, malgrat d'això que ja se'n va guanyant avui per l'eficàcia dels primers fets, demà fracassava, tot el que per jo faia se jo a per jo faia d'altres l'ingenuitat, però del triomf d'haurien de tenir el pes d'una gran responsabilitat, un gran remordiment.»

(De la *«Veu de Catalunya»*)

Núm. 1045.

rivindicació de ta parla qués la nostra; ànima de nostra ànima i sang de nostra sang; en aquesta lluita quin exèrcit seran las lletres catalanes i quin símbol la Fe, Patria i Amor». El cos de Redacció estava compost per Joan Fígols i Pujolà, Jaume Millet Simon, Francesc Casas i Martí Aparicio.

1050. JOVENTUT CULTURAL POPULAR.—Parròquia de Sant Pere. [Capçalera tipogràfica].

Imp. J. Colomines, Nàpols, 118.—196 × 126 mm.—8 pp.
Any I, 1921. - V, 1925; núm. 1-64 (gener 1921-dbre. 1925).

Dóna nota de les publicacions religioses que celebra en la dita Parròquia l'esmentada Associació; també publica treballs literaris.

1051. L'ESTEVET.—Setmanari nacionalista popular. [Capçalera mixta amb el títol de la publicació, gravat].

Red. i Adm.: Sant Honorat, 7, pral.—*Athenes, A. G.*, Universitat, 30. [Des del núm. 15] A. Artís, imp., Vich, 16.—377 × 267 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Barcelona, trimestre, ptes. 1'25. Semestre, ptes. 2'50. Un any, ptes. 5. Núm. solt, ptes. 0'10. Catalunya i fora, trimestre, ptes. 1'50. Semestre, ptes. 3. Un any, ptes. 6. Extranger, trimestre, ptes. 2'50. Semestre, ptes. 5. Un any, ptes. 10.

Any I, 1921; núm. 1-17 (26 agost-16 dbre.)

En l'article «Qui som i per a què venim» s'hi llegeix que són «soldats de Catalunya, sentím noblement el nostre ideal, veiem que hi ha un poble que sent com nosaltres i que avui camina bon xic a les palpentes i encara que ja sabem que la nostra tasca és plena de trenca-colls i el camí no gens fressat, ens plau una mica córrer l'aventura, i ens llencem a la lluita»... En M. Carrasco Formiguera fou l'ànima d'aquesta publicació.

1052. AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA «TAGAMANENT».

No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació esmentada en les pàgines 886 i 915 del *Bulletí del Centre Excursionista Barcelonès* (octubre 1921 i gener 1922); si bé hem d'assenyalar que en la pàg. 830 (juliol 1921), ens diu que és una fulla-programa. Degué ésser un de tants portaveus d'entitats excursionistes, com els que en diversos números hem descrit.

1053. BUTLLETÍ DEL CENTRE EXCURSIONISTA «ELS BLAUS». [Des del núm. 13] *Boletín del Centro Excursionista «Los Azules»*. [Capçalera tipogràfica. Portada il·lustrada].

L'ESTEVET

ANY I • NÚMERO 1

Setmanari nacionalista popular

Barcelona, 26 d'Agost de 1921

VAL IO CÈNTIMS

SOM-HII

EL SENYOR ESTEVE I L'ESTEVET

Tot ha anat bé... i és un noi... Ja el teniu aquí fet un pessó: ha nascut tot un bordegàs i disposat a fer soroll. Com que és home de parante i a l'anunciar-se el seu naixement va dir que faria tronar i pioure, a les poques hores de sortir a la Kambà els primers còctels, es descarregava una desfeite de llamps, trons i aigües que feia feredat. ¡Bell auguri!

Ara deixeu-lo creixre: un xic, i veureu qu'ha ufana; el piureu és bo; del barri de la Kiba, però no cubic dintre les parets de La Pantual; vol pèlria i llibertat, vol desvetllar als que dormen i encoratjar als que veïen que tot i essent molts i bons patetxes les naifres terribles deis desenganyats solerts.

Tot pot ser mentida, menys que Catalunya és la pàtria dels catalans. De tots els que sentin i vulguen de debò la veritable pàtria catalana en nom de L'ESTEVET salut. Per a totes les joventuts sincerament nacionalistes una abraçada de germanor, per els que lluiten en l'exèrcit de la premsa catalana una franca i lleal encaixada de companyonia i la petició d'un lloc d'honor en les avançades de més perill, perquè L'ESTEVET vol lluitar sempre sense defalliments fins a que pugni cridar, com ell vol ferho. ¡Visca Catalunya!

—Vinga la clau, si prou tranquill

QUI SOM I PER A QUÈ VENIM

Posar-se'n d'ara que som immedestos si tenim la vanitat de escoure, que amb la coruda de L'ESTEVET, venim a omplir un buit. La causa de Catalunya fa molt de temps que reclamava que vingues L'ESTEVET o qui fos a parlar clar i a dir les coses pel seu nom.

Passarem les èpoques líquides del nacionalisme en que els sabres ens empaïaven, en que ens guanyàvem llauriola de braves venturats com a perseguits per la justícia.

Passà el 25 de novembre de l'any 5, passà la Solidaritat, passà l'Assemblea de Parlamentaria i diàrrera d'ella la Mary Focela i l'Estatut i els Jocs Florals d'en Joffre.

La biomarta nacionalista s'abrandava de sobte en una gran llamarada, feia uns quants espeternecs, i restava després en la categoria del més vulgar lluguet. L'Estat ens seguita preguntant, i nosaltres hem anat pagant.

Però ha mancat gaire bé sempre qui tingues la gallardia i el valor de proclamar les veritats nacionalistes i oferir tot seguit el seu pit per si li volien fer blanc les habes enemigues.

Nosaltres el tenim aquest valor. Som soldats de Catalunya, sentim noblement el nostre ideal, veïem que hi ha un poble que sent com nosaltres i que avui camina bon xic a les palpenes i encara que ja sabem que la nostra tasca és plena de trenca-colla i el camí no gens fressat, ens plau una mica córrer l'aventura, i ens llençem a la lluita.

Un altre ens diria que ja que ens plau l'aventura, que ens alïstem allà on donen comida vistosa i uniforme sano i abundant, però a nosaltres això no ens provaria, perquè la tasca de aquets aventurera està avui en pugna amb els nostres ideals. Nosaltres estem certs de que els catalans, i par-

ticularment les joventuts catalanes estaràn al nostre costat animant-nos en la brega i acompanyant-nos en qualsevol hora dolorosa que poguem arribar-nos. I ha d'esser així, porque L'ESTEVET és la seva causa mateixa.

L'ESTEVET és el bordegàs faccós i entenimentat alhora, que ha demanat la clau al senyor Esteve, i li diu: Frou, ja s'ha arabat tanta comèdia i tant fer de comparas. Me'n vull anar per les meves. Tot això que tronolla s'ha d'acabar de fer-ho caure.

L'ESTEVET és aquell noi que per les nostres Rambles ha corregut empaïat moltes vegades pels uniformes; és aquell xicot que els de la U. M. N. qualifiquen de *perro separatista* per què va a l'aplec de la sardana i a fer taboia als mitings d'En Sala quan aquets conta la seva vida i miracles allà a Washington; és el saltatoulls a qui el seu burghès, per una minça paga que li dona, obliga encara molts cops a otegar l'esclat de les seves idealitats rebels. L'ESTEVET és l'obrer que les aristocracies repudien perquè pot a signar, i les aristocracies no saben que l'aiguardent moltes vegades hom se'l beu per a distreure del pensament els mals instins que es desperren dintre d'un, davant tanta injustícia. L'ESTEVET és el català que tan pròdigament ha venut allà baix la seva sang per la causa dels altres; és el treballador, l'escrivent, l'estudiant a qui aquest istiu d'una revolada han truncat la normalitat de la seva vida i se n'ha anat cantant per força cap a passar l'istiu per força allà on sols per força ens hi poden dur.

L'ESTEVET és també el bon patriota que fa un mes és a França, a Anglaterra, a Itàlia, més enllà de les fronteres esguardant amb els ulls emblats d'emoçió la tragèdia que ens veïa.

L'ESTEVET és tota aquesta generació a qui se li

parla de Catalunya endogalada i d'En Casanova i de l'Espanya gran i que va als mitings de la Lliga i corre els districtes quan hi ha eleccions, i porta una bandera amb una estrelleta i se li diu que a Irlanda sí que som bons patriotes, però a la qui ningú guisa pel raml per on ha d'anar que és el camí de la virulència, on son virtuts totes les guspires rebels.

A la nostra joventut, a la nostra generació, podriem dir que se li té taxada a temporades la seva actuació nacionalista.

L'ESTEVET ve, doncs, a que desaparegui això de l'estueig del patriotisme. Hem de ser en cada moment proclamadors del nostre ideal, amb una mateixa intensitat d'abrandament tot-hora. Que mal vinguin les altes o baixes, ni els pessimismes i depressions espirituals. Blasfem del patriotisme de lluguet a què ens han dut els aconteixements i la desorganització en que ens hem trobat per causes que fora llarg parlar-ne.

L'ESTEVET ve a la lluita perquè conta amb el poble català i no tindrà pèls a la llengua si es tracta de exigir responsabilitats.

Ens sembla amb tot lo dit que tenim raó en afirmar que venim a omplir un buit.

I ara, amics, siguem-hi tots, que hi ha molta feina a fer.

Tant si En Cambé no hagués acceptat la cartera d'Hisenda, com si de la seva acceptació en perçó un retrocés en l'esteg dels idees nacionalistes, i un plaup a favor de l'Estat opressor, en contra nostre, no per això ha de deixar d'arribar l'hora en que CATALUNYA SERÀ

Núm. 1051.

Red. i Adm.: Major, 37.—Imp. Simó i Cardona, Carretera de Sarrià, 27. [Després] Tallers Gràfics *La Educació*, Ataulf, 14.—176 × 120 mm.—16 pp.—Trimestral.

Any I, 1921; núm. 1 (oct.-dbre.)-II, 1922; núm. 1-5 (gener-oct.)-III, 1923; núm. 6-9 (gener-oct.)-IV, 1924; núm. 10-13 (gener-oct.)-V, 1925; núm. 14-16 (març-oct.)

Publicació de to semblant a altres excursionistes ja descrites. Castellanitza irònicament el títol quan prohibí la Dictadura la inscripció d'entitats amb el nom en català.

1054. L'ECO D'HORTA I STA. EULARIA.—Periòdic quinzenal independent. [Capçalera il·lustrada amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Padilla, 13.—Imp. *Universal*, Passeig de Sant Joan, 34.—291 × 188 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'20.

Any I, 1921; núm. 1 (8 oct.)

En la circular que va enviar el director Rossend Nialet, deia que aquesta publicació venia a recollir «els batecs i necessitats cada dia més sentits a Horta, Sta. Eularia i Guinardó». També era una publicació literària i humorística.

1055. ANTHOLOGIA UNIVERSA. [Capçalera tipogràfica].

Dir.: Urgell, 42, 3.ª, 1.ª—Imp. Labraña, S. en C., Villarroel, 12 i 14.—272 × 166.—Trilingüe. Vol I, 1921; núm. 1-3 (nov.-dbre. ?), 28 pp. a 2 col.

En l'«Allocució als lectors i col·laboradors» ens diu l'editor que: «*Anthologia Universa* té per objecte primordial equiparar la literatura catalana a la dels altres idiomes i a l'ensems difondre-la i propagar-la per tot arreu del món». El director literari era En Calderer Morales. Publicava així mateix textos castellans i francesos. Els números [fascicles] que hem vist no tenen data; el director ens ha fet saber que van publicar-se set fascicles, corresponents als anys 1921-22.

1056. L'HORITZÓ.—Periòdic de Joventuts. [Capçalera gravada amb el títol de la publicació. Portada il·lustrada].

Red. i Adm.: Galileu, 155, 1.ª, 1.ª—Tallers Gràfics *La Tribuna*, Cortes, 628.—217 × 140 mm.—16 pp. Núm. solt, ptes. 0'30.

Any I, 1921. - II, 1922; núm. 1-13 (7 nov. 1921-21 juny 1922).

Revista literària i artística. Els que la redactaven eren joves, per quant en l'article «Salutació», llegim: «Pomells de Joventut! Va per vosaltres l'encaixada fidel·ligna de aquesta Redacció». En *Rutamor* (Josep Miracle) era el redactor en cap; *Amarillis* i *Joan de Rodas* eren els pseudònims del director Josep M.ª Girona i n'eren redactors En Pere Carbonell i Marian Lleixà.

1057. LA GASETA DE SARRIÀ.—«La Campana de Sarrià ressona fins a Puigcerdà». [Capçalera gravada amb el títol de la publicació].

Imp. Vinyals. - Sarrià.—362 × 267 mm.—4 pp. a 3 col.—Núm. solt, ptes. 0'10.
Any I, 1921; núm. 1 (13 nov.)

Publicació defensora de l'autonomia del poble de Sarrià, per això llegim en l'article de presentació, que «l'aparició d'aquesta gasetta, respòn a un acord dels defensors de la independència Municipal de Sarrià».

1058. REGENERACIÓ.—Revista mensual de naturisme. Portaveu de la Societat Vegetariana Naturista de Catalunya. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Enric Granados, 7, 1.ª, 2.ª—
Tallers Gràfics *La Tricomia*, Ronda Sant Pau, 59.—168 × 109 mm.—18 pp.
—Suscripció: Un any, ptes. 4. Núm. solt, ptes. 0'40.—Bilingüe.
Any V, 1925; núm. 49 (dbre.)

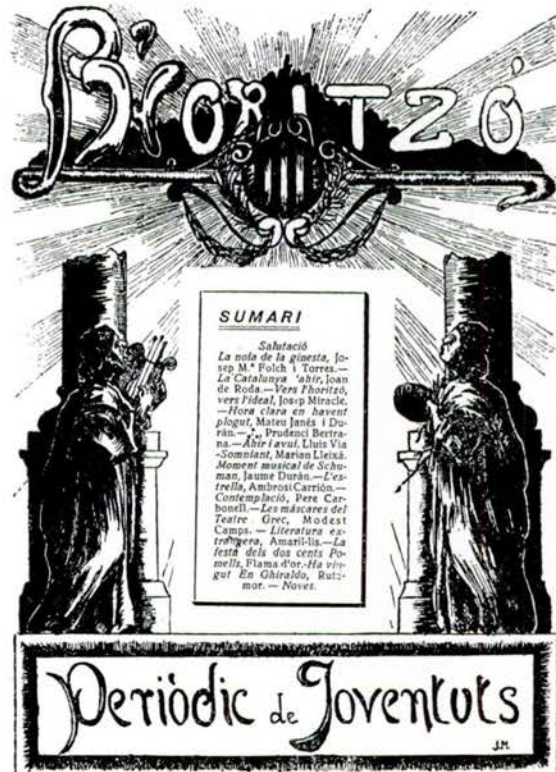
Aquesta publicació va començar a sortir el mes de novembre de 1921.

1059. LA VEU DEL POBLE.—Pàtria. Llibertat. Democràcia. Obrerisme. Setmanari d'Esquerra Catalana. Surt els dijous. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Aribau, 21.—Imp. A. Salvat, Ronda Sant Pau, 36.—479 × 313 mm.—4 pp. a 4 col.
—Suscripció: Barcelona, trimestre, ptes. 1'25. Semestre, ptes. 2'25. Un any, ptes. 4. Núm. solt, ptes. 0'10. Catalunya i Península, trimestre, ptes. 1'50. Semestre, ptes. 2'75. Un any, ptes. 5'50. Extranjer, trimestre, ptes. 2'50. Semestre, ptes. 5. Un any, ptes. 9.

Any I, 1921. - II, 1922; núm. 1-9 (1.ª dbre. 1921-26 gener 1922).

Sota el títol «Nostra bandera», és proclamada la finalitat d'aquesta publicació: «Com a nacionalistes aspirem per a Catalunya i els altres pobles que lluiten per lo mateix el reconeixement de la seva personalitat autònoma. I som republicans perquè el passat de la nostra història... no ens permet ésser altra cosa... Com

Núm. 1056.

a demòcrates som partidaris del sufragi universal i la representació proporcional a base del mateix; de la llibertat d'imprensa i de pensament; de la separació de l'Església i de l'Estat; de l'ensenyança laica... Com a obreristes preconitzem el dret d'Associació de classes i reconeixement d'aquestes sense privilegis»...

1060. AUTONOMIA MUNICIPAL. — Orgue de la «Junta de defensa Pro Autonomia Municipal de Sarrià». Periòdic setmanal. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Major, 20.—Imp. Vinyals.-Sarrià.—306 × 202 mm.—8 pp. a 2 col. — Suscripció: 1 pta. trimestre. Núm. solt, ptes. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1921; núm. 3-4 (24-31 dbre.)

Aquesta publicació va néixer a l'escalf de la campanya feta amb motiu de l'agregació de Sarrià a Barcelona.

1061. LA VEU GRACIENCA.— Revista setmanal il·lustrada. [Des del núm. 10] Revista popular il·lustrada. Surt lo dia 1 i 15 de cada mes. [Des del núm. 20] Surt el segon i quart diumenges de cada mes. [Des del núm. 24] Portaveu del Districte Vuité. [Capçalera il·lustrada, amb l'escut de Gràcia. Dibuix d'A. Bros].

Red. i Adm.: Plaça de la Virreina, 7. [Des del núm. 20] Adm.: Astúries, 66. [Des del núm. 23] Adm.: Esmaragda, 8.—A. Artís, imp., Vich, 16. [Des del núm. 4] Imp. *Perfectus*, Travessera, 22. 224 × 141 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: ptes. 0'75 al mes. Núm. solt, ptes. 0'20. [Des del núm. 10] Trimestre, ptes. 1'25.

Any I, 1921; núm. 1-2 (24-31 dbre.) - II, 1922; núm. 3-29 (7 gener-31 dbre.)

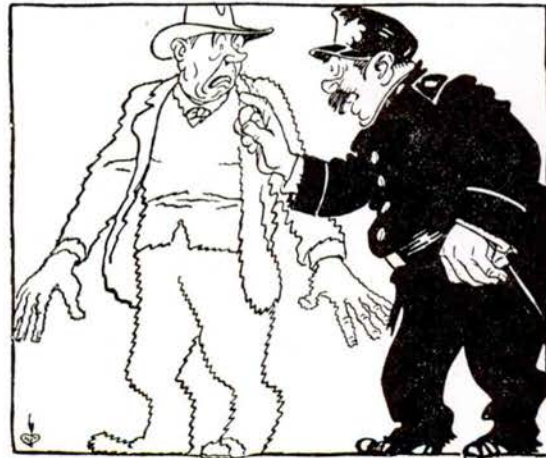
Aquesta publicació, llegim en l'article signat per Maiquel, «ha d'ésser la paraula viva de Gràcia, sempre oportuna; aquella que, si no es capturen, com es

AUTONOMIA MUNICIPAL

ÓRGUE DE LA "JUNTA DE DEFENSA PRO AUTONOMIA MUNICIPAL DE SARRIÀ"

SUSCRIPCIÓN: 1 PTA. TRIMESTRE NÚMERO SOLT 10 CENTIMS	PERIÓDICO SETMANAL	REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN: CAVREN MAJOR, NÚMERO 20
ANY I. N.º 4	SANT VICENTS DE SARRIÀ	DESEMBRE 1921

¡OH L'AGREGACIÓ!

Vamos señores Papet que voste que es de Sarrià debe estar contento desde dia que en l'Ajuntament de Barcelona les adoran para el pueblo. En la plaza de la Vila hi plantaran palmeras como las de la Plaza de Cataluña i a la Plaza del Monestir de Pedralbes dia que hi pasaran un monumento como el d'El Pícaro.
— ¡Alad hora pñor que so del Inquietista i la plus valia!

Núm. 1060.

mereix, de la nostra barriada, del nostre casal, deu alçar-se potenta per damunt les multituds, fins a parar dret al cor dels que tenen l'obligació de vetllar, de regir sempre, i fins de castigar quan és necessari». Interessant publicació amb treballs d'història i literatura, política i urbanisme, etc.

1062. LA MAINADA.—Setmanari per als infants. Calendari per a... [Portada il·lustrada].

Imp. A. Artís, Vich, 16.
—186 × 122 mm.

Any I, 1922; 199 pp. - II, 1923; 192 pp.

Publicació semblant a d'altres ja esmentades (núms. 196, 208, 516 i 535). Hem descrit el periòdic en el núm. 1042.

1063. GROU EXCURSIONISTA «JOVENTUT». [Des de l'any II] Agrupació Excursionista i deportiva «Joventut». [Capçalera tipogràfica. Portada orlada, amb el segell de la Societat].

Red. i Adm.: Corts Catalanes, 504. [Des de setembre de 1922] Concell de Cent, 263. [Des de l'any II] Corts Catalanes, 504. [Des de juliol de 1924] Viladomat, 138.—Imp. Castillón, Muntaner, 71. [Des de l'any II] Nuñez i C.^a, S. en C., Sant Ramón, 6.—156 × 104 mm.—8 pp.

Any I, 1922; núm. 1-8 (gener-set.)-II, 1923; núm. 1 (dbre.)-III, 1924; núm. 1-8 (gener-agost).

Portaveu excursionista de to semblant a d'altres ja descrits.

MESTRE BALCELLS, director de l'Orfeó Gracienc

20 cts.

Núm. 1061.

1064. INFANTIA NOSTRA. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Bruch, 100, entr. [Des de l'any 1924] Balmes, 67.—Imp. Gisbert & Vives, Nou de Sant Francesc, 22.—190 × 111 mm.—16 pp.—Suscripció anual, ptes. 12. Núm. solt, ptes. 1.—Bilingüe.—Il·lustrat.

Any I, 1922; núm. 1-12 (gener-dbre.) - II, 1923; núm. 13-23 (gener-nov.) - III, 1924; núm. 24-29 (gener-juny). - IV, 1925; núm. 31-35 (juliol-dbre.)

Es la segona època de la *Revista Mèdica Barcelonesa* (núm. 734). El director és En Ramon Albó i el secretari de la Redacció En Francesc X. I. de Boet. Segueix publicant-se.

Any I Barcelona, gener de 1922 N.º 1

INFANTIA NOSTRA

SUMARI: Devantal, per la Redacció. — A la memòria de un gran amic de les albes, per don Ramon Albó y Martí. — Secció jurídica: Organització dels Tribunals per a Espanya, per D. Avelino Montenegro Villegas. Secció mèdico-pedagògica: El Nió del Bon Sentiment, per D. Lluís Foch i Torrens. — Secció mèdica: El tractament de la congestió per les vacunes, per el Dr. Carad. De l'Escola: Metodologia de l'aprenentatge, per el Dr. Claudi Bonaventura. — Secció Bibliogràfica, per els sectors Ymbert, J. de Eibar i Benavides. — Revista de Revistes. — Necrològic. — Crònica del Tribunal per a nois, per D. Ferran Benavides. — Crònica de la Junta de P. a l'Infància, per la Srta. Maria Vinyes.

Devantal

COM més anem especialitzant les formes de la nostra activitat més ens adonem que al món res va sol, ni res pot anar-hi, car tot és solidari, les unes de les altres coses, i totes tenen uns lligams formals per via dels quals reben i es comuniquen mutuament energies. Per ço aquell sant varó, qual nom es perpetua en la nova fàula d'aquesta Revista, fent-la en sos principis una cosa especialíssima, va mudar-la més tard en cosa més general, per ço els que l'hem succeït en son apostolat l'hem generalitzat encara més dintre però, del mateix pla del interès per als infants que és el que li atorgà el favor del públic, mercès al qual, ha pogut pendre l'ufana en que ara es presenta.

No hem pogut desentendre'ns, en voler enfondir en els problemes de la vida i la salut dels infants, del aspecte moral dels mateixos, i, en estudiar la fisiologia dels nois, ens ha sortit tot-hora al pòs la seva psicologia especial; fins en estudiar la transcendència de les malalties dels infants mai hem pogut deslligar-hi del tot l'influència que el seu psiquisme hi pogués tenir. Aixís mantes vegades els textos d'aquesta Revista, donàren a la mateixa, un caràcter de publicació més mèdico-psicològica i mèdico-pedagògica, que estrictament mèdica; així, d'aquí endavant, els nostres estudis i les nostres informacions hi seran ja usualment completats amb elements d'aquestes ciències que tanta riquesa de materials venen a aportar a l'art de curar als infants.

Es del noi en tota llur integritat, és de la via de metamorfosis continuada, que és la vida plena del noi, de la que votem preocupar-nos, car bé prou s'ho mereix l'importància social del afer, el que a Catalunya hi hagi una publicació que l'atengui, tant més quant ara, ampliant l'acció tutelar que de deu anys ençà ve exercint la Protecció a l'Infància, s'ha constituït a Barcelona el Tribunal per a nois que

Núm. 1064.

1065. BUTLLETÍ DELS MESTRES. — Suplement pedagògic de la revista «Quaderns d'Estudi» de la Mancomunitat de Catalunya. El publica el Consell de Pedagogia. Surt cada quinze dies. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Urgell, 187.—Editorial *Políglota*, Petritxol, 8.—206 × 134 mm.—Suscripció: L'any, ptes. 5. Núm. solt, ptes. 0'25.

Any I, 1922; núm. 1-22 (1 gener-15 dbre.) 342 pp. + 7 pp. d'índex. - II, 1923; núm. 23-44 (1 gener-15 dbre.) 372 pp. + 7 pp. d'índex.

En l'article de presentació llegim que «el Consell de Pedagogia ofereix el present *Butlletí* per a que en ell siguin tractades totes les qüestions d'ordre tècnic que's refereixin a l'escola i a la cultura popular». Entre els redactors d'aquesta interessant publicació hi figuraven En Josep Albagés, Pere Blasi, Manuel Galés, Jacinta Morelles, Joan Morey, Josep Parunella, Pere Santaló i altres. Alexandre Galí n'era l'inspirador.

1066. IUVENTUS.—Revista de la Congregación de María Inmaculada y San Luis Gonzaga de Barcelona. [Des de l'any 1923] Organo de la Federación Catalano-Balear de Congregaciones marianas. [Capçalera tipogràfica].

VIROLET

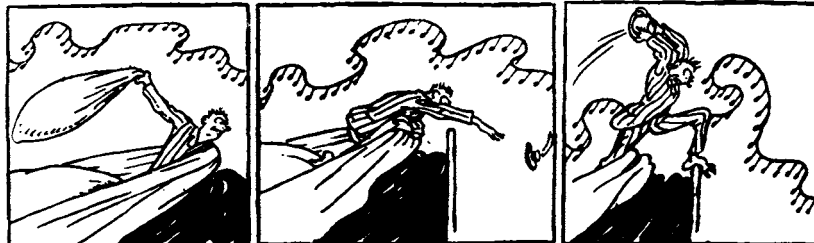
NOI BELLUGADIS I ALEGRE — QUE NO S'ESTA MAI QUIET
Suplement Il·lustrat d'EN PATUFET

Estava dormint a gust i el despertem amb un sust.

Amb justa indignació rebot el despertador

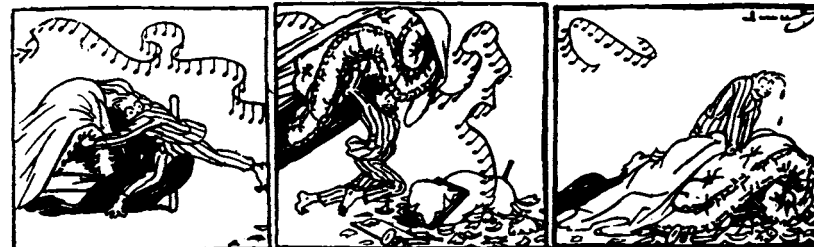
Però des de terra estant el trasto segueix sonant.

Poseït de ràbia fera li tira la colxinerà.

En veure que ni aixís calla li va disparant quincalla

Però ca! Res no li val ni tampoc el orinal

—Ja que a trets no puc matar-lo posseï anirà bé otegar-lo

—A veure si callaràs a sota del matalàs

—A l'últim l'he fet callar però en el fons és ell qui guanya puix ha pogut fer-me alçar.

Núm. 1070.

Red. i Adm. Lauria, 15.—*Imp. de St. Josep.* - Manresa. [Des de l'any II] *Atenas, A. G.*, Enric Granados, 30. [Des del núm. 18] *Atenas, A. G.*, Provença, 157.—269 × 169 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.—Il·lustrada.

Any I, 1922; núm. 1-12 (gener-dbre.) - II, 1923; núm. 13-24 (gener-dbre.) - III, 1924; núm. 25-36 (gener-dbre.) - IV, 1925; núm. 37-48 (gener-dbre.)

Aquesta Revista demés de les notes referents a la Congregació de la qual és portaveu, publica articles de Religió i Moral, Sociologia i Cultura religiosa, Literatura i Bibliografia. Segueix publicant-se.

1067. **LOURDES.**—Publicació de la Hospitalitat de Nostra Senyora de Lourdes. [Capçalera alegòrica, amb el títol de la publicació].

Adm. *La Hormiga de Oro*, Apartat, 26. Red. Palau Episcopal. [Des del núm. 26] Adm. i Red.: Palau Episcopal.—Tip. *Católica*, Caspe, 108. [Des del núm. 26] *Tallers gràfics Atlas*, Concell de Cent, 140 a 144. [Des del núm. 31] Imp. de la *Llibreria Religiosa*, Avinyó, 20.—267 × 180 mm. [Des del núm. 16] 205 × 132 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Espanya, un any, ptes. 5. Estranger, ptes. 6.

Any I, 1922; núm. 1-12 (gener-dbre.) - II, 1923; núm. 16-19 (juliol-dbre.) - III, 1924; núm. 20-29 (gener-dbre.) - IV, 1925; núm. 30-41 (gener-dbre.)

Aquesta publicació «no te altre fi que promoure la glòria de la Verge blanca del Pirineu amb l'organització de Pelegrinacions anyals, per a conduir als peus d'Aquella qu'es Salut dels malalts, Consol dels affigits i Refugi dels pecadors, tots aquells malalts pobres que segons la caritat de les ànimes bones pugui atendre degudament en les moltes necessitats que ocasiona un viatge llarg i molest als que estan faltats de salut». Segueix publicant-se.

1068. **AMFORA.**—Butlletí dels Pomells de Joventut de Catalunya. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Angels, 22 i 24.—Imp. Altés, Angels, 22 i 24.—182 × 126 mm.—40 pp. a 2 col.—Suscripció: Un any, ptes. 3'50. Núm. solt, ptes. 0'30.

Any III, 1922; núm. 14-25 (gener-dbre.) - IV, 1923; núm. 26-34 (gener-set.)

Ressenyava les festes que celebraven els «Pomells de Joventut» i també publicava treballs literaris. Va començar a sortir a Molins de Rei, l'any 1920.

1069. **L'ESTEVET.**—Setmanari nacionalista popular. [Capçalera mixta].

Red.: Sant Honorat, 7, pral. Adm.: Vich, 16. [Des del núm. 32] Angels, 22 i 24. [Des del núm. 79] Rambla de les Flors, 30, 1.º [Des del núm. 88] Sant Honorat, 7, pral.—A. Artís, imp., Vich, 16. [Des del núm. 32] Altés, imp., Angels, 22 i 24.—227 × 150 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Semestre, ptes. 4. Un any, ptes. 7'50. Núm. solt, ptes. 0'15.—Il·lustrat.

Segona època. Any II, 1922; núm. 1-52 (6 gener-28 dbre.) - III, 1923; núm. 53-88 (5 gener-9 set.)

Segueix el mateix programa que en la primera època (Vegeu núm. 1051).

CATALUNYA GRÀFICA

Any I

Núm. 2

El gran i immortal poeta de Catalunya, Joan Maragall, que al ritme de les seves estrofes
canta i dansa en l'eterna rodona de la sardana

Núm. 1072.

1070. VIROLET.—Noi bellugadís i alegre - que no s'está mai quiet. Suplement il·lustrat d'En Patufet. [Capçalera mixta, acolorida, amb el nom de la publicació, gravat].

Red. i Adm.: Cardenal Casañas, 4.—Imp. Eduart i Josep Solá, Valencia, 200. [Des de l'any 1924] Imp. Muntaner, 24.—269 × 180 mm.—8 pp.—Suscripció: Barcelona, un any, ptes. 5'50. Fora, ptes. 6. Núm. solt, ptes. 0'10.

Any I, 1922; núm. 1-52 (7 gener-30 dbre.) - II, 1923; núm. 53-104 (6 gener-29 dbre.) - III, 1924; núm. 105-156 (5 gener-27 dbre.) - IV, 1925; núm. 157-208 (3 gener-26 dbre.)

Publicació per a infants de to semblant a *En Patufet* (núm. 573). Segueix publicant-se.

1071. L'IDEAL.—Portaveu de la Joventut Nacionalista del Poble Sec. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Marqués del Duero, 103 bis.—Imp. *La Renaixensa*. Xuclá, 13.—274 × 192 mm.—4 pp. a 2 col.

Any I, 1922; núm. 1 (7 gener).

En la «Salutació» llegim: «Creiem que el nostre portaveu, amarat com està de sava nacionalista, te de donar valentment el crit de guerra, despertant a tots els esperits adormits o confiats que hi puguin haver en el nostre camp d'acció...».

1072. CATALUNYA GRÁFICA.—Revista catalana d'informació nacional i estrangera. Sortirà els dies 10, 20 i 30 de cada mes. [Des del núm. 6] Sortirà tres vegades cada mes. [Des del núm. 24] Sortirà un cop cada quinze dies. [La primera capçalera, tipogràfica; la segona, il·lustrada].

Red. i Adm.: Llib. Puig i Alfonso, Plaça Nova, 5. [Des del núm. 24] Fontanella, 13.—Imp. *Les Arts Gráficas*, Successor de J. Comas, Fernando, 25, Barña., i Rambla, 81, Sabadell. [Des del núm. 10] Imp. Henrich i Cia.—252 × 187 mm.—24 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, un mes, ptes. 1'75. Trimestre, ptes. 5. Mig any, ptes. 9'50. Un any, ptes. 18. Núm. solt, ptes. 0'40. Estranger, mig any, ptes. 18. Un any, ptes. 30.—Il·lustrat.

Any I, 1922. - II, 1923; núm. 1-25 (10 gener 1922-2.ª abril 1923).

L'article «Presentació i convid» diu que la revista vol «refer la nostra personalitat desdibuixada per unes centuries d'ensopiment» i ens «recordarà lo que fou, lo que és i lo que te dret a ésser la nostra Patria»; reproduirà «els nostres antics monuments que'ns demostra l'història d'un art que en fou gloria» i farà «conèixer les obres dels artistes actuals, en els quals hi sentirem bategar l'emoció de la vida». Conté dues parts: 1.ª de 8 pp. amb articles i anuncis; 2.ª de 16 pp. amb informació gràfica del principals actes de la desena. Hi col·laboraren En Francesc Carreras i Candi, E. Llorens Ferrer, Joan Mir, Llorenç Riber, Joan Llongueres, M. Folguera i Duran, i molts més.

1073. JORDI ERÍN.—Periòdic nacionalista català, editat per la «Joventut Nacionalista Obrera del Poblet» (Districtes IV i X). Sortirà els dies 5 i 20 de cada mes. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació, gravat].

Red. i Adm.: Aragó, 359, pral.—Imp. *Martinenca*, Clot, 112.—400 × 284 mm.—4 pp. a 4 col.—
 Suscripció, trimestre, ptes. 1'50. Núm. solt, ptes. 0'10.
 Any I, 1922; núm. 1-6 (5 febrer-23 abril).

En l'article «Catalans!» ens diu que *Jordi Erín* «neix del poble i es per al poble, creu que en una publicació d'aquesta guisa, ço que és essencial, ço que és imprescindible per a aconseguir llur objecte es... pregones idees, convicció sincera i continuïtat de pensament...». Demés dels articles polítics, inseureix notes esportives i de festes celebrades per altres centres nacionalistes de la barriada.

Orgue oficial de la Companyia Belluguet - Redacció i Administració: Bailén, 72 (despatx)

Any I — Barcelona, Octubre de 1922 — Núm. 9

PAISATGE, quadro d'en Josep Masriera

1074. LA VEU PUNXAGUDA.—
 Orgue oficial de la Companyia Belluguet. Diari oficial Punxagut. [Capçalera il·lustrada. Dibuix, d'En Ll. Masriera].

Núm. 1074.

Red.: Bailén, 72.—180 × 123 mm.—8 o 10 pp. a 2 col.—Il·lustrat.
 Any I, 1922; núm. 1-11 (19 febrer-dbre.) - II, 1923; núm. 12-23 (gener-dbre.) - III, 1924; núm. 24-26 (gener-març).

En el «Pòrtic» ens diu *Teofrasto*, que «sols punxarem a lo antiestètic, això es a totes aquelles coses que ofenguin al Art o a la Moral». El cos de redacció està compost per Xavier Campins (*Piricles*), Antoni Campins (*Teofrasto*) i Joan

Masriera (*Filamón*). El Director és N'Antoni Campins i En Lluís Masriera Director honorari; les il·lustracions són remarcables. Publicava fulletó.

1075. L'ESTEL DE SANT ANDREU DE PALOMAR.—Periòdic quinzenal independent d'art, sports, teatre mundial, modas, notícies, amb secció d'anuncis dels millors industrials i portaveu defensor dels interesos de Sant Andreu de Palomar. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Passeig Fabra i Puig, 35.—Imp. Casadesús Pujagut, Passeig de Sant Joan, 34.—283 × 220 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'30.

Any II, 1923; núm. 25 (18 març).

Va començar a sortir en març de 1922. Era periòdic d'informació; publicava articles literaris i notícies locals.

1076. FE I AMOR.—Boletín del Círculo Católico de Gracia. [Des del núm. 16] Butlletí del Círcol Catòlic de Gracia. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Trilla, 7 i 9. [Des del núm. 23] Santa Magdalena, 12 i 14, i Trilla, 7 i 9.—Tip. *Religiosa*, de Julián Doria, Córcega, 335. [Des del núm. 33] Imp. Torres, Salmerón, 186.—209 × 139 mm.—16 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1922; núm. 1-10 (març-dbre.) - II, 1923; núm. 11-22 (gener-dbre.) - III, 1924; núm. 23-34 (gener-dbre.) - IV, 1925; núm. 35-46 (gener-dbre.)

Demés de les notes pertanyents a les diferents seccions del Círcol, publica treballs literaris, morals, etc. Segueix publicant-se.

1077. EL FULLETÓ.—Portaveu del Centre Catòlic de Sans. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Fernandez Duro, 10. - Sans.—Imp. I. Porcar, Sans, 9.—184 × 130 mm.—16 pp. a 2 col.

Segona època. Any I, 1922; núm. 1-10 (març-dbre.) - II, 1923; núm. 11-21 (gener-nov.) - III, 1924; núm. 22-32 (gener-dbre.) - IV, 1925; núm. 33-43 (gener-dbre.)

La primera època correspon a l'any 1917 (vegeu núm. 884). El seu programa és el mateix; demés de les notes referents al Centre, insereix treballs literaris, religiosos i morals.

1078. NATACIÓ.—Butlletí mensual del Club de Natació «Barcelona». [Capçalera tipogràfica].

Direc.: Carme, 12, 1.ª [Des de l'any II] Canuda, 41 i 43, pral.—*Indústries Gràfiques Thomas*, Mallorca, 291. [Des de l'any 1925] Imp. I. Trullás, Concell de Cent, 368.—238 × 161 mm.—Bilingüe.—Il·lustrat.

Any I, 1922; núm. 1-10 (març-dbre.) 88 pp. - II, 1923; núm. 11-22 (gener-dbre.) 144 pp. - III, 1924; núm. 23-34 (gener-dbre.) 168 pp. - IV, 1925; núm. 35-47 (gener-dbre.) 176 pp.

En l'article «¡Salve!» la Redacció diu que vol que «el nom de nostre Club i de Catalunya soni pel món al costat del nom de nostres homes i de llurs gestes ben dignes». En F. Gibert i Joan M. Mañé hi publicaren interessants articles.

1079. BUTLLETÍ DE LA CAMBRA MERCANTIL. [Des del núm. 31] **Butlletí de la Cámara Mercantil.** [Capçalera tipogràfica. Portada mixta, amb l'escut de Barcelona; gravat al boix, per Obiols].

Red. i Adm.: Ferrán, 36 i 38. [Des del núm. 33] Rambla del Centre, 30, 2.ª—Imp. Altés, Angels, 22 i 24.—185 × 122 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1922; núm. 1-9 (abril-dbre.)-II, 1923; núm. 10-21 (gener-dbre.)-III, 1924; núm. 22-33 (gener-dbre.)-IV, 1925; núm. 34-45 (gener-dbre.)

En l'article de presentació llegim, que «*La Cambra Mercantil* tindrà en el seu *Butlletí* un orgue general de relació i un mitjà de correspondre a diverses necessitats d'informació dels elements que la integren... La finalitat que es persegueix amb aquesta publicació és... informar mensualment als associats d'aquelles coses que com a membres de l'entitat o com a comerciants, puguin ésser-los d'interès...». Segueix publicant-se.

1080. BUTLLETÍ DE LA AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA «JÚPITER». [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Passeig del Triomf, 50.—Imp. *Ibérica*, Triomf, 48.—180 × 90 mm.—12 pp.

Any I, 1922; núm. 1-9 (abril-dbre.)-II, 1923; núm. 10-21 (gener-dbre.)-III, 1924; núm. 22-24 (agost-dbre.)-IV, 1925; núm. 25-36 (gener-dbre.)

En l'any 1918 hem descrit la primera època d'aquest Butlletí. (Vegeu núm. 930).

1081. FRUIT.

En *Amfora* (III, 1922; núm. 15, p. 46) llegim; «El nou creat Pomell de Joventut «Cantocell»... es proposa donar a llum, dintre aquest mes, una revista literària mesal anomenada *Fruit*... La Redacció i Administració... ha quedat fixada en la llibreria Casulleras, Clarís, 15». No hem vist cap número d'aquesta publicació ni en l'esmentat lloc ens han donat cap dada referent d'ella.

1082. GROU EXCURSIONISTA «ELS SEGADORS».

No podem descriure aquesta publicació, portaveu de l'esmentada Societat, per quant no n'hem vist cap exemplar, però en sabem la seva existència ja que el veiem citat en el *Butlletí del Centre Excursionista Barcelonès* (maig 1922; VIII, 79).

1083. BUTLLETÍ DE L'ESBART DE DANAIS VERDAGUER. [Capçalera il·lustrada, amb el segell de la Societat].

Red. i Adm.: Aragó, 359, pral.—Imp. Llorens Fustagueras, Borrell, 124.—177 × 122 mm.—12 pp.—Il·lustrat.

Any I, 1922; núm. 1-4 (maig-set.)

Els redactors escrivien: «Som joves, massa joves, quasi uns nois i venim plens de bona voluntat... No serà el nostre *Butlletí* un producte de laboratori, sinó un esplet d'entusiasme, de fé, d'amor, de patriotisme». Demés de les notes pertanyents a la Societat, s'hi veuen treballs literaris.

1084. LA TRALLA.—Surt el dissabte. [Capçalera gravada].

Red. i Adm.: Canuda, 14.—Imp. A. Artís, Vich, 16. [Des del núm. 20] Dalmau, Iuste i Bis, Ronda Sant Pau, 42.—388 × 285 mm. [Des del núm. 35] 503 × 300 mm.—4 pp. a 4 col. [Des del núm. 35] 4 pp. a 5 col.—Núm. solt, ptes. 0'10. [Des del núm. 35] ptes. 0'15.—Il·lustrat.

Segona era. Any I, 1922. - II, 1923; núm. 1-70 (13 maig 1922-11 set. 1923).

La Redacció escriu que «quinze anys fa de la desaparició d'aquell periòdic al qual havíem dedicat part de la nostra vida... Quinze anys de silenci, d'incomunicació amb els que foren els nostres habituals companys de cada setmana un dia... Som on érem i serem on som. Catalunya fou i és el nostre ideal. Llibertat fou i és l'esperó del nostre actuar... Forem obreristes, i obreristes som... Estem ara com antany, disposats a tots els sacrificis, un dels quals, el primer dels quals si volem, és el de reanudar el treball de la Pàtria, d'obrerisme i de justícia, pel mitjà d'aquest periòdic...». Hi escrivien En Pelegrí Llangort, Joan Llorens i altres. Publicava números extraordinaris. Vegeu núm. 571.

1085. FLAMELL.

15 maig 1922 fins 13 set. 1924.

Era el portaveu dels «Pomells de Joventut» de la barriada de Sant Andreu de Palomar. No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació.

1086. BUTLLETÍ DE LA SOCIETAT DE CIÈNCIES NATURALS DE BARCELONA «CLUB MUNTANYENC». [Portada tipogràfica, amb l'escut de la Societat].

Red.: Princesa, 14, 1.ª [Des del núm. 9] Comte de l'Assalt, 22, pral.—*Tallers Gràfics* Llorens. - Palamós.—179 × 111 mm.—16 pp.

Segona època. Any I, 1922; núm. 1-2 (juny-set.) - II, 1923; núm. 3-6 (gener-oct.) - III, 1924; núm. 7-8 (gener-abril). - IV, 1925; núm. 9 (dbr.)

La Redacció ens diu que aquest Butlletí, serà «orgue de relació entre els associats, pensem únicament publicar-hi treballs i notes curtes de vulgarització,

G A S E T A M U N I C I P A L D E B A R C E L O N A

ANY X : NÚM. 9
1.º DE MARÇ DE 1923

SUMARI *SESSIÓ DE L'AJUNTAMENT*: Despatx oficial, p. 101; Comissió de Govern, p. 102; Comissió Central, p. 102; Comissió d'Hisenda, p. 102; Secció de Foment, p. 103; Comissió d'Escorxadors i Mercats, p. 103; Comissió de Cultura, p. 103; Comissió d'Eixampla, p. 104; Comissió de Cementiris, p. 104; Comissió de Compres, p. 104; Proposicions, p. 104; Acord de condol i agraïment, p. 105. — *COMISSIÓ DE GOVERN*: *Secretaria*, p. 105; *Secció de Governació*: Negociat Central, p. 105; Negociat de Cultura, pàgina 106; Negociat d'Higiene i Beneficència, p. 106; Cementiris, p. 106. *Secció d'Hisenda*: Negociat d'Ingressos, p. 106; Comissió d'Escorxadors i Mercats, p. 107. *Secció de Foment*: Negociat d'Obres particulars, p. 107; Negociat d'Obres públiques, p. 108; Negociat d'Urbanització i Reforma, p. 108. *Secció d'Eixampla*: Negociat d'Obres particulars i personal, p. 108; Negociat d'Obres públiques, p. 109. — *PUBLICACIONS I DISPOSICIONS OFICIALS*: Gaceta de Madrid, p. 109; Boletín Oficial, p. 109; Disposicions de l'Alcaldia, p. 110. — *VARIA*: Junta de Museus de Barcelona; p. 111. — *NOTICIARI*: Majordomia municipal, p. 111; Demandes de permisos, p. 112. — *ESTADÍSTIQUES*: Asil Municipal del Parc, p. 112.

Núm. 1088.

relacionats amb les diferents branques del saber que l'entitat cultiva, dedicant-lo principalment a les joventuts, per a iniciar-los en l'obra cultural que l'excursionisme ve realitzant». En Baltasar Serradell, Rossend Serra i Pagés, Timoteu Colominas i A. Torres Minguez, eren l'ànima d'aquesta publicació. (Vegeu la primera època en el núm. 756).

1087. **ESCLAT.**—Butlletí Portaveu del Foment Autonomista català. [Capçalera mixta El títol de la publicació, gravat].

Red. i Adm.: Passeig de Sant Joan, 113.—Imp. A. Artís, Vich, 16.—200 × 131 mm.—8 pp. Segona època. Any I, 1922; núm. 1-2 (juny-juliol).

Demés de les notes administratives i ressenyes d'actes celebrats pel dit Foment, publica treballs literaris. Amb tot i llegir-se «2.ª època», és la tercera ja que va començar en 1911 (núm. 748) essent una publicació velografiada, i l'any següent, va aparèixer impresa, començant numeració nova (núm. 780).

1088. **GASETA MUNICIPAL DE BARCELONA.** [Capçalera tipogràfica, amb l'escut de la ciutat].

Imp. de la Casa de Caritat, Montalegre, 5.—252 × 169 mm.—8, 12 o 16 pp. a 2 col. Any IX, 1922; núm. 1-26 (6 juliol-28 dbre.) XXIV + 400 pp. a 2 col. - X, 1923; núm. 1-37 (4 gener-13 set.) XI + 456 pp. a 2 col.

Aquesta publicació va començar en 1913, en espanyol, i fins juliol de 1922 no va usar el català. Demés de les notes referents a les sessions celebrades per l'Ajuntament, s'hi veuen els acords presos per les diverses comissions que l'integren i notes d'arxiu. Des de l'any X, núm. 39 (27 setembre 1923) el text torna a ésser espanyol; recordem que el 13 del dit mes hi hagué el cop d'Estat de Primo de Rivera, el qual destituí totes les corporacions populars.

1089. **ANALS DE CIÈNCIES MÈDIQUES.**—Publicació mensual catalana. [Capçalera tipogràfica].

Direc.: Portaferrissa, 6. Adm.: Dou, 14.—193 × 122. Any 1922 (juliol-dbre.) - 1923 (gener-dbre.) - 1924 (gener-dbre.) - 1925 (gener-dbre.)

Suplement dels *Anals de Medicina* (núm. 641). En l'article «Al començar» llegim que desitgen que «aquesta nova època de la nostra publicació sigui la representació digna de l'esforç que per al progrés de la Medicina germina a Catalunya».

1090. **ACCIÓ CATALANA.**—Publicació setmanal. [Des de l'any II] Publicació quinzenal. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Trafalgar, 14, pral.—Imp. Altés.—264 × 186 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt, ptes. 0'25.—Il·lustrat.

Any I, 1922; núm. 1-17 (20 juliol-1 dbre.) - II, 1923; núm. 1-2 (28 febrer-24 març).

ACCIÓ CATALANA

PUBLICACIÓ QUINZENAL

Redacció i administració: Trafalgar, 14. - Barcelona.

EXTRET D'ACORDS DE SESSIONS CELEBRADES PEL CONSELL DIRECTIU

Sessió 17 desembre

CONSTITUCIÓ DEL CONSELL

D'acord amb el paràgraf II de l'article 9 dels Estatuts, el Consell procedí a l'assignació dels càrrecs, fent-se'n la següent distribució:

President: Jaume Bofill i Mates.

Vice-Presidents: L. Nicolau d'Olivera i A. Rovira i Virgili.

Tresorer: Ramon d'Abadal i Vinyals.
Secretaris: Carles Jordà i Fages, i Leandre Cervera.

DELEGATS PER LES COMISSIONS

Per a formar part de les Comissions previstes en l'article 14 dels Estatuts, es designaren els senyors següents:

Pelai Vidal de Llobatera, Rafael Clo-sa i Cendra i Carles Pi i Sunyer, ORGANITZACIÓ.

lluís Massot i Balaguer, PROPAGANDA.

Pere Nubiola, Professorat.

Ramon Coll i Rodés, Jurídiques.

Armengol Puig i Sais, Mèdiques.

Estanislau Duran i Reynals, Artístiques.

Martí Esteve i Guau, Estudiants.

August Matons, Pagesia.

PROFESSIONS LIBERALS

Sessió 5 gener

DE PROPAGANDA

Acceptar en principi els convits per a prendre part a actes d'altres entitats o particulars, sempre que aquests actes

es facin a base exclusiva de la nostra organització i sense limitació de criteri. Quan es tractarà d'actes en col·laboració amb elements d'altres agrupacions el Consell els analitzarà i procedirà en conseqüència.

Admetre l'adhesió d'entitats sempre que facin seves les conclusions de la Conferència nacional i es comprometin a actuar d'acord amb les normes que donarà ACCIÓ CATALANA.

D'ORGANITZACIÓ

Organitzar els nuclis d'ACCIÓ CATALANA a cada districte de Barcelona i a cada poble de fora, mitjançant el nomenament a cada un d'ells d'un delegat de la nostra agrupació al qual assistiran com a assessor, un representant de cada entitat i periòdic adherits. El nomenament d'aquest delegat el farà el Consell central a proposta de la Comissió d'organització.

D'ELECCIONS

Intervenir, en la forma que oportunament es farà constar, en les vinentes eleccions legislatives a Barcelona.

DELEGACIÓ A TARRAGONA

Encarregar al senyor Rovira i Virgili l'organització de la Delegació de Tarragona.

Sessió 27 gener

EL CINQUÈ APLEC COMARCAL

Iniciar els treballs d'organització del Cinquè aplec comarcal d'ACCIÓ CATALANA, del qual se n'assenyalarà oportunament l'indret i la data.

Sessió 5 febrer

D'ORGANITZACIÓ

Contestar una comunicació dels senyors Castells, Borràs i Gelabert, de Les Corts de Sarrià, en la qual es notifica la fundació imminent d'una entitat adherida a la nostra organització, fent constar que el Consell ho veu amb gust, tot recomanant, però, als esmentats senyors, que canviïn el nom que li volien donar d'ACCIÓ CATALANA, amb el fi d'evitar possibles confusions.

DE PROPAGANDA

Incloure dos o tres exemplars de la fulla "La marca de l'esclau", dins el present número del nostre butlletí, el qual des d'aquest número sortirà els dies 10 i 25 de cada mes, restablint aquella íntima comunicació, tan preuada per tots, entre ACCIÓ CATALANA, els seus amics i la premsa nacional.

Segons l'acord pres en la sessió del Consell central tinguda el 5 d'aquest mes, incloum en aquest número alguns exemplars de la famosa fulla volant "La marca de l'esclau". Aprofitem l'avinentsa de referir-nos-hi per a agrair profundament als patriotes de Catalunya, la recepció feta a la primera de les nostres fulles de propaganda. L'èxit ha estat tan solemne, que el nombre d'exemplars editats s'augmenta en aquests moments la quantitat que nosaltres havíem fixat com a necessària. L'avidesa dels patriotes per accelerar la catalanització del nostre territori nacional, fa preveure l'eficàcia de les nostres propagandes. De moment a diversos indrets de Catalunya i a la mateixa capital de la nació, estaments fins avui rebels o indiferents al culte sagrat de la nostra llengua, han pres en consideració la proposta d'alguns dels individus que la integren, reclamant l'oficialitat del català per a llurs organitzacions socials i sindicals. Cal esperar que l'exemple dels uns estimularà l'afany dels altres i que la gloriosa llengua catalana recobrarà, a no tardar, la seva sobirania entre els fills de la Pàtria.

25 CTS.

Núm. 1090.

Organ del partit d'*Acció Catalana*. El cos de redacció el formaven J. V. Foix, Joan Draper, Ventura Gasol, A. Rovira Virgili i C. Soldevila; entre els col·laboradors s'hi veuen els noms d'En Gabriel Alomar i Tomàs Garcès. Publicà alguns facsímils de publicacions de premsa en català.

1091. **AFICIÓ ARTÍSTICA.**—Portaveu de l'Entitat. [Capçalera mixta, amb el segell de la Societat. [Des del mes de desembre] Portada mixta, amb dibuix al·legòric].

Red. i Adm.: Jaume Giral, 4, pral. [Des del núm. 4] Ronda Sant Pau, 77. [Des del núm. 8] Rech Condal, 17.—Imp. Espuis, Escudillers Blancs, 1 [Des del núm. 2] Imp. *Alemana*, Ronda de Sant Pau, 59.—205 × 131 mm. [Des del núm. 5] 315 × 200 mm.—8 pp. a 2 col. [Des del núm. 5] 4 pp. a 3 col.—Mensual.—Bilingüe.—Il·lustrat.

Any I, 1922; núm. 1-5 (agost-dbre.) - II, 1923; núm. 6-10 (gener-maig).

Demés del programa de les festes que celebrava, publicava treballs literaris.

1092. **OBRA CRISTIANA.**—Butlletí del Casal Catòlic de Sant Andreu. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Pons i Gallarza, 58 i 60.—Tip. Climent Oliveró, Alt de Sant Pere, 45.—190 × 123 mm.—8 pp. a 2 col.

Any I, 1922. - IV, 1925; núm. 1-41 (agost 1922-dbre. 1925).

El director d'aquest Butlletí, Mn. Salvador Ester, Prev. ens diu que és una publicació en «profit de nostra santa Religió, restant sempre com a vers fills de l'Església, incondicionalment sotmesos a la Santa Seu». S'hi veuen treballs literaris, morals, notes d'esport, noves, etc. Segueix publicant-se.

1093. **GRUP EXCURSIONISTA BARCELONETÍ.**—Secció de la Joventut Nacionalista. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Sant Miquel, 3. - Barceloneta.—Imp. R. Capera, Balboa, lletra F.—177 × 118 mm.—12 pp.

Any I, 1922; núm. 1-2 (set.-dbre.) - II, 1923; núm. 3-5 (gener-juny).

1094. **PROGRAMA.**—Revista del Grup Excursionista «Rafel de Casanova». Des del núm. 11] Butlletí del Centre Excursionista «Rafel Casanova». [Des del núm. 30] Butlletí del Centro Excursionista «Rafael Casanova». [Capçalera mixta, amb el segell del Grup. [Des del núm. 11] Capçalera tipogràfica. [Des del núm. 23] Capçalera gravada. [Des del núm. 30] Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Verdi, 55. [Des del núm. 10] Sant Domenech, 7, pral. [Des del núm. 13] Salmerrón, 56, pral. [Des del núm. 20] Ros d'Olano, 6 interior.—Imp. S. Armengol, Verdi, 98.—199 × 130 mm. [Des del núm. 23] 175 × 103 mm.—12 pp. a 2 col.

Any I, 1922; núm. 1-2 (set.-nov.) - II, 1923; núm. 3-14 (gener-dbre.) - III, 1924; núm. 15-25 (gener-nov.) - IV, 1925; núm. 26-30 (gener-maig).

1095. PORTAVEU DEL G. E. MINERVA. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Santa Clara, 36, baixos. [Des del núm. 5] Mar, 58, pral. [Des del núm. 10] Passeig Nacional, *Café Marina*. [Des del núm. 17] Santa Clara, 8 i 10.—*Tallers Gràfics Arnau Germans*, Verdaguer i Callís, 5. [Des del núm. 20] *Indústries Gràfiques Guinart*, Clot, 112.—178 × 100 mm.—8 pp.

Any I, 1922; núm. 1-4 (set.-dbre.)-II, 1923; núm. 5-16 (gener-dbre.)-III, 1924; núm. 17-28 (gener-dbre.)-IV, 1925; núm. 29-40 (gener-dbre.)

1096. ANIMA NOSTRA.—Revista Quinzenal Catalana. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Ample, 53.—Imp. *Omega*, Ample, 53.—227 × 159 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'20.

Any I, 1922; núm. 1-5 (9 set.-14 oct.)

En l'article de presentació llegim que parlarà «de literatura, de música, de sardanes, de folk-lore, de teatre líric i dramàtic, d'excursionisme i de tota obra d'art inspirada en l'objectiu de devenir una força moral o sentimental a profit de l'interès col·lectiu. I per a no donar lloc a cap dubte, declarém concisament que considerém sinònims en el nostre cas, els mots llibertat i independència».

1097. ABRANDAMENT.—Orgue de la «Germanor de Pomells Sarrianencs». [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Santa Rosa, 9.—Imp. Vinyals, de Sarrià, Plaça de la Constitució, 6.—178 × 106 mm.—16 pp.

Any I, 1922; núm. 1 (10 set.)

En l'article «Qui som nosaltres» s'hi llegeix que «Som pomellistes i com a tals estem plens d'entusiasme per dos nobilíssims ideals... Som catòlics fervents, fills de la veritable Església de Jesucrist... Som nacionalistes... i estem disposats a totes les abnegacions per la llibertat i la grandesa de la nostra Mare Pàtria: Catalunya».

1098. EL POMELLISTA.—Periòdic catalá. [Capçalera mixta].

Direc.: Passatge Carbonell, 2, pral. 1.ª—*Arts Gràfiques* Joan Julià, Vigatans, 11.—279 × 185 mm.—4 pp. a 3 col.—Suscripció: Trimestre, ptes. 1'20. Núm. solt, ptes. 0'10.

Any I, 1922; núm. 1 (10 set.)

L'article «Paraules de sinceritat» ens diu que la finalitat d'aquesta publicació no és la de «seguir cap política enrevessada e ineficaç, al ensemps que materialista. Nosaltres sols veiem en nostra tasca, una espiritualitat, un ideal que al nostre pensar, es l'únic qu'han de seguir les joventuts catalanes, ja qu'elles son l'esdevenidor de la Pàtria». El dirigia En F. A. Forné.

1099. ICARIA NACIONALISTA.—Sortirà el 10 i 25 de cada mes. [Capçalera mixta a dos colors, amb el títol de la publicació i l'escut de Catalunya].

Imp. *Ibérica*, Passeig Triomf, 48.—397 × 287 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt, ptes. 0'10.
Any I, 1922; núm. 1 (10 set.)

En l'article «La nostra tasca» llegim el seu programa que no és altre que el de «transformar els milers d'habitants heterogenis que constitueixen el nostre nucli urbà en un tot estructurat i homogeni fortament catalanesc... Fuitejarém amb constància l'esperit vilatà, retardatari, materialista i servil del vell Poble Nou, treballant amb entusiasme per l'avenç civic-cultural del Poble Nou...».

1100. EL GRÁFIC.—Periòdic quinzenal independent defensor dels interessos de la barriada. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Plaça Ibiça (Bar).—Imp. *Modern Stil*, de R. Viñeta, Horta, 40.—222 × 155 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'30.—Il·lustrat.
Any I, 1922; núm. 1 (15 oct.)

La barriada a la qual fa referència el subtítol, és la d'Horta; per això llegim en la «Crònica» que «*El Gràfic* ve a ocupar un lloc dintre el districte nové... per a defensar amb raó i justícia els drets dels qui vivim en ell». Afegeix que «serà el clam lliberal i demòcrata... però que dintre llurs pàgines la política de capella, de centre, de cassinet i de caciqueria no hi tindrà ni la més lleu ombra». Inseireix treballs literaris.

1101. AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA SANT GERVASI. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Sant Eusebi, 64.—Imp. Castillón.—184 × 108 mm.
Any I, 1922; núm. 1-2 (nov.-dbre.) - II, 1922; núm. 4-7 (febrer-maig).

1102. L'ESTAT CATALÀ.—Publicació de orientació nacional. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: *Federació Democràtica Nacionalista*, Sant Honorat, 7, pral.—Imp. Antoni Lopez, Olm, 8.—247 × 185 mm. [Des del núm. 20] 306 × 212 mm.—8 pp. a 3 col.—Suscripció: Catalunya, trimestre, ptes. 3. Núm. solt, ptes. 0'20.

Any I, 1922; núm. 1-3 (15 nov.-15 dbre.) - II, 1923; núm. 6-20 (1 febrer-5 set.)

En l'article «Joves de Catalunya» llegim que els dos mots «*Estat Català*» són la convicció de la nostra tasca. Dos mots que enclouen la més alta significació del nostre ideal. Dos mots en els que hi va compresa tota la transcendència de nostre esforç envers l'assoliment de l'independència de la Catalunya dels nostres somnis i de les nostres amors». El director era En Francesc Macià. Publicava números extraordinaris.

1103. GROP EXCURSIONISTA «MONTCAU».

No hem vist cap exemplar d'aquesta publicació, però sabem la seva existència per veure-la esmentada entre els Butlletins rebuts pel *Centre Excursionista Barcelonès* (desembre, 1922; VIII, 1087); l'any següent (agost, 1923; IX, 93) ens diu que ha rebut la fulla-programa de les excursions a fer per la dita Societat, en el mes de juliol, sense parlar del Butlletí.

1104. AUBA NAIXENT.

Publicació del Pomell de Sant Martí de Provençals; la veiem esmentada en *Amfora* (III, 1922; núm. 23 i 24). No n'hem vist cap exemplar.

1105. EL NANDU DE LLOFRIU.—Apareix cada dijous. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Rambla de les Flors, 30, 1.º—Imp. Labraña.—245 × 168 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'15.—Il·lustrat.
Any I, 1922. - II, 1923; núm. 1-44 (23 nov. 1922-27 set. 1923).

Publicació humorística que demana «el dret de fer barrila i l'obligació de fer barrila». El director era En Jacint M. Mustieles, i en febrer de 1923 va passar a dirigir-la N'Agustí Piracés. La va suspendre el Directori d'En Primo de Rivera sense haver tingut cap denúncia.

Per la França

Catalunya fins pensant amb ella mateixa, no pot ésser sorda a les consicions de la vella Europa.

I el Nacionalisme Català, deu intervenir en la polemica internacional, sempre en aquell sentit que sigui contrari al poder que detesta el voler lliberatiu de la Pàtria.

I si aquest sentit s'escau precisament en una pregona simpàtia com la que sempre França ha inspirat a Catalunya esdevé ja un doble motiu de gran eficàcia.

Catalunya ja té contrets sa crítica per la causa de França. Quan Catalunya ha anat contra França, ha sigut una Catalunya desnacionalitzada, una Catalunya espanyola. Quan Catalunya s'ha rebelat contra Espanya, quan Catalunya s'ha sentit posessionada del seu valer nacional, ha mirat a França, en demanda d'una ajuda ètica.

Si Catalunya ha rebut greuges de França, no ha sigut del poble francès, ha sigut de les

dinasties de França. En canvi, Castella, erigida en director de les terres hispàniques, ha greujat Catalunya sempre del del rei fins l'últim vasall.

Per això en aquestes hores una mica plenes d'engdaia en que la pau del món sembla sotraguejar-se novament i les espases de l'imperial Germànic tornen a desenvolupar-se. L'ESTAT CATALÀ: A és la revolta de la voluntat d'aquells herois catalans que en la gran guerra donaren la seva sang per la causa de la França eterna i uneix el seu clam junt amb aquells voluntaris de Nord-Amèrica, qui per boca del coronel Owsley han dit la seva paraula d'adhesió.

El nostre nacionalisme no és certament un feixisme, ni som uns «camelots du roi». És anti-imperialista i fonament democràtic. Pugnem igualment per la llibertat de la Nació, com per la llibertat dels homes de la Nació. I per això no podem solidificar-nos amb un Estat que

ha detestat llibertats de pobles, que els ha anorreat bàrbarament i ha volgut inondar de sang els camps de les nacions llatines, ara i sempre ligades per raons naturals a la vida de Catalunya. I si l'opinió general a Catalunya fos encara favorable a l'Alemanya — que no ho és — nosaltres com a homes dignes ens rebelaríem contra la raça que assassina i lekkoecht i tosa Luxemburg.

Contraris a l'acció francesa, sols ho poden ésser aquests esclaus, que des de la Casa del Poble de Madrid combaten en nom de la dignitat proletària el nacionalisme català i l'acció defensiva de França a la conca del Ruhr.

Són esclaus de raça i per això la seva psicologia s'avé més per l'Alemanya, espill de totes les esclavituts, que no, per França mare de totes les democràcies.

Ja ho sabeu, patriotes. Per la França la nostra voluntat i el nostre esforç. El Nacionalisme Català és ja avui prou fort i po-

Núm. 1102.

1106. XUT! [Capçalera iHustrada, amb el títol de la publicació].
 Red. i Adm.: Comte de l'Assalt, 45.—*Tallers Gràfics* Costa, Comte de l'Assalt, 45.—244 × 168 mm.—8 pp. a 2 col.—IHustrat.
 Any I, 1922. - IV, 1925; núm. 1-162 (23 nov. 1922-30 dbre. 1925).
 Setmanari esportiu i humorístic. En l'article de presentació afirma que d'entre totes les publicacions dedicades a esports, «no n'hi ha ni una que s'ho prengui a a brometa... Per això nosaltres venim a ficar-hi cullerada. i amb el decidit propòsit de riure'ns del mort i de qui'l vetlla,... sortim a la palestra, i amunt i crits». Segueix publicant-se. L'ànima d'aquesta publicació és En Vicents Castanys.
1107. LA COMARCA GANDESANA.—Orgue de la Colonia Gandesana. [Capçalera mixta].
 Red. i Adm.: Ronda de Sant Antoni, 21, 3.ª, 2.ª—Imp. Innocent Porcar, Sans, 9.—237 × 163 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Trimestre, ptes. 1. Un any, ptes. 4. Núm. solt, ptes. 0'10.
 Any I, 1922. - II, 1923; núm. 1-24 (27 nov. 1922-8 dbre. 1923).
 En la *Presentació* llegim que aquest periòdic l'escriuen «un estol de joves plens d'entusiasme, aimants de la llibertat, la justícia i decidits defensors de tot el de la nostra terra. El nostre orgull està en poder dir que aquesta publicació surt a la llum pública sens estar lligada en cap grup ni determinada personalitat». Solament tracta d'assumptes comarcals. El director era En Joan Velasco.
1108. FENT VIA.—Revista. - Butlletí de l'Ateneu i Escoles Catalanes «Prat de la Riba». [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Aragó, 259, pral.—Imp. Altés, Angels, 22 i 24.—211 × 114 mm.—24 pp.
 Any I, 1922; núm. 1 (30 nov.)
 En l'article «Fent via» llegim que: «Ens empeny un ideal per a la execució del qual no havem de plànyer mitjans: l'ideal de plena sobirania nacional per a nostra Patria. I el camí i la via l'anem fent amb pas ferm i decidit, lluitant continuament». S'hi veuen articles polítics i literaris.
1109. CIVISME.—Publicació de l'Estat Federal de la S. Preparatòria. [Capçalera iHustrada, amb el títol de la publicació i els escuts de Catalunya i de la Generalitat].
 281 × 155 mm.—8 pp.—Núm. solt, ptes. 0'10.
 Any I, 1922-23; núm. 1-2 (19 dbre. 1922-8 gener 1923).
 Inseria articles culturals, notes d'esport, treballs literaris, etc. Abans del número primer va publicar-se en 15 de novembre de 1922 un «Primer plec», que consta de 4 planes, on N'Aureli Vila, ànima d'aquesta publicació, ens diu que aquest periòdic «te per objecte el desenrotllament cultural de tots els alumnes de la «Secció Preparatòria de la Universitat Industrial». Publicació tirada en «cyclostyle».

XUTEM!!!

Ja som aquí. Allò tan suat de venimos a llenar un vacio, ens vindria com l'anell al dit si ens passés per la gorra fer la nostra presentació d'una manera seriosa. Perquè, val a dir-ho: d'entre la munió de revistes, revistetes i revistasses que parlen d'esport amb aquella bona fe — que Déu els la hi conservi! — no n'hi ha ni una que s'ho prengui a brometa, com si el futbol estés renyit amb la grimègia i veient boxejar a dues menors del districte V^o hom no s'hi pogués fer un bon ganxo de riure.

Tothom es pren els esports amb més serietat que una purga. Sembla que el nostre bon humor, aquella clàssica barrila dels nostres avis, s'hagi esvaït sota d'un baj de gravetat que fa tres coses. Per això nosaltres venim a ficar-hi cullerada, i amb el decidit propòsit de riure'ns del mort i de qui el vetlla, de pendre'ns a brometa el succés esportiu més esgarriós i de «pilotararnos» — amb el respecte degut, eh? — de la patum més venerable, sortim a la palestra, i amunt i crits.

Les nostres paraules no deuen molestar a ningú. Avui per tu, i demà per mi, serà el nostre lema. No som partidaris ni partidistes. Veurem els fets i les persones a través d'un lentes els vidres dels quals han sigut tenyits de bon humor i d'optimisme.

Ja ho sabem, doncs. N'hi ha un més a la colla. Salut i bon humor!

INTERVIUS CAMELISTIQUES

ELS "PECES" D'AMUTE

El director es va ficar a la closca que un servidor garlés una estoneta amb un dels de la colla que allà dalt van ensopir als de Guipúscoa. Com que el nostre director és més tossut que en La Riva, i quan fica la banya en un forat ni en Maa-

ferre el conveg, van ésser inútils les meves protestes, i el dimarts, pels volts de les onze, vaig tenir d'anar al Baixador del Passeig de Gràcia, com un home. Allà érem una colla, els noms dels quals no cito, per dues raons: la segona, perquè no vaig apuntar-los. Arriba el carril, i lo primer que veig és en Montesinos, amb sa característica fisonomia de legionari. Faig els possibles per empendre'l, però em fuig. Potser l'esperava la «xaveia».

Em dirigeixo a en Sagi (la «pinta» del qual publicquem, segons l'ha caricaturitzat en Castanyes), però veig a sa muller i el gran «Cúlio» que l'esperen, i desistixo. Mai m'ha agradat esguerrar la troca en els dolços esplais familiars.

El senyor Germà! Angela Maria! Aquest em treurà d'engúnies!

I amb el llapis a una mà, el carnet a l'altra i el barret a l'altra, vaig estrènyer-li la seva, bruta-encara del sutge del samí.

—Com ha anat això?

—Com una seda. Ha agradat molt. Crec que

hi haurà negoci, doncs tothom qui n'ha tastat, se'n llepava els bigotis...

—Crec que no ens entenem. Li parlo del nostre equip...

—Ah, caratsus! Jo em referia a l'anís! Com que n'he repartit 6,000 mostres!... Ha resultat fort i finet alhora. Cregui que ha deixat bon gust de boca...

—L'anís?

—No. Ara parlo de l'equip. Els de la boina encara no se'n saben avenir. Diuen que perquè els faltava l'Eizaguirre! Romanços! És que els nostres, abans de la batussa, havien begut un traguert del meu anís...

—Ara vegi!

—L'Estruch, fet un pinxo. Es va ficar a la clos-

Núm. 1106.

1110. LA RAÇA.—Orgue del deport català. [Capçalera gravada, amb el títol i subtítol de la publicació].

Red. i Adm.: Edit. Millá, Guardia, 9.—Imp. *La Publicitat*.—341 × 230 mm.—8 pp. a 4 col.—Núm. solt, ptes. 0'10.—Il·lustrat.
Any I, 1922; núm. 1 (26 dbre.)

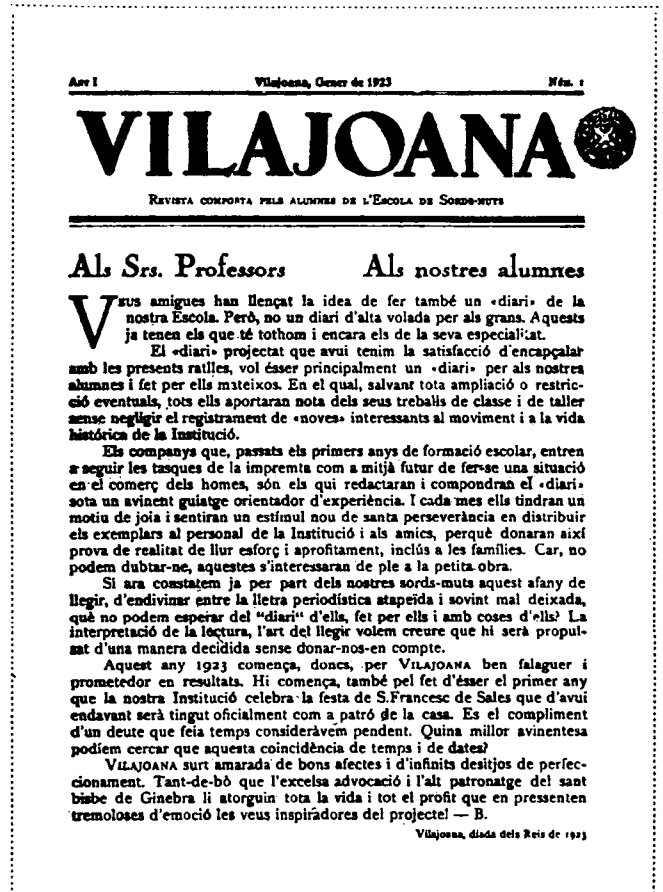
En l'article de presentació llegim: «A que venim? Venim a dir a tots els catalans ço que en nostre entendre te de bell, d'útil i de necessari: la pràctica dels esports, no tan com espectacle, ans com a necessitat biològica i anímica, com a procediment higiènic, com a instrument d'educació moral, de disciplina, de fermesa, de serenitat, d'iniciativa i, també, d'energia, d'energia fins el sacrifici, quan aquest es necessari...». Publicació de molt curta durada.

1111. VILAJOANA. — Revista composta pels alumnes de l'Escola de Sords-muts. [Capçalera tipogràfica].

207 × 141 mm.—4 pp. a 3 col.
Any I, 1923; núm. 1-12 (gener-dbre.)—II, 1924; núm. 13 (gener).

En el primer article del número 1, dedicat *Als Srs. Professors. - Als nostres alumnes,*

llegim: «El «diari» projectat que avui tenim la satisfacció d'encapçalar amb les presents ratlles, vol esser principalment un «diari» per als nostres alumnes i fet per ells mateixos. En el qual, salvant tota ampliació o restricció eventuals, tots ells aportaran nota dels seus treballs de classe i de taller, sense negligir el registrament de «noves» interessants al moviment i a la vida

Núm. 1111.

històrica de la Institució. - Els companys que, passats els primers anys de formació escolar, entren a seguir les tasques de la impremta com a mitjà futur de fer-se una situació en el comerç dels homes, son els que redactaran i compondran el «diari» sota un avinent guiatge orientador d'experiència».

1112. BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ CATALANA D'ANTROPOLOGIA, ETNOLOGIA I PREHISTÒRIA. [Portada tipogràfica].

Imp., *Editorial Catalana, S. A.*, Ferlandina, 7, 9 i 11.—182 × 106 mm.—Trilingüe.—Il·lustrat. Any I, 1923 (gener-dbre.) 226 pp. - II, 1924 (gener-dbre.) VIII + 291 pp. - III, 1925; VII + 285 pp.

Conté interessants estudis en espanyol, francès i català; signats els d'aquesta última llengua per En Bosch Gimpera, Serra Rafols, Colominas Roca, Batista Roca, Pericot, Millàs, Duran i altres.

1113. ESTUDIS FRANCISCANS.—Publicació mensual dirigida pels Pares Caputxins. [Portada tipogràfica].

Red. i Adm.. Convent de PP. Caputxins. - Sarrià.—Imp. *Atenes, A. G.*, Provença, 157. [Des del núm. 208] Altés, Angels, 22 i 24.—190 × 115 mm.—Suscripció: Espanya, l'any, ptes. 16. Núm. solt, ptes. 1'50. Extranjer, l'any, ptes. 20. Núm. solt, ptes. 2.—Bilingüe.

Tercera etapa. Any XVII, 1923; núm. 188-199 (gener-dbre.) 472 + 474 + V pp. - XVIII, 1924; núm. 200-208 (gener-dbre.) 479 + 240 + 509 pp. - XIX, 1925; núm. 209-219 (gener-dbre.) 400 + 480 pp.

La finalitat d'aquesta publicació és la mateixa que hem assenyalat en tractar de l'època anterior (vegeu núm. 827). S'hi veuen treballs en català i en espanyol, francès i italià.

1114. BUTLLETÍ DEL FOMENT EXCURSIONISTA DE BARCELONA. [Des del set. 1924] Boletín del Fomento Excursionista de Barcelona. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Rocafort, 33 i 35, i Passeig de la Creu Coberta, 41 i 43. [Des de l'any I, núm. 6] Ronda Sant Pau, 77. [Des de l'any II, núm. 11] Aribau, 21, entl.—172 × 122 mm.—8 pp. a 2 col.—Il·lustrat.

Any I, 1923; núm. 1-12 (gener-dbre.) - II, 1924; núm. 1-12 (gener-dbre.) - III, 1925; núm. 13-19 (gener-set.)

Portaveu excursionista, com altres ja descrits. La castellanització del títol fou deguda a una imposició de la Dictadura.

1115. CATALUNYA FRANCISCANA.—Portaveu del Terç Orde Franciscà de Catalunya i Balears. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Comissariat del T. O. F., Baix de Sant Pere, 18. [Des de setembre de 1925] Red. Convent de PP. Caputxins. - Sarrià. Adm.: *Ed. Franciscana*, Riera Sant Miquel, 1 bis.—Imp. Altés,

Angels, 22 i 24.—176 × 123 mm.—Suscripció: Península, l'any, ptes. 16. Núm. solt, ptes. 1'50. Estranger, l'any, ptes. 20. Núm. solt, ptes. 2.—IHuistrat.

Any I, 1923; núm. 1-12 (gener-dbre.)-II, 1924; núm. 1-12 (gener-dbre.)-III, 1925; núm. 1-12 (gener-dbre.)

Conté estudis doctrinals, santoral franciscà, correspondències de les missions franciscanes, una secció antoniana i notes foranes de les coses del T. O. F.

1116. REVISTA CATALANA DE MÚSICA.—Publicació mensual. [Capçalera tipogràfica].

Direc. i Adm.: Passeig de Gràcia, 86.—Imp. *Elseviriana* i Llib. Camí, S. A., Torres Amat, 9.—182 × 127 mm.—50 pp.—Suscripció: Catalunya, terres d'Espanya i Rosselló, un any, ptes. 15. Mig any, ptes. 8. Trimestre, ptes. 4. Estranger, un any, ptes. 22. Mig any, ptes. 12. Trimestre, ptes. 6. Núm. solt, ptes. 1'50.—IHustrada.

Any I, 1923; núm. 1-6 (gener-juny).

En el Prospecte, deia que «aquesta Revista... vindrà a omplir una necessitat fonament sentida pel poble de Catalunya, avui abandonada, quan a art musical, a les propies forces, ço que fa que aquest sentiment de musicalitat tan arrelat en la seva ànima es perdi en la més soferta passivitat per manca d'una educació apropiada que l'orienti i li assenyali el camí a seguir». El director era N'Agustí Grau, i s'anunciaren com a col·laboradors, H. Angles, F. Baldelló, F. Mompou, J. Barberà, A. Ribó i molts altres.

1117. REVISTA DE LA VIDA MUNICIPAL. [Capçalera gravada].

Red.: Escola d'Administració de la Mancomunitat de Catalunya, Carrer del Bisbe. Adm.: *Editorial Catalana, S. A.*, Escudellers, 10 bis, entresol.—Tallers Gràfics *Ed. Catalana, S. A.*, Ferlandina, 7, 9 i 11.—305 × 203 mm.—16 o més pàgines a 3 col.—Suscripció: Barcelona, un any, ptes. 15. Fora, un any, ptes. 16. Núm. solt, ptes. 1'50.—IHustrada.

Any I, 1923; núm. 1-12 (gener-dbre.)-II, 1924; núm. 1-3 (gener-març).

En l'article «Les primeres paraules» llegim que en aquesta Revista «tindran els funcionaris un orgue de facilitació de la seva feina específica». Fou la primera revista de Dret Administratiu escrita en català. La Redacció la formaven els Professors de l'Escola de Funcionaris d'Administració Local.

1118. HISPANIA MÚSICA.—Revista mensual il·lustrada. Organo de la Sociedad de Autores - Músicos - Poetas - Literatos. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Nàpols, 288.—Tip. de Julià Doria, Córcega, 335.—176 × 110 mm.—12 pp.—Suscripció: Un any, ptes. 5. Extranger, un any, ptes. 7'50.—Bilingüe.

Any I, 1923; núm. 1-4 (gener-abril).

Revista dedicada al foment de la música, de les belles lletres i de les arts. El director era En Celestí Rosich i redactor en cap En Josep Gajas.

REVISTA DE LA VIDA MUNICIPAL

PUBLICACIÓ MENSUAL

De l'Escola d'Administració de la Mancomunitat de Catalunya

Any I

MES GENER 1923

Núm. 1

SUMARI:

LA CASA DE LA CIUTAT DE BARCELONA. — LES PRIMERES PARAULES. — RECORD. *per J. Vallés i Pujals*. — FUNCIÓ NOTARIAL DELS SECRETARIS MUNICIPALS. *per Ramon Coll i Rodés*. — IMPRESSIONS EN MATERIES D'HIIGIENE. *per A. Ariet*. — ISIDRE LLORET I MASSAGUER — NOTES LINGÜÍSTIQUES. *per P. Febrer*. — BIBLIOTEQUES POPULARS. — ELS SOUS DELS FUNCIONARIS IL·LEGALMENT SEPARATS, DAVANT DE QUI ES DEUEN RECLAMAR? — SOBRE L'IDEAL D'AUTONOMIA MUNICIPAL: Municipalisme i prosperitat financiera de les ciutats. *per Miquel Vidal i Guardiola*. — SECCIÓ DE LEGISLACIÓ. *per Josep M.ª Pi i Suñer*. — LA PRIMERA PLANA DE LA REVISTA. — SECCIÓ DE JURISPRUDÈNCIA. *per F. Cull i Verdagué*. — CONFERENCIES COMARCALS — SERVEIS TÈCNICS MUNICIPALS: Clavegueres. *per R. Giral i Casadesús*. — ELS PAGAMENTS AMB CABALS MUNICIPALS I LA CONTRIBUCIÓ D'UTILITATS. — CONSULTES. — DELRES QUE LA LEGISLACIÓ IMPOSA: serveis a càrrec del Secretari. *per F. Sans i Bulgos*. — JUTJAT MUNICIPAL. *per Josep M.ª Gich*. — DEURES I OBLIGACIONS DELS AJUNTAMENTS AMB REFERÈNCIA A CLAVEGUERES. *per Francesc Rosell*. — NOTES DIVERSES. — JURISPRUDÈNCIA DEL TRIBUNAL SUPLEN.

REDACCIÓ:
Escola d'Administració de la
Mancomunitat de Catalunya
CARRER DEL BISBE
BARCELONA

ADMINISTRACIÓ:
Editorial Catalana. S. A.
ESCLIBELLERS, 10 I 113, ENTRESOL
BARCELONA

Núm. 1117.

1119. RIJIC.—Te per objecte primordial difondre i propagar arreu Literatura Catalana. Teatre. Esports. Sardanes. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Viladomat, 74.—Imp. *Rijic*, Viladomat, 74.—175 × 104 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'25.

Any I, 1923; núm. 2-3 (15 febrer-15 març).

Aquesta publicació va començar a sortir el mes de gener. Sembla ésser obra de principiants. Era l'orgue del «Grup d'Esbarjo Cultural» del «Barceloní F. C.»

1120. BUTLLETÍ DE L'AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA «JOVENTUT». [Portada mixta, amb l'escut de l'Agrupació].

Red. i Adm.: Flassaders, 21, pral. [Des del núm. 5] Jaume Giralt, 4, pral.—Tip. *Mercurius*, Baix de Sant Pere, 23 i 25. [Des del núm. 5] Tallers Gràfics Rovira, Asalt, 69.—189 × 113 mm.—4 pp.

Any I, 1923; núm. 2-7 (febrer-juliol).

Aquest Butlletí va començar a sortir el gener d'aquest any.

1121. PORTAVEU DEL GRUP EXCURSIONISTA «ELS MATINERS». [Capçalera tipogràfica. [Des del núm. 4] Capçalera mixta, amb el segell del Grup].

Red. i Adm.: Torres, 20.—Tallers Gràfics Porta, Planeta, 23. [Des del núm. 3] Tip. J. Doria, Pere Serafi, 16.—180 × 104 mm.—8 pp.

Any I, 1923; núm. 1-5 (gener-oct.)

1122. LLUITA.—Publicació mensual de la Federació de Dependents de Catalunya. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Rambla de Santa Mònica, 25.—Tallers Gràfics Antoni J. Rovira, Comte Assalt, 69. [Des del núm. 18] Imp. *Bibliotheka*. - Reus. [Des del núm. 31] Tip. *Lluita*. - Reus. [Des del núm. 32] Imp. Antoni Lopez, Olm, 8.—230 × 169 mm. [Des del núm. 18] 402 × 270 mm.—16 pp. a 2 col. [Des del núm. 18] 4 pp. a 4 col.—Núm. solt, ptes. 0'10.

Any I, 1923; núm. 1-10 (gener-dbre.) - II, 1924; núm. 13-14 (gener-dbre.) - III, 1925; núm. 25-36 (gener-dbre.)

En l'article de presentació ens diuen que: «*Lluita*, ve a ésser el portaveu de la dependència catalana, classe que sent pregonament les injustícies del règimen actual i lluita ardidament pel enfondrament del lliberalisme econòmic. - *Lluita* no te en materia social cap dogma, no serà, per tan, comunista llibertaria... *Lluita* ha d'ésser la propugnadora de les reivindicacions de la classe nostrada, però ha d'ésser també, fornal encesa on s'hi forgin les més altes virtuts ciutadanes. *Lluita*, surt a la palestra rublerta d'entusiasme i de idealitat abrindant en goig viril, el labar sant de la justícia social i de la civilitat de Catalunya».

LLUITA

Aquest número ha passat per la censura militar.

PUBLICACIÓ MENSUAL DE LA FEDERACIÓ DE DEPENDENTS DE CATALUNYA
Any II. Núm. 23. BARCELONA, Rambla de Santa Mònica, 83. Novembre 1924.—10 cts.

IV Assemblea de la Federació de Dependents de Catalunya

Companys:

Normalment reunim en l'Assemblea General, en compliment de ço que preceptua els Estatuts de la Federació vinent a resumir-vos breument amb la present Memòria, la nostra gestió en l'exercici de 1923-24, per la qual podreu decidir quin ha sigut l'actuació de la Federació en el període esmentat i també quin ha sigut la tasca que ens ha calgut realitzar per a poder assolir l'apagament de dificultats que en el transcurso de l'exercici (i) hi ha anat presentant.

No hem pas de resumir-vos, puix que de tot vosaltres en ben coneguda, la difícil situació en que va trobar-se aquest Comitè. Escollit després de la seva elecció en l'Assemblea de Terrassa. Una d'elles, la primera, va ésser la circumstància d'haver sigut escollit el Centre de Barcelona — en l'ordre del qual hi té instal·lat el seu estatge la Federació — que posseïa possibilitats en absolut nostre desenvolupament normal. Aquesta necessitat que s'havia de trobar amb rapidesa i l'obligació que tenia el Comitè de procurar que molts de dependents tan importants com les federades Seccions d'aquell Centre, la Permanent d'Organització i Treball i Grèms de Viarants, no quedessin orfes de tot defensa, feu que el company President se trasladés a Madrid per a gestionar prop de l'actual Govern la recuperació de l'edifici i l'autorització per a poder funcionar les seccions de defensa social, educació, mutualitat i cooperació. L'ajut del Comitè Directiu del Centre de Barcelona i la sinceritat i raonaments exposats pel nostre company President, determinaren que se les autoritats autoritzessin el funcionament d'aquelles seccions essentals i l'obertura dels locals on hi s'havien d'instal·lar, entre els quals hi ha el d'aquesta Federació.

Situats que forem en aquesta legalitat i sentint ja els punts dintre l'area dels quals havien d'instal·lar-hi la nostra activitat, varem determinar l'obra a realitzar, la tasca que tenim de portar a terme, adaptant-la a les circumstàncies actuals. Varem decidir, doncs, per a més endavant l'obra objectiva de la Federació, la realització de la qual requereix una intensa propaganda que no hauríem pogut realitzar, i ens circumcrivíem als acords de l'Assemblea de Terrassa.

Determinada, doncs, la nostra tasca ens posàrem en contacte amb les entitats afectades per l'acompliment de la Llei del Règim Distingit en les localitats respectives.

Els companys de Manresa, a l'hora que els de Mataró i Vallès també Terrassa, emparejaren una altra companyia local per a que es complís l'Assemblea Lleida, i quan vinguérem que poguéssim reunir per les realitzacions patronals i adreces per les autoritats locals emprènquem d'acord amb el Comitè Executiu de la Federació, l'acció conjunta.

S'ha obtingut, companys, amb tot go que ensotem, la derogació dels mercats i feres que tenim imposades, les quals seran feres que engrandiran els patrons per a burles de d'un fet tan just com el del Règim Distingit. Vençuts en aquest repte, han bucat el subterfugi d'un article de la Llei que amb intencionalitat mala té tregueris i volem que digui go que no diu. Tenim la seguretat de que seria vençuts com ho ha sigut ja en altres localitats on companys nostres, d'alguns anys, dels beneficis de la Llei, seguretat lila de la plena confiança que sentim amb l'enseny de justícia que informa aquesta

classe de resolucions l'actual Subsecretari del Ministeri de Treball Sr. Audo, el qual, tenint en compte la justícia de nostres demandes i les raons esmentades en els diversos documents que li hem adreçat en contra d'aquell article i l'hi hem adreçat, indigna i equívoca pretensió d'aquella burgesia, no permetrà que la nostra prou soteria classe continui perjudicada.

Uns altres dels problemes que afecten al nostre interès col·lectiu és el referent a l'INTERNAT. També per a amonar en lo possible la situació en que es troben els companys que són obligats a prestar el seu treball dintre aquest règim — i diem en lo possible, per que hem de tenir en compte que està regulat per una Llei — regim que principalment i en propòsit gran afecta a una classe de dependents mercantils de Barcelona, el nostre company President va fer diferents visites a l'Alcalde i President de la Junta Local de Reformes Socials, el resultat de les quals, va ésser la tencura a l'Assemblea. A la instigació de l'Alcalde, acordarem a que es revisés la situació de legalitat en que es troben els patrons que tenen instal·lat aquell règim, per moltes les ordes, i que no hem de deixar fins que s'arribi a la seva total abolició.

Els companys de Lleida han donat mostra de go que pot fer-se quan es després les activitats que tenim desenvolupant moltes vegades incoordinadament. En el transcurso d'aquest exercici aquells companys s'han adreçat a la capital, varen de les inquietuds socials dels nostres temps, en aquella ocasió.

En poc temps han quadrat el nombre d'associats al seu Centre, han batit un rècord que després d'adonar per l'efecte que representa, instal·lar-hi unes nocles modernes en l'aspecte pedagògic, les quals de constituir serien el model per la transformació necessària que requereixen algunes de les que els Centre sostenen.

El Comitè Executiu davant l'efecte de cohesió col·lectiva que representa go que han fet els companys de Lleida, no ha volgut per què absent i tenir en compte les finalitats de l'organització nostra, ha presentat aquests companys l'aport moral i mate al que ha sigut necessari i que la situació general hi han permès.

En per aquest motiu que n' estant aquell Centre l'arranjament d'un capítol a pagar comença la seva obra i després, consolidada, el Comitè Executiu prengué l'acció de prestar-lo-hi, escrivint-se tots els resultats que per aquesta classe d'operacions són necessàries, els compromisos dels quals estàn a disposició de l'Assemblea.

En tots els aspectes — betals que ha afegit a la nostra col·lectivitat hi hem fet sentir la nostra veu; de tot, però, se n'ha donat compte per mitjà del nostre portaveu.

LLUITA. Aquest ha sigut el primer exercici en que ha sigut transformada, complint-se així el acord de la darrera Assemblea. Les modificacions que s'han anat introduint i que de seguir introduint-hi, el fet accidir a dret el nostre herald que ens anuncia d'una manera incipient avui, els fulgors de les nostres victòries.

En la nostra mà que allarguem als demés companys de l'estranger, mostrant-los-hi la nostra tasca, modesta, però efectiva.

Amh tot i momentar per a postures, tot quan us resumim, un treball de molta importància, puix que ensotem podem dedicar-hi les poques hores que el nostre treball quotidian ens deixa a lliure, i aprofitant si poc que podria fer-se en

l'aspecte de la nostra exposició, hem realitzat vistes, que ens permeten dir-ne d'inspecció, en vistes esgotades de la nostra terra.

Una d'elles, Girona, en una miseria prestigiosa de dependents sentim a el nostre lloc, que amb concretar-se en aquella Ciutat i tendrà l'efecte que preveiem, a mitja que les situacions ho permetin. També podem dir igual en go que la referència a Igualada, Sant Feliu, i altres ciutats que hem visitat i hem desolat les nostres primeres parades.

Però no volem continuar detallant tots i casos que ensotem podríem ocupar-se una volta realitzar.

Una de les coses que volem portar a terme, i deixar-ho secretat, és go que la referència als Agrupaments Comarcals. S'han ocupat ja, el del Vallès, manca solament la seva constitució definitiva; el Comitè entrava, orien podrà desmarcar totalment constituint, per a poder funcionar com preveiem els nostres Estatuts, escrivint amb l'aport dels molts de dependents interessats, en que funcionen i som des de haver d'èsser.

En l'ordre intern de la Federació no volem dir-vos-hi res, ni estats de comptes que es presenten a l'Assemblea, i les relacions amb proves de moviment d'associats diran més de tot quant poguem dir ara nosaltres.

Tanta aquí reunida i celebrada la tasca realitzada, moltes heu de fer si es que havem suportat amb l'obligació que varem imposar-nos.

EL COMITÈ EXECUTIU DE LA FEDERACIÓ DE DEPENDENTS DE CATALUNYA.

(Membria Regida pel company Secretari del Comitè Executiu de la Federació en la Quarta Assemblea General ordinària celebrada a la ciutat de Mataró els dies 18 i 19 d'octubre de 1924).

Tal com estara anunciat els dies 18 i 19 del present mes es celebrà la Quarta Assemblea de la Federació de Dependents de Catalunya, en el Casal del Centre de Dependents, en la ciutat de Mataró.

El Centre tenia arranjada d'una manera admirable la seva sala d'actes que dotava l'Assemblea d'un ambient de solemnitat.

Primera sessió

El dia 18, a les 10 de la vetlla se constituí i començaren les deliberacions de l'Assemblea. Obrien la presidència els membres del Comitè Executiu, companys

Josep Riera i Sala	President
Judre Jordà	Vice-president
Françesc Terrafeta	Vice-president II
Françesc Masot	Secretari
Joan Garriga	Tresorer

La presència, a fi de procedir a la constitució de l'Assemblea, seria als delegats a presentar les credencials de la seva representació i personalitat. Alguns dels delegats no arriben fins a l'edifici, dimenge, al matí. Són:

Pel Centre Autònom de Dependents del Comerç i de la Indústria de Barcelona.

David Farrerons Frisxa

Pel Centre Autònom de Dependents del Comerç i de la Indústria de València.

Josep M. Sureda Clot
Joan Dalmas Dalmas.

Pel Centre Autònom de Dependents del Comerç i de la Indústria de Roma.

Josep Sales Masquef

Josep Pedret Millan

Pel Centre Autònom de Dependents del Comerç i de la Indústria de Lleida i de Provença.

Joan M. Morante

Ramon Sarras Curti

Pel Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Madrid.

Pere Solà Sala

Jaume Recoder Esquerca

Pel Sindicat de Dependents de Sabadell.

Pere Olivella

Josep Valldeperas Pic

Pel Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Terrassa.

Françesc Casarull Sala

Juli Figueras Martí

Pel Montepío "La Unión Obrerina" de Barcelona.

Esteve Sans Colom

Françesc Zaragoza Serra.

Per la "Liga de Corredores y Representantes del Comercio y de la Industria."

Ramon Parcerisas Arribé

Antoni Cortés Sala.

Pel Centre Autònom de Dependents del Comerç i de la Indústria de Tarragona.

P. Vallès Bas

Marcel Rodón.

Seguidament, tal com preceptua els Estatuts, es passa a nomenar la tasca que preveia l'Assemblea. És elegida per solament, a proposta del company Antoni Cortés, aquest-se componen en el següent ordre els companys:

Françesc Lladó, del Centre de Mataró, President.

David Farrerons, del Centre de Barcelona, Vice president.

Juli Figueras, del Centre de Terrassa, Secretari.

Josep M. Boet, del Centre de Vallès, Vocal I.

Ramon Sarras, del Centre de Lleida, Vocal II.

Parlament obrint la sessió

El company President dona obertura a l'acte solament en nom del Comitè Directiu del Centre de Mataró i de lliars associats, als assistents a l'Assemblea.

"El programa d'emancipació — és — que té assumptat aquesta Assemblea és de tots ben conegut per mitjà del nostre organ Lluita els principals punts del qual són: conservar el que hem conquistat i lluitar per altres millores.

Tu veuràs que d'aquesta Assemblea se surtin acords de veritable profit per a la classe, aconseguint les millors justes i vençent la mesquinesa de les classes directives.

"Dregu breu-vet en les discussions, per que ser la tasca a assolir, és probable que el temps dretal sigui curt.

"Excusa de la manca d'grabats, manifestem que ha aplegat el lloc més que pel arri valor per raons de dimensió, i acabe solament a la Dreta.

Seguidament es llegí l'acte de l'Assemblea anterior celebrada l'any passat a Terrassa, que és aprovada per unanimitat i després la Memòria que presenta el Comitè Executiu de les tasques realitzades en l'exercici de 1923-24."

1123. GRACIA.—Revista Popular Il·lustrada. Surt el dia 30 de cada mes. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Plaça de la Virreina, 7. Adm.: Esmaragda, 8. [Des del núm. 5] Red. i Adm.: Travessera, 22.—Imp. *Perfectus*, Travessera, 22.—230 × 142 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'20.—Il·lustrada.

Any I, 1923; núm. 1-6 (30 gener-30 juny).

En les primeres ratlles del número primer llegim que «*Gracia* es la seqüència d'una obra coneguda. Es la publicació germana de *La Veu Gracienca*. Es el complement d'una tasca mensual». *La Veu* sortia els dies 10 i 20 de cada mes i *Gracia* el 30. (Vegeu núm. 1061).

1124. GOL.—Revista setmanal il·lustrada. Portaveu dels Clubs de Barriada. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Fresser, 130.—Gràfiques Viñeta, Horta, 40 i 61.—232 × 151 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'20.—Il·lustrada.

Any I, 1923; núm. 1 (8 febrer).

En la «Crònica» llegim que obrirà «els braços als clubs de les nostres barriades, per a que la seva afició esportiva no trobi obstacle per a prosseguir un viarany de progrés». Tracta dels clubs esportius de les barriades de Sant Martí, Sant Andreu i Horta, però preferentment dels de futbol.

1125. AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA «SEMPRE AMUNT».

No descrivim aquesta publicació per no haver-ne vist cap número, però s'esmenta entre les rebudes pel *Centre Excursionista Barcelonès* (abril, 1923; IX, 90). En el mes d'agost del mateix any diu haver rebut la Fulla-programa de dit Grup.

1126. LA FLOR DE MAIG.

En el *Butlletí de l'Ateneu Nacionalista Verdaguier* (III, núm. 26; maig 1923) hi veiem el títol objecte d'aquesta nota. Es tracta d'un butlletí de la Cooperativa Obrera del mateix nom.

1127. ROCAPREVERA.—Publicació mensual, dedicada a propagar la devoció a la Mare de Deu, en la venerable imatge de Rocaprevera, i a recollir almoines per a la reconstrucció de la seva ermita, en el terme de Torelló. [Capçalera mixta. Dibuix, d'En Joan Llimona].

Red. i Adm.: *Foment de Pietat Catalana*.—Imp. F. Giró, Mallorca, 170.—224 × 141 mm.—8 pp. a 2 col.—Il·lustrada.

Any I, 1923; núm. 1-9 (abril-dbre.) - II, 1924; núm. 10-19 (gener-oct.)

La finalitat d'aquesta publicació ja ens la diu el subtítol. Publica articles religiosos i morals, i la llista de les quantitats recaudades per a la reconstrucció.

1128. LA PUBLICITAT.—Edició setmanal d'esports. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Passeig de Gràcia, 34.—Tallers d'imp., Barbarà, 11 i 13.—540 × 394 mm.—8 pp. a 7 col.—Suscripció: Catalunya, trimestre, ptes. 2'50. Espanya i Portugal, trimestre, ptes. 3. Amèrica llatina, trimestre, ptes. 3'50. Altres països, trimestre, ptes. 9. Núm. solt, ptes. 0'20.—Il·lustrada.

Any I, 1923: núm. 1-35 (9 abril-26 nov.) - II, 1924; núm. 41-53 (7 gener-31 març).

En l'article «Ve't aquí el segon gol» llegim que ressenyaran més detalladament que en el diari *La Publicitat* els partits que es juguin i notícies interessants per l'enaltiment de l'esport català. Figurava com a director En Salvador Millet, però en realitat ho fou En Santiago Mestres, i després En Vicens Bernades.

1129. ¡PA... NAL!—Gran rotatiu d'esports. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació].

Imp. *El Sport*, Casanova, 15.—251 × 177 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'10.—Il·lustrat.—Bilingüe.

Any I, 1923; núm. 1 (11 abril).

En la «Presentació» llegim: «Si vols riure, de tot i de tots, en ço que fassi referència a Sport, vina amb nosaltres. No fem riure... sino que fem gatzara amb tot».

1130. DANSA, PATRIA I ART.—Revista setmanal literària. [Capçalera tipogràfica. Portada mixta, amb l'escut de Catalunya].

Red. i Adm.: Ferrán, 30, 3.—*Aenes, A. G.*, Provença, 157.—182 × 108 mm.—16 pp.—Núm. solt, ptes. 0'25.—Sortia els dissabtes.

Any I, 1923; núm. 1-2 (21-28 abril).

Demés dels articles doctrinals i del «noticiari d'art», publica treballs literaris.

1131. ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'ENSENYANÇA CATALANA.—Fulles informatives. [Capçalera tipogràfica. En la primera plana un dibuix acolorit].

195 × 129 mm.—4 pp.

Any 1923; núm. 1 (maig).

En l'article de presentació llegim que «'s tracta de donar instruccions concretes que puguin ésser útils als nuclis numerosíssims que es preocupen avui d'un ensenyament propi dels infants... Aquestes fulles es referiran a tots els problemes de l'ensenyament extenent-se i tot si és possible a qüestions tècniques a semblança dels que en altres països realitza l'administració pública». Tracta de totes les qüestions que fan referència a l'ensenyament: Edificis, mobiliari, direcció, etc.

1132. LA NAU DE SANTA MADRONA. [Capçalera il·lustrada. [Des del núm. 3] Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Tapiolas, 10.—Imp. J. Corominas, Viladomat, 19.—224 × 150 mm. (Des del núm. 3) 190 × 128 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció: Un any, ptes. 3. Núm. solt, ptes. 0'25.—Il·lustrada.

Any I, 1923; núm. 1-7 (maig-dbre.) - II, 1924; núm. 8-19 (gener-15 dbre.) - III, 1925; núm. 20-31 (15 gener-15 dbre.)

Revista mensual portaveu de la Parròquia de Santa Madrona i vol «desvetllar l'esperit parroquial dels barcelonins» i en especial els de la dita Parròquia. També porta el calendari i cultes de cada mes. Segueix publicant-se.

1133. UNIÓN PROFESIONAL DE DEPENDIENTES Y EMPLEADOS DE COMERCIO.—Boletín mensual. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Ciutat, 5, 1.^r—Imp. Salvat, Duch i Ferré, Viladomat, 108. [Des del núm. 10] Imp. *La Polígrafa*, Balmes, 54.—257 × 166 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any I, 1923; núm. 1-8 (maig-dbre.) - II, 1924; núm. 9-20 (gener-dbre.) - III, 1925; núm. 21 i 22 (gener-febrer).

El President de l'entitat ens diu en l'article de presentació que el Consell Directiu va prendre l'acord «en la primera de sus sesiones de la publicación de un Boletín mensual». Demés de les notes pertanyents a la *Unión* insereix treballs de sociologia, literatura, resenyes d'excursions, etc. En 1925 va seguir amb el títol de *El Caduceo*.

1134. RITME.—Revista Popular. [Capçalera mixta, orlada].

Red. i Adm.: Ample, 53.—Imp. *Omega*, Ample, 53.—194 × 132 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, un mes, ptes. 0'75. Núm. solt, ptes. 0'20. Fora, trimestre, ptes. 3.

Any I, 1923; núm. 1-6 (2 maig).

Vol «posar-se en contacte, principalment, amb l'element sardanístic, i, tenir-lo sempre al corrent de tot el que... a la nostra dansa faci referència... a *Ritme* hi tindrà cabuda la poesia, literatura, música i tots quants sentiments d'art, sien abarcables per la significació del nostre títol». Hi escrigueren N'Adrià Esquerrà, Tomàs Garcés, Antoni Palau, M. Pou Calvet, Ramon Masifern i altres.

1135. NOSTRA PARLA.—Edicions populars. [Capçalera tipogràfica].

Imp. *Atenes, A. G.*, Provença, 157.—210 × 102 mm.—8 pp.

Any 1923; núm. 1 (juny).

D'aquesta publicació sols coneixem el número descrit; hi ha una nodrida resenya estadística referent a l'expandiment de la llengua catalana.

1136. BUTLLETÍ OFICIAL DEL FOMENT NACIONAL DE L'HORTICULTURA. [Capçalera tipogràfica].

Imp. Altés, Angels, 22 i 24.—184 x 104 mm.—18 o 20 pp.—Suscripció: Un any, ptes. 10.—IHustrat.

Any I, 1923; núm. 1-3 (juny-dbre.)-II, 1924; núm. 4-7 (març-dbre.) III, 1925; núm. 8-11 (març-dbre.)

En l'article «Els nostres propòsits» és declarada la finalitat d'aquesta publicació. Mes: no «fer créixer els mereixements de la Jardineria Catalana mitjançant articles, plens d'hàbil ampulositat, que facin veure el que no és... Tot just van desvetllant-se en la nostra horticultura els intents de la investigació científica...El nostre Butlletí, doncs, acompanyarà aquest desvetllament, l'ajudarà, però no l'inflarà»... El dirigia En Nicolau M.ª Rubió.

LA BONA PARLA

Núm. 4	Barcelona, Octubre de 1923	Any I
--------	----------------------------	-------

No siguem criatures

Ataleia la manca de domini que tenen les criatures. Quan menys es ho pensen interrompen la conversa més seriosa amb una pregunta imprudent. Mengem aliondrades, ja que som aquirals, es micoegen com els pollesters, ploren perquè si i riuen perquè no.

L'urga feina la d'educar aqueros mactres exalabrats! Un dia i un altre dia els adveuria i sembla que no s'hi faia mai. Però, p-c a poc, les dures impositons de la realitat ajuntan llar veu poderosa a l'obra de l'educador. I arriba un dia que l'infant reflectora, es domina, imposa el seu domini dels ritus, es fa home. Vice-versa: l'home qui perd son domini es torna un criatura.

I quin paper tan ridícul el d'un home gran que hi arriba per brava-tes de la passió, a enterbolir-se-li el cervell, i obra sense saber que la i para sense saber que diu! Però, en canvi, no us adiuven aqueros homes sòbils, invulnerables, que mai abandonen la Serenitat; i que no dia darrera de l'altre treballen pels ideals i per les realitats que es proposen? No gens els immuta ni el diuame dels adversaris, ni la venia dels envejosos. Duen al front la flama del arny i no obren mal per l'impetu elmer del sentimentalisme, sinó per les impositons de llar Consciència i la veu de llar Voluntat!

Que bell sobretot aquest domini quan es reflecta en la plena possessió de la paraula! Per això els grans homes acostumen a parlar tan augustament: llars discursos semblen edicions clàssics on tot té utilitat i tot «agrega nous hàbituds»!

A queros que parl qualitatve pensen a'ren, que diuen llavors aquelles coses lleugeres i aquella revers

enprant paraules que el seny vol lincades amb sel claus, són rns criatures que no s'apropiquen encara a parlar, són uns amicaliss malheures per l'armitat. Uns homes conscients? No ho són! Uns éssers racionalis? Dubtem-ne piadosament.

Hi ha accions que només la malhadada pot fer impunement en qualsetvol lloc. El mateix passa amb els mots. Si som criatures, que ens posin gorr de cop i que aparellin calcetes pel que pugui succeir. Si som homes, signem—ho, si més no, en el parlar. Parlar bé, fer i fer, és una qüestió de dignitat.

JOAN BAUTAROT

Converses

Comença la conversa entre La Para i En Pau Els companys—com que ja sabem de que anirà—Tropen amb un talent rident.

PAU: Ara seré jo qui et repli.

PAR: I això? Quid t'ha fet de mal?

PAU: No res. Però, com bon amic, em veig en l'obligació de donar-te un consell.

PAR: I seguim amb el consell? Vull dir de començar i el menyspreu dels de més?

PAU: Però a les Aules de Maria aqueros debes romàntiques de parregar el cervell, de repetir l'idea de «La Bona Parla», deman-ho per a la gran boca. A tu home i encara malheures aqueros coers i a tu obra, encara guile.

PAR: Ja em pensava que sortiria amb algun estribat.

PAR: Estribat? T'ho diré com veig, i per la bona voluntat que et dic et repetiré que les mees banals i que et figure de pose a la guile. No em valls fer cap! Ara, et'hi com veig que ja m'agras. Poser alguna del i regular em, per subscripció, una meulla d'ara.

ELS COMPANYS RIEN amb ingenuitat!

PAR: Riure no costa res. Escriure, si us plau, ja teniu tota voluntat en el dret de claus. Et diré, per aqueros regala, que no soc cap rata de sagrada. Però heque ja no puc oblidar que soc català. En Marçel desobliem en Catalunya, nostre País. M, però, no

vull que la vera llengua sigui coneguda pel nom fals de la llengua dels mees.

PAR: Així és fer polleter.

PAU: Ara es política? Amb el que es política? Però em veig perat en llar llengua. Soc obert i me'ho he d'entendre i preucament per això he l'afect d'entendre la bondat del mees estatut. Que regala el bregal, si de car: només hem arribat a unat pocs cultura per a no de semblants bajanades.

PAR: Oh, i la por que els llets de burgesos amb les compayes contra el reue?

PAU: No és tant por, però és l'afect respectu. Tant de ho es dignat de nosaltres: són els deus que no reuegen. Tant de ho que el Santitat meulla aqueros meulla d'altres: són els deus que no reuegen. Que el bregal reuege com aqueros la cara se h'escapillat, perquè veuen que un començat de conatit es en bélls.

PAR: T'ac deman la llengua. Ara, per dir-me la comitat, de tantes de mal parlar.

PAU: Malpar llengua com el bregal. Quas començat forç: man! La gent, que preuolen el bregal el bregal.

EL PARA RIDE.

UN COMPANY: Potet se que t'ho.

JUAN BAUTAROT

Ara renegeu?

Ara, que a diu no us aong es vren deman la terra veu de llar bregal, mees mees p'ara per deman el bregal la justícia del Déu tres voltes fort.

PAR: Començat, reuepart?

PAU: Potet t'ho deman bregal?

Més bé l'ara veu d'ara amb que t'ara veu de llar bregal meulla mort, mees bé l'ara deman que aqueros bregal complet deman pel.

LA PARA RIDE.

PROPAGANDA: Comprim i regala, de un mees llengua d'ara: l'ara. Quatre regala per a parlar bé. És un pocs jocs.

PAR: De Gato llengua: per què parlem que els veuen gorrament reueguat? Ha son responsabilitat?

PAR: De Gato llengua: per que deuen reuegar als veuen propoer? Ha son responsabilitat?

RESPONS DE GATOLLENGUA: el els veuen meulla reueguen a'ara p'ara veu, no son responsabilitat?

PAR: Ha son responsabilitat i la mees m'ara

1137. LA BONA PARLA. [Capçalera iHustrada, amb el títol de la publicació].

Adm.: Durán i Bas, 11.—288 x 190 mm.—1 fulla a 3 col.

Any I, 1923. - III, 1925; núm. 1-29 (juny 1923-dbre. 1925).

Organ de l'Associació de la Lliga Espiritual contra el mal parlar. Treballarà «per a l'extirpació de la blasfèmia i del llenguatge immoral».

1138. CATALUNYA MISSIONERA.—Publicació mensual de la Unió Missional del clero de Barcelona. [Capçalera mixta. Dibuix. de J. Lisbona].

Direc. i Red.: Secretariat de la *Unió Missional del Clero*, Palau Episcopal. Adm.: *Foment de Pietat Catalana*, Duran i Bas, 11.—Imp. F. Giró, Mallorca, 170.—313 × 219 mm.—4 pp. a 3 col.—Il·lustrada.

Any I, 1923; núm. 1-7 (juny-dbre.)-II, 1924; núm. 8-19 (gener-dbre.)-III, 1925; núm. 20-31 (gener-dbre.)

En l'article de presentació llegim que «cada mes s'escamparà la nostra fulla missionera per ciutats, per pobles i masies de Catalunya i a tot arreu arribarà la veu del Missioner de l'Església que ens contarà ses lluites, ses victòries i son martiri... El seu lema serà el crit dels creuats: «Déu ho vol».

1139. CATALUNYA.—Portaveu de l'Escola del Poble Nou del Ateneu Democràtic Regionalista. [Capçalera tipogràfica].

193 × 140 mm.—4 pp. a 2 col.
Any 1923; núm. 2 (juliol).

Insereix notes referents a l'Escola i treballs dels alumnes.

1140. BUTLLETÍ DE LA JOVENTUT NACIONALISTA «LA FALÇ». [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Salmerón, 56, pral.—Imp. *Omega*, Ample, 53.—171 × 110 mm.—8 pp.
Any I, 1923; núm. 1-3 (juliol-set.)

La Redacció, en l'article «Salut» escriu: «Hem vingut, perquè sapiguen sempre, com pensa i com obra la Joventut Nacionalista «La Falç». Afegeix encara que «els eufemismes no resen pels nacionalistes radicals».

1141. ESPURNES.—Revista literaria, propietat del Grop «Cors Flamejants». Aparició quinzenal. [Capçalera tipogràfica].

Direc. i Adm.: Bonsuccés, 33, 3.ª, 2.ª—Tip. J. Anglada, Bonsuccés, 13.—186 × 105 mm.—8 pp.—Suscripció: Barcelona, trimestre, ptes. 0'90. Semestre, ptes. 1'75. Un any, ptes. 3'50. Fora, trimestre, ptes. 1'20. Semestre, ptes. 2'40. Un any, ptes. 4'75. Núm. solt, ptes. 0'15.
Any I, 1923; núm. 1 (agost).

Diu la «Salutació» que «dintre les ratlles d'aquesta Revista hi trobareu les seccions de Crítica, Sardanes, Noves literaries, Excursionisme, Sports, Literatura i altres. Mes endavantensem incloure-hi les de Teatres, Dança, Música, Feminal i molts altres mes que ja anunciarem». Entre els col·laboradors s'hi veuen alguns noms pertanyents a la «Associació d'Autors de la Ploma». El director era En Joan Anglada.

1142. **AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA «BON TEMPS».**—Butlletí mensual. [Capçalera mixta amb el segell de l'Agrupació].
 Red. i Adm.: Sant Andreu, 146.—Tip. Climent Oliveró, Alt de Sant Pere, 45.—188 × 122 mm.—8 pp. a 2 col. La primera pàgina a ratlla seguida.
 Any I, 1923; núm. 1 (agost).
1143. **SARRIÀ.**—Periòdic defensor de la nostra personalitat contra els atacs dels polítics professionals. [Des del núm. 16] Periódico defensor de los intereses de nuestro pueblo. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació, gravat].
 Red. i Adm.: Major, 20.—Imp. Vinyals, de Sarrià, Plaça Constitució, 6.—306 × 205 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.
 Any I, 1923; núm. 1, 16 i 19 (5 agost-9 dbre.) - II, 1924; núm. 27-28 (24 febrer-9 març).
 Publicació contrària a l'agregació de Sarrià a Barcelona.
1144. **NOSTRE IDEAL.** [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Nuria, 13, baixos.—Imp. Gregori Cortacans, Clot, 109.—120 × 175 mm.—8 pp. a 2 col.
 Any I-III, 1923-25 (set. 1923-juny 1925).
 Segons nota de la Redacció, aquest Butlletí de l'Agrupació Cultural «Francesc Aragó» va començar a sortir en 1923; però hem vist números pertanyents a 1930 on llegim «Any VII». Publicació literària i portaveu de l'esmentada Agrupació. El dirigia En Lluç Costa, i En Bartomeu Costa, Joan Farré, Josep Roca i altres, foren sos redactors.
1145. **BUTLLETÍ DEL CENTRE EXCURSIONISTA BARCELONÉS.** [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Princesa, 14, 1.ª [Des de l'any 1924] Comte de l'Assalt, 22, pral.—Imp. R. Durán Alsina, Boqueria, 20.—178 × 110 mm.—12 pp.
 Segona època.—Any I, 1923-24; núm. 1-4 (oct. 1923-gener 1924). - II, 1924; núm. 5-15 (febrer-dbre.) - III, 1925; núm. 16-27 (gener-dbre.)
 La primera època és de l'any 1915 (vegeu núm. 852).
1146. **PAKITU.** [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].
 Red. i Adm.: Barbarà, 15.—Tallers Gràfics, Costa, Comte de l'Assalt, 45.—244 × 167 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Espanya, trimestre, ptes. 3. Estranger, ptes. 4'50. Núm. solt, ptes. 0'15.—Il·lustrat.
 Any I, 1923. - III, 1925; núm. 1. Tot seguit va continuar la numeració del *Papitu* (3 oct. 1923-8 juliol 1925).

Aquest setmanari és continuació del *Papitu* (núm. 693) que fou suspès per la Dictadura, i no a conseqüència de cap denúncia; en l'article de presentació diu que «mentre l'hereu sigui fora, s'encarregarà de divertir la parròquia en *Pakitu*, el seu germà petit».

1147. LA TUIES.—Surt els di-
jous. [Capçalera il·lustrada].

Red. i Adm.: Rambla de les Flors, 30, 1.ª—Imp., Baix de Sant Pere, 9.—244 × 169 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'15.—Il·lustrat.—Bilingüe.

Any I, 1923. - III, 1925; núm. 1-117 (4 oct. 1923-24 dbr. 1925).

Setmanari del mateix caire que *Papitu* (número 693) i *Pakitu* (núm. 1146). El dirigia N'Agustí Piracés, col·laborant-hi En Lluís Capdevila, Rafel Salanova, Joan Casas i Vila (*Joan Misteri*) i altres. Va seguir publicant-se fins desembre de 1927; últimament ne fou director En Joan Sanxo i Farrerons (*Laura Brunet*).

Any I

15 CENTIMS

Núm. 1

PAKITU

—Pobre Mariano! Si sempre ho deia ell, que l'ofec el mataria

1148. JOVE ATLÀNTIDA. — Pu-
blicació catalana de cultura integral. Organ de la institució del mateix nom.
[Capçalera mixta. El títol de la publicació, gravat].

Núm. 1146.

Red. i Adm.: *Ateneu Enciclopèdic Popular*, Carme, 30, pral.—*Unió Gráfica, Societat Cooperativa de Producció*, Granados, 52.—412 × 278 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Barcelona: un any, ptes. 2'50. Espanya, un any, ptes. 3. Estranger, un any, ptes. 1. Núm. solt, ptes. 0'10.

Any I, 1923; núm. 1 (15 oct.)

«No som un cenacle d'iniciats», llegim en el *Salut*, «que místicament i en silenci elaboren una moral i una consciència noves. Volem que aquesta elaboració neixi de l'esforç de tots i sigui una filla d'una convergència de sentiments i una identitat d'aspiracions»... En l'article d'En Josep Fornell, *Escolta, amic*, s'hi

llegeix: «La part pedagògica no cal dir que serà també bellament portada. La nostra obra té com a finalitat una *Educació integral* dels seus components».

1149. CATALUNYA MUNICIPALISTA. — Portaveu del Montepio de Funcionaris d'Administració local de Catalunya i de l'Associació de Funcionaris de Manresa-Berga. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: «Montepio». Escola d'Administració. Palau de la Diputació. Direc.: President de la Secció de Propaganda. - Manresa.—Imp. *de Sant Josep*, Sobrerroca, 25 i 27. - Manresa.—216 × 133 mm.—24 pp. a 2 col.—Il·lustrat.

Any I, 1923. - II, 1924; núm. 1-2 (nov. 1923-febrer 1924).

L'article «Continuïtat» ens declara el programa: «Exposició persistent de nostra ideologia com a aitals funcionaris, manifestació de la trajectòria de nostres organitzacions professionals a través del temps, expressió del nostre parer davant de les realitats i fets vius que es relacionin amb l'administració pública municipal, amb la tècnica del funcionari i el seu benestar econòmic i moral, desvetllament de la seva espiritualitat i detall dels fets socials que ens afectin»... El director era En Joan Pardo Werhle.

1150. JUSTICIA SOCIAL.—Setmanari socialista. [Capçalera mixta. El títol de la publicació, gravat].

Red.: Pi, 11.—Imp. *Bibliotheka*, Llovera, 13. - Reus.—497 × 346 mm.—4 pp. a 6 col.—Suscripció: Catalunya, un any, ptes. 8. Semestre, ptes. 4'50. Trimestre, ptes. 2'50. Núm. solt, ptes. 0'15. Any I, 1923; núm. 1-9 (3 nov.-29 dbr.)

En la «Salutació» ens diu que «tindrà una vibració més pura perquè és la veu mateixa de la terra. No sofrirà flexió ni artifici. Emergirà senzilla, original, malgrat la multiplicitat còsmica dels seus acords. Serà la veu de la nostra ànima que es desbordarà per la salut dels homes. Salut a tots, homes de tota la terra! Salut a tots, germans de tot arreu!». Els principals col·laboradors eren En Serra Moret, G. Alomar, R. Campalans, Domènech, Dr. Montanyà i altres.

1151. BELLA TERRA.—Revista mensual. [Capçalera gravada].

Red. i Adm.: Pi, 13, 1.ª, 1.ª—Imp. de A. López Llausàs, Diputació, 95.—267 × 167 mm.—Suscripció: Barcelona, trimestre, ptes. 6. A fora, trimestre, ptes. 6'75. Núm. solt, ptes. 2'50.—Il·lustrada.

Any I, 1923-25; núm. 1-10 (nov. 1923-6 gener 1925) 374 pp. a 2 col.

En l'article «Per començar» ens diu que «moltes i belles coses floreixen entre nosaltres. A mostrar-les primer, a perpetuar-les després, ve *Bella Terra*. Els

monuments antics i les nobles construccions d'ara; els espectacles i la literatura; la vida del artista, la del polític, la de l'home de ciència; els paisatges, idíl·lics o esquerps, de les nostres contrades; els fets que l'actualitat vagi marcant amb més alt relleu aquí i a l'estranger; les clares dones formoses; l'incessant oneig de les modes i les danses i els esports... tot el que signifiqui una selecció, tot el que porti una aurèola d'enaltiment i faci amable la vida.—I aquestes coses les mostrarem i les perpetuarem... Col·laboració de Josep Carner, Carles Soldevila, Ventura Gassol, Josep M.ª López Picó, Marià Manent i molts altres.

1152. L'HEREU.—Sortirà tots els dissabtes. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Provença, 244.—Imp. *L'Sport*, Provença, 244.—234 × 167 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'15.—Il·lustrat.
Any I, 1923; núm. 1.

Solament n'hem vist el número descrit; sabem que va publicar-se a últims de 1923 pel mes de novembre o desembre, perquè el dibuix de la primera pàgina porta la data de l'any, i esmenta el *Pakitu* i *La Tuyes*, als quals s'assembla, sortits en octubre del dit any (núms. 1146 i 1147), i declara que «ha sigut visat per la censura militar».

1153. EL BORINOT.—Setmanari de barrila. [Des del núm. 6] Setmanari d'humor.

[Des del núm. 74] Setmanari il·lustrat. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Angels, 22 i 24.—Imp. Altés, Angels, 22 i 24.—240 × 160 mm. [Des del núm. 74] 424 × 254 mm.—12 pp. a 2 col. [Des del núm. 74] 4 pp. a 4 col.—Suscripció: Trimestre, ptes. 3'50. [Des del núm. 74] Trimestre, ptes. 2'50. Núm. solt, ptes. 0'20.—Il·lustrat.

Any I, 1923; núm. 1-5 (29 nov.-27 dbre.) - II, 1924; núm. 6-57 (3 gener-25 dbre.) III, 1925; núm. 58-110 (1 gener-31 dbre.)

Publicació que dissimulava l'intenció política sota la capa d'humorisme: Copia notes i articles de periòdics d'altre temps, dona a conèixer treballs satírics de la renaixença catalana; va reproduir també una sèrie de números de publicacions periòdiques de Catalunya, de cent anys ençà. En el «Bon dia i bona hora» ens diu que ve «a fer barrila. Veu's aquí el nostre crit; veu's aquí la nostra senyera». És un arxiu de notes de l'actualitat literària d'aquells dies. Quasi tots els treballs són firmats amb pseudònim; En Bertran i Pijoan i N'Aragay foren l'ànima d'aquesta publicació.

1154. MAR I CEL.—Viatjes, aventures, narracions, descobriments, ciències, folk-lore, curiositats, divertiments, &. Revista setmanal. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació, gravat].

Justicia Social

15 cts.

SETMANARI SOCIALISTA

TREBALLADORS DE TOTS
ELS POBLES. UNIUVOS!
KARL MARX

Redacció: Pl. II. - BARCELONA

SALUTACIÓ

JUSTICIA SOCIAL forma a la vida. És la llum que porta la vida i el progrés. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

Ara la veurem. Tindrà una vida nova però no perquè de la veurem. És la llum que porta la vida i el progrés. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

Tota la vida nova. Tindrà una vida nova però no perquè de la veurem. És la llum que porta la vida i el progrés. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

Tota la vida nova. Tindrà una vida nova però no perquè de la veurem. És la llum que porta la vida i el progrés. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

Revolució, és un acte de la intervenció humana que té un objectiu de transformació social.

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

Gabriel Alomar.

La fallida de la Democràcia

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

Paraules de l'Alomar

LA CONSCIÈNCIA DEL MOMENT

Totes les coses tenen una consciència. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

Totes les coses tenen una consciència. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

Totes les coses tenen una consciència. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

Totes les coses tenen una consciència. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El Socialisme a Catalunya

El socialisme és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El socialisme és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El socialisme és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El socialisme és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

J. Comandó.

El socialisme és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El socialisme és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El socialisme és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El socialisme és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

Ais nostres companys:

Després dels actes de constitució de la Unió Socialista de Catalunya i per la successiva intervenció dels nostres companys...

Després dels actes de constitució de la Unió Socialista de Catalunya i per la successiva intervenció dels nostres companys...

Després dels actes de constitució de la Unió Socialista de Catalunya i per la successiva intervenció dels nostres companys...

Després dels actes de constitució de la Unió Socialista de Catalunya i per la successiva intervenció dels nostres companys...

TRAMES D'INFORMACIÓ SOCIAL

Sobre la necessitat de la praxiologia

Una de les necessitats més urgents és la praxiologia. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

Una de les necessitats més urgents és la praxiologia. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

Una de les necessitats més urgents és la praxiologia. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

Una de les necessitats més urgents és la praxiologia. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

El món és una cosa que ha de ser transformada. És el que ha de transformar el món i el que ha de transformar a l'home.

Red. i Adm.: Aribau, 177.—Tallers Gràfics B. Bauzà, Aribau, 175 a 179.—265 × 186 mm.—16 pp. a 3 col.—Suscripció: Espanya, un any, ptes. 15. Semestre, ptes. 8. Extranjer, un any, ptes. 32. Semestre, ptes. 18. Portugal, Amèrica i Filipines, un any, ptes. 18. Semestre, ptes. 10. Núm. solt, ptes. 0'30.

Any I, 1923. - II, 1924; núm. 1-8 (20 dbre. 1923-7 febrer 1924).

En l'article «Salutació» ens diuen que: «*Mar i Cel* vol dir tots els mars i tots els cels i totes les terres on ens portarà la nostra curiositat. Però lo exòtic no ens farà oblidar de nostra estimada Catalunya. Si la curiositat ens portarà lluny, l'amor ens retindrà en nostra dolça terra i les coses catalanes i els fets catalans tindran un lloc predilecte en nostra revista».

1155. EL COP DE PUNY.—Setmanari que surt els dijous, i com que no cobra de ningú, diu les veritats. [Capçalera i il·lustrada, amb el títol de la publicació].

Red.: Moll del Carbó, de 3 a 4 de la matinada.—Imp. Mir Jorba, Vila Vilà, 82.—370 × 262 mm.—4 pp. a 4 col.—Núm. solt, ptes. 0'15.—Il·lustrat.

Any I, 1923; núm. 1 (20 dbre.)

En l'article «Nosaltres» se'ns diu que: «*El cop de puny* tindrà cura de dir de la millor manera possible el que no diu ningú en veu alta amb tot i saberho tothom i dirho a menys de mitja veu. El nostre setmanari es ficarà amb la premsa «chantagista», camelística i bombista, sempre que hi hagi motiu... I quan a la política «xerrarém» tot el que sapiguem, que no serà poc... no som ni separatistes, ni nacionalistes, ni de la Lliga, ni d'Acció ni de cap U. M. N. ni R. R. Som simplement uns senyors que cansats i fastiguejats de les enredades, volem dir les veritats, en serio i bromejant com millor ens sembli. Aquest és el nostre programa». Fou una publicació de molt curta durada.

1156. CALENDARI DEL ERMITÀ.—Arreglat al santoral de Catalunya i meridià de Barcelona per l'any bixest de 1924, amb pronòstics del cèlebre astròlec i botànic Dr. Morphenson. [Portada mixta].

157 × 106 mm.

Any XXXVI, 1924; 31 pp.

Demés del Calendari, s'hi veuen notes referents a les fires, mercats i festes majors de Catalunya. Amb tot i l'any que porta, és el primer que sortí en català.

1157. LA INTENCIÓ MENSUAL DE L' APOSTOLAT DE L'ORACIÓ DOMÈSTICA.—Butlletí suplement de la Revista «La Sagrada Família». [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Carmel, 49. (Les Corts).—Imp. A. Ortega, Aribau, 7.—187 × 112 mm.—4 pp. a 2 col.

Any I (XIV), 1924; núm. 155-166 (gener-dbre.) - II (XV), 1925; núm. 167-178 (gener-dbre.)

EL BORINOT

SETMANARI DE BARRILA

ANY PRIMER
Número 1
29 Nbre. 1923

20 cms.

Administració:
Angels, 22 i 24
BARCELONA

Subscripció: Trimestre, 3'50 ptes.-La correspondència a l'Administració

Aquest número ha passat per la censura militar

Núm. 1153.

Publicació religiosa, també insereix treballs literaris. Segueix la numeració de la revista de la qual és suplement.

1158 **ART NOVELL.**—Revista literaria mensual. Adherida a l'Associació d'Autors de la Ploma. [Capçalera tipogràfica].

Direc.: Consell de Cent, 247, entresol. Adm.: Estruch, 9. [Des del núm. 6] Red. i Adm.: Estruch, 9. — Imp. Rodriguez, Estruch, 7. [Des del núm. 16] *Omega*, Ample, 53.—181 × 132 mm. [Des del núm. 14] 210 × 421 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció: Un any, ptes. 1'70. Núm. solt, ptes. 0'15. [Des de l'any II] Un any, ptes. 3. Semestre, ptes. 1'50. Núm. solt, ptes. 0'25. — Il·lustrat.

Any I, 1924; núm. 1-12 (gener-dbre.) - II, 1925; núm. 13-24 (gener-dbre.)

En el «Deu-vos-guard» ens diuen que la «principal tasca serà donar a conèixer els autors novells, mirant d'ésser sempre imparcials i sadollar la nostra revista d'un fort caire cultural i patriota». Fins a últims de 1925 va dirigir-la En Lluís Pallí. Entre els col·laboradors s'hi veuen els noms de Na Maria Teresa Vernet i Real, Antolí Tarrats, Julià Gual, Marcel Codina, etc.

ART NOVELL

REVISTA DE JOVENTUT

Barcelona, AGOST 1925

PREU 25 cts.

Núm. 1158.

1159. **APOSTOLAT DE MISSIONS I EXERCICIS I OBRES AUXILIARS.** [Des del núm. 5] Apostolat de Missions i Exercicis de Catalunya i Obres auxiliars. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Duran i Bas, 11.—Tallers Gràfics *Atlas*, Consell de Cent, 140 a 144. [Des del núm. 7] Torres & Virgili, imp., Sant Francesc, 14. Tarragona.—175 × 101 mm.—32 pp.—Il·lustrat. Any I, 1924; núm. 1-4 (gener-dbre.) - II, 1925; núm. 5-8 (gener-dbre.)

Insereix articles doctrinals, correspondències foranes, notes vàries, etc. En l'article «El nostre butlletí», llegim que vol escampar «amorosament per totes les ciutats i pobles i llogarets de la nostra terra... la paraula de Deu...»

1160. BUTLLETÍ DEL CENTRE EXCURSIONISTA LLEVANTÍ. [Capçalera tipogràfica].

Est. tip. Sebastià Vilalta, Elisabets, 7.—161 × 99 mm.—8 pp.
Any I, 1924; núm. 1 (gener).

1161. OR I FLAMA.—Butlletí-Portaveu del «Centro Moral Instructivo» de Gracia. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Ros de Olano, 7 i 9.—Imp. *Atenes, A. G.*, Provença, 157. [Des del núm. 11] Tip. *Emporium*, Ferlandina, 9 i 11.—197 × 132 mm.—16 pp. a 2 col.

Any I, 1924; núm. 1-12 (gener-dbre.)- II, 1925; núm. 13-24 (gener-dbre.)

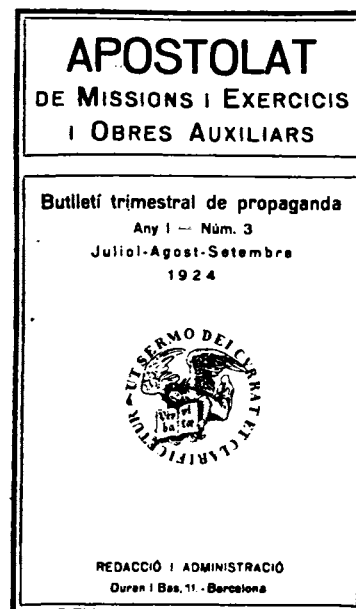
Demés de les notes referents al Centre, conté treballs literaris i articles morals. Mossèn Marcel·lí Garriga era l'ànima d'aquest Butlletí.

1162. EL GUAITA.—Paraules i figures. [Capçalera gravada].

Red. i Adm.: Guillem Tell, 45.—Imp. *Social*.-Vilanova i Geltrú.—226 × 160 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'30.

Any I, 1924; núm. 1-2 (gener-març).

En l'article «Inici» llegim: «Nosaltres volem romandre dins la més pura ortodòxia en ordre a les diverses exterioritzacions de la nostra vida col·lectiva, en ordre, principalment, a tot ço que constitueix l'activitat intel·lectual i artística de la nostra terra... Venim a servir aquelles veritats que formen el nostre dogma... la nostra posició podria definir-se així: la iconoclàstia per la ortodòxia».

Núm. 1159.

1163. LA RONDALLA DEL DIJOURS. [Capçalera tipogràfica. Portada mixta].

Red.: Ferlandina, 7, 9 i 11. Adm.: Escudellers, 10 bis, entr.—144 × 91 mm.—32 pp.—Suscripció: Barcelona i fora, un any, ptes. 11. Semestre, ptes. 6. Trimestre, ptes. 3. Amèrica i illes Filipines, un any, ptes. 12. Altres països, un any, ptes. 21'50. Núm. solt, ptes. 0'25.—Il·lustrada. Any I, 1924; núm. 1-6 (3 gener-7 febrer).

Aquesta publicació, dirigida per En Josep Massó i Ventós, anava dedicada als infants, profusament il·lustrada, amb seccions de folk-lore, cançons, oracions, rondalles, etc. A imitació de l'anterior *Rondalla del dijous* (vegeu núm. 698) en publicava d'autors catalans i estrangers.

1164. JUSTICIA SOCIAL.—Setmanari socialista. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Pi, 11. Adm.: Llovera, 13. - Reus. [Des del núm. 46] Red.: Guardia, 14, pral. [Des del núm. 97] Red. i Adm.: Viladomat, 108. — Imp. *Bibliotheka*, Llovera, 13. - Reus. [Des del núm. 88] Tip. *Justicia Social*. - Reus. [Des del núm. 97] Imp. Isidro Duch, Viladomat, 108. — 497 × 346 mm.— 4 pp. a 6 col.—Suscripció: Catalunya i Províncies, un any, ptes. 8. Semestre, ptes. 4'50. Trimestre, ptes. 2'50. Extranger, un any, ptes. 10'50. Semestre, ptes. 5'75. Núm. solt, ptes. 0'15.

Segona època.—Any II, 1924; núm. 10-61 (5 gener-27 dbre.) - III, 1925; núm. 62-113 (3 gener-26 dbre.)

Defensa la mateixa ideologia que en la primera època. (Vegeu número 1150).

1165. FULLA PARROQUIAL DE NTRA. SRA. DE MONTSERRAT. GUINARDÓ. [Capçalera mixta].

212 × 125 mm.—4 pp.

Any (XXXIII) I, 1924; núm. 1-52 (1.ª diumenge gener-4.ª diumenge dbre.) - (XXXIV), II, 1925 núm. 1-52 (1.ª diumenge gener-4.ª diumenge dbre.)

Núm. 1163.

Vegeu, referent a aquest gènere de publicacions, ço que hem dit en el núm. 58.

1166. EL SENYOR CANONS. [Capçalera il·lustrada].

Imp. Costa, Comte de l'Assalt, 45.—232 × 173 mm.—16 pp. a 3 col.—Núm. solt, ptes. 0'20.—Il·lustrat.

Any I, 1924. - II, 1925; núm. 1-8 (24 gener 1924-14 març 1925).

En la «Simfonia literaria» és qualificada aquesta publicació de «setmanari xiroi i baladrer». En el número 8, l'article titulat «Pleguem», fa saber que plega «no perquè la nostra butxaca hagi sofert cap minvada, ni molt menys, car hem trobat

una acollida tan favorable que mai ens hauriem esperançat... Però pleguem temporalment, d'una manera que en podríem dir interina»... Sota el títol «Una retirada imprevista» ens diuen els redactors que: «El Senyor Canons va sortir a fer brometa. Primer l'hi varem aigualir, després l'hi varem amargar i per últim l'hi varem privar»... El dirigia En Castanys, i En Rué Dalmau, Madrid, i altres el redactaven.

1167. ORSAI. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Imp. *Atenes, A. G.*, Provença, 157.—249 × 181 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt, ptes. 0'10.—Il·lustrat.

Any I, 1924; núm. 1 (7 febrer).

Publicació esportiva. En l'article «Qui som? A que venim? Per qui venim?» ens diuen «La Redacció, Administració i Direcció» que «som bons nois que, sense posar-nos seriosos ni empipats, som... a la tasca deportiva a fer feina... Venim a fer grimegia amb imparcialitat i amb mandangues, sense tocar a la família... ni a les vides privades... Direm lo què volguem sense ofendre, però al qui li piqui—deportivament—que es rasqui—també deportivament».

1168. GINESTA. [Capçalera gravada].

Red. i Adm.: Sans, 9. [Des del núm. 7] Galileu, 155, 1.ª, 1.ª—Imp. I. Porcar, Sans, 9.—209 × 141 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, un mes, ptes. 0'50; trimestre, ptes. 1'50; un any, ptes. 6. Península, trimestre, ptes. 1'75; un any, ptes. 6'75. Resta del món, semestre, ptes. 4; un any, ptes. 8. Núm. solt, ptes. 0'30.—Quinzenal.—Il·lustrat.

Any I, 1924; núm. 1-8 (15 febrer-30 maig).

Publicació artístic-literària que sortia els dies 15 i 30 de cada mes. En l'article «Déu vos guard», La Redacció, dirigint-se «als homes de lluita noble», «als devots del llibre pur», «als subtils artistes del llàpiz, el pinzell i el cizell creador» els diu que «nosaltres venim amb vosaltres i anem amb vosaltres; duem un cor que batega, per tota arma; duem una ànima que vibra, per tota ordre de lluita; duem una mica d'espiritualitat i desitgem dur-ne més encara. Venim amb vosaltres perquè ens hi du l'amor al llibre, la devoció a l'art i l'ardiment de la lluita noble; per això diem que a tots i per a tots, vagi l'encaixada amical i la paraula justa: Déu vos guard!». El dirigia En Josep Miracle (*Rutamor*).

1169. L'ESPERANTISTA CATALÀ.—(Kataluna Esperantisto). Organ de la Federació Catalana d'Esperantistes. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Carme, 30.—Vinyals, de Sarrià, imp., Plaça Constitució, 6.—170 × 100 mm.—8 pp.—Suscripció: L'any, ptes. 6.—Bilingüe.

Any I, 1924; núm. 1-3 (març-maig).

Aquesta publicació és filla de «Kataluna Esperantisto» que va començar a sortir en 1914, però a l'any 1923 ja va intercalar articles en català; ara llegim en l'article de presentació: «Avui canviem el títol... i comencem de publicar el nostre òrgan enterament en llengua catalana... Sota el títol *L'Esperantista Català*, hereu del gloriós i clàssic *Kataluna Esperantisto*, ens esforçarem a donar una publicació que reflexi als ulls dels catalans els progressos de l'Esperanto i sigui una prova que, malgrat tot, no és mort l'Esperantisme a Catalunya».

1170. BUTLLETÍ DE LA MUTUAL MÈDICA DEL SINDICAT DE METGES DE CATALUNYA. [Capçalera mixta, amb el segell de l'Associació].

Direc. i Adm.: Santa Anna, 26, 28 i 30, 1.ª—
Tallers Gràfics Irández, de Hernández e Iranzó,
Aragó, 197.—235 × 160 mm.—20 pp. a 2 col.—
Bilingüe.

Any I, 1924; núm. 1 (mars).

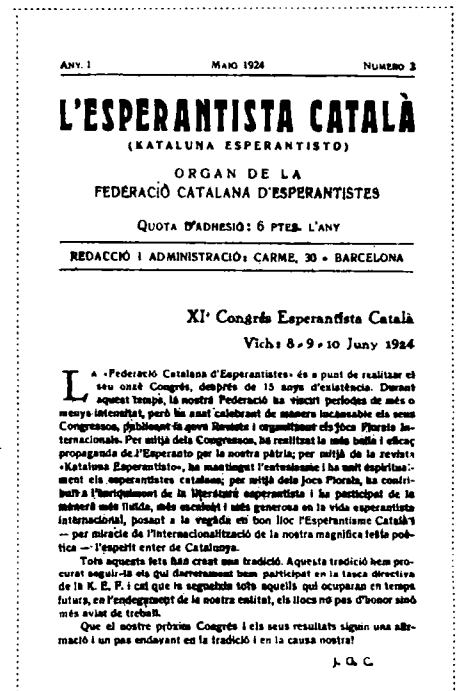
En l'article «Prosseguint» ens diu que es publica aquest Butlletí per a posar al corrent els associats de l'estat en què es troba la *Mutual Mèdica* amb motiu d'haver estat clausurat el «Sindicat de Metges de Catalunya». Inereix extractes de les sessions celebrades del 21 de setembre 1923 al 21 de gener 1924 i estats de comptes. El director era N'Higini Sicart i redactor en cap Jacint Bremon.

1171. GASETA DE LES ARTS. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Petritxol, 8.—*Arts Gràfiques*,
S. A.—337 × 242 mm.—8 pp. a 4 col.—Suscripció:
Barcelona, un mes, ptes. 2. Península i Amèrica, l'any, ptes. 30. Altres païssos, l'any, ptes. 36.
Núm. solt, ptes. 1'25.—Il·lustrat.

Any I, 1924; núm. 1-15 (maig-dbre.) - II, 1925; núm. 16-39 (1.ª gener-15 dbre.)

En l'Editorial del número primer ens diu que: «*La Gasetta de les Arts* ve a... donar quinzenalment una informació de les obres i els fets que es produeixen a Catalunya, dins el domini de les arts plàstiques, de la història de l'art i l'arqueologia, així com d'aquelles que, produint-se a fora, puguin tenir per a nosaltres un interès de profitós ensenyament... Mancada està la nostra cultura d'aportacions, i el familiaritzar el nostre públic amb les creacions de l'art universal, és una de les

Núm. 1169.

GASETA DE LES ARTS

1.º SETEMBRE 1924

DIRECTOR: JOAQUIM FOLCH I TORRES

Any I. — Núm. 8

Dibuixos d'en Picasso a la col·lecció Junyent

D'ençà que foren fets els dibuixos d'en Picasso de la col·lecció Junyent, que avui reproduïm, l'art del seu autor ha donat molts talls. En Josep M.º Junoy, amb la seva agudeza, ha dit ben clarament com una de les característiques de Picasso és la inquietud; una inquietud sense descans, com del que parlés, i sense acabar de dir les coses, comença a dir-ne altres de noves. Així Picasso, el de més rica espiritualitat del nostre temps, va donant, va donant, d'a darrera dia, noves fases del seu art, noves essències que diria's que poua, intangible, de l'abim sense fons de la seva ànima portentosa.

No sabríem parlar d'en Picasso sense el gran respecte que es deu al geni. Per geni el-tenim de la mida dels grossos. Reconeixem en ell aquella mena de neguit renovellador que fins ara ens el fa aparèixer com incapaç de completar, de prosseguir fins a la seva darrera conseqüència i desplegar fins el seu darrer replè, les immenses possibilitats que apunten en les seves portentoses iniciacions... però reconeixem que no n'hi ha d'altre, ni de molts anys n'hi ha hagut altre que piqui tan endius de la vida i tingui tant el to de les grans coses que s'han fetes al món i tan latent el parentiu amb els grans mestres.

Es, però, respecte aquells grans mestres, com un fill malcriat al qui consenten de fer el que li plau. Cap feina grossa als dits per a començar-la i acabar-la amb la constància i les dolors d'una continuació amb la preocupació inquietadora que lo resol demana... el seu temps s'acontenta dels croquis lleugers que fa i de les iniciacions profundament humanes que esbossa en les seves teles. D'un cantó a l'altre, el seu esperit alet ensuma la vida i la torna art, l'eleva a allò que Pierre Reverdy n'ha dit amb justa forma el tercer medi, que és entre el subjectiu i la realitat, el medi de l'art, una mena de supervida poblada per totes les grans creacions.

D'aquest anar i venir i pujar i baixar d'en Picasso, d'aquest renovar-se constant i tastar tots els aspectes de les coses i totes les infinites veritats que d'elles supuren, n'hi ha que n'ha dit malabarisme, i qui, sense comprendre a Picasso, l'ha cregut un viu que sap mantenir la parròquia dels seus afanyosos de novetats precises. Res més errat

PICASSO. — Dibuix (1902)

(Col·lecció Junyent.)

Picasso és de categoria massa alta per això. Qui diu això no coneix el fast que tenen les coses bones. Hi ha encara qui li fa un retrat d'assimilarse amb traça, el fer i el sentir de determinats mestres de la història... Certament, no tothom resistiria la prova de seguir-los, i pots tindríen la força d'assimilarse-hi i el poder encara de fer-hi al damunt quatre perfils que són com una seqüència inèdita de les possibilitats infinides que contenen, com si fossin coses que els genis s'hi hagin descurat.

Picasso ha fet poca teoria; però, com passa als grans, la teoria ha sortit del que ell ha fet. És indubtable que del corrent objectivista del postimpressionisme, Picasso n'ha sigut el seny. Picasso ha dit veritats seques com una pedra i

grosses com un temple. Ità desvetllat les coses reals, no ja dels conceptes amb que les miraven i les pintaven, sinó del que elles mateixes duen al damunt, per a fer-les veure més nues. Una figura ha vingut a ésser no una suma de volums, sinó una unitat on la individualitat de cada membre es fonia quan no es deformava, per a devenir una sil·laba del mot total. Tota una època de Picasso, dita l'època rosa, va cap a això.

De deformar la realitat sensible a suprimir-la no hi va més que un pas.

Picasso, ardit i amb bones mans, no s'espantà de les conseqüències d'aquest pas, i avançà decidit. Si l'art cercava les veritats vitals per a ésser dites, ja que descriure els incidents que les formen? ja que

contratar els sumands, si la suma era ja feta abstracció en l'esperit del contemplador artista que tenia de traduir-les i dur-les al tercer medi?

Picasso avançà amb una esma genial i amb un instint segur. Cercà la veritat en el palp i descompongué els cossos sumant suggestions sobre una tela. La realitat era com un prisma amb mil facetes colorides de diversos caràcters. Desplegava la rica diversitat d'ells davant dels ulls i va nàixer el Cubisme.

Picasso havia tingut l'audàcia de seguir aquest camí i de tantejar la més perillosa especulació que ha fet l'art fins ara. Ha desmuntat el rellotge, ha remenat les peces... però era dels que sabien tornar-lo a muntar i fer-lo marxar de nou, en aquesta marxa noble i segura del seu actual classicisme.

La prova del seu geni és que el seu art no es fa vell. Aquests dibuixos de l'any 1903, com els d'avui, tots tenen una frescor i una vitalitat estranya i profunda. Aquesta vitalitat, que té tot el que és tocat del llapis d'en Picasso, té, a més d'un to i d'un sabor genial, un regust molt profund d'espanyol, una melancòlia de místic castellà, una agror fina de pintura de Greco. Hi ha en alguns dels seus dibuixos una punta de crudelitat, a còpia de veritat i de nuesa. Les ratlles dels seus croquis devegades transcendeixen a sentiments d'humanitat extensíssims i molls de tragèdia... Picasso dona això perquè és això que el seu llapis i el seu cor li diuen de fer. Malgrat el potser, no es pot aturar i produir sense descans, d'un dia a l'altre, d'una inquietud a l'altra, d'una sensació a l'altra, com si el fat el portés de la mà per aquests camins vulgues que no. I en aquest ésser portat per la íntima fúria, hi ha encara una altra senyal del geni...

JOAQUIM FOLCH I TORRES

Els discursos de Reynolds sobre l'ensenyament de l'art

(Continuació.)

Mes, com sia que el sol entusiasme no pot portar-vos massa lluny, us recomanaré una pràctica que suplint-lo d'una part, contribuirà al vostre avenç més del que hi haurien

Nim. 1171.

tasques que considerem més útils. Tampoc aquest caràcter exclou el comentari extens ni l'estudi documentat, i bé que no sigui una revista de crítica, ni de doctrines, li plaurà ésser la tribuna de totes elles i el lloc de comentari dels fruits que donguin les tendències diverses de l'art del nostre moment». El director era En Joaquim Folch i Torres. En març anterior va sortir un número de mostra.

1172. LA GUATLLA.—Rotatiu català il·lustrat. Portaveu de vuits i nous. Cantarà cada divendres mentres tingui veu i cantera. [Capçalera mixta].

Direc., Red. i Adm.: Provença, 244. [Des del núm. 2] Barbará, 9.—Imp. *L'Avenç Gràfic*, Provença, 244. [Des del núm. 2] Imp. *L'Avenç Gràfic*, Barbará, 9.—402 × 269 mm.—8 pp. a 4 col.—Núm. solt, ptes. 0'20.

Any I, 1924; núm. 1-3 (21 març-4 abril).

En l'article «Salutació o com si diguessim ¡Nosaltres no tenim àvia!», es llegeix que «*La Guatlla*, la bofia barrilera i de bona llei, la trola, la bola o la mentida, diguint-li com vulguin, és una cosa que s'imposa en la vida catalana per a consol i fruïment dels catalans, que ja comencen a estar tips, embafats de seriositat i cerimònies i que tenen ganes d'estirar-se, de recargolar-se, de riurer, d'obrir la boca per quelcom més que per a expandir aquell badall etern a que avui estàn condempnats».

1173. L'AUCA.—Romanso Setmanal. [Capçalera gravada].

Adm.: Casanova, 114.—Imp. *Imperi*.—282 × 185 mm.—16 pp. a 3 col.—Suscripció: Trimestre, ptes. 2'50. Núm. solt, ptes. 0'20.—Il·lustrat.

Any I, 1924; núm. 1 (15 març).

Periòdic satíric de molt curta durada. Censurava tant els de la Lliga com els d'Acció Catalana, i també els que desempenyaven càrrecs en la Mancomunitat i Ajuntaments. Diu que «no pertany a cap ideari determinat», que «riurà dels uns i dels altres; dels d'ací i dels d'allà, que tots tenen prou caires excitadors de la rialla».

1174. EL RESSÓ.—Setmanari independent. Portaveu del Districte VII. [Capçalera mixta. [Des de 1925] Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Sans, 52, 1.^r—Imp. I. Porcar, Sans, 9.—207 × 140 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Un any, ptes. 7'50. Trimestre, ptes. 2. Un mes, ptes. 0'75. Núm. solt, ptes. 0'20.

Any I, 1924; núm. 4 (25 abril). - II, 1925; núm. 84 (20 nov.)

Publicació dedicada a defensar els interessos del districte de Sans. Insereix treballs literaris i notes esportives.

1175. BUTLLETÍ DEL GRUP EXCURSIONISTA «MOSSÉN CINTO» DEL F. A. C. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Passeig de Sant Joan, 113.—J. Fradera, imp., Bailén, 227.—177 × 113 mm.—8 pp.
Any I, 1924; núm. 1-5 (abril-agost).

1176. FINANZAS ESPAÑOLAS.—Publicación mensual. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Rambla de Canaletas, 3.—
Imp. Vda. de Lluís Tasso, Arc del Teatre,
21 i 23.—236 × 185 mm.—16 pp. a 2 col.—
Bilingüe.

Any I, 1924; núm. 1 (15 abril).

D'aquesta publicació solament coneixem el número descrit en el qual veiem un treball en català i signat per En J. Vallés i Pujals. En l'article de «presentació» llegim que publicarà «cuanto entrañe noble orientación en la marcha económica de España, señalando nuevos caminos de engrandecimiento».

1177. NOU AMBIENT.—Revista d'art. [Capçalera mixta; el títol de la publicació, gravat].

Red. i Adm.: Comerç, 46.[Des del núm. 2]
Banyes Nous, 22.—Imp. Ràfols, Portaferrissa,
15.—209 × 136 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Un any, ptes. 5. Extranjer, ptes. 10. Núm.
solt, ptes. 0'50.—Il·lustrada.

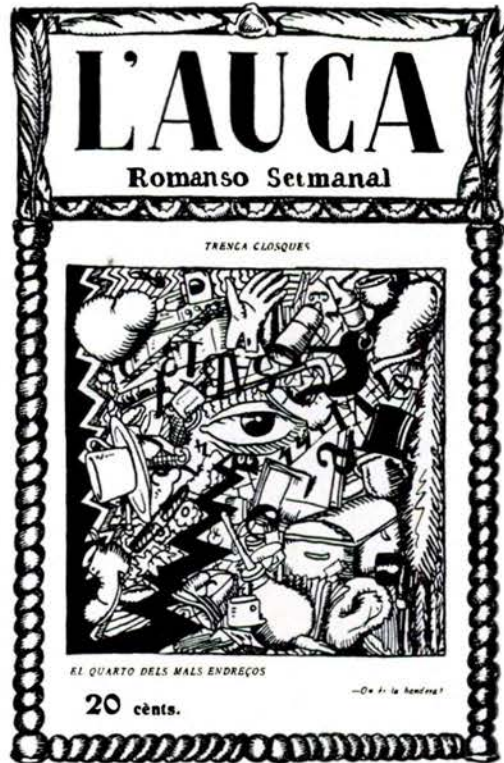
Any I, 1924; núm. 1-5 (abril-nov.)

Aquesta publicació era filla de l'agrupació del mateix títol. Tenia en projecte donar a conèixer l'obra dels pintors vuitcentistes com Martí i Alsina, Simó Gómez, Modest Urgell, Benet Mercadé i altres, «junt amb els joves, que formen un grup d'artistes vigorosos i plens d'idealitats».

1178. GASETA DEL DIUMENGE.—Setmanari independent. Resum d'informació mundial. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Urgell, 82, 1.ª, 2.ª—Dalmau, Iuste i Bis, imp., Ronda Sant Pau, 42.—284 × 215 mm.—8 pp. a 4 col.—Núm. solt, ptes. 0'20.

Any I, 1924; núm. 1-3 (20 abril-4 maig).

Núm. 1173.

En l'article «Després del bateig» llegim que serà un «periòdic independent» que resumirà «setmanalment la informació mundial en totes les matèries» i «oferirà al públic articles i comentaris dels millors literats».

1179. FAUT! — Rotatiu setmanal d'esports i de barrila. [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Ramón i Cajal, 88. — Imp. Helios, Ramón i Cajal, 88.—258 x 176 mm.—8 pp. a 3 col.— Núm. solt, ptes. 0'10. Any I, 1924; núm. 1 (6 maig).

En l'article «Qui som i a que venim» ens diu que «venim a fer d'arbitres, i a tocar fauts a tort i a dret, per lleus que siguin... la nostra feina serà, doncs... xafardejar, retallar i dir boles».

Gaseteta del Diumenge

SETMANARI INDEPENDENT :: RESUM D'INFORMACIÓ MUNDIAL

ANY I. N.º 1. - BARCELONA 20 Abril, 1924

Preu 20 cèntims

NO ES TORREN EL ORIGINAL O TOTA LA CORRESPONDÈNCIA AL DIRECTOR O REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ UNICA, R. I. C. Nº

DESPRÉS DEL BATEIG

En que havem assistit al bateig del nostre període hem de complir un deure de cortesia. Però que nos obligués, l'etimològic, de no convalidar-hi amb una d'aquelles lletres de control que de tant en tant s'usen en la gent d'alguns països, que en desacord entre els padrins en la qüestió del nom i el desacord en principi quedat fora les vigílies del bateig. Aquella incertesa i el no fer-hi cas de la feina, han estat els motius de que presentàssim d'aquella sumaria de pompa, dora i mèdica que van sempre al programa dels grans festivals.

Som models de cor. Tenim la ferma convicció que les grans dades de generació espontània no són d'altres que l'èpica i l'èpica moderna de l'esperit senill i noble, perquè volen assegurar al nostre període una llarga vida i un solid prestigi. Aquesta llarga vida i aquest bon prestigi entre la premsa en creiem aconseguir-lo més amb la modestia i la dignitat que no pas amb la gran i gran artificiositat.

No obstant creiem que la feina per Diumenge, periòdic independent que resumirà setmanalment la informació mundial en totes les matèries i que oferirà al públic articles i comentaris dels millors literats, ve a complir una finalitat important a Catalunya.

La forma breu, d'actualitat i de totes les notícies transscrites de la vida mundial, ha d'ésser un mitjà efecíssim de comunicació, i el resum setmanal amb una adequada ordenació del material, una facilitat evident per consultar dades sobre fets de la història universal contemporània.

La Gaseteta del Diumenge vol ser reconeguda que arriba a ressaltar el nostre establiment de diumenge que, amb el mèrit de les

reflexions dominicals dels grans escriptors del món, oferirà al lector la història de la vida mundial de la setmana i tindrà la informació general i els articles i comentaris, publicats en cada número un cop de més i d'una nova secció que serà per al lector una veritable guia als esportistes que se celebren a Diumenge.

Hi ha un bateig amb el nom que més li agrada, amb el nom que la debem clarament, seranclament. La nostra revista, doncs, fet ben cristià, avui, quan encara escampem el cor els ecos que venen a glòria, saluda amb cordialitat el públic de Catalunya.

Aquesta glòria de les campanes és un somniari esperantal que resalta i omnia. Val dir ressaltar el fill de Déu, val dir alegrar, val dir Primavera, val dir la primavera.

Amb aquesta fe i aquest fatiguer optimisme de l'altitud de la Pauca, desitgem amb tot el cor que les campanes de la premsa catalana valgum venen un cop setmana per dir colònies que ha nat una germana.

Per dies que el cristià més un treballament singular: si prop el paràgraf en estat de cosa, quan es al carrer, si sol, si no al pres, es mulla, sovinteges els vinga a base de bacallà i la seva feina: les robes, sense badar, si no, segons els pens; a la muller li bolla una crepsó a la gasta i la mitjana, els diumenges, torna a debarbar.

Que ató pedim un corer és evident, però el no l'auria pas a optar a les regions subterranis en la potestària del sud amb la terra. Tot el que te al voltant: els companys, les amoneres, els pató de les condecoracions elevatques, les baranes dels terrats, els molles, els fibres, la pipa, les barbes del Metropòlia i una fertilitat de corer a les coreres, serveix una impossibilitat absoluta.

Però, no pua trobe en plena Rambla una dona que li ofereix un panell de voltes a preu moderat. A l'ensena altra en les entrades dels establiments d'ultra-marina una manat d'espàrrecs i entrans les condecoracions apertures de les laves estolades que surten

d'alguns casals privilegiats i manquen pel cel-ort. Aquest tant odorífic, que no és, evitant de marge dora, l'apogeu, li regren les passions, cor l'innova de l'ortidada del temps portar, li recorda idèlles gònies, somnia i l'encantament de quan tenia l'heur i l'honor d'apar a l'ort de la via i formar una braxquet de joc a la corra.

I en allavors que guasta més amunt de terra i allò en el tràmbil ho permet, hulla, hulla amunt d'encantament amb una gran sorpresa de trobar els plànies de l'innocència robats d'un baronot de ventar i es fa el propòsit de desbar l'aire, i al cap de quatre dies arribega un cadavr.

La Primavera comporta sempre a la sorpresa per a l'home d'aire, per a l'instabilitat i el misteri porta, considerat en la vida.

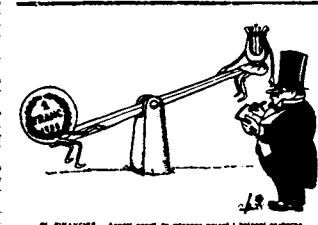
Cal dir-ne Josep o Dolers i unra traer amos generos que un l'hem generos, per treballar, a través de l'impulsió i encurse ampe de terra, guix, ferro i altres matèries mortes, el generat i esau desenvolupament de natura. Quan tot rebolta i ama, la crueltat espasa amb l'impulsió i podogenera creix, es torna Dora i agrava

I l'errada de la primera oronca condecora amb la primum vici d'aquesta difressa florda i extralata, d'ate quibotom, care de guatada i amos de castit que ameta en una rana i trole pua carers, comparsa de l'impacitac amoniat maron?

El factor de l'era es l'era per enllobat del bell temps de les flors i dels amonats.

RECIBIMOS: BERTIANA

AQUEST NÚMERO HA ESTAT SOTMÉS A LA PREVIA CENSURA

DR. FRANCÉS. — Aquest parer de mitjana premsa i bateig de d'altres per l'entendre.

1180. ACTUALITATS.—Revista gràfica setmanal. [Capçalera mixta; el títol de la publicació, gravat].

Red. i Adm.: Angels, 22 i 24.—Imp. Altés.—274 x 186 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Fora Barcelona, un any, ptes. 14. Semestre, ptes. 7. Trimestre, ptes. 4. Núm. solt, ptes. 0'25.—Il·lustrat. Any I, 1924; núm. 1-15 (20 juny-26 set.)

En l'article de presentació llegim que aquest setmanari aspira a ésser la «Revista que no teniem, aquesta publicació viva i nerviosa filla del que passa i que tant ens mancava, no tant pel fet en si de no tenir-la com per sa finalitat de

Núm. 1178.

difondre, mitjançant el nostre verb i el nostre esperit, tot el que succeeix arreu del mon... Te també per objectiu dotar la nostra terra d'una publicació sana i honesta, que a través del seu interès propi, i tot devenint per la nostra gent un element atractiu, bandegi del poble aquells periòdics que, aparentment, són vehicle de propaganda de mil coses absolutament contràries a la nostra idiosincràcia, tant en l'aspecte polític com en sentit social». El director era N'Ignasi Folch i Torres.

1181. BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ DE FABRICANTS DE FILATS I TEIXITS DEL PLA DE BARCELONA. [Des del núm. 7] Butlletí de la «Asociación de Fabricantes de Hilados y Tejidos del Llano de Barcelona». [Capçalera il·lustrada, amb el títol de la publicació. [Des del núm. 7] Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Claris, 25, pral. [Des del núm. 3] Rambla de Catalunya, 15, pral. [Des del núm. 6] Balmes, 19, pral.—Aenes, A. G., Provença, 157. [Des del núm. 9] Quintilla i Cardona, Parlament, 12.—233 × 163 mm.—Suscripció: Un any, ptes. 10.—Bilingüe.—Il·lustrat.

Any I, 1924; núm. 1-7 (juny-dbre.) 192 pp. - II, 1925; núm. 8-19 (gener-dbre.) 260 pp.

En l'article «Als lectors» ens diuen que en el *Butlletí* es donarà «compte en lloc preferent... de tot allò que, no tenint caràcter reservat per comprometre interessos particulars, afecti no tan sols a la seva pròpia marxa, sinó a les relacions amb els elements obrers». També ens fan saber que publicaran «aquelles disposicions legislatives que es dictin arreu del món i que mereixin ésser conegudes... articles sobre matèries socials, econòmiques, mercantils».

1182. PORTAVEU DE L'AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA «TAGAMANENT». [Des del núm. 4] Portaveu de la Agrupación Excursionista «Tagamanent». [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Ferlandina, 67.—Imp. *Omega*, Ample, 53.—182 × 102 mm.—8 pp.

Any IV, 1924; núm. 1-6 (juliol-dbre.) - V, 1925; núm. 7-18 (gener-dbre.)

És una 2.ª època d'aquesta publicació. La primera és de l'any 1921 (núm. 1052).

1183. BUTLLETÍ DE L'AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA DE L'ASSOCIACIÓ D'ANTICS ALUMNES SALESIANS DE ST. JOSEP. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Rocafort, 42.—233 × 153 mm.—4 pp.

Any I, 1924; núm. 1 (juliol-oct.)

1184. L'ESTELA.

No hem vist cap número d'aquesta publicació, que sabem era mesal i pertanyia a la Societat Choral «La Violeta de Clavé». L'hem vista esmentada en el *Orfeó de Llevant* (agost i setembre 1924).

1185. ORFEÓ LLEVANT. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació, gravat].

Red. i Adm.: Marqués de la Quadra, 1, pral.—Imp. R. Capera.—170 × 114 mm.—8 pp.
Any I, 1924; núm. 1-3 (juliol-set.)

Demés de les notes d'administració i programa de les festes a celebrar, s'hi llegeixen articles de folklore, crítica-literària i musical, i poesies.

1186. REVISTA DE CATALUNYA. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Passeig de Gràcia, 34, entresol, 1.ª—Imp. A. López Llausàs, Diputació, 95.
[Des del núm. 13] Planas, S. en C., Imp., Avinyó, 29.—198 × 127 mm.—Suscripció: Un any, ptes. 25.
Semestre, ptes. 12'50. Núm. solt, ptes. 2'50.

Any I, 1924; núm. 1-6 (juliol-dbre.) 640 pp. -
II, 1925; núm. 7-18 (gener-dbre.) 624 + 656 pp.

En l'article «Paraules de començament» llegim que: «*La Revista de Catalunya* en presentar-se al públic, ha volgut prescindir de les rutinàries fórmules de salutació i de l'exposició d'un programa prolix. El nostre programa està contingut en la realitat inicial d'aquest primer número». S'hi veuen articles d'història, de política, de crítica literària i artística, de filosofia, etc. La dirigia N'Antoni Rovira i Virgili. Segueix publicant-se. La seva aparició anà precedida i preparada per una activa campanya de propaganda en la premsa. Comptava amb bona base financiera, i nasqué sota els millors auspicis.

REVISTA DE CATALUNYA

Any I Juliol, 1924 Núm. 1

SUMARI

Ferran Soldevila
L'ESPERIT BEL·LICOS
Joaquim Pla
LA CRISI DE L'AUTORITAT A CATALUNYA
I L'HORA DE L'«ACTION FRANÇAISE»
Carles Riba
LA INVASIÓ FRANCESA DEL 1823
Ferran Valls i Tàrrer
LA TRADICIÓ DE LA NOSTRA CULTURA
Carles Soldevila
VERS I PROSA
Carles Capdevila
LES GRANS FIGURES DEL RENAISSAMENT
CATALÀ: ÀNGEL GUIMERA
A. Rovira i Virgili
EL CONFLICTE ENTRE ELS ESTATS UNITS
I EL JAPÓ

SAGITARI / NÓTULES, per *Llorenç Montoriol* / ELS POBLES I ELS ESTATS, per *A. R. i V.* / CRÒNIQUES CATALANES.
L'ALTA CULTURA, per *J. Ferran i Mayoral*.
LES LLETRES, per *Tomás Garcés*; L'ART, per *Joaquim Sureda*; EL TEATRE, per *Prudenci Bertrana* / PERIÒDICS I REVISTES

BARCELONA

1187. LA BARRILA DEPORTIVA. [Portada iHustrada, amb el títol de la publicació]

Red. i Adm.: Girona, 124. [Des de l'any II] Julià Romea, 11.—Imp. E. i J. Solà, Valencia, 200.
—255 × 186 mm.—16 pp. a 3 col.—Núm. solt, ptes. 0'15.—IHustrat.
Any I, 1924; núm. 1 (16 set.) - II, 1925; núm. 17 (20 gener).

Declaren els redactors que «*La Barrila Deportiva* farà esport rient i farà plorar fent esport».

1188. BUTLLETÍ BIBLIOGRÀFIC CATALÀ.—Darreres aparicions de llibres i fulletons en català i de llibres, fulletons i articles de revista, en qualsevol llengua,

L'AVENÇ

DIARI DEL VESPRE

PORTAVEU DE LES JOVENTUTS D'ESQUERRA

Preus de Subscripció:

Barcelona 2 Ptas. mes
Provincia 3 " "
Península i Balears (fora de P.N.) 7 " "
Amèrica llatina 15 " "
Altres països 25 " "

Director: Jaume Grau Casas

Any I Barcelona, dilluns 6 d'Octubre de 1924 Núm 1

Redacció i Administració
Sant Honorat, 7

Tallera d'Impremta
Carrer del Clot, 112 (S. M.)
Telèfon 528 S. M.

La Innovación

Rebudes les Novitats de la temporada Tardor-Hivern

Des del divendres dia 10, diàriament exhibició en nostres sales
de l'interessantíssima col·lecció de Models de Vestits i abrics.
Imposibles creacions dels més reconeguts artistes parisiens.

PREU FIXE

Casa Central-
Portaferriss, 2 i 3

Sucursals: n.º 1 Salmeron, 29 i 31.
n.º 2 Portal de l'Angel, 10

Núm. 1191.

relatiu a Catalunya, València i Balears. [Capçalera mixta, amb el segell d'«Els nostres clàssics»].

Adm.: Rambla de Catalunya, 125.—Imp. *La Neotípi*.—191 × 115 mm.—24 pp. a 2 col.—
Suscripció: L'any, ptes. 2. Núm. solt, ptes. 0'50.
Any I, 1924; núm. 1 i 2 (1.ª set.-1.ª nov.)

Inventaria el moviment bibliogràfic català i referent a Catalunya, en l'any 1924.

1189. AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA «ATLÁNTIDA». [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Comte de l'Assalt, 16, pral.—188 × 126 mm.—8 pp.
Any IV, 1927; núm. 36 (agost).

No hem vist cap número dels primers anys d'aquesta publicació, la qual degué començar en setembre de 1924.

1190. BUTLLETÍ DEL GRUP EXCURSIONISTA «MAI ENRERA». [Des del núm. 2] *Boletín del Grupo Excursionista «Nunca Hacia Atrás»*. [Des de l'any 1925] «Mai Enrera». —Butlletí del Club Excursionista de Gracia.

Red. i Adm.: Menéndez Pelayo, 77.—Imp. J. Bordes, Suc. de la Vda. de J. Miguel, Goya, 7.—
182 × 118 mm.—8 pp.
Any I, 1924-25; núm. 1-4 + 1-11 (set. 1924-dbre. 1925).

1191. L'AVENÇ. — Diari del vespre. Portaveu de les Joventuts d'Esquerra. [Capçalera mixta; el títol de la publicació, gravat].

Red. i Adm.: Sant Honorat, 7.—Imp., Clot, 112 (S. M.)—342 × 239 mm.—8 pp. a 4 col.—
Suscripció: Barcelona, un mes, ptes. 2. Península Ibèrica, trimestre, ptes. 7'50. Amèrica llatina,
un mes, ptes. 8'50.
Any I, 1924; núm. 1-2 (6 i 7 oct.)

En la «Salutació» llegim que «aspirem a ésser un estol d'avantguarda en qüestions polítiques, socials i religioses. Però més que no pas inscriure'ns en qualsevol «partit», concret, volem solament mostrar una tendència vers l'ideal de llibertat en tots els ordres». En la col·laboració veiem els noms d'E. Isern Dalmau, Joan B. Rodés (*Apol de Montparnàs*), Antoni Ollé Bertran, Artur Domènech Mas i altres; el dirigia En Jaume Grau-Casas.

1192. POBLE NOU.—Revista. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació, gravat].

Red. i Adm.: Marián Aguiló, 124.—Imp. *Ibèrica*, Triomf, 48.—214 × 141 mm.—16 pp. a 2 col.—
—Suscripció: Catalunya, trimestre, ptes. 1'50. Núm. solt, ptes. 0'30.—Il·lustrada.
Any I, 1924; núm. 1 i 2 (7 i 21 dbre.) - II, 1925; núm. 3-23 (4 gener-22 nov. 1925).

És una publicació defensora dels interessos de la barriada; insereix treballs literaris, crítica d'art, etc. *.

1193. LA MA TRENCADA.—Revista quinzenal de totes les arts. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Ample, 53.—222 × 158 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Trimestre, ptes. 5. Núm. solt, ptes. 1.—Il·lustrada.
Any I, 1924. - II, 1925; núm. 1-6 (6 nov. 1924-15 gener 1925).

Publicació bellament presentada, d'orientacions modernes. Les il·lustracions són abundoses, reproduint obres d'artistes catalans.

LA MÀ TRENCADA

Enric Casanoves

NÚM. 1193

Núm. 1193.

1194. JOVENTUT CATALANA.—
Revista setmanal d'art, literatura, modes, esports, actualitats. [Capçalera tipogràfica. [Núm. 16] Capçalera gravada. [Núm. 47] Capçalera mixta, amb dibuix de Lola Anglada].

Red. i Adm.: Quiosc-Llibreria *Sibila*, Rambla de Sant Josep. [Des de l'any II] Red. i Adm.: Concell de Cent, 261, pral., 2.ª [Des del núm. 47] Red. i Adm.: Fontanella, 10, 2.ª, 2.ª—*Gráficas de Badalona*. [Des de l'any II] Tip. *Catalana*, Vich, 16.—207 × 142 mm.—20 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, un mes, ptes. 1'10. Províncies, un any, ptes. 13'50. Semestre, ptes. 7. Núm. solt, ptes. 0'30.—Il·lustrada.

Any I, 1924; núm. 1 (6 nov.)-II, 1925; núm. 16-47 (19 febrer-5 nov.)

En l'article «En començar...» ens diu la Redacció, que «ajudarà amb totes les seves forces a l'enaltiment de la terra, dels seus homes i de les seves institucions.

* No hem vist els dos números últims pertanyents a l'any 1925, però, això no vol dir que deixés de publicar-se, per quant va anar sortint els anys següents.

Serà una flama encesa sempre, en holocaust a les nostres tradicions i a les nostres fervors, però serà flama d'una llàntia nodrida amb totes les intel·ligències novelles de Catalunya, d'aquelles intel·ligències que, essent inquietes, són encarades cap a una albada magníficent».

1195. L'AVANÇADA.—Revista de Joventuts. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació gravat].

Red. i Adm.: Ample, 53.—Imp. *Omega*, Ample, 53.—205 × 137 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'25.

Any I, 1924; núm. 1-3 (25 nov.-8 dbre.)

En l'article «Motivació» ens diu «el per què de *L'Avançada*»: «La joventut hauria de vessar per tots costats en l'obra dels nostres joves. I joventut, no vol pas dir inexperiència, estirabot, ni estúpida violència. Vol dir, sí, força, ardidesa, agresivitat si convé, combat, abrandaments dels cors. Cal treure anys a la literatura dels nostres joves i suprimir el to trascendental que tot sovint agafa, portant-la al carrer moltes estones». Hi escrivien En Millàs-Raurell, Jaume Rosquelles, Jeroni de Moragas, etc. El número tercer, últim dels que hem vist, és datat «8 novembre» en lloc de «8 desembre».

CRITERION
REVISTA TRIMESTRAL
DE FILOSOFIA

VOLUM I

1925

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
LLIBRERIA "CATALONIA"
Plaça de Catalunya, 17
BARCELONA

1196. SIGRONET. [Capçalera il·lustrada, colorida].

Núm. 1197.

Adm. Projecte, 8, baixos.—166 × 115 mm.—16 pp.—Núm. solt, ptes. 0'10.—Il·lustrat.
Any I, 1924; núm. 1-12.

Publicació per a infants; profusament il·lustrada, la primera plana i l'última amb colors. Publica fulletó. Donava biografies, contes, epígrames, notes folk-lòriques i passatemp amb el títol «Rumia, rumiaràs». La dirigia N'Emili Graells Castells; entre els col·laboradors hi figura N'Aureli Campmany.

1197. CRITERION.—Revista trimestral de Filosofia. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: *Llibreria Catalonia*, Plaça Catalunya, 17.—Imp. Altés, Angels, 22 i 24.—177 × 100 mm.—Suscripció: Península Ibèrica i Illes Balears, un any, ptes. 8. Extranjer, un any, francs 18. Núm. solt, ptes. 2'50.

Any I, 1925; núm. 1-3 (gener-dbre.)

El P. Miquel d'Esplugues en l'article «La primera revista catalana de filosofia» exposa la finalitat d'aquesta publicació, que no és altra que la de «contribuir modestament, des de les esferes de l'especulació filosòfica, a reaccionar contra tota llei de formes degradants del positivisme i de l'utilitarisme». Segueix publicant-se.

1198. LA CIUTAT & LA CASA.—Es publica trimestralment. [Capçalera tipogràfica. Portada il·lustrada i acolorida].

Red.: Corts Catalanes, 563. Adm.: *Llibreria Italiana*, Rambla Catalunya, 125.—A. López Llausàs, imp., Diputació, 95.—246 × 187 mm.—36 pp. a 2 col.—Suscripció: Barcelona, un any, ptes. 12. Península, ptes. 15. Fora, ptes. 20. Núm. solt, ptes. 3.—Il·lustrada.

Any I, 1925; núm. 1-4 (gener-dbre.)

Tractava d'assumpes referents a arquitectura, arqueologia i bells oficis. La dirigia En Rafel Benet; els arquitectes Florensa, Girona, Martinell i Reventós, formaven part del cos de redacció. Era patrocinada per l'*Associació d'Arquitectes de Catalunya*.

Núm. 1200.

1199. COMÈDIA.—Sortirà els dies 1 i 15 de cada mes. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Aribau, 133, baixos.—Imp. *Victoria*, Aribau, 133.—260 × 202 mm.—20 pp. a 3 col.—Suscripció: Catalunya, trimestre, ptes. 6. Fora Catalunya, semestre, ptes. 15. Núm. solt, ptes. 1.—Il·lustrada.

Any I, 1925; núm. 1-3 (gener-15 març).

En el «Déu vos guard» llegim que «el món teatral barceloní desfilirà per les nostres planes, ja parli en llengua estrangera, castellana o catalana... voldria ésser una suma o resum de la vida espectacular mundial». En J. Massó Ventós, Francesc Madrid, Ramon Tor i altres hi escrivien.

1200. LA PARAULA CRISTIANA. [Capçalera tipogràfica].

Red.: Baix de Sant Pere, 1, pral. Adm.: Rambla Sant Josep, 16, pral.—Tip. *Emporium, S. A.*, Ferlandina, 9 i 11. [Des del núm. 6] Tip. *Occitana*, Encarnació, 27 i 29.—195 × 114 mm.—Suscripció: Barcelona, un any, ptes. 25. Mig any, ptes. 15. Núm. solt, ptes. 2'50. Estranger, un any, ptes. 37'50. Mig any, ptes. 22'50. Núm. solt, ptes. 3'75.

Any I, 1925; núm. 1-12 (gener-dbre.) 610 + 588 pp.

El propòsit d'aquesta publicació és el «d'augmentar la influència del Cristianisme en el nostre tarannà individual i col·lectiu». Afegeix que tractarà «de totes les qüestions, de qualsevol ordre que siguin, que es vagin plantejant a Catalunya, mirant-les sempre sota el punt de vista cristià». Aquesta «revista d'estudis religiosos i morals» la dirigia el canonge Dr. Cardó, autor, si bé no es signa, dels editorials que publica sota el títol de «Pòrtic». El cos de redacció i la col·laboració estrangera és nombrosa. Segueix publicant-se.

QUATRE COSES

Edicions Joan Merli
Barcelona

Any I — Número 1
16 març 1925

I.- UNA VEGADA ERA UN HOME...

...que havia suportat amb una resignació plena d'amargura la mort dels seus tres fills. Moriren ja grans, guanyant-se el pa que menjaven a taula, i per tant, per al pare, eren una allujança. Cada vegada que la mort visitava la casa i s'emportava un fill, a més del trastorn, eren també les dificultats de resoldre la vida que els succeïen. El buit a la taula provocava llàgrimes silencioses; la lluita més dura per la vida, les amargava encara. La mort li feia comprendre el que valia un fill, el que costava un fill. La companyia, l'apui, la dolces, tot això perdia amb llur traspàs. Només creïa dintre seu una amargor que filtrava totes les impressions que li venien de la vida.

I això ho va resistir tres vegades. Tots tres moriren del mateix mal. Déu sap perquè, en arribar a una mateixa edat, es taraven com un fruit i quízen de l'arbre de la vida. Quan s'apropava l'època perillosa per a un fill, ell el mirava ansiosament al rostre, seguint-hi les alteracions que la malaltia anava produint. Tot ho havia suportat, encara que la carn mateixa se li hagués tornat amarga. Tristament, havia acompanyat tots tres fills a llur estatge definitiu, allà on es trobarien altra vegada reunits entorn de Déu, com abans ho estaven entorn de la taula casolana.

El que no pogué sofrir fou la mort de la filleta. La seva filleta! No sé si haviu tingut la sort d'anar a passejar per Pedralbes, i us haviu aturat alguna vegada a una rejoleria a la vora d'un lloc que la gent anomenava "la font dels ocells". Si hi haguéssiu passat sovint, un dia o altre us hauríeu trobat amb una nena d'or i de rosa, amb una rialleta que li eixia dels ulls blaus i dels llavis rojos. Una figureta que collia Bora i amb elles es coronava, que jugava amb un gos, d'aqueixos gossos vagabunds que trobeu sovint escorcollant escombreries.—jugava com si fos un company comprensiu dels seus infantils esbarjos, i adoptava, sovint, una aires de plaga, saltironava, feia la traveta a la seva companyia i un cop a terra simulava que anava a menjar-se-la. Feien, en fi, una parella joiosa i alegre, plena de jocs, del matí a l'hora d'entrar les gallines, que la nena era duta a dormir. I el gos, llavors, amb el cap vigilant la qua, també s'ajupia a la vora del lit d'ella per a somniar i tenir-la més a la vora quan es llevés l'endemà.

Doncs, ella també, aquella joia de carn, li havia estat presa al pobre home. Un bell dia, plé de sol i de sorolls, aquella alegria que mai

Núm. 1206.

1201. REVISTA DE POESIA. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: *Llibreria Italiana*, Rambla de Catalunya, 125. [Des del núm. 3] *Llib. Italiana*, Petritxol, 5. [Des del núm. 5] *Llib. Catalonia*, Plaça Catalunya, 17.—*Atenes, A. G.*, Provença, 157.

—170 × 100 mm.—64 pp.—Suscripció: Barcelona, un any, ptes. 8. Fora, ptes. 10. Núm. solt, ptes. 2.—Bimestral.

Any I, 1925; núm. 1-6 (gener-nov.)

Aquesta revista, dirigida per En Marià Manent, estava dedicada, no solament al conreu de la poesia sinó a tractar totes les qüestions derivades de la forma poètica. Figuraven com a redactors En Tomàs Garcés, Rossend Llates J. Millàs-Raurell, Octavi Saltor i altres. Publicava una sèrie de volums de poesies, estudis de crítica, etc.

1202. NOTICIARI DEL G. E. TÁBER. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Sant Pau, 41. — Imp., Ponent, 41. — 158 × 95 mm.—8 pp. Any I, 1925; núm. 1-2 (març-agost).

És un de tants Portaveus d'Agrupacions excursionistes.

1203. EL CADUCEO.—Organo de la Unión Profesional de Dependientes y Empleados de Comercio. Publicación mensual. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Ciutat, 5, 1.^r—Imp. *La Polígrafa*, Balmes, 54.—251 × 167 mm.—8 pp. a 2 col.—Bilingüe.

Any III, 1925; núm. 23-32 (març-dbre.)

Continuació del butlletí de la *Unión Profesional de Dependientes y Empleados de Comercio* (núm. 1133). La finalitat és la mateixa.

LA REVISTA DELS LLIBRES

ANY I. — NÚM. 1. — MAIG 1925.

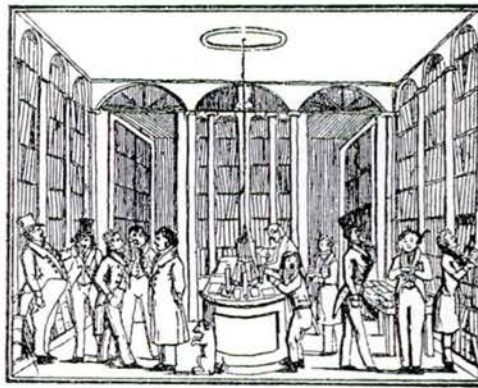

Fig. 1. — Una llibreria hamburguesa de l'any 1830

Núm. 1212.

1204. RADIO-GRESCA.—Periòdic quinzenal humorístic. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Corts Catalanes, 382.—Imp. Puntí & Deu, Corts, 700.—222 × 159 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'15.—Il·lustrat.

Any I, 1925; núm. 1 (3 març).

La Redacció ens diu que «Radio-Gresca no vol plorar ni fer rebequeries, malgrat la seva infantesa... sempre farà broma, sempre estarà de gresca, però de gresca de bona fe, amb una mica de sal i sense gens de pebre».

1205. LA ACTUALIDAD DEPORTIVA.—Semana-rio de Sports. Aparece los martes. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Sant Honorat, 7, pral.—309 × 201 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt, ptes. 0'10.—Bilingüe.—Il·lustrat.

Any I, 1925; núm. 1 (12 març).

Dedicada principalment a futbol. El director era N'Agustí Comergas.

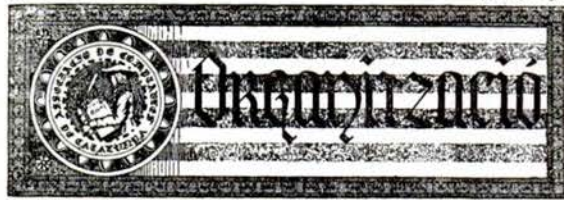
1206. QUATRE COSES.—Publicació quinzenal. [Capçalera tipogràfica].

Adm.: Ample, 53.—Imp. Omega, Ample, 53.—227 × 159 mm.—4 pp.—Suscripció: Un mes, ptes. 1.—Il·lustrada. Any I, 1925; núm. 1-16 (16 març-31 oct.)

Revista artística i literària, editada per Joan Merli, ben impresa i acurada. Rossend Llates i Millás-Raurell hi publicaren interessants treballs literaris.

ANY I — N.º 1

JULIOL 1925

REVISTA TÈCNICA D'ADMINISTRACIÓ I COMPTABILITAT
Redacció: Sant Honorat, 7, pral. — BARCELONA

Salutació

A nostres socis i a quantes persones coneixen l'existència i funcionament de nostra institució, no caldrà que els fems esment de nostres propòsits en publicar aquesta revista; empró encara aixís i tot, és deure de cortesia un mot inicial, almenys sigui a manera de salutació. Nostre salutació implica un sentit de lleialtat i competenciació professional. Heu-act el mot necessari per a donar a entendre el criteri que ens mena: la concència professional. Aquesta concència és un sentiment i una concència. El sentiment radica ja en la competenciació originada pel temps que portem d'actuació, units com classe imprescindible per al pròsper funcionament del mecanisme social. La concència que fins ara era un desig, comença a ésser una realitat; prova d'això és el mateix fet de l'aparició d'aquesta publicació, nada de la concència assolida de la importància de nostre desenvollopament col·lectiu com sector imprescindible de la vida moderna, en la qual, més que en la marxa de cap altre civilització, té una preponderància fonamental l'esperit mercantil.

Aquesta és la raó en que apoiem nostres orientacions. Cal que tinguem un concepte intel·lectual de nostre significació i de nostres possibilitats.

Les grans luites decisives són les de la intel·lectualitat. Per això fou creada en 12 de Febrer de 1924 nostra "ASSOCIACIÓ", amb el ferm propòsit de promoure pel millorament i perfeccionament intel·lectual de nostra classe fins constituïm una veritable valor tècnica posada al servei dels pròps interessos i de la prosperitat de nostra indústria i comerç.

El títol "Organització" es tan ambiciós, però, com nostres propòsits, aixís mateix que significatiu. En aquestes planes periòdiques trobaran resoltotes les qüestions pertanyents a nostra realitat professional, al desenvollopament de nostra entitat i per damunt de tot totem que "Organització" determini la competenciació de intel·ligències entre nosaltres i les classes patronals.

L'"ASSOCIACIÓ DE COMPTABLES DE CATALUNYA" farà d'aquí en devant manifestació pública de llurs gestions i activitat, des de aquesta revista que no pretenem haver portat a la perfecció de nostres aspiracions en aquest primer número. Un afany de superació és la màxima garantia de nostre pervindre.

Aixís, doncs, a nostres volguts companys, a les classes patronals i a la premsa en general que tant encoratjadora acollida ha vingut fent fins ara a la iniciació de nostres tasques, adresem avui nostre noble salutació.

Núm. 1215.

1207. CLUB EXCURSIONISTA RAFAEL CASANOVA.—Suplement infantil.

En el *Bulletí del Centre Excursionista Barcelonès* (maig 1925), veiem esmentat el primer número d'aquesta publicació. No n'hem vist cap exemplar.

1208. L'ANDREUET. [Capçalera il·lustrada. Dibuix, de Comas].

Red. i Adm.: Montpeller, 50.—Imp. A. Caballé, Passeig del Triomf, 91.—232 × 145 mm.—12 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'30.—Quinzenal.—Il·lustrat.

Publicació quinzenal, portaveu de la barriada de Sant Andreu, ja que totes les notícies locals que dona són referents a ella. És una revista literària, però també tractava d'assumptes pedagògics i d'actualitat. Publicava fulletó. Degué començar a sortir en març. Era director En Pere Comas i Banús.

1209. L'ESPORT CATALÀ.

[Capçalera mixta. El títol de la publicació, gravat].

Red.: Barbarà, 11 i 13.
Adm.: Passeig de Gràcia, 34, entr.—Imp. Dalmau, Juste i Bis.—330 × 229 mm.—16 pp. a 3 col.—Suscripció: Barcelona, trimestre, ptes. 3'50. Catalunya, trimestre, ptes. 3'75. Núm. solt, ptes. 0'30.—Il·lustrat.
Any I, 1925; núm. 1-5 (7 abril-5 maig).

Publicació de les més importants referents a esport. En l'article «En començar» llegim que «el nostre programa va quedar ja sintetitzat quan escullirem els mots que formen la nostra capçalera». El dirigia Antoni Vilà (*Critias*) i va seguir publicant-se fins l'any 1927.

PUBLICACIÓ QUINZENAL DEDICADA A LA RADIOTELEFONIA I A LES SEVES APLICACIONS
ENTRE D'ALTRES A LA RADIOTELEFONIA «RADIO-LIT»
EDICIÓ I ADMINISTRACIÓ: PASSEIG DE SANT JOAN, 37, BARCELONA • TRUQUE 138 S. F.

Any I BARCELONA, 1 DE NOVEMBRE DE MCMXXV Núm. 1

EL NOSTRE COMPLIMENT

Venint complimentant el programa exposat en nostre primer número de fomentar la ràdio en totes aquelles intervencions de la vida que reportin un benefici a l'home, avui ens cap la satisfacció de donar a conèixer una ressenya meteorològica de persones eminentes, les quals miren d'estrènyer el cercle per arribar a lograr un servei imprescindible per a l'home que viu de la terra com el que viu del mar, com és la previsió del temps amb l'ajut del mitjà tan valuós com és la RADIOTELEFONIA. A tots els nostres distingits i apreciats col·laboradors endrecem el nostre agraiement, al qual no dubtem haurà d'afegir-se el de nostres benivolguts llegidors.

SUMARI

La previsió del temps, per T. S. F., per Eduard
Farreres.—Un grapat d'interessants, per Josep
Peregrina.—L'aportació del Port Oriol, per
Eduard Ribé.—La ràdio per a l'home del
camp i del mar, per Salvador Baró.—Ob-
servatori Meteorològic del Col·legi de S. Julià
de Vilatorrada, per Pere Ramon Casado, R. F.—
Curs de ràdio.—Radiotelegrafia.—Càmera de
fotografia.—Radio-Lit.—
Entrevistes i notícies.

Núm. 1218.

1210. AGRUPACIÓN EXCURSIONISTA Y DEPORTIVA JUVENTUD.—Butlletí mensual. [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Aribau, 21, entr. esquerra.—162 × 108 mm.—8 pp.
 Segona època.—Any IV, 1925; núm. 2 (juny).
 La primera època és de 1922 (vegeu núm. 1063).
1211. GERIÓ.—Publicació quinzenal dels comarcans gironins. Ciències - Lletres - Arts - Folk-lore - Esport - Informació. [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: Enric Granados, 34.—Imp. Lit., A. Suárez, E. Granados, 34.—284 × 187 mm.—12 pp. a 3 col.—Núm. solt, ptes. 0°30.
 Any I, 1925; núm. 1 (1 maig).
 En el «¡Déu vos guard!» llegim que vol «fer més ample, més gran i més forta... la laçada amorosa amb qué la mateixa naturalesa ens lliga». No vol tractar de política i sí d'altres coses que són «font de vida i activitat on abeurar-nos».
1212. LA REVISTA DELS LLIBRES.—(Publicació mensual). [Capçalera tipogràfica].
 Red. i Adm.: *Editorial Barcino*, Rambla de Catalunya, 125. [Des del núm. 4-5, agost-setembre] Petritxol, 3.—Imp. J. Sallent. - Sabadell.—188 × 122 mm.—Suscripció: Un any, ptes. 6. Núm. solt, ptes. 0°50.—Il·lustrat.
 Any I, 1925; núm. 1-8 (maig-dbre.) pp. 129 + XC.
 En l'article de presentació llegim que «*La Revista de Llibres* no és nova, sinó de nom: és la continuació del *Bulletí Bibliogràfic Catatà* (núm. 1178) és el mateix *Bulletí* amb articles, notes, recensions, il·lustracions, i sortint cada mes com el *Bulletí* sortia cada tres mesos». Conté dues seccions, impreses en paper i paginació diferent: 1.ª *Notícies i recensions* amb notes històriques sobre llibres i biblioteques, i crítiques de llibres; i 2.ª *Bibliografia de Catalunya*, on s'hi inventarien les publicacions estampades a Catalunya, les impreses a altres llocs en català, i les que fan referència a Catalunya, València i Balears. Va seguir publicant-se fins octubre de 1926 (núm. 18). Amb tot i que no signava, En Jordi Rubió era l'autor de la majoria dels articles. El de presentació és de Josep Maria Capdevila.
1213. CENTRE EXCURSIONISTA «NATURA».—Excursionisme - Cultura - Esbarjo - Secció Femenina Benèfica. [Capçalera tipogràfica].
 Imp. A. Guinart, Clot, 112.—158 × 105 mm.—8 pp.—Il·lustrat.
 Any I, 1925; núm. 1-7 (juny-dbre.)
 Un de tants Portaveus d'Agrupacions excursionistes. Va seguir publicant-se.

1214. EMPORIUM.—Publicació sardanista. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.- Valldonzella, 16.—Imp. *Emporium*, Valldonzella, 16.—225 × 150 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Trimestre, ptes. 1'25. Núm. solt, ptes. 0'35.

Any I, 1925; número 1 (juny).

En el número primer llegim que surt aquesta revista «a la vida pública per a fer afirmació de sardanisme, de lleial sardanisme, és a dir, de veritable amor a la dansa del poble català». Publica la lletra i música de sardanes, notes bibliogràfiques de compositors sardanistes, i noves. Donava un suplement musical.

1215. ORGANITZACIÓ.—
Revista tècnica d'administració i comptabilitat. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació i el segell de l'Associació].

Red.: Sant Honorat, 7, pral.—Imp. *Omega*, Ample, 53.—220 × 159 mm.
Any I, 1925; núm. 1-6 (juliol-dbre.) 144 pp.

És l'òrgan de la seriosa «Associació de Comptables de Catalunya», fundada en 1924. Segueix publicant-se.

Núm. 1221.

1216. AGRUPACIÓ FOTOGRAFICA DE CATALUNYA.—Butlletí. [Capçalera tipogràfica, amb el segell de l'Agrupació].

Red. i Adm.: Duc de la Victòria, 14, pral.—Imp. Cortel, Escudillers, 34.—181 × 109 mm.—8 pp.—Il·lustrat.

Any I, 1925; núm. 1-5 (agost-dbre.)

Publicació destinada al conreu i perfeccionament de la fotografia. Copia articles d'altres revistes del mateix ram i dona notícia d'exposicions i concursos. Segueix publicant-se.

1217. GROU EXCURSIONISTA PEDRAFORÇA. [Des del núm. 2] Agrupació Excursionista Pedraforça. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Ronda Sant Antoni, 35. [Des del núm. 2] Aribau, 50.—Imp. J. Bis, Casanova, 30.—194 × 136 mm.

—4 pp.

Any I, 1925; núm. 1-5 (agost-dbre.)

1218. RADIO LOT.—Publicació mensual dedicada a la Radiotelefonía i a les seves aplicacions. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Passeig de Sant Joan, 17.—Herma, A. G., Prim. 60 i 62. - Badalona. — 201 × 132 mm.—24 pp. a 1 col.—Il·lustrada.

Any I, 1925; núm. 1-4 (set.-dbre.)

En aquesta publicació, entre els articles doctrinals i noves pertanyents a la radiotelefonía, s'hi llegeixen treballs literaris. Segueix publicant-se.

1219. CLA I CATALÁ.—Setmanari. [Capçalera mixta, amb el títol de la publicació].

Red. i Adm.: Tamarit, 187, entr.—Imp. *Laietana*, Bou de Sant Pere, 9.—239 × 169 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Trimestre, ptes. 2. Núm. solt, ptes. 0¹⁵.—Il·lustrat.

Any I, 1925; núm. 1-4 (11 set.-20 oct.)

Núm. 1222.

En l'article «En començar»... llegim que aquesta publicació, vol actuar «en la forma que correspon a la premsa viva. Amb tota noblesa, amb tota lleialtat, amb tota sinceritat... I això és el que venim a fer, amb completa independència i amb el màxim entusiasme, fits els ulls i l'ideal en l'esplendor del nostre poble». Era un setmanari satíric, dirigit per A. Constansa i dibuixat per En Cornet i *Quelus*.

1220. BELLS IDEALS.—Periòdic de joventuts. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Durán i Bas, 13, 2.ª, 2.ª—Imp. M. Bonet, Aragó, 209.—386 × 253 mm.—4 pp. a 4 col.—Suscripció: Barcelona, un any, ptes. 5. Mig any, ptes. 2'50. Fora, un any, ptes. 5'50. Mig any, ptes. 2'75. Núm. solt, ptes. 0'20.—Quinzenal.—IHuistrat.

Any I, 1925; núm. 1-2 (15 set.-1.º oct.)

El seu programa era, segons l'*Editorial*: «fer campanya... en pro de que el novell escriptor faci poesia, però, també, que es vagi enlairant pels diferents camins que porta l'estudi i l'art de l'observació, de la ciència, de la psicologia, de la psicoanàlisi i de la llegenda».

1221. LA RAMBLA. [Capçalera mixta].

Red. i Adm.: Barbarà, 16.—Imp. *La Renaixensa*, Xuclà, 13.—259 × 186 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Espanya, trimestre, ptes. 3. Estranger, trimestre, ptes. 5. Núm. solt, ptes. 0'15.—IHuistrat.

Any I, 1925; núm. 1-2 (2 i 9 oct.)

Aquesta publicació que va substituir a *La Esquella de la Torratxa*, suspesa per ordre governativa, diu que no té altra finalitat que la de «riure, riure sempre,

BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ DE DIRECTORS D'INDÚSTRIES QUÍMIQUES

ANY I — Núm. 1 :: Via Laietana, 23 :: NOVEMBRE 1925

SALUTACIÓ

En començar la publicació d'aquest butlletí, plau a la Junta Directiva de l'Associació saludar tots els Directors d'Indústries Químiques en general i els associats en particular. Mai com ara se sent la necessitat d'una perfecta unió entre els companys que han cursat els estudis a la que hem anomenat *la nostra Escola*, la que ha estat per molt de temps l'admiració de quants l'han visitada, i és segurament per aquella raó que la formació de la nostra Associació ha estat possible amb un vertader èxit, amb la cooperació d'un bon nombre d'antics alumnes, nombre que serà sens dubte augmentat a mesura que l'actuació, i en mants casos l'existència, de la nostra Associació sigui coneguda pels diferents companys als quals, per manca de dades, no se'ls ha pogut assabentar de tot el que a l'Associació es refereix.

Ara, però, cal que tots els adherits a l'Associació hi aportin la seva ajuda. L'escàs nombre d'assistents a la Junta General darrerament celebrada (10 d'octubre proppassat), no sols és desesperançador per als elements que formen la Junta Directiva, sinó que resulta vergonyós per a tots els membres d'una Associació constituïda per homes dotats d'ideals de cultura i de progrés. Les excuses rebudes de part de molta companys ens manté la fe que ha estat un fet anormal i que no es repetirà, tot i esperant que així quedarà demostrat en la vinent Junta General que, complint els Reglaments, tindrà lloc en el mes de març de 1926.

Saludem també des d'aquí totes les Associacions de personal tècnic existents, amb les quals ens serà molt grat d'establir l'intercanvi de butlletins, comptant sempre amb la nostra pretensió d'assojir, amb el temps, de fer un butlletí complet i presentable, cosa que serà possible si hi ha ingressos de nous associats i col·laboració per fer-lo verament interessant, actuacions que estan a l'abast de tots els nostres co-associats, els quals, pel fet d'ésser-ho, tenen el deure de procurar l'engrandiment i la prosperitat de l'Associació.

Núm. 1225.

que el riure no és, com diuen, mitja vida; és tota la vida!». Als pocs números va ésser suspesa i tornà a reparèixer *La Esquella de La Torratxa* (núm. 284).

1222. **LA DONA CATALANA.**—Revista de modes i de la Llar. Surt els divendres. [Capçalera tipogràfica. Portada il·lustrada].

Red. i Adm.: Arch de Sant Ramon, 11 bis, pral., 1.ª—Imp. Eduard Solà, València, 200. [Des del núm. 8] *Tallers Gràfics Moderns*, J. Solà Guardiola, Sèneca, 11.—278 × 186 mm.—16 pp. a 3 col.—Suscripció: Barcelona, un any, ptes. 12. Semestre, ptes. 6'50. Trimestre, ptes. 3'50. Fora, un any, ptes. 14. Semestre, ptes. 7'50. Trimestre, ptes. 4. Núm. solt, ptes. 0'30.—Il·lustrada.

Any I, 1925; núm. 1-12 (9 oct.-25 dbr.)

L'editor vol fer «una revista on es mesclés ço que és sempre útil— el coneixement de la moda en l'abillament, en el confort, en l'estètica subtil de la intimitat, que és la més difícil d'apendre—, i ço que és dolç— la novel·la, el cine, la música, l'esdeveniment curios, la visió dels recons més bells de la terra nostrada»... ço és «una revista, complement de la vida casolana, amiga fidel del fogar»... Publica fulletó. Segueix publicant-se.

16 pàgs. Redacció i administració: Barbak, 9 — Barcelona 15 cems

Núm. 1227.

1223. **EL ESCÁNDALO.** — Semanario. Se publica los jueves. [Capçalera tipogràfica].

Imp. A. López, Olm, 8.—404 × 284 mm.—8 pp. a 3 col.—Núm. solt, ptes. 0'30.—Il·lustrat.—Bilingüe.

Any I, 1925; núm. 1 (22 oct.)

Publicació satírica i humorística. En Francisco Madrid i En Brauli Solsona eren l'ànima d'aquest setmanari. La col·laboració és nombrosa: Junoy, Esplà, Marsà i altres; els treballs en català sovintegen, s'hi veuen els noms de Russinyol, Bertrana, Duran i Tortajada i algun més. Van seguir fins novembre de 1926 (56 números).

1224. **NOSTRA DANSA.**—Portaveu sardanistic de Catalunya. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Aribau, 31, entr.—199 × 130 mm.—12 pp. a 2 col.—Suscripció: Trimestre, ptes. 1'50. Núm. solt, ptes. 0'30.—Il·lustrat.

Any I, 1925; núm. 1 (30 oct.)

Publica articles referents a la dansa catalana, informacions de ciutat i foranes, i en el fulletó, música de sardanes. Creiem que la dirigia En Manuel Mayol.

1225. BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ DE DIRECTORS D'INDUSTRIES QUÍMIQUES. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Via Laietana, 23.—202×127 mm.—8 pp.
Any I, 1925; núm. 1 (nov.)

Insereix notes referents a l'Associació.

1226. BUTLLETÍ DEL G. E. JUVENTUD CATALANA. — Publicació bimensual. [Capçalera tipogràfica].

Red. i Adm.: Rocafort, 33, Passeig de la Creu Coberta, 43.— Imp. *Galileo*, Galileo, 136. - Sans.—191 × 119 mm.—8 pp. a 2 col.

Any I, 1925; núm. 1 (nov.-dbre.)

1227. LA NURI. [Capçalera il·lustrada i acolorida].

Red. i Adm.: Barbarà, 9. [Des del núm. 5] Canuda, 11, 1.ª— Imp. Ràfols, Portaferriça, 15.—240×159 mm.—16 pp. a 2 col.—Núm. solt, pesetes 0'15.—Il·lustrada.

Any I, 1925; núm. 1-6 26) nov.-31 dbre.)

Periòdic infantil amb «contes i novel·letes adequades, amb historietes, dibuixos, labors, jocs, comèdies, endevinalles».

1228. LLETRES CATALANES.—Revista mensual literaria. [Capçalera mixta. El títol de la publicació, gravat].

Red. i Adm.: Baix de Sant Pere, 77, 1.ª—Tip. *Catalana*, Vich, 16.—210 × 143 mm.—16 pp. a 2 col.—Suscripció: Un any, ptes. 4'20. Mig any, ptes. 2'10. Núm. solt, ptes. 0'35.

Any I, 1925; núm. 1 (dbre.)

Lletres Catalanes

REVISTA MENSUAL LITERARIA

Subscripcions Mig any, 2'10 pesetes - Un any, 4'20 pesetes - Num. solt, 35 cèntos (Pagament a la lliureta)

Tota la correspondència i subscripcions: Rambla del Centre, número 53, Llibreteria - Telèfon 367 A.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: BAIX DE SANT PERE, NÚM. 77, 1.ª

SUMARI

EDITORIAL Salutació: El nostre propòsit . . .	pàg. 3
Fulls al vent, <i>Marçal de Ribagorça</i>	» 4
CONTISTES ESTRANGERS: Les sagetes de l'amor, <i>Rudyard Kipling</i>	» 5
DIVAGACIONS: Els badalls del balneari, <i>Victor d'Amoc</i>	» 9
EPÍSTOLARI AMICAL: Lletres íntimes, <i>Sever Ciutadà</i>	» 10
POESIA: Cançó de comiat, <i>Rafel Tasis i Marca Galana</i> , <i>L'ventura Masip</i>	» 11
D'uns amors ignorats, <i>Ernestina Prat</i>	» 12
NOTES CATALANES, <i>Ben</i>	» 13

ANY I · BARCELONA DESEMBRE DE 1925 · NUM. 1

Núm. 1228.

En l'article «El nostre propòsit» llegim que «és, simplement, llençar als quatre vents una revista més de pàgines quietones, però assenyades, on hi tindran cabuda totes aquelles signatures que com nosaltres estimin les nostres coses i les tradicions de la terra nadiua».

1229. BAILET.—Setmanari de la mainada. [Capçalera mixta].

Adm.: Mallorca, 186.—Imp. *Imperio*, d'Eduard Solà, València, 200.—304 × 210 mm.—8 pp. a 2 col.—Núm. solt, ptes. 0'10.—IHustrat.
Any I, 1925; núm. 1-8 (No porten data).

Publicació per a infants.

1230. SAFAREIG DEPORTIU. [Capçalera gravada, amb el títol de la publicació].

Imp. *Laietana*, Bou de Sant Pere, 9.—242 × 184 mm.—16 pp. a 3 col.—Núm. solt, ptes. 0'15.—IHustrat.
Any I, 1925; núm. 1 (sense data).

En l'article de presentació s'hi llegeix que «ací es parlarà clà i català. Contra tothom qui tingui la camisa bruta o els calçotets... no gaire nets. Sigui qui sigui i vingui d'allà on vingui, cop de picador». Fou una publicació de molt curta durada.

ERRADES I ADDICIONS

Pàgina	Ratlla	Diu	Deu dir
6	8	setmanal	setmanal. [Capçalera mixta].
8	8	tro	tro. [Capçalera il·lustrada].
8	20	tro	tro. [Capçalera il·lustrada].
13	6	Salud	Salud. [Portada il·lustrada].
58	3	Balaguer	Balaguer. [Capçalera il·lustrada].
83	19	<i>Nyapus</i>	<i>Nyapus</i>)
103	5	1873	1873; núm: 3-49 (6 gener-7 desembre 1871); núms. 54-103 (4 gener -26 dbre. 1872); núm. 104-109 (2 gener -6 febrer).
107	26	aquella època.	aquella època. Aquesta publicació va seguir com a diària des de l'any 1881 (vid. núm. 316).
111	18	en 1873	en 1873. Cal assenyalar que en el <i>Catàleg Corona d'Aragó</i> de la Llibreria d'Antoni Palau, s'anun- cia els núms. 1-9 d'aquesta publicació, corres- ponents a l'any 1872; essent així, l'any 1883 seria el XII.
121	11	14 agost	14 agost), En l'exemplar de l'Arxiu Històric Municipal de Barcelona, però, escrit a mà «21 d'agost».
124	29	núm. 1-6 (18 nov.-23 dbre.)... 1-48.	núms. 1-7 (18 nov.-30 dbre.)... 1-18.
127	13	273 × 251 mm.	380 × 251 mm.
127	14	19 maig	9 juny
132	última	V, 1882... febrer 1882	V, 1882. - VI; núm. 9, 1883... febrer, 1882, 15 set. 1883.
133	7	1878 núm. 2 (març)	1878; núms. 1-2 (23 febrer - març).
146	24	1-23 (... 14 juliol 1880)	1-34 (...19 dbre. 1880).
153	32	de set.)	de set.); núm. 12 (4. ^a setmana de nov.)
158	penúltima	Santaló	Santaló; però l'ànima d'aquesta publicació pot dir-se que fou En Pere Aldavert.
159	32	molts altres	molts altres. També va dirigir aquest setmanari, en els últims números, En Josep M. ^a Codo- losa. Publicava en fulletó la comèdia <i>La glòria cunmortallada</i> .
165	27	(1 maig).	(1 maig); núm. 3 (15 maig).
175	20	mm.	mm.—4 pp. a 3 col. [Des del núm. 38].
175	21	1884.	1884; III, 1885; núms. 13-45 (1. ^r gener-30 desembre 1885).
176	4	el 1. ^r de juliol de 1883.	el 28 de juny de 1883.

Pàgina	Ratlla	Diu	Deu dir
176	4	en gener de 1884.	en desembre de 1885.
176	13	Lorza.	Lorza. <i>Calçetin</i> era En Lluís Taboada; <i>Horquilla</i> , En Vital Aza, i <i>Bastón</i> , Sinesi Delgado.
181	12	maig.	maig de 1885.
181	20	Frederich Soler».	Frederich Soler». En la capçalera demés del títol, es llegia: »Periódico político. Plurimum in unum«. La Redacció estava domiciliada en el «Centro Democrático Federalista», Pas de l'Ensenyança, 6, pral.; l'imprimien a <i>La Académica</i> , Ronda de la Universitat, 6. Tenia 8 pp. a 2 col.; 262 × 187 mm. i l'últim número és del 31 de desembre de 1885.
182	20	novembre).	novembre); núm. 3 (24 dbre.)
189	última	desembre).	desembre). - VIII, 1895; núms. 172-195 (1. ^a quinzena gener-2. ^a quinzena desembre).
205	25	de 1891.	de 1891. Sabem que ha sortit, perquè un col·leccionista ens ha fet saber que en posseïa algun exemplar; però no ens el va ensenyar.
207	71	científics	científics. Segueix publicant-se.
208	30	IX, 1900; núm. 1-431 (6 febrer 1892-12 maig 1900).	XI, 1902; núm. 1-517 (6 febrer 1892-4 gener 1902).
209	23	13.	13. [núm. 3], Montaner, 10.
209	25	2 oct.	6 oct.
217	26	1-137 ... 18 set. 1897)	1-144 ... 6 nov. 1897)
223	26	Dalmeses.	Dalmases.
244	29	13-22 (gener-octubre).	13-24 (gener-desembre).
248	4	Rafel Coll.	Rafel Coll. Es continuació del periòdic que amb el mateix títol hem ressenyat amb el núm. 448.
252	28	LO CRÉDIT DE CATALUNYA... esmentat.	CRÉDIT DE CATALUNYA.—Periódico semanal, órgano de la Casa de dicho nombre. [Capçalera gravada, amb l'escut de Catalunya, i el títol de la publicació]. Red. i Adm. Escudellers, 64. —Imp. P. Bofarull, Palau, 1.—231 × 151 mm.—8 pp. a 2 col.—Suscripció: Un trimestre, ptes. 2; un semestre, ptes. 3'50; un any, ptes. 6. Núm. solt, ptes. 0'15.—Núm. 5 i 7 pertanyents al 29 de juliol i 12 d'agost de 1900. Va començar a sortir el 1. ^r de juliol; tot el text és en castellà a excepció del títol. El dirigia el gerent de l'esmentat establiment bancari, En Joan Bta. Buxò.
272	3	cuidarán de tenirla	cuidarán «de tenirla
281	4	Capmany.	Capmany. Segueix publicant-se.
312	27	mm.	mm. [Des del núm. 53] 390 × 285 mm.
332	penúltima	1000.	1000, publicat en el setmanari <i>Pakitu</i> , (vegeu núm. 1146) del qual fou continuador per haver-lo sospès la Dictadura.

Pàgina	Ratlla	Diu	Deu dir
332	última	intervingut.	intervingut. La nota bibliogràfica ens l'han donada els propietaris d'aquesta publicació, de la qual no en coneixem cap col·lecció completa.
333	última	Núm. 694	Núm. 693
355	27	extraordinaris	extraordinaris. Segueix publicant-se.
452	7	1-3 (11 març).	1-3 (1-11 març).
464	última	musical.	musical. Segueix publicant-se.
466	21	Cooperació».	Cooperació». Segueix publicant-se.
496	28	publicació.	publicació; però per nota facilitada per Mn. J. Clapés i Corbera, qui era el Director, podem dir que tenia 8 pp.; la capçalera era tipogràfica; inseria articles literaris i polítics; la Red. i Adm. estaven al carrer de Santa Marta, 18, hi eren redactors En Melcior Font, Pere Casas, Joan Ramon i Pere Solà.

TAULA DE POBLACIONS

	<u>Pàg.</u>
Agramunt	3
Alacant	5
Alcira.	9
Alcover	10
Algemesí	12
Alguer	13
Almenar	14
Amer	14
Amposta.	15
Arbeca	15
Arbós.	16
Arenys de Mar	16
Argentona	23
Artà	24
Artesa de Segre	25
Assumpció del Paraguai	26
Avià	26
Badalona.	27
Bagà	57
Balaguer.	58
Banyoles.	62
Barcelona	69

IMPREMTA ALTÉS
Angels, 22 i 24
Barcelona
1931

